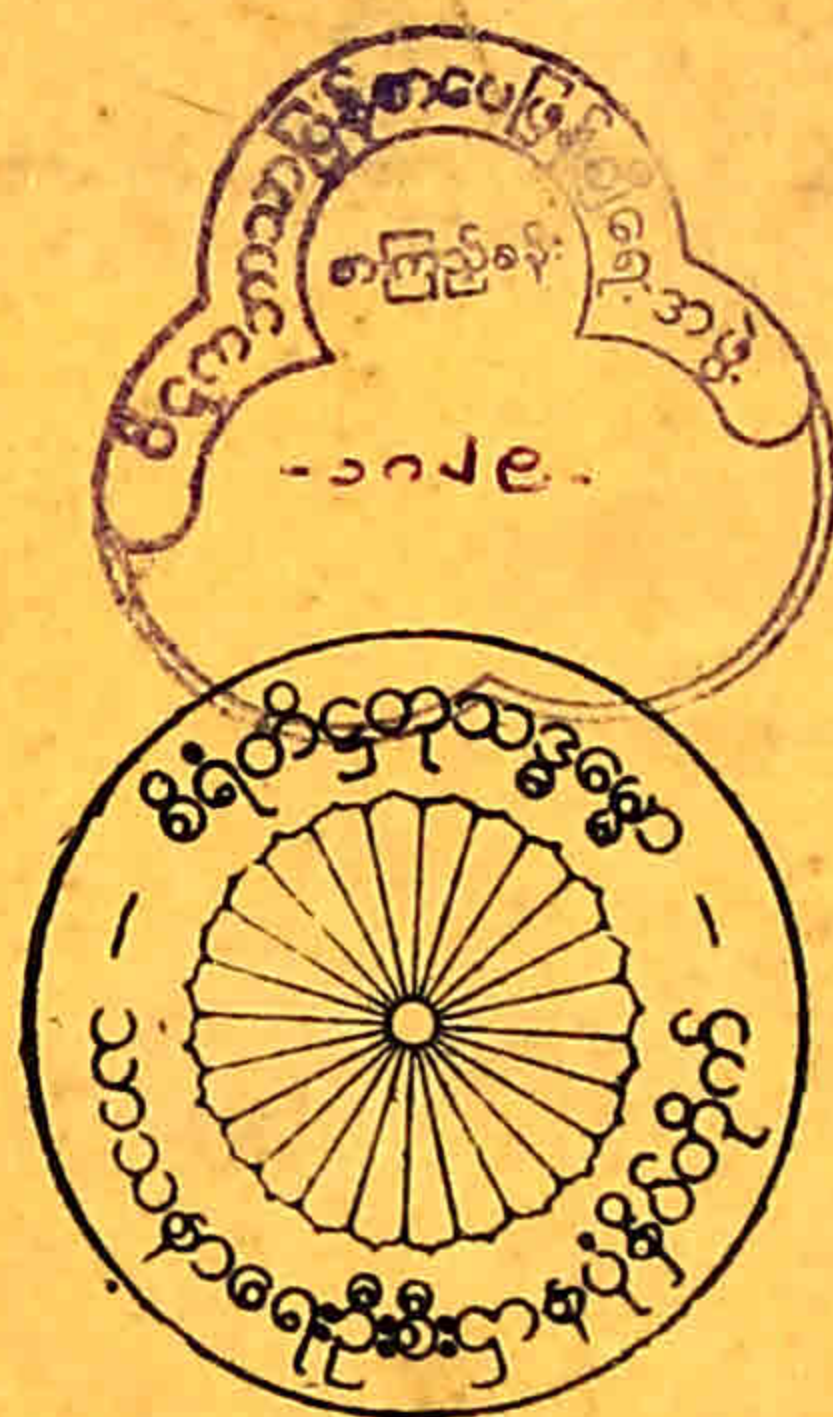

ပထမကျော်, သာသနဓဇ သိရိပဝရ ဓမ္မာစရိယ, အိ-အေ

ဒေဝီဇေသီ

၏

သရုပ်ပြဓမ္မပဒကျမ်း

စာကြည့်တိုက်
ပိဋကတသပြန်စာပေ
ဖြန့်ချိရေးအဖွဲ့

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်။

သာသနာ ၂၅၂၇

ကောဇာ ၁၃၄၅

၁၉၇၃

Library
The Pitaka Translation
Society

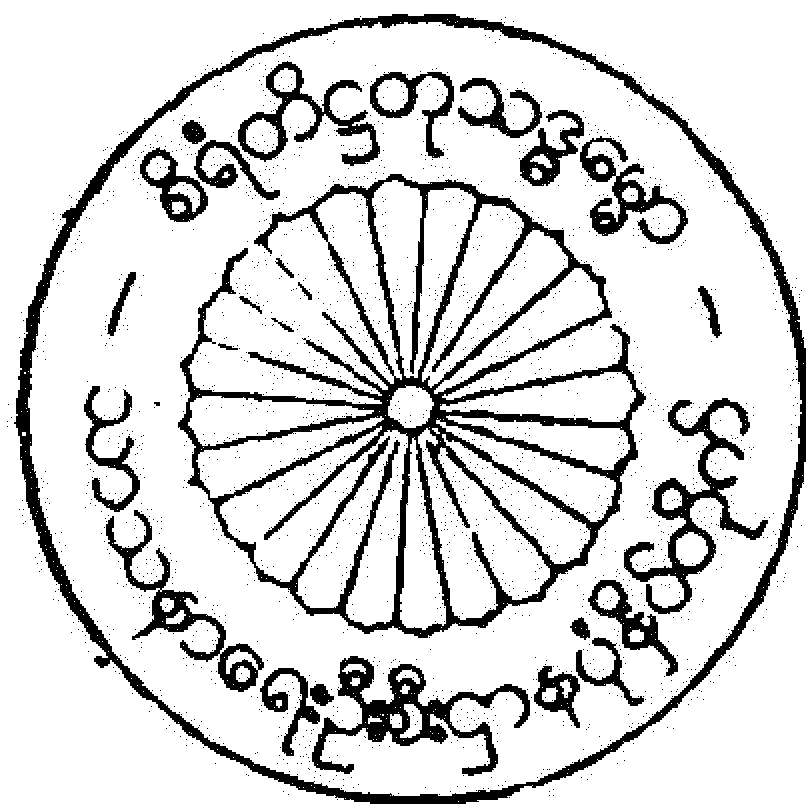
၁၉၄၁

ပထမကျော်, သာသနဓဇ သိရှိပဝရ ဓမ္မာစရိယ, ဘိ-အေ

ဒေဝိဇ္ဇေသီ

၏

သရုပ်ပြ ဓမ္မပဒကျမ်း

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်။

သရုပ်ပြဓမ္မပဒကျမ်း

နိဒါန်း

ကျေးဇူးကြီးမားသည့် တရားဂါထာ

(က) ဤတရားတော် တဂါထာကြောင့် ကမ္ဘာကြီးအတွင်း အလင်းရောင် ရရှိနေသည်။

(ခ) ဤတရားတော် တဂါထာကြောင့် မြန်မာပြည်အတွင်းအလင်းရောင် ရရှိနေသည်။

နိဒါန်း၏အစပကတူး အဦးဆုံးမှာပင် ကြီးကျယ်မြင့်မားလှစွာသောစကား နှစ်ခွန်းကို ရဲရဲဝံ့ဝံ့ စွန့်စွန့်စားစား ရေးသားတင်ပြလိုက်ပါသည်။

ယင်းရေးသားချက်ကို လွန်ကျံ့များသွားလေမည်လားဟူ၍ နည်းနည်း ကလေးမျှ သံသယမဖြစ်မိပါ။ တကယ်ဖြစ်ခဲ့သည့် အစစ်အမှန် အကြောင်းအရာ ဖြင့်နှိုင်းစာဆင်ခြင်ကြည့်လိုက်လျှင် မလွန်ကျံ့သည့်ပြင် လိုပင်လိုလိမ့်မည်ဖြစ်ပါ သည်။ စာရှုသူများ စဉ်းစားနိုင်ချိန်နိုင်စေရန် အကြောင်းအရာပြည့်စုံစွာ ရှင်းလင်း ရေးသားတင်ပြပါမည်။

အသက်ငင်နေသူ လူနာကြီးကဲ့သို့ သာသနာ့အားနည်းနေချိန်

မြတ်ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီး နှစ်ပေါင်း သုံးရာ့ငါးဆယ်ခန့် အခါကဆိုလျှင် ဗုဒ္ဓ၏အဆုံးအမ သာသနာတော်ကြီးသည် ပျောက်သုဉ်းလုံ နီးနီးပျက်စီးယိမ်းယိုင်နေပါသည်။

တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်နေသည့် ရှင်ဘုရင်က ပြာဟ္မဏဝါဒကို သက်ဝင်ယုံကြည် ကိုးကွယ်နေသူ ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓသာသနာတော် အတွင်းမှာလည်း လူသေပြီး ဘာမျှမဖြစ်တော့ ပြတ်စဲသွားသည်-စသည်ဖြင့် ယူဆသည့် ဥစ္ဆေဒဝါဒ များ လည်း ဝင်နေသည်။ လူပင်သေသော်လည်း အသက် အတ္တကောင်ကလေးက ဘယ်လိုမှမသေနိုင်၊ ဘယ်အခါမှ မသေနိုင်၊ ဟိုခန္ဓာပြီး ဤခန္ဓာ၊ ဤခန္ဓာပြီး ဟိုခန္ဓာများသို့ ပြောင်းရွှေ့ငင်စားနေကာ လှည့်လည်ဖြစ်နေရသည်-စသည် ဖြင့်ယူဆသော သဿတဝါဒများလည်း ဝင်နေသည်။ လူဖြစ်ရန် နတ်ဖြစ်ရန် ခွေးဖြစ်ရန် နွားဖြစ်ရန် ဖန်ဆင်းနေသည့် ထာဝရတည်နေသူ အရှင်သခင်ကြီး ရှိသည်ဟု ယူဆသော ဣဿရ နိဗ္ဗာနဝါဒများလည်း ဝင်နေသည်။

ဤသို့စသည်ဖြင့် မိစ္ဆာဝါဒအမျိုးမျိုး ဝင်ရောက် စွဲကပ်နေပေရာ ဗုဒ္ဓ သာသနာတော်ကြီးသည် ရောဂါအမျိုးမျိုးစွဲကပ် နှိပ်စက်ခံနေရသည့် လူနာ ကြီး အသက်ငင်နေသကဲ့သို့ ပျက်တော့မည့်ဆဲဆဲ ဖြစ်နေပေသည်။ သာသနာ တွင်းမှာသာ ဝါဒအမျိုးမျိုး ကြီးစိုးနေသည်မဟုတ်ပါ။ သာသနာပမှာလည်း မိစ္ဆာဝါဒများက စိုးမိုးလျက်နေပါသည်။ တိုင်းပြည်သင်္ချာရှင်ဘုရင်ကလည်း သာသနာတော်ကို ကျောခိုင်းကာ မိစ္ဆာဝါဒီတို့ကို ကြည်ညိုကိုးကွယ်နေသူ ဖြစ် ပါသည်။

သာသနာ့အသက်သခင် ကိုရင်ကလေး

ယင်းသည့် ဗာလုဿုက္ကဖြင့် ရှုပ်ပွနေချိန်တွင် တိုင်းပြည်သခင် ဘုရင် အသောက မင်းတရားကြီးသည် စိတ်ပြေလက်ပျောက် လေသောက်တံခါးကို ဖွင့်ကာ အပြင်လောက သွားလာလှုပ်ရှားနေကြပုံကို ကြည့်ရှုနေစဉ်မှာ လွန်စွာထူးဆန်းအံ့မခန်းသည့် ရှုကွက်တခုကို ရုတ်တရက်တွေ့မြင်လိုက်ရသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ ကိုရင်သာမဏေကလေးတပါးဖြစ်သည်။ ကိုရင်ကလေးမှာ အသက်အရွယ်အားဖြင့် ခုနစ်နှစ်ခန့်မျှသာဖြစ်သည်။ ဝတ်ပုံဆင်ပုံမှာလည်း သင်္ကန်းကို အညီအညွတ် ကောင်းစွာဖုံးအုပ် ဝတ်ဆင်ထားသည်။ သွားဟန် လာ ဟန်မှာ လက်ခြေဦးခေါင်းများကို ငြိမ်သက်စွာထား၍ ရွှေလေးတောင်ခန့်မျှ ကိုသာ သေခိယ သိက္ခာပုဒ်တော်နှင့်အညီကြည့်ရှုလျက် မမြန်လွန်း မနှေးလွန်း ဖြည်းဖြည်းစွာ လှမ်းကြွ၍သွားသည်။ ယင်း ကိုရင် က လေး မှာ သာ သ နာ့ ကျက်သရေဆောင် နိဂြောဓသာမဏေ ဖြစ်ပေသည်။

ဤသည်ကို မြင်လိုက်ရသော အသောက ဘုရင်ကြီးသည် ဤပုဂ္ဂိုလ် ငယ်၏ သန္တာန်၌ တရားထူး တရားမြတ်ကိန်းဝပ် တည်ရှိနေပေရာ၏ဟု တွေးကာ ပင့်ခေါ်စေသည်။ သာမဏေငယ်သည် ရှင်ဘုရင်က ပင့်ခေါ်သည်ဟု မူလ သွားလာဟန်ကို ပြောင်းလဲခြင်းမဖြစ်စေပဲ ပကတိ သွားဟန်လာဟန်အတိုင်းပင် နန်းတော်ပေါ်သို့ ကြွလာသည်။ ရှင်ဘုရင်က စားဖွယ်သောက်ဖွယ် များကို လှူသောအခါ၌လည်း ငြိမ်သက်တည်ကြည်စွာပင် ခံယူ၍ မျှတလောက်ရုံမျှ ကိုသာ သေခိယသိက္ခာပုဒ်တော်များနှင့်အညီ ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်တော်မူသည်။

အသောကဘုရင်ကြီးလည်း သွားလာဝတ်ဆင်ပုံကို ကြည်ညိုနေသည့်အထဲ မှာပင် စားသောက် ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်ပုံကိုလည်း ထပ်မံကြည်ညိုခြင်း ဖြစ် ပေါ်ကာ စေတနာ သဒ္ဓါတရား တဖွားဖွား ဖြစ်ရလေသည်။ “အရှင်ဘုရား သိမြင်သည့်တရားကို ဟောတော်မူပါ”ဟု တောင်းပန်လျှောက်ထားသော အခါ

အပ္ပမာဒေါ အမတံ ပဒံ၊ ပမာဒေါ မစ္စုနော ပဒံ။

အပ္ပမတ္တာ န မိယန္တိ၊ ယေ ပမတ္တာ ယထာ မတာ။

မမေ့လျော့ခြင်းသည် မသေရာ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းဖြစ်သည်။ မေ့လျော့ခြင်းသည် သေခြင်းအကြောင်းဖြစ်သည်။ မမေ့လျော့ပါက မသေနိုင်ကြကုန်၊ မေ့လျော့နေပါမူ သေသွားတုံ့ တူကုန်၏-

ဟူသော ဂါထာကို ရွတ်ဆိုဟောပြီးသောအခါ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အသောက ရှင်ဘုရင်ကြီးသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ကြီးတယောက် ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။ သာသနာတော်ကို သက်ဝင်ကြည်ညိုစွာဖြင့် လှူဒါန်းပေးကမ်းသည်။

ရေတွင်းပေါင်း ရှစ်သောင်း လေးထောင်၊

ရေကန်ပေါင်း ရှစ်သောင်း လေးထောင်၊

ကျောင်းပေါင်း ရှစ်သောင်း လေးထောင်၊

စေတီပေါင်း ရှစ်သောင်း လေးထောင်-

ပေးလှူပူဇော်ကြောင်း အစဉ်အလာ ပြောစမှတ်ရှိခဲ့သည်။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိများကို ပယ်ရှား၍ သာသနာ၌မိစ္ဆာဝါဒများကို ရှင်းလင်းသုတ်သင်ကာ တတိယသံဂါယနာ သဘင်ကို ဆင်ယင်ကျင်းပခဲ့သည်။ ကိုးတိုင်း ကိုးဌာနသို့ သာသနာပြုရဟန်းတော်များ ကြွသွားရန် လျှောက်ထား၍ သာသနာတည်ထွန်းစေခဲ့လေသည်။

ဤသည့်ဖြစ်ရပ်များကြောင့် ကမ္ဘာမှာ ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ပွင့်လင်းထွန်းပွင့်ပေသည်။ သာသနာ့အလင်းရောင်ကို တောက်ပစေခဲ့သည်။ ဤသည်ကို ပင်လျှင် ရည်ရွယ်၍-

(က) ဤတရားတဂါထာကြောင့် ကမ္ဘာကြီးအတွင်း အလင်းရောင် ရရှိနေသည်-

ဟူ၍ ဤနိဒါန်းအစ၌ ဖော်ပြခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

အမှောင်လွှမ်းနေခဲ့သော မြန်မာပြည်

မြတ်ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော်မူပြီး သာသနာတော်နှစ်တထောင်ငါးရာ ခြောက်ဆယ်တစ်(၁၅၆၁) နှစ်ခန့်သို့ ရောက်သောအချိန်အထိ ရှေးအခါကမူကား ဤမြန်မာပြည်ကြီး၌ သူတော်ကောင်းတရား မထွန်းမပွားမှောင်အတိကျလျက်ရှိပေသည်။ ပုဂံပြည် သမထီးအရပ်၌နေသော အရည်းကြီးခေါ် မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုန်းကြီးများ မင်းမူလျက်ရှိသည်။

အရည်းကြီးတို့သည် “မကောင်းမှုအကုသိုလ်မှ လွတ်လိုသော် ဤသို့သော ပရိတ်ကိုရွတ်လျှင် ပျောက်ကင်းသည်၊ အမေအဖေကို သတ်မိလျှင် ဤသို့သော ပရိတ်ကိုရွတ်လျှင် ပျောက်ကင်းသည်” စသည်ဖြင့် မဟုတ်မတရား ဟောကြ ပြောကြသည်။ အရက်သောက်သည်၊ ညစာစားသည်၊ တောလိုက်သည်၊ ပန်းဦး ဆက်ကပ်ရသည်၊ ပန်းဦးကို အလှူခံကြသည်။

ပန်းဦးဆက် ဟူသည် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီး ချစ်ကြိုက်၍ မင်္ဂလာ ဆောင်သောအခါ ပထမဦးဆုံးည၌ အမျိုးသမီးကို အရည်းကြီးဆရာတော်ထံသို့ ပို့ဆက်ရသည်။ ထိုည၌ အမျိုးသမီးကို အရည်းကြီးက မတော်မတရားကျင့်ကြံ၍ ပန်းဦးကို ဘုန်းပေးတော်မူသည်။ ဤသို့ ပန်းဦးမဆက်ကပ်လျှင် အရေးယူသည်။ အုပ်ချုပ်သူ ရှင်ဘုရင်က အပြစ်ဒဏ်ပေးသည်။

ဤသို့ လူသားများအတွက် ရင်နှင့်ဖွယ်ရာ အဖြစ်အပျက်များကို ကြုံတွေ့ ခံစားနေကြရကာ မြန်မာပြည်၌ အမှောင်ထုကြီးဖုံးလွှမ်းပြီး တရားအလင်း ရောင် ကင်းမဲ့နေချေသည်။

အလင်းရောင်ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း

သာသနာနှစ်(၁၅၆၁)နှစ်သို့ ရောက်သောအခါ အနော်ရထာမင်း နန်းတက် သည်၊ ဖော်ပြခဲ့သည့် အရည်းကြီးရဟန်းတို့၏ မသင့်မလျော် ဖောက်ပြန်မှု၊ ယွင်းသည့် အကျင့်ယုတ်မှုများကို တွေ့မြင်ရသောအခါ ဘုန်းကံပါရမီရင့်သန် သူဖြစ်သောကြောင့် မကြည်ညို မနှစ်သက်နိုင် ရှိနေခဲ့သည်။

ယင်းသို့ ဖြစ်နေစဉ်အတွင်းမှာပင် တောလိုက်မှုဆိုးတယောက်သည် ထူး ဆန်းသည့် အဝတ်အစားများကို ဆင်ယင်ထားသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တဦးကို နန်းတော် သို့ ခေါ်ဆောင်လာသည်။ ယင်းပုဂ္ဂိုလ်မှာ အရှင်ဓမ္မဒဿိ ဘွဲ့တော်ရှိ ရှင်အရဟံ ဖြစ်သည်။ သင်္ကန်းများ သပ်သပ်ယပ်ယပ် ညီညီညာညာ ဝတ်ဆင်ထားပြီး ငြိမ်သက်တည်ကြည်သော ဣန္ဒြေကိုဆောင်လျက် ကြည်ညိုဖွယ် ကြည့်ရှုသွားလာ လှုပ်ရှားမှုရှိသူ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာရဟန်းတော်တပါး ဖြစ်ပေသည်။ အနော် ရထာမင်းကြီးသည် အရှင်သူမြတ်ကိုမြင်လျှင်ပင် မိမိနိုင်ငံမှာ တွေ့မြင်နေကျ မျက်စိကလည်း ဟိုကြည့်သည်ကြည့် ဣန္ဒြေမရပဲ လက်လှုပ်လှုပ် ခေါင်းလှုပ်လှုပ် အပေါ်ရုံသင်္ကန်းမဲ့နက်နက်ကို မညီညာ ဝတ်ဆင်ထားကာ ပါးစပ်မှလည်း တွေ့ရာမြင်ရာ ပရမ်းပတာ အော်ကြုံးဟစ် ဂျယ် ပြောတတ်သည့် နှုတ်ခမ်းမွေး လက်နှစ်သစ် မုတ်ဆိတ်မွေး ဗရပျစ်ရုံသူ အရည်းကြီးရဟန်းများနှင့် ထူးခြား ကွဲလွဲသည်ကို သိရသောအခါ အလွန်တရာ ကြည်ညိုမှုသဒ္ဓါတရား ဖြစ်ပွားကာ အရှင်မြတ်အား ပင့်ဖိတ်လျက် အကျိုးအကြောင်း လျှောက်ထားမေးမြန်းသည်။

အရှင်မြတ်၏ဆရာ ဘုရားသခင်၏တရားကို ဟောကြားတော်မူပါဟု တောင်း
မန်သောအခါ-

အပ္ပမာဒေါ အမတံ ပဒံ၊ ပမာဒေါ မစ္စုနော ပဒံ၊

အပ္ပမတ္တာ န မီယန္တိ၊ ယေ ပမတ္တာ ယထာ မတာ။

မမေ့လျော့ခြင်းသည် မသေရာ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း ဖြစ်သည်၊
မေ့လျော့ခြင်းသည် သေခြင်းအကြောင်းဖြစ်သည်။ မမေ့လျော့ပါက
မသေနိုင်ကြကုန်၊ မေ့လျော့နေပါမူ သေနေသူနှင့်တူကုန်၏-

ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်။ ယင်းတရားကို နာကြားလိုက်ရလျှင်ပင် အနော်ရထာ
မင်းကြီးသည် သာသနာတော်ကို သက်ဝင်ယုံကြည် သရဏဂုံတည်ကာ
ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ မိမိတိုင်းသူပြည်သားများကိုလည်း ထေရဝါဒ
ဗုဒ္ဓဘာသာကို ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်စေသည်။ မူလရှိရင်း ရဟန်းတရဟန်းယောင်
အရည်းကြီးရဟန်းများကိုလည်း ပယ်ရှားသုတ်သင်စင်ကြယ်စေလေသည်။

ဤသို့လျှင် မြန်မာပြည်တွင် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအမှောင်ကင်း၍ အလင်းဆောင်ဖြစ်
ပေါ်ခဲ့ပေသည်။ ဤသည်ကိုရည်ရွယ်၍-

(ခ) ဤတရားတော် တဂါထာကြောင့် မြန်မာပြည်တွင်း၌ အလင်း
ရောင်ရရှိနေသည်-

ဟု ဤနိဒါန်းအစ၌ ဖော်ပြခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

စိစစ်တင်ပြခြင်း

(က) ကမ္ဘာ၌ သာသနာထွန်းတောက်လာပုံ၊ (ခ) မြန်မာပြည်၌ သာသ-
နာထွန်းတောက်လာပုံ-ဟူသောအကြောင်းနှစ်ရပ်ကို ဤနိဒါန်း၌အဦးတည်၍
အစချီရေးပြခဲ့ပါသည်။ ယင်းသို့သာသနာထွန်းတောက်ရခြင်း အကြောင်းရင်းကို
စိစစ်လေ့လာမည် ဆိုပါမူ-

(က) ကြည်ညိုဖွယ်ပုဂ္ဂိုလ်၊

(ခ) ကြည်ညိုဖွယ်တရား-

ဟူသော အဓိကအချက်ကြီးနှစ်ရပ်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ယင်းအချက်များသည်
ယခုအခါ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ရှင်လူအများ ကြိုးစားလုပ်ဆောင်နေကြသည့်
သာသနာတော် သန့်ရှင်းတည်တံ့ပြန့်ပွားရေးနှင့် များစွာသက်ဆိုင်ကာ အထူး
ကျေးဇူးပြုနိုင်မည် ဖြစ်သောကြောင့် အနည်းငယ်မျှ ထင်ရှားစေရန် ကောက်
ချက်ချ၍ တင်ပြလိုပါသည်။

(က) ကြည်ညိုဖွယ်ပုဂ္ဂိုလ်။ ။ဖော်ပြခဲ့သည် သာသနာ့အောင်ပွဲနှစ်ရပ်လုံးကို ပဓာနကျကျ ဆောင်ရွက်သွားသည့် ပုဂ္ဂိုလ် မြတ်နှစ်ပါးမှာ ရှင်နိဂြောဓနှင့် အရှင်အရဟံတို့ဖြစ်သည်။

အရှင်မြတ်တို့သည် မြတ်စွာဘုရားညွန့်ကြား ဆုံးမတော်မူသည့်အတိုင်း သင်္ကန်းကို အချိုးကျကျ ညီညီညာညာ ဝတ်ဆင်တော်မူကြသည်။ မြတ်စွာဘုရား ပညတ်တော်မူသည့်အတိုင်း မျက်စိကြည့်ပုံ စသော ဇ္ဈန္ဒတရားများကို မြင်လိုက်သူများ သဒ္ဓါတရားဖြစ်ပွားအောင် ငြိမ်သက်တည်ကြည်စွာ စောင့်ထိန်း တော်မူကြသည်။ ဦးခေါင်းလက်ခြေ ကိုယ်နေကိုယ်ထား သွားဟန်လာဟန် များသည်လည်း တရားထူးတရားမြတ် ကိန်းဝပ်တည်ရှိနေကြောင်း မြင်သူ အပေါင်းက သိရှိနိုင်အောင် သိမ်မွေ့နူးညံ့မှုဖြင့် ဖော်ပြလှုပ်ရှားတော်မူကြသည်။

ဤသည်လျှင် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိရဟန်းတို့ ရဟန်းယောင်များ အရည်းကြီးရဟန်း များနှင့် ထူးခြားကွဲလွဲချက် ဖြစ်တော့သည်။ သိရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးနှင့် အနော်ရထာမင်းကြီးတို့ကို ကြည်ညိုမှုသဒ္ဓါတရား တဖွားဖွားဖြစ်ပေါ်စေနိုင် သည့် အစွမ်းသတ္တိများဖြစ်တော့၏။ ဤအစွမ်းသတ္တိသည် အလိုအလျောက်ပေါ် လာတတ်သည်မဟုတ်။ မြတ်စွာဘုရား ဆုံးမတော်မူသည့်အတိုင်း လိုက်နာကုသ သုံးမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အကျိုးတရားများဖြစ်ချေသည်။ ယင်းအကျိုး တရားများကား သေးသေးမွှားမွှား မဟုတ်ပါချေ။ ကမ္ဘာကြီးတခုလုံးနှင့် မြန်မာ ပြည်တပြည်လုံး၌ ဗုဒ္ဓသာသနာ့အလင်းရောင် ယနေ့တိုင် တောက်ပြောင်စေနိုင် သည့် ကြီးမားလှသည့် အကျိုးတရားကြီးဖြစ်နေပါသည်။

(ခ) ကြည်ညိုဖွယ်တရား။ ။ပိဋကသုံးသွယ်နိကာယ်ငါးရပ်ထဲမှ အရေးအပါ ဆုံး တရားကို ထုတ်ပြပါဆိုလျှင် “အပ္ပမာဒ” တရားကိုထုတ်ပြရပေလိမ့်မည်။ အပ္ပမာဒတရားဟူသည်မှာ “အပ္ပမာဒေန သမ္မာဒေထ=မေ့လျော့ပေါ့ဆမနေကြပဲ အကျိုးတရားနှင့်ပြည့်စုံစေကြ” ဟူသည့် တရားပင်ဖြစ်သည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရားသည် ယင်းအပ္ပမာဒတရားကို နေ့စဉ်နေ့တိုင်း ဆွမ်း ဘုန်းပေးပြီး ဂန္ဓကုဋ္ဌိတိုက်ခန်းတွင်းသို့ ဝင်ခါနီး၌ ဟောတော်မူသည်။ အခြား တရားတော်များကို တကြိမ်သော်လည်းကောင်း နှစ်ကြိမ်သော်လည်းကောင်း အကြိမ် သတ်မှတ်ရနိုင်အောင် ဟောတော်မူပေလိမ့်မည်။ သို့သော် အကြိမ် သတ်မှတ်မရအောင် နေ့စဉ်နေ့တိုင်းကား ဟောတော်မူမည်မဟုတ်ပါလေ။ ဤ အပ္ပမာဒတရားတော်ကိုမူကား အကြိမ်ပိုင်းခြားသတ်မှတ်၍ မရအောင် နေ့စဉ် နေ့တိုင်းဟောတော်မူသည်။

ဤအချက်ကိုထောက်ဆ၍ အပ္ပမာဒတရားသည် မည့်မျှအရေးပါ အရာ ရောက်သည့်တရား ဖြစ်ကြောင်းသိနိုင်ပေသည်။

ထို့ပြင် ဤအပ္ပမာဒတရားတော်ကို ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံတော်မူခါနီး၌ မိမိ တပည့်သား ရဟန်းများအား အရေးပါသည့် နောက်ဆုံး မှာတမ်းအဖြစ် ဟောကြားတော်မူခဲ့သည်။ ဤအချက်သည်လည်း အပ္ပမာဒတရားသည် မည်မျှ အရေးပါအရာရောက်ကြောင်းကို သိသာထင်ရှားစေပေသည်။

မှန်လှ၏၊ လူကြီးမိဘဆရာသမားများသည် မိမိတို့သိရှိသားသည့် အရေးကြီး သည့် အကြောင်းအရာများကို လူငယ်သားသမီး တပည့်များအား မိမိတို့သေ ဆုံးခါနီး၌ ပြောဆိုမှာထားလေ့ရှိတတ်ကြသည်။ လူငယ်သားသမီးတပည့်များက လည်း ယင်းသို့ သေခါနီးကာလ မှာတမ်းစကားများကို လေးလေးစားစား လိုက်နာကျင့်သုံး ဆောင်ရွက်ကြရပေသည်။

“မမေ့လျော့ မပေါ့မဆဲ အကျိုးတရားကို ပြည့်စုံအောင် ကျင့်သုံးကြပါ” ဟူသောမှာတမ်းသည် လောကီရေး လောကုတ္တရာရေး အရေးအမျိုးမျိုး၌ လိုအပ်သောအကြောင်းတရပ် ဖြစ်ပေသည်။ မေ့လျော့ပေါ့ဆနေလျှင် မည် သည့်အ တရားမျှ ရနိုင်ကြမည်မဟုတ်ချေ။

ပညာပါရမီ ဓာတ်ခံရင့်သန်သူများသည် ယင်းအပ္ပမာဒတရားကို ကြား လိုက်ရလျှင်ပင်“ တယ်ပြည့်ဝကောင်းမွန်သည့် တရားပေတကား ” ဟု ဘွားကနဲ ထိုးထွင်းသိမြင်နိုင်ကြပေသည်။ သိရုံဓမ္မာသောကမင်းနှင့် အနော်ရထာမင်း တို့သည် သာသနာပြုနိုင်မည့် သာသနာ့ဒါယကာလောင်းများ ဖြစ်သောကြောင့် အပ္ပမာဒတရားတော် တဂါထာကိုမျှ ကြားလိုက်ရလျှင်ပင် ဝ ရားသိမြင် ဗုဒ္ဓသာဘာဝင်များ ဖြစ်သွားကြလေသည်။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌လည်း ဤအပ္ပ မာဒဂါထာကို ကြားနာရသောကြောင့် သတ္တဝါပေါင်းများစွာ သောတာပန် တည်ခြင်း စသောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်သွားကြပေသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁၊ နှာ-၁၄၇။ ဤသရုပ်ပြဓမ္မပဒကျမ်း နှာ-၃၆)

ဤသည်မှာ ပါဠိမြန်မာသမိုင်း မှတ်တမ်းများအရ အပ္ပမာဒဂါထာတော်၏ ကြည်ညိုဖွယ်ရာဖြစ်သည့် ထင်ရှားသောသာကေမျှသာ ဖြစ်သေးသည်။ ယင်း အပ္ပမာဒဂါထာတော်ကား ဓမ္မပဒပါဠိဘော်ဂါထာနံပါတ် (၂၁)ဖြစ်သည်။ ဤကျမ်းစာမျက်နှာ (၃၆)၌ ပါရှိပေသည်။ သမိုင်းမှတ်တမ်း မတင်နိုင်ခဲ့သည့် ဖြစ်ရပ်များသည်လည်း များစွာပင် ရှိနိုင်ပေလိမ့်ဦးမည်။ အခြား အခြားသော

အပ္ပမာဒဂါထာကဲ့သို့ပင် စွမ်းရည်ထက်မြက်သည့် ဂါထာပေါင်း လေးရာနှစ်ဆယ် နှစ် (၄၂၂)ဂါထာ ရှိပေသေးသည်။ ယင်းဂါထာများကလည်း ကြည်ညိုဖွယ်ကို ဆောင်၍ သတ္တဝါပေါင်းများစွာ လူပေါင်းများစွာကို အကျိုးတရားကြီးမားစွာ ပြုခဲ့ကြောင်းကို ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာကျမ်း၌ မှတ်တမ်းတင်ထားခဲ့ပေသည်။

ဓမ္မပဒပါဠိတော်

ဖော်ပြခဲ့သည့် ကြည်ညိုဖွယ်ကို ဆောင်နိုင်၍ သတ္တဝါပေါင်းများစွာ လူပေါင်းများစွာအား အကျိုးတရားကြီးမားများပြားစွာ ရစေနိုင်သည့် အပ္ပမာဒဂါထာတော်အပါအဝင် ဂါထာပေါင်း (၄၂၃)ဂါထာတို့၏ တည်ရာ မူရင်း ကျမ်းမှာ ဓမ္မပဒပါဠိတော်ကျမ်းဖြစ်ပါသည်။

ဓမ္မပဒပါဠိတော်သည် ပိဋကတ်သုံးသွယ် နိကာယ်ငါးရပ်တွင် သုတ္တန္တပိဋက ခုဒ္ဒကနိကာယ်တွင် အပါအဝင်ဖြစ်ပါသည်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ်၌ ကျမ်းပေါင်း (၁၉)ကျမ်း ရှိရာ ဘွင် ဒုတိယကျမ်းစာဖြစ်ပါသည်။

ဓမ္မပဒဟူသည် (ဓမ္မ=တရားတော်တို့၏+ပဒ=အပေါင်းအစု)တရားတော် အပေါင်းအစုဟု အဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။ တရားပဒေသာ တရားညွန့်ပေါင်းကျမ်း ဟူ၍လည်း ခေါ်ဆိုသင့်ပါသည်။ မှန်ပါသည်။ ဤဓမ္မပဒကျမ်းကြီး၌ လောကုတ္တရာ မဂ်တရား ဖိုလ်တရား နိဗ္ဗာန်တရားများဆိုင်ရာ တရားများလည်း ပါဝင်ဟောကြားထားပါသည်။ ယင်း လောကုတ္တရာတရားတော်ကို ဦးတည်၍ လူမှုရေး ကြီးပွားရေး စီးပွားရေး ပညာရေး ကုန်းမာရေးစသည့် လောကီ ရေးရာ အကျိုးကျေးဇူးများစွာ ဖြစ်နိုင်သည့် တရားတော်များကိုလည်း ထည့်သွင်းဟောကြားထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် “ဓမ္မပဒ”ဟူသော ပါဠိ ဘာသာအမည်ကို—

၁။ တရားတော်အစုအပေါင်းကျမ်းကြီး၊

၂။ တရားတော်အစုအပုံကျမ်းကြီး၊

၃။ တရားတော်ပဒေသာပင်ကျမ်းကြီး၊

၄။ တရားတော်ညွန့်ပေါင်းကျမ်းကြီး၊

၅။ တရားတော်ပေါင်းချုပ်ကျမ်းကြီး၊

၆။ တရားတော်ဘဏ်တိုက်ကျမ်းကြီး—

ဟူ၍ မြန်မာပြန်အမည်ပေး၍ လေးလေးနက်နက် ခေါ်ဆိုသင့်ပါသည်။

ယင်းသို့ အမည်ပေးရန် သင့် မသင့်ကို စာရသ္မတို့ ဝေဖန်နိုင်စေရန်အတွက် အချို့အဝက် အနည်းအကျဉ်းမျှကို မြည်းကြည့်ရုံကလေးအဖြစ် တင်ပြပါအံ့။

၁။ စိတ်သာရှင်စောဘုရားဟော

စိတ်သာရှင်စောဘုရားဟော-ဟူ၍ မြန်မာ့ရိုးရာအစဉ်အလာ ပြောဆိုသုံးစွဲ ခဲ့သည့် စကားတခွန်းရှိသည်။ ယင်းစကားမှာ ကိုယ်ကဘာလုပ်လုပ်၊ နှုတ်က ဘာပြောပြော စိတ်သဘောကသာ လိုရင်းဝေခန့်ဖြစ်သည်ဟု ပြောဆိုလိုရင်း ဖြစ်သည်။

အဘိဓမ္မာနည်းအရဆိုလျှင် ကောင်းသည့်စိတ်နှင့် မကောင်းသည့်စိတ်များ ဖြစ်ပေါ်လာပြီးလျှင် ယင်းစိတ်များ၏ ဇောအရှိန်အဟုန်ကြောင့် ကာယဝိညတ် ရုပ်များနှင့် ဝစီဝိညတ်ရုပ်များ ဖြစ်ပေါ်လာကြရသည်။ ကာယဝိညတ်ရုပ်များ ဝစီဝိညတ်ရုပ်များမှ တဆင့်တက်၍ စတုဇမဟာဘုတ်လေးပါး၊ ဥပါဒိန္နက၊ အနုပါဒိန္နကရုပ်များ အဆင့်ဆင့်ဖြစ်ပေါ်လာရသည်။ ယင်းရုပ်များမှတဆင့် အခြားလူများမြင်ရသည့် ကောင်း မကောင်းသော ကိုယ်အမူအရာရုပ်၊ ကြားရ သည့် ကောင်းမကောင်းသော အသံအမူအရာရုပ်များဖြစ်ပေါ်လာရသည်။ ယင်း ကောင်း မကောင်းသော ကိုယ်အမူအရာရုပ်နှင့် ကောင်း မကောင်းသော အသံ အမူအရာရုပ်များကို မြင်ကြရမှသာ ကြားကြရမှသာ “ဤလူ ကောင်းရာ ကိုလုပ်သည်၊ မကောင်းရာကိုလုပ်သည်၊ ကောင်းရာကိုပြောသည်၊ မကောင်း ရာကို ပြောသည်”ဟူ၍ အခြားလူများ ဆုံးဖြတ်နိုင်ကြသည်။

ယင်းကောင်း မကောင်းလုပ်မှု၊ ကောင်း မကောင်းပြောမှုများသည် မူလ အခြေခံပဓာနအားဖြင့် ကောင်းသောစိတ်နှင့် မကောင်းသောစိတ်များက အရင်းခံစတင်လာသည်ကို ဤနည်းအရ မှန်းဆသိမြင်နိုင်ကြသည်။ ဤနည်း မှာ အဘိဓမ္မာနည်းဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ အဘိဓမ္မာနည်းအရလည်းစိတ်သာရှင်စော ဘုရားဟောဟူသော မြန်မာ့ရိုးရာစကား မှန်ကန်ပုံကို သိနိုင်သည်။

သုတ္တန်နည်းအရ ပြပါဆိုလျှင် ဓမ္မပဒပါဠိတော် ဂါထာနံပါတ် (၁) နှင့် ဂါထာနံပါတ်(၂) မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာချီဂါထာနှစ်ပုဒ်ကို ထုတ်ပြရမည် ဖြစ်ပေသည်။ မှန်ပါသည်။ ယင်း မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာချီဂါထာနှစ်ပုဒ်တို့တွင်-

(၁) နံပါတ်ဂါထာဖြင့်“နာမ်တရားတို့တွင် စိတ်သည်သာလျှင် ဦးဆောင် သည်၊ စိတ်သည်သာလျှင် ကြီးမားသည်၊ စိတ်ကြောင့်သာဖြစ်သည်၊ ပြစ်မှား ဖျက်ဆီးလိုသောစိတ်ဖြင့် ပြောဆိုလျှင် လုပ်ကိုင်လျှင် လှည်းဆွဲနွားနောက်သို့ လှည်းဘီးလိုက်သကဲ့သို့ ထိုပြစ်မှားပြောဆို လုပ်ကိုင်သူနောက်သို့ မကောင်းကျိုး ဆင်းရဲတရားများ လိုက်တတ်သည်” ဟု ပြဆိုသည်။

(၂) နံပါတ်ဂါထာဖြင့် “နာမ်တရားတို့တွင် စိတ်သည်သာလျှင် ဦးစဆောင်သည်။ စိတ်သည်သာလျှင် ကြီးမားသည်။ စိတ်ကြောင့်သာဖြစ်သည်။ ကြည်လင်သောစိတ်ဖြင့် ပြောဆိုလျှင် ပြုလုပ်လျှင် လူကောင်၏ နောက်သို့ လူရိပ်လိုက်သကဲ့သို့ ထိုကြည်လင်စွာ ပြောဆိုပြုလုပ်သူ၏ နောက်သို့ ကောင်းကျိုးချမ်းသာတရားများလိုက်ဘတ်သည်” ဟု ပြဆိုသည်။

ဤသို့ စိတ်သာရှင်စော ဘုရားဟော ဟူသော မြန်မာ့ဆိုရိုးစကားသည် အဘိဓမ္မာနည်းအရ ဖြစ်စေ သုတ္တန်နည်းအရဖြစ်စေ မှန်ကန်နေကြောင်း သိမြင်နိုင်ကြပေသည်။ ယင်းသို့သိရခြင်းကြောင့် စိတ်သာရှင်စော ဘုရားဟော ဟူသော မြန်မာ့ဆိုရိုးစကားအရ စိတ်ချလက်ချ လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်ကြပေသည်။

ဓမ္မပဒ ပါဠိတော်လာ ယင်းဂါထာနှစ်ပုဒ်ကို ဤသရုပ်ပြ ဓမ္မပဒကျမ်း (စာမျက်နှာ ၃-မှ ၉-အထိ) တွင် အကျယ်လေ့လာဖတ်ရှု နိုင်ပါသည်။

၂။ ဘေးရန်ကင်းဝေးနေနိုင်ရေး

ကျမ်းမာပါစေ၊ ချမ်းသာပါစေ၊ ဘေးကင်းပါစေ၊ ရန်ရှင်းပါစေ ဟူ၍ ရှေးအစဉ်အလာအားဖြင့် လူကြီးသူမများ ဆုမွန်ကောင်း ပေးလေ့ရှိကြသည်။ ဤ စကားရပ်များတွင် ရန်ရှင်းစေရန်မှာ ရန်ကိုရန်ချင်း မတုံ့လျှင်းနှင့် ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ရန်မလိုမှ ရန်ပြီသည်၊ ရန်လိုလျှင် ရန်ပိုဘတ်သည် ဟူ၍ လည်းကောင်း ရှေးမြန်မာလူကြီးသူမများ၏ ပြောဆိုဆုံးမချက် စကားများအရ လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်ကြပါလျှင် ရန်ခံစားနိုင်သည့် အကျိုးတရားဖြစ်ပေသည်။

ယင်း ရန်ကို ရန်ချင်း မတုံ့လျှင်းနှင့် ဟူသောစကားနှင့် ရန်မလိုမှ ရန်ပြီသည် ရန်လိုလျှင် ရန်ပိုဘတ်သည် ဟူသောစကားတို့မှာ ရန်စတု ဖြစ်ပေါ်လာလျှင် ပြန်၍ ရန်မမူခြင်းဖြင့် ယင်းရန်စ ငြိမ်းအေးသွားနိုင်ကြောင်း ညွှန်ပြသည့် အဓိပ္ပာယ်ကို ဆောင်ပေသည်။ ဤသို့ရှေးလူကြီးများ ညွှန်ပြဆုံးမသည်မှာ ဓမ္မပဒကျမ်းလာ (ဂါထာနံပါတ် ၃-၄ ၅-ဂါထာတို့) နှင့် တပြေးတည်း ညီညွတ်လှပေသည်။

ယင်းဂါထာလေးပုဒ်တို့မှာ-

၃။ ဤသူသည် ငါ့ကိုစိတ်ဆိုးပြီ၊ ငါ့ကိုညှဉ်းဆဲပြီ၊ ငါ့ကိုအနိုင်ယူပြီ၊
ငါ့ပစ္စည်းကို ယူပြီဟူ၍ ရန်ငြိုးဖွဲ့နေလျှင် ရန်မငြိမ်းနိုင်။

၄။ ဤသူသည် ငါ့ကိုစိတ်ဆိုးပြီ၊ ငါ့ကိုညှဉ်းဆဲပြီ၊ ငါ့ကိုအနိုင်ယူပြီ၊
ငါ့ပစ္စည်းကိုယူပြီဟု ရန်ငြိုးမထားမှသာ ရန်ငြိမ်းသည်။

၅။ ရန်သူကို ရန်လိုလျှင် ရန်ပိုသည်။ ရန်မလိုမှ ရန်ပြီသည်။ ဤသည်မှာ ရှေးသူတော်စင်တို့၏ လမ်းစဉ်ဖြစ်သည်။

ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို ပြဆိုသည့် ဂါထာများဖြစ်သည်။

ယင်း ဂါထာသုံးပုဒ်ကို အနက်ပြန်၊ စကားပြေ မြန်မာပြန်၊ ခက်ဆစ်ပုဒ်ပါဌ် ရှင်းချက်၊ ခက်ဆစ်အဓိပ္ပာယ် ရှင်းချက်များနှင့်တကွ ဤသရုပ်ပြ ဓမ္မပဒကျမ်း (စာမျက်နှာ ၉-မှ-၁၄-အထိ) ၌ အကျယ်ရှင်းလင်းရေးပြထားသည်ကို လေ့လာ ဖတ်ရှုနိုင်ပေသည်။

၃။ ကြီးပွားချမ်းသာရေး

လောက၌ ကြီးပွားချမ်းသာရန် လိုအပ်လှပါသည်။ ယင်းသို့လိုအပ်သော ကြောင့်ပင်လျှင် ကြီးပွားချမ်းသာရန်အတွက် ပုပ္ဖုရု ကြီးကြီးငယ်ငယ် အရွယ် မရွေး လှုပ်ရှားသွားလာနေကြပါသည်။ လောကီကြီးပွားချမ်းသာသူများ သည်သာ အများအားဖြင့် လောကုတ္တရာချမ်းသာသူကို ရရှိကြသည်ကများ ပေသည်။ မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်အခါက သာဝတ္ထိပြည်၌ လူပေါင်း (၇) ကုဋေ ရှိရာတွင် ကြီးပွားချမ်းသာနေသူ လူပေါင်း (၅) ကုဋေက တရားထူး တရားမြတ် ရနေကြောင်းကို ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ စာမျက်နှာ (၄)၌ ပြဆိုထားပါ သည်။

မြတ်စွာဘုရား၏ထံတော်အနီး၌ အမြဲရှိနေသည့် အဂ္ဂသာဝကကြီးနှစ်ပါးဖြစ် သည့် အရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့် အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်တို့ကြည့်ပါ။ မြို့စားရွာစား သဌေးသားကြီးများ ဖြစ်တော်မူကြပါသည်။ အရှင်မဟာကဿပကို ကြည့်ပါ။ သဌေးသားကြီး သဌေးကလေးဖြစ်ပါသည်။

ယခုမျက်မှောက်လောကကိုကြည့်ပါလျှင်လည်း မည်သည့်တန်ခိုးကြီးသည့် ဆရာတော်ကြီး ကြွလာသည်ဆိုလျှင် ပစ္စည်းဥစ္စာကြွယ်ဝ၍ ကြီးပွားချမ်းသာသူ များက လှူနိုင်ကြ တန်းနိုင်ကြ၏။ အနီးအပါးချဉ်းကပ်၍ တရားနာနိုင်ကြ၏။ လွတ်လွတ်လပ်လပ် တရားကိုကျင့်သုံးပွားများနိုင်ကြ၏။

ဤသို့သော အကြောင်းများကြောင့် လောက၌ ကြီးပွားချမ်းသာရန် အလွန်လိုအပ်လှပေသည်။ ယင်း လိုအပ်သော ကြီးပွားချမ်းသာရေးကို ရရှိရန် နည်းကို ဓမ္မပဒပါဠိတော်ဂါထာ နံပါတ်(၂၄)၌ ဟောကြားထားပေသည်။

ယင်း ဂါထာမှာ—

- (၁) လုံ့လဝီရိယရှိခြင်း၊
- (၂) သတိရှိခြင်း၊
- (၃) ကိုယ်နှင့်နှုတ် စင်ကြယ်မှုရှိခြင်း၊
- (၄) ဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်နှိုင်းဆပြုလုပ်ခြင်း၊
- (၅) ကိုယ်နှင့်နှုတ်ကို စောင့်ထိန်းခြင်း၊
- (၆) တရားနှင့်အညီ အသက်မွေးခြင်း၊
- (၇) မေ့လျော့ ပေါ့ဆမှု မရှိခြင်း—

ဟူသော အင်္ဂါခုနစ်မျိုးနှင့် ပြည့်စုံလျှင် ကြီးပွားချမ်းသာ၍ အခြွေအရံနှင့် ပြည့်စုံ ကျော်စောနိုင်ကြောင်း ပြဆိုထားပေသည်။

ဤ ကြီးပွားချမ်းသာခြင်း လမ်းညွှန်ဂါထာကို ဤသရုပ်ပြ ဓမ္မပဒကျမ်း (စာမျက်နှာ ၄၄-၄၅တို့)၌ အကျယ်အနက် အဓိပ္ပာယ် ခက်ဆစ်ရှင်းချက်နှင့်တကွ လေ့လာဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

၄။ မမေ့လျော့မပေါ့ဆခြင်းအကျိုး

ဤနိဒါန်း အစချီစဉ်ကပင် သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီး ဗုဒ္ဓဘာသာကို သက်ဝင် ကြည်ညိုသွားကာ ပျက်စီးပျောက်သုဉ်းလုနီးနီးဖြစ်နေသော သာသနာတော်ကြီးကို တတိယသံဂါယနာတင်၍ ထွန်းလင်းတောက်ပစေခဲ့ပုံနှင့်—

မြန်မာပြည် ပုဂံခေတ်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ ရဟန်းတုရဟန်းယောင်များ မတရားမင်းမှုနေမှုကို ဖြိုခွင်းကာ အနော်ရထာမင်းကြီးသည် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို ပြုစုတော်မူခဲ့သောကြောင့် ယနေ့အထိ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကြီး တည်ရှိနေခြင်း ဖြစ်ပုံများကို ဖော်ပြပြီးလျှင်—

ယင်းသို့ သာသနာတော် ထွန်းလင်းတောက်ပလာရသည်မှာ နိဂြောဓသာမဏေနှင့် အရှင်အရဟံတို့ ဟောပြောသည့် ဓမ္မပဒကျမ်းနိပါတ် (၂၁)အပ္ပမာဒဂါထာ၏ အစွမ်းထက်မြက်မှုကြောင့်ဖြစ်ကြောင်း နိဒါန်းစခဲ့သည်ကို စာရှုသူများ မှတ်မိလိမ့်ဦးမည်ဟု ထင်ပါသည်။

ယင်း အပ္ပမာဒ ဂါထာသည် ဓမ္မပဒပါဠိတော် အပ္ပမာဒဝဂ်လာ ပထမဆုံး ဂါထာမျှသာဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဂါထာကဲ့သို့ပင် မေ့လျော့ပေါ့ဆခြင်းအပြစ် မမေ့လျော့ မပေါ့ဆခြင်းအကျိုးတရားများကို နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ပြဆိုသည့်

ဂါထာများစွာပင် ရှိပါသေးသည်။ ဤနိဒါန်းအစမှာ ချီးကျူးဖော်ပြခဲ့သည့် အပ္ပမာဒတရားတော်ဂါထာနှင့် အခြား အပ္ပမာဒတရားတော်ဂါထာများကို အနက် မြန်မာပြန် ခက်ဆစ်ရှင်းလင်းချက်များနှင့်တကွ ဤသရုပ်ပြ ဓမ္မပဒ ကျမ်း (စာမျက်နှာ ၃၆မှ ၅၇အထိ)၌ လေ့လာဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

၅။ စိတ်ကိုနိုင်မှ ချမ်းသာရမည်

အခက်အခဲနှင့် ကြုံတွေ့နေရသည့် ရဟန်းတော်ကလေးတပါး ရှိခဲ့ဖူးသည်။ မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်အခါက ဖြစ်သည်။ ခက်ရပုံမှာ ဤသို့ဖြစ်သည်-

ကိုယ်တော်ကလေးနေသည့်ကျောင်း၏ ပစ္စည်းလေးပါး ဒါယိကာမကြီးသည် ကိုယ်တော်ကလေးစိတ်ထဲမှ “ဘာကိုစားချင်သည်”ဟု တောင့်တလိုက်လျှင် တောင့်တသည့်အစာကို လာ၍ဆက်ကပ်သည်။ “ဘာပစ္စည်းကလေးရှိလျှင် ကောင်းမှာပဲ”ဟု တောင့်တလိုက်လျှင် လိုသောပစ္စည်းကို လာ၍ပို့သည်။ အစကတော့ ကိုယ်တော်ကလေးစိတ်ထဲမှာ “တယ်နိပ်ပါလား” ဟုထင်မိသည်။ ကြာလာသောအခါ ကိုယ်တော်ကလေး စိတ်ကူးသမျှကို ဒါယိကာမကြီးက သိပြီး လာလာပို့နေ၍ ကိုယ်တော်ကလေး ကြောက်လာသည်။ “ဒီလိုသာ စိတ်ထဲတွေးတိုင်း ကြံတိုင်း သိမယ်ဆိုလျှင်တော့ ခက်ချေပြီ၊ စိတ်ဆိုသည်မှာ ဟိုတွေးဒီတွေး တွေးမိတတ်လှ၏။ ဒီလိုနေလို့တော့ မဖြစ်ဘူး”ဟု တွေးပြီး မြတ်စွာဘုရားထံသွား၍ ဖူးမြော်ဦးချကာ မိမိကြုံတွေ့နေသည့် အခက်အခဲကို ရင်ဖွင့် လျှောက်ထားလိုက်တော့သည်။

ဤတွင် မြတ်စွာဘုရားက “ရဟန်း စိတ်ဘူသည်မှာ နှိမ်နင်းရန်ခက်၏၊ ဖြစ်လွယ် ရောက်လွယ်လျှင်မြန်လှ၏၊ ကျချင်ရာကျ၊ရောက်ချင်ရာရောက်၊ ပေါက်ချင်ရာပေါက်-လိုသလို ကျရောက်နိုင်စွမ်းရှိ၏။ ဤသို့သဘောရှိသည့်စိတ်ကို နှိမ်နင်းအောင် ဆုံးမနိုင်မှ ကောင်းသည်။ ဆုံးမ၍ ယဉ်ကျေးသည့်စိတ်သည် ချမ်းသာကို ဆောင်ရွက်နိုင်ပေသည်”ဟု ဓမ္မပဒဂါထာနိပါတ် (၃၅)ကို ဟောတော်မူသည်။ ရဟန်းငယ်ကလေးလည်း မြတ်စွာဘုရားဆုံးမချက်ကို နာကြားရသောကြောင့် မကြာမီ ရဟန္တာဖြစ်သွားလေသည်။

ဤသည်မှာ စိတ်ကို နိုင်၍ ချမ်းသာတွေ့ရခြင်းဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့သော စိတ်သဘောပြု၍ စိတ်ကို ဆုံးမခြင်း အကျိုးပြတရားတော်များသည် ဓမ္မပဒပါဠိတော် စိတ္တဝဂ်၌ များစွာပင်ရှိပါသည်။

ယင်းသို့ စိတ်သဘောပြု၍ စိတ်ကိုဆုံးမသည့် နည်းများကို ဟောသည့် ဂါထာများကို ဤသရုပ်ပြ ဓမ္မပဒကျမ်း၌ အနက် မြန်မာ စကားပြေ ခက်ဆစ် အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်များနှင့်တကွ (စာမျက်နှာ ၅၉မှ ၇၄-အထိ) ရေးသား ထားပေသည်။ သုတေသီတို့ ဖတ်ရှု လေ့လာသင့်လှပေသည်။

၆။ အောင်မြင်သည့် ဆုံးမနည်း

နိဒါန်းရေးသူနှင့် ခင်မင်ရင်းနှီးသော မိတ်ဆွေတဦးရှိပါသည်။ သူသည်ထင် ပေါ်ကျော်ကြားသည့် စာရေးဆရာကြီးတဦး ဖြစ်ပါသည်။ ခေတ်မီသော အသိ အမြင်လည်းရှိပါသည်။ ခေတ်မီသူ ပညာရှင်တဦးဖြစ်သောကြောင့် ဆေးလိပ် သောက်ခြင်း စီးကရက်သောက်ခြင်း အပြစ်ကို မြင်ပါသည်။ အခြား သာမန် လူများထက် အဆများစွာပို၍ သိမြင်ပါသည်။ ယင်းသို့သိမြင်သောကြောင့် မိမိ၏ရင်သွေးများကို ဆေးလိပ်မသောက်ရန် စီးကရက်မသောက်ရန် ဆုံးမသည်။ တားမြစ်သည်။ သောက်လျှင် ဘာလုပ်မည် ညာလုပ်မည် ခြိမ်းခြောက်သည်။ သို့သော် မရ။ “အဖေကတော့ ဘာကြောင့် သောက်ရသလဲ”ဟု ထောက်ပြ ဆင်ခြေ ပေးသည်။

“ဟဲ့ငါက မသိတတ်သေးတဲ့ အရွယ်က သောက်ခဲ့လို့ဟဲ့၊ စွဲနေပြီ၊ ဖြတ်လို့ မရဘူး” ပြောသော်လည်း မရ၊ ကလေးများ သောက်မြဲ သောက်ကြသည်။ ရှုမြဲ ရှုကြသည်။ ယင်းသို့ အခက်အခဲ ဖြစ်နေပေရာ မိမိရင်သွေး ကလေးများ ကျန်းမာရေး ချမ်းသာရေးကို မျှော်တွေး၍ သူ့ကိုယ်တိုင်ငယ်ငယ်က စွဲနေခဲ့သည့် ဆေးလိပ် စီးကရက် သောက်ခြင်းကို ဆင်းဆင်းရဲရဲ ခဲခဲယဉ်းယဉ်းဖြင့် ဖြတ်လိုက်ရသည်။ မိမိက ပထမဦးစွာ ဆေးလိပ်နှင့်စီးကရက်ကို ဖြတ်ပြီးမှ ကလေးငယ်များကို ဆေးလိပ်နှင့်စီးကရက်မသောက်ရန် တားမြစ်သောအခါ ကျမှ ကလေးငယ်များလည်း ဆေးလိပ်နှင့်စီးကရက်ကို မသောက်ပဲ ဆုံးမသည့် အတိုင်းလိုက်နာကြောင်းကို မိတ်ဆွေစာရေးဆရာကပြောဆိုသည်ကို မှတ်သား မိဖူးသည်။

ဆုံးမသည့်အတိုင်း လိုက်နာစေနိုင်သည့်နည်းကို ဓမ္မပဒပါဠိတော်၌ မြတ်စွာ ဘုရား ဟောကြားတော်မူထားပါသည်။ မိတ်ဆွေစာရေးဆရာ သူ၏ရင်သွေး များကို ဆေးလိပ်နှင့် စီးကရက်မသောက်ရန် ဆုံးမ၍ မအောင်မြင်ခဲ့ သည်မှာ ဓမ္မပဒလာဘုရား ဟောနည်းနှင့် မကိုက်ညီသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ အောင်မြင်ခဲ့သည်မှာ ဓမ္မပဒလာ ဘုရားဟောနှင့် ကိုက်ညီသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ယင်း ပြောဆိုဆုံးမ၍ အောင်မြင်စေနိုင်သည့် နည်းကို ဓမ္မပဒဂါထာ နံပါတ် (၁၅၈)၌-

ရှေးဦးစွာ မိမိကိုယ်တိုင်က သင့်လျော်စွာ ကျင့်သုံးပြီးမှ အခြားသူ
များကို ဆုံးမညွှန်ကြားပါ။ မိမိကတော့မကျင့်သုံးပဲ သူတပါးကို ဆုံးမ
ခြင်းဖြင့် အပင်ပန်းမခံပါနှင့်—

ဟူ၍ ညွှန်ကြားထားပေသည်။

ဤညွှန်ကြားချက် ဂါထာနှင့်တကွ အခြားအဖိုးတန် ညွှန်ကြားချက်ဂါထာ
များကို ဤကျမ်း(စာမျက်နှာ ၂၂၀- စသည်)၌ အနက်အဓိပ္ပာယ် မြန်မာ
စကားပြေ ခက်ဆစ်အဖြေများနှင့်တကွ လေ့လာဖတ်ရှု နိုင်ကြပါသည်။

၇။ အသက်ရှည်စွာ ကျန်းမာ ချမ်းသာရန်နည်း

လောကလူသားတိုင်းပင် အသက်ရှည်စွာ ကျန်းမာ ချမ်းသာလိုကြ၏။
ယင်းသို့ အသက်ရှည်စွာ ကျန်းမာရန်အတွက် နည်းအမျိုးမျိုးကို ငွေကုန်လူပန်း
ခံလျက် ရှာဖွေ စုဆောင်းကြသည်။ မှန်ပါသည်။ လိုလည်းလိုအပ်သည့် တရား
များဖြစ်ပါသည်။

လူ့ လောက လူ့ဘဝ၌ပြုလုပ်ဆည်းပူးဖွယ်ရာလောကီကိစ္စအမျိုးမျိုးရှိပါသည်။
လောကုတ္တရာ ကိစ္စကလည်း အမျိုးမျိုးပင် ရှိကြပါသည်။ ယင်းကိစ္စအမျိုးမျိုးကို
ပြည့်စုံအောင် စုဆောင်းဆည်းပူးပြုလုပ်နိုင်ရန်မှာ လူတို့၏ သက်တမ်းနှစ်ပေါင်း
တရာရှိရာတွင် နှစ်သုံးဆယ် လေးဆယ်ခန့်မျှဖြင့် ပြည့်စုံရန်မလွယ်ကူပါ။ မမေ့
မလျော့ မပေါ့မဆ သတိဝီရိယထား၍ နှစ်ပေါင်း ခုနစ်ဆယ် ရှစ်ဆယ်ခန့် ဆည်း
ပူးပြုလုပ်ရလျှင်ဖြင့် ပြည့်စုံကောင်း ပြည့်စုံလိမ့်မည်ဟု ထင်မှတ်ရပေသည်။

နှစ်ပေါင်းခုနစ်ဆယ် ရှစ်ဆယ်မျှဆိုသော်လည်း ယင်းနှစ်များအတွင်း ကိုယ်
ရောစိတ်ပါကျန်းမာပါမှ ဆည်းပူးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ခေါင်းခဲဗိုက်နာ ချူနာပါတ
မကျန်းမာကြပါမူ ဘယ်လိုမှ ထိထိရောက်ရောက် ဆည်းပူးပြုလုပ်နိုင်မည် မဟုတ်
ချေ။

ကျန်းမာပါသည် ဆိုပါမူလည်း စားရေးကကြပ်တည်း၊ ဝတ်ရေးကခက်ခဲဖြစ်နေ
၍ ချမ်းသာသုခ မရှိကြပါလျှင်လည်း ပြည့်စုံအောင် ဆည်းပူးပြုလုပ်နိုင်မည်
မဟုတ်။ စားရေးဝတ်ရေး နေရေးထိုင်ရေး အဆင်ပြေ သင့်တင့်လှပါမှ ပြည့်စုံ
အောင် ဆည်းပူး ပြုလုပ်နိုင်ကြပေလိမ့်မည်။

ဤသို့ စသည့် အကြောင်းကြောင်းတို့ကြောင့် လုပ်သင့်လုပ်ထိုက်ဆည်းပူး
စုဆောင်းထိုက်သည့် လောကီရေး လောကုတ္တရာရေးများကို ပြုလုပ်ဆည်းပူး
နိုင်ကြရန်အတွက် အသက်ရှည်စွာ ကျန်းမာ ချမ်းသာရန်လိုအပ်လှပေသည်။

ယင်းသို့ လူ့လောကသားတို့အတွက် လိုအပ်သည့် အသက်ရှည်စွာ ကျန်းမာ ချမ်းသာရေးများကို ရနိုင်ရန်အတွက် ဓမ္မပဒပါဠိတော် ဂါထာနံပါတ်(၁၀၉)၌-

မိမိထက် အသက်ဂုဏ်သိက္ခာကြီးသူတို့အား အမြဲမပြတ် ရိုသေလေး စားမှု ပြုလုပ်လေ့ရှိသူတို့မှာ အသက်ရှည်ခြင်း အဆင်းလှပခြင်း ချမ်းသာခြင်း ကာယဗလ ဉာဏဗလရှိခြင်းဟူသော အကျိုးတရား လေးမျိုး တိုးပွားနိုင်ပေသည်-

ဟူ၍ နည်းပေးဟောကြားထားတော်မူပေသည်။

ယင်းဟောကြားတော်မူချက် ဂါထာနှင့်အခြားကောင်းမြတ်သည့် နည်းပေး ဟောကြားချက် ဂါထာများကို အနက် မြန်မာပြန် အဓိပ္ပာယ် ခက်ဆစ် ဂဏ္ဍီနှင့် တကွ ရေးသားပြဆိုသည်ကို သရုပ်ပြ ဓမ္မပဒကျမ်း (စာမျက်နှာ ၁၆၅-စသည်)၌ ဖတ်ရှုမှတ်သား၍ကောင်းမြတ်သည့် အကျိုးတရားများကိုအရယူနိုင်ကြပါသည်။

ဂ။ လောက သဘာဝမှတ်တမ်း

“လောကမှာ ရွှေပိုင်းရောက်နေသူ တချို့က ညသုံးလုံးတွေဗျ။”

ရင်းနှီးသူမိတ်ဆွေတယောက်က ပြောပြသည့်စကား ဖြစ်ပါသည်။ မိတ်ဆွေ ပြောပြသည့် ယင်းစကားသည် အဓိပ္ပာယ်ကျယ်ဝန်းနက်နဲလှပေရာ သိသာအောင် အကျဉ်းမျှရှင်းပြပါမည်။ ညသုံးလုံးဟူသည်မှာ -

၁။ ညစ်သောလူ၊

၂။ ညာသောလူ၊

၃။ ညံ့သောလူ -

ဟူ၍ ညသုံးလုံးဖြစ်ပါသည်။ ယင်းညသုံးလုံးတို့တွင် -

၁။ ညစ်သောလူဟူသည်မှာ ရိုးသားကောင်းမွန်သည့် လူများစုအပေါ် ညစ်ညမ်းယုတ်မာစွာ ဉာဏ်နီဉာဏ်နက်အမျိုးမျိုးကို သုံးစွဲတတ်သူများကို ဆိုလို ပါသည်။ ထိုညစ်သောလူသည် သူ၏ညစ်ညမ်းသော ဉာဏ်နီဉာဏ်နက်များ အစွမ်းဖြင့် လိုရာပစ္စည်းကိုရအောင် လုပ်နိုင်စွမ်းရှိသည်။ လိုရာနေရာသို့ ရောက် နိုင်စွမ်း ရှိကြသည်။ ပစ္စည်းများများ ရနေကြသည်။ နေရာကောင်းသို့ ရောက် နေကြသည်။

၂။ ညာသောလူဟူသည်မှာ ရိုးသားကောင်းမြတ်သည့် လူများစုအား မျက်လှည့်ဆရာက ပရိသတ်ကို မျက်လှည့်ပြသကဲ့သို့ ညာတတ်လိမ်တတ်သော လူမျိုးကို ဆိုလိုပါသည်။ ထိုလူမျိုးသည် ညာတတ်လိမ်တတ်သည့် အစွမ်းဖြင့် လိုရာပစ္စည်းကို ရအောင်ယူတတ်သည်။ လိုရာနေရာသို့ရောက်အောင် သွားတတ် သည်။ ပစ္စည်းများများ ရနေကြသည်။ နေရာကောင်းသို့ ရောက်နေကြသည်။

၃။ ညံ့သောလူဟူသည်မှာ လူ့အရည်အသွေး လူ့ကျင့်ဝတ် တနမူပင် မကောင်းပဲ အစစအရာရာတို့၌ မသင့်တော်သည့် စိတ်ထားသဘောထား ညံ့ဖျင်း သူများကို ဆိုလိုပါသည်။ ထိုသူမျိုးသည်လည်း မိမိ၏ညံ့ဖျင်းသော အပြုအမူကို သုံးစွဲပြီး လိုရာပစ္စည်းရအောင် လုပ်တတ်သည်။ လိုရာနေရာသို့ ရောက်အောင် သွားတတ်သည်။ ပစ္စည်းများများ ရနေကြသည်။ နေရာကောင်းကောင်းသို့ ရောက်နေကြသည်။

ဤသို့လျှင် ညသုံးလုံးလူမျိုးအချို့တို့သည် ပစ္စည်းရှိနေကြသည်။ နေရာ ကောင်းရောက်နေကြသည်။ သူတို့သည်တော်သည်မတော်သည် မဆင်ခြင်၊ သင့်သည် မသင့်သည် မစဉ်းစားပဲ ကိုယ်ရလျှင်ပြီးရော ကိုယ်ရောက် လျှင်ပြီးရော သဘောထားကာ ညသုံးလုံးအစွမ်းဖြင့် ရွှေတန်းသို့ ရောက်နေ ကြခြင်းဖြစ်ကြောင်း မိတ်ဆွေ၏ ရှင်းလင်းပြောပြချက်အရ သိရှိရပေသည်။

ဖော်ပြပါ မိတ်ဆွေဆရာကြီး၏ စကား၌ ရွှေတန်းရောက်နေသူ အားလုံး ဟုမပြောသည်ကို သတိထားရန်သင့်ပေသေးသည်။

ဤသို့သော မတော်မလျော်ဖြစ်ရပ်မျိုး လောကသဘာဝသည် ဤခေတ် ဤကာလမျိုးမှာမှ ဖြစ်ပေါ်သည်မဟုတ်ပါ။ မြတ်ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရား လက်ထက် တော်အခါကလည်း ရှိခဲ့ပုံရပါသည်။ ယင်းသို့သော မတော်မလျော်ဖြစ်ရပ်မျိုးကို ရည်ချွယ်တော်မူ၍ ဓမ္မပဒပါဠိတော် ဂါထာ နံပါတ် ၂၄၄-နှင့် ၂၄၅-တို့၌—

၁။ အရှက်မရှိသူ၊

၂။ ရဲတင်းသည့် ကျီးကဲ့သို့ အတင်းထိုး နှိုက်တတ်သူ၊

၃။ သူတပါးကို ထိခိုက် ပုတ်ခတ်တတ်သူ၊

၄။ ဟန်ရေးပြကောင်းသူ၊

၅။ ကိုယ်နှုတ် ကြမ်းတမ်းသူ၊

၆။ ညစ်ညမ်းယုတ်မာသူ—

တို့သည် အရာရာတွင်ကျယ် အသက်မွေးချောင်လည်ကြသည်။

၁။ အရှက်ကြီးမားသူ၊

၂။ စင်ကြယ်သည့်အလုပ်ကိုသာ ရှာဖွေသူ၊

၃။ နှမြောတူနဲ့တို့ခြင်း မရှိသူ၊

၄။ ကိုယ်နှုတ်နှစ်ပါး သိမ်မွေ့နူးညံ့သူ၊

၅။ စင်ကြယ်စွာ အသက်မွေး နေထိုင်လိုသူ—

တို့သည် အောက်ကျနောက်ကျ နေထိုင်စားသောက်ရေး ခက်တတ်ကြသည် ဟူ၍ ဟောကြားမှတ်တမ်းတင်ထားသည်မှာ အလွန်မှတ်သားဖွယ်ကောင်းလှ ပေသည်။

ဤသို့ မှတ်သားဖွယ်ရာ တရားဒေသနာတို့ကိုလည်း ဓမ္မပဒပါဠိတော်၌ ဟောကြားထားသည်ကို ဤသရုပ်ပြ ဓမ္မပဒကျမ်း (စာမျက်နှာ ၃၁၀-မှ ၃၁၂အထိ) ၌ အကျယ်ရှင်းလင်းရေးပြထားပါသည်။

၉။ အနည်းစွန့်ပုအများရ

“ချမ်းသာကြီးကြီးလိုချင်လျှင် ချမ်းသာကလေးတွေကို စွန့်ကြကွဲ၊ ဆင်းရဲကြီးတွေကြောက်လျှင် ဆင်းရဲကလေးတွေကို ခံကြကွဲ” ဟူ၍ ရှေးမြန်မာပညာရှိ ဆရာတော်သမားတော်များက ဆုံးမတော်မူလေ့ရှိကြသည်။

ယင်းအဆုံးမများသည် အလွန်မှန်ကန်လှပေသည်။ ဤလောက၌ အမြတ်အစွန်းကို ရလို၍ ကုန်သည်လုပ် စီးပွားရှာကြရာ၌ အရင်းအနှီးငွေကြေး စိုက်ထုတ်စွန့်လွှတ်၍ စီးပွားရှာကြရသည်။ သို့မှ အမြတ်အစွန်း ရ၍ ကြီးပွားချမ်းသာကြသည်။ ဤ၌ ငွေကြေးအရင်းအနှီး စိုက်ထုတ်စွန့်လွှတ်ရသည်။ လူအပင်ပန်းအဆင်းရဲခံ၍ သွားလာ လှုပ်ရှားရသည်။ ယင်းသို့ ပြုလုပ်ခါမှသာလျှင် အမြတ်အစွန်းများရ၍ ကြီးပွားချမ်းသာ ကြရသည်။

လောကုတ္တရာ အကျိုးစီးပွားရှာရာ၌လည်း အစားအစာများကို ခြိုးခြံချွေတာစားသောက်၍ အဆင်းရဲခံရသည်။ အအိပ်အနေခြိုးခြံ၍ အဆင်းရဲခံရသည်။ ညောင်းညာမှုဆင်းရဲခံ၍ တရားထိုင်ရသည်။ ဤသည့် ချမ်းသာကလေးများကို စွန့်၍ မအိုမနာမသေရာ နိဗ္ဗာန် ချမ်းသာကိုရှာဖွေကြရသည်။ ဤသည့်ဆင်းရဲကလေးများကို ခံ၍ သံသရာဆင်းရဲကြီးမှ လွတ်အောင်လုပ်ကြရသည်။

ဤသို့သောအကြောင်းများကြောင့် ရှေးပညာရှိ ဆရာတော်သမားတော်ကြီးများ ဆုံးမချက်မှန်ကန်သည်ဟု ဆိုရသည်ဖြစ်သည်။ ထိုထက်တိုး၍ ဓမ္မပဒပါဠိတော် ဂါထာနံပါတ် ၂၉၀-လာ—

အနည်းငယ်မျှ ချမ်းသာကလေးကို စွန့်လွှတ်ခြင်းကြောင့် ကြီးမားများပြားသည့်ချမ်းသာကို ရမည်ကိုသိမြင်လျှင် အနည်းငယ်မျှသော ချမ်းသာကလေးများကို ပညာရှိသည် စွန့်လွှတ်ရမည်—

ဟူ၍ မိန့်ဆိုချက်နှင့် ကိုက်ညီလှသည်ကို တွေ့ရပြန်သောကြောင့် ရှေးမြန်မာ ပညာရှိများ၏ စကားတော်ကိုလိုက်နာကျင့်သုံး ထိုက်လှပေသည်။ ဤသရုပ်ပြ ဓမ္မပဒကျမ်း စာမျက်နှာ(၃၅၂)၌ အနက်မြန်မာပြန် အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်နှင့် တကွ ပြည့်ပြည့်ဝဝလေ့လာနိုင်ကြပေသည်။

ဤသည်ဘို့ကား ဓမ္မပဒပါဠိတော်ကြီး၌ ပါဝင်တည်ရှိနေသော မှတ်သားဖွယ် လိုက်နာကျင့်သုံးဖွယ်ရာ တရားဒေသနာ များစွာတို့အထဲမှ နိဒါန်းရေးသူ လက် လှမ်းမီသမျှ အနည်းအကျဉ်းမျှကို စာရှုသူတို့အား စာမြည်းအဖြစ် အကဲခပ် လေ့လာနိုင်ကြစေရန် ထုတ်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤမျှဖတ်ရှုရလျှင် ဤဓမ္မပဒ ပါဠိတော်၏အမည်ကို—

- ၁။ တရားတော် အစုအပေါင်းကျမ်းကြီး၊
- ၂။ တရားတော်အစုအပုံကျမ်းကြီး၊
- ၃။ တရားတော် ပဒေသာပင်ကျမ်းကြီး၊
- ၄။ တရားတော် ညွန့်ပေါင်းကျမ်းကြီး၊
- ၅။ တရားတော်ပေါင်းချုပ် ကျမ်းကြီး၊
- ၆။ တရားတော် ဘဏ်တိုက်ကျမ်းကြီး—

ဟု သတ်မှတ်၍ မြန်မာပြန်ဆို ခေါ်ဝေါ်ထိုက်ကြောင်း စာရှုသူတို့လက်ခံ နိုင်လောက်ပြီဟု ယုံကြည်ပါသည်။

ဓမ္မပဒအဖွင့်နှင့် ဘာသာပြန်ကျမ်းများ

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း တရားဘဏ်တိုက်ကျမ်းကြီး တဆူဖြစ်ခြင်း စသည့် ဂုဏ်ပေါင်းစုံလင်သည့် ဓမ္မပဒပါဠိတော်ကို ဘာသာဝေါဟာရ အမျိုး ပေါင်းများစွာဖြင့် ဖွင့်ဆိုရေးသားပါသည်။ ယင်းဖွင့်ဆို ရေးသားထားသည် တို့မှာ လမင်းကြီး ထွန်းပ သာယာနေတုန်းတွင် ကြယ်တာရာများ စုရုံးဝန်းရံ နေကြသည့် ပုံတမျှ တင့်တယ်လှပစွာ တွေ့မြင်ရပါသည်။

ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ

အထင်ရှားဆုံး ပါဠိဘာသာအဖွင့်ကျမ်းမှာ အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ ပြုစီရင်သည့် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ ကျမ်းကြီးဖြစ်ပါသည်။ ဓမ္မပဒတရားတော် ဂါထာတိုင်းကို ဟောရသည့်အကြောင်း နိဒါန်းဝတ္ထုကို အကျယ်တဝင့် ဖွင့်ဆိုရေးသား၍ ပါဝင် သင့်သည့် အတိတ်ဝတ္ထုများကိုလည်း အလျဉ်းသင့်သလို ထည့်သွင်းဖွင့်ဆို

ပါသည်။ ဂါထာတိုင်းရှိ ခက်ခဲသည့် ပုဒ်များကိုလည်း သဒ္ဒတ္ထ အဓိပ္ပာယ်ထွက် ဝေါဟာရတ္ထ စသည်ဖြင့် ဖွင့်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဆဋ္ဌသံဂါယနာ အရွယ်ဖြင့်ပထမတွဲ ဒုတိယတွဲ နှစ်တွဲရှိပါသည်။

ဓမ္မပဒမဟာဋီကာ

ဓမ္မပဒပါဠိတော်နှင့် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာကျမ်းကို ခြုံ၍ ဖွင့်ဆိုသည့် ဓမ္မပဒမဟာဋီကာကျမ်းကို ရေစကြိုဆရာတော်ဟု ထင်ပေါ်ကျော်ကြားသည့် အရှင်ဝရသမ္ဗောဓိက ရေးသားစီရင်ပါသည်။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ လိနတ္ထပကာသိနီဟု အမည်ပေးပါသည်။

ပါဠိဘာသာရေး ဓမ္မပဒအဖွင့်ကျမ်းမှာ ဤနှစ်ဆူသာ နိဒါန်းရေးသူ တွေ့ရပူးပေသည်။

အခြားဘာသာပြန် ဓမ္မပဒကျမ်းများ

ဓမ္မပဒပါဠိတော်ကျမ်းမှာ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း လေ့လာဖတ်ရှုဖူးသူများက မိမိတို့ဘာသာ မိမိတို့အမျိုးသားများကိုလည်း ဖတ်ရှုစေချင်သောကြောင့် ကမ္ဘာအရပ်ရပ် လူမျိုး များစွာတို့က မိမိတို့ဆိုင်ရာ ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုခဲ့ကြလေရာ သက္ကတ၊ ဟိန္ဒီ၊ အင်္ဂလိပ်၊ ဂျာမန်၊ ပြင်သစ် စသည့် ဘာသာပြန်ကျမ်းများ ရှိကြောင်း သိရှိရပေသည်။

သီဟိုဠ်၊ ယိုးဒယား၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ လာအို-ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ နိုင်ငံတို့ကလည်း မိမိတို့ဘာသာ အသီးသီး ပြန်ဆိုပြီးဖြစ်ကြောင်း သိရှိရသည်။

မြန်မာဘာသာပြန် ဓမ္မပဒကျမ်းများ

ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ သီဟိုဠ်၊ ယိုးဒယား၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ လာအို၊ မြန်မာ ဟူ၍ ငါးနိုင်ငံရှိပေရာ ယခုမျက်မှောက်ခေတ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံက ဗုဒ္ဓသာသနာတော် အထွန်းကားဆုံး ဖြစ်သည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။

ယင်းပြဆိုချက်ကို မြန်မာပြည်၌ နှစ်စဉ် အဘိဓဇနှင့် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများ၊ တိပိဋကဓရ ပုဂ္ဂိုလ်များ ပေါ်ထွက်နေခြင်း၊ သကျသီဟနှင့် စေတီယင်္ဂဏ စာအောင်ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ပထမပြန်နှင့် ဓမ္မာစရိယစာအောင် ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ အဘိဓမ္မာစာအောင် ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် မင်္ဂလာစာအောင် ပုဂ္ဂိုလ်များ ပေါ်ထွက်နေခြင်း၊ ပဋိပတ္တိဌာန သာသနာ့ရိပ်သာများ ရှိနေခြင်း၊ ဆဋ္ဌသံဂါယနာ တင်နိုင်ခြင်း၊ ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ သံဃာ့ညီညွတ်ရေး သာသနာတော် သန့်ရှင်း

တည်တံ့ပြန့်ပွားရေး လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက် အောင်မြင်ကာ နိုင်ငံတော် သံဃာ-မဟာနာယကအဖွဲ့ကြီးနှင့်သံဃနာယကအဖွဲ့အစည်းအဆင့်ဆင့် ဖွဲ့စည်းနိုင်ခြင်းတို့ က ထင်ရှားဖော်ပြနေပေသည်။

ယင်းသို့ ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ထွန်းလင်းတောက်ပနေသော မြန်မာပြည်၌ ပါဠိမြန်မာ ရဟန်းပညာရှိ လူပညာရှိ ကြီးများသည် ဓမ္မပဒပါဠိတော်ကို ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ရှင်လူအများဖတ်ရှုနားလည်ကြစေရန် နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ရေးသားဖွင့်ဆိုတော်မူခဲ့ကြပေသည်။ ပုရပိုက်စာ ပေစာများကို ထား၍ နိဒါန်းရေးသူ တွေရှိရသမျှ စာအုပ်မူ ဓမ္မပဒ မြန်မာပြန်ကျမ်းများကို အကျဉ်းမျှ ဖော်ပြပါအံ့။

၁။ ဓမ္မပဒနိဿယ

ဓမ္မပဒပါဠိတော်ကို နိဿယနည်းဖြင့် မြန်မာပြန်၍ ဝတ္ထုနိဒါန်းအကျဉ်းချုပ်နှင့်အတူ “အဂ္ဂဓမ္မာသင်္ကာရ ကဝိဓဇ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု” သွေတံဆိပ်တော်ရ သင်္ဂဇာ ဆရာတော်က ရေးသားစီရင်တော်မူသည်။

နိဂုံး၌ သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈-ခုနှစ် ကျမ်းပြီးကြောင်းဖော်ပြသည်။ ဒီမိုင်းအရွယ် တအုပ်တည်းဖြင့် ကျမ်းပြီးဆုံးသည်။

၂။ ဓမ္မပဒ ပါဠိတော် မြန်မာပြန်

ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်ရဟန်း ပညာရှိ လူပညာရှိများ ပြန်ဆိုတည်းဖြတ်သည့် ကျမ်းစာဖြစ်သည်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ်ဝင် ခုဒ္ဒကပါဌစသော ကျမ်းများနှင့် တွဲ၍ရိုက်နှိပ်သည့် မြန်မာပြန် သက်သက်ဖြစ်သည်။ ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်အရွယ် စာအုပ်ကြီးလည်း ရှိသည်။

ရှင် သူ အများ လွယ်ကူစွာဝယ်ယူဖတ်ရှုနိုင်စေရန် သာသနာရေး ဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်က ကရောင်းဆယ်ခြောက်ချိုး အရွယ် ဓမ္မပဒ ပါဠိတော်နှင့် တွဲဖက်ရိုက်နှိပ်ထားသည့် စာအုပ်ငယ်လည်း ရှိပေသည်။

၃။ တရားပေါင်းချုပ်ခေါ် ဓမ္မပဒ ဝတ္ထုတော်ကြီး

ဓမ္မပဒ ဝတ္ထုတော်ကြီးကို ရန်ကုန်မြို့ ရွှေတိဂုံစေတီတော်၏ အင်္ဂါထောင့်ရှိ အောင်မြေဘုံစံကျောင်းတိုက်ကြီး၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူသော ဆရာတော် အရှင်စန္ဒိမာ ရေးသားပြုစုတော်မူသည်။

ဓမ္မပဒ ပါဠိတော်ကို အဋ္ဌကထာလာ အတိုင်း နိဒါန်း ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထု အတိတ် ဝတ္ထုတို့ဖြင့် မြိုင်မြိုင်ဆိုင်ဆိုင် ဖွင့်ဆိုရေးသား တော်မူသည်။ အချို့သောဝတ္ထု ဇာတ်လမ်းတို့၌ ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာမှ တပါးသော အဋ္ဌကထာ ကြီးများလာ အကြောင်းအရာများကိုလည်း ထည့်သွင်း၍ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ရေးသား စီရင် ထားသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

မူရင်းဂါထာများကိုလည်း နိဿယ နည်းဖြင့် ခန့်ညားစွာ မြန်မာပြန် ထားတော်မူသည်။ ရှိုင်အရွယ်စာအုပ်ကြီး (ပ-ဒု-တ-စ-မ) ငါးတွဲရှိသည်။

၄။ သုဓမ္မဝတီ ဓမ္မပဒဝတ္ထုတော်ကြီး

ညောင်လေးပင်မြို့ တောရကြီးဆရာတော်အရှင်အရိယ ရေးသားစီရင်တော် မူသည်။ ဤကျမ်းကို စီရင်ရေးသားရာ၌ အဋ္ဌကထာ ပါဠိရှိသည့်အတိုင်း ပြန်ဆို သည် ဖြစ်သောကြောင့် ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာ မြန်မာပြန် ကျမ်းဟုပင် အမည် ခံယူသင့်ကြောင်း ကျမ်းနိဒါန်း၌ ဖော်ပြချက်ရှိသည်။ ကျမ်းပြီးသည် အထိ ရှိုင်အရွယ် စာအုပ်ဖြင့် ပထမ၊ ဒုတိယ၊ တတိယ၊ စတုတ္ထဟုလေးတွဲရှိသည်။

ကျမ်းပြီး နိဂုံး၌ ခု နှစ်သက္ကရာဇ် အမှတ်အသား မပါရှိချေ။ ရိုက်နှိပ် သည့် သက္ကရာဇ်မှာ ၁၃၃၀-ပြည့်နှစ်ဖြစ်သည်။

၅။ ပဒေသာ ဓမ္မပဒဝတ္ထုတော်ကြီး

မန္တလေးမြို့ ဝိဇိတာရုံတိုက် စာချဆရာတော် အရှင်ဝိစာရိန္ဒ ပြုစီရင်သည့် ကျမ်းဖြစ်သည်။ ပစ္စုပ္ပန် ဝတ္ထု ပါဠိတော်ဂါထာ နိဿယ၊ မြန်မာလင်္ကာ ဝတ္ထုနှင့် ဆီလျော်သည့် ပန်းချီပုံတို့ဖြင့် မွမ်းမံခြယ်လှယ်ထားသည်။

ရှိုင်အရွယ် စာအုပ်၊ ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ နှစ်တွဲနှင့် ကျမ်းပြီးသည်။ နိဂုံး၌ ၁၃၃၁-ခုနှစ်၌ ကျမ်းပြီးကြောင်း ပြဆိုထားသည်။

၆။ တိုးတက်ခြင်းနှင့် ငြိမ်းချမ်းခြင်း

ဓမ္မပဒပါဠိတော်မှ ကြီးပွားတိုးတက်ခြင်းပြတရားနှင့် ငြိမ်းချမ်းခြင်းပြတရား များကိုသာ ရွေးထုတ်၍ ပါဠိဘာသာမပါဘဲ မြန်မာပြန်ချည်းသက်သက် ရိုက်နှိပ်၍ ဆေးတက္ကသိုလ် ကျောင်းသားများက ဓမ္မဒါနပြုသော အိတ်ဆောင်စာအုပ်ငယ် ဖြစ်သည်။

၇။ ဓမ္မပဒ ဂီတိကျမ်း

ဓမ္မပဒပါဠိတော်ကို ဝတ္ထုနိဒါန်း ဇာတ်လမ်းအကျဉ်းနှင့် တွဲ၍ ကျက်မှတ်ဖွယ် မြန်မာလင်္ကာဖြင့် ပြန်ဆိုသည့် ကျမ်းဖြစ်သည်။ စိတ်ဝင်စားဖွယ် မြန်မာခေါင်းစီး

များ တပ်ထားသည်။ ရန်ကုန်မြို့ ပုဇွန်တောင် ဆုတောင်းပြည့် ကျောင်းတိုက် နာယကချုပ်ဆရာတော် အရှင်ပညာရက္ခိတ ရေးသား စီရင်တော်မူသည်။ ဒီမိုင်းအရွယ်တအုပ်တည်းဖြင့် ပြီးစီးခဲ့သည်။

ဂ။ဗုဒ္ဓဂိတိကာကျမ်း

ဓမ္မပဒပါဠိတော်ကို နိဒါန်းဝတ္ထု အကျဉ်းချုပ်နှင့်တကွ နိဿယပြန်နည်း၊ ကျက်မှတ်ဖွယ် ရှစ်လုံးဖွဲ့ကဗျာနည်း၊ မြန်မာစကားပြေနည်း၊ အင်္ဂလိပ် ဘာသာ နည်းတို့ဖြင့် နည်းလေးပါး ပါဝင်ပြန်ဆိုထားသည်။ မုံရွာခရိုင် ယင်းမာပင်မြို့နယ် ရိုးမတိမ်ဆရာတော် အရှင်သီလာစာရ ရေးသား စီရင်တော်မူသည့်ကျမ်း ဖြစ်သည်။

ပထမတွဲဒုတိယတွဲနှစ်တွဲရှိသည်။ ရှိခင်အရွယ်အားဖြင့် သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်မှ ရိုက်နှိပ်သည်။

ဇ။ဓမ္မပဒ

ဓမ္မပဒပါဠိတော်ကို ဝတ္ထုနိဒါန်းနှင့် ဂါထာများကို မြန်မာစကားပြေ ပြန်ဆို ရေးသားသည်။ ဦးမြင့်ဆွေ မဟာဝိဇ္ဇာ (လန်ဒန်) ရေးသားပြုစုသည်။ ဒီမိုင်း အရွယ်ဖြင့် တအုပ်တည်း ပြီးဆုံးသည်။

၁၀။ဗုဒ္ဓ၏ ကိုယ်တွေ့ဝတ္ထုများ

ဓမ္မပဒပါဠိတော်ကို နိဒါန်းဝတ္ထုနှင့် တွဲဖက်၍ ခေတ်မီမီ မြန်မာစကားပြေဖြင့် ရေးသားထားသည့် ကျမ်းဖြစ်သည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် လက်ထက်အခါ၌ ဖြစ်ပေါ် ၍ ဗုဒ္ဓထံရောက်လာသော ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းများကိုပင် ရည်ရွယ်၍ ကိုယ်တွေ့ဝတ္ထု ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ပါဠိဂါထာများ မပါပဲ ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပာယ် မြန်မာပြန် ကိုသာ ရေးထားသည်။

ဦးမောင်မောင်လေး ပထမကျော်၊ ဓမ္မာစရိယ (သိရောမဏိ) ဘီအေ၊အာရ် အယ်လ်- ရေးသား ပြုစုသည်။ ကရောင်း ၁၆-ချိုး ဝတ္ထုစာအုပ် အရွယ်ဖြင့် ပထမ၊ ဒုတိယ၊ တတိယ သုံးတွဲရှိသည်။

၁၁။သရုပ်ပြ ဓမ္မပဒကျမ်း

သရုပ်ပြ ဓမ္မပဒကျမ်းမှာ ယခု ဤနိဒါန်းဖြင့် လမ်းခင်း ရေးသားနေသည့် စာရှုသူ၏ လက်ဝယ်ရှိ ဓမ္မပဒ အဖွင့်ကျမ်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

အထက်တွင် ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ရဟန်းပညာရှိ လူပညာရှိကြီးများ အများ အပြားက ပြုစုထားသည့် နေရောင်လရောင် ထွန်းပြောင်သည့် ဓမ္မပဒကျမ်း အများအပြားရှိ နေပါ။ ယျက် ဤသရုပ်ပြ ဓမ္မပဒကျမ်းကို ပြုစုသည်ဖြစ်ပေရာ စာရှုသူတို့၏စိတ်၌ ကျမ်းပြုသူအား သို့လားသို့လားတွေးကာ ယုံမှားဖွယ်ရှိနေ ပေသောကြောင့် ဤနိဒါန်းမှ—

- (က) ဤကျမ်းပြုသူ၏ အခြေအနေ၊
- (ခ) ဤကျမ်းပြုစုရခြင်း အကြောင်း၊
- (ဂ) ဤကျမ်းပြုစုထားပုံ၊
- (ဃ) ဤကျမ်း၏ ထူးခြားချက်များ၊
- (င) ဤကျမ်းမှ ရရှိနိုင်သည့် အကျိုးများ—

ကို သိသာရုံ ရေးသား ဖော်ပြလိုပါသည်။

(က) ဤကျမ်းပြုစုသူ အခြေအနေ

ဤသရုပ်ပြ ဓမ္မပဒကျမ်း ရေးသားပြုစုသူမှာ ပထမကျော်၊ ဓမ္မာစရိယနှင့် ဘီအေဘွဲ့ရသရုပ်ပြသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းပြု သီလရှင်ဆရာလေး ဒေါ် ဝိဇ္ဇေသီ ဖြစ်ပါသည်။

ဒေါ်ဝိဇ္ဇေသီသည် ပထမငယ်၊ ပထမလတ်၊ ပထမကျော်နှင့် ဓမ္မာစရိယဘွဲ့များ ရပြီးနောက် လောကီပညာ ဘီအေ ဘွဲ့ရအောင် ဆည်းပူးခဲ့ပါသည်။ စာပေပညာ များကို မိမိအတွက် ဆည်းပူးပြီးသောအခါ တပည့်သီလရှင်များအား သင်ကြားပို့ချပေးခဲ့ပါသည်။

မိမိအတွက် ငယ် လတ် ကြီး ကျော် ပထမပြန်စာမေးပွဲများ ဖြေဆိုစဉ်က လည်း ဓမ္မပဒပါဠိတော်ကို မေးသမျှဖြေနိုင်စေရန် အဋ္ဌကထာနှင့် တွဲဖက်၍ လေ့လာသင်ယူခဲ့ပါသည်။ အခြားပညာရှင်များ၏ ကျမ်းများကိုလည်း လေ့လာ ပါသည်။ မပိုင်နိုင်သည့် အချက်အလက်များကို ဆရာသမားများထံ ဆည်းကပ် မေးမြန်းပါသည်။

မိမိ၏ တပည့်သီလရှင်များကို ပို့ချပေးသည့်အခါ၌လည်း ဓမ္မပဒပါဠိတော် ကို မေးသမျှဖြေနိုင်အောင် အဋ္ဌကထာနှင့် တွဲဖက်၍ ပို့ချပေးခဲ့ပါသည်။ တကြိမ် တခါမျှမကပါ။ အကြိမ်ကြိမ်ပို့ချခဲ့ပါသည်။ တနှစ်မျှမကပါ။ အနှစ်နှစ်-နှစ် ပေါင်းများစွာပို့ချခဲ့ပါသည်။

သို့ဖြစ်သောကြောင့် ဒေါ်ဝိဇ္ဇေသိသည် ဓမ္မပဒဘာသဘာအတွက် အဓိပ္ပာယ် အနက် ကျေညက် တတ်ကျွမ်းနေသူတစ်ဦးဖြစ်ကြောင်းမှာ ထင်ရှားလှပါသည်။

(ခ) ဤကျမ်းကို ပြုစုရခြင်းအကြောင်း

ဒေါ်ဝိဇ္ဇေသိသည် အသက်အရွယ် ငါးဆယ်ကျော်မျှအပိုင်းအခြားကာလသို့ ရောက်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ငယ်စဉ်က ဗုဒ္ဓစာပေ စာမေးပွဲအဆင့်ဆင့်၊ လောကီ စာပေ စာမေးပွဲအဆင့်ဆင့်ကို နင်လား ငါလား အားသွန်ခွန်စိုက် ကြိုးစား ခဲ့ရသည့် ဒဏ်ကလည်း အခံရှိခဲ့သည်။ ကြိုးလာသောအခါ၌လည်း တပည့် သီလရှင်များအား နင်လားဟဲ့ ငါလားဟဲ့ဖြင့်တကယ့်ကို ကြိုးစားစာပေပို့ချခဲ့ရ သည့် ဒဏ်ကလည်း ထပ်ဆင့်လာပြန်သည်။ သရုပ်ပြသဒ္ဒါကျမ်းပြုစုရန်အလုပ် ကိုလည်း အားထုတ်နေရဆဲဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့ အရွယ်ထောက်လာခြင်း၊ ဒဏ်အခံတွင် ဒဏ်တဖန်ဆင့်လာခြင်းဟူ သောအကြောင်းတို့ကြောင့် သံသားကျောက်သားပမာ ခိုင်မာလှစွာသောကိုယ် ခန္ဓာသည် မီးရှိုက်နေရှိုက်လွှမ်းသည့် ကြာပန်းပမာ ညှိုးနွမ်းပျော့ခွေကာ ကျန်းမာ ရေး ချွတ်ယွင်းစ ပြုလာလေပြီ ဖြစ်သည်။ နောက်အချိန်ကြာကြာ ဆက်လက် ၍ ပရိယတ္တိတာဝန် ဝတ္တရားကို အားထုတ်ပို့ချနိုင်ရန် မလွယ်ချေ။ ကံမမှဟန်ကျ မည့်အနေသို့ ရောက်နေသည်။ မိမိတတ်သိထားသည့် ဓမ္မပဒဆိုင်ရာ ပညာ ကလေးများ မွေးမှီန့် ပျောက်ကွယ်၍ မသွားသေးမီ ရဟန်းတော်များကဲ့သို့ ဝိနည်းဘာသာကို မဖြေနိုင်ပဲ ဓမ္မပဒပါဠိတော်ဘာသာကိုသာမဲ၍ ဖြေကြရ သည့် တပည့်သီလရှင် စာသင်သားကလေးများအတွက် သရုပ်ပြဓမ္မပဒကျမ်းကို ပြုစုရန် စဉ်းစားတွေးတောမိသည်။

အခြားပညာရှင်များကလည်း အချိန်မီ စောစောကကြိုတင်၍ ပြုစုရန်အား ပေးတုံ့က်တုန်းကြသည်။

အခြားဓမ္မပဒအဖွင့်ကျမ်းများဖြစ်သော နေရောင်လရောင် ထွန်းပြောင်သည့် ကျမ်းကြီး ကျမ်းခိုင်များရှိပါသော်လည်း ပထမပြန် စာမေးပွဲဖြေရန် အတွက် အကွက်သိပ်မဝင်လှသောကြောင့် ရှေးရှေး ညာရှိကြီးများ ရေးသားပြုစုသည့် ဓမ္မပဒအဖွင့် ကျမ်းကြီးများကိုကြည့်ရှုသုံးသပ်၍မိမိတတ်သိထားပြီးဓမ္မပဒပညာ အသိဉာဏ်များနှင့် ပေါင်းစပ်ကာ ဤသရုပ်ပြ ဓမ္မပဒကျမ်းကို ပြုစုခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ရှေးရှေးဓမ္မပဒအဖွင့် ကျမ်းကြီးများကို ယှဉ်ပြိုင်အန်တု၍ ရန်ပြု ကာ မာန်ချပြီးရေးသည်မဟုတ်ပါ။

(၈) ဤကျမ်းပြုစုထားပုံ

ယခုခေတ်မှ စာသင်သားဖြစ်လာကြသည့် သီလရှင်ငယ်ကလေးများ အသိဉာဏ်နှင့် အဝင်ခွင်ကျဖြစ်ရုံ မှန်းဆ၍ ဓမ္မပဒပါဠိတော်ကို-

၁။ နိဒါန်းဝတ္ထု အကျဉ်းချုပ်ရေးခြင်း၊

၂။ ဂါထာများကို အနက်ပေးခြင်း၊

၃။ ပါဠိသဒ္ဒါနည်း ခက်ဆစ်များကို ရှင်းပြခြင်း၊

၄။ ပါဠိအနက်နည်း ခက်ဆစ်များကို ရှင်းပြခြင်း၊

၅။ မှတ်သားဖွယ် အဓိပ္ပာယ်များကို အကျဉ်းထုတ်ပြခြင်း၊

၆။ မိမိပြဆိုသည့်အနက် အဓိပ္ပာယ်ရှိရာ အဋ္ဌကထာကိုညွှန်ပြခြင်း-

တို့ဖြင့် စာသင်သားများ၏ အသိဉာဏ်မြင်ကွင်း၌ ရှင်းသွားအောင် ရေးသားပြုစုထားပါသည်။ ယင်းရေးသားပြုစုပုံများကို စာရှုသူတို့၏ လက်ဝယ်ရှိသည့် သရုပ်ပြဓမ္မပဒကျမ်းမှာ လေ့လာဖတ်ရှုလျှင် ထင်ရှားသိသာပြီဖြစ်၍ နိဒါန်း၌ ဖော်မပြတော့ပါ။

(ဆ) ဤကျမ်း၏ထူးခြားချက်များ

ဤကျမ်းကို ပြုစုရခြင်းအကြောင်းကို ပြဆိုရာ၌-“တပည့်သီလရှင် စာသင်သားကလေးများ ပထမပြန် ငယ်-လတ်-ကြီး စာမေးပွဲပြဋ္ဌာန်းချက်အရ ဓမ္မပဒမေးခွန်းများကို ဖြေဆိုနိုင်စေရန် ရည်ရွယ်၍ ရေးသားကြောင်း”ကို ဖော်ပြခဲ့သည်ကို စာရှုသူများ မှတ်မိလိမ့်ဦးမည် ထင်ပါသည်။

ပထမပြန်စာမေးပွဲ ဖြေဆိုနိုင်ရန်အတွက် ရည်ရွယ်ရေးသားသည့် ကျမ်းဖြစ်သောကြောင့် ရှေးရှေးပညာရှိများပြုစုသည့်ဓမ္မပဒမြန်မာပြန်ကျမ်းများတွင် မပါဝင်ခဲ့ကြသော်လည်း ဤကျမ်း၌ စာမေးပွဲများသဘာဝအတိုင်း မေးခွန်းထုတ်တတ်သည့် အကြောင်းအရာ အချက်အလက်ခက်ဆစ်ကလေးများကို အဋ္ဌကထာမှ သီးသန့်ထုတ်ဖော်၍ တိုတိုကျဉ်းကျဉ်းလိုရင်းကို ဖတ်ရှုသူများ နားလည်သဘောပေါက်သွားစေရန် ဖော်ပြထားသည်မှာ ဤကျမ်း၏ ထူးခြားချက်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ အနည်းအကျဉ်းမျှ ထုတ်ပြပါအံ့။

၁။ ပါဠိသဒ္ဒါခက်ဆစ်။ ။ဤကျမ်းစာမျက်နှာ ၆-၌ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာဟူသော ပါဠိသဒ္ဒါကို ရှင်းပြသည်မှာ-

“မနော ပုဗ္ဗင်္ဂမော ဧကေသန္တိ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ”ဟူ၍ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်ဝိဂ္ဂိုဟ်ဆို၍ ပြသည်။ ထို့နောက်မှ “မန+ပုဗ္ဗင်္ဂမ+တေ”ဟူ၍ ပုဒ်ခွဲပြသည်။

ဤသို့ ပြလိုက်ခြင်းဖြင့် စာသင်သားကလေး တယောက်အတွက် မနော ပုဗ္ဗင်္ဂမာ-ဟူသော ဓမ္မပဒလာပါဠိကို ဝိဂြိုဟ်ဆိုတတ်သွား၍ ပုဒ်ခွဲတတ်သွားပြီ ဖြစ်သည်။ သဒ္ဒါဉာဏ်ရင့်သန်သွားသည်။ အခြားပုဒ်များကိုလည်း ဤနည်းအတိုင်း အခွင့်သင့်တိုင်း ဝိဂြိုဟ်ဆို၍ ပုဒ်ခွဲပြသွားသည်ကို ဤကျမ်း၌ များစွာပင် ဖတ်ရှု ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

၂။ အဓိပ္ပာယ်ခက်ဆစ်။ ။မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ-ဟူသော ပုဒ်အရ စိတ်က ရွှေသွား ခေါင်းဆောင်ဖြစ်ပုံကို လေ့လာသူစာသင်သားများ သဘောပေါက်သွားစေရန်အတွက် မြို့ထဲ ရွာထဲစသည်၌ အသင်းအဖွဲ့များ တည် ထောင်၍ ကုသိုလ်ကောင်းမှု စသည်ပြုလုပ်ရာတွင် ဦးဆောင်ပုဂ္ဂိုလ် ရှိသည်ကို ဥပမာသဘာဝကထုတ်ပြကာ ရှင်းလင်း၍ ဤကျမ်း စာမျက်နှာ (၈)၌ ရေးသား ထားသည်။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် လိုအပ်ရာရာတို့၌ အဓိပ္ပာယ်ခက်ဆစ်များ ရေးသား ထားပါသည်။

၃။ မှတ်သားဖွယ်ခက်ဆစ်။ ။စက္ခုပါလထေရ်မျက်စိကွယ်ရသည်မှာ ယခုဘဝ မှာအပြစ်မရှိ သန့်ရှင်းစင်ကြယ် ကောင်းမွန် ပါသော်လည်း လွန်ခဲ့သော အတိတ်ဘဝဆေးဆရာဖြစ်စဉ်အခါက မျက်စိရောဂါ သည် တယောက်ကိုမျက်စိကွယ်သွားစေသည့် ဆေးကိုပေးခဲ့ဖူးသော အကုသိုလ် ကံ ဝဋ်ကြွေးကြောင့်ဖြစ်ကြောင်း ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာပထမတွဲ စာမျက်နှာ-၁၃-၁၄ ကို ကိုးကား၍ ရေးသားထားသည်ကို ဤကျမ်း စာမျက်နှာ ၆-၌ ဖတ်ရှု နိုင်ပါသည်။

ဤသို့ ဖော်ပြသည်မှာ စာမေးပွဲ မေးခွန်းကို ဖြေဆိုနိုင်ရန်သာမက အကုသိုလ် ကို ရှောင်ကြဉ်စေရေးအတွက်လည်း သင်ခန်းစာဖြစ်ပါသည်။

၄။ ထုံးတမ်းစဉ်လာခက်ဆစ်။ ။မြန်မာပြည်အရပ်ရပ်ရှိ လယ်သမားတို့သည် စပါးများရိတ်သိမ်းပြီးသောအခါ မုန့်ကြော် များ ထမင်းဟင်းများဖြင့် လယ်ဘဲသို့သွားပြီး ပုန်းမကြည်နတ် တင်မြှောက် ပူဇော်သည့် ထုံးစံလေ့ရှိသည်။ အိမ်နီးချင်း လယ်နီးချင်းများကိုလည်း တပျော် တပါး ကျွေးမွေးညှော်ကြသည်။

ဤသည့်ထုံးစံလေ့ဖြစ်လာပုံကိုလည်း ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ ပထမတွဲ စာမျက် နှာ ၃၃-မှ ထုတ်နုတ်၍ ဤကျမ်း စာမျက်နှာ ၁၂-၌ ရေးသားဖော်ပြထားသည် ကို ဖတ်ရှုရပေသည်။

၅။ လူ့ကျင့်ဝတ်ခက်ဆစ်။ ။လောက၌ လူဟူ၍ဖြစ်လာလျှင် လူ့ကျင့်ဝတ်ကို လိုက်နာကျင့်သုံးကြရသည်မှာ လူ့တာဝန်ပင် ဖြစ်သည်။ သားသမီးဖြစ်လျှင် မိဘအပေါ်၌ ကျင့်သုံးရမည့် ဝတ္တရားရှိသည်။

မိဘဖြစ်လာလျှင် သားသမီးအပေါ်၌ ကျင့်သုံးရမည့်ဝတ်တရားရှိသည်။ တပည့် ဖြစ်လျှင် ဆရာအပေါ်၌ ကျင့်သုံးရမည့် ဝတ္တရားရှိသည်။ ဆရာဖြစ်လာလျှင် တပည့်အပေါ်၌ ကျင့်သုံးရမည့် ဝတ္တရားရှိသည်။ သို့သော် လူ့ကျင့်ဝတ်ကို ကျေပွန်သူ လူကောင်းလူတော် ဖြစ်နိုင်သည်။

ဤကျမ်း၌ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာပထမတွဲစာမျက်နှာ ၃၉-မှ ထုတ်နုတ်၍ ဆရာ၏ အိပ်ရာနေရာပေါ်တက်ရောက် နေထိုင်ရန်ကိုပင် မဆိုထားဘိ ဆရာအိပ်ရာ နေရာ ပေါ်၌ပင် မိမိပစ္စည်းကို တင်မသွင်းသည့် ဝတ္တရားသိသည့် တပည့်၏အပြုအမူ ကို မှတ်တမ်းတင် ခက်ဆစ် ထုတ်ပြထားပေသည်။ ဤကျမ်း စာမျက်နှာ ၁၄-၌ ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် စာမေးပွဲ၌မေးနိုင်ဖွယ်လည်းဖြစ်၍ မှတ်သား ဖွယ်လည်း ဖြစ်နိုင်သည့် ခက်ဆစ်များကို ရေးသားထားသည်မှာ ဤကျမ်း၏ ထူးခြားချက်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

(င) ဤကျမ်း၏ အကျိုးတရားများ

ဤသရုပ်ပြ ဓမ္မပဒကျမ်းကို လေ့လာကြည့်ရှုလျှင် တရားတော်ဂါထာတပုဒ် ပြီးဆုံးတိုင်း ယင်းဂါထာကို ဟောရခြင်းအကြောင်း နိဒါန်းဝတ္ထုအကျဉ်းချုပ်ကို တွေ့ရပါလိမ့်မည်။

နိဒါန်းဝတ္ထုပြီးလျှင် “ဤတရားဒေသနာတော် အဆုံး၌ သုံးသောင်းသော ရဟန်းတော်တို့သည် ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တရဟန္တာ ဖြစ်ကြလေသည်” စသည်ဖြင့် တရားထူး တရားမြတ် သိမြင်ပုံ အကျိုးတရားများကို ရေးသား ဖော်ပြထား သည်ကို ဂါထာတရားတော်များတိုင်းမှာပင် တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

သရုပ်ပြ ဓမ္မပဒကျမ်းကို ဖတ်ရှုလေ့လာသူတို့မှာလည်း ဓမ္မပဒ တရား တော်ဂါထာများကို အနက်မြန်မာပြန်စကားပြေ ခက်ဆစ်မှတ်သားဖွယ်များ နှင့်တကွပြည့်ပြည့်စုံစုံ သိရှိကြရသည် ဖြစ်ပေရာ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများနည်းတူ တရား ထူး တရားမြတ်ကို ရနိုင်ကြပါသည်။ ယခုချက်ချင်းမရစေကာမူ နောင်အခွင့်သင့် သောအခါ ရစေနိုင်မည့် အားကောင်းသည့် ပါရမီ အကြောင်းတရားဖြစ်နိုင်ပါ သည်။

ယခုမျက်မှောက်ဘဝမှာလည်း ထူးမြတ်သည့်အသိဉာဏ် ဗဟုသုတ တရားများ ဖြစ်ပွားကာ လိုက်နာကျင့်သုံး၍ လောကီ လောကုတ္တရာ အကျိုးတရားများကို ရရှိနိုင်ကြပါသည်။

မိမိတို့အလိုရှိသည့် စာမေးပွဲဆိုင်ရာ ဓမ္မပဒမေးခွန်းပုစ္ဆာများကို ဖြေဆို၍ အောင်ပန်းကို ဆွတ်လှမ်းနိုင်ကြမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဤမျှသောအစီအစဉ်ဖြင့် ရေးသားဖော်ပြလျှင် သရုပ်ပြဓမ္မပဒကျမ်းနှင့် စပ်ဆိုင်သည့်အကြောင်း အရာများနှင့် သရုပ်ပြဓမ္မပဒကျမ်းကို လေ့လာဖတ်ရှုထိုက်ကြောင်းကို စာရှုသူတို့ ပြက်ပြက်ထင်ထင် သိမြင်နိုင်လောက်ပြီ ဖြစ်ပါသည်။

သရုပ်ပြဓမ္မပဒကျမ်း၏ နိဒါန်းကမူ—

“ဤသရုပ်ပြဓမ္မပဒကျမ်း ဘယ်လိုကောင်းပါသည်၊ ဘယ်လောက်ကောင်းပါသည်” ဟူ၍လည်း မိုးတလုံးလေတလုံး မဝါ မကြွားလှိုက်ချင်ပါ။

များစွာသော ဓမ္မပဒအဖွင့် ကျမ်းပြု အမျိုးသား ရဟန်းပညာရှိနှင့် လူပညာရှိကြီးများအထဲတွင် “ဤသရုပ်ပြဓမ္မပဒကျမ်းပြုစုသူမှာ အသိဉာဏ် နုနယ်သည့် တဦးတည်းသော အမျိုးသမီးသီလရှင်ကလေး ဖြစ်သောကြောင့် မှားလျှင် သည်းခံ၍ မှန်လျှင် ချီးမြှောက်တော်မူကြပါ” ဟုလည်း လေချိုလေအေးကလေးဖြင့် မသွေးလိုက်ချင်ပါ။

ယင်းကိစ္စရပ်များမှာ ကျမ်းပြုသူနှင့် ကျမ်းရှုသူ စာဖတ်ပရိသတ်ကြီး၏ အကြောင်း အကျိုး ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန် ဆက်သွယ်မှုအပေါ်မှာသာတည်ပါသည်။

သို့သော် ဤသရုပ်ပြ ဓမ္မပဒကျမ်းနိဒါန်းကမူ စာရှုသူတို့အား “ဤသရုပ်ပြ ဓမ္မပဒကျမ်းကို လေ့လာဖတ်ရှုပြီးလျှင် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ တရားဘော် သဘာဝကို မုချ ထင်ထင် သိမြင်ကျင့်သုံးနိုင်ကြကာ လောကီလောကုတ္တရာ အကျိုးတရားများကို ခံစားရရှိနိုင်လိမ့်မည်” ဟူ၍ ယုံကြည်ပါကြောင်းကို ရေးသားတင်ပြလိုက်ပါသည်။

ဦးထွန်းလှိုင်(ဝိနယပါရဂူ)

သကျသီဟ ဓမ္မာစရိယ ဝဋ်သကာ

အစိုးရ ဓမ္မာစရိယ သိရောမဏိ

စေတီယဂံဏ ဓမ္မာစရိယ ဂဏဝါစက

သရုပ်ပြဓမ္မပဒကျမ်း

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ပဏာမ, ပဋိညာဉ်နှင့် ပတ္တနာ	၁
၁-ယမကဝဂ်	
၁။ စက္ခုပါလတ္ထေရ ဝတ္ထု	၃
-ဓမ္မဘေဒနှင့် ဤ၌လိုအပ်သောဓမ္မ	၄
-သားဆုတောင်းပုံ	၄
-ဇေတဝန်	၅
-ပုဗ္ဗာရုံ	၅
-နိဂြောဓာရုံ	၅
-အရိယာသာဝက ကိစ္စ ၂-ပါး	၅
-သာဆန့တဘဝန် ၂-ပါး	၅
-အတုယူဖွယ်	၆
-ဝဋ်ကြွေး	၆
၂။ မဋ္ဌကုဏ္ဍလိဝတ္ထု	၇
-နောင်တ	၈
-စိတ်၏စွမ်းအင်	၈
-စည်းဝေးကြပုံ	၉
၃။ တိဿတ္ထေရဝတ္ထု	၉
-ဆိုဆုံးမခက်သူ	၁၀
၄။ ကာလယက္ခိနိဝတ္ထု	၁၁
-ပုန်းမကြည်	၁၂

အကြောင်းအရာ				စာမျက်နှာ
	-ကျေးဇူးသိတတ်သူ			၁၂
၅။	ကောသမ္မကဝတ္ထု			၁၂
	-ရှေ့ဆောင်မှားမှု			၁၃
	-မျောက်နတ်သား			၁၄
	-တပည့်လိမ္မာ			၁၄
	-ဆင်နတ်သား			၁၄
၆။	မဟာကာလတ္ထေရဝတ္ထု			၁၄
	-သုသာန်နေ ရဟန်း၏ကျင့်ဝတ်			၁၇
	-ဘုရားရှင်နှင့် သံဃာ့ပရိသတ်ထိုင်နေပုံ			၁၇
၇။	ဒေဝဒတ္တဝတ္ထု			၁၈
	-အရှင်သာရိပုတ္တရာ ဟောကြားသော အလှူတရား....			၁၉
	-သင်္ကန်းတန်ခိုး			၂၀
၈။	သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု....			၂၁
	-ဗျာဒိတ်ခံယူ နှစ်ကျိပ်လေးဆူ			၂၂
	-ဥပတိဿနှင့် ကောလိတ			၂၂
	-ဆရာ စွဲမထားသင့်			၂၃
	-နှစ်ဦးလုံး ရဟန္တာ ဖြစ်ကြပြီ			၂၃
	-ဥပတိဿ ရဟန္တာအဖြစ် နောက်ကျပုံ			၂၃
	-အရှင်ကောဏ္ဍည အဂ္ဂသာဝက ရာထူးမရ			၂၄
	-မျက်နှာကြီးငယ်လိုက်၍ ရာထူးပေးသည်မဟုတ်			၂၄
	-အနောမဒဿီ ဘုရားရှင်			၂၄
၉။	နန္ဒတ္ထေရဝတ္ထု			၂၅
	-ခမည်းတော်စသူများကို ချွတ်ခန်း....			၂၆
	-လက်နက်ဖြင့် အုပ်ချုပ်မှုစနစ် မမှန်....			၂၆

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ		
၁၀။ စုန္ဒသုကရိကဝတ္ထု			၂၆
၁၁။ ဓမ္မကဥပါသကဝတ္ထု			၂၇
-မြေအိုးခွဲ ရွှေအိုးယူ			၂၈
၁၂။ ဒေဝဒတ္တဝတ္ထု			၂၉
-အတုယူစရာ			၂၉
-အရှင်ဒေဝဒတ် တောင်းသောဆုငါးပါး			၃၀
-နောင်တ			၃၀
-ဗျာဒိတ်			၃၀
၁၃။ သုမနာဒေဝီဝတ္ထု			၃၁
-သောတာပန်များ အိမ်ထောင်ပြုသည်			၃၁
-သကဒါဂါမ်အိမ်ထောင်မပြု			၃၂
-သောတာပန်များ ငိုကြွေးသည်			၃၂
၁၄။ ဒွေ သဟာယကဘိက္ခုဝတ္ထု			၃၂
-နှားကျောင်းသားနှင့် နှားရှင်			၃၄
-ဘုရား ချီးမွမ်းခံရသူ			၃၅
၂-အပ္ပမာဒဝဂ်			
၁။ သာမာဝတီ ဝတ္ထု			၃၆
-အကုသိုလ်ကံ			၃၈
-လူနှင့်တိရစ္ဆာန်			၃၉
-နတ်စုတေကြောင်း ၄-ပါး			၃၉
-ဓုထူးအလိုက် တည်ငြိမ်မှုရှိရမည်			၃၉
-သတ္တိခဲ			၃၉
-ယာဉ်၅-မျိုး			၃၉
-ခြေတော်ရာ			၄၀

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
- ခြေရာဖြင့် အဆင့်အတန်း သတ်မှတ်နိုင်ပုံ	၄၀
- ကောသမ္မိပြည်၌ ကျောင်းသုံးကျောင်း	၄၀
- အသက်စွန့်၍ သီလစောင့်ပုံ	၄၀
- အမျိုးသမီး ဓမ္မကထိက	၄၀
- ရှောင်မသွားသင့်	၄၁
- မေတ္တာတန်ခိုး	၄၁
- သင်္ကန်းအသုံးပြုပုံ	၄၁
- ဘုန်းကံ	၄၂
- အမြတ်ထုတ်ကြပုံ	၄၂
- မာဂဏ္ဍီအုပ်စု	၄၂
- ခုဇုတ္တရာ	၄၂
- သေသုနှင့် ရှင်သူ	၄၃
၂။ ကုမ္ဘာသောသက သေဌိဝတ္ထု	၄၄
- ရောဂါဆန်း	၄၅
- စီးပွားတိုးတက်ကြောင်း	၄၅
၃။ စူဠပန္နကတ္ထေရဝတ္ထု	၄၅
- သမီးတကောင် နွားတထောင်	၄၆
- ဉာဏ်လေးခြင်း	၄၇
- အနာနှင့်ဆေး တည့်အောင်ပေး	၄၇
- ဝီရိယ အားကိုးသင့်ပုံ...	၄၇
၄။ ဗာလနက္ခတ္တသုဌိဝတ္ထု	၄၈
၅။ မဟာကဿပတ္ထေရဝတ္ထု	၄၉
၆။ ပမတ္တာပမတ္တဒွေသဟာယကဝတ္ထု	၅၁
၇။ မသဝတ္ထု	၅၂

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
-သိကြားမင်း၏ နာမည်	၅၃
-သိကြားမင်းဖြစ်ကြောင်း အကျင့်	၅၃
-မဃလုလင်၏ ဩဝါဒ	၅၄
-မေတ္တာတန်ခိုး	၅၄
-တာဝတိံသာ နတ်မြို့တော်	၅၄
-ရောဇာဏ်ဆင်	၅၅
-သုဓမ္မာဇရပ် နန္ဒာရေကန် စိတ္တလတာဥယျာဉ်	၅၆
-သုဇာ	၅၆
ဂ။ အညတရဘိက္ခုဝတ္ထု	၅၆
၉။ နိဂမဝါသီတိဿတ္ထေရဝတ္ထု	၅၇
-နိဂမဝါသီတိဿထေရ်	၅၇
-ရောင့်ရဲမှု	၅၇
၃-စိတ္တဝဂ်	
၁။ မေဃိယတ္ထေရဝတ္ထု	၅၉
၂။ အညတရဘိက္ခုဝတ္ထု	၆၀
-အချင်းချင်း သတိပေး ဆုံးမပုံ	၆၁
-ဘောဇနသပ္ပာယ်	၆၂
-ဘဝသံသရာ	၆၂
၃။ အညတရ ဥက္ကဏ္ဍိတဘိက္ခုဝတ္ထု	၆၂
-ဆရာများ သားသေ	၆၃
၄။ သံဃရက္ခိတ ဘာဂိနေယျတ္ထေရဝတ္ထု	၆၄
-မှတ်သားဖွယ်	၆၅
၅။ စိတ္တဟတ္ထတ္ထေရဝတ္ထု	၆၅
-စိတ္တဟတ္ထထေရ်	၆၇

	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၆။	-ကုဒါလပဏ္ဍိတ	၆၇
	ပဉ္စသတဘိက္ခုဝတ္ထု....	၆၈
	-မေတ္တာလက်နက်	၆၉
၇။	ပူတိဂတ္တတိဿတ္ထေရဝတ္ထု	၇၀
	-ဘုရားရှင်၏ ကြည့်ခြင်း	၇၁
	-ပူတိဂတ္တတိဿထေရ်	၇၁
၈။	နန္ဒဂေါပါလကဝတ္ထု....	၇၁
	-နန္ဒနွားကျောင်းသား	၇၂
၉။	သောရေယျတ္ထေရဝတ္ထု	၇၃
	-ရဟန္တာကို ပြစ်မှားခြင်း	၇၄
	-ဘဝ....	၇၄
	-ချစ်ချင်းမတူ	၇၄

၄-ပုပ္ဖဝဂ်

၁။	ပထဝိကထဒပသုတပဉ္စသတဘိက္ခုဝတ္ထု	၇၅
၂။	မရီစိကမ္မဋ္ဌာနိကတ္ထေရဝတ္ထု	၇၆
၃။	ဝိဇ္ဇုဒ္ဓါဘဝတ္ထု	၇၈
	-အံ့ဩဖွယ်	၇၉
	-အရှင်အာနန္ဒာ	၇၉
	-မချဉ်းကပ်သင့်သော အမျိုး (အိမ်)	၇၉
	-အကျွမ်းဝင်ရာ၌သာ နေလိုကြပုံ	၈၀
	-ဖခင်မျိုးသာ ပဓာန	၈၀
	-မလ္လိကာ၏ ဩဝါဒ	၈၀
	-မဟာနာမ်	၈၁

	အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
၄။	ပတိပုဇိကကုမာရိဝတ္ထု		၈၁
	-စွဲလမ်းမှု		၈၂
	-နတ်သက်		၈၂
	-မာလဘာရီ၏ သံဝေဂ		၈၂
၅။	မစ္ဆရိယကောသိယသေဋ္ဌိဝတ္ထု		၈၃
	-သေက္ခမုနိကျင့်ပုံ		၈၄
	-အသေက္ခမုနိကျင့်ပုံ		၈၄
၆။	ပါဝေယျက အာဇီဝကဝတ္ထု		၈၄
၇။	ဆတ္တပါဏိ ဥပါသကဝတ္ထု		၈၅
	-အနာဂါမ်		၈၇
	-အတုယုဇ္ဇယံ		၈၇
	-လူ့ပေါက်ပန်း		၈၇
၈။	ဝိသာခါဝတ္ထု		၈၇
	-ဥပမာ ဥပမေယျစပ်ပုံ		၈၈
	-ဝိသာခါ		၈၉
	-မဟာပုည ငါးဦး....		၈၉
	-အမိတဘောဂ ပုဂ္ဂိုလ်ငါးဦး		၈၉
	-မောင်လည်နှုမလည်		၈၉
	-ကောင်းခြင်းငါးဖြာ		၈၉
	-လျှင်မြန်စွာမသွားသင့်သူ ၄-ယောက်		၉၀
	-မိဂါရသဌေးနှင့် ဓနုဉ္ဇယသဌေး		၉၀
	-မဟာလတာတန်ဆာ		၉၀
	-ဖခင်ကဝိသာခါအား ပေးလိုက်သောပစ္စည်း		၉၁
	-အလိုအလျောက် လိုက်ပါသွားသော နွားများ....		၉၁

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
-ဓနုဉ္စယ၏ဩဝါဒ	၉၂
-ဖြေရှင်းချက်	၉၂
-လနှင့်တူသောဘုရား	၉၃
-မိဂါရမာတာ	၉၃
-ဝိသာခါ၏ သား,သမီး,မြေး,မြစ်....	၉၃
-ဝိသာခါ၏ သက်တမ်းစသည်.	၉၃
-မဟာလတာတန်ဆာ ဆင်မြန်းရသူများ	၉၄
-ဝိသာခါကုသိုလ် ၂၇-ကုဋေ	၉၄
-ဆုတောင်းပြည့်၍ ဥဒါန်းကျူးသည်	၉၄
-ဝိသာခါမိသားစု သောတာပန် ၄-ဦး	၉၄
၉၈ အာနန္ဒတ္ထေရပဉ္စ ဝတ္ထု	၉၅
-နံသာ ၄-မျိုး	၉၆
၁၀။ မဟာကဿပတ္ထေရပိဏ္ဍပါတဒါနဝတ္ထု	၉၇
-ဆင်းရဲသူများကိုသာ ချီးမြှောက်လိုသောမထေရ်	၉၇
၁၁။ ဂေါဓိကတ္ထေရ ပရိနိဗ္ဗာနဝတ္ထု	၉၈
၁၂။ ဂရဟဒိန္နဝတ္ထု	၉၉
-အမှန်မသိပြစ်	၁၀၀
-အမှန်သိကျိုး	၁၀၀
၅-ဗာလဝဂ်	
၁။ အညတရပုရိသဝတ္ထု....	၁၀၁
-ညဉ့်တာရှည်မှုကို မသိသူ	၁၀၁
-ညဉ့်တာရှည်မှုကို သိသူ	၁၀၂
-အလှူအကျိုး	၁၀၂
-သူတပါးသားမယား ပြစ်မှားသူ	၁၀၂

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
-ရာထူးစည်းစိမ်ကို နတ်ကမပေးနိုင်	၁၀၂
-ယဉ်ကျေးမှု	၁၀၂
-ပါဏာတိပါတပြစ်	၁၀၂
၂။ မဟာကဿပသဒ္ဓိဝိဟာရိကဝတ္ထု....	၁၀၃
-ပြောသင့် မပြောသင့်	၁၀၄
-တပည့်မိုက်	၁၀၄
၃။ အာနန္ဒသေဌိဝတ္ထု....	၁၀၄
-မိဘမေတ္တာ	၁၀၅
၄။ ဂဏ္ဍိဘေဒကစောရဝတ္ထု	၁၀၆
၅။ ဥဒါယိတ္ထေရ ဝတ္ထု	၁၀၇
၆။ တိ*သပါဝေယျကဘိက္ခုဝတ္ထု	၁၀၈
၇။ သုပ္ပဗုဒ္ဓကဋိ ဝတ္ထု	၁၀၉
-သောတာပန် စစ် မစစ်	၁၁၀
-ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအား ပြစ်မှားမှု	၁၁၀
-ရှေးကံ	၁၁၀
၈။ ကဿကဝတ္ထု	၁၁၁
၉။ သုမန မာလာကာရ ဝတ္ထု	၁၁၁
-သတိပြုဖွယ်	၁၁၂
-လိုက်နာဖွယ်	၁၁၂
၁၀။ ဥပ္ပလဝဏ္ဏတ္ထေရီ ဝတ္ထု	၁၁၃
-ဥပ္ပလဝဏ္ဏာထေရီ	၁၁၃
-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်	၁၁၄
၁၁။ ဇမ္ဗူကတ္ထေရဝတ္ထု	၁၁၆
-ကြောက်စရာ	၁၁၆

	အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
	-လူ၏သဘော		၁၁၆
၁၂။	အဟိပေတဝတ္ထု		၁၁၆
	-ကျီးပြိတ္တာ		၁၁၇
	-မြေပြိတ္တာ		၁၁၇
၁၃။	သဠိကုဋ္ဌပေတဝတ္ထု		၁၁၇
	-ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအား ခဲဖြင့်ပစ်မှု		၁၁၇
၁၄။	စိတ္တဂဟပထဝတ္ထု		၁၁၈
	-ဆတိပြုစွယ်		၁၂၀
	-စိတ္တဆူကြွယ်		၁၂၀
၁၅။	ဝနဝါသီတိဿမဏေရဝတ္ထု		၁၂၀
	-နိဗ္ဗာန်ရကြောင်း အကျင့်ဟူသည်		၁၂၁
	-ဝိဝေက		၁၂၁
	-ဘုရားရှင်တိုင်း ဟောကြားသော တရား		၁၂၂
	-တိဿသာမဏေ၏ လက်သုံးတရား		၁၂၂
	-သုခိတာ ဟောထဒုက္ခာ မုစ္စထ		၁၂၂
	-သတ္တဝါ ဓာမောက်၏မျက်ရည်		၁၂၂
	-မသေဖူး သေးရာ၌သေသူ		၁၂၂
	-အကျင့် နှစ်မျိုး		၁၂၃

၆-ပဏ္ဍိတဝဂ်

၁။	ရာဇတ္ထေရဝတ္ထု		၁၂၄
	-ဆုံးမလွယ်သူ		၁၂၅
၂။	အဿဇိပုနဗ္ဗသုက ဝတ္ထု		၁၂၅
	-ဆုံးမမှုကို မနှစ်သက်သူနှင့် နှစ်သက်သူ		၁၂၆

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
၃။ ဆန္ဒထွေရ ဝတ္ထု			၁၂၇
-ဆန္ဒထေရ်			၁၂၇
၄။ မဟာကပ္ပိနထွေရ ဝတ္ထု			၁၂၈
-စုပေါင်းအလှူ			၁၂၉
-ဟေတုကွရဟန်း ဖြစ်ထိုက်သူ			၁၂၉
-အနောဇာ မိဖုရား၏ ကောင်းသော ဆုံးဖြတ်ချက်			၁၂၉
-သိန္ဓောမြင်း			၁၂၉
၅။ ပဏ္ဍိတသာမဏေရ ဝတ္ထု			၁၃၀
-အရှင်သာရိပုတ္တရာ			၁၃၀
-ဘုရားရှင်နှင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာတို့၏အမေးအဖြေ			၁၃၁
-မိမိစိတ်ကို ထိန်းပါ			၁၃၁
၆။ လက္ခဏကဘဒ္ဒိယထွေရ ဝတ္ထု			၁၃၂
၇။ ကာဏမာတာ ဝတ္ထု			၁၃၂
၈။ ပဉ္စသတဘိက္ခု ဝတ္ထု			၁၃၄
-လပယနှင့်လပါပေန္တ			၁၃၅
၉။ ဓမ္မိကထွေရ ဝတ္ထု			၁၃၅
၁၀။ ဓမ္မဿဝနဝတ္ထု			၁၃၆
-သတ္တဝါများသဘော			၁၃၈
၁၁။ ပဉ္စသတအာဂန္တုကဘိက္ခုဝတ္ထု			၁၃၈

၇-အရဟန္တဝဂ်

၁။ ဇီဝကပဉ္စဝတ္ထု			၁၄၁
-ဂတဒ္ဓိ			၁၄၁
၂။ မဟာကဿပထေရ ဝတ္ထု			၁၄၂
-ဥပမာ			၁၄၃

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
၃။	ဗေလဋ္ဌသီသတ္ထေရဝတ္ထု		၁၄၃
	-ပစ္စယသန္နိဓယ ရှိသူ မရှိသူ		၁၄၄
	-ပရိညာတ ဘောဇနာ		၁၄၄
	-ဂတိ		၁၄၅
	-သန္နိဓိကာရသိက္ခာပုဒ်		၁၄၅
၄။	အနုရုဒ္ဓတ္ထေရဝတ္ထု		၁၄၆
	-အရှင်အနုရုဒ္ဓါထေရ်၏ ပုံသကူသင်္ကန်း		၁၄၇
၅။	မဟာကစ္စာယနတ္ထေရ ဝတ္ထု		၁၄၈
	-အရှင်မဟာကစ္စည်းထေရ်အား သိကြားမင်းပူဇော်ပုံ		၁၄၉
၆။	သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု		၁၄၉
၇။	ကောသမ္ဗဝါသီတိဿတ္ထေရသာမဏေရဝတ္ထု		၁၅၁
	-ယဉ်ကျေးမှု		၁၅၂
	-ခုနစ်နှစ်အရွယ် သာမဏေပြုသောဝတ်		၁၅၂
၈။	သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု		၁၅၂
၉။	ခရိရဝနိယရေဝတတ္ထေရဝတ္ထု		၁၅၄
	-အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ မွေးချင်းများ		၁၅၅
	-အရှင်သီဝလိ		၁၅၅
	-ပျားရည်လှူကျိုး		၁၅၅
၁၀။	အညတရ ဣတ္ထိဝတ္ထု		၁၅၅
ဂ-သဟဿဝဂ်			
၁။	တမ္ဗဒါဠိကစောရဃိဘကဝတ္ထု		၁၅၇
	-မိတ်ဆွေကောင်းရှိမှု		၁၅၇

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၂။ ဗာဟိယဒါရုစီရိယတ္ထေရဝတ္ထု	၁၅၈
-သပိတ်, သင်္ကန်း မလှူဖူးသူ၏အပြစ်	၁၅၈
-သေပြီးမှ တေဒဂ်ဘွဲ့ရသူ	၁၅၉
-မြတ်သောဂါထာ	၁၅၉
၃။ ကုဏ္ဍလကေသိတ္ထေရီ ဝတ္ထု	၁၅၉
-ဓမ္မပဒ	၁၆၀
-မြတ်သောပုဒ်နှင့် မမြတ်သောပုဒ်	၁၆၀
-မည်သည့်ရန်အရေးကြီးသနည်း	၁၆၀
၄။ အနတ္တပုစ္ဆကဗြာဟ္မဏဝတ္ထု	၁၆၀
၅။ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ မာတုလဗြာဟ္မဏဝတ္ထု	၁၆၂
-အကျိုးများသော အလှူခံ	၁၆၂
၆။ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ ဘာဂိနေယျဝတ္ထု	၁၆၃
၇။ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ သဟာယက ဗြာဟ္မဏဝတ္ထု	၁၆၄
၈။ အာယုဝုဇနကုမာရဝတ္ထု	၁၆၅
-အသက်ရှည်ခြင်း	၁၆၆
၉။ သံကိစ္စသာမဏေရဝတ္ထု	၁၆၆
-ဈာန် ၂-ပါး	၁၆၇
-မြင်းမိုရ်တောင်ဖြင့် ဖိသော်လည်း မသေနိုင်	၁၆၇
-သံကိစ္စသာမဏေ၏ စွမ်းရည်	၁၆၇
၁၀။ ခါဏုကောဏ္ဍညတ္ထေရဝတ္ထု	၁၆၇
၁၁။ သပ္ပဒါဓတ္ထေရဝတ္ထု	၁၆၈
-မြွေဆိုးမကိုက်ရဲသော မထေရ်	၁၆၉
-သာသနာ၌ မပျော်ခြင်းအကြောင်း	၁၆၉
-သန္တိဋ္ဌိကဂုဏ်	၁၆၉

	အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
၁၂။	ပဋ္ဌာစာရာထေရီဝတ္ထု		၁၇၀
	—အားထားရာအစစ်		၁၇၀
၁၃။	ကိသာဂေါတမီဝတ္ထု		၁၇၁
၁၄။	ဗဟုပုတ္တိကထေရီဝတ္ထု		၁၇၁
	—မိဘများ သတိထားဖွယ်		၁၇၂

၉-ပါပဝန်

၁။	စူဠေကသာဒ္ဒက ပြာဟ္မဏဝတ္ထု		၁၇၃
	—မစ္ဆေရနှင့်သဒ္ဓါ		၁၇၄
၂။	သေယျသကထေရီဝတ္ထု		၁၇၄
၃။	လာဇဒေဝမီတာဝတ္ထု		၁၇၅
	—လာဇာနတ်သမီး		၁၇၆
၄။	အနုဘယပိဏ္ဍိကသေဠိဝတ္ထု		၁၇၆
	—အနုဘယပိဏ္ဍိကသေဠိ၏ နေ့စဉ်အလုပ်		၁၇၇
	—နတ်ကိုနှင့်သော သေဠိ		၁၇၈
၅။	အသညတပရိက္ခာရဘိက္ခုဝတ္ထု		၁၇၈
၆။	ဗိဠာလပါဒကသေဠိဝတ္ထု		၁၇၉
	—နိဗ္ဗာန်ဆော်၏ စေတနာ		၁၈၀
၇။	မဟာဓနဝါဏီဝတ္ထု....		၁၈၀
	—မှတ်သားဖွယ်		၁၈၁
၈။	ကုက္ကုဋ္ဌမိတ္တ နေသာဒဝတ္ထု		၁၈၁
	—စေတနာမပါလျှင် အကျိုးမပေးနိုင်		၁၈၂
	—သောတာပန်ဇနီး		၁၈၂
	—မုဆိုးမိသားစု		၁၈၂

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
၉။ ကောက သုနခလုဒ္ဒကဝတ္ထု			၁၈၃
-ခွေးဆိုးကံကြမ္မာ			၁၈၃
၁၀။ မဏိကာရ ကုလူပကတိဿတ္ထေရဝတ္ထု			၁၈၄
-ရဟန္တာတို့မည်သည်....			၁၈၅
၁၁။ တယောဇနဝတ္ထု			၁၈၅
-ကျီး၏ကံကြမ္မာ			၁၈၆
-လှေသူကြီးကတော်			၁၈၆
-အာဂန္တုရဟန်း ၇ပါး			၁၈၇
၁၂။ သုပ္ပဗုဒ္ဓသကျဝတ္ထု			၁၈၇
-ဘုရားရှင်အပေါ် ရန်ငြိုးထားပြစ်			၁၈၈

၁၀-ဇနုဝဂ်

၁။ ဆဗ္ဗဂိုယဘိက္ခုဝတ္ထု			၁၈၉
-ပဟာရဒါနသိက္ခာပုဒ်			၁၉၀
၂။ ဆဗ္ဗဂိုယဘိက္ခုဝတ္ထု			၁၉၀
-တလသတ္တိက သိက္ခာပုဒ်			၁၉၁
၃။ သမ္မဟုလကုမာရကဝတ္ထု			၁၉၁
၄။ ကောဏ္ဍဓာနတ္ထေရဝတ္ထု			၁၉၂
-ကောဏ္ဍဓာနထေရ်			၁၉၃
၅။ ဥဒပါသထိကဗုဒ္ဓိနိဝတ္ထု			၁၉၄
-အမျိုးသမီးများ			၁၉၅
၆။ အဇဂရပေတဝတ္ထု			၁၉၅
-အတုယုဗ္ဗယ်			၁၉၆
-သုံမင်္ဂလသဌေး			၁၉၆

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၇။ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဝတ္ထု ၁၉၇	
-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြစ်မှား၍ သင့်ရောက်သေဒဏ်၁၀-ပါး	၁၉၈
-မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့၏ ထင်မြင်ချက် ၁၉၉	
-အတုယူစရာ ၁၉၉	
-အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာနံအလောင်း ၁၉၉	
၈။ ဗဟုဘဏ္ဍိကဘိက္ခုဝတ္ထု ၂၀၀	
-ပစ္စည်းမစုသင့် ၂၀၁	
၉။ သန္တတိမဟာမတ္တ ဝတ္ထု ၂၀၁	
-ဓမ္မသောသက၏အကျိုး ၂၀၂	
၁၀။ ပိလောတိက တိဿတ္ထေရဝတ္ထု ၂၀၃	
၁၁။ သုခသာမဏေရဝတ္ထု ၂၀၅	
-ဒိဋ္ဌဓမ္မ ၂၀၆	
၁၁-ဧရာဝတီ	
၁။ ဝိသာခါယ သဟာယိကာနံ ဝတ္ထု ၂၀၇	
-သေရည်အပြစ် ၂၀၈	
၂။ သိရိမာဝတ္ထု ၂၀၈	
-အသုဘ ကမ္မဋ္ဌာန်း ၂၀၉	
၃။ ဥတ္တရာထေရီ ဝတ္ထု ၂၀၉	
၄။ သမ္မဟုလ အဓိမာနိက ဘိက္ခုဝတ္ထု ၂၁၀	
-အထင်ကြီးနေသော ရဟန်းများ ၂၁၁	
၅။ ဇနပဒကလျာဏီရူပနန္ဒာထေရီဝတ္ထု ၂၁၁	
-ဇနပဒကလျာဏီ.... ၂၁၂	
-ပမာဏိက ၄-ပါး ၂၁၃	

အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
၆။ မလ္လိကာဒေဝီဝတ္ထု		၂၁၃
-သေခါနီးအရေးကြီးပုံ		၂၁၄
-မအိုသောအရာ အိုသောအရာ		၂၁၄
၇။ လာဠုဒါယိတ္ထေရဝတ္ထု		၂၁၄
-နွားလားနှင့်တူပုံ		၂၁၅
၈။ ဥဒါနဝတ္ထု		၂၁၆
၉။ မဟာဓနသေဠိဝတ္ထု		၂၁၇
-မိဘများ		၂၁၈

၁၂-အတ္ထဝဂ်

၁။ ဗောဓိရာဇ ကုမာရဝတ္ထု		၂၂၀
-ရက္ခေယျ နံ သုရက္ခိတံ		၂၂၀
-သားသမီး မထွန်းကားကြောင်း		၂၂၁
၂။ ဥပနန္ဒသကျပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု		၂၂၁
-ဥပနန္ဒထေရ်		၂၂၂
၃။ ပဓာနိကတိဿတ္ထေရဝတ္ထု		၂၂၃
၄။ ကုမာရကဿပ မာတုထေရီဝတ္ထု		၂၂၃
-မိတ်ဆွေစစ်		၂၂၄
-အရှင်ကုမာရကဿပ၏မယ်တော်		၂၂၄
၅။ မဟာကာလ ဥပါသကဝတ္ထု		၂၂၅
-မဟာကာလ ဥပါသကာ		၂၂၆
၆။ ဒေဝဒတ္တဝတ္ထု		၂၂၇
-မာလောနွယ်နှင့် တဏှာ		၂၂၈
၇။ သံဃဘေဒကပရိသက္ကနဝတ္ထု		၂၂၈
၈။ ကာလတ္ထေရဝတ္ထု		၂၂၉
-ကာလထေရ်		၂၃၀
၉။ စူဠကာလဥပါသကဝတ္ထု		၂၃၁
၁၀။ အတ္တဒတ္တတ္ထေရဝတ္ထု		၂၃၂

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
—အတ္တ ဒတ္တ			၂၃၃
—ပူဇော်မှုအစစ်			၂၃၃
၁၃-လောကဝဂ်			
၁။ ဒဟရတိက္ခု ဝတ္ထု			၂၃၄
၂။ သုဒ္ဓေါဒနဝတ္ထု			၂၃၅
—ဘုရားရှင်တို့အလေ့			၂၃၆
၃။ ပဉ္စသတ ဝိပဿနာဘိက္ခုဝတ္ထု			၂၃၆
၄။ အဘယရာဇကုမာရဝတ္ထု			၂၃၇
၅။ သမ္ပဇနတ္ထေရဝတ္ထု			၂၃၈
—တံမြက်လှည်းခြင်းဖြင့် အချိန်မကုန်စေလင့်			၂၃၉
၆။ အင်္ဂုလိမာလတ္ထေရဝတ္ထု			၂၄၀
—မိတ်ဆွေကောင်းရှိမှု			၂၄၀
၇။ ပေသကာရဓိတာဝတ္ထု			၂၄၀
—မရဏဿတိပွားကျိုး			၂၄၁
—မသိနှင့် သိ			၂၄၂
၈။ တိ သဘိက္ခုဝတ္ထု			၂၄၂
၉။ စိဉ္စမာဏဝိကာဝတ္ထု			၂၄၃
—စိဉ္စမာဏဝိကာ			၂၄၄
၁၀။ အသဒိသဒါနဝတ္ထု			၂၄၅
—အလှူဝမ်းမြောက်သူ၊ ဝမ်းမမြောက်သူ			၂၄၅
—အသဒိသအလှူတော်			၂၄၆
၁၁။ အနာထပိဇ္ဇိကပုတ္တကာလဝတ္ထု			၂၄၆
—မိဘမေတ္တာ			၂၄၇
၁၄-ဗုဒ္ဓဝဂ်			
၁။ မာရဓိတရ ဝတ္ထု			၂၄၈
—ခန္ဓာကိုယ်			၂၄၉
၂။ ဒေဝေါဓောဟဏ ဝတ္ထု			၂၅၀

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
-သိက္ခာပုဒ်	၂၅၀
-ဘုရားရှင်ကိုယ်စား တန်ခိုးပြရန်တောင်းပန်ကြသူများ	၂၅၁
-ဘုရားရှင်၏ တန်ခိုးပြာဋိဟာ	၂၅၁
-အကျိုးများစေသော အလှူ	၂၅၁
-အဘိဓမ္မာ တရားတော်၏အကျိုး	၂၅၂
-သင်္ကဏ်နဂိုရ်ပြည်သို့ ဘုရားရှင်ကြွတော်မူခန်း...	၂၅၂
၃။ ရေကပတ္တနာဂရာဇ ဝတ္ထု	၂၅၂
-ရေကပတ္တနဂါးမင်း	၂၅၃
-နဂါးများ သဘော	၂၅၃
၄။ အာနန္ဒတ္ထေရပဉ္စဝတ္ထု	၂၅၄
-ဩဝါဒပါတိမောက်	၂၅၆
၅။ အနဘိရတဘိက္ခုဝတ္ထု	၂၅၇
၆။ အဂ္ဂိဒတ္တဗြာဟ္မဏဝတ္ထု	၂၅၈
-အဂ္ဂိဒတ္တပုဏ္ဏား	၂၆၀
၇။ အာနန္ဒတ္ထေရပဉ္စဝတ္ထု	၂၆၁
-အာဇာနည်များ ဖြစ်ရာအ မျိုးနှင့် အရပ်ဒေသ	၂၆၁
၈။ သမ္မဟုလဘိက္ခုဝတ္ထု	၂၆၂
-ချမ်းသာစင်	၂၆၃
၉။ ကဿပ ဒဿဗလဿ သုဝဏ္ဏစေတီယဝတ္ထု	၂၆၃
-ပဉ္စတရား သုံးပါး	၂၆၄
-စိတ်ထားတူလျှင် အကျိုးပေးတူသည်	၂၆၅

၁၅-သုခဝဂ်

၁။ ဉာတိကလဟဝူပသမနဝတ္ထု	၂၆၆
-လူ့ သဘာဝ	၂၆၇
၂။ မာရဝတ္ထု	၂၆၈
-မာရ်နတ်	၂၆၉
၃။ ကောသလရညော ပရာဇယဝတ္ထု	၂၆၉

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
၄။ အညတရကုလဒါရိကာဝတ္ထု			၂၇၀
၅။ ကေဥပါသကဝတ္ထု			၂၇၁
-တရားဟောရန် အချိန်			၂၇၂
၆။ ပသေနဒီကောသလဝတ္ထု			၂၇၂
-ပသေနဒီကောသလမင်း၏ ချမ်းသာ			၂၇၃
၇။ တိဿတ္ထေရဝတ္ထု			၂၇၄
၈။ သက္ကဝတ္ထု			၂၇၅

၁၆-ပိယဝဂ်

၁။ တယောဇန ပဗ္ဗဇိတဝတ္ထု			၂၇၆
၂။ အညတရကုဋုမ္ဗိကဝတ္ထု			၂၈၁
-သောကငြိမ်းကြောင်း တရား			၂၈၂
၃။ ဝိသာခါ ဝတ္ထု			၂၈၂
၄။ လိစ္ဆဝိ ဝတ္ထု			၂၈၃
၅။ အနိတ္ထိဂန္ဓကုမာရဝတ္ထု			၂၈၄
-အနိတ္ထိဂန္ဓအမျိုးသား			၂၈၄
၆။ အညတရဗြာဟ္မဏဝတ္ထု			၂၈၅
၇။ ပဉ္စသတဒါရကဝတ္ထု			၂၈၆
၈။ ကေအနာဂါမိတ္ထေရဝတ္ထု			၂၈၇
၉။ နန္ဒိယဝတ္ထု			၂၈၈

၁၇-ကောဝေဂ်

၁။ ဖောဟိနီခတ္တိယကညာဝတ္ထု			၂၉၁
-ရှေးကံ			၂၉၂
၂။ အညတရဘိက္ခုဝတ္ထု			၂၉၂
-သာရထိနှင့်ရသ္မိဂ္ဂါဟ			၂၉၃
-တိုင်ကြားပါ			၂၉၃
၃။ ဥတ္တရာ ဥပါသိကာဝတ္ထု			၂၉၃
-အဘနှစ်မျိုး			၂၉၄

အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
၄။ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရပဉ္စဝတ္ထု		၂၉၄
-နတ်ပြည်ရောက်ကြောင်း တရားသုံးပါး		၂၉၅
၅။ ဗုဒ္ဓပိတုဗြာဟ္မဏဝတ္ထု		၂၉၅
၆။ ပုဏ္ဏဒါသီဝတ္ထု		၂၉၆
၇။ အတုလဥပါသက ဝတ္ထု		၂၉၇
-ပညာရှိ ချီးမွမ်းထိုက်သူ		၂၉၉
၈။ ဆဗ္ဗဂိုဃဝတ္ထု		၃၀၀
-သစ်သားဖိနပ်		၃၀၁

၁၈-မဇ္ဈိမ

၁။ ဂေါသံဘတကပုတ္တဝတ္ထု		၃၀၂
၂။ အညတရဗြာဟ္မဏဝတ္ထု		၃၀၅
-ရွှေပန်းထိမ်သည် အထူးပြုပုံ		၃၀၅
၃။ တိဿတ္ထေရဝတ္ထု		၃၀၆
၄။ လာလုဒါယိတ္ထေရဝတ္ထု		၃၀၇
-အညစ်အကြေးလေးပါး		၃၀၇
၅။ အညတရကုလပုတ္တဝတ္ထု		၃၀၈
၆။ စူဠသင်္ခါ ဝတ္ထု		၃၁၀
-ကာကသူရေန		၃၁၁
-ပက္ခန္ဓိနာ		၃၁၁
၇။ ပဉ္စဥပါသကဝတ္ထု		၃၁၃
၈။ တိဿဒဟရဝတ္ထု		၃၁၄
၉။ ပဉ္စဥပါသကဝတ္ထု		၃၁၅
-ပုဂ္ဂိုလ်ငါးဦး		၃၁၆
-ရိုသေစွာ တရားမနာယူနိုင်သူ		၃၁၇
၁၀။ မေဏ္ဍကသေဌိဝတ္ထု		၃၁၇
-မေဏ္ဍကသဌေး		၃၁၈
-စန္ဒပဒုမာ		၃၁၈

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ	
-ဓနဉ္စယနှင့် သုမနဒေဝီ		 ၃၁၈
၁၁။ ဥဇ္ဈာနသညိတ္ထေရဝတ္ထု		 ၃၁၉
၁၂။ သုဘဒ္ဒပရိဗ္ဗာဇကဝတ္ထု		 ၃၂၀
၁၉-ဓမ္မဌာန်		
၁။ ဝိနိစ္ဆယမဟာမတ္တဝတ္ထု		 ၃၂၁
-တရားသူကြီး....		 ၃၂၃
၂။ ဆဗ္ဗဂိုဏ်းဝတ္ထု		 ၃၂၃
၃။ ကေုဒါနတ္ထေရခါဏာသဝဝတ္ထု		 ၃၂၄
-တရားဆောင်သူ		 ၃၂၅
၄။ လက္ခဏကဘဒ္ဒိယတ္ထေရဝတ္ထု		 ၃၂၅
၅။ သမ္မဟုလဘိက္ခုဝတ္ထု		 ၃၂၇
-ကောင်းသူ		 ၃၂၈
၆။ ဟတ္ထကဝတ္ထု		 ၃၂၈
-ရဟန်း		 ၃၂၉
၇။ အညတရဗြာဟ္မဏဝတ္ထု		 ၃၃၀
-ရဟန်း		 ၃၃၁
၈။ တိတ္ထိယဝတ္ထု		 ၃၃၁
-မုနိ		 ၃၃၂
၉။ ဗာလိသိကဝတ္ထု		 ၃၃၃
၁၀။ သမ္မဟုလသီလာဒိသမ္မန္တဘိက္ခုဝတ္ထု		 ၃၃၃
-ဘဝ		 ၃၃၄
၂၀-မဂ္ဂဝိသုဒ္ဓိ		
၁။ ပဉ္စသတဘိက္ခုဝတ္ထု		 ၃၃၆
၂။ အနိစ္စလက္ခဏဝတ္ထု		 ၃၃၈
၃။ ဒုက္ခလက္ခဏဝတ္ထု		 ၃၃၉
၄။ အနတ္တလက္ခဏဝတ္ထု		 ၃၄၀
၅။ ပဓာနကမ္မိကတိဿတ္ထေရဝတ္ထု		 ၃၄၁

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
၆။ သူကရပေတဝတ္ထု			၃၄၂
-ဝက် ပြိတ္တာ			၃၄၃
၇။ ပေါဠိလတ္ထေရဝတ္ထု			၃၄၄
၈။ ပဉ္စမဟလ္လကတ္ထေရဝတ္ထု			၃၄၅
-ဆေတွာ ဝနဉ္စ ဝနထဉ္စ			၃၄၇
၉။ သုဝဏ္ဏာကာရတ္ထေရဝတ္ထု			၃၄၇
၁၀။ မဟာနေဝါဏီဝေတ္ထု			၃၄၈
၁၁။ ကိသာဂေါတမီဝတ္ထု			၃၄၉
-ဗျာသတ္တမနသံ			၃၅၀
၁၂။ ပဋ္ဌာစာရာဝတ္ထု			၃၅၀
-နတ္ထိ ဉာတိသု တာဏတာ			၃၅၁

၂၁-ပကိဏ္ဍကဝဂ်

၁။ အတ္တနော ပုဗ္ဗကမ္မဝတ္ထု			၃၅၂
၂။ ကုက္ကုဒ္ဓအဏ္ဍခါဒိကာဝတ္ထု			၃၅၃
၃။ ဘဒ္ဒိယဘိက္ခုဝတ္ထု			၃၅၄
၄။ လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယတ္ထေရဝတ္ထု			၃၅၅
၅။ ဒါရုသာကဋိကပုတ္တဝတ္ထု			၃၅၇
၆။ ဝဇ္ဇိပုတ္တကဘိက္ခုဝတ္ထု			၃၆၀
၇။ စိတ္တဂဟပတိဝတ္ထု			၃၆၂
၈။ စူဠသုဘဒ္ဒါဝတ္ထု			၃၆၃
-ဟိမဝန္တောဝ ပဗ္ဗတော			၃၆၄
၉။ ကေဝိဟာရိတ္ထေရဝတ္ထု			၃၆၄
-ကောသန မည်ပုံ			၃၆၅
-ကေသေယျမည်ပုံ			၃၆၅

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

၂၂-နိရယဝဂ်

၁။ သုန္ဒရီပရိဗ္ဗာဇိကာဝတ္ထု			၃၆၆
၂။ ဒုစရိတဖလပိဋိတဝတ္ထု			၃၆၇
၃။ ဝဂ္ဂမုဒါတီရိယဘိက္ခုဝတ္ထု			၃၆၈
၄။ ခေမကသေဋ္ဌိပုတ္တဝတ္ထု			၃၆၉
-စတ္တာရိဌာနာနိ ဆင်းရဲခြင်း အကြောင်း၄-ပါး....			၃၇၀
-ခေမက			၃၇၀
၅။ ဒုဗ္ဗစဘိက္ခုဝတ္ထု			၃၇၁
၆။ ဣဿာပကတိတ္ထိဝတ္ထု			၃၇၃
၇။ သမ္မဟုလဘိက္ခုဝတ္ထု			၃၇၄
-ခဏကိုလွန်ပုံ			၃၇၅
၈။ နိဂဏ္ဌဝတ္ထု			၃၇၅
၉။ တိတ္ထိယသာဝကဝတ္ထု			၃၇၇

၂၃-နာဂဝဂ်

၁။ အတ္တဒန္တဝတ္ထု			၃၇၉
၂။ ဟတ္ထာရရိယပုဗ္ဗကဘိက္ခုဝတ္ထု			၃၈၁
၃။ ပရိဇိဏ္ဍ ဗြာဟ္မဏပုတ္တဝတ္ထု			၃၈၂
၄။ ပသေနဒီ ကောသလဝတ္ထု			၃၈၄
၅။ သာနုသာမဏေရ ဝတ္ထု			၃၈၆
၆။ ပါဝေယျကဟတ္ထိဝတ္ထု			၃၈၇
၇။ သမ္မဟုလဘိက္ခုဝတ္ထု			၃၈၈
-မင်းကဲ့သို့ကျင့်ပုံ			၃၉၀
-မာတင်္ဂဆင်ကဲ့သို့ ကျင့်ပုံ			၃၉၀
၈။ မာရဝတ္ထု			၃၉၁

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

၂၄-တဏှာဝဂ်

၁။ ကပိလမစ္ဆဝတ္ထု			၃၉၄
-မေ့လျော့သူ			၃၉၆
-မျောက်နှင့်တဏှာတူပုံ			၃၉၆
-ကပိလငါး			၃၉၆
၂။ သူကရပေါတိကာဝတ္ထု			၃၉၇
၃။ ဝိဗ္ဗန္တဘိက္ခုဝတ္ထု			၄၀၁
၄။ ဗန္ဓနာဂါရဝတ္ထု			၄၀၂
၅။ ခေမာထေရီဝတ္ထု			၄၀၄
၆။ ဥဂ္ဂသေနဝတ္ထု			၄၀၅
-ပါရဂူ			၄၀၆
-ဝစီပြစ်နှင့် အလှူအကျိုး			၄၀၆
၇။ စူဠဓနုဂ္ဂဟ ပဏ္ဍိတဝတ္ထု			၄၀၇
၈။ မာရဝတ္ထု			၄၀၉
၉။ ဥပကာဇီဝက ဝတ္ထု			၄၁၁
၁၀။ သက္ကပဉ္စဝတ္ထု			၄၁၂
-သဗ္ဗဒါနံ ဓမ္မဒါနံ ဇိနာတိ			၄၁၃
-သဗ္ဗရသံ ဓမ္မရသော ဇိနာတိ			၄၁၃
-သဗ္ဗရတိ* ဓမ္မရတိ ဇိနာတိ			၄၁၃
၁၁။ အပုတ္တကသေဋ္ဌိဝတ္ထု			၄၁၄
၁၂။ အင်္ဂုရဝတ္ထု			၄၁၅

၂၅-ဘိက္ခုဝဂ်

၁။ ပဉ္စဘိက္ခုဝတ္ထု			၄၁၇
-မှတ်ဖွယ်			၄၁၈

အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
၂။ ဟံသဃာတက ဘိက္ခုဝတ္ထု		၄၁၈
-သန္တုသိတနှင့်ဧကန္တသန္တုသိတ....		၄၂၀
-မိုးကောင်းခြင်း		၄၂၀
၃။ ကောကာလိကဝတ္ထု		၄၂၀
၄။ ဓမ္မာရာမဝတ္ထု		၄၂၁
၅။ ဝိပက္ခသေဝကဘိက္ခုဝတ္ထု		၄၂၂
၆။ ပဉ္စဂ္ဂဒါယကဗြာဟ္မဏဝတ္ထု		၄၂၄
-အဦးငါးပါး		၄၂၅
၇။ သမ္ပဟုလဘိက္ခုဝတ္ထု		၄၂၅
၈။ ပဉ္စသတဘိက္ခုဝတ္ထု		၄၃၀
၉။ သန္တကာယတ္ထေရဝတ္ထု		၄၃၁
-ခြင်္သေ့တို့၏သဘော		၄၃၂
၁၀။ နဂ်လကုလတ္ထေရဝတ္ထု		၄၃၃
၁၁။ ဝဏ္ဏလိတ္ထေရဝတ္ထု		၄၃၄
၁၂။ သုမနသာမဏေရဝတ္ထု		၄၃၅
၂၆-ဗြာဟ္မဏဝဂ်		
၁။ ပသာဒဗဟုလ ဗြာဟ္မဏဝတ္ထု		၄၃၇
၂။ သမ္ပဟုလဘိက္ခုဝတ္ထု		၄၃၈
၃။ မာရဝတ္ထု		၄၃၉
၄။ အညတရ ဗြာဟ္မဏဝတ္ထု		၄၄၀
၅။ အာနန္ဒတ္ထေရဝတ္ထု		၄၄၁
၆။ အညတရ ဗြာဟ္မဏပဗ္ဗဇိတဝတ္ထု		၄၄၂
၇။ သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု		၄၄၃
၈။ မဟာပဇာပတိ ဂေါတမိဝတ္ထု		၄၄၅

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
၉။ သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု			၄၄၅
-အတုယုဗ္ဗယ်			၄၄၆
၁၀။ ဇဋ္ဌိလဗြာဟ္မဏဝတ္ထု			၄၄၆
၁၁။ ကုဟကဗြာဟ္မဏဝတ္ထု			၄၄၇
-ဖုတ်စကား			၄၄၈
၁၂။ ကိသာဂေါတမီဝတ္ထု			၄၄၈
၁၃။ ကေဗြာဟ္မဏဝတ္ထု			၄၄၉
၁၄။ ဥဂ္ဂသေနသေဋ္ဌိဝတ္ထု			၄၅၀
၁၅။ ဒွေဗြာဟ္မဏဝတ္ထု			၄၅၁
၁၆။ အက္ခောသက ဘာရဒွါဇဝတ္ထု			၄၅၂
၁၇။ သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု			၄၅၃
၁၈။ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာထေရီဝတ္ထု			၄၅၄
၁၉။ အညတရ ဗြာဟ္မဏဝတ္ထု			၄၅၅
၂၀။ ခေမာဘိက္ခုနီဝတ္ထု			၄၅၆
၂၁။ ပဗ္ဗာရဝါသီ တိဿတ္ထေရ ဝတ္ထု			၄၅၇
၂၂။ အညတရဘိက္ခုဝတ္ထု			၄၅၈
၂၃။ သာမဏေဆုနံ ဝတ္ထု			၄၅၉
-သာမဏေကျော်များ			၄၆၀
၂၄။ ဗဟာပန္နကတ္ထေရဝတ္ထု			၄၆၀
၂၅။ ပိလိန္ဒဝစ္ဆတ္ထေရဝတ္ထု			၄၆၂
-ရဟန္တာများပြောသောစကား			၄၆၂
၂၆။ အညတရတ္ထေရဝတ္ထု			၄၆၃
၂၇။ သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု			၄၆၃
၂၈။ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဝတ္ထု			၄၆၄

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ	
၂၉။ ရေဝတထွေရဝတ္ထု		၄၆၅
၃၀။ စန္ဒာဘထွေရဝတ္ထု		၄၆၆
၃၁။ သီဝလိထွေရဝတ္ထု		၄၆၇
၃၂။ သုန္ဒရသမုဒ္ဒထွေရဝတ္ထု		၄၆၉
၃၃။ ဇဋ္ဌိလထွေရဝတ္ထု		၄၇၀
-ဇဋ္ဌိလ		၄၇၀
၃၄။ ဇောတိကထွေရဝတ္ထု		၄၇၁
၃၅။ နုဋ္ဌပုတ္တကထွေရဝတ္ထု		၄၇၂
၃၆။ နုဋ္ဌပုတ္တကထွေရဝတ္ထု		၄၇၃
၃၇။ ဝင်္ဂီသထွေရဝတ္ထု		၄၇၄
-ဝင်္ဂီသ		၄၇၅
၃၈။ ဓမ္မဒိန္နထွေရီဝတ္ထု		၄၇၅
၃၉။ အင်္ဂုလိမာလထွေရဝတ္ထု		၄၇၆
၄၀။ ဒေဝဟိတ ဩဟုဏဝတ္ထု		၄၇၇
ဆုတောင်းအမျှဝေ		၄၈၀
မှတ်သားဖွယ်အက္ခရာစဉ်အညွှန်း		၄၈၁
အက္ခရာစဉ် ပါဠိ အနက် အရကောက်		၄၈၈

သရုပ်ပြဓမ္မပဒကျမ်း

ပဏာမ ပဋိညာဉ်နှင့် ပတ္တနာ

၁။ အတုလံ ဓမ္မပဒကံ၊ ဗုဒ္ဓံ သမ္ဗုဒ္ဓပုဇ္ဈိတံ။

ဓမ္မံ နိရုဏံ သံဃံ၊ ဝန္ဓာမိ တိဟိ အာဒရံ။

အ.ဟံ၊ ခန္ဓာငါးခု ငါဟုသမုတ် အကျွန်ုပ်သည်။ အတုလံ၊ အသာဓာရဏ သီလစသည် အနန္တဟူ သတင်းကြုံ၍ ပြိုင်တူသုဂ္ဂိုတော်မမှုထသော ။ ဓမ္မပဒကံ၊ ဓမ္မပဒမည်သာ ဒေသနာကို ကောင်းစွာကြည်ဖြူ ဟောမိန့်တော်မူသော။ ဗုဒ္ဓံ သစ္စာလေးပါး မြတ်တရားကို ပိုင်းခြားထင်ထင် သိမြင်တော်မူသော ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးကိုလည်းကောင်း။ သမ္ဗုဒ္ဓပုဇ္ဈိတံ၊ ဘုရားမြတ်စွာ စိန္တေယျာ တို့ သေဝနာမြဲ နည်းနှစ်ကဲ့ဖြင့် မှီဝဲပူဇော်အပ်ထသော။ ဓမ္မံ၊ မဂ်လေးတန် ဖိုလ်လေးတန် နိဗ္ဗာန်ပရိယတ် ဆယ်ပါးသော တရားတော်မြတ်ကိုလည်းကောင်း။ နိရုဏံ၊ ကိလေသာမြို့မှူး ညစ်အကြေးမှ ကင်းဝေးစင်ကြယ် လွန်တင့်တယ် သော။ သံဃံ၊ ရှစ်ပါးအရိယာ မြတ်သံဃာတော်ကိုလည်းကောင်း။ တိဟိ၊ ကာယဉာတ်ချီ ဝစီ၊ မန သုံးဒွါရတို့ဖြင့်။ အာဒရံ၊ ရိုသေလေးမြတ်စွာ။ ဝန္ဓာမိ၊ အန္တရာယ်ကင်းဝေး ကျမ်းပြီးရေးကို မျှော်တွေးခါခါ ရှိခိုးကန်တော့ပါ၏ အရှင် ဘုရား။

၂။ ဗဟူနံ ဝတ အတ္ထာယ၊ ပီတိပါမောဇ္ဇဝစုက။

ကရိဿံ ဝိညုပ္ပသတ္ထံ၊ သာဓိပ္ပာယ သရူပကံ။

အ.ဟံ၊ သည်။ ဝတ၊ စင်စစ်ကေန အမှန်မုချအားဖြင့်။ ဗဟူနံ၊ သာသနာ နှယ်ဝင် သူတော်စင်အများတို့၏။ အတ္ထာယ၊ ဓမ္မပဒဆိုင်ရာ အနက်အဓိပ္ပာယ် အဖြာဖြာကို မှန်စွာလွယ်ကူ သိမြင်နိုင်ခြင်းဟူသော အကျိုးငှာ။ ပီတိပါမော-ဇ္ဇဝစုကံ၊ နှစ်သက်မှုအခါခါ ငမ်းသာမှုအဖြာဖြာကို ကောင်းစွာမသွေ တိုးပွား စေနိုင်သော။ ဝိညုပ္ပသတ္ထံ၊ ဣဿာကင်းစင် ပညာရှင်တို့ အစဉ်ဝမ်းမြောက် ချီးမွမ်းလောက်သော။ သာဓိပ္ပာယသရူပကံ၊ သရုပ်အဓိပ္ပာယ် အသွယ်သွယ်ဖြင့် ခြယ်လှယ်တင့်ဆန်း သရုပ်ပြဓမ္မပဒကျမ်းကို။ ကရိဿံ၊ ဒုတိယမြောက် ရေးတည် ဆောက်လျက် ဝမ်းမြောက်ကြည်လင် စီရင်ပေအံ့သတည်း။

၃။ ရစိတံ ယဒိဟာယုတ္တံ၊ ပမာဒေန ဘမေန ဝါ။

ယောယံ ဝစနံ သန္တာ၊ သမ္မာ သောဓေန္တု ပဏ္ဍိတာ။

ဣဟ၊ သရုပ်ပြဓမ္မပဒမည်တွင် ဤကျမ်းရွှေစင်၌။ ပမာဒေန ဝါ။ သတိလွတ်ကင်း မေ့လျော့ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း။ ဘမေန ဝါ၊ အထင်မှားယွင်း ဉာဏ်လည်ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း။ အယုတ္တံ၊ မသင့်မတော် မလျော်သော။ ယံ ဝစနံ၊ အကြင်စကားကို။ မယာ၊ ငါသည်။ ယဒိ ရစိတံ၊ အကယ်ရေးသား ဆိုမိငြားအံ့။ သန္တာ၊ ယူမျှော်မစောင်း သူတော်ကောင်းဖြစ်ကြကုန်သော။ ပဏ္ဍိတာ၊ ဣဿာကင်းစင် ပညာရှင်တို့သည်။ တံ ဝစနံ၊ အထင်မှားလတ် ထိုရေးသားအပ်သောစကားကို။ သမ္မာ သောဓေန္တု၊ မိမိစီရင် ကျမ်းအသွင်သို့ ကောင်းစွာမသွေ သုတ်သင်ပြင်ဆင်နိုင်ကြ ပါစေကုန်သတည်း။

၄။ ယံ ပတ္တံ ကုသလံ တဿ၊ အာနုဘာဝေန ပါဏိနံ။

သဗ္ဗေ ဣဇ္ဈန္တု သင်္ကပ္ပါ၊ လဘန္တု ဖရုံရံ ဖလံ။

မယာ၊ ငါသည်။ ယံ ကုသလံ၊ နေ့စဉ်မှန်မှန် ကျမ်းဂန်ပြုစု အကြင်ကောင်းမှုကို။ ပတ္တံ၊ မုချမသွေ ရရှိခဲ့လေပြီ။ တဿ၊ နေ့စဉ်မှန်မှန် ကျမ်းဂန်ပြုစု ထိုကောင်းမှု၏။ အာနုဘာဝေန၊ တန်ခိုးရှိန်စော် အာနုဘော်ကြောင့်။ ပါဏိနံ၊ ကမ္ဘာမှာရှိသမျှ ဝေနေယျများစွာ သတ္တဝါအနန္တတို့အား(ဝါ)တို့၏။ သဗ္ဗေ သင်္ကပ္ပါ၊ ကောင်းမြတ်သန့်ရှင်း အပြစ်ကင်းသော ကြံစည်မှုမှန်သမျှတို့သည်။ ဣဇ္ဈန္တု၊ ပြီးပြည့်စုံကြပါစေကုန်သတည်း။ ဖရုံရံ၊ ချိုမြိန်ကောင်းလွန် ရသာမှန်နှင့် ပြည့်စုံသော။ ဖလံ၊ အရဟတ္တဖိုလ် အသီးကို။ လဘန္တု၊ ကိုယ်စီကိုယ်ငှ လက်ကိုင်ရ၍ ဝမ်းမြောက်ရွှင်ပျော် စားသုံးတော်မူနိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

ဒေါ်ဝိဇ္ဇေသိ ဘိအော၊ ပထမကျော် ဓမ္မာစရိယ ၏

သရုပ်ပြ ဓမ္မပဒကျမ်း

၁-ယမကဝဂ်

၁-စက္ခုပါလတ္ထေရဝတ္ထု

၁။ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ၊ မနောသေဋ္ဌာ မနောမယာ။
မနုဿာ စေ ပဒုဋ္ဌေန၊ ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါ။
တတော နံ ဒုက္ခမန္တေတိ၊ စက္ကံဝ ဝဟတော ပဒံ။

ဤတရား ဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဓတ္ထိပြည်မှန် ဇေတဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် စက္ခုပါလထေရ်ကို အကြောင်း
ပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ သုံးသောင်းသော ရဟန်းတော်တို့သည် ပဋိသမ္ဘိဒါ-
ပတ္တရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဓမ္မာ၊ ဝေဒနာစသော စေတသိက်တရားတို့သည်။ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ၊ စိတ်
သာလျှင် ရှေ့သွားရှိကုန်၏။ (ဝါ) စိတ်ဟူသော ခေါင်းဆောင်ရှိကုန်၏။ မနော-
သေဋ္ဌာ၊ စိတ်သာလျှင် အကြီးအမှူးရှိကုန်၏။ မနောမယာ၊ စိတ်ဖြင့်ပြီးကုန်၏။
(ဝါ)စိတ်ကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏။ ယော ပုဂ္ဂလော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပဒုဋ္ဌေန၊
အဘိဇ္ဈာ စသည်တို့သည် ဖျက်ဆီးအပ်သော။ (ဝါ)အဘိဇ္ဈာ စသည်တို့ကြောင့်
ပျက်စီးနေသော။ (ဝါ)ပြစ်မှားလိုသော။ မနုဿာ၊ စိတ်ဖြင့်။ စေ ဘာသတိ
ဝါ၊ အကယ်၍မူလည်းပြောဆိုအံ့။ စေ ကရောတိ ဝါ၊ အကယ်၍မူလည်း ပြုလုပ်အံ့။
စေ စိန္တေတိ ဝါ၊ အကယ်၍မူလည်း ကြံစည်အံ့။ တတော၊ ထိုသို့ ပြစ်မှားလိုသော
စိတ်ဖြင့် ပြောဆိုခြင်း၊ ပြုလုပ်ခြင်း၊ ကြံစည်ခြင်းကြောင့်။ နံ ပုဂ္ဂလံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်
နောက်သို့။ ဒုက္ခံ၊ ဆင်းရဲသည်။ အန္တေတိ၊ အစဉ်လိုက်နေ၏။ ကိမိဝ၊ ဥပမာ
ပုံဆို အဘယ်လိုနည်းဟူမူကား။ စက္ကံ၊ လှည်းဘီးသည်။ ဝဟတော၊ ဝန်ကို
ဆောင်သော နွားလား၏။ ပဒံ၊ ခြေရာနောက်သို့။ အန္တေတိ ဣဝ၊ အစဉ်လိုက်
သကဲ့သို့ဖြစ်၏။ (ဝါ) အစဉ်လိုက်နေသည်နှင့်တူ၏။

စကားပြေ

စေတသိက်တရားများသည် စိတ်သာလျှင်ရှေ့သွားရှိကြသည်။ စိတ်သာလျှင် အကြီးအမှူးရှိကြသည်။ စိတ်ဖြင့်သာ ပြီးကြသည်။ စိတ်ကြောင့်သာ ဖြစ်ကြသည်။ ပြစ်မှားလိုသောစိတ်ဖြင့် ပြောဆို ပြုလုပ် ကြံစည်လျှင် (လှည်းဘီးသည် ဝန်ဆောင်နွား၏ ခြေရာသို့ အစဉ်လိုက်နေသကဲ့သို့) ထိုပုဂ္ဂိုလ်နောက်သို့ ဆင်းရဲမှုသည် အစဉ်လိုက်ပါနေသည်။

ဓမ္မဘေဒနှင့် ဤ၌ လိုအပ်သော ဓမ္မ

ဓမ္မသည် ဂုဏ်၊ ဒေသနာ၊ ပရိယတ္တိ၊ နိဿတ္တနိဇ္ဇိဝဓမ္မ ဟု- ၄- ပါးရှိသည်။ ထို့တွင် ဤမနောပုဗ္ဗင်္ဂမာဓမ္မာ၌ နိဿတ္တနိဇ္ဇိဝဓမ္မကို လိုအပ်ပါသည်။ ဓမ္မ အရ ဝေဒနာစသော စေတသိက်တရားများ ရသည်။ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ၌ မန အရ စိတ်အားလုံးရသင့်သော်လည်း ဤဝတ္ထု၌ ဒေါသပြဇာန်းသော အကုသိုလ်စိတ်သာရ၍ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမ အရ ဝေဒနာစသောယှဉ်ဖက်စေတသိက်(၂၂)ပါးရသည်။

သစ်သားဖြင့်ပြီးသောစားပွဲကို သစ်သားစားပွဲဟု ခေါ်ဆိုရသကဲ့သို့ စိတ်ဖြင့် ပြီးသော စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော စေတသိက်များကို မနောမယ ဟု ဆိုရသည်။

မနသာ ၁၈ ပဒုဋ္ဌေန ၌ မန အရ အဘိဇ္ဈာစသည်တို့သည် ဖျက်ဆီး အပ်သောကြောင့် ပျက်စီးသော အကုသိုလ်စိတ် ရသည်။

ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါ— ကာယဒုစရိုက်-၃- ပါး၊ ဝစီဒုစရိုက်-၄- ပါး၊ မနောဒုစရိုက်-၃- ပါး ရသည်။

ဒုက္ခံ- အပါယ် ၄- ဘုံ၊ လူ့ဘုံတို့၌ဖြစ်သော ကိုယ်ဆင်းရဲမှု စိတ်ဆင်းရဲမှု ရသည်။

စက္ကံဝ ဝဟတော ပဒံ- ဝန်ကိုဆောင်သော နွားလား၏ ခြေရာနောက်သို့ လှည်းဘီးသည် အစဉ်လိုက်ပါနေသကဲ့သို့ ထို့အတူ ပဒုဋ္ဌစိတ်ဖြင့် ပြောဆို ပြုလုပ် ကြံစည်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏နောက်သို့ ကိုယ်ဆင်းရဲမှု စိတ်ဆင်းရဲမှုသည် အစဉ် လိုက်ပါနေသည်။

သား ဆုတောင်းပုံ

သာဝတ္ထိပြည်တွင် သား သမီး မရရှိသော မဟာသုဝဏ္ဏသုကြွယ်သည် အခက်အရှက်နှင့်ပြည့်စုံသော သစ်ပင်ကြီးအား တန်ခိုးကြီးနတ် စောင့်ရှောက် မည်ဟုထင်၍ သစ်ပင်ကြီး၏အောက်ကို ရှင်းလင်းခြင်း၊ ရာဇမတ်ကာခြင်း၊ သဲ

ခင်းခြင်း၊ တံခွန်စိုက်ခြင်း စသော အမှုတို့ကိုပြု၍ သား သမီး ဆုတောင်းရာ အကြောင်းအားလျော်စွာ မဟာပါလနှင့် စူဠပါလ သား နှစ်ယောက် မကြာမီ ပေါ်ပေါက်လာသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂။)

ဇေတဝန်-အနုထပိဏ်သဌေးသည် သာဝတ္ထိပြည်၌ ဇေတဝန်ကျောင်းတော် ကို ၅၄-ကုဋေ အကုန်အကျခံ၍ ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းသည်။ ယင်း ဇေတဝန် ကျောင်းတော်၌ ဘုရားရှင်သည် ၁၉-ဝါ သတင်းသုံးတော်မူသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂။)

ပုဗ္ဗာရုံ-ဝိသာခါသည် သာဝတ္ထိပြည်၌ ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းတော်ကို ၂၇-ကုဋေ အကုန်အကျခံ၍ ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းသည်။ ယင်း ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းတော်၌ ဘုရားရှင်သည် ၆- ဝါ သတင်းသုံးတော်မူသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃။)

နိဂြောဓာရုံ- ဘုရားရှင်၏ ဖိဘက် ဖဘက်မှ တော်စပ်သော ဆွေတော် မျိုးတော်တို့သည် ကပိလဝတ်ပြည်၌ နိဂြောဓာရုံကျောင်းတော်ကို ဆောက်လုပ် လှူဒါန်းသည်။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၌ တန်ဖိုးမပါ။ ယင်း နိဂြောဓာရုံကျောင်း တော်၌ ဘုရားရှင်သည် ၁- ဝါမျှသာ သတင်းသုံးတော်မူသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃။)

အရိယာသာဝက ကိစ္စ ၂-ပါး

ဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ၌ သာဝတ္ထိပြည်ဝယ်လူဦးရေ ၇-ကုဋေရှိရာတွင် အရိယာသာဝက ၅-ကုဋေနှင့် ပုထုဇဉ် ၂-ကုဋေရှိသည်။

အရိယာသာဝကတို့သည်-

၁။ နံနက်အချိန် အလှူဒါန ပြုကြသည်။

၂။ ညနေချမ်းအချိန် ပန်းနံ့သာစသည် လက်စွဲလျက် အဝတ် ဆေး အဖျော်စသည် ယူကာ တရားနာရန် ဘုရားကျောင်းသို့ သွားကြ သည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄။)

သာသနာ့ တာဝန် ၂-ပါး

၁။ ဂန္ထဓုရ = ဉာဏ်စွမ်းအလျောက် ပိဋကတ်တော်များကို သင်ယူ၍ ဆောင်မှု ဟောပြောမှု ပို့ချမှု။

၂။ ဝိပဿနာဓုရ= ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်၌ တယောက်တည်း နေပြီးလျှင်
ခန္ဓာကိုယ် အတ္တဘော၌ အဖြစ်အပျက်ကို အမြဲ
နှလုံးသွင်းကာ ဝိပဿနာအားထုတ်မှု။
(ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၅။)

အ. တုယုယံ

စက္ခုပါလထေရ်သည် မအိပ်ပဲ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားအားထုတ်လေရာ မျက်စိ
ရောဂါစွဲကပ်သည်။ အိပ်ပြီး မျက်စဉ်းခတ်ရန် ဆေးဆရာက ဆေးပေးသော်လည်း
မိမိ၏အဓိဋ္ဌာန်ကို မပျက်ပဲ မျက်စိကိုသာ အပျက်ခံသွားသည်။
(ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၆၊ ၇၊ ၈။)

မိမိတူဖြစ်သော ပါလိတသာမဏေသည် အမျိုးသမီးတယောက်ဖြင့် သီလ
ပျက်စီးမှန်း သိသည့်အချိန်ကစပြီး မည်သို့ပင် တောင်းပန်ဝန်ချသော်လည်း
ယင်းသာမဏေ၏ ပြုစုမှုကိုလည်း လက်မခံတော့ပဲ ရှောင်ကြဉ်တော်မူခဲ့သည်။
(ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၀-၁၁။)

ဝဋ်ကျေး-စက္ခုပါလထေရ် ရှေးဘဝတခု၌ ဆေးဆရာဖြစ်ခဲ့စဉ် ဆေးဖိုး
မပေးလို၍ လိမ်ညာပြောဆိုသော မျက်စိရောဂါသည် တယောက်ကို မျက်စိ
ကန်းစေနိုင်သောဆေးကို ပေးခဲ့မှု အကုသိုလ်ကံကြောင့် ရဟန္တာဖြစ်ရသည့်ဘဝ
တိုင်အောင် မျက်စိကန်းရသော မကောင်းကျိုးကို ခံစားရသည်။
(ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃-၁၄။)

မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ=မနော ပုဗ္ဗင်္ဂမော ဧတေသန္တိ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ။
မန+ပုဗ္ဗင်္ဂမ+တေ။

မနောသေဌာ =မနော သေဌော ဧတေသန္တိ မနောသေဌာ။
မန+သေဌာ+တေ။

မနောမယာ =မနေန နိပ္ပန္နာ မနောမယာ။ မန+မယာ။

ပဒုဋ္ဌေန =ပဒုဿတီတိ ပဒုဋ္ဌံ။ ပ+ဒုဿ+တ။

ပဒံ =မဇ္ဇတိ ဧတေနာတိ ပဒံ။ ပဒ+အ။

စက္ခုပါလထေရ ဝတ္ထု ပြီး၏။

၁-ယမကဝဂ်။ ၂-မဋ္ဌကုဏ္ဍလိဝတ္ထု

၁။ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ၊ မနောသေဋ္ဌာ မနောမယာ။
မနုဿာ စေ ပဿန္နေန၊ ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါ။
တတော နံ သုခမန္ဓေတိ၊ ဆာယာဝ အနုပါယိနီ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မဋ္ဌကုဏ္ဍလိနတ်သားကို အကြောင်း
ပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်၏အဆုံး၌ မဋ္ဌကုဏ္ဍလိနတ်သားနှင့် ဖခင် အဒိန္နပုဗ္ဗက
သဌေးတို့ သောတာပန်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဓမ္မာ၊ ဝေဒနာစသော စေတသိက်တရားတို့သည်။ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ၊ စိတ်သာ
လျှင် ရှေ့သွားရှိကုန်၏။ (ဝါ) စိတ်ဟူသော ခေါင်းဆောင်ရှိကုန်၏။ မနော-
သေဋ္ဌာ၊ စိတ်သာလျှင် အကြီးအမှူးရှိကုန်၏။ မနောမယာ၊ စိတ်ဖြင့်ပြီးကုန်
၏။ (ဝါ) စိတ်ကြောင့်ဖြစ်ကုန်၏။ ယော ပုဂ္ဂလော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။
ပဿန္နေန၊ ကြည်လင်သော။ မနုဿာ၊ စိတ်ဖြင့်။ စေ ဘာသတိ ဝါ၊
အကယ်၍မူလည်း ပြောဆိုအံ့။ စေ ကရောတိ ဝါ၊ အကယ်၍မူလည်း ပြုလုပ်
အံ့။ စေ စိန္တေတိ ဝါ၊ အကယ်၍မူလည်း ကြံစည်အံ့။ တတော၊ ထိုသို့ကြည်လင်
သောစိတ်ဖြင့် ပြောဆိုခြင်း၊ ပြုလုပ်ခြင်း၊ ကြံစည်ခြင်းကြောင့်။ နံ ပုဂ္ဂလံ၊
ထိုပုဂ္ဂိုလ်သို့။ သုခံ၊ ချမ်းသာသည်။ အန္ဓေတိ၊ အစဉ်လိုက် နေ၏။ ကိမိဝ၊
ဥပမာပုံ အဘယ်လိုနည်းပူမူကား။ ဆာယာ၊ အရိပ်သည်။ ပုဂ္ဂလံ၊ သွားသူ
နောက်သို့။ အနုပါယိနီ ဣဝ၊ အစဉ်လိုက်နေသကဲ့သို့ဖြစ်၏။ (ဝါ) အစဉ်လိုက်
နေသည်နှင့်တူ၏။

စကားပြေ

စေတသိက်တရားများသည် စိတ်သာလျှင် ရှေ့သွားရှိကြသည်။ စိတ်သာ
လျှင် အကြီးအမှူးရှိကြသည်။ စိတ်ဖြင့်သာ ပြီးကြသည်။ စိတ်ကြောင့်သာ
ဖြစ်ကြသည်။ ကြည်လင်သောစိတ်ဖြင့် ပြောဆို၊ ပြုလုပ်၊ ကြံစည်လျှင် အရိပ်
သည် သွားသူနောက်သို့ အစဉ်လိုက်နေသကဲ့သို့ ထိုပုဂ္ဂိုလ်နောက်သို့ ချမ်းသာ
မူသည် အစဉ်လိုက်ပါနေသည်။

မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ—ဤမန အရ စိတ်အားလုံးရသင့်သော်လည်း ဤဝတ္ထု၌ မဟာ ကုသိုလ် သောနေဿသဟဂုတ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်သာရ၍ ‘မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ’ အရ ယှဉ်ဖက် စေတသိက် (၃၈)ပါး ရသည်။ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ—လူအများ စုပေါင်း၍ ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုရာဝယ် ဦးဆောင်နိုင်သူသည် ရှေ့သွား ခေါင်း ဆောင်ဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ စိတ်သည် စေတသိက်တရားတို့၏ ရှေ့သွား ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သည်။

မနောသေဠာ—ဂိုဏ်းအသီးသီးအဖွဲ့ ပါတိအသီးသီးတွင် ဥက္ကဋ္ဌသည် အကြီး အမှူးဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ စိတ်သည် စေတသိက်တရားတို့၏ အကြီးအမှူး ဖြစ်သည်။

မနောပယာ— ရွှေဘယက်သည် ရွှေဖြင့် စိန်ဘယက်သည် စိန်ဖြင့်ပြီး သကဲ့သို့ စေတသိက်တရားများသည် စိတ်ဖြင့်ပြီးကြသည်။ (ဝါ) စိတ်ကြောင့် ဖြစ်ကြသည်။

ပသန္နေန စေတသာ— ဤ စေတအရ အနာဘိဇ္ဈာ စသော ဂုဏ်တို့ဖြင့် ကြည်လင်သော ကုသိုလ် စိတ်ရသည်။

ဘာသတိ ဝါ ကရေတိ ဝါ—ကာယသုစရိုက် ၃-ပါး၊ ဝစီသုစရိုက် ၄-ပါး၊ မနောသုစရိုက် ၄-ပါးရသည်။

သုခံ-သုဂတိဘုံ ဒုဂ္ဂတိဘုံတို့၌ ကိုယ်ချမ်းသာမှု စိတ်ချမ်းသာမှုရသည်။

ဆာယာဝ အနုပါယ်နိ—အရိပ်သည် ကိုယ်ခန္ဓာနှင့် စပ်နေသဖြင့် ကိုယ်ခန္ဓာ သွားလာတိုင်း မလိုက်ရန် တာမြစ်သော်လည်း လိုက်ပါနေသကဲ့သို့ ထို့အတူ ကုသိုလ်တရားကို ပြုလုပ်သူနောက်သို့ ကိုယ်ချမ်းသာမှု စိတ်ချမ်းသာမှုသည် အစဉ်လိုက်ပါနေသည်။

နောင်တ— အဒိန္နပုဗ္ဗကပုဏ္ဏားသည် သားဖြစ်သော မဋ္ဌကုဏ္ဍလီ မကျန်း မာနေစဉ်က ငွေကုန်မည်စိုး၍ ဆေးဆရာခေါ်ပြီး ဆေးကုသပေးပဲ သေပြီး နောက်မှ သုသာန်သွား၍ နေ့စဉ်ငိုကြွေးနေရှာသည်။

(ဓမ္မာဠာ ၁။ ၁၆။)

စိတ်၏စွမ်းအင်— မဋ္ဌကုဏ္ဍလီသည် သေရာညောင်စောင်းပေါ်၌ လဲနေစဉ် ဘုရားရှင်အား စိတ်ဖြင့်ကြည်ညိုကုသမှုဖြင့် တာဝတိံသာ နတ်ပြည်ဝယ် ရွှေ ဗိုမာန်၌ နတ်သမီးတထောင်ခြံရံလျက် နတ်စည်းစိမ်ကို ခံစားရသည်။

(ဓမ္မာဠာ ၁။ ၂၂။)

စည်းဝေးကြပုံ— မိစ္ဆာအယူရှိသူများသည် ပုစ္ဆာအမျိုးမျိုး မေးခြင်းဖြင့် ရှားရှင်ကို နှိပ်စက်ညှဉ်းဆဲနေသည်ကို ကြည့်လို၍ စည်းဝေးကြသည်။

သမ္မာအယူရှိသူများသည် ပရိသတ်အလယ်၌ ဘုရားရှင်၏ တင့်တယ်စံပယ်နေသည်ကို ကြည့်လို၍ စည်းဝေးကြသည်။

(ဓမ္မာဋ္ဌ။၁။၂၂။)

ပသန္နေန = ဝိသေသေန သာဒယတိ ပသာဒယတိတိ ပသန္နော။
ပ+သဒ+တ။

မဋ္ဌကုဏ္ဍလိဝတ္ထုပြီး၏။

၁-ယမကဝဂ်။ ၃-တိဿတ္ထေရဝတ္ထု

၃။ အက္ခောန္တိ မံ အဝဓိ မံ၊ အဇိနိ မံ အဟာသိ မေ။
ယေ စ တံ ဥပနယန္တိ၊ ဝေရံ တေသံ န သမ္ပတိ။

၄။ အက္ခောန္တိ မံ အဝဓိ မံ၊ အဇိနိ မံ အဟာသိ မေ။
ယေ စ တံ ဥပနယန္တိ၊ ဝေရံ တေသုပသမ္ပတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘုရားရှင်နှင့် ညီအစ်ကိုတဝမ်းကွဲတော်ပေ၍ ဆုံးမခက်သော တိဿထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်၏ အဆုံး၌ တိဿထေရ်သည် ဆုံးမလွယ်သူအဖြစ်သို့သာ ရောက်၍ တပါးသော ရဟန်းတသောင်းတို့သည် သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

(ဧသော)၊ ဤသူသည်။ မံ၊ ငါ့ကို။ အက္ခောန္တိ၊ ဆဲရေးပြီ။ မံ၊ ငါ့ကို။ အဝဓိ၊ ညှဉ်းဆဲပြီ။ မံ၊ ငါ့ကို။ အဇိနိ၊ နိုင်ပြီ။ မေ၊ ငါ၏။ သန္တကံ၊ ဥစ္စာကို။ အဟာသိ၊ ခိုးဆောင်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ယေ၊ အကြင်သူတို့သည်။ တံ၊ ထိုအမျက်ဒေါသကို။ ဥပနယန္တိ၊ စိတ်၌မြဲစွာဖွဲ့ကြကုန်၏။ (ဝါ) ရန်ငြိုးဖွဲ့ကြကုန်၏။ တေသံ၊ ထိုရန်ငြိုးဖွဲ့ကြသောသူတို့အား။ ဝေရံ၊ ဖြစ်ပေါ်လာသော ရန်သည်။ န သမ္ပတိ၊ မငြိမ်းအေးနိုင်။

(ဧသော)၊ ဤသူသည်။ မံ၊ ငါ့ကို။ အက္ခောန္တိ၊ ဆဲရေးပြီ။ မံ၊ ငါ့ကို။ အဝဓိ၊ ညှဉ်းဆဲပြီ။ မံ၊ ငါ့ကို။ အဇိနိ၊ နိုင်ပြီ။ မေ၊ ငါ၏။ သန္တကံ၊ ဥစ္စာကို။ အဟာသိ၊ ခိုးဆောင်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ယေ၊ အကြင်သူတို့သည်။ တံ၊ ထိုအမျက်ဒေါသကို။

န ဥပနယန္တိ၊ စိတ်၌စွဲမြဲစွာမဖွဲ့ကြကုန်။ (ဝါ) ရန်ငြိုးမဖွဲ့ကြကုန်။ တေသံ၊ ထိုရန်ငြိုးမဖွဲ့ကြသောသူတို့အား။ ဝေရံ၊ ဖြစ်ပေါ်လာသောရန်သည်။ ဥပသမ္ပတိ၊ ငြိမ်းအေး၏။

စကားပြေ

ဤသူသည် ငါ့ကို ဆဲရေး၊ ညှဉ်းဆဲ၊ နိုင်နေပါတကား၊ ငါ၏ ဥစ္စာကို ခိုးနေပါတကားဟု ဆဲရေးသူတို့၏အပေါ်၌ အမျက်ထားကာ ရန်ငြိုးဖွဲ့သူအား ရန်မငြိမ်းအေးနိုင်။ ဆဲရေးသူတို့အပေါ်၌ အမျက်မထား ရန်ငြိုးမဖွဲ့သူအားသာ ရန်ငြိမ်းအေးနိုင်၏။

အဇိနိ-မမှန်ကန်သော နည်းပရိယာယ်ဖြင့် ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲ၍ အမှု၌ သက်သေအဖြစ်သွင်းခြင်း၊ ရွှေနေကိုငှား၍ စကားတုံ့ပြောစေခြင်း၊ နိုင်ထက် ကလူပြုခြင်း စသည်တို့တွင် တမျိုးမျိုးဖြင့် အမှုကိုနိုင်အောင်ပြုသည်ကို “အဇိနိ” ခေါ်သည်။

ဥပနယန္တိ-လှည်းဦးထမ်းပိုးကို သားရေလွန်ကြိုးဖြင့် ဖွဲ့ချည်သကဲ့သို့လည်း ကောင်း၊ ငါးပုပ်စသည်ကို သမန်းမြက်စသည်တို့ဖြင့် အထပ်ထပ်ရစ်ပတ်၍ ဖွဲ့ထုပ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း အမျက်ဒေါသကို စိတ်၌ ဖွဲ့ချည်ထားမှုကို “ရန်ငြိုးဖွဲ့သည်” ဟုဆိုသည်။

န ဥပနယန္တိ-ဆဲရေးခြင်းစသည်ကို ပြုသောသူအား—

(က) မအောက်မေ့မိစေခြင်း၊

(ခ) နှလုံးမသွင်းမိစေခြင်း၊

(ဂ) မိမိပြုခဲ့ဖူးသော အမှု(ကံ)ကို ဆင်ခြင်ခြင်းတို့ဖြင့် ရန်ငြိမ်းအေးအောင် ပြုလုပ်မှုကို ရန်ငြိုးမဖွဲ့ ဟုဆိုသည်။

ဆိုဆုံးမခက်သူ-ဘုရားရှင်နှင့် ညီအစ်ကိုဝမ်းကွဲတော်သော တိဿရဟန်းကြီးသည် ဘုရားရှင်ကိုယ်တိုင် ဆုံးမသည်ကိုပင် နားမထောင်သူ ဒုဗ္ဗဇရဟန်းကြီး ဖြစ်သည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆။)

ဝေရံ=ဝိရေသု ဘဝံ ဝေရံ။ ဝိရ+က။

တိဿတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏။

၁-ယမကဝဂ်။ ၄-ကာဠယက္ခိနိဝတ္ထု

၅။ န ဟိ ဝေရေန ဝေရာနိ၊ သမ္ဗန္ဓိမ ကုဒါစနံ။

အဝေရေန စ သမ္ဗန္ဓိ၊ သေ ဓမ္မော သနန္တနော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မယားငယ်ဘဝမှစ၍ ကာဠဘီလူးမဖြစ်သည်တိုင်အောင် ဆုတောင်းမှားခဲ့သော ကာဠဘီလူးမကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ဘီလူးမ သောတာပန်တည်၍ ရန်ပြုဖက် မိန်းမ နှင့်လည်း မိတ်ဆွေဖြစ်သွားသည်။

အနက်

ဣဓ၊ ဤလောက၌။ ဝေရေန၊ ရန်တုံ့မူခြင်းဖြင့်။ ဝေရာနိ၊ ရန်တို့သည်။ ကုဒါစနံ၊ တရံတဆစ်မျှ။ န ဟိ သမ္ဗန္ဓိ၊ မငြိမ်းနိုင်ကုန်။ (ဝဇုန္တိယေဝ၊ ရန်ပွားကုန်သည်သာလျှင်တည်း)။ အဝေရေန စ၊ ရန်တုံ့မူခြင်းဖြင့်သာလျှင်။ ဝေရာနိ၊ ရန်တို့သည်။ သမ္ဗန္ဓိ၊ ငြိမ်းကုန်၏။ သေ ဓမ္မော၊ ဤသို့ရန်တုံ့ မမှုသဖြင့်သာ ရန်ငြိမ်းခြင်းသည်။ သနန္တနော၊ ရှေး၌ဖြစ်သော။ (ဝါ) ရှေးပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့၏ အစဉ်အလာဖြစ်သော။ ဓမ္မော၊ သဘောတံထွာဓမ္မတာပင်တည်း။

စကားပြေ

ဤလောက၌ ရန်တုံ့ မူသဖြင့် ရန်တို့သည် ဘယ်အခါမျှ မငြိမ်းနိုင်ပဲ တိုးပွားသည်ထက် တိုးပွားနိုင်သည်။ ရန်တုံ့ မမှုသဖြင့်သာလျှင် ရန်တို့သည်ငြိမ်းကုန်၏။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည် ရှေးပညာရှိ သူတော်ကောင်းတို့၏ အစဉ်အလာ ဓမ္မတာသဘောပင်ဖြစ်သည်။

န ဟိ ဝေရေန ဝေရာနိ သမ္ဗန္ဓိ - တံထွေး၊ နှပ်၊ မစင်စသည်တို့ဖြင့် ပေကျံ နေသော နေရာဌာနကို တံထွေးစသည်တို့ဖြင့် ဆေးကြောသုတ်သင်သဖြင့် စင်ကြယ်အောင်၊ မကောင်းသော အနံ့အသက်မထွက်အောင် မပြုနိုင်ပဲ ပို၍ပင်မစင်ကြယ်ပဲ မကောင်းသောအနံ့များ လှိုင်ရာသကဲ့သို့ ဆဲရေးပုတ်ခတ်သူကို တဖန် ပြန်၍ ဆဲရေးပုတ်ခတ်မှုပြုလျက် ရန်တုံ့ မူခြင်းသည် ဘယ်အခါမျှ ရန်မငြိမ်းသည့် အပြင် ရန်သာတိုးပွားလာနိုင်သည်။

အဝေခရန စ သမ္မန္တိ - တံတွေး၊ နှပ်၊ မစင်စသည်တို့ဖြင့် ပေကံ့နေသော နေရာဌာနကို ကြည်လင်သောရေဖြင့် ဆေးကြောသုတ်သင်သဖြင့်သာ မကောင်းသောအနံ့အသက် ပျောက်သကဲ့သို့—

(က) ခန္တိ၊ မေတ္တာတည်းဟူသော ရေ၊

(ခ) ယောနိခသာမနသိကာရ၊

(ဂ) မိမိပြုသောအမှု(ကံ)ကို ဆင်ခြင်လျက် ရန်တုံ့မမှုသဖြင့်သာ ရန်ကို ငြိမ်းအေးစေနိုင်သည်။

ပုန်းမကြည်— ကာဠယက္ခိနီဘိလူးမအား လယ်သူမသည် နေ့စဉ် ယာဂု၊ ထမင်းဦးတို့ကို ပူဇော်သဖြင့် ဘိလူးမက ပြန်လည်၍ စပါးစိုက်ရန်သင့်လျော်သောအရပ်ကို ပြောကြားပေးသောကြောင့် စပါးအထွက်တိုးသည်။ အခြားသူများလည်း အတုယူ၍ ဘိလူးမအား ပူဇော်ကြသောကြောင့် စပါးများကောင်းမွန်လာကြသည်။ သို့အတွက် ယခုကာလတိုင် အချို့အရပ်ဒေသ၌ ပုန်းမကြည်ခေါ် လယ်နတ်တင်လေ့ရှိကြသည်။ ပုဗ္ဗကြယ်မှ ပုဗ္ဗကြည်၊ ပုဗ္ဗကြည်မှ ပုန်းမကြည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃။)

ကျေးဇူးသိတတ်သူ— အပြန်အလှန် ရန်ငြိုးဖွဲ့ခဲ့ကြသော အမျိုးသမီးနှစ်ယောက်တို့သည် နောက်ဆုံးဘဝ၌ လူမိန်းမနှင့်နတ်ဘိလူးမဖြစ်ကြရာ ဘုရားရှင်၏ ဆုံးမမှုကိုခံယူရသဖြင့် အပျင်းချင်း ပြေလည်သွားကြပြီးနောက် လူမိန်းမက အစာများ ကျွေးမွေးသဖြင့် နတ်ဘိလူးမကလည်းပြန်လည်၍ စောင့်ရှောက်ခဲ့သည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄။)

သနန္တခနာ = သနာ,သနံ(ရှေး၌) ဘဝေါ သနန္တနော။ သန, သနံ+တန။

ကာဠယက္ခိနီဝတ္ထုပြီး၏။

၁ - ယမကဝဂ်။ ၅ - ကောသမ္ပကဝတ္ထု

၆။ ပရေ စ န ဝိဇာနန္တိ၊ မယမေတ္တ ယမာမသေ။

ယေ စ တတ္ထ ဝိဇာနန္တိ၊ တတော သမ္မန္တိ မေခဂါ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် ညီညွတ်ရန် တရားဟောသော်လည်း မညီညွတ်ပဲ ငြင်းခုံနေကြသော ကောသမ္မိပြည်သားရဟန်းများကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ အချင်းချင်းညီညွတ်ကြပြီး ဘုရားရှင်ထံ ဝန်ချတောင်းပန် ကန်တော့လာကြသော ရဟန်းများ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

တ္ထေ၊ ဤလောက၌။ ပရေ၊ ပညာရှိသူတော်ကောင်းမှတစ်ပါးသော လူမိုက်တို့သည်။ မယံ၊ ငါတို့သည်။ ယမာမသေ၊ သေကြရကုန်လိမ့်မည်ဟု။ န ဝိဇာနန္တိ၊ မသိကြကုန်။ တတော၊ ထိုသို့မသိမှုကြောင့်။ မေဂေါ၊ ခိုက်ရန်ငြင်းခုံမှုတို့သည်။ န စ သမ္ပန္တိ၊ မပြေငြိမ်းကုန်။ တတ္ထ၊ ထိုလောက၌။ ယေ၊ အကြင်ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ မယံ၊ ငါတို့သည်။ ယမာမသေ၊ သေကြရကုန်လိမ့်မည်ဟု။ ဝိဇာနန္တိ၊ သိကုန်၏။ တတော၊ ထိုသို့သိမှုကြောင့်။ မေဂေါ၊ ခိုက်ရန်ငြင်းခုံမှုတို့သည်။ သမ္ပန္တိ၊ ပြေငြိမ်းကုန်၏။

စကားပြေ

ဤလောက၌ လူမိုက်တို့သည် ငါတို့ သေကြရကုန်လိမ့်မည်ဟု မသိမှုကြောင့် ခိုက်ရန်များကို ငြိမ်းအောင်မပြုကြကုန်။ ပညာရှိတို့သည်ကား လူမိုက်တို့နှင့် မတူပဲ ငါတို့ သေကြရကုန်လိမ့်မည်ဟု သိမြင်မှုကြောင့် ခိုက်ရန်များကို ငြိမ်းအောင်ပြုကြကုန်၏။

ပရေ- ပညာရှိမှတစ်ပါး ငြင်းခုံမှုပြုကြကုန်သော လူမိုက်များ ရ၏။
တနည်း- ဘုရားဩဝါဒကို မနာခံသော ဘုရားကို မမြတ်နိုးမလေးစားသောသူ ရ၏။

ယေ- ဘုရားဩဝါဒကိုနာခံသော ဘုရားကို မြတ်နိုးလေးစားသူရ၏။

ရှေ့ဆောင်မှားမှု- ကောသမ္မိပြည် ဘောသိတာရုံကျောင်းတိုက်၌ တပည့်ငါးရာစီရှိသော ဝိနည်းဓိုရ်ရဟန်းနှင့် ဓမ္မကထိကရဟန်းတို့ အပြန်အလှန်စွပ်စွဲပုတ်ခတ်မှုကြောင့် တပည့်များ၊ ကိုးကွယ်သူ ဒါယကာ ဒါယိကာမများ၊ ဩဝါဒ

ခံယူသော ဘိက္ခုနီမများ၊ ပုထုဇဉ်နတ် ဗြဟ္မာများ နှစ်ဘက် ကဲ့သွားကြသည်။
ဘုရားရှင် စေ့စပ်ပေးသည်ကိုပင် မလိုက်နာနိုင်လောက်အောင် ကဲ့ပြားသွား
ကြသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅။)

မျောက်နတ်သား— ပါလိလေယျကတော၌ မိမိလှူသောပျားသလက်ကို
ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်တော်မူသော ဘုရားရှင်အပေါ်၌ ကြည်ညိုအားရ ဝမ်းသာစွာ
မြူးတူးခုန်ပေါက်စဉ် သေသွားသောမျောက်သည် တာဝတိံသာ နတ်ပြည်၌
နတ်သားဖြစ်ရသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈။)

တပည့်လိမ္မာ— ဝတ်အကျင့်နှင့် ပြည့်စုံပြီးသော ဆရာကောင်းတပည့်လိမ္မာ
တို့သည် ဆရာသမားတို့၏ အိပ်ရာနေရာပေါ်၌ မိမိ၏ သပိတ်ပရိက္ခရာများကိုပင်
တင်ထားမှုမပြုကြကုန်။ တက်ရောက်နေထိုင်မှုကိုမူ ဆိုဖွယ်ပင်မရှိဖြစ်သည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉။)

ဆင်နတ်သား— ပါလိလေယျကတော၌ ရေပူရေချမ်းနှင့်တကွ သစ်သီးကြီး
ငယ်ကို ရွာဖွေလှူဒါန်းခြင်း၊ ဆွမ်းခံကြွတော်မူသောအခါ သပိတ်နှင့် ဒုက္ခ
သင်္ကန်းကြီးကို ဦးကင်းပေါ်တင်ပြီး လိုက်ပို့ခြင်း၊ သစ်ခက်ဖြင့် ယပ်လေခပ်ပေး
ခြင်း၊ ညအခါ နှာမောင်းဖြင့် တုတ်ကိုကိုင်ကာ အရုဏ်တက်ချိန်အထိ လှည့်ပတ်
စောင့်ရှောက်ခြင်းတို့ကို ပြုသောဆင်မင်းသည် သေလွန်သည့်အခါ တာဝတိံ
သာနတ်ပြည်၌ နတ်သမီးတထောင် ခြံရံလျက် နတ်သားဖြစ်သည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀။)

ယမာမသေ = ယမု + အ + အာမသေ။

မေဂေါ = မေဓန္တိ သတ္တေ ဟိံ သန္တိတိ မေဂေါ။ မေဓ + ကျ။

ကောသမ္မကဝတ္ထုပြီး၏။

၁—ယမကဝဂ်။ ၆—မဟာကာဠုတ္ထေရဝတ္ထု

၇။ သုဘာနုပဿိံ ဝိဟရန္တိ၊ ဣန္ဒြိယေသု အသံဝုတံ။
ဘောဇနမ္ပိ စာမတ္တညံ၊ ကုသိတံ ဟိနဝီရိယံ။
တံ ဝေ ပုသဟတိ မာရော၊ ဝါတော ရက္ခံဝ ဒုဗ္ဗလံ။

၈။ အသုဘာနုပဿိံ ဝိဟရန္တံ၊ ဣန္ဒြိယေသု သုသံဝုတံ၊
 ဘောဇနမ္ပိ စ မတ္တညံ၊ သဒ္ဓံ အာရဒ္ဓဝီရိယံ။
 တံ ဝေ နပ္ပသဟတိ မာရော၊ ဝါတော သေလံဝ ပဗ္ဗတံ။

ဤတရား ဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သေတဗျမြို့ကိုမှီ၍ ရင်း
 တိုက်တော၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သဒ္ဓါတရားမရှိပဲ ရဟန်းပြုသော စူဠ-
 ကာဠနှင့် သဒ္ဓါတရားဖြင့်ရဟန်းပြုသော မဟာကာဠညီနောင် နှစ်ပါးတို့ကို
 အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော် အဆုံး၌ ရဟန်းများ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

သုဘာနုပဿိံ ၊ မတင့်တယ်သော အာရုံကို တင့်တယ်၏ဟု အဖန်ဖန်ရှုလေ့
 ရှိသည်ဖြစ်၍။ ဝိဟရန္တံ၊ နေသော။ ဣန္ဒြိယေသု၊ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့၌။
 အသံဝုတံ၊ မစောင့်စည်းသော။ ဘောဇနမ္ပိ စ၊ ဘောဇဉ်၌လည်း။ အမတ္တညံ၊
 အတိုင်းအရှည်ကိုမသိသော ။ ကုသိတံ၊ ပျင်းရိသော။ ဟိနဝီရိယံ၊ ယုတ်လျော့
 သော လုံ့လရှိသော။ တံ၊ ထိုသူကို။ ဝါတော၊ လေမုန်တိုင်းသည်။ ဒုဗ္ဗလံ၊ အား
 နည်းသော။ ရုက္ခံ၊ သစ်ပင်ကို။ ပသဟတိ ဣဝ၊ ဖျက်ဆီးသကဲ့သို့။ မာရော၊
 အားကြီးသော ကိလေသာမာရ် ကိုယ်တွင်းရန်သည်။ ဝေ၊ စင်စစ်။ ပသဟတိ၊
 နှိပ်စက်ဖျက်ဆီး၏။

အသုဘာနုပဿိံ ၊ မတင့်တယ်သော အာရုံကို မတင့်တယ်ဟု အဖန်ဖန်ရှု
 လေ့ ရှိသည်ဖြစ်၍။ ဝိဟရန္တံ၊ နေသော။ ဣန္ဒြိယေသု၊ စက္ခုစသောဣန္ဒြေတို့၌။
 သုသံဝုတံ၊ ကောင်းစွာစောင့်စည်းသော။ ဘောဇနမ္ပိ စ၊ ဘောဇဉ်၌လည်း။ မတ္တညံ၊
 အတိုင်းအရှည်ကိုသိသော။ သဒ္ဓံ၊ သဒ္ဓါတရားရှိသော။ အာရဒ္ဓဝီရိယံ၊ ထက်သန်
 သော ဝီရိယရှိသော။ တံ၊ ထိုသူကို။ ဝါတော၊ လေပြေလေညင်းသည်။ သေလံ
 ပဗ္ဗတံ၊ ကျောက်တောင်ကို။ နပ္ပသဟတိ ဣဝ၊ မဖျက်ဆီးနိုင်သကဲ့သို့။ မာရော၊
 အားနည်းသော ကိလေသာမာရ် ကိုယ်တွင်းရန်သည်။ နပ္ပသဟတိ၊ မနှိပ်စက်
 မဖျက်ဆီးနိုင်။

စကားပြေ

မတင့်တယ်သော အာရုံကို တင့်တယ်၏ဟု အဖန်ဖန်ရှုမှတ်နေသော မျက်စိ၊
 နားစသော ဣန္ဒြေတို့ကို လောဘ၊ ဒေါသမဖြစ်အောင် မစောင့်စည်းပဲ အစားအ
 စာနှင့်ပတ်သက်၍ ရှာမှီးချိန်၊ အလှူခံချိန်၊ သုံးဆောင်ချိန်တို့၌ အတိုင်းအရှည်ကို

မသိသော လုံ့လမရှိ ပျင်းရိသောသူကို လေမုန်တိုင်းသည် မတောင့်တင်းသော သစ်ပင်ကို အကိုင်းအခက်မှစ၍ အမြစ်ပါကျွတ်အောင် ဖျက်ဆီးသကဲ့သို့ ထို့အတူ ကိလေသာမာရ် ကိုယ်တွင်းရန်သည် ဒုက္ခဋ္ဌ်အာပတ်မှစ၍ ပါရာဇိက အာပတ်တိုင်ရောက်အောင် ဖြစ်စေကာ နှိပ်စက်ဖျက်ဆီးသည်။

မတင့်တယ်သော အာရုံကို မတင့်တယ်ဟု အဖန်ဖန်ရှုဆင်ခြင်သော မျက်စိ၊ နားစသော ဣန္ဒြေတို့ကို ကုသိုလ်ဖြစ်အောင် စောင့်ရှောက်လျက် အစားအစာ နှင့်ပတ်သက်၍ အတိုင်းအရှည်ကိုသိသော ကံ၊ ကံ၏အကျိုးနှင့် ရတနာသုံးပါး တို့အပေါ် ယုံကြည်ပြီး ထက်သန်သောဝီရိယရှိသူကို လေပြေလေညင်းသည် ကျောက်တောင်ကြီးကို မဖြိုဖျက်နိုင်သကဲ့သို့ ထို့အတူ အားနည်းသော ကိလေ သာမာရ် ကိုယ်တွင်းရန်သည် မနှိပ်စက် မဖျက်ဆီးနိုင်။

သုဘာဒုပဿိ—မိန်းမ၊ ယောက်ျားဟူသော အမှတ်သညာကိုယူ၍ ကိုယ်အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းကိုလှပတင့်တယ်၏ဟု အဖန်ဖန်ရှုလေ့ရှိသူ။

ဣန္ဒြိယေသု—မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ်ဟူသော ဣန္ဒြေ ၆-ပါး ရ၏။

အသံဝုတံ—မျက်စိစသောတံဘီးပေါက်တို့ကို အကုသိုလ်မဖြစ်စေရန် မသိန်း သိမ်း မစောင့်ရှောက်သူ။

ဘောဇနမှိ စာမတ္တညံ—အစားအစာကို ရှားမှီးသောအခါ အလှူခံသောအခါ သုံးဆောင်သော အခါတို့၌ အတိုင်းအရှည်ကို မသိသူ။ တနည်း အစားအစာကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊ စွန့်လွှတ်ခြင်းတို့၌ အတိုင်းအရှည်ကိုမသိသူ။ တနည်း တရားနှင့် လျော်သော ဘောဇဉ်၊ မလျော်သောဘောဇဉ်ဟု မသိသူ။

ကုသီတံ—ကာမဝိတက်၊ ဗျာပါဒဝိတက်၊ ဝိဟိံသာဝိတက်ဟူသော မိစ္ဆာ ဝိတက်တို့၏ အလိုသို့လိုက်ခြင်းကြောင့် ပျင်းရိနေသူ။

ဟိနဝီရိယံ—ဣရိယာပုထ်လေးပါးတို့၌ လုံ့လမရှိသူ။

ဝါတောရုက္ခံ ဒုဗ္ဗလံ—လေမုန်တိုင်းသည် ကမ်းပါးပြတ်၌ ပေါက်သော မတောင့်တင်းသော သစ်ပင်ကို အပွင့်၊ အသီး၊ အရွက်ကို ကြွေစေခြင်း၊ သစ်ကိုင်း အသေးအကြီးကို ချိုးဖဲ့ခြင်း၊ အမြစ်နှင့်တကွ ပင်လုံးကိုနှုတ်ပြီး ထက်အောက်

ပြောင်းပြန်ပြုခြင်းဖြင့် နှိပ်စက်ဘိသကဲ့သို့ ကိလေသာသည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ခုခါနဲ့ ခုခွကအာပတ်၊ နိသဂ္ဂိယအာပတ်၊ သံဃာဒိသိသ်အာပတ်၊ ပါရာဇိက အာပတ်သို့ ရောက်စေသည်။

အသုဘာနုပဿိ—အသုဘဆယ်ပါးတွင် တပါးပါးကိုရှုလျက် မတင့်တယ်ဟု အဖန်ဖန်ရှုဆင်ခြင်သူ။

သဒ္ဓါ—ကံနှင့်ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်ခြင်းလက္ခဏာရှိသော လောကီသဒ္ဓါ ရတနာသုံးပါးတို့၌ မတုန်မလှုပ် ကြည်ညိုခြင်းလက္ခဏာရှိသော လောကုတ္တရာ သဒ္ဓါနှင့် ပြည့်စုံသူ။

သုသာန်နေ ရဟန်း၏ ကျင့်ဝတ်

၁။ မိမိ သုသာန်၌ နေကြောင်းကို သုသာန်စောင့်နှင့် ကျောင်းရှိ မထေရ်၊ ရပ်ရွာလူကြီးများကို အသိပေးထားရခြင်း။

၂။ သား၊ ငါး၊ နှမ်း၊ မုန့်ညက်၊ ဆီ၊ ထန်းလျက်စသည်တို့ကို ရှောင် ကြဉ်ရခြင်း။

၃။ နေ့အခါ မအိပ်ရခြင်း။

၄။ ပျင်းရိမှု မရှိရခြင်း။

၅။ ဝီရိယ ရှိရခြင်း။

၆။ ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲမှုမရှိပဲ ကောင်းမွန်သော စိတ်ဓာတ်ရှိရခြင်း။

၇။ ညချမ်းအခါသူများအိပ်ပျော်ချိန်၌ ကျောင်းမှထွက်ကြရခြင်း။

၈။ နံနက်စောစော သူများမနိုးမီ ကျောင်းသို့ပြန်ကြရခြင်း။

(ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၁။၄၄။)

ဘုရားရှင်နှင့် သံဃပရိသတ် ထိုင်နေပုံ

ဘုရားရှင်သည် အလယ်မှထိုင်၍ ဘုရားရှင်၏လက်ယာဘက်၌ အရှင်သာရိ- ပုတ္တရာ၊ လက်ဝဲဘက်၌ ရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်ထိုင်ပြီးလျှင် ဘေးနှစ်ဘက်၌ ကြွင်းသော သံဃာများ ထိုင်ကြသည်။

(ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၁။၄၅။)

ဣန္ဒြိယေသု= ဣန္ဒြိယ(အတ္တာ) လိင်္ဂံ ဣန္ဒြိယံ။ ဣန္ဒ+ဣယ။

ဟိန ဝီရိယံ= ဟိနံ ဝီရိယံ ယဿာတိ ဟိနဝီရိယော။ ဟိန+ဝီရိယ+ယ။

မာရော= ကုသလဓမ္မ မာရေတီတိ မာရော။ မရ+ဏ။

ဝါတော=ဝါယတိ ဂစ္ဆတီတိ ဝါတော။ ဝါ+တ။

ဒုဗ္ဗလံ= နတ္ထိ ဗလံ ယဿာတိ ဒုဗ္ဗလော။ ဒု+ဗလ+ယ။

သဒ္ဓံ= သဒ္ဓါ အဿ အတ္တိတိ သဒ္ဓေါ။ သဒ္ဓါ+ဏ။

အာရဒ္ဓဝီရိယံ= အာရဒ္ဓံ ဝီရိယံ ယဿာတိ အာရဒ္ဓဝီရိယော။ အာရဒ္ဓ+
ဝီရိယ+ယ။

အာရဒ္ဓ= အာရဘိယတေတိ အာရဒ္ဓံ။ အာ+ရဘ+တ။

ဝီရိယ= ဝီရိယံ ဤရသိတဗ္ဗံ ပဝတ္ထေတဗ္ဗန္တိ ဝီရိယံ။ ဝိ+ဤရ+ဣယ။
ဝီရေ သာဓု ဝီရာနံ ကမ္မံ ဝီရိယံ။ ဝီရ+ဣယ။

ပဗ္ဗတံ= ပဗ္ဗတိ ဩသဓာဒယောတိ ပဗ္ဗတော။ ပဗ္ဗ+တ။

သေလံ= သီလာနံ ရာသိ သီလာ ပစုရာ သန္တိ အသ္မိန္တိ ဝါ သေလော။
သီလ+ဏ။

ဟောကာဠုတ္တေရဝတ္ထုပြီး၏။

၁-ယမကဝဂ်။ ၇-ဒေဝဒတ္တဝတ္ထု။

၉။ အနိက္ကသာဝေါ ကာသာဝံ၊ ယော ဝတ္ထံ ပရိဒဟိဿတိ။
အပေတော ဒမသစ္စေန၊ န သော ကာသာဝမရဟတိ။

၁၀။ ယော စ ဝန္တကသာဝဿ၊ သီလေသု သုသမာဟိတော။
ဥပေတော ဒမသစ္စေန၊ သ ဝေ ကာသာဝမရဟတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဒေဝဒတ်၏ တသိန်းတန်သင်္ကန်းရခြင်းကို
အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်၏အဆုံး၌ ရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်အားသာ ထိုက်တန်သော
သင်္ကန်းကို ဒေဝဒတ်အလှူခံကြောင်း ဘုရားရှင်အား လျှောက်ထားလာသော
ရဟန်းနှင့် အခြားရဟန်းတော်များ သောတာပန်သည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

အနိက္ကသာဝေါ၊ ရာဂစသော ကိလေသာ ဖန်ရည်မကင်းထသော။ ဒမသ-
စ္စေန၊ ဣန္ဒြေကိုဆုံးမခြင်း၊ သစ္စာစောင့်ခြင်းမှ။ အပေတော၊ ကင်းထသော။ ယော

ပုဂ္ဂလော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကာသာဝံ ဝတ္ထု၊ ဖန်ရည်စွန်းသော အဝတ်သင်္ကန်းကို။ ပရိဒဟိဿတိ၊ ဝတ်ရုံအံ့။ သော ပုဂ္ဂလော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကာသာဝံ ဝတ္ထု၊ ဖန်ရည်စွန်းသော အဝတ်သင်္ကန်းကို။ န အရဟတိ၊ မထိုက်တန်။

ယော စ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား။ ဝန္တကသာဝေါ၊ စွန့်ပယ်ပြီးသော ကိလေသာဖန်ရည်ရှိသည်။ အဿ၊ ဖြစ်၏။ သီလေသု၊ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလတို့၌။ သုသမာဟိတော၊ ကောင်းစွာဆောက်တည်သည်လည်း။ အဿ၊ ဖြစ်၏။ ဒမသစ္စေန၊ ဣန္ဒြေကိုဆုံးမခြင်း၊ သစ္စာစောင့်ခြင်းနှင့်။ ဥပေတော၊ ပြည့်စုံသည်လည်း။ အဿ၊ ဖြစ်၏။ သော ပုဂ္ဂလော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝေါ စင်စစ်။ ကာသာဝံ၊ ဖန်ရည်စွန်းသော အဝတ်သင်္ကန်းကို။ အရဟတိ၊ ထိုက်တန်၏။

စကားပြေ

စက္ခုစသော ဣန္ဒြေကို ဆုံးမခြင်းမရှိ၊ မှန်ကန်စွာ ပြောဆိုခြင်းလည်းမရှိရာ စသော ကိလေသာလည်း အပြည့်ရှိသောသူသည် သင်္ကန်းကို မဝတ်ဆင်ထိုက်။

စက္ခုစသော ဣန္ဒြေကိုဆုံးမခြင်း၊ မှန်ကန်စွာပြောဆိုခြင်းရှိ၍ အကျင့်သီလတို့ကို စောင့်ထိန်းပြီးလျှင် ရာဂစသော ကိလေသာတို့ကို ပယ်ချပြီးသော သူသည်သာ သင်္ကန်းကို ဝတ်ဆင်ထိုက်၏။

အနိက္ကသာဝေါ—‘ကာသာဝံ’ အရ ရာဂစသော ကိလေသာ ရသည်။
ဒမသစ္စေန—၌ ‘သစ္စ’အရ ပရမတ္ထသစ္စာနှင့် ဝစီသစ္စာ ရသည်။
သီလေသု၌ ‘သီလ’အရ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလ ဖြစ်သည်။

- (၁) ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ၊
- (၂) ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ၊
- (၃) အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ၊
- (၄) ပစ္စယသန္နိဿိတသီလ။

ဝန္တကသာဝ ဟူသည် မဂ်လေး ဂါးဖြင့် ကိလေသာကို ပယ်သတ်မှု။

အရှင်သာရိပုတ္တရာ ဟောကြားသော အလှူတရား

- (၁) မိမိကိုယ်တိုင်လှူသော်လည်း သူတပါးကိုလှူရန်မတိုက်တွန်းသူသည် ဖြစ်ရာဘဝ၌ စည်းစိမ်နှင့် ပြည့်စုံသော်လည်း အခြွေအရံနှင့်ကား မပြည့်စုံ။

- (၂) မိမိကိုယ်တိုင်ကားမလှူပဲ သူတပါးကိုလှူရန် တိုက်တွန်းသူသည်ဖြစ်
ရာ ဘဝ၌ အခြွေအရံနှင့်ပြည့်စုံသော်လည်း ပစ္စည်းဥစ္စာနှင့် မပြည့်စုံ။
- (၃) မိမိကိုယ်တိုင်လည်း မလှူ၊ သူတပါးကိုလည်း လှူရန် မတိုက်တွန်းသူ
သည် ဖြစ်ရာဘဝ၌ ထမင်းရည်မျှ ဝမ်းပြည့်အောင်မရ၊ ကိုးကွယ်အား
ထားရာလည်း မရှိနိုင်။
- (၄) မိမိကိုယ်တိုင်လည်း လှူသည့်အပြင် သူတပါးကိုလည်း လှူဖို့တိုက်
တွန်းသူသည် အရာအထောင်အသိန်းမကသော ဘဝတို့၌ စည်းစိမ်
ဥစ္စာနှင့်လည်းကောင်း၊ အခြွေအရံနှင့်လည်းကောင်း ပြည့်စုံနိုင်၏။

သင်္ကန်းတန်ခိုး-ဘုရားအလောင်းဆင်မင်းသည် မိမိဆွေမျိုးများကို သတ်
နေသော ရှင်ဒေဝဒတ်အလောင်းမုဆိုးအား သတ်ရန်ကြံရွယ်စဉ် မုဆိုးထုတ်ပြ
သော သင်္ကန်းကိုမြင်ရသဖြင့် မသတ်တော့ပဲ အသက်ချမ်းသာပေးလိုက်သည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၁။)

နိက္ကဿာဝေါ = နတ္ထိ ကဿာဝေါ ယဿာတိ နိက္ကဿာဝေါ။ နိ + ကဿာ + ဝ + တ။

ကဿာဝ = ကံ ပါနီယံ သေဝတေတိ ကဿာဝေါ။ က + သိ + အ + ဝ။

ကံ သဝါပေတိတိ ကဿာဝေါ။ က + သု + အ။

ကာဿာဝံ = ကဿာဝေန ရတ္ထံ ကာဿာဝံ။ ကဿာဝ + အ။

ဝတ္ထံ = ဝသျတေ အစ္ဆာဒီယတေတိ ဝတ္ထံ။ ဝသ + တ။

ပရိဒဟိသတိ = ပရိ + ဓာ + သတိ။

ဒမသစ္စေန = ဒမော စ သစ္စဉ္စ ဒမသစ္စံ။ ဒမ + သစ္စ။

ဝန္တကဿာဝေါ = ဝန္တော ကဿာဝေါ ယဿာတိ ဝန္တကဿာဝေါ။ ဝန္တ +
ကဿာဝ + ယ။

သုသမာဟိတော = သုဠု သမ္မာ အာဟိတော သုသမာဟိတော။ သု + သံ +
အာ + ဓာ + တ။

ဥပေတော = ဥပေတိတိ ဥပေတော။ ဥပ + ဣ + တ။

ဒေဝဒတ္တဝတ္ထုပြီး၏။

၁-ယံမကဝဂ်။ ဂ-သာရိပုတ္တတ္ထရဝတ္ထု

၁၁။ အသာရေ သာရမတိနော၊ သာရေ စာသာရဒဿိနော။
တေ သာရံ နာဓိဂစ္ဆန္တိ၊ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပဂေါစရာ။

၁၂။ သာရဉ္စ သာရတော ဥ တွာ၊ အသာရဉ္စ အသာရတော။
တေ သာရံ အဓိဂစ္ဆန္တိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အရှင်သာရိပုတ္တရာ၊ အရှင်မဟာ
မောဂ္ဂလ္လာန်တို့၏ဆရာဟောင်းဖြစ်သောသိဉ္စည်းဆရာ၏ ဘုရားရှင်အထံ မလာ
ခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်၏အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်ဖြစ်
ကြသည်။

အနက်

ယေ၊ အကြင်သူတို့သည်။ အသာရေ၊ အနှစ်မရှိသောတရား၌။ သာရမတိ-
နော၊ အနှစ်ရှိ၏ဟု အယူရှိကြကုန်၏။ သာရေ စ၊ အနှစ်ရှိသောတရား၌မူကား။
အသာရဒဿိနော၊ အနှစ်မရှိဟု အယူရှိကြကုန်၏။ တေ၊ ထိုသူတို့သည်၊ မိစ္ဆာ-
သင်္ကပ္ပဂေါစရာ၊ မှားသောကြံစည်မှုလျှင် အာရုံရှိကြကုန်သည်ဖြစ်၍။ သာရံ၊
အနှစ်ရှိသော သီလစသော ဂုဏ်ကျေးဇူးတရားကို။ နာဓိဂစ္ဆန္တိ၊ မရနိုင်ကြကုန်။

ယေ၊ အကြင်သူတို့သည်။ သာရဉ္စ၊ အနှစ်ရှိသောတရားကိုလည်း။ သာရ-
တော၊ အနှစ်ရှိသောအားဖြင့်။ အသာရံ၊ အနှစ်မရှိသောတရားကိုလည်း။ အသာရ
တော၊ အနှစ်မရှိသောတရားအားဖြင့်။ ဥ တွာ၊ သိကုန်၍။ (ဌိတာ)၊ တည်ကုန်၏။
တေ၊ ထိုသူတို့သည်။ သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရာ၊ မှန်ကန်သောကြံစည်မှုလျှင် အာရုံရှိ
ကုန်သည်ဖြစ်၍။ သာရံ၊ အနှစ်ရှိသော သီလစသော ဂုဏ်ကျေးဇူးတရားကို။
အဓိဂစ္ဆန္တိ၊ ရကုန်၏။

စကားပြေ

အနှစ်မရှိသောတရားကို အနှစ်ရှိ၏၊ အနှစ်ရှိသောတရားကို အနှစ်မရှိဟုမှတ်
ထင်၍ အယူမှားသောသူတို့သည် သီလစသော ဂုဏ်ကျေးဇူး အနှစ်သာရကို
မရကြကုန်။

အနှစ်ရှိသောတရားနှင့်အနှစ်မရှိသောတရားတို့ကို အယူမှန် အမြင်မှန်ဖြင့် သိသောသူတို့သည် သီလဝသော ဂုဏ်ကျေးဇူးအနှစ်သာရကို ရကြကုန်၏။

အသာဓရ သာရမတိနော-၌ ‘အသာရ’အရ ပစ္စည်း ၄-ပါး၊ ၁၀-ပါးသော အကြောင်းရှိသော မိစ္ဆာအယူ၊ မိစ္ဆာအယူဖြင့်တရားဟောကြားမှုဖြစ်သည်။

သာဓရ စာသာရဒဿိနော-၌ ‘သာရ’ အရ ၁၀-ပါးသော အကြောင်းရှိသောသမ္မာအယူဖြင့်တရားဟောကြားမှုဖြစ်သည်။

တေ သာရုံ နာဓိဂစ္ဆန္တိ-၌ ‘သာရ’အရ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ ‘အရဟတ္တဖိုလ်’ဟု ဆိုအပ်သော ဝိမုတ္တိ၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿန၊ ပရမတ္ထသာရခေါ်သော နိဗ္ဗာန်ဖြစ်သည်။

မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပဂေါစရာ- ၌ ‘မိစ္ဆာ’ အရ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူဖြစ်၍ ‘သင်္ကပ္ပ’ အရ ကာမဝိတက်၊ ဗျာပါဒဝိတက်၊ ဝိဟိံ သာဝိတက် ဟူသော ဝိတက် ၃-ပါးဖြစ်သည်။

ဗျာဒိတ်ခံယူ နှစ်ကျိပ်လေးဆူ

ဂေါဘမဘုရားလောင်းလျာသည် ဒီပင်္ကရာဘုရား၊ ကောဏ္ဍညဘုရား၊ မင်္ဂလဘုရား၊ သုမနဘုရား၊ ရေဝတဘုရား၊ သောဘိတဘုရား၊ အနောမဒဿိဘုရား၊ ပဒုမဘုရား၊ နာရဒဘုရား၊ ပဒုမုတ္တရဘုရား၊ သုမေဓဘုရား၊ သုဇာတဘုရား၊ ပိယဒဿိဘုရား၊ အတ္တဒဿိဘုရား၊ ဓမ္မဒဿိဘုရား၊ သိဒ္ဓတ္ထဘုရား၊ တိဿဘုရား၊ ဖုဿဘုရား၊ ဝိဿိဘုရား၊ သိခီဘုရား၊ ဝေဿဘူဘုရား၊ ကကုသန္ဓဘုရား၊ ကောဏာဂမနဘုရား၊ ကဿပ ဘုရားရှင်များထံတွင် ဗျာဒိတ်ခံယူခဲ့ပြီး ဒါနာဒိ ပါရမီများကို ဆည်းပူးခဲ့သည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၃။)

ဥပတိဿနှင့် ကောလိတ

ရှင်သာရိပုတ္တရာ အလောင်း ဥပတိဿနှင့် ရှင်မောဂ္ဂလ္လာန် အလောင်း ကောလိတတို့သည် ဉာဏ်နုစဉ်အခါ၌ ရွှေထမ်းစင်ငါးရာ၊ အာဇာနည်မြင်းကသော ရထားငါးရာတို့ဖြင့် မြစ်ဆိပ်၊ ဥယျာဉ်၊ ပွဲသဘင်သို့သွားကြပြီး ပွဲကြည့်ကြသည်။ ရယ်ရှင်ဖွယ်ကိုကြားရလျှင် ရယ်မောလျက် ဝမ်းနည်းစရာ မြင်ရ ကြားရ ပြန်လျှင် ဝမ်းနည်းလိုက်ကြကာ သဘင်သည်တွေကို ဆုချပြီး အချိန်ကုန်စေကြသည်။ ဉာဏ်မင့်လာသော အခါ ရယ်ရှင်ဖွယ် ကြားရသော်လည်း မရယ်၊ ဝမ်းနည်းဖွယ် မြင်ရ တွေ့ရသော်လည်း ဝမ်းမနည်းကြသည့်အပြင် ဆုလာဘ်ကိုလည်း မေးကြတော့ပဲ ကြည့်ယင်း ကြည့်ယင်း အနှစ်သာရ မတွေ့ကြတော့သည့်အတွက် ဤဘဝမှ လွတ်မြောက်ရာကို ရှာရန် တိုင်ပင်ကြသည်။

အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် သာရိပုဏ္ဏေးမ၏ သားဖြစ်သောကြောင့် သာရိပုတ္တ၊ ဥပတိဿ ရွာသားဖြစ်သောကြောင့် ဥပတိဿ ဟု အမည်ရသည်။ အရှင် မောဂ္ဂလ္လာန်သည် မောဂ္ဂလိပုဏ္ဏေးမ၏ သားဖြစ်သောကြောင့် မောဂ္ဂလိပုတ္တ၊ ကောလိတရွာသားဖြစ်သောကြောင့်ကောလိတ ဟု အမည်ရသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၆။)

ဆရာစွဲမထားသင့်— ဥပတိဿနှင့် ကောလိတတို့သည် သိဉ္ဇည်းဆရာကြီးထံ ဆည်းကပ်၍ သံသရာမှ လွတ်မြောက်ရေးတရား ရှာကြရာ စိတ်တိုင်းကျ မြစ် သဖြင့် သိဉ္ဇည်းထံမှ ခွဲခွါ၍ ဥပတိဿသည် ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သော အဿဇိထေရိထံ ပြောင်းရွှေ့ဆည်းကပ်သည်။ အရှင်အဿဇိထေရိသည်—

ယေ ဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ၊ တေသံ ဟေတုံ တထာဂတော အာဟ။

တေသဉ္စ ယော နိရောဓော၊ ဧဝံ ဝါဒီ မဟာသမဏော—

ဟူသော ဂါထာကို ဟောကြားရာ ရွှေ့နှစ်ပါဒဖြင့်ပင် ဥပတိဿသည် သော တာပန်ဖြစ်သည်။ ဥပတိဿသည် သူငယ်ချင်းကောလိတအား ယင်းဂါထာကိုပင် တဆင့် ဟောပြန်ရာ ဂါထာအဆုံး၌ ကောလိတလည်း သောတာပန် ဖြစ်သည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၇။)

နှစ်ဦးလုံး ရဟန္တာဖြစ်ကြပြီ

ဥပတိဿနှင့် ကောလိတတို့သည် သောတာပန် ဖြစ်ကြပြီးသည့်နောက် ဘုရားရှင်ထံရောက်ကြရာ ဟေံ ဘိက္ခု ရဟန်းဖြစ်ကြသည်။ ၇-ရက်မြောက်သော အခါ ကောလိတ ရဟန္တာဖြစ်၍ ၁၅-ရက်မြောက်သောအခါ ဥပတိဿ ရဟန္တာ ဖြစ်သည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၁။)

ဥပတိဿ ရဟန္တာအဖြစ် နောက်ကျပုံ

ဆင်းရဲသား ခရီးသွားရာ၌ မြန်မြန်အိမ်မှထွက်နိုင်ပြီး ရှင်ဘုရင် စသောသူတို့ ခရီးထွက်သောအခါ၌ အခြံအရံများ ပြင်ဆင်နေရမှုကြောင့် မြန်မြန်ထွက်မဖြစ် နိုင်သကဲ့သို့ ကိုအတူ ဥပတိဿသည် ဉာဏ်ပညာကြီးကျယ်သည့်အတွက် ပရိကံ များပြားမှုကြောင့် ရဟန္တာဖြစ် နောက်ကျရသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၁။)

အရှင်ကောဏ္ဍည အဂ္ဂသာဝက ရာထူးမရ

အရှင်ကောဏ္ဍည လောင်းလျာသည် ကိုးကြိမ်တိုင်တိုင် ကောက်ဦးလှူပြီး အဂ္ဂသာဝကအရာကို ဆုတောင်းခဲ့ပဲ အမြတ်ဆုံး အရဟတ္တဖိုလ်တရားကို ရှေးဦးစွာ ထိုးထွင်းပြီးသိမှန်သာ ဝိပဿီဘုရားရှင်ထံ ဆုတောင်းခဲ့သဖြင့် ရှေးဦးစွာ ရဟန္တာဖြစ်သော်လည်း အဂ္ဂသာဝကရာထူးကို မရ။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၁-၃။)

မျက်နှာကြီးငယ်လိုက်၍ ရာထူးပေးသည်မဟုတ်

အရှင်သာရိပုတ္တရာ လောင်းလျာဖြစ်သော သရဒေသေ့သည် အနောမဒဿီ ဘုရားရှင်ထံ ပထမအဂ္ဂသာဝကအဖြစ် ဆုတောင်းခဲ့ပြီး အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန် လောင်းလျာဖြစ်သော သိရိဝဇ္ဇနသဌေးသည်လည်း အနောမဒဿီဘုရားရှင်ထံ ဒုတိယအဂ္ဂသာဝကအဖြစ် ဆုတောင်းခဲ့ကြသဖြင့် ဆုတောင်းအားလျော်စွာ အဂ္ဂသာဝကရာထူးကို ပေးသည်။ မျက်နှာလိုက်၍ ပေးသည်မဟုတ်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၇၊၇၂။)

အနောမဒဿီ ဘုရားရှင်

ဤကမ္ဘာမှအထက် တသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းထက်၌ အနောမဒဿီဘုရား ပွင့်ခဲ့သည်။ မြို့မှာစန္ဒဝတီမြို့ဖြစ်၍ ခမည်းတော်သည် 'ယသဝါ'၊ ဖော်တော်သည် 'ယသောဓရာ'၊ ဗောဓိပင်သည် 'ထောက်ကြံ့ပင်'၊ အဂ္ဂသာဝက နှစ်ပါးသည် 'အရှင်နိသဘ' နှင့် 'အရှင်အနောမ'၊ အလုပ်အကြွေးသည် 'အရှင်ဝရုဏ'၊ အဂ္ဂသာဝိကာနှစ်ပါးသည် 'အရှင်မ သုန္ဒရာနှင့် အရှင်မ သုမနာ'၊ သက်တမ်းသည် အနှစ်တသိန်း၊ ခန္ဓာကိုယ်သည် ၅၀-တောင်၊ ကိုယ်တော်ရောင်သည် ၁၂-ယူဇနာ ရှိပြီး အခြံအရံသည် ရဟန္တာပေါင်းတသိန်း ခြံရံလျက်ရှိသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၇။)

အသာဓေ = နတ္ထိ သာဓေ ဣတိ အသာဓေ။ န+သာရ+တေ။

သာရမတိ = သာဓေ ဣတိ မတိ ယေသန္တိ သာရမတိနော။ သာရ+မတိ+ယ။

မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပဂေါစရာ = မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပေါ ဂေါစရာ ယေသန္တိ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပ-ဂေါစရာ။ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပ+ဂေါစရာ+ယ။

သာရိပုတ္တတ္ထေရ ဝတ္ထု ပြီး၏။

၁-ယမကဝက်။ ၉-နန္ဒထွေရဝတ္ထု

၁၃။ ယထာ အဂါရံ ဒုစ္ဆန္နံ၊ ဝုဠိ သမတိဝိဇ္ဇတိ။
ဧဝံ အဘာဝိတံ စိတ္တံ၊ ရာဂေါ သမတိဝိဇ္ဇတိ။

၁၄။ ယထာ အဂါရံ သုစ္ဆန္နံ၊ ဝုဠိ န သမတိဝိဇ္ဇတိ။
ဧဝံ သုဘာဝိတံ စိတ္တံ၊ ရာဂေါ န သမတိဝိဇ္ဇတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူစဉ် မိထွေးတော်ဂေါတမီ၏သား
ညီတော်နန္ဒကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော် အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်
ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဒုစ္ဆန္နံ၊ မကောင်းသဖြင့်မိုးအပ်သော။ အဂါရံ၊ အိမ်ကို။ ဝုဠိ၊ မိုးရေသည်။
သမတိဝိဇ္ဇတိယထာ၊ ဖောက်ဝင်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ အဘာဝိတံ၊ ဘာဝနာ
ကမ္မဋ္ဌာန်းမှကင်းသော။ စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ ရာဂေါ၊ ရာဂသည်။ သမတိဝိဇ္ဇတိ၊
ဖောက်ဝင်နိုင်၏။

သုစ္ဆန္နံ၊ ကောင်းစွာမိုးအပ်သော။ အဂါရံ၊ အိမ်ကို။ ဝုဠိ၊ သည်။ န သမတိ
ဝိဇ္ဇတိယထာ၊ မဖောက်ဝင်နိုင်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ သုဘာဝိတံ၊ ကောင်းစွာ
ပွားစေအပ်ပြီးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာရှိသော။ စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ ရာဂေါ၊ ရာဂ
သည်။ န သမတိဝိဇ္ဇတိ၊ မဖောက်ဝင်နိုင်။

စကားပြေ

ကောင်းစွာမိုး၍မထားသော အိမ်ကို မိုးရေသည် ဖောက်ဝင်နိုင်သကဲ့သို့
ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာ အားထုတ်မှုမရှိသောသူ၏ စိတ်ကို ရာဂသည် ဖောက်ဝင်
နိုင်၏။

ကောင်းစွာမိုး၍ထားအပ်သော အိမ်ကို မိုးရေသည် မဖောက်ဝင်နိုင်သကဲ့သို့
ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာ အားထုတ်မှုရှိသူ၏ စိတ်ကို ရာဂသည် မဖောက်ဝင်နိုင်။

ရာဂေါ-အရ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာနစသော ကိလေသာအားလုံး
ရ၏။

ခမည်းတော်စသူများကို ချတ်ခန်း

ဘုရားရှင်သည် ကပိလဝတ်ပြည်သို့ ရောက်သောနေ့တွင် ဆွေတော်မျိုးတော်တို့အား ဝဿန္တရာဇာတ်တော်ကိုဟော၍ နှစ်ရက်မြောက်သောနေ့တွင် “ဥတ္တိဋ္ဌေနပ္ပမဇ္ဇေယျ” စသောဂါထာဖြင့် ခမည်းတော်ကို သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်စေသည်။ “ဓမ္မဉ္စရေ သုစရိတံ” ဂါထာဖြင့် မိထွေးတော်ဂေါတမီကို သောတာပတ္တိဖိုလ်၌တည်စေပြီး ခမည်းတော်ကို သကဒါဂါမိဖိုလ်၌ တည်စေသည်။

သုံးရက်မြောက်သောနေ့တွင် ညီတော်နန္ဒကို ရဟန်းပြုပေးသည်။ ၇-ရက်မြောက်နေ့တွင် သားတော်ရာဟုလာကို ရှင်ပြုပေး၍ မဟာဓမ္မပါလဇာတ်တော်ဖြင့် ခမည်းတော်ကို အနာဂါမိဖိုလ်၌ တည်စေသည်။

လက်နက်ဖြင့်အုပ်ချုပ်မှုစနစ် မမှန်

ဗာရာဏသီပြည်ဝယ် ကပ္ပဋ္ဌမည်သော ကုန်သည်တယောက်သည် မြည်းမ၏ ဖျားယောင်းမှုကြောင့် စိတ်ထွေနေသောမြည်းကို ခေါ်မရသဖြင့် ရိုက်မည်ဟု ပြောသောအခါ သင့်ကိုလည်း သွားထွက်သွားအောင် ရွှေမှနေပြီး ကန်ငစ်မည်ဟု မြည်းက ပြန်ပြောသည်။ အကင်းပါးသော ကုန်သည်သည် ချော့မော့ခေါ်မှ သာလျှင် ဖြစ်မည်ဟု အကြံရပြီး ချော့မော့ခေါ်သောအခါ မြည်းသည်စိတ်နှလုံး နူးညံ့လာပြီး ဆရာ၏စကားကို နားထောင်လာသည်။ ထိုဇာတ်လမ်းကို ထောက်ရှုသဖြင့် လက်နက်ဖြင့်အုပ်ချုပ်မှုစနစ်သည် မမှန်ကန်ဟု သတိပြုရမည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၀။)

အဂ = န ဂစ္ဆတိတိ အဂေါ။ န+ဂမ+ကံ။
အဂါရံ = အဂန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဧတ္ထာတိ အဂါရံ။ အဂ+ရာ+အ။ (အဂ+အာရ = ကွာဒီ ၁၆၄)

နန္ဒတ္ထေရာဝတ္ထုပြီး၏။

၁-ယမကဝဂ်။ ၁၀-စုန္ဒသုကရိကဝတ္ထု

၁၅။ ဣဓ သောစတိ ပေစ္စ သောစတိ၊ ပါပကာရိ ဥဘယတ္ထ သောစတိ။
သော သောစတိ သော ဝိဟညတိ၊ ဒိသ္မာ ကမ္မကိလိဋ္ဌမတ္တနော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ၅၅-နှစ်တို့ပတ်လုံး ဝက်သတ်သမား ပြုလုပ်နေသော စုန္ဒကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်၏အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ပါပကာရီ၊ မကောင်းမှုကိုပြုလေ့ရှိသူသည်။ ဣဓ၊ ဤဘဝ၌။ သောစတိ၊ စိုးရိမ်ရ၏။ ပေစ္စ၊ နောင်တမလွန်ဘဝ၌။ သောစတိ၊ စိုးရိမ်ရ၏။ ဥဘယတ္ထ၊ ပစ္စုပ္ပန် တမလွန် နှစ်တန်သောဘဝတို့၌။ သောစတိ၊ ၏။ သော၊ ထို မကောင်းမှုကို ပြုလေ့ရှိသူသည်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ကမ္မကိလိဋ္ဌံ၊ ညစ်နွမ်းသောကံ(အမှု)ကို။ ဒိသ္မာ၊ မြင်၍။ သောစတိ၊ စိုးရိမ်ရ၏။ သော၊ သည်။ ဝိဟညတိ၊ ပင်ပန်းရ၏။

စကားပြေ

မကောင်းမှု၊ ဒုစရိုက်ကို ပြုသူသည် ဤဘဝ နောင်ဘဝတို့တွင် တခုခု သောဘဝ၌သော်လည်းကောင်း၊ နှစ်ဘဝလုံးတို့၌ သော်လည်းကောင်း မိမိ၏ ညစ်နွမ်းသော အမှုကို မြင်၍၊ စိုးရိမ်ရ၏။ ညစ်နွမ်းသော ကံအကျိုးကို ခံစားရ၍ ပင်ပန်း၏။

ဣဓ သောစတိ-ငါသည် ကောင်းမှုကိုမပြုမီ မကောင်းမှုကို ပြုမိခဲ့ပြီဟု သေခါနီးအခါ၌ စိုးရိမ်မှုသည် အကြောင်းကံနှင့်စပ်၍ စိုးရိမ်မှုဖြစ်သည်။

ပေစ္စ သောစတိ-မိမိပြုခဲ့သော မကောင်းမှုကံ၏ အကျိုးကို ခံစားရသော် တမလွန်ဘဝ၌ စိုးရိမ်မှုဖြစ်သည်။

စုန္ဒသူကရိကဝတ္ထု ပြီး၏။

၁-ယမကဝဂ်။ ၁၁-ဓမ္မိကဥပါသကဝတ္ထု

၁၆။ ဣဓ မောဒတိ ပေစ္စ မောဒတိ၊ ကတပုညော ဥဘယတ္ထ မောဒတိ။ သော မောဒတိ သော ပမောဒတိ၊ ဒိသ္မာ ကမ္မဝိသုဒ္ဓိမတ္တနော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူနေစဉ် သီတင်းသည် ငါးရာတို့၏ အကြီးအကဲ ဖြစ်၍ တုသိတာနတ်ဘုံသို့ ရောက်သွားသော ဓမ္မိကဥပါသကာကို အကြောင်း ပြု၍ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်၏ အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ကတပုညော၊ ကောင်းမှုကိုပြုသောသူသည် ဣဓ၊ ဤဘဝ၌။ မောဒတိ၊ ဝမ်းမြောက်ရ၏။ ပေစ္စ၊ နောင်တမလွန်ဘဝ၌။ မောဒတိ၊ ၏။ ဥဘယတ္ထ၊ ပစ္စုပ္ပန် တမလွန် နှစ်တန်သောဘဝတို့၌။ မောဒတိ၊ ၏။ သော၊ ထိုကောင်းမှုကိုပြုသောသူသည်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ကမ္မဝိသုဒ္ဓိံ၊ စင်ကြယ်သော ကံ(အမှု)ကို။ ဒိသ္မာ၊ ရှိ။ မောဒတိ၊ ဝမ်းမြောက်၏။ သော၊ သည်။ ပမောဒတိ၊ အထူးထူးအပြားပြား ဝမ်းမြောက်၏။

စကားပြေ

ကောင်းမှု သုစရိုက်ကိုပြုသူသည် ဤဘဝ နောင်ဘဝတို့တွင် တခုခုသော ဘဝ၌သော်လည်းကောင်း၊ နှစ်ဘဝလုံးတ၌သော်လည်းကောင်း မိမိ၏စင်ကြယ်သောကံကိုမြင်၍ ဝမ်းမြောက်၏။ စင်ကြယ်သောကံ၏ အကျိုးကို ခံစားရ၍ အလွန်ဝမ်းမြောက်ရ၏။

ကတပုညော-အခါအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာသော စားဖွယ်သောက်ဖွယ်များနှင့် အဝတ်အထည်စသည်တို့ကို ဆန်းဆန်းကြယ်ကြယ် ပြုလုပ်၍ လှူဒါန်းသူမူ၏။

ဣဓမောဒတိ-ငါသည် မကောင်းမှုကို မပြုမိ။ ကောင်းမှုကိုသာ ပြုခဲ့သည် ဟု သေခါနီးအခါ၌ ဝမ်းမြောက်မှုသည် အကြောင်းကံနှင့် စပ်၍ ဝမ်းမြောက်မှု ဖြစ်သည်။

ပေစ္စမောဒတိ-မိမိပြုခဲ့သော ကောင်းမှုကံ၏ အကျိုးကို ခံစားရသော် တမလွန်ဘဝ၌ ဝမ်းမြောက်မှုဖြစ်သည်။

မြေအိုးခွဲရွှေအိုးယူ-ဓမ္မကဉာဏ်ပါသကားသည် မြေအိုးနှင့် တူသော လူ့ဘဝကို စွန့်၍ ရွှေအိုးနှင့်တူသော တုသိတာနတ်ပြည်သို့ ပြောင်းရွှေ့သွားသည်။

ကတပုညော=ကတံ ပုညံ ယေနာတိ ကတပုညော။ ကတ+ပုည+ယ။

ကမ္မဝိသုဒ္ဓိံ=ကမ္မံ ဝိသုဒ္ဓိံ ကမ္မဝိသုဒ္ဓိံ။ ကမ္မ+ဝိသုဒ္ဓိံ။

ဓမ္မကဉာဏ်ပါသကဝတ္ထု ပြီး၏။

၁-ယမကဝဂ်။ ၁၂-ဒေဝဒတ္တဝတ္ထု

၁၇။ ဣမ တပုတိ ပေစ္စ ဟပုတိ၊ ပါပကာရီ ဥဘယတ္ထ တပုတိ။
ပါပံ မေ ကတန္တိ တပုတိ၊ ဘိယျော တပုတိ ဒုဂ္ဂတိံ ဂတော။

ဤတရား ဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘုရားရှင်အားပြစ်မှား၍ နောက်ဆုံး
အရှင်လတ်လတ်မြေမျိုကာ အဝီစိငရဲ၌ခံနေရသော အရှင်ဒေဝဒတ်ကိုအကြောင်း
ပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်၏ အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်
ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ပါပကာရီ၊ မကောင်းမှုကို ပြုလေ့ရှိသူသည်။ ဣမ၊ ဤဘဝ၌။ တပုတိ၊ ပူပန်
ဆင်းရဲရ၏။ ပေစ္စ၊ နောင်တမလွန်ဘဝ၌။ တပုတိ၊ ၏။ ဥဘယတ္ထ၊ တို့၌။ တပုတိ၊
၏။ မေ၊ ငါသည်။ ပါပံ၊ မကောင်းမှုကို။ ကတံ၊ ပြုမိပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တပုတိ၊
၏။ ဒုဂ္ဂတိံ၊ ဒုဂ္ဂတိဘဝသို့။ ဂတော၊ ရောက်သည်ရှိသော်။ ဘိယျော၊ လွန်စွာ။
တပုတိ၊ ပူပန်ဆင်းရဲရ၏။

စကားပြေ

မကောင်းမှုကိုပြုသောသူသည် ဤဘဝ၊ နောင်ဘဝတို့တွင် တခုခုသောဘဝ
၌သော်လည်းကောင်း၊ နှစ်ဘဝလုံးတို့၌ သော်လည်းကောင်း ပူပန်ဆင်းရဲရ၏၊
ငါသည် မကောင်းမှုကိုပြုမိပြီ ဟု ဤဘဝ၌ ပူပန်ဆင်းရဲရ၏၊ အပါယ်လေးပါး
သို့ရောက်သောအခါ ပို၍ပင် ပူပန်ဆင်းရဲရ၏။

(ဣမ တပုတိ စသည်သည် ဣမ သောစတိ စသည်နှင့် တူပြီ။)

အတုယူစရာ

သာကီဝင်မင်းသားများဖြစ်ကြသော ဘဒ္ဒိယ၊ အနုရုဒ္ဓ၊ အာနန္ဒ၊ ဘဂ္ဂ၊
ကိမ္ဗိလနှင့် ဒေဝဒတ္တတို့သည် မာနနည်းစေရန် ဆတ္တာသည်ဖြစ်သော ဥပါလိကို
ရှေးဦးစွာ ရဟန်းပြုစေပြီးမှ ရဟန်းပြုကြကာ ဥပါလိကို အရိုအသေပေးကြသည်။
ရဟန်းပြုသောနှစ်အတွင်းမှာပင် အရှင်ဘဒ္ဒိယသည် ဝိဇ္ဇာသုံးပါးရ၍ အရှင်အနု-
ရုဒ္ဓသည် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ရကာ၊ မဟာဝိတက္ကသုတ်ကို နာရလျက် အရဟတ္တ-

ဖိုလ်သို့ရောက်သည်။ အရှင်အာနန္ဒာသည် သောတာပန်ဖြစ်ပြီး၊ အရှင်ဘဂ္ဂနှင့် အရှင်ကိမ္ဗိလတို့သည် ဝိပဿနာတရားကို ဆက်လက်အားထုတ်ကာ ရဟန္တာ ဖြစ်ကြသည်။ အရှင်ဒေဝဒတ်သည် ပုထုဇဉ်အဖြစ်ဖြင့် တန်ခိုးများရရှိသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၉။)

အရှင်ဒေဝဒတ်တောင်းသော ဆု ၅-ပါး

ရဟန်းတော်များသည်အသက်ထက်ဆုံး—

၁။ တော၌နေစေပါ။

၂။ ဆွမ်းခံစားစေပါ။

၃။ ပံသုက္ကသင်္ကန်းပတ်စေပါ။

၄။ သစ်ပင်ရင်း၌နေစေပါ။

၅။ ငါး၊ အသား၊ စားခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်စေပါ။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၁။)

နောင်တ—အရှင်ဒေဝဒတ်သည် ဘုရားရှင်အပေါ် ရန်ငြိုးအမျိုးမျိုးဖွဲ့ပြီး သေခါနီးအချိန်ရောက်သောအခါ ငါကသာ နောင်တော်ဘုရားအပေါ် ပြစ်မှား နေပေမယ့် နောင်တော်ဘုရားက ငါ့အပေါ် လုံးဝရန်ငြိုးမရှိပါ။ နောင်တော် ဘုရားထံ အရောက်ပို့ပေးကြပါဟု တောင်းပန်သည်။ တပည့်များက ထမ်းငင်ဖြင့် ပို့ပေးကြသော်လည်း ဘုရားရှင်ထံမရောက်တော့ပဲ လမ်းမှာပင် မြေမျိုလျက် အဝီစိငရဲသို့ ရောက်သွားရလေသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၅။)

ဗျာဒိတ်—အရှင်ဒေဝဒတ်သည် မြေမျိုနေစဉ် အရိုးတို့ဖြင့် ဘုရားရှင်ကို ပူဇော် ကန်တော့သွားသည့်အတွက် နောင် ကမ္ဘာတသိန်းထက်ဝယ် အဋ္ဌိဿရအမည် ရှိသော ပစ္စေကဒုဒ္ဓါဖြစ်မည်ဟု ဗျာဒိတ်ရပြီးသူဖြစ်သည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၅။)

ဒုက္ကတိ° = ဒုဋ္ဌ၊ ၈တိ ဒုက္ကတိ။ ဒု+ဂတိ။

ပါပံ° = ဒုက္ကတိ° ပါပေတိတိ ပံ'ပံ၊ ပါန္နိ ရက္ခန္တိ အတ္တာနံ အသ္မာတိ ပါ။
ပါ+အ။ (ပ-လာ)

ဒေဝဒတ္တဝတ္ထု ပြီး၏။

၁ - ယမကဝက်။ ၁၃- သုမနာဒေဝီဝတ္ထု

၁၈။ ဣဓ နန္ဒတိ ပေစ္စ နန္ဒတိ၊ ကတပုညော ဥဘယတ္ထ နန္ဒတိ။
ပုညံ မေ ကတန္တိ နန္ဒတိ။ ဘိယျော နန္ဒတိ သုဂ္ဂတိံ ဂတော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အနာထပိဏ်သဌေး၏ အငယ်ဆုံး
သမီးဖြစ်သော သုမနာဒေဝီကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်၏အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည်
ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ကတပုညော၊ ကောင်းမှုပြုသူသည်။ ဣဓ၊ ဤဘဝ၌။ နန္ဒတိ၊ နှစ်သက်ရ၏။
ပေစ္စ၊ နောင်တမလွန်ဘဝ၌။ နန္ဒတိ၊ ၏။ ဥဘယတ္ထ၊ ပစ္စုပ္ပန် တမလွန်နှစ်တန်သော
ဘဝတို့၌။ နန္ဒတိ၊ ၏။ မေ၊ ငါသည်။ ပုညံ၊ ကောင်းမှုကို။ ကတံ၊ ပြုခဲ့ပြီ။ ဣတိ၊
ဤသို့။ နန္ဒတိ၊ ၏။ သုဂ္ဂတိံ၊ ကောင်းသောဘုံသို့။ ဂတော၊ ရောက်သည်ရှိသော်။
ဘိယျော၊ လွန်စွာ။ နန္ဒတိ၊ ၏။

စကားပြေ

ကောင်းသောအမှုကို ပြုသောသူသည် ဤဘဝ နောင်ဘဝတို့တွင် တခုခု
သော ဘဝ၌သော်လည်းကောင်း နှစ်ဘဝလုံး၌သော်လည်းကောင်း နှစ်သက်
ကြည်နူးရ၏။ ငါသည် မွန်မြတ်သောအမှုကို ပြုခဲ့ပြီဟု ဤဘဝ၌ နှစ်သက်
ကြည်နူးရ၏။ ကောင်းမြတ်သော ဘုံဘဝသို့ ရောက်သောအခါ ပို၍ပင် နှစ်သက်
ကြည်နူးရ၏။

ဣဓ နန္ဒတိ စသည်သည် ဣဓ မောဒတိ စသည်နှင့် တူပြီ။

သောတာပန်များ အိမ်ထောင်ပြုသည်

ဝိသာခါသည် မိမိ၏ သားကမ္မေးသော မြေးမကို မိမိ၏အရာ၌ထား၍
သံဃာတော်များကို ပြုစုစေသကဲ့သို့ အနာထပိဏ်သည် သမီးအကြီးဆုံး မဟာ
သုဘဒ္ဒါကို မိမိအရာ၌ထား၍ သံဃာတော်များကို ပြုစုစေရာ ရဟန်းတော်များ၏
တရားကိုနာရသဖြင့် မဟာသုဘဒ္ဒါသည် သောတာပန်ဖြစ်သွားသည်။ နောင်
အခါ အိမ်ထောင်ပြုသွားသည့်အတွက် သမီးအလတ် စူဠသုဘဒ္ဒါကို ထားပြန်ရာ
ထိုအတူ သောတာပန်ဖြစ်ပြီးနောက် အိမ်ထောင်ပြုသွားပြန်သည်။

သကဒါဂါမ် အိမ်ထောင်မပြု

သမီးငယ် သုမနာဒေဝီကို ပြောင်းထားသောအခါ ရဟန်းတော်များ တရားကို နာရသဖြင့် သောတာပန်မျှမက သကဒါဂါမ် ဖြစ်သွားသည့်အတွက် အိမ်ထောင်မပြုတော့ပဲ တသက်လုံး ကုမာရိဘဝဖြင့်ပင် သံဃာတော်များကို ပြုစုသွားသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၇-ဂ။)

သောတာပန်များ ငိုကြွေးသည်

သုမနာဒေဝီသည် သကဒါဂါမ်ဖြစ်သည့်အတွက် သောတာပန်သာဖြစ်သော ဖခင် အနာထပိဏ်ကို မောင်ငယ်ဟုခေါ်ပြီး သေဆုံးသွားလေရာ ဖခင်ကို မောင်ငယ်ဟုခေါ်ခြင်းသည် သေခါနီး အယူမှားသွားသည်ဟု သမီးအတွက် စိတ်မကောင်းသဖြင့် ဖခင်အနာထပိဏ် သောတာပန်ကြီးသည် ပူဆွေးငိုကြွေးရှာလေသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ။ ၁။ ၉၈။)

ပုညံ = ပုနာတီတိ ပုညံ။ ပု+ဏျ (န လာ)။

သုဂ္ဂတိံ = သုဋ္ဌ၊ ဂတိ သုဂ္ဂတိံ။ သု+ဂတိ။

သုမနာဒေဝီဝတ္ထု ပြီး၏။

၁-ယမကဝဂ်။ ၁၄-ဒွေသဟာယကဘိက္ခုဝတ္ထု

၁၉။ ဗဟုမ္ပိ စေ သံဟိတ ဘာသမာနော၊
န တက္ကရာ ဟောတိ နရော ပမတ္တော။
ဂေါပေါ ဂါဝေါ ဂဏယံ ပရေသံ၊
န ဘာဂဝါ သမညဿ ဟောတိ။

၂၀။ အပ္ပမ္ပိ စေ သံဟိတဘာသမာနော၊
ဓမ္မဿ ဟောတိ အနုဓမ္မစာရီ။
ရာဂဉ္စ ဒေါသဉ္စ ပဟာယ မောဟံ၊
သမ္ပပ္ပဇာနော သုဝိမုတ္တစိတ္တော။
အနုပါဒိယာနော ဣဓ ဝါ ဟုရံ ဝါ၊
သ ဘာဂဝါ သမညဿ ဟောတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရဟန္တာအဖြစ်သို့ရောက်သော တောကျောင်းနေ ဝိပဿနာဓရဆောင်နှင့် စာပေသင်ကြားပို့ချ၍ ဂိုဏ်းဆရာဖြစ်သော ဂန္ထဓရဆောင် သာဝတ္ထိပြည်သား မိတ်ဆွေဖြစ်သော ရဟန်းနှစ်ပါးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်၏ အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယော နရော။ အကြင်သူသည်။ သံဟိတံ၊ ပိဋကတ်သုံးပုံတည်းဟူသောဘုရားစကားတော်ကို။ ဗဟုမ္ပိ၊ များစွာလည်း။ ဘာသမာနော၊ သူတပါးတို့အား ပို့ချဟောပြောလျက်။ ပမတ္တော၊ မေ့လျော့သည်ဖြစ်၍။ တက္ကရော၊ ထိုပိဋကတ်သုံးပုံမှလာသော ကျင့်နည်းကို ပြုကျင့်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ သော နရော၊ ထိုသူသည်။ ပရေသံ၊ သူတပါးတို့၏။ ဂါဝေါ၊ နွားတို့ကို။ ဂဏယံ ဂဏယန္တော၊ ရေတွက်လျက်။ နိယျာဒေန္တော၊ အပ်နှင်းရသော။ ဂေါပေါ၊ နွားကျောင်းသားနှင့်တူ၏။ သာမညဿ၊ ဈာန်မဂ်၊ ဖိုလ်၏။ ဘာဂဝါ၊ အဖို့ရှိသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်နိုင်။

ယော နရော၊ သည်။ သံဟိတံ၊ ကို။ အပ္ပမ္ပိ၊ အနည်းငယ်မျှလည်း။ ဘာသမာနော၊ သူတပါးတို့အား ပို့ချဟောပြောလျက်။ ဓမ္မဿ၊ လောကုတ္တရာ တရားကို။ အနုဓမ္မစာရီ၊ တရားအားလျော်စွာ ကျင့်သည်။ စေ ဟောတိ၊ အံ့။ သော နရော၊ ထိုသူသည်။ ဣဂဉ္စ၊ ဣဂကို လည်းကောင်း။ ဒေါသဉ္စ၊ ဒေါသကိုလည်းကောင်း။ မောဟဉ္စ၊ မောဟကို လည်းကောင်း။ ပဟာယ၊ ပယ်၍။ သမ္ပပ္ပဇာနော၊ ပညာအဆင်အခြင်နှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍။ သုဝိမုတ္တစိတ္တော၊ ကိလေသာတို့မှ ကောင်းစွာလွတ်သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍။ ဣဓ ဝါ၊ ဤလောက၌လည်းကောင်း။ ဟုရံ ဝါ၊ နောင်ဘဝ၌လည်းကောင်း။ အနုပါဒိယာနော၊ စွဲလမ်းမှု မရှိသည်ဖြစ်၍။ သာမညဿ၊ ဈာန်မဂ်၊ ဖိုလ်၏။ ဘာဂဝါ၊ အဖို့ရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

စကားပြေ

နွားကျောင်းသားသည် နွားရှင်တို့အား နွားတို့ကို ရေတွက်အပ်နှင်းရသဖြင့် နွားကျောင်းခသာရ၍ နွားနို့ အရသာကို မသုံးဆောင် မခံစားရသကဲ့သို့ ပိဋကသုံးပုံကို သူတပါးတို့အား ပို့ချပေးသဖြင့် တပည့်တို့၏ အပြုအစုကိုသာ ခံစားရ၍ ကျင့်ကြံပွားများသင့်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို မပွားပဲ မေ့မေ့လျော့လျော့နေသူသည် ဈာန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ်အရသာကို မသုံးဆောင် မခံစားရပေ။

ပိဋကသုံးပုံတည်းဟူသော ဘုရားစကားတော်ကို အဟောအပြောနည်းသော်လည်း တရားတော်နှင့်အညီ ကျင့်ကြံအားထုတ်သောသူသည် ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟကိုပယ်လျက် ပညာအဆင်အခြင်နှင့် ပြည့်စုံကာ ကိလေသာတို့မှလွတ်သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ ဤဘဝ နောင်ဘဝတို့၌စွဲလမ်းမှုမရှိသဖြင့် ဈာန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ်အရသာကို သုံးဆောင်ခံစားရ၏။

[ဗဟုမ္မိ စသော ပထမဂါထာကို သီလ၊ ဗဟုသုတနှင့် ပြည့်စုံသော်လည်း အနိစ္စစသည်ဖြင့် နှလုံးမသွင်းပဲ မေ့မေ့ လျော့လျော့ နေသောရဟန်းကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။ ဒုဿီလရဟန်းကို ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူသည် မဟုတ်။

ဒပုဗ္ဗိစသော ဒုတိယဂါထာကို သီလနှင့် ပြည့်စုံ၍ အကြားအမြင်နည်းသော်လည်း မမေ့မလျော့ တရားအားထုတ်သော ရဟန်းကို ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူသည်။]

သံဟိတံ-ပိဋကတ်သုံးပုံ ဟူသော ဘုရားစကားတော်ရ၏။

ဓမ္မဿ-လောကုတ္တရာ တရားကိုးပါးရ၏။

အဋ္ဌဓမ္မစာရီ-လောကုတ္တရာ တရား ရရှိရန်အကြောင်း ဖြစ်သော စတုပါရိ သုဒ္ဓိသီလ၊ ဓုတင်၊ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းစသည်ကို ကျင့်သောသူ။

သမ္ပပ္ပဇာနော-သင့်သောအကြောင်းဖြင့် သိထိုက်သော တရားတို့ကိုသိသူ။

သုဝိမုတ္တစိတ္တော-တဒဂ်၊ ဝိက္ခမ္ဘန၊ သမုဇ္ဈေဒ၊ ပဋိပဿဒ္ဓိ၊ နိဿရဏ ဟူသော ဝိမုတ္တိတို့၏ အစွမ်းဖြင့် ကိလေသာတို့မှ လွတ်သောစိတ်ရှိသူ။

အနုပါဒိယာနော -ခန္ဓာ၊ အာယဟန၊ ဓာတ်တို့ကို မစွဲလမ်းသော ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်။

သာမညဿ-၌ သာမညအရ ဈာန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ်။

နွားကျောင်းသားနှင့် နွားရှင်

နွားကျောင်းသားသည် နွားကို ထိန်းကျောင်းခသာရပြီး နွားနို့စသည်ကို မသုံးဆောင်ရပဲ နွားပိုင်ရှင်ကသာ နွားနို့ စသည်ကို စိတ်တိုင်းကျသုံးဆောင်နိုင်သကဲ့သို့ ပိဋကတ်များကို သင်ကြားပို့ချပေးရုံသာ ပေးသူသည် သင်ကြား

ပို့ချချစ်သော ကပည့်များ၏ ဝတ်ပြုမှုကိုသာ ခံစားရပြီး မဂ်၊ ဖိုလ်အရသာကို မခံစားရ၊ တရားတော်လာတိုင်းကျင့်သူသာ မဂ်၊ ဖိုလ်အရသာကို အလိုရှိတိုင်း ခံစားရသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ။ ၁။ ၁၀၁၊ ၂။)

ဘုရားချီးမွမ်းခံရသူ

ဝိပဿနာဓုရကို ကြိုးစားအားထုတ်သဖြင့် ပဋိသမ္ဘိဒါလေးပါးနှင့်တကွ ရဟန္တာဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်ကို ဘုရားရှင် ချီးမွမ်းတော်မူသည်။

ပိဋကတ်သုံးပုံကိုသင်ယူပြီး တရားဟောခြင်း၊ စာပေပို့ချခြင်းတို့ကိုပြု၍ ဂိုဏ်းဆရာကြီးပင်ဖြစ်သော်လည်း ဈာန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ်အကြောင်းကို မေးမြန်း၍မရသူအား ဘုရားရှင်ချီးမွမ်းတော်မူမူ။

နရော = နေတီတိ နရော။ နိ+အရ။

ပမတ္တော = ပမဇ္ဇတီတိ ပမတ္တော။ ပ+မဒ်+တ။

ဂေါပေါ = ဂါဝေါ ပါတီတိ ဂေါပေါ။ ဂေါ+ပါ+အ။

ဘာဂဝါ = ဘာဂေါ အဿ အတ္တိတိ ဘာဂဝါ။ ဘာဂ+ဝန္တု။

သာမညဿ = သမုဏဿ ဘာဝေါ သာမညံ။ သမဏ+ဏျ။

သုဝိမုတ္တစိတ္တံ = သုဝိမုတ္တံ စိတ္တံ ယဿာတိ သုဝိမုတ္တစိတ္တံ။ သုဝိမုတ္တ+စိတ္တ+ယ။

အနုပါဒိယပာနော = န ဥပါဒိယာနော အနုပါဒိယာနော။ န+ဥပါဒိယာန။

ဒွေသဟာယကုသိက္ခာဝတ္ထုပြီး၏။

ယမကဝဂ်ပြီး၏။

~~~~~

၂-အပ္ပမာဒဝဂ်

၁-သာမာဝတိဝတ္ထု

၂၁။ အပ္ပမာဒေါ အမတပဒံ၊ ပမာဒေါ မစ္စုနော ပဒံ။
အပ္ပမတ္တာ န မိယန္တိ၊ ယေ ပမတ္တာ ယထာ မတာ။

၂၂။ ဧဝံ ဝိသေသတော ဥတု၊ အပ္ပမာဒမိ ပဏ္ဍိတာ။
အပမာဒေ ပမောဒန္တိ၊ အရိယာနံ ဂေါစရေ ရတာ။

၂၃။ တေ ဈာယိနော သာသတိကာ၊ နိစ္စံ ဒဠပရက္ကမာ။
ဗုသန္တိ ဓီရာ နိဗ္ဗာနံ၊ ယောဂက္ခေမံ အနုတ္တရံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ကောသမ္မိပြည် ဘောသက သဠေးဆောက်လုပ်လှူဒါန်းသော ဘောသံတာရုံကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေ တော်မူစဉ် သာမာဝတီအမှူးရှိသော ငါးရာသော နန်းတွင်းသူများ၏ သေခြင်း နှင့် မာဂဏ္ဍီအမှူးရှိသော ဆွေမျိုးတို့၏ သေခြင်းနှစ်မျိုးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်၏အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်ဖြစ် ကြသည်။

အနက်

အပ္ပမာဒေါ၊ မမေ့မလျော့ခြင်းသည်။ အမတပဒံ၊ နိဗ္ဗာန်၏အကြောင်းတည်း။ ပမာဒေါ၊ မေ့မလျော့ခြင်းသည်။ မစ္စုနော၊ သေခြင်း၏။ ပဒံ၊ အကြောင်းတည်း။ အပ္ပမတ္တာ၊ မမေ့မလျော့သောသူတို့သည်။ န မိယန္တိ၊ သေသည်မမည်ကုန်။ ယေ၊ အကြင်သူတို့သည်။ ပမတ္တာ၊ မေ့လျော့ကုန်၏။ တေ၊ ထိုသူတို့သည်။ မတာ ယထာ၊ သေသူတို့ကဲ့သို့တည်း။ (ဝါ) သေသူနှင့်တူကုန်၏။

ပဏ္ဍိတာ၊ ပညာရှိတို့သည်။ အပ္ပမာဒမိ၊ မမေ့မလျော့ခြင်း၌။ ဧဝံ ဤသို့။ ဝိသေသတော၊ ထူခြားသောအားဖြင့်။ ဥတု၊ သိ၍။ အရိယာနံ၊ အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဂေါစရေ၊ ကျက်စားရာ လောကုတ္တရာတရား၌။ ရတာ၊ မေ့ လျော့ကြကုန်လျက်၊ အပ္ပမာဒေါ မမေ့မလျော့သော သတိတရား၌။ မောဒန္တိ၊ မေ့ လျော့ကြကုန်၏။

ဈာယိနော၊ သမထ ဝိပဿနာ ဈာန်နှစ်ပါးဖြင့် ကိလေသာတို့ကို ရှို့မြှိုက် ကုန်လျက်။ သာတတိကာ၊ အမြဲမပြတ်လုံ့လပြုကုန်သည်ဖြစ်၍။ နိစ္စံ၊ အမြဲ။ ဒဠပရက္ခမာ၊ မတူနဲ့မဆုတ် လုံ့လထုတ်ကုန်သော။ တေ ဓီရာ၊ ထိုပညာရှိတို့ သည်။ ယောဂက္ခေမံ၊ ယောဂလေးပါး၏ ကုန်ရာဖြစ်သော။ အနုတ္တရံ၊ အတု မရှိမြတ်သော။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်သို့။ ဖုသန္တိ၊ ရောက်ကြကုန်၏။

စကားပြေ

ကုသိုလ်ကောင်းမှု၌မမေ့မလျော့ခြင်းသည် သေခြင်းကင်းရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက် ကြောင်းဖြစ်၏။ ကုသိုလ်ကောင်းမှု၌ မေ့မလျော့ခြင်းသည် သေခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်၏။ မမေ့မလျော့သူတို့သည် ဇာတိစသည်မှလွတ်၍ ဝဋ်ဆင်းရဲပြတ်သော ကြောင့် သေသည်မမည်ကုန်။ မေ့မလျော့သောသူတို့ကား ဇာတိစသည်မှလွတ် ၍ ဝဋ်ဆင်းရဲမပြတ်သောကြောင့် သေသည်မမည်ကုန်၏။

ပညာရှိတို့သည် မမေ့မလျော့မှု၌ ဤသို့ ထူးခြားသောအကြောင်းကိုသိ၍ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အာရုံပြုရာ လောကုတ္တရာတရား၌ မွေ့လျော်ကုန်လျက် မမေ့မလျော့သော သတိတရား၌ ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်ကြကုန်၏။

အမြဲလုံ့လပြုကုန်လျက် မတူနဲ့မဆုတ် လုံ့လထုတ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ သမထ ဝိပဿနာဈာန်နှစ်ပါးဖြင့် ကိလေသာတို့ကို ရှို့မြှိုက်ကုန်သော ပညာရှိတို့သည် ယောဂလေးပါးတို့၏ကုန်ရာ အတုမရှိမြတ်သော နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြရကုန်၏။

အပ္ပမာဒ-ပိဋကသုံးပုံ၏ အချုပ်တရားဖြစ်သော မမေ့မလျော့ခြင်းရ၏။ တရားကိုယ်မှာ သတိတရားဖြစ်သည်။

အမတပဒံ-၌ ‘အမတ’သေခြင်းကင်းရာ နိဗ္ဗာန်ရ၏။

ပဒံ-နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း သတိရ၏။

အပ္ပမတ္တာ န မိယန္တိ-သတိနှင့်ပြည့်စုံသူသည် မအို မနာ မသေဟုဆိုလိုသည် မဟုတ်၊ ပဋိသန္ဓေနေသူမှန်သမျှ အိုမှု နာမှု သေမှုနှင့် မကင်းနိုင်၊ သို့သော် မမေ့မလျော့သောသူသည် အပ္ပမာဒတရားကို လက်ကိုင်ထားလျက် လျင်မြန်စွာ မင် ဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုသဖြင့် နှစ်ဘဝ သုံးဘဝစသည် မဖြစ်ရသောကြောင့် သတိနှင့်ပြည့်စုံသူကို အသက်ရှင်နေသည်ဖြစ်စေ၊ သေသည်ဖြစ်စေ သေသည် မမည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

ယေ ပမတ္တာ မတာ ယထာ-သေသောသူတို့သည် ထင်းတုံးကဲ့သို့ အသက် ဝိညာဏ် ကင်းကုန်၏။ ထို့အတူ သတိလွတ်ကင်းသောသူသည် ဒါနမ္မ၊ သီလမ္မ၊ ဥပုသ်စောင့်မ္မ၊ ဆရာဥပဇ္ဈာယ်ဝတ်ပြုမ္မ၊ ဓတင်္ဂမ္မ စသည်တို့ကို ပြုမည်ဟု စိတ် အကြံမျှမဖြစ်သဖြင့် သူသေနှင့်အတူတူပင် ဖြစ်ကြသည်။

ဧဝံ ဝိသေသတော ဥတု-သတိလွတ်ကင်းသောသူသည် ဝဋ်ဆင်းရဲမမထွက် မြောက်နိုင်၊ သတိရှိသောသူသည် ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်နိုင်၏ဟု ထူးခြားစွာ သိသည်။

အရိယာနံ-ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ အရိယာသာဝက ရ၏။

ဂေါစရေ-သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးစသော ဗောဓိပက္ခိယ ၃၇-ပါးနှင့် လောကုတ္တရာတရား ၉-ပါးရ၏။

တေ ဈာယိနော-သမာပတ် ၈-ပါးဟူသော အာရမ္မဏုပနိဇ္ဈာန်၊ ဝိပဿနာမဂ်၊ ဖိုလ်ဟူသော လက္ခဏုပနိဇ္ဈာန်ဖြင့် ကိလေသာကို ရှို့မြှိုက်သူ။

သာတတိကာ-တောထွက်သည်မှ စ၍ အရဟတ္တမဂ်တိုင်အောင် ဖြစ်သော ကာယိကဝီရိယနှင့် စေတသိကဝီရိယရှိသူ။

ဖုသန္တိ-မဂ်လေးပါးဟူသော ဉာဏဖုသန၊ ဖိုလ်လေးပါးဟူသော ဝိပါကဖုသန နှစ်မျိုးတွင် ဤ၌ ဝိပါကဖုသနကို လိုအပ်ပါသည်။

ယောဂက္ခေမံ-နိဗ္ဗာန်၌ လူအပေါင်းကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ နစ်မြုပ်စေတတ်သော ယောဂလေးပါးဟူသော ဘေးမရှိသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် ယောဂက္ခေမ မည်သည်။

အနုတ္တရံ-လောကီ လောကုတ္တရာတရားတို့ထက် မြတ်သောကြောင့် နိဗ္ဗာန် သည် အနုတ္တရမည်သည်။

အကုသိုလ်ကံ-အလ္လကပ္ပတိုင်းမှာ ငတ်မွတ်မှုကြောင့် ကောတုဟလိကသည် ဇနီးကာဠီနှင့် သားကလိကိုခေါ်ပြီး ကောသမ္မိပြည်သို့ သွားရာ လမ်းခရီးအကြား ခိုကွာပြတ်သဖြင့် (ဇနီးက အတန်တန်တောင်းပန်ပါလျက်) သားကလေးကို စွန့်ပစ်ထားခဲ့မှု အကုသိုလ်ကံကြောင့် နောင်ဘဝ၌ ၇-ကြိမ်တိုင်တိုင် စွန့်ပစ်ခံ ရသည်။

လူနှင့်တိရစ္ဆာန်-လူများသည် စိတ်ကူးတခြား အပြောတခြား ဖြစ်တတ်သည်။ တိရစ္ဆာန်များသည် ကောက်ကွေ့မှုမရှိ၊ ဖြောင့်စင်းမှုရှိသည်။

နတ်စုတေကြောင်း ၄-ပါး

- ၁။ အသက်တမ်းကုန်မှုကြောင့် စုတေခြင်း၊
- ၂။ ကောင်းမှုကံစွမ်း ကုန်မှုကြောင့် စုတေခြင်း၊
- ၃။ အစာစားချိန် လွန်မှုကြောင့် စုတေခြင်း၊
- ၄။ သူတပါးအပေါ် စိတ်ဆိုးမှုကြောင့် စုတေခြင်း။

(ဓမ္မာဠာ ၁။ ၁၁၀။)

ရာဘူးအလိုက် တည်ငြိမ်မှု ရှိရမည်

ဃောသကသည် နန်းတော်သို့ သွားစဉ်က နန်းရင်ပြင်၌ ရေအိုင်ကို ခုန်ကျော်၍ သွားသော်လည်း နန်းတော်မှ ပြန်လာသောအခါ သဌေးရာထူး ပေးမည်ဟု ရှင်ဘုရင်က ပြောလိုက်သဖြင့် ရေအိုင်တွေ့သောအခါ မခုန်တော့ပဲ ရေထဲသို့ဆင်းပြီး ဖြည်းညင်းစွာ ပြန်လာသည်ကို အတုယူပြီး အသက်ပင်ငယ် သော်လည်း ရာထူးကြီးလျှင် ကြီးသလောက် တည်ငြိမ်မှုရှိသင့်သည်။

(ဓမ္မာဠာ ၁။ ၁၁၉။)

သတ္တိခဲ-ဥတေနမင်းသည် စဏ္ဍပဇ္ဇောတမင်းအား ကျွန်ုပ်ထံမှ မန္တန်ကို သင်ယူလိုလျှင် ကျွန်ုပ်ကို ရှိခိုးရမည်။ ဂိုမခိုးလျှင် မန္တန်ကို သင်မပေးနိုင်၊ မန္တန် သင်မပေး၍ အနိုင်ကျင့်လျှင်လည်း ခန္ဓာကိုယ်ကိုသာ အနိုင်ကျင့်၍ရမည်။ ကျွန်ုပ်၏ စိတ်ဓာတ်ကိုကား အနိုင်ကျင့်၍ မည်မဟုတ်ဟု သတ္တိရှိပြောလိုက်သည်။

(ဓမ္မာဠာ ၁။ ၁၂၅။)

ယာဉ် ၅-မျိုး-စဏ္ဍပဇ္ဇောတမင်းသည် ဘဝတခု၌ အရှင်သခင်၏စေခိုင်းချက် အရ အသွားအပြန် လျင်မြန်သောအဟုန်ဖြင့် ပြေးသွားကာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါကို ဆွမ်းလှူခဲ့ပြီး ဆုတောင်းခဲ့မှုကြောင့် တနေ့ ယူဇနာ(၅၀)သွားနိုင်သော ဘဒ္ဒ-ဝတီမည်သောဆင်၊ ယူဇနာ(၆၁)သွားနိုင်သော ကာကမည်သောကျွန်၊ ယူဇနာ(၁၀၀)သွားနိုင်သော စေလကဌိမည်သော မြင်း၊ မုဉ္ဇကေသီမည်သောမြင်းနှင့် တနေ့ ယူဇနာ(၁၂၀)သွားနိုင်သော နာဠာဂီရိမည်သော ဆင်ယာဉ်ကိုရရှိသည်။

(ဓမ္မာဠာ ၁။ ၁၂၆-၇။)

ဘုန်းကံ

အရှင်အာနန္ဒာသည် (၅၀၀) တန်သင်္ကန်း အထည် (၅၀၀) ကို အကြိမ် ငါးရာ၊ တထောင်တန်သင်္ကန်း အထည် (၁၀၀၀) ကို အကြိမ်တထောင်၊ တသိန်းတန်သင်္ကန်း အထည်တသိန်းကို အကြိမ်တသိန်းအလှူခံရသည်။ တထည်၊ နှစ်ထည်၊ သုံးထည်၊ လေးထည်၊ ငါးထည်၊ ဆယ်ထည်အလှူခံရသောအကြိမ် ပေါင်းကား မရေတွက်နိုင်အောင် များပြားသည်။ ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီး သောအခါ ဇမ္ဗူဒိပ်တကျွန်းလုံးရှိ ကျောင်းတိုက်အားလုံးမှာနေသော ရဟန်း တော်များအား မိမိပိုင်သပိတ် သင်္ကန်းများကို လှည့်လည်လှူဒါန်းနိုင်သည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၀- ၁။)

အမြတ်ထုတ်ကြပုံ

မာဂဏ္ဍီ၏ လုပ်ကြံမှုကြောင့် သာမာဝတီအမှူးရှိသော အမျိုးသမီးငါးရာ မီးလောင်ခံနေရစဉ် ဝေဒနာပရိဂ္ဂဟကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းကြသဖြင့် အချို့ သကဒါဂါမ်တည်၍ အချို့အနာဂါမ်တည်သွားကြသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၁။)

မာဂဏ္ဍီအုပ်စု

မာဂဏ္ဍီနှင့်ဆွေမျိုးစုလည်း မိမိတို့ယုတ်မာမှု ကံအားလျော်စွာ နန်းရင်ပြင်၌ ကျင်းတူးမြှုပ်၍ မီးလောင်ခံရပြီးလျှင် သံထွန်သွားဖြင့် အပိုင်းအပိုင်းပြတ်အောင် အနှိပ်စက်ခံသွားရသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၂။)

ဝဋ်ကျွေး— သာမာဝတီအမှူးပြုသော အမျိုးသမီးများသည် ဘဝတခုမှာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတပါးကို မီးရှို့ခဲမှုကံကြောင့် အနှစ်သိန်းပေါင်းများစွာ ငရဲ၌ခံရပြီး ဘဝပေါင်းတရာ ယခုကဲ့သို့မီးရှို့ခံရသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၃။)

ခုဇ္ဇေတ္တရာ

ခုဇ္ဇေတ္တရာသည် ခါးကုန်းသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၏ ဆွမ်းခံကြွလာပုံကို အတုပြု၍ ပြက်ရယ်ပြုခဲမှုကြောင့် ခါးကုန်းမူသည်။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့အား မိမိပိုင်ဆင်စွယ် လက်ကောက်များကို သပိတ်ခြေပြု၍ လှူခဲမှု ပြုစုမှုကြောင့် ဉာဏ်ပညာကြီး ကျယ်သော ပိဋကတ်သုံးပုံဆောင် သောဇာပန်ဖြစ်ရသည်။ ရဟန္တာတေရိမ တပါးကို စေခိုင်းမှုကြောင့် သူတပါးကျွန်ဖြစ်ရသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၄။)

သေသုနှင့် ရှင်သု

တရားမေ့သူသည် အသက်တရာရှည်သော်လည်း သေသုပင်မည်၍ တရား
မမေ့သူသည် သေသော်လည်း ရှင်သုပင်မည်သည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၅။)

ပမာဒေါ=ပမဇ္ဇတေ ပမာဒေါ။ ပ+မဒ်+ဏ။

အမတပဒံ=အမတဿ ပဒံ အမတပဒံ။ အမတ+ပဒ။

မစ္စုနော =မရတီတို့ မစ္စု။ မရ်+တျ။

အပ္ပမတ္တာ=အ+ပမတ္တာ ပမဇ္ဇန္တီတိ ပမတ္တာ။

ပဒံ =ပဇ္ဇန္တိ ဧတေနာတိ ပဒံ။ ပဒ်+အ။

မတာ =မရန္တီတို့ မတာ။ မရ်+တ။

ပဏ္ဍိတာ =ပဏ္ဍာ (ဗုဒ္ဓိ) သဉ္ဇာတာ အဿာတိ ပဏ္ဍိတော။ ပဏ္ဍ+ဣတ။
ပဏ္ဍတိ ဧာနာတိတိ ပဏ္ဍိတော။ ပဉ်+တ။

အရိယာနံ=ကိလေသာရယော ဟနတီတိ အရဟော၊ သောဝေ အရိယော။
အရိ+ဟန်+ကံ။ အရတိ အဓိဂစ္ဆတိ မဂ္ဂဗလဓမ္မေတိ အရိယော။
အရ်+ဏျ။

ဂေါစရေ=ဂါဝေါ ဣန္ဒြိယာနိ စရန္တိ ဧတေသုတိ ဂေါစရာ။ ဂေါ+စရ်+။

ဈာယိနော=ဈာယတိ သီလေနာတိ ဈာယိ။ ဈေ+ဏီ။

သတတိကာ=သတတံ ပဝတ္တတီတိ သတတိကော။ သတတ+ဏိက။

သတတံ =သမန္တတော တနောတိတိ သတတံ။ သံ+တနု+တ။

ဓိရာ =ဓိ အဿ အတ္တိတိ ဓိရော။ ဓိ+ရ။

နိဗ္ဗာနံ =ဝါနတော နိက္ခန္တံ နိဗ္ဗာနံ။ နိ+ဝါန။

ယောဂက္ခေမံ=ယောဂါနံ ခေမော ယောဂက္ခေမော။ ယောဂ+ခေမ။
ဗိယန္တိ ဧတ္ထာတိ ခေမံ။ ခိ+မ။

အနုတ္တရံ =နတ္ထိ ဥတ္တရော ဧတ္ထာတိ အနုတ္တရော။ န+ဥတ္တရ+တေ။

သာမာဝတီဝတ္ထုပြီး၏။

၂-အပ္ပမာဒဝဂ်။ ၂-ကုမ္ဘဿောသကသေဋ္ဌိဝတ္ထု

၂၄။ ဥဋ္ဌာနဝတော သတိမတော၊ သုစိကမ္မဿ နိသမ္မကာရိနော။
သညတဿ ဓမ္မဇီဝိနော၊ အပ္ပမတ္တဿ ယသောဘိဝံစုတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူစဉ် ကုမ္ဘဿောသကမည်သောရာဇဂြိုဟ်
သဌေးသားကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ကုမ္ဘဿောသက သဌေးသားသည် သောတာပန်
ဖြစ်သည်။

အနက်

ဥဋ္ဌာနဝတော၊ လုံ့လရှိသော။ သတိမတော၊ သတိရှိသော။ သုစိကမ္မဿ၊
စင်ကြယ်သောကံရှိသော။ နိသမ္မကာရိနော၊ စုစမ်းဆင်ခြင်၍ ပြုလေ့ရှိသော။
သညတဿ၊ ကိုယ် နှုတ် စိတ်ကိုစောင့်စည်းသော။ ဓမ္မဇီဝိနော၊ တရားသဖြင့်
အသက်မွေးသော။ အပ္ပမတ္တဿ၊ မမေ့မလျော့သူအား။ ယသော၊ အခြံအရံ
အကျော်အစောသည်။ အဘိဝံစုတိ၊ တိုးပွား၏။

စကားပြေ

သတိဝီရိယရှိ၍ အပြစ်ကင်းသော အမှုမှန်သမျှကို ပညာဖြင့်ဆင်ခြင်ပြီး
ပြုလေ့ရှိသော ကိုယ် နှုတ် စိတ်ကိုစောင့်စည်းလျက် တရားသော နည်းလမ်း
ဖြင့် အသက်မွေးသော မမေ့မလျော့သူအား စည်းစိမ်ဥစ္စာ ဩဇာအာဏာ
ချီးမွမ်းခံရခြင်းဟူသော ကျော်စောခြင်းများ တိုးပွားနိုင်၏။

နိသမ္မကာရိနော— ဤသို့သောအမှုကို ဤသို့ပြုလျှင် ဤသို့သောအကျိုး
ဖြစ်မည်ဟု ပညာဖြင့်ဆင်ခြင်၍ ပြုသောသူ။

သညတဿ—ကိုယ် နှုတ် စိတ်ဖြင့် အကုသိုလ်မဖြစ်အောင် စောင့်စည်းသူ။

ဓမ္မဇီဝိနော—လူများအဖို့ ချိန် တောင်းစသည် စဉ်းလဲမှု မရှိစေပဲ လယ်ထွန်မှု
နှားမွေးမှု ရောင်းဝယ်မှုပြုသူ၊ သာသနာဝင်များအဖို့ ဆေးကုခြင်း သူတပါးခိုင်း
စေသည်ကို ပြုခြင်းစသော အမှုကိုရှောင်၍ တရားသဖြင့် ဆွမ်းခံခြင်းဖြင့်
အသက်မွေးသူရ၏။

ယသော— ၁။ စည်းစိမ်ဥစ္စာရှိခြင်း၊

၂။ ကျော်စောခြင်း အစိုးရခြင်း ချီးမွမ်းခံရခြင်း။

ရောဂါဆန်း

အဟိဝါတခေါ်သော ရောဂါဖြစ်လျှင် ရှေးဦးစွာ ယင်ကောင်မှစပြီး နွားများ
သေကြသည်၊ နောက် ကျွန်အမှုလုပ်များ သေကြသည်၊ နောက်ဆုံး အိမ်ရှင်
များသေကြသည်။ ယင်းရောဂါဖြစ်မှန်းသိ၍ အိမ်နံရံ ဖောက်ထွက်ပြေးသူသည်
သာ အသက်ဘေးမှ ချမ်းသာနိုင်သည်။

(ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၄၇။)

စီးပွားတိုးတက်ကြောင်း

ဝီရိယရှိခြင်း၊ သတိရှိခြင်း၊ ကိုယ်နှုတ်စင်ကြယ်မှုရှိခြင်း ဉာဏ်ဖြင့်ဆင်ခြင်
ပြုလုပ်ခြင်း၊ ကိုယ်နှုတ်စောင့်ထိမ်းခြင်း၊ မှန်ကန်စွာအသက်မွေးခြင်း၊ သတိ
မလွတ်ခြင်း ဤအကြောင်းများ ပြည့်စုံသူတည် စီးပွားများ မုချတိုးတက်မည်။

(ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၅၂။)

သုစိကံဗ္ဗဿ=သုစိ ကဗ္ဗော ယဿာတိ သုစိကဗ္ဗော။ သုစိ+ကဗ္ဗ+ယ

နိသမ္ဗကာရိနော=နိသမ္ဗ+သမ+ကရိ+ဏီ။ နိသမ္ဗ—နိ+သမု+တွာ။

သညတဿ=သညမတိတိ သညတော။ သံ+ယမု+တ။

ဓမ္မဇီဝိနော=ဓမ္မေန ဇီဝတိ သီလနာတိ ဓမ္မဇီဝီ။ ဓမ္မ+ဇီဝိ+ဏီ။

ယသော=ယဇတိ ဧတေနာတိ ယသော။ ယဇ+အ(ဇ ကို သပြု) သဗ္ဗတ္ထ
ယာတိတိ ယသော။ ယာ+သ။ ယသတိ ပယသတိတိ ယသော။
ယဿံ+အ။

ကုမ္ဘဿောသကသေဌိ ဝတ္ထုပြီး၏။

*****

၂-အပ္ပမာဒဝဂ်။ ၃-စူဠပန္နကတ္ထေရဝတ္ထု

၂၅။ ဥဌာနေနပ္ပမာဒေန၊ သံယမေန ဒမေန စ။
ဒီပံ ကယိရာထ မေဓာဝီ၊ ယံ သြဗော နာဘိကီရတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန် ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် လေးလံတိုင်တိုင် ဂါထာတပုဒ်ကိုကျက် မှတ်သော်လည်း မရသောကြောင့် နောင်တော်ဖြစ်သူ မဟာပန္နကထေရ်၏ နှင်ထုတ်ခြင်းကို ခံရသော စူဠပန္နကထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော် မူ၏။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဥဋ္ဌာနေန၊ လုံ့လ ဝီရိယနှင့်လည်းကောင်း။ အပ္ပမာဒေန၊ မမေ့လျော့ ခြင်းနှင့်လည်းကောင်း။ သံယမေန၊ သီလစောင့်စည်းခြင်းနှင့် လည်းကောင်း။ ဓမ္မေန စ၊ ဣန္ဒြေကို ဆုံးမခြင်းနှင့် လည်းကောင်း။ (သမန္နာဂတော၊ ပြည့်စုံ သော)။ မေဓာဝီ။ ပညာရှိသည်။ (သံသာယသာဂရေ၊ သံသရာတည်းဟူသော သမုဒ္ဒရာ၌)။ ဒီပံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်တည်းဟူသော ကျွန်းကို ဂုဏ်ရာထ၊ ပြုလုပ်ရာ၏။ ယံ၊ အကြင်ကျွန်းကို။ ဩဃော၊ ကိလေသာ ရေအလျဉ်သည်။ နာဘိကီရတိ၊ မဖျက်ဆီးနိုင်။

စကားပြေ

လုံ့လရှိခြင်း မမေ့လျော့ခြင်း သီလစောင့်ခြင်း ဣန္ဒြေကိုဆုံးမခြင်း ဤ လေးပါးနှင့်ပြည့်စုံသော ပညာရှိသည် သံသရာတည်း ဟူသော သမုဒ္ဒရာ၌ ကိလေသာရေအလျဉ် မဖျက်ဆီးနိုင်သော အရဟတ္တဖိုလ် တည်းဟူသော မှီခိုရာ ကျွန်းကို ပြုနိုင်သည်။

- ဥဋ္ဌာန- အရ ဝီရိယ ရ၏။ အပ္ပမာဒ- အရ သတိ ရ၏။
- သံယမ - အရ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလရ၏။ ဓမ- အရ ဣန္ဒြေကိုဆုံးမခြင်းရ၏။
- ဒီပံ- အရ မိမိမှီခိုရာ အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော ကျွန်းရ၏။
- ဩဃော- အရ ဩဃ လေးပါးရ၏။

သမီးတကောင် နွားတထောင်

ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ မဟာပန္နကထေရ်နှင့် စူဠပန္နကထေရ်နှစ်ပါး၏ မယ်တော် လောင်းဖြစ်သော သဌေးသမီးလေးသည် အရွယ်ရောက်လာသည့် အချိန်၌

မိဘများသည် ဘုံခုနစ်ဆင့်ရှိသော ပြာသာဒ်ထက်တင်ထားပြီး အထူးကြပ်မတ် စောင့်ရှောက်ထားသော်လည်း မိမိကျန်ဖြစ်သူနှင့်ထွက်ပြေးကြပြီး တနေရာမှာ ပေါင်းသင်းနေထိုင်ကြသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၃။)

ဉာဏ်လေးခြင်း

စူဠပန္နက အလောင်းလျာသည် ကဿပဘုရားရှင်လက်ထက်မှာ စာတတ် ပေတတ်တပါးဖြစ်ခဲ့စဉ် ဉာဏ်လေးသော မိမိတပည့်ရဟန်းတပါးကို ရှက်ပြီး စာဆက်လက် မသင်ချင်လောက်အောင် ပြက်ချယ်ပြောင်လှောင်ခဲ့မှုကြောင့် ယခု စူဠပန္နကဖြစ်ရသည့်ဘဝ၌ စာသင်၍မတတ်နိုင်အောင် ဉာဏ်ထိုင်းမှု ဖြစ်ရ သည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၅။)

အနာနှင့်ဆေး တည့်အောင်ပေး

နောင်တော်ဖြစ်သော မဟာပန္နကသည် တဂါထာကို လေးလသင်ပေး၍ မရနိုင်လောက်အောင် ဉာဏ်လေးမှုကြောင့် ညီငယ်ဖြစ်သော စူဠပန္နကကို နှင်ထုတ်လိုက်ရာ ရှေးဘဝတခုမှာ ရှင်ဘုရင်ဖြစ်ခဲ့စဉ်က နဖူးကချွေးကို ပုဝါဖြင့် သုတ်ပြီး အနံ့စွသညာ ဖြစ်ခဲ့ဖူးသည့်အတွက် အနံ့စွသညာပြု၍ ဘုရားရှင် နည်းလမ်းညွှန်ပြမှုကြောင့် စူဠပန္နကသည် ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာဖြစ်ရသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၅၊ ၈။)

ဝီရိယကိုအားကိုးသင့်ပုံ

စူဠပန္နကသည် တဂါထာကို လေးလသင်၍ မတတ်နိုင်လောက်အောင် ဉာဏ် လေးသော်လည်း ဝီရိယရှိသဖြင့် ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တရဟန္တာ ဖြစ်ရသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၂။)

သံယမေန = သညမတိတိ သံယမော။ သံ+ယမု+အ။

ဒိပံ = ဇလမဇ္ဈေ ဒိပုတိတိ ဒိပေါ။ ဒိပံ+အ။

ဩဃော = အဝ ဟနတိတိ ဩဃော။ အဝ+ဟနံ+ဏ။

စူဠပန္နကထောရဝတ္ထုပြီး၏။

၂-အပ္ပမာဒဝဂ်။ ၄-ဗာလနက္ခတ္တသင်္ခုပ္ပတ္တိ

၂၆။ ပမာဒမနုယုဉ္ဇန္တိ၊ ဗာလာ ဒုမ္မေဓိနော ဇနာ။
အပ္ပမာဒဉ္စ မေဓာဝီ၊ ဓနံ သေဋ္ဌံဝ ရက္ခတိ။

၂၇။ မာ ပမာဒမနုယုဉ္ဇေထ၊ မာ ကာမရတိသန္တဝံ။
အပ္ပမတ္တော ဟိ ဈာယန္တော၊ ပပေါတိ ဝိပုလံ သုခံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ပညာမဲ့လူတန်းစားတို့၏ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး
မကြားဝံ့ မနာသာ မြို့ထဲ၌ လှည့်လည် ငွေတောင်းကြသော ဗာလနက္ခတ်
ပွဲသဘင်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်
ဖြစ်ကြသည်။

အံနက်

ဒုမ္မေဓိနော၊ ပညာမရှိကုန်သော။ ဗာလာ၊ မိုက်ကုန်သော။ ဇနာ၊ လူတို့သည်။
ပမာဒံ၊ မေ့လျော့ခြင်းကို။ အနုယုဉ္ဇန္တိ၊ အားထုတ်ကြကုန်၏။ မေဓာဝီ၊
ပညာရှိသည်။ အပ္ပမာဒံ၊ မမေ့မလျော့ခြင်းကို။ သေဋ္ဌံ၊ မြတ်သော။ ဓနံ၊
ဥစ္စာကုန်ကုသိုလ်။ ရက္ခတိ၊ စောင့်ရှောက်၏။

တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်။ ပမာဒံ၊ မေ့လျော့ခြင်းကို။ တုမေ၊ သင်တို့သည်
မာ အနုယုဉ္ဇေထ၊ အားမထုတ်ကြကုန်လင့်။ ကာမရတိသန္တဝံ၊ ကာမဂုဏ်တို့၌
မေ့လျော့ခြင်းဟုဆိုအပ်သော တဏှာနှင့်ပေါင်းဖော်ကျမ်းဝင်ခြင်းကို။ မာ
အနုယုဉ္ဇေထ၊ လင့်။ အပ္ပမတ္တော၊ မမေ့မလျော့ခြင်းရှိသော။ ဈာယန္တော၊
သမထ ဝိပဿနာစွာနာလေ့ရှိပါးဖြင့် ကိလေသာတို့ကို ရှို့မြှိုက်သောသူသည်။
ဝိပုလံ၊ ကြီးကျယ်ပြန့်ပြောသော။ သုခံ၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာသို့။ ပပေါတိ၊ ရောက်
နိုင်ရနိုင်၏။

စကားပြေ

ယခုဘဝ နောင်ဘဝတို့၏ အကြောင်းအကျိုးကို မသိ၍ ပညာမဲ့သော
လူမိုက်သည် မေ့မေ့လျော့လျော့နေ၏။ ပညာရှိသည်ကား မြတ်သောဥစ္စာ
ကုသိုလ် မမေ့မလျော့သောသတိကို စောင့်ရှောက်၏။

မေ့လျော့ခြင်းဖြင့် အချိန်မကုန်စေမူ၍ ကာမဂုဏ်၌ မေ့လျော့တတ်သော တဏှာနှင့်မပေါင်းသင့်ပဲ မမေ့မလျော့စွာဖြင့် ကိလေသာတို့ကို ရှို့မြှိုက်သော သူသည် ကြီးကျယ်ပြန့်ပြောသော နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာသို့ ရောက်နိုင်ရနိုင်၏။

ဗာလ-ပစ္စုပ္ပန် တမလွန် အကျိုးကို မသိသူ ရ၏။

စုဗ္ဗေမိနော-ပမာဒ၌ အပြစ်မမြင်ပဲ ပမာဒဖြင့် အချိန်ကုန်နေသော ပညာမဲ့ သူရ၏။

ဓနံ-ရတနာ ၇-ပါး၏။

ဓနံ သေဌံဝ ရက္ခတိ-မြတ်သောဥစ္စာရတနာကိုအမှီပြု၍ ကာမဂုဏ်ကိုခံစား နိုင်မည့် သား-မယားကို ကျွေးမွေးနိုင်မည့် နောင်ဘဝအတွက် ရိက္ခာ ဖြစ်မည်ဟု မြတ်သောဥစ္စာ၏ အကျိုးဆက်ကို မြင်သူသည် မြတ်သောဥစ္စာကို စောင့်ရှောက်သကဲ့သို့ မမေ့မလျော့ခြင်းသည် စျာန်၊ မင်္ဂ၊ ဖိုလ်၊ ဝိဇ္ဇာသုံးပါး၊ အဘိညာဉ်ခြောက်ပါးတို့ကို ရနိုင်မည်ဟု မမေ့မလျော့ခြင်း၌အကျိုးကိုမြင်သော ပညာရှိသည် မြတ်သော ဥစ္စာကဲ့သို့ အပ္ပမာဒတရားကို စောင့်ရှောက်သည်။

ကာမရတိသန္တဝံ- ၌ ကာမ အရ ဝတ္ထုကာမ၊ ကိလေသာကာမရ၏။
သုခံ-အရ နိဗ္ဗာန်ရ၏။

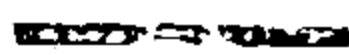
ဗာလာ= ဗလန္တိ အဿာသိတပဿာသိတမတ္တေန ပဏန္တိတိ ဗာလာ။
ဗလ+ဏ။

ဓနံ= ဓနတိတိ ဓနံ။ ဓနံ+အ။

ကာမရတိသန္တဝံ= ကာမရတိသင်္ခါတံ သန္တဝံ ကာမရတိသန္တဝံ။
ကာမရတိ+သန္တဝံ။

သုခံ= သုဠု ခနတိတိ သုခံ။ သု+ခနု+ကံ။

ဗာလနက္ခတ္တသင်္ခုပ္ပတ္တု ပြီး၏။

၂-အပ္ပမာဒဝက်။ ၅-မဟာကဿပတ္ထေရဝတ္ထု

၂၈။ ပမာဒံ အပ္ပမာဒေန၊ ယဒါ နုဒတိ ပဏ္ဍိတော။

ပညာပါသာဒမာရယျ၊ အသောကော သောကိနိံ ပဇံ။

ပဗ္ဗတဋ္ဌောဝ ဘူမဋ္ဌေ၊ မိရော ဗာလေ အဝေက္ခတိ။

ဓမ္မပဒ ၄-ပ-မ-သ-၈

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ပိပ္ပလိလိဏ်ဂူဝယ် ဒိဗ္ဗက္ခေ အဘိညာဏ်ဖြင့် ရေမြေတောတောင်တွင် ရှိကြသော သတ္တဝါတို့၏ စုတိနှင့် ပဋိသန္ဓေကို ကြည့်ရှုနေသော အရှင်မဟာကဿပထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ပဏ္ဍိတော၊ ပညာရှိသည်။ ယဒါ၊ အကြင်အခါ၌။ ပမာဒံ၊ မေ့လျော့မှုကို။ အပ္ပမာဒေန၊ မမေ့မလျော့မှုဖြင့်။ နုဒတိ၊ ပယ်ဖျောက်၏။ (ဝါ)၊ ထုတ်ပစ်၏။ တဒါ၊ ထိုအခါ၌။ အသောကော၊ စိုးရိမ်မှုမရှိသော ရဟန္တာသည်။ ပညာပါသဒံ၊ ဒိဗ္ဗက္ခေ အဘိညာဉ်ဟူသော ပညာပြာသာဒ်သို့။ အာရယ၊ တက်၍။ သောကိနိ၊ စိုးရိမ်မှုရှိသော။ ပဇံ၊ လူအပေါင်းကို။ အဝေက္ခတိ၊ ကြည့်ရှု၏။ ပဗ္ဗတဋ္ဌော၊ တောင်ထိပ်၌ တည်နေသောသူသည်။ ဘူမဋ္ဌေ၊ မြေပြင်၌တည်နေသော သူတို့ကို။ အဝေက္ခတိဣဝ၊ ကြည့်ရှုသကဲ့သို့။ ဓီရော၊ ပညာရှိရဟန္တာသည်။ ဗာလေ၊ မေ့လျော့သော သူမိုက်တို့ကို။ အဝေက္ခတိ၊ ကြည့်ရှု၏။

စကားပြေ

စိုးရိမ်မှုမရှိသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် မမေ့မလျော့သောသတိဖြင့် မမေ့မှုကို ပယ်ဖျောက်၍ ဒိဗ္ဗက္ခေအဘိညာဉ်ဟူသောပညာပြာသာဒ်သို့တက်ပြီးလျှင် စိုးရိမ်မှုရှိသော သူမိုက်အပေါင်းကို (တောင်ထိပ်၌ တည်နေသူသည် မြေပြင်၌ရှိသော သူတို့ကို ကြည့်ရှုသကဲ့သို့) ကြည့်ရှု၏။

နုဒတိ-ရေကန်တွင်းသို့စိုးဝင်သော ရေသစ်သည် ရေဟောင်းကို မိမိနေရာမှ မတည်စေပဲ ထုတ်ပစ်သကဲ့သို့ ပညာရှိသည် မေ့လျော့မှု၏ အခွင့်ကိုမပေးပဲ အပ္ပမာဒ အဟုန်ဖြင့် မေ့လျော့မှုကို ထုတ်ပစ်၏။

သောကိနိ-အရ သောကဌောင့် စူးဝင်နေသူ ရ၏။

ပဇံ-စုတေဆဲ ပဋိသန္ဓေနေဆဲဖြစ်သော သတ္တဝါအပေါင်း ရ၏။

ပဗ္ဗတဋ္ဌောဝ ဘူမဋ္ဌေ-တောင်ထိပ်မှာရှိနေသူသည် မြေပြင်မှာရှိနေသူတို့ကို မြင်နိုင်သကဲ့သို့ ပြာသာဒ် အပေါ်ထပ်၌နေသူသည် ပြာသာဒ်၏ ပတ်ဝန်းကျင်၌ နေသူတို့ကို လွယ်လွယ်ကူကူ မြင်နိုင်သည်။

မိရော-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် ရ၏။

ဗာလေ-ဝဋ်ဆင်းရဲ မျိုးစေ့မပြတ်သေးသော စုတေဆဲ ပဋိသန္ဓေနေဆဲ သတ္တဝါရ၏။

အသောကော=နတ္ထိ သောကော ယဿာတိ အသောကော။ န+သောက
+ယ။

မဟာကဿပတ္ထေရဝတ္ထု ပြီး၏။

၂-အပ္ပမာဒဝဂ်။ ၆-ပမတ္တာပမတ္တဒွေသဟာယကဝတ္ထု

၂၉။ အပ္ပမတ္တာ ပမတ္တေသု၊ သုတ္တေသု ဗဟုဇာဂရော။
အဗလဿံ သိဿသော၊ ဟိတွာ ယာတိ သုမေဓသော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ထက်သန်သော လုံ့လဝီရိယဖြင့်
တရားအားထုတ်၍ ရဟန္တာဖြစ်သော ရဟန်းနှင့် မေ့မေ့လျော့လျော့နေသော
မိတ်ဆွေရဟန်းတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်၏အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည်
ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

သိဿသော၊ လျင်မြန်သော မြင်းသည်။ အဗလဿံ၊ ခွန်အားနည်းသော
မြင်းကို။ ဟိတွာ၊ စွန့်ထား၍။ (ဝါ) ချန်ထား၍။ ယာတိ၊ တူဝ၊ သွားသကဲ့သို့။
အပ္ပမတ္တာ၊ မမေ့မလျော့သော။ သုမေဓသော၊ ပညာရှိသည်။ ပမတ္တံ၊ မေ့လျော့
သူကို။ ဟိတွာ၊ စွန့်ထား၍။ (ဝါ) ချန်ထား၍။ ယာတိ၊ သွား၏။ ဗဟုဇာဂရော၊
နိုးကြားခြင်း များသော သူသည်။ သုတ္တေသု၊ အိပ်ပျော်သူတို့ကို။ ဟိတွာ၊ ၍။
(ဝါ) ၍။ ယာတိ၊ သွား၏။

စကားပြေ

အားရှိ၍ လျင်မြန်သောမြင်းသည် အားနည်း၍ပိန်သောမြင်းကို ချန်ထားခဲ့
ပြီးသွားသကဲ့သို့ မမေ့လျော့သော ပညာရှိသည် မေ့လျော့သူကို နိုးကြားမှု
များသောသူသည် အိပ်ပျော်သူကို ချန်ထား၍ သွားသည်။

အပ္ပမတ္တော-အရ အပ္ပမာဒ(သတိ)နှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန္တာရ၏။

ပမတ္တေသု-အရ သတိလွတ်ကင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

သုတ္တေသု-အရ သတိကင်းလျက် ဣရိယာပုထ် လေးပါးလုံး အိပ်ပျော်နေသူရ၏။

ဟိတ္တာ ယာတိ-အာဂုံအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ လောကုတ္တရာတရား ၉ ပါးဟူသော အဓိဂမအားဖြင့်လည်းကောင်း ချန်ထား၍သွားသည်။

ဗဟုဇာဂရော=ဗဟု(ဇာဂရော) ယဿာတိ ဗဟုဇာဂရော။ ဗဟု+ဇာဂရ+ယ။
သီဃဿော=သီဃော အဿော သီဃဿော။ သီဃ+အဿ။

ပမတ္တာပမတ္တဒွေသဟာယကဝတ္ထုပြီး၏။

၂-အပ္ပမာဒဝဂ်။ ၇-မဃဝတ္ထု

၃၀။ အပ္ပမာဒေန မဃဝါ၊ ဒေဝါနံ သေဠတံ ဂတော။

အပ္ပမာဒံ ပသံသန္တိ၊ ပမာဒေါ ဂရဟိတော သဒါ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ဝေသာလီပြည်ကို အမှီပြု၍ အထွတ်တပ်သော ပြာသာဒ်ရှည်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သိကြားမင်းကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ သိကြားမင်း၏အကြောင်းကိုမေးလာသော မဟာလိမည်သော လိစ္ဆဝီမင်းနှင့် ပရိသတ်အများ သောတာပန်စသည်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

မဃဝါ၊ မဃလုလင်သည်။ အပ္ပမာဒေန၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့၌ မမေ့မလျော့ခြင်းကြောင့်။ ဒေဝါနံ၊ နတ်တို့၏။ သေဠတံ၊ အထွတ်အထိပ်သို့။ ဂတော၊ ရောက်၏။ (ပဏှိတာ၊ ဘုရားအစရှိသော ပညာရှိတို့သည်) အပ္ပမာဒံ၊ မမေ့မလျော့ခြင်းကို။ ပသံသန္တိ၊ ချီးမွမ်းကြကုန်၏။ ပမာဒေါ၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှု၌ မေ့လျော့ခြင်းကို။ သဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ (အရိယေဟိ၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။) ဂရဟိတော၊ ကဲ့ရဲ့အပ်၏။

စကားပြေ

မဃလုလင်သည် ကုသိုလ်ကောင်းမှု၌ မမေ့မလျော့ခြင်းကြောင့် သိကြားမင်း ဖြစ်ရသည်။ ဘုရားအစရှိသောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ကုသိုလ်ကောင်းမှု၌ မမေ့ မလျော့ခြင်းကို ချီးမွမ်း၍ ကုသိုလ်ကောင်းမှု၌ မေ့လျော့ခြင်းကို အမြဲကဲ့ရဲ့ ကုန်၏။

ပသံသန္တိ-အလုံးစုံသော လောကီ လောကုတ္တရာအကျိုးထူးကို ရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် အပ္ပမာဒကို ပညာရှိတို့ ချီးမွမ်းကြသည်။

ပမာဒေါ ဂရဟိတော သဒါ-လူဆင်းရဲဖြစ်ရခြင်း၊ အပါယ်ရောက်ရခြင်း စသော အလုံးစုံပျက်စီးရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် အပ္ပမာဒကို ပညာရှိများကဲ့ရဲ့ကြသည်။

သိကြားမင်း၏ နာမည်

- ၁။ လူဖြစ်စဉ်က မဃဟု အမည်ရခဲ့ဖူးသဖြင့် မဃဝါ၊
- ၂။ ရှေးဦးစွာ ပေးလှူခဲ့ဖူးသဖြင့် ပုရိန္ဒရ၊
- ၃။ ရိုသေစွာ ပေးလှူခဲ့သဖြင့် သက္က၊
- ၄။ နေရာထိုင်ခင်းလှူခဲ့သဖြင့် ဝါသဝ၊
- ၅။ အနက်တထောင်ကို တခဏဖြင့် ကြံစည်သိမြင်နိုင်သဖြင့် သဟဿက္ခ၊
- ၆။ သုဇာ၏ ခင်ပွန်းဖြစ်သဖြင့် သုဇမ္ပတိ၊
- ၇။ တာဝတိံသာနတ်တို့၏ အရှင်သခင်ဖြစ်သဖြင့် ဒေဝါနမိန္ဒ-ဟု အမည် အမျိုးမျိုးရသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၈။)

သိကြားမင်းဖြစ်ကြောင်းအကျင့်

- ၁။ တသက်လုံး မိဘကို လုပ်ကျွေးခြင်း၊
- ၂။ ။ အမျိုးထဲ၌ ကြီးသူကို ရိုသေခြင်း၊
- ၃။ ။ သိမ်မွေ့စွာ ပြောဆိုခြင်း၊
- ၄။ ။ အကျိုးမဲ့စကား မပြောခြင်း၊

၅။ တသက်လုံး နှမြောဝန်တို့မှုကင်းပြီး လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် ဝေဖန် ပိုင်း
ခြား၍ လှူဒါန်းခြင်း၊

၆။ ။ မှန်ကန်စွာ ပြောဆိုခြင်း၊

၇။ ။ စိတ်ဆိုးမှုကင်းခြင်း—

ဤ ၇-ပါးသော အကျင့်ကိုကျင့်လျှင် သိကြားမင်း ဖြစ်နိုင်သည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၈။)

မဃလုလင်၏သြဝါဒ— ရွာသူကြီးသည် တောထဲမှ အမဲသားငါးရှာ၍
အရက်သောက်ရန် တိုက်တွန်းမရသော မဃလုလင်နှင့်အဖွဲ့အား သူခိုးအဖွဲ့ဟု
ဘုရင့်ထံ ကျန်းတိုက်သည်။ ဘုရင်က မမေးမြန်းမစစ်ဆေးပဲ မဃလုလင်အဖွဲ့ကို
ဆင်ဖြင့် နင်းသတ်စေသည်။

မဃလုလင်က မေတ္တာမှတစ်ပါး ကိုးကွယ်ရာမရှိ၊ ဘုရင် ရွာသူကြီး နင်းမည့်ဆင်
တို့ကို အမျက်မထွက်ပဲ မိမိနှင့် ထပ်တူထင်မျှ မေတ္တာစိတ်ထားရမည်ဟု သြဝါဒ
ပေးသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၁။)

မေတ္တာတန်ခိုး

သိကြားမင်းအလောင်း မသံအမှူးပြုသော သုံးကျိပ် သုံးယောက်တို့ကို
ရွာစား၏စကားကို နားထောင်မိသော ရှင်ဘုရင်က ဆင်ဖြင့်နင်းသတ်ခိုင်းရာ
မေတ္တာ၏အစွမ်းကြောင့် ဆင်ကမနင်းပဲ ရှောင်သွားသည်ဟု သိသောအခါ
ရှင်ဘုရင်သည် ဝန်ချတောင်းပန်ပြီး ဆုလာဘ်များ ပေးရသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၀၊ ၁။)

တာဝတိံ သာနတ်မြို့တော်

တာဝတိံ သာ နတ်မြို့တော်သည် ယူဇနာတသောင်းကျယ်ဝန်းသည်။ အရှေ့
တံခါးနှင့် အနောက်တံခါးအကြား ယူဇနာတသောင်း၊ တောင်တံခါးနှင့် မြောက်
တံခါးအကြား ယူဇနာတသောင်းရှိသည်။ တံခါးပေါင်း တထောင်ရှိပြီး ပန်း၊
ဥယျာဉ်၊ ရေကန်တို့ဖြင့် တင့်တယ်နေသည်။

ပြာသာဒ်ဆောက်လှူခဲ့သော ကောင်းမှုကြောင့် နတ်ပြည်အလယ်တည့်တည့်
မှာ ယူဇနာသုံးရာမြင့်သော တံခွန်အလံစိုက်ထူထားသော ရတနာ ၇-ပါးဖြင့်
တန်ဆာဆင်သော ယူဇနာ ၇၀၀-မြင့်သော ဝေဇယန္တာပြာသာဒ်တည်ရှိသည်။

ရွှေရိုးဖြင့် ပတ္တမြားတံခွန်၊ ပတ္တမြားရိုးဖြင့် ရွှေတံခွန်၊ သန္တာရိုးဖြင့် ပုလဲတံခွန်၊ ရတနာ ၇-ပါးရိုးဖြင့် ရတနာ ၇-ပါးတံခွန်များ စိုက်ထူရာ အလယ်မှ အမြင့်ဆုံး တံခွန်သည် ယူဇနာ ၃၀၀-မြင့်သဖြင့် ပြာသာဒ်အမြင့် ယူဇနာ ၇၀၀-ဖြင့် ပေါင်းသော် ဝေဇယန္တာပြာသာဒ်သည် အမြင့်ယူဇနာ တထောင်ရှိသည်။ ပင်လယ်ကသစ်ပင် စိုက်ခဲ့မှုကြောင့် အဝန်းယူဇနာ သုံးရာရှိသော ပင်လယ်ကသစ်ပင်နှင့် ကျောက်ဖျာလှူခဲ့မှုကြောင့် ပင်လယ်ကသစ်ပင်ရင်း၌ အလျားယူဇနာ(၆၀)၊ အနံယူဇနာ(၅၀)၊ အထူ(၁၅)ယူဇနာရှိပြီး လယ်ခေါင်ရမ်းအသွေးကဲ့သို့ နီတွေးသော ပဏ္ဍုကမ္မလာခေါ်သော မြေကျောက်ဖျာတည်ရှိသည်။ ယင်းကျောက်ဖျာသည်ထိုင်လိုက်သောအခါ ကိုယ်တဝက်မျှနိမ့်ဝင်သွားပြီး ထလိုက်သောအခါ ပကတိအတိုင်း ညီညွတ်လျက်ပင်ရှိသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၃။)

ရောဇာဏ်ဆင်

ရောဇာဏ်ဆင်ဟူသည် နတ်ပြည်မှာ တိရစ္ဆာန်မရှိနိုင်သဖြင့် သိကြားမင်းနှင့် အပေါင်းပါ(၃၃)ယောက်တို့ ဥယျာဉ်ထွက်သောအခါ စီးနင်းရန် ရောဇာဏ်မည်သော နတ်သားသည် ဦးကင်း(၃၃)ခုပါပြီး ယူဇနာ(၁၅၀)ရှိသော ဆင်အဖြစ် ဖန်ဆင်းပေးရသည်။ ဦးကင်း(၃၃)ခုတို့၏ အလယ်သည် သုံးဂါဝုတ်နှင့်ယူဇနာ(၅၀)ရှိသည်။ ထိုအလယ်မှာ သိကြားမင်းအတွက် ယူဇနာသုံးဆယ်ရှိသော သုဒဿနမည်သော ဦးကင်းအသက်၌ ၁၂-ယူဇနာရှိသော ရတနာမဏ္ဍပ်ရှိသည်။ ယင်းမဏ္ဍပ် အကြားအကြား၌ ရတနာခုနစ်ပါးဖြင့်ပြီးသော တယူဇနာစီမြင့်သော တံခွန်များနှင့် အပြင်ဘက်အစွန်း၌ လေတိုက်သောအခါ နတ်ဂီတသံကဲ့သို့ သာယာသောအသံများ မြည်နေသော ခြူးပန်းခြူးနွယ်တို့တည်ရှိသည်။ မဏ္ဍပ်အလယ်၌ သိကြားမင်းထိုင်ရန် ပတ္တမြားပလ္လင်ကို ခင်းထားသည်။

သုံးကျိပ်သုံးယောက်သော နတ်သားတို့လည်း မိမိဆိုင်ရာ ဦးကင်းပေါ်ရှိ ရတနာမဏ္ဍပ်၌ ထိုင်ကြသည်။ ဦးကင်းတခုတခုမှာ အစွယ်ခုနစ်ချောင်းပါရှိသည်။ တချောင်းတချောင်းသည် ယူဇနာ(၅၀)စီရှိသည်။ အစွယ်တချောင်းတချောင်း၌ ရေကန်(၇)ခုစီပါရှိသည်။ ရေကန်တခုတခု၌ ပဒုမ္မာကြာ(၇)ပင်စီပါရှိသည်။ တပင်တပင်၌ (၇)ပွင့်စီပါပြီး တပွင့်တပွင့်၌ ရွက်ချပ်ပေါင်း(၇)ချပ်စီပါရှိသည်။ ရွက်ချပ်တခုစီ၌ နတ်မင်းသမီး (၇)ယောက်စီ ကနေကြသည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ယူဇနာ(၅၀)စီရှိသော ဆင်စွယ်တို့အပေါ်၌လည်း နတ်ကချေသည်များ ကနေကြသည်။ သိကြားမင်းသည် ဤမျှကြီးကျယ်သော စည်းစိမ်များကို ခံစားလှည့်လည်ရသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၃၊ ၄။)

သုဓမ္မာဇရပ် နန္ဒာရေကန် စိတ္တလတာဥယျာဉ်

တာဝတိံ သာနတ်ပြည်၌ရှိသော သုဓမ္မာဇရပ်သည် ယူဇနာ(၉၀၀)ကျယ်
ဝန်းပြီး အလွန်တရာကြည်နူးဖွယ်ရှိသည်။ လစဉ် (၈)ရက်တိုင်း တရားပွဲရှိသည်။
နန္ဒာရေကန်နှင့် စိတ္တလတာဥယျာဉ်သည် ယူဇနာငါးရာစီရှိသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၄။)

သုဇာ

မဃ၏ ဇနီးလေးယောက်တွင် သုဓမ္မာ၊ နန္ဒာနှင့် စိတ္တာတို့သည် မိမိတို့ပြုလုပ်
ခဲ့သော ကံအားလျော်စွာ တာဝတိံ သာရောက်ကြသော်လည်း မဃနှင့်
မောင်နှမဝမ်းကွဲတော်သော သုဇာသည် မဃပြုသမျှကုသိုလ် သူရသည်ထင်ပြီး
မည်သည့်ကုသိုလ်မျှမပြုပဲ ခန္ဓာကိုယ်ကိုသာ ပြုပြင်ရုံဖြင့် အချိန်ကုန်လွန်ခဲ့သော
ကြောင့် ဗျိုင်းမဘဝရောက်သွားရသည်။ သိကြားမင်း၏တိုက်တွန်းချက်အရ
သီလစောင့်ထိန်းသဖြင့် ဗျိုင်းဘဝမှ ဗာရာဏသီပြည်၌ အိုးထိန်းသည်သမီးဖြစ်
သည်။ ယင်းမှတစ်ဆင့် အသုရာပြည်၌ ဝေပစိတ္တိအသုရာ၏ သမီးဖြစ်ပြီး တဖန်
သိကြားမင်းသွားရာ ခေါ်ဆောင်ခြင်းခံရသော သိကြားမင်း၏ဇနီးဖြစ်သည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၁၊ ၇။)

မဃဝါ = မဟိတဗွေတိ မဃဝါ။မဟ+အ။(ဟ ကို ဃဝပြု)

မဃဝတ္ထု ပြီး၏။

=====

၂-အပ္ပမာဒဝဂ်။ ၈-အညတရဘိက္ခုဝတ္ထု

၃၁။ အပ္ပမာဒရတော ဘိက္ခု၊ ပမာဒေ ဘယဒဿိ ဝါ။
သံယောဇနံ အဏုံ ထူလံ၊ ဥဟံ အဂ္ဂိဝ ဂစ္ဆတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် တရားအားထုတ်၍ တရားထူးကိုမရသဖြင့်
ဘုရားရှင်ထံ ပြန်အလာ တောခရီး၌ တောမီးကိုကြည့်၍ တရားယူသော
ရဟန်းတပါးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်၏ အဆုံး၌ ယင်းရဟန်းတော်သည် ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တရဟန္တာ
ဖြစ်သည်။

အနက်

အဂ္ဂိမီးသည်။ အဏုထူလံ၊ ငယ်ငယ်ကြီးကြီးဖြစ်သောလောင်စာကို။ ခုဟံ-
ခုဟန္တော၊ လောင်ကျွမ်းလျက်။ ဂစ္ဆတိဣဝ၊ သွားသကဲ့သို့။ အပ္ပမာဒရတော၊
မမေ့မလျော့ခြင်း၌ မွေ့လျော်သော။ ပမာဒေ၊ မေ့လျော့ခြင်း၌။ ဘယဒဿိဝါ၊
ဘေးဟုရှုလေ့ရှိသော။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ အဏုထူလံ သံယောဇနံ၊ ကြီးကြီး
ငယ်ငယ် အသွယ်သွယ်သော သံယောဇဉ်ဟူသမျှကို။ ခုဟံ-ခုဟန္တော၊ လောင်
ကျွမ်းရှိမြို့လျက်။ (နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်သို့။) ဂစ္ဆတိ၊ သွားရ၏။

စကားပြေ

မီးသည် လောင်စာဟူသမျှကို လောင်ကျွမ်းစေသကဲ့သို့ အပ္ပမာဒ၌မွေ့
လျော်ပြီးလျှင် ပမာဒ၌ ဘေးဟုရှုလေ့ရှိသော ရဟန်းသည် သံယောဇဉ်
ဟူသမျှကို ဉာဏ်တည်းဟူသော မီးဖြင့် လောင်ကျွမ်းစေ၍ နိဗ္ဗာန်သို့သွား
လေသည်။

သံယောဇနံ-ဝဋ်ဆင်းရဲနှင့်အတူတကွ ချည်နှောင်ထားသော သတ္တဝါတို့ကို
ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ နစ်မြုပ်စေခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော (၁၀)ပါးသောသံယောဇဉ် ရ၏။

အပ္ပမာဒရတော=အပ္ပမာဒေ ရတော အပ္ပမာဒရတော။အပ္ပမာဒ+ရတ။

အဏု=အဏတိတိ အဏု။အဏ+ဥ။

ထူလံ=ထူလေတိတိ ထူလံ။ ထူလ်+အ။

အညတရဘိက္ခုဝတ္ထုပြီး၏။

၂-အပ္ပမာဒဝဂ်။ ၉-နိဂမဝါသိတိဿတ္ထေရဝတ္ထု

၃၂။ အပ္ပမာဒရတော ဘိက္ခု၊ ပမာဒေ ဘယဒဿိ ဝါ။
အဘဗ္ဗော ပရိဟာနာယ၊ နိဗ္ဗာနဿေဝ သန္တိကေ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ဇေတဝန် ကျောင်းတော်၌
သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မိမိရပ်ရွာ၌ ခေါင်းခေါင်းပါးပါး ရရသမျှဖြင့်ရောင့်ရဲ
ပြီးလျှင် ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်လျက် တရားကျင့်သော နိဂမဝါသိတိဿထေရ်ကို
အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ နိဂမဝါသိတိဿထေရ်သည် ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တရဟန္တာ
ဖြစ်၍ အခြားပုဂ္ဂိုလ်များလည်း သောတာပန်စသည်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

အပ္ပမာဒရတော၊မမေ့မလျော့ခြင်း၌ မေ့လျော့သော။(ဝါ) အပ္ပမာဒတရားဖြင့် အချိန်ကိုလွန်စေသော။ ပမာဒေ၊မေ့လျော့ခြင်း၌။ ဘယဒဿိ ဝါ၊အပါယ်စသည်ရောက်ကြောင်း ဘေးဟုရှုလေ့ရှိသော။ ဘိက္ခု၊ရဟန်းသည်။ ပရိဟာနာယ၊ဈာန် မဂ် ဖိုလ်တို့မှ ယုတ်လျော့ခြင်းငှာ။ အဘဗ္ဗော၊မထိုက်။ နိဗ္ဗာနဿ၊ နိဗ္ဗာန်၏။ သန္တိကေဝေ၊အနီး၌သာလျှင်တည်နေ၏။

စကားပြေ

အပ္ပမာဒတရား၌ မေ့လျော့၍ ပမာဒ၌ ဘေးဟုရှုလေ့ရှိသော ရဟန်းသည် သမထ ဝိပဿနာတရားနှင့် မဂ် ဖိုလ်တို့မှ မဆုတ်ယုတ်နိုင်၊ နိဗ္ဗာန်နှင့်သာလျှင် နီးကပ်လျက်ရှိ၏။

အဘဗ္ဗော ပရိဟာနာယ-သမထဝိပဿနာတို့မှလည်းကောင်း၊ မဂ် ဖိုလ်တို့မှလည်းကောင်း မဆုတ်ယုတ်မှုနှင့် ရပြီးသောကုသိုလ်တရားများမှ မဆုတ်ယုတ်ပဲ မရသေးသော ကုသိုလ်တရားများ ရနိုင်သည်ကို ဆိုလိုပါသည်။

နိဗ္ဗာနဿ - ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန်နှင့် အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာန်ရသည်။

နိဂမဝါသိတိဿထေရ်-ဤမထေရ်သည် အနာထပိဏ်စသောတို့က ကြီးစွာသော အလှူ၊ ပသေနဒီကောသလမင်းက အသဒိသအလှူပြုနေသော်လည်း သာဝတ္ထိပြည်သို့ လုံးဝမသွားပဲ မိမိရွာ၌သာ မျှတရုံမျှရပြီးသည်နောက် အပိုရှာနေသဖြင့် ဘာအကျိုးရှိမှာလဲဆိုပြီး ဆွေမျိုးများထံမှ ရသမျှဖြင့်သာ ရောင်းရဲတင်းတိမ်ပြီး နေသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၀)

ရောင့်ရဲမှု-ရသမျှဖြင့်သာ ရောင်းရဲတင်းတိမ်မှုသည် ငါတုရား၏အစဉ်အဆက် ကျင့်ခဲ့သော အကျင့်ဖြစ်သည်။ ရသမျှဖြင့် ရောင်းရဲတင်းတိမ်သော ရဟန်းသည် သမထဝိပဿနာဓမ္မ၊မဂ္ဂဖလဓမ္မတို့မှ မဆုတ်ယုတ်နိုင်ပဲ နိဗ္ဗာန်၏ အနီး၌သာဖြစ်သည်။ ရဟန်းမှန်သမျှသည် ရသမျှဖြင့်သာ ရောင်းရဲတင်းတိမ်သင့်သည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၁)

အဘဗ္ဗော=န ဘဗ္ဗော အဘဗ္ဗော။ န+ဘဗ္ဗ။

ဘဗ္ဗော=ဘဝိတဗ္ဗော ဘဗ္ဗော။ဘူ+ဣ။

နိဂမဝါသိတိဿထေရဝတ္ထုပြီး၏။

အပ္ပမာဒဝဂ်ပြီး၏။

၃-စိတ္တဝဂ်

၁-မေဃိယတ္ထေရဝတ္ထု

၃၃။ ဖန္ဒနံ စပလံ စိတ္တံ၊ ဒုရက္ခံ ဒုန္နိဝါရယံ။
ဥဇုံ ကရောတိ မေဓာဝီ၊ ဥသုကာရောဝ တေဇနံ။

၃၄။ ဝါရိဇောဝ ထလေ ခိတ္တော၊ ဩကမောကတဥဗ္ဘတော။
ပရိပ္ပန္နတိဒံ စိတ္တံ၊ မာရဇေယျံ ပဟာတဝေ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် စာလိယတောင်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မိစ္ဆာဝိတက်၏အလိုသို့လိုက်နေသော မေဃိယထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ အရှင်မေဃိယထေရ်သည် သောတာပန်တည်၍ အခြားသောပုဂ္ဂိုလ်များလည်း သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဥသုကာရော၊ လေးသမားသည်။ တေဇနံ၊ ကောက်သောမြားကို။ ဥဇုံ၊ ဖြောင့်အောင်။ ကရောတိဣ၊ ပြုသကဲ့သို့။ မေဓာဝီ၊ ပညာရှိသည်။ ဖန္ဒနံ၊ အာရုံတို့၌တုန်လှုပ်သော။ စပလံ၊ လျှပ်ပေါ်လော်လီသော သဘောရှိသော။ ဒုရက္ခံ၊ စောင့်ထိန်းနိုင်ခဲ့သော။ ဒုန္နိဝါရယံ၊ တားမြစ်ရန်ခဲယဉ်းသော။ စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ ဥဇုံ၊ ဖြောင့်အောင်။ ကရောတိ၊ ပြု၏။

ဩကမောကတဥဗ္ဘတော၊ ရေတည်းဟူသောတည်ရာမှီရာမှ ထုတ်ဆယ်ငှားအပ်သော။ ထလေ၊ ကုန်းမြေ၌။ ခိတ္တော၊ ပစ်ချထားအပ်သော။ ဝါရိဇော၊ ငါးသည်။ ပရိပ္ပန္နတိဣ၊ တဖျတ်ဖျတ်တုန်လှုပ်သကဲ့သို့။ မာရဇေယျံ၊ ကိလေသာမာရ်ကိုယ်တွင်းရန်ကို။ ပဟာတဝေ၊ ငယ်ဖို့ရန်။ ဩကမောကတော၊ ကာမဂုဏ်နယ်ပယ်မှ။ ဥဗ္ဘတံ၊ ထုတ်အပ်သော။ ထလေ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာဟူသော ကုန်းမြေ၌။ ခိတ္တံ၊ ပစ်အပ်သော။ ဣဒံ စိတ္တံ၊ ဤကာမဂုဏ်၌ ကျက်စားလေ့ရှိသော စိတ်သည်။ ပရိပ္ပန္နတိ၊ တဖျတ်ဖျတ်တုန်လှုပ်၏။

စကားပြေ

လေးသမားသည် ကောက်သောမြားကို ဖြောင့်အောင်ပြုသကဲ့သို့ ပညာရှိသည် အာရုံတို့၌တုန်လှုပ်၍ လျှပ်ပေါ်လော်လီခြင်းသဘောရှိသော စောင့်ထိန်းပြီး တားမြစ်ရန်ခဲယဉ်းသော စိတ်ကို ဖြောင့်အောင်ပြု၏။

ရေမှထုတ်ဆယ်၍ ကုန်းပေါ်သို့ပစ်ချထားသော ငါးသည် ရေမရှိသဖြင့် တဖျတ်ဖျတ်တုန်လှုပ်သကဲ့သို့ ကိလေသာမာရ်ကိုယ်တိုင်းရန်ကို ပယ်ခြင်းငှာ ကာမဂုဏ်နယ်ပယ်မှထုတ်အပ်သော ဘာဝနာဟူသောကုန်းပေါ်သို့ ထားသော စိတ်သည် ဝီရိယမရှိသဖြင့် တဖျတ်ဖျတ် တုန်လှုပ်၏။

ဖန္ဒနံ— ရှုပါရုံစေသောအာရုံတို့ကို တွေ့မြင်သောအခါ တုန်လှုပ်သောစိတ် ရ၏။

စပလံ— ရွာသူသားငယ်သည် ဣရိယာပုထ်တခုတည်းဖြင့် အငြိမ်မနေနိုင် သကဲ့သို့ အာရုံတခုတည်း၌တည်တံ့မှုမရှိပဲ လျှပ်ပေါ်လော်လီသောစိတ်ရ၏။

ဒုရက္ခံ— သင့်တင့်လျောက်ပတ်သောအာရုံတခုခု၌ တည်ငြိမ်အောင်ထားခြင်း ငှာ ခဲယဉ်းသောစိတ်ရ၏။

ဒုန္နိဝါရယံ— ဝိသဘာဂအာရုံသို့သွားသည်ကို တားမြစ်နိုင်ရန်ခဲယဉ်းသောစိတ် ရ၏။

ဥသုကာရောဝ တေဇနံ— လေးသမားသည် ကောက်သောမြားတံကို အခွံ ခွာ၍ ဆီသုတ်ပြီးလျှင် မီးဖြင့်အပူခတ်ပေး၏။ ထိုနောက်သစ်ပင်ခွံ၌ မြားကို ညှပ်၍ ဖြောင့်အောင်ပြုကာ မင်းတို့အားအတတ်ကိုပြသော် ဆုလာဘ်ကိုရ၏။ ထိုအတူ ပညာရှိသည် တုန်လှုပ်ခြင်းစသောသဘောရှိသောစိတ်ကို ဓုတင်ဆောက် တည်ခြင်း တောကျောင်း နေခြင်းဖြင့် ကြမ်းသောကိလေသာကင်းအောင်ပြု၏။ သဒ္ဓါတည်းဟူသော ဆီဖြင့်ဆွတ်၍လည်းကောင်း၊ ကာယိကဝီရိယ စေတသိက ဝီရိယဖြင့် ပူစေ၍လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာတည်းဟူသော သစ်ပင်ခွံညှပ်၍လည်း ကောင်း ဖြောင့်အောင်ပြု၏။ သင်္ခါရတို့ကိုသုံးသပ်၍ အဝိဇ္ဇာကိုဖောက်ခွဲပြီးလျှင် ဝိဇ္ဇာသုံးပါးမှအဘိညာဉ်ခြောက်ပါး လောကုတ္တရာတရားကိုးပါးဟူသော လာဘ် အထူးကို လက်သို့ရောက်အောင်ပြု၍ ရဟန္တာအဖြစ်ကို ရယူနိုင်သည်။

ဩကမောကတဥပ္ပတော— ၌ ဩက နှစ်ပုဒ်အရ ရေရ၏။

ပာရဓေယျံ— အရ ကိလေသဝဋ် ရ၏။

မေဃိယတ္ထေရဝတ္ထု ပြီး၏။

၃-စိတ္တဝဂ် ၂-အညတရဘိက္ခုဝတ္ထု

၃၅။ ဒုန္နိဂ္ဂဟဿ လဟုနော၊ ယတ္ထကာမနိပါတိနော။
စိတ္တဿ ဒမထော သာဓု၊ စိတ္တံ ဒန္တံ သုခါဝဟံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မာတိကရွာသူကြီး၏မိခင် (မာတိကမာတာ) အနာဂါမ် ဥပါသိကာမ၏ လျှောက်ပတ်သော ပြုစုစောင့်ရှောက်မှုကိုရသော တောကျောင်းနေရဟန်းတပါးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ အခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်များ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။ တောကျောင်းနေရဟန်းကား တရားဟော၍ သုံးလေးရက် အကြာတွင် ရဟန္တာဖြစ်သည်။

အနက်

ဒုန္နိဂ္ဂဟဿ၊ နှိမ်နင်းရန် ခဲယဉ်းသော။ လဟုနော၊ လျင်မြန်သော သဘောရှိသော။ (ဝါ)၊ အဖြစ်အပျက်မြန်သော။ ယတ္ထကာမနိပါတိနော၊ အလိုရှိသော အာရုံ၌ ကျလေ့ရှိသော။ စိတ္တဿ၊ စိတ်ကို။ ဒမထော၊ ဆုံးမခြင်းသည်။ သာဓု၊ ကောင်း၏။ ဒန္တံ၊ ဆုံးမပြီး၍ ယဉ်ကျေးသော။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ သုခါဝဟံ၊ ချမ်းသာကိုဆောင်တတ်၏။

စကားပြေ

နှိမ်နင်းရန်ခဲယဉ်း၍ အဖြစ်အပျက်အလွန်မြန်သော အလိုရှိရာ အာရုံ၌ ကျလေ့ရှိသော စိတ်ကို ဆုံးမနိုင်ခြင်းသည် ကောင်း၏။ ဆုံးမပြီးသဖြင့် ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့သောစိတ်သည် ချမ်းသာကိုဆောင်ပေးတတ်၏။

ယတ္ထကာမနိပါတိနော—အမျိုးအနွယ်အရွယ်တို့ကို မကြည့်ပဲ သင့် မသင့်ကို မသိသော အလိုရှိရာအာရုံ၌ ကျက်စားလေ့ရှိသော စိတ်ရ၏။

စိတ္တဿ ဒမထော— စိတ်ကို အရိယာမဂ်လေးပါးတို့ဖြင့် ဆုံးမရမည်။

သာဓု၊ သုခါဝဟံ— မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်အားဖြင့် သုခသုံးပါးရ၏။

အချင်းချင်း သတိဧပး ဆုံးမပုံ

မာတိကရွာ၌ဝါကပ်သောခြောက်ကျိပ်သော ရဟန်းတော်တို့သည် ငါတို့သည် မေ့မေ့လျော့လျော့နေရန်မသင့်၊ ငရဲကြီးရှစ်ထပ်သည် ငါတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အိမ်နှင့်တူသည်။ ငါတို့သည် ဆက်တော်ထင်ရှား ဘုရားထံမှ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ယူလာသူများဖြစ်ကြသည်။ ဘုရားရှင်တို့မည်သည် ခြေရာအစဉ်အတိုင်း လိုက်နေသော်လည်း စဉ်းလဲသဖြင့် နှစ်သိမ့်စေရန်မတတ်ကောင်း၊ ဘုရားရှင်၏အလိုအားလျော်စွာသာလျှင် နှစ်သိမ့်စေရန်တတ်ကောင်းသည်။ မမေ့မလျော့နေကြစို့ တဦးကို တဦး သတိပေးကြသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၄)

ဘောဇနသပ္ပါယ

ကောသလတိုင်း တောင်ခြေမှာရှိသော မာတိကရွာ၌ သူကြီးဖြစ်သူ၏မိခင်သည် မိမိကိုးကွယ်နေသော ရဟန်းတော်များ သေနာသနသပ္ပါယနှင့် ပုဂ္ဂလသပ္ပါယရှိသော်လည်း ဘောဇနသပ္ပါယမရှိသဖြင့် တရားထူးမရမှန်းသိသည့်အတွက် သင့်လျော်သော အစာအာဟာရများ ဆက်ကပ်သုံးဆောင်စေသောအခါ ရဟန်းတော်များအားလုံးသည် မကြာမီပင် ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တရဟန္တာများ ဖြစ်သွားကြသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁၊၁၈၆-၈)

ရဟန်းတော်တပါးသည် မိမိကြံစည်စိတ်ကူးနေသမျှ မာတိကမယ်တော်ကြီး သိနေသဖြင့် မနေဝံ့ပဲ ဘုရားရှင်ထံပြန်ရောက်လာရာ ဘုရားရှင်က စိတ်ကိုသာ နိုင်အောင် အထိန်းခိုင်းပြီး ပြန်လွှတ်လိုက်သည့်အတွက် ပြန်သွားပြီး မာတိကမယ်တော်ကြီး၏ သင့်တော်သော အစာများကို ဘုဉ်းပေးရသဖြင့် စိတ်တည်ငြိမ်မှုရပြီး မကြာမီ ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာဖြစ်သွားသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁၊၁၈၈)

ဘဝသံသရာ

မာတိကမယ်တော်ကြီးသည် လွန်ခဲ့သော ကိုးဆယ့်ကိုးဘဝမြောက်မှာ ယင်း ရဟန်း၏ ဇနီးဖြစ်ခဲ့စဉ်က တခြားယောက်ျားအပေါ် တပ်မက်မှုဖြစ်ပြီး ယင်း ရဟန်းတော်ကို သေကြောင်း ကြံစည်ခဲ့ဖူးသော်လည်း ဘဝတရုမြောက် ယင်း ရဟန်း၏ ဇနီးဖြစ်ခဲ့စဉ်က အသက်ကို ကယ်ဆယ်ခဲ့ဖူးသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁၊၁၈၉)

ဒုန္နိဂ္ဂဟဿ=ဒုက္ခေန နိဂ္ဂဟတီတိ ဒုန္နိဂ္ဂဟော။ ဒု+နိ+ဂဟ်+အ။

ယတ္ထကာမနိပါတိနော=ယတ္ထကာမံ နိပတတီတိ ယတ္ထကာမနိပါတိ။

ယတ္ထကာမ+နိ+ပတ်+ဏီ။

သုခါဝဟံ=သုခံ အာဝဟတီတိ သုခါဝဟံ။ သုခ+အာ+ဝဟံ။

အညတရဘိက္ခုဝတ္ထု ပြီး၏။

၃-စိတ္တဝဂ်။ ၃-အညတရဥက္ကဏ္ဍိတဘိက္ခုဝတ္ထု

၃၆။ သုဒ္ဓဒ္ဓသံ သုနိပုဏံ၊ ယတ္ထကာမနိပါတိနံ။

စိတ္တံ ရက္ခေထ မေဓာဝီ၊ စိတ္တံ ဂုတ္တံ သုခါဝဟံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သဒ္ဓါတရားဖြင့် ရဟန်းတောင်သို့ ဝင်သော်လည်း ရဟန်းအဖြစ်၌ ဝန်လေးသည်ဟုထင်၍ ပျင်းရိနေသော ရာဇဂြိုဟ်သဌေးသားရဟန်းတပါးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ပျင်းရိသော ရဟန်းသည် သောတာပန်တည်၍ အခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်များလည်း သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

သုဒ္ဓဒ္ဓသံ၊ အလွန်မြင်နိုင်ခဲ့သော။ သုနိပုဏ်၊ အလွန်သိမ်မွေ့သော။ ယတ္ထကာမနိပါတိနံ၊ အလိုရှိရာအာရုံ၌ ကျရောက်လေ့ရှိသော။ စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ မေဓာဝီ၊ ပညာရှိသည်။ ရက္ခေထ၊ စောင့်ရှောက်ရာ၏။ ဂုတ္တံ၊ စောင့်ရှောက်ထားသော။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ သုခါဝဟံ၊ ချမ်းသာကို ဆောင်ပေးတတ်၏။

စကားပြေ

အလွန်သိမ်မွေ့၍ မြင်နိုင်ခဲ့သော အလိုရှိရာအာရုံ၌ ကျရောက်လေ့ရှိသော စိတ်ကို ပညာရှိသည် စောင့်ရှောက်ရာ၏။ စောင့်ရှောက်ထားသောစိတ်သည် ချမ်းသာကို ဆောင်ပေးတတ်၏။

ယတ္ထကာမနိပါတိနံ - မိမိ၏ အမျိုးအနွယ် ဂုဏ် သိက္ခာ အရွယ်စသည်တို့ကို မကြည့်ပဲ ရထိုက် မရထိုက် သင့် မသင့်သောနေရာတို့၌ ကျရောက်လေ့ရှိသော စိတ်ရ၏။

ဆရာများ သားသေ

သာဝတ္ထိပြည်၌ သဌေးသား တယောက်သည် ရဟန်းပြုပြီး ဆရာများထံ ချဉ်းကပ်၍ ဒုက္ခမှလွတ်မြောက်ကြောင်းများကို မေးလျှောက်သောအခါ နိဿယည်းဆရာက အဘိဓမ္မာဆောင် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာက ဝိနည်းဓိုရ်ဆရာဖြစ်သဖြင့် ဆရာနှစ်ပါးသည် မိမိထံရောက်လာသော တပည့်လေးကို မိမိထက်သန်ရာကို သာ ပြောဟောကြသဖြင့် တပည့်နားယောင်ပြီး ဘာလုပ်ရမှန်းမသိ ဖြစ်သည်။ လူထွက်ပြီးနေရန် စိတ်ကူးနေခိုက် ဘုရားရှင်က စိတ်တခုကိုသာ ထိန်းဖို့ အမိန့်ရှိရသည်။

(ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၇၉၊ ၁၉၀။)

သုဒ္ဓဒ္ဓသံ = သုဌ၊ ဒုဒ္ဓသံ သုဒ္ဓဒ္ဓသံ။ သု + ဒုဒ္ဓသ။

ဒုဒ္ဓသံ = ဒုဌ၊ ဒဿနံ ဒုဒ္ဓသံ။ ဒု + ဒိဿ် + အ။

သုနိပုဏ်=သုဠု နိပုဏ် သုနိပုဏ်။ သု+နိပုဏ။

နိပုဏ်=နိဿေသတော ပုနန္တိ သောဓေန္တိ ယေနာတိ နိပုဏ်။ နိ+ပု+ယု။

အညတရဉ္စက္ကဏ္ဍိတဘိဇ္ဇာဝတ္ထုပြီး၏။

၃-စိတ္တဝဂ်။ ၄-သံသရက္ခိတဘာဂိနေယျတ္ထေရဝတ္ထု

၃၇။ ဒုရင်္ဂမံ ကေစရံ၊ အသရီရံ ဂုဟာသယံ။

ယေ စိတ္တံ သံယမေဿန္တိ၊ မောက္ခန္တိ မာရဗန္ဓနာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သာဝတ္ထိပြည်သားဖြစ်၍ သာသနာ့ဘောင်သို့ ဝင်ပြီး နှစ်ရက် သုံးရက်အကြာတွင် ရဟန္တာဖြစ်သော သံသရက္ခိတထေရ်၏တူ သံသရက္ခိတရဟန်းကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ တူဖြစ်သော သံသရက္ခိတရဟန်း သောဓာပန်၌ တည်၍ အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ သောဓာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဒုရင်္ဂမံ၊ ဝေးသောအာရုံသို့လည်းသွားတတ်သော။ ကေစရံ၊ တခုဖြစ်ပြီးမှ တခုဖြစ်တတ်သော။ အသရီရံ၊ ကိုယ်ကောင်အထည်မရှိသော။ ဂုဟာသယံ၊ နှလုံး (ဟဒယဝတ္ထု) ဟူသော လိုက်ကိုမီ၍ ဖြစ်သော။ စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ ယေ၊ အကြင်သူတို့သည်။ သံယမေဿန္တိ၊ စောင့်စည်းကုန်အံ့။ တေ၊ ထိုသူတို့သည်။ မာရဗန္ဓနာ။ မာရ်၏အနှောင်အဖွဲ့ဟူသော တော့မကဝဋ်ဆင်းရဲမှ။ မောက္ခန္တိ၊ လွတ်ကုန်လတ္တံ့။

စကားပြေ

အဝေးအာရုံသို့သွားတတ်၍ ကိုယ်သဏ္ဌာန်မရှိပဲ တခုဖြစ်ပြီးမှ တခုဖြစ်လေ့ရှိသော စိတ်ကိုစောင့်စည်းသောသူများသည် မာရ်မင်း၏အနှောင်အဖွဲ့ဖြစ်သော ဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်နိုင်သည်။

ဒုရင်္ဂမံ-စိတ်သည်အဝေးမှာ ရှိသော အာရုံသို့ရောက်အောင်သွားနိုင်သောကြောင့် ဒုရင်္ဂမမည်၏။

ကေစာရံ-စိတ်သည် တခုသောခဏ၌ ခုနစ်ခု ရှစ်ခု တပြိုင်နက်မဖြစ်၊ တခု တည်းသာဖြစ်၍ စိတ်တခုချုပ်ပြီးမှ နောက်စိတ်တခုဖြစ်ပေါ် လာသောကြောင့် ကေစာရမည်၏။

အသရီရံ-စိတ်သည် ကိုယ်သဏ္ဌာန်လည်းမရှိ အဆင်းလည်း မရှိသော ကြောင့် အသရီရမည်၏။

ဂုဟာ - ဟဒယဝတ္ထု၏ မှီရာဖြစ်သော မဟာဘုတ်လေးပါးသည် မုချအား ဖြင့် ဂုဟာမည်၏။

ယေ စိတ္တံ သံယမေဿန္တိ-မိန်းမ၊ ယောက်ျား၊ လူရှင်၊ ရဟန်းတို့သည်သတိ ဖြင့် မဖြစ်ပေါ်သေးသော ကိလေသာကို ဖြစ်ခွင့်မပေးပဲ ဖြစ်ပြီးကိလေသာ တို့ကိုပယ်၍ စိတ်ကိုစောင့်ထိန်းရမည်။

မာရဗန္ဓနာ-တေဘူမကဝဋ်ဒုက္ခရ၏။

မှတ်သားဖွယ်-ဘုရားရှင်သည် သံဃရက္ခိတသေရ်၏တူဖြစ်သူ သံဃရက္ခိတ- အား ငါဘုရားသာသနာမှာ ရဟန်းပြုပါလျက် သောတာပန် သို့မဟုတ် သက- ဒါဂါမ် သို့မဟုတ် အနာဂါမ်သို့မဟုတ် ရဟန္တာဟုမပြောနိုင်သေးပဲ ဘာအတွက် လူထွက်ချင်ရသလဲ၊ စိတ်ဆိုသည်မှာ အဝေးအာရုံကိုလည်း လက်မဲ့မှုသဘောရှိ သည်။ ရာဂစသည်မှ လွတ်မြောက်ရန်သာ ကြိုးစားပါဟုအမိန့်ရှိသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၃။)

ဒုရင်္ဂမံ = ဒုရံ အာရမ္မဏံ ဂစ္ဆတိ သမ္ပဋိစ္ဆတီတိ ဒုရင်္ဂမံ။ ဒုရ + ဂမု + အ။

ကေစာရံ = ကော ဟုတွာ စရံ ကေစာရံ။ ကေ + စရ။

အသရီရံ = နတ္ထိ သရီရံ (သဏ္ဌာနံ) ယဿာတိ အသရီရံ။ န + သရီရ + ယ။

ဂုဟာသယံ = ဂုဟာယံ အာသယတီတိ ဂုဟာသယံ။ ဂုဟာ + အာ + သိ + ဏ။

မာရဗန္ဓနာ = မာရော ဟုတွာ ဗန္ဓနံ မာရဗန္ဓနံ။ မာရ + ဗန္ဓန။

သံဃရက္ခိတဘာဂိနေယျတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏။

၃-စိတ္တဝဂ်။ ၅-စိတ္တဟတ္ထတ္ထေရဝတ္ထု။

၃၈။ အနဝဋ္ဌိတစိတ္တဿ၊ သဒ္ဓမ္မံ အဝိဇာနတော။
ပရိပ္ပဝပသာဒဿ၊ ပညာ န ပရိပ္ပရတိ။

ဓမ္မပဒ ၅-စ-မ-သ-

၃၉။ အနဝဿုတစိတ္တဿ၊ အနန္ဒာဟတစေတသော။
ပုညပါပပဟိနဿ၊ နတ္ထိ ဇာဂရတော ဘယံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်၌ သီတင်းသုံး
နေတော်မူစဉ် သာဝတ္ထိမြို့သားသည် ရဟန်းပြု၍ ခြောက်ကြိမ်တိုင်တိုင် လူဝတ်
လဲပြီး နောက်ဆုံးခုနစ်ကြိမ်မြောက် ရဟန်းပြုရန်ကျောင်းသို့သွားယင်း တရား
ဆင်ခြင်သောကြောင့် သောတာပန်ဖြစ်၍ ရဟန်းပြုပြီး နှစ်ရက်သုံးရက်အကြာ
တွင် ရဟန္တာဖြစ်သော စိတ္တဟတ္ထထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။
ဒေသနာတော်၏အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ အကျိုးများကြသည်။

အနက်

အနဝဿုတစိတ္တဿ၊ မတည်တံ့သောစိတ်ရှိသော။ သဒ္ဓမ္မံ၊ သူတော်ကောင်း
တရားကို။ အဝိဇာနတော၊ မသိသော။ ပရိပ္ပဝပသာဒဿ၊ ပေါလောပေါ်
သော။ (ဝါ) မခိုင်မြဲသော ယုံကြည်မှုရှိသူအား။ ပညာ၊ ပညာသည်။ န ပရိပ္ပ-
ရတိ၊ မပြည့်စုံနိုင်။

အနဝဿုတစိတ္တဿ၊ ရာဂဖြင့် စွတ်စိုသော စိတ်မရှိသော။ အနန္ဒာဟတ
စေတသော၊ ဒေါသဖြင့် ထိခိုက်သောစိတ်မရှိသော။ ပုညပါပပဟိနဿ၊ ကောင်းမှု
မကောင်းမှုကို ပယ်ပြီးသော။ ဇာဂရတော၊ နိုးနိုးကြားကြားရှိသောသူအား။
ဘယံ၊ ဘေးသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။

စကားပြေ

မတည်တံ့သောစိတ်ရှိ၍ သူတော်ကောင်းတရားကိုလည်း မသိသော မခိုင်မြဲ
သော ယုံကြည်မှုရှိသူအား ပညာ မပြည့်စုံနိုင်။

ရာဂဖြင့်စွတ်စိုသော စိတ်လည်း မရှိ၊ ဒေါသဖြင့် ထိခိုက်သောစိတ်လည်း
မရှိ၍ ကောင်းမှု မကောင်းမှုကို ပယ်ပြီးလျှင် နိုးကြားမှုရှိသူအား ကြောက်စရာ
ဘေး မရှိပြီ။

အနဝဿုတစိတ္တဿ - မြင်းကျောပေါ် တင်ထားသော ကျောက်ဖရုံသီး၊
ဖွဲ့ပုံ၌စိုက်ထားသော သစ်ငုတ်၊ ဆံပင်မရှိသည့် ခေါင်းပြောင်၌ တင်ထားသော
ထိန်ပန်းတို့မတည်တံ့နိုင်သကဲ့သို့ တခါတရံ ဗုဒ္ဓသာဝက၊ တခါတရံ အာဇီဝက၊
တခါတရံ နိဂဏ္ဌ၊ တခါတရံ တာပသ ဖြစ်သူကို မတည်တံ့သောစိတ် ရှိသူဟု
ဆိုသည်။

သဒ္ဓမ္မံ— ဗောဓိပက္ခိယတရား သုံးဆဲ့ခုနစ်ပါးရ၏။

ပရိပ္ပဝပသာဒဿ— ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါနည်းပါး၍ ပေါလောပေါ်သော (ဝါ) လေးလေးနက်နက် ယုံကြည်မှုမရှိသောပုဂ္ဂိုလ်။

ပညာ— ကာမာဝစရပညာ၊ ရူပါဝစရပညာ၊ အရူပါဝစရပညာ၊ လောကုတ္တရာပညာ ရ၏။

အနဝဿုတစိတ္တဿ— ရာဂဖြင့် စွတ်စိုသော စိတ်မရှိ။(ဝါ) ထုဂမရှိသူ။(ဝါ) ရာဂကင်းသူ။

အနန္တာဟတစေတသော— ဒေါသဖြင့် ထိခိုက်သောစိတ်မရှိ။(ဝါ) ဒေါသမရှိသူ။(ဝါ) ဒေါသကင်းသူ။

ပုညပါပဟိနဿ— ကုသိုလ်လည်း မရှိ အကုသိုလ်လည်းမရှိသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်။

ဇာဂရတော— ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် သဒ္ဓါစသော နိုးကြားမှုတရား ငါးပါး ရှိသောကြောင့် အိပ်ပျော်နေခိုက်သော်လည်းကောင်း၊ နိုးကြားနေခိုက်သော်လည်းကောင်း ဇာဂရမည်သည်။

ဘယံ— ကိလေသာဟူသော ဘေး ရ၏။

စိတ္တဟတ္ထထေရ်— ဤထေရ်သည် ခြောက်ကြိမ်တိုင်တိုင် ရဟန်းပြုလိုက်၊ လူဝတ်လဲလိုက်လုပ်ပြီး ခုနစ်ကြိမ်မြောက် ရဟန်းပြုသောအခါ ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာဖြစ်သည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၅-၆။)

ကုဒါလပဏ္ဍိတ— ဘုရားလောင်း ကုဒါလပဏ္ဍိတလည်း ခြောက်ကြိမ်တိုင် လူထွက်ပြီး ခုနစ်ကြိမ်မြောက်တွင် တသက်လုံး ရသေ့ဝတ်ဖြင့် မြဲသွားသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၈။)

အနဝဋ္ဌိတစိတ္တဿ= အနဝဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ယဿာတိ အနဝဋ္ဌိတစိတ္တော။
အနဝဋ္ဌိတ+စိတ္တ+ယ။

အနဝဋ္ဌိတံ= န အဝဋ္ဌိတံ အနဝဋ္ဌိတံ။ န+အဝဋ္ဌိတ။

သဒ္ဓမ္မံ= သတံ ဓမ္မော သဒ္ဓမ္မော။ သန္တ+ဓမ္မ။

ပရိပ္ပဝပသာဒဿ= ပရိပ္ပဝေါ ပသာဒေါ ယဿာတိ ပရိပ္ပဝပသာဒေါ။
ပရိပ္ပဝ+ပသာဒ+ယ။

ပရိပ္ပဝေါ= သမန္တတော ပ္ပဝတိ ဂစ္ဆတိတိ ပရိပ္ပဝေါ။ ပရိ+ပ္ပ+အ။

အနဝဿုတစိတ္တဿ= နတ္ထိ အဝဿုတံ စိတ္တံ ယဿာတိ အနဝဿုတစိတ္တော။
န+အဝဿုတ+စိတ္တ+ယ။

အနန္တဂဟတစေတသော= နတ္ထိ အန္တဂဟတော စေတော ယဿာတိ
အနန္တဂဟတစေတသော။န+အန္တဂဟတ+စေတ+ယ။

အန္တဂဟတ= အနု+အာ+ဟန်+တ။

ပုညပါပပဟိနဿ= ပုညပါပါနိ ပဟိနာနိ ယေနာတိ ပုညပါပပဟိနော။
ပုညပါပ+ပဟိန+ယ။

စိတ္တဟတ္ထတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏။

၃-စိတ္တဝဂ်။ ၆-ပဉ္စသတဘိက္ခုဝတ္ထု

၄၀။ ကုမ္ဘုပမံ ကာယမိမံ ဝိဒိတော၊
နဂရူပမံ စိတ္တမိဒံ ဌပေတော။
ယောဓေထ မာရံ ပညာဝုဓေန၊
ဇိတဉ္စ ရက္ခေ အနိဝေသနော သိယာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်၌ သီတင်းသုံးနေ
တော်မူစဉ် မေတ္ထသုတ်ကို ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်သဖြင့် နတ်များ၏ အစောင့်
အရှောက်ကို ခံကြရသော ဝိပဿနာတရား အားထုတ်သော ရဟန်းငါးရာတို့ကို
အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ရဟန်းငါးရာ ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဣမံ ကာယံ၊ ဤခန္ဓာကိုယ်ကို။ ကုမ္ဘုပမံ၊ အိုးနှင့်တူ၏ ဟု။ ဝိဒိတော၊
သိ၍။ ဣဒံ စိတ္တံ၊ ဤစိတ်ကို။ နဂရူပမံ၊ မြို့နှင့် တူသည်ကို။ ဌပေတော၊
ထားပြု၍။ ပညာဝုဓေန၊ ပညာလက်နက်ဖြင့်။ မာရံ၊ ကိလေသာ မာရ်ကို။
ယောဓေထ၊ တိုက်ခိုက်ရာ၏။ ဇိတဉ္စ၊ တိုက်ခိုက်သဖြင့် အောင်မြင်ပြီး၍ ရထား
သော ဉာဏ်ကိုလည်း။ ရက္ခေ၊ မပျက်စီးအောင် စောင့်ရှောက်ရာ၏။ အနိဝေ-
သနော၊ ကပ်ငြိတပ်တခြင်း မရှိသည်။ သိယာ ဖြစ်ရာ၏။

စကားပြေ

ဤခန္ဓာကိုယ်ကို ကြာရှည်မခိုင် ပျက်စီးတတ်သော အိုးနှင့် တူ၏ဟု သိ၍ စိတ်ကို ရန်သူမဝင်နိုင်အောင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရသော မြို့နှင့်တူသည်ကို ပြုပြီးလျှင် ပညာလက်နက်ဖြင့် ကိလေသာမာရ် ရန်သူကို တိုက်ခိုက်ရာ၏။ တိုက်ခိုက်သဖြင့် အောင်မြင်ပြီး၍ ရထားသောဉာဏ်ကိုလည်း မပျက်စီးအောင် စောင့်ရှောက်ရာ၏။ ကပ်ငြိတွယ်တာခြင်းမရှိရာ။

ကုမ္ဘူပမံ—ဤဆံစသော ခန္ဓာကိုယ်သည် အရှည်မခံ တဏှာမျှသာ တည်တံ့သော သဘောရှိသောကြောင့် အိုးနှင့်တူသည်။

နဂရူပမံ—မြို့ကို ရန်သူမဖျက်ဆီးနိုင်အောင် ကျုံး တံတိုင်း တံခါးစသည်တို့ဖြင့် စီစဉ်ထားသကဲ့သို့ မိမိ၏ ဝိပဿနာစိတ်ကို ကိလေသာရန်သူ မဝင်နိုင်အောင် ပညာလက်နက်စသည်ဖြင့် စောင့်ရှောက်အပ်သောကြောင့် ဝိပဿနာစိတ်သည် မြို့နှင့်တူသည်။

ယောဓေထ မာရုံ ပညာဝုဓေန—မြို့စောင့်တပ်သားသည် လက်နက်ကောင်းဖြင့် ခိုးသူကို တိုက်ထုတ်သကဲ့သို့ ပညာရှိ အမျိုးကောင်းသားသည် ဝိပဿနာဉာဏ် အရိယာမဂ်ဉာဏ်ဟူသော လက်နက်ဖြင့် ကိလေသာမာရ်ဟူသော ခိုးသူကို တိုက်ထုတ်ရာ၏။

ဇိတဉ္စ ရက္ခေ-ဖြစ်ပေါ်လာပြီးသော နှုသောဝိဿနာကို အာဝါသ၊ ဥတု၊ ဘောဇန၊ ပုဂ္ဂလ၊ ဓမ္မဿာနစသော သပ္ပာယ်ကို မှီဝဲကာ အကြားအကြား၌ သမာပတ်ကို ဝင်စားလျက် သမာပတ်မှထပြီးလျှင် စင်ကြယ်သန့်ရှင်းသော စိတ်ဖြင့် သင်္ခါရတရားတို့ကို သုံးသပ်လျက် စောင့်ရှောက်ရမည်။

အနိဝေသနော—သမာပတ်ကိုသာယာနေလျှင် အထက်မဂ်ဖိုလ်တို့ကို ထိုးထွင်းမသိနိုင်သောကြောင့် သမာပတ်ကို ဝင်စား၍ ထိုမှထလျက် သမာပတ်၌ သာယာမှု ပြု၍မနေပဲ သင်္ခါရတရားတို့ကို သုံးသပ်ရမည်။

မေတ္တာလက်နက်—ရဟန်းတော်များရှိလျှင် အနေကြပ်သည့်အတွက် မနေနိုင်အောင် အနှောင့်အယှက် အမျိုးမျိုး ပေးနေကြသော နတ်များကို မေတ္တာလက်နက်ဖြင့်နေကြရန် ဘုရားရှင် အမိန့်ရှိသဖြင့် မေတ္တာဖြင့် နေကြရာနတ်များသည် မနှောင့်ယှက်သည့်အပြင် ပြုစုလုပ်ကျွေးကြသဖြင့် ရဟန်းများသည် စိတ်တည်စွာ ရဟန်းတရား အားထုတ်ကြရသည်။

ကုမ္ဘူပမံ=ကုမ္ဘေန ဥပမံ ကုမ္ဘူပမံ။ ကုမ္ဘ+ဥပမ။

ဥပမံ=ဥပမာ အဿ အတ္တိတိ ဥပမံ။ ဥပမာ+ဏ။

ဥပမာ=ဥပမိယတိ တောယာတိ ဥပမာ။ ဥပ+မာ+အ။

နဂရူပမံ=နဂရေန ဥပမံ နဂရူပမံ။ နဂရ+ဥပမ။

ပညာဝုဓေန=ပညာဝေ အာဝုဓံ ပညာဝုဓံ။ ပညာ+အာဝုဓ။

(ဓမ္မာဋ္ဌါဝ။ ၂၀၀-၁။

ပဉ္စသတတိက္ခဝတ္ထုပြီး၏။

=====

၃-စိတ္တဝဂ်။ ၇-ပူတိဂတ္တတိဿတ္ထေရဝတ္ထု

၄၁။ အစိရံ ဝတယံ ကာယော၊ ပထဝိ* အဓိသေဿတိ။

ဆုဒ္ဓေါ အပေတဝိညာဏော၊ နိရတ္တံ ကလိဂံရံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အရိုးများကွဲအက်သည်အထိ ပြည်ပုပ် သွေးပုပ်များ ယိုထွက်လျက် ပြင်းထန်သော ဝေဒနာကို ခံစားနေရသော ပူတိဂတ္တတိဿထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ပူတိဂတ္တတိဿထေရ် ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တရဟန္တာဖြစ်၍ အခြား ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

အယံ ကာယော၊ ဤခန္ဓာကိုယ်သည်။ အပေတဝိညာဏော၊ ဝိညာဏ်ကင်းသည်ရှိသော်။ နိရတ္တံ၊ အသုံးမကျသော။ ကလိဂံရံ ဣဝ၊ ထင်းတုံးကဲ့သို့။ ဆုဒ္ဓေါ၊ စွန့်ပစ်အပ်သည်ဖြစ်၍။ အစိရံ ဝတ၊ မကြာမီသာလျှင်။ ပထဝိ*၊ မြေပေါ်၌။ အဓိသေဿတိ၊ အိပ်ရလိမ့်မည်။

စကားပြေ

ဝိညာဏ်မရှိခဲ့သော် စွန့်ပစ်ကြသောကြောင့် ဤခန္ဓာကိုယ်သည် အသုံးမကျ၍ စွန့်ပစ်ခံရသော ထင်းတုံးကဲ့သို့ မြေကြီးပေါ်မှာ အိပ်ရလိမ့်မည်။

နိရတ္တံ ကလိင်္ဂရံ-အဆွေး အကာ အဖု အဆစ် ဖြစ်သော သစ်ဆား သည် ပစ္စည်းကောင်းပြုရန် အသုံးမကျသောကြောင့် မည်သူမျှမလိုလား၍ စွန့်ပစ်ကုန်သကဲ့သို့ ဤ သုံးဆယ့်နှစ်ဝ ကောဠာသတို့တွင် တပါးပါးသော ကောဠာ သသည် ညောင်စောင်းခြေစသည် ပြုဖို့ရန်မျှ ကျေးဇူးမများသောကြောင့် ယူမည့်သူကင်းလျက် မြေပေါ်၌ အိပ်ရသဖြင့်ဤ ၃၂-ကောဠာသသည် ထင်းတုံး နှင့် တူသည်။

ဘုရားရှင်၏ကြည့်ခြင်း- ဘုရားရှင်သည် မိုးသောက်အခါ၌ လောကကို ကြည့်သည်ရှိသော် စကြာဝဠာနှုတ်ခမ်းမှစပြီး ဂန္ဓကုဋိဘက်သို့ ဉာဏ်တော် ကို ဖြန့်ပြီး ကြည့်သည်။ ညနေချမ်းအခါ၌ ကြည့်သည်ရှိသော် ဂန္ဓကုဋိမှစပြီး အပြင်ဘက်သို့ ဉာဏ်တော်ကို ဖြန့်၍ ကြည့်တော်မူသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၃။)

ပူတိဂတ္တတိဿထေရ်-ဤမထေရ်သည် ကဿပဘုရားရှင်လက်ထက်၌ ငှက် မုဆိုး ဖြစ်ခဲ့စဉ် သားငှက်များကိုမြင်းခေါင်းရိုးနှင့် အတောင်များကို ချိုးခြင်း သတ်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ယခုဘဝ ခန္ဓာကိုယ် ပုပ်ဆွေးပြီး အရိုးများ ကျိုးရသည်။ ရဟန်းတပါးအား အရသာရှိသော ဆွမ်းလှူခဲ့မှုကြောင့် ရဟန္တာဖြစ်ရသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၅။)

ကာယော=ကုစ္ဆိတာနံ အာယော ကာယော။ ကု+အာယ။

ဆုဒ္ဓေါ =ဆုဘိယတိတိ ဆုဒ္ဓေါ။ ဆုဘိ+တ။

အပေတဝိညာဏော=အပေတံ ဝိညာဏံ ယသ္မာတိ အပေတဝိညာဏော။
အပေတ+ဝိညာဏ+ယ။

ကလိင်္ဂရံ=ကေန (ဝါတေန) ဣဂ်တိတိ ကလိင်္ဂရော။ က+ဣဂ်+အရ။
(လ-လာ)။

ပူတိဂတ္တတိဿထေရဝတ္ထု ပြီး၏။

၃-စိတ္တဝဂ်။ ဂ-နန္ဒဂေါပါလကဝတ္ထု

၄၂။ ဒိသော ဒိသံ ယံ တံ ကယိရာ။
ဝေရီ ဝါ ပန ဝေရိနံ။
မိစ္ဆာပဏိဟိတံ စိတ္တံ၊
ပါပိယော နံ တတော ကရေ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ကောသလဇနပုဒ်၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူစဉ် ဘုရားရှင်အား လိုက်ပို့၍အပြန် မုဆိုးသတ်သဖြင့် သေရသော အနာထပိဏ်သဌေး၏ သောတာပန် နွားကျောင်းသားကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြ သည်။

အနက်

ဒိသော၊ ခိုးသူတယောက်သည်။ ဒိသံ၊ အဆွေခင်ပွန်းကို ပြစ်မှားသော ခိုးသူကို။ (ဒိသ္မာ၊ မြင်သည်ရှိသော်) ယံတံ ကယိရာ၊ အကြင်ပျက်စီးအောင် ယခုဘဝတွင်သာပြုနိုင်ရာ၏။ မိစ္ဆာပဏိဟိတံ၊ အကုသိုလ်ကမ္မပထတို့၌ မကောင်း သဖြင့် ထားအပ်သော။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ နံ ပုရိသံ၊ ထိုစိတ်မျိုးရှိသော ယောက်ျားကို။ တတော၊ ထိုရန်ငြိုးထက်ပင်။ ပါပိယော၊ ဘဝများစွာ ယုတ်ညံ့ အောင်။ ကရေ၊ ပြုနိုင်ရာ၏။

စကားပြေ

ခိုးသူတယောက်သည် မိမိကိုပြစ်မှားသော ခိုးသူကို ရန်သူတယောက်သည် ရန်ဘက်ကို မြင်သည်ရှိသော် ပျက်စီးအောင် ဤဘဝတွင်သာ ပြုနိုင်သော်လည်း အကုသိုလ်ကမ္မပထတို့၌ မှားသောအားဖြင့်ထားသော စိတ်သည် ၎င်းစိတ်မျိုး ရှိသူကို ရန်ငြိုးထက်ပင် ဘဝများစွာယုတ်မာအောင် ပျက်စီးအောင် ပြုနိုင်၏။

ပါပိယော—ရန်သူသည် ဤဘဝ၌သာ ဆင်းရဲကို ဖြစ်စေခြင်း၊ အသက်ကို သတ်ခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင်သည်။ အကုသိုလ်စိတ်သည် ဘဝပေါင်း အသိန်းမက အပါယ်လေးပါးတို့၌ ပစ်ချ၍ ခေါင်းဖော်ရန်ပင် မပေးသဖြင့် ရန်သူထက် ပို၍ ပင် ယုတ်မာသည်။

နန္ဒနွားကျောင်းသား

သာဝတ္ထိပြည် အနာထပိဏ်သဌေး၏ နွားတို့ကို စောင့်ရှောက်နေသော နန္ဒသည် ပစ္စည်းဥစ္စာ ကြွယ်ဝချမ်းသာသူဖြစ်သည်။ မင်း၏အမြတ်တော်ခွန်ကို ရှောင်လွှဲရန် နွားကျောင်းသားဘဝဖြင့်ပင် နွားအပေါင်းကို စောင့်ရှောက်လျက် နေသည်။ အခါခပ်သိမ်း အနာထပိဏ်သဌေးထံသို့ နွားနို့ အရသာ ငါးမျိုးကို ယူလာသည်။ ဘုရားရှင်အားဖူးမြော်ခြင်း၊ တရားနာခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ ဘုရားရှင်အား မိမိနေရာသို့ပင်ဖိတ်သော်လည်း ဉာဏ်ရင့်ချိန်ကို စောင့်ဆိုင်း၍ ဘုရားရှင်သည် မကြွပဲ နေခဲ့သည်။ ဉာဏ်ရင့်ချိန် ရောက်သောအခါ များစွာသော

တပည့်အပေါင်း ခြံရံလျက် နန္ဒ၏ နေရာအနီး သစ်ပင်ရင်း၌ ဘုရားရှင်ထိုင်စဉ် နန္ဒ၏ ပင့်လျှောက်ချက်အရ ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် ငါးပါးသော နွားနို့အရသာ အလှူကို ဘုရားရှင် ခံယူတော်မူသည်။ ခုနစ်ရက်မြောက် အနုမောဒနာတရား အဆုံး၌ သောတာပန်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ၎င်းနေ့မှပင် ဘုရားရှင်အား လိုက်ပို့၍ အပြန်ခရီးတွင် မုဆိုးသတ်၍ သေရသည်။

ဒိသော=ဒိသတိ ဟိ သတိ ပရေ ဝါ၊ န ပိယာယတိ ပရေ ဝါ၊ န ပိယာယိ တဗ္ဗောတိ ဒိသော။ ဒိသံ+အ။

မိစ္ဆာပဏိဟိတံ=မိစ္ဆာ ပဏိဟိတံ မိစ္ဆာပဏိဟိတံ။

ပဏိဟိတံ=ပဏိဓိယိတ္တာတိ ပဏိဟိတံ။ ပ+နိ+ဓာ+တ။

နန္ဒဂေါပါလကဝတ္ထု ပြီး၏။

၃- စိတ္တဝဂ်။ ၉-သောရေယျတ္ထေရဝတ္ထု

၄၃။ န တံ မာတာ ပိတာ ကယိရာ၊ အညေ ဝါပိ စ ဉာတကာ။

သမ္မာပဏိဟိတံ စိတ္တံ၊ သေယျသော နံ တတော ကရေ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်ဇေတဝန်ကျောင်း တော်၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူစဉ် အရှင်မဟာကစ္စည်းထေရ်ကို စိတ်ဖြင့်ပြစ်မှား မိသော သောရေယျမြို့သား သဌေးသားသောရေယျထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

တံ၊ ထိုလူနတ်နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ဖြစ်စေနိုင်သောအကြောင်းကို။ မာတာ၊ မိခင်သည်။ န ကယိရာ၊ ပြုမပေးနိုင်။ ပိတာ၊ ဖခင်သည်။ န ကယိရာ၊ ပြုမပေး နိုင်။ အညေဝါပိ၊ မိဘမှတစ်ပါးကုန်သော။ ဉာတကာ၊ ဆွေမျိုးတို့သည်။ န ကရေယျ၊ ပြုမပေးနိုင်ကုန်။ သမ္မာပဏိဟိတံ၊ ကုသိုလ်ကမ္မပထတို့၌ ကောင်းစွာ ထားသော။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ နံ ပုဂ္ဂလံ၊ ထိုစိတ်မျိုးရှိသောပုဂ္ဂိုလ်ကို။ တတော၊ ထိုမိဘဆွေမျိုးတို့ထက်။ သေယျသော၊ တဆင့်ထက်တဆင့် မြင့်သထက်မြင့် အောင်။ ကရေ၊ ပြုပေးနိုင်၏။

စကားပြေ

မိဘဆွေမျိုးများသည် ဤဘဝတွင်သာ အလုပ်မလုပ်ပဲ ချမ်းချမ်းသာသာ အသက်မွေးနိုင်ရန် ပစ္စည်းကိုပေးနိုင်သော်လည်း စကြာဝတေးမင်းစည်းစိမ်၊ နတ်စည်းစိမ်၊ ဗြဟ္မာစည်းစိမ်၊ လောကုတ္တရာစည်းစိမ်တို့ကို မပေးနိုင်။ ကုသိုလ်ကမ္မပထတို့၌ ကောင်းစွာ ဆောက်တည်ထားသော စိတ်သည်သာ ထိုစိတ်ရှိသူကို စည်းစိမ်အားလုံး ပေးစွမ်းနိုင်၏။

ရဟန္တာကို ပြစ်မှားခြင်း

သောရေယျသဌေးသားသည် အသားအရေ ဝါဝင်းစို့ပြောနေသော အရှင်ကစည်းထေရ်ကို ငါ့ဇနီးဖြစ်လျှင် ကောင်းမည်၊ သို့မဟုတ် ငါ့ဇနီး၏အသားအရေသည် ဤမထေရ်ကဲ့သို့ဖြစ်လျှင် ကောင်းမည်ဟု စိတ်ထဲက ပြစ်မှားရုံဖြင့် မိန်းမဘဝ ပြောင်းရသည်။

(ဓမ္မာဠာ ၁၊ ၂၀၇။)

ဘဝ—ဘဝသံသရာကျင်လည်ကြရာ မိန်းမ မဖြစ်ဖူးသော ယောက်ျား ယောက်ျားမဖြစ်ဖူးသောမိန်းမ မရှိ။ ယောက်ျားများသည် သူတပါးသားမယား လွန်ကျူးမိလျှင် မိန်းမဘဝဖြစ်၍ မိန်းမများသည် ယောက်ျားဖြစ်ဖို့ရန် ဆုတောင်း၍ ကောင်းမှု ပြုခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ မိမိခင်ပွန်းယောက်ျားကို ကောင်းမွန်စွာပြုစု လုပ်ကျွေးသော်လည်းကောင်း ယောက်ျားဘဝရနိုင်၏။

(ဓမ္မာဠာ ၁။ ၂၀၈။)

ချစ်ချင်းမတူ—သောရေယျထေရ်သည် ယောက်ျားဘဝဖြင့်ရခဲ့သော သားနှစ်ယောက်ထက် မိန်းမဘဝဖြင့်ရခဲ့သော သားနှစ်ယောက်ကို ပိုပြီးချစ်သည်ဟု လာမေးသူတိုင်းအား ပြောဆို၏။

ရဟန္တာဖြစ်ပြီးနောက် လာမေးပြန်သောအခါ မည်သည့်သားကိုမျှ မချစ်ဟု ပြောဆိုသည်။

(ဓမ္မာဠာ ၁။ ၂၁၀။)

သောရေယျတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏။

စိတ္တဝင်္ဂပြီး၏။

■ ■ ■ ■ ■

၄-ပုပ္ဖဝဂ်

၁-ပထဝိကထာပသုတပဉ္စသတဘိက္ခုဝတ္ထု

၃၄။ ကော ဣမံ ပထဝီ* ဝိစေဿတိ၊ ယမလောကဉ္စ ဣမံ သဒေဝကံ။
ကော ဓမ္မပဒံ သုဒေသိတံ၊ ကုသလော ပုပ္ဖမိဝ ပစေဿတိ။

၄၄။ သေခေါ ပထဝီ* ဝိစေဿတိ၊ ယမလောကဉ္စ ဣမံ သဒေဝကံ။
သေခေါ ဓမ္မပဒံ သုဒေသိတံ၊ ကုသလော ပုပ္ဖမိဝ ပစေဿတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မြေကြီးနှင့်စပ်သောစကားကို လေ့လာကုန်
သော ရဟန်းငါးရာတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ရဟန်းငါးရာ အားလုံး ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာ
ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဣမံ ပထဝီ*၊ ဤအတ္တဘောတည်းဟူသော မြေကြီးကိုလည်းကောင်း။ ယမ
လောကဉ္စ၊ အပါယ်လေးပါးတည်းဟူသော ယမလောကကို လည်းကောင်း။
သဒေဝကံ၊ နတ်လောကနှင့် တကွသော။ ဣမံ၊ ဤလူ့လောကကို လည်း
ကောင်း။ ကော၊ အဘယ်သူသည်။ ဝိစေဿတိ၊ မိမိဉာဏ်ဖြင့် ရွေးချယ်စိစစ်
သိနိုင်မည်နည်း။ ကုသလော၊ လိမ္မာသော ပန်းသည်သည်။ ပုပ္ဖံ၊ ပန်းကို။
ပစေဿတိ ဣဝ၊ ရွေးချယ်စိစစ် သိနိုင်သကဲ့သို့။ သုဒေသိတံ၊ သဘာဝအား
လျော်စွာ ကောင်းစွာဟောကြားအပ်သော။ ဓမ္မပဒံ၊ ၃၇-ပါးသော ဗောဓိ
ပက္ခိယတရားအစကို။ ကော၊ အဘယ်သူသည်။ ပစေဿတိ၊ မိမိဉာဏ်ဖြင့် ရွေး
ချယ် စိစစ်သိနိုင်မည်နည်း။

ဣမံ ပထဝီ*၊ ကိုလည်းကောင်း။ ယမလောကဉ္စ၊ ကိုလည်းကောင်း။
သဒေဝကံ၊ သော။ ဣမံ၊ ကိုလည်းကောင်း။ သေခေါ၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်သည်။
ဝိစေဿတိ၊ မိမိဉာဏ်ဖြင့် ရွေးချယ်စိစစ်နိုင်လိမ့်မည်။ ကုသလော၊ သည်။ ပုပ္ဖံ၊
ကို။ ပစေဿတိ ဣဝ၊ ကဲ့သို့။ သုဒေသိတံ၊ သော။ ဓမ္မပဒံ၊ ကို။ သေခေါ၊
သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပစေဿတိ၊ မိမိဉာဏ်ဖြင့် ရွေးချယ်စိစစ်သိနိုင်လိမ့်မည်။

စကားပြေ

လိမ်မာကျွမ်းကျင်သောပန်းသည်သည် ပန်းတို့ကို ရွေးချယ်စိစစ်၍ ဆွတ်ခူးသကဲ့သို့ ဤအတ္တဘောကို လည်းကောင်း၊ အပါယ်လေးဘုံကိုလည်းကောင်း၊ နတ်ဘုံနှင့်တကွ လူ့ဘုံကိုလည်းကောင်း၊ သဘာဝအားလျော်စွာ ဘုရားရှင်ဟောကြားထားသော ဗောဓိပက္ခိယတရားအစုကိုလည်းကောင်း အဘယ်သူသည် ရွေးချယ်စိစစ်သိနိုင်မည်နည်း။ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်ခုနစ်ယောက်တို့သည် အတ္တဘောသည်တို့ကို မိမိဉာဏ်ဖြင့် ရွေးချယ်စိစစ်သိနိုင်မည်။

ပထဝီ—အရ အတ္တဘောတည်းဟူသော မြေကြီးရ၏။

ယမလောက—အရ အပါယ်လေးဘုံရ၏။

ဓမ္မပဒံ—အရ ဗောဓိပက္ခိယတရား (၃၇) ပါး ရ၏။

သေခေါ—အရ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်မှ စ၍ အရဟတ္တမဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်အောင် ခုနစ်ယောက်သော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

ကုသလော ပုပ္ဖမိဝ ပစေသတိ—လိမ္မာကျွမ်းကျင်သော ပန်းသည်သည် နုထွတ်သောပန်းငုံ၊ ပိုးကိုက်သောပန်း၊ ညှိုးနွမ်းသောပန်း၊ အနာအဆာရှိသောပန်းတို့ကိုပယ်၍ ကောင်းသောပန်းတို့ကို ရွေးချယ်ဆွတ်ခူးသကဲ့သို့ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်သည် ဘုရားရှင်ဟောကြားထားသော ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့ကို ဉာဏ်ဖြင့် ရွေးချယ်စိစစ်ဆင်ခြင်၍ ထိုးထွင်းသိမည်။ မျက်မှောက်ပြုမည်။

ယမလောကံ = ယမဿ လောကော ယမလောကော။

ယမ = ယမာနံ ရာဇာ ယမော။ ယမ+ဏ။

သဒေဝကံ = သဟ ဒေဝေန ယော ဝတ္တတီတိ သဒေဝကော။ သဟ+ဒေဝ+ယ။

ပုပ္ဖံ = ပုပ္ဖတီတိ ပုပ္ဖံ။ ပုပ္ဖ+အ။

သေခေါ = သိက္ခတီတိ သေက္ခော။ သိက္ခ+ဏ။

ကုသလော = ကုစ္ဆိတေန အာကာရေန သန္တာနေ သေန္တီတိ ကုသာ။
(ရာဂါဒယော)၊ ကု+သိ+အ။ ကုသေ လုနာတိ သိန္တတီတိ
ကုသလံ။ ကုသ + လူ + အ။ ကုသလံ အဿ အတ္တိတိ
ကုသလော။ ကုသလ+ဏ။

ပထဝီကဿပသုတ ပဉ္စသတဘိက္ခုဝတ္ထုပြီး၏။

၄-ပုဝဝဂ်။ ၂-မရီစိကမ္မဋ္ဌာနနိကထောရဝတ္ထု

၄၆။ ဖေဏူပမံ ကာယမိမံ ဝိဒိတု၊ မရီစိဓမ္မံ အဘိသမ္မုဓာနော။
ဆေတုာန မာရဿ ပပုပ္ဖကာနိ၊ အဒဿနံ မစ္စုရာဇဿ ဂစ္ဆေ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မိမိခန္ဓာကိုယ်ကို တံလှုပ်နှင့်တူစွာ ကမ္မဋ္ဌာန်း
ရှုလေ့ရှိသော ရဟန်းတပါးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ မရီစိကမ္မဋ္ဌာနနိကထေရ် ရဟန္တာဖြစ်သည်။

အနက်

ဣမံ ကာယံ၊ ဤခန္ဓာကိုယ်ကို။ (ဝါ)သုံးဆယ့်နှစ်ဝကောဋ္ဌာသကို။ ဖေဏူပမံ၊
ရေမြုပ်နှင့်တူသည်ကို။ ဝိဒိတု၊ သိ၍။ မရီစိဓမ္မံ၊ တံလှုပ်သဘောရှိသည်ကို။
အဘိသမ္မုဓာနော၊ ထိုးထွင်း၍သိသည်ဖြစ်၍။ မာရဿ၊ မာရ်နတ်၏။ ပပုပ္ဖ-
ကာနိ၊ ပန်းခိုင်သဖွယ်ဖြစ်ကုန်သော။ (တေဘူမကာနိဝဋ္ဌာနိ၊ တေဘူမကဝဋ္ဌ
တို့ကို)ဆေတုာ၊ အရိယာမဂ်ဖြင့်ဖြတ်ပြီး၍။ (ခိဏာသဝေါ၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။)
မစ္စုရာဇဿ၊ သေမင်းသည်။ အဒဿနံ၊ မမြင်နိုင်သော။ (ဝါ)အာရုံမပြုနိုင်သော။
နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်သို့။ ဂစ္ဆေ၊ ရောက်ရာ၏။

စကားပြေ

ခန္ဓာကိုယ်ကို အဖြစ်အပျက်မြန်သော ရေမြုပ်ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အနှစ်
သာရအခိုင်အမာမဟုတ်သော တံလှုပ်ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ထိုးထွင်းသိသော
ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် မာရ်နတ်၏ ပန်းခိုင်သဖွယ်ဖြစ်ကုန်သော တေဘူမကဝဋ္ဌ
တို့ကိုဖြတ်ပြီးလျှင် သေမင်းမမြင်နိုင် အာရုံမပြုနိုင်သော နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်နိုင်၏။

ဖေဏူပမံ- ဆံပင်စသော ကောဋ္ဌာသအစုသည် အားနည်း၍ အရှည်မခံ
အခိုက်အတန့်မျှဖြစ်သဖြင့် ရေမြုပ်နှင့်တူသည်။

မရီစိဓမ္မံ - တံလှုပ်သည် အဝေးမှကြည့်သောသူတို့အား အဆင်းသဏ္ဌာန်
ရှိ၍ ကိုင်တွယ်ယူစရာကဲ့သို့ ထင်ရသော်လည်း အနီးသို့ ကပ်ရောက်လာသော
သူတို့အား အချည်းနှီးဖြစ်၍ ကိုင်တွယ်ယူစရာမဟုတ်သကဲ့သို့ ဤခန္ဓာကိုယ်သည်
လည်း တိုသောခဏလျှင် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ဉာဏ်အား ရှေးရှုသဖြင့် တံလှုပ်နှင့်
တူသည်။

ပပုပ္ဖကနီ- တေဘူမကဝဋ်ရ၏(ဝါ) ဝဋ်သုံးပါးရ၏။

အဒဿန-အရ သေမင်းမမြင်နိုင်ရာနိဗ္ဗာန် ရ၏။

ဖေဏူပမံ= ဖေဏေန ဥပမံ ဖေဏူပမံ၊ ဖေဏ+ဥပမ။

မရိစိဓမ္မံ- မရိစိယာ သဒိသော ဓမ္မော။ မရိစိဓမ္မော၊ မရိစိ+ဓမ္မ။

အဒဿနံ- န ဒဿနံ အဒဿနံ။ န+ဒဿန။ ဒဿန=ဒိသံ+ယူ။

မရိစိကမ္မဋ္ဌာနာနိကတ္ထေရဝတ္ထုပြုံး၏။

~~~~~

၄-ပုပ္ဖဝဂ်။ ၃-ဝိဋ္ဌဋ္ဌာဘတ္ထ

၄၇။ ပုပ္ဖာနိ ဟေဝ ပစိနန္တံ၊ ဗျာသတ္တမနသံ နရံ။

သုတ္တံ ဂါမံ မဟောသော၊ မစ္စ၊ အာဒါယ ဂစ္ဆတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အလိုဆန္ဒမပြည့်စုံမီ အိပ်ပျော်နေသော ပရိသတ်နှင့်တကွ ရေလွှမ်း၍သေသွားသော ဝိဋ္ဌဋ္ဌာဘကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်၏အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဆောတာပန် စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ပုပ္ဖာနိ၊ ပန်းတို့ကို။ ပစိနန္တံ-ပစိနန္တောဣဝ၊ ဆုတ်ခူးသော သူကဲ့သို့။ ဗျာသတ္တမနသံ၊ မရသေးသော အာရုံကိုတောင့်တ၍ ရပြီးသည်ကို တွယ်တာ ကပ်ငြိသောစိတ်ရှိသော။ နရံ၊ လူကို။ မဟောသော၊ ပြင်းထန်သော ရေအလျဉ် သည်။ သုတ္တံ၊ အိပ်ပျော်နေသော။ ဂါမံ၊ ရွာနေသူလူအပေါင်းကို။ အာဒါယ၊ လွှမ်းမိုး၍။ ဂစ္ဆတိဣဝ၊ ယူသွားသကဲ့သို့။ မစ္စ၊ သေမင်းသည်။ အာဒါယ၊ ခေါ်ဆောင်သိမ်းယူ၍။ ဂစ္ဆတိ၊ သွား၏။

စကားပြေ

ပန်းသည်သည် ပန်းတို့ကိုဆုတ်ခူးခြင်းမပြုပဲ ပန်းဥယျာဉ်အလှ၌သာ စိတ်ဝင်စားပြီး နေသကဲ့သို့ မရသေးသောအာရုံကိုလည်း တောင့်တပြီးလျှင်

ရပြီးသည်ကိုလည်း တွယ်ကာကပ်ငြိနေသူကို ပြင်းထန်သောရေအလျဉ်သည် အိပ်ပျော်နေသော ရွာသူရွာသားအပေါင်းကို လွှမ်းမိုးယူငင်သွားသကဲ့သို့ သေမင်းသည် ခေါ်ယူသွား၏။

ဗျာသတ္တမနသံ - မရသေးသော အာရုံကို တောင့်တပြီးလျှင် ရပြီးသည်ကို ကပ်ငြိတွယ်တာသူ။

သုတ္တံ ၈၁၆—ပန်းသည်သည် ပန်းဥယျာဉ်သို့ ဝင်ရောက်၍ ပန်းခူးရန် တဖြည်းဖြည်း တဖြည်း ရှာဖွေစဉ် မိမိ၏ပန်းခူးဖို့ အလုပ်ကို မေ့လျော့၍ ပန်းဥယျာဉ်အလှ၌သာ စိတ်ရောက်နေသကဲ့သို့ သတ္တဝါအပေါင်းသည် ကာမဂုဏ်ငါးပါးအလယ်၌ နှစ်သက်ဖွယ်အဆင်းကို ရသော်လည်း အခြားနှစ်သက်ဖွယ် အသံစသည်တို့ကို တောင့်တကာ ရပြီးမရသေးသောအာရုံတို့ကို တွယ်တာ တောင့်တစဉ်ပင် သေမင်းခေါ်ဆောင်၍ အပါယ်ဘုံသို့ ရောက်ရ၏။

အံ့ဩဖွယ်—သာဝတ္ထိပြည်၌ အနာထပိဏ် သဌေးသည် အမြဲ သံဃာနှင့် ထောင် ဆွမ်းကပ်သည်။ စူဠအနာထပိဏ် သဌေး၊ ဝိသာခါကျောင်း အမနှင့် သုပ္ပဝါသာ (ရှင်သီဝလိမယ်တော် ကောလိယမင်းသမီး) တို့သည် အမြဲ သံဃာငါးရာစီဆွမ်းကပ်သည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၆။)

အရှင်အာနန္ဒာ—ကမ္ဘာတသိန်းတိုင်တိုင် ပါရမီဖြည့်ခဲ့သော ဘုန်းရှိသူတို့တွင် တပါးအပါအဝင်ဖြစ်သော အရှင်အာနန္ဒာသည် ဆွမ်းပင့်ဖိတ်ပြီးလျှင် သုံးရက် တိုင်အောင် ဆွမ်းကပ်ရန်မေ့နေသော ကောသလ်မင်း၏ အပြစ်တင်မည့် အကြောင်းကို သိတော်မူ၍ အခြားရဟန်းများပြန်ကြွသော်လည်း တပါးတည်း နေရစ်ခဲ့သည်။ ဒါယကာများ၏ သဒ္ဓါတရားတို့ မပျက်အောင်စောင့်ရှောက်သည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၆။)

မချဉ်းကပ်သင့်သော အမျိုး (အိမ်)

- ၁။ မြတ်နိုးစွာ ခရီးဦးမကြိုဆိုခြင်း၊
- ၂။ မြတ်နိုးစွာ ရှိမခိုးခြင်း၊
- ၃။ မြတ်နိုးစွာ နေရာမပေးခြင်း၊
- ၄။ ရှိလျက် ဖုံးအုပ်ထားခြင်း၊
- ၅။ အများရှိလျက် အနည်းငယ်လှူခြင်း၊

- ၆။ အကောင်း ရှိလျက်အညံ့လှူခြင်း၊
 ၇။ ရှိသေစွာ မပေးလှူခြင်း၊
 ၈။ တရားနာရန် အနီးအပါး မလာခြင်း၊
 ၉။ ပြောစကား နားမထောင်ခြင်း၊

ဤအကြောင်း (၉) ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော အမျိုး (ဒါယကာ ဒါယိကာမ အိမ်)သို့ ရဟန်းတော်များသည် ချဉ်းကပ်မှု မပြုလိုကြပေ။

(ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၇။)

အကျွမ်းဝင်ရာ၌သာ နေလိုကြပုံ

ဘုရားအလောင်း ကေသဝရသေ့သည် ခွဲခွာသွားကြသော တပည့်များကို လွမ်းဆွတ်ပြီး လေနာစွဲကပ်လေရာ အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်အလောင်း ရှင်ဘုရင်က ဆေးဆရာများဖြင့် ဆေးကုသပေးသော်လည်း မပျောက်ကင်းပဲ ဖြစ်နေသည်။ သူ့ရောဂါ ပျောက်စေလိုလျှင် သူ့ကို သူတပည့်များရှိရာသို့ပို့ပေးရန် ဘုရား အလောင်းက အမိန့်ရှိသည့်အတွက် ရှင်ဘုရင်၏ အမိန့်အရ အရှင်သာရိပုတ္တရာ အလောင်း နာဒရအဖတ်အမှူးရှိသော အမတ်များက ထမ်းစင်ဖြင့်ထမ်းပို့ကြရာ အရှင်အာနန္ဒာအလောင်း ကပ္ပကရသေ့စသော ရသေ့များထံ ရောက်ပြီး မကြာမီ ဝေဒနာ ပျောက်ကင်းသွားဖူးသည်။ ထို့ကြောင့် မည်မျှပင်ချမ်းသာအောင် ထားသော်လည်း အကျွမ်းဝင်ရာ အရပ်မှာသာ နေလိုကြသည်။

(ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၈-၉)

ဖခင်မျိုးသာပဓာန-ဝါသဘဓတ္တိယာကို မဟာနာမ်မင်းနှင့် ကျွန်မတို့မှ မွေးဖွားသည်။ ဝိဋ္ဌဋ္ဌူဘမင်းသားကို ကောသလမင်းနှင့် ဝါသဘဓတ္တိယာမင်း သမီးတို့မှ မွေးဖွားသည်။ ထို့ကြောင့် မိခင်မျိုးထက် ဖခင်မျိုးသာ ပဓာနဖြစ် ကြောင်းကို ကဋ္ဌဝါနဟမင်း နမူနာပြု၍ ဘုရားရှင်သည် ပသေနဒီ ကောသလ မင်းကြီးကို မိန့်ကြားသည်။

(ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၂။)

မဇ္ဈိကာ၏ သြဝါဒ-ဗန္ဓုလစစ်သူကြီးနှင့် ကုသိန္ဒာရုံပြည် မလ္လမင်း၏သမီး မဇ္ဈိကာတို့မှ သားရတနာ အမြွှာ ၁၆ - ကြိမ် မွေးဖွားသဖြင့် သား - ၃၂ ယောက်ရရှိသည်။ ချေးမများလည်း ၃၂-ယောက်ရှိသည်။ တနေ့တွင်ပသေနဒီ ကောသလမင်း၏စေခိုင်းလုပ်ကြံမှုဖြင့်သားအဖတစုသေဆုံးကြရာ မဇ္ဈိကာသည်

ချွေးမမျှားကို သင်တို့ယောက်ျားများသည် အပြစ်မဲ့ သေကြရသည်။ ရှေးကံအကျိုးကို ရသွားကြသည်။ စိုးရိမ်ပူဆွေးမှုဖြစ်မနေကြနှင့်။ ရှင်ဘုရင်ကြီး အပေါ်မှာလည်း အပြစ်တင်မနေကြနှင့်ဟု ဆုံးမသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၄-၅။)

မဟာနာမ်-မဟာနာမ်သည် ဘုရားရှင်နှင့် ညီအကိုတဝမ်းကွဲတော်သည်။ မဟာနာမ်နှင့် ကျွန်မတို့မှဖွားသော ဝါသဘဝတ္တိယာမင်းသမီးနှင့် ပသေနဒိကောသလမင်းတို့မှ ဝိဋ္ဌဋ္ဌူဘကိုဖွားမြင်သည်။ မြေးဝိဋ္ဌဋ္ဌူဘနှင့်အတူ ပွဲတော်မတည်လို၍ ဆံပင်ကိုဖြန့်၍ အဖျား၌ထုံးပြီးလျှင် ၎င်းအထုံးတွင် ခြေမသွင်း၍ ရေထဲဆင်းသေသည်။ ထိုအခါ နဂါးမင်းက နဂါးပြည်၌ (၁၂) နှစ်ခေါ်ထားသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၇။)

ဝိဋ္ဌဋ္ဌူဘဝတ္ထု ပြီး၏။

၄-ပုပ္ဖဝဂ်။ ၄-ပတိပုဇိကကုမာရိဝတ္ထု

၄၈။ ပုပ္ဖာနိ ဟေဝ ပစိနန္တံ၊ ဗျာသတ္တမနသံ နရံ။
အတိတ္တံယေဝ ကာမေသု၊ အန္တကော ကုရုတေ ဝသံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘဝဟောင်းခင်ပွန်းဖြစ်သော မာလဘာရိနတ်သားကို တောင်းတ၍ ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုသော ပတိပုဇိကာ အမျိုးသမီးကို အကြောင်းပြု၍ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ပုပ္ဖာနိ၊ ပန်းတို့ကို။ ပစိနန္တံ- ပစိနန္တောဣဝ၊ ဆုတ်ခူးသော သူကဲ့သို့။ ဗျာသတ္တမနသံ၊ မရသေးသောအာရုံကို တောင့်တ၍ ရပြီးသည်ကို တွယ်တာကပ်ငြိသောစိတ်ရှိသော။ ကာမေသု၊ ကာမဂုဏ်တို့၌။ အတိတ္တံယေဝ၊ မရောင့်ရဲသည်သာဖြစ်သော။ နရံ၊ သတ္တဝါကို။ အန္တကော၊ သေမင်းယုတ်သည်။ (အတ္တနော၊ မိမိ၏။) ဝသံ၊ အလိုကို။ ကုရုတေ၊ ပြု၏။

စကားပြေ

ပန်းသည်သည် အမျိုးမျိုးသောပန်းတို့ကို ရွေးချယ်ဆွတ်ခူးသော အလုပ် မပြီးသေးမီ သေးမင်းနိုင်ငံသို့ လိုက်ရသကဲ့သို့ သတ္တဝါအပေါင်းသည် မရ သေးသောအာရုံကို တောင်းတ၍ရပြီးသည်ကို တပ်မက်စွဲလမ်းလျက် ကာမဂုဏ် တို့ကို ရှာမှီးသုံးဆောင်သိုမှီးမပြီးခင် သေမင်းနိုင်ငံသို့ လိုက်ရလေသည်။

ပုပ္ဖာနိဟေဝပစိနတံ- ပန်းဥယျာဉ်အတွင်းဝယ် ပန်သည်သည် အမျိုးမျိုး သောပန်းတို့ကို ရွေးချယ်ဆွတ်ခူးသကဲ့သို့ သတ္တဝါသည် အတ္တဘောနှင့်စပ်သော ကာမဂုဏ်ပန်း၊ အဆောက်အဦးနှင့်စပ်သော ကာမဂုဏ်ပန်းတို့ကို ရွေးချယ် ဆွတ်ခူး၏။

ကာမေသု- ဤ ကာမ အရ ဝတ္ထုကာမ ကိလေသာကာမရ၏။

အန္တကော- ဤ အန္တကအရ သေမင်းရ၏။

စွဲလမ်းမှု- တာဝတိံသာ၌ မာလဘာရီနတ်သားကို နတ်သမီးငါးရာက သစ်ပင်ပေါ်တက်၍ ပန်းခူးချပြီး နတ်သမီးငါးရာက ကျလာသော ပန်းများကို ကောက်ပြီး နတ်သားကို ပန်ဆင်ပေးနေကြစဉ် သစ်ပင်ပေါ်မှ နတ်သမီး တယောက်ပန်းခူးယင်းသေဆုံးပြီး သာဝတ္ထိပြည် အမျိုးသမီးတယောက်ဖြစ်လာ သည်။ ၁၆-နှစ်အရွယ် အိမ်ထောင်ကျပြီး သားလေးယောက်ဖွားသည်အထိ မာလဘာရီနတ်သားထံပြန်လိုစိတ်ဖြင့် ကောင်းမှုအမျိုးမျိုးပြုပြီးတဖန် သေဆုံး သွားရာ စွဲလမ်းချက်ရှိသည့်အတိုင်း မာလဘာရီနတ်သားထံ ပြန်ရောက်သွား သည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၀။)

နတ်သက်- လူ့ပြည်အနှစ်တရာသည် တာဝတိံသာ၌ တရက်သာရှိသည်။ တာဝတိံသာနတ်သက်သည် နတ်တို့၏ အရေအတွက်ဖြင့် အနှစ်တထောင်၊ လူ အရေအတွက်ဖြင့် သုံးကုဋေခြောက်သန်းရှိသည်။

(ပတိပူဇိကာသည် ပန်းခူးယင်း သေဆုံးလာပြီး လူ့ပြည်၌ သား(၄) ယောက် ရပြီးမှ တာဝတိံသာပြန်သွားရာ အဖော်နတ်သမီးများ ပန်းခူးနေဆဲ ပင် ရှိသေးသည်။)

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၀-၁။)

မာလဘာရီ၏သံဝေဂ-မိမိထံပြန်ရောက်လာသော ပတိပူဇိကာ ပြောပြချက် အရ လူတို့သည် သက်တန်းတရာမျှသာရှိသော်လည်း အသင်္ချေယျတမ်းနေရ သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အိုနာမှုမရှိကြသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဒါနစသည် ပြုသူ

နည်းပြီး စားကာအိပ်ကာဖြင့် မေ့လျော့စွာ နေကြသည်ဟု သူသိသဖြင့် မာလ-
ဘာရီနတ်သား သံဝေဂဖြစ်ပေါ်လေသည်။

(ဓမ္မာဋ္ဌါဝါ။ ၂၃၀။)

အတိတ္တံ ယေဝ=အတိတ္တံ+ဝေ။ န တိတ္တော အတိတ္တော။

တိတ္တံ=တပ္ပ+အ။

အန္တကော=အန္တံ ကရေတိတိ အန္တကော။ အန္တံ+ကရံ+ကိ။

ကုရုတေ=ကရံ+ဩ+တေ။

ပတိပုဇိကကုမာရိဝတ္ထု ပြီး၏။

၄-ပုပ္ဖဝက်။ ၅-မစ္ဆရိယကောသိယသေဋ္ဌိဝတ္ထု

၄၉။ ယထာပိ ဘမရော ပုပ္ဖံ၊ ဝဏ္ဏဂန္ဓမဟေဌယံ။

ပလေတိ ရသမဒဒါယ၊ ဧဝံ ဂါမေ မုနီစရေ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရာဇဂြိုဟ်မြို့အနီး သက္ကာရနိဂုံး၌နေသော
ကုဋေ(၈၀)ကြွယ်ဝသော်လည်းမစားရက် မဝတ်ရက်ဖြစ်နေသော မစ္ဆရိယကော-
သိယ သဌေးကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်ထေရ်၏ တန်ခိုးတော်ဖြင့် လှူဒါန်းစေသော မုန့်
အနုမောဒနာ ဒေသနာတော်အဆုံး၌ မစ္ဆရိယကောသိယ သဌေးနှင့် သဌေး
ကတော်နှစ်ဦးတို့ သောတာပန် တည်ကြ၍ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်
သောတာပန်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဘမရော၊ ပျားပိတုန်းသည်။ ပုပ္ဖံ၊ ပန်းပွင့်ကိုလည်းကောင်း။ ဝဏ္ဏဂန္ဓံ၊
အဆင်းအနံ့ကိုလည်းကောင်း။ အဟေဌယံ-အဟေဌယန္တော၊ မပျက်စီးစေမူ၍။
ရသံ၊ ပန်းဝတ်ရည်ကို။ အာဒါယ၊ စုတ်ယူ၍။ ပလေတိ ယထာပိ၊ ပုံသွားသကဲ့
သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ သဒ္ဓါနှင့်စည်းစိမ်တို့ကို မပျက်စီးစေပဲ။ ဂါမေ၊ ရွာ၌။ မုနီ၊
ရဟန်းသည်။ စရေ၊ ကျင့်ရာ၏။

စကားပြေ

ပျားပိတုန်းသည် ပန်းပွင့်နှင့် အဆင်းအနံ့တို့ကို မပျက်စီးစေပဲ ပန်းဝတ်ရည် ကိုစုတ်၍ ပျံသွားသကဲ့သို့ ရဟန်းတော်များသည် ဒါယကာ ဒါယိကာမများ၏ သဒ္ဓါနှင့်စည်းစိမ်တို့ကို မထိခိုက်စေပဲ ဆွမ်းခံယူကာ ကျင့်သုံးရာ၏။

ဘမရော—ပျားကြီး ပျားလေး ယင်ပျားစသော အလုံးစုံသော ပျားရ၏။

ဧဝံ ဂါမေ မုနိစရေဋ္ဌ—မုနိအရ သေက္ခ အနာဂါရိယမုနိ၊ အသေက္ခအနာဂါရိယ-
မုနိရ၏။

သေက္ခမုနိကျင့်ပုံ

သေက္ခရဟန်းသည် ဒါယကာ ဒါယိကာမများ၏ သဒ္ဓါနှင့် စည်းစိမ်ကိုမပျက် စေပဲ ဆွမ်းကိုခံယူပြီးလျှင် ရေအတွက်ချမ်းသာမည့် ရွှာအပြင်ဘက်တနေရာ၌ သင်္ကန်းကြီးကို ခင်းထိုင်ကာ လှည်းစာသိုးနေရသော လှည်းဥပမာဖြင့်လည်း ကောင်း။ ပတ်တီးစီးထားရသော အနာဥပမာဖြင့်လည်းကောင်း ဆင်ခြင်ပြီး ဆွမ်းစား၍ တောအုပ်သို့ဝင်လျက် မင်္ဂလီလရအောင် ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်၏။

အသေက္ခမုနိကျင့်ပုံ—အသေက္ခရဟန်းသည် မျက်မှောက်ဘဝ၌ ချမ်းသာစွာ နေခြင်းဟူသော သမာပတ်ချမ်းသာဖြင့် နေ၏။

ဘမရော—ပုပ္ဖမတ္တကေ ဘမတိတိ ဘမရော။ ဘမု+အရ။

ဝဏ္ဏဂန္ဓံ=ဝဏ္ဏော စ ဂန္ဓော စ ဝဏ္ဏဂန္ဓံ။

မစ္ဆရိယကောသိယသေဋ္ဌိဝတ္ထုပြီး၏။

၄-ပုပ္ဖဝဂ်။ ၆-ပါဝေယျကအာဇီဝကဝတ္ထု

၅၀။ န ပရေသံ ဝိလောမာနိ၊ န ပရေသံ ကတာကတံ။
အတ္တနောဝ အဝေက္ခေယျ၊ ကတာနိ အကတာနိ စ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူစဉ် သာဝတ္ထိပြည်သူအမျိုးသမီး၏ ကိစ္စိုမသား ဖြစ်သော အဝတ် မဝတ်သော ပါဝေယျကတက္ကတွန်းကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ပါဝေယျက တက္ကတွန်း၏မွေးစားမိခင် သောတာပန် ဖြစ်သည်။

အနက်

ပရေသံ၊ သူတပါးတို့၏။ ဝိလောမာနိ၊ ဝန်တို့ကြမ်းတမ်း မလိုသော စကားတို့ကို။ န အဝေက္ခေယျ၊ နှလုံးမသွင်းရာ။ ပရေသံ၊ တို့၏။ ကတာကတံ၊ ကောင်းမှုပြု မပြုကို။ န အဝေက္ခေယျ၊ မကြည့်ရှုရာ။ အတ္တနောဝ၊ မိမိ၏သာလျှင်။ ကတာနိ စ၊ ကောင်းမှုတို့ကို ပြုခဲ့ပြီဟူ၍လည်းကောင်း။ အကတာနိ စ၊ ကောင်းမှုတို့ကို မပြုသေးဟူ၍ လည်းကောင်း။ အဝေက္ခေယျ၊ ဆင်ခြင်ရာ၏။

စကားပြေ

စိတ်သဘောခြင်းမတူသော တပါးသူတို့၏ မနာလို ဝန်တို့၍ ပြောဆိုသော စကားကြမ်းတို့ကို နှလုံးလည်းမသွင်းရာ၊ စိတ်သဘောခြင်းမတူသော တပါးသူတို့၏ကောင်းသော အမှုပြု မပြုကို မကြည့်ရှုရာ၊ ကောင်းမှုကို ပြုခဲ့ပြီ မပြုမိသေးဟု မိမိအတွက်သာ ဆင်ခြင်ရမည်။

ဝိလောမာနိ—စိတ်သဘောခြင်း မတူသောသူတို့၏ မနာလိုဝန်တို့၍ ပြောဆိုသောစကားကြမ်းရ၏။

ကတာကတံ—လူတို့၌ ဆွမ်းအလှူ၊ စာရေးတန်မဲ့အလှူ၊ သင်္ကန်း စသော အလှူတို့ကိုပြုမှုသည် ကတ၊ မပြုမှုသည် အကတမည်၏။ ရဟန်းတို့၌ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၊ စာချဆရာ၊ ဧည့်သည်၊ ခရီးသွားမည့်သူ၊ စေတီရင်ပြင်၊ ပါတိမောက်ပြရာ၊ ကျောင်း၊ ဆွမ်းစားကျောင်း၊ ဇရုန်းအိမ် စသည်တို့၌ ပြုအပ်သော ဝတ်တို့ကိုပြုမှုသည် ကတ၊ မပြုမှုသည် အကတမည်၏။

အတ္တနောဝ အဝေက္ခေယျ—သဒ္ဓါတရားဖြင့် ရဟန်းပြုသော အမျိုးသား အမျိုးသမီးတို့သည် သင်္ခါရတရားတို့ကို လက္ခဏာယာဉ်သုံးပါးသို့တင်၍ ကမ္မဋ္ဌာန်း ဘာဝနာအားထုတ်ရန် စွမ်းနိုင်မည် မစွမ်းနိုင်မည်လောဟု မိမိပြုစွမ်းနိုင်မှု မပြုစွမ်းနိုင်မှုကိုသာ ကြည့်ရှုဆင်ခြင်ရမည်။

ကတာကတံ= ကတဉ္စ အကတဉ္စ ကတာကတံ။ ကတ+အကတ။

ပါဝေယျအာဇီဝကဝတ္ထု ပြီး၏။

၄-ပုပ္ဖဝဂ်။ ၇-ဆတ္တပါဏိဥပါသကဝတ္ထု

၅။ ယထာပိ ရုစိရံ ပုပ္ဖံ၊ ဝဏ္ဏဝန္တံ အဂန္ဓကံ။
ဧဝံ သုဘာသိတာ ဝါစာ၊ အဖလာ ဟောတိ အကုဗ္ဗတော။

၅၂။ ယထာပိ ရုစိရံ ပုပ္ဖံ၊ ဝဏ္ဏဝန္တံ သဂန္ဓကံ။
ဧဝံ သုဘာသိတာ ဝါစာ၊ သဖလာ ဟောတိ ကုဗ္ဗတော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူ၍ ပိဋကတ် သုံးပုံဆောင် အနာဂါမ် ဆတ္တပါဏံ ဥပါသကာကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ရုစိရံ၊ လှပတင့်တယ်သော။ ဝဏ္ဏဝန္တံ၊ အဆင်းရှိသော။ သဂန္ဓကံ၊ အနံ့မကောင်းသော။ ပုပ္ဖံ၊ ပေါက်ပွင့်ပန်းစသောပန်းသည်။ (ဓာရေန္တဿ၊ ပန်ဆင်သူအား။) သဖလံယထာပိ၊ ကောင်းသောအနံ့ဟူသောအကျိုးကို မဆောင်နိုင်သကဲ့သို့။ ဝေ၊ ဤအတူ။ သုဘာသိတာ၊ ကောင်းစွာဟောကြားတော်မူအပ်သော ပိဋကတော်၌ ပါသောစကားသည်။ အကုဗ္ဗတော၊ မလိုက်နာမကျင့်သုံးသူအား။ သဖလော၊ အကျိုးကိုမဆောင်နိုင်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ရုစိရံ၊ လှပတင့်တယ်သော။ ဝဏ္ဏဝန္တံ၊ အဆင်းရှိသော။ သဂန္ဓကံ၊ အနံ့မကောင်းသော။ ပုပ္ဖံ၊ စပယ်စသောပန်းသည်။ (ဓာရေန္တဿ၊ ပန်ဆင်သူအား။) သဖလံယထာ၊ အနံ့မကောင်းဟူသောအကျိုးကိုမဆောင်သကဲ့သို့။ သုဘာသိတာ၊ ကောင်းစွာဟောကြားတော်မူအပ်သော။ ဝါစာ၊ ပိဋကတော်၌ ပါဝင်သော စကားသည်။ ကုဗ္ဗတော၊ လိုက်နာကျင့်သုံးသူအား။ သဖလော၊ အကျိုးကိုမဆောင်နိုင်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

စကားပြေ

အဆင်းရှိ၍ အနံ့မကောင်းပဲ လှပတင့်တယ်သော ပေါက်ပွင့်ပန်းစသည် ပန်ဆင်သူအား အနံ့မကောင်း မသင်းပျံ့သကဲ့သို့ ဘုရားရှင်၏ပိဋက၌ပါဝင်သော စကားတော်ကို မလိုက်နာမကျင့်သုံးသူအား သုတဂန္ဓ စသောအကျိုးကို မခံစားကြရပေ။

ကောင်းသော အဆင်းအနံ့နှင့်ပြည့်စုံ၍ လှပတင့်တယ်သော စပယ်စသော ပန်းသည် ပန်ဆင်သူအား မွှေးကြိုင်သောအနံ့သည် ကိုယ်မှာပျံ့သင်းသကဲ့သို့ ဘုရားရှင်၏ပိဋကတော်၌ ပါဝင်သောစကားတော်ကို လိုက်နာကျင့်သုံးသူအား သုတဂန္ဓ စသောအကျိုးကို ခံစားရ၏။

သုဘာသိတဝါစာ-အရ ပိဋကသုံးပုံ ရ၏။

သဖလော-၌ ဖလအရ သုတဂန္ဓ ဝါစာဂန္ဓ ပဋိပတ္တိဂန္ဓ ဟူသော အနံ့ရ၏။

အနာဂါမ်-အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥပုသ်ကို အထူးဆောက်တည်ရန်မလိုတော့ပဲ မဂ်ဖြင့်ပင် ဗြဟ္မစရိယကျင့်သုံးပြီး တထပ်သာစားသုံးတော့သည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၀။)

အတုယူဖွယ်-အနာဂါမ် ဆတ္တပါဏိဥပါသကာသည် ဘုရားရှေ့မှောက်ထိုင်နေစဉ် ကောသလမင်း ရောက်လာရာ ထပေးလျှင် ဘုရားရှင်ကို လေးစားရာမရောက်မည်စိုး၍ ရှင်ဘုရင်စိတ်ဆိုးလျှင်လည်း စိတ်ဆိုးတော့ဟု ဆုံးဖြတ်ပြီး နေရာမှမထပေးပဲ နေခဲ့သည်။

(ပညာရှိမှန်လျှင် မိမိထက် လေးစားထိုက်သူရှိသဖြင့် ထပြီးအရိုအသေမပေးသော်လည်း စိတ်ဆိုးမှုမရှိ။)

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၀။)

လူ့ပေါက်ပန်း-ပသေနဒီကောသလမင်း၏ မိဖုရားမလ္လိကာသည် အရှင်အာနန္ဒာ၏တရားတော်ကို ရိုသေစွာနာကြားသင်ယူပြီး ဝါသဘခတ္တိယာသည် ရိုသေစွာမနာကြားမသင်ယူကြောင်း ဘုရားရှင်အားလျှောက်ထားရာ ငါဘုရားရှင်၏တရားတော်ကို ရိုသေစွာမနာကြားမသင်ယူသူသည် အဆင်းလှ၍အနံ့မရှိသော ပေါက်ပန်းကဲ့သို့ အကျိုးမရှိပုံနှင့် ရိုသေစွာနာကြားသင်ယူသူသည်သာ အကျိုးရှိပုံကို ဘုရားရှင် မိန့်တော်မူသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၁-၂။)

- အဂန္ဓကံ = နတ္ထိ ဂန္ဓော ယဿာတိ အဂန္ဓကံ။ န+ဂန္ဓ+ယ။
 - အဖလာ = နတ္ထိ ဖလာနိ ယဿာတိ အဖလာ။ န+ဖလ+ယ။
 - အကုဗ္ဗတော = န ကုဗ္ဗန္တော အကုဗ္ဗန္တော။ ကုဗ္ဗန္တ = ကရ+ဩ+အန္တ။
 - ဂန္ဓကံ = သဟ ဂန္ဓေန ယံ ဝတ္တတီတိ သဂန္ဓကံ။ သဟ+ဂန္ဓ+ယ။
 - သဖလာ = သဟ ဖလေဟိ ယံ ဝတ္တတီတိ သဖလာ။ သဟ+ဖလ+ယ။
- ဆတ္တပါဏိဥပါသကဝတ္ထုပြီး၏။

၄-ပုပ္ဖဝဂ်။ ဂ-ဝိသာခါဝတ္ထု

၅၃။ ယထာပိ ပုပ္ဖရာသိမှာ၊ ကယိရာ မာလာဂုံဏေ ဗဟူ။
ဧဝံ ဇာတေန မစ္စေန၊ ကတ္တဗ္ဗံ ကုသလံ ဗဟုံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ငွေ(၂၇)ကုဋေအကုန်အကျခံ၍လှူဒါန်းသော

မိမိ၏ ပုဗ္ဗာရုံကျောင်း ရေစက်ချပူဇော်ပွဲ၌ ဝမ်းသာ၍ ဥဒါန်းကျူးသော ကျောင်းအမကြီးဝိသာခါကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ပုပ္ဖရာသိမ္မာ၊ ပန်းပုံအတွင်းမှ။ ဗဟု၊ များစွာကုန်သော။ မာလာဂုဏေ၊ ပန်းကုံးတို့ကို။ ကယိရာ ယထာပိ၊ သိကုံးရသကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ ဇာတေန၊ ဖြစ်ပေါ်လာသော။ မစ္စေန၊ သတ္တဝါသည်။ (သဒ္ဓါဘောဂ ရာသိမ္မာ၊ သဒ္ဓါနှင့်ဥစ္စာ ပုံအတွင်းမှ။) ဗဟုံ၊ များစွာကုန်သော။ ကုသလံ၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို။ ကတ္တဗ္ဗံ၊ ပြုရာ၏။

စကားပြေ

ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသောပန်းသည် ပန်းပုံအတွင်းမှ များစွာကုန်သော ပန်းကုံးတို့ကို သိကုံးသကဲ့သို့ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါတို့သည် သဒ္ဓါ စည်းစိမ်ပုံအတွင်းမှ များစွာသော ကောင်းမှုတို့ကို ပြုရာ၏။

မစ္စေန-သေတတ်သော သဘောရှိသောကြောင့် သတ္တဝါကို မစ္စ-ဟု ခေါ်သည်။

ဥပမာ ဥပမေယျစပ်ပုံ

- ၁။ ပန်းနည်းလျှင် တတ်ကျွမ်းလိမ္မာသော ပန်းသည်ဖြစ်သော်လည်း ပန်းကုံးများများမပြုနိုင်။ ထို့အတူ သဒ္ဓါတရားနည်းလျှင် စည်းစိမ်များသော်လည်း ကောင်းမှုများများ မပြုနိုင်။
 - ၂။ ပန်းများသော်လည်း မတတ်ကျွမ်းသောပန်းသည် ဖြစ်သော်လည်း ပန်းကုံးများများ မပြုနိုင်။ ထို့အတူ သဒ္ဓါတရားရှိသော်လည်း စည်းစိမ်နည်းပါးလျှင် ကောင်းမှုများများ မပြုနိုင်။
 - ၃။ ပန်းလည်းနည်း၍ မတတ်ကျွမ်းသော ပန်းသည်ဖြစ်သော် ပို၍ပင် ပန်းကုံးမပြုနိုင်။ ထို့အတူ သဒ္ဓါလည်းနည်း၍ စည်းစိမ်လည်းနည်းပါးသော် ပို၍ပင် ကောင်းမှုများများ မပြုနိုင်။
 - ၄။ ပန်းလည်းများ တတ်ကျွမ်းလိမ္မာသော ပန်းသည်ဖြစ်သော် များစွာသော ပန်းကုံးလှလှတို့ကို ပြုနိုင်သည်။ ထို့အတူ သဒ္ဓါတရားလည်းပေါများ ဥစ္စာလည်းကြွယ်ဝပါမူ များစွာသော ကောင်းမှုကို ပြုနိုင်သည်။
- ဝိသာခါသည် စတုတ္ထပုဂ္ဂိုလ်နှင့် တူသည်။

ဝိသာခါ

သာဝတ္ထိပြည် ပုဗ္ဗာရုံ ကျောင်းအမ ဝိသာခါသည် အင်္ဂတိုင်းဘဒ္ဒိယမြို့ မေဏ္ဍက သဌေး၏သား ဓနုဉ္ဇယသဌေးနှင့် အဂ္ဂမဟေသီ သုမနဒေဝီ၏ သမီးဖြစ်သည်။ ခုနစ်နှစ်အရွယ်မှာ သောတာပန်ဖြစ်သည်။ မိဂါရသဌေး၏သား ပုဏ္ဏဝဇနနှင့် အကြောင်းပါသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၃။)

မဟာပုညငါးဦး

အင်္ဂတိုင်း ဘဒ္ဒိယမြို့၌-

- (၁) မေဏ္ဍကသဌေး၊
- (၂) စန္ဒပဒုမာ သဌေးကတော်၊
- (၃) ဓနုဉ္ဇယ(သား)၊
- (၄) သုမနဒေဝီ(ချွေးမ)၊
- (၅) ပုဏ္ဏကျန် ဟု- မဟာပုည (ဘုန်းကံကြီးသူ)ငါးဦးရှိသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၃။)

အမိတဘောဂ ပုဂ္ဂိုလ်ငါးဦး (အတိုင်းမသိသော စည်းစိမ်ဥစ္စာရှိသူ)

ဗိမ္ဗိသာရမင်း၏ မာဂဇတိုင်း ရာဇဂြိုဟ်မြို့မှာလည်း -

- (၁) ဇောတိက၊
- (၂) ဇဋ္ဌိလ၊
- (၃) မေဏ္ဍက၊
- (၄) ပုဏ္ဏက၊
- (၅) ကာကဝလိယ-ဟု သဌေးကြီးငါးဦးရှိသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၃။)

မောင်လည်နှမလည်-ဗိမ္ဗိသာရမင်းသည် ကောသလ၏ နှမနှင့်၊ ကောသလ သည် ဗိမ္ဗိသာရ၏ နှမနှင့် လက်ထပ်ကြသည်။

ကောင်းခြင်းငါးဖြာ

- (၁) ဆံပင်၏ ကောင်းခြင်း=(ဖြေချလိုက်သောအခါ ခါးဝတ်အစွန်းထိ ရောက်ပြီး အဖျားကော့နေခြင်း။)

- (၂) အသား၏ ကောင်းခြင်း = (နှုတ်ခမ်းသည် ရွှေဖရုံသီး မှည့်ကဲ့သို့ ဝါဝင်းပြီး ညီညွတ်စွာ ထိနေခြင်း။)
- (၃) အရိုး၏ကောင်းခြင်း=(သွားတို့သည် ညီညွတ်ပြီး ဖြူဖွေးနေခြင်း။)
- (၄) အရေ၏ ကောင်းခြင်း= (ညှိသောအရေသည် ကြာညှိပန်းကဲ့သို့ ပကတိနူးညံ့ပြီး ဖြူသောအရေသည် တောင်ဖက်ဝန်းပွင့် ကဲ့သို့ ပကတိနူးညံ့ခြင်း။)
- (၅) အရွယ်၏ကောင်းခြင်း=(သားသမီး ၁၀-ကြိမ်မွေးဖွားပြီးသော်လည်း တကြိမ်သာ မွေးဖွားပြီးသူကဲ့သို့ အရွယ်တင်ခြင်း။)

(ဓမ္မ။ ဋ္ဌ။ ၁။ ၂၄၄-၅။)

လျင်မြန်စွာ မသွားသင့်သူ ၄-ယောက်

- (၁) အဘိသိက်ခံပြီးသော မင်း၊
- (၂) တန်ဆာဆင်ထားသော မင်္ဂလာဆင်၊
- (၃) ရဟန်း၊
- (၄) အချိုးသမီး။

မိဂါရသဌေးနှင့် ဓနုဇ္ဈယသဌေး

ပုဏ္ဏဝခုနု၏ ဖခင် သဌေးသည် ကုဋေ(၄၀)ကြွယ်ဝသည်ဟု ဆိုရာ ဝိသာခါ၏ ဖခင် ဓနုဇ္ဈယသဌေးက သူပစ္စည်းနှင့် စာလျှင် ရွေးစေ့လောက်သာရှိသည်ဟု ပြောသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၇။)

မဟာလတာတန်ဆာ

- (၁) နီသောရွှေစင် ပိဿာတထောင်၊
- (၂) စိန် ၄-ပြည်သား၊
- (၃) ပုလဲ ၁၁-ပြည်သား၊
- (၄) သန္တာ ၂၂-ပြည်သား၊
- (၅) ပတ္တမြား-၃၃-ပြည်သား—

ပါရှိသည့်အပြင် အခြား ရတနာများလည်း များစွာပါရှိသည်။ မဟာလတာ တန်ဆာသည် ကိုးကုဋေ တန်ဖိုးရှိသည်။ လက်ခံ တသိန်းပေးရသည်။ လေးလ

ကြာအောင် ပြုလုပ်ရသည်။ ဝိသာခါသည် ကဿပ ဘုရားရှင် လက်ထက်တော်က ရဟန်းတော် နှစ်သောင်းအား သင်္ကန်း လှူခဲ့မှုကြောင့် မဟာလတာတန်ဆာကို ဆင်မြန်းရသည်(သင်္ကန်းလှူခဲ့မှုကြောင့် အမျိုးသမီးများ မဟာလတာတန်ဆာ ဆင်မြန်းနိုင်သည်။ အမျိုးသားများ တန်ခိုးဖြင့်ပြီးသော သပိတ်သင်္ကန်း ရနိုင်သည်။)

(ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၈-၉။)

ဖခင်က ဝိသာခါအား ပေးလိုက်သော ပစ္စည်း

- (၁) ရွှေအပြည့်တင်ထားသော လှည်းအစီး ငါးရာ၊
- (၂) ရွှေခွက်အပြည့် တင်ထားသော လှည်းအစီး ငါးရာ၊
- (၃) ငွေခွက်အပြည့် တင်ထားသောလှည်းအစီး ငါးရာ၊
- (၄) ကြေးနီခွက်တင်ထားသော လှည်းအစီးငါးရာ၊
- (၅) ပတ္တုဏ္ဍတိုင်းဖြစ် အဝတ်ပိုးချည်အဝတ်၊
- (၆) ထောပတ်အပြည့်တင်ထားသော လှည်းအစီးငါးရာ၊
- (၇) ဆီအပြည့်တင်ထားသော လှည်းအစီးငါးရာ၊
- (၈) သလေးဆန်အပြည့်တင်ထားသော လှည်းအစီးငါးရာ၊
- (၉) ထွန်တုံး ထွန်သံ စသည် လှည်းအစီးငါးရာ၊
- (၁၀) တန်ဆာဆင်ထားသော ကျွန်မသုံးယောက်စီပါသော ရထားအစီး ငါးရာ၊
- (၁၁) အလျား ၃-ဂါဇုတ် အနံတဥဿဘမျှရှိသော နို့စားနွားမနှင့်ပေါင်ဒါ မှုန့် စသည်တို့အတွက် ၅၄-ကုဋေသောပစ္စည်းများ ပေးလိုက်သည်။

(ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၉-၂၅၁။)

အလိုအလျောက် လိုက်ပါသွားသော နွားများ

ဝိသာခါသည်ကဿပဘုရားရှင်လက်ထက်က ကိကီမင်း၏သမီးခုနစ်ယောက် တွင် အငယ်ဆုံးသမီးဒါသီသမီးတော်ဖြစ်စဉ်က ရဟန်းတော်နှစ်သောင်းအား ဂေါရသနွားနို့ အရသာငါးပါးကို လိုသည်ထက်ပိုပြီးလှူခဲ့မှုကြောင့် အားကြီး သောနွားထီးခြောက်သောင်း၊ နို့ စားနွားမခြောက်သောင်းနှင့် အခြားနွား

ပေါက်များ ရွာ ၁၄-ရွာရှိ ရွာသူရွာသားများလည်း သူတို့အလိုအလျောက်
ဝိသာခါနောက်သို့ လိုက်ပါသွားကြသည်။

(ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၉-၂၅၀-၁။)

ဓနုဇ္ဈယ၏ ဩဝါဒ

ဓနုဇ္ဈယသဌေးသည် သမီးဝိသာခါအား ယောက္ခမအိမ်မှာနေစဉ်—

- (၁) အတွင်းမီးကို အပြင်မထုတ်နှင့်။
- (၂) အပြင်မီးကို အတွင်းမသွင်းနှင့်။
- (၃) ပေးသင့်သူကို ပေးလေ။
- (၄) မပေးသင့်သူကို မပေးနှင့်။
- (၅) ပေးသင့်သည်ဖြစ်စေ မပေးသင့်သည်ဖြစ်စေ ပေးပါ။
- (၆) ချမ်းသာစွာ နေထိုင်ပါ
- (၇) ချမ်းသာစွာ စားသောက်ပါ။
- (၈) ချမ်းသာစွာ အိပ်ပါ။
- (၉) မီးကိုလုပ်ကျွေးပါ။
- (၁၀) အိမ်တွင်းနတ်ကို ရှိခိုးပါဟု ဩဝါဒ(၁၀)မျိုးပေးလိုက်သည်။

(ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၁။)

ဖြေရှင်းချက်

- (၁) ယောက္ခမနှင့်လင်သား၏အပြစ်ကို အပြင်လူအား မပြောရ။
- (၂) အပြင်လူပြောသော အပြစ်စကားကို ယောက္ခမနှင့် လင်သားအား ပြန်မပြောရ။
- (၃) ယူ၍ပြန်ပေးသူကိုသာ ထပ်ပေးပါ။
- (၄) ယူ၍ပြန်မပေးသူကို ထပ်မပေးရ။
- (၅) ဆင်းရဲသူနှင့် ဆွေမျိုးမိတ်ဆွေများကိုကား ပြန်ပေးသည်ဖြစ်စေ မပေးသည်ဖြစ်စေ ထပ်ပေးပါ။
- (၆) ယောက္ခမနှင့်လင်သားမြင်လျှင် ထ၊ ပေးပါ။

- (၇) ယောက္ခမနှင့်လင်သား စားပြီးမှ စားပါ။
 (၈) ယောက္ခမနှင့်လင်သား အိပ်ပြီးမှ အိပ်ပါ။
 (၉) ယောက္ခမနှင့်လင်သားကို မီးပုံကြီးကဲ့သို့ နဂါးမင်းကဲ့သို့ အမြဲကြည့်
 နေပါ။
 (၁၀) ယောက္ခမနှင့်လင်သားကို နတ်ကဲ့သို့ ကြည့်ရှုပါ။

(ဓမ္မာဠာ ၁။ ၂၅၄-၅။)

လနှင့်တူသောဘုရား - ဘုရားရှင်သည် ဦးခေါင်း၊ မျက်စိ၊ နှလုံးသားနှင့်
 ဇနီး သားသမီးတို့ကို လှူခဲ့မှုကြောင့် ကောင်းကင်၌တည်နေသော လမင်း
 သည် မိမိအပေါ်၌တည်နေသည်ဟု သတ္တဝါတိုင်းက ထင်နေကြသကဲ့သို့ မိမိရှေ့
 မှာ သီတင်းသုံးနေသည်ဟုပင် သတ္တဝါတိုင်းက ဘုရားရှင်ကိုထင်နေကြသည်။

(ဓမ္မာဠာ ၁။ ၂၅၆။)

မိဂါရမာတာ—မိဂါရသေဌေးသည် ချွေးမဖြစ်သူ ဝိသာခါကို အကြောင်း
 ပြု၍ သောတာပန်ဖြစ်ပြီးနောက် ချွေးမ၏ နို့ကိုစို့ပြီး ချွေးမကို မိခင်အရာ၌
 ထားသောကြောင့် ဝိသာခါသည် ချွေးမဖြစ်သော်လည်း မိဂါရ၏ မိခင်အရာ၌
 တည်သောကြောင့် မိဂါရမာတာဟု အမည်တွင်သည်။ နောင်သောအခါ ရရှိ
 သော သားကိုလည်း မိဂါရဟုပင် အမည်ပေးသည်။

(ဓမ္မာဠာ ၁။ ၂၅၆-၇။)

ဝိသာခါ၏သား သမီး မြေး မြစ်—ဝိသာခါ၌ သား ၁၀-ယောက် သမီး
 ၁၀-ယောက်ရှိသည်။ ယင်းတို့မှ သား ၁၀-ယောက် သမီး ၁၀-ယောက်စီ မွေး
 ဖွားပြန်သောကြောင့် မြေး ၄၀၀-ရှိသည်။ ယင်းတို့မှ သား ၁၀-ယောက်
 သမီး ၁၀-ယောက်စီ မွေးဖွားပြန်သောကြောင့် မြစ် ၈၄၂၀ ရှိသည်။

(ဓမ္မာဠာ ၁။ ၂၅၇-၈။)

ဝိသာခါ၏သက်တမ်းစသည်—ဝိသာခါသည် အသက် ၁၂၀-ရှည်သည်။ ဆံ
 တပင်မျှအပြုမရှိ။ ၁၆-နှစ်အရွယ်ကဲ့သို့ အမြဲထင်ရသည်။ ဆင်ပြောင်ငါးစီးအား
 ရှိသည်။

(ဓမ္မာဠာ ၁။ ၂၅၈။)

မဟာလတာတန်ဆာဆင်မြန်းရသူများ

- (၁) ဝိသာခါ၊
- (၂) ဗန္ဓုလစစ်သူကြီး၏ဇနီး မလ္လိကာနှင့်
- (၃) ဗာရာဏသီ သဌေးသမီး—

ဤ သုံးယောက်သာ ကိုးကုဋေနှင့်တသိန်းထိုက်တန်သော မဟာလတာတန်ဆာကို ဆင်မြန်းရသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၆၀။)

ဝိသာခါကုသိုလ် ၂၇-ကုဋေ—ဝိသာခါသည် မဟာလတာ တန်ဆာကို ရောင်းချ၍ မြေရာကို ကိုးကုဋေဖြစ်ဝယ်ပြီး ကိုးကုဋေတန်ကျောင်းဆောက်လှူသည်။ နှစ်ထပ်ကျောင်းဖြစ်သည်။ အောက်ထပ်၌ အခန်းပေါင်း ၅၀၀၊ အထက်ထပ်၌ အခန်းပေါင်း ၅၀၀ ပါရှိသည်။ ရှစ်ကရီသကျယ်သည်။ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းပေါင်း ၅၀၀၊ ပြာသာဒ်အသေး ၅၀၀၊ ပြာသာဒ်ရှည် ၅၀၀ လည်း ပဏ္ဍိတကျောင်းမှာ ဆောက်လုပ်သည်။ အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်ကုဋ်မူကြောင့် ကိုးလဖြင့် အားလုံးပြီးသည်။ ကျောင်းလွတ်ပူဇော်၍ ဆုမ်းသင်္ကန်းစသည် ကိုးကုဋေကုန် လှူသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၆၀-၂။)

ဆုတောင်းပြည့်၍ ဥဒါန်းကျူးသည်—ဝိသာခါသည် ကမ္မာတသိန်းထက်ဝယ် သက်တမ်းတသိန်းတမ်း၌ ရဟန္တာတသိန်း အခြံအရံရှိသော ဟံသာဝတီမြို့ သုနန္ဒာ မင်းနှင့် သုဇာတာ မိဖုရား၏သား ဖြစ်သော ပဒုမုတ္တရ ဘုရားရှင်၏ လက်ထက်၌တကြိမ်၊ ကဿပ ဘုရားရှင်၏ လက်ထက် ကိကီခင်း၏သမီး ခုနစ်ယောက်တို့ အငယ်ဆုံး သံသဒါသီဖြစ်ခဲ့စဉ်ကတကြိမ် ဘုရားရှင်၏ မယ်တော်အရာ၌တည်၍ ပစ္စည်းလေးပါးလှူသူအမျိုးသမီးတို့တို့ အသာဆုံးဖြစ်လိုကြောင်း တောင်းခဲ့သောဆုသည် ဂေါတမ ဘုရားရှင်ကို ကျောင်းလှူပြီးသောအခါ ပြည့်စုံပြီး၍ ဝမ်းသာမှုကြောင့် သား သမီး မြေး မြစ်တို့နှင့်အတူ ကျောင်းကိုလှည့်ပတ်၍ သာယာသော အသံဖြင့် ဥဒါန်းကျူးရင့်သည်။

ဝိသာခါမိသားစု သောတာပန် ၄-ဦး

- (၁) ဝိသာခါ၊
- (၂) အဘိုးဖြစ်သူ မေဏ္ဍကသဌေး၊

(၃) ယောက္ခမအထီးဖြစ်သူ မိဂါရသဌေး၊

(၄) ယောက္ခမ အမဖြစ်သူ မိဂါရ၏ဇနီး-

ဤ(၄)ဦးသာ သောတာပန်ဖြစ်သည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၃။ ၂၅၆-၇။)

ပုပ္ဖရာသိ=ပုပ္ဖါနံ ရာသိ ပုပ္ဖရာသိ။ ပုပ္ဖ+ရာသိ။

မာလာဂုဏော=မာလာနံ ဂုဏော မာလာဂုဏော။ မာလာ+ဂုဏ။

ဝိသာခါဝတ္ထုပြီး၏။

၄-ပုပ္ဖဝဂ်။ ၉-အာနန္ဒတ္ထေရပဉ္စာဝတ္ထု

၅၄။ န ပုပ္ဖဂန္ဓော ပဋိဝါတမေတိ၊

န စန္ဒနံ တဂရမလ္လိကာ ဝါ။

သတဉ္စ ဂန္ဓော ပဋိဝါတမေတိ။

သဗ္ဗာ ဒိသာ သပ္ပုရိသော ပဝါယတိ။

၅၅။ စန္ဒနံ တဂရံ ဝါပိ၊ ဥပ္ပလံ အထ ဝဿိကီ။

ဧတေသံ ဂန္ဓဇာတာနံ၊ သီလဂန္ဓော အနုတ္တရော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကြီးကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အရှင်အနန္ဒ၏မေးမြန်းသော ပြဿနာကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ပုပ္ဖဂန္ဓော၊ ပန်းအနံသည်။ ပဋိဝါတံ၊ လေညာသို့။ န ဧတိ၊ မသွားနိုင်။ စန္ဒနံ ဝါ၊ စန္ဒကူးအနံသည်လည်းကောင်း။ တဂရမလ္လိကာ ဝါ၊ တောင်ဇလပ်စပယ်ကြက်ရုံးအနံသည်လည်းကောင်း။ ပဋိဝါတံ၊ လေညာသို့။ န ဧတိ၊ မသွားနိုင်။ သတံ၊ သူတော်ကောင်းတို့၏။ ဂန္ဓော စ၊ သီလအနံသည်ကား။ ပဋိဝါတံ၊ လေညာသို့။ ဧတိ၊ သွားနိုင်၏။ သပ္ပုရိသော၊ သူတော်ကောင်းတို့၏ဂုဏ်သတင်းသည်။ သဗ္ဗာဒိသာ၊ အရပ်မျက်နှာ အားလုံးတို့သို့။ ပဝါယတိ၊ လှိုင်သင်း၏။

စန္ဒနံ ဝါပိ၊ စန္ဒကူးနံသညလည်းကောင်း။ တဂရံဝါပိ၊ တောင်ဇလပ်ပန်းအနံ သညလည်းကောင်း။ ဥပ္ပလံဝါပိ၊ ကြာညှိပန်းအနံသညလည်းကောင်း။ အထ၊ ထိုမှတပါး။ ဝဿိကီ၊ မြတ်လေးပန်းအနံသညလည်းကောင်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဧတေသံ ဂန္ဓဇာတာနံ၊ ဤပန်းအနံမျိုးတို့ထက်။ သီလဂန္ဓော၊ သီလအနံသည်သာ။ အနုတ္တရော၊ အတုမရှိမြတ်၏။

စကားပြေ

စန္ဒကူးစသော ပန်းအနံအမျိုးမျိုးတို့တွင် မည်သည့်ပန်းအနံမျှ လေညာ လေဆန်သို့မသွားနိုင်၊ သူတော်ကောင်းတို့၏သီလတည်းဟူသော အနံသည်သာ အားလုံးသောအရပ်မျက်နှာသို့ သွားနိုင်သည်။

စန္ဒကူးစသော ပန်းအနံမျိုးတို့ထက် သီလအနံသည် အတုမရှိ အမြတ်ဆုံးဖြစ်သည်။

နံ့သာလေးမျိုး

(၁) အမြစ်နံ့သာ၊

(၂) အနှစ်နံ့သာ၊

(၃) အပွင့်နံ့သာ၊

(၄) သူတော်ကောင်းတို့၏ သီလစသောနံ့သာ-ထိုတွင် အမြစ် အနှစ် အပွင့်နံ့သာတို့သည် လေအောက်သို့သာ လှိုင်စေနိုင်ပြီး သူတော်ကောင်းတို့၏ သီလစသော နံ့သာသည် လေအောက် လေထက်သို့ လှိုင်စေနိုင်သည်။
(ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၂၆၅-၆)

ပုပ္ဖဂန္ဓော=ပုပ္ဖာနံ ဂန္ဓော ပုပ္ဖဂန္ဓော။ ပုပ္ဖ+ဂန္ဓ။

တဂရမလ္လိကာ=တဂရဉ္စ မလ္လိကာ စ တဂရမလ္လိကာ။ တဂရ+မလ္လိကာ။

သပ္ပုရိသော=သန္ဓော ပုရိသော သပ္ပုရိသော။ သန္ဓ+ပုရိသ။

ဥပ္ပလံ=ဥဒကံ ပိဝတီတိ ဥပ္ပလံ။ ဥ+ပါ+အလ။

ဥဒကေ ပ္ဍဝတီတိ ဥပ္ပလံ။ ဥ+ပ္ဍ+အ။

ဝဿိကီ=ဝဿေ ဇာတာ ဝဿိကီ။ ဝဿ+ဣက+ဤ။

သီလဂန္ဓော=သီလာနံ ဂန္ဓော သီလဂန္ဓော။ သီလ+ဂန္ဓ။

အာနန္ဒတ္ထေရပဉ္စာဝတ္ထု ပြီး၏။

၄-ပုပ္ဖဝက်။ ၁၀-မဟာကဿပတ္ထေရပိဏ္ဏပါတဒါနဝတ္ထု

၅၆။ အပ္ပမတ္တော အယံ ဂန္ဓော၊ ယွာယံ တဂရစန္ဒနံ။
ယော စ သီလဝတံ ဂန္ဓော၊ ဝါတိ ဒေဝေသု ဥတ္တမော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန်
ကျောင်းစောင့်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားရာမှ ထ၍
ဆွမ်းခံကြွတော်မူသော အရှင်မဟာကဿပထေရ်အား ဆင်းရဲသားယက်ကန်း
သည်အိုယောင် ဆောင်ပြီးလျှင်ခါနီးသော သိကြားမင်း၏ဆွမ်းအလှူကို
အကြောင်းပြု၍ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်၏အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်
ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယွာယံ တဂရစန္ဒနံ၊ အကြင်တောင်ဇလပ် စန္ဒကူးပန်းတို့၏ အနံ့သည်။ အတ္ထိ၊
ရှိ၏။ အယံ ဂန္ဓော၊ ဤပန်းအနံ့မျိုးသည်။ အပ္ပမတ္တော၊ အနည်းငယ်မျှသာ။
ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သီလဝတံ၊ သီလရှိသောသူတို့၏။ ယော စ ဂန္ဓော၊ အကြင်အနံ့
သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အယံ ဂန္ဓော၊ ဤသီလအနံ့သည်သာ။ ဒေဝေသု၊ နတ်
ပြည်တို့၌။ ဥတ္တမော၊ ထူးမြတ်လွန်ကဲသည်ဖြစ်၍။ ဝါတိ၊ လှိုင်သင်း၏။

စကားပြေ

တောင်ဇလပ် စန္ဒကူးပန်းအနံ့တို့သည် မပြောပလောက် အနီးအနားမျှသာ
လှိုင်သင်းနိုင်သည်။ သီလရှိသူတို့၏ သီလတည်းဟူသော သတင်းအနံ့သည်
နတ်ပြည်တိုင်အောင် ထူးမြတ်လွန်ကဲစွာ လှိုင်သင်းပျံ့နှံ့နိုင်သည်။

စန္ဒနံ—စန္ဒကူးနီအနံ့။

ဒေဝေသု—နတ်ပြည် လူ့ ပြည်။

ဆင်းရဲသူများကိုသာ ချီးမြှောက်လိုသော မထေရ်

အရှင်မဟာကဿပသည် နိရောဓသမာပတ်မှထ၍ ဆင်းရဲသူများကို ချီး
မြှောက်ရန် ဆွမ်းခံကြွလာသည်ကို နတ်သမီးငါးရာသိသဖြင့် လမ်းမှစောင့်
ကြိုပြီး ဆွမ်းလောင်းကြရာ ဆွမ်းမခံပဲ ပယ်မြစ်လိုက်သည်ကိုသိသော သိကြား
မင်းနှင့် သူဇာသည် ဆင်းရဲသော အဖိုးကြီးအဖွားကြီးယောင်ဆောင်၍ ဆွမ်း
လောင်းကြရသည်။

(ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၆။ဂ-၉)

တဂရစန္ဒနံ = တဂရဉ္စ စန္ဒနဉ္စ တဂရစန္ဒနံ။ တဂရ + စန္ဒနံ။

ဥတ္တမော = ဥဂ္ဂတာနံ ဝိသေသော ဥတ္တမော။ ဥဂ္ဂတ + ဓမ္မ။
မဟာကဿပတ္ထေရပိဏ္ဍပါတဒါနဝတ္ထုပြီး၏။

၄-ပုပ္ဖဝဂ်။ ၁၁-ဂေါဓိကတ္ထေရပရိနိဗ္ဗာနဝတ္ထု

၅၇။ တေသံ သမ္ဗန္ဓသီလာနံ၊ အပ္ပမာဒဝိဟာရိနံ။
သမ္ဗဒညာ ဝိမုတ္တာနံ၊ မာရော မဂ္ဂံ န ဝိန္ဒတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဣသိဂိလိတောင်၌ မိမိကိုယ်ကို ဓား
ဖြင့်လည်မျိုကိုထိုးကာ ဝိပဿနာရှုပြီး ရဟန္တာဖြစ်သွားသော ဂေါဓိကထေရ်၏
ပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်ဖြစ်
ကြသည်။

အနက်

သမ္ဗန္ဓသီလာနံ၊ သီလနှင့်ပြည့်စုံကုန်သော။ အပ္ပမာဒဝိဟာရိနံ၊ မမေ့မလျော့
နေလေ့ရှိကုန်သော။ သမ္ဗဒညာ - သမ္ဗဒညာယ၊ ကောင်းစွာဉာဏ်ဖြင့်သိ၍။
ဝိမုတ္တာနံ၊ ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်ကုန်သော။ တေသံ၊ ထိုပရိနိဗ္ဗာန်စံကုန်
သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ မဂ္ဂံ၊ သွားရာလမ်းကြောင်းကို။ မာရော၊ မာရ်နတ်
သည်။ န ဝိန္ဒတိ၊ မတွေ့မမြင်နိုင်။

စကားပြေ

သီလနှင့်ပြည့်စုံ၍ မမေ့မလျော့ပဲ ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်သော ဂေါ-
ဓိကထေရ်၏ ပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်းကဲ့သို့ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူကုန်သော ရဟန္တာ
အရှင်မြတ်တို့၏ သွားရာလမ်းကို မာရ်နတ်သည် ဘယ်အခါမျှ မမြင်မတွေ့နိုင်။

ဝိမုတ္တာနံ - တဒဂ်၊ ဝိက္ခမ္ဘန၊ သမုစ္ဆေဒ၊ ပဋိပဿဒ္ဓိ၊ နိဿရဏ ဝိမုတ္တိငါးပါး
တို့ဖြင့် ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်သောရဟန္တာ။

သမ္ဗန္ဓသီလာနံ = သမ္ဗန္ဓာနိ သီလာနိ ယေသန္တိ သမ္ဗန္ဓသီလာ။ သမ္ဗန္ဓ +
သီလ + ယ။

အပ္ပမာဒဝိဟာရိနံ = အပ္ပမာဒေ ဝိဟာရိ အပ္ပမာဒဝိဟာရိ။

ဂေါဓိကတ္ထေရပရိနိဗ္ဗာနဝတ္ထုပြီး၏။

၄-ပုပ္ဖဝဂ်။ ၁၂-ဂရဟဒိန္နဝတ္ထု

- ၅၈။ ယထာ သင်္ကာရဓာနသ္မိံ၊ ဥဇ္ဈိတသ္မိံ မဟာပထေ။
 ပဒုမံ တတ္ထဇာယေထ၊ သုစိဂန္ဓံ မနောရမံ။
- ၅၉။ ဧဝံ သင်္ကာရဘူတေသု၊ အန္ဓဘူတေ ပုထုဇ္ဇနေ။
 အတိရောစတိ ပညာယ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာဝကော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘုရားရှင်နှင့် ရဟန်းငါးရာတို့အား မီးကျိုးတွင်းသို့ ကျစေမိသည်ကို တောင်းပန်ပြီး ရိုသေစွာ ဆွမ်းကပ်သော တက္ကတန်း၏ တပည့် ဂရဟဒိန္နကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အသုံး၌ ဘုရားရှင်၏ တပည့် သိရိဂုတ္တနှင့် ဂရဟဒိန္န မိတ်ဆွေနှစ်ယောက်နှင့်တကွ ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

မဟာပထေ၊ လမ်းမကြီး၌။ ဥဇ္ဈိတသ္မိံ၊ စွန့်ပစ်အပ်သော။ တတ္ထ သင်္ကာရဓာနသ္မိံ၊ ထိုအမှိုက်ပုံ၌။ သုစိဂန္ဓံ၊ မွှေးကြိုင်သော အနံ့ရှိသော။ မနောရမံ၊ နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ်ရှိသော။ ပဒုမံ၊ ပဒုမ္မာကြာပန်းသည်။ ဇာယေထ ယထာ၊ ပေါက်ရောက်သကဲ့သို့။ ဧဝံ တထာ၊ ထိုအတူ။ သင်္ကာရဘူတေသု၊ အမှိုက်ပုံသဖွယ် ဖြစ်ကုန်သော သတ္တဝါတို့တွင်။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာဝကော၊ ဘုရားရှင်၏ တပည့်သည်။ အန္ဓဘူတေ၊ အကန်းသဖွယ်ဖြစ်ကုန်သော။ ပုထုဇ္ဇနေ၊ ပုထုဇဉ်တို့ကို။ ပညာယ၊ ပညာဖြင့်။ အတိရောစတိ၊ လွန်၍တင့်တယ်၏။

စကားပြေ

လမ်းမကြီးတွင် စွန့်ပစ်ထားသော အမှိုက်ပုံ၌ မွှေးကြိုင်၍ နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းသော ပဒုမ္မာကြာပန်း ပေါက်ရောက်သကဲ့သို့ အမှိုက်ပုံသဖွယ် ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့တွင် ပဒုမ္မာကြာပန်းသဖွယ်ဖြစ်သော ဘုရားရှင်၏ တပည့်သည် အကန်းသဖွယ်ဖြစ်သော ပုထုဇဉ်တို့ကို ပညာဂုဏ်ရောင်ဖြင့် လွန်၍တင့်တယ်၏။

- သင်္ကာရဓာနသ္မိံ - အမှိုက်များ ရှိရာအရပ်၊ (ဝါ) အမှိုက်ပုံ။
 ပုထုဇ္ဇနေ - များစွာသော ကိလေသာကို ဖြစ်စေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်။
 သင်္ကာရဘူတေသု - အမှိုက်ပုံသဖွယ်ဖြစ်သော ပုထုဇဉ်။
 သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာဝကော - ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်။

အမှန်မသိပြစ်— သာဓတ္ထိပြည်ဝယ် ဂရဟဒိန္န ကိုးကွယ်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိများ သည် ဂရဟဒိန္န ပြောပြသည့်အတိုင်း တကယ်အမှန် သိမသိ သိရိဂုတ္တက စမ်း သပ်ကြည့်ရာ အမှန်မသိသဖြင့် ကျင်ကြီးတွင်းထဲသို့ လိမ့်ကျရသည်။

အမှန်သိကျိုး— သိရိဂုတ္တကိုးကွယ်သောဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် သိရိဂုတ္တပြောပြသည့် အတိုင်း တကယ်အမှန်သိ၊ မသိ ဂရဟဒိန္နကစမ်းသပ်ကြည့်ရာ အမှန်သိသဖြင့် မီးကျိုးတွင်းထဲမကျရုံမက သိရိဂုတ္တနှင့် ဂရဟဒိန္နပါ သောတာပန် ဖြစ်ကြသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၅-၉။)

သင်္ကံရဇာနသ္မိံ = သင်္ကံရဿ ဇာနံ။ (ဌာနံ) သင်္ကံရဇာနံ။

မနောရမံ = မနော ဧတ္ထ ရမတိတိ မနောရမံ။ မန+ရမု+အ။

သင်္ကံရဘူတေသု = သင်္ကံရမိဝ ဘူတော သင်္ကံရဘူတော။

အန္ဓဘူတေ = အန္ဓော ဟုတွာ ဘူတော အန္ဓဘူကော။

ပုထုဇ္ဇေန = ပုထု နာနာကိလေသေ ဇေနတိတိ ပုထုဇ္ဇေန။ ပုထု+ဇန့်+အ။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာဝကော = သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ သာဝကော သမ္မာသမ္ဗု-
သာဝကော။

သာဝကော = သုဏောတိတိ သာဝကော။ သု+ဏု။

ဂရဟဒိန္နဝတ္ထုပြီး၏။

ပုပ္ဖဝဂ်ပြီး၏။

၅-ဗာလဝဂ်

၁-အညတရပုရိသဝတ္ထု

၆၀။ ဒီဃာ ဇာဂရတော ရတ္တိ၊ ဒီဃံ သန္တဿ ယောဇနံ။
ဒီဃော ဗာလာန သံသာရော၊ သဒ္ဓမ္မံ အဝိဇာနတံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ယောကျ်ားကိုအပြစ်ရှာပြီး သတ်၍ မိန်းမ
ကိုသိမ်းပိုက်ရန်ကြံစည်ကာ အိပ်မပျော်သော ပသေနဒီကောသလမင်းနှင့်
ခရီးပန်းသော ဆင်းရဲသား ယောကျ်ားတယောက်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟော
တော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ခရီးပန်းသောယောကျ်ားသည် သောတာပန်ဖြစ်၍
အခြားပုဂ္ဂိုလ်များလည်း သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဇာဂရတော၊ အိပ်၍မပျော် နိုးနေသောသူအား။ ရတ္တိ၊ ညဉ့်တာသည်။
ဒီဃာ၊ ရှည်လျား၏။ သန္တဿ၊ ခရီးပန်းသောသူသား။ ယောဇနံ၊ တယူဇနာ
မျှခရီးသည်။ ဒီဃံ၊ ရှည်လျား၏။ သဒ္ဓမ္မံ၊ သူတော်ကောင်းတရားကို။ အဝိဇာ-
နတံ၊ မသိကုန်သော။ ဗာလာနံ၊ လူမိုက်တို့အား။ သံသာရော၊ သံသရာသည်။
ဒီဃော၊ ရှည်လျား၏။

စကားပြေ

အိပ်၍မပျော်နိုးနေသောသူအား ညဉ့်တာရှည်လျားသည်။ ခရီးပန်းသော
သူအား တယူဇနာမျှခရီးသည် ရှည်လျားသည်။ သူတော်ကောင်း တရားကို
မသိသော လူမိုက်တို့အား သံသရာသည် ရှည်လျားသည်။

ရတ္တိ—ညဉ့်သည်သုံးယာမ်သာရှိသည်။

ယောဇနံ—ယူဇနာခရီးသည် လေးဂါဝုတ်မျှသာရှိသည်။

ညဉ့်တာရှည်မှုကိုမသိသူ

- ၁။ နေထွက်သည့်တိုင်အောင် လူးကာ လှိမ့်ကာ အိပ်လျက်
အပျင်းကြီးသူ။
- ၂။ ကောင်းကောင်းစားပြီးလျှင် ကောင်းသော အိပ်ရာမှာအိပ်၍
ကာမဂုဏ်ကို ခံစားသူ။

ညဉ့်တာရှည်မှုကို သိသူ

၁။ တညလုံး ကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်သူ၊

၂။ တရားဟောနေသော ဓမ္မကထိကပုဂ္ဂိုလ်၊

၃။ ဓမ္မကထိကပုဂ္ဂိုလ်၏ အနီး၌ တရားနာသူ၊

၄။ ခေါင်းကိုက် ဝေဒနာစသည် ရှိသူ၊

၅။ လက်ခြေစသည် ပြတ်နေ၍ ဝေဒနာခံစားနေရသူ၊

၆။ ညဉ့်အခါခရီးရှည် သွားနေဆဲပုဂ္ဂိုလ်။

ဗာလာနံ—ဤဘဝ နောင်ဘဝ အကျိုးကို မသိသူ။

သဒ္ဓမ္မံ—ဗောဓိပက္ခိယတရား ၃၇-ပါး။

အလှူအကျိုး—ခရီးသွားပုဂ္ဂိုလ်အား ထမင်းပေးကျွေးရသော အကျိုးသည် နှစ်ပေါင်းတထောင်ဖြစ်၍ ရေ၌ငါးစသောတိရစ္ဆာန် သတ္တဝါတို့အား ကျွေးမွေးရသော အကျိုးသည် နှစ်ပေါင်းတရာဖြစ်သည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၄။)

သူတပါး သားမယား ပြစ်မှားသူ —သူတပါး သားမယား ပြစ်မှားသူသည် ဘုရားနှစ်ဆူကြား အဝီစိငရဲလား၍ ယူဇနာ ခြောက်ဆယ်ရှိသော လောဟကုမ္ဘီငရဲ၌ အနှစ်ခြောက်သောင်းခံရသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၈)

ရာထူး စည်းစိမ်ကို နတ်ကမပေးနိုင်—ဥဂ္ဂသေနမင်း၏ အဂ္ဂမဟေသီ ဓမ္မဒိန္နာသည် ဗာရာဏသီမင်းအား ရာထူးစည်းစိမ်ကို ရုက္ခစိုးနတ်သည် မပေးနိုင်၊ မိမိကောင်းမှုသည်သာ ပေးနိုင်ကြောင်းပြောရာ၌ ရုက္ခစိုးနတ်သည် အဂ္ဂမဟေသီ ဓမ္မဒိန္နာအား ကောင်းချီးပေး၍ ပူဇော်သည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၁။)

ယဉ်ကျေးမှု—ဗာရာဏသီမင်းသည် မိမိထက်ကြီးသူတို့ကို ရှိခိုး၍တောင်းပန်သည်။ မိမိအောက်ငယ်သောသူတို့ကို ဇနက်အုပ်ချုပ်၍ တောင်းပန်သည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၂။)

ပါဏာတိပါတပြစ်—သိုးတကောင်ကို ဦးခေါင်း ဖြတ်ပြီး သတ်မိခဲ့သဖြင့် ငရဲရောက်ပြီး သိုးမွေး၏ အရေအတွက်နှင့်အမျှ ဦးခေါင်းဖြတ်ခံရသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၂။)

ရတ္တိ=ရဉ္စန္တိ ဧတ္တာတိ ရတ္တိ။ ရန္တိ + တိ။

သံသာရော=သံသရန္တိ သတ္တာ ဧတ္တာတိ သံသာရော။ သံ+သရ်+ဏ။

အညတရပုရိသဝတ္ထုပြီး၏။

၅-ဗာလဝဂ်။ ၂-မဟာကဿပသဒ္ဓိဝိဟာရိကဝတ္ထု

၆၁။ စရဉ္စေ နာဓိဂစ္ဆေယျ၊ သေယျံ သဒိသမတ္တနော။

ကေစရိယံ ဒဠံ ကယိရာ၊ နတ္ထိ ဗာလေ သဟာယတာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အရှင်မဟာကဿပ၏ အဆုံးအမကို မနာခံပဲ ကျောင်းကို မီးရှို့ ဖျက်ဆီး၍ အဝီစိငရဲသို့ရောက်သော တပည့်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ အရှင်မဟာကဿပ၏ ဒုဗ္ဗေဖြစ်သော အတူနေတပည့်၏ အကြောင်းကို ဘုရားရှင်အား လျှောက်သော အာဂန္တုရဟန်းသည် သောတာပန်ဖြစ်၍ အခြားပုဂ္ဂိုလ်များလည်း သောတာပန်စသည်ဖြစ်ကြသည်။ အနက်

ဗာလေ၊ လူမိုက်၌။ သဟာယတာ၊ စူဠသီလစသောအဆွေခင်ပွန်းဖြစ်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ စရိ- စရဉ္စော၊ မိတ်ဆွေကောင်းကိုရှာသောသူသည်။ အတ္တနော၊ မိမိထက်။ သေယျံ၊ သီလစသည်ဖြင့်လွန်မြတ်သူကိုလည်းကောင်း။ အတ္တနော၊ မိမိနှင့်။ သဒိသံ၊ သီလ သမာဓိ ပညာဂုဏ်တို့ဖြင့်တူသူကိုလည်းကောင်း။ စေ နာဓိဂစ္ဆေယျ၊ အကယ်၍မရနိုင်ငြားအံ့။ ကေစရိယံ၊ တယောက်တည်းကျင့်ခြင်းကိုသာလျှင်။ ဒဠံ၊ မြဲမြံစွာ။ ကယိရာ၊ ပြုရာ၏။

စကားပြေ

လူမိုက်၌ အဆွေခင်ပွန်းဖွဲ့ရန် စူဠသီလစသောဂုဏ်မရှိ။ ကလျာဏမိတ္တကို ရှာဖွေမိတ်ဖွဲ့လိုသောသူသည် မိမိထက်သီလ သမာဓိ ပညာဖြင့်လွန်မြတ်သူကိုလည်းကောင်း၊ မိမိနှင့်သီလစသည်တူသောသူကိုလည်းကောင်း မရနိုင်ခဲ့သော် တယောက်တည်းသာနေရာ၏။

စရိ-ဣရိယာပထစာရ(ဣရိယာပုထ်ဖြင့် လှည့်လည်ခြင်း)ကိုမယူရ၊ မနသာစာရ(စိတ်ဖြင့် လှည့်လည်ရှာဖွေခြင်း)ကိုရသည်။ ကလျာဏမိတ္တကိုရှာသူရ၏။

သေယျံ-မိမိထက်သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာဖြင့်လွန်မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို ရသော် သီလစသည်တိုးပွားနိုင်သည်။

သဒိသံ—မိမိနှင့် သီလစသည်ဖြင့်တူသောပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို ရသော် သီလစသည် မှ မယုတ်လျော့နိုင်။ မိမိအောက် သီလစသည်ယုတ်လျော့သူနှင့် ပေါင်းသင်း လျှင် သီလစသည်မှ လျော့ကျနိုင်သဖြင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးနှင့် မပေါင်းသင့်။ သို့သော် မည်သည့်လာဘ်ကိုမျှ မမျှော်ကိုးပဲ သနားစောင့်ရှောက်သည့်အနေ ဖြင့် သီလစသည်တိုးပွားစေရန် အတူတကွနေထိုင်နိုင်သည်။

သဟာယတာ—စူဠသီလ၊ မဇ္ဈိမသီလ၊ မဟာသီလ၊ ကထာဝတ္ထု(၁၀)ပါး စုတင်(၁၃)ပါး၊ ဝိပဿနာဉာဏ်၊ မဂ်(၄)ပါး၊ ဝိဇ္ဇာ(၃)ပါး၊ အဘိညာဉ် (၆)ပါးရ၏။

ပြောသင့်မပြောသင့်—ရဟန်းမည်သည် မိမိပြုသည်ကိုသာ ပြုသည်ဟုပြော ၍ မပြုသည်ကို ပြုသည်ဟုမပြောသင့်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၃။)

တပည့်မိုက်—ရဟန်းတပါးသည် မသင့်တော်သောအမှုကို ပြုပြီး အရှင် မဟာကဿပက ဆုံးမသောအခါ စိတ်ဆိုးပြီး ကျောင်းနှင့်ကျောင်းရှိပစ္စည်း ကို မီးရှို့ဖျက်ဆီးသွားသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၄။)

သေယျံ=ပသတ္တာနံ ဝိသေသော သေယျော။ ပသတ္တ+ဣယ။

သဒိသံ=သမာနော ဝိယ ဒိဿတီတိ သဒိသော။ သမာန+ဒိသံ+ကံ။

မဟာကဿပသဒ္ဓိဝိဟာရိကဝတ္ထုပြီး၏။

၅-ဗာလဝဂ်။ ၃-အာနန္ဒသေဋ္ဌိဝတ္ထု

၆၂။ ပုတ္တာမတ္ထိ ဓနမ္မတ္ထိ၊ ဣတိ ဗာလော ဝိဟညတိ။

အတ္တာ ဟိ အတ္တနော နတ္ထိ၊ ကုတော ပုတ္တာ ကုတော ဓနံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်၌ သီတင်းသုံးနေ တော်မူစဉ် သာဝတ္ထိပြည်သား အာနန္ဒသဌေးသည် ကုဋေ (၄၀) ကြွယ်ဝ သော်လည်း မလှူမတန်းပဲ သေလွန်သောအခါ ဒွန်းစဏ္ဍားဘဝ၌ သားတော်ခဲ ဖူးသော မူလသိရိသဌေး၏ အလုပ်သမားများ၏ အရိုက်အနှက် ခံရပြီးလျှင် အမှုက်ပုံသို့ အပစ်ခံရခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ တရားထူး ရကြသည်။

အနက်

ဗာလော၊လူမိုက်သည်။မေ၊ငါ့အား။ ပုတ္တာ၊သားသမီးတို့သည်။အတ္တိ၊ရှိကုန်၏။ မေ၊ငါ့အား။ ခနံ၊ဥစ္စာသည်။ အတ္တိ၊ရှိ၏။ ဣတိ၊ဤသို့ (တဏှာယ၊သားသမီး ပစ္စည်းဥစ္စာတို့ကို စွဲလမ်းမှုတဏှာဖြင့်)။ ဝိဟညတိ၊ ဆင်းရဲပင်ပန်းရ၏။ ဟိ၊မှန်၏။ အတ္တာ၊မိမိသည်လည်း။ အတ္တနော၊ မိမိ၏ကိုးကွယ်ရာသည်။ နတ္ထိ၊မရှိ။ ပုတ္တာ၊သားသမီးတို့သည်။ ကုတော အတ္တိ၊ အဘယ်မှာ ကိုးကွယ်ရာရှိအံ့နည်း။ ခနံ၊ပစ္စည်းဥစ္စာသည်။ ကုတော အတ္တိ၊ နည်း။

စကားပြေ

လူမိုက်သည် မိမိအား သားသမီးနှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာတို့ရှိသည်ဟု စွဲလမ်းမှုဖြင့် ပင်ပန်းဆင်းရဲနေသော်လည်း မိမိသည်ပင် မိမိ၏ ကိုးကွယ်ရာမရှိပဲ သားသမီးဥစ္စာတို့ကား အဘယ်မှာ ကိုးကွယ်ရာရှိနိုင်မည်နည်း။ ကိုးကွယ်ရာ မရှိနိုင်သည်သာတည်း။

ဝိဟညတိ-ငါ့သားသမီးတို့သည် ပျက်စီးပြီး ပျက်စီးဆဲ ပျက်စီးလတ္တံ့၊ ထို့အထူ ငါ့ပစ္စည်း ဥစ္စာတို့သည် ပျက်စီးပြီး ပျက်စီးဆဲ ပျက်စီးလတ္တံ့ဟု ခြောက်မျိုးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့်ပင်ပန်းဆင်းရဲ၏။သားသမီးတို့အား ကျွေးမွေးရန် နေ့နေညဉ့်ပါ အားစိုက်၍ ရှာဖွေရခြင်းစီးပွားတိုးတက်အောင် ကြံစည်ဆောင်ရွက်ခြင်းကြောင့်လည်း ပင်ပန်းဆင်းရဲ၏။

အတ္တာ ဟိ အတ္တနော နတ္ထိ-သားသမီးတို့အတွက် စီးပွားရေးပြေလည်အောင်ပြု၍ ပင်ပန်းနေသောမိမိ ကို ချမ်းသာမှုရရန် မိမိ မပြုနိုင်၊သေခါနီးအခါပြင်းထန်သော ဝေဒနာများနှိပ်စက်သဖြင့် အရိုးအပေါင်းနှင့် အရိုးအဆက်များ ပြတ်ကွဲမလောက်ခံစားရသော မိမိကို အသက်ထက်ဆုံး ပြုစုစောင့်ရှောက်သော်လည်း မိတ်ဆွေကောင်းအဖြစ်ဖြင့် ဆင်းရဲမှုလွန်မြောက်အောင် မိမိအား မစောင့်ရှောက်နိုင်။ ထို့ကြောင့် မိမိသည်ပင် မိမိ၏ ကိုးကွယ်ရာ မဖြစ်နိုင်ဟု ဆိုသည်။

ကုတော ပုတ္တာ ကုတော ခနံ-တစုံတယောက်သောသူကိုမျှတစုံတခုကိုမပေးပဲ သားအတွက် ဥစ္စာစုဆောင်းပေးနေသော သေခါနီး အာနန္ဒသဌေး၏ ဆင်းရဲကို သားသမီးနှင့်ဥစ္စာတို့မယူဆောင်နိုင်။ ချမ်းသာကိုလည်း မဖြစ်စေနိုင်။

မိဘမေတ္တာ-မိခင်သည် မိမိဝမ်းတွင်း၌ ကိန်းအောင်းလာသော သား သမီးများကို ရုပ်ဆင်းအင်္ဂါ ပျက်စီး ချို့ယွင်းနေသော်လည်း မစွန့်ပစ်နိုင်။

(ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၉၇။)

အာနန္ဒသေဋ္ဌိတ္ထု ပြီး၏။

၅-ဗာလဝဂ်။ ၄-ဂဏ္ဍိဘေဒကစောရဝတ္ထု

၆၃။ ယော ဗာလော မညတိ ဗာလံ၊ ပဏ္ဍိတော ဝါပိ တေန သော။
ဗာလော စ ပဏ္ဍိတမာနိ၊ သ ဝေ ဗာလောတိ ဝုစ္စတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် တရားနာသွားစဉ် တရားကိုမနာလဲ
တယောက်သောသူ၏ အဝတ်အစွန်း၌ ချီထားသော ငွေထုတ်ကို ဖြေသော ဂဏ္ဍိ-
ဘေဒက သူခိုးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ တရားအတူနာသွားသောသူသည် ဤတရားကို မနာ
ရခင် သောတာပန်ဖြစ်၍ ၎င်း၏မိတ်ဆွေများကား ဤတရားအဆုံး၌ သောတာ
ပန် စသည်ဖြစ်ကြသည်။

ဇနက်

ယော ဗာလော၊ အကြင်သူမိုက်သည်။ (အတ္တနော၊ မိမိ၏။) ဗာလံ၊ မိုက်သည့်
အဖြစ်ကို။ မညတိ၊ သိ၏။ တေန၊ ထိုသို့မူကြောင့်။ သော ဗာလော၊ ထိုသူမိုက်
သည်။ ပဏ္ဍိတော ဝါပိ၊ ပညာရှိသော်လည်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်နိုင်သေး၏။ ယော စ၊
အကြင်သူသည်ကား။ ဗာလော၊ မိုက်သည်။ သမာနော၊ ဖြစ်ပါလျက်။ ပဏ္ဍိတမာနိ၊
ငါပညာရှိဟု မှတ်ထင်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သော၊ မိုက်လျက်ငါပညာရှိဟု
မှတ်ထင်သော ထိုသူသည်။ ဝေ၊ စင်စစ်။ ဗာလောတိ၊ လူမိုက်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊
ဆိုအပ်၏။

စကားပြေ

ပုဂ္ဂိုလ်တဦးသည် မိုက်သော်လည်း မိမိမိုက်သည့်အဖြစ်ကို သိသောကြောင့်
လူမိုက်ဟု မခေါ်ထိုက်။ ပညာရှိနှင့် တူသည်ပင်ဖြစ်သေး၏။ ပုဂ္ဂိုလ်တဦးကား
မိုက်လျက် ငါပညာရှိဟု ထင်မှတ်သောကြောင့် စင်စစ် လူမိုက်ဟု ခေါ်ဆိုထိုက်
ပေသည်။

ပဏ္ဍိတော ဝါပိ တေန သော-မိုက်သူသည် ငါမိုက်သည်ဟုသိ၍ ပညာရှိသို့
ချဉ်းကပ်ပြီး၍ ပညာရှိဖြစ်လာရန် ဆုံးမသွန်သင်သော ဩဝါဒကို နာခံလျှင်
ပညာရှိသော် လည်းကောင်း၊ အထူးပညာရှိသော် လည်းကောင်း ဖြစ်နိုင်
သေးသည်။

ဗာလော စ ပဏ္ဍိတမာနိ သ ဝေ ဗာလော-မိုက်လျက် ငါနှင့် တူသော
အကြားအမြင်များသူ တရားဟောနိုင်သူ ဝိနည်းမိုက်သူ၊ စုတင်ဆောင်သူမရှိဟု

ပညာရှိမှတ်ထင်နေသူသည် ပညာရှိသို့ မချဉ်းကပ်ပဲ ပရိယတ်ကိုလည်းမသင်
ပဋိပတ်ကိုလည်း အားမထုတ်သောကြောင့် စင်စစ်လူမှိုက်ဖြစ်သည်။

ဗာလျံ=ဗာလဿ ဘာဝေါ ဗာလံ၊ ဗလ+ဏျ။

ပဏ္ဍိတမာနီ=ပဏ္ဍိတံ အတ္တာနံ မညတီတိ ပဏ္ဍိတမာနီ။ ပဏ္ဍိတ+မန်+ဏီ။

ဂဏ္ဍိဘေဒကစောရဝတ္ထုပြီး၏။

၅-ဗာလဝဂ်။ ၅-ဥဒါယိတ္ထေရဝတ္ထု

၆၄။ ယာဝဇီဝမ္ပိ စေ ဗာလော၊ ပဏ္ဍိတံ ပယိရုပါသတိ။

န သော ဓမ္မံ ဝိဇာနာတိ၊ ဒဗ္ဗိ သူပရသံ ယထာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘုရားရှင်နှင့်တကျောင်းတည်း နေလျက် ခန္ဓာ
အာယတန၊ ဓာတ်၊ သစ္စာမျှမသိသော ဥဒါယိတ္ထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟော
တော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ မဟာထေရ်များ သီတင်းသုံးလျက် တရားဟောသော
ပလ္လင်တွင် ထိုင်နေသော ဥဒါယိတ္ထေရ်အား ခန္ဓာ၊ အာယတနမျှ မသိသဖြင့်
ကဲ့ရဲ့သော အာဂန္တုရဟန်းများ ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဒဗ္ဗိ၊ ယောက်မသည်။ သူပရသံ၊ ဟင်း၏အရသာကို။ န ဝိဇာနာတိယထာ၊
မသိသကဲ့သို့။ ယော ဗာလော၊ အကြင်လူမှိုက်သည်။ ယာဝဇီဝမ္ပိ၊ အသက်ရှည်
သမျှကာလပတ်လုံး။ ပဏ္ဍိတံ၊ ပညာရှိသို့။ စေ ပယိရုပါသတိ၊ အကယ်ဆည်း
ကပ်အံ့။ သော ဗာလော၊ ထိုသူမှိုက်သည်။ ဓမ္မံ၊ သူတော်ကောင်းတရားကို။ န
ဝိဇာနာတိ၊ မသိနိုင်။

စကားပြေ

ဟင်းမွေယောက်မသည် ဟင်းအိုးတွင် ကြာရှည် တည်ရှိနေသော်လည်း
ဟင်း၏အရသာကို မသိနိုင်သကဲ့သို့ လူမှိုက်သည် ပညာရှိနှင့် တသက်ပတ်လုံး
နေသော်လည်း သူတော်ကောင်းတရားကို မသိနိုင်။

န သော ဓမ္မံ ဝိဇာနာတိ - အသက်ထက်ဆုံး ပညာရှိသို့ ချဉ်းကပ်နေသော်
လည်း လူမှိုက်သည် ဘုရားစကားတော်ဟူသော ပရိယတ္တိဓမ္မကိုလည်းကောင်း

ဤကားအကျင့်ကျက်စားခြင်း၊ နေခြင်း၊ ကျက်စားရာ၊ အပြစ်ရှိသည် အပြစ်မရှိ မှီဝဲသင့် မမှီဝဲသင့်ဟူသော ပဋိပတ္တိဓမ္မကိုလည်းကောင်း ထိုးထွင်းသိအပ် မျက် မှောက်ပြုအပ်သော တရားဟူသော ပဋိဝေဓ ဓမ္မကိုလည်းကောင်း မသိနိုင်။

ဒဗ္ဗိ သူပရသံ ယထာ-ယောက်မသည်တို့သွားသည်အထိ ဟင်းအိုးတွင်းဝယ် နေငြားသော်လည်း အပေါ့ အလေး အချဉ် အဖန် အခါး အစပ်ဟူသော ဟင်း အရသာကို မသိနိုင်သကဲ့သို့ပင် ဖြစ်သည်။

ယာဝဇီဝံ=ဇီဝဿ ယတ္တကော ပရိစ္ဆေဒေါ ယာဝဇီဝံ။ ယာဝ+ဇီဝ။

ဒဗ္ဗိ=ဩဒနာဒိနိ အနေန ဒါရေန္တိတိ ဒဗ္ဗိ။ ဒရ်+ဗိ(ဣာဝ-၁၂၃)

သူပရသံ=သူပဿ ရသော သူပရသော။ သူပ+ရသ။

ဥဒါယိတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏။

ဗာလဝဂ်။ ၆-တိံသပါဝေယျကဘိက္ခုဝတ္ထု

၆၅။ မုဟုတ္တမပိ စေ ဝိညု။ ပဏ္ဍိတံ ပယိရူပါသတိ။
ခိပ္ပံ ဓမ္မံ ဝိဇာနာတိ၊ ဇိဝှိ သူပရသံ ယထာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မိန်းမပျောက်ကို လိုက်ရှာနေကြသော သုံးကျိပ်သော ပါဝါပြည်သားတို့သည် ဘုရားရှင်၏ ပထမဆုံးတရားကို ဝါပင် တောအုပ်၌ ကြားနာရ၍ ဟေံဘိက္ခုရဟန်းဖြစ်ပြီးလျှင် ကာလအတန်ကြာမျှ စုတင်ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်ဖြင့်နေ၍ ဘုရားရှင်၏ အနုမတဂ္ဂတရားတော်ကို ထိုင်၍ နာကြားစဉ်ပင် လျင်မြန်စွာ ရဟန္တာဖြစ်ကုန်သော ပါဝါပြည်သား ရဟန်းတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောရဟန်းတို့ ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဇိဝှိ၊ လျှာသည်။ သူပရသံ၊ ဟင်း၏အရသာကို။ ဝိဇာနာတိ ယထာ၊ သိသ ကဲ့သို့။ ဝိညု၊ ပညာရှိသည်။ မုဟုတ္တမပိ မုဟုတ္တံအပိ၊ တခဏမျှ။ (အညံ၊ တပါး သော။ ပဏ္ဍိတံ၊ ပညာရှိသို့။) စေ ပယိရူပါသတိ၊ အကယ်၍ဆည်းကပ်အံ့။ ခိပ္ပံ၊ လျင်မြန်စွာ။ ဓမ္မံ၊ သူတော်ကောင်းတရားကို။ ဝိဇာနာတိ၊ သိနိုင်၏။

စကားပြေ

လျှာသည် လျှာဖျားသို့တင်ကာမျှ ဟင်းအရသာကို သိသကဲ့သို့ ပညာရှိသည် အခြားပညာရှိ တဦးသို့ တဏှာမျှဆည်းကပ်သော် သူတော်ကောင်းတရားကို သိနိုင်၏။

ပဏ္ဍိတံ ပယံရူပါသတိ—ပညာရှိသည် တပါးသော ပညာရှိထံ ဆည်းကပ်၍ သင်ကြားမေးမြန်းသော် ပရိယတ္တိဓမ္မကိုသိ၍ ထို့နောက် ကမ္မဋ္ဌာန်းတောင်း၍ ပဋိပတ်ကို အားထုတ်သော် လျင်မြန်စွာ လောကုတ္တရာတရားကို သိနိုင်၏။

ဇိဝှါ သုပရသံ ယထာ—ဇိဝှါပသာဒရုပ်မချို့တဲသောသူသည် အရသာကိုသိ ရန် လျှာဖျားပေါ်တင်ကာမျှပင် ဆားပေါ့ ဆားလေး စသော အရသာကို သိသကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။

ဝိညူ=ဝိဇာနာတိ သိလေနာတိ ဝိညူ။ ဝိ+ည+ရူ။

ဇိဝှါ=ဇီဝတိ တောယာတိ ဇိဝှါ။ ဇီဝ+ဟ။

တိ*သပါဝေယျကဘိက္ခဝတ္ထုပြီး၏။

၅-ဗာလဝဂ်။ ၇-သုပ္ပဗုဒ္ဓကုဋ္ဌိဝတ္ထု

၆၆။ စရန္တိ ဗာလာ ဒုဗ္ဗေဓာ၊ အမိတ္ထေနော အတ္တနာ။
ကရေန္တာ ပါပကံ ကမ္မံ၊ ယံ ဟောတိ ကဋျကပ္ပလံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန် ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘုရားရှင်၏ တရားတော်ကို နာကြား ရ၍ သောတာပန်ဖြစ်ပြီး နွားမငွေ့၍သေသော သုပ္ပဗုဒ္ဓလူနုကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြ သည်။

အနက်

ယံ ကမ္မံ၊ အကြင်ကံ(အမှု)သည်။ ကဋျကပ္ပလံ၊ စပ်ရှားခံခက်သော အကျိုး ရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ပါပကံ၊ ယုတ်မာသော။ တံ ကမ္မံ၊ ထိုစပ်ရှား

ခံခက်သော အကျိုးရှိသော အကုသိုလ်ကံကို။ ကရောန္တာ၊ ပြုကုန်သော။ ဒုဗ္ဗေဓာ၊ ပညာမဲ့ကုန်သော။ ဗင်္ဂလာ၊ လူမိုက်တို့သည်။ အတ္တနာ၊ မိမိသည်ပင်။ အမိတ္တေန ဣဝ၊ ရန်သူကဲ့သို့ဖြစ်၍။ စရန္တိ၊ လှည့်လည်ကြကုန်၏။

စကားပြေ

အခံခက်သော အကျိုးရှိသော အကုသိုလ်မှုကိုပြုသော ပညာမဲ့လူမိုက်တို့သည် မိမိပြုခဲ့သောကံသည်ပင် ရန်သူကဲ့သို့ဖြစ်ကုန်၏။

စရန္တိ- လျောင်း ထိုင် ရပ် သွား ဟူသော ဣရိယာပုထ်လေးပါးတို့ဖြင့် အကုသိုလ်ကိုသာပြု၍ လှည့်လည်သူ။

ဗာလာ- ဤပစ္စုပ္ပန်လောက တမလွန်လောက၏အကျိုးကို မသိသူ။

ကဋုကဗ္ဗလံ- ထက်သောအကျိုး အခံခက်သောအကျိုးရှိသော အကုသိုလ်ကံ။

သောတာပန်စစ် မစစ် - ဘုရားကို ဘုရားမဟုတ်ပါ၊ တရားကို တရားမဟုတ်ပါ၊ သံဃာကို သံဃာမဟုတ်ပါ၊ အကျွန်ုပ်အား ရတနာသုံးပါးဖြင့် အကျိုးမရှိပါဟု ပြောနိုင်သူသည် သောတာပန်အစစ်မဟုတ်။ အထက်ပါစကားကို အသက်အန္တရာယ်ဖြစ်စေကာမူ မပြောရဲသူသာ သောတာပန်အစစ် ဖြစ်သည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၂။)

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအားပြစ်မှားမှု- သုပ္ပဗုဒ္ဓသည် တဂရသိခိပစ္စေကဗုဒ္ဓါကို တံတေးဖြင့် ထွေးခဲ့မှုကြောင့် ကြားရှည်စွာရဲခံရပြီး သောတာပန်ဖြစ်ရသည့် ဘဝမှပင် နှုတ်စွဲနေရသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၃။)

ရှေးကံ-ရှေးဘဝက ပျော်ပါးပြီး အသတ်ခံရဖူးသော ပြည့်တန်ဆာမတယောက်သည် နတ်ဘီးလူးမ တယောက်ဖြစ်၍ နွားမယောင်ဆောင်ပြီး ပုက္ကသတ်၊ ဗာဟိယဒါရုစိရိယ၊ တမ္ဗဒါဠိကခိုးသတ်နှင့် သုပ္ပဗုဒ္ဓ အနှူကို ဝေ့သတ်သည်။

အမိတ္တေနဝ = အမိတေန + ဣဝ။ အမိတ္တ = န မိတ္တာ အမိတ္တာ၊ န + မိတ္တ။

ကဋုကဗ္ဗလံ = ကဋုကံ ဗလံ ယဿာတိ ကဋုကဗ္ဗလံ။ ကဋုက + ဗလ + ယ။

သုပ္ပဗုဒ္ဓကဋ္ဌိဝတ္တုပြီး၏။

၅-ဗာလဝဂ်။ ဂ-ကဿကဝတ္ထု

၆၇။ န တံ ကမ္မံ ကတံ သာဓု၊ ယံ ကတွာ အနုတပ္ပတိ။
ယဿ အဿုမုခေါ ရောဒံ၊ ဝိပါကံ ပဋိသေဝတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘုရားရှင်နှင့် အရှင်အာနန္ဒာတို့ သက်သေခံ၍
အသက်မသေသော လယ်သမားတယောက်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်
မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ လယ်သမားသောတာပန် ဖြစ်သည်။ စည်းဝေး
နေသောရဟန်းတို့လည်း သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယံ၊ အကြင်ကံ(အမှု)ကို။ ကတွာ၊ ပြုလုပ်ခြင်းကြောင့်။ အနုတပ္ပတိ၊
နောင်တ တဖန်ပူပန်ရ၏။ အဿုမုခေါ၊ မျက်ရည်ထွက်သည်ဖြစ်၍။ ရောဒံ- ရော
ဒန္တော၊ ငိုကြွေးလျက်။ ယဿ၊ အကြင်ကံ(အမှု)၏။ ဝိပါကံ၊ အကျိုးကို။
ပဋိသေဝတိ၊ ခံစားရ၏။ တံ ကမ္မံ၊ နောင်တ တဖန်ပူပန်၍ငိုကြွေးမြည်တမ်းရသော
ထိုကံ(အမှု)ကို။ ကတံ၊ ပြုလုပ်ခြင်းသည်။ န သာဓု၊ မကောင်း။

စကားပြေ

နောင်တ တဖန် ပူပန်၍ ငိုကြွေးမြည်တမ်းရသောကံ(အမှု)ကို ပြုလုပ်ခြင်း
သည်မကောင်း။

ကမ္မံ—ငရဲစသည်တို့၌ ဖြစ်နိုင်စေသော ဆင်းရဲခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော
အကုသိုလ်ကံ။

အဿုမုခေါ=အဿုဟိ မုခေါ ယဿာတိ အဿုမုခေါ။ အဿု+မုခ+ယ။

ဝိပါကံ=ဝိပစ္စတိတိ ဝိပါကော။ ဝိ+ပစ်+ဏ။

ကဿကဝတ္ထုပြီး၏။

၅-ဗာလဝဂ်။ ၉-သုမနမာလာကာရဝတ္ထု

၆၈။ တဉ္စ ကမ္မံ ကတံ သာဓု၊ ယံ ကတွာ နာနုတပ္ပတိ။
ယဿ ပတိတော သုမနော၊ ဝိပါကံ ပဋိသေဝတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠု ဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မင်းပြစ် မင်းဒဏ်ကို အလေး မမူပဲ မင်းအားဆက်သရမည့် ပန်းတို့ကို ဘုရားရှင်အား လှူဒါန်းသော သုမနပန်းသည် အမျိုးသားကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။ ထိုအမျိုး သားသည် ကမ္ဘာတသိန်း သံဂတိဘဝသာဖြစ်၍ နောင်သောအခါ သုမန မည်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဖြစ်မည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော သတ္တဝါများ တရားထူးရကြသည်။

အနက်

ယံ၊ အကြင်ကံ (အမှု)ကို။ ကတော၊ ပြုလုပ်ခြင်းကြောင့်။ နာနုတပ္ပတိ၊ နောင်တတဖန်မပူပန်ရ။ ပတိတော၊ နှစ်သက်သည်။ သုမနော၊ ဝမ်းမြောက် သည်။ ဟုတော၊ ဖြစ်၍။ ယဿ၊ အကြင်ကံ (အမှု) ၏။ ဝိပါကံ၊ အကျိုးကို။ ပဋိသေဝတိ၊ ခံစားရ၏။ တဉ္စ ကမ္မံ၊ နောင်တတဖန် မပူပန်ရပဲ နှစ်သက်ဝမ်း မြောက်ရသောကံကို။ ကတံ၊ ပြုလုပ်ခြင်းသည်။ သာဓု၊ ကောင်း၏။

စကားပြေ

နောင်တတဖန် မပူပန်ရပဲ နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ရသော ကံ (အမှု) ကို မြုလုပ်ခြင်းသည် ကောင်း၏။

ပတိတော—ပီတိအဟုန်ဖြင့် နှစ်သက်မှု။

သုမနော—သောမနဿအဟုန်ဖြင့် ဝမ်းသာမှု။

သတိပြုဖွယ်—ဂုဏ်ရှိသူတို့၏ ဂုဏ်ကို ဘုရားရှင်တို့သာ ထင်ရှားအောင် ပြုစုမ်းနိုင်သည်။ ကြွင်းပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဂုဏ်ရှိသူတို့၏ ဂုဏ်ကို ပြောကြားရာ၌ တွန့်တိုတတ်သည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၉။)

လိုက်နာဖွယ်—အမှတ်ရတိုင်း စိတ်မချမ်းသာရမည့် အမှုကို မပြုပဲ အမှတ် ရတိုင်းစိတ်ချမ်းသာရမည့်အမှုကို ပြုသင့်သည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၀။)

သုမနော=သုဠု မနော သုမနော။ သု+မန။

သုမနမာလာကာရဝတ္ထုပြီး၏။

၅-ဗာလဝဂ်။ ၁၀-ဥပ္ပလဝဏ္ဏတ္ထရီဝတ္ထု

၆၉။ မဇ္ဇိမိ မညတိ ဗာလော၊ ယာဝ ပါပံ န ပစ္စတိ။
ယဒါ စ ပစ္စတိ ပါပံ၊ ဗာလော ဒုက္ခံ နိဂစ္ဆတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရဟန်းပြု၍ မကြာမီပင် ရဟန္တာမ
ဖြစ်၍ မောင်နှမဝမ်းကွဲတော်သော နန္ဒလုလင်၏မတရား ကျင့်ကြံခြင်းကိုခံရသော
ဥပ္ပလဝဏ္ဏ ထေရီမကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်တို့
ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။ ပါပံ၊ မကောင်းမှုသည်။ န ပစ္စတိ၊ အကျိုးမပေး
သေး။ တာဝ၊ ထိုမျှလောက်။ ဗာလော၊ မိုက်သောသူသည်။ ပါပံ၊ မကောင်း
မှုကို။ မဇ္ဇိမိ၊ ပျားသကားကဲ့သို့။ မညတိ၊ မှတ်ထင်၏။ ယဒါစ၊ အကြင်အခါ
၌ကား။ ပါပံ၊ မကောင်းမှုသည်။ ပစ္စတိ၊ အကျိုးပေး၏။ (အထ၊ ထိုအခါ၌။)
ဗာလော၊ မိုက်သောသူသည်။ ဒုက္ခံ၊ ဆင်းရဲသို့။ နိဂစ္ဆတိ၊ ရောက်ရ၏။

စကားပြေ

မိုက်သောသူသည် မကောင်းမှုကို ပြုစဉ်သော်လည်းကောင်း ပြုပြီးယခုဘဝ
နောင်ဘဝတို့၌ မကောင်းမှု အကျိုးမပေးမီသော်လည်းကောင်း မိမိအမှုကို
ပျားသကားကဲ့သို့ ထင်မှတ်သော်လည်း အကျိုးပေးချိန်ရောက်သောအခါ ဆင်းရဲ
ဒုက္ခကို ခံစားရ၏။

မဇ္ဇိမိ- မကောင်းမှုကို ပြုစဉ်သော်လည်းကောင်း အကျိုးမပေးမီသော်
လည်းကောင်း မိမိပြုအပ်သော မကောင်းမှုကို အလိုရှိအပ် နှစ်သက်အပ်
မြတ်နိုးအပ်သော ပျားသကားကဲ့သို့ ထင်မှတ်၏။

ဥပ္ပလဝဏ္ဏာထေရီ- ပဒုမ္မတ္တရဘုရားရှင်၏ ခြေတော်ရင်း၌ ဆုတောင်းခဲ့၍
ကမ္ဘာတသိန်းတိုင်တိုင် ကောင်းမှုပြုကာ လူ့ပြည် နတ်ပြည်ကျင်လည်လျက် ဤ
ဂေါတမဘုရားရှင်လက်ထက် နတ်ပြည်မှစုတေ၍ သာဝတ္ထိပြည် သဌေးမျိုး၌ဖြစ်
သည်။ ကြာညိုတိုက်အဆင်းရှိသဖြင့် ဥပ္ပလဝဏ္ဏာဟု အမည်ပေးသည်။ ဥပုသ်
ကျောင်းဆောင်၌ ထွန်းထားသော ဆီမီးကိုကြည့်၍ တေဇောကသိုဏ်းလျှင်
အာရုံရှိသောဈာန်ကို အခြေခံကာ ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာဖြစ်သွားသည်။

တောကဲနေသော ယင်းဘိက္ခုနီမကို ဖျက်ဆီးသောနန္ဒလုလင်သည် အဝီစိငရဲသို့
ရောက်သွားသည်။ ထိုအခါမှစ၍ ဘိက္ခုနီမများကို ရွာတွင်း၌သာ နေစေသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၀-၃။)

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်--ကြာဖက်ပေါ်တွင် ရေမတင်သကဲ့သို့လည်းကောင်း ပွတ်
ဆောက်ဖျားပေါ်တွင် မုန်ညင်းစေ့မတည်နိုင်သကဲ့သို့ လည်းကောင်း ရဟန္တာ
များ၏စိတ်၌ ဝတ္ထုကာမ ကလေသာကာမ နှစ်မျိုးလုံး မတည်နိုင်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၂။)

မရ ဝါ မညတိ—၌ ဝါသည် ဥပမတ္ထ။

မရ=မဓတိ ဥန္နတိတိ မရ။ မဓ+ဥ။ မညတိ ဉာယတိ မရရန္တိ မရ။မန့်+ရ။

ဥပ္ပလဝဏ္ဏတ္ထေရိဝတ္ထုပြီး၏။

၅-ဗာလဝဂ်။ ၁၁-ဇမ္ဗူကတ္ထေရဝတ္ထု

၇၀။ မာသေ မာသေ ကုသဂ္ဂေန၊ ဗာလော ဘုဉ္ဇေယျ ဘောဇနံ။
န သော သင်္ခါတဓမ္မာနံ၊ ကလံ အဂ္ဂတိ သောဋ္ဌသိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ငယ်စဉ်ကပင် အဝတ်မဝတ်ပဲ
ကျင်ကြီးကိုသာစား၍ ၅၅-နှစ်ပတ်လုံး တက္ကတွန်းဘဝသို့ ရောက်ပြီးလျှင်
ဘုရားရှင် တရားဟောသဖြင့် ရဟန္တာဖြစ်သော ဇမ္ဗူကထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍
ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ရှစ်သောင်းလေးထောင်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့ တရားထူး
ရကြသည်။

အနက်

ယော ဗာလော၊ အကြင်မိုက်သောသူသည်။ မာသေ မာသေ၊ လဝိုင်း
လတိုင်း။ ကုသဂ္ဂေန၊ သမန်းမြက်ဖျားဖြင့်။ (ငယ်တံ၊ အနှစ်တရာပတ်လုံး။)
ဘောဇနံ၊ ဘောဇဉ်ကို။ ဘုဉ္ဇေယျ၊ စားရာ၏။ သော ဗာလော၊ ထိုလူမိုက်မျိုး
သည်။ သင်္ခါတဓမ္မာနံ၊ သိအပ်နှိုင်းယှဉ်အပ်သော တရားရှိသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်
တို့ကို။ သောဋ္ဌသိ ကလံ၊ တဆယ့်ခြောက်စိတ် စိတ်၍ တစိတ်မျှ။ န အဂ္ဂတိ၊
အဖိုးမထိုက်။

စကားပြေ

ဘောဇဉ်ကို အနှစ်တရာပတ်လုံး သမန်းမြက်ဖျားဖြင့်သာ လတိုင်းလတိုင်း စားသောသူမိုက်သည် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို တဆယ့်ခြောက်စိတ်စိတ်၍ တစိတ်မျှ အဖိုးမထိုက်။

အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သံသယဖြစ်စရာရှိသော ဆွမ်းတထပ်စာ မစားပဲနေသော ကုသိုလ်စေတနာကို တဆယ့်ခြောက်စိတ်စိတ်၍ တစိတ်မျှကို နှစ်ပေါင်းတရာ သမန်းမြက်ဖျားဖြင့် စားသော ခြိုးခြံသော အကျင့်ရှိသော ဇမ္ဗူက၏ စေတနာသည် မမီနိုင် အဖိုးမတန်။

ဗာလော—ပိုင်းခြားအပ်သော တရားမရှိသူ၊ သီလစသည်တို့မှ ယုတ်လျော့သူ၊ တက္ကတုန်းကျောင်း၌ ခြိုးခြံသောအကျင့်ရှိသူ။

သင်္ခါတဓမ္မာနံ—သိအပ် နှိုင်းယှဉ်အပ်သော တရားရှိသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ် (၈)ယောက်။

ကြောက်စရာ

အာဂန္တုရဟန်းအား မိမိဒကာက ပြုစုနေသည်ကို မနာလိုသဖြင့်—

၁။ သဌေးဆွမ်း စားရသည်ထက် ကျင်ကြီးစားရသည်က မြတ်သေးသည်။

၂။ သဌေးလွှတ်လိုက်သော ဆတ္တာသည်ကို ခေါင်းရိတ်ခံရသည်ထက် ထန်းစေ့ဖြင့် ဆံပင်ကို ညှပ်ပြီး နုတ်ရသည်က မြတ်သေးသည်။

၃။ သဌေးလှူသောသင်္ကန်းကို ဝတ်ရသည်ထက် အဝတ်မဝတ်ပဲနေရသည်က မြတ်သေးသည်။

၄။ သဌေးယူလာသော ညောင်စောင်းပေါ် အိပ်ရသည်ထက် မြေပေါ် အိပ်ရသည်က မြတ်သေးသည်—

ဟု ဆဲရေးသည့်အပြင် ဆွမ်းခံခေါင်းလောင်းကို လက်သဲဖြင့် ထိုးခြင်း ရဟန္တာဖို့ ဒကာကထည့်လှူလိုက်သော ဆွမ်းကို လမ်းမှာ မြေမြှုပ်ပြစ်ခဲ့ခြင်းကြောင့် အာဝါသိကရဟန်းဖြစ်သူသည် အနှစ်နှစ်သိန်းတိုင်တိုင် ရဟန်းတရားအားထုတ်ခဲ့သော်လည်း ဘုရားနှစ်ဆူကြား အဝီစိလားပြီး ဂေါတမဘုရားရှင် လက်ထက် ဓုဇဂ္ဂိုဟ်ပြည် အစားအသောက် ပေါများသောသဌေးမျိုး၌ ဖြစ်ရသော်လည်း မွေးလာသည်မှ ကြီးသည့်အထိ(၅၅)နှစ်ပတ်လုံး အဝတ်မဝတ်ပဲ ကျင်ကြီးစားပြီး ဆံပင်ကို ထန်းစေ့ဖြင့် နုတ်ကာ မြေပေါ်၌ပင် အိပ်နေရသည်။

အနှစ်နှစ်သိန်းတိုင်တိုင် ရဟန်းတရားအားထုတ်မှုကြောင့် ဧဟိဘိက္ခုရဟန်းဖြစ်
ရသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၃-ဂ။)

လူ၏သဘော - လူတို့သည် ပြောသောစကားမျှဖြင့်ပင် ခပ်များများက
ယုံကြည်တတ်ကြသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၆။)

ကုသဂ္ဂေန = ကုသာနံ အဂ္ဂေါ ကုသဂ္ဂေါ။ ကုသ + အဂ္ဂ။

သင်္ခါတဓမ္မာနံ = သင်္ခါတော ဓမ္မော သင်္ခါတဓမ္မော။ သင်္ခါတ + ဓမ္မ။

ဇမ္ဗုကဏ္ဍေရဝတ္ထု ပြီး၏။

၅-ဗာလဝဂ်။ ၁၂-အဟိပေတဝတ္ထု

၇၁။ န ဟိ ပါပံ ကတံ ဂမ္မံ၊ သဇ္ဇဒီရံဝ မုစ္စတိ။

ဥဟန္တံ ဗာလမန္ဓေတိ၊ ဘသုစ္ဆန္ဓောဝ ပါဝကော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ပုံသဏ္ဌာန်အားဖြင့် လူခေါင်းနှင့်
တူ၍ မြွေကိုယ်ဖြစ်သော နှစ်ဆယ့်ငါးယူဇနာရှိသော မြွေပြိတ္တာကို အကြောင်း
ပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်
ကြသည်။

အနက်

သဇ္ဇဒီရံ၊ ညစ်ပြီးစနို့ ရည်သည်။ (ပကတိံ၊ ပကတိသဘောကို။) န မုစ္စတိ
ဣဝ၊ မစွန့်မပြောင်းလဲသကဲ့သို့။ ကတံ၊ ပြုသစ်စဖြစ်သော။ ပါပံကမ္မံ၊ မကောင်း
မှုကံသည်။ န ဝိပစ္စတိ၊ အကျိုးမပေးသေး။ ဘသုစ္ဆန္ဓော၊ ပြာဖုံးနေသော။
ပါဝကော ဣဝ၊ မီးခဲကဲ့သို့။ ဗာလံ၊ လူမိုက်သို့။ ဥဟန္တံ - ဥဟန္ဓော၊ လောင်ကျွမ်း
စေလျက်။ အန္ဓေတိ၊ အစဉ်လိုက်၏။

စကားပြေ

ညစ်ပြီးစဖြစ်သော နို့ ရည်သည် ရက်တက်ချဉ်ရည် မထည့်ခင် ပကတိ
သဘောကို မပြောင်းလဲသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ပြာဖုံးနေသောမီးခဲသည် မပူ

သကဲ့သို့လည်းကောင်း ပြုသစ်စအကုသိုလ်သည် ပြုဆဲအချိန် အကျိုးမပေး
သော်လည်း ကုသိုလ်ကြောင့်ဖြစ်သောခန္ဓာ ပျောက်ပျက်ချိန်တွင် အပါယ်ငရဲ
တို့၌ ခံစားရ၏။

သဇ္ဈခီရိဏ္ဍဝ—နွားမနို့မှ လောလောဆယ်ထွက်သော နို့ရည်ပူသည် ရက်
တက်ရည် မရောခင် ပကတိသဘောကို မပြောင်းလဲသကဲ့သို့ မကောင်းမှုကိုပြုဆဲ
အချိန် မကောင်းကျိုးမပေးသေးပဲ ကုသိုလ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော ခန္ဓာများ
ပျက်စီးလျှင်ကား အပါယ်ဘုံတို့၌ ဆင်းရဲခံစားရ၏။

ဘသ္မတ္တန္ဓာဝ—ပြာဖြင့်ဖုံးထားသော မီးခဲသည် နင်းသော်လည်း မပူသေးပဲ
ပြာကို ယပ်ဖြင့်ခပ်သောအခါ မီးခဲသည် အရေမှစ၍ ဦးခေါင်းတိုင်အောင်
လောင်နိုင်သကဲ့သို့ မကောင်းမှုသည် လူ့မိုက်သို့ ဒုတိယဘဝ တတိယဘဝတို့၌
ငရဲသို့ရောက်စေပြီး ပူလောင်လျက်လိုက်သည်။

ကျီးပြိတ္တာ—သံဃာရည်မှန်းလာသောဆွမ်းကို သုံးလုတ်မျှလုစားခဲ့မှုကြောင့်
ခန္ဓာကိုယ်အမြင့် ၂၅-ယူဇနာရှိပြီး ခေါင်းက ကိုးယူဇနာ၊ လျှာက ငါးယူဇနာ
ရှိသော ကျီးပြိတ္တာဖြစ်ရသည်။ (ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၁။)

မြေပြိတ္တာ—လယ်သမားတယောက်သည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ တပါး၏ ကျောင်းကို
မိ.ရှို့ဖျက်ဆီးခဲ့မှုကြောင့် လူအများ ရိုက်သတ်၍ သေဆုံးပြီး အဝီစိငရဲရောက်
ပြီးလျှင် ခန္ဓာကိုယ် ၂၅-ယူဇနာရှိသော မြေပြိတ္တာဖြစ်ရသည်။

(ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၂။)

အဟိပေတဝတ္ထု ပြီး၏။

၅—ဗာလဝဂ်။ ၁၃-သဒ္ဓိကုဋ္ဌပေတဝတ္ထု

၇၂။ ယာဝဒေဝ အနတ္တာယ၊ ဥတ္တံ ဗာလဿ ဇာယတိ။
ဟန္တိ ဗာလဿ သုက္ကံသံ၊ မုဒ္ဒမဿ ဝိပါတယံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သံတူအလုံးခြောက်သောင်း ပြတ်
ရိုက်နှက်ခံရသော သုံးဂါဝုတ်ပမာဏရှိသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓအား ပြစ်မှားဖူးသော
သဒ္ဓိကုဋ္ဌ ပြိတ္တာကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည်ဖြစ်
ကြသည်။

အနက်

ဗာလသံ၊ သူမိုက်၏။ ဥတ္တံ၊ အတတ်ပညာသည်။ ယာဝဒေဝ။ အကြင်မျှ
လောက်။ ဗာလသံ၊ သူမိုက်အား။ အနတ္တဿ၊ အကျိုးမဲ့ရန်။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။
ဗာလသံ၊ သူမိုက်၏။ သုက္ကံသံ၊ ကုသိုလ်အစုကို။ ဟန္တိ၊ ဖျက်ဆီး၏။ အဿ၊
ထိုသူမိုက်၏။ မုဒ္ဒံ၊ ပညာဟူသော ဦးထိပ်ကို။ ဝိပါတယံ-ဝိပါတယန္တော၊ ပြတ်၍
ကျစေလျက်။ ဟန္တိ၊ ဖျက်ဆီးတတ်၏။

ဝကားပြေ

သူမိုက်၏အတတ်ပညာသည် သူမိုက်အား အကျိုးမဲ့ရန် ဖြစ်၍ သူမိုက်၏
ကုသိုလ်အစုကိုလည်းကောင်း၊ ပညာဟူသော ဦးထိပ်ကိုလည်းကောင်း ပြတ်၍
ကျစေလျက် ဖျက်ဆီးလေသည်။

သုက္ကံသံ—ကုသိုလ်အစုရ၏။

မုဒ္ဒံ —ပညာရ၏။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအား ခဲဖြင့်ပစ်မှု—ဗာရာဏသီပြည်သား တယောက်သည် မိမိ
ပညာကိုစမ်းသည့်အနေဖြင့် သုနေတ္တ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ နားတွင်းသို့ ကျောက်ခဲဖြင့်
ပစ်သွင်းခဲ့မှုကြောင့် လူအများရိုက်သတ်ခံရ၍ သေဆုံးကာ အဝိစိင်ရဲသို့ ရောက်
ပြီးလျှင် ခန္ဓာကိုယ် သုံးဂါဝုတ်မျှရှိသော ပြိတ္တာဖြစ်ရသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၆။)

ဥတ္တံ =ဉာဏ်တော် ဥတ္တံ။ ဉာ+တ။

ဟန္တိ =ဟန်+အ+တိ။

သုက္ကံသံ=သုက္ကော အံသော သုက္ကံသော။ သုက္က+အံသ။

မုဒ္ဒမဿ=မုဒ္ဒံ+အဿ။ မုဒ္ဒံ=မောဒန္တိ ဧတ္ထ ဥကာဒယောတိ မုဒ္ဒါ။ မုဒ်+ဓ။
မုဒ္ဒါ ဝိယ မုဒ္ဒါ။

ဝိပါတယံ=ဝိပါတေတိတိ ဝိပါတယန္တော။ ဝိ+ပတ+ဏယ+အန္တ။

သဋ္ဌိကုဋပေတဝတ္ထုပြီး၏။

၅-ဗာလဝဂ်။ ၁၄-စိတ္တဂဟပတိဝတ္ထု

၇၃။ အသန္တံ ဘာဝနာဝိစ္စေသျှ၊ ပုရေက္ခာရဉ္စ ဘိက္ခုသု။
အာဝါသေသု ဣဿရိယံ၊ ပူဇော ပရကုလေသု စ။

၇၄။ မမေဝ ကတ မညန္တု၊ ဂိဟိ ပဗ္ဗဇိတာ ဥဘော။
မမေဝါတိဝဿ အဿု၊ ကိစ္စာကိစ္စေသု ကိသ္ဗိစိ။
ဣတိ ဗာလဿ သင်္ကပ္ပေ၊ ဣစ္ဆာမာနော စ ဝခုတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မဇ္ဈိကာသဏ္ဍမြို့တွင် ပဉ္စဝဂ္ဂီအပါအဝင်
မဟာနာမ်၏ တရားဖြင့် သောတာပန်၊ ရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ တရားဖြင့် အနာဂါမ်
ဖြစ်သော စိတ္တသုကြွယ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြ
သည်။

အနက်

(ဗာလော၊ မလိမ္မာသော။ ယော ဘိက္ခု၊ အကြင်ရဟန်းသည်။) အသန္တံ၊
ထင်ရှားမရှိသော၊ ဘာဝနံ၊ ချီးမွမ်းခြင်းကိုလည်းကောင်း။ ဘိက္ခုသု၊ ရဟန်း
တို့၌။ ပုရေက္ခာရဉ္စ၊ ရွှေသွားခေါင်းဆောင်အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း။ အာဝါသေ-
သု စ၊ သံသိကကျောင်းနေရာတို့၌ လည်းကောင်း။ ဣဿရိယံ၊ အစိုးရခြင်းကို
လည်းကောင်း။ ပရကုလေသု စ၊ ဆွေမျိုးမဟုတ်သော ဒါယကာတို့၌လည်း။
(စတူဟိ ပစ္စယေဟိ၊ ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့်။) ပူဇံ၊ ပူဇော်ခြင်းကိုလည်းကောင်း။
ဣစ္ဆေယျ၊ အလိုရှိရာ၏။

ဂိဟိ စ၊ လူတို့သည်လည်းကောင်း။ ပဗ္ဗဇိတာ စ၊ ရှင်ရဟန်းတို့သည်လည်း
ကောင်း။ ဥဘော၊ နှစ်ဦးတို့သည်။ မမေဝ၊ ငါ့ကိုသာလျှင်။ (နိဿာယ၊ အမှီ
ပြု၍။) ကတံ၊ ပြုမိမိအမှုတည်းဟူ။ မညန္တု၊ မှတ်ထင်စေကုန်သတည်း။
ကိသ္ဗိစိ၊ တစုံတခုသော။ ကိစ္စာကိစ္စေသု၊ အမှုကြီးငယ်တို့၌။ မမေဝ၊ ငါ့ကိုသာ
လျှင်။ အတိဝဿ၊ အလိုသို့လိုက်ကုန်သည်။ အဿု၊ ဖြစ်စေကုန်သတည်း။ ဣတိ၊
ဤသို့။ ဗာလဿ၊ မိုက်သောရဟန်းအား။ သင်္ကပ္ပေ၊ အကြံအစည်သည်
လည်းကောင်း။ ဣစ္ဆာ စ၊ အလိုသည်လည်းကောင်း။ မာနော စ၊ မာန်မာနသည်
လည်းကောင်း။ ဝခုတိ၊ တိုးပွား၏။

စကားပြေ

မိုက်သောရဟန်းသည် မိမိ၌ထင်ရှားမရှိသော သဒ္ဓါသီလစသောဂုဏ်တို့ဖြင့်
ချီးမွမ်းခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ သံဃာအပေါင်းတွင် မိမိဦးစီးခေါင်းဆောင်အဖြစ်
ကိုလည်းကောင်း၊ ကျောင်းနေရာတို့၌ နေရာချထားရန် အစိုးရခြင်းကို လည်း
ကောင်း၊ ဒါယကာတို့၏ ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့် ပူဇော်ခြင်းကိုလည်းကောင်း
အလိုရှိ၏။

ရဟန်းရှင်လူတို့သည် အမှုကိစ္စမှန်သမျှ ငါ့ကြောင့်ပြီးစီးသည်ဟု မှတ်ထင်
စေလိုသည့်အပြင် ပြုလုပ်သော ကိစ္စကြီးငယ်တို့သည် ငါ့အလိုတိုင်းသာဖြစ်စေ
ရမည်ဟု ဖြစ်သောရဟန်းအား မကောင်းသောအကြံ အလို မာန်မာနများ
တိုးပွား၍ ဝိပဿနာမဂ်ဖိုလ်တို့ မတိုးပွားနိုင်။

အသန္တံ-ထင်ရှားမရှိသော သဒ္ဓါ သီလ သုတ ပဓိဝိတ္တ ဝီရိယ သတိ သမာဓိ
ပညာရ၏။

ဣစ္ဆာ- ခြောက်ဒွါရ၌ဖြစ်သော တဏှာရ၏။

မာနော- ခြောက်ဒွါရ၌ဖြစ်သော ကိုးပါးသော မာနရ၏။

သတိပြုပွယ်- ရဟန်းမည်သည် ငါ့ကျောင်းငါ့နေရာ ငါ့ဒါယကာ ငါ့ဒါယိကာမ
ဟု မာနထောင်မှု ငြူစူမှုမပြုသင့်၊ ပြုလျှင် ဣဿာ မာနစသော ကိလေသာ
များ တိုးပွားသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၈။)

စိတ္တသုက္ကယ်- အနာဂါမ်စိတ္တသုက္ကယ်လောင်း သားမုဆိုးသည် ကဿပ
ဘုရားရှင်လက်ထက်၌ ဆုတောင်းပြီး ပန်းနှင့် ဆွမ်းဟင်းလှူခဲ့မှုကြောင့် ပန်းမိုး
ရွာခြင်း လက်ဆောင်များရခြင်းစသော အကျိုးရသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၂။)

ပုဓရက္ခာရံ= ပုဓရေ ကဆုတ်တိ ပုဓရက္ခာရော။ ပုရ+ကရ်+ဏ။

ပရကုလေသု= ပရေသံ ကုလံ ပရကုလံ။ ပရ+ကုလ။

ဣဿရိယံ= ဣဿရာနံ ဣဒံ ဣဿရိယံ။ ဣဿရ+ဣယ။

ဒ.တိဝသာ= ဝသံ အတိ အတိဝသံ။ အတိ+ဝသ။

ကိစ္စာကိစ္စသု= ကိစ္စဉ အကိစ္စဉ ကိစ္စာကိစ္စံ။ ကိစ္စ+အကိစ္စ။

စိတ္တဂဟပတိဝတ္ထုပြီး၏။

၅-ဗာလဝဂ်။ ၁၅-ဝနဝါသိတိဿသာမဏေရဝတ္ထု

၇၂။ အညာ ဟိ လာဘူပနိသာ၊ အညာ နိဗ္ဗာနဂါမိနီ။
ဝေမေတံ အဘိညာယ၊ ဘိက္ခု ဗုဒ္ဓဿ သာဝကော။
ဘက္ခာရံ နာဘိနန္ဒေယျ၊ ဝိဝေကမနုဋြူဟယေ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဓတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ခမည်းတော် ဝဂ်န္တပုဏ္ဏား၏ မိတ်ဆွေ မဟာသေနပုဏ္ဏား လှဝင်စားဖြစ်သော ဝနဝါသိတိဿသာမဏေကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

လာဘူပနိဿ၊ လာဘ်ရကြောင်းအကျင့်သည်။ အညာဟိ အညာဝေ၊ တမျိုးတခြားသာတည်း။ နိဗ္ဗာနဂါမိနီ၊ နိဗ္ဗာန်ရကြောင်းအကျင့်သည်။ အညာ-အညာ-ဝေ၊ တည်း။ ဝေ၊ ဤသို့။ တေ၊ ဤအကျင့်နှစ်ပါးကို။ အဘိညာယ၊ ခွဲခြား၍ သိသောကြောင့်။ ဗုဒ္ဓဿ၊ မြတ်စွာဘုရား၏။ သာဝကော၊ တပည့်သားဖြစ်သော။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ သက္ကာရံ၊ လာဘ်ပူဇော်သက္ကာရကို။ နာဘိနန္ဓေယျ၊ မနှစ်လက်ရာ။ ဝိဝေကံ၊ ဝိဝေကသုံးပါးကို။ အနုဗြူဟယေ၊ တိုးပွားစေရာ၏။

စကားပြေ

လာဘ်ရကြောင်း အကျင့်နှင့် နိဗ္ဗာန်ရကြောင်း အကျင့်နှစ်ပါးကို ကွဲပြားခြားနားသည်ကို သိသောကြောင့် ဘုရားရှင်၏ တပည့်သားသည် လာဘ်ပူဇော်သက္ကာရကို မနှစ်သက်ပဲ ဝိဝေက သုံးပါးကို ပွားစေရာ၏။

လာဘူပနိဿ—ကိုယ်နှုတ်ဖြင့် ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲစွာပြု၍ ရသော လာဘ်သည် အဓမ္မက လာဘ်မည်သည်။ ရူပကာယ ပြည့်စုံခြင်း သင်္ကန်းဝတ်ရုံခြင်း အကြားအမြင်များခြင်း ဟူသော အကြောင်းဖြင့် ရသော လာဘ်သည် ဓမ္မက လာဘ်မည်သည်။ ဤ၌ အဓမ္မကလာဘ်ရခြင်း အကြောင်း ဖြစ်သော အကျင့်ကို ဆိုလိုသည်။

နိဗ္ဗာန်ရကြောင်း အကျင့်ဟူသည်ကား—ကိုယ်နှုတ်တို့ဖြင့် ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲမှုတို့ကို ပယ်၍သော်လည်းကောင်း မကန်းသော်လည်း ကန်းသယောင် မဆွံ့အသော်လည်း ဆွံ့အသယောင် ပြုမှုတို့ကို ပယ်၍သော် လည်းကောင်း မစဉ်းလဲ မကောက်ကျစ်သော အကျင့် ဖြစ်သည်။

ဝိဝေကံ—တယောက်တည်းနေခြင်းတည်း ဟူသော ကာယဝိဝေက၊ သမာပတ်-ဂ-ပါး ဟူသော စိတ္တဝိဝေက၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော ဥပမိဝိဝေက သုံးပါး၏

ကာယဝိဝေကသည် ဂိုဏ်းဖြင့် ပေါင်းဖော်ခြင်းကိုပယ်သည်။ စိတ္တဝိဝေကသည် ကိလေသာဖြင့် ပေါင်းဖော်ခြင်းကို ပယ်သည်။ ဥပဓိဝိဝေကသည် သင်္ခါရဖြင့် ပေါင်းဖော်ခြင်းကို ပယ်သည်။

ဘုရားရှင်တိုင်းဟောကြားသောတရား—၃၂-ကောဠာသဇ္ဈာန်ပြည့်အစုံ မဟောသင့်ဘေ။ အရှယ်၌ တစပဉ္စကကိုသာ ဟောသင့်သည်။ ဆံပင်၊ မွေးညှင်း၊ ခြေသည်း၊ လက်သည်း၊ သွား၊ အရေဟူသော ငါးပါးကို တစပဉ္စကခေါ်သည်။ ဤတစပဉ္စကသည် ဘုရားရှင်တိုင်း လက်မလွှတ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းဖြစ်သည်။ ၃၂-ကောဠာသ တခုခုဖြင့်ပင် ရဟန္တာဖြစ်သွားသူများသည် မရေမတွက်နိုင်အောင်ရှိသည်။

တိဿသာမဏေ၏ လက်သုံးတရား—အသက် ၇-နှစ်အတွင်း တိဿ၊ ပိဏ္ဏတဒါယကာတိဿ၊ ကမ္မလဒါယကာတိဿ၊ ဝနဝါသီတိဿ ဟု နာမည်လေးမျိုး ရသော တိဿသာမဏေသည် မိမိဒါယကာ ဒါယိကာမများကို “သုခိတာ ဟောထ ဒုက္ခာ မုစ္စထ” ဟူသော တရားနှစ်ပုဒ်ကိုသာ ဟောလေ့ရှိသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၈။)

သုခိတာ ဟောထ ဒုက္ခာ မုစ္စထ—ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာဖြစ်သူ အရှင်သာရိတ္တရာ၏ အမိန့်အရ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရသူအား ချမ်းသာခြင်းဖြစ်၏။ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရသူသည်သာ ဆင်းရဲမှ လွတ်နိုင်၏။ ကြွင်း ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဇာတိစသော ဒုက္ခ၊ နိဒ္ဒယစသော ဒုက္ခမှ မလွတ်နိုင်ပါဟု “သုခိတာ ဟောထ ဒုက္ခာ မုစ္စထ” ဟု ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပာယ်ကို လျှောက်ထားသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၀။)

သတ္တဝါတယောက်၏မျက်ရည်—သတ္တဝါ တယောက်ယောက်၏ ဆင်းရဲသို့ ရောက်သော အခါ ငိုကြွေးရသဖြင့် ထွက်ကျသော မျက်ရည်တို့သည် သမုဒ္ဒရာ လေးစင်းရှိရေတို့ထက် များလေသည်။

မသေဖူးသေးရာ၌သေသူ—မြေ၌ ခန္ဓာကိုယ်ကို ပစ်ချ၍ သေသောသတ္တဝါတို့တွင် မသေဖူးသောအရပ်၌ သေသူသည် ရောဟိနီ မြစ်အနယ် ထန်း ၇-ဆင့်မျှမြင့်သော ကောင်းကင်၌ ထက်ဝက်ဖွဲ့ခွေ ထိုင်နေတော်မူလျက် တေဇောဓာတ်လောင်ကာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံသော အသက် တစ်ရာနှစ်ဆယ်ရှိသော အရှင်အာနန္ဒာပင်ဖြစ်သည်။

အကျင့်နှစ်မျိုး-လဘ်ကို မျှော်ကိုး၍ စုတင်အကျင့်စသည်ကျင့်သူအတွက်
အပါယ်တံခါးပွင့်နေသည်။ လဘ်ကို မမျှော်ကိုးပဲ တောတိုင်းသို့ဝင်၍ နိဗ္ဗာန်
ရကြောင်း အကျင့်ကို ကျင့်သူသည် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရနိုင်သည်။

(ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။ ၃၄၂။)

လာဘူပနိဿာ=လာဘဿ ဥပနိဿာ လာဘူပနိဿာ။ လာဘ+ဥပနိဿာ။
ဥပနိဿာ=ဥပနိသိဒတိ ဖလံ ဧတ္ထာတိ ဥပနိဿာ။ ဥပ+နိ+သဒ်+ကိ။

နိဗ္ဗာနဂါမိနိ=နိဗ္ဗာနံ ဂစ္ဆန္တိ တောယာတိ နိဗ္ဗာနဂါမိနိ။ နိဗ္ဗာန+ဂမု+ဏီ+
ဣနိ။

သက္ကာရံ= သတံ ကာရော သက္ကာရော။ သန္တ+ကာရ။

ဝိဝေကံ= ဝိဝေစနံ ဝိဝေကော။ ဝိ+ဝိစ+ဏ။

ဝနဝါသီတိဿသာမဏေဝတ္ထုပြီး၏။

ဗာလဝဂ် ပြီး၏။

၆-ပဏ္ဍိတဝဂ်

၁-ရာဇတ္ထေရဝတ္ထု

၇၆။ နိဓိနံ ပဝတ္တာရံ၊ ယံ ပဿေ ဝဇ္ဇဒဿိနံ။
နိဂ္ဂယုဝါဒိံ မေဓာဝိံ၊ တာဒိသံ ပဏ္ဍိတံ ဘဇေ။
တာဒိသံ ဘဇမာနဿ၊ သေယျော ဟောတိ န ပါပိယော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အပြစ်ကိုပြု၍ ဆုံးမသော်လည်း အမျက်
မထွက်ပဲ ဆိုဆုံးမလွယ်သော ရာဇထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည် ဖြစ်
ကြသည်။

အနက်

ဝဇ္ဇဒဿိနံ၊ အပြစ်ကိုဖော်ပြတတ်သော။ နိဂ္ဂယုဝါဒိံ၊ နှိပ်ချ၍ ဆုံးမလေ့
ရှိသော။ မေဓာဝိံ၊ ပညာရှိကို။ နိဓိနံ၊ မြုပ်ထားသောရွှေအိုးကို။ ပဝတ္တာရံ
ဣဝ၊ ပြောကြားလာသကဲ့သို့။ ယံ ပဿေ၊ အကြင်ရှုရာ၏။ တာဒိသံ၊ ထိုကဲ့သို့
သဘောရှိသော။ ပဏ္ဍိတံ၊ ပညာရှိကို။ ဘဇေ၊ ဆည်းကပ်ရာ၏။ တာဒိသံ၊ ကို။
ဘဇမာနဿ၊ ဆည်းကပ်သောသူအား။ သေယျော၊ မြတ်သည်။ ဟောတိ၊
ဖြစ်၏။ ပါပိယော၊ ယုတ်ညံ့သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။

စကားပြေ

အပြစ်ကိုဖော်ပြ၍ နှိပ်ချဆုံးမလေ့ရှိသော ပညာရှိကို မြုပ်ထားသောရွှေအိုး
ကို ပြောကြားလာသကဲ့သို့ ထင်မှတ် ဆည်းကပ်သူအား မယုတ်ညံ့သည့်အပြင်
တဆင့်ထက်တဆင့် မြင့်မြတ်လာနိုင်သည်။

နိဓိနံအရ— မြေ၌မြုပ်ထားသော ရွှေအိုး၊ ငွေအိုး၊ ပတ္တမြားအိုး အစရှိသည်
ရ၏။

ပဝတ္တာရံ အရ— ဆင်းဆင်းရဲရဲ အသက်မွေးရသော လူဆင်းရဲကို သနား
သဖြင့် ခေါ်ပြီးလျှင် ချမ်းသာစွာ အသက်မွေးရန် ပြအံ့ဟု ရွှေအိုးငွေအိုးထားရာ
အရပ်ကို ခေါ်ဆောင်၍ ဤရွှေအိုး ငွေအိုးကိုယူ၍ ချမ်းသာစွာ အသက်မွေး
လော့ဟု ပြောကြားသကဲ့သို့ရ၏။

- ဝဇ္ဇဒဿိ အရ- (၁) ချွတ်ယှင်းချက် မလျောက်ပတ်ချက်တို့ကို သံဃာ့ အလယ်၌ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်အံ့ဟု အပြစ်ကိုရှာသောသူ။
- (၂) မသိသော အရာကို သိစေရန် သိပြီးသော အရာကို ရှင်းလင်းစေရန် သိလစသည် တိုးပွားစေရန် အပြစ် ကံကြည့်၍နေသူ၊ ၂-မျိုးတွင် ၂-နံပါတ် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူရမည်။

နိဂ္ဂယုဝါဒိ- အပြစ်ရှိသည်ကို အပြစ်ရှိသည့်အတိုင်း ပြောဆိုခြင်းခြောက်၍ ဒဏ်ထားခြင်း ကျောင်းမှနှင်ထုတ်ခြင်းကို ပြုသောသူသည် နိဂ္ဂယုဝါဒိ မည်၏။

ချွတ်ယှင်းသောအမှုကို မြင်လျက် ဤသူသည် ငါ့အား ရိုသေစွာပြုစု၏။ အပြစ်ကိုပြောဆိုကာ ငါ့ကို မပြုစုပဲ နေလိမ့်မည်ဟု ပြောဆိုခြင်းငှာ မဝံ့သော သူသည် နိဂ္ဂယုဝါဒိ မမည်။

ဆုံးမလွယ်သူ- ရဟန်းတော်များသည် ရာဇထေရ်ကဲ့သို့ ဆုံးမလွယ်သူ ဖြစ် ရမည်။ အပြစ်ပြု၍ ဆုံးမသော်လည်း စိတ်မဆိုးရ၊ ဩဝါဒပေးသူကို ရွှေအိုးပြုသူ ကဲ့သို့ ထင်မှတ်ရမည်။ (ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၇။)

- နိဓိနံ= နိဓိနံ+ဣဝ ။ နိဓိ=နိဓိယတိတိ နိဓိ။ နိ+ဓာ+ဣ။
- ပဝတ္တာရံ= ပဝစတိတိ ပဝတ္တာ။ ပ+ဝစ+တု။
- ဝဇ္ဇဒဿိနံ= ဝဇ္ဇံ ပဿတိ သီလေနာတိ ဝဇ္ဇဒဿိ။ ဝဇ္ဇ+ဒိသ်+ဏိ။
- နိဂ္ဂယုဝါဒိ= နိဂ္ဂယု ဝဒတိ သီလေနာတိ နိဂ္ဂယုဝါဒိ။ နိဂ္ဂယု+ဝဒ+ဏိ။
- ပါပိယော= ပါပါနံ ဝိသေသော ပါပိယော။ ပါပ+ဣယ။

ရာဇထေရဝတ္ထု ပြီး၏။

၆-ပဏ္ဍိတဝက်။ ၂-အသ္မိပုနဗ္ဗသုကဝတ္ထု

၇၇။ ဩဝဒေယျာနုသာသေယျ၊ အသဗ္ဗာ စ နိဝါရယေ။
သတံ ဟိ သော ပိယော ဟောတိ၊ အသတံ ဟောတိ အပ္ပိယော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါးတို့၏ သဒ္ဓိဝိဟာရိက တပည့် ဖြစ်သော အရှက်မရှိသော အသ္မိပုနဗ္ဗသုက ရဟန်းတို့ကို အကြောင်း ပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော် အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည် ဖြစ် ကြသည်။

အနက်

ယော၊ အကြင်သူသည်။ သြဝဒေယျ၊ ဆုံးမရာ၏။ (ဝါ) မျက်မှောက်ဆုံးမရာ၏။ (ဝါ) တကြိမ်ပြောဆို ဆုံးမရာ၏။ အနုသာသေယျ၊ ကြိုတင်ဆုံးမရာ၏။ (မျက်ကွယ်ဆုံးမရာ၏ (ဝါ) အကြိမ်ကြိမ်ဆုံးမရာ၏။) အသဗ္ဗာစ၊ မကောင်းမှုအကုသိုလ်မှလည်း။ နိဝါရယေ၊ တားမြစ်ရာ၏။ သော၊ ထိုဆုံးမသောသူကို။ သတံ၊ သူတော်ကောင်းတို့သည်။ ပိယော၊ ချစ်ခင်နှစ်သက်အပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ အသတံ၊ မသူတော်တို့သည်။ ပိယော၊ ချစ်ခင်နှစ်သက်သည်။ နဟောတိ၊ မဖြစ်။

စကားပြေ

အမှုပေါ်မှသော်လည်းကောင်း၊ ကြိုတင်၍သော် လည်းကောင်း၊ တကြိမ်သော်လည်းကောင်း၊ အကြိမ်များစွာသော် လည်းကောင်း၊ မျက်မှောက်သော်လည်းကောင်း၊ မျက်ကွယ်၌သော် လည်းကောင်း ဆိုဆုံးမသောသူကို သူတော်ကောင်းများ ချစ်ခင်နှစ်သက်သော်လည်း မသူတော်တို့က မချစ်ခင်မနှစ်သက်ကြချေ။

သြဝဒေယျ - အမှုရောက်သောအခါ ဆုံးမခြင်း၊ မျက်မှောက်ဆုံးမခြင်း၊ တကြိမ်တခါဆုံးမခြင်း။

အနုသာသေယျ - အမှုမရောက်ခင် ကြိုတင်ဆုံးမခြင်း၊ မျက်ကွယ်မှာ တစုံတယောက်သောသူကို တမန်ဖြင့်လည်းကောင်း စာဖြင့်လည်းကောင်း စေလွှတ်၍ ဆုံးမခြင်း၊ အဖန်ဖန်ဆုံးမခြင်း။

သတံ—၌ သန္တအရ ဘုရားအစရှိသော သူတော်ကောင်းရ၏။

အသတံ—၌ အသန္တ အရ သစ္စာတရားတို့ကို မသိမြင်သေးသော ပစ္စည်းလတ်လာတက်သူကြည့်၍ အသက်မွေးလွယ်အောင် သာသနာ့ဘောင်သို့ ဝင်သောသူရ၏။

ဆုံးမမှုကို မနှစ်သက်သူနှင့် နှစ်သက်သူ—ဆုံးမသွန်သင်မှုကို သူယုတ်မာများက မနှစ်သက်သော်လည်း သူတော်ကောင်းများက နှစ်သက်သည်။

(ဓမ္မ၊ ၅၊ ၁။ ၃၄၉။)

အသဗ္ဗာ=န သဗ္ဗော အသဗ္ဗော။ န+သဗ္ဗ။

သဗ္ဗော=သဘာယ် သာဓု သဗ္ဗော။ သဘာ+ဏ္ဍ။

အသ္မာဓိပုနုဗ္ဗသုကာဝတ္ထု ပြီး၏။

၆-ပဏ္ဍိတဝဂ်။ ၃-ဆန္ဒထွေရဝတ္ထု

၇၈။ န ဘဇေ ပါပကေ မိတ္တေ၊ န ဘဇေ ပုရိသာဓမ္မေ။
ဘဇေထ မိတ္တေ ကလျာဏေ၊ ဘဇေထ ပုရိသုတ္တမေ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဖွားဖက်တော်ဖြစ်၍ တောထွက်
စဉ်က ဘုရားအလောင်းနှင့် ပါလာသော်လည်း အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါးတို့ကို
ဆုံးရေးနေသော ဆန္ဒထွေရကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူ၏။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြ
သည်။

အနက်

ပါပကေ၊ ယုတ်မာကုန်သော။ မိတ္တေ၊ မိတ်ဆွေတို့ကို။ န ဘဇေ၊ မဆည်း
ကပ်ရာ။ ပုရိသာဓမ္မေ၊ ယုတ်မာသောအမှုကို တိုက်တွန်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။
န ဘဇေ၊ မဆည်းကပ်ရာ။ ကလျာဏေ၊ ကောင်းကုန်သော။ မိတ္တေ၊ မိတ်ဆွေ
တို့ကို။ ဘဇေထ၊ ဆည်းကပ်ရာ၏။ ပုရိသုတ္တမေ၊ ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့ကို။ ဘဇေထ၊
ရာ၏။

စကားပြေ

ယုတ်မာသောမိတ်ဆွေနှင့် ယုတ်မာသောအမှုကို တိုက်တွန်းသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို
မဆည်းကပ်ရာ၊ ကောင်းသောမိတ်ဆွေနှင့် မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်ကို ဆည်းကပ်ရာ၏။

ပါပမိတ္တ-အရ ကာယဒုစရိုက်အစရှိသော အကုသိုလ်အမှုတို့၌ မွေ့လျော်သော
ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

ပုရိသဓမ္မ-မလုပ်သင့် မလုပ်ထိုက်သော ခြံစည်းရိုးကို ဖျက်ဆီးသူ (၂၁)
ပါးသော အနေသနတို့ကို ပြုသော သူရ၏။

ကလျာဏမိတ္တ-အရ ကာယသုစရိုက်စသော ကုသိုလ်မှု၌ မွေ့လျော်သူရ၏။

ပုရိသုတ္တမ-အရ ခြံစည်းရိုးကို မဖျက်ဆီးသူ၊ အနေသနကို မပြုသူရ၏။

ဆန္ဒထွေရ-ဘုရားလောင်း တောထွက်သည်မှစ၍ အတူတူပါသော ပုဂ္ဂိုလ်
ပင်ဖြစ်သော်လည်း မာန်မာန ကြီးမားနေပြီး အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါးတို့အား ဆဲ
ရေးနေသော ဆန္ဒထွေရသည် ဘုရားရှင်ကိုယ်တိုင် သုံးကြိမ်ခေါ်၍ ဆုံးမသော်
လည်း မရသဖြင့် ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံသောအခါ ဗြဟ္မဒဏ်အပေးခံရသော
ကြောင့် မာနလျော့နည်းကာ ရှင်အာနန္ဒာ ပြုပြင်ပေးသဖြင့် ရဟန္တာဖြစ်သည်။

(ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။ ၃၂၀)

မိတ္တေ = မိဒတိ သိနေဟံ ကရေတိတိ မိတ္တော။ မိဒ် + တ။

ပုရိသဓမေ = အဓမော ပုရိသော ပုရိသဓမော။ ပုရိသ + အဓမ။

ကလျာဏေ = ကလိတဗွေ သင်္ခတဗွေတိ ကလျာဏေ။ ကလ် + ယာဏ။

ပုရိသုတ္တမေ = ဥတ္တမော ပုရိသော ပုရိသုတ္တမော။ ပုရိသ + ဥတ္တမ။

ဆန္ဒတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏။

၆ - ပဏ္ဍိတဝဂ်။ ၄ - မဟာကပ္ပိနတ္ထေရဝတ္ထု

၇၉။ ဓမ္မပီတိ သုခံ သေတိ၊ ဝိပ္ပသန္ဓေန စေတသ။
အရိယပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မေ၊ သဒါ ရမတိ ပဏ္ဍိတော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဟုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အခြံအရံနှင့်တကွ ရဟန္တာဖြစ်၍ “အဟောသုခံ၊ အဟောသုခံ (ချမ်းသာလေစွ၊ ချမ်းသာလေစွ)” ဟု ဥဒါန်းကျူးနေသော မဟာကပ္ပိနထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဓမ္မပီတိ၊ တရားတည်းဟူသော အမြှိုက်ရေကို သောက်ရသောသူသည်။ ဝိပ္ပသန္ဓေန၊ အထူးကြည်လင်သန့်ရှင်းသော။ စေတသ၊ စိတ်ဖြင့်။ သုခံ၊ ချမ်းသာစွာ။ သေတိ၊ နေရ၏။ ပဏ္ဍိတော၊ ပညာရှိသည်။ သဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ အရိယပ္ပဝေဒိတေ၊ အရိယာသူတော်ကောင်းတို့ ဟောကြားအပ်သော။ ဓမ္မေ၊ ဗောဓိပက္ခိယတရား၌။ ရမတိ၊ မွေ့လျော်၏။

စကားပြေ

တရားတည်းဟူသော အမြှိုက်ရေကို သောက်ရသော ပညာရှိသည် အခါခပ်သိမ်း အထူးကြည်လင်သန့်ရှင်းသော စိတ်ဖြင့် ချမ်းသာစွာ နေပြီးလျှင် အရိယာသူတော်ကောင်းတို့ ဟောကြားထားသော ဗောဓိပက္ခိယတရား၌ မွေ့လျော်ပျော်ပိုက်၏။

ဓမ္မပီတိ—ဓမ္မအရ ကိုးပါးသော လောကုတ္တရာတရားရ၏။

[တရားကိုသောက်သည်ဟူသည် ယာဂုစသည်ကို ပန်းကန်စသည်ဖြင့် သောက်သကဲ့သို့ မဟုတ်ပဲ လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးကို နာမကာယဖြင့် တွေ့ထိလျက် အာရုံပြုသောအားဖြင့် မျက်မှောက်ပြုကာ ဒုက္ခသစ္စာစသည်တို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိနိုင်ခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။]

သုခံ သေတိ—ဤ သေတိအရ-ဣရိယာပုထ်လေးပါးဖြင့် ချမ်းသာစွာ နေရခြင်းရ၏။

ဝိပ္ပန္န—ဟူသည် ကိလေသာ မရှိခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

အရိယပ္ပဝေဒိတဓမ္မ—အရဘုရားအစရှိသော အရိယပုဂ္ဂိုလ်တို့သိအပ်သော သတိပဋ္ဌာန်စသော ဗောဓိပက္ခိယတရားရ၏။

စုပေါင်းအလှူ—စုပေါင်း၍ ကောင်းမှုပြုခဲ့မှုကြောင့် ဖြစ်လေရာဘဝဝယ် မဟာကပ္ပိနနှင့် အမတ်များသည် အတူတကွ စည်းစိမ် စံစားရသည်။
(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၃။)

ဧဟိ ဘိက္ခုရဟန်း ဖြစ်ထိုက်သူ—ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတထောင်ကို သင်္ကန်းတထောင် ကဿပဘုရားရှင်လက်ထက်၌ ရဟန်းနှစ်သောင်းကို တိစီဝရိတ် နှစ်သောင်း လှူခဲ့မှုကြောင့် မဟာကပ္ပိနမင်းနှင့် အမတ်တထောင်တို့သည် ဧဟိဘိက္ခုရဟန်းများ ဖြစ်ကြရသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၆။)

အနောဇာမိဖုရား၏ ကောင်းသောဆုံးဖြတ်ချက်

ရှင်ဘုရင်ထွေးပစ်သော တံတွေးပေါက်ကို ဒူးတုပ်၍ ပါးစပ်ဖြင့် မခံယူလို။ စည်းစိမ်ဥစ္စာသည် ရှင်ဘုရင်အားသာ ဒုက္ခပေးမည်မဟုတ်၊ ငါ့အားလည်း ဒုက္ခပေးမည်သာ၊ ငါသည် စည်းစိမ်ဥစ္စာကို အလိုမရှိဟု စည်းစိမ်အားလုံး ပယ်စွန့်ကာ အနောဇာမိဖုရားသည် ဘိက္ခုနီမ ပြုသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၇။)

သိန္ဓောမြင်း—သိန္ဓောမြင်းတို့၏ခြေသည် အလွန် လျင်မြန်သွက်လက်သဖြင့် ခြေရာမထင်သဖြင့် ခြေရာကို မမြင်နိုင်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၇။)

မဟာကပ္ပိနတ္ထေရဝတ္ထု ပြီး၏။

၆-ပဏ္ဍိတဝဂ်။ ၅-ပဏ္ဍိတသာမဏေရဝတ္ထု

၈၀။ ဥဒကံ ဟိ နယန္တိ နေတ္တိကာ၊ ဥသုကာရာ နမယန္တိ တေဇေနံ။
ဒါရုံ နမယန္တိ တစ္ဆကာ၊ အတ္တာနံ ဒမယန္တိ ပဏ္ဍိတာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူစဉ် ရှင်ပြု၍ ရှစ်ရက်မြောက်သောနေ့၌ စာတုမဟာရာဇ် နတ်မင်းကြီးလေးပါး၊ သိကြားမင်း၊ နေနတ်သား၊ လနတ်သား ဘုရားရှင်တို့၏ စောင့်ရှောက်မှုဖြင့် ရဟန္တာဖြစ်သော အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ တပည့် ခုနစ်နှစ်အရွယ်သာရှိသော ပဏ္ဍိတသာမဏေကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

နေတ္တိကာ၊ မြောင်းတူး၍ ရေကိုယူသော သူတို့သည်။ ဥဒကံ၊ ရေကို။ (ဣစ္ဆတိစ္ဆိတဋ္ဌာနံ၊ အလိုရှိရာ အလိုရှိရာအရပ်သို့။) နယန္တိ၊ ဆောင်ကုန်၏။ ဥသုကာရာ၊ လေးသမားတို့သည်။ တေဇေနံ၊ မြားကို။ နမယန္တိ၊ ဖြောင့်ကုန်၏။ တစ္ဆကာ၊ လက်သမားတို့သည်။ ဒါရုံ၊ သစ်ကို။ နမယန္တိ၊ ရွှေကုန်၏။ ပဏ္ဍိတာ၊ တို့သည်။ အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ကို။ ဒမယန္တိ၊ ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမကုန်၏။

စကားပြေ

ရေရအောင် မြောင်းကို ပြုပြင်တူး၍ ဆောင်ယူ၏။ လေးသမားသည် မြားကောက်ကို ဖြောင့်အောင် ပြုပြင်၏။ လက်သမားသည် ကောက်သောသစ်သားကို ဖြောင့်အောင် ပြုပြင်၏။ ပညာရှိသည် မိမိကိုယ်ကို ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမပြုပြင်၏။

အတ္တာနံ ဒမယန္တိ ပဏ္ဍိတာ—ဝယ်ဒန္တပုဂ္ဂိုလ်၊ ကေန္တဒန္တပုဂ္ဂိုလ်ဟု နှစ်မျိုးရှိရာတွင် သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်မှစ၍ အရဟတ္တမဂ္ဂဋ္ဌာန် ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်အောင် ခုနစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဒန္တပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် ကေန္တဒန္တပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။

အရှင်သာရိပုတ္တရာ—အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ရဟန်းတော်များ ဆွမ်းခံကြွသွားကြလျှင် တံမြက်မလှည်းရသေးသော နေရာကို တံမြက်လှည်းခြင်း၊

ရေမထည့်ရသေးသောရေအိုးကို ရေထည့်ခြင်း၊ သိမ်းသင့်သော ညောင်စောင်း စသည်ကို သိမ်းဆည်းပြီးမှ ရွာတွင်းသို့ နောက်ချန်ပြီး ဆွမ်းခံဝင်လေ့ရှိသည်။
(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁၊၃၆၇။)

ဘုရားရှင်နှင့်အရှင်သာရိပုတ္တရာတို့၏ အမေးအဖြေ
ဆွမ်းခံပြန်လာသော အရှင်သာရိပုတ္တရာအား—

မေး (ဘုရား)— သင်ဘာကိုရခဲ့သလဲ။

ဖြေ(သာရိပုတ္တရာ)—အာဟာရကို ရခဲ့ပါသည်ဘုရား။

မေး—အာဟာရသည် ဘာကို ဆောင်ပါသလဲ။

ဖြေ—ဝေဒနာကို ဆောင်ပါသည်ဘုရား။

မေး—ဝေဒနာသည် ဘာကို ဆောင်ပါသလဲ။

ဖြေ—ရုပ်ကိုဆောင်ပါသည်ဘုရား။

မေး—ရုပ်သည် ဘာကိုဆောင်ပါသလဲ။

ဖြေ—ဗဿကို ဆောင်ပါသည်ဘုရား။

ဤအမေးအဖြေတို့ကို နာရသဖြင့် ပဏ္ဍိတသာမဏေသည် ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာဖြစ်သည်။

မိမိစိတ်ကို ထိန်းပါ—စိတ်စေတနာမရှိသော ရေမြောင်းကိုပင် မိမိလိုရာသို့ ရောက်အောင် ဆောင်နိုင်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ စိတ်စေတနာမရှိသော မြားကို ပင် ဖြောင့်အောင်ပြုနိုင်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ စိတ်စေတနာမရှိသော သစ်သား ကိုပင်မိမိလိုရာပစ္စည်းဝတ္ထုပြုနိုင်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ စိတ်စေတနာရှိသော မိမိ ခန္ဓာကိုယ်ကို မိမိလိုရာရအောင် ထိန်းနိုင်ရမည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁၊၃၆၈။)

နေတ္တိကာ=နေန္တိတိ နေတ္တိ။ နိ+တိ။ နေတ္တိ ဝေ နေတ္တိကာ။ နေတ္တိ+က။

ဥသုကာရာ=ဥသုံ ကရေန္တိတိ ဥသုကာရာ။ ဥသု+ကရ်+ဏ။

ဥသု=ဥသတိ ဒါဟံ ကရေတိတိ ဥသု။ ဥသ်+ဥ။

တစ္ဆကာ=တစ္ဆန္တိတိ တစ္ဆကာ။ တစ္ဆ+ဏ္ဍု။

ပဏ္ဍိတသာမဏေရဝတ္ထုပြီး၏။

၆-ပဏ္ဍိတဝဂ်။ ၆-လက္ခဏကဘဒ္ဒိယဝတ္ထေရတ္ထ၊

၈၀။ သေလော ယထာ ကေသနော၊ ဝါတေန န သမီရတိ။
ဧဝံ နိန္ဒာပသံသာသု၊ န သမိဉ္ဇန္တိ ပဏ္ဍိတာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူနေစဉ် အလွန်ပူဇော ရဟန္တာ လက္ခဏကဘဒ္ဒိယ
ထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်
ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ကေသနော၊ တခဲနက်ဖြစ်သော။ သေလော၊ ကျောက်တောင်သည်။ ဝါတေန၊
အရပ်လေးမျက်နှာမှလာသော လေကြောင့်။ န သမီရတိ ယထာ၊ မတုန်မလှုပ်
သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ထိုအတူ၊ ပဏ္ဍိတာ၊ ပညာရှိတို့သည်။ နိန္ဒာပသံသာသု၊ ကဲ့ရဲ့ခြင်း
ချီးမွမ်းခြင်းတို့ကြောင့်။ န သမိဉ္ဇန္တိ၊ မတုန်မလှုပ်ကုန်။

စကားပြေ

အပေါက်မရှိသော တခဲနက်ကျောက်တောင်ကြီးသည် အရပ်လေးမျက်နှာမှ
လာသော လေကြောင့် မတုန်လှုပ်သကဲ့သို့ ထိုအတူ ပညာရှိတို့သည် လောကဓံ
တရားကြောင့် မတုန်လှုပ်ကုန်။

နိန္ဒာပသံသာသု-ဤ၌ လောကဓံတရား (၂)ပါးကိုသာ တိုက်ရိုက်ပြသော်
လည်း သဘောအဓိပ္ပာယ်အားဖြင့် လောကဓံတရား (၈) ပါးကို ယူရမည်။

သေလော=သိလာနံ ရာသိ သိလာ။ သိလာ အာဏ အတ္တိတိ သေလော။
သိလာ+ဏ။

ကေသနော=ဧကော သနော ကေသနော။ ကေ+သန။

ဝါတေန=ဝါယတိ ပုပ္ဖါဒီနံ ဂန္ဓော ယေန သောတိ ဝါတော။ ဝါ+တ။

နိန္ဒာပသံသာသု=နိန္ဒာ စ ပသံသာ စ နိန္ဒာပသံသာ။ နိန္ဒာ+ပသံသာ။

လက္ခဏကဘဒ္ဒိယတ္ထေရဝတ္ထ၊ ပြီး၏။

၆-ပဏ္ဍိတဝဂ်။ ၇-ကာဏမာတာဝတ္ထ၊

၈၂။ ယထာပိ ရဟဒေါ ဂမ္ဘီရော၊ ဝိပ္ပသန္ဓော အနာဝိလော။
ဧဝံ ဓမ္မာနိ သုတုာန၊ ဝိပ္ပသိဒ္ဓန္တိ ပဏ္ဍိတာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မြင်တိုင်း မြင်တိုင်းသော ရဟန်းတို့ကို ဆဲရေးနေသော သတို့သမီး၏ မိခင် သောတာပန် ကာဏမာတာကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဂမ္ဘီရော၊ နက်လှစွာသော။ ရဟဒေါ၊ သမုဒ္ဒရာသည်။ အနာဝိလော၊ နောက်ကျခြင်း မရှိသည်။ ဝိပ္ပသန္ဓော၊ အထူးကြည်လင်သည်။ ဟောတိ ယထာ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ထိုအတူ။ ပဏ္ဍိတာ၊ ပညာရှိတို့သည်။ ဓမ္မာနိ၊ ဘုရားရှင် ဟောကြားထားသော တရားတို့ကို။ သုတ္တာန၊ ကြားနာရ၍။ ဝိပ္ပသိဒန္တိ၊ အထူးကြည်လင်ကုန်၏။

စကားပြေ

နက်လှစွာသော သမုဒ္ဒရာသည် မနောက်ကျပဲ အထူးကြည်လင်သကဲ့သို့ ပညာရှိတို့သည် တရားတော်တို့ကို ကြားနာရ၍ ကြည်လင်ကုန်၏။

ရဟဒ—အရ အင်္ဂါလေးပါးရှိသော စစ်တပ်သက်ဆင်းသော်လည်း တုန်လှုပ် ချောက်ချားခြင်း မရှိသော ယူဇနာ ရှစ်သောင်းလေးထောင်နက်သော ညိုသော သမုဒ္ဒရာသည် ရဟဒမည်၏။

မှတ်ချက်။ ။ယူဇနာ လေးသောင်းရှိသော အောက်အရပ်၌ ရေသည် ငါးတို့ကြောင့် လှုပ်ရှား၏။ ယူဇနာလေးသောင်းရှိသော အထက် ဆုံးအရပ်၌ ရေသည်လေကြောင့်လှုပ်ရှား၏။ ယူဇနာလေးထောင် ရှိသော အလယ်အရပ်၌ ရေသည် မလှုပ်မရှားတည်နေ၏။

ဧဝံ ဓမ္မာနိ—၌ ဓမ္မအရ ဒေသနာဓမ္မရ၏။

ဝိပ္ပသိဒန္တိပဏ္ဍိတာ—ဝယ် ဝိပ္ပသန္ဓပုဂ္ဂိုလ်၊ ဧကန္တဝိပ္ပသန္ဓပုဂ္ဂိုလ်ဟု နှစ်မျိုးရှိရာ တွင် သောတာပတ္တိမဂ်မှစ၍ အရဟတ္တမဂ်တိုင်အောင် ခုနစ်ယောက်သောပုဂ္ဂိုလ် သည် ဝိပ္ပသန္ဓပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် ဧကန္တဝိပ္ပသန္ဓပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။ သောတာပတ္တိမဂ်စသည်ကြောင့် ကိလေသာမရှိသည်ကို ကြည်လင်သည်ဟု ခေါ်သည်။

ရဟဒေါ=ဟရတိတိ ရဟဒေါ။ ဟရ်+ဒ (ဟနှင့်ရ ရွှေ့နောက်ပြန်)။

ဂမ္ဘိရော=ဂမု—ဂမနေ၊ ဤရော၊ ဘောန္တော စ။ ဂမု+ဤရ။

ဂစ္ဆန္တာ ဘာယန္တိ အသိန္တိ ဂမ္ဘိရော။ ဂစ္ဆန္တ +ဘိ+ရ။

ဝိပ္ပသန္တာ=ဝိပ္ပသီဒတိတိ ဝိပ္ပသန္တာ။ ဝိ+ပ+သဒ်+တ။

အနာဝိလော=န အာဝိလော အနာဝိလော။ န+အာဝိလ။

အာဝိလ=အာဝိလတိ ဘိန္တတိတိ အာဝိလော။ အာ+ဝိလ+အ။ အဝတိ
ရက္ခတိတိ အာဝိလော။ အဝ်+လုလ။

ကာဏမာတာ ဝတ္ထုပြီး၏။

၆-ပဏ္ဍိတဝဂ်။ ဂ-ပဉ္စသတဘိက္ခုဝတ္ထု

ဂ၃။ သဗ္ဗတ္ထ ဝေ သပ္ပရိသာ စဇန္တိ၊ န ကာမကာမာ လပယန္တိ သန္တော။
သုခေန ဖုဋ္ဌာ အထဝါ ဒုခေန၊ န ဥစ္စာဝစံ ပဏ္ဍိတာ ဒဿယန္တိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် စားကြင်းစားဖြစ်ကုန်သော အိပ်ကာ စားကာ
ရေဆိပ်၌ ရေချိုးကာ လက်ဝှေ့သတ်ကာနေကြကုန်သော ရဟန်းငါးရာတို့ကို
အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူ၏။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြ
သည်။

အနက်

သပ္ပရိသာ၊ သူတော်ကောင်းတို့သည်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ ခန္ဓာငါးပါးစသော အလုံးစုံ
သော သဘောတရားတို့၌။ (ဆန္ဒရာဂံ၊ တပ်မက်မောမှုကို။) ဝေ၊ စင်စစ်။ ဇဇန္တိ၊
စွန့်လွှတ်ကုန်၏။ သန္တော၊ သူတော်ကောင်းတို့သည်။ ကာမကာမာ၊ ကာမဂုဏ်
တို့၌ အလိုရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။ န လပယန္တိ၊ မပြောဆိုကုန်။ ပဏ္ဍိတာ၊ ပညာရှိတို့
သည်။ သုခေန၊ ချမ်းသာနှင့်။ ဖုဋ္ဌာ ဝါ၊ တွေ့သော်လည်း။ အထ၊ ထိုမှတစ်ပါး။
ဒုခေန၊ ဆင်းရဲနှင့်။ ဖုဋ္ဌာ ဝါ၊ တွေ့သော်လည်း။ ဥစ္စာဝစံ၊ ဝမ်းမြောက်မှု နှလုံး
မသာယာမှုကို။ န ဒဿယန္တိ၊ မဖော်ပြကြကုန်။

စကားပြေ

ပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့သည် ခန္ဓာငါးပါးစသော အလုံးစုံသောတရားတို့
၌ တပ်မက်မောမှုကိုစွန့်ပယ်၍ ကာမဂုဏ်အလိုရှိမှုကိုလည်း မပြောဆိုပဲ ကောင်း
သောလောကဓံ မကောင်းသောလောကဓံနှင့် တွေ့သော်လည်း ဝမ်းမြောက်မှု
နှလုံးမသာယာမှုကိုလည်း ပြတော်မမူကြကုန်။

သဗ္ဗတ္ထ—ခန္ဓာငါးပါး စသည်ပြားသော အလုံးစုံသောတရားရ၏။

စန္ဒေ—အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ဆန္ဒရာဂကိုစွန့်ကုန်၏။

န ကာမကာမာ လပယန္တိ သန္တော—ဘုရားအစရှိသော သူတော်ကောင်းတို့ သည် ကာမဂုဏ်ဟူသောအကြောင်းကြောင့် မိမိကိုယ်တိုင်လည်း မပြောကြား သူတပါးကိုလည်း ပြောကြားရန်မတိုက်တွန်း။

လပယနှင့် လပါပေန္တ—ဒါယကာများအား ဦးစွာစ၍နှုတ်ဆက်သော ရဟန်း သည် လပယမည်၏။ နှုတ်ဆက်သဖြင့် ပစ္စည်းလေးပါးဖြင့် ပင့်ဖိတ်ခံရသော ရဟန်းသည် လပါပေန္တ မည်၏။

သုခေန ဖုဋ္ဌာ အထဝါ ဒုခေန—ဖြင့် လောကဓံတရားရှစ်ပါးကိုသာ တိုက်ရိုက် ပြသော်လည်း ရှစ်ပါးလုံးကိုယူရပါသည်။

သပ္ပုရိသာ=သန္တော ပုရိသော သပ္ပုရိသော။ သန္တံ + ပုရိသ။

ကာမကာမာ=ကာမံ ကာမယတိတိ ကာမကာမော။ ကာမ + ကမ္ပ + ကာ။

ဥစ္စာဝစံ=ဥစ္စော စ အဝစော စ ဥစ္စာဝစံ။ ဥစ္စာ + အဝစ။

ပဉ္စသတဘိက္ခု ဝတ္ထုပြီး၏။

၆-ပဏ္ဍိတဝဂ်။ ၉-ဓမ္မကထေရဝတ္ထု

၈၄။ န အတ္တဟေတု န ပရဿ ဟေတု၊
 န ပုတ္တမိစ္ဆေ န ဓနံ န ရဋ္ဌံ။
 န ဣစ္ဆေယျ အဓမ္မေန သမိဒ္ဓိမတ္တနော၊
 သ သီလဝါ ပညဝါ ဓမ္မကော သိယာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သားနှင့်ဇနီးကိုပါ သာသနာ့ဘောင်သို့ဝင်စေ ၍ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ရောက်စေသော ဓမ္မကထေရ်ကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော် မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြ သည်။

အနက်

(ပဏ္ဍိတော နာမ၊ ပညာရှိမည်သည်။) အတ္တဟေတု၊ မိမိအကြောင်းကြောင့်။
 (ပါပကမ္မံ၊ မကောင်းမှုကို။) န ကရေတိ၊ မပြု။ ပရဿဟေတု၊ သူတပါး
 အကြောင်းကြောင့်။ (ပါပကမ္မံ၊ ကို။) န ကရေတိ၊ မပြု။ (ပါပကမ္မေန၊
 မကောင်းမှုကိုပြုသဖြင့်။) ပုတ္တံ၊ သား၊ သမီးကို။ န ဣစ္ဆေယျ၊ အလိုမရှိရာ။
 နေံ၊ ဥစ္စာကို။ န ဣစ္ဆေယျ၊ ရာ။ ရဋ္ဌံ၊ တိုင်းပြည်ကို။ န ဣစ္ဆေယျ၊ အလို
 မရှိရာ။ အဓမ္မေန၊ မတရားသဖြင့်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ သမိဒ္ဓိံ၊ ပြည့်စုံမှုကို။
 န ဣစ္ဆေယျ၊ ရာ။ သော၊ ထိုသို့သဘောရှိသောသူသည်။ သီလဝါ၊ သီလရှိသူ
 သည်။ ပညဝါ၊ ပညာရှိသူသည်။ ဓမ္မိကော၊ တရားရှိသူသည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။

စကားပြေ

ပညာမည်သည် မိမိအကြောင်းကြောင့်ဖြစ်စေ သူတပါးအကြောင်းကြောင့်
 ဖြစ်စေ မကောင်းမှုကိုမပြု၊ သားသမီး ဥစ္စာ တိုင်းပြည် မိမိပြည့်စုံမှုကို မတရား
 သဖြင့် မလိုလားသောသူသည် သီလ ပညာတရားရှိသူ ဖြစ်ရာ၏။

မိမိနှင့်သူတပါးအတွက် မကောင်းမှုမပြုသူ သားသမီး ဥစ္စာပစ္စည်းနှင့်
 တိုင်းပြည်စည်းစိမ်ကို မတရားမယူလိုသူကို သီလဝါ ပညဝါ ဓမ္မိကခေါ်သည်။

အတ္တဟေတု=အတ္တနော ဟေတု အတ္တဟေတု ။ အတ္တ+ဟေတု။

သမိဒ္ဓိံ=အမိဇ္ဈတိတိ သမိဒ္ဓိံ၊ သံ+ဣဇ်+တိ။

ဓမ္မိကော=ဓမ္မံ စရတိတိ ဓမ္မိကော။ ဓမ္မ+ဣက။

ဓမ္မိကတ္ထေရ ဝတ္ထု ပြီး၏။

၆-ပဏ္ဍိတဝဂ်။ ၁၀-ဓမ္မဿဝနဝတ္ထု

၇၅။ အပ္ပကာ တေ မနုဿေသု၊ ယေ ဇနာ ပါရဂါမိနော။
 အထာယံ ဣတရာ ပဇာ၊ တိရမေဝါနုဓာဝတိ။

၇၆။ ယေ စ ခေါ သမ္ပဒက္ခာတေ၊ ဓမ္မေ ဓမ္မာနုဝတ္တိနော။
 တေ ဇနာ ပါရာမေဿန္တိ၊ မစ္စုဓေယျံ သုဒ္ဓတ္တရံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
 တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် တလမ်းတည်းနေသူလူကစု အသင်းဖွဲ့၍
 ညလုံးပေါက်တရားနာရာတွင် စရိုက်အမျိုးမျိုးကြောင့် တရားပြီးဆုံးအောင်
 မနာနိုင်ကြခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

မနုဿေသု၊ လူတို့တွင်။ ယေ ဇနာ၊ အကြင်လူတို့သည်။ ပါရဂါမိနော၊ နိဗ္ဗာန်ကျွန်းသို့ ကူးသွားကုန်၏။ တေ ဇနာ၊ တို့သည်။ အပ္ပကာ၊ နည်းကုန်၏။ ဣတရာ၊ နိဗ္ဗာန်ကူးသွားသောသူမှတစ်ပါးသော။ ယာ ပဇာ၊ အကြင်သတ္တဝါသည်။ တိရမေဝ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော ဤမှာဘက်ကမ်းသို့သာလျှင်။ အနုဓာဝတိ၊ အဖန်ဖန်ပြေးသွား၏။ အယံ ပဇာ၊ ဤသတ္တဝါသည်။ (ဗဟုတရာ၊ အလွန်များ၏။)

သမ္ပဒက္ခာတေ၊ ကောင်းစွာဟောအပ်ကုန်သော။ ဓမ္မေ၊ တရားတို့ကို။ ယေ စ ခေါ ဇနာ၊ အကြင်လူတို့သည်။ ဓမ္မာနုဝတ္တိနော၊ တရားအားလျော်စွာကျင့်ကုန်၏။ တေ ဇနာ၊ ထိုလူတို့သည်။ သုဒ္ဓက္ကရံ၊ ကူးမြောက်နိုင်ခဲ့သော။ မစ္စုဇေယျံ၊ သေမင်းနေရာ တေဘူမကဝဋ်ဟူသောသံသရာကို။ (တရိတွာ၊ ကူးမြောက်၍။) ပါရံ၊ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသောကမ်းတဘက်သို့။ ယေန္တိ၊ ရောက်ကုန်လတ္တံ့။

စကားပြေ

နိဗ္ဗာန်ကျွန်းသို့ ကူးမြောက်နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် နည်းပါး၍ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-တည်းဟူသော ဤမှာဘက်သို့သာ အဖန်ဖန်ကူးသွားကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် များပြားကုန်၏။

ကောင်းစွာဟောအပ်သောတရားအတိုင်း ကျင့်ကုန်သောသူတို့သည် ကူးနိုင်ခဲ့သော သေမင်းနေရာ သံသရာခရီးကို လွန်မြောက်၍ နိဗ္ဗာန်ကမ်းတဘက်သို့ ရောက်ကြလိမ့်မည်။

ဓမ္မ—အရ ဒေသနာ ဓမ္မ ရ၏။

ပါရ—အရ နိဗ္ဗာန် ရ၏။

တိရ—အရ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ရ၏။

မစ္စုဇေယျံ—၌ မစ္စု အရ ကိလေသာမာရ် ဟုဆိုအပ်သော သေမင်းရ၏။

ဇေယျ—အရ ကိလေသာမာရ်ဟုဆိုအပ်သော သေမင်း၏နေရာ တည်ရာ ဖြစ်သော တေဘူမက ဝဋ်ရ၏။

သတ္တဝါများသဘော-သတ္တဝါတို့သည် များသောအားဖြင့် ဘဝကိုမှီ၍
 ဘဝကိုစွဲမက်ကြကုန်၏။ နိဗ္ဗာန်ရောက်လိုသူသည် အလွန်ပင်နည်းကုန်၏။
 (ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၉။)

ပါရဂါမိနော=ပါရံ ဂစ္ဆတိ သီလနာတိ ပါရဂါမိ။ ပါရ+ဂမု+ဏီ။
 တိရံ=ဇလံ တာယတိတိ တိရံ။ တာ+ရ။ တိရေတိတိ တိရံ။ တိရ+အ။
 ဓမ္မာနုဝတ္တိနော—ဓမ္မံ အနုဝတ္တတိတိ ဓမ္မာနုဝတ္တိ။ ဓမ္မ+အနု+ဝတု+ဏီ။
 ပါရံ=တိရံ ပါရေတိတိ ပါရံ။ ပါရံ+ဏ။
 မစ္စုဓေယျံ—မစ္စုနော ဓေယျံ မစ္စုဓေယျံ။မစ္စု+ဓေယျ။ ဓေယျံ=ဓာ+ဏျ။
 ဓမ္မဿဝန ဝတ္ထုပြီး၏။

၆-ပဏ္ဍိတဝဂ်။ ၁၁-ပဉ္စသတအာဂန္တုကဘိက္ခုဝတ္ထု

- ၈၇။ ကဏ္ဍံ ဓမ္မံ ဝိပုဟာယ၊ သုက္ကံ ဘာဝေထ ပဏ္ဍိတော။
 ဩကာ အနောကမာဂမ္မ၊ ဝိဝေကေ ယတ္ထ ဒူရမံ။
- ၈၈။ တတြာဘိရတိမိစ္ဆေယျ၊ ဟိတွာ ကာမေ အကိဉ္ဇနော။
 ပရိယောဒပေယျ အတ္တာနံ၊ စိတ္တဣ္ဇေသေဟိ ပဏ္ဍိတော။
- ၈၉။ ယေသံ သမ္မောဓိယဂေသု၊ သမ္မာ စိတ္တံ သုဘာဝိတံ။
 အာဒါနပဋိနိဿဂ္ဂေ၊ အနုပါဒါယ ယေ ရတာ။
 ခိဏာသဝါ ဇုတိမန္တော၊ တေ လောကေ ပရိနိဗ္ဗုတာ။

ဤတရား ဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်
 ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ကောသလတိုင်းမှ အာဂန္တုရဟန်း
 ငါးရာတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်
 ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ပဏ္ဍိတော၊ ပညာရှိသည်။ ကဏ္ဍံ ဓမ္မံ၊ မည်းညစ်သော အကုသိုလ်တရားကို။
 ဝိပုဟာယ၊ ပယ်စွန့်၍။ ဩကာ၊ တဏှာတည်းဟူသောတည်ရာမှ။ (နိက္ခမိတွာ၊
 ထွက်၍။) အနောကံ၊ တဏှာကင်းရာနိဗ္ဗာန်ကို။ အာဂမ္မ၊ အာရုံပြုလျက်။
 သုက္ကံ ဓမ္မံ၊ ဖြူစင်သော ကုသိုလ်တရားကို။ ဘာဝေထ၊ ပွားရာ၏။ ယတ္ထ ဝိဝေ-
 ကေ၊ အကြင်ဥပဓိဝိဝေကဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်၌။ (သတ္တေဟိ၊ သတ္တဝါတို့သည်။)
 ဒူရမံ၊ မေ့လျော့နိုင်ခဲ့၏။

တတြ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်၌။ အဘိရတိ* ၊ အလွန်မွေ့လျော်ခြင်းကို။ ဣစ္ဆေယျ၊ အလိုရှိရာ၏။ ပဏ္ဍိတော၊ ပညာရှိသည်။ ကာမေ၊ တို့ကို။ ဟိတု၊ ရှိ။ အကိဉ္ဇနော၊ စိုးရိမ်ခြင်းမရှိပဲ။ စိတ္တက္ခေသေဟိ၊ စိတ်ညစ်ညူးကြောင်း နီဝရဏ တရားတို့မှ။ အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ကို။ ပရိယောဒပေယျ၊ ဖြူစင်စေရာ၏။

ယေသံ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ သမ္မောဓိယဂေသု၊ ဗောဇ္ဈင်တရားတို့၌။ စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ သုဘာဝိတံ၊ ပွားများအပ်၏။ ယေ၊ အကြင်သူတို့သည်။ အနုပါဒါယ၊ မငဲ့လမ်းမူ၍။ အာဒါနပဋိနိဿဂ္ဂေ၊ ဥပါဒါန်တို့ကို စွန့်ခွာနိဗ္ဗာန်၌။ ရတာ၊ မွေ့လျော်ကုန်၏။ တေ၊ ထိုသူတို့သည်။ လောကေ၊ လောက၌။ ခိဏာသဝါ၊ အာသဝေါ ကုန်ပြီးကုန်သည်ဖြစ်၍။ ဇုတိမန္တော၊ ကြီးသောတန်ခိုး ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။ ပရိနိဗ္ဗုတာ၊ နိဗ္ဗာနဓာတ်ဖြင့် ငြိမ်းကုန်၏။

စကားပြေ

ပညာရှိသည် မည်းညစ်သော အကုသိုလ်ကို ပယ်စွန့်၍ တဏှာဟူသော တည်ရာမှ လွတ်မြောက်ပြီးလျှင် တဏှာကင်းရာ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုလျက် ဖြူစင်သောကုသိုလ်ကို ပွားရာ၏။

သတ္တဝါတို့သည် နိဗ္ဗာန်၌ မွေ့လျော်နိုင်ခဲ၏။ ထိုနိဗ္ဗာန်၌ မွေ့လျော်ရာ၏။ ပညာရှိသည် ကာမတို့ကိုပယ်၍ စိုးရိမ်ခြင်းမရှိပဲ စိတ်ညစ်ညူးကြောင်း ကိလေသာတို့မှ မိမိကိုယ်ကို ဖြူစင်စေရာ၏။

ဗောဇ္ဈင်တရား၌ စိတ်ကိုကောင်းစွာထား၍ ဥပါဒါန်တို့ကို စွန့်၍ နိဗ္ဗာန်၌ မွေ့လျော်နေသောသူတို့သည် လောကမှာ အာသဝေါ ကုန်ခန်းသည်ဖြစ်၍ တန်ခိုးကြီးမားသော ရဟန္တာဖြစ်ပြီးလျှင် နိဗ္ဗာနဓာတ်ဖြင့် ငြိမ်းကုန်၏။

- ကဏ္ဍံ ဓမ္မံ— ကာယဒုစရိုက် အစရှိသော အကုသိုလ်တရားရ၏။
- သုက္ကံ— ကာယသုစရိုက် အစရှိသော ကုသိုလ်တရားရ၏။
- ဩကံ—လောကီအာရုံ ကာမဂုဏ်ရ၏။
- အနောကံ—နိဗ္ဗာန်အာရုံရ၏။
- ကာမေ—ဝတ္ထုကာမ, ကိလေသာကာမ ရ၏။
- စိတ္တက္ခေသေဟိ—စိတ်ကိုညစ်ညူးစေတတ်သော ငါးပါးသောနီဝရဏရ၏။
- ဇုတိမန္တော— အရဟတ္တ မဂ်ဉာဏ်ရောင်ဖြင့် ခန္ဓာစသောတရားတို့ကို ထွန်းလင်းစေ၍ တည်သောပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

ပရိနိဗ္ဗုတံ—သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတ်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ အနုပါဒိသေ-
သနိဗ္ဗာနဓာတ်ဖြင့်လည်းကောင်း ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသူရ၏။

ဥပါဒါန်တို့ဖြင့် စွဲလမ်းခြင်းသည် အာဒါနမည်၏။

ဥပါဒါန်ဖြင့် မစွဲလမ်းခြင်းသည် ပဋိနိဿဂ္ဂမည်၏။

ကဏှံ=ကံ သုခံ ဟနတီတိ ကဏှံ။ က+ဟန်+အ။ (ဟနှင့်န ရွှေ့နောက်ပြန်)

သုက္ကံ=သုခံ ကရေတီတိ သုက္ကံ။ သုခ+ကရ်+ကံ။

အနောကံ=န ဩကံ အနောကံ။ န+ဩက။

ဩကံ=ဥစတီတိ ဩကံ။ ဥစ+ဏ။

ဝိဝေကေ=ဝိဝေစနံ ဝိဝေကော။ ဝိ+ဝိစ+ဏ။

အကိဉ္ဇနော=နတ္ထိ ကိဉ္ဇနံ ယဿာတိ အကိဉ္ဇနော။ န+ကိဉ္ဇန+ယ။

ပရိယောဒပေယျ=ပရိ+အဝ+ဒါ+ဏာပေ+ယေျ။

စိတ္တိက္ခေသေဟိ=စိတ္တဿ ဣတ္ထေသော စိတ္တိက္ခေသော။ စိတ္တ+ဣတ္ထေသ။

သမ္မောဓိယဂေသု=သမ္မောဓိယာ အင်္ဂံ သမ္မောဓိယင်္ဂံ။ သမ္မောဓိ+အင်္ဂံ။

အာဒါနပဋိနိဿဂ္ဂေ=အာဒိယတေ အာဒါနံ။ အာ+ဒါ+ယု။ အာဒါနဿ
ပဋိနိဿဂ္ဂေါ အာဒါနပဋိနိဿဂ္ဂေါ။

ခိဏာသဝါ=ခိဏာ အာသဝါ ယေသန္တိ ခိဏာသဝါ။ ခိဏ+အာသဝ+ယ။

ပဉ္စသတအာဂန္တုက ဘိက္ခုဝတ္ထုပြီး၏။

ပဏှိတဝဂ်ပြီး၏။

၇-အရဟန္တဝဂ်

၁-ဇီဝကပဉ္စဝတ္ထု

၉၀။ ဂတဒ္ဓိနော ဝိသောကဿ၊ ဝိပုမုတ္တဿ သဗ္ဗမိ။
သဗ္ဗဂန္ထပ္ပဟိနဿ၊ ပရိဋ္ဌာဟော န ဝိဇ္ဇတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ဇီဝက၏ သရက်ဥယျာဉ်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘုရားရှင်အား အရှင်ဘုရား ကိုယ်ပူလောင်ပါသေးသလားဟု ဇီဝကမေးသောပြဿနာကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဝိသောကဿ၊ စိုးရိမ်ခြင်းကင်းသော။ သဗ္ဗမိဝိပုမုတ္တဿ၊ အလုံးစုံသော ခန္ဓာစသောတရားတို့၌ နှစ်သက်မှုမှ လွတ်မြောက်သော။ သဗ္ဗဂန္ထပ္ပဟိနဿ၊ အလုံးစုံသော အထုံးအဖွဲ့တို့ကို ပယ်ပြီးသော။ ဂတဒ္ဓိနော၊ သံသရာခရီးသွားပြီးသော ရဟန္တာအား။ ပရိဋ္ဌာဟော၊ ပူပန်မှုသည်။ န ဝိဇ္ဇတိ၊ မရှိ။

စကားပြေ

စိုးရိမ်ခြင်းကင်းသည်ဖြစ်၍ အလုံးစုံသောခန္ဓာ စသည်တို့၌ နှစ်သက်မှုမှ လွတ်မြောက်ပြီးလျှင် အလုံးစုံသောဂန္ထတို့ကို ပယ်ပြီးသော သံသရာခရီးသွားပြီးသောရဟန္တာအား ပူပန်မှုမရှိ။

ဂတဒ္ဓိနော-၌ အဒ္ဓါအရ ကန္တာရဒ္ဓါ၊ ဝဋ္ဋဒ္ဓါ ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။

ဂတဒ္ဓိ

ကန္တာရဒ္ဓါနှင့်စပ်၍ အဒ္ဓိက၊ ဂတဒ္ဓိဟု နှစ်မျိုးရှိသည်။ ဝဋ္ဋဒ္ဓါနှင့်စပ်လျဉ်း၍လည်း အဒ္ဓိက၊ ဂတဒ္ဓိဟု နှစ်မျိုးရှိသည်။

ကန္တာရဒ္ဓါနှင့်စပ်၍ခရီးခဲကိုသွားသောသူသည် အလိုရှိရာအရပ်သို့ မရောက်သေးသမျှကာလပတ်လုံး အဒ္ဓိကမည်သည်။ အလိုရှိရာအရပ်သို့ ရောက်သောအခါ၌ ဂတဒ္ဓိမည်သည်။ ဝဋ္ဋဒ္ဓါ နှင့်စပ်၍ ဝဋ္ဋကို မှီကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် ဝဋ္ဋဆင်းရဲ မကုန်သေးသမျှ ပုထုဇဉ်နှင့်တကွ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အဒ္ဓိကမည်သည်။ ဝဋ္ဋဆင်းရဲကုန်စေ၍ တည်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဂတဒ္ဓိမည်၏။ ဤ၌ရဟန္တာဖြစ်သော ဂတဒ္ဓိကို အလိုရှိအပ်ပါသည်။

ဝိသောကဿ-ဝဋ်၏မူလဖြစ်သော သောကကုန်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် ရ၏။

သဗ္ဗဓိ-အလုံးစုံသော ခန္ဓာစသော တရားရ၏။

ပရိဋ္ဌာဟော န ဝိဇ္ဇတိ-၌ ပရိဋ္ဌာဟသည် ကိုယ်၌ဖြစ်ဘော ကာယိကပရိဋ္ဌာဟ၊ စိတ်၌ဖြစ်သော စေတသိက ပရိဋ္ဌာဟဟု နှစ်မျိုးရှိသည်။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား အချမ်းအပူစသော ဖောက်ပြန်မှုများ ဖြစ်နိုင်၍ ကာယိကပရိဋ္ဌာဟသည် မချုပ်ငြိမ်းသေးပါ။

ဂတဒ္ဓိနော=ဂတော အဒ္ဓါ ဂဘဒ္ဓါ။ ဂတ+အဒ္ဓါ။ ဂတဒ္ဓါ အဿ အတ္ထိတိ ဂတဒ္ဓိ။ ဂတဒ္ဓါ+ဤ။

ဝိသောကဿ=ဝိဂတော သောကော ယဿာတိ ဝိသောကော။ ဝိ+သောက+ယ။

သဗ္ဗဂန္ထပ္ပဟိနဿ=သဗ္ဗဂန္ဓာနိ ပဟိနာနိ ယေနာတိ သဗ္ဗဂန္ထပ္ပဟိနော။ သဗ္ဗဂန္ထ+ပဟိန+ယ။

ပဟိနံ=ပဟိယတေ ပဟိနံ။ ပ+ဟာ+တ။

ပရိဋ္ဌာဟော=ပရိဒဟနံ ပရိဋ္ဌာဟော။ ပရိ+ဒဟံ+ဏ။

ဇီဝကပဉ္စဝတ္ထုပြီး၏။

၇-အရဟန္တဝဂ်။ ၂-မဟာကဿပထေရဝတ္ထု

၉၁။ ဥယျုဉ္ဇန္တိ သတိမန္တော၊ န နိကေတေ ရမန္တိတေ။
ဟံသာဝ ပလ္လလံ ဟိတွာ၊ ဩကမောကံ ဇဟန္တိတေ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန် ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူစဉ် ပဒုမ္ပတ္တရ ဘုရားရှင်လက်ထက် တော်ကစ၍ ပစ္စည်းလေးပါး ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့၌ မကပ်ငြိပ် ချဉ်းကပ်လို၏ ဟု ဆုတောင်းခဲ့သော အရှင်မဟာကဿပထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ဟောတော် မူသည်။

ဒေသနာအဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

သတိမန္တော၊ သတိရှိကုန်သော။ ယေ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဈာနဝိပဿနာ ဒီသု၊ ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ကုန်သောဈာန် ဝိပဿနာစသည်တို့၌။ ဥယျုဉ္ဇန္တိ၊ လုံ့လ

ပြုကြကုန်၏။ တေ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ နိကေတေ၊ တည်ရာကမဂုဏ်၌။ န ရမန္တိ၊ မမေ့လျော့ကြကုန်။ ဟံသာ၊ ဟင်္သာငှက်တို့သည်။ ပလ္လလံ၊ ကျက်စားရာညွှန်ပျောင်းကို။ ဟိတံ၊ စွန့်ခွါလျက်။ (ဂစ္ဆန္တိဣဝ၊ ပျံသွားကုန်သကဲ့သို့။) သြကမောက်၊ မှီရာတဏှာဟူသမျှကို။ ဇဟန္တိ၊ စွန့်၍ သွားကုန်၏။

စကားပြေ

ဟင်္သာငှက်တို့သည် ကျက်စားရာ ညွှန်ပျောင်းတို့ကို စွန့်ခွါ၍ ထိုကျက်စားရာနေရာကို မငဲ့ပဲသွားကုန်သကဲ့သို့ သတိရှိ၍ ဈာန်ဝိပဿနာ တရားတို့ကို အားထုတ်ပြီးလျှင် ကမဂုဏ်၌ မမေ့လျော့ကြသော ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မှီရာတဏှာဟူသမျှကို စွန့်၍ သွားကြကုန်၏။

သတိမန္တော-သတိရှိကုန်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

နိကေတေ-အလယ်တဏှာရ၏။

သြကမောက်-အလယ်တဏှာရ၏။

ဟံသာ-ဟင်္သာကိုသာ မယူရ ငှက်အပေါင်းကို ယူရမည်။

ဥပမာ - စားကျက်ပြည့်စုံသော ညွှန်ပျောင်း၌ ငှက်တို့သည် မိမိ၏ အစာကို ယူ၍ ပျံသွားသောအခါ၌ ငါ၏ ခေ ငါ၏ကြာဟ စားကျက်ကို ကပ်ငြိခြင်းမရှိပဲ ထိုကျက်စားရာကိုစွန့်၍ ပျံပြီးလျှင် ကောင်းကင်၌ မြူးထူးကြကုန်သကဲ့သို့ထိုအတူ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထိုထိုအရပ်၌ နေသည်ရှိသော် ဒါယကာ ဒါယိကာမ စသည်တို့ကို ကပ်ငြိခြင်းမရှိပဲ နေထိုင်၍ သွားသောအခါ ငါ၏ကျောင်း ငါ၏အာရာမံ ငါ၏ အလုပ်အကျွေးဟု ကပ်ငြိခြင်းမရှိပဲ ထိုထိုအရပ်တို့ကိုစွန့်၍ သွားကြကုန်၏။

နိကေတေ=နိကေတတိ နိဝါသတိ ဧတ္ထာတိ နိကေတော။ နိ+ကိတ်+ဏ။

ဟံသာ=ဟသန္တိ အဒ္ဓါနန္တိ ဟံသော။ဟန်+သ။

ပလ္လလံ=ပလ္လယတိ ရက္ခတိ ဥဒကန္တိ ပလ္လလံ ။ ပလ္လ+အလ။

မဟာကဿပတ္ထေရ ဝတ္ထုပြီး၏။

၇-အရဟန္တဝဂ်။ ၃-ဗေလဌသီသတ္ထေရဝတ္ထု

၉၂။ ယေသံ သန္နိစယော နတ္ထိ၊ ယေ ပရိညာတဘောဇနာ။
 သုညတော အနိမိတ္တော စ၊ ဝိမောက္ခော ယေသံ ဂေါစရော။
 အာကာသေဝ သကုန္တာနံ၊ ဂတိံ တေသံ ဒုရန္တယာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် နေ့စဉ်ဆွမ်းခံရသော ဆင်းရဲမဖြစ်ရန် အလှူခံရပြီးသော ဆွမ်းကို သိုမှီးသော ဗေလဋ္ဌသီသမထေရ်ကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယေသံ၊ အကြင်ရဟန္တာတို့အား။ သန္နိစယော၊ သိုမှီးသိမ်းဆည်းခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ယေ၊ အကြင်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ပရိညာတဘောဇနာ၊ ပရိညာသုံးပါးဖြင့်ပိုင်းခြားလျက် ဘောဇဉ်ကိုသုံးဆောင်ကုန်၏။ သုညတော စ၊ ရာဂကင်းဆိတ်လျက်။ အနိမိတ္တော စ၊ ရာဂစသော နိမိတ်မရှိသော။ ဝိမောက္ခော၊ နိဗ္ဗာန်သည်။ ယေသံ၊ တို့၏။ ဂေါစရော၊ ကျက်စားရာအာရုံဖြစ်၏။ အာကာသေ၊ ကောင်းကင်၌။ သက္ကန္တာနံ၊ ငှက်တို့၏။ ဂတိ၊ သွားရာလမ်းကြောင်းကို။ ဒုရန္တယာ ဣဝ၊ မသိနိုင်သကဲ့သို့။ တေသံ၊ ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဂတိ၊ လားရာကို။ ဒုရန္တယာ၊ သိနိုင်ခဲ့၏။

စကားပြေ

ကောင်းကင်၌ ငှက်တို့၏သွားရာလမ်းကြောင်းကို သိနိုင်ခဲ့သကဲ့သို့ ပရိညာသုံးပါးဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ဘောဇဉ်ကို သုံးဆောင်ကုန်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သိုမှီးသိမ်းဆည်းခြင်းလည်းမရှိ၊ ရာဂကင်းဆိတ်လျက် ရာဂစသော နိမိတ်မရှိသောနိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုကုန်၏။ ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်တို့ သွားရာလမ်းကြောင်းကိုသိနိုင်ခဲ့၏။

သန္နိစယော-ကမ္မသန္နိစယ၊ ပစ္စယသန္နိစယဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိရာတွင် ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ကံသည် ကမ္မသန္နိစယမည်၏။ သင်္ကန်း ဆွမ်း ကျောင်း ဆေးစသော ပစ္စည်းလေးပါးသည် ပစ္စယသန္နိစယမည်၏။

ပစ္စယသန္နိစယ ရှိသူ မရှိသူ-ကျောင်း၌နေသော ရဟန်းသည် ထန်းလျက်တစ်၊ ယင်း၏လေးပုံတပုံသော ထောပတ်၊ ဆန်တကွမ်းစားထားကာမျှဖြင့် ပစ္စယသန္နိစယမဖြစ်နိုင်။ ယင်းထက်ပို၍ သိမ်းဆည်းထားလျှင် ပစ္စယသန္နိစယ ဖြစ်၏။

ပရိညာတဘောဇနာ-၌ ပရိညာသည် ဉာတပရိညာ၊ တိရဏပရိညာ ပဟာနပရိညာဟု သုံးပါးရှိရာတွင် ယာဂုဗသည်တို့ကို ယာဂုအဖြစ်သိခြင်းသည်

ဉာတပရိညာမည်၏။ အစာအာဟာရ၌ စက်ဆုပ်ဖွယ်၏အစွမ်းဖြင့် ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းသည့် တိရဏပရိညာမည်၏။ အစာအာဟာရ၌ နှစ်သက်သောဆန္ဒရာဂကို ပယ်သောဉာဏ်သည် ပဟာနပရိညာမည်၏။

သုညတော အနိမိတ္တောစ-ဖြင့် အပ္ပဏီဟိတပါ ယူရမည်။ ရာဂ ဒေါသ မောဟ တို့၏မရှိခြင်းကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် သုညတမည်၏။ ရာဂအစရှိသော နိမိတ်တို့၏ မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် အနိမိတ္တမည်၏။ ရာဂစသော တောင့်တမှုမရှိသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် အပ္ပဏီဟိတမည်၏။ ရာဂ ဒေါသ မောဟတို့မှလွတ်မြောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် ဝိမောက္ခမည်၏။

ဂတိ

- (က) ကာမ, ရူပ, အရူပဟူသော ဘဝသုံးပါး။
- (ခ) သံသေဒဇ, ဩပပါတိက, အန္တဇ, ဇလာဗုဇဟူသော ယောနိလေးပါး။
- (ဂ) ဒေဝ, မနုဿ, နိရယ, ပေတ, တိရစ္ဆာန်ဟူသော ဂတိငါးပါး။
- (ဃ) နာနတ္တကာယနာနတ္တသည်၊ နာနတ္တကာယဧကတ္တသည်၊ ဧကတ္တကာယနာနတ္တသည်၊ ဧကတ္တကာယဧကတ္တသည်၊ အာကာသာနဉ္စာယတန, ဝိညာနဉ္စာယတန, အာကိဉ္စညာယတနဟူသော ဝိညာဏဌိတိရပ်ပါး။
- (င) ယင်းခုနစ်ပါးနှင့် အသညသတ်, နေဝသညာနာသညာယတနဟူသော သတ္တဝါသင်္ကန်းပါးရ၏။

ကောင်းကင်၌ သွားသောငှက်တို့၏ ခြေရာကို သိခြင်းငှာမလွယ်ကူသကဲ့သို့ သန္နိစယနှစ်ပါးမရှိသော ပရိညာသုံးပါးဖြင့် ဘောဇဉ်ကို သုံးဆောင်ပြီးသော ဖလသမာပတ်ဖြင့် သုညတစသော နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသော မဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သွားရာဂတို့ကို သိရန်ခဲယဉ်း၏။

သန္နိမိကာရသိက္ခာပုဒ်

သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ ဘုရားရှင်သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် နှစ်ရက် သုံးရက်စာ ဆွမ်းချောက်ကို သိမ်းဆည်းထားသော ဗေလဌသီသထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ သန္နိမိကာရသိက္ခာပုဒ်ကို ပြောရသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၆။)

သန္နိစယော = သန္နိစယနံ သန္နိစယော။ သံ + နိ + စိ + အ။

ပရိညာတဘောဇနာ = ပရိညာတာနိ ဘောဇနာနိ ယေနာတိ ပရိညာတ
ဘောဇနော။ ပရိညာတ + ဘောဇန + ယ။

သုညတော = သုညတိ သုညဘာဝံ ဂစ္ဆတိတိ သုညော။ သုနံ + ယ။ သုညော
ယေဝ သုညတော။

အနိမိတ္တာ = အတ္တနော ဖလံ နိမိနာတိတိ နိမိတ္တံ။ နိ + မာ + တ။
နတ္ထိ နိမိတ္တာနိ တ္ထောတိ အနိမိတ္တာ။ န + အနိမိတ္တ + တေ။
ဗေလဋ္ဌသီသတ္ထေရငတ္ထုပြီး၏။

၇-အရဟန္တဝဂ်။ ၄-အနုရုဒ္ဓတ္ထေရဝတ္ထု

၉၃။ ယဿာသဝါ ပရိက္ခိဏာ၊ အာဟာရေ စ အနိဿိတော။
သုညတော အနိမိတ္တာ စ၊ ဝိမောက္ခော ယဿ ဂေါစရော။
အာကာသေဝ သက္ကန္တာနံ၊ ပဒံ တဿ ဒုရန္တယံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ပုံသက္ကသင်္ကန်းလျာကို အမှိုက်ပုံ
အတွင်းမှ ကောက်ယူ၍ ဘုရားရှင်နှင့်တကွ ရှစ်ဆယ်သောမထေရ်များ ချုပ်ဆုံး
စဉ် ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်များသော်လည်း ပစ္စည်းနှင့်စပ်၍ မပြောကြားသော အရှင်
အနုရုဒ္ဓါကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည်ဖြစ်ကြ
သည်။

အနက်

ယဿ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား။ အာသဝါ၊ အာသဝေါတရားတို့သည်။ ပရိက္ခိဏာ-
ကုန်ခန်းကုန်၏။ အာဟာရေ စ၊ အစာအာဟာရ၌လည်း။ အနိဿိတော၊ တဏှာ
ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့်စွဲလမ်းခြင်း မရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သုညတော၊ စ၊ ရာဂစသည်မှ
ဆိတ်သည်းလျက်။ အနိမိတ္တာ စ၊ ရာဂစသော နိမိတ်မရှိသော။ ဝိမောက္ခော၊
နိဗ္ဗာန်သည်။ ယဿ၊ အကြင်ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဂေါစရော၊ ကျက်စားရာ
အာရုံသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ အာကာသေ၊ ကောင်းကင်၌။ သက္ကန္တာနံ၊ ငှက်
တို့၏။ ပဒံ၊ ခြေရာကို။ ဒုရန္တယံဣဝ၊ မသိနိုင်သကဲ့သို့။ တဿ၊ ထိုရဟန္တာ
ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ပဒံ၊ ခြေရာဟူသောလားကြောင်းကို။ ဒုရန္တယံ၊ မသိနိုင်။

စကားပြေ

ကောင်းကင်၌ ငှက်တို့၏ခြေရာကို မသိနိုင်သကဲ့သို့ အာသဝေါကုန်ပြီး၍ အစာအာဟာရ၌ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မစွဲမှီပဲရာဂစသည်ဆိုတ်သုဉ်းသောရာဂစသော နိမိတ်မရှိသော နိဗ္ဗာန်လျှင်ကျက်စားရာ အာရုံရှိသော ရဟန္တာအရှင်မြတ်များ၏ ခြေရာဟူသော လားကြောင်းကို မသိနိုင်။

ကောင်းကင်၌ ပျံသန်းကုန်သော ငှက်တို့သည် ဤအရပ်ဌာန၌ ခြေတို့ဖြင့် နင်း၍ သွားကုန်၏။ ဤအရပ်ဌာနကို ရင်ဘတ်ဖြင့်ထိ၍ သွားကုန်၏။ ဤအရပ် ဌာနကို ခေါင်းဖြင့်ထိ၍ သွားကုန်၏။ ဤအရပ်ဌာနကို အတောင်ဖြင့် ထိ၍ သွားကုန်၏ဟု သိခြင်းငှာမစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့ ဤအတူ အာသဝေါတရားကုန်၍ အာဟာရတို့ကို တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မမှီဝဲပဲ သုညတစသော နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုကုန် သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ နိရယပဒဖြင့် သွားကုန်၏။ တိရစ္ဆာန်နယောနိပဒဖြင့် သွားကုန်၏စသောနည်းဖြင့် ခြေရာကိုသိခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်။

ပဒ-အရ နိရယပဒ, တိရစ္ဆာန်ပဒ စသည်ရ၏။

ရှင်အနုရုဒ္ဓါထေရ်၏ပုံသကူသင်္ကန်း

ရှင်အနုရုဒ္ဓါထေရ်သည် သင်္ကန်းဆွေးသောကြောင့် အမှိုက်ပုံတွင် သင်္ကန်း ရှာတော်မူသည်။ ဤဘဝမှ ရှေးသုံးဘဝက ဇနီးဟောင်းဖြစ်ဖူးသော တာဝတိံ သာနတ်သမီး ဇာလိနီသည် အရှင်မြတ်ရှာနေသော အမှိုက်ပုံတွင် နတ်ပုဆိုးကို မသိမသာ အမြိတ်မျှသာထင်ရှားစေသည်။ ၎င်းနတ်ပုဆိုးကို ပုံသကူကောက်ယူ ချိန်တွင် ငါးရာသောရဟန်းများနှင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဝေဠုဝန်ကျောင်း တွင် ရှိတော်မူသည်။ ရှစ်ကျိပ်သော မထေရ်ကြီးများသည်လည်း သင်္ကန်းချုပ် ရာတွင် ပါဝင်သည်။ ရှင်မဟာကဿပထေရ်သည် အရင်း၌ ရှင်သာရိပုတ္တရာ သည် အလယ်၌ ရှင်အာနန္ဒာသည် အဖျား၌ ထိုင်သည်။ ရဟန်းအပေါင်းက အပ်ချည်ကို ကျစ်သည်။ ဘုရားရှင်က အပ်နဖါးသို့ အပ်ချည်သွင်းပေးသည်။ သိကြားမင်းက သင်္ကန်းချုပ်သောနေရာ၌ မြေကိုညီညွတ်အောင် ပြုသည်။ ရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်က ဇမ္ဗူသပြေသီးကို ဆောင်၍ ကျွေးမွေးသည်။ ရှင် အနုရုဒ္ဓါထေရ်၏ ဆွေမျိုးနှင့် အလုပ်အကျွေးများက ယာဂုခဲဖွယ်ဆွမ်းကပ်လှူ ကြသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၇)

ယဿာသဝါ=ယဿ+အာသဝါ။ အာသဝါ=အာဘဝဂုံ သဝတီတိ အာသ-
ဝါ။ အာ+သု+ဏ။

ပရိက္ခိဏော=ပရိက္ခိယတ္ထာတိ ပရိက္ခိဏော။ ပရိ+က္ခိ+တ။

အာကာသေ=ဘုံသံ ကာသန္တေ ဒိပ္ပန္တေ ပဒတ္တာ ဧတေနာတိ အာကာသော။
အာ+ကသ်+အ။ န ကဿတိ န ဝိလေက္ခိယတိတိ အက-
သော။န+ကသ်+ဏ။ အကာသောယေဝ အာကာသော။

အနုရုဒ္ဓတ္ထေရဝတ္ထု ပြီး၏။

၇-အရဟန္တင်္ဂ။ ၅-မဟာကစ္စာယနုတ္ထေရဝတ္ထု

၉၄။ ယဿိန္ဒြိယာနိ သမထဂံတာနိ၊
အဿာ ယထာ သာရထိနာ သုဒန္တာ။
ပဟိနမာနဿ အနာသဝဿ၊
ဒေဝိပိ တဿ ပိဟယန္တိ တာဒိနော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ပုဗ္ဗာရုံကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အဝိဇ္ဇာတိုင်း ဝေးကွာသောအရပ်မှ မဟာပဝါ
ရဏာပြုရန် ကြွလာ၍ သိကြားမင်း၏ အထူးအားဖြင့် မြတ်မြတ်နိုးနိုးပူဇော်
သဏ္ဌာပြုခြင်းကိုခံရသောမဟာကစ္စာယနုထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်
မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်
ကြသည်။

အနက်

သာရထိနာ၊ ရထားထိန်းသည်။ သုဒန္တာ၊ ကောင်းစွာ ဆုံးမပြီးကုန်သော။
အဿာယထာ၊ မြင်းတို့ကဲ့သို့။ ယဿ၊ အကြင်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဣန္ဒြိယာနိ
စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့သည်။ သမထံ၊ ငြိမ်သက်တည်ကြည်ခြင်းသို့။ ဂတာနိ၊
ရောက်ကုန်၏။ ပဟိနမာနဿ၊ မာနကိုပယ်ပြီးသော။ အနာသဝဿ၊ အာသ
ဝေါမရှိသော။ တာဒိနော၊ တာဒိဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသော။ တဿ၊ ထိုရဟန္တာ
ပုဂ္ဂိုလ်အား။ ဒေဝိပိ၊ နတ်တို့သည်လည်း။ ပိဟယန္တိ၊ ချစ်မြတ်နိုးကုန်၏။

စကားပြေ

ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသော ရထားထိန်း၏ ဆုံးမပြီးသော မြင်းတို့သည် ယဉ်
ကျေးဇူးခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သကဲ့သို့ ရဟန္တာအရှင်မြတ်၏ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့
သည် ငြိမ်သက်တည်ကြည်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ မာနပယ်ပြီး၍ အာသဝေါမရှိ
ပဲ တာဒိဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား နတ်လူများသည် ချစ်မြတ်နိုး
ကုန်၏။ ဖူးမြင်ရန် ကြွလာခြင်းကို တောင့်တကြကုန်၏။

ဣန္ဒြိယာနိ-(၆)ပါးသော ဣန္ဒြေရ၏။

ပဟိန မာနဿ-ကိုးပါးသောမာန်ကို ပယ်ပြီးသော ရဟန္တာ ရ၏။

ဒေဝါပိ-၌ ပိအရ လူ ရ၏။

ရှင်မဟာကစ္စည်းထေရ်အား သိကြားမင်းပူဇော်ပုံ

ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းတော်၌ ဝါဆို၍ ရှင်မဟာကစ္စည်းသည် အဝန္တိတိုင်းတွင် သီတင်းသုံးနေတော်မူရာမှ ဘုရားရှ်ရာ ပုဗ္ဗာရုံသို့ မဟာပဝါရဏာပြုရန် ကြွလာသည်။ သိကြားမင်းသည် စတုမဟာရာဇ်နှင့် တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှ ပရိတ်သတ်နှင့်တကွ နတ်ပန်းနံ့သာ စသည်တို့ဖြင့် ဘုရားရှင်အား ပူဇော်သည်။ အရှင်မဟာကစ္စည်း ကြွလာတော်မူသောအခါ အရှင်မြတ်၏ခြေမျက်စေ့ကို မြဲမြံစွာကိုင်လျက် အရှင်ဘုရား ကြွလာခြင်းကို ဝမ်းခမြောက်လှပါ၏။ အရှင်မြတ်ကြွလာခြင်းကို တောင့်တနေပါ၏ဟု လျှောက်ထားသည်။ လက်နှစ်ဖက်တို့ဖြင့် ခြေကိုဆုပ်နယ်၍ ပန်းစသည်တို့ဖြင့် ပူဇော်ရှိခိုးသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈၉။)

အဿ= အသတိ ဘက္ခတိတိ အသော။ အသ်+အ။

သုရထိနာ= ရထေန သဟ ယော ဂစ္ဆတိတိ သုရထိ၊ သဟ+ရထ+ယ (သမာသ်အဆုံး ဣပြု)။

ပဟိနမာနဿ= ပဟိနော မာနော ယေနာတိ ပဟိနမာနော။ ပဟိန+မာန+ယ။

တာဒိနော= တမိဝ ဒိဿတိတိ တာဒိ။ တ+ဒိသ်+ကိ။

မဟာကစ္စာယနတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏။

၇-အရဟန္တဝဂ္ဂ။ ၆-သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု။

၉၅။ ပထဝိသမော နော ဝိရဇ္ဈတိ၊ ဣန္ဒြိယလုပမော တာဒိ သုဗ္ဗတော။
ရဟဒေါဝ အပေတကဒ္ဒမော၊ သံသာရာ န ဘဝန္တိ တာဒိနော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မဟုတ်မမှန်စွပ်စွဲသော ရဟန်းအား အမျက်မထွက်ပဲ လက်အုပ်ချီကာထိုင်ပြီး တောင်းပန်သော အရှင်သာရိပုတ္တရာကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ကိုးထောင်သော ရဟန်းတို့ ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာ ဖြစ်ကြကုန်သည်။

အနက်

တာဒိ၊ တာဒိဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသော။ သုဗ္ဗတော၊ ကောင်းသောအကျင့်ရှိသော (ခါဏာသဝေါ၊ ရဟန္တာသည်။) ပထဝိသမော၊ မြေကြီးကဲ့သို့လည်းကောင်း။ ဣန္ဒြိယလုပမော၊ တံခါးတိုင်ကဲ့သို့လည်းကောင်း။ (သက္ကာရာသက္ကာရဉ္စ၊ ပူဇော်ခြင်း မပူဇော်ခြင်းကို။ ကရောဇ္ဇေသု၊ ပြုသူတို့၌။) နော ဝိရုဇ္ဈတိ၊ ဆန့်ကျင်မှုမရှိ။ အပေတကဒ္ဒမော၊ ချွံ့ညွန်ကင်းသော။ ရဟဒေါ၊ ရေအိုင်သည်။ ပသန္ဓော ဣဝ၊ ကြည်လင်သကဲ့သို့။ တာဒိနော၊ တာဒိဂုဏ်ရှင် ရဟန္တာသခင်အား။ သံသာရာ၊ သုဂတိ ဒုဂ္ဂတိတို့၌ကျင်လည်ခြင်းတို့သည်။ န ဘဝန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။

စကားပြေ

မြေကြီးနှင့် တံခါးတိုင်တို့သည် မိမိတို့အပေါ်၌ ကောင်း၊ မကောင်း ပြုသူတို့အား မဆန့်ကျင်သကဲ့သို့ တာဒိဂုဏ်နှင့် ကောင်းသောအကျင့်ရှိသော ရဟန္တာတို့သည် ပူဇော်သူ မပူဇော်သူတို့ကို မဆန့်ကျင်ပဲ သုဂတိ ဒုဂ္ဂတိတို့၌ ကျင်လည်ခြင်း မဖြစ်ကုန်။

ပထဝိသမော နော ဝိရုဇ္ဈတိ—မြေကြီး၌ စင်ကြယ်ကောင်းမြတ်သော ပန်းနံသာ စသည်တို့ကိုလည်း ပစ်ချကုန်၏။ မစင်ကြယ် မကောင်းမြတ်သော ကျင်ကြီးကျင်ငယ်စသည်တို့ကိုလည်း ပစ်ချကုန်၏။ မြေကြီးသည် နှစ်သက်ခြင်း စိတ်ဆိုးခြင်းဖြင့် မဆန့်ကျင် (ဝါ) နှစ်သက်မှု စိတ်ဆိုးမှု မရှိချေ။

ဣန္ဒြိယလုပမော—မြို့တံခါး၌ ရိုက်ထားသော တံခါးတိုင်ကို ကလေး သူငယ်တို့သည် ကျင်ကြီးကျင်ငယ်တို့ကို စွန့်ကြကုန်၏။ အချို့သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထိုတံခါးတိုင်ကို ပန်းနံသာ စသည်တို့ဖြင့် ပူဇော်ကြကုန်၏။ တံခါးတိုင်သည် နှစ်သက်ခြင်း စိတ်ဆိုးခြင်းဖြင့် မဆန့်ကျင် (ဝါ) နှစ်သက်မှု စိတ်ဆိုးမှုမရှိချေ။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိကို ပစ္စည်းလေးပါး လှူသည်ဖြစ်စေ၊ မလှူသည်ဖြစ်စေ နှစ်ဦးစလုံးအား မဆန့်ကျင်သဖြင့် မြေကြီးတံခါးတိုင်နှင့် တူသည်။

ညွန်ကင်းသောရေအိုင်သည် ကြည်လင်သော ရေရှိသကဲ့သို့ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်သည် ရာဂစသောညွန်ကင်းသဖြင့် ကြည်လင်သော ကြောင့် ရဟဒနှင့် တူသည်။

တာဒိ—လောကဓံတရား ဂ-ပါးတို့ဖြင့် တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသော ရဟန္တာ ရ၏။

သံသာရသုဂတိ=ဒုဂ္ဂတိတို့၌ ကျင်လည်ခြင်းသည် သံသာရမည်၏။

ပထဝီသမော=ပထယာ သမော ပထဝီသမော။ ပထဝီ+သမ။

ဣန္ဒြိယလုပမော=ဣန္ဒြိယလေန ဥပမော ဣန္ဒြိယလုပမော။ ဣန္ဒြိယ+ဥပမ။

ဣန္ဒြိယလော=ဣန္ဒြော ဒဝ ပဒံ ခိပတိ ဧတ္တာတိ ဣန္ဒြိယလော။ ဣန္ဒ+ခိပ်+လ(ပ-ချေ)။ ဣံ ဂမနံ ဒဒါတိတိ ဣန္ဒြော(ဒွါရ)။ ဣ+ဒါ+အ။ ဣန္ဒြ ဌပိတော ခိလော ဣန္ဒြိယလော။ ဣန္ဒ+ခိလ။

သုဗ္ဗတော=သုန္ဒရံ ဝတံ ယဿာတိ သုဗ္ဗတော။ သု+ဇတ+ယ။

အပေတကဒ္ဒမော=အပေတော 'ကဒ္ဒမော အပေတကဒ္ဒမော။ အပေတ+ကဒ္ဒမ+ယ။

သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏။

၇-အရဟန္တဝဂ်။ ၇-ကောသမ္ဘိဝါသီတိဿတ္ထေရသာမဏေရဝတ္ထု

၉၆။ သန္တံ တဿ မနံ ဟောတိ၊ သန္တာ ဝါစာ စ ကမ္မ စ။
သမ္မဒညာ ဝိမုတ္တဿ၊ ဥပသန္တဿ တာဒိနော။

ဤတရား ဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဆရာယပ်တောင်ရိုးဖြင့် မျက်လုံးထိုးမိ၍ ပေါက်သွားသော်လည်း သည်းခံ၍မပြောပဲ ဝတ္တရား ပြုမြဲပြုနေသော ရဟန္တာဖြစ်သော ခုနစ်နှစ်အရွယ် သာမဏေငယ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ဆရာဖြစ်သော ကောသမ္ဘိတိဿထေရ် ရဟန္တာ ဖြစ်သည်။

အနက်

သမ္မဒညာ သမ္မာအညာယ၊ အကြောင်းအားလျော်စွာ သိ၍။ ဝိမုတ္တဿ၊ ငါးပါးသောဝိမုတ္တိတို့ဖြင့် ကိလေသာမှ လွတ်သော။ ဥပသန္တဿ၊ ကိုယ်တွင်း၌ ရာဂစသည်တို့ငြိမ်သက်သော။ တာဒိနော၊ ထိုသို့ ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘောမရှိသော။ တဿ၊ ထိုရဟန်းသာမဏေ၏။ မနံ စ၊ စိတ်သည်လည်း။ သန္တံ၊ ငြိမ်သက်၏။ ဝါစာ စ၊ နှုတ်အမူအရာသည်လည်း။ သန္တာ၊ ငြိမ်သက်၏။ ကမ္မံ စ၊ ကိုယ်အမူအရာသည်လည်း။ သန္တံ၊ ငြိမ်သက်၏။

စကားပြေ

အကြောင်းအားလျော်စွာ တရားကိုသိ၍ ကိလေသာတို့မှ လွတ်ပြီးလျှင် ငြိမ်သက်သော ဖောက်ပြန်ခြင်း သဘော မရှိသော ရဟန္တာသာမဏေ၏ စိတ်၊ နှုတ် အမှုအရာနှင့် ကိုယ်အမှုအရာတို့ ငြိမ်သက်ကုန်၏။

သန္တံ မနံ-အဘိဇ္ဈာအစရှိသော မနောဒုစရိုက်တို့၏ မရှိခြင်းကြောင့် ငြိမ်သက်သော စိတ်ရှိသူ ရ၏။

သန္တာ ဝါစာ-မုသာဝါဒအစရှိသော ဝစီဒုစရိုက်တို့၏ မရှိခြင်းကြောင့် စကားလည်း ငြိမ်သက်သူ ရ၏။

သန္တံ ကမ္မံ-ပါဏာတိပါတစသော ကာယဒုစရိုက်တို့၏ မရှိခြင်းကြောင့် ကိုယ်လည်း ငြိမ်သက်သူ ရ၏။

ဝိမုတ္တဿ-ငါးပါးသော(တဒဂ်, ဝိက္ခမ္ဘန, သမုစ္ဆေဒ, ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ, နိဿရဏ) ဝိမုတ္တိတို့မှ လွတ်မြောက်သူရ၏။

ယဉ်ကျေးမှု-ယဉ်ကျေးပြီးသောသူသည် လက်တဘက်တည်းဖြင့် ဆရာသမားများအား တစုံတခုကို မကပ်ရ၊ မပေးရ၊ ဆရာသမားများထံမှ မယူရ။
(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၄။)

ခုနစ်နှစ်အရွယ်သာမဏေပြုသောဝတ်-အိပ်ရာမှ ထပြီးလျှင် တံမြက်စည်းဖြင့် ကုဋိကိုလည်းကောင်း၊ မျက်နှာသစ်ရန်နေရာကိုလည်း ကောင်း လှည်း၍မျက်နှာသစ်ရေကိုထားပြီး ကျောင်းဝင်း၌ တံမြက်လှည်းသည်။ တံပူလည်းကပ်သည်။
(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၄။)

သန္တံ=သမေတိတိ သန္တံ။ သမု+တ။

ကောသမ္ပဝါသီတိဿတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏။

၇-အရဟန္တဝဂ်။ ၈-သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု

၉၇။ အဿဒ္ဓေါ အကတညူ စ၊ သန္နိစ္ဆေဒေါ စ ယော နရော။
ဟတာဝကာသော ဝန္တာသော၊ သ ဝေ ဥတ္တမပေါရိသော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သုံးကျိပ်သော တောကျောင်းနေ ရဟန်းတို့၏ ရွှေဝယ် ဣန္ဒြေငါးပါးကို မပွားပဲ မဂ်ဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်၏ဟု သင်ယုံကြည်သလောဟု ဘုရားရှင်၏ အမေးကို ခံရသော အရှင်သာရိပုတ္တရာကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ တောကျောင်းနေ ရဟန်းသုံးကျိပ်တို့ ပဋိသမ္ဘိဒါ ပတ္တရဟန္တာ ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယော နရော၊ အကြင်သူသည်။ အဿဒွေါ စ၊ မိမိရပြီးဂုဏ်ကို သူတပါး စကားဖြင့်သာ ယုံကြည်သူမဟုတ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ အကတညူ စ၊ နိဗ္ဗာန်ကို ကိုယ်တိုင်သိသူသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သန္နိစ္ဆေဒေါ စ၊ သံသရာဝဋ် သုံးပါးအစပ်ကိုလည်း ဖြတ်တောက်ပြီးသူသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဟတာဝကာသော စ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးပေးခွင့်ကို ဖြတ်ပြီးသူသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။ ဝန္တာသော စ၊ အလုံးစုံသောတဏှာကို ထွေးအန်ပြီးသူသည် လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။ သ-သော နရော၊ ထိုသူသည်။ ဝေ၊ စင်စစ်။ ဥတ္တမပုရိသော၊ ယောက်ျားဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

စကားပြေ

မိမိရပြီးသောဂုဏ်ကို သူတပါးစကားဖြင့်သာ မယုံကြည်သူ နိဗ္ဗာန်ကို ကိုယ်တိုင်သိမြင်သူ သံသရာဝဋ်သုံးပါးအစပ် ကုသိုလ် အကုသိုလ် အကျိုးပေးခွင့်နှင့် အလုံးစုံသောတဏှာတို့ကို ဖြတ်တောက်ထွေးအန်ပြီးသူသည် စင်စစ် ယောက်ျား ဖြစ်ဖြစ်ပေသည်။

အဿဒွေါ—မိမိရအပ်သောဂုဏ်ကျေးဇူးကို သူတပါးပြောသော စကားဖြင့် မယုံကြည်သောသူ ရ၏။

အကတ—နိဗ္ဗာန်ရ၏။

အကတညူ—နိဗ္ဗာန်ကို သိ၏ဟူသည် မျက်မှောက်ပြုပြီး သူတည်း။

သန္နိစ္ဆေဒ—၌ သန္နိအရ-ဝနုသန္နိ၊ သံသရာသန္နိ နှစ်ပါးရ၏။

သန္နိစ္ဆေဒေါ—ဝနုသန္နိ သံသရာသန္နိနှစ်ပါးကို ဖြတ်၍တည်သောပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

ဟတာဝကာသော — ၌အဝကာသ=ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ဟူသောမျိုးစေ့ ကုန်ပြီးသည်အဖြစ်ကြောင့် အကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သောအခွင့်ရ၏။

ဟတာဝကာသ—အရ ထိုအကျိုးပေးခွင့်ကို ပယ်သတ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

ဝန္တာသော—လေးပါးသောမဂ်တို့ဖြင့် ပြုအပ်သောကိစ္စကို ပြုပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အလုံးစုံသောအာသာတို့ကို ပျိုးအန်ပြီးသောပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

ဥတ္တမပုရိသော—လောကုတ္တရာတရားကို ထိုးထွင်း၍ သိပြီးသည်အဖြစ် ကြောင့် ယောက်ျားတို့တွင် မြတ်သည်၏အဖြစ်သို့ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

အသဒ္ဓေါ=ပရေသံ ကထာယ သဒ္ဓဟတိတိ သဒ္ဓေါ။ သံ+ဓာ+အ။

န သဒ္ဓေါ အသဒ္ဓေါ။ န+သဒ္ဓ။

အကတညူ=အကတံ (နိဗ္ဗာနံ) ဇာနာတိတိ အကတညူ။ အကတ+ည+ရ။

သန္နိဇ္ဈဒေါ=သန္နိ° ဆိန္ဒတိတိ သန္နိဇ္ဈဒေါ။ သန္နိ+ဆိဒ်+ဏ။

ဟတာဝကသော=ဟတော အဝကသော ယဿာတိ ဟတာဝကသော။

ဟတ+အဝကသ+ယ။

ဝန္တာသော=ဝန္တာ အာသာ အနေနာတိ ဝန္တာသော။ ဝန္တာ+အာသာ+
လ္လမ။

သာရိပုတ္တထွေရဝတ္ထုပြီး၏။

၇-အရဟန္တဝဂ်။ ၉-ခဒိရဝနိယရေဝတထွေရဝတ္ထု

၉၈။ ဂါမေ ဝါ ယဒိ ဝါရညေ၊ နိဇ္ဇေ ဝါ ယဒိ ဝါ ထလေ။

ယတ္ထံ အရဟန္တာ ဝိဟရန္တိ၊ တံ ဘူမိရာမဏေယျကံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ညီ ခုနစ်နှစ်အ
ရွယ်သာရှိသော ရှားတော၌ ဝါတွင်းသုံးလအတွင်း ရဟန္တာဖြစ်သော ခဒိရ
ရေဝတထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည်ဖြစ်
ကြသည်။

အနက်

ဂါမေဝါ၊ ရွာ၌သော်လည်းကောင်း။ ယဒိ၊ ထိုမှတစ်ပါး။ အရညေဝါ၊
တော၌သော်လည်းကောင်း။ နိဇ္ဇေဝါ၊ နိမ့်ရာချိုင့်ဝှမ်း၌သော်လည်းကောင်း။
ယဒိ၊ ထိုမှတစ်ပါး။ ထလေဝါ၊ ကုန်းမြင့်၌သော်လည်းကောင်း။ ယတ္ထံ၊
အကြင်တစ်ခုခုသောအရပ်၌။ အရဟန္တာ၊ ရဟန္တာတို့သည်။ ဝိဟရန္တိ၊
နေကုန်၏။ တံဘူမိ၊ ထိုနေရာအရပ်သည်။ ရာမဏေယျကံ၊ မွေ့လျော်ဖွယ်ရှိ၏။

စကားပြေ

ရဟန္တာတို့နေသောရွာဖြစ်စေ တောဖြစ်စေ နိမ့်ရာအရပ်ဖြစ်စေ ကုန်းမြင့်
ရာအရပ်ဖြစ်စေ တစ်ခုခုသောနေရာသည် မွေ့လျော်ဖွယ်ရှိ၏။

ဂါမေဝါ ယဒိ ဝါရညေ-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရွာအနီး၌သီတင်းသုံးသော
ကာယဝိဝေကကိုမရသော်လည်း စိတ္တဝိဝေကကို ရကုန်၏။ နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော

အာရုံတို့သည်ပင် ထိုရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စိတ်ကို တုန်လှုပ်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ကုန်၊ တော၌မူကား ကာယဝိဝေက စိတ္တဝိဝေကနှစ်ပါးလုံးကို ရနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ရဟန္တာတို့နေသောနေရာသည် မွေ့လျော်ဘွယ်ရှိ၏ဟု ဆိုသည်။

ရှင်သင်္ခရိပုတ္တရာ၏မွေးချင်းများ—အရှင်သာရိပုတ္တရာ၌ စာလာ၊ ဥပစာလာ၊ သိဿပစာလာဟု နှမသုံးယောက်၊ စုန္ဒ၊ ဥပသေန၊ ရေဝတဟု ညီသုံးယောက် ရှိသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၆။)

ရှင်သီဝလိ—ရှင်သီဝလိ အလောင်းလျာသည် မြို့တံခါးလေးခုကို ခုနစ်နှစ် ခုနစ်လ ပိတ်ဆို့ခဲ့မှုကြောင့် မြေကြီးတယူဇနာ မြင့်တက်သည်တိုင်အောင် အဝီစိငရဲသို့ကျရပြီး မြို့တံခါးအသေးလေးခုကိုလည်း မိခင်စကားအရ ပိတ်ဆို့ခဲ့မှုကြောင့် ထိုမိခင်ဝမ်းတွင်းမှပင် ခုနစ်နှစ် ခုနစ်လကိန်းရပြီး ခုနစ်ရက်တိတိ ယောနိဝ၌ ကန့်လန့်ဖြစ်ရသည်။

ပျားရည်လှူကျိုး—ညဉ့်မလွန်သော ပျားရည်ကို ဝိပဿီဘုရားရှင်အား လှူခဲ့မှုကြောင့် ရှင်သီဝလိသည် လာဘ်လာဘ ပေါများရသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၂။)

ဂါမေ=ဝသန္တိ ဘက္ခန္တိ ဧတ္တာတိ ဂါမော။ ဂသ်+မ။

ဂါယန္တိ ဧတ္တာတိ ဂါမော။ ဂါ+မ။

အရညေ=အရိယတေ ဂမ္ပတေတိ အရညံ။ အရ+ည။

နိန္ဒေ =နိ+မန(အဘျာသေ)+ဏ (မ ကို န ပြု)။

ထလေ =တိဋ္ဌန္တိ ဧတ္တာတိ ထလံ။ ဌာ+လ (ဌ ကို ထ ပြု)။

ရာမဏေယျကံ=ရမနိယမေဝ ရမဏီယကံ၊ တဿ ဘာဝေါ ရာမဏေယျကံ။
ရမဏီယ+ဏ။

ခဒိရဝနိယရေဝတဓတ္ထရဝတ္ထုပြီး၏။

၇ -အရဟန္တဝဂ်။ ၁၀ -အညတရက္ခတ္တဝတ္ထု

၉၉။ ရမဏီယာနိ အရညာနိ၊ ယတ္ထ န ရမတိ ဇနော။

ဝီတရာဂါ ရမိဿန္တိ၊ န တေ ကာမဂဝေသိနော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘုရားရှင်အထံမှ ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုယူ၍ ဥယျာဉ်

ဟောင်း တခုအတွင်း၌ တရားအားထုတ်နေသော ရဟန်းအား ဖောက်ပြန်သော အမှုအရာကိုပြသော ပြည့်တန်ဆာမကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ တရားအားထုတ်နေသော ရဟန်းသည် ပဋိသမ္ဘိဒါ ပတ္တ ရဟန္တာဖြစ်သည်။

အနက်

အရညးနိ၊ တောတို့သည်။ ရမဏီယာနိ၊ မွေ့လျော်ဖွယ်ရှိကုန်၏။ ယတ္ထ၊ အကြင်တော၌။ ဇနော၊ ကာမရှာမှီးသောသူသည်။ န ရမတိ၊ မမွေ့လျော်နိုင်။ ဝိတရာဂါ၊ ရာဂကင်းကုန်သော။ ယေ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်ကား။ ရမိဿန္တိ၊ မွေ့လျော်ကုန်လတ္တံ့။ တေ၊ ထိုရာဂကင်းသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ န ကာမဂဝေသိနော၊ ကာမကို မရှာမှီးကြကုန်။

စကားပြေ

ယင်ကောင်နှင့်တူသော ကာမရှာမှီးသောသူသည် မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းသော တော၌ မမွေ့လျော်ကုန်၊ ပျားပိတုန်းနှင့်တူကုန်သော ကာမကိုမရှာမှီးပဲ ရာဂကင်းသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်ကား မွေ့လျော်ဖွယ် ကောင်းသော ကြာတောစသည်တို့၌ မွေ့လျော်ကုန်၏။

ဇနော - ကာမဂုဏ်ကိုရှာမှီးသော လူရ၏။

ယတ္ထ န ရမတိ ဇနော—ပွင့်သော ကြာရှိသော တော၌ယင်ကောင်တို့သည် မပျော်သကဲ့သို့ ကာမဂုဏ်ကိုရှာသော လူအပေါင်းတို့သည် တော၌မပျော်။

ဝိတရာဂါ ရမိဿန္တိ—ပျားပိတုန်းတို့သည်ပဒုမ္မာကြာတောတို့၌ပျော်သကဲ့သို့ အာသဝေါကုန်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် တော၌ပျော်ကုန်၏။

ဝိတရာဂါ=ဝိဂတော ရာဂေါ ဇတေသန္တိ ဝိတရာဂါ။ ဝိတ+ရာဂ+တေ။

ကာမဂဝေသိနော=ကာမေ ဂဝေသတီတိ ကာမဂဝေသိ။ ကာမ+ဂဝေသ+ဏီ။

အညဗာရဏတ္ထိဝတ္ထု၊ ပြီး၏။

အရဟန္တာဝဂ်ပြီး၏။

၈ - သဟဿဝဂ်

၁-တမ္ဗဒါဠိကစောရသုတ္တံ

၁၀၀။ သဟဿမပိ စေ ဝါစာ၊ အနတ္ထပဒသံဟိတာ။

ဧကံ အတ္ထပဒံ သေယျော၊ ယံသုတွာ ဥပသမ္ပတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ဗာရာဏသီပြည်အနီး ဝေဠုဝန် ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ဆွမ်း အနုမောဒနာတရားကို နာပြီးလျှင် တုသိတာဘုံသို့ ရောက်သော (၅၅)နှစ်ပတ်လုံး ခိုးသူ သတ်ရာထူးကိုယူ၍ လူတို့ကိုသတ်သော တမ္ဗဒါဠိက ခိုးသူသတ်သမားကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောဘာပန်စသည်ဖြစ် ကြသည်။

အနက်

အနတ္ထပဒသံဟိတာ၊ တောဘွဲ့တောင်ဘွဲ့ အကျိုးမဲ့ပုဒ်နှင့်ဆိုင်သော။ ဝါစာ၊ စကားသည်။ စေ သဟဿမပိ၊ အခွန်းတထောင်ရှိစေ ဘာမူ။ (ပါပိကာ၊ ယုတ်မာ ၏။) ယံ၊ အကြင်စကားကို။ သုတွာ၊ ကြားနာရ၍။ ဥပသမ္ပတိ၊ ရာဂ စသည် ငြိမ်း အေး၏။ တံ၊ ထိုရာဂစသည် ငြိမ်းအေးစေသော။ ဧကံ အတ္ထပဒံ၊ အကျိုးရှိသော ပုဒ်တပုဒ်သည်သာ။ သေယျော၊ ပို၍လွန်မြတ်၏။

စကားပြေ

တောဘွဲ့တောင်ဘွဲ့ အကျိုးမဲ့ပုဒ်နှင့်ဆိုင်သော စကားသည် အခွန်းတထောင် နှစ်ထောင်ပင်ရှိသော်လည်း ယုတ်မာ၏၊ မမြတ်။ ရာဂစသည် ငြိမ်းအေးနိုင်သော ပုဒ်တပုဒ်က သာ၍ မြင့်မြတ်၏။

အနတ္ထပဒ၊ အတ္ထပဒ—သံသရာမှ လွတ်မြောက်ကြောင်းမဟုတ်သောတောဘွဲ့ တောင်ဘွဲ့ သောစကားကို အနတ္ထပဒသံဟိတာ ခေါ်သည်။

ရာဂ စသည်ငြိမ်းကြောင်း နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း စကားကို အတ္ထပဒ ခေါ်သည်။

မိတ်ဆွေကောင်းရှိမှု—တမ္ဗဒါဠိကသည် (၅၅)နှစ် တိုင်တိုင် သူများအသက် သတ်ခဲ့သော်လည်း အရှင်သာရိပုတ္တရာတည်းဟူသော မိတ်ဆွေကောင်းနှင့်တွေ့ ဆုံလိုက်သဖြင့် တုသိတာနတ်ပြည်သို့ ရောက်ရသည်။ (ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၀၇။)

အနတ္တပဒသံဟိတာ = အနတ္တာနိ ပဒါနိ အနတ္တပဒါနိ။ အနတ္တပဒေဟိသံဟိတာ
အနတ္တပဒသံဟိတာ။ အနတ္တပဒ + သံဟိတာ။

သံဟိတာ = သုဠု ထပိတာ သံဟိတာ။ သံ + ဓာ + တ။

အတ္တပဒံ = အတ္တော အဿ အတ္တိတိ အတ္တံ (ပဒ)။ အတ္တ + ဣ။
အတ္တံ (အကျိုးရှိသော) ပဒံ အတ္တပဒံ။ အတ္တ + ပဒ။

အတ္တော = အရန္တိ ပဝတ္တန္တိ အနေနာတိ အတ္တော။ အရံ + ယ။

တမ္ပဒါကဋ္ဌိကစောရဿာတကဝတ္ထုပြီး၏။

ဂ-သဟဿဝဂ်။ ၂-ဗာဟိယဒါရုစီရိယတ္ထေရဝတ္ထု

၁၀၁။ သဟဿမပိ စေ ဂါထာ၊ အနတ္တပဒသံဟိတာ။

ဧကံ ဂါထာပဒံ သေယျော၊ ယံ သုတွာ ဥပသမ္ပတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဆွမ်းခံနေသော ဘုရားရှင်၏တရားကို နာရ၍
ခံပါဘိညတေဒဂ်ရသော ရဟန္တာ ဗာဟိယဒါရုစီရိယထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍
ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည်ဖြစ်
ကြသည်။

အနက်

အနတ္တပဒသံဟိတာ၊ အကျိုးမဲ့ပုဒ်နှင့်ဆိုင်သော။ ဂါထာ၊ ဂါထာသည်။ စေ
သဟဿမပိ၊ တထောင်ပင်ဖြစ်စေကာမူ။ ပါပိကာ၊ ယုတ်မာ၏။ ဝါ၊ မမြတ်။ ယံ၊
အကြင်ဂါထာကို။ သုတွာ၊ ကြားနာရ၍။ ဥပသမ္ပတိ၊ ရာဂ စသည်ငြိမ်း၏။ တံ၊
ထိုရာဂ စသည် ငြိမ်းစေသော။ ဧကံဂါထာပဒံ၊ တဂါထာသည်။ သေယျော၊
ပို၍ လွန်မြတ်၏။

စကားပြေ

အကျိုးမဲ့ပုဒ်နှင့်ဆိုင်သော ဂါထာသည် တထောင်ပင်ဖြစ်စေကာမူ မမြတ်။
ရာဂ စသည် ငြိမ်းစေသောဂါထာသည် တဂါထာပင်ဖြစ်စေကာမူမြတ်၏။

သပိတ်၊ သင်္ကန်း မလှူဖူးသူ၏အပြစ်—ဗာဟိယဒါရုစီရိယ အလောင်းလျာ
သည် အနှစ်နှစ်သောင်းတိုင်တိုင် ရဟန်းတရားအားထုတ်ခဲ့သော်လည်း သပိတ်
သင်္ကန်းဖြင့် ရဟန်းတပါးကိုမျှ မချီးမြှောက်ခဲ့ဖူးသောကြောင့် ဘုရားရှင်သည်
ဟေ့ ဘိက္ခုခေါ်တော်မူ။ (ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။ ၄၁၁။)

သေပြီးမှ တေဒဂ်ဘွဲ့ရသူ — ဗာဟိယ ဒါရုစီရိယသည် ပဒိနိဗ္ဗာန်စံပြီးမှ
ခိပ္ပါဘိညာ တေဒဂ်ဘွဲ့ရသည်။ (ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁၂။)

မြတ်သောဂါထာ—အကျိုးမရှိသော ဂါထာတထောင်ထက် အကျိုးရှိသော
တဂါထာကမြတ်သည်။ (ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁၂။)

ဂါထာပဒံ=ဂါထာယ ပဒံ ဂါထာပဒံ။ ဂါထာ+ပဒ။

ဗာဟိယဒါရုစီရိယ ဝတ္ထုပြီး၏။

ဂ.သဟဿဝဂ်။ ၃—ကုဏ္ဍလကေသိထေရီဝတ္ထု

၁၀၂။ ယော စ ဂါထာ သတံ ဘာသေ၊ အနတ္ထပဒသံဟိတာ။
ဧကံ ဓမ္မပဒံ သေယျော၊ ယံ သုတ္တာ ဥပသမ္ပတိ။

၁၀၃။ ယော သဟဿံ သဟဿေန၊ သင်္ဂါမေ မာနုသေ ဇိနေ။
ဧကေ ဇေယျမတ္တာနံ၊ သ ဝေ သင်္ဂါမဇုတ္တမော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရှင်သာရိပုတ္တရာအား ဝါဒတထောင်မေးပြီး
ရဟန်းပြု၍ နှစ်ရက်သုံးရက်မှာ ပဋိသမ္ဘိဒါလေးပါးနှင့်တကွ ရဟန္တာမဖြစ်သော
ကုဏ္ဍလကေသိ ထေရီမကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြ
သည်။

အနက်

အနတ္ထပဒသံဟိတာ၊ အကျိုးမဲ့ပုဒ်နှင့်စပ်ဆိုင်သော။ ဂါထာသတံ၊ ဂါထာ
တရာကို။ ယော၊ အကြင်သူသည်။ ဘာသေ၊ ဆိုစေကာမူ။ ပါပိကံ၊ ယုတ်မာ၏။
(ဝါ) မမြတ်။ ယံ၊ အကြင်ဂါထာကို။ သုတ္တာ၊ ကြားနာရ၍။ ဥပသမ္ပတိ၊ ရာဂ
စသည်ငြိမ်းအေး၏။ တံ၊ ထိုရာဂစသည်ငြိမ်းအေးစေသော။ ဧကံ ဓမ္မပဒံ၊ တခု
သောတရားပုဒ်သည်။ သေယျော၊ ပို၍လွန်မြတ်၏။

ယော၊ အကြင်စစ်သားသည်။ သင်္ဂါမေ၊ စစ်မြေပြင်၌။ မာနုသေ၊
အခြားသောရန်သူစစ်သားတို့ကို။ သဟဿေန သဟဿံ၊ အကြိမ်တသန်းတိုင်
အောင်။ ဇိနေ၊ အောင်ရာ၏။ ယော စ၊ အကြင်သာသနာ့သူရဲကောင်းသည်ကား။
ဧကေ၊ တကြိမ်မျှ။ အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ကို (မိမိ၏ကိုယ်တွင်းကိလေသာကို)။
ဇေယျ၊ အောင်နိုင်ရာ၏။ ဝေ၊ စင်စစ်။ သော၊ ကိုယ်တွင်းကိလေသာကို တကြိမ်
မျှ အောင်နိုင်သောသူသည်သာ။ သင်္ဂါမဇုတ္တမော၊ စစ်နိုင်သူတို့တွင် အမြတ်ဆုံး
ဖြစ်၏။

စကားပြေ

အကျိုးမဲ့ပုဒ်နှင့်ဆိုင်သော ဂါထာတထောင်ကိုဆိုစေကာမူ မမြတ်။ ရာဂ ငြိမ်းအေးစေတတ်သော တရားတပုဒ်သည်သာ ပိုလွန်၍မြတ်၏။ စစ်မြေပြင်၌ စစ်သားသည် ရန်သူတို့ကို အကြိမ်တသန်းတိုင်တိုင် အောင်ခြင်းထက် ကိုယ်တွင်း ကိလေသာကို တကြိမ်မျှ အောင်သောသူရဲကောင်းသည်သာ စစ်နိုင်သူတို့တွင် အမြတ်ဆုံးဖြစ်သည်။

ဓမ္မပဒ - ခန္ဓာစသည်နှင့်စပ်လျဉ်းသော အကျိုးစီးပွားကိုဖြစ်စေသော တရား အပေါင်းနှင့် အနဘိဇ္ဈာ၊ အဗျာပါဒ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိဟူသော ပရိဗ္ဗာ-ဇကဓမ္မပဒ ၄-ပါးတွင် တပါးပါးရ၏။

မြတ်သောပုဒ်နှင့် မမြတ်သောပုဒ် - အကျိုးမရှိသောပုဒ်တရာထက် အကျိုး ရှိသော တပုဒ်ကမြတ်သည်။

မည်သည့်ရန်အရေးကြီးသနည်း - အပြင်ရန်သူအောင်နိုင်သည်ထက် အတွင်း ကိလေသာရန်အောင်နိုင်ဖို့ အရေးကြီးသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁၇။)

သင်္ဂါမေ = သင်္ဂါမယန္တိ ဧတ္ထာတိ သင်္ဂါမော။ သင်္ဂါမ် + အ။

သင်္ဂါမဇုတ္တမော = သင်္ဂါမေ ဇတန္တိတိ သင်္ဂါမဇော။ သင်္ဂါမ + ဇိ + အ။ သင်္ဂါ-
မဇာနံ ဥတ္တမော သင်္ဂါမဇုတ္တမော။ သင်္ဂါမဇ + ဥတ္တမ။

ကုဏ္ဍလကေသိတ္တေရိဝတ္ထုပြီး၏။

ဂ-သဟဿဝဂ်။ ၄-အနတ္တပုစ္ဆကဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

၁၀၄။ အတ္တာ ဟဝေ ဇိတံ သေယျော၊ ယာ စာယံ ဣတရာ ပဇာ။
အတ္တဒန္တဿ ပေါသဿ၊ နိစ္စံ သညတစာရိနော။

၁၀၅။ နေဝ ဒေဝေါ န ဂန္ဓဗ္ဗော၊ န မာရော သဟ ဗြဟ္မနာ။
ဇိတံ အပဇိတံ ကယိရာ၊ တထာရူပဿ ဇန္တုနော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်ဇေတဝန်ကျောင်း တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘုရားရှင်အား အကျိုးမဲ့သောစကားကို သိပါသလောဟု မေးသော အနတ္တပုစ္ဆကပုဏ္ဏားကို အကြောင်းပြု၍ဟောတော် မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြ သည်။

အနက်

အတ္တာ၊ မိမိကိုယ်ကို။ ဟဝေ၊ စင်စစ်။ ဇိတံ ဇိတော၊ အောင်ခြင်းသည်။ သေယျော၊ မြတ်၏။ ဣတရာ၊ မိမိကိုယ်ကိုအောင်ခြင်းမှကြွင်းသော။ ယာ အယံ ပဇာ၊ အကြင်သတ္တဝါသည်။ (ဇုတာဒိနာ၊ ကြွေအန်ကစားခြင်းစသည်ဖြင့်။) ဇိတော၊ အောင်ခြင်းသည်။ ဘဝေယျ၊ ဖြစ်ရာ၏။ တံ၊ ထိုသို့အောင်ခြင်းသည်။ န သေယျော၊ မမြတ်။ အတ္တဒန္တဿ၊ မိမိကိုယ်ကိုဆုံးမပြီးသော။ (ကာယာဒိဟိ၊ ကိုယ်နှုတ်နှလုံးတို့ဖြင့်။) နိစ္စံ သညတစာရိနော၊ အမြဲစောင့်စည်းအပ်သောအကျင့်ရှိသော။ တထာရူပဿ၊ ထိုသို့သဘောရှိသော။ ဇန္တုနော၊ သတ္တဝါ၏။ ဇိတံ၊ အောင်ခြင်းကို။ ဒေဝေါ၊ နတ်သည်။ အပဇိတံ၊ ရှုံးအောင်။ နေဝ ကယိရာ၊ မပြုနိုင်ရာ။ ဂန္ဓဗ္ဗော၊ ဂန္ဓဗ္ဗနတ်သည်။ အပဇိတံ၊ ရှုံးအောင်။ န ကယိရာ၊ မပြုနိုင်ရာ။ ဗြဟ္မာနာ၊ ဗြဟ္မာနှင့်။ သဟ၊ တကွ။ မာရော၊ မာရ်နတ်သည်။ အပဇိတံ၊ ရှုံးအောင်။ န ကယိရာ၊ မပြုနိုင်ရာ။

စကားပြေ

မိမိကိုယ်ကို *အောင်ခြင်းသည် မြတ်၏။ ကြွေအန်ကစားခြင်း စသည်ဖြင့် အောင်ခြင်းသည် မမြတ်။ အကြောင်းကား မိမိကိုယ်ကိုဆုံးမပြီး၍ ကိုယ်နှုတ်နှလုံးကိုစောင့်စည်းသော သတ္တဝါ၏အောင်ခြင်းကို နတ် ဂန္ဓဗ္ဗ ဗြဟ္မာ မာရ်နတ် မည်သူမျှရှုံးအောင်မပြုနိုင်သောကြောင့်တည်း။

- အတ္တဒန္တ— ကိလေသာမရှိအောင်ပြုသည်လို အတ္တဒန္တခေါ်သည်။
- အတ္တဒန္တဿ = အတ္တာနံ ဒန္တော အတ္တဒန္တော။ အတ္တ+ဒန္တ။
- သညတစာရိနော = သံယမိတ္တာတိ သညတော။ သံ+ယမ္+တ။ စရဏံ စာရော၊ သညတော စာရော အဿ အတ္တိတိ သညတစာရိ။
- ဒေဝေါ = ဒိဗ္ဗပဉ္စကာမဂုဏေဟိ ကိဉ္ဇတိတိ ဒေဝေါ။ ဒိဝု+ဏ။
- ဂန္ဓဗ္ဗော = ဂန္ဓံ အဗ္ဗတိ ပရိဘုဉ္ဇတိတိ ဂန္ဓဗ္ဗော။ ဂန္ဓ+အဗ္ဗ+အ။
- ဗြဟ္မာနာ = ဗြဟ္မတိ ဝုဉ္စိ ဂစ္ဆတိတိ ဗြဟ္မာ။ ဗြဟ်+မ။
- တထာရူပဿ = ရူပဿ အနုရူပံ တထာရူပံ၊ ရူပဿ ယောဂံ တထာရူပံ။ တထာ+ရူပ။
- ဇန္တုနော = ဇာယတိတိ ဇန္တု။ ဇန့်+တု။

အနတ္တပုစ္ဆကပြာဟူဏဝတ္ထုပြီး၏။

ဂ-သဟဿဝဂ်။ ၅-သာရိပုတ္တတ္ထေရဿမာတုလဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

၁၀၆။ မာသေ မာသေ သဟဿေန၊ ယော ယဇေထ သတံသမံ။

ဧကေ ဘာဝိတတ္တာနံ၊ မုဟုတ္တမပိ ပူဇယေ။

သာယေဝ ပူဇနာ သေယျော၊ ယဉ္ဇေ ဝဿသတံ ဟုတံ။

ဤကဗျာဒေသနာတော်ကို အဘိုးရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန် ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဗြဟ္မာ့ပြည်ကိုတောင့်တ၍ လစဉ်လ တိုင်း တက္ကတုန်းတို့အား ငွေတထောင်တထောင်လှူနေသောအရှင်သာရိပုတ္တရာ ၏ ဦးရီးတော် ပုဏ္ဏားကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော် အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဦးရီးတော်ပုဏ္ဏားတို့ သောတာပန် စသည်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယော၊ အကြင်သူသည်။ သတံသမံ၊ အနှစ်တရာပတ်လုံး။ မာသေ မာသေ၊ လတိုင်းလတိုင်း။ သဟဿေန၊ တထောင်သောဥစ္စာကိုပေးလှူခြင်းဖြင့်။ ယဇေထ၊ ပူဇော်ရာ၏။ ဘာဝိတတ္တာနံ၊ သီလစသည်ဖြင့် ပွားစေအပ်သောသူကို။ ဧကေ၊ တကြိမ်မျှ။ မုဟုတ္တမပိ၊ တခဏမျှ။ ပူဇယေ၊ ပူဇော်ရာ၏။ ဝဿသတံ၊ အနှစ်တရာ ပတ်လုံး။ ယံ ဟုတံ၊ အကြင်တက္ကတုန်းတို့အား ပူဇော်ခြင်းသည်။ စေ ဟောတိ၊ အကယ်၍ဖြစ်၏။ တတော၊ ထိုထက်။ သာယေဝ ပူဇနာ၊ တကြိမ်တခါမျှ အရိယာတို့အား ဆွမ်းတဖွန်းမျှ လှူဒါန်းခြင်းသည်သာ။ သေယျော၊ မြတ်၏။

• စကားပြေ

အနှစ်တရာပတ်လုံး လတိုင်းလတိုင်း ငွေတထောင်တထောင်ကို တက္ကတုန်း တို့အား လှူဒါန်းခြင်းထက် သီလစသည်ဖြင့် မိမိကိုယ်ကို ပွားစေသော အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို တကြိမ်တခါမျှ ကြည်ညိုစွာဖူးမြော်ခြင်း၊ တဖွန်းစာမျှလှူခြင်းက သာ၍မြတ်သည်။

ပုထုဇဉ်ကို နေ့စဉ် ငွေတထောင်လှူသည်ထက် အရိယာကို အနည်းငယ်မျှ လှူခြင်းက ပို၍မြတ်သည်။

အကျိုးများသော အလှူခံ—နိဂဏ္ဌတို့အား အနှစ်တရာတိုင်တိုင် လှူဒါန်း နေသည်ထက် ဗုဒ္ဓသာဝကများကို ကြည်ညိုစိတ်ဖြင့်ကြည်ခြင်း ဆွမ်းတဖွန်းမျှ လောင်းခြင်းက အကျိုးများသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂၀။)

ဘာဝိတတ္တာနံ=ဘာဝေတိတိ ဘာဝိတော။ ဘူ+ဏေ+တ။
ဘာဝိတဿ ဘာဝေါ ဘာဝိတတံ။ ဘာဝိတ+အတ္တ။

မုဟုတ္တမပိ=မုဟုတ္တံ+အပိ။ မုဟုတ္တံ=ဟုတ္တံ ကုဋိလယတိ ရတ္တိ ဒိဝသေသု
သုဘာသုဘဒဿနတောတိ မုဟုတ္တံ။ ဣ+တ။ (ဓဇာတ်အစဉ်
မုလာ ဣဓေ)

ဝဿသတံ=ဝဿာနံ သတံ ဝဿသတံ။ ဝဿ+သတ။

သာရိပုတ္တတ္ထေရဿမာတုလဗြာဟ္မဏဂတ္ထုပြီး၏။

ဂ-သဟဿဝဂ်။ ၆-သာရိပုတ္တတ္ထေရဿဘာဂိနေယျဝတ္ထု

၁၀၇။ ယော စ ဝဿသတံ ဇန္တု၊ အဂ္ဂိ° ပရိစရေ ဝနေ။
ဧကေ ဘာဝိတတ္တာနံ၊ မုဟုတ္တမပိ ပူဇယေ။
သာယေဝ ပူဇနာ သေယျော၊ ယဉ္ဇေ ဝဿသတံ ဟုတံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် လတိုင်းလတိုင်း သားကောင်
တကောင်တကောင်ကို မီးအားပူဇော်ပြီး ဗြဟ္မာ့ပြည်ရောက်ကြောင်းဟု အယူ
ရှိသောအရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ တူဖြစ်သော ပုဏ္ဏားကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော်
မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် တူဖြစ်သောပုဏ္ဏားတို့
သောတာပန် စသည်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယော ဇန္တု၊ အကြင်သတ္တဝါသည်။ ဝဿသတံ၊ အနှစ်တရာပတ်လုံး။ ဝနေ၊
တော၌။ အဂ္ဂိ°၊ မီးကို။ ပရိစရေ၊ လုပ်ကျွေးပူဇော်ရာ၏။ ဘာဝိတတ္တာနံ၊
သီလစသည်ဖြင့် ပွားစေအပ်သောသူကို ဧကေ၊ တကြိမ်မျှ။ မုဟုတ္တမပိ၊ တခ
ဏမျှ။ ပူဇယေ၊ ပူဇော်ရာ၏။ ဝဿသတံ၊ အနှစ်တရာပတ်လုံး။ ယံ ဟုတံ၊
အကြင်မီးကိုပူဇော်ခြင်းသည်။ စေ ဟောတိ၊ အကယ်၍ဖြစ်၏။ တတော၊ ထို့သက်။
သာယေဝ ပူဇနာ၊ တကြိမ်တခါမျှ အရိယာတို့အား ဆွမ်းတဇွန်မျှ လှူဒါန်း
ခြင်းသည်သာ။ သေယျော၊ မြတ်၏။

စကားပြေ

အနှစ်တရာပတ်လုံး တော၌ မီးကိုလုပ်ကျွေးပူဇော်ခြင်းထက် မိမိကိုယ်ကို သီလစသည်ဖြင့် ပွားစေသော အရိယာတို့အား တကြိမ်တခါမျှ ပူဇော်ခြင်း သည် သာ၍မြတ်သည်။

သာရိပုတ္တတ္ထေရဿဘာဂိနေယျဝတ္ထုပြီး၏။

ဂ-သဟဿဝဂ်။ ၇-သာရိပုတ္တတ္ထေရဿသဟာယကမြာဟူဏဝတ္ထု

၁၀၈။ ယံ ကိဉ္စ ယိဋ္ဌံ ဝ ဟုတံ ဝလောကေ၊
သံဝစ္ဆရံ ယဇေထ ပုညပေက္ခော။
သဗ္ဗမ္ပိ တံ န စတုဘာဂမေတိ၊
အဘိဝါဒနာ ဥဇ္ဈဂတေသု သေယျော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန် ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဗြဟ္မာ့ပြည်ရောက်ကြောင်း တနှစ် ပတ်လုံး ယဇ်ကြီး ယဇ်ငယ်ပူဇော်မှုကိုပြုနေသော အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏မိတ်ဆွေ ပုဏ္ဏားကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ မိတ်ဆွေသူငယ်ချင်းပုဏ္ဏားသည် သောတာပန်စသည်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

လောကေ၊ သောကဉ္စ။ ပုညပေက္ခော၊ ကောင်းမှုကို လိုလားသောသူသည်။
ယံကိဉ္စ၊ အလုံးစုံသော။ ယိဋ္ဌံဝါ၊ ယဇ်ကြီးကိုလည်းကောင်း။ ဟုတံဝါ၊ ယဇ်ငယ်
ကိုလည်းကောင်း။ သံဝစ္ဆရံ၊ တနှစ်ပတ်လုံး။ ယဇေထ၊ ပူဇော်ရာ၏။ ဥဇ္ဈဂ-
တေသု၊ ဖြောင့်မတ်စွာကျင့်ကုန်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ အဘိဝါဒနာ၊ ရှိခိုး
ခြင်းစေတနာ၏အကျိုးသည်။ သေယျော၊ မြတ်၏။ တတော၊ ထိုအရိယာ
ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုရှိခိုးခြင်း စေတနာမှ။ စတုဘာဂံ၊ လေးဖွဲ့တဖွဲ့ကို။ သဗ္ဗမ္ပိ၊ အလုံးစုံ
သော။ တံ၊ ထိုယဇ်ကြီးယဇ်ငယ် တနှစ်ပတ်လုံး ပူဇော်ခြင်းသည်။ န တေ၊
မမီနိုင်။ (ဝါ)အဖိုးမထိုက်။

စကားပြေ

လောကမှာ ကောင်းမှုကိုလိုလားသောသူသည် တနှစ်ပတ်လုံး ယဇ်ကြီး
ယဇ်ငယ်ပူဇော်ခြင်းထက် ဖြောင့်မတ်စွာကျင့်ကုန်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို

ရှိခိုးခြင်းစေတနာအကျိုးသည် မြတ်သည်ဖြစ်၍ ရှိခိုးခြင်းစေတနာအကျိုးကို လေးဖို့တဖို့မျှ အလုံးစုံသော ယဇ်ကြီးယဇ်ငယ်ပူဇော်ခြင်းသည် မမီနိုင်၊ အဖိုး မထိုက်တန်။

ယိဋ္ဌ-များသောအားဖြင့် မင်္ဂလာပြုရာ နေ့ရက်တို့၌ ပြုအပ်သောအလှူ။

ဟုတ-အထူးပြုအပ်သောညွှတ်သည်အားလှူမှု ကံကံ၏ အကျိုးကို ယုံကြည်၍ ပြုသောအလှူ။

ဥဇ္ဈဂတ-အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

ယိဋ္ဌ=ဣဒ္ဓ တေတိ ယိဋ္ဌံ။ ယဇ်+တ။

သံဝစ္ဆရံ=သံဝသတိ ဧတ္တာတိ သံဝစ္ဆရော။ သံ+ဝသ+ဆရ(သကိုစ-ပြု)

ပုညပေက္ခော=ပုညံ ပေက္ခော ပုညပေက္ခော။ ပုည+ပေက္ခ။

ဥဇ္ဈဂတေသု=ဥဇ္ဈ ဂတော ဥဇ္ဈဂတော။ ဥဇ္ဈ+ဂတ။

သာရိပုတ္တတ္ထေရဿသဟာယကဗြာဟ္မဏဝတ္ထုပြီး၏။

ဂ-သဟဿဝဂ်။ ဂ-အာယုဝဇနကုမာရဝတ္ထု

၁၀၉။ အဘိဝါဒနသီလိဿ၊ နိစ္စံ ဝုဇ္ဈာပစာယိနော။

စတ္တာရော ဓမ္မာ ဝဇ္ဈန္တိ၊ အာယု ဝဏ္ဏော သုခံ ဗလံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ဒီဃလင်္ခိကမြို့ကိုမှီ၍ တောကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဒီဃလင်္ခိကမြို့သား သာသနာပရဟန်း လူထွက်၏ ခုနစ်ရက်မျှ အသက်ရှင်မည့်သားကို ဘုရားရှင်၏ပရိတ်တော် တန်ခိုးကြောင့် အသက်တရားနှစ်ဆယ်ရှည်သော အာယုဝဇနကုမာရကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ဥပါသကာငါးရာနှင့်တကွ အာယုဝဇနကုမာရတို့ သောတာပန်စသည်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

နိစ္စံ၊ အမြဲ။ အဘိဝါဒနသီလိဿ၊ ရှိခိုးခြင်းရှိသော။ ဝုဇ္ဈာပစာယိနော၊ မိမိထက် ဂုဏ်အသက်သိက္ခာအားဖြင့် ကြီးကုန်သောသူတို့၌ အရှိအသေပြုလေ့ရှိသောသူအား။ အာယု၊ အသက်ရှည်ခြင်း လည်းကောင်း။ ဝဏ္ဏော၊ အဆင်းလှခြင်းလည်းကောင်း။ သုခံ၊ ချမ်းသာခြင်းလည်းကောင်း။ ဗလံ၊

ခွန်အားကြီးခြင်းလည်းကောင်း၊ လူတိ၊ ဤသို့။ စတ္တာရော ဓမ္မာ၊ အကျိုးထူး
တရား လေးပါးတို့သည်။ ဝနုန္တိ၊ တိုးပွားကုန်၏။

စကားပြေ

မိမိထက်ဂုဏ် သိက္ခာ အသက်ကြီးကုန်သော သူတို့ကို အမြဲအရိုအသေပြုလေ့
ရှိ၍ ရှိခိုးလေ့ရှိသူအား အသက်ရှည်ခြင်း၊ အဆင်းလှခြင်း၊ ချမ်းသာခြင်း၊ ခွန်
အားကြီးခြင်းဟူသော အကျိုးထူးတရား လေးပါးတို့သည် တိုးပွားကုန်၏။

အသက်ရှည်ခြင်း—အနှစ်(၅၀)နေရမည့်ကံပါလာသူသည် (၂၅)နှစ်အရွယ်၌
အသက်အန္တရာယ်ကြုံလျှင် မိမိထက် အသက် ဂုဏ် သိက္ခာကြီးသူကို ရိုသေမှုပြု
လျှင် ထိုအန္တရာယ်များ ငြိမ်းသွားသည်ကို အသက်ရှည်နိုင်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

အဘိဝါဒနသီလိဿ = အဘိဝါဒနံ သီလံ အဿာတိ အဘိဝါဒနသီလီ။
အဘိဝါဒန+သီလ+ဏီ။

ဝုဗ္ဗပစာယိနော = ဝုဗ္ဗ အပစာယိ ဝုဗ္ဗာပစာယီ။ ဝုဗ္ဗ+အပစာယိ။ အပစာယိ =
အပ+စယ+ဏီ။

အာယု = အယတိ အဒ္ဓါနံ ဂစ္ဆတိ ယေနာတိ အာယု။ အယ်+ဏု။
တေ တေေနာတိ အာယု။ ဣ+ဏု။

ဝဏ္ဏော = ဝရိယတေတိ ဝဏ္ဏော။ ဝဏ္ဏ + အ။

အာယုဝုဗ္ဗနကုမာရ ဝတ္ထုပြီး၏။

ဂ-သဟဿဝဂ်၊ ၉-သံကိစ္စသမဏေရဝတ္ထု

၁၁၀။ ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ ဒုဿီလော အသမာဟိတော။
ကောဟံ သေယျော၊ သီလဝန္တဿ ဈာယိနော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏တပည့် ခုနစ်နှစ်အရွယ်
သူငယ်သည် ဆံပင်ရိတ်ပြီးသည့်အဆုံး၌ ရဟန္တာဖြစ်၍ ခိုးသားငါးရာကိုသတ်နိုင်
သော သံကိစ္စသမဏေကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူ၏။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ခိုးသားငါးရာမှဖြစ်လာသော ရဟန်းတို့သည် ပဋိ-
သမ္ဘိဒါပတ္တရဟန္တာ ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဒုဿီလော၊ သီလမရှိသော။ အသမာဟိတော၊ သမာဓိမရှိသော။ ယော စ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား။ ဝဿသတံ၊ အနှစ်တရာပတ်လုံး။ ဇီဝေ၊ အသက်ရှည်ငြားအံ့။ န သေယျော၊ မမြတ်၊ သီလဝန္တဿ၊ သီလရှိသော။ ဈာယိနော၊ နှစ်ပါးသောဈာန်တို့ဖြင့်ရှုလေ့ရှိသူ၏။ ကောဟံ၊ တရက်မျှ။ ဇီဝိတံ၊ အသက်ရှည်ခြင်းသည်။ သေယျော၊ မြတ်၏။

စကားပြေ

သီလလည်းမရှိ သမာဓိနှင့်လည်းမပြည့်စုံသောသူ၏ အနှစ်တရာအသက်ရှည်ခြင်းထက် သီလလည်းရှိ၍ ဈာန်နှစ်ပါးကိုရှုနေသောသူ၏ တရက်မျှအသက်ရှည်ခြင်းသည် မြတ်၏။

ဈာန်နှစ်ပါး-အာရမ္မဏုပနိဇ္ဈာန်၊ လက္ခဏုပနိဇ္ဈာန်ဖြစ်သည်။

မြင်းမိုရ်တောင်ဖြင့် ဖိသော်လည်း မသေနိုင်သူ- ပစ္ဆိမဘဝိကပုဂ္ဂိုလ်သည် မြင်းမိုရ်တောင်ဖြင့်ဖိသော်လည်း အရဟတ္တဖိုလ်မရပဲမသေနိုင်။
(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၂၆။)

သံကိစ္စသာမဏေ၏ စွမ်းရည်- ရဟန္တာသံကိစ္စသာမဏေ၏ စွမ်းရည်တန်ခိုးတော်ကြောင့်ခိုးသားငါးရာတို့သည် မိမိတို့၏ ကြမ်းတမ်းသောအမှုကို စွန့်ကြဲပြီးလျှင် ၁၀- ပါးသီလထိန်းကြကာ သာမဏေပြုကြသည်။
(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၃၁။)

အသမာဟိတော=န သမာဟိတော အသမာဟိတော။
သမာဟိတော=သံ + အာ + ဓာ + တ။

ကောဟံ = ကေ အဟံ ကောဟံ။ ကေ + အဟ။

သံကိစ္စသာမဏေရဝတ္ထု၊ ပြီး၏။

ဂ. သဟဿဝဂ်။ ၁၀- ခါဏုကောဏုညဏ္ဍေရဝတ္ထု

၁၁၁။ ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ ဒုပ္ပညော အသမာဟိတော
ကောဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ ပညဝန္တဿ ဈာယိနော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ခိုးသားငါးရာ၏ ခိုးထုတ်များဖြင့် ပိနေသော်

လည်း အန္တရာယ်မရှိပဲ စျာန်ဝင်စားသော ရဟန္တာခါဏုကောဏ္ဍည ထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ခိုးသားငါးရာတို့မှဖြ်သော ရဟန်းများ ပဋိသမ္ဘိဒါ ပတ္တ ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဒုပ္ပညော၊ ပညာမရှိသော။ အသမာဟိတော၊ သမာဓိမရှိသော။ ယော စ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား။ ဝဿသတံ၊ အနှစ်တရာပတ်လုံး။ ဇီဝေ၊ အသက် ရှည်ငြားအံ့။ န သေယျော၊ မမြတ်။ ပညဝန္တဿ၊ ပညာရှိသော။ စျာယိနော၊ နှစ်ပါးသော စျာန်တို့ဖြင့် ရှုလေ့ရှိသူ၏။ ကောဟံ၊ တရက်မျှ။ ဇီဝိတံ၊ အသက် ရှည်ခြင်းသည်။ သေယျော၊ မြတ်၏။

စကားပြေ

ပညာလည်း မရှိ၊ သမာဓိနှင့်လည်း မပြည့်စုံသောသူ၏ အနှစ်တရာပတ်လုံး အသက်ရှည်ခြင်းထက် ပညာလည်းရှိ၍ စျာန်နှစ်ပါးတို့ဖြင့် ရှုလေ့ရှိသူ၏ တရက် မျှ အသက်ရှည်ခြင်းသည် မြတ်၏။

ခါဏုကောဏ္ဍည ထွေရဝတ္ထု ပြီး၏။

ဂ-သဟဿဝဂ်။ ၁၁ သပ္ပဒါသထွေရဝတ္ထု

၁၁၂။ ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ ကုသိတော ဟိနဝီရိယော။
ကောဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ ဝီရိယမာရတတော ဒဠ္ဇံ။

ဤတရား ဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန် ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရဟန်းအဖြစ်၌ ပွင်းရိသော်လည်း လူမထွက်လိုသော ကြောင့် မိမိကိုယ်ကိုသေကြောင်းကြံရန် စိစဉ်ချိန် မိမိ၏စင် ကြယ်သောသီလကို ပြု၍ ပိတ်ခြစ်ကာ ပိတ်ခွါ၍ ဝိပဿနာပွားသောကြောင့် ရဟန္တာဖြစ်သော သပ္ပဒါသထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော် အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်ဖြစ် ကြသည်။

အနက်

ကုသီတော၊ ပျင်းရိသည်ဖြစ်၍။ ဟိနဝီရိယော၊ ဝီရိယမရှိသော။ ယော စ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား။ ဝဿသတံ၊ အနှစ်တရာပတ်လုံး။ ဇီဝေ၊ အသက်ရှည် ငြားအံ့။ န သေယျော၊ မမြတ်။ ဝီရိယံ၊ လုံ့လကို။ ဒဠ္ဇံ၊ မြဲမြံစွာ။ အာရဘ-
တော၊ အားထုတ်သောသူ၏။ ကောဟံ၊ တရက်မျှ။ ဇီဝိတံ၊ အသက်ရှည်ခြင်း
သည်။ သေယျော၊ မြတ်၏။

စကားပြေ

ပျင်းရိ၍ ဝီရိယမရှိသောသူ အနှစ်တရာပတ်လုံး အသက်ရှည်ခြင်းထက် လုံ့လ
ကို မြဲမြံစွာ အားထုတ်သောသူ၏ တရက်မျှအသက်ရှည်ရခြင်းသည် မြတ်၏။

ကုသီတော— အရ ကာမဝိတက် ဗျာပါဒဝိတက် ဝိဟိံသာဝိတက်တို့ဖြင့်
အချိန်ကို လွန်စေသောသူရ၏။

ဝီရိယမာရဘတော ဒဠ္ဇံ— ဤ ဝီရိယ အရ နှစ်ပါးအပြားရှိသော ဈာန်ကို
ဖြစ်စေခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော မြဲမြံသော ဝီရိယရ၏။

မြွေဆိုးမကိုက်ရဲသော မထေရ်— မြွေကိုက်ခံ၍ သေကြောင်းကြံစီသော
သပ္ပဒါသထေရ်ကို မြွေသည် လွန်ခဲ့သော သုံးဘဝမြောက်က ကျွန်ဖြစ်ခဲ့ဖူးသော
ကြောင့် မိမိသခင်ကို မကိုက်ဝံ့ဖြစ်သည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၆။)

သာသနာ၌ မပျော်ခြင်းအကြောင်း— သပ္ပဒါသထေရ်သည် ကဿပဘုရား
ရှင်လက်ထက်က ရဟန်းတပါးကို သာသနာ့ဘောင်၌ ငြီးငွေ့အောင် ပြုခဲ့မှု
ကြောင့် ယခုဘဝ သာသနာ့ဘောင်၌ ငြီးငွေ့မှုဖြစ်သည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၆။)

သန္နိဋ္ဌိကဂုဏ်— အနှစ်နှစ်သောင်း ရဟန်းတရား အားထုတ်ခဲ့မှုကြောင့်
သပ္ပဒါသထေရ်သည် သာသနာ့ဘောင်၌ ပျင်းရိသော်လည်း ရဟန္တာဖြစ်ရသည်။
(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၃၇။)

ဟိနဝီရိယံ = ဟိနာနိ ဝီရိယာနိ ယဏ္ဍာတိ၊ ဟိန ဝီရိယော။ ဟိန +
ဝီရိယ + ယ။

သပ္ပဒါသတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏။

ဂ-သဟဿဝဂ်။ ၁၂-ပဋ္ဌာစာရာထေရီဝတ္ထု

၁၁၃။ ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ အပဿံ ဥဒယဗ္ဗယံ။

ကောဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ ပဿတော ဥဒယဗ္ဗယံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သား လင် မိဘ မောင်တို့သေ၍ အမျိုးဘဝသို့ ရောက်သော ပဋ္ဌာစာရာထေရီမကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ပဋ္ဌာစာရာထေရီမသည် ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာမ ဖြစ်သည်။

အနက်

ယော စ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား။ ဥဒယဗ္ဗယံ၊ ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ အဖြစ်အပျက်ကို။ အပဿံ- အပဿန္တော၊ မရှုပ်။ ဝဿသတံ၊ အနှစ်တရာပတ်လုံး။ ဇီဝေ၊ အသက်ရှည်ငြားအံ့။ န သေယျော၊ မမြတ်။ ဥဒယဗ္ဗယံ၊ ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ အဖြစ်အပျက်ကို။ ပဿတော၊ ရှုသောသူ၏။ ကောဟံ၊ တရက်မျှ။ ဇီဝိတံ၊ အသက်ရှည်ခြင်းသည်။ သေယျော၊ မြတ်၏။

စကားပြေ

ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ အဖြစ်အပျက်ကို မရှုပ် အနှစ်တရာပတ်လုံး အသက်ရှည်နေရခြင်းထက် တရက်မျှ အဖြစ်အပျက်ကို ရှုသောသူ၏ အသက်ရှည်ခြင်းသည် မြတ်၏။

အပဿံ— ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ အဖြစ်အပျက်ကို ၂၅-ပါးသော အခြင်းအရာဖြင့် မရှုသူကို အပဿံ ဥဒယဗ္ဗယံ ခေါ်သည်။

အားတားရာအစစ်— သားသမီး စသည်တို့သည် တပလွန်သွားသူအတွက် ပုန်းအောင်းမှီခို အားထားဖွယ် မဟုတ်သဖြင့် သားသမီး စသည်ရှိသော်လည်း မရှိသည်နှင့်အတူပင် ဖြစ်၏။ သီလကို စင်ကြယ်စေသော နိဗ္ဗာန်ရောက်စေနိုင်သောကြောင့် သီလသည်သာ မိမိ၏ မှီခိုအားထားရာ ဖြစ်သည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၄၁။)

ဥဒယဗ္ဗယံ= ဥဒယော စ ဝယော စ ဥဒယဗ္ဗယံ။ ဥဒယ + ဝယ။

ပဋ္ဌာစာရာထေရီဝတ္ထုပြီး၏။

ဂ-သဟဿဝဂ်။ ၁၃-ကိသာဂေါတမိဝတ္ထု

၁၁၄။ ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ အပဿံ အမတံ ပဒံ။
ကောဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ ပဿတော အမတံ ပဒံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သားသေအတွက် ကုသရန် ဆေးရှာသော
ကိသာဂေါတမိကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ကိသာဂေါတမိသည် ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာမ
ဖြစ်သည်။

အနက်

ယော စ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား။ အမတံ၊ သေခြင်းကင်းသော။ ပဒံ၊
နိဗ္ဗာန်ကို။ အပဿံ၊ အပဿန္တော၊ မမြင်ပဲ။ ဝဿသတံ၊ အနှစ်တရာပတ်လုံး။
ဇီဝေ၊ အသက်ရှည်ငြားအံ့။ န သေယျော၊ မမြတ်။ အမတံ၊ သေခြင်းကင်း
သော။ ပဒံ၊ နိဗ္ဗာန်ကို။ ပဿတော၊ မြင်သောသူ၏။ ကောဟံ၊ တရက်မျှ။
ဇီဝိတံ၊ အသက်ရှည်ခြင်းသည်။ သေယျော၊ မြတ်၏။

စကားပြေ

သေခြင်းကင်းရာ နိဗ္ဗာန်ကိုမမြင်ပဲ အနှစ်တရာပတ်လုံး အသက်ရှည်ခြင်း
ထက် နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်သောသူ၏ တရက်မျှ အသက်ရှည်ရခြင်းသည် မြတ်၏။

အမတ-သေမှုမရှိသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို အမတ ခေါ်သည်။
ကိသာဂေါတမိဝတ္ထုပြီး၏။

ဂ-သဟဿဝဂ်။ ၁၄-ဗဟုပုတ္တိကတ္ထေရိဝတ္ထု

၁၁၅။ ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ အပဿံ ဓမ္မမုတ္တမံ။
ကောဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ ပဿတော ဓမ္မမုတ္တမံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူစဉ် သားခုနစ်ယောက် သမီးခုနစ်ယောက်
ရှိသော အမျိုးသမီးကြီးသည် ခင်ပွန်းသေပြီး ဥစ္စာပစ္စည်းကို ခွဲဝေပေးပြီး
သောအခါ သားသမီးတို့က မပြုစု မစောင့်ရှောက်ကြသဖြင့် ရဟန်းပြုကာ
ဘိက္ခုနီမတို့၏ ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ်ကိုပြုလျက် တရားကြိုးစားအားထုတ်သော
ဗဟုပုတ္တိကထေရီမကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ဗဟုပုတ္တိကာ ထေရီမသည် ပဋိသမ္ဘိဒါလေးပါးနှင့် တကွ ရဟန္တာမဖြစ်သည်။

အနက်

ယော စ၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ် သည် ကား။ ဥတ္တမံ၊ မြတ်သော။ ဓမ္မံ၊ လောကုတ္တရာတရားကို။ အပဿိ-အပသန္ဓေ၊ မမြင်ပဲ။ ဝဿသတံ၊ အနှစ်တရာ ပတ်လုံး။ ဇီဝေ၊ အသက်ရှည်ငြားအံ့။ န သေယျော၊ မမြတ်။ ဥတ္တမံ၊ မြတ်သော။ ဓမ္မံ၊ လောကုတ္တရာ တရားကို။ ပဿတော၊ မြင်သောသူ၏။ ကောဟံ၊ တရက်မျှ။ ဇီဝိတံ၊ အသက်ရှင်ခြင်းသည်။ သေယျောမြတ်၏။

စကားပြေ

မြတ်သောလောကုတ္တရာတရားကို မမြင်ပဲ အနှစ်တရာပတ်လုံး အသက်ရှည်ခြင်းထက် လောကုတ္တရာတရားကို မြင်သောသူ၏ တရက်မျှ အသက်ရှင်ခြင်းသည်မြတ်၏။

ဓမ္မံ-လောကုတ္တရာတရား ၉ - ပါးရ၏။

မိဘများသတိထားဖွယ်-မိခင်ကြီးသည် သားသမီးများ၏စကားကို ယုံသည့်အတွက် ဂှိသမျှပစ္စည်းများကို သားသမီးများအား ခွဲဝေပေးခဲ့သည်။ ပစ္စည်းများလက်ထဲသို့ရောက်လျှင် မည်သည့်သားသမီးမျှ မိခင်ကြီးကို မကျွေးမွေး မပြုစုသဖြင့် မိခင်ကြီးသည် ဘိက္ခုနီမပြု၍ သွားသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၄၇။)

ဗဟုပုတ္တိကတ္ထေရီဝတ္ထုပြီး၏။

သဟဿဝဂ်ပြီး၏။

၉-ပါပဝဂ်

၁-စူဠေကသာဠကဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

၁၁၆။ အဘိတ္ထရေထ ကလျာဏေ၊ ပါပါ စိတ္တံ နိဝါရယေ။
ဒန္တံ ဟိ ကရောတော ပုညံ၊ ပါပသ္မိံ ရမတီ မနော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဝတ်စရာတထည်နှင့် ရုံစရာတထည်သာရှိသော ပုဏ္ဏားသည် မစ္ဆရိယနှင့် သဒ္ဓါတို့ ပထမယံနှင့် မဇ္ဈိမယံတို့တွင် ပြိုင်ပြီးလျှင် ပစ္စိမယံရောက်သောအခါ မစ္ဆရိယကိုနှိမ်နင်း အောင်မြင်သဖြင့် အပေါ်ရုံကိုလှူဒါန်းသော ကြောင့် ပသေနဒီကောသလမင်း၏ ဝတ်စုံ ၃၂-စုံနှင့် သဗ္ဗစတုက္ကဆုကိုချီးမြှင့်ခြင်းခံရသော စူဠေကသာဠကပုဏ္ဏားကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

မနော၊ စိတ်သည်။ ပါပသ္မိံ၊ မကောင်းမှု၌။ ရမတီ၊ မွေ့လျော်၏။ ပုညံ၊ ကောင်းမှုကို။ ကရောတော၊ ပြုသောသူအား။ ဒန္တံ၊ နှံ နှေးတတ်၏။ ပါပါ၊ မကောင်းမှုမှ။ စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ နိဝါရယေ၊ တားမြစ်ရာ၏။ ကလျာဏေ၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့ကို။ အဘိတ္ထရေထ၊ လျင်မြန်စွာပြုရာ၏။

စကားပြေ

စိတ်ဟူသည် မကောင်းမှုပြုရန် မွေ့လျော်တတ်သောကြောင့် မကောင်းမှုမှ စိတ်ကိုတားမြစ်ရာ၏။ ကောင်းမှုပြုရန် အေးဆေး နှေးကန်တတ်သောကြောင့် ကောင်းမှုကိုလျင်မြန်စွာ ပြုရာ၏။

လူဖြစ်လျှင် စာရေးတန်မဲ အလှူအစရှိသော တစုံတခုသော ကုသိုလ်ကို ပြုမည်ဟု စိတ်ဖြစ်သော် တပါးသောသူကို ပြုခွင့်မပေးပဲ ငါ့ရှေးဦးစွာပြုမည်ဟု လျင်လျင်မြန်မြန် ကုသိုလ်ကိုပြုအပ်၏။

သာသနာတိုင်း ရဟန်းသာမဏေ သီလရှင်ဖြစ်လျှင် ဥပဇ္ဈာယ်၏ ဝတ္တရား ဆရာ၏ဝတ္တရားတို့ကို ဆောင်ရွက်လျှင် တပါးသောသူအား ပြုစုခွင့်မပေးမူ၍ ငါရှေးဦးစွာပြုမည်ဟု လျင်လျင်မြန်မြန် ပြုရ၏။

ပါပ-ဒုစရိုက်-၁၀- ပါးရ၏။ တနည်း အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။

မစ္ဆေရနှင့်သဒ္ဓါ

စူဠေကသာဠကပုဏ္ဏားသည် ဘုရားရှင်၏ တရားတော်ကိုနာစဉ် မစ္ဆေရ စိတ်ကအကြိမ်တထောင်ဖြစ်၍ သဒ္ဓါစိတ်ကား တကြိမ်မျှသာ ဖြစ်သောကြောင့် ညဉ့်ဦးယံနှင့် သန်းခေါင်ယံတို့တွင် ဇနီးမောင်နှံ နှစ်ယောက်အတွက် တထည်သာဖြစ်သော အပေါ်ရုံကို မလှူဖြစ်ပေ။ မိုးသောက်ယံ၌ကား သဒ္ဓါစိတ်က မစ္ဆေရစိတ်ကိုလွှမ်းမိုးနိုင်သဖြင့် မိမိအပေါ်ရုံကို ချွတ်လှူ၏။ ယင်း စေတနာသဒ္ဓါ၏အကျိုးကား ပသေနဒီကောသလမင်း၏ သဗ္ဗစတုက္ကဆုကို ချီးမြှင့်ခြင်းခံရသည်။

ညဉ့်ဦးယံတွင် အလှူဖြစ်မြောက်လျှင် သဗ္ဗသောဠကဆုကို သန်းခေါင် ယံတွင် အလှူအောင်မြင်လျှင် သဗ္ဗအဠကဆုကို ရနိုင်သည်ဟု ဘုရားရှင်မိန့် တော်မူသည်။

(ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၂။ ၂။)

စူဠေကသာဠကဝတ္ထုပြီး၏။

၉-ပါပဝဂ်။ ၂-သေယျသကတ္ထေရဝတ္ထု

၁၁၇။ ပါပဉ္စေ ပုရိသော ကယိရာ၊ န နံ ကယိရာ ပုနပျုနံ။
န တမ္ပိ ဆန္ဒံ ကယိရာထ၊ ဒုက္ခော ပါပဿ ဥစ္စယော။

ဤ တရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန် ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် လာဠုဒါယိဏေရ်၏ အတူနေတ ပည့် မပျော်ပိုက်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ဆရာညွှန်ကြားချက်အရ ပထမသံဃာဒီသိက် ရောက်လောက်သောအမှုကို မကြာခဏပြုနေသော သေယျသကထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည်ဖြစ် ကြသည်။

အနက်

ပုရိသော၊ ယောကျ်ားသည်။ ပါပံ၊ မကောင်းမှုကို။ စေ ကယိရာ၊ အကယ်
၍ပြုမိငြားအံ့။ နံ၊ ထိုမကောင်းမှုကို။ ပုနုပ္ပုနံ၊ ထပ်ကာထပ်ကာ။ န ကယိရာ၊
မပြုမိစေရာ။ တမ္ပိ၊ ထိုမကောင်းမှု၌။ ဆန္ဒံ၊ စိတ်အလိုဆန္ဒကို။ န ကယိရာထ၊
မပြုရာ။ ပါပဿ၊ မကောင်းမှုကို။ ဥစ္စယော၊ ပွားစေခြင်းသည်။ ဒုက္ခော၊
ဆင်းရဲခြင်း၏ အကြောင်းတည်း။

စကားပြေ

တစုံတယောက်သည် မကောင်းမှုကိုပြုမိသော် ထိုမကောင်းမှုကိုထပ်ကာထပ်
ကာ မပြုမိစေရာ။ မကောင်းမှုကို ပွားစေခြင်းသည် ဆင်းရဲကြောင်း ဖြစ်သော
ကြောင့် မကောင်းမှု၌ စိတ်အလိုဆန္ဒမပြုရာ။ မကောင်းမှုပြုမိလျှင် နောက်ထပ်
မဖြစ်အောင် ရှောင်ကြဉ်ရမည်။

ဆန္ဒံ-ဆန္ဒ ပီတိ ရ၏။

သေယျသကတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏။

၉-ပါပဝဂ်။ ၃-လာဇဒေဝဓီတာဝတ္ထု

၁၁၈။ ပုညဇ္ဇေ ပုရိသော ကယိရာ၊ ကယိရာ နံ ပုနုပ္ပုနံ။
တမ္ပိ ဆန္ဒံ ကယိရာထ၊ သုခေါ ပုညဿ ဥစ္စယော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အရှင်မဟာကဿပထေရ်အား
ပေါက်ပေါက်လှူဒါန်း၍ သေလွန်သွားသော လယ်စောင့်အမျိုးသမီးသည် တာ
ဝတိံ သာနတ်ပြည်တွင် လာဇာနတ်သမီးဖြစ်သဖြင့် မထေရ်အား ဝတ်ကြီးဝတ်
ငယ်ပြုသောအခါ ငေါက်ငမ်းခံရသောကြောင့် ငိုယိုနေသော နတ်သမီးကို
အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ လာဇာနတ်သမီးသည် သောတာပန်ဖြစ်သည်။

အနက်

ပုရိသော၊ ယောကျ်ားသည်။ ပုညံ၊ ကောင်းမှုကို။ စေ ကယိရာ၊ အကယ်ပြု
ငြားအံ့။ နံ၊ ထိုကောင်းမှုကို။ ပုနုပ္ပုနံ၊ ထပ်ကာထပ်ကာ။ ကယိရာ၊ ပြုရာ၏။
တမ္ပိ၊ ထိုကောင်းမှု၌။ ဆန္ဒံ၊ စိတ်အလိုဆန္ဒကို။ ကယိရာထ၊ ပြုရာ၏။ ပုညဿ၊
ကောင်းမှုကို။ ဥစ္စယော၊ ပွားစေခြင်းသည်။ သုခေါ၊ ချမ်းသာခြင်း၏အကြောင်း
တည်း။

စကားပြေ

တစုံတယောက်သည် ကောင်းမှုကိုပြုပြီးသော် ထိုကောင်းမှုကို ထပ်ကာထပ်ကာ ပြုဆင်ခြင်ရာ၏။ ကောင်းမှုကို ပွားစေခြင်းသည် ချမ်းသာကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ကောင်းမှု၌ စိတ်အလိုဆန္ဒကို ပြုရာ၏။ ကောင်းမှုကို တကြိမ်ပြုရုံဖြင့် တင်းတိမ်မနေရ။

လာဇာနတ်သမီး

ပိပ္ပလိလိုဏ်ဂူတွင် နိရောဓသမာပတ်ဝင်စား၍ ခုနစ်ရက်မြောက်သော် သမာပတ်မှထသော အရှင်မဟာကဿပအား လယ်စောင့်အမျိုးသမီးသည် ပေါက်ပေါက်တို့ကို နဖူး၊ လက်နှစ်ဘက်၊ ဒူးနှစ်ဘက်တည်းဟူသော ထိခြင်းငါးပါးဖြင့် ရိုသေစွာရိုခိုး၍ဆက်ကပ်လှူဒါန်းပူဇော်သည်။ အလှူလှူ၍ ပြန်လာရာ မြွေကိုက်ခံရသဖြင့် သေဆုံးပြီး တာဝတိံသာတွင် ယူဇနာသုံးဆယ်ရှိသော ရွှေဗိမာန်၌ လာဇာနတ်သမီးဖြစ်လာသည်။

(ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂။ ၅။)

လာဇဒေဝဓိတာ ဝတ္ထုပြီး၏။

၉-ပါပဝဂ်။ ၄-အနာထပိဏ္ဍိကသေဌိဝတ္ထု

၁၁၉။ ပါပေါပိ ပဿတိ ဘဒြ၊ ယာဝ ပါပံ န ပစ္စတိ။
ယဒါ စ ပစ္စတိ ပါပံ၊ အထ ပါပေါ ပါပါနိ ပဿတိ။

၁၂၀။ ဘဒြောပိ ပဿတိ ပါပံ၊ ယာဝ ဘဒြံ န ပစ္စတိ။
ယဒါ စ ပစ္စတိ ဘဒြ၊ အထ ဘဒြော ဘဒြာနိ ပဿတိ။

ဤတရား ဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အနာထပိဏ္ဍိက သဌေးသည် ကြွေးဆယ်ရှစ်ကုဋေမရသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ မြစ်ကမ်းနား၌ မြှုပ်နှံထားသော ငွေဆယ်ရှစ်ကုဋေသည်လည်း ကမ်းပါးပြို၍ သမုဒ္ဒရာသို့ မျောသွားသောကြောင့်လည်းကောင်း ပစ္စည်းပျက်ချိန် အပြစ်ဒဏ်ပေးခံရသော မိုက်မဲသော တံခါးစောင့်နတ်နှင့် အနာထပိဏ္ဍိက သဌေးတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ တံခါးစောင့်နတ်သားသည် သောတာပန်ဖြစ်သည်။

အနက်

ပါပေါပိ၊ မကောင်းမှုကို ပြုသောသူသည်ပင်။ ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။ ပါပံ၊ မကောင်းမှုသည်။ န ပစ္စတိ၊ အကျိုးမပေးသေး။ တာဝ၊ ထိုမျှလောက်။ ဘဒြံ၊ ကောင်းမြတ်သော အာရုံကို။ ပဿတိ၊ တွေ့မြင်နိုင်၏။ ယဒါ၊ အကြင် အခါ၌။ ပါပံ၊ မကောင်းမှုသည်။ ပစ္စတိ၊ အကျိုးပေး၏။ အထ၊ ထိုမကောင်းမှု အကျိုးပေးသောအခါ၌။ ပါပေါ၊ မကောင်းမှု ပြုသူသည်။ ပါပါနံ၊ မကောင်း ကျိုးတို့ကို။ ပဿတိ၊ တွေ့မြင်ရ၏။

ဘဒြောပိ၊ ကောင်းမှုကို ပြုသော သူသည်ပင်။ ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။ ဘဒြံ၊ ကောင်းမှုသည်။ န ပစ္စတိ၊ အကျိုးမပေးသေး။ တာဝ၊ ထိုမျှလောက်။ ပါပံ၊ မကောင်းသောအာရုံကို။ ပဿတိ၊ တွေ့မြင်နိုင်၏။ ယဒါ စ၊ အကြင် အခါ၌ကား။ ဘဒြံ၊ ကောင်းမှုသည်။ ပစ္စတိ၊ အကျိုးပေး၏။ အထ၊ ထို ကောင်းမှု အကျိုးပေးသော အခါ၌။ ဘဒြော၊ ကောင်းမှုပြုသောသူသည်။ ဘဒြာနိ၊ ကောင်းကျိုးတို့ကို။ ပဿတိ၊ တွေ့မြင်ရ၏။

စကားပြေ

မကောင်းမှုပြုသူသည် မကောင်းကျိုးမပေးမီ ကောင်းမြတ်သော အာရုံကို တွေ့မြင်နိုင်သော်လည်း မကောင်းကျိုးပေးချိန်တွင်ကား မကောင်းကျိုးကို တွေ့မြင်ခံစားရတော့သည်။

ကောင်းမှုပြုသူသည် ကောင်းကျိုးမပေးမီ မကောင်းသော အာရုံကို တွေ့ မြင်ရသော်လည်း ကောင်းကျိုးပေးချိန်တွင် ကောင်းကျိုးကို တွေ့မြင်ခံစားရ တော့သည်။

ဘဒြံ-ရှေးကပြုခဲ့သော သုစရိုက်၏ အာနုဘော်ကြောင့် ဖြစ်သော ချမ်း သာရ၏။

ပါပံ- ရွေးကပြုခဲ့သော ဒုစရိုက်၏ အာနုဘော်ကြောင့် ဖြစ်သော ဆင်းရဲ ရ၏။

အနာထပိဏ္ဍိကသေဌေး၏ နေ့စဉ်အလုပ်-နံနက်စောစော ယာဂုကိုယူ၍ ဇေ- တဝန်ကျောင်းသို့သွားသည်။ နံနက်စာ စားပြီးချိန်တွင် ထောပတ်ဆီဦး စသောဆေးကိုယူ၍ ကျောင်းသို့သွားသည်။ ညနေချမ်းတွင် ပန်းနံ့သာ အဝတ် တို့ကို ယူ၍ ကျောင်းသို့သွားသည်။

(ဓမ္မ၊ ၅၊ ၂။ ၇။)

နတ်ကိုနှင့်သောသဌေး-အနာထပိဏ်သဌေးသည် ဂေါတမဘုရားသာသနာတော်အား မိမိအိမ်၏ လှူဒါန်းမှုကို လျော့ပါဟု ပြောသော စတုတ္ထတံခါး မုခ်၌ နေသော နတ်ကို နှင်ထုတ် လိုက်သည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈။)

ဘဒြော=ဘဒ္ဒတိတိ ဘဒြံ။ ဘဒ္ဒိ+ရ။ ဘဒြံ အဿ အတ္ထိတိ ဘဒြော။
ဘဒြ+ဏ။

အနာထပိဏ်ကသေဌိ ဝတ္ထုပြီး၏။

၉-ပါပဝဂ်။ ၅-အသညတပရိက္ခာရဘိက္ခုဝတ္ထု

၁၂၁။ မာဝမညေထ ပါပဿ၊ န မန္တံ အာဂမိဿတိ။
ဥဒဗိန္ဒုနိပါတေန၊ ဥဒကုမ္ဘောပိ ပူရတိ။
ဗာလော ပူရတိ ပါပဿ၊ ထောက် ထောကမ္ပိ အာစိနံ။

ဤတရား ဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အမှတ်မဲ့ ပရိက္ခရာတို့ကို မသိမ်းဆည်းသောရဟန်းကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

မန္တံ၊ အနည်းငယ်သော မကောင်းမှုသည်။ န အာဂမိဿတိ၊ အကျိုးရောက်လာလိမ့်မည်မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပါပဿ၊ မကောင်းမှုကို။ မာဝမညေထ၊ မထိမ့်မြင် မအောက်မေ့ရာ။ ဥဒဗိန္ဒုနိပါတေန၊ မိုးရေပေါက်ကျဖန်များသဖြင့်။ ဥဒကုမ္ဘောပိ၊ ရေအိုးသည်လည်း။ ပူရတိယထာ၊ ပြည့်သကဲ့သို့။ ဗာလော၊ လူမိုက်သည်။ ထောက်ထောကမ္ပိ၊ အနည်းငယ် အနည်းငယ်မျှသော မကောင်းမှုကို။ အာစိနံ-အာစိနန္တော၊ ဆည်းပူးသည်ရှိသော်။ ပါပဿ၊ မကောင်းမှုဖြင့်။ ပူရတိ၊ ပြည့်၏။

စကားပြေ

အနည်းငယ်မျှသော မကောင်းမှုသည် အကျိုးရောက် လာလိမ့်မည်မဟုတ်ဟု မထိမ့်မြင်မအောက်မေ့ရာ။ မိုးရေပေါက်ကျဖန်များသော် ရေအိုးပြည့်ရ

သကဲ့သို့ လူမိုက်သည် အနည်းငယ် အနည်းငယ်မျှသော မကောင်းမှုကို ဆည်းပူး သည်ရှိသော် မကောင်းမှုဖြင့် ပြည့်နိုင်၏။

မကောင်းမှုတကြိမ်ပြုမိလျှင် ထပ်ပြုမိအောင် ရှောင်ကြဉ်ရမည်။

ဥဒဗိန္ဒုနိပါတေန = ဥဒဗိန္ဒုနော နိပါတော ဥဒဗိန္ဒုနိပါတော။ ဥဒဗိန္ဒု + နိပါတ။

ဥဒဗိန္ဒု = ဥဒဿ ဗိန္ဒု ဥဒဗိန္ဒု။ ဥဒ + ဗိန္ဒု။

ဗိန္ဒု = ဝိဒိ (အဝယဝေ) + ဥ။

ဥဒကုမ္ဘော = ဥဒဿ ကုမ္ဘော ဥဒကုမ္ဘော။ ဥဒ + ကုမ္ဘ။

အသညတပရိက္ခာရဘိက္ခုဝတ္ထု ပြီး၏။

၉-ပါပဝဂ်။ ၆-ဗိဇ္ဇာလပါဒကသေဋ္ဌိဝတ္ထု

၁၂၂။ မာဝမညေထ ပုညဿ၊ န မန္တံ အာဂမိဿတိ။

ဥဒဗိန္ဒုနိပါတေန၊ ဥဒကုမ္ဘောပိ ပူရတိ။

မိရော ပူရတိ ပုညဿ၊ ထောက် ထောက်မ္ဘိ အာစိနံ။

ဤတရားဒေသနာကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော် ၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူစဉ် စုပေါင်း ဒါနပြုပွဲတွင် လက်ချောင်းသုံးချောင်း ဖြင့် ယူ၍ရသော ဆန် ပဲ စသော အလှူကို လှူပြီး မိမိ ဂုဏ်ကျေးဇူးမဲ့ကို ပြောသံကြားပါက သတ်ဖို့ မှာလိုက်သော်လည်း နည်းနည်းများများ လှူသော အလှူရှင်အားလုံးအား အကျိုးများပါစေသတည်းဟု လျှောက်ထားသော ခေါင်းဆောင်အား ဝန်ချတောင်းပန်သောဗိဇ္ဇာလပါဒက သဌေးကို အကြောင်း ပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ဗိဇ္ဇာလပါဒက သဌေးသည် သောတာပန်ဖြစ်သည်။

အနက်

မန္တံ၊ အနည်းငယ်သော ကောင်းမှုသည်။ န အာဂမိဿတိ၊ အကျိုးရောက် လာလိမ့်မည်မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပုညဿ၊ ကောင်းမှုကို။ မာဝမညေထ၊ မထီမဲ့မြင် မအောက်မေ့ရာ။ ဥဒဗိန္ဒုနိပါတေန၊ မိုးရေပေါက် ကျဖန်များသဖြင့်။ ဥဒကုမ္ဘောပိ၊ ရေအိုးသည်လည်း။ ပူရတိ ဟုထ၊ ပြည့်သကဲ့သို့။ မိရော၊ ပညာရှိသည်။ ထောက် ထောက်မ္ဘိ၊ အနည်းငယ် အနည်းငယ်မျှသော ကောင်းမှု ကို။ အာစိနံ-အာစိနန္တော၊ ပြုဆည်းပူးဖန်များလှတ်သော်။ ပုညဿ၊ ကောင်း မှုဖြင့်။ ပူရတိ၊ ပြည့်၏။

စကားပြေ

အနည်းငယ်မျှသော ကောင်းမှုသည် အကျိုးရောက်လိမ့်မည်မဟုတ်ဟု မထီ
မဲ့မြင် မအောက်မေ့ရာ၊ မိုးရေပေါက် ကျဖန်များသော် ရေအိုးပြည့်ရသကဲ့သို့
ပညာရှိသည် အနည်းငယ် အနည်းငယ်မျှသော ကောင်းမှုကို ပြုဆည်းပူးသည်
ရှိသော် ကောင်းမှုဖြင့် ပြည့်နိုင်၏။

ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို အနည်းငယ်မျှဖြစ်သော်လည်း အကြိမ်များစွာ ပြုရ
မည်။

နိဗ္ဗာန်သော်၏စေတနာ—မိမိတို့၏ငှမ်းအားရှိသမျှ အနည်းအများလှူသော
အလှူရှင်အားလုံးအား အကျိုးကြီးစေလိုပါ၏ဟု ဘုရားရှင်အား လျှောက်
ထားသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃။)

ဗိဠာလပဒကသေဋ္ဌဝတ္ထု၊ ပြီး၏။

၉-ပါပဝဂ်၊ ၇-မဟာဓနဝါဏီဇ ဝတ္ထု

၁၂၃။ ဝါဏီဇောဝ ဘယံ မဂ္ဂံ၊ အပ္ပသတ္တော မဟဒ္ဓနော။
ဝိသံ ဇိဝိတုကာမော၊ ပါပါနိ ပရိဝဇ္ဇယေ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူစဉ် ဦးသူရှိသော လမ်းခရီးကို ရှောင်သော
မဟာဓနဝါဏီဇကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အစိုး၌ ရဟန်းများ ပဋိသမ္ဘိဒါလေးပါးနှင့်တကွ ဂဟန္တာ
ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

အပ္ပသတ္တော၊ အဖော်နည်းသော။ မဟဒ္ဓနော၊ များစွာဥစ္စာရှိသော။
ဝါဏီဇော၊ ကုန်သည်ကြီးသည်။ ဘယံ၊ ဘေ၊ အန္တရာယ်ရှိသော။ မဂ္ဂံ၊ ခရီးကို။
ပရိဝဇ္ဇတိ ဣဝ၊ ရှောင်ကြဉ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း။ ဇိဝိတုကာမော၊ အသက်
ရှင်လိုသောသူသည်။ ဝိသံ၊ လတ်တလော သေစေတတ်သော အဘိဓမ္မကို။
ပရိဝဇ္ဇတိ ဣဝ၊ ရှောင်ကြဉ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း။ ပဏ္ဍိတောဘိက္ခု၊ ပညာရှိ
သော ရဟန်းသည်။ ပါပါနိ၊ ကောင်းမှုတို့ကို။ ပရိဝဇ္ဇယေ၊ ရှောင်ကြဉ်ရာ၏။

စကားပြေ

အဖော်နည်း၍ များသောဥစ္စာရှိသော ကုန်သည်ကြီးသည် ဘေးအန္တရာယ် ရှိသော ခရီးကို ရှောင်ကြဉ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ အသက်ရှင်လိုသောသူသည် လတ်တလော သေစေတတ်သော အဆိပ်ကို ရှောင်ကြဉ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း ပညာရှိ ရဟန်းသည် ဘုံသုံးပါးတည်းဟူသော သံသရာခရီးဝယ် မကောင်းမှု ခရီးကို ရှောင်ကြဉ်ရာ၏။

ဘယံ—ခိုးသူတို့ နှောင့်ယှက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဘေးဘျမ်းရှိသော ခရီး ခဲ့ ရ၏။

မှတ်သားဖွယ်—လှည်းကုန်သည် , တဦးသည် လှည်းငါးရာဖြင့် ကုန်များ အပြည့် တင်ဆောင်ကာ ကုန်ရောင်း ကုန်ဝယ်မှုကို ပြုလုပ်သည်။ မိမိတို့ သွားမည့်အရပ်သို့ ရဟန်းတော်များ လိုက်ပါလိုပါက လိုက်နိုင်ကြောင်းနှင့် ဆွမ်းအတွက်ကိုပါ တာဝန်ယူပြီး ခရီးသွား ရဟန်းငါးရာတို့အား နေ့စဉ် ဆွမ်းဝတ်ပြုသည်။ ယင်းစေတနာကြောင့် ခိုးသားတို့၏ လျှို့ဝှက်စွာ တိုင်ပင်မှုကို ပြောပြသော မိတ်ဆွေပေါ်ပေါက်ရသည်။ (ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၄။)

ဝါဏိဇော=ဝဏတိ ဝစတိတိ ဝါဏိဇော။ ဝဏ+ဣဇ။

အပ္ပသတ္တော=အပ္ပေါ သတ္တော တေဿာတိ အပ္ပသတ္တော။ အပ္ပ+သတ္တ+ တေ။

သတ္တော=သဟ အတ္ထေန ယော ဝတ္တတိတိ သတ္တော။ သဟ+အတ္ထ+ယ။

မဟဒ္ဓနော=မဟန္တာနိ ဓနာနိ ယဿာတိ မဟဒ္ဓနော။ မဟန္တ+ဓန+ယ။

မဟာဓနဝါဏိဇဝတ္ထုပြီး၏။

၉-ပါပဝဂ်။ ဂ-ကုက္ကုဒ္ဓမိတ္တနေသာဒဝတ္ထု

၁၂၄။ ပါဏိမိံ စေ ဝဏော နာဿ၊ ဟရေယျ ပါဏိနာ ဝိသံ။
နာဗ္ဗဏံ ဝိသမန္နေတိ၊ နတ္ထိ ပါပံ အကုဗ္ဗတော။

ဤတရား ဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန် ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ငယ်စဉ်က သောတာပန်ဖြစ်သော ရာဇဂြိုဟ်သဌေးသမီး၏ခင်ပွန်း ကုက္ကုဒ္ဓမိတ္တမုဆိုးကို အကြောင်းပြု၍ ဟော တော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ကုက္ကုဒ္ဓမိတ္တမုဆိုးနှင့် သားခုနစ်ယောက် ချွေးမ ခုနစ်ယောက်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ပါဏိမိ၊ လက်၌။ ဝဏော၊ အနာသည်။ စေ န အဿ၊ အကယ်၍မရှိငြား
အံ့။ ပါဏိနာ၊ လက်ဖြင့်။ ဝိသံ၊ အဆိပ်ကို။ ဟရေယျ၊ ကိုင်ဆောင်နိုင်၏။ ဝိသံ၊
အဆိပ်သည်။ အဗ္ဗဏံ၊ အနာမရှိသောလက်သို့၊ န အန္ဓေတိ၊ အစဉ်မလိုက်။
အကုဗ္ဗတော၊ အကုသိုလ်စေတနာ မရှိပဲပြုသူအား။ ပါပံ၊ မကောင်းမှုကံသည်။
နတ္ထိ၊ မရှိ။

စကားပြေ

လက်မှာ အနာမရှိလျှင် လက်ဖြင့် အဆိပ်ကိုကိုင်ဆောင်နိုင်၏။ အဆိပ်သည်
အနာမရှိသောလက်သို့ မကပ်ရောက်နိုင်။ အကုသိုလ်စေတနာမရှိပဲ ပြုသူအား
မကောင်းမှုမရှိနိုင်ပေ။

စေတနာမပါလျှင် အကျိုးမပေးနိုင်—အကုသိုလ်စေတနာမရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏
စိတ်သို့ မကောင်းမှုသည် အစဉ်မလိုက်။

သောတာပန်ဇနီး—အိမ်ရှင်မုဆိုး၏ ခိုင်းစေမှုကို ပြုလုပ်အံ့ဟူသော နှလုံး
သွင်းဖြင့် လက်နက်များကို ယူပေးသည်။ လက်နက်ဖြင့် သူတပါးအသက်ကို
သတ်စေလိုသောစိတ် သောတာပန်ဇနီး၌ မဖြစ်ပေ။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈။)

မုဆိုးမိသားစု

ကဿပဘုရားရှင်၏ ဓာတ်တော်များ ဌာပနာရန် စေတီတည်ထား ကိုးကွယ်
စဉ် ကိုးကုဋေကြွယ်ဝသော တောရွာသဌေးနှင့် ကုဋေလေးဆယ်ကြွယ်ဝသော
မြို့သဌေးတို့ ဘုရားလှူကြီးဖြစ်ရန် ကြိုးစားကြသည်။ တောရွာသဌေးက ငွေဖြင့်
အင်အားမမျှသဖြင့် သားခုနစ်ယောက် ချွေးမခုနစ်ယောက်နှင့် မိမိတို့ဇနီး
မောင်နှံပါ ပေါင်း(၁၆)ယောက်တို့ ဘုရားကျွန်အဖြစ်ခံယူကာ ဘုရားလှူကြီး
အဖြစ်ခံယူသည်။ မြို့သူမြို့သားများက မိသားစုအားလုံးကို ဘုရားကျွန်အဖြစ်မှ
လွှတ်ကြသော်လည်း မိသားစုအားလုံးသည် အသက်ထက်ဆုံး ဘုရားဝေယျာဝစ္စ
တို့ကို ဆောင်ရွက်နေကြသည်။ ကဿပဘုရားရှင်နှင့် ဂေါတမဘုရားရှင် နှစ်ဆူ
အကြား နတ်ပြည်၌ဖြစ်ကြ၍ ယခုအခါ ဂေါတမဘုရားရှင်လက်ထက်၌ မိသားစု
(၁၆)ယောက်တို့အားလုံး သောတာပန်တည်ကြသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉။)

ဝိသံ=သောဏိပထဂတံ ဝိသတိ ဒေဟန္တိ ဝိသံ။ ဝိသံ (ပဇေသန)+အ။

ကုက္ကုဋမိတ္တနေသဒေ ဝတ္ထုပြီး၏။

၉-ပါပဝဂ်။ ၉-ကောကသုနခလုဒ္ဒကဝတ္ထု

၁၂၅။ ယော အပ္ပဒုဋ္ဌဿ နရဿ ဒုဿတိ၊
သုဒ္ဓဿ ပေါသဿ အနဂ်ဏဿ။
တမေဝ ဗာလံ ပစ္စေတိ ပါပံ၊
သုခမော ရဇော ပဋိဝါတံ ခိတ္တော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သားကောင်ရှာဖွေရန် တောသို့သွားစဉ်
ရဟန်းကိုတွေ့မြင်ရသောကြောင့် သားကောင်မရဟု အယူရှိသောမုဆိုးသည်
ရဟန်းကို ခွေးများဖြင့် ဝိုင်းကိုက်စေသော်လည်း မိမိကိုပင် အကိုက်ခံရ
သော ကောကမည်သော ခွေးမုဆိုးကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ခွေးဝိုင်းခံရသောရဟန်းသည် ရဟန္တာဖြစ်သည်။

အနက်

ယော၊ အကြင်သူမိုက်သည်။ အပ္ပဒုဋ္ဌဿ၊ မပြစ်မှားထိုက်သော။ သုဒ္ဓဿ၊
စင်ကြယ်သော။ အနဂ်ဏဿ၊ ကိလေသာကင်းသော။ နရဿ ပေါသဿ၊
ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား။ ဒုဿတိ၊ ပြစ်မှား၏။ ပဋိဝါတံ၊ လေညာသို့။ ခိတ္တော၊ လွှင့်
ပစ်အပ်သော။ သုခမော၊ သိမ်မွေ့သော။ ရဇော၊ မြူမှုန်သည်။ တမေဝ၊ ထို
လွှင့်ပစ်သောသူသို့သာလျှင်။ ပတတိ၊ ဣဝ၊ ပြန်ကျလာသကဲ့သို့။ ပါပံ၊ မကောင်းမှု
သည်။ တမေဝ ဗာလံ၊ ထိုမိုက်သူသို့သာလျှင်။ ပစ္စေတိ၊ ငွှေးရူပြန်ကျ၏။

စကားပြေ

စင်ကြယ်၍ ကိလေသာကင်းသော မပြစ်မှားထိုက်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား
ပုဂ္ဂိုလ်တဦးဦးက ပြစ်မှားလျှင် လေညာသို့ လွှင့်ပစ်သော မြူမှုန်သည် လွှင့်ပစ်
သူသို့သာလျှင် ပြန်ကျသကဲ့သို့ ပြစ်မှားသူသို့သာလျှင် မကောင်းမှု ပြန်ကျလေ
တော့သည်။

သုဒ္ဓ အနဂ်ဏ-အပြစ်မရှိသူကို သုဒ္ဓ၊ ကိလေသာမရှိသူကို အနဂ်ဏ။

ခွေးမုဆိုးကံကြမ္မာ

ခွေးတို့ဖြင့် အမဲလိုက်သော မုဆိုးသည် ရဟန်းကိုမြင်လျှင် မိမိတို့အလုပ်၌
လာဘ်တိတ်သည်ဟု ထင်သည်။ ရဟန်းကို တောထဲသို့အသွား တွေ့လိုက်ရသော
ကြောင့် အမဲသား ငါးမရဟုထင်မှတ်ကာ တောမှအပြန် ယင်းရဟန်းကို တဖန်
တွေ့ပြန်သဖြင့် ရဟန်းအပေါ်ရန်ငြိုးဖွဲ့ကာ ခွေးများကိုကိုက်ရန်အမိန့်ပေးသည်။

ရဟန်းသည်သစ်ပင်တပင်သို့တက်၍ လက်ခုတ်တဘောင်လောက်သော အရပ်၌ရပ်
စဉ် မုဆိုးသည်မြားဦးဖြင့် ခြေဘဝါးကိုထိုးသည်။ ရဟန်းသည် မုဆိုး၏ မြားဦးဒဏ်
ကြောင့် မီးဖြင့်ရှို့မြှိုက်သကဲ့သို့ ဖြစ်၍ သတိမေ့လျော့ကာ သင်္ကန်းကျွတ်ကျ
သည်ကိုပင် မသိရှာပေ။ ၎င်းသင်္ကန်းသည် မုဆိုး၏ကိုယ်ပေါ်သို့ စွပ်မိသကဲ့သို့
ဖြစ်သောအခါ ခွေးများသည် မုဆိုးကို ရဟန်းဟု မှတ်ထင်ကာ ဝိုင်းကိုက်၍
အရိုးများသာ ကျန်သည်အထိ စားကြလေသည်။

(ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၁။)

အပ္ပဒုဋ္ဌဿ = ပဒုဿတေတိ ပဒုဋ္ဌော။ ပ + ဒုဿ + တ။ န ပဒုဋ္ဌော အပ္ပဒုဋ္ဌော။
န + ပဒုဋ္ဌ။

အနဂ်ဏဿ = နတ္ထိ အဂ်ဏံ ယဿာတိ အနဂ်ဏော။ န + အဂ်ဏ + ယ။

သုခုမော = သုဓယတိတိ သုခုမော။ သုဓ + ကုမ။ (ဏှာဒိ၊ ၁၃၀)

ကောကသုနုဓလုဒ္ဓကဝတ္ထု၊ ပြီး၏။

၉-ပါပဝဂ်။ ၁၀။ မဏိကာရကုလူပကတိဿတ္ထေရဝတ္ထု၊

၁၂၆။ ဂဗ္ဘမေကေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ နိရယံ ပါပကမ္မိနော။
သဂ္ဂံ သုဂတိနော ယန္တိ၊ ပရိနိဗ္ဗန္တိ အနာသဝါ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ပတ္တမြားရတနာ ပျောက်ခြင်းကြောင့် ဂိုက်နှက်
စစ်ဆေးသော ကျောက်သွေးသမား နူးညံ့သိမ်မွေ့သော ဇနီးနှင့် ဆရာရဟန္တာ
တိဿတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်
ကြသည်။

အနက်

ကေ၊ အချို့သော သူတို့သည်။ (ဝါ) ကြိုးကြာတို့သည်။ ဂဗ္ဘံလူ၊ ပြည်တွင်
အမိဝမ်းတွင်း၌။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ပဋိသန္ဓေဖြစ်ရကုန်၏။ ပါပကမ္မိနော၊ မကောင်းမှုပြု
သော သူတို့သည်။ (ဝါ) ကျောက်သွေးသမားတို့သည်။ နိရယံ၊ ငရဲ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊
ဖြစ်ရကုန်၏။ သုဂတိနော၊ ကောင်းသောပညာရှိသူတို့သည်။ (ဝါ) ကျောက်သွေး
သမား၏ ဇနီးတို့သည်။ သဂ္ဂံ၊ နတ်ပြည်သို့။ ယန္တိ၊ ရောက်ရကုန်၏။ အနာသဝါ၊
အာသဝေါကင်းသော တိဿထေရ် ရဟန္တာမျိုးတို့သည်။ ပရိနိဗ္ဗန္တိ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်
စံရကုန်၏။

စကားပြေ

အချို့သော ကြိုးကြာစသည်တို့သည် လူ့ပြည်မှာ ပဋိသန္ဓေနေရကုန်၏။
မကောင်းမှုကို ပြုသော ကျောက်သွေးသမား စသည်တို့သည် ငရဲသို့ ရောက်ရ
ကုန်၏။ ကောင်းသော ပညာရှိသော ကျောက်သွေးသမား၏ ဇနီးစသည်တို့သည်
နတ်ပြည်သို့ ရောက်ရကုန်၏။ အာသဝေါကင်းသော တိဿထေရ်စသော ရဟန္တာ
တို့သည် ပရိနိဗ္ဗာန် စံရကုန်၏။

ဂဗ္ဘ—မနုဿဂဗ္ဘကိုယူ။

ရဟန္တာတို့မည်သည်—မိမိ၏အသက်ကိုသာ အသေခံသည် မိမိအတွက်ဖြင့်
သူတပါးအသက်ကို မသေစေလိုကြ။ (ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃။)

ဂဗ္ဘ = ဂဗ္ဘတိ ဓာရေတိတိ ဂဗ္ဘော။ ဂဗ္ဘ + အ။ (တနည်း) ဂရတိ ဗဟိ တိနိက္ခမ-
နဝသေနသိဉ္ဇတိတိ ဂဗ္ဘော။ ဂရ + အ။ (ဏှာဒိ-၁၂၇)

ပါပကမ္မိနော = ပါပံကမ္မံ ပါပကမ္မံ။ ပါပ + ကမ္မ။ ပါပကမ္မံ ကချောတိ သီလေ-
နာတိ ပါပကမ္မိ။ ပါပကမ္မ + ဣ။

သဂ္ဂ = ပုညေန သုဋ္ဌ၊ အဇီယတေတိ သဂ္ဂေါ။ သု + အဇ် + အ (ဇကို ဂပြု)

နိရယံ = အယတော နိဂ္ဂတော နိရယော။ နိ + အယ။

မဏိကာရကုလူပကတိဿတ္ထေရဝတ္ထုရပြီး၏။

၉-ပါပဝဂ်။ ၁၁-တယောဇနဝတ္ထု

၁၂၇။ န အန္တလိက္ခေ န သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ၊ န ပဗ္ဗတာနံ ဝိတရံ ပဝိဿ။
န ဝိဇ္ဇတိ သော ဇဂတိပ္ပဒေသော၊ ယတ္ထဋ္ဌိတော မုစ္စေယျ ပါပကမ္မာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ကောင်းကင်တွင် ပျံနေစဉ်
မီးကွင်းစွပ်မိ၍ မီးလောင်ခံရသော ကျီး၊ စာရေးတန်မဲ့ သုံးကြိမ်ကျ၍ သဲအိုးဆွဲ
ကာ သမုဒ္ဒရာရေတွင် ပစ်ချခံရသော လှေသူကြီးကတော်၊ ဥမင်လိုဏ်ခေါင်း၌
ပိတ်မိနေသောရဟန်းခုနစ်ပါး ဟူသော သုံးဦးတို့ကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော်
မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ရောက်လာပြီး မေးလျှောက်သောရဟန်းတို့
သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ကောစိ၊ တစုံတယောက်သောသူသည်။ အန္တလိက္ခေ၊ ကောင်းကင်၌။
ဋ္ဌိတောပိ၊ တည်သော်လည်း။ ပါပကမ္မာ၊ မကောင်းမှုမှ။ န မုစ္စေယျ၊ မလွှတ်ရာ။

သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ၊ သမုဒ္ဒရာအလယ်၌။ ဌိတောပိ၊ တည်သော်လည်း။ ပါပကမ္မာ၊ မကောင်းမှုမှ။ န မုစ္ဆေယျ၊ မလွတ်ရာ။ ပဗ္ဗတာနံ၊ တောင်တို့၏။ ဝိဝရံ၊ အခေါင်းသို့။ ပဝိဿ၊ ဝင်၍လည်း။ ပါပကမ္မာ၊ မကောင်းမှုမှ။ န မုစ္ဆေယျ၊ မလွတ်ရာ။ ယတ္ထ၊ အကြင်အရပ်၌။ ဌိတော၊ တည်သောသူသည်။ ပါပကမ္မာ၊ မကောင်းမှုမှ။ မုစ္ဆေယျ၊ လွတ်ရာ၏။ သောဇကတိပ္ပဒေသော၊ ထိုမကောင်းမှုမှ လွတ်ရာအရပ်မျိုးသည်။ န ဝိဇ္ဇတိ၊ မရှိနိုင်။

စကားပြေ

မကောင်းမှုကိုပြု၍ ကောင်းကင် သမုဒ္ဒရာအလယ် တောင်ခေါင်းတို့၌ ပုန်းအောင်းတည်နေကြသော်လည်း မကောင်းမှုမှ မလွတ်နိုင်၊ မကောင်းမှုမှ လွတ်ရာအရပ်မျိုး မရှိနိုင်။

ဇကတိပ္ပဒေသ—အရှေ့စသော မြေအရပ် ရ၏။

ကျီး၏ကံကြမ္မာ

ကောင်းကင်၌ ပျံသန်းနေသောကျီးကို အိမ်မီးလောင်ရာမှ မီးစွဲနေသော မြက်ဆုပ် ကရွတ်ခွေစုပ်မိ၍ သေရသည်။ လယ်သမားတယောက်သည် ရိုက်နှက် ဆုံးမ၍မရသော နွားကတ်အား ကောက်ရိုးဖြင့် ဖွဲ့ချည်ရစ်ပတ်ပြီး မီးရှို့ခဲ့ဖူး သည်။ ထိုကံကြောင့် ငရဲမှာ ဆင်းရဲခံစားရပြီးလျှင် ခုနစ်ကြိမ် ကျီးဖြစ်ကာ ဤကဲ့သို့ မီးကွင်းစုပ်၍ သေရသည်။

လှေသူကြီးကတော်

သမုဒ္ဒရာ၌ လှေဖြင့်သွားကြရာ လှေသည် မလှုပ်မရွက် ရပ်နေသဖြင့် ယုတ်မာ သူကို မဲချ၍ရှာဖွေကြသည်။ လှေသူကြီး၏ ပထမအရွယ် ချောမောလှပသော ဇနီးသည် သုံးကြိမ်တိုင်အောင်မဲကြသည်။ လှေသူကြီးကတော်အား လည်တွင် သဲအိုးချည်နှောင်ပြီး သမုဒ္ဒရာသို့ ပစ်ချခံရသည်။

သူကြွယ်ကတော်တယောက်သည် ရေခပ် မောင်းထောင်းမှန်သမျှ အမှု ကိစ္စမှန်သမျှကို ကိုယ်တိုင်ပြုလေ့ရှိသည်။ သုံးဘဝမြောက်က ခင်ပွန်းဖြစ်ဖူးသော ခွေးသည် အလုပ်လုပ်နေသော သူကြွယ်ကတော်ကို ကြည့်၍သာ နေလေ့ရှိသည်။ တောစသော သွားလေရာသို့လည်း ခဲစသည်ဖြင့် ခြိမ်းခြောက်သော်လည်း မပြန်ပဲလိုက်မြဲလိုက်နေသည်။ သူငယ်များက ခွေးမုဆိုးဟုခေါ်ကာ ပြောင်လှောင် မှုကို မခံလိုသဖြင့် သဲဖြင့်ပြည့်သောအိုးကို လည်တွင် ကြိုးဖြင့်ဖွဲ့ချည်၍ ရေတွင် ပစ်ချသတ်ခဲ့၏။ ထိုကံကြောင့် ကြာမြင့်စွာ ငရဲ၌ ဆင်းရဲခံစားရပြီးလျှင် ဘဝ ပေါင်းတထောင် ဤကဲ့သို့ သဲအိုး လည်တွင်ချည်နှောင်၍ ရေတွင်ပစ်ချခံရသည်။

အာဂန္တုရဟန်း ၇ပါး-

ဘုရားရှင်အား ဖူးမြော်ရန်လာကြသော အာဂန္တုရဟန်း ခုနစ်ပါးတို့သည် လိုဏ်ဂူတခုတွင် ညအိပ်ရန် နေရာရကြသည်။ ရဟန်းများ အိပ်ပျော်နေစဉ် တောင်ထွတ်မျှကြီးကျယ်သော ကျောက်တုံးကြီးလိမ့်၍ လိုဏ်ဂူတံခါးကို ပိတ်သကဲ့သို့ဖြစ်၏။ ရွာခုနစ်ရွာမှ ရွာသားများသည်လည်းကောင်း ၎င်းဂူအတွင်းမှ ရဟန်းတို့သည်လည်းကောင်း လှုံ့လပြုကြသော်လည်း လှုပ်အောင်မျှ မပြုလုပ်နိုင်ကြကုန်။ ခုနစ်ရက်တိတိ ရဟန်းများ ဆာလောင်မွတ်သိပ်သောဆင်းရဲကို ခံစားရသည်။ ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့၌ကား ကျောက်တုံးကြီးသည် အလိုလို လိမ့်၍ တံခါးဝပွင့်သွားသည်။

နွားကျောင်းသား ခုနစ်ယောက်တို့သည် တောအရပ်၌ နွားကျောင်းစဉ် ဖွတ်ကြီးတကောင်ကိုမြင်၍ လိုက်ကြရာ အပေါက်ခုနစ်ပေါက်ရှိသော တောင်ပို့အတွင်းသို့ ဖွတ်ကြီးဝင်သွားသည်။ အချိန်မရှိသဖြင့် နောက်တနေ့မှ ဖွတ်ကို ဖမ်းမည်ဟု နွားကျောင်းသားများ ကိုယ်စီကိုယ်စီ တပေါက်တပေါက်ကို သစ်ခက်ကျိုး တဆုပ်စီဖြင့် ပိတ်၍ထားခဲ့ကြသည်။ နွားကျောင်းသားများ တောင်ပို့ပိတ်ထားမှုကို ခုနစ်ရက်ကြာမှ သတိရ၍ ဖွင့်ကြရာ အရိုးအရေသကျန်သော ဖွတ်ကို သနားသဖြင့် အသက်ကိုမသတ်ခဲ့သဖြင့် ငရဲတွင် မကျပဲ ဆယ့်လေးဘဝတို့၌ ခုနစ်ရက် ခုနစ်ရက် အစာရေစာပြတ်ခဲ့ကြသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၅၇။)

အန္တလိက္ခေ=ဣက္ခနံ ဒဿနံ ဣက္ခာ။ ဣက္ခံ+အ+အာ။ ဣက္ခာယ အန္တရံ (ကာရဏံ) အန္တလိက္ခေ။ ဣက္ခာ+အန္တရ (ရကို လ-ပြု)။

သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ=သမုဒ္ဒဿ မဇ္ဈံ သမုဒ္ဒမဇ္ဈံ။ သမုဒ္ဒ+မဇ္ဈ။

သမုဒ္ဒေါ=သမံ ဥဒကေန လောကံ ဧတ္တာတိ သမုဒ္ဒေါ။ သ+ဥဒ+တေ။

ဇဂတိပ္ပဒေသော=ဂဇ္ဇန္တိ ယဿန္တိ ဇဂတိ။ ဂမု+အန္တ+ဤ။ ဇဂတိယာ ပဒေ-သော ဇဂတိပ္ပဒေသော။ ဇဂတိ+ပဒေသ။

တယောဇနဝတ္ထု ပြီး၏။

၉-ပါပဝဂ်။ ၁၂-သုပ္ပဗုဒ္ဓသကျဝတ္ထု

၁၂၈။ န အန္တလိက္ခေ န သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ၊ န ပဗ္ဗတာနံ ဝိဝရံ ပဝိဿ။
န ဝိဇ္ဇတိ သော ဇဂတိပ္ပဒေသော၊ ယတ္ထဋ္ဌိတံ နပ္ပသဟေယျ မစ္စ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် နိဂြောဓာရုံကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သမီးတော် ယသော်ဓရာကို စွန့်၍ တောထွက်ခြင်း၊ သားတော် ဒေဝဒတ်ကို ရန်သူအရာ၌ ထားနေခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် တူတော်မောင် ဘုရားအား ရန်ငြိုးပွဲပြီး ပင့်ဖိတ်သောနေရာသို့ ကြွသွားရန် လမ်းမပေးသော ဒေဝဒဟပြည်ရှင် သုပ္ပဗုဒ္ဓသင်္ကဏ် မင်းကြီးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။ ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ကောစိ၊ တစုံတယောက်သောသူသည်။ အန္တလိက္ခေ၊ ကောင်းကင်၌။ ဌိတောပိ၊ တည်သော်လည်း။ ပါပကမ္မာ၊ မကောင်းမှုမှ။ န မုစ္ဆေယျ၊ မလွတ်ရာ။ သမုဒ္ဓမဇ္ဈေ၊ သမုဒ္ဓရာအလယ်၌။ ဌိတောပိ၊ တည်သော်လည်း။ ပါပကမ္မာ၊ မကောင်းမှုမှ။ န မုစ္ဆေယျ၊ မလွတ်ရာ။ ပဗ္ဗတာနံ၊ တောင်တို့၏။ ဝိဝရံ၊ အခေါင်းသို့။ ပဝိဿ၊ ဝင်၍လည်း။ ပါပကမ္မာ၊ မကောင်းမှုမှ။ န မုစ္ဆေယျ၊ မလွတ်ရာ။ ယတ္ထ၊ အကြင်အရပ်၌။ ဌိတံ၊ တည်သောသူကို။ မစ္စ၊ သေမင်းသည်။ န ပုသဟေယျ၊ မညည်းဆဲရာ။ သော ဇဂတိပ္ပဒေသော၊ သေမင်း မညည်းဆဲနိုင်ရာ အရပ်မျိုးသည်။ န ဝိဇ္ဈတိ၊ မရှိနိုင်။

စကားပြေ

ကောင်းကင်၊ သမုဒ္ဓရာအလယ်၊ တောင်ခေါင်းသို့ ပုန်းအောင်းတည်နေသော်လည်းမကောင်းမှုမှ မလွတ်နိုင်၊ သေမင်း မညည်းဆဲနိုင်သောအရပ်မျိုးကား မရှိနိုင်။

ဇဂတိပ္ပဒေသ - အရှေ့အရပ် စသော မြေအရပ်ရ၏။

ဘုရားရှင်အပေါ် ရန်ငြိုးထားပြစ်

ဘုရားရှင်၏ ဘထွေးတော် ယောက္ခမလည်းဖြစ်သော သုပ္ပဗုဒ္ဓဘုရင်သည် သမီးတော် ယသော်ဓရာကိုပစ်၍ တောထွက်သွားခြင်း၊ သားတော် ဒေဝဒတ်ကို ရဟန်းပြုစေ၍ ရန်သူအရာ၌ ထားခြင်းတို့ကြောင့် ဘုရားရှင်၏အပေါ် ရန်ငြိုးပွဲကာ ဘုရားရှင်သွားမည့်လမ်းကို ပိတ်ဆို့ထားခြင်းကြောင့် အရှင်လတ်လတ် မြေမျိုပြီး အဝီစိငရဲသို့ ရောက်သွားသည်။

(ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂။ ၂၉။)

သုပ္ပဗုဒ္ဓသကျဝတ္ထု ပြီး၏။

ပါပဝဂ္ဂ ပြီး၏။

၁၀-ဒဏ္ဍဝဂ်

၁-ဆဗ္ဗဂိုဏ်သိက္ခာဝတ္ထု

၁၂၉။ သဗ္ဗေ တသန္တိ ဒဏ္ဍဿ၊ သဗ္ဗေ ဘာယန္တိ မစ္စုနော။
အတ္တာနံ ဥပမံ ကတော၊ န ဟနေယျ န ဃာတယေ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သတ္တရသဝဂ္ဂီရဟန်းတို့နှင့် ကျောင်းနေရာလှ၍
ရိုက်နှက်ကြသော ဆဗ္ဗဂိုဏ်သိက္ခာကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်၏အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည်
ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည်။ ဒဏ္ဍဿ၊ ဒဏ်မှ။ တသန္တိ၊
ထိတ်လန့်ကုန်၏။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည်။ မစ္စုနော၊ သေခြင်းမှ။
ဘာယန္တိ၊ ကြောက်ကုန်၏။ အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ကို။ ဥပမံ ကတော၊ ဥပမာပြု၍။
အညေ၊ တူပါးသော သတ္တဝါတို့ကို။ န ဟနေယျ၊ မသတ်ဖြတ်ရာ။ န ဃာတယေ၊
မညှဉ်းဆဲရာ။

စကားပြေ

သတ္တဝါမှန်သမျှ ဒဏ်နှင့်သေခြင်းမှ ထိတ်လန့်ကြောက်ရွံ့ကြကုန်၏။ မိမိ
ကိုယ်ကို ဥပမာထားပြီးလျှင် တပါးသောသတ္တဝါတို့ကို မသတ်ဖြတ် မညှဉ်း
ဆဲရာ။

သဗ္ဗေ-ဤဒေသနာတော်၌ သဗ္ဗသဒ္ဓါသည် အနက်အားဖြင့် အကြွင်းရှိ
သော သာဝသေသသဗ္ဗဖြစ်သည်။

သဗ္ဗေ-ဆင်အာဇာနည်၊ မြင်းအာဇာနည်၊ နွားလားဥဿဘအာဇာနည်၊
ရဟန္တာ-ဤလေးမျိုးကိုထား၍ ကြွင်းသောသတ္တဝါတို့ကို ရသည်။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပယ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် (မသေ
သော သတ္တဝါကို) မမြင်သောကြောင့် ဒဏ်မှ မကြောက်လန့်။

ဆင်အာဇာနည်၊ မြင်းအာဇာနည်၊ နွားလားဥဿဘအာဇာနည်တို့သည်
သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အားကြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဆန့်ကျင်ဘက်သတ္တဝါကို မမြင်
ရကား မကြောက်လန့်ကုန်။

ပဟာရဒါနသိက္ခာပုဒ်

ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရှေးဦးစွာ ကျောင်းကို ရှင်းလင်းကြသော တကျိပ်ခုနစ်ယောက် အစုရှိသော သတ္တရသဝဂ္ဂီရဟန်းတို့ကို နောက်ကျမှရောက်လာသော ခြောက်ယောက်အစုရှိသော ဆဗ္ဗဂ္ဂိယရဟန်းတို့က ရိုက်နှက်၍ ကျောင်းမှ ထွက်စေခြင်းကြောင့် ပဟာရဒါနသိက္ခာပုဒ် (ရိုက်နှက်ခြင်းကိုပြုခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော သိက္ခာပုဒ်) ကို ဘုရားရှင်သည် ပညတ်တော်မူရသည်။

(ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၀။)

ဆဗ္ဗဂ္ဂိယဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၀ - ဒဏ္ဍဝဂ်။ ၂ - ဆဗ္ဗဂ္ဂိယသိက္ခာပုဒ်

၁၃၀။ သဗ္ဗေ တသန္တိ ဒဏ္ဍဿ၊ သဗ္ဗေသံ ဇီဝိတံ ပိယံ။

အတ္တာနံ ဥပမံ ကတော၊ န ဟနေယျ န ဇာတယေ။

ဤဘုရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သတ္တရသဝဂ္ဂီရဟန်းတို့နှင့် ကျောင်းနေရာလူပြီး လက်ဝါးပြင်ဟူသော လုံ့မိုးကြကုန်သော ဆဗ္ဗဂ္ဂိယရဟန်းတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့သည်။ ဒဏ္ဍဿ၊ ဒဏ္ဍမူ။ တသန္တိ၊ ထိတ်လန့်ကုန်၏။ သဗ္ဗေသံ၊ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည်။ ဇီဝိတံ၊ မိမိအသက်ကို။ ပိယံ၊ ချစ်မြတ်နိုး၏။ အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ကို။ ဥပမံ ကတော၊ ဥပမာပြု၍။ အညေ၊ တပါးသော သတ္တဝါတို့ကို။ န ဟနေယျ၊ မသတ်ဖြတ်ရာ။ န ဇာတယေ၊ မညှင်းဆဲရာ။

စကားပြေ

သတ္တဝါမှန်သမျှ ဒဏ္ဍမှထိတ်လန့်ကြ၍ မိမိတို့အသက်ကို ချစ်ခင်မြတ်နိုးကြကုန်၏။ မိမိကိုယ်ကို ဥပမာထား၍ တပါးသော သတ္တဝါတို့ကို မသတ်ဖြတ် မညှင်းဆဲရာ။

သဗ္ဗေသံ ဇီဝိတံ ပိယံ—၌ သဗ္ဗအရ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကိုထား၍ ကြွင်းသော သတ္တဝါများရ၏။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် အသက်ရှင်ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ သေခြင်း၌လည်းကောင်း လျစ်လျူရှုထားသောကြောင့် သဗ္ဗအရ မပါဝင်ပါ။

တလသတ္တိကသိက္ခာပဒ-သတ္တရသ ဝဂ္ဂိယ ရဟန်းတို့အား ဆဗ္ဗဂ္ဂိယ ရဟန်းတို့က လက်ဝါးပြင်ဖြင့် ချီးမြှင့်ခြင်းခြောက်ခြင်းကြောင့် ဘုရားရှင်သည် တလသတ္တိက သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်တော်မူရသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂)

ပိယံ=ပိယာယိတဗ္ဗန္တိ ပိယံ။ ပီ+ဏျ (ရထာပြု)

ဆဗ္ဗဂ္ဂိယဘိက္ခုဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၀-ဒဏ္ဍဝဂ်။ ၃-သမ္မဟုလကုမာရကဝတ္ထု

၁၃၁။ သုခကာမာနိ ဘူတာနိ၊ ယော ဒဏ္ဍေန ဝိဟိံသတိ။
အတ္တနော သုခမေသာနော၊ ပေစ္စ သော န လဘတေ သုခံ။

၁၃၂။ သုခကာမာနိ ဘူတာနိ၊ ယော ဒဏ္ဍေန န ဟိံသတိ။
အတ္တနော သုခမေသာနော၊ ပေစ္စ သော လဘတေ သုခံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘုရားဆွမ်းခံကြရာလမ်းတွင် မြွေဟောက်ကို တုတ်ဖြင့် ချိတ်နေသော လူငယ်ငါးရာတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ငါးရာသော လူငယ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယော၊ အကြင်သူသည်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ သုခံ၊ ချမ်းသာကို။ သော-
နော၊ ရှာအံ့ဟု။ သုခကာမာနိ၊ မိမိကဲ့သို့ချမ်းသာကို အလိုရှိကုန်သော။ ဘူတာနိ။
သတ္တဝါတို့ကို။ ဒဏ္ဍေန၊ တုတ်၊ လှံကန်ဖြင့်။ ဝိဟိံသတိ၊ ညှဉ်းဆဲ၏။ သော၊
ထိုညှဉ်းဆဲသူသည်။ ပေစ္စ၊ တမလွန်ဘဝ၌။ သုခံ၊ ချမ်းသာကို။ န လဘတေ၊
မရနိုင်။

ယော၊ အကြင်သူသည်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ သုခံ၊ ချမ်းသာကို။ သော-
နော၊ ရှာအံ့ဟု။ သုခကာမာနိ၊ မိမိကဲ့သို့ ချမ်းသာကို အလိုရှိကုန်သော။ ဘူတာ-

နိ၊ သတ္တဝါတို့ကို။ ဒဏ္ဍေန၊ တုတ် လှံကန်ဖြင့်။ န ဟိ သတိ၊ မညှဉ်းဆဲသော၊ ထိုမညှဉ်းဆဲသောသူသည်။ ပေစ္စ၊ တမလွန်ဘဝ၌။ သုခံ၊ ချမ်းသာကို။ လဘတေ၊ ရနိုင်၏။

စကားပြေ

မိမိ၏ချမ်းသာကို ရှာမည့်သူသည် မိမိကဲ့သို့ ချမ်းသာရန်အလိုရှိသော သူတို့ကို တုတ်စသောလက်နက်ဖြင့် ညှဉ်းဆဲ၏။ ယင်းညှဉ်းဆဲသောသူသည် နောင်ဘဝ၌ ချမ်းသာကို မရနိုင်။ မညှဉ်းဆဲသောသူသည်သာ ချမ်းသာကို ရနိုင်၏။

သုခ-လူချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ ပရမတ္ထဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာဟူသော ချမ်းသာသုံးမျိုးရ၏။

သုခ-ကာမာနိ = သုခံ ကာမယန္တီတိ သုခကာမာနိ။ သုခ+ကမု+ဏ။

ဘူတာနိ = ကမ္မေန ဘဝန္တီတိ ဘူတာနိ။ ဘူ+တ။

သုခမေသာနော = သုခံ သေတီတိ သုခမေသာနော။ သုခ+သေ+မာန။

သမ္ပဟုလကုမာရကဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၀ - ဒဏ္ဍဝဂ်။ ၄ - ကောဏ္ဍဓာနတ္ထေရဝတ္ထု

၁၃၃။ မာဝေါ စ ဖရသံ ကဉ္စိ၊ ဝုတ္တာ ပဋိဝဒေယျ၊ တံ။

ဒုက္ခာ ဟိ သာရမ္ဘကထာ၊ ပဋိဒဏ္ဍာ ဖုသေယျ၊ တံ။

၁၃၄။ သစေ နေရေသိ အတ္တာနံ၊ ကံသော ဥပဟတော ယထာ။

သေ ပတ္တောသိ နိဗ္ဗာနံ၊ သာရမ္ဘော တေ န ဝိဇ္ဇတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရဟန်းပြုသည်မှစ၍ အမျိုးသမီးတယောက် နောက်ကအမြဲလိုက်သော်လည်း မိမိကိုယ်တိုင်မမြင်ပဲ လူအပေါင်းကမြင်နေသော ကောဏ္ဍဓာနထေရ်ကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြ သည်။ ကောဏ္ဍဓာနထေရ်လည်း ဘုရားရှင်ဩဝါဒအတိုင်း ဆောက်တည်သဖြင့် ရဟန္တာဖြစ်သည်။

အနက်

ကဉ္စိ၊ တစုံတယောက်ကိုမျှ။ ဖရသံ၊ ကြမ်းကြုတ်သောစကားကို။ မာ အဝေါ၊ မဆိုလင့်။ ဝုတ္တာ၊ အဆိုခံရသူတို့သည်။ တံ၊ သင့်ကို။ ပဋိဝဒေယျ၊ ပြန်လှန်

ဆိုကုန်၏။ သာရမ္မကထာ၊ ချုပ်ချယ်သောစကားသည်။ ဒုက္ခာဟိ၊ ဆင်းရဲခြင်း၏အကြောင်းတည်း။ ပဋိဒဏ္ဍာ၊ အတုံ့ အလှည့်ဒဏ်တို့သည်။ တံ၊ သင့်ထံသို့။ ဖုသေယျ၊ ရောက်ကုန်ရာ၏။

ဥပဟတော၊ အနားပြတ်သော။ ကံသော၊ ကြေးခေါင်းလောင်းသည်။ သဒ္ဓံ န ကရောကိ ယထာ၊ အသံမထွက်ငြိမ်သက်သကဲ့သို့။ အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ကို။ နိစ္စလံ ကာတုံ၊ ငြိမ်သက်တည်ကြည်ရန်။ သစေ နေရေသိ၊ အကယ်၍စွမ်းနိုင်ငြားအံ့။ သေ သော၊ ဤသို့စွမ်းနိုင်သော သဘောရှိသူသည်။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်သို့။ ပတ္တော၊ ရောက်သည်။ အသိ၊ ဖြစ်၏။ တေ၊ သင်အား။ သာရမ္မော၊ ချုပ်ချယ်မှုသည်။ နှံဝိဇ္ဇတိ၊ မရှိ။

စကားပြေ

မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကိုမျှကြမ်းကြုတ်သောစကားကိုမဆိုပါနှင့်။ အဆိုခံရသူတို့က သင့်ကို ပြန်လှန်ဆို လိမ့်မည်။ ချုပ်ချယ်သောစကားသည် ဆင်းရဲကြောင်း ဖြစ်၍ သင့်ထံသို့ ပြန်လာနိုင်သည်။

အနားဖြတ်ထားသော ကြေးခွက်ကို တစုံတခုဖြင့်ခတ်သော် အသံမထွက်သကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ကို တည်ကြည်အောင် ပြုစုစွမ်းနိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်နိုင်သည်။ အချုပ်အချယ်လည်း မရှိတော့ပေ။

ကောဏ္ဍောနထေရ်

ကောဏ္ဍောနထေရ်သည် ရဟန်းပြုသောနေ့မှစ၍ မိမိသွားရာနောက်တွင် အမျိုးသမီးတယောက်လိုက်၍ နေသည်။ မိမိကား ယင်းအမျိုးသမီးကို မမြင်သော်လည်း အခြားလူများကမြင်၍ ပြက်ရယ်ပြုကုန်၏။ ရဟန်းများကအနာထပိဏ်၊ ဝိသာခါတို့ကိုပင် နှင်ထုတ်စေသည်။ ကောသလမင်းကိုယ်တိုင် စစ်ဆေးသောအခါ အတုအယောင်ဖြစ်သော မိန်းမဖြစ်သဖြင့် ပစ္စည်းလေးပါးဒါယကာပြုသွားသည်။

ကဿပဘုရားရှင်လက်ထက် ညီအကိုအရင်းပမာ ခင်မင်ရင်းနှီးသော ရဟန်းနှစ်ပါးတို့သည် မိမိတို့နေသောနေရာမှ သံဃဥပုသ်ပြုရန် ထွက်လာကြသည်။ တာဝတိံသာမှနတ်သားသည် ယင်းရဟန်းနှစ်ပါး ကွဲပြားအောင်ပြုလုပ်လိုသော စိတ်ဖြင့် ရဟန်းတပါးသည် ကိုယ်လက်သုတ်သင်ရန် ခြံတခုသို့ဝင်၍ ထွက်လာချိန်တွင် လက်တဘက်ဖြင့်ဆံပင်အပေါင်းကို လက်တဘက်ဖြင့်လုံချည်ကို ဆွဲကိုင်လျက် မိန်းမအသွင်ဖြင့် ရဟန်းနောက်သို့လိုက်လာဟန် ပြုသည်။ ယင်းအခြင်းအရာကိုမြင်သောအခါ စောင့်နေသောရဟန်းသည် ဒုဿီလဟု စွပ်စွဲပြီးလျှင်

မိမိသည် ယင်းအဖြစ်အပျက်ကို ကိုယ်တိုင်မြင်ခဲ့၍ ယင်းရဟန်းနှင့်ဥပုသ်အတူ မပြုနိုင်ဟု ငြင်းခုံခဲ့၏။ နတ်သားလာရောက်ပြီး စုံစမ်းလို၍ မိမိပြုမိကြောင်း ဖြေရှင်းသောအခါမှ ဥပုသ်အတူ ပြုကြကုန်၏။ ရဟန်းနှစ်ပါးသည် အသက် အတိုင်းနေ၍ နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော်လည်း နှောင့်ယှက်သော နတ်သားသည် ဘုရားနှစ်ဆူအကြား အဝီစိငရဲ၌ ကျရောက်ရသည်။ ယခုအခါ သာဝတ္ထိပြည်၌ ဖြစ်ပြီး ရဟန်းပြုသည့်နေ့မှစ၍ မိန်းမတယောက်အရိပ်သဖွယ် နောက်မှလိုက်မှုကို ခံရသည်။

(ဓမ္မ၊ ၅၊ ၂။ ၃၄၊ ၆။)

ဖရသံ = ပရေ ဇနေ ဥဿာပေတိ ဒါဟေတိတိ ဖရသံ။
ပရ + ဥသ် + အ + (ပကိုဖ - ပြု)

သာရမ္ဘကထာ = သာရမ္ဘာ ကထာ သာရမ္ဘကထာ။
သာရမ္ဘ + ကထာ။

ကံသော = ကနတိ ဒိဗ္ဗတိတိ ကံသော။ ကန် + သ။

သာရမ္ဘော = သံ ရမ္ဘနံ သာရမ္ဘော၊ သံ + ရဘိ + ကာ။

ကောဏ္ဍဓာနတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏။

၁၀ - ဒဏ္ဍဝဂ်။ ၅-ဥပေါသထိကဗ္ဗတ္တိနိဝတ္ထု

၁၃၅။ ယထာ ဒဏ္ဍေန ဂေါပါလော၊ ဂါဝေါ ပါဇေတိ ဂေါစရံ။
ဝေံ ဇရာ စ မစ္စ၊ စ၊ အာယံ ပါဇေန္တိ ပါဏိနံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ပုဗ္ဗာရုံ ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဝိသာခါအမှူးရှိသော အလိုဆန္ဒ အမျိုးမျိုးဖြင့် ဥပုသ်စောင့်နေသော အရွယ်အစားစား အဖုံဖုံဖြစ်ကြသော အမျိုးသမီးငါးရာတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဂေါပါလော၊ နွားကျောင်းသားသည်။ ဒဏ္ဍေန၊ နှင်တံဖြင့်။ ဂါဝေါ၊ နွား တို့ကို။ ဂေါစရံ၊ စားကျက်သို့။ ပါဇေတိ ယထာ၊ မောင်းနှင်သကဲ့သို့။ ဝေံ၊

ဤအတူ။ ဇရာ ၈၊ အိုခြင်းသည် လည်းကောင်း၊ မစ္စု ၈၊ သေခြင်းသည် လည်းကောင်း။ ပါဏိနံ၊ သတ္တဝါတို့၏။ အာယံ၊ အသက်ကို။ ပါဇေန္တိ၊ မောင်းနှင်ကုန်၏။

စကားပြေ

နှားကျောင်းသားသည် နှင်တံဖြင့် နှားတို့ကို စားကျက်သို့ မောင်းနှင် ပို့ဆောင်သကဲ့သို့ အိုခြင်းနှင့်သေခြင်းတို့သည် သတ္တဝါတို့၏ အသက်ကို ပို့ဆောင် မောင်းနှင်၍ သတ်ဖြတ်သွားကုန်၏။

နှားကျောင်းသားနှင့် ဇရာ၊ မစ္စု၊ နှားအပေါင်းနှင့် ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ စားကျက် နှင့်မရဏ တူသည်။ ဇာတိသည် သတ္တဝါတို့၏ အသက်ကို ဇရာသို့၊ ဇရာသည် ဗျာဓိသို့ရောက်အောင် မောင်းနှင်ပေးသည်။

အာယံ ပါဇေန္တိ—ဤဇီဝိတိန္ဒြေကို ဖြတ်ခြင်း ကုန်စေခြင်းကို ပါဇေန္တိဟု ခေါ်သည်။

အမျိုးသမီးများ—သာဝတ္ထိပြည်၌ ဥပုသ်နေ့တွင် အမျိုးသမီးငါးရာ ဥပုသ်သီတင်း ဆောက်တည်ကြသည်။ ယင်းအမျိုးသမီးများအား ဝိသာခါ ကျောင်းအမကြီးက ဥပုသ်ဆောက်တည်ခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်ကိုမေးမြန်းရာ အရွယ်ကြီးသောမိန်းမများက နတ်စည်းစိမ်ကို တောင့်တ၍ ဥပုသ်ဆောက် တည်ကြောင်းပြောကြားကြသည်။ အရွယ်အလတ်မိန်းမများက လင်တူမယား ဖြစ်ခြင်းမှလွတ်လိုကြောင်းနှင့် အရွယ်ငယ်သော မိန်းမများက သားဦးရလို ကြောင်း၊ ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ် အိမ်ထောင်ပြုလိုကြောင်း ပြောပြကြသည်။
(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။၃၈။)

ဂေါပါလော=ဂါဝေါ ပါလေတိတိ ဂေါပါလော။ ပါလ+ဏ။

ဥပေါသထိကဏ္ဍတ္တိနံဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၀-ဒဏ္ဍဝဂ်။ ၆-အဇဂရပေတဝတ္ထု

၁၃၆။ အထ ပါပါနိ ကမ္မာနိ၊ ကရံ ဗာလော န ဗုဇ္ဈတိ။
သေဟိ ကမ္မေဟိ ဒုမ္မေဓော၊ အဂ္ဂိ သုဇောဝ တပုတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠု ဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ၂၅- ယူဇနာတိုင်အောင် မီးလျှံ များထွက်လျက် ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်ခြေတွင်နေရသောမြေပြိတ္တာကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော် အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ပါပါနိ ကမ္မာနိ၊ မကောင်းမှုအကုသိုလ်ကံတို့ကို။ ကရံ ကရောန္တော၊ ပြုသော။ ဗာလော၊ သူမိုက်သည်။ အထ၊ ထိုပြုသောအခါ၌။ န ဗုဇ္ဈတိ၊ ကံ၏အကျိုးကို မသိ။ ဒုဓမ္မဓော၊ ပညာမဲ့သောသူသည်။ သေဟိ ကမ္မေဟိ၊ မိမိပြုသောမကောင်း မှုကံတို့ကြောင့်။ အဂ္ဂိဉ္စုစောဝ၊ မီးလောင်သောသူကဲ့သို့။ တပ္ပတိ၊ ပူပန်ရ၏။

စကားပြေ

သူမိုက်သည် မကောင်းမှုအကုသိုလ်ကံကို ပြုသောအခါ ကံ၏အကျိုးကိုမသိ၊ မိမိပြုသော မကောင်းမှုကံကြောင့် ငရဲမီးလောင်သော သူကဲ့သို့ ပူပန်ရ၏။ မကောင်းမှုကိုပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် မကောင်းမှုကို ငါပြုမပြီဟု မသိသောပုဂ္ဂိုလ် မည်သည်မရှိ၊ မကောင်းမှုကံ၏ အကျိုးသည် ဤသို့သဘောရှိသည်ဟုသာ မသိ ခြင်းဖြစ်သည်။

အတုယူဖွယ်— ဘုရားရှင်သည် မှန်သော်လည်း တဘက်သား မယုံကြည် နိုင်လောက်သေးလျှင် မပြောသေးပဲ ဆိုင်းငံ့နေလေ့ရှိသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၉။)

သုမင်္ဂလသဌေး— ကဿပဘုရားရှင်လက်ထက်၌ သုမင်္ဂလသဌေးသည် မိမိ၏ လယ်တောကို (၇) ကြိမ် မီးရှို့၍ (၇) ကြိမ် နွားခြံရှိ နွားတို့၏ ခြေကိုဖြတ်လျက် (၇) ကြိမ် အိမ်ကိုမီးရှို့ပြီး မိမိလှူဒါန်းသော ဘုရားရှင်၏ ဂန္ဓကုဋ်ကို မီးရှို့သူ အပေါ်၌ လုံးဝစိတ်မဆုံးပဲ နောက်ထပ်၍ ဆောက်လုပ် လှူဒါန်းသော ဂန္ဓကုဋ် ကျောင်း ရေစက်ချပဲ့၌ မိမိပစ္စည်းနှင့် ကျောင်းတို့ကို မီးရှို့ဖျက်ဆီးသော ပုဂ္ဂိုလ် ဇာား ပထမဆုံး အမျှဝေပေးသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀။)

သေဟိ= သဿ အတ္တနော သန္တကံ သံ။ သ+ဏ။

အဂ္ဂိဉ္စုစောဝ= အဂ္ဂိဉ္စုစော+ဣဝ၊ အဂ္ဂိနာ ဉ္စုစော အဂ္ဂိဉ္စုစော။
အဂ္ဂိ+ဉ္စု။

အဇဂရပေတဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၀ - ဒဏ္ဍဝဂ်။ ၇ - မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဝတ္ထု

၁၃၇။ ယော ဒဏ္ဍေန အဒဏ္ဍေသု၊ အပ္ပဒုဋ္ဌေသု ဒုဿတိ။
ဒသန္နမညတရံ ဌာနံ၊ ခိပ္ပမေဝ နိဂစ္ဆတိ။

၁၃၈။ ဝေဒနံ ဖရုသံ ဇာနိံ၊ သရီရဿ ဝ ဘေဒနံ။
ဂရုကံ ဝါပိ အာဗာဓံ၊ စိတ္တက္ခေပံ ဝ ပါပုဏေ။

၁၃၉။ ရာဇတော ဝါ ဥပသဂ္ဂံ၊ အဗ္ဘက္ခာနံ ဝ ဒါရုဏံ။
ပရိက္ခယံ ဝ ဉာတိနံ၊ ဘောဂါနံ ဝ ပာဘဂ်ရံ။

၁၄၀။ အထ ဝါဿ အဂါရာနိ၊ အဂ္ဂိ ဥဟတိ ပါဝကော။
ကာယဿ ဘေဒါ ဒုပ္ပညော၊ နိရယံ သောပပဇ္ဇတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ခိုးသားငါးရာနှင့် တိတ္ထိငါးရာတို့
လုပ်ကြံခံရသော အမျှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်
မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြ
သည်။

အနက်

ယော၊ အကြင်သူသည်။ အဒဏ္ဍေသု၊ အပြစ်ဒဏ်ကင်းကုန်သော။ အပ္ပဒုဋ္ဌေသု၊
မပြစ်မှားထိုက်ကုန်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၌။ ဒဏ္ဍေန၊ တုတ် လှံကန်စသည်ဖြင့်။
ဒုဿတိ၊ ပြစ်မှား၏။ သော၊ ထိုသူသည်။ ဒသန္နံ၊ ဆင်းရဲကြောင်း ဒဏ်ဆယ်ပါး
တို့တွင်။ အညတရံ၊ ဌာနံ၊ တပါးပါးသော ဆင်းရဲကြောင်းသို့။ ခိပ္ပမေဝ၊ လျင်မြန်
စွာသာလျှင်။ နိဂစ္ဆတိ၊ ရောက်ရ၏။

ဖရုသံ၊ ပြင်းထန်သော။ ဝေဒနံ၊ ဝေဒနာသို့လည်းကောင်း။ ဇာနိံ၊ ဥစ္စာဆုံး
ရှုံးခြင်းသို့ လည်းကောင်း။ သရီရဿ၊ ကိုယ်အင်္ဂါ၏။ ဘေဒနံ၊ ပျက်စီးခြင်းသို့
လည်းကောင်း။ ဂရုကံ၊ ကြီးလေးသော။ အာဗာဓံ ဝါ၊ နှုတ်စသော အနာစွဲကပ်
ခြင်းသို့လည်းကောင်း။ စိတ္တက္ခေပံ ဝါ၊ စိတ်ပျံ့လွင့်ခြင်းသို့လည်းကောင်း။ ရာဇ-
တော၊ မင်းမှ။ ဥပသဂ္ဂံ ဝါ၊ ဘေးသို့လည်းကောင်း။ ဒါရုဏံ၊ ကြမ်းကြုတ်သော။
အဗ္ဘက္ခာနံ ဝါ၊ အစုပ်စွဲခံရခြင်းသို့ လည်းကောင်း။ ဉာတိနံ၊ ဆွေမျိုးတို့၏။ ပရိက္ခ-
ယံ ဝါ၊ ပျက်ပြားခြင်းသို့လည်းကောင်း။ ဘောဂါနံ၊ စည်းစိမ်တို့၏။ ပာဘဂ်ရံ
ဝါ၊ ယိုယွင်းခြင်းသို့လည်းကောင်း။ ပါပုဏေ၊ ရောက်ရာ၏။

အထ၊ ထိုမှတစ်ပါး။ အထ၊ ကိုပြစ်မှားသူ၏။ အဂါရာနိ၊ အိမ်တို့ကို။ အဂ္ဂိ၊ ပကတိ မီးသည်လည်းကောင်း။ ပါဝကော၊ လောင်မီးသည်လည်းကောင်း။ ဥဟတိ၊ လောင်၏။ ဒုပ္ပညော၊ ပညာမဲ့သော။ သော၊ ထိုသူသည်။ ကာယဿ၊ ခန္ဓာကိုယ်၏။ ဘေဒါ၊ ပျက်စီးသည်မှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ နိရယံ၊ ငရဲသို့။ ဥပပဇ္ဇတိ၊ ရောက်ရ၏။

စကားပြေ

ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦးသည် အပြစ်ကင်း၍ မပြစ်မှားထိုက်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို တုတ်စသော လက်နက်ဖြင့် ပြစ်မှားခဲ့လျှင် ဆင်းရဲကြောင်း ဒဏ်ဆယ်ပါးတို့တွင် တပါးပါးသောဒဏ်ကို လျင်မြန်စွာ ရတတ်၏။

- (၁) ပြင်းထန်သော ဝေဒနာစွဲကပ်ခြင်း၊
- (၂) ဥစ္စာဆုံးရှုံးခြင်း၊
- (၃) ကိုယ်အင်္ဂါပျက်စီးခြင်း၊
- (၄) နုနာစသော ဝေဒနာစွဲကပ်ခြင်း၊
- (၅) ရူးခြင်း၊
- (၆) မင်းပြစ်မင်းဒဏ် သင့်ရောက်ခြင်း၊
- (၇) ကြမ်းတမ်းစွာ အစွပ်စွဲခံရခြင်း၊
- (၈) ဆွေမျိုးပျက်စီးခြင်း၊
- (၉) စည်းစိမ်ဥစ္စာယိုယွင်းခြင်း၊
- (၁၀) ပကတိ မီးလောင်ခြင်းဖြင့်-အိမ်မီးလောင်ခြင်းတို့သို့ ယခုပစ္စုပ္ပန် ဘဝ၌ရောက်ရ၏။ တမလွန်ဘဝ၌ ငရဲသို့ရောက်ရ၏။

အဒဏ္ဍေသု-ကာယဒဏ် စသည်မှကင်းသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

အပ္ပဒုဋ္ဌေသု-သူတစ်ပါးတို့၌ လည်းကောင်း၊ မိမိအပေါ်၌ လည်းကောင်း ပြစ်မှားမှုမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်။

ဝေဒနာ-ခေါင်းကိုက်ခြင်းစသော ဝေဒနာ။

ဇာနိ-ခဲယဉ်းစွာရအပ်သော ဥစ္စာပျက်စီးခြင်း။

ဘေဒနံ-လက်ပြတ်ခြင်းအစရှိသော ကိုယ်အင်္ဂါပျက်စီးခြင်း။

အာဗာဓံ-ကိုယ်တခြမ်းသေရောဂါ စသည်။

ဥပသဂ္ဂံ-ရာထူးကျမှုစသည်။

ဉာတိ-မိမိ၏ မှီခိုအားထားရာဖြစ်သော ဆွေမျိုး။

ပဘဂုံရံ-အိမ်၌ရှိသောစပါးသည် ပုပ်ဆွေးခြင်း၊ ပျက်စီးခြင်း၊ ရွှေ့၏မီးကျိုး
ဖြစ်ခြင်း၊ ငွေ၏အိုးခြမ်းကဲ့ဖြစ်ခြင်း၊ ခြေနှစ်ချောင်း၊ ခြေလေးချောင်း သတ္တဝါ
တို့သည် ကန်းခြင်းစသည်သို့ ရောက်ခြင်း။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့၏ထင်မြင်ချက်-မိစ္ဆာအယူရှိသူတို့သည် လာဘ်ပေါ်သူကို သတ်
နိုင်လျှင် မိမိတို့ လာဘ်ပေါ်မည်ဟု အထင်ရှိကြသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၂။)

ဒေတုယူစရာ -အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန် မထေရ်သည် သေကြောင်း ကြံစည်
သူများ မကြံစည်နိုင်အောင် လွတ်ကင်းရာသို့ ရှောင်တိမ်းနေသည်ကို ထောက်ဆ
၍ အန္တရာယ်ပေးမည့်သူအား ရှောင်တိမ်းသင့်က ရှောင်တိမ်းနေသင့်သည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၂။)

အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်အလောင်း- အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်သည် မိန်းမ
စကားဖြင့် ခိုးသားယောင်ဆောင်၍ မိဘများကို သေကြောင်းကြံစည်ခဲ့မှုကြောင့်
အဝီစိသို့ရောက်ပြီး ယခုရဟန္တာဖြစ်သည့် ဘဝမှပင် ခိုးသားများ ရိုက်သတ်၍
ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုရသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၄။)

သရီရဿဝ ဘေဒနံ=သရီရဿ+ဝါ+ဘေဒနံ။

စိတ္တက္ခေပံ ဝ ပါပုဏေ=စိတ္တက္ခေပံ+ဝါ+ပါပုဏေ။

စိတ္တက္ခေပံ=စိတ္တဿ ခေပံ စိတ္တက္ခေပံ။

ဥပသဂ္ဂံ=ဥပဂန္ဓာ သဇ္ဇတိ ပကာသေတိတိ ဥပသဂ္ဂံ။ ဥပ+သဇ်+ဏ။

အဗ္ဘက္ခာနံ ဝ ဒါရုဏံ=အဗ္ဘက္ခာနံ+ဝါ+ဒါရုဏံ။

ဒါရုဏံ=ဒရိယတိတိ ဒါရုဏံ။ ဒရ်+ဥဏ။

ဘောဂါနံ ဝ ပဘဂုံရံ=ဘောဂါနံ+ဝါ+ပဘဂုံရံ။

ပဘဂုံရံ=ပဘဉ္စတိတိ ပဘဂုံရော။ ပ+ဘဉ္စ+သုရ။

အဂါရံ=အဂန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဧတ္တာတိ အဂါရံ။ အဝ+အာရ။ (ဏှာဒိ။ ၁၆၄)

အဂ္ဂိ=အဂတိ ကုဋီလော ဟုတွာ ဂစ္ဆတိတိ အဂ္ဂိ။ အာ+ဂိ။ (ဏှာဒိ။ ၃၄)

ပါဝကော =ပုဏာတိတိ ပါဝကော။ ပု(ပဝနေ)+ဏှ။

မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရ ဝတ္ထုပြီး၏။

၁၀-ဒဏ္ဍဝဂ်။ ၈-ဗဟုဘဏ္ဍိကဘိက္ခုဝတ္ထု

၁၄၁။ န နဂ္ဂစရိယာ န ဇဋ္ဌာ န ပင်္ကါ၊
နာနာသကာ ထဏ္ဍိလသာယိကာ ဝါ။
ရဇဇာဇလ္လံ ဥက္ကုဒ္ဓိကပ္ပဓာနံ၊
သောဓဇ္ဈိ မစုံ အဝိတိဏ္ဏကမံ။

ဤတရား ဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အလိုနည်းသော ဘုရားရှင် ဒေသနာတော်၌
အလိုနည်းကြောင်း တရားဟောတော်မူလျက် များစွာသော ဘဏ္ဍာရှိသော
ပရိသတ်အလယ် ကိုယ်ဝတ်ကိုချွတ်၍ ဟိရိုဩတ္တပ္ပ ကင်းသောဗဟုဘဏ္ဍိကရဟန်း
ကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်
ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

နဂ္ဂစရိယာ၊ အဝတ်မဝတ်ပဲ ကျင့်ခြင်းတို့သည်။ အဝိတိဏ္ဏကမံ၊ ဝိစိကိစ္ဆာမှ
မလွတ်မြောက်သေးသော။ မစုံ၊ သတ္တဝါကို။ န သောဓဇ္ဈိ၊ မစင်ကြယ်
စေ့နိုင်ကုန်။ ဇဋ္ဌာ၊ ဆံကျပ်အကျင့်တို့သည်။ အဝိတိဏ္ဏကမံ၊ ဝိစိကိစ္ဆာမှမလွတ်
မြောက်သေးသော။ မစုံ၊ သတ္တဝါကို။ န သောဓဇ္ဈိ၊ မသုတ်သင်နိုင်ကုန်။ ပင်္ကါ၊
ဌ်ညွန့်အလိမ်းလိမ်းကပ်စေ၍ ကျင့်ခြင်းတို့သည်။ အဝိတိဏ္ဏကမံ၊ ဝိစိကိစ္ဆာမှ
မလွတ်မြောက်သေးသော။ မစုံ၊ သတ္တဝါကို။ န သောဓဇ္ဈိ၊ မသုတ်သင်နိုင်ကုန်။
အနာသကာ၊ အစာဖြတ်၍ ကျင့်ခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း။ ထဏ္ဍိလသာယိကာ
ဝါ၊ ဖြေ့အိပ်၍ ကျင့်ခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း။ ရဇဇာဇလ္လံ၊ မြူမှုန်
အလိမ်းလိမ်း တင်စေလျက် ကျင့်ခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း။ ဥက္ကုဒ္ဓိကပ္ပဓာနံ၊
ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်၍ ကျင့်ခြင်း လုံ့လပြုခြင်းသည်လည်းကောင်း။ အဝိတိဏ္ဏ-
ကမံ၊ ဝိစိကိစ္ဆာမှ မလွတ်မြောက်သေးသော။ မစုံ၊ သတ္တဝါကို။ န သော-
ဓဇ္ဈိ၊ မစင်ကြယ်စေနိုင်ကုန်။

စကားပြေ

ဝိစိကိစ္ဆာမှ မလွတ်မြောက်သေးသောသတ္တဝါကို အဝတ်မဝတ်ပဲ ကျင့်ခြင်း၊
ဆံကျပ်၍ကျင့်ခြင်း၊ ဌ်ညွန့်လိမ်း၍ကျင့်ခြင်း၊ အစာဖြတ်၍ အဝတ်ကျင့်ခြင်း၊
ဖြေ့ပေါ်အိပ်၍ကျင့်ခြင်း၊ မြူမှုန်တင်စေ၍ ကျင့်ခြင်း၊ ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်၍
ကျင့်ခြင်း၊ လုံ့လပြုခြင်းဟူသောအကျင့်မျိုးတို့သည် ကိလေသာ အညစ်
အကြေးတို့ကို မစင်ကြယ်စေနိုင်ကုန်။

ကင်္ခါ-အဋ္ဌဝတ္ထုက ဝိစိကိစ္ဆာရ၏။

ပစ္စည်း မစုသင့်-ဘုရားရှင်သည် ရဟန်းတော်များ ပစ္စည်းများများ စုထားသည်ကို နှစ်သက်တော်မမူ။ (ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၆။)

နဂ္ဂစရိယာ=နဂ္ဂါ စရိယာ နဂ္ဂစရိယာ။ နဂ္ဂ+စရိယ။

ပင်္ကံာ=ပင်္ကေန စရန္တိတိ ပင်္ကံာ။ ပင်္ကံ+ဏ။

နာနာသကာ=န အနာသကာ အနာသကာ။ န+အာသကာ။

အာသက=အသံ+ဏ္ဍ။

ထဏ္ဍိလသာယိကာ=ထဏ္ဍိလေ သယန္တိတိ တဏ္ဍိလသာယိကာ။ ထဏ္ဍိလ+သိ+ဏ္ဍ။

ရဇောဇလ္လံ=ရဇေ ဇလ္လဉ္စ ရဇောဇလ္လံ။ ရဇ+ဇလ္လ။

ဥက္ကဋ္ဌိကပ္ပဓာနံ=ဥက္ကဋ္ဌိကံ ပဓာနံ ဥက္ကဋ္ဌိကပ္ပဓာနံ။ ဥက္ကဋ္ဌိက+ပဓာန။

အဝိတိဏ္ဏကင်္ခံ-ဝိတိဏ္ဏာ သင်္ခါ ဝိတိဏ္ဏကင်္ခါ။ နတ္ထိ ဝိတိဏ္ဏကင်္ခါ ယဿာတိ အဝိတိဏ္ဏကင်္ခါ။ န+ဝိတိဏ္ဏကင်္ခံ+ယ။

ဗဟုဘဏ္ဍိကဘိက္ခုဝတ္ထုပြီး၏။

၁၀-ဒဏ္ဍဝဂ်။ ၉-သန္တတိမဟာမတ္တဝတ္ထု

၁၄၂။ အလင်္ကတော စေပိ သမံ စရေယျ၊
သန္တော ဒန္တော နိယတော ဗြဟ္မစာရီ။
သဗ္ဗေသု ဘူတေသု နိဓာယ ဒဏ္ဍံ၊
သော ဗြာဟ္မဏော သော သဏော သ ဘိက္ခု။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် စစ်နိုင်သောကြောင့် ပသေနဒီကောသလ မင်းကြီးက ဘုရင့်စည်းစိမ် ခုနစ်ရက်ခံစားစေသဖြင့် အဆိုအကတတ်ကျွမ်းသော အမျိုးသမီးတယောက် ဆိုကနေစဉ် ကွယ်လွန်၍သွားသည့်အတွက် သောက ဖြစ်နေသောကြောင့် သောကငြိမ်းရန် ဘုရားရှင်ထံသို့သွားသော စစ်ဝတ် အပြည့်အစုံဖြင့် ပရိနိဗ္ဗာန်စံသော သန္တတိဗိုလ်ချုပ်ကြီးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

သန္တော၊ ကိလေသာငြိမ်းပြီးသော။ ဒန္တော၊ ဣန္ဒြေကိုဆုံးမပြီးသော။ နိယတော၊ မဂ်လေးပါးဖြင့် ဂတိမြဲသော။ ဗြဟ္မစာရီ၊ မြတ်သောအကျင့်ရှိသော။ ယော၊ အကြင်သူသည်။ သဗ္ဗေသု ဘူတေသု၊ အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့၌။ ဒဏ္ဍံ၊ ကာယဒဏ္ဍံစသည်ကို။ နိဓာယ၊ ချထား၍။ သမံ၊ မေတ္တာဖြင့်အညီအမျှ။ စရေယျ၊ ကျင့်ရာ၏။ သော၊ ထိုသူသည်။ အလင်္ကတောပိ၊ တန်ဆာဆင်အပ်သော်လည်း။ ဗြာဟ္မဏော၊ မကောင်းမှုမှအပပြုပြီးသူ ဗြာဟ္မဏလည်းမည်၏။ သော၊ ထိုသူသည်။ သမဏော၊ ကိလေသာငြိမ်းပြီးသူ သမဏလည်းမည်၏။ သော၊ ထိုသူသည်။ ဘိက္ခု၊ ကိလေသာတို့ကို ဖျက်ဆီးပြီးသူဘိက္ခုလည်းမည်၏။

စကားပြေ

ကိလေသာငြိမ်းအေး၍ ဣန္ဒြေကိုလည်းဆုံးမပြီးသောကြောင့် မဂ်လေးပါးဖြင့်မတည်မြဲသော မြတ်သောအကျင့်ရှိပြီးလျှင် သတ္တဝါအားလုံး၌ ကာလဒဏ္ဍံစသည်ကိုပယ်ချကာ မေတ္တာဖြင့် အညီအမျှကျင့်သူသည် တန်ဆာဆင်အပ်သော်လည်း ကိလေသာကိုအပပြုပြီးသူ ဗြာဟ္မဏလည်းမည်၏။ ကိလေသာငြိမ်းအေးပြီးသူ သမဏလည်းမည်၏။ ကိလေသာဖျက်ဆီးပြီးသူ ဘိက္ခုလည်းမည်၏။

ဓမ္မဗောဓသက၏အကျိုး - သန္တတိအမတ် လောင်းလျာသည် ဝိပဿီဘုရားရှင်လက်ထက်၌ အနှစ်ရှစ်သောင်းတိုင်တိုင် ဓမ္မဗောဓသက(တရားနာစိမ့်သော ငှာကြွေးကြော် သောအမှု)ကို ပြုခဲ့မှုကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်မှ စန္ဒကူးနံ့ ခံတွင်းမှ ကြာနံ့ လှိုင်ပြီးနောက်ဆုံး ရဟန္တာဖြစ်သည်။

(ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂။ ၅၂။)

သန္တ-ရာဂစသည် ငြိမ်းအေးသော ပုဂ္ဂိုလ်။

ဒန္တ-ဣန္ဒြေကိုဆုံးမပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်။

နိယတ-မဂ်လေးပါးဖြင့်ဂတိမြဲသောပုဂ္ဂိုလ်။

ဗြဟ္မစာရီ-မြတ်သောအကျင့်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်။

ဒဏ္ဍ-ကာယဒဏ္ဍံစသည်။

ဗြာဟ္မဏ-ကိလေသာတို့ကို အပပြုပြီးသူ။

သမဏ-ကိလေသာတို့ကိုငြိမ်းစေပြီးသူ။

ဘိက္ခု-ကိလေသာတို့ကိုဖျက်ဆီးပြီးသူ။

အလင်္ကတော=အလံ ဝိဘူသနံ ကရိယတေတိ အလင်္ကတော။ အလံ+
ကရိ+တ။

ဗြာဟ္မဏော-ဗဟန္တိ ပါပေ ဗဟိ ကရေတိတိ ဗြာဟ္မဏော။ ဗဟံ+ယု။

နိယတော=နိယစ္ဆတိတိ နိယကော။ နိ+ယမု+တ။

သန္တတိဟောမတ္ထဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၀-ဒဏ္ဍဝဂ်။ ၁၀-ပိလောတိကတိဿတ္ထေရဝတ္ထု

၁၄၃။ ဟိရီနိသေဓော ပုရိသော၊ ကောစိ လောကသ္မိံ ဝိဇ္ဇတိ။
ယော နိဒ္ဒံ အပဗောဓေတိ၊ အဿော ဘဒြော ကသာမိဝ။

၁၄၄။ အဿော ယထာ ဘဒြော ကသာနိဝိဇ္ဇော၊
အတတပိနော သံဝေဂိနော ဘဝါယ။
သဒ္ဓါယ သီလေန စ ဝိရိယေန စ၊
သမာဓိနာ ဓမ္မဝိနိစ္ဆယေန စ။
သမ္ပန္နဝိဇ္ဇာရေဏာ ပတိဿတာ၊
ဇဟိဿတ ဒုက္ခမိဒံ အနပ္ပကံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အရှင်အာနန္ဒာ၏ ကရုဏာတော်ဖြင့် ပုဆိုးနှမ်း
နှင့် ခွက်ကို စွန့်စေပြီး ရှင်ရဟန်းပြုပေး၍ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်သော်
လည်း ပျင်းရိလာသောအခါ ယင်း ပုဆိုးနှမ်းကိုအာရုံပြု၍ ရဟန္တာဖြစ်သော
ပိလောတိကတိဿတော်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်
ကြသည်။

အနက်

ဘဒြော၊ ကောင်းသော။ အဿော၊ မြင်းသည်။ ကသံ၊ မိမိအပေါ်ကျ
လာသောကြိမ်လုံးကို။ အပဟရတိ ဣဝ၊ ကြည်ရှောင်သကဲ့သို့။ (ဝါ) မိမိအပေါ်
ကျခွင့်မပေးသကဲ့သို့။ ယော ပုရိသော၊ အကြင်သူသည်။ နိဒ္ဒံ၊ မိမိအိပ်ပျော်
ခြင်းကို။ အပဗောဓေတိ၊ နိုးကြားစေ၏။ ဟိရီနိသေဓော၊ မိစ္ဆာဝိတက်ကို
ရှက်ကြောက်ခြင်းဖြင့် တားမြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သော ပုရိသော၊
ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသည်။ ကောစိ၊ တယောက်တလေသာ။ လောကသ္မိံ၊ လောက၌
ဝိဇ္ဇတိ၊ ရှိ၏။

ဘဒြော၊ ကောင်းသော။ အသော၊ မြင်းသည်။ ကသာနိဝိဋ္ဌော၊ ကြိမ်လုံးဖြင့် ပုတ်ခတ်သည်ရှိသော်။ အာတာပိနော ယထာ၊ လုံ့လရှိကုန်သကဲ့သို့။ အာတာပိနော၊ လုံ့လရှိကုန်သည်။ သံဝေဂိနော၊ ထိတ်လန့်ကုန်သည်။ ဘဝါသ၊ ဖြစ်ကုန်လော့။ သဒ္ဓါယ စ၊ ယုံကြည်သောသဒ္ဓါဖြင့်လည်းကောင်း။ သီလေန စ၊ သီလဖြင့် လည်းကောင်း။ ဝီရိယေန စ၊ ဝီရိယဖြင့်လည်းကောင်း။ သမာဓိနာ၊ သမာဓိဖြင့် လည်းကောင်း။ ဓမ္မဝိနိစ္ဆယေန စ၊ တရားဆုံးဖြတ်ကြောင်းဉာဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း။ သမ္ပန္နဝိဇ္ဇာစရဏာ၊ ပြည့်စုံသောဝိဇ္ဇာနှင့် စရဏရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။ ပတိဿတာ၊ ထင်သော သတိရှိကုန်လျက်။ အနပ္ပကံ၊ အတိုင်းမရှိ အလွန်ရှည်လျားသော။ ဣဒံ ဒုက္ခံ၊ ဤသံသရာဆင်းရဲကို။ ဇဟိဿထ၊ စွန့်လွှတ်ကုန်လတ္တံ့။

စကားပြေ

မြင်းကောင်းသည် မိမိအပေါ် ကြိမ်လုံးကျခွင့်မပေးသကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ကို မိမိအိပ်ပျော်ခြင်းမှ နိုးကြားစေ၍ မိစ္ဆာဝိတက်ကိုဟိရိဖြင့် တားမြစ်နိုင်သသည်အလွန်ရှားပါးသည်။ မြင်းကောင်းသည် ကြိမ်လုံးဖြင့် ပုတ်ခတ်သော် လုံ့လရှိလာသကဲ့သို့ သင်တို့သည် လုံ့လရှိ၍ ထိတ်လန့်ပြီးလျှင် သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သမာဓိဉာဏ်၊ သတိရှိ၍ သံသရာဆင်းရဲကို စွန့်လွှတ်ရလိမ့်မည်။

ဟိရိနိသေဝော— ကိုယ်တွင်း၌ဖြစ်သော အကုသလဝိတက်ကို ဟိရိဖြင့် တားမြစ်တတ်သောပုဂ္ဂိုလ်။

ယောနိဒ္ဓံအပဗောဓေတိ— မမေ့မလျော့ ရဟန်းတရားကိုကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိ၌ဖြစ်ပေါ်သော ဗိုက်ပြည်းခြင်းကို ပယ်ဖျောက်လျက် နိုးကြားစေ၏။

သဒ္ဓါ— လောကီသဒ္ဓါ၊ လောကုတ္တရာသဒ္ဓါရ၏။

သီလ— စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလရ၏။

ဝီရိယ— ကာယိကဝီရိယ စေတသိကဝီရိယရ၏။

သမာဓိ— ရှစ်ပါးသော သမာပတ်ရ၏။

ဓမ္မဝိနိစ္ဆယေန— အကြောင်းဟုတ်သည် မဟုတ်သည်ကို သိသောပညာ။

ဝိဇ္ဇာ— သုံးပါး၊ ရှစ်ပါး အပြားရှိသော ဝိဇ္ဇာ။

စရဏ— ၁၅- ပါး အပြားရှိသော စရဏ။

ဟိရိနိသေဝော=ဟိရိ + နိသေဝော။ ဟိရိ* နိသေဝေတိ ဟိရိနိသေဝော။

ဟိရိ+နိ+သိမိ+အ။

နိဒ္ဓံ= နန္ဒယတိတိ နိဒ္ဓါ။ နိ+ဒိ+အ+အာ။

ကသာနိဝိဇ္ဇော = ကသာယ နိဝိဇ္ဇော ကသာနိဝိဇ္ဇော။ ကသာ + နိဝိဇ္ဇာ။

အာတာပိနော = အာတာပေတိ သီလေနာတိ အာတာပိ။ အာ + တပ် + ဣ။

သံဝေဂိနော = သံဝေဇေတိတိ သံဝေဂီ။ သံ + ဝိဇ + ဣ။

ဓမ္မဝိနိစ္ဆယေန = ဓမ္မံ ဝိနိစ္ဆယော ဓမ္မဝိနိစ္ဆယော။ ဓမ္မ + ဝိနိစ္ဆယ။

သမ္ပန္နဝိဇ္ဇာစရဏာ = သမ္ပန္နာနိ ဝိဇ္ဇာစရဏာနိ ယဿာတိ သမ္ပန္နဝိဇ္ဇာစရ-
ဏော။ သမ္ပန္န + ဝိဇ္ဇာစရဏ + ယ။

အနပ္ပကံ = န အပ္ပကံ အနပ္ပကံ။ န + အပ္ပက။

ပိလောတိကတိဿတ္ထေရဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၀ - ဒဏ္ဍဝဂ်။ ၁၁ - သုခသာမဏေရဝတ္ထု

၁၄၅။ ဥဒကံ ဟိ နယန္တိ နေတ္ထိကာ၊ ဥသုကာရာ နမယန္တိ တေဇနံ။

ဒါရုံ နမယန္တိ တစ္ဆကာ၊ အတ္တာနံ ဒယေန္တိ သုဗ္ဗတာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏တပည့် ခုနစ်နှစ်
အရွယ်သာရှိသော ရှင်ပြုပြီး ရှစ်ရက်မြောက်နေ့၌ ရဟန္တာဖြစ်သော သုခ
သာမဏေကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည် ဖြစ်ကြ
သည်။

အနက်

နေတ္ထိကာ၊ မြောင်းတူး၍ ရေကိုယူဆောင်သူတို့သည်။ ဥဒကံ၊ ရေကို။ နယန္တိ၊
အလိုရှိရာသို့ ဆောင်ကုန်၏။ ဥသုကာရာ၊ လေးသမားတို့သည်။ တေဇနံ၊ မြားကို။
နမယန္တိ၊ ဖြောင့်ကုန်၏။ တစ္ဆကာ၊ လက်သမားတို့သည်။ ဒါရုံ၊ သစ်ကို။
နမယန္တိ၊ လိုရာရအောင်ရွှေ့ကုန်၏။ သုဗ္ဗတာ၊ ကောင်းသောအကျင့်ရှိသော
သူတော်ကောင်းတို့သည်။ အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ကို။ ဒယေန္တိ၊ ယဉ်ကျေးအောင်
ဆုံးမကုန်၏။

စကားပြေ

ရေရအောင် မြောင်းကိုပြုပြင်တူး၍ ဆောင်ကုန်၏။ မြားကောက်ကို လေး
သမားတို့သည် ဖြောင့်အောင်ပြုပြင်ကုန်၏။ လက်သမားတို့သည် သစ်သားကို

လိုရာရအောင် ပြုပြင်ကုန်၏။ ဤသို့ မြောင်း၊ မြား၊ သစ်သားတို့ကို အသီးသီး ပြုပြင်ကြသကဲ့သို့ ကောင်းသောအကျင့်ရှိသော သူတော်ကောင်းတို့သည် မိမိ ကိုယ်ကို ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမပြုပြင်ကုန်၏။

သုဗ္ဗတာ - ဆိုဆုံးမရန်လွယ်ကူသူကို သုဗ္ဗတာခေါ်သည်။

ဒိဋ္ဌဓမ္မ

၁။ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်သည် အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း (ဝတ္ထုသမ္ပဒါ)၊

၂။ အလှူဝတ္ထုသည် တရားသဖြင့်ရရှိသော ပစ္စည်းဖြစ်ခြင်း (ပစ္စယသမ္ပဒါ)၊

၃။ စေတနာသုံးတန် ထက်သန်စင်ကြယ်ခြင်း (စေတနာသမ္ပဒါ)၊

၄။ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်သည် နိရောဓသမာပတ်မှထပြီးစ ဖြစ်ခြင်း။

(ဂုဏာတိရေကသမ္ပဒါ)။

ဤအင်္ဂါလေးပါးနှင့် ပြည့်စုံသောအလှူသည် ဒိဋ္ဌဓမ္မ ယခုပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ပင် ချက်ချင်း အကျိုးပေးနိုင်သည်။

သုဗ္ဗတာ = သုခေန ဝဒိတဗ္ဗာတိ သုဝဒါ။ သု + ဝဒ + က။ (ဒွေ ဘော်ပြု၊ ဗု ပြု၊ ဒကို တပြု)

သုခသာမဏေရဝတ္ထုပြီး၏။

ဒဏ္ဍဝဂ် ပြီး၏။

၁၁-ဇရာဝဂ်

၁ - ဝိသာခါယသဟာယိကာနိဝတ္ထု

၁၄၆။ ကော နု ဟာသော ကိမာနန္ဒော၊ နိစ္စံ ပဇ္ဇလိတေ သတိ။
အန္ဓကာရေန ဩနဒ္ဓါ၊ ပဒီပံ န ဂဇေသထ။

ဤ တရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အိမ်ထောင်ရှင်များ၏ တိုက်တွန်း
မှုဖြင့် ဝိသာခါကျောင်းအမ၏ အပေါင်းအဖော်တို့ဖြစ်သော်လည်း အရက်မှူး
စဉ် မာရ်နတ်အသင်းအပင်းနတ်များ ပူးဝင်ပြီး ဘုရားရှေ့မှောက်တွင် ပြက်
ရယ်သီဆိုကခုန်ကြသော အမျိုးသမီးငါးရာတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်
မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်
ကြသည်။

အနက်

ဣမသ္မိ* လောကသန္နိဝါသေ၊ ဤလူအပေါင်း၌။ နိစ္စံ၊ အမြဲ။ ပဇ္ဇလိတေ၊
ကိလေသာမီး တောက်လောင်နေသည်။ သတိ၊ ဖြစ်ပါလျက်။ ကော နု၊ အဘယ်
ကြောင့်။ ဟာသော၊ ပျော်မြူးရယ်ရှင်ဘိသနည်း။ ကိန္န၊ အဘယ်ကြောင့်။
အာနန္ဒော၊ နှစ်လိုဝမ်းသာဘိသနည်း။ အန္ဓကာရေန၊ အဝိဇ္ဇာ မှိုက်မှောင်ကြီး
သည်။ ဩနဒ္ဓါ၊ ပိတ်ဆီးအပ်ပါလျက်။ တုဗ္ဗေ၊ သင်တို့သည်။ ပဒီပံ၊ ပညာဆီမီး
ကို။ ကိန္န၊ အဘယ်ကြောင့်။ န ဂဇေသထ၊ မရှာပဲနေကြကုန်သနည်း။

စကားပြေ

ဤလောကကြီး၌ ကိလေသာမီး အမြဲတောက်လောင်နေပါလျက် အဘယ်
ကြောင့် ပျော်ရှင်နှစ်သက်မှု ဖြစ်နေကြပါသနည်း၊ အဝိဇ္ဇာမှောင်ထုကြီး ဖြစ်
ပေါ်နေပါလျက် ပညာဆီမီးကို အဘယ်ကြောင့် ရှာဖွေ၍ မထွန်းပဲနေကြပါ
သနည်း။

အန္ဓကာရ-အဝိဇ္ဇာ၊ မောဟ ရ၏။

ပဒီပ-ဝိဇ္ဇာ၊ ဉာဏ် ရ၏။

သေရည်အပြစ်-သေရည် သေရက်ဟူသည် ယုတ်မာ၏၊ ဘုရားရှင်၏ ရွှေမှောက်
 မှာပင် ကမ္မခုန်မှု စသည်တို့ကို ဖြစ်စေနိုင်၏၊ သေရည် သေရက်ကို အကြောင်း
 ပြု၍ များစွာသောသတ္တဝါတို့သည် ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်ကြသည်။
 (ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂။ ၆၉။)

ဝိသာခါယသဟာယိကာနံ ပြီး၏။

၁၁-ဇရာဝဂ်။ ၂-သိရိမာဝတ္ထု

၁၄၇။ ပဿ စိတ္တကတံ ဗိမ္ဗံ၊ အရုကာယံ သမုဿိတံ။
 အာတုရံ ဗဟုသကံပုံ၊ ယဿ နတ္ထိ ဓုဝံ ဌိတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန်
 ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သောတာပန်ဖြစ်သည်မှ စ၍ ရှစ်
 ပါးသော ရဟန်းတို့အား ၁၆-ကျပ်တန် မွန်မြတ်သော အဋ္ဌကဘတ်ဆွမ်းကို
 နေ့စဉ် ကိုယ်တိုင်လှူဒါန်းနေသောတနေ့တထောင် အဖိုးအခရသော ရာဇဂြိုဟ်
 ပြည်သူ သိရိမာပြည့်တန်းဆာမကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အသုံး၌ ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော သတ္တဝါများ တရားရ
 သည့်အပြင် သိရိမာကို စွဲလမ်းနေသောကြောင့် ၄-ရက်တိုင်တိုင် အစာငတ်
 ခံနေသော ရဟန်းတပါးလည်း သောတာပန်ဖြစ်သည်။

အနက်

စိတ္တကတံ၊ ဆန်းဆန်းကြယ်ကြယ် ပြုလုပ်အပ်သော။ ဗိမ္ဗံ၊ အရုပ်နှင့်တူသော။
 သမုဿိတံ၊ အရိုးသုံးရာတို့ဖြင့် ထောက်ထားအပ်သော။ အာတုရံ၊ နာကျင်
 တတ်သော။ ဗဟုသကံပုံ၊ များစွာသော သူတို့ကြံစည်အပ်သော။ အရုကာယံ၊
 ကိုးပေါက်ဒွါရအမာဝရ်သော ကိုယ်ကို။ ပဿ၊ ကြည့်ရှုလော့။ ယဿ၊ အကြင်
 ကိုယ်၏။ ဓုဝံ ဌိတိ၊ အမြဲအရှည်တည်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။

ဓကားပြေ

အရိုးသုံးရာတို့ဖြင့် ထောက်တည်ထားအပ်သော ကိုးပေါက် ဒွါရအမာဝရ်ပြီး
 လျှင် အမြဲနာကျင်နေသော လူအပေါင်းတို့ အမျိုးမျိုးကြံစည်၍ ဆန်းဆန်၊
 ကြယ်ကြယ် ပြုလုပ်အပ်သော အရုပ်နှင့်တူသော ကိုယ်၏ အမြဲအရှည်မတည်
 ခြင်းကို ကြည့်ရှုပါလော့။

အရုကာယံ - ၌ အရု ဒွါရကိုးပေါက်ရသည်။

အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း-ဆရာဇီဝက၏နှမ သီရိမာကို စွဲလမ်းနေသော ရဟန်းတပါးကို သုရားရှင်သည် သီရိမာအလောင်းကိုပြု၍ တရားဟောသဖြင့် သောတာပန် ဖြစ်သွားသည်။

စိတ္တကတံ=စိတ္တံ ကရိယတေတိ စိတ္တကတံ။ စိတ္တ+ကရိ+တ။

ဗိမ္ဗံ=ဝမတိ ဥဂ္ဂိရတိတိ ဗိမ္ဗံ။ ဝမု+ဗ(အ ကို လှ ပြု)။

အရုကာယံ=အရု ဘူတော ကာယော အရုကာယော။ အရု+ကာယ။ အရု= အရတိ သုနဘာဝေန ဥဒ္ဓံ ဂစ္ဆတိတိ အရု။ အရ+ဥ။ (ဏှာဒိ။ ၂)

ဗဟုသင်္ကပ္ပံ=ဗဟု သင်္ကပ္ပံ ဗဟုသင်္ကပ္ပံ။ ဗဟု+သင်္ကပ္ပံ။

သီရိမာဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၁-ဇရာဝဂ်။ ၃-ဥတ္တရာထေရီဝတ္ထု

၁၄၈။ ပရိဇိဏ္ဍမိဒံ ရူပံ၊ ရောဂနိဋ္ဌံ ပဘဂုံရုံ။

ဘိဇ္ဇတိ ပူတိသန္ဓေဟော၊ မရဏန္တံ ဟိ ဇီဝိတံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဆွမ်းခံ၍ ရသမျှဆွမ်းကို သုံးရက်တိုင်တိုင် ဆွမ်းခံရဟန်းတပါးအား လှူဒါန်း၍ အစာပြတ်လျက် လေးရက်မြောက် ဆွမ်းခံစဉ် သင်္ကန်းကိုနင်းမိ၍ လဲကျသွားသော အသက် ၁၂၀-ရှိသော ဥတ္တရာထေရီမာကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ဥတ္တရာထေရီမာ သောတာပန်ဖြစ်သည်။

အနက်

ဣဒံ ရူပံ၊ ဤရူပကာယသည်။ ပရိဇိဏ္ဍံ၊ ဆွေးမြေ့အိုမင်းတတ်၏။ ရောဂနိဋ္ဌံ၊ အနာရောဂါတို့၏ တည်ရာဖြစ်၏။ ပဘဂုံရုံ၊ ယိုယွင်းပျက်စီးတတ်၏။ ဇီဝိတံ၊ အသက်ရှင်နေခြင်းသည်။ မရဏန္တံ ဟိ၊ သေခြင်းလျှင်အဆုံးရှိ၏။ သော ပူတိသန္ဓေဟော၊ ထိုကိုယ်သည်ပုပ်သည်ဖြစ်၍။ ဘိဇ္ဇတိ၊ ပျက်စီးလတ္တံ့။

စကားပြေ

ဆွေးမြေ့အိုမင်းတတ်၍ အနာရောဂါတို့၏ တည်ရာဖြစ်ပြီးလျှင် ယိုယွင်းပျက်စီးတတ်သော ခန္ဓာကိုယ်၏ အသက်ရှင်နေရခြင်းသည် သေခြင်းလျှင် နောက်ဆုံးရှိ၏။ ဤခန္ဓာကိုယ်ကြီးသည် ပုပ်၍ပျက်စီးရမည်။

ပဘဂုံရံ-ငယ်သောမြေခွေးပင်ဖြစ်သော်လည်း မြေခွေးအိုကို(ဇရသိင်္ဂါလ)ဟု
ခေါ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း နုသောဆင်သမန္တယ်ပင်ဖြစ်သော်လည်း (ပူတိလ
တာ) နွယ်ဆွေးဟုခေါ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း ယနေ့မွေးဖွားကာ ရွှေအဆင်းနှင့်
တူသော အဆင်းရှိသော်လည်း အမြဲအပုပ်ယိုစီးတတ်သော အနက်သဘော
ကြောင့် ပုပ်ခြင်းသဘောရှိသည်ဖြစ်၍ ခန္ဓာကိုယ်ကို 'ပဘဂုံရံ'ဟု ဆိုသည်။

ရောဂနိဋ္ဌံ=ရောဂါနိ နိဋ္ဌံ ရောဂနိဋ္ဌံ။ ရောဂ+ နိဋ္ဌံ။

ပူတိသန္ဓေဟော=ပူတိ သန္ဓေဟော ပူတိသန္ဓေဟော။ ပူတိ+သန္ဓေဟ။

ပရဏန္တံ=မရဏဿ အန္တံ မရဏန္တံ။ မရဏ+အန္တံ။

ဥတ္တရာထေရိဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၁-ဇရာဝဂ်။ ၄-သမ္ပဟုလအဓိမာန်ကဘိက္ခုဝတ္ထု

၁၄၉။ ယာနိမာနိ အပတ္တာနိ၊ အလာဗူနေဝ သာရဒေ။
ကာပေါတကာနိ အဋ္ဌိနိ၊ တာနိ ဒိသ္မာန ကာ ရတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘုရားရှင်ထံမှ ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုယူ၍ တရား
အားထုတ်ကြရာ ဈာန်ရ၍ ခေတ္တမျှ ကိလေသာမရှိခြင်းကို ရဟန်းကိစ္စပြီးပြီဟု
ထင်မှတ်ပြီး သုသာန်သို့ သွား၍ ဟရက်နှစ်ရက် လွန်ပြီးသော စက်ဆုပ်ဖွယ်
သုသေကောင်ကို မြင်သောအခါ မနှစ်သက်မှု ဒေါသဖြစ်၍ လတ်တလော
ဖြစ်သော သုသေကောင်ကိုမြင်သောအခါ နှစ်သက်မှု လောဘဖြစ်နေကြသော
ရဟန်းငါးရာတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော် အဆုံး၌ ရဟန်းငါးရာတို့ သုသာန်၌ပင် ရဟန္တာ ဖြစ်ကြ
ကုန်သည်။

အနက်

သာရဒေ၊ တန်ဆောင်မုန်းလအခါ၌။ အပတ္တာနိ၊ စွန့်ပစ်ထားကုန်သော။
အလာဗူနေဝ-အလာဗုနိဝေ၊ ဗူးသီးခြောက်တို့ကဲ့သို့။ အပတ္တာနိ၊ စွန့်ပစ်အပ်
ကုန်သော။ ကာပေါတကာနိ၊ ခိုအဆင်းကဲ့သို့ မွဲသောအရောင် ရှိကုန်သော။
အဋ္ဌိနိ၊ အပျိုးတို့ကို။ ဒိသ္မာ၊ မြင်ရ၍။ ကာ ရတိ၊ အဘယ်မှာ မွေ့လျော်ဖွယ်
ရှိနိုင်အံ့နည်း။

စကားပြေ

တန်ဆောင်မုန်းလအခါ စွန့်ပစ်ထားသော ဗူးသီးခြောက်တို့ကဲ့သို့ စွန့်ပစ်ထား အပ်သော ခိုအဆင်းကဲ့သို့ မဲ့သောအဆင်းရှိသော အရိုးတို့ကိုကြည့်၍ နှစ်သက်မှု ပြုရန် မသင့်။

အထင်ကြီးနေသော ရဟန်းများ

ဘုရားရှင်ထံမှ တရားကိုယူပြီးလျှင် ရဟန်းငါးရာတို့ တရားအားထုတ်ကြရာ ဈာန်များရရှိသဖြင့် ကံလေသာ အညစ်အကြေး မဖြစ်ပေါ်ကြချေ။ ထို့ကြောင့် ရဟန်းကိစ္စ ပြီးပြီဟု ထင်မှတ်ကာ ဘုရားရှင်အထံတော်သို့ မိမိတို့ရရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူးကို လျှောက်ထားရန် ကျောင်းသို့ ရောက်လာကြသည်။ ဘုရားရှင် ၏ အမိန့်တော်အရ အရှင်အာနန္ဒာက သုဿေကောင်စိမ်းထားရာ သုသာန်သို့ သွားပြီး အပြန်မှ အတွေ့ခံမည့်အကြောင်း ပြောပြလိုက်သည်။ သုသာန်သို့ သွားကြရာတွင် အကောင်ပုပ်များကို မြင်သောအခါ နှလုံးမသာယာခြင်း စို့ပြေသော ကိုယ်တို့ကို မြင်သောအခါ နှစ်သက်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်သဖြင့် မိမိတို့၌ ကံလေသာအညစ်အကြေးရှိမှန်း သိလာကြသည်။ ဂန္ဓကုဋ်တိုက်တော်မှ အရိုးစု အပေါင်း၌ အထက်ပါအချင်းအရာဖြင့် ရှုခြင်းသည် မလျောက်ပတ်ဟု ဘုရားရှင် မိန့်တော်မူသဖြင့် အတွင်းခန္ဓာကိုယ်ကို ရှုမှတ်ကြရာ ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

(ဓမ္မ။ ၄၊ ၂။ ၇၁။)

အလာဗူနေဝ=အာလမ္မတိ အဝသံသတိတိ အလာဗု။ အာ+လမ္မ+ဥ
(သံယောဂါဒိ လောပဒီသရဿ၊ န, ကို အပြု၊ မ, ချေ)။

သာရဒေ =သရဒေ ဇာတော သာရဒေါ။ သရဒ+ဏ။

ကပေါတကဒ္ဒနိ=ကပတိတိ ကပေါတော၊ ကပ်+ဩတ။ကမ္ပတိတံ ကပေါ-
တော။ ကမ္ပ+ဩတ။ (မ-ချေ)၊ ကပေါတ+ကဏ်။

သမ္ပဟုလအဓိမာနိကဘိက္ခုဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၁—ဇရာဝဂ်။ ၅-ဇနပဒကလျာဏီ ရူပနန္ဒာထေရီဝတ္ထု

၁၅၀။ အဋ္ဌိနံ နဂရံ ကတံ၊ မံသလောဟိတလေပနံ။

ယတ္ထ ဇရာ စ မစ္စု စ၊ မာနော မက္ခော စ ဩဟိတော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန် ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူစဉ် နေောင်တော် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား၊ တူတော်ရာဟုလာ၊မောင်တော်နန္ဒမင်းသား၊ မယ်တော်ဂေါတမီတို့ ရဟန်းပြုကြ

သဖြင့် သဒ္ဓါတရားမရှိပဲ ဘိက္ခုနီမပြုလျက် မိမိရုပ်ဆင်းကို အပြစ်ပြောမည်ကို ကြောက်ရွံ့သဖြင့် ဘုရားရှင်ထံတော်သို့ မသွားပဲနေရာ အများပုဂ္ဂိုလ်တို့ ချီးမွမ်းစကားဖြင့် နောက်ကွယ်၌ နေ၍ တရားနာစဉ် တန်ခိုးဖြင့်ဖန်ဆင်းသော အလွန်လှပချောမောသော အမျိုးသမီးကို တဖြည်းဖြည်း ရင့်ရော်သွားဟန်ကို ဖန်ဆင်းချွတ်ရသော ရူပနန္ဒာထေရီမကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။
ဒေသနာတော်၏ အဆုံး၌ ရူပနန္ဒာထေရီမ ရဟန္တာဖြစ်သွားသည်။

အနက်

အဋ္ဌိနံ၊ အရိုးတို့ကို။ ဥဿာပေတွာ၊ စိုက်ထူ၍။ မံသလောဟိတလေပနံ၊ အသားအသွေးတို့ဖြင့် လိမ်းကျံအပ်သော။ နဂရံ၊ အတ္တဘောတည်းဟူသော မြို့ကို။ ကတံ၊ ဆောက်တည်အပ်၏။ ယတ္ထ၊ အကြင်မြို့၌။ ဇရာ စ၊ အိုခြင်းသည် လည်းကောင်း။ မစ္စ၊ စ၊ သေခြင်းသည်လည်းကောင်း။ မာနော စ၊ မာန ထောင်လွှားခြင်းသည် လည်းကောင်း။ မက္ခော စ၊ သူကျေးဇူးကို ချေဖျက်ခြင်း သည်လည်းကောင်း။ ဩဟိတော၊ တည်ရှိ၏။

စကားပြေ

ဇရာ မစ္စ၊ မာန မက္ခတို့ကိုထည့်ထားရန် အရိုးသုံးရာတို့ကို စိုက်ထူ၍ ဒု၊ ကြော ဖြင့် ဖွဲ့ယှက်ကာ အသားအသွေးတို့ဖြင့် လိမ်းကျံလျက် အရေဖြင့်ဖုံးလွှမ်းပြီး အတ္တဘောတည်းဟူသောမြို့ကို ဆောက်လုပ်ထားသည်။ ယင်းမြို့၌ ကိုယ် ဆင်းရဲမှု စိတ်ဆင်းရဲမှုတို့သာ တည်ရှိကြသည်။ တခြားကောက်ယူစရာ ဘာတခု မျှမရှိ။

ဇနပဒကလျာဏီ

ဇနပဒကလျာဏီသည် သုဒ္ဓါနေမင်းကြီးနှင့် ဂေါတမီတို့မှ မွေးဖွားသော သမီးရတနာဖြစ်လေသည်။ နန္ဒမင်းသားနှင့် မောင်နှမအရင်းဖြစ်သည့်အပြင် လက်ဆက်မည့်ဆဲဆဲ ကျန်ရစ်သော မင်းသမီးဖြစ်သည်။ ဇနပဒကလျာဏီမင်းသမီး ဘိက္ခုနီမပြုလုပ်ခြင်းသည် သဒ္ဓါပဗ္ဗင်္ဂတမဟုတ် ဆွေမျိုးတို့ကို ချစ်ခင်၍ ရဟန်းပြုခြင်းသည် အကိုကြီးသိဒ္ဓတ္ထမင်းသားလည်း တောထွက်ပြီး ဘုရားရှင် ဖြစ်ပြီ၊ တူတော်ရာဟုလာ မယ်တော်ဂေါတမီ မောင်တော်နန္ဒမင်းသားတို့လည်း ရဟန်းပြုကြသဖြင့် အတုလိုက်၍ ရဟန်းပြုခြင်းဖြစ်သည်။ ရဟန်းပြုပြီးသော် လည်း ရှင်အပြစ်ပြောမည်စိုး၍ ဘုရားရှင်ထံတော်သို့ တရားနာမသွားချေ။ ဘိက္ခုနီမများ ဥပါသိကာမများ ချီးမွမ်းသံကြောင့် ဘုရားရှင်၏ လေးပါးသော ပမာဏိကတို့တွင် ရူပပမာဏိက၌ ဇနပဒကလျာဏီသည် အထူးစိတ်ဝင်စားလာ သည်။ ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင် မမြင်အောင် ဘိက္ခုနီမများအကွယ်တွင် ထိုင်

လျက် ဘုရားရှင်၏ ရူပကာယတော်ကို ခြေဖျားမှစ၍ ဦးခေါင်းတော်အထိ ကြည့်ရှုသည်။ ဘုရားရှင်သည် ၁၆-နှစ်အရွယ် အလှအပဆုံး အမျိုးသမီးကို ဘုရားရှင်အနီး ယပ်ခတ်နေဟန် ဖန်တီးထားသည်။ ယင်းအမျိုးသမီးကို ပို၍ အာရုံစိုက်လာသောအခါ တဖြည်းဖြည်း ရင့်ရော်အိုမင်းကာ သေပြီး၍ ပုပ်ပူ သည်အထိ ဖန်ဆင်းပြသည်။ တရားအာရုံရောက်သောအခါ ဘုရားရှင်က ဆက် လက် တရားဟောသဖြင့် ဇနပဒကလျာဏီရူပနန္ဒာထေရီမ ရဟန္တာဖြစ်သည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၂။ ၃။)

ပမာဏိက(၄)ပါး

၁။ ရူပပမာဏိက=ရုပ်လျှင် နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းရှိသူ။

၂။ သောသပမာဏိက=အသံလျှင် နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းရှိသူ။

၃။ လူပမာဏိက=ခေါင်ပါးခြင်းလျှင် နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းရှိသူ။

၄။ ဓမ္မပမာဏိက=တရားလျှင် နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းရှိသူ။

မံသလောဟိတလေပနံ=မံသလောဟိတေဟိ လေပနံ မံသလောဟိတလေ-
ပနံ။ မံသလောဟိတ+လေပနံ။

ဩဟိတော=ဩဟိယိတ္တာတိ ဩဟိတော။ အဝ+ဓာ+တ။

ဇနပဒကလျာဏီရူပနန္ဒာထေရီဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၁-ဇရာဝဂ်။ ၆-မလ္လိကာဒေဝီဝတ္ထု

၁၅၁။ ဇီရန္တိ ဝေ ရာဇရထာ သုခိတ္တာ၊

အထော သရီရမ္ပိ ဇရံ ဥပေတိ။

သတဉ္စ ဓမ္မော န ဇရံ ဥပေတိ၊

သန္တော ဟဝေ သမ္ဘိ ပဝေဒယန္တိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ကောသလမင်းကြီး၏ မိဖုရားကြီးဖြစ်သော ဘုရားရှင်အား အလွန်ကြည်ညိုသော နတ်ရွာလားသော မလ္လိကာကို အကြောင်း ပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ် ကြသည်။

အနက်

သုစိတ္တာ၊ ရတနာခုနစ်ပါးတို့ဖြင့် ကောင်းစွာဆန်းကြယ်သော။ ရာဇရထား၊ မင်း၏ရထားတို့သည်။ ဝေ၊ စင်စစ်။ ဇီရန္တိ၊ ဆွေးမြေ့ကြကုန်၏။ အထော၊ ထိုမှတစ်ပါး။ သရီရဗ္ဗံ၊ ခန္ဓာကိုယ်သည်လည်း။ ဇရံ၊ ဆွေးမြေ့အိုမင်းခြင်းသို့။ ဥပေတိ၊ ရောက်ရ၏။ သတံ၊ ဘုရားစသော သူတော်ကောင်းတို့၏။ ဓမ္မော စ၊ ကိုးပါးသော တရားတော်သည်ကား။ ဇရံ၊ ဆွေးမြေ့အိုမင်းခြင်းသို့။ န ဥပေတိ၊ မရောက်နိုင်။ ဝေ၊ ဤသို့။ ပဝေဒယန္တိ၊ ဟောကြားသိစေကုန်၏။ သန္တော၊ ဘုရားစသော သူတော်ကောင်းတို့သည်။ သဗ္ဗိ၊ သူတော်ကောင်းတို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ပဝေဒယန္တိ၊ ဟောကြားသိစေကုန်၏။

စကားပြေ

ရတနာခုနစ်ပါးတို့ဖြင့် ကောင်းစွာခြယ်လှယ်၍ ဆန်းကျယ်သော မင်း၏ ရထားတို့သည်လည်းကောင်း၊ ခန္ဓာကိုယ်သည်လည်းကောင်း ဆွေးမြေ့အိုမင်းသော်လည်း သူတော်ကောင်းတို့၏ လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးသည်ကား ဆွေးမြေ့ အိုမင်းခြင်းသို့ မရောက်ဟု သူတော်ကောင်းများနှင့်တကွ ဘုရားရှင်တို့ ဟောကြားသိစေကုန်၏။

ဓမ္မ— လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးရ၏။

သေခါနီးအရေးကြီး— မလ္လိကာသည် သေခါနီးအခါ၌ တသက်လုံး ကြီးကျယ်စွာလှူခဲ့သော အလှူကို အမှတ်မရပဲ ကောသလမင်း၏အပေါ် လိမ်ညှာခဲ့သော အကုသိုလ်ကို အမှတ်ရသွားသဖြင့် အဝီစိငရဲ၌ ၇-ရက် ရောက်သွားသည်။ အဝီစိမှလွတ်ပြီးသောအခါ တုသိတာသို့ ရောက်ရသည်။
(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၇၆။)

မအိုသောအရာ အိုသောအရာ— သူတော်ကောင်းတရားသည် အိုသည်မရှိ၊ သတ္တဝါမှန်သမျှသည်သာ အိုသည်။
(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၇၇။)

ရာဇရထား = ရာဇာနံ ရထော ရာဇရထော။ ရာဇ+ရထ။
မလ္လိကာဒေဝီဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၁—ဇရာဝဂ်။ ၇—လာဠုဒါယိတ္ထေရဝတ္ထု
၁၅၂။ အပ္ပဿတယံ ပုရိသော၊ ဗလိဗဒ္ဓေါဝ ဇီရတိ။
မှံသာနိ တဿ ဝစုန္တိ၊ ပညာ တဿ န ဝစုတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဟေဇဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သာမုနာမူတို့၌ အရာအားလျော်စွာ မပြောကြားတတ်သော လာဠုဒါယိတ္ထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောမူတော်သည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

အပ္ပဿုတော၊ အကြားအမြင်နည်းပါးသော။ အယံ ပုရိသော၊ ဤယောက်ျားသည်။ ဗလိဗဒ္ဒေါ၊ နွားလားကဲ့သို့။ ဇီရတိ၊ ကြီးထွားလာ၏။ တဿ၊ ထိုယောက်ျားအား။ မံသာနိ၊ အသားတို့သည်။ ဝစုန္တိ၊ တိုးပွားကုန်၏။ တဿ၊ ထိုယောက်ျားအား။ ပညာ၊ လောကီ လောကုတ္တရာ ပညာသည်။ န ဝစုတိ၊ မတိုးပွား။

စကားပြေ

အကြားအမြင် နည်းပါးသော ယောက်ျား၏ အသားတို့သည် နွားလား၏ ကြီးထွားခြင်းကဲ့သို့ အချည်းအနှီးတိုးပွားသော်လည်း ပညာကား မတိုးပွားချေ။

အပ္ပဿုတ - ပရိယတ် ဗဟုသုတမရှိသည်ကို အပ္ပဿုတခေါ်သည်။

မံသာနိ တဿ ဝစုန္တိ - နွားလားသည် မိဘဆွေမျိုးတို့အတွက် ကျေးဇူးမများပဲ ကြီးပွားသကဲ့သို့ အပ္ပဿုတပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥပဇ္ဈာယဝတ် အာစရိယဝတ် အာဂန္တုကဝတ်တို့ကိုလည်း မပြု။ တရားလည်း အားမထုတ်ပဲ အကျိုးမဲ့ကြီးပွားသည်။

နွားလားနှင့်တူပုံ - ထွန်တုံးစသည်ကို ဆောင်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သော နွားလားကို တောအရပ်သို့ လွှတ်ထားသည်ရှိသော် တောအရပ်၌ လှည့်လည်၍ စားကာသောက်ကာဖြင့် အသားများ တိုးနေသကဲ့သို့ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတို့သည် နှင်ထုတ်အပ်သည်ဖြစ်၍ ခြေသလုံးအိမ်တိုင်ပြုကာ ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို ရ၍ အန်အောင်စားပြီးလျှင် ကိုယ်ကိုမွေးမြူလျက်နေသော အပ္ပဿုတပုဂ္ဂိုလ်အား အသားများ တိုးပွားလေသည်။

ပညာ တဿ န ဝစုတိ၌ ပညာအရ-လောကီ လောကုတ္တရာ ပညာရ၏။

ဗဟုသုတနည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်အား လောကီလောကုတ္တရာ ပညာသည် မတိုးပွားပဲ တော၌ချုံ့နွယ်တို့စည်ကားသကဲ့သို့ ၆-ပါးသော ဒွါရတို့ကို အမှီပြု၍ တဏှာနှင့် မာနသာ တိုးပွား၏။

ဗလိဗဒ္ဓေါ=ဗလံ ဝဒ္ဓယတိတိ ဗလိဗဒ္ဓေါ။ ဗလိ+ဝဒ္ဓိ+အ။

အပ္ပဿုတော=အပ္ပါနိ သုတာနိ ယဿာတိ အပ္ပဿုတော။ အပ္ပ+သုတ+ယ။

၁၁-ဇရာဝဂ်။ ဂ-ဥဒါနဝတ္ထု

၁၅၃။ အနေကဇာတိသံသာရံ၊ သန္တာဝိဿံ အနိဗ္ဗိသံ။
ဂဟကာရံ ဂဝေသန္တော၊ ဒုက္ခာ ဇာတိ ပုနပ္ပုနံ။

၁၅၄။ ဂဟကာရက ဒိဋ္ဌောသိ၊ ပုန ဂေဟံ န ကာဟသိ၊
သဗ္ဗာ တေ ဖာသုကာ ဘဂ္ဂါ၊ ဂဟက္ခန္ဓံ ဝိသင်္ခတံ။
ဝိသင်္ခါရဂတံ စိတ္တံ၊ တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ဗောဓိပင်ရင်း၌ နေမဝင်မီ မာရ်နတ်ရန်ကို အောင်မြင်၍ ပထမယာမ်၌ ပုဗ္ဗေနိပါသဉာဏ် မဇ္ဈိမယာမ်၌ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ် ပစ္ဆိမယာမ်၌ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ထိုးထွင်း၍ သိမြင်တော်မူချိန် ကျူးရင့်တော်မူ၍ နောင်အခါ အရှင်အာနန္ဒာ၏ မေးလျှောက်ချက်အရ ဟောကြားတော်မူသည်။

အနက်

ပုနပ္ပုနံ၊ အဖန်ဖန်။ ဇာတိ၊ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းသည်။ ဒုက္ခာ၊ ဆင်းရဲလှ၏။ ဂဟကာရံ၊ ခန္ဓာအိမ်ဆောက်လုပ်သူကို။ ဂဝေသန္တော၊ ရွာသော။ အနိဗ္ဗိသံ။ တဏှာလက်သမားကို မြင်နိုင်သောဉာဏ်ကို မရသေးသော။ အဟံ၊ ငါသည်။ အနေကဇာတိသံသာရံ၊ ဘဝမျှားစွာသံသရာပတ်လုံး။ သန္တာဝိဿံ၊ ကျင်လည်ခဲ့ရပေပြီ။ ဂဟကာရက၊ ခန္ဓာအိမ်ကို အကြိမ်ကြိမ်ဆောက်လုပ်သော တဏှာယောကျ်ား ဟဲ့လက်သမား။ မယာ၊ ငါသည်။ တံ၊ သင်ကို။ ဒိဋ္ဌော၊ ပညာမျက်စိဖြင့်မြင်သည်။ အသိ၊ ဖြစ်ပြီ။ ဂေဟံ၊ ခန္ဓာအိမ်ကို။ ပုန၊ တဖန်။ နကာဟသိ၊ သင်ဆောက်ရမည်မဟုတ်။ တေ၊ သင်သည်။ သဗ္ဗာ၊ အလုံးစုံသော။ ဖာသုကာ၊ ကိလေသာတည်းဟူသော အခြင်ရနယ်တို့ကို။ ဘဂ္ဂါ၊ ချိုးဖျက်အပ်ပြီ။ ဂဟက္ခန္ဓံ၊ အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော အထွတ်ကို။ ဝိသင်္ခတံ၊ ဖျက်ဆီးအပ်ပြီ။ မမ၊ ငါ၏။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ ဝိသင်္ခါရဂတံ၊ ပြုပြင်ခြင်းကင်းရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ပြီ။ တဏှာနံ၊ တဏှာတို့၏။ ခယံ၊ ကုန်ရာအရဟတ္တဖိုလ်ကို။ အဇ္ဈဂါ၊ ရပြီ။

စကားပြေ

ဤခန္ဓာကိုယ်ဆောက်လုပ်သော တဏှာယောကျ်ား လက်သမားကိုရှာစဉ် ယင်းကိုမြင်နိုင်သော ဉာဏ်မရသေးခင် အဖန်ဖန် ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းတည်းဟူ

သော ဘာများစွာသံသရာ၌ ကျင်လည်ရခြင်းသည် ဆင်းရဲလှ၏။ တဏှာကို ငါသိသဖြင့် နောက်တဖန် ခန္ဓာအိမ်ကို မပြုရတော့အံ့။ အလုံးစုံသော ကိလေသာ အခြင် အဝိဇ္ဇာဟူသောအိမ်အထွတ်ကို ဖျက်ဆီးပြီးလျှင် ငါ၏စိတ်သည် ပြုပြင် ခြင်း ကင်းရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်သည်ဖြစ်၍ တဏှာကုန်ရာအရဟတ္တဖိုလ်ကို ရပြီ။

အနေကဇာတိသံသာရံ-၌ ဇာတိ တသိန်းသော ဘဝရ၏။

ဂဟကာရ-ခန္ဓာဆောက်လုပ်သူ တဏှာလက်သမား ရ၏။

ဂေဟ-ခန္ဓာအိမ် ရ၏။

ဖာသုကာ-တဏှာမှကြွင်းသော ကိလေသာ ရ၏။

ဂဟကူဋ-အဝိဇ္ဇာရ၏။

ဝိသင်္ခါရ-နိဗ္ဗာန်ရ၏။

ဒိဋ္ဌော-သဗ္ဗညုတဉာဏ်ဖြင့် ထိုးသွင်း၍သိပြီ။

ခယ-အရဟတ္တမဂ်ရ၏။

အနေကဇာတိသံသာရံ = အနေကာ ဇာတိ အနေကဇာတိ။ အနေက-
ဇာတိ သံသာရော အနေကဇာတိသံသာရော။

အနိဗ္ဗိသံ = န + နိဗ္ဗိသံ = နိ + ဝိသံ + အန္တ။

ဖာသုကာ = ပါ-ရက္ခဏေ၊ သု၊ သကတ္ထေ ကော၊ ပဿ ဖော။

ဂဟကူဋံ = ဂဟဿ ကူဋံ ဂဟကူဋံ။ ဂဟ + ကူဋံ။

ဝိသင်္ခါရဂတံ = ဝိသင်္ခါရံ (နိဗ္ဗာန်) ဂတံ ဝိသင်္ခါရဂတံ။
ဝိသင်္ခါရ + ဂတံ။

ဥဒါနဝတ္ထုပြီး၏။

၁၁ - ဇရာဝဂ်။ ၉-မဟာနေသေဌိဝတ္ထု

၁၅၅။ အစရိတွာ ဗြဟ္မစရိယံ၊ အလဒ္ဓါ ယောဗ္ဗနေ ဓနံ။
ဇိဏ္ဏကောဉ္ဇာဝ စျာယန္တိ၊ ခိဏမစ္ဆေဝ ပလ္လလေ။

၁၅၆။ အစရိတွာ ဗြဟ္မစရိယံ၊ အလဒ္ဓါ ယောဗ္ဗနေ ဓနံ။
သေန္တိ စာပါတိခိဏာဝ၊ ပုရာဏာနိ အနုတ္တရံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ဗာရာဏသီပြည်အနီး ဣသိပတန မိဂဒါဝန်တော၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ကုဋေရှစ်ဆယ်စီကြွယ်ဝသောသဌေး များသည် သားနှင့်သမီးတို့ကို အတတ်ပညာစီးပွားရေးကို မသင်ကြားစေပဲ အကအခုန် အတီးအမှုတ်ကိုသာ သင်ကြားစေသဖြင့် မိဘများကွယ်လွန်သော် ခွက်လက်စွဲကာ တောင်းစားရသော မဟာဓနသဌေးသားတို့ကို အကြောင်း ပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သေတံတပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဗာလာ၊ မိုက်သောသူတို့သည်။ ယောဗ္ဗဇန၊ ငယ်ရွယ်ချိန်၌။ ဗြဟ္မစရိယံ၊ မြတ်သောအကျင့်ကို။ အစရိတွာ၊ မကျင့်လိုက်မိ၍။ ခနံ၊ ဥစ္စာကို။ အလဒ္ဓါ၊ မရလိုက်သောကြောင့်။ ခိဏမစ္ဆေ၊ ကုန်ခန်းသော ငါးရှိသော။ ပလ္လလေ။ ညွှန်အိုင်၌။ ဇိဏ္ဏကောဉ္ဇာဝ၊ အတောင်ကျွတ်သော ကြိုးကြာအိုတို့ကဲ့သို့။ ဈာ-ယန္တိ၊ ကြံမိုင်၍နေရကုန်၏။ ဗာလာ၊ သူမိုက်တို့သည်။ ယောဗ္ဗဇန၊ ငယ်ရွယ် ချိန်၌။ ဗြဟ္မစရိယံ၊ မြတ်သောအကျင့်ကို။ အစရိတွာ၊ မကျင့်လိုက်မိ၍။ ခနံ၊ ဥစ္စာကို။ အလဒ္ဓါ၊ မရလိုက်သောကြောင့်။ စာပါတိခိဏာဝ၊ လေးမှလွတ်ပြီး နောက် အရှိန်ကုန်သော မြားတို့ကဲ့သို့။ ပုရာဏာနိ၊ ရှေးဖြစ်ဟောင်းချမ်းသာ မှတို့ကို။ အနုတ္တရံ- အနုတ္တရနန္ဒာ၊ ညဉ့်တူး အောက်မေ့၍သာ။ သေန္တိ၊ နေကြကုန်၏။

စကားပြေ

သူမိုက်တို့သည် ငယ်ရွယ်ချိန်၌ မြတ်သောအကျင့်ကိုလည်း မကျင့်မီ၊ ဥစ္စာကို လည်း မရလိုက်သောကြောင့် ငါးကုန်ခန်းသော ညွှန်အိုင်၌ အတောင်ကျွတ် သော ကြိုးကြာအိုတို့ ကြံမိုင်ရသကဲ့သို့ လည်းကောင်း လေးမှလွတ်၍ အရှိန်ကုန် သော မြားတို့သည် ခြင်္သေ့အစာဖြစ်ရသကဲ့သို့ လည်းကောင်း ရှေးဖြစ်ဟောင်း ချမ်းသာပေါင်းတို့ကို ညဉ့်တူးအောက်မေ့ နေကြရသည်။

ယောဗ္ဗဇန-မဖြစ်သေးသော စည်းစိမ်ကို ဖြစ်စေ၍ ဖြစ်ပြီးသော စည်းစိမ်ကို စောင့်ရှောက်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သောအရွယ်။

မိဘများ-ဗာရာဏသီပြည် ကုဋေ ၈၀-ကြွယ်ဝသော သဌေး ၂-ဦးတို့သည် သားတယောက် သမီးတယောက်ရှိကြရာ ၎င်းသားသမီးတို့ကို မည်သည့်စာပေ

ပညာကိုမျှ မသင်ကြားစေပဲ အနုပညာဘက်သို့သာ လိုက်စားစေခဲ့သည်။ အရွယ်
ရောက်သောအခါ ၎င်းတို့အား ထိမ်းမြားပေးခဲ့သည်။ မိဘများကွယ်လွန်သော်
သဌေးရာထူးရသော်တည်း ဘာမျှ ဗဟုသုတ မရှိသောကြောင့် အရက်သမား
များ၏ လှည့်စားချက်ဖြင့် အရက်သမားဖြစ်၍ ပစ္စည်းကုန်သောအခါ ခွက်လက်
စွဲပြီး တောင်းစားကြရသည်။

ဗြဟ္မစရိယံ=ဗြဟ္မံ စရိယံ ဗြဟ္မစရိယံ။ ဗြဟ္မ+စရိယ။

ယောဗ္ဗဇေ=ယုဝဿ ဘာဝေါ ယောဗ္ဗနံ။ယုဝ+ဏ။ ယုဝ=ယု+ယု။ (ဥကို
ဥဝပြု၊ ဝုဒ္ဓိပြု၊ အနပြု။)

ဇိဏ္ဏကောဉ္ဇာ=ဇိဏ္ဏော ကောဉ္ဇော ဇိဏ္ဏကောဉ္ဇော။ဇိဏ္ဏ+ကောဉ္ဇာ။

ခိဏမစ္ဆေ=ခိဏာ မစ္ဆာ ယဿာတိ ခိဏမစ္ဆ၊ (ပလ္လလံ)ခိဏ+မစ္ဆ+ယ။

စာပါတိခိဏာ=စာပတော အတိခိဏာ စာပါတိခိဏာ။ စာပ+အတိခိဏ။

မဟာဓနသေဋ္ဌိဝတ္ထု ပြီး၏။

ဇရာဝက်ပြီး၏။

~~~~~

၁၂-အတ္ထဝဂ်

၁-ဗောဓိရာဇကုမာရဝတ္ထု

၁၅၇။ အတ္တာနုဉ္ဇေ ပိယံ ဇညာ၊ ရက္ခေယျ နံ သုရက္ခိတံ။
တိဏ္ဍိ အညတရံ ယာမံ၊ ပဋိဇဂ္ဂေယျ ပဏ္ဍိတော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ဘေသဠကပဲစင်းငုံတော၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သူတပါးနှင့်မတူအောင် ကောကနုဒမည်သော နေအိမ် အဆောက်အအုံကိုပြု၍ သားသမီးမရသော ဗောဓိမင်းသားကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ဗောဓိမင်းသား သောတာပန်ဖြစ်သည်။

အနက်

အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ကို။ ပိယံ၊ ချစ်အပ်၏ဟု။ စေ ဇညာ၊ ဧကယ်၍သိကြား အံ့။ နံ အတ္တာနံ၊ ထိုမိမိကိုယ်ကို။ သုရက္ခိတံ၊ ကောင်းစွာစောင့်ရှောက်အပ်သည် မည်လောက်အောင်။ ရက္ခေယျ၊ စောင့်ရှောက်ရာ၏။ ပဏ္ဍိတော၊ ပညာရှိ သည်။ တိဏ္ဍိ၊ အရွယ်သုံးပါးတို့တွင်။ အညတရံ ယာမံ၊ တပါးပါးသောအရွယ် ၌။ ပဋိဇဂ္ဂေယျ၊ လုံ့လပြု၍စောင့်ရှောက်သုတ်သင်ရာ၏။

စကားပြေ

မိမိကိုယ်ကို တကယ်ချစ်ခဲ့လျှင် မိမိကိုယ်ကို ကောင်းစွာစောင့်ရှောက်ရာ၏။ အရွယ်သုံးပါးတို့တွင် တပါးပါးသောအရွယ်၌ လုံ့လပြု၍ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့ ကိုဖြစ်စေပြီးလျှင် အကုသိုလ်တို့ကိုသုတ်သင်ဖယ်ရှားရာ၏။

ရက္ခေယျ နံ သုရက္ခိတံ

လူဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိကိုယ်ကိုစောင့်ရှောက်အပ်၏ဟု ပြာသာဒ်အထပ် ထပ်၌ လုံခြုံစွာပိတ်အပ်သောအနီးသို့ဝင်၍ စောင့်ရှောက်နေသော်လည်း မိမိကိုယ်ကို စောင့်ရှောက်သည်မဟုတ်။

ရဟန်းဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် လုံခြုံစွာပိတ်အပ်သော တံခါးရှိသောလိုဏ်ဂူ ၌နေ၍ မိမိကိုယ်ကို စောင့်ရှောက်သော်လည်း စောင့်ရှောက်သည်မဟုတ်။

လူဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် ခွန်အားကြီးသလောက် ဒါန၊ သီလစသော
ကောင်းမှုတို့ကိုပြုပါက မိမိကိုယ်ကို မိမိစောင့်ရှောက်သည်မည်၏။

ရဟန်းစသော သာသနာဝင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်တို့ကိုပြုခြင်း၊
စာပေပရိယတ္တိကိုသင်ခြင်းတို့၌ လုံ့ပြုပါက မိမိကိုယ်ကိုမိမိ စောင့်ရှောက်သည်
မည်၏။

လူဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပထမအရွယ်၌ ပျော်ရွှင်မှုများခြင်းကြောင့်
ကုသိုလ်ကိုပြုခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သော် မဇ္ဈိမအရွယ်၌ ကုသိုလ်ကိုပြုအပ်၏။ မဇ္ဈိမ
အရွယ်၌ သားမယားကို ကျွေးမွေးရသဖြင့် ကုသိုလ်ကိုမပြုနိုင်ပါက ပစ္ဆိမအရွယ်
၌ ကုသိုလ်ကိုပြုအပ်၏။ ဤသို့ အရွယ်သုံးပါးတို့တွင် တပါးပါးသောအရွယ်၌
ကုသိုလ်ကိုပြုလျှင် မိမိကိုယ်ကို သုတ်သင်သည်မည်၏။

သာသနာဝင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပထမအရွယ်၌ စာသင်ခြင်း၊ အာဂုံဆောင်ခြင်း၊
စာပို့ချခြင်း၊ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ပြုခြင်းဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို မေ့လျော့နေ
ငြားအံ့။ မဇ္ဈိမအရွယ်၌ မမေ့မလျော့သဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို အားထုတ်အပ်
၏။ မဇ္ဈိမအရွယ်၌ ပထမအရွယ်က သင်တားခဲ့သော ပါဠိတော်၏ အဋ္ဌကထာ
အဆုံးအဖြတ် စသည်ကို လေ့လာနေသဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို မေ့လျော့နေ
ငြားအံ့။ ပစ္ဆိမအရွယ်၌ မမေ့မလျော့သဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်အပ်၏။
ဤသို့အရွယ်သုံးပါးတို့တွင် တပါးပါးသောအရွယ်၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို အား
ထုတ်လျက် နေသောသူသည် မိမိကိုယ်ကို သုတ်သင်သည်မည်၏။

ယာမ—အရွယ်သုံးပါးတွင် တပါးပါးရ၏။

သားသမီးမထွန်းကားကြောင်း—ရှေးဘဝက ငှက်ဥ ငှက်ငယ်စသည်တို့ကို
ကြော်စားခဲ့ဖူးသဖြင့် ဗောဓိမင်းသားနှင့်ဇနီးတို့၌ သားသမီး မထွန်းကားခြင်း
ဖြစ်သည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၇)

ယာမံ—ယာတိ ဂစ္ဆတိတိ ယာမော။ ယာ+မ။ (ဣာဒီ-၁၃၆)

၊ဗောဓိရာဇကုမာရဝတ္ထုပြီး၏။

၁၂-အတ္တဝဂ် ၂-ဥပနန္ဒသကျပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု

၁၅၈။ အတ္တာနုမေဝ ပဌမံ၊ ပတိရူပေ နိဝေသယေ။
အထညမနုဿာသေယျ၊ န ကိလိဿေယျ ပဏ္ဍိတော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် တရားဟောကောင်းသော်လည်း မိမိကိုယ်တိုင် တရားမကျင့်ပဲ မိမိလတ်များရန် ကြိုးစားနေသော သာကီဝင်မင်းသား ဥပနန္ဒထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ဥပနန္ဒထေရ်သည် အဖိုးထိုက်သော ကမ္မလာကို ယူသွားသောကြောင့် မကျေနပ်ရကား ဘုရားအထံ လျှောက်ထားသောရဟန်းငယ်တို့ သောတာပန်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ပဌမမေဝ၊ ရှေးဦးစွာသာလျှင်။ အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ကို။ ပတိရူပေ၊ သင့်လျော်သော အပ္ပိစ္ဆတာဂုဏ်နှင့် အရိယာဝံသအကျင့်၌။ နိဝေသယေ၊ တည်စေရ၏။ အထ၊ ထိုမှနောက်၌။ အညံ၊ တပါးသောသူကို။ အနုသာသေယျ၊ ဆုံးမရ၏။ ပဏှိတော၊ ပညာရှိသည်။ န ကိလိဿေယျ၊ သူတပါး၏ ကဲ့ရဲ့မှုကိုရ၍ မညစ်နွမ်းစေရာ။

စကားပြေ

သူတပါးကို ဆုံးမလိုသောသူသည် မိမိကိုယ်ကို ရှေးဦးစွာ အပ္ပိစ္ဆတာစသော သင့်လျော်သောအကျင့်၌ တည်စေပြီးမှ သူတပါးကိုဆုံးမလျှင် တပါးသူတို့၏ ချီးမွမ်းမှုကို ရနိုင်၏။ မိမိ၌ အပ္ပိစ္ဆတာစသည်မရှိပဲ ဆုံးမလျှင် ကဲ့ရဲ့မှုကိုရ၍ ညစ်နွမ်းမည်။

ပတိရူပေ-အပ္ပိစ္ဆတာဂုဏ်, အရိယာဝံသအကျင့်စသည်။

ဥပနန္ဒထေရ်

ဥပနန္ဒထေရ်သည် သာကီဝင်မင်းသားဖြစ်သည်။ တရားဟောမှု၌ ကျွမ်းကျင် လိမ္မာ၏။ အလိုနည်းမှုစသော တရားတို့ကို နာကြားရသော ရဟန်းတို့သည် မိမိတို့ပိုင်ဆိုင်သော သင်္ကန်းအသုံးအဆောင်တို့ကို လှူဒါန်းသောအခါ မိမိက အလှူခံသည်။ နယ်လှည့်တရားဟောရာ ဝါဆိုရန်တောင်းပန်လျှင် မိမိ၏ ဖိနပ်, တောင်ဝှေး, ရေဗူးတို့ကို တနေရာတမျိုးထား၍ ဝါကျွတ်ချိန် အများဆုံး ပစ္စည်းရမည့်ကျောင်းတွင် ကျောင်းထိုင်သည်။ ပစ္စည်းထားခဲ့သောကျောင်းမှ ဝါကျွတ်ချိန်ရသောပစ္စည်းကိုလည်း ဝေစုယူသည်။ ကောင်းသောသင်္ကန်းကို မိမိယူ၍ ညံ့သောသင်္ကန်းကို ရဟန်းများ ခွဲဝေယူစေသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၈-၉)

ပတိရူပေ=ရူပဿ အနုစ္စဝိက္ခံ ပတိရူပံ။ ပတိ+ရူပ။

အထညမနုဿာသေယျ=အထ+အညံ+အနုဿာသေယျ။

ဥပနန္တသကျပုတ္တေရ ဝတ္ထုပြီး၏။

၁၂-အတ္တဝဂ်။ ၃-ပဓာနိကတိဿထေရဝတ္ထု

၁၅၉။ အတ္တာနုဉ္ဇေ တထာ ကယိရာ၊ ယထာညမနုဿာသတိ။

သုဒန္တော ဝတ ဒမေထ၊ အတ္တာ ဟိ ကိရ ဒုဒ္ဒမော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရဟန်းငါးရာတို့ကိုခေါင်းဆောင်၍ ဘုရားထံ
မှ ကမ္မဋ္ဌာန်းယူပြီး တရားအားထုတ်သွားသော ပဓာနိကတိဿထေရ်ကို
အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ရဟန်းငါးရာတို့ ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

အနက်

အညံ၊ သူတပါးကို။ အနုဿာသတိယထာ၊ ဆုံးမသကဲ့သို့။ တထာ၊ ထိုအတူ။
အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ကို။ စေကယိရာ၊ လိုက်နာပြုကျင့်အပ်။ အတ္တနာ၊ မိမိကိုယ်
တိုင်။ ဝတ၊ စင်စစ်။ သုဒန္တော၊ ယဉ်ကျေးပြီးသည်ဖြစ်၍။ ပရံ၊ သူတပါးကို။
ဒမေထ၊ ဆုံးမရာ၏။ အတ္တာ၊ မိမိကိုယ်ကို။ သုဒန္တော၊ ယဉ်ကျေးအောင်ဆုံးမ
ရခြင်းသည်။ ဒုဒ္ဒမော၊ ခဲယဉ်းလှ၏။

စကားပြေ

သူတပါးကိုဆုံးမသကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ကိုလည်း ဆုံးမခြင်းပြုရာ၏။ မိမိကိုယ်ကို
ယဉ်ကျေးအောင်ဆုံးမပြီးမှ သူတပါးကို ဆုံးမရာ၏။ မိမိကိုယ်ကိုဆုံးမရခြင်းသည်
ပို၍ ခဲယဉ်း၏။

ဒုဒ္ဒမော=ဒုဋ္ဌ၊ ဒမော ဒုဒ္ဒမော။ ဒု+ဒမ။

ပဓာနိကတိဿထေရ် ဝတ္ထုပြီး၏။

၁၂-အတ္တဝဂ်။ ၄-ကုမာရကဿပ မာတုထေရိဝတ္ထု

၁၆၀။ အတ္တာ ဟိ အတ္တနော နာထော၊ ကော ဟိ နာထော ပရော သိယာ။

အတ္တနာ ဟိ သုဒန္တေန၊ နာထံ လဘတိ ဒုလ္လဘံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အိမ်ထောင်ပြုပြီးလျှင် ကိုယ်ဝန်ရှိသည်ကို မသိသဖြင့် ဘိက္ခုနီပြု၍ သားတယောက်ဖွားရာ ဘိက္ခုနီမနှင့် သားငယ် မလျှောက်ပတ်ဟု ပသေနဒိကောသလမင်းကမွေးစားသောကုမာရကဿပထေရ်၏ မိခင်ထေရ်ရီမကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

အတ္တာဟိ၊ မိမိသည်သာ။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ နာထော၊ ကိုးကွယ်ရာသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ပရော၊ သူတပါးသည်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ နာထော၊ ကိုးကွယ်ရာသည်။ ကော၊ အဘယ်မှာ။ သိယာ၊ ဖြစ်နိုင်မည်နည်း။ အတ္တနာ၊ မိမိသည်။ သုဒန္တေန၊ ကောင်းစွာယဉ်ကျေးသဖြင့်။ ဒုလ္လဘံ၊ ရခဲလှစွာသော။ နာထံ၊ ကိုးကွယ်ရာအရဟတ္တဖိုလ်ကို။ လဘတိ၊ ရ၏။

စကားပြေ

မိမိသည်သာ မိမိ၏ကိုးကွယ်ရာဖြစ်၏။ သူတပါးသည် မိမိ၏ကိုးကွယ်ရာမဖြစ်နိုင်။ မိမိကိုယ်တိုင်သာလျှင် ယဉ်ကျေးသဖြင့် ကိုးကွယ်ရာအရဟတ္တဖိုလ်ကိုရနိုင်၏။

နာထ-အရဟတ္တဖိုလ်ရ၏။

မိတ်ဆွေစစ်

အရှင်ကုမာရကဿပသည် ဘုရားထံမကမ္မဋ္ဌာန်းကိုယူ၍ တောသို့ချည်းကပ်ပြီး တရားအားထုတ်ရာ တရားထူးကိုမရရှိခဲ့ချေ။ ထပ်မံ၍ ဘုရားရှင်ထံတရားကိုယူ၍ တောနက်ရာသို့ချည်းကပ်သောအခါ ကဿပဘုရားရှင်လက်ထက်က ရပန်းတရားကို အတူအားထုတ်ဖူးသော အနာဂါမ်ဗြဟ္မာလာဇေကန်၍ ပုစ္ဆာ(၁၅)ချက်ကို ပေးသည်။ ဘုရားရှင်ထံချည်းကပ်၍ ဤပုစ္ဆာများကို မေးလျှောက်နေပြောသဖြင့် မေးလျှောက်ရာ အမေးအဖြေအဆုံး၌ အရှင်ကုမာရကဿပ ရဟန္တာဖြစ်သည်။
(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၃)

အရှင်ကုမာရကဿပ၏ မယ်တော်

ရာဇဂြိုဟ်မြို့သဌေး၏ သမီးသည် ငယ်ရွယ်စဉ်က သာသနာ့ဘောင်သို့ဝင်ရောက်လိုသော်လည်း မိဘများ ခွင့်မပြုသောကြောင့် ရပန်းအဖြစ်ကိုမရချေ။ မိဘများ၏ စီစဉ်မှုကြောင့် အိမ်ထောင်ကျသောအခါ မိမိကိုယ်ဝန်ရှိသည်ကို

မသိပဲ အိမ်ထောင်ရှင်ကိုခွင့်တောင်းပြီး ရဟန်းပြုသည်။ ရှေးဦးစွာ ဒေဝဒတ်တို့၏အသင်းအပင်း ဘိက္ခုနီမတို့ထံရောက်သွားသည်။ ကိုယ်ဝန်ရှိမှန်းသိသော ဒေဝဒတ်သည် မိမိတို့ကျောင်းမှနှင်ထုတ်သဖြင့် ဘုရားထံရောက်သွားသည်။ ဘုရားရှင်သည် ကောသလမင်း အနာထပိဏ် စူဠအနာထပိဏ် ဝိသာခါတို့နှင့် ဝိနည်းအရာကျမ်းကျင်သော အရှင်ဥပါလိတို့ဖြင့် အကြောင်းမှန်ကို သိစေပြီး လျှင် မွေးဖွားသောသုဇယံကို ကောသလမင်းက နို့ထိန်းများနှင့် စောင့်ရှောက်ထားသည်။

အရွယ်ရောက်သောအခါ ရှင်ရဟန်းပြုပြီး သာဝတ္ထိပြည်တွင်မနေပဲ အခြားအရပ်သို့သွားကာ ၁၂-နှစ်တိုင်အောင် တရားအားထုတ်သည်။ သားရဟန်းထွက်သွားသည်မှစ၍ ၁၂-နှစ်တိုင်တိုင် မိခင်ဘိက္ခုနီမသည် သားသံယောဇဉ်ဖြင့် ငိုကြွေးနေရှာသည်။ တနေ့တွင် သားရဟန်းတော် ဆွမ်းခံကြွခိုက်တွေ့သဖြင့် သားရဟန်းတော် ဟောပြောသောတရားဖြင့် ရဟန္တာမဖြစ်သွားသည်။

ဒုလ္လဘံ = ဒုက္ခေန လဘိတဗ္ဗောတိ ဒုလ္လဘော။ ဒု + လဘ် + အ။

(ဓမ္မဒွါ ၂။ ၉၂၄။)

ကုမာရကဿပ မာတုထေရီဝတ္ထုပြီး၏။

၁၂-အတ္ထဝဂ်။ ၅-မဟာကာလဥပါသကဝတ္ထု

၁၆၁။ အတ္တနာ ဟိ ကတံ ပါပံ၊ အတ္တဇံ အတ္တသမ္ဘဝံ။

အဘိမတ္တတိ ဒုဗ္ဗေခံ၊ ဝဇီရံဝသ္မမယံ မဏိံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် တလလျှင်ရှစ်ကြိမ် ဥပုသ်ဆောက်တည်ကာ ညလုံးပေါက်တရားနာပြီး ကျောင်းမှာအိပ်၍နံနက်စောစောထပြီးလျှင် အိမ်ပြန်ချိန်၌ ခိုးသူတို့ပစ်ချခဲ့သော ခိုးထုပ်ကြောင့်အထင်လွဲကာ ပစ္စည်းရှင်များ၏ ရိုက်နှက်သတ်ပုတ်ခြင်းကိုခံရသော မဟာကာလဥပါသကာကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ စည်းဝေးရောက်လာကြသော ရဟန်းတော်တို့ သောတာပန် ဖြစ်ကြသည်။

ဓမ္မပဒ ၁၅-ပ-မ-သ-စ

အနက်

အသ္မမယံ၊ ကျောက်ဖြင့်ပြီးသော။ ဝဇိရံ၊ စိန်သည်။ အသ္မမယံ၊ ကျောက်ဖြင့်ပြီးသော။ မဏိံ၊ ပတ္တမြားကို။ အဘိမတ္ထတိဣဝ၊ အပေါက်အပေါက်အပိုင်းအပိုင်းပြု၍ မသုံးဆောင်နိုင်အောင် ထွင်းဖောက်ဖျက်ဆီးသကဲ့သို့။ အတ္တနာ၊ မိမိသည်။ ကတံ၊ ပြုအပ်သော။ အတ္တဇံ၊ မိမိမှဖြစ်သော။ အတ္တသမ္ဘဝံ၊ မိမိကြောင့်ဖြစ်သော။ ပါပံ၊ မကောင်းမှုသည်။ ဒုဓမ္မဓံ၊ ပညာမဲ့သူကို။ အဘိမတ္ထတိ၊ ဖျက်ဆီး၏။

စကားပြေ

ကျောက်ဖြင့်ပြီးသောစိန်သည် ကျောက်ဖြင့်ပြီးသော ပတ္တမြားကို အပိုင်းအပိုင်းအပေါက်အပေါက်ဖြစ်အောင် ဖျက်ဆီးထွင်းဖောက်သကဲ့သို့ မိမိပြုအပ်သော မကောင်းမှုသည် ပညာမဲ့သူကိုဖျက်ဆီး၏။

အဘိမတ္ထတိ—ဟူသည့် အပါယ်လေးပုံသို့ ပို့ပေးခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ မိမိသည် သူတပါးအတွက်သာမဖြစ်စေပဲ မိမိသည်မိမိအတွက် ဖြစ်သင့်သည်။

(ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂၊ ၉၄။)

မဟာကာလဥပါသကာ

မဟာကာလသည် ဗာရာဏသီမင်း၏တောအုပ်တွင် ခိုးသူများ၏ဘေးရန်ကို စောင့်ရှောက်၍ ခရီးသွားများကို ပို့ဆောင်ပေးရသောဘဝ၌ လှပချောမောသော ဇနီးကို လှည်းယာဉ်ဖြင့်တင်ဆောင်လာသော ယောက်ျားကိုပရိယာယ်ဆင်ကာ ပတ္တမြားသူခိုးဟု စွပ်စွဲပြီးသတ်ပုတ်ညှဉ်းဆဲခဲ့သောကံကြောင့် အဝီစိငဲ့၍ကြာရှည်စွာခံစားရပြီးလျှင် ဘဝပေါင်းတရာအရိုက်အနှက်ခံ၍ သေရသည်။ ဂေါတမဘုရားရှင်လက်ထက်တော်၌ သောတာပန်ဖြစ်ကာ ဥပုသ်နေ့တိုင်းဥပုသ်စောင့်ပြီး အိမ်ပြန်ပဲ ကျောင်းတွင်တရားနာကာ အိပ်လေ့ရှိသည်။ တနေ့တွင် အိပ်ရာမှထ၍ ရေကန်အနီးမျက်နှာသစ်စဉ် သူခိုးတို့သည်ပစ္စည်းရှင်များလိုက်လာသဖြင့်အထုပ်ကို မဟာကာလဥပါသကာအနီးမှာချ၍ ပြေးကြသည်။ ပစ္စည်းရှင်များသည် ဥစ္စာထုပ်အနီး၌ရှိသော မဟာကာလဥပါသကာကို သူခိုးစွပ်စွဲကာ ရိုက်နှက်ပုတ်ခတ်သတ်ဖြတ်မှုကို ခံရလေသည်။

(ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂၊ ၉၅။)

အတ္တဇံ = အတ္တနိ ဇာတံ အတ္တဇံ။ အတ္တ + ဇနံ + ကံ။

အတ္တသမ္ဘဝံ = အတ္တနိ သမ္ဘဝံ အတ္တသမ္ဘဝံ။ အတ္တ + သမ္ဘဝံ။

အသ္မမယံ = အသ္မေန နိဗ္ဗတ္တံ အသ္မမယံ။ အသ္မ + မယ။

မဟာကာလဥပါသကာဝတ္ထုပြီး၏။

၁၂-အတ္တဝဂ်။ ၆-ဒေဝဒတ္တဝတ္ထု

၁၆၂။ ယဿ အစ္စန္တဒုဿိလုံ၊ မာလုဝါ သာလမိဝေါတ္ထတံ။

ကဏှေတိ သော တထတ္တာနံ၊ ယထာ နံ ဣစ္ဆတီ ဒိသော။

ဤဇာရုဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘုရားရှင်အား အဇာတသတ်နှင့်ပေါင်း၍ အမျိုးမျိုး သတ်ရန်ကြံစည် အားထုတ်သော ဒေဝဒတ်ကို အကြောင်းပြု၍ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

မာလုဝါ၊ မာလောနွယ်သည်။ သာလံ၊ မှီရာသစ်ပင်ကို။ သြတ္ထတံ၊ လွှမ်းမိုးရစ်ပတ်သကဲ့သို့။ ယဿ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား။ အစ္စန္တဒုဿိလုံ၊ စင်စစ်သီလမရှိသူ၏ အဖြစ်တည်းဟူသောတဏှာသည်။ သြတ္ထတံ၊ လွှမ်းမိုးလျက်။ ဌိတံ၊ တည်၏။ သော ဒိသော၊ ထိုအကျိုးမဲ့ကို အလိုရှိသော ရန်သူသည်။ နံ၊ ထိုတဏှာလွှမ်းမိုးခံရသူကို။ ယထာ၊ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့်။ ဣစ္ဆတီ၊ အလိုရှိ၏။ တထာ ထိုအခြင်းအရာဖြင့်။ အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ဘိုင်။ ကဏှေတိ နာမဆင်းရဲအောင်ပြုလုပ်ပေးသည်မည်၏။

စကားပြေ

မာလောနွယ်သည် မိမိမှီရာသစ်ပင်ကို လွှမ်းမိုးဖျက်ဆီးသကဲ့သို့ သီလမရှိသူအားသီလ မရှိသူ၏ အဖြစ်တည်းဟူသော တဏှာသည် လွှမ်းမိုး ဖျက်ဆီး၏။ မိမိကိုယ်ကို မိမိပင် ဆင်းရဲအောင်ပြုလုပ်ပေး၏။

အစ္စန္တဒုဿိလုံ—လူဝတ်ကြောင်ဖြစ်သူသည် မွေးဖွားသည်မှစ၍ ဆယ်ပါးသောအကုသလကမ္မပထကို ပြုလျှင် အစ္စန္တဒုဿိလမည်၏။

ရဟန်းဖြစ်သူသည် ရဟန်းဖြစ်သည်မှစ၍ ကြီးလေးသော အာပတ်သို့ ရောက်လျှင် အစ္စန္တဒုဿိလမည်၏။

မာလောန္တယံနှင့်တဏှာ—မာလောန္တယံသည် အင်ကြင်းပင်ကို ရစ်ပတ်၍ ဖျက်ဆီးမှုကြောင့် အင်ကြင်းပင်သည် မြေသို့လဲကျရသကဲ့သို့ ဒုဿီလဖြစ် သောတဏှာ၏ ဖျက်ဆီးမှုကြောင့် သတ္တဝါတို့သည် အပါယ်ဘုံသို့ ဖောက်ကြ ရသည်။

အစ္စန္တဒုဿီလံ=ဒုဿီလဿ ဘာဝေါ ဒုဿီလံ။ ဒုဿီလ+ဏျ။
အစ္စန္တံ ဒုဿီလံ အစ္စန္တဒုဿီလံ။

မာလုဝါ=မလတိ ဓာရေတိတိ မာလုဝါ။မလ်+ဏုဝ + အာ။ (ဏှာဒိ၊ ၂၀)
ဩတ္တတံ=အဝတ္တရိတ္တတံ ဩတ္တတံ။ အဝ+တရ်+ထ။

ဒေဝဒတ္တဝတ္ထုပြီး၏။

၁၂-အတ္တဝဂ်။ ၇-သံသဘေဝပရိသက္ကနဝတ္ထု

၁၆၃။ သုကရာနိ အသာဓုနိ။ အတ္တနော အဟိတာနိ စ။
ယံ ဝေ ဟိတဉ္စ သာဓုဉ္စ၊ တံ ဝေ ပရမဒုက္ကရံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန် ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဒေဝဒတ်၏ သံဃာသင်းကဲ့အောင် ပြုလုပ်ခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်ဖြစ် ကြသည်။

အနုကံ

အသာဓုနိ၊ အပြစ်ရှိကုန်သော။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ အဟိတာနိ၊ အစီးအ ပွားမရှိကုန်သော။ ကမ္မာနိ၊ အမှုတို့ကို။ သုကရာနိ၊ ပြုလွယ်ကုန်၏။ ဝေ၊ စင် စစ်။ ယံ၊ အကြင်အမှုသည်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဟိတဉ္စ၊ အစီးအပွားလည်း ရှိ၏။ သာဓုဉ္စ၊ အပြစ်လည်းကင်း၏။ တံ၊ ထိုအပြစ်ကင်း၍ အစီးအပွားရှိသော အမှုကို။ ပရမဒုက္ကရံ၊ အလွန်ပြုနိုင်ခဲ့၏။

စကားပြေ

အပြစ်ရှိ၍ အစီးအပွားမရှိသော အမှုကိုပြုလွယ်သော်လည်း အပြစ်ကင်း၍ အစီးအပွားရှိသော အမှုကိုအလွန်ပြုနိုင်ခဲ့၏။

အသာဓုနိ— အပြစ်ရှိကုန်သော အမှုရ၏။

အဟိတ— အပါယ်သို့ ရောက်စေတတ်ကုန်သော အမှုရ၏။

သာဓု— အပြစ်မရှိသော သုဂတိသို့ ရောက်စေတတ်သော အမှု၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေတတ်သော အမှုရ၏။

ဟိတ— သုဂတိသို့ ရောက်စေတတ်သော အမှုရ၏။

သုကရာနိ = သုဠ၊ ကရာနိ သုကရာနိ။ သု+ကရ။

ပရမဒုက္ကရံ = ပရမံ ဒုက္ကရံ ပရမဒုက္ကရံ။

သံဃဘေဒပရိသက္ကနဝတ္ထုပြီး၏။

၁၂-အတ္ထဝဂ်။ ဂ-ကာလတ္ထေရဝတ္ထု

၁၆၄။ ယော သာသနံ အရဟတံ၊ အရိယာနံ ဓမ္မဇီဝိနံ။
ပဋိက္ခောသတိ ဒုဓမ္မဓော၊ ဒိဋ္ဌိ နိဿာယ ပါပိကံ။
ဖလာနိ ကဋ္ဌကဿေဝ၊ အတ္တဃာတာယ ဖလ္လတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မိမိကိုပြုစုသော ဒါယိကာမကြီးကို ခန္ဓာနှင့် စပ်သော သိမ်မွေ့သောတရားကို မဟောရန်လျှောက်သော ကာလထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ကာလထေရ်၏ ဒါယိကာမကြီးသည် သောတာပန် ဖြစ်သည်။

အနက်

ဒုဓမ္မဓော၊ ပညာမဲ့သော။ ယော၊ အကြင်သူသည်။ ပါပိကံ၊ ယုတ်မာ သော။ ဒိဋ္ဌိ၊ မိစ္ဆာအယူကို။ နိဿာယ၊ အမှီပြု၍။ အရဟတံ၊ ပူဇော်အထူးကို ခံထိုက်သော။ ဓမ္မဇီဝိနံ၊ တရားသဖြင့် အသက်မွေးကုန်သော။ အရိယာနံ၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ သာသနံ၊ အဆုံးအမကို။ ပဋိက္ခောသတိ၊ တားမြစ်၏။ ကဋ္ဌကဿ၊ ဝါးပင်ကို။ ဖလာနိ၊ ဝါးသီးတို့သည်။ သာတတ္ထမေဝ၊ သတ်ရန်သာ လျှင်။ ဖလ္လန္တိဣ၊ သီးကုန်သကဲ့သို့။ သော၊ ထိုမိစ္ဆာအယူရှိသော ပညာမဲ့ သည်။ အတ္တဃာတာယ၊ မိမိကိုယ်ကိုသတ်ရန်။ ဖလ္လတိ၊ ဖြစ်၏။

စကားပြေ

ပညာမဲ့သူသည် ယုတ်မာသောအယူကို အမှီပြု၍ ပူဇော်အထူးကို ခံထိုက်၍ တရားသဖြင့် အသက်မွေးကုန်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အဆုံးအမ တရားကို တားမြစ်၏။ ဝါးသီးသည် ဝါးပင်ကိုသတ်ရန် သီးသကဲ့သို့ ပညာမဲ့ပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိကိုယ်ကိုသတ်ရန် ဖြစ်လာ၏။

ဒုဗ္ဗေဓ-အရမိမိအား ပူဇော်သက္ကာရ ဆုတ်ယုတ်မည်ကို ကြောက်သဖြင့် တရားမနာရန် အလှူမပေးရန် တားမြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

ကာလထေရ်

ကာလထေရ်ကို သာဝတ္ထိမြို့သူ အမျိုးသမီးကြီးသည် သားတရုဉ်းထား၍ ပြုစုကျွေးမွေး လှူဒါန်းသည်။ အိမ်နီးချင်းတို့သည် ဘုရားရှင်၏ တရားတော်ကို နာရ၍ ဘုရားရှင်အား ချီးမွမ်းသံကို ကြားရသောအခါ ကာလထေရ်အား ဘုရားရှင်၏ တရား နာလိုကြောင်း သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် လျှောက်ထားသည်။ ကာလထေရ်က ဘုရားရှင်၏ တရားတော်ကို ကြားနာရလျှင် မိမိအား ကြည်ညိုမှု ပေါ်မည်စိုး၍ ဘုရားရှင်ထံ တရားမနာဖို့ တားမြစ်သည်။

တနေ့သောအခါ အမျိုးသမီးကြီးသည် သားရဟန်း တားမြစ်သော်လည်း စောစောထ၍ ဥပုသ်ဆောက်တည်ပြီးလျှင် ကာလထေရ်အား ကောင်းစွာ ကျွေးမွေးဆက်ကပ်ရန် သမီးအား မှာကြားကာ ဘုရားကျောင်းတော်သို့ သွားသည်။ ကာလထေရ် ကြွလာသောအခါ မိခင်ကြီး တရားနာရန် ဘုရားရှင် ကျောင်း သွားကြောင်း ပြောသဖြင့် ကျောင်းသို့ မထေရ်လိုက်သွားသည်။ ဘုရားရှင် တရားဟောသဖြင့် တရားနာနေသော ဒါယိကာမကြီးကို မြင်လိုက် သောအခါ ဘုရားရှင်အား ဒါနကထာ၊ သီလကထာသာ ဟောပါဘုရား။ ခန္ဓာစသည်နှင့် စပ်သော သိမ်မွေ့သောတရားကို မဟောပါနှင့်။ ဒါယိကာမကြီး သည် ဉာဏ်ထိုင်းပါသည်ဘုရား ဟု လျှောက်သည်။ ဘုရားရှင်က ရဟန်းသင်သာ ဉာဏ်ပညာနည်းသူ ဖြစ်သည် စသည် မိန့်တော်မူကာ တရားကို ဆက်ဟောတော် မူသည်။

(ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂။ ၉၉။)

ဓမ္မဇိဝိနံ = ဓမ္မေန ဇိဝတိ သီလေနာတိ ဓမ္မဇိဝီ။ ဓမ္မ+ဇိဝ+ဏီ။

ကာလထေရ် ဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၂-အတ္တဝဂ်။ ဇု-စူဠကလညပါသကဝတ္ထု

၁၆၅။ အတ္တနာ ဟိ ကတံ ပါပံ၊ အတ္တနာ သံကိလိဿတိ။
အတ္တနာ အကတံ ပါပံ၊ အတ္တနာဝ ဝိသုဇ္ဈတိ။
သုဒ္ဓိ အသုဒ္ဓိ ပစ္စတ္တံ၊ နာညော အညံ ဝိသောဓယေ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် တလလျှင် ၈-ရက် ဥပုသ်စောင့်၍ ညလုံး
ပေါက် တရားနာပြီး မိုးလင်းမှ အိမ်ပြန်စဉ် ခိုးသူတို့ချထားသော ခိုးထုပ်ကြောင့်
အထင်လွဲကာ ရိုက်နှက်ခံရသော စူဠကလညပါသကာကို အကြောင်းပြု၍
ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ စူဠကလညပါသကာ သောတာပန် ဖြစ်သည်။

အနက်

ပါပံ၊ မကောင်းမှုကို။ အတ္တနာ၊ မိမိသည်။ ကတံ၊ ပြုအပ်သည်။ ဟောတိ၊
ဖြစ်အံ့။ အတ္တနာဝ၊ မိမိသည်ပင်။ သံကိလိဿတိ၊ ညစ်နွမ်းရ၏။ ပါပံ၊
မကောင်းမှုကို။ အတ္တနာ၊ မိမိသည်။ အကတံ၊ မပြုအပ်သည်။ ဟောတိ၊
ဖြစ်အံ့။ အတ္တနာ၊ မိမိသည်ပင်။ ဝိသုဇ္ဈတိ၊ စင်ကြယ်၏။ သုဒ္ဓိ၊ စစ်ကြယ်သော
ကုသိုလ်ကံသည် လည်းကောင်း။ အသုဒ္ဓိ၊ မစင်ကြယ်သော အကုသိုလ်ကံသည်
လည်းကောင်း။ ပစ္စတ္တံ၊ အသီးအခြားသာဖြစ်၏။ အညော၊ တယောက်သော
သူသည်။ အညံ၊ အခြားသူတယောက်ကို။ န ဝိသောဓယေ၊ မကာကွယ် မသုတ်
သင်နိုင်။

စကားပြေ

မကောင်းမှုကို မိမိပြုမိလျှင် မိမိပင် ညစ်နွမ်း၍ မိမိမပြုမိလျှင် မိမိပင် စင်ကြယ်
၏။ စင်ကြယ်သော ကုသိုလ်ကံနှင့် မစင်ကြယ်သော အကုသိုလ်ကံတို့သည်
တခြားစီသာဖြစ်သည်။ တဦးကတဦး၏ မကောင်းကျိုးကို ကာကွယ်မပေးနိုင်။

သံကိလိဿတိ-အပါယ်လေးဘုံတို့၌ ဆင်းရဲခံစားရသည်ကို ညစ်နွမ်းသည်ဟု
ဆိုရသည်။

ဝိသုဇ္ဈတိ-သုဂတိသို့လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာန်သို့လည်းကောင်း ရောက်ရ
သည်ကို စင်ကြယ်သည်ဟု ဆိုရသည်။

သုဒ္ဓိ-ကုသိုလ်ကံ ရ၏။

အသုဒ္ဓိ-အကုသိုလ်ကံ ရ၏။

ပစ္စ = အတ္တာနံ အဓိကိစ္စ ပဝတ္တတိတိ ပစ္စတ္တံ။ ပတိ+အပ္ပ။

စူဠကာလဥပါသကဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၂-အတ္တဝဂ်။ ၁၀-အတ္တဒတ္တထေရဝတ္ထု

၁၆၆။ အတ္တဒတ္တံ ပရထေေန၊ ဗဟုနာပိ န ဟာပယေ။
အတ္တဒတ္တမဘိညာယ၊ သဒတ္တပသုတော သိယာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်
ကျောင်းတော်၌သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဓမ္မပူဇာမျိုးဖြင့် ဘုရားရှင်အားပူဇော်
သော ဘုရားရှင်၏ ချီးမွမ်းခြင်းကိုလည်း မရှိသော အတ္တဒတ္တထေရ်ကို အကြောင်း
ပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ အတ္တဒတ္တထေရ် ရဟန္တာဖြစ်သည်။

အနက်

ဗဟုနာပိ၊ များစွာလည်းဖြစ်သော။ ပရထေေန၊ သူတပါးတို့၏ အစီး
အပွားကြောင့်။ အတ္တဒတ္တံ၊ အနည်းငယ်မျှသော မိမိ၏ အကျိုးစီးပွားကို။
န ဟာပယေ၊ မဆုတ်ယုတ်စေရာ။ အတ္တဒတ္တံ၊ မိမိ၏ အကျိုးစီးပွားကို။ အဘိ-
ညာယ၊ သိ၍။ သဒတ္တပသုတော၊ မိမိအကျိုးစီးပွားကို တိုးပွားစေသည်။ သိယာ၊
ဖြစ်ရာ၏။

စကားပြေ

များစွာသော သူတပါးစီးပွားရေးကြောင့် အနည်းငယ်သော မိမိစီးပွား
ရေးကို မဆုတ်ယုတ်စေနှင့်။ မိမိစီးပွားရေးကို ကောင်းစွာသိပြီး မိမိစီးပွားရေးကို
တိုးပွားစေရာ၏။

အတ္တဒတ္တ-လူဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိ၏ တချင်ရွေးမျှလောက်သော အကျိုးကို သူတပါး၏ တထောင်မျှသော အကျိုးဖြင့် မယုတ်လျော့စေရာ။ တချင်ရွေးမျှဖြင့် ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို ဖြစ်စေနိုင်မှုသည် အတ္တဒတ္တပင်ဖြစ်သည်။

ရဟန်းဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သံဃာတော်အား ဖြစ်ပေါ်သော စေတီကို ပြုပြင်ခြင်း စသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဥပဇ္ဈာယ်စသည့်ဝတ်ကို လည်းကောင်း မဆုတ်ယုတ်စေရာ။ အာဘိသမာစရိကဝတ်ကို ဖြည့်ကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်ပင် အရိယာဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် စေတီကို ပြုပြင်ခြင်း၊ ဥပဇ္ဈာယ် စသည်တို့၏ဝတ်ကို ပြုခြင်း၊ အာဘိသမာစရိကဝတ်ကို ပြုကျင့်ခြင်း သည် အတ္တဒတ္တပင် ဖြစ်သည်။

ပူဇော်မှုအစစ်-ငါဘုရားကို ပန်း စသည်ဖြင့် ပူဇော်နေမှုသည် ပူဇော်သည် မမည်။ ငါဘုရား ဟောကြားသော တရားကို လိုက်နာကျင့်သုံးမှုသည်သာ ပူဇော်သည် မည်၏။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၂။ ၁၇၄။)

အတ္တဒတ္တတ္ထေရဝတ္ထု ပြီး၏။

အတ္တဝဂ် ပြီး၏။

~~~~~

၁၃-လောကဝဂ်

၁-ဒဟရဘိက္ခုဝတ္ထု

၁၆၇။ ဟိနံ ဓမ္မံ န သေဝေယျ၊ ပမာဒေန န သံဝသေ။
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိံ န သေဝေယျ၊ န သိယာ လောကဝစုနော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဦးခေါင်းပြတ်ဟု ဝိသာခါဒါယိကာမကြီး၏
မြေးကပြောဆိုသည်ကို ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာနှင့် ဝိသာခါတို့က ပြေလည်အောင်
ပြောသော်လည်း မရပဲ ဘုရားရှင် ပြောမှရသော ရဟန်းငယ် တပါးကို
အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ရဟန်းငယ် သောတာပန်ဖြစ်သည်။

အနက်

ဟိနံ ဓမ္မံ၊ ကာမဂုဏ်ငါးပါး အယုတ်တရားကို။ န သေဝေယျ၊ မမှီဝဲရာ။
ပမာဒေန၊ မေ့မေ့လျော့လျော့ပြင်းလည်း။ န သံဝသေ၊ မနေရာ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိံ၊ မှား
သော အယူကို။ န သေဝေယျ၊ မယူရာ။ လောကဝစုနော၊ ယခုဘဝ
ကြီးပွားရေးမျှသည်။ န သိယာ၊ မဖြစ်ရာ။

စကားပြေ

ကာမဂုဏ်အယုတ်တရားကို မမှီဝဲရာ မေ့မေ့လျော့လျော့မနေရာ။ မှားသော
အယူကိုမယူရာ။ ယခုဘဝကြီးပွားရေးမျှသာ မဖြစ်ရာ။

ဟိနဓမ္မ-အရ ကာမဂုဏ်ငါးပါးရ၏။ ယင်းကာမဂုဏ်ငါးပါးသည် ယုတ်ညံ့
သော နွားစသည်တို့၌ ဖြစ်နိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ယုတ်ညံ့သောငရဲ
စသော အရပ်တို့၌ဖြစ်စေ ရောက်စေတတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဟိန
မည်၏။

လောကကို ကျယ်ပွားစေတတ်သောတရား (ဝါ) လောကဝစုန တရားကား
ဟိနမည်သော ကာမဂုဏ်ငါးပါး ပမာဒတရား မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိများ ဖြစ်ပါသည်။

ဟိနံ=ဟိဃတေတိ ဟိနော။ ဟာ+တ။

လောကဝစုနော=လောကဿ ဝစုနော လောကဝစုနော။ လောက+ဝစုန။

ဒဟရဘိက္ခုဝတ္ထု ပြီး၏။

=====

၁၃-လောကဝဂ်။ ၂-သုဒ္ဓေါဒနဝတ္ထု

၁၆၈။ ဥတ္တိဋ္ဌေ နပ္ပမဇ္ဇေယျ၊ ဓမ္မံ သုစရိတံ စရေ။
ဓမ္မစာရီ သုခံ သေတိ၊ အသ္မိံ လောကေ ပရမိံ စ။

၁၆၉။ ဓမ္မံ စရေ သုစရိတံ၊ န နံ ဒုစရိတံ စရေ။
ဓမ္မစာရီ သုခံ သေတိ၊ အသ္မိံ လောကေ ပရမိံ စ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ကပိလဝတ်ပြည် နိဂြောဓာရုံ ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သားတော်ဘုရား အိမ်စဉ်အတိုင်း ဆွမ်းခံကြသည်ကို မကျေနပ်သဖြင့် ခမည်းတော်ကို အရှက်ခွဲသည်ဟုလျှောက်ထားသော သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး သောတာပန်ဖြစ်သည်။

အနက်

ဥတ္တိဋ္ဌေ၊ ဆွမ်းခံပတ်၌။ န နပ္ပမဇ္ဇေယျ၊ မမေ့မလျော့ရာ။ သုစရိတံ၊ ကောင်းစွာ ကျင့်အပ်သော။ ဓမ္မံ၊ အကျင့်တရားကို။ စရေ၊ ကျင့်ရာ၏။ ဓမ္မစာရီ၊ တရားကို ကျင့်သောသူသည်။ အသ္မိံလောကေ စ၊ ဤပစ္စုပ္ပန်လောက၌လည်းကောင်း။ ပရမိံ စ၊ တမလွန်ဘဝ၌လည်းကောင်း။ သုခံ၊ ချမ်းသာစွာ။ သေတိ၊ နေရ၏။

သုစရိတံ ဓမ္မံ၊ ကောင်းစွာကျင့်အပ်သော ဆွမ်းခံအကျင့်ကို။ စရေ၊ ကျင့်ရာ၏။ ဒုစရိတံ၊ မကောင်းသဖြင့် ကျင့်အပ်သော။ နံ၊ ထိုဝေသိယာဂေါစရစသည်တို့၌ ဆွမ်းခံအကျင့်ကို။ န စရေ၊ မကျင့်ရာ။ ဓမ္မစာရီ၊ သည်။ အသ္မိံလောကေ စ၊ လည်းကောင်း။ ပရမိံ စ၊ လည်းကောင်း။ သုခံ၊ စွာ။ သေတိ၊ နေရ၏။

စကားပြေ

ဆွမ်းခံဝတ်အကျင့်ကို မမေ့မလျော့ ပြုရာ၏။ တရားသောနည်းဖြင့် ဆွမ်းခံအကျင့်ကိုကျင့်ရမည်။ မတရားသောနည်းဖြင့် ဆွမ်းခံအကျင့်ကို မကျင့်ရာ။ တရားသောနည်းဖြင့် ဆွမ်းခံသောသူသည် ဤပစ္စုပ္ပန်လောက တမလွန်လောကတို့၌ ချမ်းသာစွာနေရ၏။

ဥတ္တိဋ္ဌေ-သူတပါးတို့၏ အိမ်တံခါးတို့၌ ရပ်၍ ရယူအပ်သော ဆွမ်းရ၏။

နပ္ပမဇ္ဇေယျ-ပိဏ္ဏစာရိကဝတ်ကို (ဝါ) ဆွမ်းခံဝတ်ကိုဖျက်၍ မြတ်သောဘောဇဉ်ကို ရှာသောသူသည် မေ့လျော့သည်မည်၏။ အိမ်စဉ်အတိုင်း ဆွမ်းကို ရှာသောသူသည် မမေ့မလျော့သည်မည်၏။

သုစရိတဓမ္မ-အနေသနကိုပယ်၍ အိမ်စဉ်အတိုင်း ဆွမ်းခံသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဆွမ်းခံသောအကျင့်ရ၏။

ဒုစရိတ-ပြည့်တန်ဆာမ အစရှိသော မသွားလာအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ထံ၌ ဆွမ်းခံသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဆွမ်းခံသောအကျင့်ရ၏။

သေတိ-ဣရိယာပုထ် လေးပါးလုံးကိုရ၏။

ဘုရားရှင်တို့အလေ့

ဘုရားရှင်တို့သည် ခမည်းတော်၏ မြို့သို့ရောက်လျှင် အမျိုးအိမ်သို့ ဝင်ရောက် ခြင်းကိုမပြုပဲ အိမ်စဉ်အတိုင်း ဆွမ်းခံကြခြင်းသည် ရှေးဘုရားရှင်တို့၏ အလေ့ အကျင့်ဖြစ်သည်။

ဘုရားရှင်သည် ရှေးဦးစွာ ကပိလဝတ်ပြည်သို့ကြွ၍ ကောင်းကင်တွင် ရတနာ စင်္ကြံ၌ စင်္ကြံကြွလျက် တရားဟောကာ ဆွေတော် မျိုးတော်တို့၏မာနကို နှိမ်ချိုး ဖျက်ဆီးရသည်။ ခမည်းတော်ကြီးသည် တန်ခိုးတော်တို့ကိုမြင်ပြီး ရှိခိုးကန်တော့ သော်လည်း မပင့်ဖိတ်ပဲ သံဃာတော် နှစ်သောင်း အတွက် ယာဂုစသည်ကို စီစဉ်သည်။ မပင့်ဖိတ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ရှေးဘုရားရှင်များ၏ အစဉ် အလာကြောင့် လည်းကောင်း နန်းတော်သို့ တိုက်ရိုက်မကြွပဲ ဆွမ်းခံကြတော် မူသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၆။)

သုဒ္ဓေါဒနဝတ္ထုပြီး၏။

၁၃-လောကဝဂ်။ ၃-ပဉ္စသတဝိပဿကဘိက္ခုဝတ္ထု

၁၇၀။ ယထာ ပုဗ္ဗုဇ္ဇကံ ပဿေ၊ ယထာ ပဿေ မရီစိကံ။

ဧဝံ လောကံ အဇေက္ခန္တံ၊ မစ္စုရာဇော န ပဿတိ။

ဤတရား ဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန် ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူစဉ် အရဟတ္တ ဖိုလ်ပေါက်တရားကို ထပ်မံတောင်းရန် ဘုရားရှင်ထံလာယင်း လမ်းခရီး၌ တံလှုပ်ကိုမြင်သဖြင့် တံလှုပ် ကို ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းကာလာကြသော ရဟန်းငါးရာတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ရဟန်းငါးရာ ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ပုဗ္ဗုဠကံ၊ ရေမြုပ်ကို။ ပဿယထာ၊ ရှုမြင်သကဲ့သို့လည်းကောင်း။ မရီစိကံ၊ တံလှုပ်ကို။ ပဿယထာ၊ လည်းကောင်း။ ဧဝံ၊ အတူ။ လောကံ၊ ခန္ဓာငါးပါးတည်းဟူသော လောကကို။ အဝေက္ခန္တံ၊ ကြည့်ရှုသူကို။ မစ္စုရာဇာ၊ သေမင်းသည်။ န ပဿတိ၊ မမြင်နိုင်။

စကားပြေ

ချေမြုပ်နှင့်တံလှုပ်ကို ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်သကဲ့သို့ ခန္ဓာငါးပါးတည်း ဟူသော လောကကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင်သူကို သေမင်းမမြင်နိုင်။

ချေမြုပ်နှင့်တံလှုပ်သည် အဝေးကကြည့်လျှင် အထည်ခြပ်အမျိုးမျိုးထင်ရသော်လည်း အနီးအနား ရောက်လျှင် ဘာမျှမရှိတော့သကဲ့သို့ ဤခန္ဓာကိုယ်လည်း ဖြစ်ပြီး ပျက်သွားသဖြင့် ဘာမျှ မရှိတော့သည့်အတွက် ချေမြုပ်တံလှုပ်နှင့်တူသည်။

မရီစိကံ=မိယျန္တေ ခုဒ္ဒဇန္တဝေါ အနေနာတိ မရီစိ။မရ်+ဤစိ။မရီစိဝိယ မရီစိ။

မစ္စုရာဇာ=မစ္စုဇေ ရာဇာ မစ္စုရာဇာ။ မစ္စု + ရာဇာ။

ပဉ္စသတဝိပဿကဘိက္ခုဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၃ - လောကဝဂ်။ ၄ - အဘယရာဇကုမာရဝတ္ထု

၁၇၁။ ထေ ပဿထိမံ လောကံ၊ စိတ္တံ ရာဇရထူပမံ။
ယတ္ထ ဗာလာ ဝိသိဒန္တိ၊ နတ္ထိ သင်္ဂေါ ဝိဇာနတံ။

ဤတရား ဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဗိမ္ဗိသာရမင်း၏ သားတော်သည် စစ်အောင်၍ မင်းစည်းစိမ်ကို ခုနစ်ရက်ခံစားပြီးနောက် ရှစ်ရက်မြောက်နေ့၌ ဖျော်ဖြေနေသော ကချေသည်မတယောက်သည် မိမိ၏ရွှေမွှောက်၌ သေဆုံးသွားသဖြင့် သောကရောက်နေသော အဘယမင်းသားကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ အဘယမင်းသား သောတာပန်ဖြစ်သည်။

အနက်

ထေ၊ လာကြကုန်လော့။ စိတ္တံ၊ ရတနာခုနစ်ပါးဖြင့် ဆန်းကြယ်သော။
ရာဇရထူပမံ၊ မင်းစီးရထားလျှင် ဥပမာရှိသော။ ဣမံ လောကံ၊ ခန္ဓာငါးပါးတည်း
ဟူသော ဤလောကကို။ ပဿထ၊ ရှုကြကုန်လော့။ ယတ္ထ၊ အကြင်ခန္ဓာငါးပါး
တည်းဟူသောလောက၌။ ဗာလာ၊ သူမိုက်တို့သည်။ ဝိသီဒန္တိ၊ နစ်မြုပ်ကုန်၏။
ဝိဇာနတံ-ဝိဇာနန္တာနံ၊ ပညာရှိတို့အား။ သင်္ဂေ၊ ခန္ဓာ ငါးပါး၌ကပ်ငြိတယ်တာ
ခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။

စကားပြေ

ဆန်းကြယ်သော မင်းစီးရထားလျှင် ဥပမာရှိသော ခန္ဓာငါးပါးကို လာ၍
ကြည့်ကြလော့။ သူမိုက်တို့သည် ခန္ဓာငါးပါး၌ နစ်မြုပ်ကြသော်လည်း ပညာ
ရှိတို့ကား ကပ်ငြိတယ်တာမှ မရှိကြပေ။

ဣမံ လောကံ—ခန္ဓာ စသောအတ္တဘောရ၏။

သင်္ဂေ=ရာဂစသည်ရ၏။

ရာဇရထူပမံ =ရညော ရထော ရာဇရထော။ ရာဇ+ရထ။

ရာဇရထော ဥပမာ တေသာတိ ရာဇရထူပမော၊ ရာဇရထ+
ဥပမာ+တေ။

အဘယရာဇကုမာရဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၃-လောကဝဂ်။ ၅-သမ္ပဇနထေရဝတ္ထု

၁၇၂။ ယော စ ပုဗ္ဗေ ပမဇ္ဇိတွာ၊ ပစ္စာ သော နပ္ပမဇ္ဇတိ။

သောမံ လောကံ ပဘာသေတိ၊ အပ္ပာ မုတ္တောဝ စန္ဒိမာ၊

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရေဝတမထေရ်၏ ဩဝါဒအတိုင်း
နံနက်တံမြက်လှည်း ဆွမ်းခံ ဆွမ်းစားပြီး တရားအားထုတ် ညနေတံမြက်လှည်း
သောအခါ မကြာမီ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သော သမ္ပဇနထေရ်ကို
အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောရဟန်းတို့ သောတာပန်စသည်ဖြစ်ကြ
သည်။

အနက်

ယော၊ အကြင်သူသည်။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေးငယ်ရွယ်စဉ်အခါ၌။ ပမဇ္ဇိတော၊ ဝတ်အကျင့်ပြုခြင်း၊ စာပေကျမ်းဂန် သရဇ္ဈာယ်ခြင်းဖြင့် မေ့လျော့၍။ ပစ္စာ၊ ကြီးပြင်းသော နောက်အခါ၌။ နပ္ပမဇ္ဇတိ၊ မဂ်ဖိုလ် ချမ်းသာဖြင့် အချိန်ကုန်စေ၍ မမေ့မလျော့။ သော၊ ထိုမမေ့မလျော့သောသူသည်။ အပ္ပာ၊ တိမ်တိုက်မှ။ မုတ္တော၊ လွတ်သော။ စန္ဒိမာဏ္ဍဝ၊ လက်သို့။ ဣမံ လောကံ၊ ဤဩကာသလောကကို။ မဂ္ဂဉာဏေန၊ မဂ်ဉာဏ်ရောင်ဖြင့်။ ပဘာသေတိ၊ ထွန်းလင်း တောက်ပစေ၏။

စကားပြေ

ငယ်ရွယ်စဉ်က ဝတ်အကျင့်ပြုခြင်း ကျမ်းဂန်သင်ကြား ပို့ချခြင်းတို့ဖြင့် မေ့လျော့သော်လည်း ကြီးပြင်းလာသောအခါ မဂ်ဖိုလ် ချမ်းသာဖြင့် ကုန်လွန်စေ၍ မမေ့မလျော့သူသည် တိမ်တိုက်မှလွတ်သော လမင်းကဲ့သို့ ဩကာသလောကကို မဂ်ဉာဏ်ရောင်ဖြင့် ထွန်းလင်းတောက်ပစေ၏။

ပမဇ္ဇိတော - ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ကိုပြုခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ စာပေကျမ်းဂန်ကို သင်အံ့ပို့ချခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ မေ့လျော့ခြင်းကို ပမဇ္ဇိတောဟု ဆိုပါသည်။

နပ္ပမဇ္ဇတိ - မဂ်ဖိုလ်ချမ်းသာဖြင့် အချိန်ကို ကုန်စေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် နပ္ပမဇ္ဇတိမည်၏။

လောက-ဩကာသလောကရ၏။ (တနည်း) ခန္ဓာစသော လောကရ၏။

လောကံ ပဘာသေတိ-တိမ်တိုက်စသည်တို့မှ လွတ်သောလသည် ဩကာသလောကကို ထွန်းလင်းစေသကဲ့သို့ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည် မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ခန္ဓာစသော လောကကို ထွန်းလင်းစေ၏။

တမြက်လှည်းခြင်းဖြင့် အချိန်မကုန်စေသင့်-ရဟန်းတော်များသည် တံမြက်စည်းလှည်းခြင်းဖြင့်သာ အချိန်မကုန်သင့်။ နံနက်ပိုင်း ညနေပိုင်းမှသာ တံမြက်စည်းလှည်းပြီးကျန်အချိန်များမှာ တရားကိုသာ ကြိုးစား အားထုတ်သင့်သည်။

(ဓမ္မ၊ ၁၊ ၂၊ ၁၀၉။)

အပ္ပာ=အာပံ ဘရတီတိ အပ္ပံ၊ အာပ+ဘရ+ကိ၊ (ပကို ဗပြု)။

စန္ဒိမာ=စန္ဒ+မာ+အ။(အကို ဣပြု)။

သမ္မုဇ္ဇနတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏။

၁၃-လောကဝဂ်။ ၆-အင်္ဂုလိမာလတ္ထေရဝတ္ထု

၁၇၃။ ယဿ ပါပံ ကတံ ကမ္မံ၊ ကုသလေန ပီဓိယတိ။

သော မံ လောကံ ပဘာသေတိ၊ အဗ္ဘာ မုတ္တောဝ စန္ဒိမာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘုရားရှင်ထံ၌ ရဟန်းပြု၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီး ပရိနိဗ္ဗာန် စံသွားသော အင်္ဂုလိမာလထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာအဆုံး၌ များစွာသောရဟန်းတို့ သောတာပန်စသည်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယဿ၊ အကြင်သူသည်။ ကတံ၊ ပြုအပ်သော။ ပါပံ ကမ္မံ၊ မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံကို။ ကုသလေန၊ အရဟတ္တမဂ်ကုသိုလ်ဖြင့်။ ပီဓိယတိ၊ ဖုံးအုပ်၏။ သော၊ ထိုအရဟတ္တမဂ်ကုသိုလ်ဖြင့် အကုသိုလ်ကံကို ဖုံးအုပ်သူသည်။ အဗ္ဘာ၊ တိမ်တိုက်မှု။ မုတ္တော၊ လွတ်သော။ စန္ဒိမာဣဝ၊ လက္ခဲသို့။ ဣမံ လောကံ၊ ဤဩကာသလောကကို။ ပဘာသေတိ၊ ထွန်းလင်းတောက်ပစေ၏။

စကားပြေ

ပြုပြီးသောအကုသိုလ်ကံကို အရဟတ္တမဂ်ကုသိုလ်ဖြင့် ဖုံးအုပ်သူသည် တိမ်တိုက်မှုလွတ်သော လမင်းကဲ့သို့ ဤဩကာသလောကကို အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ရောင်ဖြင့် ထွန်းလင်းစေ၏။

ကုသလေန-အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ရ၏။

မိတ်ဆွေကောင်းရှိမှု-အင်္ဂုလိမာလသည် မိတ်ဆွေကောင်းကိုမရမီ အကုသိုလ်ပြုမိသော်လည်း မိတ်ဆွေကောင်းရသောအခါ မမေ့မလျော့ကောင်းမှုကို အားထုတ်မှုကြောင့် ရဟန္တာဖြစ်သွားသည်။ (ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၁၀။)

ပီဓိယတိ=အပိ+ဓာ+ယ+တေ။

အင်္ဂုလိမာလတ္ထေရဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၃-လောကဝဂ်။ ၇-ပေသကာရဓိတာ ဝတ္ထု

၁၇၄။ အန္ဓဘူတော အယံ လောကော၊ တနုကေတ္တ ဝိပဿတိ။

သကုဏော ဇာလမုတ္တောဝ၊ အပ္ပေါ သဂ္ဂိယ ဂစ္ဆတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် အာဠဝီပြည် အဂ္ဂါဠဝ စေတီတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘုရားရှင်၏ မရဏဿတိ ဘာဝနာကိုကြားနာရသည်မှစ၍ သုံးနှစ်ပတ်လုံး နေ့ရောညဉ့်ပါ မရဏဿတိဘာဝနာကိုပွားများသော တဆယ့်ခြောက်နှစ်အရွယ်သာရှိသေးသော ယက်ကန်းသည်၏သမီးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ မရဏဿတိဘာဝနာကို ပွားများသော ယက်ကန်းသည်၏သမီး သောတာပန်ဖြစ်သည်။

အနက်

အယံ လောကော၊ ဤလူ့အပေါင်းသည်။ အန္တဘူတော၊ ပညာမျက်စိ မရှိသဖြင့် အကန်းအတိသဖြစ်၏။ ဧတ္ထ၊ ဤလူ့အပေါင်း၌။ တနုကော၊ အနည်းငယ်မျှသောသူသည်။ ဝိပဿတိ၊ အနိစ္စစသောသဘောအားဖြင့် ရှုမြင်နိုင်၏။ ဇာလမုတ္တော၊ ပိုက်ကွန်မှလွတ်သော။ သကုဏော၊ ငှက်သည်။ တနုကော ဣဝ၊ နည်းပါးသကဲ့သို့။ အပ္ပေါ၊ အနည်းငယ်မျှသောသူသည်။ သဂ္ဂါယ၊ နတ်ရွာနိဗ္ဗာန်အလို့ငှာ။ ဂစ္ဆတိ၊ သွား၏။

စကားပြေ

ပညာမျက်စိမရှိသဖြင့် အကန်းသဖွယ်ဖြစ်ကုန်သော လူအပေါင်းတို့အနည်းငယ်မျှသာ အနိစ္စစသောအားဖြင့်ရှု၏။ ပိုက်ကွန်မှလွတ်သောငှက်သည် အနည်းငယ်မျှရှိသကဲ့သို့ အနည်းငယ်မျှသောသူသာ နတ်ရွာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်သည်။

အန္တဘူတော - ပညာမျက်စိမရှိသဖြင့် ကန်းသည်အဖြစ်သို့ ရောက်သော ပုထုဇဉ်။

လောက-လောကီလူအပေါင်းရ၏။

သကုဏော ဇာလမုတ္တော-ကျွမ်းကျင်သော ငှက်မုဆိုးသည် ကွန်ဖြင့်ငုံးတို့ကို ဖမ်းသည်ရှိသော် တကောင်နှင့်ကောင်သာလျှင် ကွန်မှလွတ်၍များစွာသော ငုံးတို့သည် ကွန်အတွင်းသို့ ဝင်ကုန်သကဲ့သို့ ထိုအတူ သေမင်းတည်းဟူသော ကွန်ယက်ဖြင့် တွေ့ထိသော သတ္တဝါတို့တွင် များစွာသောသူတို့သည် အပါယ်သို့ လားကြကုန်၏။ အနည်းငယ်မျှသော သတ္တဝါတို့သာ သုဂတိသို့လည်းကောင်း နိဗ္ဗာန်သို့လည်းကောင်း ရောက်၏။

မရဏဿတိပွားကျိုး-အသက်ရှင်ခြင်းသည်မမြဲ သေခြင်းသည်မြဲ၏။ ငါသည် ကေန်သေရမည်။ ငါ၏အသက်ရှင်မှုသည် သေခြင်းအဆုံးရှိ၏ဟု မရဏဿတိ

မပွားများသူသည် နောင်အခါသေခြင်းနှင့်တွေ့သော် ကြောက်လန့်တတ်သည်။
ပွားများသူသည် ကြောက်လန့်မှုမဖြစ်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၁။)

မသိနှင့်သိ—သတ္တဝါများသည် ဘယ်ဘဝမှလာသည်ကိုလည်း မသိ၊ ဘယ်
ဘဝကိုသွားမည်ကိုလည်း မသိ၊ သေမည်ဆိုသည်ကိုသာ သိသည်၊ အဘယ်ချိန်
ဘယ်နေရာ ဘယ်ရောက်ဖြင့် သေမည်ကို မသိ။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၁၁၃)

အန္ဓဘူတော = အန္ဓော ဟူတာ ဘူတော အန္ဓဘူတော။ အန္ဓ+ဘူတ။

သကုဏော = သက္ကောတိ ဥဒ္ဓံ ဂန္တန္တိ သကုဏော။ သက်+ဥဏ။

ဇာလမုတ္တော = ဇာလေဟိ မုတ္တော ဇာလမုတ္တော။ ဇာလ+မုတ္တ။

ပေသကာရဓိတာဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၃—လောကဝဂ်။ ၈—တိံသဘိက္ခု ဝတ္ထု

၁၇၅။ ဟံသာ' ဒိစ္စပထေ ယန္တိ၊ အာကာသေ ယန္တိ ဣဒ္ဓိယာ။
နိယန္တိ ဓိရာ လောကဗျာ၊ ဇေတွာ မာရံ သဝါဟိနိံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မြတ်စွာဘုရား၏ သာရဏိယတရားကိုနာကြား
ရင်း အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်၍ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ပြန်ကြွကုန်သော သုံးဆယ်
သော ရဟန်းတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ရဟန်းတို့ သောတာပန်စသည်
ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဟံသာ၊ ဟံသာတို့သည်။ အာဒိစ္စပထေ၊ နေမင်းလမ်းကြောင်း ကောင်း
ကင်၌။ ယန္တိ၊ သွားကုန်၏။ ဣဒ္ဓိယာ၊ တန်ခိုးဣဒ္ဓိပါဒ်အရှင်တို့သည်။ အာကာ-
သေ၊ ကောင်းကင်၌။ ယန္တိ၊ သွားကုန်၏။ ဓိရာ၊ ပညာရှိတို့သည်။ သဝါဟိနိံ၊
စစ်သည်ဖိုလ်ပါနှင့်တကွသော။ မာရံ၊ မာရ်မင်းကို။ ဇေတွာ၊ အောင်မြင်၍။
လောကဗျာ၊ လောကမှ။ နိယန္တိ၊ ထွက်မြောက်ကုန်၏။

စကားပြေ

ဟသံနှင့် တန်ခိုးဣဒ္ဓိပါဒ်အရှင်တို့သည် ကောင်းကင်ခရီး၌ သွားကုန်၏။ သို့သော် ဣဒ္ဓိအရှင်ပညာရှိတို့ကား စစ်သည်ဗိုလ်ပါနှင့်တကွ မာရ်အောင်မြင်၍ လောကမှ ထွက်မြောက်ကုန်၏။

နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်သည်ကို နိယန္တိဆိုသည်။

ဟံသ = ဟညတေတိ ဟံသော။ ဟန + သ။ (ဇ္ဇာဒိ။ ၂၁၃)။

ဟံသဒိစ္စပထေ = ဟံသ + အာဒိစ္စပထေ။

အာဒိစ္စပထေ = အာဒိစ္စဿ ပထော အာဒိစ္စပထော။ အာဒိစ္စ + ပထ။

သဝါဟိနိ* = သဟ ဝါဟိနိဟိ ယော ဝတ္တတိတိ သဟဝါဟိနိ။

သဟ + ဝါဟိနိ + ယ။

တိ*သဘိက္ခဝတ္ထုပြီး၏။

၁၃ - လောကဝဂ်။ ဇ - စိဉ္ဇမာဏဝိကာဝတ္ထု

၁၇၆။ ကေ ဓမ္မံ အတိတဿ၊ မုသာဝါဒိဿ ဇန္တုနော။

ဝိတိဏ္ဏပရလောကဿ၊ နတ္ထိ ပါပံ အကာရိယံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် လာဘ်နည်းသောတိတ္ထိတို့၏ စေခိုင်းမှုကြောင့် ဘုရားရှင်နှင့် ကိုယ်ဝန်ရလေဟန်ဆောင်ကာ တရားနာပရိသတ်အလယ် စွပ်စွဲသော စိဉ္ဇမာဏဝိကာ မိန်းမယုတ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ကေဓမ္မံ၊ သစ္စာတရားတခုကို။ အတိတဿ၊ လွန်သော။ မုသာဝါဒိဿ၊ မုသားစကားကို ဆိုလေ့ရှိသော။ ဝိတိဏ္ဏပရလောကဿ၊ တမလွန်ဘဝကို စွန့်လွှတ်ထားသော။ ဇန္တုနော၊ သတ္တဝါအား။ အကာရိယံ၊ မပြုသင့်သော။ ပါပံ၊ မကောင်းမှုသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။

စကားပြေ

မှန်သောသစ္စာတရားကို လွန်စေ၍ မုသားစကားကို ဆိုလေ့ရှိသော တမလွန်ဘဝကို စွန့်ပယ်သားသူအား မပြုသင့်သော မကောင်းမှုမည်သည် မရှိ။

ဓမ္မံ - သစ္စာတရားရ၏။

စိဉ္ဇမာဏဝိကာ

သာဝတ္ထိပြည်၌ ပရိဗိုဇ်မ စိဉ္ဇမာဏဝိကာသည် နတ်သမီးတမျှ မြတ်သော အဆင်းကို ဆောင်၏။ တင့်တယ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ကိုယ်မှအရောင်အဝါများ ထွက်၏။ မိန်းမမာယာ၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာ၏။ နေရောင်နှင့်တွေ့သော ပိုးစုန်း ကြူးအရောင်ပမာ လာဘ်လာဘနည်းပါးလာသော တိတ္ထိများ၏ တိုက်တွန်း ချက်ဖြင့် ဘုရားရှင်အား အသရေကင်းမဲ့အောင်ပြုရန် တာဝန်ယူခဲ့သည်။

စိဉ္ဇမာဏဝိကာသည် ဘုရားရှင်အား ဖူးမြော်ရန်လာကြသော ပရိသတ်များ အား သံသယဖြစ်စေရန် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ ညအိပ်ဟန်နှင့် နံနက်စော စော ကျောင်းမှပြန်လာဟန်ပြုခဲ့သည်။ တလနည်းပါး ဘယ်သို့သွားမည်နည်း၊ ဘယ်ကပြန်လာသနည်းဟုမေးသော် ကျွန်ုပ်သွားရာလာရာကို မေးဖို့မလိုကြောင်း ပြန်ဖြေသည်။ တလကျော်သော် ဘုရားနှင့် ဂန္ဓကုဋီတိုင်အိပ်ကြောင်း ပြော သည်။ သုံးလလေးလလွန်သော် ဝမ်းဗိုက်ကို အဝတ်တို့ဖြင့် ကိုယ်ဝန်ရှိဟန်ပြု သည်။ ရှစ်လကိုးလလွန်သော်အခါ သစ်သားပိုင်းဖြင့် ဝမ်းဗိုက်တွင်ချည်နှောင် ပြီး အဝတ်ဖြင့်ဖုံးကွယ်ထားသည်။ ဘုရားရှင်က တရားနာပရိသတ်အား တရား ဟောနေစဉ် ဘုရားရှင်ကို စွပ်စွဲသည်။ ဘုရားရှင်က သင်ပြောသောစကားကို သင်နှင့်ငါသာ သိသည်ဟု ပြန်ပြောသည်။

သိကြားမင်းသည် နတ်သားလေးယောက်ကို ခေါ်ဆောင်၍ အမှန်တရား ဖြစ်စေသည်။ ဂန္ဓကုဋီတိုက်ဝတွင် စိဉ္ဇမာဏဝိကာသည် အရှင်လတ်လတ်မြေမျှို ကာ အဝီစိငရဲသို့ ရောက်ရသည်။

(ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂။ ၁၁၆-ဂ)

အတိတဿ=အစွိတ္တာတိ အတိတော။ အတိ+ဣ+တ။

မုသာဝါဒဿ=မုသာ ဝဒတိ သီလေနာတိ မုသာဝါဒီ။ မုသာ+ဝဒ+ဣ။

ဝိတိဏ္ဏပရလောကဿ=ဝိတိဏ္ဏော ပရလောကော ယဿာတိ ဝိတိဏ္ဏာရ-
လောကော။ ဝိတိဏ္ဏ+ပရလောက+ယ။

အကာရိယံ=န ကာရိယံ အကာရိယံ။ န+ကာရိယ။ ကတ္တဗ္ဗန္တိ ကာရိယံ။
ကရိ+ဣ။

စိဉ္ဇမာဏဝိကာဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၃-လောကဝဂ်။ ၁၀-အသဒိသဒါနဝတ္ထု

၁၇၇။ န ဝေ ကဒရိယာ ဒေဝလောကံ ဝဇန္တိ၊
ဗာလာ ဟဝေ နပုသံသန္တိ ဒါနံ။
ဓီရော စ ဒါနံ အနုမောဒမာနော၊
တေနော သော ဟောတိ သုခိ ပရတ္ထ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ပသေနဒီကောသလမင်း၏ မလ္လိကာ
မိဖုရားကြီး စီမံမှုဖြင့် တိုင်းသူပြည်သား လူထု၏ အသဒိသဒါနကို ရှုံးစေ၍
တဆယ့်လေးကုဋေကုန်ကျသော အသဒိသဒါနကို အကြောင်းပြု၍ဟောတော်
မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ဇုဏ္ဏအမတ် သောတာပန်ဖြစ်သည်။ အလှူကို
ကဲ့ရဲ့သော ကာဠအမတ် တိုင်းပြည်မှ နှင်ထုတ်ခံရသည်။

အနက်

ကဒရိယာ၊ ကြမ်းတမ်းဝန်တိုသောသူတို့သည်။ ဝေ၊ စင်စစ်။ ဒေဝလောကံ၊
နတ်ပြည်သို့။ န ဝဇန္တိ၊ မရောက်နိုင်ကြကုန်။ ဗာလာ၊ ပစ္စုပ္ပန်သံသရာကို မသိ
သောလူမိုက်တို့သည်။ ဟဝေ၊ စင်စစ်။ ဒါနံ၊ အလှူဒါနကို။ န ပသံသန္တိ၊ မချီး
မွမ်းကြကုန်။ ယော ဓီရော၊ အကြင်ပညာရှိသည်။ စါနံ၊ အလှူဒါနကို။
အနုမောဒမာနော၊ ဝမ်းမြောက်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သော၊ သည်။
တေနော၊ ထိုဝမ်းမြောက်မှုကြောင့်သာလျှင်။ ပရတ္ထ၊ တမလွန်ဘဝ၌။ သုခိ၊
ချမ်းသာသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

စကားပြေ

ကြမ်းတမ်းဝန်တိုသော လူမိုက်တို့သည် ဒ.လှူဒါနကို မချီးမွမ်းကြသော
ကြောင့် နတ်ရွာသို့ မရောက်ကြကုန်။ အလှူဒါနကို ဝမ်းမြောက်သော ပညာရှိ
တို့သာ တမလွန်ဘဝ၌သာ ချမ်းကို ရကြကုန်၏။

ကဒရိယာ—ကြမ်းတမ်းဝန်တိုခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်။

ဗာလာ—ပစ္စုပ္ပန် သံသရာ နှစ်တန်သော လောကကို မသိသောပုဂ္ဂိုလ်။

အလှူဝမ်းမြောက်သူ၊ ဝမ်းမမြောက်သူ—ပသေနဒီကောသလမင်း၏ ကာဠ
အမတ် လူမိုက်သည် သူတပါးလှူသည်ကို ဝမ်းမမြောက်နိုင်သဖြင့် အပါယ်လား
ရသည်။ ပသေနဒီကောသလမင်း၏ ဇုဏ္ဏအမတ် ပညာရှိသည် သူတပါးလှူ
သည်ကို ဝမ်းမြောက်နိုင်သဖြင့် နတ်ပြည်လားရသည်။ (ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၂၂။)

အသဒိသအလှူတော်—ဘုရားတဆူတဆူလက်ထက်တော်၌ တနေ့တည်းဖြင့် တဆယ်လေးကုဋေလှူဒါန်းသော အသဒိသအလှူမျိုး တကြိမ်စီသာဖြစ်ပေါ်သည်။ ထိုအသဒိသအလှူမျိုးကို အမျိုးသမီးများကသာ စီမံကြသည်။ ဤဘုရားရှင်လက်ထက်၌ ကောသလမင်း၏ မိဖုရားကြီးဖြစ်သူ မလ္လိကာဒေဝီက စီမံလှူဒါန်းသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၀-၁။)

ကဒရိယာ=အဒါယကတ္တာ ကုစ္ဆိတံ ဌာနံ အရတီတိ ကဒရိယော။ ကု+အရိ+ဣယ (ကု ကို ကဒ်ပြု)။ ကုစ္ဆိတော။ အရိယော (သတ္တော) ကဒရိယော။ ကု+အရိယ။

ဒေဝလောကံ=ဒေဝါနံ လောကော ဒေဝလောကော။ ဒေဝ+လောက။

အသဒိသဒါန ဝတ္ထုပြီး၏။

၁၃-လောကဝဂ်။ ၁၁-အနာထပိဏ္ဍိကပုတ္တကာလဝတ္ထု

၁၈၈။ ပထဗျာ ကေရဇ္ဇေန၊ သဂ္ဂဿ ဂမနေန ဝါ။
သဗ္ဗလောကာဓိပစ္စေန၊ သောတာပတ္တိဖလံ ဝရံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဇေတဝန်ကျောင်း ဒါယကာကြီး၏ သားပင်ဖြစ်သော်လည်း သာသနာတော်ကို ကြည်ညိုရမှုန်း မသိသောကြောင့် ဖခင်ကိုယ်တိုင် ငွေဖြင့်ဖြားယောင်း၍ ဥပုသ်စောင့်ခိုင်းခြင်း၊ ဘုရားထံမှ တရားတပုဒ်ရအောင်မှတ်စေခြင်းဖြင့် သောတာပန်ဖြစ်သော ကာလအမျိုးသားကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ပထဗျာ၊ မြေအပြင်၌။ ကေရဇ္ဇေန၊ ကေရာဇ်မင်းပြုရသည်ထက် လည်းကောင်း။ သဂ္ဂဿ၊ နတ်ပြည်ဗြဟ္မာပြည်သို့။ ဂမနေန ဝါ၊ သွားရသည်ထက် လည်းကောင်း။ သဗ္ဗလောကာဓိပစ္စေန၊ အလုံးစုံသောလောကကို အစိုးရသည်ထက်လည်းကောင်း။ သောတာပတ္တိဖလံ၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်သည်။ ဝရံ၊ မြတ်၏။

စကားပြေ

လူ့ပြည်မှာကေရာဇ်မင်း ပြုရသည်ထက်လည်းကောင်း၊ နတ်ပြည်ဗြဟ္မာပြည် သို့ရောက်ရသည်ထက် လည်းကောင်း တလောကလုံး အစိုးရသည်ထက်လည်း ကောင်း သောတာပန်ဖြစ်ခြင်းသည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏။

ကေရဇ္ဇ-စကြဝတေးမင်း၏ စည်းစိမ်။

သက္ကဿ-နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်နှင့် ဗြဟ္မာနှစ်ဆယ်ရ၏။

သဗ္ဗလောက-နဂါး ဂဠုန်ဝေမာတိက ပြိတ္တာနှင့် တကွ အလုံးစုံသော လောကရ၏။

သောတာပတ္တိဖလံ ဝရံ-၃၁-ဘုံအုပ်ချုပ်နေရသော်လည်း အပါယ်လေးပါးမှ မလွတ်မြောက်နိုင်သေးပဲ သောတာပန်ဖြစ်ခြင်းသည် အပါယ်လေးပါးမှ မလွတ်မြောက်နိုင်ခြင်းကြောင့် ၃၁-ဘုံကို အုပ်ချုပ်နေရခြင်းထက် သောတာပတ္တိဖိုလ်က မြတ်သည်ဟု ဆိုရပါသည်။

မိဘမေတ္တာ

ရတနာသုံးပါးနှင့် ကင်းကွာနေသော သားဖြစ်သူကာလကို ဖခင်အနာထပိဏ္ဍိကသိသောကြောင့်သည် ငွေတကောင်ပေး၍ ချော့မော့ပြီး ဥပုသ်စောင့်တရား နာခိုင်းရှာသည်။ ကာလကလည်း တရားမရခင်မှာ ငွေမရမချင်း ကျောင်းတော်သို့ မသွားသော်လည်း ဘုရားရှင်၏ တရားတော်ကို နာရ၍ သောတာပန် ဖြစ်ပြီးသည့်နောက် ငွေပေးသည်ကို ရှက်လှသဖြင့် ငွေကို လက်မခံတော့ပဲ ငြင်းပယ်လေသည်။ နောင်ခေတ်မိဘများလည်း အနာထပိဏ္ဍိကကို အတုယူပြီး ရတနာသုံးပါးနှင့် မရင်းနှီးသော သားသမီးများကို ချော့မော့၍ ရင်းနှီးစေသင့်ပေသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၃-၄။)

ကေရဇ္ဇေန=ကော ရာဇာ ကေရာဇာ။ ကေရဇ္ဇော ဘာဝေါ ဥကရဇ္ဇံ။
ကေရာဇ+ဏျ။

သဗ္ဗလောကာဓိပစ္စေန=အဓိပတိနော ဘာဝေါ အာဓိပစ္စံ။ အဓိပတိ+ဏျ။
သဗ္ဗလောကေ အာဓိပစ္စံ သဗ္ဗလောကာဓိပစ္စံ။

အနာထပိဏ္ဍိကပုတ္တကာလဝတ္ထုပြီး၏။

လောကဝဂ်ပြီး၏။

၁၄-ဗုဒ္ဓဝဂ်။ ၂-ဒေဝေါရောဟဏဝတ္ထု

၁၈၁။ ယေ ဈာနပသုတာ ဇီရာ၊ နေက္ခမ္မုပသမေ ရတာ။
ဒေဝါပိ တေသံ ပိဟယန္တိ၊ သမ္ပုဒ္ဓါနံ သတိမတံ။

ဤဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သင်္ကဿမြို့တံခါး၌ များစွာသောနတ်လူ
တို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ကုဋေ ၃၀-သောပုဂ္ဂိုလ်တို့ တရားထူးရ၍ အရှင်သာရိ-
ပုတ္တရာ၏တပည့်ငါးရာတို့ ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယေ ဇီရာ၊ အကြင်ပညာရှိတို့သည်။ ဈာနပသုတာ၊ လက္ခဏပနိဇ္ဈာန်၊
အာရမ္မဏပနိဇ္ဈာန်ဟူသော သမထဈာန်၌ လေ့ကျက်အားထုတ်ကုန်၏။ နေက္ခမ္မု-
ပသမေ၊ ကာမဂုဏ်မှထွက်မြောက်မှု ကိလေသာငြိမ်းမှု နိဗ္ဗာန်၌။ ရတာ၊ မွေ့လျော်
ကုန်၏။ သမ္ပုဒ္ဓါနံ၊ ကောင်းစွာသိကုန်သော။ သတိမတံ၊ သတိရှိကုန်သော။
တေသံ၊ ထိုပညာရှိတို့အား။ ဒေဝါပိ၊ နတ်ဗြဟ္မာတို့သည်လည်း။ ပိဟယန္တိ၊ ချစ်မြတ်
နိုးကြကုန်၏။

စကားပြေ

သမထဈာန်၌ လေ့ကျက်အားထုတ်ပြီးလျှင် ကာမဂုဏ်မှ ထွက်မြောက်မှု
ကိလေသာငြိမ်းမှုနိဗ္ဗာန်၌ မွေ့လျော်ကာ သစ္စာတရားသိ၍ သတိရှိသော ပညာရှိ
တို့အား လူနတ်ဗြဟ္မာတို့သည် ဘုရားအဖြစ်ကို တောင်းတလျက် ချစ်မြတ်နိုး
ကုန်၏။

ဈာန— အာရမ္မဏပနိဇ္ဈာန် လက္ခဏပနိဇ္ဈာန်။

ဈာနပသုတာ— ထိုဈာန်နှစ်ပါးတို့၌ အာဝဇ္ဇန၊ သမာပဇ္ဇန၊ အဓိဋ္ဌာန၊ ဝုဋ္ဌာန၊
ပစ္စဝေက္ခဏာဟူသော ဝသီဘော်ငါးပါးတို့နှင့် ယှဉ်သောပုဂ္ဂိုလ် ရ၏။

နေက္ခမ္မုပသမေ ရတာ-၌ နေက္ခမ္မအရ ပဗ္ဗဇ္ဇနေက္ခမ္မကို မယူရ၊ ကိလေသာ
တို့၏ ငြိမ်းခြင်းဟုဆိုအပ်သော နိဗ္ဗာန်ယူရမည်။

ဒေဝါပိ— ဖြင့် နတ် လူရ၏။

သိက္ခာပုဒ်— ဘုရားရှင်ပညတ်တော်မူသောသိက္ခာပုဒ်တော်သည် ဘုရားရှင်
အတွက်မဟုတ်၊ တပည့်များအတွက်သာဖြစ်သည်။

(ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၃။)

ဘုရားရှင်ကိုယ်စား တန်ခိုးပြရန် တောင်းပန်ကြသူများ

- ၁။ သရဏီမည်သော အနာဂါမ်ဥပါသိကာမ၊
- ၂။ စူဠအနာထပိဏ်မည်သော အနာဂါမ်ဥပါသကာ၊
- ၃။ စိရာမည်သော ၇-နှစ်ရွယ် သာမဏေမ၊
- ၄။ စုန္ဒမည်သော ၇-နှစ်ရွယ် ရဟန္တာသာမဏေ၊
- ၅။ ဥပ္ပလဝဏ္ဏထေရီမ၊
- ၆။ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်—

၎င်းပုဂ္ဂိုလ်တို့အသီးသီး ပြကြမည့်တန်ခိုးတော်အမျိုးမျိုးကို(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၃၆။ ၇။၈။)တို့၌ ရှုပါ။

ဘုရားရှင်၏ တန်ခိုးပြာဋိဟာ

အထက်ပိုင်းကိုယ်တော် အောက်ပိုင်းကိုယ်တော်တို့မှ မီးအစုံနှင့် ရေအလျဉ် တလှည့်စီ ဖြစ်ပေါ်သည်။ ရွှေပိုင်းကိုယ်တော်နှင့် နောက်ပိုင်းကိုယ်တော် လက်ယာမျက်လုံးတော်နှင့် လက်ဝဲမျက်လုံးတော် လက်ယာနားတွင်းတော်နှင့် လက်ဝဲနားတွင်းတော် လက်ယာနားပေါက်တော်နှင့် လက်ဝဲနားပေါက်တော် လက်ယာပုခုံးစွန်းတော်နှင့် လက်ဝဲပုခုံးစွန်းတော် လက်ယာလက်တော်နှင့် လက်ဝဲလက်တော် လက်ယာနံပါးတော်နှင့် လက်ဝဲနံပါးတော် လက်ယာခြေတော်နှင့် လက်ဝဲခြေတော် လက်ချောင်းတော်နှင့် လက်ချောင်းအကြားတော် မွေးညှင်းတော် တပေါက်တပေါက်စီမှ မီးအစုံနှင့် ရေအလျဉ် တလှည့်စီဖြစ်ပေါ်သည်။ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင်နှင့် ဖန်ဆင်းထားသော နိမ္မိတဘုရားတို့သည် လျောင်းထိုင်ရပ်သွားခြင်းဟူသော ဣရိယာပုထ်တမျိုးစီဖြင့် တလှည့်စီ နေတော်မူသည်။ စင်္ကြံထွက်တော်မူလျက် တန်ခိုးပြတော်မူပြီးလျှင် အကြားအကြား ဖြစ်သော အခါ၌ လူအပေါင်းအား တရားဟောတော်မူသည်။ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင်နှင့် နိမ္မိတဘုရားရှင်သည် တလှည့်စီ အမေးအဖြေ ပြုတော်မူသည်။ ဤသို့ ဘုရားရှင် တန်ခိုးပြာဋိဟာ ပြတော်မူသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၃၈။၁၄၀။)

အကျိုးများစေသောအလှူ —မကောင်းသော မြေ၌ မျိုးစေ့များ များစိုက်ပျိုးသည်ထက် ကောင်းသောမြေ၌ မျိုးစေ့အနည်းငယ် စိုက်ပျိုးသည်က အကျိုးဖြစ်ထွန်းသည်။ သာသနာပ၌ များစွာလှူသည်ထက် သာသနာတွင်း၌ အနည်းငယ်လှူသည်က အကျိုးကြီးသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၄၅။)

အဘိဓမ္မာတရားတော်၏အကျိုး—တာဝတိံသာ၌ ဟောကြားသော အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်အဆုံး၌ နတ်ဗြဟ္မာပေါင်း ကုဋေ ၈-သောင်းတရားထူး ရသည်။ တုသိတာမှ ဆင်းလာပြီး အဘိဓမ္မာတရားနာသော မယ်တော်မာယာ သောတာပန် ဖြစ်သည်။ (ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၅။)

သင်္ကဿနဂိုဏ်းပြည်သို့ ဘုရားရှင်ကြွတော်မူခန်း

စောင်းတန်းလှေခါးထိပ်သည် မြင်းမိုရ်တောင်ထိပ် ဖြစ်သည်။ စောင်းတန်း လှေခါးခြေသည် သင်္ကဿနဂိုဏ်းပြည် တံခါးဖြစ်သည်။ အလယ်စောင်းတန်း လှေခါးသည် ဘုရားရှင်အတွက် ပတ္တမြားဖြင့် လက်ဝဲစောင်းတန်း လှေခါးသည် ဗြဟ္မာများအတွက် ငွေဖြင့် ပြုလုပ်စီမံထားသည်။ လက်ယာစောင်းတန်း လှေခါး သည် နတ်များအတွက် ရွှေဖြင့်ပြုလုပ်စီမံထားသည်။ ဘုရားရှင်၏လက်ယာဘက် တွင် ပဉ္စသီခနတ်သားက ဗေလုဝစောင်းဖြင့် သီဆိုတီးမှုတ်ပူဇော်ပြီး လက်ဝဲဘက် တွင် မာတလိသည် ပန်းနံ့သာကို ကိုင်ဆောင်လျက် မဟာဗြဟ္မာမင်းသည် ထီး ဖြင့် ဆောင်းမိုးကာ သုဃာမနတ်သားသည် စာမရီသားမြီးယပ်ကို ကိုင်လျက် ဆင်းသက်တော်မူလာသည်။ (ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၆။)

ဈာနပ္ပသုတာ = ဈာနေသု ပသုတာ ဈာနပ္ပသုတာ။ ဈာန + ပသုတာ။

နေက္ခမ္မုပသမေ = နေက္ခမ္မံ ဥပသမံ နေက္ခမ္မုပမံ။ နေက္ခေမ္မ + ဥပသမ။

ဒေဝေါရောဟဏဝတ္ထုပြီး၏။

၁၄-ဗုဒ္ဓဝဂ်။ ၃-ရေကပတ္တနာဂရာဇဝတ္ထု

၁၈၂။ ကိစ္ဆော မနုဿပဋိလာဘော၊ ကိစ္ဆံ မစ္စာန ဇီဝိတံ။
ကိစ္ဆံသဒ္ဓမ္မဿဝနံ၊ ကိစ္ဆော ဗုဒ္ဓါနုမုပ္ပါဒေါ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ဗာရာဏသီပြည်ကို အမှီပြု၍ ကုက္ကိုပင် ခုနစ်ပင် အနီး၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရေကပတ္တနဂါးမင်းကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ တရားထူး ရကြသည်။

အနက်

မနုဿပဋိလာဘော၊ လူအဖြစ်ကို ရခြင်းသည်။ ကိစ္ဆော၊ ခဲယဉ်း၏။ မစ္စာနံ သတ္တဝါတို့၏။ ဇီဝိတံ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းသည်။ ကိစ္ဆံ၊ ခဲယဉ်း၏။ သဒ္ဓမ္မ-

သဝနံ၊ သူတော်ကောင်းတရားကို ကြားနာရခြင်းသည်။ ကိစ္ဆံ၊ ခဲယဉ်း၏။ ဗုဒ္ဓါနံ၊ ဘုရားရှင်တို့၏။ ဥပ္ပါဒေါ၊ ပွင့်ထွန်း ပေါ်ပေါက်လာခြင်းသည်။ ကိစ္ဆော၊ ခဲယဉ်း၏။

စကားပြေ

လူအဖြစ်ရခြင်း၊ သတ္တဝါတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ရခြင်း၊ သူတော်ကောင်းတရားကို ကြားနာရခြင်း၊ ဘုရားပွင့်တော်မူခြင်းတို့သည် ခဲယဉ်းသည်။

ကိစ္ဆော မနုဿပဋိလာဘော-အားကြီးသောလုံ့လ များစွာသောကုသိုလ်ဖြင့်သာ လူအဖြစ်ကိုရနိုင်သည် ဖြစ်သောကြောင့် ကိစ္ဆောမနုဿပဋိလာဘော ဟု ဆိုနိုင်သည်။

ကိစ္ဆမစ္စာနဇီဝိတံ-အမြဲမပြတ် လယ်ထွန်ခြင်း အစရှိသော အမှုတို့ကိုပြု၍ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း အမှုကို လုံ့လပြုပါသော်လည်း အနည်းငယ်မျှသာ ထောက်တည်ရာ ရှိသည်ဖြစ်သောကြောင့် ကိစ္ဆမစ္စာနဇီဝိတံ-ဟု ဆိုပါသည်။

ကိစ္ဆသဒ္ဓမ္မဿဝနံ-များစွာသော ကပ်ကမ္ဘာတို့၌ တရားဟောပုဂ္ဂိုလ်ကို ရခဲသည် ဖြစ်သောကြောင့် ကိစ္ဆသဒ္ဓမ္မဿဝနံ-ဟု ဆိုပါသည်။

ကိစ္ဆော ဗုဒ္ဓါနမုပ္ပါဒေါ-ကြီးကျယ်သော လုံ့လဖြင့် ကုဋေပေါင်းတထောင် မက ကပ်ကမ္ဘာတို့ပတ်လုံး ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်စည်းပူးမှ ဘုရားဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ကိစ္ဆောဗုဒ္ဓါနမုပ္ပါဒေါ-ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

ရေကပတ္တနဂါးမင်း- ကဿပဘုရားရှင်လက်ထက် ရဟန်းငယ် တပါးသည် နှစ်ပေါင်းနှစ်သောင်း ရဟန်းတရား အားထုတ်ခဲ့သည်။ မပြောပလောက်သော အာပတ်ကို ဒေသနာ မကြားမိသည်ဖြစ်၍ သေခါနီးအခါ၌ ငါ၏သီလမစင်ကြယ် ဟု နှလုံးမသာမယာဖြစ်မိသည်။ ယင်းဘဝမှ စုတေသော် ဂင်္ဂါမြစ်တွင် သစ်ပင်တပင်ကို ထွင်းထားသော စားကျင်းလှေပမာဏလောက် ရှိသော နဂါးမင်း ဖြစ်လာသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၉။)

နဂါးများသဘော-နဂါးတို့သည် ပဋိသန္ဓေယူရာအခါ၊ အရေဟောင်းစွန့်ရာအခါ၊ အိပ်ပျော်ရာအခါ၊ ဇာတ်တူဖြင့် မေထုန်မှီဝဲရာအခါ၊ စုတေသောအခါမှ တပါးသောအခါတို့၌ လူလင်ရောင်ဆောင်ပြီး လှည့်လည်နိုင်သည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၂-၃။)

မနုဿပဋိလာဘော = မနုဿဿ ပဋိလာဘော မနုဿပဋိလာဘော။
မနုဿ + ပဋိလာဘ။

ကိစ္ဆော = ကိရတိ သုခန္တိ ကိစ္ဆော။ ကိရ + ဆ။

သဒ္ဓမ္မဿဝနံ = သဒ္ဓမ္မဿ သဝနံ သဒ္ဓမ္မဿဝနံ။ သဒ္ဓမ္မ + သဝန။

ရေကပတ္တနာဂရာဇဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၄-ဗုဒ္ဓဝဂ်။ ၄-အာနန္ဒတ္ထေရပဉ္စဝတ္ထု

၁၈၃။ သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံ၊ ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ။
သဓိတ္ထပရိယောဒပနံ၊ ဧတံ ဗုဒ္ဓါန သာသနံ။

၁၈၄။ ခန္တိ ပရမံ တပေါ တိတိက္ခာ၊
နိဗ္ဗာနံ ပရမံ ဝဒန္တိ ဗုဒ္ဓါ။
န ဟိ ပဗ္ဗဇိတော ပရပဿာတိ၊
န သမဏော ဟောတိ ပရံ ဝိဟေဌယန္တော။

၁၈၅။ အနုပဝါဒေါ အနုပဿာတော၊ ပါတိမောက္ခေ စ သံဝရော။
မတ္တညုတာ စ ဘတ္တသ္မိံ၊ ပန္နဉ္စ သယနာသနံ။
အဓိစိတ္တေ စ အာယောဂေါ၊ ဧတံ ဗုဒ္ဓါန သာသနံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဝိပဿီစသော ဘုရားခုနစ်ဆူတို့၏ ဥပုသ်ပြု၍
ဩဝါဒ ပေးခြင်းနှင့်စပ်၍ အရှင်အာနန္ဒာထေရ်၏ မေးလျှောက်ချက်ကို
အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်
ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

သဗ္ဗပါပဿ၊ အလုံးစုံသော မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံကို။ အကရဏံ၊ မပြုခြင်း
လည်းကောင်း။ ကုသလဿ၊ ကုသိုလ်ကို။ ဥပသမ္ပဒါ၊ ဖြစ်ပွားစေခြင်းလည်း
ကောင်း။ သဓိတ္ထပရိယောဒပနံ၊ မိမိစိတ်ကိုဖြူစင်စေခြင်းလည်းကောင်း။ ဧတံ၊
ဤသည်လျှင်။ ဗုဒ္ဓါနံ၊ ဘုရားရှင်တို့၏။ သာသနံ၊ အဆုံးအမတော်တည်း။

တိတိက္ခာ၊ တိတိက္ခာဟု အမည်ရသော။ ခန္တိ၊ သည်းခံခြင်းသည်။ ပရမံ
တပေါ၊ မြတ်သောအကျင့်တည်း။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်ကို။ ပရမံ၊ လွန်မြတ်၏ဟု။

ဗုဒ္ဓါ၊ ဘုရားရှင်တို့သည်။ ဝဒန္တိ၊ ဟောတော်မူကုန်၏။ ပဗ္ဗဇိတောဟိ၊ ရဟန်းမည်သည်။ န ပရူပဿာတိ၊ သူတပါးကိုမညှဉ်းဆဲသင့်။ ပရံ၊ သူတပါးကို။ ဝိဟေဌယန္တော၊ ညှဉ်းဆဲသူသည်။ သာမဏော၊ ရဟန်းသည်။ န ဟောတိ၊ မဟုတ်။

အနုပဝါဒေါစ၊ သူတပါးကို ကိုယ်တိုင်သော်လည်းကောင်း၊ စေခိုင်း၍သော်လည်းကောင်း၊ မကဲ့ရဲ့မစွပ်စွဲခြင်းလည်းကောင်း။ အနုပဿာတော စ၊ ကိုယ်တိုင်သော်လည်းကောင်း၊ စေခိုင်း၍သော်လည်းကောင်း၊ မသတ်ဖြတ်မညှဉ်းဆဲခြင်းလည်းကောင်း။ ပါတိမောက္ခေ စ၊ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ၌။ သံဝရော စ၊ စောင့်ရှောက်ခြင်းလည်းကောင်း။ ဘတ္တသ္မိံ ၊ စားဖွယ်၌။ မတ္တညုတာ စ၊ အတိုင်းအရှည်ကိုသိခြင်းလည်းကောင်း။ ပန္တံ၊ ဆိတ်ငြိမ်သော။ သယနာသနံ စ၊ ကျောင်းအိပ်ရာ နေရာသို့ ကပ်ရောက်နေခြင်းလည်းကောင်း။ အဓိစိတ္တေ၊ သမာပတ်ရှစ်ပါးဟူသော အဓိစိတ္တသိက္ခာပုဒ်၌။ အာယောဂေါ စ၊ ပွားများအားတုတ်ခြင်းလည်းကောင်း။ တေံ၊ ဤသည်ကား။ ဗုဒ္ဓါနံ၊ ဘုရားရှင်တို့၏။ သာသနံ၊ အဆုံးအမတော်တည်း။

စကားပြေ

မကောင်းမှုကို မပြုနှင့်၊ ကုသိုလ်ကို ဖြစ်ပေါ်ပွားများစေလော့၊ မိမိစိတ်ကို ဖြူစင်စေလော့။ ဤကားဘုရားရှင်တို့၏ အဆုံးအမတော်ပေတည်း။

သည်းခံမှုသည် မြတ်သောအကျင့်ဖြစ်၏။ နိဗ္ဗာန်သည်မြတ်၏။ သူတပါးကို ညှဉ်းဆဲသူသည် ရဟန်းမဟုတ်ဟု ဘုရားရှင်များ ဟောကြားတော်မူကုန်၏။

သူတပါးကို ကိုယ်တိုင်သော်လည်းကောင်း၊ စေခိုင်း၍သော်လည်းကောင်း၊ မကဲ့ရဲ့ မညှဉ်းဆဲနှင့်။ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလကို စောင့်ရှောက်လော့၊ စားဖွယ်၌ အတိုင်းအရှည်ကိုသိလော့၊ ဆိတ်ငြိမ်သောကျောင်း၊ အိပ်ရာနေရာ၌ နေလော့။ သမာပတ်ရှစ်ပါးရအောင် အားထုတ်လော့- ဤသည်ကား ဘုရားရှင်များ၏ အဆုံးအမတော်တည်း။

ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ-တောထွက်သည်မှစ၍ အရဟတ္တမဂ် တိုင်အောင် ကုသိုလ်ကိုဖြစ်စေခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဖြစ်ပြီးသော ကုသိုလ်ကို ပွားများခြင်းသည်လည်းကောင်း ကုသလဿဥပသမ္ပဒါမည်၏။

သစိတ္တပရိယောဒပနံ-ငါးပါးသော နိဝရဏတရားတို့မှ မိမိစိတ်ကို လွတ်စေခြင်းသည် သစိတ္တပရိယောဒပနံ မည်၏။

ဗုဒ္ဓါ-သဗ္ဗညုဖြစ်သော ဗုဒ္ဓ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ ရဟန္တာဖြစ်သော အနုဗုဒ္ဓ ဟူသော သုံးဆူသော ဗုဒ္ဓ ရ၏။

အနုပဝါဒ—မိမိကိုယ်တိုင် မစွပ်စွဲခြင်း၊ သူတပါးကို မစွပ်စွဲစေခြင်းရ၏။

အနုပဿာတ—မိမိကိုယ်တိုင် မညှဉ်းဆဲ မသတ်ဖြတ်ခြင်း၊ သူတပါးကို မညှဉ်းဆဲ မသတ်ဖြတ်ဖြစ်စေခြင်းရ၏။

ပါတိမောက္ခ—ဇေဋ္ဌကသီလ။

အဓိစိတ္တ—ဂ-ပါးသောသမာပတ် ရ၏။

အနုပဝါဒ—ဖြင့် ဝါစသိကသီလ။ အနုပဿာတ—ဖြင့် ကာယိကသီလ။
ပါတိမောက္ခ စ သံဝရော—ဖြင့် ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ၊ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ။
မတ္တညူတာ—ဖြင့် အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ၊ ပစ္စယသန္နိသိတသီလ။ ပန္တသေနာသန-
ဖြင့် သပ္ပာယ်သေနာသန။ အဓိစိတ္တ—ဖြင့် သမာပတ် ဂ-ပါးတို့ကိုဟောပါသည်။

ဤအနုပဝါဒေါစသော ဂါထာဖြင့်သီလသိက္ခာ၊ သမာဓိသိက္ခာ၊ ပညာသိက္ခာ
ဟူသော သိက္ခာ ၃-ပါးကို ပြတော်မူ၏။

ဩဝါဒပါတိမောက်—ဝိပဿီဘုရားရှင်သည် ၇-နှစ် တကြိမ်၊ သီခီနှင့်ဝေဿဘု
ဘုရားရှင်တို့သည် ၆-နှစ်တကြိမ်၊ ကကုသန်နှင့် ကောဏာဂုံ ဘုရားရှင်တို့သည်
တနှစ် တကြိမ်၊ ကဿပဘုရားရှင်သည် ၆-လတကြိမ် ဩဝါဒပါတိမောက်
ပြတော်မူသည်။

(ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၃)

သဗ္ဗပါပဿ=သဗ္ဗ ပါပံ သဗ္ဗပါပံ။ သဗ္ဗ+ပါပ။

သစိတ္တပရိယောဒပနံ=သဿ (အတ္တနော) စိတ္တံ သစိတ္တံ။ သ+စိတ္တံ။
သစိတ္တဿ ပရိယောဒပနံ သစိတ္တပရိယောဒပနံ။
သစိတ္တ+ပရိယောဒပနံ။

ပရိယောဒပနံ=ပရိ+အဝ+ဒါ+ဏာပေ+ယု။

ပရူပဿာတိ=ဥပဿာတေတိတိ ဥပဿာတိ။ ဥပ+ဟန်+ဏိ။
ပရံ ဥပဿာတိ ပရူပဿာတိ။ ပရ+ဥပဿာတိ။

အနုပဝါဒေါ=န ဥပဝါဒေါ အနုပဝါဒေါ။ န+ဥပဝါဒ။

အနုပဿာတော=န ဥပဿာတော အနုပဿာတော။ န+ဥပဿာတ။

ပါတိမောက္ခေ=ပါတိံ မောက္ခေတိတိ ပါတိမောက္ခံ။ ပါတိံ+မောက္ခ+အ။

မတ္တညူတာ=မတ္တံ ဇာနာတိတိ မတ္တညူ။ မတ္တ+ညူ+ရူ
မတ္တညူနော ဘာဝေါ မတ္တညူတာ။ မတ္တညူ+တာ။

ပန္နံ=ပ အမတိတိ ပန္နံ။ ပ+အမ+တ။

သယနာသနံ=သယနဉ္စ အာသနဉ္စ သယနာသနံ။ သယန+အာသန။

အာနန္ဒတ္ထေရပဉ္စဝတ္ထုပ္ပိဒ်။

၁၄-ဗုဒ္ဓဝဂ်။ ၅-အနဘိရတဘိက္ခုဝတ္ထု

၁၈၆။ န ကဟာပဏဝဿေန၊ တိတ္ထိ ကာမေသု ဝိဇ္ဇတိ။
အပ္ပဿာဒါ ဒုခါ ကာမာ၊ ဣတိ ဝိညာယ ပဏ္ဍိတော။

၁၈၇။ အပိ ဒိဗ္ဗေသု ကာမေသု၊ ရတိ* သော နာဓိဂစ္ဆတိ။
တဏှက္ခယရတော ဟောတိ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာဝကော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဖခင်သေခါနီးအခါက ပေးထားခဲ့သော ငွေတရာဖြင့် လူထွက်ရန် ကြံစည်သော ရဟန်းတပါးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ လူထွက်လိုသောရဟန်းသည် သောတာပန်ဖြစ်သည်။

အနက်

ကဟာပဏဝဿေန၊ ရတနာမိုးရွာသွန်းပေးသဖြင့်။ ကာမေသု၊ ကာမတို့၌။ တိတ္ထိ၊ ရောင့်ရဲခြင်းသည်။ န ဝိဇ္ဇတိ၊ မရှိ။ ကာမာ၊ ကာမတို့သည်။ အပ္ပဿာဒါ၊ အိပ်မက်သဖွယ် သာယာဖွယ်နည်းကုန်၏။ ဒုခါ၊ ဆင်းရဲများကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝိညာယ၊ သိ၍။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာဝကော၊ မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်ဖြစ်သော သော ပဏ္ဍိတော၊ ထိုပညာရှိသည်။ ဒိဗ္ဗေသု ကာမေသု အပိ၊ နတ်၌ဖြစ်သော ကာမတို့၌သော်လည်း။ ရတိ*၊ မွေ့လျော်ခြင်းကို။ နာဓိဂစ္ဆတိ၊ မရပေ။ တဏှက္ခယရတော၊ တဏှာကုန်ရာနိဗ္ဗာန်၌ မွေ့လျော်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

စကားပြေ

ရတနာမိုးရွာသွန်းပေးသော်လည်း ကာမတို့၌ ရောင့်ရဲမှုမရှိ၊ ကာမတို့သည် သာယာဖွယ်နည်း၍ ဆင်းရဲများကုန်၏ဟု သိသော ဘုရားရှင်၏ တပည့်သားသည် နတ်၌ဖြစ်သောကာမတို့၌သော်လည်း မွေ့လျော်မှုမဖြစ်ပဲ တဏှာကုန်ရာနိဗ္ဗာန်၌ မွေ့လျော်၏။

ဓမ္မပဒ ၁၇-ပ-မ-သ-စ

ကဟာပဏဝဿေန— မန္တာတုမင်းသည် လက်ပမ်းပေါက်ခတ်၍ ရတနာ ၇-ပါးမိုးကို ရွာစေ၏။ ထိုမန္တာတုမင်း၏ ရတနာ ၇-ပါးမိုးကို ဆိုပါသည်။

တိတ္ထိကာမေသု-၌ ကာမ ဝတ္ထုကာမ ကိလေသာကာမရ၏။

အပ္ပဿာဒေါ= အိပ်မက်နှင့်တူသောကြောင့် နည်းသောချမ်းသာ ရှိ၏။

တဏှက္ခယရတော-၌ တဏှက္ခယ— အရဟတ္တဖိုလ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ရ၏။

ကဟာပဏဝဿေန=ကဟာပဏံ ဝဿံ ကဟာပဏဝဿံ။ကဟာပဏ+ဝဿ။

တိတ္ထိ=တပ္ပန္နံ တိတ္ထိ။ တပ္ပ+တိ။

အပ္ပဿာဒေါ— အပ္ပေါ သာဒေါ အပ္ပဿာဒေါ။ အပ္ပ+သာဒ။

တဏှက္ခယရတော=တဏှာနံ ခယော တဏှက္ခယော။တဏှာ+ခယ။တဏှက္ခယ-
ယေ ရတော တဏှက္ခယရတော။ တဏှက္ခယ+ရတ။

အနဘိရတဘိက္ခဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၄-ဗုဒ္ဓဝဂ်။ ၆-အဂ္ဂိဒတ္တဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

၁၈၈။ ဗဟံ ဝေ သရဏံ ယန္တိ၊ ပဗ္ဗတာနိ ဝနာနိ စ။
အာရာမရုက္ခစေတျာနိ၊ မနုဿာ ဘယတဇ္ဇိတာ။

၁၈၉။ နေတံ ခေါ သရဏံ ခေမံ၊ နေတံ သရဏမုတ္တမံ။
နေတံ သရဏမာဂမ္မ၊ သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စတိ။

၁၉၀။ ယော စ ဗုဒ္ဓဉ္စ ဓမ္မဉ္စ၊ သံဃဉ္စ သရဏံ ဂတော။
စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ၊ သမ္ပပ္ပညာယ ပဿတိ။

၁၉၁။ ဒုက္ခံ ဒုက္ခသမုပ္ပါဒံ၊ ဒုက္ခဿ စ အတိက္ကမံ။
အရိယံ စဋ္ဌဂီကံ မဂ္ဂံ၊ ဒုက္ခုပသမဂါမိနံ။

၁၉၂။ ဧတံ ခေါ သရဏံ ခေမံ၊ ဧတံ သရဏမုတ္တမံ။
ဧတံ သရဏမာဂမ္မ၊ သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သာဝတ္ထိပြည်ရှင် မဟာကောသလမင်းနှင့် ပသေနဒီကောသလမင်း၏ ပုရောဟိတ်ဖြစ်သောအဂ္ဂိဒတ္တပုဏ္ဏားကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ အဂ္ဂိဒတ္တရသေ့နှင့်အတူ တပည့်တသောင်းတို့ ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဘယတဇ္ဇိတာ၊ ဘေးမှကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်ကုန်သော။ ဗဟူ၊ များစွာကုန်သော။ မနုဿာ၊ လူတို့သည်။ ဝေ၊ စင်စစ်။ ပဗ္ဗတာနိ စ၊ တောင်တို့ကိုလည်းကောင်း။ ဝနာနိ စ၊ တောတို့ကိုလည်းကောင်း။ အာရာမရက္ခစေတျာနိ၊ ဥယျာဉ်အရာမ်နှင့် နတ်ကွန်းသစ်ပင်စသည်တို့ကိုလည်းကောင်း။ သရဏံ၊ ကိုးကွယ်ခြင်းသို့။ ယန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။

တေံ၊ ဤတောင်စသည်ကို။ သရဏံ၊ ကိုးကွယ်ခြင်းသည်။ န ခေမံ၊ ဘေးမကင်းနိုင်။ တေံ၊ ဤတောင်စသည်ကို။ သရဏံ၊ ကိုးကွယ်ခြင်းသည်။ န ဥတ္တမံ၊ မမြတ်။ တေံ၊ ဤတောတောင်စသည်ကို။ သရဏံ၊ ကိုးကွယ်ခြင်းသို့။ အာဂမ္မ၊ ရောက်ခြင်းကြောင့်။ သဗ္ဗဒုက္ခာ၊ ဆင်းရဲခပ်သိမ်းမှ။ န ပမုစ္စတိ၊ မလွတ်နိုင်။

ယော၊ အကြင်သူသည်။ ဗုဒ္ဓဉ္စ၊ ဘုရားကိုလည်းကောင်း။ ဓမ္မဉ္စ၊ တရားကိုလည်းကောင်း။ သံဃဉ္စ၊ သံဃာကိုလည်းကောင်း။ သရဏံ၊ ကိုးကွယ်ခြင်းသို့။ ဂတော၊ ရောက်၏။ သော၊ ထိုရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ်သူသည်။ ဒုက္ခံ၊ ဆင်းရဲအမှန်ကိုလည်းကောင်း။ ဒုက္ခသမုပ္ပါဒံ၊ ဆင်းရဲဖြစ်ကြောင်းအမှန်ကိုလည်းကောင်း။ ဒုက္ခဿ စ အတိက္ကမံ၊ ဆင်းရဲလွန်မြောက်ရာ အမှန်ကိုလည်းကောင်း။ ဒုက္ခုပသမဂါမိနံ၊ ဆင်းရဲငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အမှန်ဖြစ်သော။ အရိယံအဋ္ဌဂီကံမဂ္ဂံ၊ မြတ်သောအင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော မဂ္ဂသစ္စာကိုလည်းကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ၊ လေးပါးသော အရိယာသစ္စာတို့ကို။ သမ္ပပ္ပညာယ၊ ကောင်းသောမဂ်ပညာဖြင့်။ ပဿတိ၊ မြင်နိုင်၏။

တေံ၊ ဤရတနာသုံးပါးကို။ သရဏံ၊ ကိုးကွယ်ခြင်းသည်။ ခေမံ၊ ဘေးမရှိ။ တေံ၊ ဤရတနာသုံးပါးကို။ သရဏံ၊ ကိုးကွယ်ခြင်းသည်။ ဥတ္တမံ၊ မြတ်၏။ တေံ၊ ဤရတနာသုံးပါးကို။ သရဏံ၊ ကိုးကွယ်ခြင်းသို့။ အာဂမ္မ၊ ရောက်ခြင်းကြောင့်။ သဗ္ဗဒုက္ခာ၊ ဆင်းရဲခပ်သိမ်းမှ။ ပမုစ္စတိ၊ လွတ်မြောက်၏။

စကားပြေ

ဘေးမှ ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်သော လူအများသည်။ တော၊ တောင်၊ ဥယျာဉ်၊ နတ်ကွန်း၊ သစ်ပင်တို့ကို ကိုးကွယ်၏။ ဤတောတောင်စသည်တို့ကို ကိုးကွယ်ခြင်းသည် ဘေးလည်း မကင်း၊ မြတ်လည်း မမြတ်၊ တောတောင်စသည်ကို ကိုးကွယ်ခြင်းကြောင့် ဆင်းရဲခပ်သိမ်းမှ မလွတ်မြောက်နိုင်။

ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာဟူသော ရတနာသုံးပါးကို ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်သော သူသည် အရိယာသစ္စာလေးပါးကို မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် မြင်နိုင်၏။ ဤရတနာသုံးပါးကို

ကိုးကွယ်ခြင်းသည် ဘေးလည်း ကင်း၏၊ မြတ်လည်း မြတ်၏။ ဆင်းရဲခပ်သိမ်း မှလည်းလွတ်မြောက်၏။

သဗ္ဗဒုက္ခ-ဇာတိဒုက္ခစသည် ရ၏။

စတ္တာရိ-စသည်ဖြင့် အစလ သရဏဖြစ်ပုံကို ပြဆိုသည်။

အဂ္ဂိဒတ္တပုဏ္ဏား

အဂ္ဂိဒတ္တသည် သာဝတ္ထိပြည် မဟာကောသလမင်း၏ ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏား ဖြစ်သည်။ မဟာကောသလမင်း၏ သားတော် ပသေနဒီကောသလမင်းလက် ထက် ပုရောဟိတ်ရာထူးကို ဆက်လက် ရရှိသည်။ အသက်အရွယ်ကြီးရင့်သဖြင့် ရာထူးမှနှုတ်ထွက်၍ သာသနာပရသေ့ပြုလုပ်ကာ နောက်လိုက်တပည့်တသောင်း ခြံရံလျက် အင်္ဂတိုင်း၊ မဂဓတိုင်းနှင့် ကုရုတိုင်းအကြား၌ နေထိုင်သည်။ တပည့်တို့အား ကာမဝိတက်စသည် ဖြစ်ပေါ်တိုင်း မြစ်မှ သဲတဆုပ်တဆုပ်ကို သတ်မှတ်ထားသောနေရာတွင် ထားစေသည်။ အချိန်ကာလကြာမြင့်သော် သဲပုံကြီးမှာ ကြီးကျယ်လာသဖြင့် အဟိဆတ္တမည်သော နဂါးမင်းသည် ယင်းသဲပုံ ကြီးကို ခံယူသည်။ အင်္ဂတိုင်းစသည်မှ လတိုင်းလတိုင်း အဂ္ဂိဒတ္တရသေအား လှူဒါန်းရန် ရောက်လာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား တောင်ကိုလည်းကောင်း၊ တောကို လည်းကောင်း၊ အရာမ်ကိုလည်းကောင်း၊ သစ်ပင်ကိုလည်းကောင်း ကိုးကွယ် သောသူသည် ဆင်းရဲအားလုံးမှ လွတ်မြောက်နိုင်သည်ဟု ရသေ့ကြီးက ဩဝါဒ ပေးသည်။ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်နှင့် ဘုရားရှင်တို့ အဂ္ဂိဒတ္တ နေရာသို့ ကြွရောက်တော်မူပြီး အဟိဆတ္တနဂါးကို ယဉ်ကျေးစေသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ အဂ္ဂိဒတ္တနှင့် တပည့်တသောင်းတို့ ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာ ဖြစ်ကြသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၆၊၁၆၀၊)

အာရာမရုက္ခစေတျာနိ=အာရာမော စ ရုက္ခော စ စေတျဉ္စ အာရာမရုက္ခစေ-
တျာနိ။ အာရာမ+ရုက္ခ+စေတျ။

ဘယံတဇ္ဇိတာ=ဘယေန တဇ္ဇိတော ဘယတဇ္ဇိတော။ ဘယ+တဇ္ဇိတ။

ဒုက္ခသမုပ္ပါဒံ=ဒုက္ခဿ သမုပ္ပါဒေါ ဒုက္ခသမုပ္ပါဒေါ။ ဒုက္ခ+သမုပ္ပါဒ။

ဒုက္ခုပသမုဂါမိနံ=ဒုက္ခဿ ဥပသမော ဒုက္ခုပသမော ။ ဒုက္ခုပသမံ ဂစ္ဆတိ
တေနာတိ ဒုက္ခုပသမုဂါမိ။ ဒုက္ခုပသမ+ဂမု+ဏိ။

အဂ္ဂိဒတ္တဗြာဟ္မဏ ဝတ္ထုပြီး၏။

၁၄-ဗုဒ္ဓဝဂ်။ ၇-အာနန္ဒတ္ထေရပဉ္စဝတ္ထု

၁၉၃။ ဒုလ္လဘော ပုရိသာဇညော၊ န သော သဗ္ဗတ္ထဇာယတိ။
ယတ္ထ သော ဇာယတိ ဓီရော၊ တံ ကုလံ သုခမေဓတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အာဇာနည်ဖြစ်သော ဆင်၊
မြင်း၊ နွားလားတို့၏ အကြောင်းကို ဘုရားထံမှ ကြားနာရသော်လည်း လူ
ယောက်ျားအာဇာနည်အကြောင်းကို မကြားနာရသေးသောကြောင့် အရှင်
အာနန္ဒာမထေရ်၏ မေးလျှောက်ခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြ
သည်။

အနက်

ပုရိသာဇညော၊ ယောက်ျားအာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသည်။ ဒုလ္လဘော၊ ဖြစ်
ထွန်းပေါ်ပေါက်ရန် ခဲယဉ်း၏။ သော၊ ထိုယောက်ျားအာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး
သည်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ ခပ်သိမ်းသောအရပ်၊ ခပ်သိမ်းသောအမျိုး၌။ န ဇာယတိ၊ မဖြစ်
ထွန်း။ သော ဓီရော၊ ထိုယောက်ျားအာဇာနည် ပညာရှိသည်။ ယတ္ထ၊ အကြင်
အရပ်အကြင်အမျိုး၌။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။ တံ ကုလံ၊ ထိုအမျိုးသည်။ သုခံ၊
ချမ်းသာခြင်းသို့။ ဓေတိ၊ ရောက်၏။

စကားပြေ

ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်ရန် ခဲယဉ်းသော ယောက်ျားအာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး
သည် ပစ္စန္ဓရစ်အရပ် ယုတ်နိမ့်သော အမျိုးမှမဖြစ်၊ ယောက်ျားအာဇာနည်
ပညာရှိပေါ်ပေါက်ရာ မဇ္ဈိမဒေသအရပ်တွင် မင်းပုဏ္ဏားမျိုးတို့သည် ချမ်းသာ
ခြင်းသို့ ရောက်ကြသည်။

ပုရိသာဇည - သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ရ၏။

ဒုလ္လဘော-ယောက်ျားအာဇာနည်သည် ရခဲ၏။ ဆင်အာဇာနည်စသည်တို့
ကဲ့သို့ ရလွယ်သည်မဟုတ်၊ ယောက်ျားအာဇာနည်သည် ပစ္စန္ဓရစ်အရပ်၌လည်း
ကောင်း၊ ယုတ်နိမ့်သောအမျိုး၌လည်းကောင်း မဖြစ်၊ မဇ္ဈိမအရပ် လူအများ
ရှိခိုးပူဇော်ခြင်းငှါထိုက်သော မင်းမျိုး၊ ပုဏ္ဏားမျိုးတို့တွင် တမျိုးမျိုး၌ ဖြစ်သည်။

အာဇာနည်များ ဖြစ်ရာအမျိုးနှင့် အရပ်ဒေသ

ဆင်အာဇာနည်သည် ဆဒ္ဒန္တဆင်မျိုးနှင့် ဥပေါသထဆင်မျိုး၌ ဖြစ်ပေါ်
သည်။ မြင်းအာဇာနည်သည် သိန္ဓောမြင်းမျိုးနှင့် ဝလာဟကမြင်းမျိုး၌ ဖြစ်ပေါ်

သည်။ နွားအာဇာနည်သည် ဂင်္ဂါမြစ်၏တောင်ဘက်ဖြစ်သော ဒက္ခိဏပထအရပ်၌ ဖြစ်ပေါ်သည်။ လူအာဇာနည်သည် မဇ္ဈိမဒေသအရပ်ဝယ် မင်းမျိုး ပုဏ္ဏားမျိုး သဌေးမျိုး၌ ဖြစ်ပေါ်သည်။

(ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၂၊ ၁၆၁။)

ပုရိသာဇညော = ပုရိသော အာဇညော ပုရိသာဇညော။

ပုရိသ + အာဇည။ အာဇည = အာ + ဉ + နာ + ကျ။

အာနန္ဒတ္ထေရပဉ္စဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၄-ဗုဒ္ဓဝဂ်။ ၇-သမ္မဟုလဘိက္ခုဝတ္ထု

၁၉၄။ သုခေါ ဗုဒ္ဓါနုမုပ္ပါဒေါ၊ သုခါ သဒ္ဓမ္မဒေသနာ။

သုခါ သံဃဿ သာမဂ္ဂိ၊ သမဂ္ဂါနံ တပေါ သုခေါ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် လောကမှာ ချမ်းသာဟူသည် အဘယ်နည်း ဟု ပြောဆိုဆွေးနွေးကြသော ရဟန်းငါးရာတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော် မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ရဟန်းငါးရာတို့ ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဗုဒ္ဓါနံ၊ ဘုရားရှင်တို့၏။ ဥပ္ပါဒေါ၊ ပွင့်ထွန်းပေါ်ပေါက်ခြင်းသည်။ သုခေါ၊ ချမ်းသာ၏။ သဒ္ဓမ္မဒေသနာ၊ သူတော်ကောင်းတရားကို ဟောကြားတော်မူခြင်း သည်။ သုခေါ၊ ချမ်းသာ၏။ သံဃဿ၊ သံဃာ၏။ သာမဂ္ဂိ၊ ညီညွတ်ခြင်းသည်။ သုခေါ၊ ချမ်းသာ၏။ သမဂ္ဂါနံ၊ စိတ်ဓာတ်ညီညွတ်သူတို့၏။ တပေါ၊ အကျင့်သည်။ သုခေါ၊ ချမ်းသာခြင်း၏ အကြောင်းတည်း။

စကား ပြေ

ဘုရားရှင်ပွင့်ထွန်းပေါ်ပေါက်ခြင်း၊ သူတော်ကောင်းတရားကို ဟောကြား တော်မူခြင်း၊ သံဃာများညီညွတ်ခြင်းတို့သည် ချမ်းသာခြင်း အစစ်တည်း။ စိတ်ဓာတ်ညီညွတ်သူတို့၏အကျင့်သည် ချမ်းသာကြောင်းအစစ်အမှန်တည်း။

သုခေါ ဗုဒ္ဓါနုမုပ္ပါဒေါ - ဘုရားရှင်များ ဖြစ်ပေါ်လာသည်ရှိသော်လူအပေါင်း တို့ကို ရာဂအစရှိသောခရီးခဲမှ လွတ်မြောက်စေသောကြောင့် ဘုရားရှင်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကို ချမ်းသာသည်ဟု ဆိုပါသည်။

သုခါ သဒ္ဓမ္မဒေသနာ - တရားဟောခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ ဇာတိစသော သဘောရှိသော သတ္တဝါတို့သည် ဇာတိစသည်မှ လွတ်မြောက်ကုန်သောကြောင့် တရားဟောခြင်းကို ချမ်းသာသည်ဟု ဆိုပါသည်။

သုခါ သံဃဿ သာမဂ္ဂိ၊ သမဂ္ဂါနံ တပေါ သုခေါ-စိတ်သဘောတူ၍ ညီညွတ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဘုရား၏ စကားတော်တို့ကို သင်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဓုတင်တို့ကို ဆောင်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ရဟန်းတရားကို ပွားများခြင်းငှာလည်းကောင်း စွမ်းနိုင်သောကြောင့် သံဃာညီညွတ်မှုနှင့် ညီညွတ်သူတို့၏ အကျင့်ကို ချမ်းသာသည်ဟု ဆိုပါသည်။

ချမ်းသာစစ်-မင်းစည်းစိမ် ကာမဂုဏ်စည်းစိမ် သလေးသားပြွမ်းထမင်း အရသာတို့သည် ဝဋ်ဆင်းရဲနှင့် ရောပြွမ်းနေမှုကြောင့် 'ချမ်းသာသည် မမည်။ ဘုရားပွင့်ပေါ်ခြင်း တရားနာရခြင်း သံဃာအချင်းချင်းညီညွတ်ခြင်း ဝမ်းမြောက်စွာ တရားကျင့်ရခြင်းတို့သည် ချမ်းသာအစစ်ဖြစ်သည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၂)

သဒ္ဓမ္မဒေသနာ = သဒ္ဓမ္မဿ ဒေသနာ သဒ္ဓမ္မဒေသနာ။ သဒ္ဓမ္မ + ဒေသနာ။

သာမဂ္ဂိ = သမံ သမကာလမေဝ ဂဏှာတိတိ သမဂ္ဂေါ။ သမ္မ + ဂဟ + ကွိ။
သမဂ္ဂါနံ ဘာဝေါ သာမဂ္ဂိ။ သမဂ္ဂ + ဣ + ဤ။

သမ္မဟုလဘိက္ခုဝတ္ထုပြီး၏။

၁၄-ဗုဒ္ဓဝဂ်။ ၉-ကဿပဒသဗလဿ သုဝဏ္ဏစေတိယဝတ္ထု

၁၉၅။ ပူဇာရဟေ ပူဇာယတော၊ ဗုဒ္ဓေ ယဒိဝ သင်္ခဝကေ။
ပပဉ္စသမတိက္ကန္တေ၊ တိဏ္ဍသောကပရိဒ္ဓဝေ။

၁၉၆။ တေ တာဒိသေ ပူဇာယတော၊ နိဗ္ဗုတေ အကုတောဘယေ။
န သက္ကာ ပုညံ သင်္ခါတုံ၊ ဣမေတ္တမပိ ကေနစိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်နှင့် ဗာရာဏသီပြည်လမ်းအကြား တောဒေယျရွာအနီးတွင် သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ကဿပဘုရားရှင်၏ ရွှေစေတီတော်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ စေတီအနီးဝယ် လယ်ထွန်နေသော ရှေးဟောင်းစေတီနေရာ နတ်ကွန်းကို ရှိခိုးသောပုဏ္ဏားသည် သောတာပန်ဖြစ်၍ ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော သတ္တဝါများ တရားထူးရကြသည်။

အနက်

ပပဉ္စသမတိက္ကန္တေ၊ တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိဟူသော သံသရာနယ်ချဲ့တရားတို့ကို လွန်မြောက်ကုန်သော။ ပူဇာရဟေ၊ ပူဇော်ထိုက်ကုန်သော။ ဗုဒ္ဓေ၊ ဘုရားရှင် တို့ကိုလည်းကောင်း။ ယဒိဝါ၊ ထိုမှတပါး ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ကိုလည်းကောင်း။ သာဝကေ၊ ဘုရားတပည့်သားတို့ကိုလည်းကောင်း။ ပူဇယတော၊ ပူဇော်သော သူ၏လည်းကောင်း။ တာဒိသေ တိဏ္ဍသောကပရိဒ္ဓဝေ၊ ထိုပပဉ္စနှင့် သောက ပရိဒ္ဓဝတို့ကို လွန်မြောက်သောသဘောရှိကုန်သော။ နိဗ္ဗုတေ၊ ကိလေသာငြိမ်း အေးကုန်ပြီးသော။ အကုတောဘယေ၊ တစုံတခုသောဘဝ အာရုံဘေးမရှိကုန် သော။ တေ၊ ထိုဘုရားစသည်တို့ကို။ ပူဇယတော၊ ပူဇော်သောသူ၏လည်း ကောင်း။ ဣမံ၊ ဤကောင်းမှုသည်။ ဧတ္တံ ဧတ္တကံ၊ ဤမျှရှိ၏ဟု။ ကေနစိ၊ တစုံတ ယောက်သော ဗြဟ္မာစသည်သည်။ ပုညံ၊ ကောင်းမှုကို။ သင်္ခါတုံ၊ ရေတွက်ခြင်း ငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်နိုင်။

စကားပြေ

သံသရာနယ်ချဲ့တရားနှင့် သောကပရိဒ္ဓဝတို့ကို လွန်မြောက်ပြီးလျှင် ကိလေ သာငြိမ်းအေး၍ တစုံတခုသောဘဝ အာရုံ ဘေးမရှိပဲ ပူဇော်ထိုက်သောဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနှင့် သာဝကတို့ကို ပူဇော်သောသူ၏ ကောင်းမှုကို ရေတွက်ခြင်း သည် ဤမျှရှိ၏ဟု ကောင်းမှုကို ရေတွက်ခြင်းငှါ ဗြဟ္မာတို့သည်ပင် မတတ်နိုင်။

ပူဇာရဟေ—ဗုဒ္ဓ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ သာဝကရ၏။

ပူဇယတော—အဘိဝါဒနစသည်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ပစ္စည်းလေးပါးဖြင့် လည်းကောင်း ပူဇော်ခြင်း။

ပပဉ္စတရားသုံးပါး—တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မာန။

နိဗ္ဗုတေ—ရာဂစသည် ငြိမ်းအေးခြင်း။

အကုတောဘယ—ဘုံအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ အာရုံအားဖြင့် လည်း ကောင်း တစုံတခုသောဘေးရန်မရှိခြင်း။

ကေနစိ အပိ—၌ အပိဖြင့် တိရဏ၊ ဓာရဏ၊ ပူရဏ ဟူသော မာန(ချိန်) သုံး မျိုးတွင် ဤဝတ္ထုသည် ဤမျှရှိ၏ဟု မှန်းဆသိရခြင်းသည်တိရဏ၊ ချိန်ခွင်ဖြင့် ချိန်ခြင်းသည် ဓာရဏ၊ လက်တခုပုံပြည့်တောင်းစသည်ဖြင့် ပြည့်စေမှုသည် ပူရဏ။

စိတ်ထားတူလျှင်အကျိုးပေးတူသည်- သက်တော်ထင်ရှားရှိသော ဘုရားရှင်
ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးသော ဘုရားရှင်အပေါ်၌ စိတ်ထားတူလျှင် အကျိုးပေး အတူတူ
ပင်ဖြစ်သည်။

ပူဇာရဟေ = ပူဇာယ အရတီတိ ပူဇာရဟော။ ပူဇာ + အရဟ် + အ။

ပပဉ္စသမတိက္ကန္တေ = သမတိက္ကမတီတိ သမတိက္ကန္တော။ သံ + အတိ + ကမု + တ။
ပပဉ္စေ သမတိက္ကန္တော ပပဉ္စသမတိက္ကန္တော။ ပပဉ္စ +
သမတိက္ကန္တ။

တိဏ္ဍသောကပရိဒ္ဓဝေ = သောကောစ ပရိဒ္ဓဝေါ စ သောကပရိဒ္ဓဝါ။
တိဏ္ဍာ သောကပရိဒ္ဓဝါ ယေသန္တိ တိဏ္ဍသောက
ပရိဒ္ဓဝါ။ တိဏ္ဍ + သောကပရိဒ္ဓဝ + ယ။

အကုတောဘယေ = နတ္ထိ ကုတောစိ ဘယံ ဧတေသန္တိ အကုတောဘယာ။
နတ္ထိကုတောစိ + ဘယ + တေ။

ယဒိဝ သာဝကေ = ယဒိဝါ + သာဝကေ။

ကဿပဒသဗလဿ သုဝဏ္ဏစေတိယ ဝတ္ထုပြီး၏။

ဗုဒ္ဓဝက်ပြီး၏။

၁၅-သုခဝဂ်

၁-ဉာတိကလဟဉ္စပသမနဝတ္ထု

၁၉၇။ သုသုခံ ဝတ ဇီဝါမ၊ ဝေရိနေသု အဝေရိနော။
ဝေရိနေသု မနုဿေသု၊ ဝိဟရာမ အဝေရိနော။

၁၉၈။ သုသုခံ ဝတ ဇီဝါမ၊ အာတုရေသု အနာတုရာ။
အာတုရေသု မနုဿေသု၊ ဝိဟရာမ အနာတုရာ။

၁၉၉။ သုသုခံ ဝတ ဇီဝါမ၊ ဥဿုကေသု အနုဿုကာ။
ဥဿုကေသု မနုဿေသု၊ ဝိဟရာမ အနုဿုကာ။ ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သက္ကတိုင်း၌ သီတင်းသုံးနေတော်
မူစဉ် ရေအတွက် ခိုက်ရန်ဖြစ်ကြသော သာကီဝင်မင်းမျိုးတို့ကို အကြောင်းပြု၍
ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောဘာပန် စသည်
ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဝေရိနေသု၊ ရန်ပြုတတ်သူတို့တွင်။ အဝေရိနော၊ ရန်မပြုကုန်ပဲ။ ဝတ၊
စင်စစ်။ သုသုခံ၊ အလွန်ချမ်းသာစွာ။ မယံ၊ ငါတို့သည်။ ဇီဝါမ၊ အသက်မွေး
နိုင်ကုန်၏။ ဝေရိနေသု မနုဿေသု၊ ရန်ပြုတတ်သောသူတို့တွင်။ အဝေရိနော၊
ရန်မပြုကုန်ပဲ။ မယံ၊ ငါတို့သည်။ ဝိဟရာမ၊ နေကုန်၏။

အာတုရေသု၊ ကိလေသာ အနှိပ်စက်ခံရသောသူတို့တွင်။ အနာတုရာ၊
ကိလေသာအနှိပ်စက် မခံရကုန်ပဲ။ ဝတ၊ စင်စစ်။ သုသုခံ၊ စွာ။ မယံ၊ တို့သည်။
ဇီဝါမ၊ ၏။ အာတုရေသု မနုဿေသု၊ တို့တွင်။ အနာတုရာ၊ ပဲ။ မယံ၊ တို့သည်။
ဝိဟရာမ၊ ကုန်၏။

ဥဿုကေသု၊ ကာမဂုဏ်ကို ကြောင့်ကြစိုက်သော သူတို့တွင်။ အနုဿုကာ၊
ကာမဂုဏ်ကို ကြောင့်ကြမစိုက်ပဲ။ ဝတ၊ စင်စစ်။ မယံ၊ တို့သည်။ ဇီဝါမ၊ ၏။
ဥဿုကေသုမနုဿေသု၊ တို့တွင်။ အနုဿုကာ၊ ပဲ။ မယံ၊ တို့သည်။ ဝိဟရာမ၊ ၏။

ကေားပြေ

ရန်ပြုတတ်သောသူတို့အလယ်၌ ရန်မပြုကြကုန်ပဲ ငါတို့သည် အလွန်ချမ်းသာစွာ အသက်ပေးနေနိုင်ကုန်၏။ ကိလေသာ အနှိပ်စက်ခံရသော သူတို့၏ အလယ်၌ ကိလေသာ အနှိပ်စက်မခံရကုန်ပဲ ငါတို့သည် အလွန်ချမ်းသာစွာ အသက်ပေးနေနိုင်ကုန်၏။ ကာမဂုဏ်ကို ကြွေငုံကြစိုက်သောသူတို့၏ အလယ်၌ ကာမဂုဏ်ကို ကြွေငုံကြမစိုက်ကုန်ပဲ ငါတို့သည် အလွန်ချမ်းသာစွာ အသက်ပေးနေနိုင်ကုန်၏။

ဝေဇီ— အရ ဝေ ပီး မင်း ဒိုးသူ မချစ်မနှစ်သက်သောသူ ဝေ၏။

ဘာတုရ— အရ ကိလေသာ ဝေ၏။

ဥဿက - အရ ကာမဂုဏ်ကို ခွာမှီးခြင်း လုံ့လဝေ၏။

လူ့သဘာဝ

ဝေ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် လယ်သမားမှစ၍ ဘုရင်တိုင်အောင် ကောလိယနှင့် သာကီဝင်တို့ ကေားပြေ စစ်တိုက်ကြသည်။ ကောလိယတို့သည် သာကီဝင်တို့ကို ခွေး စသော တိရစ္ဆာန်တို့ကဲ့သို့ မိမိတို့၏ နှစ်ယျားနှင့် ပေါင်းဖက်ကြသည်။ ဤတိရစ္ဆာန်တို့ဖြင့် ငါတို့၏ ဆင် ဖြင်း လက်နက်တို့သည် အဘယ်မှာ အကျိုးပြုမည်နည်း ဟု၍လည်းကောင်း၊ သာကီဝင်တို့ကလည်း ကောလိယတို့အား အနှစ်သားသမီးတို့ကိုခေါ်၍ ဤဆင်းခိုင်းသဖြင့် အဘယ် အကျိုးရှိမည်နည်း။ ယင်းအနှစ် သားသမီးတို့သည် နေရာမရှိသော တိရစ္ဆာန်တို့ကဲ့သို့ ဆီးပင်၌ နေကြရကုန်၏။ ဤတိရစ္ဆာန်တို့ဖြင့် ငါတို့၏ ဆင် ဖြင်း လက်နက်တို့သည် အဘယ်အကျိုး ပြုမည်နည်းဟု ယေကျိုးယေနာတို့ကို ဖော်ပြော၍ ကေားဝေထိုးကြသည်။

(ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၆၅။)

ဝေရီနေသု - ဂိဋ္ဌပန အရတိ ဂစ္ဆတိတိ ဝေရံ။ (ဝိ + အရ + အ)။ ဝေရံ ဣတော ဝေရီတော။ (နော) ဝေရ + ဣတ (န)

အဝေရီနော - ဝေရံ အာသ အတ္တိတိ ဝေရီ။ (ဝေရ + ဤ)။ န ဝေရီ အဝေရီ။ (န + ဝေရီ)

ဘာတုရေသု - အတတိ အတကံ ဂစ္ဆတိတိ အာတုရော။ (ကိလေသာ) (အက် + ဉာ)။ အာ + တုရ + အာ အာတုရော အာသ အတ္တိတိ အာတုရော။ (အာတုရ + က)

အနာတုရာ = န အာတုရာ အနာတုရာ။ န+အာတုရာ။

ဥဿုကေသု = ဥဋ္ဌာနံ သုဋ္ဌု ကာယတီတိ ဥဿုကော။ ဥ+သု+ကာ။+အ။

အနုဿုကာ = န ဥဿုကော အနုဿုကော။ န+ဥဿုကာ။

ဉာတိကလဟဝူပသမနဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၅-သုခဝဂ်။ ၂-မာရဝတ္ထု

၂၀၀။ သုသုခံ ဝတ ဇီဝါမ၊ ယေသံ နော နတ္ထိ ကိဉ္ဇနံ။

ပီတိဘက္ခာ ဘဝိဿာမ။ ဒေဝါ အာဘဿရာ ယထာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ပဉ္စသာလာမည်သော ပုဏ္ဏားရှာအနီး၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဆွမ်းခံကြွတော်မူသော ဘုရားရှင်အား ဆွမ်းတဇွန်းမျှမရအောင် တရွာလုံးအား နှောင့်ယှက်သော မာရ်နတ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ထိုရွာသူအမျိုးသမီး ငါးရာတို့ သောတာပန် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယေသံ နော၊ အကြင် ငါတို့အား။ ကိဉ္ဇနံ၊ ရာဂစသော စိုးရိမ်ကြောင့်ကြဖွယ်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဝတ၊ စင်စစ်။ သုသုခံ၊ အလွန်ချမ်းသာစွာ။ မယံ၊ ငါတို့သည်။ ဇီဝါမ၊ အသက်မွေးနိုင်ကုန်၏။ အာဘဿရာဒေဝါ ယထာ၊ အာဘဿရာဗြဟ္မာတို့ ကဲ့သို့။ မယံ၊ တို့သည်။ ပီတိဘက္ခာ၊ ပီတိတည်း ဟူသော အစာရှိကုန်သည်။ ဘဝိဿာမ၊ ဖြစ်နေကုန်အံ့။

စကားပြေ

ငါတို့အား ရာဂစသော စိုးရိမ်ကြောင့်ကြဖွယ်ရာ တစုံတခုမျှမရှိပဲ အာဘဿရာ ဗြဟ္မာတို့ကဲ့သို့ ပီတိလျှင်အစာရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ အလွန်ချမ်းသာစွာ အသက်မွေးနိုင်ကုန်၏။

ကိဉ္ဇနံ - နှောင့်ယှက် ဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့် ရာဂစသည်ကို ကိဉ္ဇနဟု ခေါ်သည်။

ပီတိဘက္ခာ - ဟူသည် တစုံတခုကိုမျှ မစားမသောက်ပဲ အာဘဿရာ ဗြဟ္မာတို့ကဲ့သို့ နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်မှု ပီတိတည်းဟူသော အစာကိုသာ အားထား၍ နေသည်ကိုဆိုသည်။

မာရ်နတ်—ပဉ္စသာလာမည်သော ပုဏ္ဏားရွာအတွင်း ဆွမ်းခံ ဝင်တော်မူသော ဘုရားရှင်ကို ရွာသူရွာသားများအား ဆွမ်းမလောင်းနိုင်အောင် မာရ်နတ်က နှောင့်ယှက်သည့်ပြင် ဆွမ်းရပါသလား၊ ဆွမ်းမရလျှင် ဆာလောင်မှု ဆင်းရဲကို ခံစားရမှာပါဟု ပြက်ရယ်ပြုကာ မေးမြန်းလေသည်။

(ဓမ္မဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၇။)

ပိတိဘက္ခာ=ပိတိ ဘက္ခာ တေဿာတိ ပိတိဘက္ခော။ ပိတိ+ဘက္ခာ+တေ။

အာဘဿရာ=ဣတော စိတော စ အာဘာ သရတိ နိဿရတိ တေသန္တိ အာဘဿရာ။ အာဘာ+သရ်+အ။

မာရဝတ္ထုပြီး၏။

၁၅-သုခဝဂ်။ ၃-ကောသလရညော ပရာဇယ ဝတ္ထု

၂၀၁။ ဇယံ ဝေရံ ပသဝတိ၊ ဒုက္ခံ သေတိ ပရာဇိတော။
ဥပသန္တော သုခံ သေတိ၊ ဟိတွာ ဇယပရာဇယံ။

ဤတရား ဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် တူတော် အဇာတသတ်နှင့် စစ်တိုက်ရာ သုံးကြိမ်တိုင်တိုင်စစ်ရှုံး၍ ရှက်သောကြောင့် အစာမစားပဲ အိပ်စက်နေသော ကောသလမင်းကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဇယံ ဇယန္တော၊ အနိုင်ရသောသူသည် ။ဝေရံ၊ ရန်ကို။ ပသဝတိ၊ ပွားစေ၏။ ပရာဇိတော၊ ရှုံးသောသူသည်။ ဒုက္ခံ၊ ဆင်းရဲစွာ။ သေတိ၊ နေရ၏။ ဥပသန္တော၊ ကိလေသာငြိမ်းပြီးသောသူသည်။ ဇယပရာဇယံ၊ အနိုင်အရှုံးကို။ ဟိတွာ၊ စွန့်၍။ သုခံ၊ ချမ်းသာစွာ။ သေတိ၊ နေရ၏။

စကားပြေ

အနိုင်ရသူသည် ရန်ကိုရပြန်၏။ ရှုံးသူသည် ဆင်းရဲစွာ နေရ၏။ ကိလေသာ ငြိမ်းပြီးသော ရဟန္တာသည် အနိုင်အရှုံးကိုစွန့်၍ ချမ်းသာစွာနေရ၏။

ဇယံ ဝေရံ ပဝသဘိ—သုတပါးကိုအောင်သောသူသည် ရှုံးသူက ရန်မရှိနိုင်သောကြောင့် ရန်ကိုတဖန် ရသည်မည်၏။

ဒုက္ခံ သေတိ ပရာဇိတော—သုတပါးက မိမိအား နိုင်လျှင် ဘယ်အခါ ရန်သူ၏ ကျောက်ကို မြင်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ပါအံ့နည်းဟု အလုံးစုံသော ဣရိယာပုထ်တို့တွင် (ဝါ) အချိန်ရှိတိုင်း ဆင်းရဲစွာသာလျှင် နေရ၏။

ဥပသန္ဓော—အရ ကိုယ်တွင်း၌ ရာဂစသောကိလေသာ ငြိမ်းပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

ပရာဇိတော=ပရာဇိယိတ္တာတိ ပရာဇိတော။ ပရာ+ဇိ+တ။

ဇယပရာဇယံ=ဇယော စ ပရာဇယော စ ဇယပရာဇယံ။ ဇယ+ပရာဇယ။

ကောသလရညော ပရာဇယဝတ္ထုပြီး၏

၁၅-သုခဝဂ်။ ၄-အညတရကုလဒါရိကာဝတ္ထု

၂၀၂။ နတ္ထိ ရာဂသမော အဂ္ဂိ၊ နတ္ထိ ဒေါသသမော ကလိ။

နတ္ထိ ခန္ဓသမာ ဒုက္ခာ၊ နတ္ထိ သန္တိပရံ သုခံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်စဉ် မင်္ဂလာဆွမ်းကို ဘုရားရှင်းနှင့် မဟာဓထရံကြီးတို့အား ကပ်စဉ် သတို့သမီးကိုကြည့်၍ ရာဂမီး တောက်လောင်နေသော သတို့သားကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ သတို့သားနှင့် သတို့သမီးတို့ သောတာပန်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ရာဂသမော၊ ရာဂနှင့်တူသော။ အဂ္ဂိ၊ မီးသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဒေါသသမော၊ ဒေါသနှင့်တူသော။ ကလိ၊ အပြစ်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ခန္ဓသမာ၊ ခန္ဓာနှင့်တူသော။ ဒုက္ခာ၊ ဆင်းရဲသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ သန္တိပရံ၊ နိဗ္ဗာန်ထက် လွန်မြတ်သော။ သုခံ၊ ချမ်းသာသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။

စကားပြေ

ရာဂနှင့်တူသောမီး မရှိ၊ ဒေါသနှင့်တူသော အပြစ် မရှိ၊ ခန္ဓာနှင့်တူသော ဆင်းရဲမရှိ၊ နိဗ္ဗာန်ထက် လွန်မြတ်သော ချမ်းသာမရှိ။

နတ္ထိ ရာဂသမော အင်္ဂိ - ရာဂသည် အခိုးအလုံ့မီးကျီးကိုမပြပဲ အတွင်း၌သာ လျှင် လောင်ကျွမ်းစေ၍ ပြာပြုခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သောကြောင့် ရာဂနှင့်တူသောမီး မရှိဟု ဆိုပါသည်။

နတ္ထိ ဒေါသသမော ကလိ - ဘယ်လိုအပြစ်ပင် ဖြစ်စေ ဒေါသနှင့် ကင်း၍ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ဒေါသနှင့်တူသောအပြစ် မရှိပါဟု ဆိုပါသည်။

နတ္ထိ ခန္ဓသမာ ဒုက္ခာ - ခန္ဓာကိုစောင့်ရှောက်ရသောဒုက္ခထက် ကြီးကပွယ်သော တပါးသောဒုက္ခ မရှိသောကြောင့် ခန္ဓာနှင့်တူသောဒုက္ခမရှိဟု ဆိုပါသည်။

နတ္ထိ သန္တိပရံ သုခံ - နိဗ္ဗာန်မှတပါးသော ချမ်းသာသည် သုခသာမည်၏။ နိဗ္ဗာန်သည် ပရမသုခမည်၏။

ရာဂသမော = ရာဂေန သမော ရာဂသမော။ ရာဂ + သမ။

ဒေါသသမော = ဒေါသေန သမော ဒေါသသမော။ ဒေါသ + သမ။

ကလိ = ကလယတိ ပရိမိယတိတိ ကလိ။ ကလိ + ဣ။

ခန္ဓသမာ = ခန္ဓေန သမော ခန္ဓသမော။ ခန္ဓ + သမ။

သန္တိပရံ = သမေတိတိ သန္တိ။ သမု + တိ။ သန္တိယာ ပရံ သန္တိပရံ။ သန္တိ + ပရ။

အညတရကုလဒါရိကာဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၅ - သုခဝဂ်။ ၅ - ကေဥပါသကဝတ္ထု

၂၀၃။ ဇိဃစ္စာ ပရမာ ရောဂါ၊ သင်္ခါရပရမာ ဒုခါ။

တေ ဥတွာ ယထာဘူတံ၊ နိဗ္ဗာနံ ပရမံ သုခံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်မှ ယူဇနာသုံးဆယ် ကွာဝေးသော အာဠဝီပြည်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဆင်းရဲသားဥပါသကာ တယောက်ကို အကြောင်းပြု၍ဟောတော်မူသည်။

ဆွမ်းအနုမောဒနာအဆုံး၌ ဆင်းရဲသားဥပါသကာသည် သောတာပန်ဖြစ်၍ ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဇိဃစ္စာ၊ ဆာလောင်မှုတ်သိပ်ခြင်းသည်။ ပရမာ ရောဂါ၊ အလွန်ကဲဆုံးရောဂါမည်၏။ သင်္ခါရာ၊ ခန္ဓာငါးပါး သင်္ခါရတရားတို့သည်။ ပရမာ ဒုခါ၊ အလွန်ကဲဆုံး ဆင်းရဲမည်ကုန်၏။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်သည်။ ပရမံ သုခံ၊ အလွန်ကဲဆုံးချမ်း

သာမည၏။ ပဏ္ဍိတော၊ ပညာရှိသည်။ ဧတံ၊ ဤအကြောင်းကို။ ယထာဘူတံ၊ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ။ ဥတု၊ သိ၍။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်ကို။ သစ္စိကဓေတံ၊ မျက်မှောက်ပြု၏။

စကားပြေ

ဆာလောင်မှတ်သိပ်ခြင်းသည် အလွန်ကဲဆုံးရောဂါမည်၏။ ခန္ဓာငါးပါးသင်္ခါရတရားတို့သည် အလွန်ကဲဆုံးဆင်းရဲမည်ကုန်၏။ နိဗ္ဗာန်သည် အလွန်ကဲဆုံးချမ်းသာမည်၏။ ပညာရှိသည် ဤအကြောင်းကိုသိ၍ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြု၏။

ဇီသစ္စာ ပရမာ ရောဂါ-တပါးသော ကျောက်ရောဂါ၊ ပလိပ်ရောဂါစသော ရောဂါသည် တကြိမ်ဆေးကုရုံဖြင့် ပျောက်သော်လည်းပျောက်ရာ၏။ တဇဏမူ ငြိမ်းသော်လည်း ငြိမ်းရာ၏။ ဆာလောင်ခြင်းရောဂါသည်ကား အမြဲမပြတ် ဆေးကုစားနေရသောကြောင့် ရောဂါအားလုံးတွင် အကြီးဆုံးရောဂါ မည်ပါသည်။

သင်္ခါရပရမာဋ္ဌသင်္ခါရ-အရ ခန္ဓာငါးပါးရသည်။

တရားဟောရန်အချိန်-ဆာလောင်နေသူအား တရားဟောလျှင် တရားသဘောသိရန် မလွယ်ကူသဖြင့် ဘုရားရှင်သည် အစာကျွေးပြီးမှတရားဟောသည်။
(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၀။)

ယထာဘူတံ=ဘူတဿ ယောဂံ ယထာဘူတံ။ ယထာ+ဘူတ။

ကေဥပါသကဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၅-သုခဝဂ်။ ၆-ပသေနဒီကောသလဝတ္ထု

၂၀၄။ အာရောဂျပရမာ လာဘာ၊ သန္တုဋ္ဌိပရမံ ဓနံ။
ဝိဿာသပရမာ ဉာတိ၊ နိဗ္ဗာနံ ပရမံ သုခံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဆန်တစ်တဲကုန်အောင်စား၍ လေးလံထိုင်းမှိုင်းကာ ဆင်းရဲရောက်နေသော ပသေနဒီကောသလမင်းကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

အာရောဂျံ၊ အနာရောဂါကင်းခြင်းသည်၊ ပရမာလာဘာ၊ အလွန်ကဲဆုံးလာဘ် မည်၏။ သန္တုဋ္ဌိ၊ ရောင့်ရဲမှု တင်းတိမ်မှုသည်။ -ရပ် ခန့်၊ အလွန်ကဲဆုံး ဥစ္စာမည် ၏စိစာသာ၊ အကျမ်းဝင်သူသည်၊ ပရမာ ဉာတိ၊ အလွန်ကဲဆုံး ဆွေမျိုးမည်၏။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်သည်။ ပရပ် သုခံ၊ အလွန်ကဲဆုံး ချမ်းသာမည်၏။

အာရောဂျပရမာလာဘာ—ရောဂါရှိသူသည် မိမိ၌ရှိသောမူရည် လာဘ်လာဘ တို့ကို မသုံးဆောင်နိုင်သောကြောင့် ၎င်းလာဘ်တို့သည် လာဘ်မမည်နိုင်။ ရောဂါမရှိသူအား အလုံးစုံသောလာဘ်တို့သည် လာဘ်မည်ကုန်သည်ဖြစ်၍ အနာ ကင်းခြင်းကို လွန်ကဲသောလာဘ်ဟု ဆိုပါသည်။

သန္တုဋ္ဌိပရပ် ခန့်-လူဖြစ်စေ ရဟန်းဖြစ်စေ မိမိရသမျှပျော့ပျော်ခြင်း၊ မိမိရှိ သောသစ္စည်းဖြင့် ရောင့်ရဲခြင်းကို သန္တုဋ္ဌိဟု ခေါ်ပါသည်။

ဝိဿာသပရမာ ဉာတိ-မိဘပင်ဖြစ်သော်လည်း အကျမ်းဝင်ခြင်း မရှိပါက ဉာတိမမည်။ ဆွေမျိုးပင်မဟုတ်သော်လည်း အကျမ်းဝင်ခြင်းရှိပါက လွန်ကဲ ထူးမြတ်သော ဉာတိမည်၏။

ပသေနဒီကောသလထမင်း၏ ချမ်းသာ

၁။ ဆန်တစ်စိတ်နှင့် ဟင်းလျာများကို နေ့စဉ်စားသော မင်းသည် ဘုရား နှင့်ပေးသော နည်းဖြင့် အစားလျော့သဖြင့် တကွမ်းစားမျှသော ဆန်နှင့်ပင် ဟင်းလျာကို စားသောထင်ပါ ပေါ့ပါးသော ကိုယ်ရှိလာသည်။ သမင် မြင်းကိုပင် လိုက်၍ ဖမ်းနိုင်သော အားအစွမ်းရှိလာသည်။ ဤကား ပထမချမ်းသာမှု ဖြစ်သည်။

၂။ သမီးတော် ဝဇီရ မင်းသမီးကို တူးထွက်သောဘဝတို့နှင့် လက်ထပ် ပေးသဖြင့် တူတော်နှင့် ဝမ်းမတိုက်ရတော့သဖြင့် ရန်ငြိမ်းခြင်းသည် စုတိယ ချမ်းသာမှုဖြစ်သည်။

၃။ ပျောက်သွားသော နန်းစဉ်ပစ္စည်းကို ပြန်တွေ့ခြင်းသည် တတိယ ချမ်းသာမှုဖြစ်သည်။

၄။ ဘုရားရှင်၏ သဘောတို့နှင့် ရင်းနှီးလိမ့် သဘာဝင်မင်းသမီးကို မိဂုဏ် ပြောက်ရခြင်းသည် စတုတ္ထ ချမ်းသာမှုဖြစ်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ ထင်တထထနှင့် ဝဇီရကုမာရီသည် ပေခင်းနှစ်ပေ တဝမ်းကွဲ ဖြစ်သည်။

(ဇမ္ဗူ ၆၊ ၂၁၂၂)

အာရောဂျပရမာ = အာရောဂျ + ပရမာ။

အာရောဂုံ = အရောဂဿ ဘာဝေါ အာရောဂုံ။ အရောဂ + ကျ။

သန္တုဋ္ဌိပရမံ = သန္တုဋ္ဌိ + ပရမံ။

ဝိဿာသပရမာ = ဝိဿာသော + ပရမာ။

ဝိဿာသော = ဝိဿတိတိ ဝိဿာသော။ ဝိ + သသ် + က။

နိဗ္ဗာနပရမံ = နိဗ္ဗာနံ + ပရမံ။

ပဿေနဒိကောသလဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၅-သုခဝဂ်။ ၇-တိဿတ္ထေရဝတ္ထု

၂၀၅။ ပဝိဝေကရသံ ပိတွာ၊ ရသံ ဥပသမဿ စ။

နိဒ္ဒရော ဟောတိ နိပ္ပပါပေါ၊ ဓမ္မပိတိရသံ ပိဝံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ဝေသာလီပြည်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် တရားဖြင့် ပူဇော်သော တိဿထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ တိဿထေရ် ရဟန္တာဖြစ်သည်။

အနက်

ပဝိဝေကရသံ၊ တယောက်တည်းနေခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသော တရားအရသာကို လည်းကောင်း။ ဥပသမဿ၊ ကိလေသာအပူငြိမ်းရာနိဗ္ဗာန်၏၊ ရသံ စ၊ အရသာကို လည်းကောင်း။ ပိတွာ၊ သောက်ရသောကြောင့်။ နိဒ္ဒရော၊ ကိုယ်တွင်း၌ ရာဂစသော ပူပန်မှုကင်း၏။ နိပ္ပပါပေါ၊ မကောင်းမှုလည်းကင်း၏။ ဓမ္မပိတိရသံ၊ လောကုတ္တရာတရားကိုးပါး၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော နှစ်သိမ့်မှုပိတိအရသာကို။ ပိဝံ-ပိဝန္တောပိ၊ သောက်ရသောသူသည်လည်း။ နိဒ္ဒရော၊ ၏။ နိပ္ပပါပေါ၊ မကောင်းမှုလည်းကင်း၏။

စကားပြေ

တယောက်တည်းနေခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော တရားအရသာနှင့် ကိလေသာအပူငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်အရသာတို့ကို သောက်ရသူသည် လည်းကောင်း၊ လောကုတ္တရာတရားကိုးပါး၏ အစွမ်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော နှစ်သိမ့်မှုပိတိအရသာကို သောက်ရသူသည် လည်းကောင်း ပူပန်မှုကင်း၏၊ မကောင်းမှုမှလည်း ကင်း၏။

ပိတုာ—ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းစသည်တို့ကို ပြ၍ အာရုံပြုသော အားဖြင့် မျက်မှောက်ပြုခြင်းကို သောက်သည်ဟု ဆိုပါသည်။

ဥပသမ—ကိလေသာငြိမ်းခြင်းကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို ဥပသမခေါ်ပါသည်။

နိဒ္ဒရော-နိပ္ပါပေါ—ပဝိဝေကရသ ဥပသမရသ နှစ်ပါးကို သောက်သုံး ခြင်း ဖြင့် အာသဝေါကုန်ပြီးသော ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်သည် ကိုယ်တိုင်း၌ ရာဂစသော ပူပန်မှုမရှိခြင်းကြောင့် နိဒ္ဒရ၊ နိပ္ပါပ ဖြစ်သည်။

လောကုတ္တရာတရားကိုးပါး၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော ပီတိဟူသော အရသာ ကို သောက်သော သူသည်လည်း နိဒ္ဒရ နိပ္ပါပ ဖြစ်သည်။

ဓမ္မပီတိရသံ-၌ ဓမ္မအရ—လောကုတ္တရာတရားကိုးပါးရ၏။

ပဝိဝေကရသံ=ပဝိဝေကတော (ဥပ္ပန္နံ)ရသံ ပဝိဝေကရသံ။ ပဝိဝေက+ရသ။
ပဝိဝေကော=ပ+ဝိ+ဇာ+ဏ။

နိဒ္ဒရော=နတ္ထိ ဒရော ယဿာတိ နိဒ္ဒရော။ နိ+ဒရ+ယ။

နိပ္ပါပေါ=နတ္ထိ ပါပေါ ယဿာတိ နိပ္ပါပေါ။ နိ+ပါပ+ယ။

ဓမ္မပီတိရသံ=ပီယတေ ပီတိ။ ပီ+တိ။ ပီတိယာ ရသော ပီတိရသော။
ပီတိ+ရသံ။

ဓမ္မေန(ဥပ္ပန္နော) ပီတိရစသော ဓမ္မပီတိရသော။ ဓမ္မ+ပီတိရသ။

တိဿတ္ထေရ ဝတ္ထုပြီး၏

၁၅-သုခဝဂ်။ ဂ-သက္ကဝတ္ထု

၂၀၆။ သာဟု ဒဿနမရိယာနံ၊ သန္တိဝါသော သဒါ သုခေါ။
အဒဿနေန ဗာလာနံ၊ နိစ္စမေဝ သုခိ သိယာ။

၂၀၇။ ဗာလသင်္ဂတစာရီဟိ၊ ဒိဃံမဒ္ဓါန သောစတိ။
ဒုက္ခော ဗာလေဟိ သံဝါသော၊ အမိတ္တေနော သဗ္ဗဒါ။
ဓီရော စ သုခသံဝါသော၊ ဉာတိနံဝ သမာဂမော။

တဿာ ဟိ—

၂၀၈။ ဓီရဉ္စ ပညဉ္စ ဗဟုဿုတဉ္စ၊ ဓောရယှသီလံ ဝတဝန္တမရိယံ။
တံ တာဒိသံ သပ္ပုရိသံ သုမေခံ၊ ဘဇေထ နက္ခတ္တပထံ ဝ စန္ဒိမာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ဝေဠုဝရ္ဗာ၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မကျန်းမာတော်မူသော ဘုရားရှင်၏ဝမ်းသွေးတို့ကို မိမိကိုယ်တိုင် သုတ်သင်သော သိကြားမင်းကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

အရိယာနံ၊ သူတော်ကောင်းတို့ကို။ ဒဿနံ၊ ဖူးမြင် တွေ့မြင်ရခြင်းသည်။ သာဟု·သာဓု၊ ကောင်း၏။ သန္တိဝါသော၊ သူတော်ကောင်းတို့နှင့် ပေါင်းဖော်ရခြင်းသည်။ သဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ သုခေါ၊ ချမ်းသာ၏။ ဗာလာနံ၊ သူမှိုက်တို့ကို။ အဒဿနေန၊ မတွေ့မြင်ရခြင်းဖြင့်။ နိစ္စမေဝ၊ အမြဲပင်။ သုခံ၊ ချမ်းသာသည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။

ဗာလသင်္ဂတစာရီ၊ သူမှိုက်တို့နှင့်ပေါင်းဖော်၍ လှည့်လည်သောသူသည်။ ဒီဃမဒ္ဒါနံ၊ ကာလရှည်မြင့်စွာ။ ဓဿာစတိ၊ စိုးရိမ်ရ၏။ ဗာလေဟိ၊ သူမှိုက်တို့နှင့်။ သံဝါသော၊ အတူနေရခြင်းသည်။ အမိတ္တေန၊ ရန်သူနှင့်။ သံဝါသော ဣဝ၊ အတူနေသကဲ့သို့။ သဗ္ဗဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ ဒုက္ခော၊ ဆင်းရဲရ၏။ ဉာတိနံ၊ ဆွေမျိုးတို့နှင့်။ သမာဂမော၊ အတူတကွနေထိုင်ရခြင်းသည်။ သုခေါ၊ ချမ်းသာ၏။ ဓီရော-ဓီရေန၊ ပညာရှိနှင့်။ သုခသံဝါသော၊ ချမ်းသာစွာ အတူနေရခြင်းသည်။ သုခေါ ဣဝ၊ ချမ်းသာသကဲ့သို့တည်း။

တသ္မာဟိ၊ ထို့ကြောင့်သာလျှင်။ ဓီရဉ္စ၊ တည်ကြည်သော။ ပညဉ္စ၊ ပညာရှိသော။ ဗဟုဿုတဉ္စ၊ အကြားအမြင်လည်းများသော။ ဓောရယုသီလံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ဉာဏ်ရောက်ရန် ဝန်ကိုဆောင်လေ့ရှိသော။ အရိယံ၊ မြတ်သော။ ဝတဝန္တံ၊ သီလနှင့်ဓူတင်အကျင့်လည်းရှိသော။ တာဒိသံ၊ ထိုသို့သဘောရှိသော။ သုမေဓံ၊ ပညာရှိသော။ သပ္ပုရိသံ၊ သူတော်ကောင်းကို။ စန္ဒိမာ၊ လမ်းသည်။ နက္ခတ္တပထံ၊ နက္ခတ်တို့သွားရာလမ်းခရီးကို။ ဘဇတိ ဣဝ၊ ချဉ်းကပ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ ဘဇေထ၊ မှီဝဲဆည်းကပ်ရာ၏။

စကားပြေ

သူတော်ကောင်းကို ဖူးမြော်တွေ့မြင်ရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ သူတော်ကောင်းတို့နှင့် တနေရာတည်း အတူနေရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ သူတော်ကောင်းတို့၏ ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ် ပြုခွင့်ရခြင်းသည်လည်းကောင်း ကောင်း၏။ ချမ်းသာ၏။ သူမှိုက်တို့ကို မတွေ့မြင်ရခြင်းသည် အမြဲပင် ချမ်းသာ၏။

သူမိုက်တို့နှင့် ပေါင်းရခြင်းသည် ကြာရှည်စွာ စိုးရိမ်ရ၏။ သူမိုက်တို့နှင့် ပေါင်းရခြင်းသည် ရန်သူနှင့် အခါခပ်သိမ်း ပေါင်းရသကဲ့သို့ ဆင်းရဲရ၏။ ပညာရှိနှင့် အတူတကွနေထိုင်ရခြင်းသည် ဆွေမျိုးတို့နှင့် နေရသကဲ့သို့ ချမ်းသာ၏။

ထို့ကြောင့် သမာဓိ ပညာ ဗဟုသုတ အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်ရောက်ရန် ဝန်ဆောင်လေ့ရှိသော သီလ ဓူတင် အကျင့်ရှိသော ပညာရှိသူတော်ကောင်းကို လမ်းသည် ကောင်းကင်ဧရိယာသို့ ချဉ်းကပ်သကဲ့သို့ မှီဝဲဆည်းကပ်ရာ၏။

သန္နိဝါသော—အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် တနေရာတဌာန၌ အတူနေခြင်းသာ မဟုတ်၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ်ကို ပြုခွင့်ရခြင်းကိုလည်း သန္နိဝါသဟု ဆိုပါသည်။

ဒီသမဒ္ဓါန သောစတိ—ခြံစည်းရိုးစသည်ကို ဖျက်ရန်ပြောသော သူမိုက်နှင့် အလိုတူပြုမိလျှင် လက်ဖြတ်ခံရခြင်းစသော ဒဏ်သို့ရောက်၍ ကာလကြာမြင့်စွာ စိုးရိမ်နေရ၏။

အမိတ္တေနဝ သဗ္ဗဒါ-၌ အမိတ္တ—အရ—သံလျက်စွဲသောရန်သူနှင့် အတူနေရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အဆိပ်ရှိသောသတ္တဝါနှင့် အတူနေရခြင်းသည်လည်းကောင်း အမြဲဆင်းရဲနေရသကဲ့သို့ သူမိုက်နှင့်ပေါင်းဖော်နေရခြင်းသည် အမြဲဆင်းရဲနေရ၏။

ဓီရံ—အရ သမာဓိရှိသူရ၏။

ပညံ—အရလောကီပညာ လောကုတ္တရာပညာနှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

ဗဟုသုတံ—အရ အာဂမ အဓိဂမနှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

ဓောရယုသီလ—အရ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်စေနိုင်သော ဝန်ကိုဆောင်သော အလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

ဝတဝန္တံ—အရ သီလအကျင့် ဓူတင်အကျင့်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

အရိယံ—အရ ကိလေသာမှ ဝေးကွာသော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

သတ္တ—နတ်များသည် လူတို့၏အနံ့အသက်ကို ယူဇနာတရာမှစ၍ လည်တွင် ချည်နှောင်ထားသော ခွေးကောင်ပုပ်အနံ့ကဲ့သို့ ထင်မှတ်သည်။

သာဟု-သာဓု=သာဓေတိ နိပ္ပါဒေတိတိ သာဓု။ သာဓ်+ဥ။

ဗာလသင်္ဂတစာရီ=သင်္ဂရံ စရတိ သိလေနာတိ သင်္ဂတစာရီ။ သင်္ဂတ
+စရံ+ဏီ။

ဗာလေန သင်္ဂတစာရီ ဗာလသင်္ဂတစာရီ။ ဗာလ+
သင်္ဂတစာရီ။

အဒ္ဓါ=အတတိ သတတံ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိတိ အဒ္ဓါ။ အတ်+တ။ သတ္တာနံ
ဇီဝိတံ အသတိ ခေပေတိတိ အဒ္ဓါ။ အသ်+တ။ (အာကာရန္တ ပုလ္လိင်)

ဗဟုဿုတံ=ဗဟူဟိ သုတာနိ ယဿာတိ ဗဟုဿုတော။ ဗဟု+သုတ+ယ။

ဓောရယုသီလံ=ဓောရယု သီလံ ယဿာတိ ဓောရယုသီလော။ ဓောရယု+
သီလ+ယ။

ဓောရယု=ဓူရယု ဝဟတိတိ ဓောရယု။ ဓူရ+ယုဏ္ဍံ (ဣာဒိ)

နက္ခတ္တပထံ=နက္ခတ္တာနံ ပထော နက္ခတ္တပထော။ နက္ခတ္တ+ပထ။

သက္ကဝတ္ထုပြီး၏။

သုခဝဂ်ပြီး၏။

၁၆-ပိယဝဂ်

၁-တယောဇနပဗ္ဗဇိတဝတ္ထု

၂၀၉။ အယောဂေ ယုဉ္ဇေမတ္တာနံ၊ ယောဂသ္မိဉ္စ အယောဇယံ။
အတ္ထံ ဟိတုာ ပိယဂ္ဂါဟိ၊ ပိဟေတိတ္တာနုယောဂိနံ။

၂၁၀။ မာ ပိယေဟိ သမာဂဉ္စိ၊ အပ္ပိယေဟိ ကုဒါစနံ။
ပိယာနံ အဒဿနံ ဒုက္ခံ၊ အပ္ပိယာနဉ္စ ဒဿနံ။

၂၁၁။ တဿှာ ပိယံ န ကယိရာထ၊ ပိယာပါယော ဟိ ပါပကော။
ဂန္ဓာ တေသံ န ဝိဇ္ဇန္တိ၊ ယေသံ နတ္ထိ ပိယာပိယံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သံယောဇဉ်အားကြီးလျက် ရဟန်းပြုကြသော
သားအမိ သားအဖသုံးယောက်တို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောဟော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်
ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ကို။ အယောဂေ၊ မသင့်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်း၌။
(ဝါ) ဝေသီဂေါစရစသော ဌာနခြောက်ပါး၌။ ယုဉ္ဇ-ယုဉ္ဇန္တော၊ လုံ့ လပြုလျက်။
ယောဂသ္မိ '၊ သင့်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်း၌။ အယောဇယံ-အယောဇ-
ယန္တော၊ လုံ့ လမပြုပဲ။ အတ္ထံ၊ သိက္ခာသုံးပါးတည်းဟူသော အကျိုးကို။ ဟိတုာ
စွန့်လွှတ်၍။ ပိယဂ္ဂါဟိ၊ ငါးပါးအာရုံကာမဂုဏ်ဟူသော ချစ်ဖွယ်ကို စွဲလမ်းသော
သူသည်။ အတ္တာနုယောဂိနံ၊ ကိုယ်တိုင်း သီလစသည်တို့ကို အားထုတ်သူတို့၏
အကျိုးကို။ ပိယေဟိ၊ လိုလားတောင့်တ၏။

ပိယေဟိ စ၊ ချစ်သော သူတို့နှင့်လည်း။ မာသမာဂဉ္စိ၊ မပေါင်းနှင့်။ အပ္ပိ-
ယေဟိ စ၊ မုန်းသော သူတို့နှင့်လည်း။ ကုဒါစနံ၊ တရံတခါမျှ။ မာသမာဂဉ္စိ၊
မပေါင်းနှင့်။ ပိယာနံ၊ ချစ်သောသူတို့ကို။ အဒဿနံ၊ မမြင်ရခြင်းသည်လည်း။
ဒုက္ခံ၊ ဆင်းရဲ၏။ အပ္ပိယာနံ၊ မုန်းသော သူတို့ကို။ ဒဿနံ စ၊ မြင်ရခြင်းသည်
လည်း။ ဒုက္ခံ၊ ဆင်းရဲ၏။

တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ပိယံ၊ ချစ်ခြင်း စွဲလမ်းခြင်းကို။ န ကယိဓာထ၊ မပြုရာ။ ပိယာပါယော၊ ချစ်သောသူ စသည်တို့နှင့် ကွေကွင်းရခြင်းသည်။ ပါပကောဟိ- ပါပကောဝေ၊ မကောင်းသည်သာလျှင်တည်း။ ယေသံ၊ အကြံသို့တို့အား။ ပိယာပိယံ၊ ချစ်ခြင်း မုန်းခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ တေသံ၊ ထိုသို့ချစ်ခြင်း မုန်းခြင်းမရှိသူတို့အား။ ဂန္ဓာ၊ အနှောင်အဖွဲ့တို့သည်။ န ဝိဇ္ဇန္တိ၊ မရှိကုန်။

စကားပြေ

မိမိကိုယ်ကို မသင့်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းမှု၌ ယှဉ်၍ သင့်သောနှလုံးသွင်းမှု၌ မယှဉ်ပဲ အကျိုးစီးပွားကို စွန့်လွှတ်သော သူသည် ကိုယ်တိုင်အားထုတ်သူ၏ အကျိုးကို လိုလား တောင့်တတတ်၏။

ချစ်သောသူနှင့်လည်းကောင်း၊ မုန်းသောသူနှင့်လည်းကောင်း မပေါင်းနှင့်။ ချစ်သူကိုမမြင်ရလျှင် ဆင်းရဲရ၏၊ မုန်းသူကိုမြင်နေရလျှင် ဆင်းရဲရ၏။

ထို့ကြောင့် ချစ်ခြင်းကိုပြုနှင့်။ ချစ်သောသူနှင့် ကွေကွင်းရခြင်းသည် မကောင်း။ ချစ်ခြင်းမုန်းခြင်း မရှိသူတို့အား အနှောင်အဖွဲ့တို့ မရှိကုန်။

အယောဂေ—အားထုတ်သင့်သော အယောနိသောမနသိကာရ၊ ပြည့်တန်ဆာမအိမ်၌ ကျက်စားခြင်းသော ခြောက်ပါးသော မကျက်စားသင့်ရာကို မှီဝဲခြင်းကို ခေါ်ပါသည်။

ယောဂသ္မိံ—အားထုတ်သင့်သော ယောနိသောမနသိကာရ၊ ပြည့်တန်ဆာမအိမ်၌ ကျက်စားခြင်းစသော ကျက်စားသောခြောက်ပါး၊ မကျက်စားသင့်ရာကို မမှီဝဲခြင်းကို ခေါ်ပါသည်။

အတ္တံ ဟိတွာ—၌ အတ္တအရ ရဟန်းပြုရာအခါမှစ၍ အဓိသီလသိက္ခာ၊ အဓိစိတ္တသိက္ခာ၊ အဓိပညာသိက္ခာဟူသော သိက္ခာသုံးပါးရ၏။

ပိယဂုဟိ—၌ ပိယဟူသည် ငါးပါးသော ကာမဂုဏ်ကို ဆိုသည်။

ပိဟေတတ္တာနုယောဂိနံ— အယောနိသောမနသိကာရကိုလုံ့လပြု၍ ယောနိသောမနသိကာရကို လုံ့လမပြုပဲ သိက္ခာသုံးပါးကိုစွန့်ပြီးလျှင် ကာမဂုဏ်ငါးပါးကို ယူလေ့ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည် သာသနာတော်၌ မပျော်ပိုက်ပဲ လူထွက်ပြီးသော နောက်အခါတွင် ယောနိသောမနသိကာရကို လုံ့လပြုပြီး သီလစသည်ကို ပြည့်စုံစေ၍ နတ်လူတို့၏အထံမှ ပူဇော်ခြင်းကို အလိုရှိသည်ကို ဆိုလိုသည်။

ဂန္ဓာ တေသံ န ဝိဇ္ဇန္တိ—ပိယပုဂ္ဂိုလ်မရှိသူအား အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ဓာ အပ္ပိယပုဂ္ဂိုလ်မရှိသူအား ဗျာပါဒကာယဂန္ဓာ ပျောက်ကင်းသည်။ ယင်းဂန္ဓာနှစ်ပါး ပျောက်ကင်းသော် ကြွင်းဂန္ဓာနှစ်ပါးလည်း ပျောက်ကင်းသည်။

အတ္တံ=ကာရဏေန အရိယတိ ပဝတ္တိယတိတိ အတ္တော။ အရ်+ထ။

ပိယဂ္ဂါဟိ=ပိယံ ဂဏှာတိ သီလေနာတိ ပိယဂ္ဂါဟိ။ ပိယ+ဂဟ်+ဏိ။

ပိယေတတ္တာနုယောဂိနံ=ပိယေတိ+အတ္တာနုယောဂိနံ။

အတ္တာနုယောဂိ=အတ္တာနံ အနုယုဉ္ဇတိ သီလေနာတိ အတ္တာနုယောဂိ။
အတ္တ+မနု+ယုဇ+ဏိ။

ပိယာပါယော=ပိယေဟိ အပါယော ပိယာပါယော။ ပိယ+အပါယ။
အပါယော=အပ+ဣ+ဏ။

ပိယာပိယံ=ပိယဉ္ဇ အပိယဉ္ဇ ပိယာပိယံ။ ပိယ+အပိယ။

ဂန္ဓာ=ဂန္ဓေတိတိ ဂန္ဓော။ ဂန္ဓ+အ။

တယောဇနပဗ္ဗဇိတဝတ္ထုပြီး၏။

၁၆—ပိယဝဂ်။ ၂-အညတရကုဋ္ဌမ္မိကဝတ္ထု

၂၁၂။ ပိယတော ဇာယတိ သောကော၊ ပိယတော ဇာယတိ ဘယံ။
ပိယတော ဝိပုမုတ္တဿ၊ နတ္ထိ သောကော ကုတော ဘယံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သားသေဆုံး၍ အလုပ်အကိုင်ကိုမလုပ်ကိုင်ပဲ
သုသာန်သို့သွား၍ငိုနေသော သူကြွယ်တဦးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်
မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် သူကြွယ်တို့ သောတာပန်
စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ပိယတော၊ ချစ်ခင်မှုကြောင့်၊ သောကော၊ စိုးရိမ်မှုသည်။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။
ပိယတော၊ ချစ်ခင်မှုကြောင့်။ ဘယံ၊ ကြောက်ရွံ့မှုသည်။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။
ပိယတော၊ ချစ်ခင်မှုမှ။ ဝိပုမုတ္တဿ၊ ကင်းလွတ်သောသူအား။ ကုတော၊

စကားပြေ

ချစ်ခင်မှုကြောင့် စိုးရိမ်မှု ကြောက်ရွံ့မှုသည် ဖြစ်၏။ ချစ်ခင်မှုမှကင်းလွတ်သူ အား စိုးရိမ်မှု ကြောက်ရွံ့မှု မရှိနိုင်တော့သည်သာတည်း။

ပိယ-အရ သတ္တ သင်္ခါရတို့၌ ချစ်ခင်မှုလောဘ။

သောကဋ္ဌိမ်းကြောင်းတရား

သေခြင်းတရားသည် တနေရာတည်း၌သာ တယောက်တည်း၌သာ ဖြစ်သည် မဟုတ်။ ဘဝဖြစ်နေသမျှ သတ္တဝါတိုင်း သေမည်သာဖြစ်သည်။ တစုံတခုသော သင်္ခါရတရားမျှ မြဲသည်မရှိ။ သေခြင်းသဘောရှိသောတရားသည် သေပြီး၊ ကွဲခြင်း သဘောရှိသော တရားသည် ကွဲမည်သာဖြစ်သည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၁၈၀။)

ပိယတော = ပိယာယိတဗ္ဗံ ပိယံ။ ပီ + ကျ (ရသာဒိ)။

အညတရကုဋ္ဌုမ္ပိကဇတ္ထု ပြီး၏။

၁၆ - ပိယဝဂ်။ ၃ - ဝိသာခါဝတ္ထု

၂၁၃။ ပေမတော ဇာယတိ သောကော၊ ပေမတော ဇာယတိ ဘယံ။

ပေမတော ဝိပ္ပမုတ္တဿ၊ နတ္ထိ သောကော ကုတော ဘယံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန် ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မိမိသဘောကျအတိုင်း သံဃာတော် များအား ပြုစုနေသော မြေးမ သုဒတ္တ သေ၍ ဆင်းရဲခြင်းသို့ ရောက်နေသော ဝိသာခါ ကျောင်းအမကြီးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ပေမတော၊ မြတ်နိုးမှုကြောင့်။ သောကော၊ စိုးရိမ်မှုသည်။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။ ပေမတော၊ မြတ်နိုးမှုကြောင့်။ ဘယံ၊ ကြောက်ရွံ့မှုသည်။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။ ပေမတော၊ မြတ်နိုးမှုမှ။ ဝိပ္ပမုတ္တဿ၊ ကင်းလွတ်သောသူအား။ ကုတော၊ အဘယ်မှာ။ သောကော၊ စိုးရိမ်မှုသည်။ ဘယံ၊ ကြောက်ရွံ့မှုသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိမည်နည်း။ နတ္ထိ၊ မရှိသည်သာတည်း။

စကားပြေ

မြတ်နိုးမှုကြောင့် စိုးရိမ်မှု ကြောက်ရွံ့မှုသည် ဖြစ်လာ၏။ 'ထိုမြတ်နိုးမှုမှ ကင်းလွတ်သောသူအား စိုးရိမ်မှု ကြောက်ရွံ့မှု မရှိသည်သာတည်း။

ပေမ-အရ သားသမီးတို့၌ ချစ်ခင်မှုလောဘ ရ၏။

ပေမတော=ပိယာယိတဗ္ဗံ ပေမံ။ ပိ+မနံ။

ဝိသာခါဝတ္ထုပြီး၏။

၁၆-ပိယဝဂ်၊ ၄-လိစ္ဆဝိဝတ္ထု

၂၁၄။ ရတိယာ ဇာယတိ သောကော၊ ရတိယာ ဇာယတိ ဘယံ။

ရတိယာ ဝိပုမုတ္တဿ၊ နတ္ထိ သောကော ကုတော ဘယံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ဝေသာလိပြည်ကို အမှီပြု၍ ပြာသာဒ်ဆောင်ပေါက်သော ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ပြည် တန်ဆာမကို ခေါ်၍ ဥယျာဉ်သို့ ပျော်ပါးရန် သွားကြသော လိစ္ဆဝိမင်းတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနိက္ခ

ရတိယာ၊ ကာမဂုဏ်၌ မွေ့လျော်မှုကြောင့်။ သောကော၊ စိုးရိမ်မှုသည်။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။ ရတိယာ၊ ကာမဂုဏ်၌ မွေ့လျော်မှုကြောင့်။ ဘယံ၊ ကြောက်ရွံ့မှုသည်။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။ ရတိယာ၊ ကာမဂုဏ်၌ မွေ့လျော်မှုမှ ဝိပုမုတ္တဿ၊ ကင်းလွတ်သူအား။ ကုတော၊ အဘယ်မှာ။ သောကော၊ စိုးရိမ် မှုသည်။ ဘယံ၊ ကြောက်ရွံ့မှုသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိမည်နည်း။ နတ္ထိ၊ မရှိသည် သာတည်း။

စကားပြေ

ကာမဂုဏ်၌ မွေ့လျော်မှုကြောင့် စိုးရိမ်ကြောက်ရွံ့မှုသည် ဖြစ်၏။ ကာမဂုဏ်၌ မွေ့လျော်မှုမှ ကင်းလွတ်သူအား စိုးရိမ်မှု ကြောက်ရွံ့မှုသည် မရှိတော့သည် သာတည်း။

ရတိ- အရ ကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့၌ မွေ့လျော်မှုလောဘ ရ၏။

ရတိယာ=ရမဏံ ရတိ။ ရမု+တိ။

လိစ္ဆဝိဝတ္ထုပြီး၏။

၁၆-ပိယဝဂ်။ ၅-အနိတ္ထိဂန္ဓကုမာရဝတ္ထု

၂၁၅။ ကာမတော ဇာယတိ သောကော၊ ကာမတော ဇာယတိ ဘယံ။
ကာမတော ဝိပ္ပမုတ္တဿ၊ နတ္ထိ သောကော ကုတော ဘယံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မဒ္ဒတိုင်း သာဂလမြို့သူ၏ ချောမော
လှပပုံကို ကြားခြင်းဖြင့် ချစ်ခင်နှစ်သက်ပြီး ကွယ်လွန်ကြောင်း တဖန်ကြားသော
အခါ စိုးရိမ်သောကရောက်နေသော သာဝတ္ထိပြည်သား သဌေးသား အနိတ္ထိဂန္ဓ
သတို့သားကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဗြဟ္မဒုတုံမှ လာသော
အနိတ္ထိဂန္ဓသတို့သား သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ကာမတော၊ ဝတ္ထုကာမ ကိလေသာကာမကြောင့်။ သောကော၊ စိုးရိမ်
မူသည်။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။ ကာမတော၊ ကြောင့်။ ဘယံ၊ သည်။ ဇာယတိ၊
၏။ ကာမတော၊ ဝတ္ထုကာမ ကိလေသာကာမမှ။ ဝိပ္ပမုတ္တဿ၊ ကင်းလွတ်သော
သူအား။ သောကော၊ စိုးရိမ်မူသည်။ ဘယံ၊ ကြောက်ရွံ့မူသည်။ ကုတော၊
အဘယ်မှာ။ အတ္ထိ၊ ရှိမည်နည်း။ နတ္ထိ၊ မရှိသည်သာတည်း။

စကားပြေ

ဝတ္ထုကာမ ကိလေသာကာမကြောင့် စိုးရိမ်မှု ကြောက်ရွံ့မူသည် ဖြစ်၏။
ထိုကာမမှ ကင်းလွတ်သူအား စိုးရိမ်မူသည် မရှိတော့သည်သာတည်း။

ကာမ-အရ ဝတ္ထုကာမ ကိလေသာကာမ ရ၏။

အနိတ္ထိဂန္ဓအမျိုးသား

အနိတ္ထိဂန္ဓအမျိုးသားသည် ဗြဟ္မဒုပြည်မှ လာသည်။ သာဝတ္ထိပြည်တွင်
စည်းစိမ်ဥစ္စာကြွယ်ဝသော အမျိုး၌ ဖြစ်သည်။ မိန်းမအနီးသို့ မသွားလို။
မိန်းမများချီလျှင် ငိုတတ်သည်။ ခေါင်းခုဖြင့် အနိတ္ထိဂန္ဓသူငယ်ကို ယူပြီး

နို့ချိုတိုက်ကျွေးရသည်။ အရွယ်ရောက်လာသော အနိတ္ထိဂန္ဓအမျိုးသားကို မိဘများက အိမ်ထောင်ချပေးမည်ဟု ကြိမ်ဖန်များစွာပြောဆိုသောအခါ ရွှေစင်ရုပ်ကို မိမိသဘောကျ ရွှေပန်းထိမ်တို့ကို ထူစေသည်။ ယင်းရွှေစင်ရုပ်နှင့် တူသောအမျိုးသမီးကိုရလျှင် အိမ်ထောင်ပြုမည်ဟု မိဘများထံ ဝန်ခံလိုက်သည်။

လိမ္မာပါးနပ်သော ပုဏ္ဏားတို့သည် မဒ္ဒဘိုင်း သာဂလမြို့သူကို ခန်းဝင်ပစ္စည်း အဖြစ်ဖြင့် ရွှေစင်ရုပ်ပေးခဲ့ကြသည်။ အနိတ္ထိဂန္ဓအမျိုးသားနှင့် မိဘများ အလွန်သဘောကျကာ အမျိုးသမီးကို သာဝတ္ထိပြည်သို့ ခေါ်ဆောင်လာရာ အလွန်နူးညံ့သိမ်မွေ့သော အမျိုးသမီးသည် လေနာရောဂါဖြင့် လမ်းတွင်သေဆုံးသည်။ ယင်းအမျိုးသမီးသေဆုံးကြောင်း ကြားရသောအခါ ရှေးဦးအစ မိန်းမမယူလိုဟု ငြင်းပယ်သော်လည်း အနိတ္ထိဂန္ဓအမျိုးသားမှာ သောကမီးတောက်လောင်သည်။ သို့သော် ဘုရားရှင်တည်းဟူသော မိတ်ဆွေကောင်း၏ တရားတော်ကြောင့် သောတာပန်ဖြစ်သည်။

(ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၇၄။)

ကမတော=ကမီယတေ ကမော။ ကမု+ဏ။

အနိတ္ထိဂန္ဓကုမာရဝတ္ထုပြီး၏။

၁၆-ပိယဝဂ်။ ၆-အညတရဗြာဟ္မဏဝတ္ထု။

၂၁၆။ တဏှာယ ဇာယတိ သောကော၊ တဏှာယ ဇာယတိ ဘယံ။
တဏှာယ ဝိပ္ပမုတ္တဿ၊ နတ္ထိ သောကော ကုတော ဘယံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်လည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် စပါးခင်းကိုမှီးဖျက်၍ စိုးရိမ်နေသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပုဏ္ဏားကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပုဏ္ဏား သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

တဏှာယ၊ တဏှာကြောင့်။ သောကော၊ စိုးရိမ်မှုသည်။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။ တဏှာယ၊ ကြောင့်။ ဘယံ၊ ကြောက်ရွံ့မှုသည်။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။ တဏှာယ၊ တဏှာမှ။ ဝိပ္ပမုတ္တဿ၊ ကင်းလွတ်သူအား။ ကုတော၊ အဘယ်မှာ။ သောကော၊ စိုးရိမ်မှုသည်။ ဘယံ၊ ကြောက်ရွံ့သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိမည်နည်း။ နတ္ထိ၊ မရှိတော့သည်သာတည်း။

စကားပြေ

တဏှာကြောင့် စိုးရိမ်မှု ကြောက်ရွံ့မှုသည် ဖြစ်၏။ တဏှာမှကင်းလွတ်သူ အား စိုးရိမ်မှု၊ ကြောက်ရွံ့မှုသည် မရှိတော့သည်သာတည်း။

တဏှာ-အရ ခြောက်ဒွါရ၌ဖြစ်သော တဏှာ ရ၏။

တဏှာယ=တသန္တိ ယာယာတိ တဏှာ။ တသ်+ဏှ+အာ။

အညတရဗြာဟ္မဏဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၆-ပိယဝဂ်။ ၇-ပဉ္စသတဒါရကဝတ္ထု

၂၁၇။ သီလဒဿနသမ္ပန္နံ၊ ဓမ္မဋ္ဌံ သစ္စဝေဒိနံ။

အတ္တနော ကမ္မ ကုဗ္ဗာနံ၊ တံ ဇနော ကုရုတေ ပိယံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန် ကျောင်း၌ သီလင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘုရားရှင်နှင့်မဟာထေရ်ကြီးများကို မလှူဒါန်းပဲ အရှင်မဟာကဿပအား မုန့်လှူကြသော လူငယ်ငါးရာတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ လူငယ်ငါးရာတို့ သောတာပန်စသည်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

သီလဒဿနသမ္ပန္နံ၊ သီလ၊ ဉာဏ်အမြင်နှင့်ပြည့်စုံသော။ ဓမ္မဋ္ဌံ၊ လောကုတ္တရာ တရားကိုးပါး၌တည်သော။ သစ္စဝေဒိနံ၊ အမှန်တရားတို့ကို သိတော်မူတတ်သော။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ကမ္မံ၊ ပြုဖွယ်အမှု သိက္ခာစုကို။ ကုဗ္ဗာနံ၊ ပြုတတ်သော။ တံ၊ ထိုသူကို။ ဇနော၊ လူအပေါင်းသည်။ ပိယံ၊ ချစ်ခင်မြတ်နိုးခြင်းကို။ ကုရုတေ၊ ပြု၏။

စကားပြေ

သီလ ဉာဏ်အမြင်နှင့်ပြည့်စုံ၍ လောကုတ္တရာတရား၌တည်ပြီးလျှင် အမှန်တရားကိုသိသော မိမိပြုဖွယ်အမှု သိက္ခာစုကို ပြုသူကို သူအပေါင်းသည် ချစ်ခင်မြတ်နိုး၏။

သီလဒဿနသမ္ပန္နံ-၌ သီလ - အရ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလ။

ဒဿန - အရ မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော ဉာဏ်။

ဓမ္မဋ္ဌံ-၌ ဓမ္မအရ လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါး။

သစ္စဝေဒိနံ-သစ္စာလေးပါးကို တဆယ့်ခြောက်ပါးသော အချင်းအရာတို့ဖြင့်
မျက်မှောက်ပြုခြင်းကြောင့် သစ္စာဉာဏ်ဖြင့် အမှန်ကိုသိသူ။

အတ္တနော ကမ္မံ-၌ ကမ္မ အရ သိက္ခာ (၃) ပါးရ၏။

ကုရုတေ-ပိယံ-ချစ်ခြင်းကိုပြု၏ဟူသည် ဖူးမြင်လိုခြင်း၊ ရှိခိုးလိုခြင်း၊ ပစ္စည်း
ဖြင့် ပူဇော်လိုခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။

သီလဒဿနသမ္ပန္နံ=သီလဉ္စ ဒဿနဉ္စ သီလဒဿနံ။ သီလ+ဒဿန။ သီလ။
ဒဿနေန သမ္ပန္နော သီလဒဿနသမ္ပန္နော။ သီလဒဿန+သမ္ပန္န။

ဓမ္မဋ္ဌံ=ဓမ္မေ တိဋ္ဌတိတိ ဓမ္မဋ္ဌော။ ဓမ္မ+ဋ္ဌာ+အ။

သစ္စဝေဒိနံ=သစ္စာနိရိဒတိ ဇာနာတိ သီလေနာတိ သစ္စဝေဒိ။ သစ္စ+ဝိဒ+ဏိ

ပဉ္စသတဒါရကဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၆-ပိယဝဂ်။ ဂ-ကေအနာဂါမိတ္ထေရဝတ္ထု

၂၁၈။ ဆန္ဒဇာတော အနက္ခာတေ၊ မနဿာ စ ဖုဋ္ဌော သိယာ။

ကာမေသု စ အပ္ပဋ္ဌိဗဒ္ဓစိတ္တော၊ “ဥဒ္ဓံသောတော”တိ ဝုစ္စတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်အနေဖြင့် စုတေ၍ သုဒ္ဓါဝါသ
ဘုံသို့ရောက်သွားသော အနာဂါမိထေရ်တပါးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်
မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ မိမိတို့ဆရာတရားမရပဲ စုတေသွားသည်ဟု ထင်၍
ငိုကြွေးနေကြသော အတူနေတပည့်များ ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

အနက်

အနက္ခာတေ၊ နိဗ္ဗာန်၌။ ဆန္ဒဇာတော၊ အားကြီးစွာ လိုလားသည်ဖြစ်၍။
မနဿာ၊ သုံးပါးသော အောက်မဂ်ဖိုဖိတ်ဖြင့်။ ဖုဋ္ဌော၊ ဧွေ့ထိသည်။ သိယာ၊
ဖြစ်ရာ၏။ ကာမေသု၊ ကာမဘုံတို့၌။ အပ္ပဋ္ဌိဗဒ္ဓစိတ္တော၊ ကပ်ငြိသောစိတ်မရှိသူကို။
ဥဒ္ဓံသောတောတိ၊ အထက်အကနိဋ္ဌ ဘုံသို့ အစဉ်အတိုင်းသွားမည့် ပုဂ္ဂိုလ်ဟု။
ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

စကားပြေ

နိဗ္ဗာန်ကို အားကြီးစွာလိုလားသည်ဖြစ်၍ သုံးပါးသောအောက်မဂ်ဖိုလ်စိတ် ဖြင့် တွေ့ထိ၏။ ကာမဘုံတို့၌ ကပ်ငြိစိတ်မရှိသူကို သုဒ္ဓါဝါသဘုံစဉ်အတိုင်း အထက်အထက်သွားမည့်သူဟု ဆိုရပေမည်။

အနက္ခာတေ— နိဗ္ဗာန်ကို မည်သူမည်ဝါ ပြုလုပ်ဖန်ဆင်းသည်ဟုလည်း ကောင်း၊ အညှိစသော အရောင်တို့တွင် တမျိုးမျိုးသော အရောင်ဟုလည်း ကောင်း ပြောဆိုခြင်းငှာ မပြုထိုက်သောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို အနက္ခာတဟု ခေါ်သည်။

မနုဿာ— အရ အောက်မဂ် ၃-ပါး၊ အောက်ဖိုလ် ၃-ပါးရ၏။

ကာမေသု အပ္ပဋ္ဌိဗဒ္ဓစိတ္တော— အနာဂါမိမဂ်ဖြင့် ကာမဂုဏ်တို့၌ မကပ်ငြိ သော စိတ်ရှိသူ။

ဥဒ္ဓံသောတော— အောက်မဂ် ၃-ပါး၊ အောက်ဖိုလ် ၃-ပါးကိုရသော ရဟန်းကို အဝိဟာဘုံ၌ဖြစ်၍ အဆင့်ဆင့် ပဋိအန္ဓေအားဖြင့် အတပ္ပ၊ သုဒဿ၊ သုဒဿီ၊ အကနိဋ္ဌာဘုံသို့ သွားသောကြောင့် ဥဒ္ဓံသောတဟု ခေါ်သည်။

ဆန္ဒဇာတော= ဇာတော ဆန္ဒော ဆန္ဒဇာတော။ ဆန္ဒ+ဇာတ။

အနက္ခာတေ= န အာက္ခာယတီတိ အနက္ခာတံ။ န+ခါ+တ။

ဖုဋ္ဌော= ဖရတီတိ ဖုဋ္ဌော။ ဖရံ+တ။

အပ္ပဋ္ဌိဗဒ္ဓစိတ္တော=ပဋိဗဒ္ဓံ စိတ္တံ ယဿာတိ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော။ပဋိဗဒ္ဓံ+စိတ္တံ+ယ။
န ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော အပ္ပဋ္ဌိဗဒ္ဓစိတ္တော။ န+ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တံ။

ပဋိဗဒ္ဓံ= ပဋိ+ဗဒ္ဓံ+တ။

ဥဒ္ဓံသောတော= ဥဒ္ဓံ သပတိ ဂစ္ဆတီတိ ဥဒ္ဓံသောတော။ ဥဒ္ဓံ+သု+ဏ။

ဧကအနာဂါမိတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏။

၁၆-ပိယဝဂ်။ ၉-နန္ဒိယဝတ္ထု

၂၁၉။ စိရပ္ပဝါသိ* ပုရိသံ၊ ဒုရတော သောတ္ထိမာဂတံ။
ဉာတိမိတ္တာ သုဟဇ္ဇော စ၊ အဘိနန္ဒန္တိ အာဂတံ။

၂၂၀။ တထေဝ ကတပုညဗ္ဗိ၊ အသ္မာ လောကာ ပရံ ဂတံ။
ပုညာနိ ပဋိဂဏ္ဌန္တိ၊ ပိယံ ဉာတိဝ အာဂတံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ဗာရာဏသီပြည်အနီး မိဂါဒါဝုန်
တော၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဣသိပတနမဟာဝိဟာရကျောင်းဒါယကာကြီး
နန္ဒိယကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်ဖြစ်ကြ
သည်။

အနက်

စိရပ္ပဝါသိ၊ ကြာမြင့်စွာကွဲကွာ၍ နေသော။ ဒုရတော၊ ရပ်ဝေးမှ။ သောတ္ထိံ၊
ချမ်းသာစွာ။ အာဂတံ ပုရိသံ၊ ပြန်ရောက်လာသူကို။ ဒိသ္မာ၊ မြင်၍၊ ဉာတိ
မိတ္တာစ၊ ဆွေမျိုးမိတ်ဆွေတို့သည်လည်းကောင်း။ သုဟဇ္ဇာ စ၊ ချစ်ကျွမ်းဝင်သူ
တို့သည်လည်းကောင်း။ အာဂတံ၊ ပြန်လာပြီဟု။ အဘိနန္ဒန္တိ၊ နှစ်သက်ဝမ်း
မြောက်ကုန်၏။

တထေဝ၊ ထိုနည်းတူသာလျှင်။ အသ္မာ လောကာ၊ ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝမှ။
ပရံ၊ တမလွန်ဘဝသို့။ ဂတံ၊ သွားသော။ ကတပုညဗ္ဗိ၊ ပြုပြီးသောကောင်းမှုရှိ
သူကိုလည်း။ ဉာတိ၊ ဆွေမျိုးတို့သည် ။ အာဂတံ၊ ပြန်ရောက်လာသော။ ပိယံ၊
ချစ်ခင်သူကို။ ပဋိဂဏ္ဌန္တိ ဣဝ၊ ကြိုဆိုကြကုန်သကဲ့သို့။ ပုညာနိ၊ ကောင်းမှုတို့သည်
ပဋိဂဏ္ဌန္တိ၊ ကြိုဆိုကြကုန်၏။

စကားပြေ

ကြာမြင့်စွာကွဲကွာ၍ ရပ်ဝေးမှ ချမ်းချမ်းသာသာ ပြန်ရောက်လာသူကို
ဆွေမျိုးမိတ်ဆွေ ချစ်ကျွမ်းဝင်သူတို့က ပြန်လာပြီဟု နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ကြ
ကုန်၏။ ထိုနည်းတူစွာ ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝမှ နောက်ဘဝသို့ သွားသော ကောင်းမှု
ပြုပြီးသူကို ဆွေမျိုးတို့က ပြန်ရောက်လာသော ချစ်ခင်သူကို ကြိုဆိုကြသကဲ့သို့
ကောင်းမှုတို့ကကြိုဆိုကြကုန်၏။

ဉာတိ—အရ ဆွေမျိုးတော်စပ်သူ။

မိတ္တ—အရ မြင်ဖူးအတူစားသောက်ဖူးသူ။

သုဟဇ္ဇာ—အရ ချစ်ကျွမ်းဝင်သူ။

ဓမ္မပ။ ၁၉—ပ-မ-သ-စ

ပုညာနိ ပဋိဂဏှန္တိ—တမလွန်လောကသို့ ပြောင်းသွားသော ကောင်းမှု ရှင်ကို မိဘအရာ၌တည်သော ကောင်းမှုတို့သည် နတ်၌ဖြစ်သော အာယု၊ ဝဏ္ဏ သုခ၊ ယသ၊ အာဓိပတေယျ၊ ရူပ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဟူသော လက်ဆောင် ဆယ်ပါးကိုယူ၍ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ကြိုဆိုနေကြပါသည်။

အပဝါသီ=အပဝသီယိတ္တာတိ အပဝါသီ။ အပ+ဝသ+ဇာတိ။

ဉာတိမိတ္တာ=ဉာတိ စ မိတ္တာ စ ဉာတိမိတ္တာ။ ဉာတိ+မိတ္တာ။

ဉာတိ=ဉာယတိတိ ဉာတိ။ ဉာ+တိ။

မိတ္တ=မိဇ္ဇတိ သိနေဟတိတိ မိတ္တော။ မိဒ+တ။

သုဟဇ္ဇာ=သုန္ဒရံ ဟဒယံ တေဿာတိ သုဟဇ္ဇော။ သု+ဟဒယ+တေ။

ကတပုညံ=ကတာနိ ပုညာနိ ဧတေနာတိ ကတပုညော။ ကတ+ပုည+
တေ။ (အ-ချေ၊ နှုတ်ကို ဥပြု)

နန္ဒိယဝတ္ထုပြီး၏။

ပိယဇဂ်ပြီး၏။

၁၇-ကောဓဝဂ်

၁-ရောဟိနီခတ္တိယကညာဝတ္ထု

၂၂၁။ ကောဓံ ဇဟေ ဝိပ္ပဇဟေယျ မာနံ၊
သံယောဇနံ သဗ္ဗမတိက္ကမေယျ။
တံ နာမရူပသ္မိမသဇ္ဇမာနံ၊
အကိဉ္ဇနံ နာနုပတန္တိ ဒုက္ခာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ကပိလဝတ်ပြည် နိဂြောဓာရုံ
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အရှင်အနုရုဒ္ဓါ၏ညီမ နှစ်စွဲနေ
သော ရောဟိနီမင်းသမီးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်ဖြစ်၍
ရောဟိနီမင်းသမီးသည် သောတာပန်ဖြစ်သည့်အပြင် နှုနာပျောက်ပြီး ရွှေ
အဆင်းကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။

အနက်

ကောဓံ၊ အမျက်ဒေါသကို။ ဇဟေ၊ စွန့်ရာ၏။ မာနံ၊ မာနကို။ ဝိပ္ပဇဟေယျ၊
ပယ်ရာ၏။ သဗ္ဗံ သံယောဇနံ၊ သံယောဇဉ် အားလုံးကို။ အတိက္ကမေယျ၊
ကျော်လွန်ရာ၏။ နာမရူပသ္မိ၊ နာမ်ရုပ်၌။ အသဇ္ဇမာနံ၊ မငြိတွယ်သော။
အကိဉ္ဇနံ၊ မကြောင့်ကြသော။ တံ၊ ထိုသူသို့။ ဒုက္ခာ၊ ဆင်းရဲဒုက္ခတို့သည်။
နာနုပတန္တိ၊ မကျရောက်ကုန်။

စကားပြေ

အမျက်ဒေါသမာန်မာနနှင့် သံယောဇဉ် မှန်သမျှတို့ကို ပယ်ရမည်။ နာမ်
ရုပ်၌ မငြိတွယ်မကြောင့်ကြသူသို့ ဆင်းရဲဒုက္ခ မကျရောက်နိုင်။

မာနံ-၉ ပါးအပြားရှိသောမာန။

သံယောဇနံ-ကာမရာဂ သံယောဇဉ်စသော ဆယ်ပါးသော သံယောဇဉ်။

အသဇ္ဇမာနံ-ငါ၏ရုပ် ငါ၏ဝေဒနာစသည်ဖြင့် နာမ်ရုပ်ကို စွဲလမ်း၏။
ထိုနာမ်ရုပ် ချုပ်ပျောက်ပျက်စီးသော စိုးရိမ်၏။ ပင်ပန်း၏။ ဤကားနာမရုပ်၌
ငြိတွယ်သည်မည်၏။

ငါ၏ရုပ်ငါ၏ဝေဒနာ စသည်ဖြင့် နာမ်ရုပ်ကို မစွဲလမ်း ထိုနာမ်ရုပ်ချုပ်ပျောက် ပျက်စီးသော်လည်း စိုးရိမ်မှု - ပင်ပန်းမှု မရှိ၊ ဤကားနာမ်ရုပ်၌ မငြိတယ်သည် မည်၏။

အကိဉ္ဇနံ - ၌ ကိဉ္ဇ နအရ - ရာဂစသော တရားများဖြစ်သည်။

ရှေးကံ - ရှေးဘဝက သူတပါးကို ယားယံအောင် ပြုခဲ့သောကြောင့် အရှင်အနုရုဒ္ဓါ၏ညီမ ယောဟိနီ မင်းသမီးသည် အရေပြား ရောဂါဖြစ်ရသည်။

ဆွမ်းစားကျောင်း ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းခဲ့ခြင်း တံမြက်လှည်းခဲ့ခြင်းကြောင့် အရေပြားရောဂါပျောက်ကင်းသည်။

(ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂။ ၁၉၂။ ၃။)

ကောဓံ = ကုဇ္ဈနံ ကောဓော။ ကုဓ် + က။

အသဇ္ဇမာနံ = န သဇ္ဇမာနံ အသဇ္ဇမာနံ။ န + သဇ္ဇမာန။

ရောဟိနီ ခတ္တိယကညာဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၇ - ကောစဝဂ်။ ၂ - အညတရဘိက္ခုဝတ္ထု။

၂၂၂။ ယောဝေ ဥပ္ပတိတံ ကောဓံ။ ရထံ ဘန္တံ ဝါရယေ။
တမဟံ သာရထိံ ဗြူမိ၊ ရသ္မိဂ္ဂါဟော ဣတရော ဇနော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် အာဠဝီပြည် အဂ္ဂါဠဝ စေတီ၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူစဉ် မိမိအတွက် ကျောင်းဆောက်ရန် သစ်ပင်ခုတ်စဉ် နတ်သမီးက တောင်းပန်သော်လည်းမရပဲ သားငယ်ကို ပေါက်ဆိန်ဖြင့် ခုတ်မိ လိုက်သော ရဟန်းတပါးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ နတ်သမီး သောတာပန်ဖြစ်သည်။

အနက်

ဆေဇကာ၊ လိမ္မာကျွမ်းကျင်သော။ သာရထိံ၊ ရထားထိန်းသည်။ အတိဝေ-
ဂေန၊ လျင်မြန်စွာ။ ဘန္တံ၊ ပြေးသွားသော။ ရထံ၊ ရထားကို။ ဝါရယေ ဣဝ၊
လမ်းမလွဲအောင် စောင့်ရှောက်နိုင်သကဲ့သို့။ ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဥပ္ပတိတံ၊
ဖြစ်ပေါ်လာသော။ ကောဓံ၊ အမျက်ဒေါသကို။ ဝေ၊ စင်စစ်။ ဝါရယေ၊ တားမြစ်
နိုင်၏။ တံ၊ ထိုဒေါသကို တားမြစ်နိုင်သောသူကို။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ သာ-
ရထိံ၊ လိမ္မာကျွမ်းကျင်သော ရထားထိန်းဟူ၍။ ဗြူမိ၊ ဆို၏။ ဣတရော၊ ဤမှ
တပါးသော။ ဇနော၊ ပကတိရထားထိန်းသည်။ ရသ္မိဂ္ဂါဟော နာမ၊ ရထားကြိုးကို
ကိုင်သောသူမည်၏။

စကားပြေ

လိမ္မာကျွမ်းကျင်သောရထားထိန်းသည် လျင်မြန်စွာ ပြေးသွားသော ရထားကိုလမ်းမလွဲအောင် စောင့်ရှောက်နိုင်သကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်လာသောအမျက် ကိုတားမြစ်နိုင်သူကို လိမ္မာကျွမ်းကျင်ပါးနပ်သော ရထားထိန်းဟု ငါဘုရား ဆို၏။ ပကတိရထားထိန်းသည်ကား ရထားကြိုးကိုငင်သူမျှသာမည်၏။

ရသာထိနှင့် ရသ္မိဂ္ဂါဟ-ကြမ်းသောမြင်းကသောရထားကို* ထိန်းသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်သာ လျင်မြန်စွာ ပြေးသောမြင်းကို နှိမ်နင်းနိုင်၍ အလိုရှိရာဆောင် နိုင်သကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်လာသောအမျက်ဒေါသကို တားမြစ်နှိမ်နင်းနိုင်သောသူကို သာရထိ ဟုခေါ်ပါသည်။

မင်း အိမ်ရှေ့မင်းစသည်တို့၏ ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့သော သိန္ဓောမြင်း ကသောရထားကို ထိန်းသောပုဂ္ဂိုလ်ကို ရသ္မိဂ္ဂါဟဟုခေါ်သည်။

တိုင်ကြားပါ-မိဘ ဆရာ သခင်ရှိသူအပေါ်တွင် အပြစ်တွေ့က ထိုသူ၏ မိဘ ဆရာ သခင်များကိုသာ တိုင်ကြားဆုံးမစေသင့်သည်။
(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၅။)

သာရထိ°=ရထေန သဟ ယော ဝတ္တတိတိ သာရထိ။
သဟ+ရထ+ယ။

ရသ္မိဂ္ဂါဟော=ရသ္မိ° ဂဏှာတိတိ ရသ္မိဂ္ဂါဟော။ ရသ္မိ+ဂဟ+ဏ။
အညတရဘိက္ခုဝတ္ထုပြီး၏။

၁၇-ကောဓဝဂ်။ ၃-ဥတ္တရာဥပါသိကာဝတ္ထု

၂၂၃။ အက္ခောဓေန ဇိနေ ကောဓံ အသာဓုံ သာဓုနာ ဇိနေ။
ဇိနေ ကဒရိယံ ဒါနေန၊ သစ္စေနာလိကဝါဒိနံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန် ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရာဇဂြိုဟ်သဌေးသုမန၏ ချွေးမ ပုဏ္ဏသဌေး၏သမီးက မိမိခင်ပွန်းအတွက် ခေတ္တဌားထားသော သိရိမာက ငြူစူ၍ ထောပတ်ပူဖြင့် လောင်းသည်ကို မေတ္တာဖြင့်နေသော ဥတ္တရာအမျိုးသမီး ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ သိရိမာနှင့်ငါးရာသောအမျိုးသမီးတို့ သောတာပန် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ကောဓံ၊ အမျက်ထွက်သောသူကို။ အက္ခောဓေန၊ မေတ္တာတရားဖြင့်။ ဗီဇေန၊ အောင်ရာ၏။ အသာဓု၊ မကောင်းသောသဘောရှိသူကို။ သာဓုနာ၊ ကောင်းသောသဘောဖြင့်။ ဗီဇေန၊ အောင်ရာ၏။ ကဒရိယံ၊ နှမြောဝန်တိုသောသူကို။ ဒါနေန၊ ပေးကမ်းခြင်းဖြင့်။ ဗီဇေန၊ အောင်ရာ၏။ အလိကဝါဒိနံ၊ မဟုတ်မမှန်ပြောသောသူကို။ သစ္စေန၊ ဟုတ်မှန်စွာပြောဆိုခြင်းဖြင့်။ ဗီဇေန၊ အောင်ရာ၏။

စကားပြေ

အမျက်ထွက်သောသူကို မေတ္တာတရားဖြင့် မကောင်းသောသဘောရှိသူကို ကောင်းသောသဘောဖြင့်၊ နှမြောဝန်တိုသောသူကို ပေးကမ်းခြင်းဖြင့် မဟုတ်မမှန်ပြောသောသူကို ဟုတ်မှန်စွာပြောဆိုခြင်းဖြင့် အောင်ရာ၏။

အဘနှစ်မျိုး—ပုဏ္ဏသဌေးသည် ဥတ္တရာအမျိုးသမီး၏ ဝဋ္ဋဇနကပိတာ (သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲကိုဖြစ်စေသောအဘ) ဖြစ်သည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဥတ္တရာအမျိုးသမီး၏ ဝိဝဋ္ဋဇနကပိတာ (ဝဋ်မှကင်းရာနိဗ္ဗာန်ကို ဖြစ်စေသောအဘ) ဖြစ်သည်။

အလိကဝါဒိနံ=အလိကံ ဝဒတိ သီလေနာတိ အလိကဝါဒီ။ အလိက+ဝဒ+ဏီ။

အလိကံ=အလတိ ဗန္ဓတိ ဧတေနာတိ အလိကံ။ အလ်+ဏိက။

ဥတ္တရာဥပါသိကာဝတ္ထုပြီး၏။

၁၇-ကောစဝဂ်။ ၄-မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရပဉ္စဝတ္ထု

၂၂၄။ သစ္စံ ဘဏေ န ကုဇ္ဈေယျ၊ ဒဇ္ဇော အပ္ပမ္ဘိ ယာစိတော။
ဧတေဟိ တိဟိ ဌာနေဟိ၊ ဂစ္ဆေ ဒေဝါနသန္တိကေ။

ဤတရား ဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်၏ အမေးပြဿနာကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော် အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

သစ္စံ၊ မှန်သောစကားကို။ ဘဏေ၊ ပြောဆိုစု၏။ န ကုဇ္ဈေယျ၊ အမျက်
မထွက်ရာ။ ယာစိတော၊ တောင်းလာသည်ရှိသော်။ အပ္ပမ္ပိ၊ အနည်းငယ်မျှ
သော်လည်း။ ဒဇ္ဇော၊ ပေးလှူရာ၏။ တေဟိ တိဟိ ဌာနေဟိ၊ ဤအကြောင်း
သုံးပါးတို့ကြောင့်။ ဒေဝါနံ၊ နတ်တို့၏။ သန္တိကေ၊ အထံသို့။ ဂစ္ဆေ၊ ရောက်ရာ၏။

စကားပြေ

မှန်သောစကားပြောသူ အမျက်မထွက်သူ တောင်းလာသူ မှန်သမျှအား
အနည်းအများကို ပေးလှူသူတို့သည် နတ်ပြည်သို့ ရောက်ကုန်၏။

ယာစိတော— ဤ ယာစကပုဂ္ဂိုလ်ဟူသည် သီလရှိသော ရဟန်းများတည်း။
ထိုသီလရှိသော ရဟန်းများသည် ပေးလှူကြပါဟု မတောင်းသော်လည်း အိမ်
တံခါး၌ ရပ်တည်ခြင်းသည် သဘောအဓိပ္ပာယ် အားဖြင့် တောင်းသည်
မည်သောကြောင့် သီလရှိသောရဟန်းများကို ယာစကဟု ခေါ်သည်။

နတ်ပြည်ရောက်ကြောင်း တရားသုံးပါး

- ၁။ မှန်သောစကားကို ပြောခြင်း၊
- ၂။ သူတပါးကို အမျက်မထွက်ခြင်း၊
- ၃။ သီလရှိသောရဟန်းများ အိမ်တံခါး၌ ရပ်လာသော် လှူဖွယ်ပစ္စည်း
များကို အနည်းငယ်မျှပင်ဖြစ်စေ လှူဒါန်းခြင်း။

မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရပဉ္စဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၇-ကောဇေရ်။ ၅-ဗုဒ္ဓပိတုဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

၂၂၅။ အဟိံသကာ ယေ မုနယော၊ နိစ္စံ ကာယေန သံဝုတာ။
တေ ယန္တိ အစ္စုတံ ဌာနံ၊ ယတ္ထ ဂန္ဓာ န သောစရေ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဓကတမြို့အနီး အဉ္ဇန
တောအုပ်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘုရားရှင်၏ ရှေးလွန်လေပြီးသော ဘဝ
ငါးရာက အဘတော်ခဲဖူးသော ပုဏ္ဏားကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော် အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်
ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

အဟိံသကာ၊ သူတပါးကို မညှဉ်းဆဲတတ်ကုန်သော။ နိစ္စံ၊ အမြဲ။ ကာယေ-
န၊ ကာယဒွါရစသည်ဖြင့်။ သံဝုတာ၊ စောင့်စည်းတတ်ကုန်သော။ ယေ မုနယော၊
အကြင် အသေကွခေါ်တွင် ရဟန္တာအရှင်တို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ တေ၊
ထိုအသေကွခေါ်တွင် ရဟန္တာ အရှင်တို့သည်။ ယတ္ထ၊ အကြင်နိဗ္ဗာန်အရပ်သို့။
ဂန္ဓာ၊ သွား၍။ န သောစရေ၊ မစိုးရိမ်ကုန်။ အစ္စုတံ ဌာနံ၊ သေခြင်းကင်းရာ
နိဗ္ဗာန်အရပ်သို့။ ယန္တိ၊ ရောက်ရကုန်၏။

စကားပြေ

သူတပါးကို မညှဉ်းဆဲ တတ်သည့်အပြင် ကာယဒွါရ စသည်ဖြင့် အမြဲ
စောင့်စည်းတတ်သော ရဟန္တာ အရှင်မြတ်တို့သည် စိုးရိမ်ခြင်းနှင့် သေခြင်း
ကင်းရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြကုန်၏။

မုနယော— မေဓနေယျအကျင့်ဖြင့် မဂ်ဖိုလ်သို့ရောက်ကုန်သော အသေကွ-
မုနိရ၏။

ကာယေန—ကာယဒွါရဖြင့်သာ စောင့်စည်းသည်မဟုတ်။ ကာယ ဝစီ မနော
ဒွါရသုံးပါးတို့ဖြင့် စောင့်စည်းသည်ကို ဆိုလိုသည်။

အစ္စုတဌာန-နိဗ္ဗာန်။

အဟိံသကာ=န ဟိံသန္တိတိ အဟိံသကာ။ န+ဟိံသ+ဏျ။

မုနယော=သဗ္ဗဓမ္မေ မုနတိ ဇာနာတိတိ မုနိ။ မုနိ+ဣ။

ဗုဒ္ဓပိတုဗြာဟ္မဏဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၇-ကောစဝဂ်။ ၆-ပုဏ္ဏဒါသိဝတ္ထု

၂၂၆။ သဒါ ဇာဂရမာနာနံ၊ အဟောရတ္တာနုသိက္ခိနံ။
နိဗ္ဗာနံ အဓိမုတ္တာနံ၊ အတ္ထံ ဂစ္ဆန္တိ အာသဝါ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်၌ သီတင်းသုံးနေ
တော်မူစဉ် ဘုရားရှင်အား ဆန်ကွဲမီးကင်မုန့်ကို လှူရာ မိမိရှေ့တွင်ဘုဉ်းပေးသည်
ကို မြင်ရသောကြောင့် ဝမ်းမြောက်နေသော ဗာရာဏသီသဌေး၏ကျွန်မပုဏ္ဏာကို
အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ပုဏ္ဏာကျွန်မ သောတာပန်ဖြစ်သည်။

အနက်

သဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ ဇာဂရမာနာနံ၊ နိုးကြားကြကုန်သော။ အဟောရတ္တာနုသိက္ခိနံ၊ နေ့ညဉ့်ပတ်လုံး သုံးပါးသောသိက္ခာကို ကျင့်ကြကုန်သော။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်သို့။ အဓိမုတ္တာနံ၊ စိတ်ညွတ်သွေ့တို့အား။ အာသဝါ၊ အာသဝေါတရားတို့သည်။ အတ္တံ၊ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသို့၊ ဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။

စကားပြေ

အမြဲနိုးကြား၍နေ့ညဉ့်ပတ်လုံး သိက္ခာသုံးပါးကိုကျင့်ကာ နိဗ္ဗာန်သို့ စိတ်ညွတ်သွေ့တို့အား အာသဝေါတရားများ ချုပ်ငြိမ်းကြသည်။

ဇာဂရမာနာနံ = ဇာဂရတိတိ ဇာဂရမာနော။ ဇာဂရံ + အ + မာန။

အဟောရတ္တာနုသိက္ခိနံ = အဟဉ္ဇ ရတ္တိံ စ အဟောရတ္တံ။ အဟ + ရတ္တိံ။
အဟောရတ္တံ အနုသိက္ခန္တိ သီလေနာတိ အဟောရတ္တာနုသိက္ခိ။
အဟောရတ္တံ + အနု + သိက္ခိ + ကံ။

အတ္တံ = အသနံ ဝိနာသနံ အတ္တံ။ အသံ + တ။

ပုဏ္ဏဒါသိဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၇-ကောဓဝဂ်။ ၇-အတုလဉ္ဇပါသကဝတ္ထု

၂၂၇။ ပေါရာဏမေတံ အတုလ၊ နေတံ အဇ္ဇတနာဓိဝ။
နိန္ဒန္တိ တုဏှိမာသိနံ၊ နိန္ဒန္တိ ဗဟုဘာဏိနံ။
မိတဘာဏိမ္ပိ နိန္ဒန္တိ၊ နတ္ထိ လောကေ အနန္တိတော။

၂၂၈။ န စာဟု န စ ဘဝိဿတိ၊ န စေတရဟိ ဝိဇ္ဇတိ။
ကေန္တံ နိန္ဒိတော ပေါသော၊ ကေန္တံ ဝါ ပသံသိတော။

၂၂၉။ ယံ စေ ဝိညူ ပသံသန္တိ၊ အနုဝိစ္စ သုဝေ သုဝေ။
အတ္ထိဒ္ဓဝတ္တိ မေဓာဝိ၊ ပညာသီလသမာဟိတံ။

၂၃၀။ နိက္ခံ ဇပေဓာနဒဿေဝ၊ ကော တံ နိန္ဒိတုမရဟတိ။
ဒေဝါပိ နံ ပသံသန္တိ၊ ဗြဟ္မနာပိ ပသံသိတော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် တပါးတည်း နေလေ့ရှိသော အရှင်ရေဝတ

ထေရ်၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာထေရ်နှင့် အရှင်အာနန္ဒာထေရ်တို့ကိုစိတ်ဆိုး၍ ဘုရားထံ ဥပါသကာငါးရာနှင့်တကွ တရားနာလာသော အတုလဥပါသကာကို အကြောင်း ပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ငါးရာသော ဥပါသကာတို့သည် သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

အတုလ၊ အို- အတုလဒါယကာ။ တေံ၊ ဤကဲ့ရဲ့ခြင်း ချီးမွမ်းခြင်းသည်။ န အဇ္ဇတနာ ဣဝ၊ ယခုမှဖြစ်သည်မဟုတ်။ တုဏှိမာသိနမ္ပိ၊ ဆိတ်ဆိတ်နေသူ ကိုလည်း။ နိန္ဒန္တိ၊ ကဲ့ရဲ့ကုန်၏။ ဗဟုဘာဏိနမ္ပိ၊ များစွာပြောဟောသောသူကိုလည်း။ နိန္ဒန္တိ၊ ကဲ့ရဲ့ကုန်၏။ မိတဘာဏိမ္ပိ၊ နှိုင်းချိန်၍ပြောသောသူကိုလည်း။ နိန္ဒန္တိ၊ ကဲ့ရဲ့ ကုန်၏။ လောကေ၊ လောက၌။ အနိန္ဒိတော နာမ၊ အကဲ့ရဲ့လွတ်သောသူမည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ န စာဟု၊ ရှေးကလည်းမရှိစဖူး။ န စ ဘဝိဿတိ၊ နောင်အခါလည်း ရှိမည်မဟုတ်။ တေရဟိ စ၊ ယခုအခါ၌လည်း။ န ဝိဇ္ဇတိ၊ မရှိ။ ဧကန္တံ၊ စင်စစ်။ ပေါသော၊ ယောက်ျားသည်။ နိန္ဒိတော ဝါ၊ အကဲ့ရဲ့မူလည်းခံရ၏။ ဧကန္တံ၊ စင်စစ်။ ပေါသော၊ ယောက်ျားသည်။ ပသံသိတော ဝါ၊ ချီးမွမ်းမှုလည်းခံရ၏။ အစ္ဆိဒ္ဒဝုတ္တိံ၊ မကျိုးမပြတ်သော အကျင့်သိက္ခာ အသက်မွေးမှုရှိသော။ မေဓာဝိံ၊ ဓမ္မောဇပညာနှင့်ပြည့်စုံသော။ ပညာသီလသမာဟိတံ၊ လောကုတ္တရာ- ပညာ၊ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလ၊ သမာဓိဂုဏ်ရှိသော။ ယံ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဝိညူ၊ ပညာရှိတို့သည်။ အနုဝိစ္စ၊ ဟုတ်မှန်စွာသိ၍။ သုဝေ သုဝေ၊ နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း၊ စေ ပသံသန္တိ၊ ချီးမွမ်းကုန်ငြားအံ့။ ဇမ္မောနဒဿ၊ ဇမ္ဗူရာဇ်ရွှေစင်၏။ နိက္ခံ ဣဝ၊ နိက္ခာနှင့်တူသော။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ကော၊ အဘယ်သူသည်။ နိန္ဒတုံ၊ ကဲ့ရဲ့ရန်။ အရဟတိ၊ ထိုက်အံ့နည်း။ ဒေဝါပိ၊ နတ်တို့သည်လည်း။ နံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ပသံသန္တိ၊ ချီးမွမ်းကုန်၏။ ဗြဟ္မုနာပိ၊ ဗြဟ္မာမင်းသည်လည်း။ ပသံသိတော၊ ချီးမွမ်းအပ်၏။

စကားပြေ

အို...ဒါယကာအတုလ ကဲ့ရဲ့ခြင်း ချီးမွမ်းခြင်းသည် ရှေးရိုးအစဉ်အလာ ဖြစ်၏။ ယခုမှ ဖြစ်လာသည်မဟုတ် ဆိတ်ဆိတ်နေသူကိုလည်းကောင်း၊ များစွာ ပြောသူကိုလည်းကောင်း၊ နှိုင်းချိန်ပြောဟောသူကိုလည်းကောင်း ကဲ့ရဲ့ကုန်၏။

အမှန်အားဖြင့် အကဲ့ရဲ့လွတ်သူသည် ရှေးကလည်းမရှိစဖူး၊ နောင်အခါလည်း ရှိမည်မဟုတ်၊ ယခုလည်းမရှိ။ စင်စစ်အားဖြင့် တစုံတယောက်သည် ကဲ့ရဲ့လည်း ခံရမည်၊ ချီးမွမ်းလည်းခံရမည်။

မကျိုးမပြတ်သော အကျင့်ရှိ၍ ဓမ္မောဇပညာနှင့် ပြည့်စုံပြီးလျှင် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာဂုဏ်ရှိသော ပညာရှိ အချီးမွမ်းခံရသူကို မည်သူမျှ မကဲ့ရဲ့ထိုက်။ ဇမ္ဗူထုင်ရှေ့စင်၏ နိက္ခန္ဓာတူသူကို နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မာတို့သည် လည်းကောင်း ချီးမွမ်းကြသည်။

နိန္ဒန္တိ တုဏှိမာသိနံ - ဤသူသည် အသောသူကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ နားပင်း သော သူကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ တစုံအစုံကို မသိသောသူကဲ့သို့လည်းကောင်း ဆိတ် ဆိတ်သိုင်းနေ၏ဟု ကဲ့ရဲ့၏။

နိန္ဒန္တိ ဗဟုဘာဏိနံ - ဤသူသည် လေတိုက်နေသော ထန်းရွက်ကဲ့သို့ တဖျစ် ဖျစ်မည်၏။ ဤသူ၏စကားသည် အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိဟု ကဲ့ရဲ့၏။

မိတဘာဏိမ္ပိ နိန္ဒန္တိ - ဤသူသည် မိမိစကားကို ရွှေငွေအလား တခွန်းနှစ်ခွန်း ပြော၍ တိတ်တိတ်နေ၏ဟု ကဲ့ရဲ့၏။

ယံ စေ ဝိညူ - လူမိုက်တို့၏ ချီးမွမ်းမှု ကဲ့ရဲ့မှုသည် ပမာဏမဟုတ်၊ ပညာရှိ တို့၏ ကဲ့ရဲ့မှု ချီးမွမ်းမှုကိုသာ ပဓာနထားသင့်၏။

ပညာရှိချီးမွမ်းထိုက်သူ - မပေါက်မပျက်သော သိက္ခာနှင့် ကောင်းသော အသက်မွေးမှုရှိ၍ ဓမ္မောဇပညာနှင့်ပြည့်စုံပြီးလျှင် လောကီ လောကုတ္တရာပညာ စတုပါရ်သုဒ္ဓိသီလနှင့် ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်ကို ပညာရှိများ ချီးမွမ်းထိုက်ကုန်၏။

ပေါရာဏံ = ပုရာ ဘဝံ ပေါရာဏံ။ ပုရာ + န(ဏ - ပြ)။

အဇ္ဇတနာ = အဇ္ဇ ဘဝါ အဇ္ဇတနာ။ အဇ္ဇ + တန + အာ။

တုဏှိမာသိနံ = တုဏှိ + အာသိနံ။ အာသိနံ = အသတိ သိလေနာတိ အာသိ။
အသ် + ဏိ။

ဗဟုဘာဏိနံ = ဗဟု ဘဏတိ သိလေနာတိ ဗဟုဘာဏိ။ ဗဟု + ဘဏ် + ဏိ။

ပေါသော = ပေါသိယတိတိ ပေါသော။ ပုသ် + ဏ။ ပုရေဘိတိ ပေါသော။
ပုရ် + သ (ရချေ - ဝုဒ္ဓိပြ)။

အစ္စိဒ္ဓဝုတ္တိ = အစ္စိဒ္ဓါ ဝုတ္တိ ယဿာတိ အစ္စိဒ္ဓဝုတ္တိ၊ အဆိဒ္ဓါ + ဝုတ္တိ + ယ။

ပညာသီလသမာဟိတံ=ပညာ စ သီလဉ္စ သမာဟိတော စ ပညာသီလ-
သမာဟိတော။ သော အဿ အတ္ထိတိ ပညာသီလ-
သမာဟိတော။

နိက္ခံ=ကနတိ ဒိဗ္ဗတိတိ နိက္ခော။ နိ+ကန်+အ။(န ကို ခပြု)။

ဇမ္ဗောနဒဿ=ဇမ္ဗုယာ နဒီ ဇမ္ဗုနဒီ။ ဇမ္ဗု+နဒီ။
ဇမ္ဗုနဒီယံ ဇာတံ ဇမ္ဗောနဒံ။ ဇမ္ဗုနဒီ+ဏ။

အတုလဉ္စပါသကဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၇-ကောစဝဂ်။ ဂ-ဆဗ္ဗဂ္ဂိယဝတ္ထု

၂၃၁။ ကာယပ္ပကောပံ ရက္ခေယျံ၊ ကာယေန သံဝုတော သိယာ။
ကာယဒုစ္စရိတံ ဟိတွာ၊ ကာယေန သုစ္စရိတံ စရေ။

၂၃၂။ ဝစီပကောပံ ရက္ခေယျံ၊ ဝါစာယ သံဝုတော သိယာ။
ဝစီဒုစ္စရိတံ ဟိတွာ၊ ဝါစာယ သုစ္စရိတံ စရေ။

၂၃၃။ မနောပကောပံ ရက္ခေယျံ၊ မနဿ သံဝုတော သိယာ။
မနောဒုစ္စရိတံ ဟိတွာ၊ မနဿ သုစ္စရိတံ စရေ။

၂၃၄။ ကာယေန သံဝုတာ ဓီရာ၊ အထော ဝါစာယ သံဝုတာ။
မနဿ သံဝုတာ ဓီရာ၊ တေ ဝေ သုပရိသံဝုတာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် လက်နှစ်ဘက်ဖြင့် တောင်ဝှေးကို
ကိုင်ကာ ခုံဖိနပ်စီး၍ စကြံလျှောက်ကြသော ဆဗ္ဗဂ္ဂိရဟန်းတို့ကို အကြောင်းပြု၍
ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ကာယပ္ပကောပံ၊ ကာယဒုစ္စရိက်သုံးပါးကို။ ရက္ခေယျံ၊ စောင့်ရှောက်ရာ၏။
ကာယေန၊ ကာယဒွါရဖြင့်။ သံဝုတော၊ တားမြစ်ပိတ်ပင်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်
ရာ၏။ ကာယဒုစ္စရိတံ၊ ကာယဒုစ္စရိက်ကို။ ဟိတွာ၊ ပယ်စွန့်၍။ ကာယေန၊
ကိုယ်ဖြင့်။ သုစ္စရိတံ၊ သုစ္စရိက်ကို။ စရေ၊ ကျင့်ရာ၏။

ဝစီပကောပံ၊ ဝစီဒုစ္စရိက်လေးပါးကို။ ရက္ခေယျံ၊ စောင့်ရှောက်ရာ၏။
ဝါစာယ၊ ဝစီဒွါရဖြင့်။ သံဝုတော၊ တားမြစ်ပိတ်ပင်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။

ဝစီဒုစရိတံ၊ ဝစီဒုစရိုက်ကို။ ဟိတွာ၊ ပယ်စွန့်၍။ ဝါစာယ၊ နှုတ်ဖြင့်။ သုစရိတံ၊ သုစရိုက်ကို။ စရေ၊ ကျင့်ရာ၏။

မနောပကောပံ၊ မနောဒုစရိုက်သုံးပါးကို။ ရက္ခေယျ၊ စောင့်ရှောက်ရာ၏။ မနုဿ၊ မနောဒွါရဖြင့်။ သံဝုတော၊ တားမြစ်ပိတ်ပင်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ မနောဒုစရိတံ၊ မနောဒုစရိုက်ကို။ ဟိတွာ၊ ပယ်စွန့်၍။ မနုဿ၊ စိတ်ဖြင့်။ သုစရိတံ၊ သုစရိုက်ကို။ စရေ၊ ကျင့်ရာ၏။

ယေ ဓီရာ၊ အကြင်ပညာရှိတို့သည်။ ကာယေန၊ ကိုယ်ဖြင့်။ သံဝုတော၊ ဝင်ရောက်လာသော ဒုစရိုက်တို့ကို တားမြစ်ပိတ်ပင်ကုန်၏။ အထော၊ ထိုမှတစ်ပါး။ ဝါစာယ၊ နှုတ်ဖြင့်။ သံဝုတော၊ ဝင်ရောက်လာသော ဒုစရိုက်တို့ကို တားမြစ်ပိတ်ပင်ကုန်၏။ မနုဿ၊ စိတ်ဖြင့်။ သံဝုတော၊ ဝင်ရောက်လာသော ဒုစရိုက်တို့ကို တားမြစ်ပိတ်ပင်ကုန်၏။ တေ ဓီရာ၊ ထိုပညာရှိတို့သည်။ ဝေ၊ စင်စစ်။ သုပရိသံဝုတော၊ ကောင်းစွာ ဒုစရိုက်တို့ကို တားမြစ်ပိတ်ပင်စောင့်ရှောက်သူတို့ မည်ကုန်၏။

စကားပြေ

ကာယဒုစရိုက်သုံးပါး ဝစီဒုစရိုက်လေးပါး မနောဒုစရိုက်သုံးပါးတို့ကိုစောင့်ရှောက်ရာ၏။ အသီးသီးသော ကာယ ဝစီ မနောဒွါရတို့ဖြင့် ဒုစရိုက်ဝင်လာမှုကို တားမြစ်ပိတ်ပင်ရာ၏။ ဒုစရိုက်ကို ပယ်စွန့်၍ သုစရိုက်ကိုကျင့်ရာ၏။ ဤသို့ ကိုယ်၊ နှုတ်၊ စိတ်တို့ဖြင့် ဝင်ရောက်လာသော ဒုစရိုက်များကို တားမြစ်နိုင်သူကို ဒုစရိုက်များကို ကောင်းစွာ လုံခြုံအောင် စောင့်ရှောက်နိုင်သူဟု ဆိုရပေမည်။

ကာယပ္ပကောပံ=ပါဏာတိပါတာ၊ အဒိန္နာဒါန၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရဟူသော ကာယဒုစရိုက် သုံးပါး။

ဝစီပကောပံ=မုသာဝါဒ၊ ပိသုဏဝါစာ၊ သမ္ပပ္ပလာပ၊ ဖရုသဝါစာ ဟူသော ဝစီဒုစရိုက်လေးပါး။

မနောပကောပံ=အဘိဇ္ဈာ၊ ဗျာပါဒ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟူသော မနောဒုစရိုက်သုံးပါး။

သစ်သားဖိနပ်—ဆဗ္ဗဂ္ဂိ ရဟန်းတို့သည် ကျောက်ဖျာအပြင်တွင် သစ်သားဖိနပ်စီးကာ စကြံသွားသဖြင့် ဆူညံသောအသံ မြည်ခြင်းကြောင့် သစ်သားဖိနပ်စီးခြင်းကို ဘုရားရှင် ပညတ်တော်မူသည်။ (ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁။)

ကာယပ္ပကောပံ=ကာယေန ပကောပံ ကာယပ္ပကောပံ။ ကာယ+ပကောပံ။

ဆဗ္ဗဂ္ဂိယဝတ္ထုပြီး၏။

ကောဓဝဂ်ပြီး၏။

၁၈-မလဝဂ်

၁-ဂေါသာတကပုတ္တဝတ္ထု

၂၃၅။ ပုဏ္ဏုပလာသောဝ ဒါနိသိ၊ ယမပုရိသာပိ စ တေ ဥပဋ္ဌိတာ။
ဥယျောဂမုခေ စ တိဋ္ဌသိ၊ ပါထေယျမ္ပိ စ တေ န ဝိဇ္ဇတိ။

၂၃၆။ သော ကရောဟိ ဒီပမတ္တနော၊ ခိပ္ပံ ဝါယမ ပဏ္ဍိတော ဘဝ။
နိဒ္ဒန္တမလော အနဂ်ဏော၊ ဒိဗ္ဗံ အရိယဘူမိံ ဥပေဟိသိ။

၂၃၇။ ဥပနိတဝယော စ ဒါနိသိ၊ သမ္ပယာတောသိ ယမဿ သန္တိကံ။
ဝါသော တေ နတ္ထိ အန္တရာ၊ ပါထေယျမ္ပိ စ တေ န ဝိဇ္ဇတိ။

၂၃၈။ သော ကရောဟိ ဒီပမတ္တနော၊ ခိပ္ပံ ဝါယမ ပဏ္ဍိတော ဘဝ။
နိဒ္ဒန္တမလော အနဂ်ဏော၊ န ပုန ဇာတိဇရံ ဥပေဟိသိ။

ဤတရားဒေသနာတော်က ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် နှစ်ပေါင်းငါးဆယ့်ငါးနှစ်ပတ်လုံး နွားတို့ကို
သတ်၍ ရောင်းဝယ်ကာ အသက်မွေးသော နွားသတ်သမား၏သား ရွှေပန်းထိမ်
သည်ကြီးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ရွှေပန်းထိမ်သည်ကြီး အနာဂါမ် ဖြစ်သည်။

အနက်

ဥပါသက၊ အို-ဥပါသကာ။ တံ၊ သင်သည်။ ဒါနိ၊ ယခုအခါ၌။ ပုဏ္ဏုပလာ-
သောဝ၊ ဖက်ရွက်လျော်ကဲ့သို့။ အသိ၊ ဖြစ်ပြီ။ ယမပုရိသာပိ စ၊ သေမင်းတမန်
တို့သည်လည်း။ တေ၊ သင်၏အနီး၌။ ဥပဋ္ဌိတာ၊ တည်ကုန်ပြီ။ ဥယျောဂမု-
ခေ စ၊ ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးခြင်း၏အစ၌လည်း။ တိဋ္ဌသိ၊ တည်၏။ တေ၊ သင့်အား။
ပါထေယျမ္ပိ စ၊ ဘဝတပါးသို့သွားဖို့ရန် ကောင်းမှုတည်းဟူသော ရိက္ခာသည်
လည်း။ န ဝိဇ္ဇတိ၊ မရှိ။

သော တံ၊ ထိုသင်သည်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဒီပံ၊ မှီရာကျွန်းနှင့်တူသော
ကောင်းမှုကို။ ကရောဟိ၊ ပြုပါလော့။ ခိပ္ပံ၊ လျင်စွာ။ ဝါယမ၊ အားထုတ်ပါလော့။
ပဏ္ဍိတော၊ ပညာရှိသူသည်။ ဘဝ၊ ဖြစ်ပါလော့။ နိဒ္ဒန္တမလော၊ အညစ်အကြေး
ပယ်ပြီးသည်ဖြစ်၍။ အနဂ်ဏော၊ ကိလေသာမရှိပဲ။ အရိယဘူမိံ၊ အရိယာတို့
နေရာဖြစ်သော။ ဒိဗ္ဗံ၊ သုဒ္ဓါဝါသဘုံသို့။ ဥပေဟိသိ၊ ကပ်ရောက်လိမ့်မည်။

ဥပါသက၊ အို ဥပါသက။ တံ၊ သင်သည်။ ဒါနိ၊ ယခုအခါ၌။ ဥပနိတဝ-
ယော၊ အရွယ်လွန်သည်။ အသိ၊ ဖြစ်၏။ ယမဿ၊ သေမင်း၏။ သန္တိကံ၊ အထံသို့။
သမ္ပယာတော၊ သွားရန် စီစဉ်ပြီးသည်။ အသိ၊ ဖြစ်၏။ တေ၊ သင့်အား။ အန္တရာ၊
ခရီးအကြား၌။ ဝါသော၊ ရပ်နားရန်အခွင့်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ တေ၊ သင့်အား။
ပါထေယျမ္ပိ စ၊ ဘဝတပါးသို့ သွားဖို့ရန်ကောင်းမှုတည်းဟူသော ရိက္ခာသည်
လည်း။ န ဝိဇ္ဇတိ၊ မရှိ။

ဥပါသက၊ အို ဥပါသက။ သော တံ၊ ထိုသင်သည်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။
ဒီပံ၊ မိမိရာကျွန်းနှင့်တူသော ကောင်းမှုကို။ ကရောဟံ၊ ပြုပါလော့။ ခိပ္ပံ၊ လျင်စွာ။
ဝါယမ၊ အားထုတ်ပါလော့။ ပဏ္ဍိတော၊ ပညာရှိသူသည်။ ဘဝ၊ ဖြစ်ပါလော့။
နိဒ္ဒန္တမလော၊ အညစ်အကြေးကို ပယ်ထုတ်ပြီးသည်ဖြစ်၍။ အနဂံဏော၊ ကိလေ
သာမရှိပဲ။ ပုန၊ တဖန်။ ဇာတိဇရံ၊ ပဋိသန္ဓေ နေခြင်း အိုခြင်းသို့။ န ဥပေဟိသိ၊
မရောက်တော့အံ့။

စကားပြေ

ဥပါသကာ သင် ယခု ဖျော့တော့သော ဖက်ရွက်လျော်ကဲ့သို့ ဖြစ်ပြီးလျှင်
သေမင်းအနီး၌ တည်၍ ပျက်စီးစပြုသော သင့်အား ဘဝတပါးသွားရန်
ကောင်းမှုတည်းဟူသော ရိက္ခာမရှိ။

မိမိမိမိရာကျွန်းနှင့် တူသော ကုသိုလ်ကိုပြုပါလော့၊ လျင်မြန်စွာ ကုသိုလ်
တရားကို အားထုတ်ပြီး ပညာရှိသူတော်ကောင်း ဖြစ်ပါလော့၊ လုံ့လစိုက်ထုတ်၍
အညစ်အကြေးပယ်ကာ ကိလေသာမရှိခဲ့သော် သုဒ္ဓါဝါသဘုံသို့ ရောက်လိမ့်မည်။

ဥပါသကာ ယခုအရွယ်လွန်၍ သေမင်းထံသို့ သွားရန် နီးကပ်နေသော
သင့်အား လမ်းခရီးအကြား ရပ်နားနေရန် အခွင့်မရှိ၊ ကုသိုလ်ရိက္ခာလည်း မရှိ။

မိမိမိမိရာကျွန်းနှင့်တူသော ကုသိုလ်ကိုပြုပါလော့၊ လျင်မြန်စွာအားထုတ်၍
ပညာရှိသူတော်ကောင်း ဖြစ်အောင်ပြုပါလော့၊ လုံ့လစိုက်၍ အညစ်အကြေး
ပယ်ကာ ကိလေသာမရှိသောသင့်အား ပဋိသန္ဓေနေခြင်း အိုခြင်းတို့ မဖြစ်နိုင်
တော့အံ့။

ယမပုရိသာ— သေမင်းတမန်။

ပါထေယျ— ခရီးသွားသောသူအား ဆန် ဆီ စသောရိက္ခာကို ပါထေယျ
ခေါ်၏။

တမလွန်ဘဝ သွားသောသူအား ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပါထေယျခေါ်သည်။

နိဒ္ဒန္တမလော— ဤ မလ ဟူသည် ရာဂ စသော အညစ်အကြေး ရ၏။

အနဂ်ဏော— ဤ အဂ် အရ ရာဂစသော ကိလေသာ ရ၏။

အနဂ်ဏနိဒ္ဒန္တမလ— အရ ရာဂ ဒေါသ စသော ကိလေသာမရှိသော အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ် ရ၏။

အရိယဘူမိ— အရ သုဒ္ဓါဝါသ ငါးဘုံ ရ၏။

[ဂါထာ လေးဂါထာတို့တွင် အောက်သုံး ဂါထာတို့ဖြင့် အနာဂါမ်မဂ်ကို ဘုရားရှင် ဟောတော်မူ၍ စတုတ္ထဂါထာဖြင့် အရဟတ္တမဂ်ကို ရည်ရွယ်၍ဟောတော်မူ၏။ ဖခင်ကထမင်းလုတ်ကြီးကြီး ကျွေးသော်လည်း သား၏ပါးစပ်တွင် တန်ရုံသာဝင်သကဲ့သို့ ဘုရားရှင်က ရဟန္တာတိုင်အောင် ဟောသော်လည်း အောက်သုံးဂါထာဖြင့် သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့ ရောက်၍ စတုတ္ထဂါထာ အနာဂါမ်ဖိုလ်ကိုသာ ရ၏။]

ပါထေယျမ္ပိ စ တေန ဝိဇ္ဇတိ— ဤစကားကို နှစ်ကြိမ်ဟောတော်မူခြင်းသည် ဥပါသကာအား အကြိမ်အကြိမ်အဖန်ဖန် စွဲမြဲစေခြင်းငှာ ဟောတော်မူ၏။

ပဏ္ဍုပလာသော=ပဏ္ဍုတီတိ ပဏ္ဍု။ ပဉ္စိ+ဥ။

ပကာရေန လသတိတိ ပလာသံ။ ပ+လသံ+ဏ။

ပဏ္ဍု ပလာသံ ပဏ္ဍုပလာသံ။ ပဏ္ဍု+ပလာသ။

ယမပုရိသ=ယမဿ ပုရိသော ယမပုရိသော။ ယမ+ပုရိသ။

ဥယောဂမုခေ=ဥယျောဂဿ မုခံ ဥယျောဂမုခံ။ ဥယျောဂ+မုခ။

ဥယျောဇနံ ဥယျောဂေါ။ ဥ+ယုဇ+ဏ။

ပါထေယျံ=ပထဿ ဟိတံ ပါထေယျံ။ ပထ+ဏျ။

နိဒ္ဒန္တမလော=နိဒ္ဒန္တံ မလံ ယဿာတိ နိဒ္ဒန္တမလော။ နိဒ္ဒန္တ+မလ+ယ။
နိဒ္ဒန္တ=နိ+ဓမ္မ+တ။

အနဂ်ဏော=နတ္ထိ အဂ်ဏံ တေဿာတိ အနဂ်ဏော။ န+အဂ်ဏ+တေ။

အရိယဘူမိ=အရိယာနံ ဘူမိ အရိယဘူမိ။ အရိယ+ဘူမိ။

ဥပဟိသိ=ဥပ+ဟူ+သသိ။

ဥပနိတဝယော=ဥပ+နိတဝယော။ နိတဝယော=နိတော ဝယော ယဿာ-
တိ နိတဝယော။ နိတ+ဝယ+ယ။

ဂေါသာတကပုတ္တဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၈-မလဝဂ်။ ၂-အညတရဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

၂၃၉။ အနုပုဗ္ဗေန မေဓာဝီ၊ ထောက် ထောက် ခဏေ ခဏေ။
ကမ္မာရော ရဇတဿော၊ နိဒ္ဒမေ မလမတ္တနော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရဟန်းများသင်္ကန်းရုံနေကြနေရာ၌ မြက်များ
ကို ပေါက်တူးဖြင့် ရှင်းလင်းခြင်း၊ သဲခင်းခြင်း၊ မဏ္ဍပ်ပြုခြင်း၊ ဇရပ်ဆောက်ခြင်း
တို့ကို အစဉ်အတိုင်းတိုးခဲ့၍ ကုသိုလ်ပြုသော ပုဏ္ဏားတယောက်ကို အကြောင်းပြု
၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော် အ ဆုံး ၌ ကုသိုလ်တဖြည်းဖြည်းပြုလာသော ပုဏ္ဏား
သောတာပန်ဖြစ်သည်။

အနက်

ကမ္မာရော၊ ရွှေပန်းထိမ်သည်သည်။ ရဇတဿ၊ ရွှေ၏။ မလံ၊ အညစ်
အကြေးကို။ ပုနပ္ပုနံ၊ အဖန်ဖန်။ နိဟရတိ ဣဝ၊ ထုတ်သကဲ့သို့။ မေဓာဝီ၊
ပညာရှိသည်။ အနုပုဗ္ဗေန၊ အစဉ်သဖြင့်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ မလံ၊ ရာဂ
စသော အညစ်အကြေးကို။ ထောက် ထောက်၊ အနည်းငယ် အနည်းငယ်။
ခဏေ ခဏေ၊ အခွင့်ရတိုင်း အခွင့်ရတိုင်း။ နိဒ္ဒမေ၊ ထုတ်ပယ်ရာ၏။

စကားပြေ

ရွှေပန်းထိမ်သည်သည် ရွှေ၏အညစ်အကြေးကို အဖန်ဖန်ထုတ်သကဲ့သို့
ပညာရှိသည် မိမိ၏ ရာဂစသောအညစ်အကြေးကို အနည်းငယ် အနည်းငယ်
အခွင့်ရတိုင်း အခွင့်ရတိုင်း ပယ်ထုတ်ရာ၏။

မေဓာဝီ—ဓမ္မောဇပညာနှင့် ပြည့်စုံသောသူ။

ရွှေပန်းထိမ်သည် အထူးပြုပုံ

ရွှေပန်းထိမ်သည်သည် တကြိမ်တခါ ရွှေကိုပူအောင်ပြု၍ ထုခတ်ခြင်းဖြင့်
ရွှေ၏အညစ်အကြေးကို ထုတ်ကာ လက်ဝတ်လက်စားပြုခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်၊
အကြိမ်ကြိမ် ပူအောင်ပြု၍ ထုခတ်ပြီး အညစ်အကြေးကို ထုတ်ပြီးမှသာ
လက်ဝတ်တန်ဆာအထူးကို ပြုသကဲ့သို့ ပညာရှိသည် အကြိမ်ကြိမ် ကုသိုလ်ပြု၍
ရာဂစသော အညစ်အကြေးကို ထုတ်မှသာလျှင် ကိလေသာ အညစ်ကင်းသူ
ဖြစ်နိုင်၏။

ကမ္မာရော=လောဟကိစ္စံ ကရောတိတိ ကမ္မာရော။ ကရံ+မာရ။

အညတရဗြာဟ္မဏဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၈-မလဝဂ်။ ၃-တိဿတ္ထေရဝတ္ထု

၂၄၀။ အယသာဝ မလံ သမုဋ္ဌိတံ၊ တတုဋ္ဌာယ တမေဝ ခါဒတိ။
ဧဝံ အတိဓောနစာရိနံ၊ သာနိ ကမ္မာနိ နယန္တိ ဒုဂ္ဂတိံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သင်္ကန်းကိုစွဲ၍ သေသောအခါ ခုနစ်ရက်
သန်းမ ဖြစ်သော တိဿရဟန်းကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အစိုး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြ
သည်။

အနက်

မလံ၊သံချေးသည်။ အယသာဝ၊သံမှပင်။ သမုဋ္ဌိတံ၊ ဖြစ်လာ၏။တတော၊
ထိုသံမှ။ ဥဋ္ဌာယ၊ ဖြစ်လာ၍။ တမေဝ၊ ထိုသံကိုသာလျှင်။ ခါဒတိ ယထာ၊
စားသကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ အတိဓောနစာရိနံ၊ ပစ္စည်းလေးပါး၌ မဆင်ခြင်ပဲ
လွန်ကျူး၍ကျင့်သူကို။ သာနိ ကမ္မာနိ၊မိမိ၏ မကောင်းသော ကျင့်ကြံမှုတို့သည်။
ဒုဂ္ဂတိံ၊ ဒုဂ္ဂတိဘဝသို့။ နယန္တိ၊ ဆောင်ကုန်၏။

ဝကားပြေ

သံမှ သံချေးဖြစ်၍ မိမိဖြစ်ရာ သံကိုပင် သံချေးစားသကဲ့သို့ ပစ္စည်းလေးပါး၌
မဆင်ခြင်ပဲ လွန်ကျူး၍ကျင့်သူကို မိမိ၏ မကောင်းသောကျင့်ကြံမှုတို့က
ဒုဂ္ဂတိဘဝသို့ ဆောင်ကုန်၏။

အတိဓောနစာရိနံ-၌ ဓောနဟူသည် ပစ္စည်းလေးပါးကိုဆင်ခြင်၍ သုံးဆောင်
သော ပညာရှင်ဖြစ်သည်။ ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို ပစ္စဝေက္ခဏာဆင်ခြင်၍ စားခြင်း
ကိုလွန်၍ ကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်(ပစ္စဝေက္ခဏာ မဆင်ခြင်ပဲ သုံးဆောင်သူသည်)
အတိဓောနစာရိမည်၏။မိမိသင်္ကန်းအပေါ်၌ စွဲလမ်းပြီးသေဆုံးသွားသဖြင့် တိဿ
ရဟန်းသည် မိမိသင်္ကန်း၌ ၇-ရက် ခိုင်တိုင် သန်းဖြစ်နေရသည်။
(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၉။)

အတိဓောနစာရိနံ = ဇောနာ အတိက္ကမိတွာ စရတိ သီလေနာတိ အတိဓော-
နစာရိ။ အတိ+ဓောန+စရိ+ဏိ။

တိဿတ္ထေရဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၈-မလဝဂ်။ ၄-လာလုဒါယိတ္ထေရဝတ္ထု

၂၄၁။ အသဇ္ဈာယမလာ မန္တာ၊ အနုဋ္ဌာနမလာ သရာ။
မလံ ဝဏ္ဏဿ ကောသဇ္ဇံ၊ ပမာဒေါ ရက္ခတော မလံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးပြောသံကို
ကြား၍ မိမိကိုယ်တိုင် အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါးကို အတုလိုက်၍ တရားဟောမည်ဟု
ကြေငြာသော်လည်း တရားဟောပလ္လင်၌ လေးကြိမ်တိုင်ထိုင်၍ ဟောရမည့်
တရား မရှိသဖြင့် လူထုခဲပေါက်ခံရသော လာလုဒါယိတ္ထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍
ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်
ကြသည်။

အနက်

မန္တာ၊ စာပေကျမ်းဂန်အတတ်ပညာတို့သည်။ အသဇ္ဈာယမလာ၊ မရွတ်ဖတ်
မသရဇ္ဈာယ်ခြင်းသည်လျှင် အညစ်အကြေးရှိကုန်၏။ သရာ၊ အိမ်တို့သည်။ အနု-
ဋ္ဌာနမလာ၊ ကြောင့်ကြစိုက်၍ မပြုပြင်ခြင်းလျှင် အညစ်အကြေးရှိကုန်၏။ ကော-
သဇ္ဇံ၊ ပျင်းရိခြင်းသည်။ ဝဏ္ဏဿ၊ အဆင်းလှပခြင်း၏။ မလံ၊ အညစ်အကြေး
မည်၏။ ပမာဒေါ၊ မေ့လျော့ခြင်းသည်။ ရက္ခတော၊ စောင့်ရှောက်သူ၏။ မလံ၊
အညစ်အကြေးမည်၏။

စကားပြေ

စာပေကျမ်းဂန် အတတ်ပညာတို့သည် မရွတ်ဖတ်မသရဇ္ဈာယ်ခြင်းလျှင်
ပျက်စီးကြောင်း အညစ်အကြေးရှိကုန်၏။ အိမ်တို့သည် လုံ့လစိုက်၍ မပြုပြင်
ခြင်းလျှင် ပျက်စီးကြောင်း အညစ်အကြေးရှိကုန်၏။ ပျင်းရိခြင်းသည် အဆင်း
လှပခြင်း၏ ပျက်စီးကြောင်း အညစ်အကြေးမည်၏။ မေ့လျော့ခြင်းသည်
စောင့်ရှောက်သူ၏ ပျက်စီးကြောင်း အညစ်အကြေးမည်၏။

အညစ်အကြေးလေးပါး-အသဇ္ဈာယ အနုဋ္ဌာန ကောသဇ္ဇ ပမာဒတို့သည်
အကျိုးမဲ့ပျက်စီးမှုကို ဆောင်တတ်သဖြင့် အညစ်အကြေးနှင့် တူသောကြောင့်
မလမည်၏။

အသဇ္ဈာယမလာ မန္တာ-ပရိယတ်ဖြစ်စေ လက်မှုပညာဖြစ်စေ မရွတ်ဖတ်
အားမထုတ်ပါက လုံးဝအစဖော်မရပဲသော်လည်း ဖြစ်ရာ၏။ မူရင်းအတိုင်း
အစဉ်တစိုက်မထင်ခြင်းသော်လည်း ဖြစ်ရာ၏။

အနုဋ္ဌာနမလာ သရာ-အိမ်၌နေသောသူသည် အိမ်၏ဆွေးမြည့်ပျက်စီးသော
နေရာများကို ထကြွလုံ့လဖြင့် မပြင်ဆင်ပါက အိမ်သည်ပျက်စီးရာ၏။

မလံ ဝဏ္ဏဿ ကောသဇ္ဇံ-လူဖြစ်စေ ရဟန်းဖြစ်စေ ပျင်းရိသဖြင့် ကိုယ်လက်
သုတ်သင်မှု ပရိက္ခရာကို ဆေးကြောမှုမပြုပါက ခန္ဓာကိုယ်နှင့် ပရိက္ခရာသည်
မကောင်းသော အဆင်းအနံ့ရှိရာ၏။

ပမာဒေါ ရက္ခတော မလံ-နွားတို့ကို စောင့်ရှောက်ရသောသူသည် မေ့
လျော့ပြီး အိပ်ပျော်နေသော်လည်းကောင်း ကစားနေ၍သော်လည်းကောင်း
နွားတို့သည် ကျက်စားရာမဟုတ်သည့် ပြေးဝင်ခြင်းကြောင့် သားရဲဘေးသူခိုး
ဘေးဖြင့်သော်လည်းကောင်း သူတပါးလယ်ယာ ကိုင်းကျွန်းတို့သို့ဝင်စားသဖြင့်
လည်းကောင်း ပျက်စီးခြင်းသို့ရောက်မှုလည်း ရောက်ရာ၏။ မိမိအားဒဏ်ခံရခြင်း
ဆဲရေးခံရခြင်းသို့လည်းကောင်း ရောက်ရာ၏။

ရဟန်းဖြစ်မှု ခြောက်ဒွါရတို့ကို မစောင့်ရှောက်ပဲ မေ့လျော့နေသော် ကိလေ
သာများဝင်လာပြီးလျှင် သာသနာမှ ရွှေ့လျောနိုင်၏။

အသဇ္ဈာယမလာ=အသဇ္ဈာယံ မလံ ဧတေသန္တိ အသဇ္ဈာယမလာ။
အသဇ္ဈာယ+မလ+တေ။

မန္တာ=မနတိ ဇာနာတိ ဧတေနာတိ မန္တာ။ မနံ+တ။

ကောသဇ္ဇ=ကုသိတဿ ဘာဝေါ ကောသဇ္ဇံ။ ကုသိတ+ဏျ။
လာလုဒါယိတ္ထေရဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၈-မလဝဂ်။ ၅-အညတရကုလပုတ္တဝတ္ထု

၂၄၂။ မလိတ္ထိယာ ဒုစ္စရိတံ၊ မစ္ဆေရံ ဒဒတော မလံ။
မလာ ဝေ ပါပကာ ဓမ္မာ၊ အသ္မိံ လောကေ ပရမ္ပိ စ။

၂၄၃။ တတော မလာ မလတရံ၊ အဝိဇ္ဇာ ပရမံ မလံ။
တေ မလံ ပဟန္တာန၊ နိမ္မလာ ဟောထ ဘိက္ခဝေါ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မင်္ဂလာဆောင်သော နေ့မှစပြီးလင်
ကိုလွန်ကျူး၍ ကျင့်သောဇနီးကိုရ၍ ရှက်ပြီး မျက်နှာကို လူထဲမပြဝံ့သော
အမျိုးသားတယောက်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်
ကြသည်။

အနက်

ဒုစ္စရိတံ၊ လင်ကိုလွန်ကျူး၍ ကျင့်ခြင်းသည်။ ဣတ္ထိယာ၊ မိန်းမ၏။ မလံ၊ ပျက်စီးကြောင်း အညစ်အကြေးမည်၏။ မစ္ဆေရံ၊ နှမြောဝန်တို့ခြင်းသည်။ ဒဒေတော၊ ပေးလှူသောသူ၏။ မလံ၊ ပျက်စီးကြောင်း အညစ်အကြေးမည်၏။ ပါပကာ၊ ယုတ်မာကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ အကုသိုလ်တရားတို့သည်။ ဝေ၊ စင်စစ်။ အသ္မိံ လောကေ စ၊ ဤဘဝ၌လည်းကောင်း။ ပရမ္ပိ စ၊ တမလွန်ဘဝ၌လည်းကောင်း။ မလာ၊ ပျက်စီးကြောင်း အညစ်အကြေးမည်ကုန်၏။

တတော မလာ၊ ထိုဆိုခဲ့ပြီးသော အညစ်အကြေးထက်။ မလတရံ၊ အလွန်ကဲဆုံးအညစ်အကြေးကို။ ဝေါ၊ သင်တို့အား။ ကထေမိ၊ ဟောကြားအံ့။ အဝိဇ္ဇာ၊ အမှန်ကိုမသိမှု အဝိဇ္ဇာသည်။ ပရမံ မလံ၊ အလွန်ကဲဆုံး အညစ်အကြေးတည်း။ ဘိက္ခဝေါ၊ ရဟန်းတို့။ တေ မလံ၊ ဤအလွန်ကဲဆုံး အညစ်အကြေးဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာကို။ ပဟန္တာန၊ ပယ်သက်၍။ နိမ္မလာ၊ အညစ်အကြေးကင်းကုန်သည်။ ဟောထ၊ ဖြစ်ကုန်လော့။

စကားပြေ

မိန်းမ၏ ပျက်စီးကြောင်းကား လင်ကို လွန်ကျူး၍ ကျင့်ခြင်းတည်း။ ပေးလှူသောသူ၏ ပျက်စီးကြောင်းကား နှမြောဝန်တို့ခြင်းတည်း။ ယုတ်မာသော အကုသိုလ်တရားတို့ကား ဤဘဝ နောင်ဘဝတို့၌ ပျက်စီးကြောင်းတို့တည်း။

ဆိုအပ်ပြီးသော အညစ်အကြေးတို့ထက် အလွန်ကဲဆုံးပျက်စီးကြောင်းကား အမှန်ကိုမသိမှု အဝိဇ္ဇာတည်း။ ၎င်းအဝိဇ္ဇာကို ပယ်သတ်၍ အညစ်အကြေးကင်းအောင် ပြုကြကုန်လော့။

မလိတ္ထိယာ ဒုစ္စရိတံ - ဌိဒုစ္စရိတအရ လင်ကြီးကိုစွန့်၍ လင်ငယ်နှင့်နေခြင်းဟူသော ကာယဒုစရိုက် ရ၏။

လင်ငယ်ထားသောမိန်းမကို လင်ကြီးသည် အိမ်မှနှင်ထုတ်ခြင်းခံရ၏။ မိဘတို့ကလည်း အမျိုးပျက်ဟုဆိုကာ အမျိုးတို့အထဲမှ (အိမ်မှ)ပယ်ထုတ်ခြင်းခံရသဖြင့် လင်ငယ်ထားခြင်းသည် မိန်းမ၏ အညစ်အကြေးပင် ဖြစ်သည်။

မစ္ဆေရံ ဒဒေတော မလံ - လယ်ထွန်ချိန်၌ စပါးအထွက်ကောင်းလျှင် လှူဒါန်းမည်ဟု ကြံ၍ စပါးအထွက်ကောင်းသော်လည်း ဝန်တို့ခြင်းဖြစ်၍ စွန့်ကြဲလိုသောစိတ်မဖြစ်။ မစ္ဆေရစိတ်ဖြင့် စွန့်ကြဲလိုသောစိတ်သည် မဖြစ်ပေါ်သည်ရှိသော်လူစည်းစိမ် နတ်စည်းစိမ် နိဗ္ဗာန် ချမ်းသာတို့ကိုမရနိုင်၊ ထို့ကြောင့် မစ္ဆေရသည် လှူဒါန်းခြင်း၏ အညစ်အကြေးမည်၏။

အဝိဇ္ဇာ ပရမံ မလံ-၌ အဝိဇ္ဇာအရ သစ္စာလေးပါး ရှေ့အစွန်း နောက်
အစွန်း ရှေ့နောက်အစွန်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟူသော ရှစ်ပါးသော အကြောင်းတို့ကို
မသိသော မောဟရ၏။

နိမ္မလာ = နတ္ထိ မလာနိ တေသန္တိ နိမ္မလာ။ နိ + မလ + တေ။

အညတရကုလပုတ္တဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၈-မလဝဂ်။ ၆-စူဠသာရိဝတ္ထု

၂၂၄။ သုဇီဝံ အဟိရိကေန၊ ကာကသုရေန ဓံသိနာ။
ပက္ခန္နိနာ ပဂဗ္ဘေန၊ သံကိလိဋ္ဌေန ဇီဝိတံ။

၂၄၅။ ဟိရိမတာ စ ဒုဇီဝံ၊ နိစ္စံ သုစိဂဝေသိနာ။
အလိနေနာပွဂဗ္ဘေန၊ သုဒ္ဓါဇီဝေန ပဿတာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့် တကျောင်းတည်းနေ
သော ဆေးကုသ၍ရသော ဆွမ်းကို အရှင်သာရိပုတ္တရာအား အမြဲလှူပါမည်ဟု
လျှောက်ထားသော စူဠသာရိရဟန်းကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်
ကြသည်။

အနက်

အဟိရိကေန၊ အရှက်မရှိသောသူသည်။ ကာကသုရေန၊ ရဲတင်းသောကျီးနှင့်တူ
သဖြင့်လည်းကောင်း။ ဓံသိနာ၊ သူတပါးဂုဏ်ကို ဖျက်ဆီးသဖြင့်လည်းကောင်း။
ပက္ခန္နိနာ၊ သူတပါးပြုသည်ကို မိမိပြုသယောင်ဆောင်သဖြင့်လည်းကောင်း။
ပဂဗ္ဘေန၊ ကြမ်းကြုတ်သဖြင့်လည်းကောင်း။ သံကိလိဋ္ဌေန၊ ညစ်ညူးသော
အကျင့်ဖြင့်လည်းကောင်း။ ဇီဝိတံ၊ အသက်မွေးခြင်းသည်။ သုဇီဝံ၊ အသက်မွေး
လွယ်ကူ၏။ ဟိရိမတာ၊ အရှက်ရှိသောသူသည်။ နိစ္စံ၊ အမြဲ။ သုစိဂဝေသိနာ၊
စင်ကြယ်မှုကို ရှာသဖြင့်လည်းကောင်း။ အလိနေနာ၊ မတွန့်တိုသဖြင့်လည်း
ကောင်း။ အပွဂဗ္ဘေန၊ မကြမ်းကြုတ်သဖြင့်လည်းကောင်း။ သုဒ္ဓါဇီဝေန၊
စင်ကြယ်သောအသက်မွေးမှုဖြင့်။ ပဿတာ၊ စင်ကြယ်သော အသက်မွေးမှုကို
မြော်မြင်သဖြင့်လည်းကောင်း။ ဒုဇီဝံ၊ အသက်မွေးခဲယဉ်း၏။

စကားပြေ

အရှက်မရှိသောသူသည် ကျီးရဲနှင့်တူသဖြင့်လည်းကောင်း သူတပါးဂုဏ်ကို ဖျက်ဆီးသဖြင့်လည်းကောင်း သူတပါးပြုသည်ကို မိမိပြုသယောင်ဆောင်သဖြင့် လည်းကောင်း ကြမ်းကြုတ်သဖြင့်လည်းကောင်း ညစ်ညူးသောအကျင့်ဖြင့် လည်းကောင်း အသက်မွေးခြင်းကြောင့် အသက်မွေးလွယ်ကူ၏။

အရှက်ရှိသူသည် အမြဲစင်ကြယ်မှုကိုရှာသဖြင့်လည်းကောင်း၊ မတုန်တိုသဖြင့် လည်းကောင်း၊ မကြမ်းကြုတ်သဖြင့်လည်းကောင်း၊ စင်ကြယ်စွာ အသက် မွေးမြူသောကြောင့် အသက်မွေးခဲယဉ်း၏။

သုဇီဝံ အဟိရိကေန- အရှက်အကြောက် မရှိသောသူသည် အမေ မဟုတ် သူကို ငါ၏အမေ၊ အဖေမဟုတ်သူကို ငါ၏အဖေဟု ပြော၍ နှစ်ဆယ့်တပါးသော အနေသန့်တည်ပြီးလျှင် လွယ်ကူချမ်းသာစွာ အသက်မွေး၏။

ကာကသုရေန- ကျီးရဲသည် အိမ်တို့၌ ယာဂုစသည်တို့ကို စားယူလိုသော အခါ နံရံစသောအရပ်၌နားပြီးလျှင် မိမိကြည့်သည်ကို လူတို့သိလျှင် မသိသော ဟန်ဖြင့် တပါးကိုအာရုံပြုသကဲ့သို့နေ၍ လူတို့၏မေ့လျော့မှုကိုမှတ်ပြီး အစဉ်လိုက် ၍ သူသူဟု ချောက်ကုန်စဉ် အိုးခွက်မှ ပါးစပ်ပြည့်အောင်ယူ၍ ပြေးသကဲ့သို့ အရှက်မရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ရဟန်းတို့နှင့် အတူ ရွာသို့ဝင်၍ ယာဂုဆွမ်းတည်ရာ နေရာတို့ကို မှတ်သား၏။ ရဟန်းတို့သည်ကား ဆွမ်းအလို့ငှာ ဆွမ်းခံ၍မျှတရုံ လောက် သောအစာကိုယူ၍ မိမိတို့နေသောကျောင်းဇရပ်သို့ သွားပြီးလျှင် ပစ္စ- ဝေက္ခဏာဆင်ခြင်ကုန်လျက် ယာဂုစသည်တို့ကိုသောက်ကာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံး သွင်းကုန်၏။ စာအံ့ကြကုန်၏။ နေသောဇရပ်ကို တံမြက်လှည်းကုန်၏။ အရှက်မရှိ သောသူသည်ကား တစုံတခုမျှကိုမပြုမလုပ်ပဲ ရွာသို့ရှေးရှုသွား၏။

အရှက်မရှိသောသူကို ရဟန်းတို့က ကြည့်ကြသော်လည်း မမြင်လေဟန် တပါးကိုအာရုံပြုနေဟန် အိပ်ငိုက်နေဟန် အထုံးကိုဖြေနေဟန် သင်္ကန်းကိုချုပ် နေဟန်ပြု၍ ကျွန်ုပ်တို့မှာကိစ္စရှိသည်ဟုဆိုကာ နေရာမှထ၍ ရွာသို့ဝင်ပြီးနောက် စောစောက မှတ်ထားသော အိမ်တို့တွင် တအိမ်တအိမ်သို့ ချဉ်းကပ်လျက် အိမ်ရှင်တို့အနည်းငယ်ပိတ်ထားသောတံခါးကို အိမ်ရှင်များက အော်ပြောစဉ်ပင် လက်တဘက်ဖြင့် တံခါးရှက်ကိုတွန်း၍ အတွင်းသို့ဝင်၏။ အရှက်မရှိသောသူကို မြင်လျှင် မလှူလိုသော်လည်း နေရာ၌ထိုင်စေ၍ ရှိသမျှယာဂု စသည်တို့ကို လှူကုန်၏။

ထိုအရှက်မရှိသောသူသည် အလိုရှိတိုင်းစားသုံးပြီး အကြွင်းကိုသပိတ်ဖြင့် ယူ၍ ထည့်သွား၏။ ထို့ကြောင့် အရှက်မရှိသောသူသည် ကာကသုရ-ကျီးရဲနှင့် တူသူမည်၏။

ဓံသိနာ - တစုံတယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် အလိုနည်း၏ဟု ပြောဆိုလျှင် ငါတို့လဲအလိုနည်းတာပဲဟု ပြောဆိုလျက် တကယ်အလိုနည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဂုဏ်ကို ဖျက်ဆီး၏။

အလိုနည်းဟန်ဆောင်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် ကြာရှည်လေးမြင့်စွာ ဟန်မဆောင် နိုင်သဖြင့် ထိုထိုလတ်မှဆုတ်ယုတ်၏။ မိမိသူတပါး၏လတ်ကို ဖျက်ဆီး၏။

ပက္ခန္ဓိနာ - နံနက်စောစော ရဟန်းများစေတီရင်ပြင်စသည်တို့၌ ငတ္တရားကို ပြု၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းနည်းလုံးသွင်းကာ ခေတ္တခဏထိုင်၍ ရွာသို့ဆွမ်းခံဝင်သောအခါ လိမ်ညာသောပုဂ္ဂိုလ်သည် မျက်နှာသစ်၍ ဖျော့တော့သော သင်္ကန်းကိုရုံပြီး မျက်စဉ်းဦးခေါင်းလိမ်းဆေးတို့ဖြင့် မိမိကိုယ်ကိုတန်ဆာ ဆင်ပြီးလျှင် တံမြက် လှည်းသကဲ့သို့ တချက်နှစ်ချက်လှည်းပြီး တံခါးဝသို့ ရှေးရှုသွား၏။

နံနက်စောစော စေတီကိုဖူးမြင်၍ ပန်းပူဇော်လိုသော သူတို့က ထိုလိမ်ညာ သော ရဟန်းကို မြင်၍ ဤကျောင်းသည် ဤရဟန်းငယ်ကြောင့် သုတ်သင်မှု ရ၏။ ဤရဟန်းငယ်ကို မမေ့ကြနှင့်ဆိုကာ လှူဒါန်းဖွယ်ကို လှူဒါန်း ကုန်၏။ ဤသို့ လိမ်ညာသော သူသည် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လွယ်၏။

ဟိရိမတာ စ ဒုဇ္ဇိဝံ - အမေမဟုတ်သူကို အမေဟု မပြောပဲ မတရားသဖြင့် ရဲသော လတ်ကို မစင်ကဲ့သို့ စက်ဆုပ်သည်ဖြစ်၍ တရားသဖြင့် အိမ်စဉ်အတိုင်း ဆွမ်းခံ၍ ရွာမှီးသောသူသည် ဆင်းရဲငြိုငြင်စွာ အသက်မွေးရ၏။

သုစိဂဝေသိနာ - ၌ သုစိအရ စင်ကြယ်သော ကာယကံ ဝစီကံ မနောက် ရ၏။

- ကာကသူရေန = ကာကော သူရော ကာကသူရော။ ကာက + သူရ။
 - ဓံသိနာ = ဂုဏေ ဓံသတိတိ ဓံသိ။ ဓံသ + ဤ။
 - ပက္ခန္ဓိနာ = ပက္ခန္ဓကိတိ ပက္ခန္ဓိ။ ပ + ခန္ဓ + ကိ။
 - ပဂဗ္ဘေန = ပဂဗ္ဘာနံ ပဂဗ္ဘော။ ပ + ဂဗ္ဘ + အ။
 - သံကိလိဋ္ဌေန = သံကိလိသနံ သံကိလိဋ္ဌော။ သံ + ကိလိသ + တ။
 - သုစိဂဝေသိနာ = ဂဝေသနံ ဂဝေသိ။ ဂဝေသ + ဤ။ သုစိနံ ဂဝေသိ သုစိဂဝေသိ။ သုစိ + ဂဝေသိ။
 - အလိနေန = န + လိန။ လိန = လိ + တ။
 - အပ္ပဂဗ္ဘေန = န + ပဂဗ္ဘ။
 - သုဒ္ဓါဇီဝေန = သုဒ္ဓေါ အာဇီဝေါ သုဒ္ဓါဇီဝေါ။ သုဒ္ဓ + အာဇီဝ။
- စူဠသာရိာတ္ထုပြီး၏။

၁၈-မသဝဂ်။ ၇.ပဉ္စပါသကဝတ္ထု

၂၄၆။ ယော ပါဏမတိပါတေတိ၊ မုသာဝါဒဉ္စ ဘာသတိ။
လောကေ အဒိန္နမာဒိယတိ၊ ပရဒါရဉ္စ ဂစ္ဆတိ။

၂၄၇။ သုရာမေရယပါနဉ္စ၊ ယော နရော အနုယုဉ္စတိ။
ဣဓေဝ မေသော လောကသ္မိံ၊ မူလံ ခဏတိ အတ္တနော။

၂၄၈။ ဧဝံ ဘော ပုရိသ ဇာနာတိ၊ ပါပဓမ္မာ အသညတာ။
မာ တံ လောဘော အဓမ္မော စ၊ စိရံ ဒုက္ခာယ ရန္တယံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ငါးပါးသီလတွင် တပါးပါးကိုသာ စောင့်
ထိန်းကြပြီးလျှင် မိမိစောင့်ထိန်းသော သီလသည်သာ ပြုနိုင်ခဲ့၏ဟု အငြင်း
အခုံဖြစ်ကာ ဘုရားထံသို့သွားကြသော ဥပသကာ ငါးယောက်တို့ကို အကြောင်း
ပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ဥပါသကာ ငါးယောက်တို့ သောတာပန်ဖြစ်ကြ
သည်။

အနက်

လောကေ၊ လောက၌။ ယော၊ အကြင်သူသည်။ ပါဏံ၊ သတ္တဝါ၏
အသက်ကို။ အတိပါတေတိ၊ သတ်၏။ မုသာဝါဒဉ္စ၊ မဟုတ်မမှန်သော စကား
ကိုလည်း။ ဘာသတိ၊ ပြောဆို၏။ အဒိန္နံ၊ ပိုင်ရှင်မပေးသော ဥစ္စာကို။ အာဒိ-
ယတိ၊ ခိုးယူ၏။ ပရဒါရဉ္စ၊ သူတပါး မယားကိုလည်း။ ဂစ္ဆတိ၊ သွား၏။

သုရာမေရယပါနဉ္စ၊ သေရည်သေရက်ကို သေဘက်ခြင်းကိုလည်း။ ယော-
နရော၊ အကြင်သူသည်။ အနုယုဉ္စတိ၊ ကြိမ်ဖန်များစွာပြု၏။ မေသော နရော၊
ထိုသူသည်။ ဣဓေဝ လောကသ္မိံ၊ ဤဘဝ၌ပင်လျှင်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ မူလံ၊
အခြေအမြစ်ကို။ ခဏတိ၊ တူးဖြိုဖျက်ဆီးသည်မည်၏။

ဘောပုရိသ၊ အိုယောက်ျား။ အသညတာ၊ ကိုယ်စသည်ကို စောင့်စည်းမှု
ကင်းသူတို့သည်။ ပါပဓမ္မာ၊ ယုတ်ညံ့သော သဘောရှိကုန်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။
ဇာနာဟိ၊ သိလော့။

လောဘော စ၊ လောဘသည်လည်းကောင်း။ အဓမ္မော စ၊ ဒေါသသည်
လည်းကောင်း။ တံ၊ သင့်ကို။ စိရံ၊ ကြာမြင့်စွာ။ ဒုက္ခာယ၊ ဆင်းရဲစေရန်။
မာ ရန္တယံ၊ မညှဉ်းဆဲစေကုန်လင့်။

စကားပြေ

လောကမှာ သတ္တဝါအသက်ကိုသတ်သူ၊ သူတပါးဥစ္စာကိုခိုးယူသူ၊ မဟုတ်
မမှန်ပြောဆိုသူ၊ သူတပါးမယားကို ပြစ်မှားသူ၊ အရက်ကိုကြိမ်ဖန်များစွာသောက်
တို့သည် မိမိ၏ အခြေအမြစ်ကို တူးဖြိုဖျက်ဆီးသည်မည်၏။ ကိုယ်စသည့်ကို စောင့်
စည်းမှုကင်းသူသည် ယုတ်မာသော သဘောရှိသည်ဟု သိ၍ လောဘဒေါသ
စသော အကုသိုလ်တရားများက ကြာမြင့်စွာ ဆင်းရဲစေရန် မပြုပါစေလင့်။

မူလ - အရ မျက်မှောက်ဘဝအတွက် လယ်ယာကိုင်ကျွန်းသည်မူလ။ တမလွန်
ဘဝအတွက် ကုသိုလ်သည် မူလမည်၏။

အဓမ္မော-အရ ဒေါသရ၏။

ပဉ္စဉပါသကဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၈-မလဝဂ်။ ၈-တိဿဒဟရဝတ္ထု

၂၄၉။ ဒဒါတိ ဝေ ယထာသဒ္ဓံ၊ ယထာပသာဒနံ ဇနော။
တတ္ထ ယော စ မင်္ဂ ဟောတိ၊ ပရေသံ ပါနဘောဇနော။
န သော ဒိဝါ ဝါ ရတ္တိံ ဝါ၊ သမာဓိမဓိဂစ္ဆတိ။

၂၅၀။ ယဿ စေတံ သမုစ္ဆန္တံ၊ မူလသစ္စံ သမူဟတံ။
သ ဝေ ဒိဝါ ဝါ ရတ္တိံ ဝါ၊ သမာဓိမဓိဂစ္ဆတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဝိသာခါနှင့် အနာထပိဏ်သဌေးတို့၏ အလှူ
ကိုပင် ကဲ့ရဲ့သော တံခါးစောင့်၏သား တိဿရဟန်းငယ်ကို အကြောင်းပြု၍
ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်ဖြစ်ကြသည်။
အနက်

ဇနော၊ လူအပေါင်းသည်။ ယထာသဒ္ဓံ၊ အညံ့အကောင်းတို့တွင် တခုခုကို
သဒ္ဓါသည့်အလျောက်။ ဝေ၊ စင်စစ်။ ဒဒါတိ၊ လှူ၏။ ယထာပသာဒနံ၊ ထေရ
မဇ္ဈိမ နဝတို့တွင် တပါးပါး၌ ကြည်ညိုသည်အားလျော်စွာ။ ဒဒါတိ၊ လှူ၏။ တတ္ထ၊
ထိုသို့လှူရာ၌။ ယော၊ အကြင်သူသည်။ ပရေသံ၊ သူတပါးတို့၏။ ပါနဘောဇနော၊
နည်း၍ညံ့သော စားဖွယ်သောက်ဖွယ်တို့ကို။ မင်္ဂ၊ မျက်နှာမသာသည်။ ဟောတိ၊
ဖြစ်၏။ သော၊ ထိုသူသည်။ ဒိဝါ ဝါ၊ နေ့အခါ၌လည်းကောင်း။ ရတ္တိံ ဝါ၊ ည
အခါ၌လည်းကောင်း။ သမာဓိံ၊ စိတ်တည်ကြည်မှုကို။ န အဓိဂစ္ဆတိ၊ မရနိုင်။

ယဿ၊ အကြင်သူသည်။ တေံ၊ ဤမျက်နှာမသာမဟူသော အကုသိုလ်ကို။ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏေန၊ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏ်ဖြင့်။ သမုစ္ဆန္တံ၊ အကြွင်းမဲ့ဖြတ်၏။ မူလသစ္စံ၊ အမြစ်ပါဖြတ်အပ်၏။ သမူဟတံ၊ ပယ်နုတ်အပ်၏။ သော၊ ထိုသူသည်။ ဝေ၊ စင်စစ်။ ဒိဝါ ဝါ၊ နေအခါ၌လည်းကောင်း။ ရတ္တိံ ဝါ၊ ည၌အခါ၌လည်းကောင်း။ သမာဓိံ၊ စိတ်တည်ကြည်မှုကို။ အဓိဂစ္ဆတိ၊ ရလေ၏။

စကားပြေ

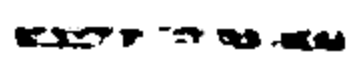
အညံ့အကောင်းတို့တွင် တမျိုးမျိုးကို လူအပေါင်းသည် သဒ္ဓါသည် အလျောက်လှူ၏။ ထေရ မဇ္ဈိမ နဝတို့တွင် တပါးပါးအား ကြည်ညိုသည် အားလျော်စွာ လှူ၏။ ထိုသို့လှူရာ၌ သူတပါး၏အနည်းအများ အကောင်းအညံ့ စားသောက်ဖွယ်ကို မျက်နှာမသာသူသည် နေ့ရော ညပါ စိတ်တည်ကြည်မှုကို မရနိုင်။

မျက်နှာမသာမဟူသော အကုသိုလ်ကို အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ အမြစ်ပါဖြတ်ကာ ပယ်နုတ်ပြီးသူသည် နေ့ရော ညပါ စိတ်တည်ကြည်မှုကို ကျေနပ်ရလေ၏။

သမာဓိ—အရ ဥပစာရ အပ္ပနာတို့၏အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ မဂ်ဖိုလ်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း ဖြစ်သော သမာဓိရ၏။

- ယထာသဒ္ဓံ=သဒ္ဓါယ အနုရူပံ ယထာသဒ္ဓံ။ ယထာ+သဒ္ဓါ။
- ယထာပသာဒနံ=ပသာဒနဿ အနုရူပံ ယထာပသာဒနံ။ယထာ+ပသာဒန။
- မက္ခံ=မက္ခံတိ ဇေတနာတိ မက္ခံ။ မက္ခံ+ဥ။
- မူလသစ္စံ=မူလ+သာတ+ဏျ။

တိဿဒဟရဝတ္ထုပြီး၏။

၁၈-မလဝဂ်။ ဇ-ပဉ္စပါသကဝတ္ထု

၂၅၁။ နတ္ထိ ဣဂသမော အဂ္ဂိ။ နတ္ထိ ဒေါသသမော ဂဟော။
 နတ္ထိ မောဟသမံ ဇာလံ။ နတ္ထိ တဏှာသမာ နဒီ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် တရားနာဖို့ရန် ဘုရားရှင်အထံ ရောက်လာကြသော်လည်း အိပ်ငိုက်နေသူ၊ မြေကိုလက်ဖြင့်ရေးခြစ်နေသူ၊ သစ်ပင်ကို လှုပ်

နေသူ၊ ကောင်းကင်ကို ကြည့်နေသူ၊ ရှိသေစွာ တရားနာသူဟု ငါးမျိုးကွဲပြား
နေသော ဥပါသကာတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ရှိသေစွာ တရားနာသော ဥပါသကာ တဦးသာ
သောတာပန် ဖြစ်သည်။

အနက်

ရာဂသမော၊ ရာဂနှင့်တူသော။ အဂ္ဂိ၊ မီးသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဒေါသသမော၊
ဒေါသနှင့်တူသော။ ဂဟော၊ ဖမ်းယူသတ်ဖြတ်တတ်သော သတ္တဝါသည်။
နတ္ထိ၊ မရှိ။ မောဟသမံ၊ မောဟနှင့်တူသော။ ဇာလံ၊ ပိုက်ကွန်သည်။ နတ္ထိ၊
မရှိ။ တဏှာသမာ၊ တဏှာနှင့်တူသော။ နဒီ၊ မြစ်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။

စကားပြေ

ရာဂနှင့်တူသောမီး၊ ဒေါသနှင့်တူသော ဖမ်းယူသတ်ဖြတ်တတ်သော သတ္တဝါ၊
မောဟနှင့်တူသော ပိုက်ကွန်၊ တဏှာနှင့်တူသော မြစ် မရှိ။

နတ္ထိ ရာဂသမော အဂ္ဂိ— ရာဂသည် အခိုးအလုံ့ကိုမပြုပဲ အတွင်း၌သာ
လောင်ကျွမ်းစေနိုင်သောကြောင့် ရာဂမီးသည် မီးတကာတို့တွင် အကြီးမား
ဆုံးသော မီးဖြစ်ပါသည်။

နတ္ထိ ဒေါသသမော ဂဟော— ဘီလူး စပါးကြီးမြွေ မိကျောင်းဖမ်းခြင်း
သည် တခုသောဘဝ၌သာ ဖမ်းခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်၏။ ဒေါသ ဖမ်းယူလျှင်
အလုံးစုံသောဘဝတို့၌ ဖမ်းယူနိုင်သောကြောင့် ဒေါသသည် အကြီးဆုံးသော
ဖမ်းယူခြင်းမည်၏။

နတ္ထိ မောဟသမံ ဇာလံ— မောဟသည် ဘဝသံသရာ၌ အထပ်ထပ် မြွေ
ယှက်ဖွဲ့နှောင်တတ်သောကြောင့် မောဟနှင့်တူသော ကွန်ယက်မရှိဟု ဆိုပါသည်။

နတ္ထိ တဏှာသမာ နဒီ— ဂင်္ဂါမြစ်တို့သည် ပြည့်သောအခါ လျော့သော
အခါ ခမ်းခြောက်သောအခါ ရှိကြသော်လည်း တဏှာသည်ကား ပြည့်သော
အခါ ခမ်းခြောက်သောအခါမရှိ၊ အမြဲလျော့နေသောကြောင့် ပြည့်နိုင်ခဲ့၏။
ထို့ကြောင့် တဏှာနှင့်တူသော မြစ်မရှိဟု ဆိုသည်။

ပုဂ္ဂိုလ်ငါးဦး

ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ တရားဟောတော်
မူစဉ် ပုဂ္ဂိုလ်ငါးဦး အပါအဝင် ပရိသတ်များ တရားနာကြသည်။ ဘုရားရှင်
အနီး၌ထိုင်လျက် တဦးသည် ဘဝငါးရာပတ်လုံး မြွေနဂါးမျိုး၌ ဖြစ်ဖူး၍

ထိုင်ပြီးအိပ်ငိုက်နေသည်။ တဦးသည် ဘဝငါးရာပတ်လုံး တီကောင်သတ္တဝါမျိုး၌ ဖြစ်ဖူး၍ လက်ချောင်းဖြင့် မြေကိုရေးခြစ်လျက် ထိုင်နေသည်။ တဦးသည် ဘဝငါးရာပတ်လုံး မျောက်မျိုး၌ဖြစ်ဖူး၍ သစ်ခက်ကို လှုပ်လျက်ထိုင်နေသည်။ တဦးသည် ဘဝငါးရာပတ်လုံး နက္ခတ်ဆရာ ဖြစ်ဖူး၍ ကောင်းကင်ကို မော်ကြည့်ကာ ထိုင်နေသည်။ တဦးသည် ဘဝငါးရာပတ်လုံး ဗေဒင်သုံးပုံ တတ်မြောက်သော ပုဏ္ဏားမျိုး၌ဖြစ်ဖူး၍ ဗေဒင်ကို ပြောနေသကဲ့သို့ ရိုသေစွာ တရားကို နာယူသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၀။)

ရိုသေစွာ တရား မနာယူနိုင်သူ — ဘဝများစွာ ဘုရား တရား သံဃာ ဆိုသော အသံကို မကြားဖူးသူသည် တရားတော်ကို ရိုသေစွာ မနာယူနိုင်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၁။)

ပဉ္စဉပါသကဝတ္ထုပြီး၏။

၁၈-မလဝဂ်။ ၁၀-မေဏ္ဍကသေဋ္ဌိဝတ္ထု

၂၅၂။ သုဒဿံ ဝဇ္ဇမညေသံ၊ အတ္တနော ပန ဒုဒ္ဒဿံ။

ပရေသံ ဟိ သော ဝဇ္ဇာနိ၊ ဩပုနာတိ ယထာ ဘုသံ။

အတ္တနော ပန ဆာဒေတိ၊ ကလိံ ဝ ကိတဝါ သဌော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ဘဒ္ဒိယမြို့ကိုမှီ၍ မုလေးတော၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မေဏ္ဍကသဌေးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

အညေသံ၊ သူတပါးတို့၏။ ဝဇ္ဇံ၊ အပြစ်ကို။ သုဒဿံ၊ မြင်လွယ်၏။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဝဇ္ဇာနိ၊ အပြစ်ကို။ ဒုဒ္ဒဿံ၊ မြင်နိုင်ခဲ၏။ သော၊ ထိုသူသည်။ ဘုသံ၊ ဖွဲ့ကို။ ဩပုနာတိ ယထာ၊ လွှင့်သကဲ့သို့။ ပရေသံ၊ သူတပါးတို့၏။ ဝဇ္ဇာနိ၊ အပြစ်တို့ကို။ ဩပုနာတိ၊ လွှင့်၏။ သဌော၊ စဉ်းလဲကောက်ကျစ်သော ငှက် မုဆိုးသည်။ ကလိံ၊ ပြစ်မှားခြင်းရှိသော မိမိကိုယ်ကို။ ကိတဝါ ဣဝ၊ သစ်ရွက် သစ်ခက်တို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းသကဲ့သို့။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဝဇ္ဇံ ပန၊ အပြစ်ကိုကား။ ဆာဒေတိ၊ ဖုံးလွှမ်း၏။

စကားပြေ

သူတပါး၏အပြစ်ကို မြင်လွယ်သော်လည်း မိမိ၏အပြစ်ကို မြင်ရန်ခဲယဉ်း၏။
ဖွဲ့ကိုလွှင့်သော် လွှင့်သူအထံသို့ ဖွဲ့ကျရောက်သကဲ့သို့ သူတပါးအပြစ်ကိုလွှင့်သော်
မိမိအပေါ်သို့ အပြစ်ကျရောက်တတ်၏။ စဉ်းလဲကောက်ကျစ်သော မုဆိုးသည်
မိမိကိုယ်ကို သစ်ခက်တို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းသကဲ့သို့ မိမိ၏အပြစ်ကို ဖုံးလွှမ်း၏။

အတ္တနော ပန ဆာဒေတိ ကလိံ ကိတဝါ သဌောဉ္ဇိ - ကလိအရ ငှက်တို့၌
ပြစ်မှားသောကြောင့် အတ္တဘောသည် ကလိမည်၏။

ကိတဝါ-ကိုယ်ကိုဖုံးလွှမ်းထားသော သစ်ရွက်သစ်ခက်စသည်သည် ကိတဝါ
မည်၏။

သဌော-ငှက်မုဆိုး ရ၏။

မေဏ္ဍကသဌေး- အိမ်နောက်ဖေး ရှစ်ပယ်မျှလောက်သော အရပ်ဝယ်
ခံတွင်းမှ အလိုရှိရာပစ္စည်းများကို ထုတ်အံပေးနိုင်သော ဆိတ်ရုပ်ကြီးများပေါ်
ပေါက်လာသောကြောင့် မေဏ္ဍကသဌေးဟူ၍ တွင်သည်။ ဝိပဿီ ဘုရား
လက်ထက်ကဆုတောင်း၍ လှူဒါန်းခဲ့မှုကြောင့်ဖြစ်သည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၂-၅။)

စန္ဒပဒုမာ-စန္ဒပဒုမာသည် မေဏ္ဍကသဌေး၏ ဇနီးဖြစ်သည် ရှေးကောင်း
မှုကံကြောင့် လက်ဝဲလက်နှင့် လက်ယာ ခြေတွင် လအမှတ်အသား၊ လက်ယာ
လက်နှင့် လက်ဝဲခြေ၌ ပဒုမ္မာကြာအမှတ် အသား ပါသောကြောင့် စန္ဒပဒုမာဟု
မူည့်သည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၅။)

ဓနုဉ္ဇယနှင့် သုမနဒေဝီ-ဓနုဉ္ဇယသည် မေဏ္ဍကနှင့် စန္ဒပဒုမာ၏ သားဖြစ်
သည်။ သုမနဒေဝီသည် ဓနုဉ္ဇယ၏ ဇနီးဖြစ်သည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၇။)

မေဏ္ဍကသဌေးနှင့် ဇနီးဖြစ်သူ စန္ဒပဒုမာ၊ သားဖြစ်သူ ဓနုဉ္ဇယ၊ ချွေးမ
ဖြစ်သူ သုမနဒေဝီနှင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် ရှေးဘဝ ကောင်းမှုပြု၍
ဆုတောင်းမှုကြောင့် ယခုဘဝ၌ ဆုတောင်းခဲ့သည့်အတိုင်း အတူတကွလာဖြစ်
ရသည်။ ငါးယောက်လုံး သောတာပန်ဖြစ်ကြသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၅-၈။)

ဝဇ္ဇံ=ဝဒီယတေတိ ဝဇ္ဇံ။ ဝဒီ+ယ။

ဘုသံ=ဘသတိ ဘသ္မိံ ကရေတီတိ ဘုသံ။ ဘသံ+အ။ (အကို ၃ပြု)

ကိတဝါ=ကေတတိတိ ကေတဝေါ။ ကိတ်+အဝ။(ဣဒါ၊ ၂၀၀။)

ကလိ=ကလယတိ ပရိမိယတိတိ ကလိ။ ကလိ+လ္လ။

သဌော=သဌတိတိ သဌော။ သဌ်+အ။

မေဏ္ဍကသေဌိဝတ္ထုပြီး၏။

၁၈-မလဝဂ်။ ၁၁-ဥဇ္ဈာနသညိတ္ထေရဝတ္ထု

၂၅၃။ ပရဝဇ္ဇာနုပဿိဿ၊ နိစ္စံ ဥဇ္ဈာနသညိနော။

အာသဝါ တဿ ဝဇုန္တိ၊ အာရာ သော အာသဝက္ခယာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူ၍ ရဟန်းတို့၏ဝတ်ရုံမူကို အပြစ်ရှာနေသော ရဟန်းတပါးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သေတပန်စသည်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ပရဝဇ္ဇာနုပဿိဿ၊ သူတပါးအပြစ်ကိုကြည့်ရှုလျက်။ နိစ္စံ ဥဇ္ဈာနသညိနော၊ အမြဲမပြတ်ကဲ့ရဲ့တတ်သော။ တဿ၊ ထိုသူအား။ အာသဝါ၊ အာသဝေါဇရားတို့သည်။ ဝဇုန္တိ၊ တိုးပွားကုန်၏။ သော၊ ထိုသူသည်။ အာသဝက္ခယာ၊ အာသဝေါကုန်ခြင်းမှ။ အာရာ၊ ဝေး၏။

စကားပြေ

သူတပါးအပြစ်ကိုကြည့်ရှုလျက် အမြဲမပြတ်ကဲ့ရဲ့တတ်သူအား အာသဝေါတရားတိုးပွား၍ အာသဝေါကုန်မှုမှဝေး၏။

အာသဝက္ခယ—အရ အရဟတ္တမဂ်ရ၏။

ပရဝဇ္ဇာနုပဿိဿ=ပရေသံ ဝဇ္ဇံ ပရဝဇ္ဇံ။ ပရ+ဝဇ္ဇံ။

အနုပဿတိ သိလေနာတိ အနုပဿိ။ အနု+ဒိသ+ဏိ။

ပရဝဇ္ဇံ အနုပဿိ ပရဝဇ္ဇာနုပဿိ။ ပရဝဇ္ဇံ+အနုပဿိ။

ဥဇ္ဈာနသညိနော=ဥဇ္ဈာနံ သညာ ဥဇ္ဈာနသညာ။ ဥဇ္ဈာန+သညာ။

ဥဇ္ဈာနသညာ အဿ အတ္တိတိ ဥဇ္ဈာနသညိ။ဥဇ္ဈာနသညာ+ဤ။

ဥဇ္ဈာနသညိတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏။

၁၈-မလဝဂ်။ ၁၂-သုဘဒ္ဒပရိဗ္ဗာဇကဝတ္ထု

၂၅၄။ အာကာသေဝ ပဒံ နတ္ထိ၊ သမဏော နတ္ထိ ဗာဟိရေ။
ပပဉ္စာဘိရတာ ပဇာ၊ နိပ္ပပဉ္စာ တထာဂတာ။

၂၅၅။ အာကာသေဝ ပဒံ နတ္ထိ၊ နတ္ထိ သမဏော ဗာဟိရေ။
သင်္ခါရာ သဿတာ နတ္ထိ၊ နတ္ထိ ဗုဒ္ဓါနမိဉ္စိတံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ကုသိနာရုံပြည် မလ္လာမင်းတို့၏ အင်ကြင်းဥယျာဉ်တွင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံကာနီး သုဘဒ္ဒပရိဗိုဇ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ သုဘဒ္ဒပရိဗိုဇ် အနာဂါမ်ဖြစ်သည်။

အနက်

အာကာသေ၊ ကောင်းကင်၌။ ပဒံ၊ ခြေရာသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဗာဟိရေ၊ သာသနာပ၌။ သမဏော၊ မဂ်ဖိုလ်ရသော ရဟန်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ပဇာ၊ သတ္တဝါတို့သည်။ ပပဉ္စာဘိရတာ၊ သံသရာခွဲထွင်တတ်သောတရား၌ မွေ့လျော် ကုန်၏။ တထာဂတာ၊ ဘုရားရှင်တို့သည်။ နိပ္ပပဉ္စာ၊ သံသရာခွဲထွင်တတ်သော တရားမှ ကင်းကုန်၏။

အာကာသေ၊ ကောင်းကင်၌။ ပဒံ၊ ခြေရာသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဗာဟိရေ၊ သာသနာပ၌။ သမဏော၊ မဂ်ဖိုလ်ရသော ရဟန်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိကုန်။ သဿတာ၊ မြဲကုန်သော။ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရတို့သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိကုန်။ ဗုဒ္ဓါနံ၊ ဘုရားရှင်တို့၏။ ဣဉ္စိတံ၊ ပပဉ္စတရားဖြင့် တုန်လှုပ်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။

စကားပြေ

ကောင်းကင်မှာ ခြေရာမရှိ၊ သာသနာပမှာ မဂ်ဖိုလ်ရသောရဟန်း မရှိ။ သတ္တဝါတို့သည် သံသရာခွဲတတ်သောတရား၌ မွေ့လျော်သော်လည်း ဘုရားရှင် တို့ကား ထိုပပဉ္စတရား မရှိကုန်။ မြဲသော သင်္ခါရ မရှိ။ ဘုရားရှင်တို့အား ပပဉ္စ တရားဖြင့် တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိ။

သမဏော နတ္ထိ ဗာဟိရေ-၌ သမဏ အရ မဂ်ဖိုလ်၌ တည်သောရဟန်း။

ပပဉ္စာဘိရတာ ပဇာ-၌ ပပဉ္စ အရ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိ။

သင်္ခါရာ-အရ ခန္ဓာငါးပါး ရသည်။

အာကာသော=န ကဿတီတိ အာကာသော။ န+ကသ+ဏ၊
အာကာသော ယေဝ အာကာသော။

ဗဟိရေ=ဗဟိ ဇာတံ ဗဟိရုံ။ ဗဟိ+ဣရ။

ပပဉ္စာဘိရတာ=ပပဉ္စေသု အဘိရတာ ပပဉ္စဘိရတာ။ ပပဉ္စ+အဘိရတာ။

ပပဉ္စ=ပပဉ္စိယတေတိ ပပဉ္စော။ ပ+ပစိ+အ။

နိပ္ပပဉ္စာ=နတ္ထိ ပပဉ္စာ တေဿာတိ နိပ္ပပဉ္စော။ န+ပပဉ္စ+တေ။

သဿတာ=သဗ္ဗဒါ သရတိ ပဝတ္တတီတိ သဿတော။ သရ+တ။ သဿတီတိ
သုဿတော။ သဿ+တ။

သုဘဒ္ဒပရိဗ္ဗာဇကဝတ္ထု ပြီး၏။

မလဝဂ် ပြီး၏။

၁၉-ဓမ္မဋ္ဌဝဂ်

၁-ဝိနိစ္ဆယမဟာမတ္တဝတ္ထု

၂၅၆။ န တေန ဟောတိ ဓမ္မဋ္ဌော၊ ယေနတ္ထံ သာဟသာ နယေ။
ယော စ အတ္ထံ အနတ္တဉ္စ၊ ဥဘော နိစ္ဆေယျ ပဏ္ဍိတော။

၂၅၇။ အသာဟသေန ဓမ္မေန၊ သမေန နယတိ ပရေ။
ဓမ္မဿ ဂုတ္တော မေဓာဝီ၊ ဓမ္မဋ္ဌာတိ ပဝုစ္စတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူရာ၌ လက်ဆောင်ပေးသောသူတို့အား အနိုင်
ပေးကာ တရားဆုံးဖြတ်သော အမတ်တို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည်
ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

အတ္ထံ၊ ဆုံးဖြတ်အပ်သောအမှုသဘောကို။ သာဟသာ၊ နိုင်ထက်စီးနင်း
မဟုတ်မမှန်သဖြင့်။ ယေန၊ အကြင်ကြောင့်။ နယေ၊ ဆုံးဖြတ်ရာ၏။ တေန
ထို့ကြောင့်။ ဓမ္မဋ္ဌော၊ တရား၌တည်သော တရားသူကြီးသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။
ယော ပဏ္ဍိတော၊ အကြင်ပညာရှိသည်။ အတ္တဉ္စ၊ ဟုတ်မှန်သောအကြောင်းကို
လည်းကောင်း။ အနတ္တဉ္စ၊ မဟုတ်မမှန်သော အကြောင်းကိုလည်းကောင်း။
ဥဘော၊ မှန် မမှန် နှစ်ပါးစုံတို့ကို။ နိစ္ဆေယျ၊ စိစစ်၍ ဆုံးဖြတ်ရာ၏။

အသာဟသေန၊ ဟုတ်မှန်သော။ သမေန၊ ညီမျှသော။ ဓမ္မေန၊ အဂတိ
မလိုက်စားပဲ တရားသဖြင့်။ ပရေ၊ သူတပါးတို့တို့။ နယတိ၊ အောင်မှု ရှုံးမှုသို့
ရောက်စေ၏။ ဓမ္မဿ၊ တရားကို။ ဂုတ္တော၊ စောင့်သော၊ မေဓာဝီ၊ ပညာရှိ
ကို။ ဓမ္မဋ္ဌာတိ၊ တရား၌တည်သော တရားသူကြီးဟူ၍။ ပဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

စကားပြေ

ဆုံးဖြတ်အပ်သော အမှုသဘောကို မဟုတ်မမှန်သဖြင့် ဆုံးဖြတ်သူသည်
တရား၌တည်သော တရားသူကြီးမဟုတ်နိုင်၊ ပညာရှိသည် ဟုတ်မှန်သော
အကြောင်း မဟုတ်မှန်သောအကြောင်း နှစ်ပါးစုံကို စိစစ်၍ 'ဆုံးဖြတ်ရာ၏'။

ဟုတ်မှန်၍ ညီမျှပြီးလျှင် အဂတိမလိုက်စားပဲ တရားသဖြင့် သူတပါးတို့ကို အနိုင်အရှုံးသို့ ရောက်စေသော တရားကိုစောင့်သော ပညာရှိကိုသာ တရား၌ တည်သော တရားသူကြီးဟူ၍ ဆိုထိုက်၏။

တရားသူကြီး

ဆန္ဒာဂတိ စသော အဂတိတို့နှင့် ပြည့်စုံပြီး အနိုင်အထက် လိမ်လည် ပြောခြင်းဖြင့် ဆုံးဖြတ်သောသူသည် ဓမ္မဋ္ဌ မမည်။ ဆန္ဒာဂတိ လိုက်သောသူသည် ဆွေမျိုးဟူ၍လည်းကောင်း၊ မိတ်ဆွေဟူ၍လည်းကောင်း လိမ်လည်၍ ဥစ္စာရှင် မဟုတ်သူကို ဥစ္စာရှင်ဟု ပြောဆိုသည်။

ဒေါသဂတိ-လိုက်သောသူသည် မိမိ၏ ရန်သူကို လိမ်လည်၍ ဤဥစ္စာရှင်ကို ဥစ္စာရှင် မဟုတ်ဟု ဆို၏။ မောဟဂတိ-လိုက်သောသူသည် တံစိုးလက်ဆောင်ကို ယူ၍ တခြားတပါးသောသူကို နှလုံးသွင်းသကဲ့သို့ ထိုထိုဤဤ ကြည့်ရှုကာ လိမ်လည်၍ ဤသူနိုင်၏။ ဤသူ ရှုံး၏ဟု သူတပါးကို ထုတ်ဆောင်၏။ ဘယာဂတိ-လိုက်သောသူသည် အစိုးရအာဏာရှိသူ ရှုံးခြင်းသို့ ရောက်သော် ၎င်းကို အနိုင်ဖြစ်စေ၏။ ဤသို့ ဆန္ဒာဂတိ စသည်ကိုလိုက်၍ ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို သာဟဿ အတ္ထံ နယေ ဟု ခေါ်သည်။

လိမ်လည်၍ မပြောပဲ ဝိနိစ္ဆယဓမ္မနှင့်လည်းကောင်း အပြစ်အား လျော်စွာ အနိုင်အရှုံးသို့ ရောက်စေခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း တရားကိုစောင့်သောသူသည် သာ ဓမ္မဋ္ဌမည်၏။

ဓမ္မဋ္ဌာ=ဓမ္မေ ဌိတော ဓမ္မဋ္ဌော။ ဓမ္မ+ဌာ+ကိ။

သာဟဿာ=သဟေန (ဗလေန) ဘဝံ သာဟဿံ။ သဟ+ဏ။

ဝိနိစ္ဆယမဟာမတ္တဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၉-ဓမ္မဋ္ဌဝဂ်။ ၂-ဆဗ္ဗဂိုဏ်းဝတ္ထု

၂၅၈။ န တေန ပဏ္ဍိတော ဟောတိ၊ ယာဝတာ ဗဟု ဘာသတိ။

ခေမိ အဝေရီ အဘယော၊ ပဏ္ဍိတောတိ ပဝုစ္စတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မိမိကိုယ်ကို ပညာရှိလူလိမ္မာဟု ပြော၍ ကျောင်း၌လည်းကောင်း ရွာ၌လည်းကောင်း၊ ဆွမ်းဇရပ်ကို နှောင့်ယှက်နေ ကြသော ဆဗ္ဗဂိုရဟန်းတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည်ဖြစ် ကြသည်။

အနက်

ယာဝတာ၊ အကြင်မျှလောက်သောအကြောင်းဖြင့်။ ဗဟု၊ များစွာ။ ဘာသတိ၊ ပြောဆို၏။ တေန၊ ထိုသို့စကားများစွာ ပြောကာမျှဖြင့်။ ပဏ္ဍိတော၊ ပညာရှိသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ခေမိ၊ ကိုယ်တိုင်ဘေးမရှိသော။ အဝေရိ၊ ရန်မရှိသော။ အဘယော၊ ကြောက်ရွံ့မှုကင်းသောသူကို။ ပဏ္ဍိတောတိ၊ ပညာရှိဟူ၍။ ပဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

စကားပြေ

စကားများများပြောကာမျှဖြင့် ပညာရှိမဖြစ်နိုင်၊ ဘေးရန်မရှိပဲ ကြောက်ရွံ့မှုကင်းသူကိုသာ ပညာရှိဟု ဆိုထိုက်၏။

ပညာရှိ

သံဃာ့အလယ်စသည်တို့တွင် စကားများများ ပြောတတ်ကာမျှဖြင့် ပဏ္ဍိတမမည်၊ မိမိကိုယ်တိုင်လည်းဘေးမရှိ၊ ရန်သူမျိုးငါးပါးလည်းမရှိ၊ ကြောက်ရွံ့ခြင်းလည်းမရှိ၊ လူအပေါင်းအား မိမိကြောင့် ဘေးမဖြစ်စေသော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကိုသာ ပဏ္ဍိတဟု ခေါ်ဆိုထိုက်၏။

ဆဗ္ဗဂ္ဂိယဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၉-ဓမ္မဋ္ဌဝဂ်။ ၃-ဧကုဒါနတ္ထေရဒီကာသဝဝတ္ထု

၂၅၉။ န တာဝတာ ဓမ္မဓရော၊ ယာဝတာ ဗဟု ဘာသတိ။
ယော စ အပ္ပမ္ဘိ သုတောန၊ ဓမ္မံ ကာယေန ပဿတိ။
သ ဝေ ဓမ္မဓရော ဟောတိ၊ ယော ဓမ္မံ န ပုမဇ္ဇတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် တပါးတည်းတောအုပ်၌ နေ၍ ဥပုသ်နေ့တိုင်း တခုသောဥဒါန်းဂါထာကို နတ်တို့အား ဟောသော ရဟန္တာဧကုဒါနထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယာဝတာ၊ အကြင်မျှလောက်သင်ကြားခြင်း နှုတ်တက်ဆောင်ခြင်း ပို့ချခြင်း စသည်ဖြင့်။ ဗဟု၊ များစွာ။ ဘာသတိ၊ ပြောဆို၏။ တာဝတာ၊ ထိုမျှ

လောက်ဖြင့်။ ဓမ္မဓရော၊ တရားကိုဆောင်သောသူမည်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်နိုင်။ ယော စ၊ အကြင်သူကား။ အပ္ပမ္ပိ၊ အနည်းငယ်မျှသော တရားစကားကိုလည်း။ သုတ္တာန၊ ကြားနာရ၍။ ဓမ္မံ၊ သစ္စာလေးပါးတရားကို။ ကာယေန၊ နာမကာယဖြင့်။ ပဿတိ၊ သိမြင်၏။ ယော၊ အကြင်သူသည်။ ဓမ္မံ၊ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ဟူသော ပဋိဝေဓကို လိုလားလျက် သစ္စာလေးပါးတရားကို။ နပ္ပမဇ္ဇတိ၊ မမေ့မလျော့ အားထုတ်၏။ သ-သော၊ ထိုသူသည်။ ဝေ၊ စင်စစ်။ ဓမ္မဓရော၊ တရားကို ဆောင်သူမည်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

စကားပြေ

စာပေများစွာ သင်ကြားခြင်း နှုတ်တက်ဆောင်ခြင်း၊ ပို့ချခြင်းဖြင့် တရားဆောင်သူမမည်နိုင်။ အနည်းငယ်မျှသော တရားကို ကြားနာရ၍ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို လိုလားလျက်တရား၌ မမေ့မလျော့ အားထုတ်သူသာ တရားဆောင်သူမည်၏။

တရားဆောင်သူ-သင်ကြား ဆောင်ရွက်ပို့ချခြင်းဖြင့် စကားများများပြောဆိုနိုင်သော်လည်း ဓမ္မဓရမမည်။ ဝံသာနုရက္ခက၊ ပဝေဏီပါလကဟူသော ခေါ်နိုင်၏။ အနည်းငယ်မျှသောတရားကို ကြားနာပြီး တရားကိုလည်းကောင်း တရား၏ သဘောအဓိပ္ပာယ်ကိုလည်းကောင်း လေ့လာ၍ တရားအားလျော်စွာကျင့်ကာ နာမကာယဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာစသည်ကို ပိုင်းခြားသိလျက် သစ္စာလေးပါးကို သိမြင်သူသာ ဓမ္မဓရ မည်၏။

တရားကို မရမနေ ယနေ့နက်ဖြန်ရအောင် ကျင့်မည်ဟု ကြိုးကြိုးစားစား အားထုတ်လျက် တရားကိုမမေ့သူလည်း ဓမ္မဓရမည်၏။

ကျေဒါနထွေရ ခိဏာသဝဝတ္ထုပြီး၏။

၁၉-ဓမ္မဋ္ဌဝဂ်။ ၄-လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယထွေရာဝတ္ထု

၂၆၀။ န တေန ထေရော သော ဟောတိ။ ယေနဿ ပလိတံ သိရော။ ပရိပက္ခော ဝယော တဿ၊ မောဃဇိဏ္ဏောတိ ဝုစ္စတိ။

၂၆၁။ ယမ္ပိ သစ္စဉ္စ ဓမ္မော စ၊ အဟိံသာ သံယမော ဒမော။ သ ဝေ ဝန္တမလော ဓီရော၊ ထေရေဣတိ ပဝုစ္စတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အလွန်ပူသော ရဟန္တာလကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ တောကျောင်းနေ သုံးဆယ်မျှသော အာဂန္တုက ရဟန်းတို့ ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

အနက်

အဿ၊ ထိုရဟန်း၏။ သိရော၊ ဦးခေါင်းသည်။ ယေန၊ အကြင်ကြောင့်။ ပလိတံ၊ ဖြူဖွေး၏။ တေန၊ ထိုသို့ဦးခေါင်းဖြူဖွေးကာမျှဖြင့်။ သော၊ ထိုရဟန်းသည်။ ထေရော၊ မထေရ်ကြီးသည်။ န ဟောတိ၊ မပြစ်နိုင်။ တဿ၊ ထိုရဟန်း၏။ ဝယော ပရိပက္ခော၊ အရွယ်ရင့်ရော်မှုကို။ မောသဇိဏ္ဏောတိ၊ အကျိုးမဲ့ရင့်ရော်မှုဟု။ ပဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

ယမှိ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၌။ သစ္စဉ္စ၊ သစ္စာလေးပါးသည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဓမ္မော စ၊ လောကုတ္တရာ တရားကိုးပါးသည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အဟိံသာ စ၊ မညှဉ်းဆဲမှုမေတ္တာ စသောအပ္ပမညာ ဘာဝနာသည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သံယမော စ၊ သီလစောင့်ခြင်းသည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဒမော စ၊ ဣန္ဒြေကိုဆုံးမခြင်းသည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဝန္တမလော၊ မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ကိလေသာကိုပျိုးအန်ပြီးသော။ သော ဓီရော၊ ထိုတည်ကြည်မှုရှိသူကို။ စေ၊ စင်စစ်။ ထေရော ဣတိ၊ မထေရ်ဟူ၍။ ပဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

စကားပြေ

အကြောင်းတစုံတခုကြောင့် ဦးခေါင်းဖြူဖွေးကာမျှဖြင့် မထေရ်ကြီးဟု မဆိုထိုက်၊ သစ္စာလေးပါးရှိခြင်းလောကုတ္တရာတရားကိုးပါးနှင့် အပ္ပမညာဘာဝနာရှိခြင်း သီလစောင့်စည်းခြင်း ဣန္ဒြေကိုဆုံးမခြင်းနှင့် မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ကိလေသာကိုထွေးအန်ပြီးခြင်းရှိသော တည်ကြည်မှုရှိသူကိုသာ မထေရ်ကြီးဟု ခေါ်ဆိုထိုက်ပါသည်။

မထေရ်၏ဦးခေါင်း၌ ဆံပင်ဖြူခြင်းစသည်ဖြင့် အိုမင်းရင့်ယော်ခြင်းသို့ ရောက်သော်လည်း မြဲမြံခိုင်ခံ့သော တရားတို့၏ မရှိခြင်းကြောင့် ထေရ မမည်။ မောသဇိဏ္ဏ တုစ္ဆဇိဏ္ဏ အချည်းအနှီး အိုမင်းသူဟူသော ခေါ်နိုင်၏။

သစ္စာလေးပါးကို တဆယ့်ခြောက်ခုသော အခြင်းအရာဖြင့် ထိုးထွင်းသိခြင်း လောကုတ္တရာတရားကိုးပါးရှိခြင်း ဗြဟ္မဝိဟာရ တရားနှင့်ပြည့်စုံခြင်း သီလဣန္ဒြိယသံဝရ ရှိခြင်း မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ကိလေသာကိုထွေးအန်ပြီးခြင်း တည်ကြည်ခြင်းဟူသော မြဲမြံခိုင်ခံ့သော တရားတို့နှင့် ပြည့်စုံသူသည်သာ ထေရမည်၏။

ထေရော=ထိရတိတိ ထေရော။ ထိရ်+ဏ။

ပလိတံ=ပါလိယတိတိ ပလိတံ။ ပါလ+ဣတ။ (အာကိုရသပြ)

သိရော=ကုသုမာဒိဟိ သိယန္တိ သေဝိယန္တိတိ သိရော။ သိ+ရ။

မောသဇိဏ္ဏော=မောသော ဇိဏ္ဏော မောသဇိဏ္ဏော၊ မောသ+ဇိဏ္ဏ။
မောသ=မုဟ်+ဏ။ ဇိဏ္ဏ=ဇရ်+တ။
ဝန္တမလော=ဝန္တံ မလံ ယေနာတိ ဝန္တမလော။ ဝန္တ+မလ+ယ။
လက္ခဏကဘဒ္ဒိယတ္ထေရဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၉-ဓမ္မဌဝဂ်။ ၅-သမ္မဟုလဘိက္ခုဝတ္ထု

၂၆၂။ န ဝါက္ခရဏမတ္တေန၊ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ ဝါ။
သာဓုရူပေါ နရော ဟောတိ၊ ဣဿကီ မစ္ဆရီ သဌော။
၂၆၃။ ယဿ စေတံ သမုစ္ဆိန္နံ၊ မူလသစ္စံ သမူဟတံ။
သ ဝန္တဒေါသော မေဓာဝီ၊ သာဓုရူပေါတိ ဝုစ္စတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရဟန်းငယ် သာမဏေငယ်တို့ဖြင့် ကြီးပွား
တိုးတက်နေသော မထေရ်တို့ကို ငြူစုနေသော ရဟန်းတို့ကို အကြောင်းပြု၍
ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည်ဖြစ်
ကြသည်။

အနက်

ဣဿကီ၊ ငြူစုတတ်သော။ မစ္ဆရီ၊ ဝန်တိုတတ်သော။ သဌော၊ စဉ်းလဲတတ်
သော။ နရော၊ လူသည်။ ဝါက္ခရဏမတ္တေန ဝါ၊ ကောင်းသောစကားကို ပြော
တတ်ကာမျှဖြင့်လည်းကောင်း။ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ ဝါ၊ အဆင်းလှပကာမျှဖြင့်
လည်းကောင်း။ သာဓုရူပေါ၊ ကောင်းသောသဘောရှိသူမည်သည်။ န ဟောတိ၊
မဖြစ်နိုင်။

ယဿ၊ အကြင်သူသည်။ စေတံ၊ ဤငြူစုခြင်းစသော သဘောကို။ အရဟတ္တ-
မဂ္ဂဉာဏေန၊ အရတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖြင့်။ သမုစ္ဆိန္နံ၊ အကြွင်းမဲ့ဖြတ်အပ်၏။ မူလသစ္စံ၊
အမြစ်ပါဖြတ်အပ်၏။ သမူဟတံ၊ ပယ်နှုတ်အပ်၏။ ဝန္တဒေါသော၊ ကိလေသာ
အပြစ်ကို ထွေးအန်ပြီးသော။ သော မေဓာဝီ၊ ထိုပညာရှိကို။ သာဓုရူပေါတိ၊
ကောင်းသောသဘောရှိသူဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုထိုက်၏။

စကားပြေ

ငြူစုဝန်တို့၍ စဉ်းလဲသောသူသည် စကားပြော ကောင်းကာမျှဖြင့်လည်း
ကောင်း အဆင်းလှပကာမျှဖြင့် လည်းကောင်း ကောင်းသောသဘောရှိသူ
မဖြစ်နိုင်။

၎င်းစွဲမှ ဝန်တို့မှ စဉ်းလဲမှုတို့ကို အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ဖြတ်အပ်ပြီး အမြစ်ပါပယ်နှုတ်ပြီးသော ပညာရှိတို့ကိုသာ ကောင်းသောသဘောရှိသူဟု ဆိုထိုက်၏။

ကောင်းသူ-ဣဿ၊ မစ္ဆရိယနှင့်ပြည့်စုံ၍ စဉ်းလဲသောပုဂ္ဂိုလ်သည် စကား ပြောကောင်းသော်လည်း ကိုယ်အဆင်းတင့်တယ် လှပသော်လည်း ကောင်းသောသဘောရှိသူ မမည်နိုင်။

အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ဣဿ၊ မစ္ဆရိယကင်း၍ စဉ်းလဲခြင်းစသည်ကိုအမြစ် နှင့်တကွဖြတ်ပြီးသော ထွေးအန်ပြီးသော ဒေါသရှိ၍ ဓမ္မောဇပညာနှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်သာ ကောင်းသောသဘောရှိသူမည်၏။

ဝါက္ကရဏမတ္တေန=ဝါစံ ကရဏံ ဝါက္ကရဏံ။ ဝါစာ+ကရဏ။

ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ=ဝဏ္ဏဿ ပေါက္ခရတာ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာ။ ဝဏ္ဏ+ပေါ-
က္ခရတာ။

ပေါက္ခရတာ=ပေါသီယတေ ဇလေနာတိ ပေါက္ခရံ။ ပုသ်+ခရ၊ (သဿ
ကော ဝုဒ္ဓိ)။ ပေါက္ခရေ(ဇလေ)ဇာတံ ပေါက္ခရံ။ ပေါက္ခရ+ဏ။
ပေါက္ခရဿ ဘာဝေါ ပေါက္ခရတာ။ ပေါက္ခရ+တာ။

သာဓုရူပေါ=သာဓု ရူပံ ယဿာတိ သာဓုရူပေါ။ သာဓု+ရူပ+ယံ။

ဣဿုကီ=ဣဿတိ သတ္တေသုပိ ဂုဏေသု ဝစသာ မနသာ ဝါ ဒေါသာ
ရောပနံ ကရေတိတိ ဣဿုကီ။ ဣဿ်+ဥကီ။

မစ္ဆရီ=မစ္ဆရံ အဿ အတ္တိတိ မစ္ဆရီ။ မစ္ဆရ+ဤ။

မူလသစ္စံ=မူလံ ဟညတေတိ မူလသစ္စံ။ မူလ+ဟန်+ဏျ။

သမ္မဟတံ=သမ္မဟနီယတေတိ သမ္မဟတံ။ သံ+ဥ+ဟန်+တ။

သမ္မဟုလဘိက္ခုဝတ္ထုပြီး၏။

၁၉-ဓမ္မဋ္ဌဝဂ်။ ၆-ဟတ္ထကဝတ္ထု

၂၆၄။ န မုဏ္ဍတေန သမဏော၊ အဗ္ဗတော အလိကံ ဘဏံ။
ဣစ္ဆာလောဘသမာပန္နော၊ သမဏော ကိံ ဘဝိဿတိ။

၂၆၅။ ယော စ သမေတိ ပါပါနိ၊ အဏုံ ထူလာနိ သဗ္ဗသော။
သမိတတ္တာ ဟိ ပါပါနိ၊ သမဏောတိ ပဝုစ္စတိ။

ဤ တရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန် ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် တိတ္ထိတို့နှင့်ဝါဒပြိုင်၍ မဟုတ်မမှန် စကား ဆိုနေသော ဟတ္ထကကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည်ဖြစ် ကြသည်။

အနက်

မုဏ္ဍကေန၊ ခေါင်းတုံးကာမျှဖြင့်။ သမဏော၊ ရဟန်းမည်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်နိုင်။ အဗ္ဗတော၊ သီလနှင့်စုတင်အကျင့်မှ ကင်းသော။ အလိကံ၊ ချို့ယွင်းသောစကားကို။ ဘဏံ၊ ဘဏန္တော၊ ပြောဆိုသော။ ဣစ္ဆလောဘသမာဓန္တော၊ လိုချင်မက်မောမှုနှင့်ပြည့်စုံသောသူသည်။ သမဏော၊ ရဟန်းသည်။ ကိဘဝိဿတိ၊ အဘယ်မှာဖြစ်မည်နည်း။ ယော စ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား။ အကုတ္တုလာနိ၊ အငယ် အကြီးဖြစ်ကုန်သော။ ပါပါနိ၊ မကောင်းမှုတို့ကို။ သဗ္ဗသော၊ အချင်းခပ်သိမ်း။ သမေတိ၊ ငြိမ်းစေ၏။ သော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ပါပါနိ၊ မကောင်းမှုတို့ကို။ သမိတတ္တာ၊ ငြိမ်းစေတတ်သောကြောင့်။ သဏောတိ၊ ရဟန်းဟူ၍။ ပဝုစ္စတိ၊ ဆိုထိုက်၏။

စကားပြေ

သီလနှင့်စုတင်အကျင့်မှ ကင်းပြီးလျှင် ချို့ယွင်းသောစကားကိုဆိုကာ လိုချင်မှု မက်မောမှုနှင့် ပြည့်စုံသူသည် ခေါင်းတုံးကာမျှဖြင့် ရဟန်းမဖြစ်နိုင်။ အငယ်အကြီးဖြစ်သော မကောင်းမှုအားလုံးကို ငြိမ်းစေသောသူကိုသာ ရဟန်းဟုဆိုထိုက်၏။

ရဟန်း—သီလအကျင့်စုတင်မှ ကင်း၍ လိမ်သည်ပြောလျက် မရသေးသော ကာမဂုဏ်အာရုံကို တောင့်တခြင်း ရပြီးသော ကာမဂုဏ်အာရုံကို စွဲလမ်းနေခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသောသူသည် ဦးခေါင်းရိတ်သားသော်လည်း ရဟန်းမမည်နိုင်။

ငယ်သည်ဖြစ်စေ ကြီးသည်ဖြစ်စေ မည်သည့်မကောင်းမှုမဆို အခါမလင့် ငြိမ်းအေးစေနိုင်သောသူသည်သာ ရဟန်းမည်၏။

ဣစ္ဆာလောဘသမာဓန္တော—၌ ဣစ္ဆဟူသည် မရသေးသော ကာမဂုဏ်အာရုံကို လိုချင်တောင့်တခြင်း။

လောဘ-ဟူသည် ရပြီးသော ကာမဂုဏ်အာရုံကို စွဲလမ်းနေခြင်း။

မုဏ္ဍကေန=မုဏ္ဍတိတိ မုဏ္ဍော။ မုဏ္ဍိ+အ ။ မုဏ္ဍောယေဝ မုဏ္ဍကော။ မုဏ္ဍ+က။ မညတိ ဟိတာဟိတန္တိ မုဏ္ဍော။ မန့်+ခု။

အဗ္ဗတော=နတ္ထိ ဝတာနိ ယဿာတိ အဗ္ဗတော။ န+ဝတ+ယ။

အလိကံ=အလတိ ဗန္ဓတိ တေနာတိ အလိကံ။ အလ+လိက။

ဣစ္ဆာ လောဘသမာပန္နော=ဣစ္ဆာ စ လောဘော စ ဣစ္ဆာလောဘော။

ဣစ္ဆာ+သောဘ။ ဣစ္ဆာလောဘောဟိ သမာပန္နော

ဣစ္ဆာလောဘ သမာပန္နော။ဣစ္ဆာလောဘ+သမာပန္န။

သမာပန္န=သံ+အာ+ပဒံ+တ။

ဟတ္ထကဝတ္ထုပြီး၏။

၁၉-ဓမ္မဋ္ဌဝဂ်။ ၇-အညတရဗြဟ္မဏဝတ္ထု

၂၆၆။ န တေန ဘိက္ခု သော ဟောတိ၊ ယာဝတာ ဘိက္ခဝေ ပရေ။
ဝိဿံ ဓမ္မံ သမာဒါယ၊ ဘိက္ခု ဟောတိ န တာဝတာ။

၂၆၇။ ယောဓ ပုညဉ္စ ပါပဉ္စ၊ ဗာဟေတွာ ဗြဟ္မစရိယဝါ။
သင်္ခါယ လောကေ စရတိ၊ သ ဝေ ဘိက္ခုတိ ဝုစ္စတိ။

ဤတရား ဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်
ကျောင်းတော်၌ နေတော်မူစဉ် တိတ္ထိတို့အထံ ရဟန်းပြု၍ ဆွမ်းခံကာ အသက်
မွေးပြီးလျှင် မိမိအား ရဟန်းခေါ်ပါဟု ဘုရားထံလျှောက်သော ပုဏ္ဏား
တယောက်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်
ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယာဝတာ၊ အကြင်မျှလောက်။ ပရေသံ၊ သူတပါးတို့အထံသို့။ ဘိက္ခဝေ၊
တောင်းစား၏။ တေန၊ ထိုသို့ တောင်းစားကာမျှဖြင့်။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။
န ဟောတိ၊ မဖြစ်နိုင်။ဝိဿံ ဓမ္မံ၊မညိညွတ်သော ဒုစရိုက်အကျင့်ကို။ သမာဒါယ၊
ယူ၍။ စရန္တော၊ ကျင့်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တာဝတာ၊ ထိုမျှဖြင့်။ ဘိက္ခု၊
ရဟန်းမည်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်နိုင်။

ဣဓ၊ ဤသာသနာတော်၌။ ယော၊ အကြင်သူသည်။ ပုညဉ္စ၊ ကောင်းမှုကို
လည်းကောင်း။ ပါပဉ္စ၊ မကောင်းမှုကို လည်းကောင်း။ ဗာဟေတွာ၊ မဂ္ဂဗြဟ္မ-
စရိယဖြင့် ပယ်နုတ်၍။ဗြဟ္မစရိယဝါ၊မြတ်သောအကျင့်ရှိသည်ဖြစ်၍။ လောကေ၊
ခန္ဓာငါးပါးဟူသော လောကတို့ကို။ သင်္ခါယ၊ ဉာဏ်ဖြင့်။ စရတိ၊ ဆင်ခြင်၍
ကျင့်၏။ သော၊ထိုသူကို။ ဝေ၊ စင်စစ်။ ဘိက္ခုတိ၊ရဟန်းဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ဆိုအပ်၏။

စကားပြေ

မညီညွတ်သောဒုစရိုက်တို့ကိုကျင့်၍ သူတပါးတို့အထံ တောင်းစားကာမျှဖြင့် ရဟန်းမဖြစ်နိုင်၊ ကောင်းမှု မကောင်းမှုတို့ကို မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဖြင့် ပယ်နှုတ်ပြီး လျှင် မြတ်သောအကျင့်ရှိသည်ဖြစ်၍ ခန္ဓာငါးပါးဟူသော လောကကို ဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်ကာ ကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်သာ ရဟန်းဟု ခေါ်ဆိုထိုက်၏။

ရဟန်း-မညီညွတ်သော (ဝါ) ညှိနံသော ကာယဒုစရိုက် စသောတရားကို ဆောက်တည်ပြီး ကျင့်နေသော ဆွမ်းခံစားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရဟန်းမမည်။ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကို မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဖြင့် ပယ်နှုတ်၍ ဉာဏ်ဖြင့် ခန္ဓာစသော အလုံးစုံသော ဓမ္မတို့ကို သိလျက်ကျင့်ပြီး ကိလေသာတို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်သူ သည် ရဟန်းမည်၏။

ဝိသံ=ဝိသ္ဗာတိ ဧတေနာတိ ဝိသံ။ ဝိသ-ဝိပ္ပယောဂေ၊ သော။ ဝိသ+သ။
အညတရဗြာဟ္မဏဝတ္ထုပြီး၏။

၁၉-ဓမ္မဋ္ဌဝဂ်။ ဂ-တိတ္ထိယဝတ္ထု

၂၆၈။ န မောနေန မုနိ ဟောတိ၊ မုဠရူပေါ အဝိဒ္ဓသု။
ယော စ တုလံ ပဂ္ဂယ၊ ဝရမာဒါယ ပဏ္ဍိတော။

၂၆၉။ ပါပါနိ ပရိဝဇ္ဇေတိ၊ သ မုနိ တေန သော မုနိ။
ယော မုနာတိ ဥဘော လောကေ၊ မုနိ တေန ပဝုစ္စတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဆွမ်းစားဇရပ်စသည်တို့၌ ဘာမျှမပြောပဲ ဆိတ်ဆိတ်နေသော မုနိအမည်ခံနေကြသော တိတ္ထိတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောဘာပန်စသည်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

မောနေန၊ ဆိတ်ဆိတ်နေကာမျှဖြင့်။ မုနိ၊ မုနိမည်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်နိုင်။ မုဠရူပေါ၊ တွေဝေသော သဘောရှိသော။ အဝိဒ္ဓသု၊ အသိအလံမ္မာ (ဉာဏ်ပညာမရှိသူသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ယော ပဏ္ဍိတော၊ အကြင်ပညာရှိသည်။ တုလံ၊ ချိန်ခွင်ကို။ ပဂ္ဂယ၊ ကိုင်၍။ တုလယတိ ဣဝ၊ လိုတိုးပိုလျော့၍ ချိန်စက်သကဲ့သို့။ ဝရံ၊ သီလစသောကုသိုလ်အမြတ်တရားကို။ အာဒါယ၊ ယူ၍။ ပါပါနိ၊ မကောင်းမှုတို့ကို။ ပရိဝဇ္ဇေတိ၊ ကြဉ်ရှောင်၏။ သော၊ ထိုပညာရှိသည်။ မုနိ၊ မုနိမည်၏။

တေန၊ ထို့ကြောင့်။ သော၊ ထိုပညာရှိသည်။ မုနိ၊ မုနိမည်၏။ ယော၊ အကြင်သူသည်။ ဥဘောလောကေ၊ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓခန္ဓာနှစ်ပါးတို့ကို။ မုနာတိ၊ သိ၏။ တေန၊ ထိုသို့ခန္ဓာနှစ်မျိုးတို့ကို သိသောကြောင့်။ မုနိ၊ မုနိဟူ၍။ ပဝုစ္စတိ၊ ဆိုထိုက်၏။

စကားပြေ

စကားမပြောပဲ ဆိတ်ဆိတ်နေကာမျှဖြင့် မုနိမမည်။ တွေဝေသောသဘောရှိ သည်ဖြစ်၍ အသိအလိမ္မာပညာဉာဏ်မရှိသူသာ ဖြစ်နိုင်သည်။ ပညာရှိသည် ချိန် ခွင်ကိုကိုင်ကာ လိုတိုးပိုလျော့၍ ချိန်စက်သကဲ့သို့ သီလစသော ကုသိုလ်အမြတ် တရားတို့ကို တိုးယူ၍ အကုသိုလ်တို့ကိုကြဉ်ရှောင် လျော့ချပြီးလျှင် အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓခန္ဓာတို့ကို သိသောသူကိုသာ မုနိဟုဆိုထိုက်၏။

မုနိ

တိတ်တိတ်ဆိတ်ဆိတ် နေခြင်းဟူသော မောနေယျအကျင့်ကို ကျင့်သူကို မုနိဟု မခေါ်နိုင်၊ ချိန်ခွင်ကိုကိုင် ဆောင်သောသူသည် ပိုနေလျှင်နုတ်၍ လိုလျှင် ထည့်သကဲ့သို့ အကြင်သူသည် အကုသိုလ်ဟူသောအပိုကိုနုတ်ပြီး လိုသောကုသိုလ် ကိုဖြည့်စွက်ကာ သီလ သမာဓိ ပညာ ဝိမုတ္တိ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဟူသောအမြတ်ကို ယူ၍ အကုသိုလ်ကို ကြဉ်ရှောင်၏။ ခန္ဓာစသော လောကကို ချိန်ခွင်သို့တင်၍ နှိုင်းချိန်သကဲ့သို့ ဤကား အဇ္ဈတ္တခန္ဓာ ဤကားဗဟိဒ္ဓခန္ဓာ စသောသဘောကို သိသောသူသည် မုနိမည်၏။

န မောနေန မုနိ-မောနေယျအကျင့်ဟုဆိုအပ်သော ဖက်ဉာဏ်ကို မောနေန ဆိုသင့်သော်လည်း ဤ၌ဆိတ်ဆိတ်နေမှုကို “မောနေန”ဟု ဆိုသည်။

- မောနေန=မုနိနော ကမ္မံ မောနံ၊ မုနိ+ဏ။
- မုဇ္ဈဂ္ဂပေါ=မုဇ္ဈာနိ ဂ္ဂပါနိ ဧတဿာတိ မုဇ္ဈဂ္ဂပေါ။ မုဇ္ဈ+ဂ္ဂပ+တေ။
မုဇ္ဈ=မုဟ်+တ။
- အဝိဒ္ဓသု=န ဝိဒ္ဓသု အဝိဒ္ဓသု။ န+ဝိဒ္ဓသု။ ဝိဒ္ဓသု=ဝိဒတိ ဇာနာတီတိ ဝိဒ္ဓသု။ ဝိဒ်+ဒသု။
- တုလံ=တလတိ သင်္ခာဒေသု ပတိဋ္ဌတီတိ တုလာ။ တလ်+အ၊ (အ-ကို ဥ-ပြု။)
- တုလယတိ မိနာဘိ တောယာတိ တုလာ။ တုလ်+အ။
- တိတ္ထိယဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၉-ဓမ္မဋ္ဌဝဂ်။ ၉-ဗာလိသိကဝတ္ထု

၂၇၀။ န တေန အရိယော ဟောတိ၊ ယေန ပါဏာနိ ဟိံသတိ။
အဟိံသာ သဗ္ဗပါဏာနံ၊ အရိယောတိ ပဝုစ္စတိ။

ဤထရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံး နေဟော်မူ၍ အရိယာမည်သော ငါးမြားသမားကို
အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ထိုငါးမြားသမား သောတာပန်ဖြစ်သည်။

အနက်

ယေန၊ အကြင် ကြောင့်။ ပါဏာနိ၊ သတ္တဝါတို့ကို။ ဟိံသတိ၊ ညှဉ်းဆဲ၏။
တေန၊ ထိုသို့ညှဉ်းဆဲခြင်းကြောင့်။ အရိယော၊ အရိယာမည်သည်။ န ဟောတိ၊
မဖြစ်နိုင်။ သဗ္ဗပါဏာနံ၊ သတ္တဝါအားလုံးတို့ကို။ အဟိံသာ၊ မညှဉ်းဆဲခြင်း
ကြောင့်။ အရိယောတိ၊ အရိယာဟူ၍။ ပဝုစ္စတိ၊ ဆိုထိုက်၏။

စကားပြေ

သတ္တဝါတို့ကို ညှဉ်းဆဲသောသူသည် အရိယာ မမည်၊ သတ္တဝါအားလုံးကို
မညှဉ်းဆဲသူကိုသာ အရိယာဟု ဆိုထိုက်သည်။

အရိယာ - အလုံးစုံသော သက်ရှိသတ္တဝါတို့ကို လက်စသည်ဖြင့် မညှဉ်းဆဲပဲ
မေတ္တာစသော ဘာဝနာ၌တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်အည် အရိယ မည်၏။ သတ္တဝါတို့ကို
ညှဉ်းဆဲသတ်ဖြတ်သူသည် အရိယ မမည်ပေ။

အရိယော = ကိလေသာရယော ဟနတိတိ အရိဟော။ သောဝေ အရိယော။
အရိ + ဟန် + ကိ။ (ဟ-ကို ယ-ပြု။)

ဗာလိသိကဝတ္ထု ပြီး၏။

၁၉-ဓမ္မဋ္ဌဝဂ်။ ၁၀-သမ္မဟုလသီလာဒိသမ္ဗန္ဓာဘိက္ခုဝတ္ထု

၂၇၁။ န သိလဗ္ဗတမတ္တေန၊ ဗာဟုသစ္စေန ဝါ ပန။
အထ ဝါ သမာဓိလာဘေန၊ ဝိဝိတ္တသယနေ ဝါ။

၂၇၂။ ဖုဿမိ နေက္ခမ္မသုခံ၊ အပုထုဇ္ဇနသေဝိတံ။
ဘိက္ခု၊ ဝိဿာသမာပါဒိ၊ အပ္ပတ္တော အာသဝက္ခယံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သီလစသည်နှင့် ပြည့်စုံကုန်သော များစွာ
သော ရဟန်းတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောရဟန်းတို့ ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

အနက်

သီလဗ္ဗတမတ္တေန ဝါ၊ သီလအကျင့်ရှိကာမျှဖြင့်လည်းကောင်း။ဗာဟုသစ္စေန
ဝါပန၊ အကြားအမြင်များကာမျှဖြင့်လည်းကောင်း။အထဝါ၊ ထိုမှတစ်ပါး။သမာဓိ-
လာဘေန ဝါ၊ တည်ကြည်မှု ရကာမျှဖြင့်လည်းကောင်း။ ဝိဝိတ္တသယနေ ဝါ၊
ဆိတ်ငြိမ်ရာ၌ နေကာမျှဖြင့်လည်းကောင်း။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ အာသဝဇ္ဈယံ၊
အာသဝေါတရားကုန်ခန်းရာ အရဟတ္တဖိုလ်သို့။ အပ္ပတ္တော၊ မရောက်သေးသည်။
ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ အပ္ပထုဇ္ဇနသေဝိတံ၊ ပုထုဇဉ်ဘို့မမှီဝဲ မသုံးဆောင်နိုင်သော။
နေက္ခမ္မသုခံ၊ အနာဂါမိဖိုလ်ချမ်းသာကို။ ဖုဿမိ၊ ရပေ၏ဟု။ ဝိဿာသံ၊
သက်သာရာသို့။ မာ အာပါဒိ၊ မရောက်စေလင့်။

စကားပြေ

သီလအကျင့်၊ များသောအကြားအမြင်၊ တည်ကြည်မှု၊ ဆိတ်ငြိမ်ရာ၌နေခြင်း
တို့တွင် တစ်ပါးပါးရှိကာမျှဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ မရောက်သေးသမျှ ခြောက်ဆင့်
ရောက်အရိယာတို့သာ မှီဝဲသုံးဆောင်နိုင်သော အနာဂါမိဖိုလ် ချမ်းသာကို ရစေ
ကာမူ ရပ်တန့်ခြင်း သက်သာရာသို့ မရောက်ပါစေလင့်။

သီလဗ္ဗတမတ္တေန=၌ သီလအရ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလ၊ ဝတအရ စုတင် ၁၃-ပါး။

ဗာဟုသစ္စေန=ပိဋကတ် သုံးပုံဆောင်ခြင်း၊ သင်ခြင်း။

သမာဓိလာဘေန=ရှစ်ပါးသော သမာပတ်ကိုရခြင်း။

နေက္ခမ္မသုခံ=အနာဂါမိဖိုလ်များသာ။

ဘဝ—ရဟန်းသည် သီလပြည့်စုံခြင်း ဈာန်ရခြင်းစသည်မျှဖြင့် ငါ၏ဘဝသည်
အနည်းငယ်သာရှိတော့၏ဟု ရဟန္တာအဖြစ်သို့ မရောက်သေးသမျှ ဘဝ၌
အကျွမ်းမဝင်ရာ၊ အနည်းငယ်သော မစင်သည် မကောင်းသောအနံ့ ရှိသကဲ့သို့
အနည်းငယ်သော ဘဝသည်လည်း ဆင်းရဲသည်သာဖြစ်၏။

သီလဗ္ဗတမတ္တေန = သီလံ စ ဝတံ စ သီလဗ္ဗတံ။ သီလ+ဝတ။ သီလဗ္ဗတံ
 ဧဝ သီလဗ္ဗတမတ္တံ။ သီလဗ္ဗတ+မတ္တ။

ဗဟုသစ္စေန=ဗဟုသုတဿ ဘဝေါ ဗဟုသစ္စံ၊ ဗဟုသုတ+ဏျ။

သမာဓိလာဘော=သမာဓိနော လာဘော သမာဓိလာဘော။ သမာဓိ+လာဘ။
 သမာဓိ=သံ+အာ+ဓာ+ဣ။

ဝိဝိတ္တသယနေန=ဝိဝိတ္တေ သယနံ ဝိဝိတ္တသယနံ။ ဝိဝိတ္တ+သယန။ ဝိဝိတ္တံ=ဝိ+
 ဝိဝိ+တ။

နေက္ခမ္မသုခံ=နေက္ခမ္မံ နိဿာယ ပဝတ္တံ သုခံ နေက္ခမ္မသုခံ။ နေက္ခမ္မ+သုခ။

အပ္ပုတ္တေနသေဝိတံ=ပ္ပုတ္တေနေဟိ သေဝိတံ ပုပ္ဖုတ္တေနသေဝိတံ။ ပုပ္ဖုတ္တေန+သေဝိတ။
 န ပုပ္ဖုတ္တေနသေဝိတံ အပ္ပုတ္တေနသေဝိတံ။ န+ ပုပ္ဖုတ္တေန-
 သေဝိတ။

ဝိဿာသံ=ဝိဿသတိတိ ဝိသာသော။ ဝိ+သသ+ဏ။

သမ္မဟုလသီလာဒိသမ္ဗန္ဓဘိက္ခုဝတ္ထုပြီး၏။

ဓမ္မဋ္ဌဝဂ်ပြီး၏။

၂၀-မဂ္ဂဝဂ်

၁-ပဉ္စသုတဘိက္ခုဝတ္ထု

၂၇၃။ မဂ္ဂါနဋ္ဌဂီကော သေဋ္ဌော၊ သစ္စာနံ စတုရော ပဒါ။
ဝိရာဂေါ သေဋ္ဌော ဓမ္မာနံ၊ ဒွိပဒါနဉ္စ စက္ခုမာ။

၂၇၄။ ဧသေဝ မဂ္ဂေါ နတ္ထညော၊ ဒဿနဿ ဝိသုဒ္ဓိယာ။
တေဉ္စိ တုမေ ပဋိပဇ္ဇေ၊ မာရဿေတံ ပမောဟနံ။

၂၇၅။ တေဉ္စိ တုမေ ပဋိပန္နာ၊ ဒုက္ခဿန္တံ ကရိဿထ။
အက္ခာတော ဝေါ မယာ မဂ္ဂေါ၊ အညာယ သလ္လကန္တနံ။

၂၇၆။ တုမေဟိ ကိစ္စမာတပ္ပံ၊ အက္ခာတာရော တထာဂတာ။
ပဋိပန္နာ ပမောက္ခန္တိ၊ ဈာယီနော မာရဗန္ဓနာ။

ဤတရု.တော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သွားလာခဲ့ဖူးသော လမ်းများ ကောင်း မကောင်း စသည်ပြောနေကြသော ရဟန်းငါးရာတို့ကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ရဟန်းငါးရာတို့ ရဟန္တာ ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

မဂ္ဂါနံ၊ လမ်းခရီး အားလုံးတို့တွင်။ အဋ္ဌဂီကော၊ အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော မဂ်ခရီးသည်။ သေဋ္ဌော၊ အမြတ်ဆုံးသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သစ္စာနံ၊ သစ္စာ အားလုံးတို့တွင်။ စတုရောပဒါ၊ အရိယာသစ္စာ လေးပါးတို့သည်။ သေဋ္ဌော၊ အမြတ်ဆုံးတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဓမ္မာနံ၊ သဘောတရားအားလုံးတို့တွင်။ ဝိရာဂေါ၊ နဂကင်းရာနိဗ္ဗာန်သည်။ သေဋ္ဌော၊ အမြတ်ဆုံးသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဒွိပဒါနံ၊ ခြေနှစ်ချောင်းရှိသော သတ္တဝါအားလုံးတို့တွင်။ စက္ခုမာ၊ စက္ခု ငါးမျိုးရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်။ သေဋ္ဌော၊ အမြတ်ဆုံးသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ဧသေဝ မဂ္ဂေါ၊ ဤအင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော မဂ်ခရီးသည်သာလျှင်။ ဒဿနဿ၊ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် အမြင်၏။ ဝိသုဒ္ဓိယာ၊ စင်ကြယ်ဖို့ရန် ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ အညော၊ ဤမဂ်ခရီးမှတစ်ပါးသောခရီးသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဟိယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့် တုမေ၊ သင်တို့သည်။ ဧတံ၊ ဤခရီးမှန်ကို။ ပဋိပဇ္ဇေ၊ သွားကြကုန်လော့။ ဧတံ၊ ဤခရီးမှန်သည်။ မာရဿ၊ မာရ်မင်းကို။ ပမောဟနံ၊ တွေဝေစေတတ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

တုမေ၊ သင်တို့သည်။ ဧတံ၊ ဤမဂ်လမ်းမှန်ကို။ ပဋိပန္နာ၊ သွားကြကုန်သည် ဖြစ်၍။ ဒုက္ခဿ၊ ဆင်းရဲ၏။ အန္တံ၊ အဆုံးအပိုင်းအခြားကို။ ကရိဿထ၊ ပြုကုန်အံ့။ မယာ၊ ငါသည်။ သလ္လကန္တနံ၊ ရာဂစသော ဆူးငြောင့်ကြိတ်နယ်ရာ လမ်းကို။ အညာယ၊ ကိုယ်တိုင်သိ၍။ ဝေါ၊ သင်တို့အား။ မဂ္ဂေါ၊ မဂ်ဟူသော လမ်းမှန်ကို။ အက္ခာတော၊ ညွှန်ကြားအပ်ပြီ။

တုမေဟိ၊ သင်တို့သည်။ အာတပုံ၊ ကိလေသာ ပူပန်စေတတ်သောလုံ့လကို။ ကိစ္စံ ပြုအပ်၏။ တထာဂတော၊ ဘုရားရှင်တို့သည်။ အက္ခာတာရော၊ ညွှန်ကြား ရုံသာ ညွှန်ကြားနိုင်ကုန်၏။ ပဋိပန္နာ၊ ညွှန်ကြားချက်အတိုင်း ကျင့်ကုန်သည် ဖြစ်၍။ ဈာယိနော၊ နှစ်ပါးသောဈာန်ရှိသောသူတို့သည်။ မာရဗန္ဓနာ၊ မာရ်မင်းအနှောင်အဖွဲ့မှ။ ပမောက္ခန္တိ၊ လွတ်မြောက်ကြကုန်အံ့။

စကားပြေ

လမ်းခရီးတို့တွင် အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော မဂ်ခရီးတို့သည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏။ သစ္စာတို့တွင် အရိယာသစ္စာလေးပါးသည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏။ သဘောတရား တို့တွင် ရာဂကင်းရာနိဗ္ဗာန်သည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏။ ခြေနှစ်ချောင်းရှိသော သတ္တဝါတို့တွင် စက္ခုငါးပါးရှိတော်မူသော ဘုရားရှင်သည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏။

အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော မဂ်ခရီးသည် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် စင်ကြယ်ဖို့ရန်ဖြစ်၍ မဂ်ခရီးမှ တပါးသောခရီးသည် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် စင်ကြယ်ဖို့ရန် မဖြစ်နိုင်။ သင်တို့သည် မဂ်ခရီးမှန်ကို သွားကြလော့။ ဤခရီးမှန်သည် မာရ်မင်းကို တွေဝေ စေနိုင်၏။

သင်တို့သည် မဂ်ခရီးမှန်ကိုသွားကြသည်ဖြစ်၍ ဆင်းရဲအဆုံးကိုပြုနိုင်ကုန်အံ့။ ငါသည် ရာဂစသော ဆူးငြောင့်ကြိတ်နယ်ရာလမ်းကို ကိုယ်တိုင်သိ၍ သင်တို့အား မဂ်ခရီးမှန်ကို ညွှန်ကြားအပ်ပြီ။

သင်တို့သည် ကိလေသာကို ပူပန်စေတတ်သော လုံ့လကို ပြုကြကုန်လော့။ ဘုရားရှင်တို့သည် ညွှန်ကြားရုံသာ ညွှန်ကြားနိုင်ကုန်၏။ ညွှန်ကြားချက်အတိုင်း ကျင့်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ဈာန်နှစ်ပါးရှိသော သူတို့သည် မာရ်မင်းအနှောင်အဖွဲ့မှ လွတ်မြောက်ကြမည်။

မဂ္ဂါနုအဋ္ဌာဂီကော သေဋ္ဌော — သမ္မာဒိဋ္ဌိစသော အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော မဂ်သည် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိစသော အင်္ဂါရှစ်ပါးကိုပယ်ကာ နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုလျက် သစ္စာ လေးပါးကို ပိုင်းခြားသိခြင်း၊ ပယ်ခြင်း၊ မျက်မှောက်ပြုခြင်း၊ ပွားများခြင်းကို ပြီးစေသောကြောင့် ဇဿမဂ္ဂစသော မဂ္ဂဒွါသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဂတမဂ္ဂတို့ထက် မြတ်သော မဂ္ဂဖြစ်သည်။

ဝစီသစ္စာ၊ သမုတိသစ္စစ၊ ဒိဋ္ဌိသစ္စာ၊ ပရမတ္ထသစ္စာတို့တွင် ပိုင်းခြား၍သိထိုက်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ မျက်မှောက် ပြုထိုက်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ပယ်ထိုက်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ပွားများထိုက်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ အမှန်အတိုင်းထိုးထွင်း၍ သိထိုက်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပရမတ္ထသစ္စာသည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏။

ဝိရာဂေါ သေဋ္ဌော ဓမ္မာနံ—၌ ဓမ္မအရ သင်္ခတ တရား အသင်္ခတ တရားရ၏။

ဝိရာဂေါ— အရ နိဗ္ဗာန် ရ၏။

ဒွိပဒါနဉ္စ စက္ခုမာ— ဒွိပဒအရ ခြေနှစ်ချောင်းရှိသော လူ နတ် ဗြဟ္မာရ၏။

စသဒ္ဓါဖြင့် နာမ်တရားရှိသော အရူပဗြဟ္မာတို့ကိုပေါင်း၍ အရူပဗြဟ္မာတို့ထက်လည်း ဘုရားရှင်သည် မြတ်၏။

စက္ခုမာ— အရ ဘုရားရှင်ရ၏။

ဒဿနဿ ဝိသုဒ္ဓိယာ— ၌ ဒဿနအရ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် ရ၏။

မဂ္ဂါနံ= ပထိကေတိ မဇ္ဇတေ နိတ္တိဏံ ကရိယဒတတိ မဂ္ဂေါ။ မဇ္ဇံ+ဏ။
(ဇကို ဂပြု)။ ပထိကေဟံ မဂ္ဂိယဒတတိ မဂ္ဂေါ။ မဂ္ဂံ+ဏ။

အဋ္ဌင်္ဂိကော= အဋ္ဌ အင်္ဂါနိ အဋ္ဌင်္ဂါနိ။ အဋ္ဌ+အင်္ဂံ။ အဋ္ဌင်္ဂါနိ အဿ အတ္ထိတိ အဋ္ဌင်္ဂိကော။ အဋ္ဌင်္ဂံ+ဏိက။

ဒွိပဒါနံ=ဒွေ ပဒါနိ ယေသန္တိ ဒွိပဒါ။ ဒွိ+ပဒ+ယ။

မဂ္ဂေါ=မံ(သိဝံ) ဂစ္ဆတိ ဧတ္ထ ဧတေနာတိ မဂ္ဂေါ။ မ+ဂမု+က္ခိ။

အက္ခာတော=အက္ခာယတိတိ အက္ခာတော။အ+ခါ+တ။

သလ္လကန္တနံ=သလ္လာနံ ကန္တနံ သလ္လကန္တနံ။ သလ္လ+ကန္တနံ၊ ကန္တနံ=ကန္တံ + ယု။

အက္ခာတာရော= အက္ခာသိတိ အက္ခာတာ။ အာ+ခါ+တု။

ပဉ္စသတဘိက္ခုဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၀—မဂ္ဂဝဂ်။ ၂—အနိစ္စလက္ခဏဝတ္ထု

၂၇၇။ သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာတိ၊ ယဒါ ပညာယ ပဿတိ။
အာက နိဗ္ဗိန္နတိ ဒုက္ခေ၊ သေ မဂ္ဂေါ ဝိသုဒ္ဓိယာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ကဿပဘုရားရှင်လက်ထက်က ၊ အနှစ်နှစ်သောင်း အနိစ္စ လက္ခဏာကို ဆင်ခြင်ကြကုန်သော ရဟန်းငါးရာတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ငါးရာသောရဟန်းတို့ ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယဒါ၊ အကြင် အခါ၌။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ သင်္ခါရာ၊ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတို့သည်။ အနိစ္ဆာတိ၊ အမြဲမရှိကုန်ဟု။ ပညာယ၊ ဝိပဿနာပညာဖြင့်။ ပဿတိ၊ ရှုမြင်နိုင်၏။ အထ၊ ထိုအခါ၌။ ဒုက္ခေ၊ ခန္ဓာလွယ်ရခြင်းဒုက္ခ၌။ နိဗ္ဗိန္ဒတိ၊ ငြီးငွေ့၏။ ဇေ-ဇေသော၊ ငြီးငွေ့ခြင်းသည်။ ဝိသုဒ္ဓိယာ၊ ကိလေသာစင်ကြယ်ရာ နိဗ္ဗာန်၏။ မဂ္ဂေါ၊ အကြောင်းတည်း။

စကားပြေ

အလုံးစုံသော ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရားတို့သည် အမြဲမရှိကုန်ဟု ဝိပဿနာပညာဖြင့် ရှုမြင်သောအခါ ခန္ဓာလွယ်ရခြင်း ဒုက္ခ၌ ငြီးငွေ့လာ၏။ ငြီးငွေ့ခြင်းသည် ကိလေသာစင်ကြယ်ရာ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းတည်း။

သဗ္ဗေသင်္ခါရာ-၌ သင်္ခါရအရ ကာမဘဝစသည်တို့၌ ဖြစ်သောကြောင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးရ၏။

ယဒါ ပညာယ ပဿတိ—ပညာဟူသည် ဝိပဿနာပညာဖြစ်ပါသည်။

အထ နိဗ္ဗိန္ဒတိ ဒုက္ခေ-၌ ဒုက္ခဟူသည် ခန္ဓာဝန်ကို ဆောင်ရခြင်းဒုက္ခကို ဆိုလိုပါသည်။

အနိစ္စာ= န နိစ္စာ အနိစ္စာ။ န+နိစ္စ။ နိစ္စ= နာသဘာဝေန န ဂန္ထဗုဒ္ဓိ-
နိစ္စော။ နာသံ န ဂစ္ဆတိတိ နိစ္စော။ နိ+ဂမု+ကံ။ (ဂကို စပြု)

အနိစ္စလက္ခဏဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၀-မဂ္ဂဝက်။ ၃- ဒုက္ခလက္ခဏဝတ္ထု

၂၇၈။ သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခာတိ၊ ယဒါ ပညာယ ပဿတိ။
အထ၊ နိဗ္ဗိန္ဒတိ ဒုက္ခေ၊ ဇေ မဂ္ဂေါ ဝိသုဒ္ဓိယာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဒုက္ခလက္ခဏာကို ရှေးဘဝများက ရှုဆင်ခြင်ဖူးသော ရဟန်းတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ဒုက္ခလက္ခဏာ ရှုဆင်ခြင်ဖူးသော ရဟန်းတို့ ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယဒါ၊ အကြင်အခါ၌။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ သင်္ခါရာ၊ ရုပ်နာမ် ဓမ္မသင်္ခါရတို့သည်။ ဒုက္ခာတိ၊ ဆင်းရဲကုန်၏ဟု။ ပညာယ၊ ဝိပဿနာပညာဖြင့်။ ပဿတိ၊ ရှုမြင်နိုင်၏။ အထ၊ ထိုအခါ၌။ ဒုက္ခေ၊ ခန္ဓာလွယ်ရခြင်း ဒုက္ခ၌။ နိဗ္ဗိန္ဒတိ၊ ငြီးငွေ့၏။ ဝေ-ဧသော၊ ဤသို့ငြီးငွေ့ခြင်းသည်။ ဝိသုဒ္ဓိယာ၊ ကိလေသာစင်ကြယ်ရာ နိဗ္ဗာန်၏။ မဂ္ဂေါ၊ အကြောင်းတည်း။

စကားပြေ

အလုံးစုံကုန်သော ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရားတို့သည် ဆင်းရဲကုန်၏ဟု ဝိပဿနာပညာဖြင့် ရှုမြင်သောအခါ ခန္ဓာလွယ်ရခြင်းဒုက္ခ၌ ငြီးငွေ့လာ၏။ ဤငြီးငွေ့ခြင်းသည် ကိလေသာစင်ကြယ်ရာ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းတည်း။

ဒုက္ခလက္ခဏဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၀-မဂ္ဂဝဂ်။ ၄-အနတ္တလက္ခဏဝတ္ထု

၂၇၉။ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာတိ၊ ယဒါ ပညာယ ပဿတိ။

အထ နိဗ္ဗိန္ဒတိ ဒုက္ခေ၊ ဝေ မဂ္ဂေါ ဝိသုဒ္ဓိယာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အနတ္တလက္ခဏာကို ရှေးဘဝများက ရှုဆင်ခြင်ဖူးကုန်သော ရဟန်းများကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ အနတ္တလက္ခဏာ ရှုဆင်ခြင်ဖူးသောရဟန်းတို့ ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယဒါ၊ အကြင်အခါ၌။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ သဘောတရားတို့သည်။ အနတ္တာတိ၊ အတ္တမဟုတ်ကုန်ဟု။ ပညာယ၊ ဝိပဿနာပညာဖြင့်။ ပဿတိ

ရှုမြင်နိုင်၏။ အထ၊ ထိုအခါ၌။ ဒုက္ခေ၊ ခန္ဓာလွယ်ရခြင်းဒုက္ခ၌။ နိဗ္ဗန္တိတိ၊ ငြိမ်းငွေ့၏။
သေ-သေဝ၊ ဤငြိမ်းငွေ့ခြင်းသည်။ ဝိသုဒ္ဓိယာ၊ ကိလေသာစင်ကြယ်ရာ နိဗ္ဗာန်
၏။ မဂ္ဂေါ၊ အကြောင်းတည်း။

စကားပြေ

အလုံးစုံသော သဘောတရားတို့သည် အတ္တ မဟုတ်ကုန်ဟု ဝိပဿနာပညာ
ဖြင့် ရှုမြင်သောအခါ ခန္ဓာလွယ်ရခြင်းဒုက္ခ၌ ငြိမ်းငွေ့လာ၏။ ဤငြိမ်းငွေ့ခြင်းသည်
ကိလေသာစင်ကြယ်ရာ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းတည်း။

သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာ-၌ ဓမ္မာအရ လောကီ လောကုတ္တရာ ခန္ဓာငါးပါးရ၏။

အနတ္တ-ဟူသည် မအိုစေသတည်း မသေစေသတည်းဟု မိမိအလိုသို့လိုက်စေ
ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်သဖြင့် အတ္တမှ ဆိတ်သုဉ်း၏။ အစိုးမရ အရှင်သခင်မဟုတ်
ဟူသော သဘောပင်ဖြစ်သည်။

အနတ္တာ=အတန္တိ သတတံ ဂစ္ဆန္တိ ယေနာတိ အတ္တာ။ အတ်+တ။
သံသာရဒုက္ခံ အတတိ သတ္တံ ဂစ္ဆတိ ပါပုဏာတိ အဓိဂစ္ဆတိတိ
အတ္တာ။ အတ်+တံ။
နအတ္တာ အနတ္တာ။ န+အတ္တ။

အနတ္တလက္ခဏဝတ္ထုပြီး၏။

၂၀-မဂ္ဂဝဂ်။ ၅-ပဓာနကမ္မိကတိဿထွေရဝတ္ထု

၂၀၀။ ဥဠာနကာလမ္ပိ အနုဋ္ဌဟာနော၊
ယုဝါ ဗလီ အာလသိယံ ဥပေတော။
သံသန္ဓသင်္ကပ္ပမနော ကုသိတော၊
ပညာယ မဂ္ဂံ အလသော န ဝိန္ဒတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မိမိနှင့်အတူ ရဟန်းပြုကြသော မိတ်ဆွေများနှင့်
ဘုရားရှင်တို့ အလွန်နှစ်သက်အားရစွာ ပဋိသန္ဓာရပြုနေသည်ကို အားကျ၍
တညလုံး စကြံသွားရာ အိပ်ငိုက်ပြီးလဲသဖြင့် ပေါင်ကျိုးသော တိဿထေရ်ကို
အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြ
သည်။

အနက်

ယုဝါ၊ ပျိုမျှစ်နုထွားသည်။ ဗလံ၊ ခွန်အားနှင့်ပြည့်စုံသည်။ ဟုတွာပိ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ဥဋ္ဌာနကာလပွံ၊ ထကြွလုံ့လပြုသင့်သောအချိန်၌။ အနုဋ္ဌဟာနော၊ ထကြွလုံ့လမရှိသည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ အာလသိယံ၊ ပျင်းရိထိုင်းမှိုင်းခြင်းသို့။ ဥပေတော၊ ရောက်လျက်။ သံသန္ဓသင်္ကပ္ပမနော၊ မကောင်းသော(ပင်ပန်းသော) စိတ်အကြံများသည်ဖြစ်၍။ ကုသိတော၊ လုံ့လမရှိသော။ အလသော၊ ပျင်းရိသောသူသည်။ ပညာယ၊ ပညာဖြင့်။ မဂ္ဂ၊ မြင်သင့်သောအရိယာမဂ်ကို။ န ဝိန္ဒတိ၊ မရနိုင်။

စကားပြေ

ပျိုမျှစ်နုထွား ခွန်အားနှင့်ပြည့်စုံပါသော်လည်း ထကြွလုံ့လပြုသင့်သော အချိန်အချိန်၌ လုံ့လမရှိပဲ မကောင်းသောစိတ်အကြံများ၍ ပျင်းရိထိုင်းမှိုင်းသောသူသည် ပညာဖြင့်မြင်သင့်သော အရိယာမဂ်ကို မရနိုင်။

ဥဋ္ဌာနကာလပွံ=ဥဋ္ဌာနော ကာလော ဥဋ္ဌာနကာလော။ ဥဋ္ဌာန+ကာလ။

ဥဋ္ဌာန=ဥ+ဋ္ဌာ+ယု။

အနုဋ္ဌဟာနော ဥဋ္ဌဟာတိတိ ဥဋ္ဌဟာနော။ ဥ+ဋ္ဌာ+မာန။

န ဥဋ္ဌဟာနော အနုဋ္ဌဟာနော။ န+ဥဋ္ဌဟာန။

အာလသိယံ=အလသဿ ဘာဝေါ အာလသိယံ။ အလသ+ဏျ။

သံသန္ဓသင်္ကပ္ပမနော=သံသန္ဓေ သင်္ကပ္ပေါ သံသန္ဓသင်္ကပ္ပေါ။ သံသန္ဓ+သင်္ကပ္ပ။
သံသန္ဓသင်္ကပ္ပေါ မနော ယဿာတိ သံသန္ဓသင်္ကပ္ပမ-
နော။ သံသန္ဓသင်္ကပ္ပ+မန+ယ။

ကုသိတော=ကုစ္ဆိတေန သိဒ္ဓတိတိ ကုသိတော။ ကု+သဒ်+ဏ။

အလသော=န လသတိ ကိဋ္ဌတိတိ အလသော။ န+လည်+အ။

အလိယတိ ဗဒ္ဓိယတိတိ အလသော။ အလ+သ။

ပဓာနကမ္မိကတိဿတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏။

၂၀-မဂ္ဂဝဂ်။ ၆-သူကရပေတဝတ္ထု

၂၇၁။ ဝါစာနုရက္ခိ မနသာ သုသံဝုတော၊
ကာယေန စ နာဟုသလံ ကယိရာ။
ဧတေ တယော ကမ္မပထေ ဝိသောဓယေ၊
အာရာဓယေ မဂ္ဂ'မိသိပ္ပဝေဒိတံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန် ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်ခြေ၌ ကိုယ်မှာလူ နှင့်တူသော်လည်း ဦးခေါင်းမှာ ဝက်၏ဦးခေါင်းဖြစ်၍ ခံတွင်း၌အမြီးပေါက်ကာ ပိုးလောက်များထွက်နေသောဝက်ပြိတ္တာကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြ သည်။

အနက်

ဝါစာနုရက္ခိ၊ ဝစီဒုစရိုက်ကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်းအားဖြင့် နှုတ်ကိုအစဉ်စောင့် ရှောက်သည်ဖြစ်၍။ မနုဿ၊ စိတ်ဖြင့်။ သုသံဝုတော၊ မနောဒုစရိုက်ကို ကောင်းစွာစောင့်စည်းလျက်။ ကာယေန စ၊ ကိုယ်ဖြင့်လည်း။ အကုသလံ၊ အကုသိုလ်ကို။ န ကယိရာ၊ မပြုရာ။ ဧတေ တယော ကမ္မပထေ၊ ဤသုံးပါးသော အကုသိုလ်ကမ္မပထတို့ကို။ (ဝါ) အကုသိုလ်ကံဖြစ်ခြင်းအကြောင်းတို့ကို။ ဝိသော ဓယေ၊ သုတ်သင်ရာ၏။ ဣသိပ္ပဝေဒိတံ၊ ဘုရားရှင်တို့ဟောကြားအပ်သော။ မဂ္ဂံ၊ အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသောမဂ္ဂ်ကို။ အာရာဓယေ၊ ပြီးစေရာ၏။

စကားပြေ

ဝစီဒုစရိုက်ကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်းအားဖြင့် နှုတ်ကိုအစဉ်စောင့်ရှောက်၍ စိတ်ဖြင့် မနောဒုစရိုက်ကို ကောင်းစွာစောင့်စည်းလျက် ကိုယ်ဖြင့် အကုသိုလ်ကို မပြုပဲ အကုသိုလ်ကမ္မပထသုံးပါးတို့ကို သုတ်သင်ပြီးလျှင် ဘုရားရှင်ဟောကြား အပ်သော အဋ္ဌဂီကမဂ်ကို ပြီးစေရာ၏။

ဝါစာနုရက္ခိ-ဖြင့် ဝစီဒုစရိုက်လေးပါးကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကို ပြသည်။

မနုဿ သံဝုတော-ဖြင့် မနောဒုစရိုက်သုံးပါးကို မဖြစ်စေခြင်းကို ဆိုလို ပါသည်။

ကာယေန နာကုသလံ ကယိရာ-ဖြင့် ကာယဒုစရိုက်သုံးပါးကို ပယ်ခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။

အာရာဓယေမဂ္ဂ-၌ မဂ္ဂအရ အဋ္ဌဂီကမဂ် ရ၏။

ဣသိ- သီလက္ခန္ဓစသည်ကို ရှာမှီးတတ်သော ဘုရားစသည်ကို ဣသိဟု ခေါ်သည်။

ဝက်ပြိတ္တာ-ကဿပဘုရားရှင်လက်ထက်က ရဟန်းတပါးသည် အလွန်ချစ် ခင်ကြသော မထေရ်နှစ်ပါးကို ကဲ့ပြားအောင်ပြုခဲ့မှုကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်သည်

သုံးဂါဝုတ်ရို၍ လူ့ကိုယ်နှင့်ဝက်ခေါင်းရှိပြီး ခံတွင်း၌ အမြီးပေါက်ကာ ခံတွင်းမှ ပိုးလောက်တွေထွက်နေသော ဝက်ပြိတ္တာဖြစ်ရသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၈။)

ဝါစာနုရက္ခိ = ဝါစံ အနုရက္ခိ သီလေနာတိ ဝါစာနုရက္ခိ။ ဝါစာ + အနု + ရက္ခိ + ကိ။

ကမ္မပထေ = ကမ္မာနံ ပထော ကမ္မပထော။ ကမ္မ + ပထ။

ဣသိပ္ပဝေဒိတံ = ဣသိဟိ ပပေဒိတော ဣသိပ္ပဝေဒိတော။ ဣသိ + ပဝေဒိတ။

သုကရပေတဝတ္ထုပြီး၏။

၂၀-မဂ္ဂဝဂ်။ ၇-ပေါဠိလတ္ထေရဝတ္ထု

၂၈၂။ ယောဂါ ဝေ ဇာယတီ ဘူရိ၊ အယောဂါ ဘူရိသင်္ခယော။
ဧတံ ဒွေဓာပထံ ဥတု၊ ဘဝါယ ဝိဘဝါယ စ။
တထာတ္တာနံ နိဝေသေယျ၊ ယထာ ဘူရိ ပဝဇုတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် တိပိဋကဓရ ဖြစ်သော်လည်း ဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်ရာကို ပြုကျင့်မည်ဟု စိတ်အကြံမဖြစ်ပဲ မာန်မာနကြီးသော ပေါဠိလထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ပေါဠိလထေရ် ရဟန္တာဖြစ်သည်။

အနက်

ယောဂါ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ၌ သင့်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့်။ ဘူရိ၊ မြေကြီးနှင့်တူစွာ ကျယ်ပြန့်သောပညာသည်။ ဝေ၊ စင်စစ်။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်ပွား၏။ အယောဂါ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ၌ မသင့်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့်။ ဘူရိသင်္ခယော၊ ပညာကုန်ခန်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဘဝါယ စ၊ ပညာတိုးပွားခြင်း၏ လည်းကောင်း။ ဝိဘဝါယ စ၊ ပညာဆုတ်ယုတ်ခြင်း၏ လည်းကောင်း။ ဧတံ ဒွေဓာပထံ၊ ဤရိုးနှစ်သွယ်ကို။ ဥတု၊ သိ၍။ ဘူရိ၊ ပညာသည်။ ပဝဇုတိ ယထာ၊ တိုးပွားသကဲ့သို့။ တထာ၊ ထို့အတူ။ အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ကို။ နိဝေသေယျ၊ သိမ်းသွင်းရာ၏။

စကားပြေ

ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ၌ သင့်သောနှလုံးသွင်းမှုကြောင့် ပညာတိုးပွား၍ မသင့်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းမှုကြောင့် ပညာဆုတ်ယုတ်၏ဟူသော လမ်းနှစ်သွယ်ကိုသိ၍ ပညာတိုးပွားသကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ကို သိမ်းသွင်းရာ၏။

ယောဂါ ဝေ ဇာယတိ ဘူရိ— ၌ ယောဂါ အရ (၃၈) ပါးသော အာရုံတို့၌ သင့်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းရ၏။

ဘူရိ— အရ မြေကြီးနှင့် တူသော ကျယ်ပြန့်သော ပညာရ၏။

ဒွေဓာပထံ—ဟူသည် ယောနိသောမနသိကာရဟူသော ယောဂ, အယောနိသောမနသိကာရဟူသော အယောဂ ရ၏။

မောဃပုရိသ—ပိဋကသုံးပုံကို သင်အံ့ချပို့နေသော်လည်း ဈာန် မဂ် ဖိုလ် မရသေးလျှင် အချည်းနှီး ပုဂ္ဂိုလ်ပင်ဖြစ်သည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၂။)

ဘူရိ=ဘူ=သတ္တဘံ ရိ၊ နဒါဒိ။ဘူ=သင်္ခါတေ အတ္ထေ ရမတိတိဘူရိ။ ဘူ+ရိ+ဤ။ဘူ+ရမု+ကိ+ဤ။

ဘူရိသင်္ခယော=ဘူရိယာ။ သင်္ခယော ဘူရိသင်္ခယော။ ဘူရိ+သင်္ခယ။

ဒွေဓာပထံ=ဒွေဓာ ပထော။ ဒွေဓာပထော။ ဒွေဓာ+ပထ။

ဒွေဓာ=ဒွိ+ဓာ။

ဝိဘဝါယ=ဝိဂတော ဘဝေါ ဝိဘဝေါ။ ဝိ+ဘဝ။

ပေါဠလထေရဝတ္ထုပြီး၏။

၂၀—မဂ္ဂဝဂ်။ ဂ—ပဉ္စမဟလ္လကထေရဝတ္ထု

၂၀၃။ ဝနံ ဆိန္ဒထ မာ ရုက္ခံ၊ ဝနတော ဇာယတေ ဘယံ။
ဆေတွာ ဝနဉ္စ ဝနထဉ္စ၊ နိဗ္ဗနာ ဟောထ ဘိက္ခဝေါ။

၂၀၄။ ယာဝ ဟိ ဝနထော န ဆိဇ္ဇတိ၊ အဏုမတ္တောပိ နရဿ နာရိသု။
ပဋိဗဒ္ဓာနောဝ တာဝ သော၊ ဝစ္ဆော ခီရပကောဝ မာတရိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အချက်အပြုတ်ကောင်း၍ မိမိတို့အား ကျေး

ဇူးများသော မရုပါစိကာ အမျိုးသမီးသေသောအခါ မိတ်ဆွေရဟန်းအချင်းချင်း လည်ပင်းဖက်ကာ အော်ဟစ်ငိုကြွေးကြသော တောထွက်ရဟန်းအိုများကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ငါးပါးသော တောထွက်ရဟန်းအိုတို့ သောတာပန် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဘိက္ခဝေါ၊ ရဟန်းတို့။ ဝနံ၊ တဏှာတည်းဟူသောတောကို။ ဆိန္ဒထ၊ ခုတ်ဖြတ်ကြလော့။ ရုက္ခံ၊ ပကတိသစ်ပင်ကို။ မာ ဆိန္ဒထ၊ မခုတ်ဖြတ်ကြနှင့်။ ဝနတော၊ တဏှာတည်းဟူသောတောကြောင့်။ ဘယံ၊ ဇာတိစသောဘေးသည်။ ဇာယတေ၊ ဖြစ်၏။ ဝနဉ္စ၊ တဏှာတည်းဟူသော တောကြီးကိုလည်းကောင်း။ ဝနထဉ္စ၊ တဏှာတည်းဟူသော တောငယ်ကိုလည်းကောင်း။ ဆေတွာ၊ ခုတ်ဖြတ်၍။ နိဗ္ဗနာ၊ တဏှာဟူသောတောမှ ထွက်မြောက်ကုန်သည်။ ဟောထ၊ ဖြစ်ကုန်လော့။

ခီရပကော၊ နို့ မကွာသေးသော။ ဝစ္ဆော၊ နွားငယ်သည်။ မာတရီ၊ အမိ၌။ ပဋိဗဒ္ဓမနော၊ ကပ်သောစိတ် ရှိသည်။ ဟောတိ ဣဝ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ နရဿ၊ ယောက်ျားအား။ နာရိသု၊ မိန်းမတို့၌။ အဏုမတ္တောပိ၊ အနည်းငယ်မျှသော။ ဝနထော၊ ကိလေသာတောသည်။ ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး။ န ဆိဇ္ဇတိ၊ မပြတ်သေး။ တာဝ၊ ထိုမျှလောက်သောကာလပတ်လုံး။ သော၊ ထိုဓယာကျားသည်။ ပဋိဗဒ္ဓမနောဝ၊ ကပ်ငြိသောစိတ်ရှိသည်သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

စကားပြေ

ရဟန်းတို့ တဏှာတည်းဟူသောတောကို ခုတ်ဖြတ်ကြလော့။ ပကတိသစ်ပင်ကို မခုတ်နှင့်။ တဏှာတည်းဟူသောတောမှ ဇာတိစသောဘေး ဖြစ်ပေါ်၏။ တဏှာအကြီးအသေးကိုဖြတ်၍ တဏှာဟူသောတောမှ ထွက်ကြကုန်လော့။

နို့မကွာသေးသော နွားငယ်သည် အမိကိုကပ်နေသကဲ့သို့ တဏှာမပြတ်သေးသော ယောက်ျားသည် မိန်းမတို့၌ ကပ်ငြိသောစိတ် ရှိနေသည်သာတည်း။

ဝနံ ဆိန္ဒထ— ဝနံ ဆိန္ဒထဟုသာဆိုပါက ရဟန်းသစ်များသည် ပဲခွပ်စသည်ဖြင့် တောသစ်ပင်ကိုဖြတ်မည်စိုးသောကြောင့် ရာဂစသော ကိလေသာတောကိုသာ ရည်ရွယ်သည်ဟု သိစေလို၍ မာ ရုက္ခံဟု ထပ်လောင်း၍ တားမြစ်တော်မူသည်။

ဝနံ—အရ ရာဂစသော ကိလေသာတောရ၏။

ဝနတော ဇာယတေ ဘယံ—ပကတိတောမှ ခြင်္သေ့စသော ဘေးအန္တရာယ် ဖြစ်ပေါ်သကဲ့သို့ ကိလေသာတောမှ ဇာတိအစရှိသော ဘေးအန္တရာယ်များ ဖြစ်သည်။

ဆေတွာ ဝနဉ္စ ဝနထဉ္စ—သစ်ပင်ကြီးသည် ဝန၊ သစ်ပင်ငယ်တို့သည် ဝနထ။ တနည်း ရှေးဦးပေါက်သော သစ်ပင်တို့သည် ဝန၊ နောက်မှပေါက်သော သစ်ပင် တို့သည် ဝနထ မည်သကဲ့သို့ ပဋိသန္ဓေအကျိုးပေးသော အလွန်ကြီးမားသော ဘဝကို ဆွဲငင်တတ်သော ကိလေသာသည် ဝနမည်၍ ပဝတ္တိအခါ အကျိုးကို ပေးတတ်သော ကိလေသာသည် ဝနထမည်၏။ တနည်း ရှေးဦးဖြစ်သော ကိလေသာသည် ဝန နောက်နောက်ဖြစ်သော ကိလေသာတို့သည် ဝနထမည်ကုန် ၏။ ယင်း ဝန၊ ဝနထမည်သော ကိလေသာတို့ကို အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ဖြတ်ရမည်။

ဝနံ=ဝနန္တိ တံ ဘဇန္တိ မယူရကောကိလာဒယော သတ္တာတိ ဝနံ။

ဝနံ+အ။ ဝနံ ဝိယ ငနံ။ ဝနံ+ဏ။

ဝနထော=ဝနတိ ယေန သော ဝနထော။ ဝနံ+ထ။

ပဋိဗဒ္ဓမနော=ပဋိဗဒ္ဓေါ မနော ယဿာတိ ပဋိဗဒ္ဓမနော။ ပဋိဗဒ္ဓံ+မနံ+ယ။

ဝဇ္ဇော=ဝသတိတိ ဝဇ္ဇော။ ဝသံ+ဆ။ ဝဒတိတိ ဝဇ္ဇော။ ဝဒံ+ဆ။

ခီရပကော=ခီရံ ပိဝတိတိ ခီရပကော။ ခီရံ+ပါ+ဏ္ဍု။

ပဉ္စမဟလ္လကတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏။

၂၀—မဂ္ဂဝဂ်။ ၉-သုဝဏ္ဏကာရတ္ထေရဝတ္ထု

၂၀၅။ ဥစ္ဆိန္န သိနေဟမတ္တနော၊ ကုမုဒံ သာရဒိကံဝ ပါဏိနာ။

သန္တိမဂ္ဂမေဝ ပြုဟယ၊ နိဗ္ဗာနံ သုဂတေန ဒေသိတံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အရှင်သာရိပုတ္တရာပေးသော အသုဘ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို လေးလတိုင်တိုင် အားထုတ်သော်လည်း စိတ်တည်ကြည်မှု မရပဲ ဘုရားရှင်ပေးတော်မူသော လောဟိတ(ဝဏ္ဏကသိုဏ်း)ကသိုဏ်းကို ရှုဆင်ခြင်ရာ ဈာန်လေးပါးရပြီးလျှင် အထက်မဂ်ဖိုလ်သို့အလိုငှာ ဆက်လက်ဟောကြားတော် မူရသော အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ အတူနေတပည့် ရွှေပန်းထိမ်သည်၏သား သုဝဏ္ဏကာရထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ သုဝဏ္ဏကာရထေရ် ရဟန္တာဖြစ်သည်။

အနက်

သာရဒိကံ၊ တန်ဆောင်မုန်းလရာသိဉ္စပွင့်သော။ ကုမုဒံ၊ လရောင်ကြောင့်
ပွင့်သော ကုမုဒြာကြာပန်းကို။ ပါဏိနာ၊ လက်ဖြင့်။ ဆိန္ဒတိဣဝ၊ ဖြတ်သကဲ့သို့။
အတ္တနော၊ မိမိ၏။ သိနေဟံ၊ ချစ်ခြင်းတဏှာကို။ အရဟတ္တမဂ္ဂေန၊ အရဟတ္တ
မဂ်ဖြင့်။ ဥစ္ဆန္တ၊ ဖြတ်လော့။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်ကို။ သုဂတေန၊ ဘုရားရှင်သည်။
ဒေသံတံ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။ သန္တိမဂ္ဂမေဝ၊ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အဋ္ဌဂီက
မဂ်တရားကိုသာလျှင်။ ဗြူဟယံ၊ ပွားများလော့။

စကားပြေ

တန်ဆောင်မုန်းလရာသိဉ္စ လရောင်ကြောင့်ပွင့်သော ကုမုဒြာကြာပန်းကို
ဖြတ်သကဲ့သို့ မိမိ၏ချစ်ခြင်းတဏှာကို ဖြတ်လော့။ နိဗ္ဗာန်ကို ဘုရားရှင်
ဟောတော်မူသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အဋ္ဌဂီကမဂ်တရားကို
ပွားများလော့။

ဥစ္ဆန္တ—အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ဖြတ်ရမည်။

သန္တိမဂ္ဂ—နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော အဋ္ဌဂီကမဂ်ရ၏။

ကုမုဒံ=ကုယံ (ပထဝီယံ) မောဒတိတိ ကုမုဒေါ။ ကု+မုဒ+ဏ။

သာရဒိကံ=သရဒေ နိဗ္ဗတ္တံ သာရဒိကံ။ သရဒ+ဏိက။

သန္တိမဂ္ဂံ=သန္တိ* မဂ္ဂေါ သန္တိမဂ္ဂေါ။ သန္တိ+မဂ္ဂ။

သုဝဏ္ဏကာရတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏။

၂၀-မဂ္ဂဝဂ်။ ၁၀-မဟာဓနဝါဏိဒေဝတ္ထု

၂၈၆။ ဣဓ ဝဿံ ဝဿိဿာမိ၊ ဣဓ ဟေမန္တဂိမ္မိသု။

ဣတိ ဗာလော ဝိစိန္တေတိ၊ အန္တရာယံ န ဗုဇ္ဈတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဗာရာဏသီပြည်မှ သာဝတ္ထိပြည်သို့ အယဉ်
အလိပ်ရောင်းရန်လာသော ကုန်သည်ကြီးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူ
သည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ အထည်ကုန်သည်ကြီး သောတာပန်ဖြစ်သည်။

အနက်

ဣဓ၊ ဤအရပ်၌။ ဝဿံ၊ မိုးအခါပတ်လုံး။ အဟံ၊ ငါသည်။ ဝသိဿာမိ၊ နေအံ့။ ဣဓ၊ ဤအရပ်၌။ ဟေမန္တဂိမ္မိသု၊ ဆောင်းအခါ နွေအခါတို့ပတ်လုံး။ အဟံ၊ ငါသည်။ ဝသိဿာမိ၊ နေအံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဗာလော၊ သူမိုက်သည်။ ဝိစိန္တေတိ၊ အထူးထူး အပြားပြား ကြံစည်၏။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ အန္တရာယံ၊ ဘယ်အချိန် ဘယ်အရပ် ဘယ်အရွယ်မှာ အသက်အန္တရာယ်ကို။ န ဗုဇ္ဈတိ၊ မသိ။

စကားပြေ

ဤအရပ်မှာ မိုးအခါပတ်လုံး ဆောင်းအခါပတ်လုံး နွေအခါပတ်လုံး ငါ နေမည်ဟူ၍ သူမိုက်သည် အထူးထူးအပြားပြား ကြံစည်သော်လည်း မိမိ၏ ဘယ်အချိန် ဘယ်အရပ် ဘယ်အရွယ်မှာ အသက်အန္တရာယ် ဖြစ်မည်ကို မသိပေ။

ဟေမန္တဂိမ္မိသု=ဟေမန္တန္တော စ ဂိမ္မော စ ဟေမန္တဂိမ္မော။ ဟေမန္တ+ဂိမ္မိ။
ဟေမန္တဂိမ္မောဝေ ဟေမန္တဂိမ္မိ။ ဟေမန္တဂိမ္မိ+ဣ။ ဟေမန္တ=
ဟိမာနိ ဣတ္ထ သန္တိတိ ဟေမော။ ဟိမ+ဏ။ သောဝေ
ဟေမန္တော။ ဟေမ+အန္တ။ ဂိမ္မိ=ဂိရတိ ပိဋ္ဌယတိတိ ဂိမ္မော။
ဂိရ်+မ။ (ရကို ဟပြု ရှေ့နောက်ပြန်)

အန္တရာယံ=စုတိပဋိသန္ဓိနံ အန္တရေ အယတိတိ အန္တရာယော။ အန္တရ+
အယ်+အ။

မဟာဓနဝါဏိဇဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၀—မဂ္ဂဝဂ်။ ၁၁—ကိသာဂေါတမိဝတ္ထု

၂၇။ တံ ပုတ္တပသုသမ္ပတ္တံ၊ ဗျာသတ္တမနသံ နရံ။
သုတ္တံ ဂါမံ မဟောဃောဝ၊ မစ္စု အာဒါယ ဂစ္ဆတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မသေဖူးသောအိမ်မှ မုန်ညင်းစေ့ရအောင် ရွာသော်လည်း မသေဖူးသောအိမ်မရှိ၍ ပြန်လာသော ကိသာဂေါတမိကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ကိသာဂေါတမိ သောတာပန်ဖြစ်သည်။

အနက်

မဟောဃော၊ ကြီးစွာသောရေအလျဉ်သည်။ သုတ္တံ ဂါမံ၊ အိပ်ပျော်နေသော ရွာသူရွာသားများကို။ အာဒါယ၊ လွမ်းမိုးတိုက်ယူ၍။ ဂစ္ဆတိ ဣဝ၊ သွားသကဲ့သို့။

မစ္စ၊သေမင်းသည်။ပုတ္တပသုသမ္ပတ္တံ၊သားသမီး ကဲ့ နှား ဥစ္စာတို့ဖြင့် ယစ်မှုး မေ့
 လျော့နေသော။ဗျာသတ္တမနသံ၊ ရွှေ ငွေ သပိတ် သင်္ကန်းစသည်တို့၌ မရသေး
 သည်ကို တောင့်တ၍ ရပြီးသည်ကို တွယ်တာကပ်ငြိသောစိတ်ရှိသော။နရံ၊လူကို။
 အာဒါယ၊ ခေါ်ဆောင်၍။ ဂစ္ဆတိ။ သွားလေ၏။

စကားပြေ

အဟုန်ပြင်းသော ရေအလျဉ်သည် အိပ်ပျော်နေသော ရွာသူရွာသား
 အပေါင်းကို လွှမ်းမိုးတိုက်ယူသွားသကဲ့သို့ သေမင်းသည်ကား သားသမီး ကဲ့
 နှား ဥစ္စာဟူသော သက်ရှိအာရုံတို့ဖြင့် မေ့လျော့လျက် သက်မဲ့ ရွှေ ငွေ သပိတ်
 သင်္ကန်းတို့၌ မရသေးသည်ကို တောင့်တ၍ ရပြီးသည်ကို တွယ်တာကပ်ငြိစွဲလမ်း
 နေသူကို ခေါ်ဆောင်၍သွားလေ၏။

ပုတ္တပသုသမ္ပတ္တံ—၌ ပုတ္တအရ အဆင်းလှပ၍ အားအင်နှင့်ပြည့်စုံပြီး ပညာ
 ရှိသဖြင့် ကိစ္စအားလုံးကို စွမ်းဆောင်နိုင်သော သားသမီးရ၏။

ပသု—အဆင်းလှပ၍ အနာရောဂါကင်းပြီး များစွာသောဝန်ကို ဆောင်နိုင်
 သော နှားလားနှင့် နို့ရည်များစွာထွက်သော နှားမရ၏။

ဗျာသတ္တ မနသံ—ရွှေ ငွေစသောပစ္စည်း သပိတ် သင်္ကန်းစသောပစ္စည်းတို့တွင်
 တစုံတခုကိုရသော်လည်း မရောင့်ရဲပဲ ရသည်ထက်ပိုလွန်တောင့်တခြင်းဖြင့် ကပ်
 ငြိသောစိတ် ရှိသောပုဂ္ဂိုလ် ရ၏။ တနည်း ရှုပါရုံစသောအာရုံတို့တွင် (ဝါ)
 သင်္ကန်းစသော ပရိက္ခရာအသုံးအဆောင်တို့တွင် ရသောအာရုံ အသုံးအဆောင်
 ပစ္စည်းကိုကပ်ငြိသောစိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

ပုတ္တပသုသမ္ပတ္တံ=ပုတ္တာ စ ပသု စ ပုတ္တပသု။ ပုတ္တ+ပသု။ ပုတ္တပသုဟိ သမ္ပ-
 တော ပုတ္တပသုသမ္ပတ္တော။ပုတ္တပသု+သမ္ပတ္တံ။သံ+မဒိ+တ။

ဗျာသတ္တမနသံ=ဗျာသတ္တော မနော ယဏာတိ ဗျာသတ္တမနသော။ ဗျာ-
 သတ္တ+မန+ယ။ ဗျာသတ္တ=ဝိ+အာ+သန္န+တ။

ကိသာဂေါတမိဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၀-မဂ္ဂဝဂ်။ ၁၂-ပဋ္ဌာစာရာဝတ္ထု

၂၀၈။ န သန္တိ ပုတ္တာ တာဏာယ၊ န ပိတာ နာပိ ဗန္ဓဝါ။
 အန္တကေနာဓိပန္နဿ၊ နတ္ထိ ဉာတိသု တာဏတာ။

၂၀၉။ တေမတ္ထဝသံ ဥ တ္တာ၊ ပဏ္ဍိတော သီလသံဝုတော။
 နိဗ္ဗာနဂမနံ မဂ္ဂ၊ ခိပ္ပမေဝ ဝိသောဓယေ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သားနှစ်ယောက်၊ ခင်ပွန်း၊ မိဘ၊ မောင်တို့ သေဆုံးသဖြင့် သောကနှင့်တွေ့၍ အရူးဘဝသို့ရောက်သော ပဋ္ဌာစာရာကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ပဋ္ဌာစာရာသည် သောတာပန်ဖြစ်သည်။

အနက်

အန္တကေန၊ သေမင်းသည်။ အဓိပန္နဿ၊ အနှိပ်စက်ခံရသူအား။ တာဏာယ၊ သေမင်းမှစောင့်ရှောက်ရန်။ ပုတ္တဘ၊ သားသမီးတို့သည်။ န သန္တိ၊ မရှိကုန်။ ပိတဘ၊ မိဘသည်။ န အတ္တိ၊ မရှိ။ ဗန္ဓဝါ၊ အဆွေခင်ပွန်းတို့သည်။ န သန္တိ၊ မရှိကုန်။ ဉာတိသု၊ ဆွေမျိုးတို့တွင်။ တာဏတာ၊ စောင့်ရှောက်နိုင်မည့်သူသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။

ဧတံ အတ္ထ ဝသံ၊ ဤအကြောင်းထူးကို။ ဥ တွာ၊ သိ၍။ ပဏ္ဍိတော၊ ပညာရှိသည်။ သီလသံဝုတော၊ သီလကိုစောင့်စည်းလျက်။ နိဗ္ဗာနဂမနံ၊ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော။ မဂ္ဂံ၊ အဋ္ဌဂီကမဂ်ကို။ ခိပ္ပမေဝ၊ လျင်စွာသာလျှင်။ ဝိသေဓယေ၊ သန့်စင်စေရာ၏။

စကားပြေ

သေမင်းအနှိပ်စက်ခံနေရသူအား သေမင်းမှစောင့်ရှောက်ရန် သားသမီးမိဘ အဆွေခင်ပွန်းတို့တွင် တယောက်မျှ စောင့်ရှောက်နိုင်မည့်သူမရှိ။

ဤအကြောင်းထူးကိုသိသော ပညာရှိသည် သီလကိုစောင့်စည်းလျက် နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း အဋ္ဌဂီကမဂ်ကို လျင်မြန်စွာ သန့်စင်စေရာ၏။

ဗန္ဓဝါ—သား သမီး မိဘတို့မှတစ်ပါး ကြွင်းသောဆွေမျိုး ချစ်ကျွမ်းဝင်သူရ၏။

နတ္ထိ ဉာတိသု တာဏတာ—ယခုပစ္စုပ္ပန်၌ သားသမီးစသည်တို့သည် ထမင်းအဖျော်ယမကာပေးခြင်း ဖြစ်ပေါ်သောကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် စောင့်ရှောက်နိုင်သော်လည်း သေခါနီးအခါ ဘယ်နည်းနှင့်မျှ သေခြင်းကိုမတားနိုင်မစောင့်ရှောက်နိုင်သည့်အဖြစ်ကြောင့် နတ္ထိ ဉာတိသု တာဏတာဟု ဆိုပါသည်။

သီလသံဝုတော၌ သီလ—စတုပါရိသုဒ္ဓိ သီလ။

နိဗ္ဗာန ဂမနံမဂ္ဂံ မဂ္ဂ—အဋ္ဌဂီကမဂ်။

ပဋ္ဌာစာရာဝတ္ထုပြီး၏။

မဂ္ဂဝဂ်ပြီး၏။

၂၁-ပကိဏ္ဍကဝဂ်

၁-အတ္တနောပုဗ္ဗကမ္မဝတ္ထု

၂၉၀။ မတ္တာသုခပရိစ္စာဂါ၊ ပဿေ စေ ဝိပုလံ သုခံ။
စဇေ မတ္တာသုခံ မိရော၊ သမ္ပဿံ ဝိပုလံ သုခံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန် ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရှေးလွန်လေပြီးသောဘဝက သားဖြစ်သူ တုသိမပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၏ စေတီတော်၌ မြက်နုတ်ခြင်း၊ သဲခင်းခြင်း၊ ရေ ဖျန်းခြင်း၊ တောပန်းတို့ဖြင့်ပူဇော်ခြင်း၊ မိမိဆောင်းသောထီးကို စေတီတော် အထက်၌ ချည်၍လှူခြင်း၊ မိမိပုဆိုးကို တန်ခွန်ပြုခြင်းတို့ကိုပြုသော သင်္ခပုဏ္ဏား ဖြစ်စဉ်ကပြုခဲ့သော ဘုရားရှင်၏ ရှေးကုသိုလ်တို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော် မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြ သည်။

အနက်

မတ္တာသုခပရိစ္စာဂါ၊ အနည်းငယ်သော ချမ်းသာကို စွန့်လွှတ်ခြင်းကြောင့်။ ဝိပုလံ၊ ကြီးကျယ်ပြန့်ပြောသော။ သုခံ၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာသည်။ နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ဖြစ် ပေါ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စေ ပဿေ၊ အကယ်၍မြင်ငြားအံ့။ ဝိပုလ၊ ကြီးကျယ် ပြန့်ပြောသော။ သုခံ၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို။ သမ္ပဿံ-သမ္ပဿန္တော၊ မြင်သော။ မိရော၊ ပညာရှိသည်။ မတ္တာသုခံ၊ အနည်းငယ်သော ချမ်းသာကို။ စဇေ၊ စွန့်လွှတ် ရ၏။

စကားပြေ

အနည်းငယ်သောချမ်းသာကို စွန့်လွှတ်ခြင်းကြောင့် ကြီးကျယ်ပြန့်ပြော သော နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာဖြစ်၏ဟု မြင်သောပညာရှိသည် အနည်းငယ်သော ချမ်း သာကို စွန့်လွှတ်ရ၏။

မတ္တာသုခပရိစ္စာဂါ-ထမင်းတပွဲကိုစီရင်ပြီး စားသုံးသောပုဂ္ဂိုလ်အား အနည်း ငယ်မျှသောချမ်းသာ ဖြစ်သည်မှန်သော်လည်း ထိုအနည်းငယ်သောချမ်းသာကို စွန့်လွှတ်ပြီး ဥပုသ်ဆောက်တည်ခြင်းအလှူပေးခြင်းကိုပြုခဲ့သော် များပြားလှစွာ

သော နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာသည် ဖြစ်နိုင်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် အနည်းငယ်ချမ်းသာ ကိုစွန့်ပြီး များစွာသောချမ်းသာကို ကောင်းစွာမြင်သော ပညာရှိသည်အနည်း ငယ်သောချမ်းသာကို စွန့်ရာ၏။

ဝိပုလသုခ—ဟူသည် နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ဆိုလိုပါသည်။

မတ္တာသုခပရိစ္စာဂါ=မတ္တာ သုခံ မတ္တာသုခံ။ မတ္တာ+သုခ။မတ္တာ=မာ+တ။
မတ္တာသုခဿ ပရိစ္စာဂေါ မတ္တာသုခပရိစ္စာဂေါ။

အတ္တနောပုဗ္ဗကမ္မဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၁- ပကိဏ္ဍကဝဂ်။ ၂-ကုက္ကုဒ္ဒအဏ္ဏခါဒိကာဝတ္ထု

၂၉၁။ ပရဒုက္ခူပဓာနေန၊အတ္တနော သုခမိစ္ဆတိ။
ဝေရသံသဂ္ဂသံသဋ္ဌော၊ ဝေရာ သော န ပရိမုစ္ဆတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာသတ္တိပြည် ဇေတဝန် ကျောင်းတော်၌ စီတင်းသုံး နေတော်မူစဉ် ကြက်ဥအရသာကို တပ်မက်မော၍ ကြက်မဥတိုင်း ကြက်ဥတို့ကို ယူစားသော အမျိုးသမီးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ တဦးတဦး မှန်ငြိုးဖွဲ့ကာ ဆူးတင်းလာကြသော ဘိလူးမသည် သရဏဂုံ၌ တည်၍ အမျိုးသမီးသောတာပန် ဖြစ်သည်။

အနက်

ပရဒုက္ခူပဓာနေန၊ သူတပါးအား ဆင်းရဲကိုဖြစ်စေခြင်းဖြင့်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ သုခံ၊ ချမ်းသာကို။ ဣစ္ဆတိ၊ အလိုရှိ၏။ သော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝေရသံသဂ္ဂသံသဋ္ဌော၊ ရန်ရန်ချင်း ရောနှောသော အားဖြင့် ရောနှောသည်ဖြစ်၍။ ဝေရာ၊ ရန်မှ။ န ပရိမုစ္ဆတိ၊ မလွှတ်နိုင်။

စကားပြေ

သူတပါးအားဆင်းရဲကို ဖြစ်စေခြင်းဖြင့် မိမိ၏ ချမ်းသာကို အလိုရှိသောသူ သည် ရန်ရန်ချင်း ရောနှောသောအားဖြင့် ရောနှောသည်ဖြစ်၍ ရန်မှမလွှတ်နိုင်။

ဝေရသံသဂ္ဂ သံသဋ္ဌော ဆဲရေးခြင်း တဖန်ပြန်ဆဲရေးခြင်း ရိုက်ပုတ်ခြင်း တဖန်ပြန်ရိုက်ပုတ်ခြင်း စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် အချင်းချင်း အပြန်အလှန်ပြုလုပ် ခြင်းကို ရန်သူဖြင့်ရောယှက်ခြင်းဖြင့် ရောယှက်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။

ပရဒုက္ခူပဓာနေန = ပရဿ ဒုက္ခံ ပရဒုက္ခံ။ ပရ+ဒုက္ခ။

ပရဒုက္ခံ ဥပဒါနံ ပရဒုက္ခူပဓာနံ။ ပရဒုက္ခ+ဥပဓာန။

ဝေရသံ သဂ္ဂသံသဋ္ဌော = ဝေရဿ သံသဂ္ဂေါ ဝေရသံသဂ္ဂေါ။ ဝေရ+
သံသဂ္ဂ။ ဝေရသံသဂ္ဂေန သံသဋ္ဌော ဝေရသံသဂ္ဂသံသဋ္ဌော။
ဝေရသံသဂ္ဂ+သံသဋ္ဌ။

သံသဂ္ဂ = သံ+သဇ္ဇ+ဏ။ သံသဋ္ဌ = သံ+သဇ္ဇ+တ။

ကုက္ကုဒ္ဒအဏ္ဏခါဒိကာ ဝတ္ထုပြီး၏။

၂၁-ပကိဏ္ဍကဝဂ်။ ၃-ဘဒ္ဒိယဘိက္ခုဝတ္ထု

၂၉၂။ ယံ ဟိ ကိစ္စံ အပဝိဒ္ဓံ၊ အကိစ္စံ ပန ကရိယတိ။
ဥန္နဋ္ဌာနံ ပမတ္တာနံ၊ တေသံ ဝဇ္ဇန္တိ အာသဝါ။

၂၉၃။ ယေသဉ္စ သုသမာရဒ္ဓါ၊ နိစ္စံ ကာယဂတာ သတိ။
အကိစ္စံ တေ န သေဝန္တိ၊ ကိစ္စေ သာတစ္စကောရိနော။
သတာနံ သမ္ပဇာနာနံ၊ အတ္တံ ဂစ္ဆန္တိ အာသဝါ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ဘဒ္ဒိယမြို့ကို အမှီပြု၍ မုလေး
တော၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဖိနပ် အမျိုးမျိုးကို ကိုယ်တိုင်ပြုလုပ်၍လည်း
ကောင်း ခိုင်းစေ၍လည်းကောင်း အချိန်ကုန်စေကာ ပါဠိသင်ခြင်းစသော
ကိစ္စကိုမပြုလုပ်သော ဘဒ္ဒိယရဟန်းတို့ကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ထိုဘဒ္ဒိယရဟန်းတို့ ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယံ ကိစ္စံ၊ အကြင်ပြုသင့်ပြုထိုက်သောအမှုသည်။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ တံ၊ ထိုအမှု
ကို။ အပဝိဒ္ဓံ၊ စွန့်ပစ်အပ်၏။ တေဟိ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ အကိစ္စံ ပန၊ မပြုသင့်
မပြုထိုက်သောအမှုကိုကား။ ကရိယတိ၊ ပြုအပ်၏။ ဥန္နဋ္ဌာနံ၊ မာနထောင်လွှား
ကုန်သော။ ပမတ္တာနံ၊ မေ့လျော့ကုန်သော။ တေသံ၊ ထိုသူတို့အား။
အာသဝါ၊ အာသဝေါတရားတို့သည်။ ဝဇ္ဇန္တိ၊ တိုးပွားကုန်၏။

ယေသံ၊ အကြင်သူတို့သည်။ နိစ္စံ၊ အမြဲ။ ကာယဂတာသတိ၊ ကာယဂတာ
သတိဟုဆိုအပ်သော ကာယာနုပဿနာဘာဝနာကို။ သုသမာရဒ္ဓါ၊ ကောင်းစွာ
အားထုတ်အပ်၏။ တေ၊ ထိုသူတို့သည်။ အကိစ္စံ၊ မပြုသင့်မပြုထိုက်သောအမှုကို

န သေဝန္တိ၊ မမှီဝဲမပြုလုပ်ကုန်။ ကိစ္စေ၊ ပြုသင့်ပြုထိုက်သောအမှု၌။ သာတစ္စ-
ကာရိနော၊ မပြတ်မလပ်ပြုလုပ်ကုန်၏။ သတာနံ၊ သတိရှိကုန်သော။ သမ္မဇာ-
နာနံ၊ ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့်သိမှု သမ္မဇဉ်ဉာဏ်ရှိသူတို့အား။ အာသဝါ၊
အာသဝေါတရားတို့သည်။ အတ္ထံ၊ ချုပ်ခြင်းသို့။ ဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။

စကားပြေ

ပြုသင့်ပြုထိုက်သောအမှုကို စွန့်ပစ်၍ မပြုသင့်မပြုထိုက်သောအမှုကိုပြုလျက်
မာနထောင်လွှားကာ မေ့လျော့သူတို့အား အာသဝေါတရားတို့ တိုးပွားကုန်၏။

ကာယာနုပဿနာဘာဝနာကို အမြဲမပြတ် ကောင်းစွာအားထုတ်သောသူ
တို့သည် မပြုသင့်မပြုထိုက်သောအမှုကိုမပြုကြပဲ ပြုသင့်ပြုထိုက်သောအမှု၌
မပြတ်မလပ်ပြုကာ သတိနှင့် သမ္မဇဉ်ရှိသူတို့အား အာသဝေါတရားတို့ ချုပ်ငြိမ်း
ကုန်၏။

ယံ ဟိ ကိစ္စံ-၌ ကိစ္စဟူသည် ရဟန်း၏ ရဟန်းခံသောအခါမှစ၍ များစွာ
သောသီလအစုတို့ကို လုံခြုံအောင် စောင့်ရှောက်ခြင်း တောကျောင်း၌နေခြင်း
ဓုတင်ကိုဆောင်ခြင်း ဘာဝနာ၌ မွေ့လျော်ခြင်း စသည်ကို ပြုခြင်းပင်တည်း။

အကိစ္စံ-ရဟန်း၏ ထီး၊ ပိနပ်၊ ခြေနင်း၊ သပိတ်၊ ရေစစ်၊ ခါးပန်းကြိုး
အံသကိုဋ်စသည်တို့ကိုပြုပြင်တန်ဆာဆင်ခြင်းတို့သည် မပြုထိုက်သောအမှုမည်၏။

သတာနံ သမ္မဇာနာနံ-၌ သမ္မဇည ဟူသည် သတ္တကသမ္မဇဉ်၊ သပ္ပာယ်
သမ္မဇဉ်၊ ဂေါစရသမ္မဇဉ်၊ အသမ္မောဟသမ္မဇဉ် ဟု သမ္မဇဉ်-၄-ပါးရှိသည်။

ဥန္နဋ္ဌာနံ=ဥဒ္ဓံ နဋ္ဌော ဝိယ ဂစ္ဆတီတိ ဥန္နဋ္ဌော။ ဥ+နဋ္ဌ+ဏ။

သာတစ္စကာရိနော=သာတစ္စံ ကရောတိ သီလေနာတိ သာတစ္စကာရီ။
ကာတစ္စ+ကရိ+ဏီ။

သာတစ္စ=သတတဿ ဘာဝေါ သာတစ္စံ။ သတတ+ဏျ။

ဘဒ္ဒိယဘိက္ခုဝတ္ထုပြီး၏။

၂၁-ပကိဏ္ဍကဝဂ်။ ၄-လက္ခဏာဘဒ္ဒိယထွေရဝတ္ထု

၂၉၄။ မာတရံ ပိတရံ ဟန္တာ၊ ရာဇာနော ဒွေ စ ခတ္တိယေ။
ရဋ္ဌံ သာနုစရံ ဟန္တာ၊ အနိဿော ယာတိ ပြာဟ္မဏော။

၂၉၅။ မာတရံ ပိတရံ ဟန္တာ၊ ရာဇာနော ဒွေ စ သောတ္တိယေ။
ဝေယဉ္စပဉ္စမံ ဟန္တာ၊ အနိဿော ယာတိ ပြာဟ္မဏော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန် ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အလွန်ပူသော ရဟန်း လက္ခဏက ဘဒ္ဒိယ ထေရ်ကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ အာဂန္တုရဟန်းတို့ ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဗြာဟ္မဏော၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ မာတရံ၊ အမိနှင့်တူသောတဏှာကို လည်းကောင်း။ ပိတရံ၊ အဖနှင့်တူသော မာနကိုလည်းကောင်း။ ဟန္တာ၊ သတ်ပြီး၍။ ခတ္တိယေ၊ ရေမြေအရှင်ဖြစ်ကုန်သော။ ဒွေရာဇာနော၊ မင်းနှစ်ပါးနှင့် တူကုန်သော သဿတဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိတို့ကိုလည်းကောင်း။ သာနုစရံ၊ အမြတ်တော် ခွန်အမတ်နှင့်တူသော နန္ဒိရာဂနှင့် တကွသော။ ရဋ္ဌံ၊ တိုင်းပြည်နှင့်တူသော အာယတန တဆယ့်နှစ်ပါးကို လည်းကောင်း။ ဟန္တာ၊ သတ်၍။ အနိဿော၊ ဆင်း ရဲကင်းသည်ဖြစ်၍။ ယာတိ၊ သွားရ၏။

ဗြာဟ္မဏော၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ မာတရံ၊ အမိနှင့်တူသောတဏှာကို လည်းကောင်း။ ပိတရံ၊ အဖနှင့်တူသောမာနကိုလည်းကောင်း။ ဟန္တာ၊ သတ် ၍။ ဒွေ စ ရာဇာနော သောတ္တိယေ၊ မင်းပုဏ္ဏားနှစ်ပါးနှင့်တူသော သဿတဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိတို့ကို လည်းကောင်း။ ဝေယျပ္ပဉ္စမံ၊ ကျားရဲရှိသော ခရီးခဲနှင့်တူ သော ဝိစိကိစ္ဆာလျှင် ငါးခုမြောက်နိဝရဏကို။ ဟန္တာ၊ ပယ်ဖျက်၍။ အနိဿော၊ ဆင်းရဲကင်းသည်ဖြစ်၍။ ယာတိ၊ သွားရ၏။

စကားပြေ

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် အမိနှင့်တူသောတဏှာ အဖနှင့်တူသောမာန၊ မင်းနှစ် ပါးနှင့်တူသော သဿတဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ (ဝါ) မင်း ပုဏ္ဏားနှစ်ယောက်နှင့် တူသော သဿတဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ကျားရဲနှင့်တူသော ဝိစိကိစ္ဆာ နိဝရဏ တရားတို့ ကို ပယ်ဖျက်သတ်ဖြတ်ကာ ဆင်းရဲကင်းသည်ဖြစ်၍ နေထိုင်ရ၏။

မာတရံပိတရံဟန္တာ-၌ မာတရံ-အရ တဏှာ ရ၏။ ပိတရံ-အရ မာန ရ၏။ အဖကိုအမိပြု၍ မာနဖြစ်တတ်သောကြောင့် အဖနှင့်တူသောမာနဟု ဆိုသည်။

ဒွေခတ္တိယေ—သဿတဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ရ၏။ လူအပေါင်းတို့သည် မင်းသို့ချဉ်း ကပ်ကုန်သကဲ့သို့ အယူမှားသူဟူသမျှတို့သည် သဿတဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသို့ ကပ် ရောက်ကုန်သောကြောင့် ခတ္တိယရာဇနှင့်တူသော သဿတဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဟုဆို ပါသည်။

ဝေယက္ခပဉ္စမံ—ကျားများကျက်စားရာဖြစ်၍ ဘေးရန်ရှိသော သွားနိုင်ခဲ့သောခရီးသည် ဝေယက္ခမည်၏။ ယင်းနှင့်တူသောကြောင့် ဝိဝိကိစ္ဆာနိဝရဏသည် ဝေယက္ခမည်၏။

ဝေယက္ခပဉ္စမံ ဟန္တာ—တဏှာမာန ဒိဋ္ဌိနှစ်ပါးနှင့် ဝိဝိကိစ္ဆာနိဝရဏ အပါအဝင် တရားငါးပါးအပေါင်းကို အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သန်လျက်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ရမည်။

[ဤဂါထာ၌ ဘုရားရှင်သည် တရားတော်၏ အရှင်ဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဒေသနာတော်စီစဉ်မှု၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာပါးနပ်တော် မှုသောကြောင့် လည်းကောင်း သဿတဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ နှစ်ပါးကို ပုဏ္ဏားမင်းနှစ်ပါးနှင့် တူသည်ဟု ဟောတော်မူသည်။]

ခတ္တိယေ = ခတ္တိယဿ အပစ္စံ ခတ္တိယော။ ခတ္တ + ဣယ။

ရဋ္ဌံ = ရဇန္တိ ဧတ္ထံ နဂရာဒယောတိ ရဋ္ဌံ။ ရဇ္ဇံ + တ။ ရဋ္ဌံဝိယ ရဋ္ဌံ။ ရဋ္ဌံ + ဣ။
သာနုစရံ = သဟ အနုစရေန ယော ဝတ္တတိတိ သာနုစရော။ သဟ + အနုရေ + ယ။ သာနုစရောဝိယ သာနုစရော။

အနိယော = နတ္ထိ နိဃံ ယဿာတိ အနိယော။ န + နိဃံ + ယ။

သောတ္တိယေ = သုတ္တံ အဓိတေတိ သောတ္တိယော။ သုတ္တံ + ဣက။ (ဥကိဋ္ဌ၊ တကိဋ္ဌ၊ ကကိဋ္ဌပြု)

ဝေယက္ခပဉ္စမံ—ဗျက္ခဿ မဂ္ဂေါ ဝေယက္ခေါ။ ဗျက္ခံ + ဣ။ ဝေယက္ခေါဝိယ ဝေယက္ခံ။ ဝေယက္ခံ ပဉ္စမံ အဿာတိ ဝေယက္ခပဉ္စမံ။ ဝေယက္ခံ + ပဉ္စမံ + တ။

လက္ခဏာဘဒ္ဒိယတ္ထေရဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၁-ပကိဏ္ဍကဝက်။ ၅-ဒါရုသာကဋိကပုတ္တဝတ္ထု

၂၉၆။ သုပ္ပဗုဒ္ဓံ ပဗုဇ္ဈန္တိ၊ သဒါ ဂေါတမသာဝကော။
ယေသံ ဒိဝါ စ ရတ္တော စ၊ နိစ္စံ ဗုဒ္ဓဂတာ သတိ။

၂၉၇။ သုပ္ပဗုဒ္ဓံ ပဗုဇ္ဈန္တိ၊ သဒါ ဂေါတမသာဝကော။
ယေသံ ဒိဝါ စ ရတ္တော စ၊ နိစ္စံ ဓမ္မဂတာ သတိ။

၂၉၈။ သုပ္ပဗုဒ္ဓံ ပဗုဇ္ဈန္တိ၊ သဒါ ဂေါတမသာဝကော။
ယေသံ ဒိဝါ စ ရတ္တော စ၊ နိစ္စံ သံဃဂတာသတိ။

၂၉၉။ သုပ္ပဗုဒ္ဓံ ပဗုဇ္ဈန္တိ၊ သဒါ ဂေါတမသာဝကော။
ယေသံ ဒိဝါ စ ရတ္တော စ၊ နိစ္စံ ကာယဂတာသတိ။

၃၀၀။ သုပ္ပဗုဒ္ဓံ ပဗုဇ္ဈန္တိ၊ သဒါ ဂေါတမသာဝကော။
ယေသံ ဒိဝါ စ ရတ္တော စ၊ အဟိံသာယ ရတော မနော။

၃၀၁။ သုပ္ပဗုဒ္ဓံ ပဗုဇ္ဈန္တိ၊ သဒါ ဂေါတမသာဝကော။
ယေသံ ဒိဝါ စ ရတ္တော စ၊ ဘာဝနာယ ရတော မနော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သမ္မာဒိဋ္ဌိမိဘတို့၏သားသည် ဗုဒ္ဓါ-
နုဿတိကို ဆင်ခြင်၍ နမောဗုဒ္ဓဿ ဟုရွတ်၍ ကစားတိုင်း နိုင်သောကြောင့်
အတုယူပြီး ‘နမောဗုဒ္ဓဿ’ကို အမြဲနှုတ်ဖြင့်ရွတ်နေသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမိဘ၏သား
ငယ်ကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ သားအမိသုံးယောက် သောတာပန်ဖြစ်၍
နောင်အခါ ရဟန်းပြုကြပြီး ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယေသံ၊ အကြင်ဘုရားတပည့်သားတို့အား။ ဒိဝါ စ၊ နေ၌လည်းကောင်း။
ရတ္တော စ၊ ည၌လည်းကောင်း။ နိစ္စံ၊ အမြဲ။ ဗုဒ္ဓဂတာ၊ ဘုရားဂုဏ်တော်ကို
အာရုံပြု၍ဖြစ်သော။ သတိ၊ သတိသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တေ ဂေါတမသာဝကော၊
ထိုဘုရားတပည့်သားတို့သည်။ သဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ သုပ္ပဗုဒ္ဓံ၊ ကောင်းစွာနိုး
ကြားခြင်းဖြင့်။ ပဗုဇ္ဈန္တိ၊ နိုးကြားရကုန်၏။

ယေသံ၊ အကြင်ဘုရားတပည့်သားတို့အား။ ဒိဝါ စ၊ နေ၌လည်းကောင်း။
ရတ္တော စ၊ ည၌လည်းကောင်း။ နိစ္စံ၊ အမြဲ။ ဓမ္မဂတာ၊ တရားဂုဏ်တော်ကို
အာရုံပြု၍ဖြစ်သော။ သတိ၊ သတိသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တေ ဂေါတမသာဝကော၊
ထိုဘုရားတပည့်သားတို့သည်။ သဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ သုပ္ပဗုဒ္ဓံ၊ ကောင်းစွာနိုး
ကြားခြင်းဖြင့်။ ပဗုဇ္ဈန္တိ၊ နိုးကြားရကုန်၏။

ယေသံ၊ အကြင် ဘုရားတပည့်သားတို့အား။ ဒိဝါ စ၊ နေ၌လည်းကောင်း။
ရတ္တော စ၊ ည၌လည်းကောင်း။ နိစ္စံ၊ အမြဲ။ သံသင်္ခဂတာ၊ သံသာဂုဏ်ကို အာရုံ
ပြု၍ ဖြစ်သော။ သတိ၊ သတိသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တေ ဂေါတမသာဝကော၊ ထို
ဘုရားတပည့်သားတို့သည်။ သဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ သုပ္ပဗုဒ္ဓံ၊ ကောင်းစွာနိုးကြား
ခြင်းဖြင့်။ ပဗုဇ္ဈန္တိ၊ နိုးကြားရကုန်၏။

ယေသံ၊ အကြင် ဘုရားတပည့်သားတို့အား။ ဒိဝါ စ၊ နေ့၌လည်းကောင်း၊
 ရတ္တော စ၊ ည၌လည်းကောင်း။ နိစ္စံ၊ အမြဲ။ ကာယဂတာ၊ သုံးဆယ့်နှစ်ကော-
 ဌာသကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သော။ သတိ၊ သတိသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တေ ဂေါတမ-
 သာဝကာ၊ ထိုဘုရားရှင် တပည့်သားတို့သည်။ သဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ သုပ္ပဗုဒ္ဓံ၊
 ကောင်းစွာနိုးကြားခြင်းဖြင့်။ ပဗုဇ္ဈန္တိ၊ နိုးကြားရကုန်၏။

ယေသံ၊ အကြင် ဘုရား တပည့်သားတို့အား။ ဒိဝါ စ၊ နေ့၌လည်းကောင်း၊
 ရတ္တော စ၊ ည၌လည်းကောင်း။ နိစ္စံ၊ အမြဲ။ အဟိံ သာယ၊ ကရုဏာဘာဝနာ၌။
 ရတော၊ မွေ့လျော်သော။ မနော၊ စိတ်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တေ ဂေါတမ-
 သာဝကာ၊ ထိုဘုရားတပည့်သားတို့သည်။ သဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ သုပ္ပဗုဒ္ဓံ၊
 ကောင်းစွာနိုးကြားခြင်းဖြင့်။ ပဗုဇ္ဈန္တိ၊ နိုးကြားရကုန်၏။

ယေသံ၊ အကြင် ဘုရားတပည့်သားတို့အား။ ဒိဝါ စ၊ နေ့၌လည်းကောင်း။
 ရတ္တော စ၊ ည၌လည်းကောင်း။ နိစ္စံ၊ အမြဲ။ ဘာဝနာယ၊ မေတ္တာဘာဝနာ၌။
 ရတော၊ မွေ့လျော်သော။ မနော၊ စိတ်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တေ ဂေါတမ-
 သာဝကာ၊ ထိုဘုရားတပည့်သားတို့သည်။ သဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ သုပ္ပဗုဒ္ဓံ၊
 ကောင်းစွာနိုးကြားခြင်းဖြင့်။ ပဗုဇ္ဈန္တိ၊ နိုးကြားရကုန်၏။

စကားပြေ

နေ့ရောညညပါ ဘုရားဂုဏ်၊ တရားဂုဏ်၊ သံဃာ့ဂုဏ်၊ ကောဌာသတို့ကို အာရုံ
 ပြု၍ဖြစ်သော သတိရှိသော ဘုရားရှင်တို့၏ တပည့်သားတို့နှင့် ကရုဏာဘာဝနာ
 မေတ္တာဘာဝနာတို့၌ မွေ့လျော်သော စိတ်ရှိသော ဘုရားရှင်၏ တပည့်သား
 တို့သည် အခါခပ်သိမ်း ကောင်းသောနိုးကြားခြင်းဖြင့် နိုးကြားရကုန်၏။

အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ စသော ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်ကို အာရုံပြု၍
 ဖြစ်သော အောက်မေ့ခြင်း သတိ အမြဲမပြတ်ဖြစ်နေလျှင် သုပ္ပဗုဒ္ဓံ ပဗုဇ္ဈန္တိ
 ခေါ်သည်။ အမြဲမပြတ် နှလုံးမသွင်းနိုင်က တနေလျှင် သုံးကြိမ် နှစ်ကြိမ်
 တစ်ကြိမ် ဘုရားဂုဏ်တော်ကို နှလုံးသွင်းလျှင် သုပ္ပဗုဒ္ဓံ ပဗုဇ္ဈန္တိ မည်ပေသည်။

ဓမ္မဂတာသတိ - သွာက္ခာတ စသော တရားဂုဏ်တော်တို့ကို အာရုံပြု၍
 ဖြစ်သော သတိ။

သံဃဂတာသတိ - သုပ္ပဋိပန္နစသော သံဃာတော်မြတ်တို့၏ ဂုဏ်တော်တို့ကို
 အာရုံပြု၍ဖြစ်သော သတိ။

ကာယဂတာသတိ - ဒုတ္တိံ သာကာရ၊ နဝသိဝထိက၊ စတုဓာတုဝဝတ္ထာနံ၊ နီလက
 သိုဏ်းစသော ရူပဈာန်တို့၏အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သောသတိ။

အဟိံ သာယ-ကရုဏာဘာဝနာ။

ဘာဝနာယ-မေတ္တာဘာဝနာ။

ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်-တိတ္ထိတို့၏ ဂုဏ်ကိုရည်ညွှန်း၍ နမော အရဟန္တာနိ ဟု ရွတ်ဆိုပြီး ကြွေပစ်သူကို ဘုရားရှင်၏ဂုဏ်ကို ဆင်ခြင်၍ နမော ဗုဒ္ဓဿဟု ရွတ်ဆို၍ ကြွေပစ်သူကအနိုင်ရသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၄။)

ဂေါတမသာဝကာ=ဂေါတမဿ သာဝကာ ဂေါတမသာဝကာ။ ဂေါတမ+သာဝကာ။

ဗုဒ္ဓဂတာ=ဗုဒ္ဓေ (ဗုဒ္ဓဂုဏေ) ဂတာ ဗုဒ္ဓဂတာ။ ဗုဒ္ဓ+ဂတာ။

ဒါရသာကဋိကပုတ္တဝတ္ထုပြီး၏။

၂၁-ပကိဏ္ဍကဝဂ်။ ၆-ဝဇ္ဇိပုတ္တကဘိက္ခုဝတ္ထု

၃၀၂။ ဒုပ္ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဒုရဘိရမံ၊ ဒုရာဝါသာ သရာ ဒုခါ။

ဒုက္ခော သမာနသံဝါသော၊ ဒုက္ခာနုပတိတဒ္ဓဂူ။

တသ္မာ န စဒ္ဓဂူ သိယာ၊ န စ ဒုက္ခာနုပတိတော သိယာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ဝေသာလီပြည်ကို အမှီပြု၍ မဟာဝုန်တော၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ပွဲသဘင်မှ တူရိယာသံများကိုကြားရ၍ တောကို ငြီးငွေ့လာသော ဝဇ္ဇိ မင်းသား ရဟန်းတပါးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ဝဇ္ဇိတိုင်းသားရဟန်း ရဟန္တာဖြစ်သည်။

အနက်

ဒုပ္ပဗ္ဗဇ္ဇံ၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ဆွေမျိုးအဖုကိုစွန့်၍ ရဟန်းပြုနိုင်ခဲ့၏။ ဒုရဘိရမံ၊ ဆွမ်းခံ၍ အသက်မွေးပြီးလျှင် တရားအားလျော်စွာ ကျင့်ခြင်း၌ မွေ့လျော်နိုင်ခဲ့၏။ သရာ၊ အိမ်၌နေသူတို့သည်။ ဒုရာဝါသာ၊ ပြုဖွယ်ကိစ္စများ ဆောင်ရွက်နေရခြင်းတို့သည်။ ဒုခါ၊ ဆင်းရဲကုန်၏။ အသမာနသံဝါသော၊ စိတ်သဘောချင်းမတူသူတို့နှင့် နေရခြင်းသည်။ ဒုက္ခော၊ ဆင်းရဲ၏။ အဒ္ဓဂူ၊ သံသရာခရီးသွားရခြင်းတို့သည်။ ဒုက္ခာနုပတိ တာဝ၊ ဆင်းရဲသို့ ကျရောက်တတ်ကုန်သည် သာတည်း။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ အဒ္ဓဂူ၊ သံသရာခရီးသွားသည်။ န စ သိယာ၊ မဖြစ်ရာ။ ဒုက္ခာနုပတိတော၊ ဆင်းရဲသို့ကျရောက်သူသည်။ န သိယာ၊ မဖြစ်ရာ။

စကားပြေ

စည်းစိမ်ဥစ္စာ၊ ဆွေမျိုးအစုအဝေးကို စွန့်ခွာ၍ ရဟန်းပြုရန် ခဲယဉ်း၏။ ဆွမ်းခံ၍ အသက်မွေးပြီးလျှင် တရားအားလျော်စွာကျင့်ရန် ခဲယဉ်း၏။ အိမ်၌ နေသူတို့၏ မြားမြောင်လှစွာသော ပြုဖွယ်ကိစ္စတို့ကို ဆောင်ရွက်နေရခြင်းသည် ဆင်းရဲ၏။ စိတ်သဘောချင်းမတူသူတို့နှင့် နေရခြင်းသည် ဆင်းရဲ၏။ ဘံသရာ ခရီးသွားသူသည် ဆင်းရဲသို့ ကျရောက်တတ်၏။ သံသရာခရီးသွားမဖြစ်လျှင် ဆင်းရဲသို့ မကျရောက်နိုင်။

ဒုပ္ပပ္ဖဇ္ဇိ - နည်းနည်းများများဖြစ်သော စည်းစိမ်ဥစ္စာ၊ ဆွေမျိုးမိတ်သင်္ဂဟ တို့ကို စွန့်ခွာ၍ သာသနာတော်၌ အသက်ပေးပြီးရဟန်းပြုရန် ခဲယဉ်း၏။

ဒုရဘိရခံ-ရဟန်းပြုပြီးသော်လည်း ဆွမ်းခံ၍ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း မှုကို အားထုတ်ရခြင်း၊ များစွာသောသီလတို့ကို မကျိုးမပေါက် မပြောက်မကျား ရအောင် စောင့်ရှောက်ရခြင်း၊ တရားတော်နှင့်အညီ ပြည့်စုံအောင် ပြုကျင့်ရ ခြင်းဖြင့် မွေ့လျော်ရန် ခဲယဉ်း၏။

ဒုရာဝါသ-အိမ်၌နေသောသူမှန်သမျှ မင်းတို့အား မင်းကိစ္စ အစိုးရတို့အား အစိုးရကိစ္စတို့ကို ဆောင်ရွက်ရခြင်း၊ လူအပေါင်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ တရားနှင့် ညီသော ရဟန်း ပုဏ္ဏားတို့ကိုလည်းကောင်း ထောက်ပံ့ရခြင်း စသည်ဖြင့် အိုးပေါက်ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ သမုဒ္ဒရာကဲ့သို့လည်းကောင်း ပြည့်နိုင်ခဲ့၏။ ထို့ကြောင့် အိမ်၌နေသူများသည် မကောင်းသောနေခြင်းသာဖြစ်၍ ဆင်းရဲ၏။

ဒုက္ခောသမာနသံဝါသော-လူဖြစ်က ဇာတ်အန္တယ်၊ အမျိုးစည်းစိမ်အားဖြင့် တူသောပုဂ္ဂိုလ်၊ ရဟန်းဖြစ်က အကျင့်သီလ၊ အကြားအမြင် ဗဟုသုတအားဖြင့် တူသောပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြသော်လည်း ငြင်းခုံမှုကို ရှေ့ရှုသည့် အတူနေရလျှင် ဆင်းရဲရ၏။

အသမာနသံဝါသော-သမာနော သံဝါသော သမာနသံဝါသော။ သမာန+ သံဝါသ။ နတ္ထိ သမာနသံဝါသော ယဿာတိ အသမာနသံဝါသော။ န+သမာနသံဝါသ+ယ။

အဒ္ဓဂူ=အဒ္ဓိ ဂစ္ဆတိတိ အဒ္ဓဂူ။ အဒ္ဓ+ဂမု+ရူ။

ဒုက္ခာနုပတိတော = ဒုက္ခံ အနုပတိတော ဒုက္ခာနုပတိတော။ ဒုက္ခ+ အနုပတိတ။

ဝဇ္ဇိပုတ္တကဘိက္ခုဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၁-ပကိဏ္ဍကဝဂ်။ ၇-စိတ္တဂဟပတိဝတ္ထု

၃၀၃။ သဒ္ဓေါ သီလေန သမ္ပန္နော၊ ယသော ဘောဂသမပ္ပိတော။
ယံ ယံ ပဒေသံ ဘဇတိ၊ တတ္ထ တတ္ထေဝ ပုဇိတော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် လာဘ်ပူဇော်သက္ကာရပေါများသော စိတ္တ-
သုကြွယ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်ဖြစ်
ကြသည်။

အနက်

သဒ္ဓေါ၊ လောကီ လောကုတ္တရာသဒ္ဓါနှင့်ပြည့်စုံသော။ သီလေန၊ အာဂါရိယ-
သီလနှင့်။ သမ္ပန္နော၊ ပြည့်စုံသော။ ယသောဘောဂသမပ္ပိတော၊ အခြံအရံစည်းစိမ်
ဥစ္စာနှင့်လည်း ပြည့်စုံသောသူသည်။ ယံ ယံ ပဒေသံ၊ အကြင်ကြင်အရပ်သို့။
ဘဇတိ၊ ကပ်ရောက်နေ၏။ တတ္ထ တတ္ထေဝ၊ ထိုထိုရောက်ရာ အရပ်တို့၌သာ
လျှင်။ ပုဇိတော၊ အပူဇော်ခံရ၏။

စကားပြေ

လောကီ လောကုတ္တရာသဒ္ဓါ၊ အာဂါရိယသီလ၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာ၊ အခြံအရံနှင့်
ပြည့်စုံသောသူသည် ရောက်ရာအရပ်တိုင်း၌ အပူဇော်ခံရ၏။

သဒ္ဓေါ-လောကီသဒ္ဓါ လောကုတ္တရာသဒ္ဓါနှင့် ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။

သီလေန-အရ အာဂါရိယသီလ အနာဂါရိယသီလနှစ်ပါးတို့တွင် အာဂါရိ-
ယ သီလရ၏။

ယသော ဘောဂသမပ္ပိတော-၌ယသအရ အနာတပိဏ်သဌေး စသည်တို့၏
ဥပါသကာငါးရာဟူသော အခြံအရံသည် အာဂါရိယယသ။

ဘောဂ-အရ ဥစ္စာစပါးအစရှိသော လောကီဥစ္စာ၊ သဒ္ဓါသီလ အစရှိသော
သူတော်ကောင်းဥစ္စာ ဖြစ်သည်။

သဒ္ဓေါ=သဒ္ဓါ အဿ အတ္ထိတိ သဒ္ဓေါ။ သဒ္ဓါ+ဏ။

ယသောဘောဂသပ္ပိတော=ယသော စ ဘောဂေါ စ ယသောဘောဂါ။
ယသ+ဘောဂ။ ယသောဘောဂေါ သမပ္ပိတော ယသောဘော-
ဂသမပ္ပိတော။ ယသောဘောဂ+သမပ္ပိတ။ သမပ္ပိတ=သံ+အပ္ပ+တ။

စိတ္တဂဟပတိဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၁-ပကိဏ္ဍကဝဂ်။ ဂ-စူဠသုဘဒ္ဒါဝတ္ထု

၃၀၄။ ဒုရေ သန္တော ပကာသေန္တိ၊ ဟိမဝန္တောဝ ပဗ္ဗတော။
အသန္တေတ္ထ န ဒိဿန္တိ၊ ရတ္တိံ ခိတ္တာ ယထာ သရာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ယူဇနာတရာ၌နှစ်ဆယ်ကွာဝေးသော ဥဂ္ဂမြို့မှ
မြတ်လေးပန်း ရှစ်ဆုပ်ကိုကြွ၍ ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာများအား ပင့်ဆောင်
သော အနာထပိဏ်သဌေး၏သမီး စူဠသုဘဒ္ဒါကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်
မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည်ဖြစ်
ကြသည်။

အနက်

ဟိမဝန္တော ပဗ္ဗတော၊ ဟိမဝန္တာတောင်သည်။ ဒုရေ၊ ဝေးသောအရပ်၌။
ဌိတော၊ တည်သော်လည်း။ ပကာသေတိ ဣဝ၊ ထင်ရှားသကဲ့သို့။ ဧဝံ၊
ဤအတူ။ သန္တော၊ ဘုရားစသော သူတော်ကောင်းတို့သည်။ ဒုရေ၊ ဝေး
သောအရပ်၌။ ဌိတာ၊ တည်ကုန်သော်လည်း။ ပကာသေန္တိ၊ ထင်ရှားကုန်၏။
ရတ္တိံ၊ ညဉ့်အခါ၌။ ခိတ္တာ၊ ပစ်အပ်ကုန်သော။ သရာ၊ မြားတို့သည်။ န ဒိဿန္တိ-
ယထာ၊ မထင်ရှားကုန်သကဲ့သို့။ အသန္တော၊ သူတော်မဟုတ်သူယုတ်မာတို့သည်။
တ္ထေ၊ ဤငါဘုရားအနီး၌။ ဌိတာပိ၊ တည်ရှိနေကြကုန်သော်လည်း။ န ဒိဿန္တိ၊
မထင်ရှားကုန်။

စကားပြေ

ဟိမဝန္တာတောင်သည် ဝေးသောအရပ်မှာရှိသော်လည်း ထင်ရှားသကဲ့သို့
ဘုရားစသော သူတော်ကောင်းတို့သည် ဝေးသောအရပ်မှာ နေသော်လည်း
ထင်ရှားကုန်၏။ ညဉ့်အခါ ပစ်လိုက်သောမြားသည် မထင်ရှား သကဲ့သို့
လူယုတ်မာသည် ဘုရားအနီး၌နေစေကာမူ မထင်ရှားချေ။

သန္တ—အရ ဘုရားစသော သူတော်ကောင်းတို့သည် ရာဂစသော ကိလေသာ
ငြိမ်သောကြောင့် သန္တမည်ကုန်၏။

ဤဝတ္ထု၌ ရှေးဘုရားရှင်တို့၏ ထံတော်၌ ဆုတောင်း၍ ဗျာဒိတ်ရပြီး
သောကုသိုလ်ကောင်းမှု များစွာရှိ၍ ပွားများပြီးသော ဘာဝနာရှိသော
ပုဂ္ဂိုလ်များသည် သန္တမည်ကုန်၏။

ဟိမဝန္တာဝ ပဗ္ဗတော-ယူဇနာသုံးထောင်ကျယ်၍ ယူဇနာငါးရာအမြင့် ရှိသော ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော တောင်ထွတ်တို့ဖြင့် တင့်တယ်သော ဟိမဝန္တာတောင်သည် ဝေးသောအရပ် နီးသောအရပ်၌ နေသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ရှေ့ရှင်တည်သကဲ့သို့ ဝေးသောအရပ်၌ တည်သော်လည်း သူတော်ကောင်း ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဘုရားရှင်၏ဉာဏ်တော်သို့ ရောက်လာပြီး ထင်ရှားကုန်၏။

အသန္တံ-မျက်မှောက်ပစ္စုပ္ပန်ဘဝကိုသာ အလေးပြု၍ ရွေးလွန်ခဲ့ပြီးသော ပစ္စည်းအာမိသကိုကြည့်ပြီး အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအလို့ငှာ ရဟန်းပြုသော ဗာလပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အသန္တမည်ကုန်၏။

စူဠသုဘဒ္ဒါဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၁-ပကိဏ္ဍကဝဂ်။ ၉-ကေဝိဟာရိတ္ထေရဝတ္ထု

၃၀၅။ ကောသနံ ကေသေယံ၊ ကော စရမတန္ဒိတော။

ကော ဒမယမတ္တာနံ၊ ဝနန္တေ ရမိတော သိယာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဣရိယာပုထ်လေးပါးလုံး၌ တပါးတည်း နေလေ့ရှိသော ကေဝိဟာရိထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြ သည်။

အနက်

ကောသနံ၊ တယောက်တည်းနေသူကို။ ကေသေယံ၊ တယောက်တည်း အိပ်သောသူကို။ ဘဇေ၊ ဆည်းကပ်ကြလော့။ အတန္ဒိတော၊ မပျင်းရိပဲ။ ကော၊ တယောက်တည်း။ စရံ စရန္တော၊ လှည့်လည်သွားလာလျက်။ အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ကို။ ဒမယံ ဒမယန္တော၊ ဆုံးမလျက်။ ကော၊ တယောက်တည်း။ ဝနန္တေ၊ တော၌။ ရမိတော၊ မွေ့လျော်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။

စကားပြေ

တယောက်တည်း နေလေ့ရှိသူကို ဆည်းကပ်ကြလော့။ မပျင်းရိပဲ တယောက် တည်း လှည့်လည်သွားလာလျက် မိမိကိုယ်ကို ဆုံးမပြီးလျှင် တယောက်တည်း တော၌ မွေ့လျော်ရမည်။

ကောသန မည်ပုံ - ရဟန်းတထောင်တို့၏ အလယ်၌နေသော်လည်း မူလကမ္မဋ္ဌာန်းကို မစွန့်လွှတ်ပဲ ထိုမူလကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်း၍ နေခြင်းသည် ကောသနမည်၏။

ကေသေယျမည်ပုံ - ကြေးပြသဒ်နှင့်တူသော ပြာသဒ်၌ ရဟန်းတထောင် အလယ်တွင် ဆန်းကြယ်စွာခင်းထားသော မြတ်သောအိပ်ရာ၌ အိပ်သော်လည်း သတိကိုဖြစ်စေ၍ မူလကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းကာ လျောင်းသောရဟန်း၏ အိပ်ခြင်းသည်ကေသေယျမည်၏။

ကောသနံ = ကော ဟုတွာ အာသနံ ကောသနံ။ ကေ + အာသန။

ကေသေယံ = ကော ဟုတွာ သေယံ ကေသေယံ။ ကေ + သေယျ။

အတန္တိတော = တန္တိတ္တာတိ တန္တိတော။ တန္တိ + တ။ န တန္တိတော
အတန္တိတော။ န + တန္တိတ။

ကေဝိဟာရိတ္ထေရဝတ္ထု ပြီး၏။

ပကိဏ္ဍကဝဂ် ပြီး၏

၂၂-နိရယဝဂ်

၁-သုန္ဒရီပရိဗ္ဗာဓိကာ ဝတ္ထု

၃၀၆။ အဘူတဝါဒီ နိရယံ ဥပေတိ၊
ယောဝါပိကတွာ န ကရောမိစာဟ။
ဥဘောပိ တေ ပေစ္စ သမာ ဘဝန္တိ၊
နိဟိနကမ္မာ မနုဇာ ပရတ္ထ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် လာဘ်ပူဇော်သက္ကာရ နည်းလာသော တိတ္ထိတို့၏ တိုက်တွန်းမှုကြောင့် ဘုရားရှင်အား ကဲ့ရဲ့ရလောက်အောင် မကောင်းသတင်းပြုလုပ်ပြောဆိုပြီး အရက်သမားများ၏ အသတ်ကို ခံရသော သုန္ဒရီပရိဗ္ဗာဓိမကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

အဘူတဝါဒီ၊ မဟုတ်မမှန် စွပ်စွဲပြောဆိုသောသူသည်။ နိရယံ၊ ငရဲသို့။ ဥပေတိ၊ ရောက်ရ၏။ ယော ဝါ၊ အကြင်သူသည်လည်း။ ကတွာ၊ မိမိမကောင်းမှု ပြုလျက်။ န ကရောမိ၊ ငါမပြုဟု။ အာဟ၊ ပြောဆို၏။ သောပိ၊ ထိုသူသည်လည်း။ နိရယံ၊ သို့။ ဥပေတိ၊ ၏။ တေ ဥဘောပိ မနုဇာ၊ ထိုသူနှစ်ယောက်တို့သလွန် နိဟိနကမ္မာ၊ ယုတ်မာသောအမှု ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။ ပေစ္စ ပရတ္ထ၊ နောင်တမည်။ ဘဝန္တိ၊ သမာ၊ ငရဲခံစားရခြင်းတူကုန်သည်။ ဘဝန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

စကားပြေ

သူတပါးကို မဟုတ်မမှန်စွပ်စွဲ ပြောဆိုသူနှင့် မိမိမကောင်းမှုပြုလျက် ငါမပြုဟုပြောဆိုသူ ဤနှစ်ယောက်တို့သည် ယုတ်မာသော အမှုရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ နောင်တမလွန်ဘဝ၌ ငရဲခံစားရခြင်းတူကြလေကုန်၏။

ဥဘော — သူတပါးအပြစ်ကို မမြင်ပဲ မဟုတ်မမှန် ပြောဆိုစွပ်စွဲသူနှင့် မကောင်းမှုကိုပြု၍ ငါသည်ဤမကောင်းမှုကို မပြုဟုပြောသူ ဤသူနှစ်ယောက်သည်ဥဘောအရဖြစ်သည်။

သမာဘဝန္တိ=နိရယဂတိချင်း တူသည်ကိုဆိုသည်။

အဘူတဝါဒိ=အဘူတံ ဝဒတိ သီလေနာတိ အဘူတဝါဒိ။အဘူတ+ဝဒ+တိ။

နိရယံ=နိဂ္ဂတော အယော (ဣဋ္ဌဖလံ) အသ္မာတိ နိရယော။ နိ+အယ+တ။
 နိန္ဒတော ရယော (ဂမနံ) ဧတ္ထာတိ နိရယော။ နိ+ရယ+တေ။

နိဟိနကမ္မာ=နိဟိနံ ကမ္မံ ယဿာတိ နိဟိနကမ္မော။ နိဟိန+ကမ္မ+ယ။

မနုဇာ=မနုမ္ပိ ဇာတာ မနုဇာ။ မနု+ဇန့်+ကိ။

သုန္ဒရီပရိဗ္ဗာဇိကာဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၂-နိရယဝဂ်။ ၂-ဒုစရိတဖလပိဋိတဝတ္ထု

၃၀၇။ ကာသာဝံ ကဏ္ဍာ ဗဟဝေါ၊ ပါပဓမ္မာ အသညာတာ။
 ပပါ ပါပေဟိ ကမ္မေဟိ၊ နိရယံ တေ ဥပပဇ္ဇရေ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန်
 ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ကဿပဘုရားရှင် လက်ထက်က
 သာသနာတော်ဘောင်သို့ ဝင်၍ ရဟန်းပြုပြီးလျှင် ရဟန်းအား လျှောက်ပတ်
 သော အမှုကို မပြုကြပဲ ဒုစရိုက်အမျိုးမျိုးကို ပြုသဖြင့် ဂေါတမဘုရားရှင်
 လက်ထက်တွင် ဒုစရိုက်အကျိုးကို ခံစားနေရသော ပြိတ္တာကို အကြောင်းပြု၍
 ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော် အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်
 ကြသည်။

အနက်

ပါပဓမ္မာ၊ ယုတ်မာသောစဘောဂ္ဂိုကုန်သော။ အသညာတာ၊ ကိုယ်နှုတ်
 နှလုံးကို မစောင့်စည်းကုန်သော။ ကာသာဝကဏ္ဍာ၊ သင်္ကန်းကိုလည်ပင်း၌
 ပတ်ကြကုန်သော။ ဗဟဝေါ၊ များစွာကုန်သော။ တေ ပါပါ၊ ထိုသူယုတ်မာတို့
 သည်။ အတ္တနာ၊ မိမိသည်။ ကတေဟိ၊ ပြုအပ်ကုန်သော။ ပါပေဟိ ကမ္မေဟိ၊
 ယုတ်မာသော မကောင်းမှုတို့ကြောင့်။ နိရယံ၊ ငရဲသို့။ ဥပပဇ္ဇရေ၊ ကျရောက်ရ
 ကုန်၏။

စကားပြေ

ယုတ်မာသော သဘောရှိကုန်၍ ကိုယ်နှုတ်နှလုံးကို မစောင့်ပဲ သင်္ကန်းကို လည်ပင်း၌ပတ်သော များစွာသော သူယုတ်မာတို့သည် မိမိပြုခဲ့သောမကောင်းမှုကံတို့ကြောင့် ငရဲသို့ ကျရောက်ကြရကုန်၏။

ကာသာဝကဏ္ဍာ = ကာသာဝေါ ကဏ္ဏေ ယေသန္တိ ကာသာဝကဏ္ဍာ။ ကာသာဝ + ကဏ္ဍာ + ယ။

အသညတာ = န သညတာ အသညတာ။ န + သညတ။ သညတ = သံ + ယမု + တ။

ဒုစ္စရိတဖလပိဋ္ဌိတဝတ္ထုပြီး၏

၂၂-နိရယဝဂ်။ ၃-ဝဂ္ဂမုဒါတီရိယဘိက္ခဝတ္ထု။

၃၀၈။ သေယျော အယောဂုဠော ဘုတ္တော၊ တတ္တော အဂ္ဂိသိဉ္စပမော။
ယဉ္ဇေ ဘုဉ္ဇေယျ ဒုဿီလော၊ ရဋ္ဌပိဏ္ဏမသညတော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ဝေသာလီပြည်ကို အမှီပြု၍ မဟာဝုန်တော၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဝမ်းရေးအတွက် အချင်းချင်း ဈာန်မဂ်ဖိုလ်ကို ချီးမွမ်းနေကြသော ဝဂ္ဂမုဒါမြစ်ကမ်းနားသား ရဟန်းတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော် အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဒုဿီလော၊ သီလမရှိသောသူသည်။ အသညတော၊ ကိုယ်နှုတ်နှလုံးကိုလည်း မစောင့်စည်းပဲ။ ယံ ရဋ္ဌပိဏ္ဏံ၊ တိုင်းသူပြည်သားတို့၏ သဒ္ဓါကြည်ဖြူပေးလှူအပ်သော အကြင်ဆွမ်းကို။ စေ ဘုဉ္ဇေယျ၊ အကယ်၍စားငြားအံ့။ တတ္တော၊ ထိုသီလမရှိပဲ စားခြင်းထက်။ အဂ္ဂိသိဉ္စပမော၊ မီးလျှံကဲ့သို့သော။ တတ္တော၊ ပူလောင်သော။ အယောဂုဠော၊ သံတွေခဲကို။ ဘုတ္တော၊ စားမျှီရခြင်းသည်။ သေယျော၊ သာ၍ကောင်းမြတ်၏။

စကားပြေ

သီလမရှိသောသူသည် ကိုယ်နှုတ်နှလုံးကို မစောင့်စည်းပဲ ပြည်သူပြည်သားတို့ သဒ္ဓါကြည်ဖြူ လှူဒါန်းသောဆွမ်းကို စားခြင်းထက် မီးလျှံကဲ့သို့ပူလောင်သော သံတွေခဲကို စားမျှီရခြင်းသည် သာ၍ကောင်းမြတ်၏။

၁။ သီလမရှိ ကိုယ်နှုတ်နှလုံးတို့ဖြင့် မစောင့်စည်းပဲ ဒကာများလှူသော ဆွမ်းကို ငါရဟန်းဟု ဝန်ခံပြီး စားသောပုဂ္ဂိုလ်။

၂။ ရဲရဲတောက်ပူလောင်ပြီး မီးအဆင်းရှိသော သံထွေခဲကို စားမျှ သောပုဂ္ဂိုလ်။

ဤပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဦးတို့တွင် သံထွေခဲကိုစားခြင်းကြောင့် တဘဝသာလျှင် လောင်ကျွမ်းနိုင်ရာ၏။ သီလမရှိပဲ လှူသောဆွမ်းကိုစားလျှင် အရာမကသော ဘဝများစွာ ငရဲ၌ လောင်ကျွမ်းနိုင်ရာ၏။ ထို့ကြောင့် ၂-နိပါတ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် မြတ်၏ဟု ဆိုရပါသည်။

အယောဂုဠော=အယသာ နိဗ္ဗတ္တော ဂုဠော အယောဂုဠော။ အယ+ဂုဠ။

တတ္တော=တပတိတိ တတ္တော။ တပ်+တ။

အဂ္ဂိသိဉ္စပမော=အဂ္ဂိသိခါ ဥပမာ ယဿာတိ အဂ္ဂိသိဉ္စပမော။ အဂ္ဂိသိခါ+ဥပမာ+ယ။

အဂ္ဂိသိခါ=အဂ္ဂိနော သိခါ အဂ္ဂိသိခါ။ အဂ္ဂိ+သိခါ။

ရဋ္ဌပိဏ္ဏ=ရဋ္ဌေဟိ (ရဋ္ဌဝါသိဟိ) ဒိန္နော ပိဏ္ဏော ရဋ္ဌပိဏ္ဏော။ ရဋ္ဌ+ပိဏ္ဏ။
ဝဂ္ဂုမုဒါတိရိယဘိက္ခုဝတ္ထုပြီး၏။

၂၂-နိရယဝဂ်။ ၄-ခေမကသေဠိပုတ္တဝတ္ထု

၃၀၉။ စတ္တာရိ ဌာနာနိ နရော ပမတ္တော၊
အာပဇ္ဇတိ ပရဒါရူပသေဝီ။
အပုညလာဘံ န နိကာမသေယျံ၊
နိန္ဒံ တတိယံ နိရယံ စတုတ္ထံ။

၃၁၀။ အပုညလာဘော စ ဂတိ စ ပါပိကာ၊
ဘိတဿ ဘိတာယ ရတိ စ ထောကိကာ။
ရာဇာ စ ဒဏ္ဍံ ဂရုကံ ပဏေတိ၊
တသ္မာ နရော ပရဒါရံ န သေဝေ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရုပ်ဆင်းလှပသော်လည်း သူတပါးသားမယားကို လွန်ကျူးတတ်သော အနာထပိဏ်သဌေး၏တူ ခေမကသဌေးသားကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ခေမကသဌေးသား သောတာပန်ဖြစ်သည်။

အနက်

ပမတ္တော၊ သတိမထားပဲ တရားလမ်းမှန်ကို မေ့လျော့သော။ ပရဒါဂ္ဂပ-
 သေဝီ၊ သူတပါးသားမယားကို မှီဝဲသော။ နရော၊ လူသည်။ အပုညလာဘံ၊
 အကုသိုလ်ကိုရခြင်းလည်းကောင်း။ န နိကာမသေယံ၊ အလိုရှိတိုင်း ချမ်းသာစွာ
 မအိပ်ရခြင်းလည်းကောင်း။ တတိယံ၊ သုံးခုမြောက်သော။ နိန္ဒ၊ အကဲ့ရဲ့ခံရခြင်း
 လည်းကောင်း။ စတုတ္ထံ၊ လေးခုမြောက်သော။ နိရယံ၊ ငရဲခံရခြင်းလည်း
 ကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စတ္တာရိ ဌာနာနိ၊ လေးပါးသော ဆင်းရဲခြင်းအကြောင်း
 တို့သို့။ အာပဇ္ဇတိ၊ ရောက်ရ၏။

ဝေ၊ ဤသို့။ အပုညလာဘော စ၊ မကောင်းမှုကိုလည်းရသည်။ ဟောတိ၊
 ဖြစ်၏။ ပါပိကာ၊ ယုတ်မာသော။ ဂတိ စ၊ လားရာဂတိလည်းရှိသည်။ ဟောတိ၊
 ဖြစ်၏။ ဘိတယ၊ ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်သော ယောက်ျား၏။ ဘိတယ၊ ကြောက်
 ရွံ့ ထိတ်လန့်သော မိန်းမနှင့်။ ရတိ စ၊ မွေ့လျော် ပျော်ပါးရခြင်းသည်လည်း။
 ထောကိကာ၊ အနည်းငယ်မျှသာဖြစ်၏။ ရာဇာ စ၊ မင်းသည်လည်း။ ဂရုကံ ဒဏ္ဍံ၊
 ကြီးလေးသော အပြစ်ဒဏ်ကို။ ပဏေတိ၊ ပေး၏။ တသ္မာ၊ တို့ကြောင့်။ နရော၊
 ယောက်ျားသည်။ ပရဒါရံ၊ သူတပါးမယားကို။ န သေဝေ၊ မမှီဝဲရာ။

စကားပြေ

သတိမထားပဲ တရားမှန်ကိုမေ့လျော့၍ သူတပါးသားမယားကို လွန်ကျူး
 သောသူသည် အကုသိုလ်ကိုရခြင်း အလိုရှိတိုင်း ချမ်းသာစွာမအိပ်ရခြင်း ကဲ့ရဲ့
 ခံရခြင်း ငရဲခံရခြင်း ဟူသော လေးပါးသော ဆင်းရဲကြောင်းတို့သို့ ရောက်ရ၏။

သူတပါးမယားကိုလွန်ကျူးသူသည် မကောင်းမှုကိုရခြင်း ယုတ်မာသော
 လားရာဂတိရှိခြင်း ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်သူနှစ်ဦးတို့၏ မွေ့လျော်ပျော်ပါးရခြင်း
 သည် အနည်းငယ်မျှဖြစ်ခြင်း မင်း၏ကြီးလေးသော အပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်းတို့သို့
 ရောက်ရသောကြောင့် သူတပါးမယားကို မမှီဝဲရာ။

စတ္တာရိ ဌာနာနိ ဆင်းရဲခြင်းအကြောင်းလေးပါး

- ၁။ အကုသိုလ်ကိုရခြင်း၊
- ၂။ အလိုရှိတိုင်းမအိပ်ရ အချိန်အနည်းငယ်သာ အိပ်ရခြင်း၊
- ၃။ ကဲ့ရဲ့ခံရခြင်း၊
- ၄။ ငရဲကျခြင်း။

ခေမက—ခေမကသည် အနာထပိဏ်သဌေး၏ဘူဖြစ်သည်။ ရုပ်အဆင်း အလွန်
 လှပချောမောသည်။ များသောအားဖြင့် မိန်းမများသည် ခေမကကိုမြင်လျှင်

မချစ်ခင်မနှစ်သက်ပဲ မနေနိုင်အောင်ဖြစ်ကြသည်။ ခေမကသည် သူတပါးသား
မယားကို ပြစ်မှားလေ့ရှိသည်။ ကဿပဘုရားရှင်လက်ထက် လက်ဝှေ့သမား
ဖြစ်စဉ် ရွှေတံခွန်နှစ်ခုကို ဘုရားရှင်၏ရွှေစေတီတော်၌ လှူဒါန်းပြီး ဆွေမျိုး
သားခြင်းမှ ကြွင်းသောအမျိုးသမီးများ ကျွန်ုပ်ကိုမြင်လျှင် မချစ်ခင်မနှစ်သက်ပဲ
မနေနိုင်ပါစေဟု ဆုတောင်းခဲ့သည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၀၁)

ပရဒါရူပသေဝီ=ပရဿ ဒါရာ ပရဒါရာ။ပရ+ဒါရာ။ ပရဒါရံ ဥပသေဝတိ
သီလေနာတံ ပရဒါရူပသေဝီ။ ပရဒါရာ+ဥပ+သေဝ်+ဏိ။

အပုညလာဘံ=အပုညဿ လာဘော အပုညလာဘော။ အပုည+လာဘ။

နိကာမသေယျံ=နိကာမံ သေယျံ နိကာမသေယျံ။ နိကာမ+သေယျ။

ထောကိကာ=ထောကံ အဿ အတ္တိတိ။ထောကိကာ။ ထောက+ဏိကာ။

ထောကံ=ထု စ၊ ပသာဒေ၊ ဧဏာ။

ခေမကသေဋ္ဌိပုတ္တဝတ္ထုပြီး၏။

၂၂-နိရယဝဂ်။ ၅-ဒုဗ္ဗစဘိက္ခုဝတ္ထု

၃၁၁။ ကုသော ယထာ ဒုဂ္ဂဟိတော၊ ဟတ္ထမေဝါ' နုကန္တတိ။
သာမညံ ဒုပ္ပရာမဋ္ဌံ၊ နိ ရယာယု' ပကခုတိ။

၃၁၂။ ယံစာဉ္စိ သိထိလံ ကမ္မံ၊ သံကိလိဋ္ဌဉ္စ ယံ ဝတံ။
သင်္ကဿရံ ပြဟ္မစရိယံ၊ န တံ ဟောတိ မဟပ္ပလံ။

၃၁၃။ ကယိရာ စေ ကရိရာထေနံ၊ ဒဠမေနံ ပရက္ကမေ။
သိထိလော ဟိ ပရိဗ္ဗာဇော၊ ဘိယျော အာကိရတေ ရဇံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်
သုံးနေစောင့်မှုစဉ် စေတနာမရှိပဲ မြက်ပြတ်သွား၍ ကုက္ကုစွဖြစ်နေသောကြောင့်
ရဟန်းအပါးအားပြောကြားရာ အမေးခံရသောရဟန်းက ဘာအပြစ်မျှမရှိဟု
ဆိုကာ လက်နှစ်ဘက်ဖြင့် မြက်ကိုနှုတ်ယူသော ဒုဗ္ဗစရဟန်းကို အကြောင်းပြု၍
ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်များ သောတာပန်ဖြစ်ကြသည်။ ဒုဗ္ဗစရဟန်းသည် စောင့်စည်းမှုကိုပြု၍ နောက်အခါ ဝိပဿနာပွားသောကြောင့် ရဟန္တာဖြစ်သည်။

အနက်

ယေန၊ အကြင်သူသည်။ ကုသော၊ သမန်းမြက်ကို။ ဒုဂ္ဂဟိတော၊ မကောင်းသဖြင့်ကိုင်အပ်၏။ တဿ၊ ထိုကိုင်သောသူ၏။ ဟတ္ထမေဝ၊ လက်ကိုသာလျှင်။ အနုကန္တတိယထာ၊ ခွဲရှသကဲ့သို့။ ဝေမေဝ၊ ဤအတူသာလျှင်။ ဒုပ္ပရာမဋ္ဌံ၊ မကောင်းသဖြင့် ကျင့်သုံးအပ်သော။ သာမညံ၊ ရဟန်းအဖြစ်သည် (ဝါ) ရဟန်းတရားသည်။ သမဏမေဝံ၊ ရဟန်းကိုသာလျှင်။ နိရယာယ၊ ငရဲသို့။ ဥပကခုတိ၊ ဆွဲချ၏။

ယံ ကိဉ္စိ၊ တစုံတခုသော။ သိထိလံ၊ ခပ်လျော့လျော့။ ကမ္မံ၊ ပြုအပ်သော အမှုကိစ္စသည်လည်းကောင်း။ သံကိလိဋ္ဌံ၊ ညစ်နွမ်းသော။ ယံ ဝတံ၊ အကြင်အကျင့်သည်လည်းကောင်း။ သက္ကံဿရံ၊ ယုံမှားတွေးတောစရာဖြစ်သော။ ယံ ဗြဟ္မစရိယံ၊ အကြင်ရဟန်းအကျင့်သည် လည်းကောင်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တံ၊ ထိုခပ်လျော့လျော့ပြုအပ်သော အမှုကိစ္စသည်သည်။ တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား။ မဟပ္ပလံ၊ အကျိုးကြီးသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။

ယံ ကမ္မံ၊ အကြင်အမှုကို။ စေ ကယိရာ၊ အကယ်၍ပြုငြားအံ့။ ဇနံ၊ ထိုအမှုကို။ ကယိရာထ၊ တိတိကျကျပြုရာ၏။ ဇနံ၊ ထိုအမှုကို။ ဒဋ္ဌံ၊ မြဲမြံစွာ။ ပရက္ကမေ၊ အားထုတ်ရာ၏။ သိထိလော၊ ခပ်လျော့လျော့။ ကတော၊ ပြုအပ်သော။ ပရိဗ္ဗာဇော၊ ရဟန်းအဖြစ်သည် (ဝါ) ရဟန်းတရားသည်။ ဘိယျော၊ လွန်စွာ။ ရဇံ၊ ကိလေသာမြူကို။ အာကိရတိ၊ ကြဲဖြန့်တတ်၏။

စကားပြေ

ကောင်းစွာမကိုင်သဖြင့် သမန်းမြက်သည် ကိုင်သောလက်ကို ထိရှသကဲ့သို့ ကောင်းစွာမကျင့်သုံးသော ရဟန်းတရားသည် မကျင့်သုံးသောရဟန်းကို ငရဲသို့ ဆွဲချ၏။ ရဟန်းတပါး၏ ခပ်လျော့လျော့ပြုအပ်သော ကိစ္စတခုခုသည်လည်း ကောင်း ညစ်နွမ်းသောအကျင့်သည်လည်းကောင်း ယုံမှားသံသယ တွေးတောဖွယ်သော ရဟန်းအကျင့်သည် ၎င်းရဟန်းနှင့် ထိုရဟန်းအား လူဒါန်းနေကြသော အလှူရှင်များအားလည်းကောင်း အကျိုးမကြီးနိုင်။

ကိစ္စတခုခုကိုပြုလျှင် တိတိကျကျပြုရာ၏။ ၎င်းကိစ္စကို မြဲမြံစွာ အားထုတ်ရာ၏။ ခပ်လျော့လျော့ပြုသော ရဟန်းအကျင့်သည် ကိလေသာမြူကို မပယ်နိုင်သည့်အပြင် ထပ်မံ၍ ကြဲဖြန့်ရာရောက်နိုင်၏။

သာမညံ ဒုပ္ပရာမဋ္ဌံ-၌ သာမညဟူသည် ရဟန်းတရားတည်း။

ဒုပ္ပရာမဋ္ဌံ-ဟူသည် သီလကျိုးပျက်မှု စသည်တည်း။

ကုသော=ကုသတိ ဆိန္ဒတိတိ ကုသော ။ ကုသ်+အ။ ကဝတိ ဝါတေန
နဒတိတိ ကုသော။ ကု+သ။

သာမညံ=သမဏဿ ဘာဝေါ သာမညံ။ သမဏ+ဏျ။

ဒုပ္ပရာမဋ္ဌံ=ဒုပ္ပရာမသီယတေတိ ဒုပ္ပရာမဋ္ဌံ။ ဒု+ပရာ+မသိ+တ။

သိထိလံ=သိထိလယတိတိ သိထိလံ။ သိထိလ+အ။

သင်္ကဿရံ=သင်္ကာဟိ သရိတဗ္ဗန္တိ သင်္ကဿရံ။ သင်္ကာ+သရ်+အ။

ဗြဟ္မစရိယံ=ဗြဟ္မံ စရိယံ ဗြဟ္မစရိယံ။ ဗြဟ္မ+စရိယ။

ကယိရာထေနံ=ကရိယာထ+နေ။

ဒုဗ္ဗစဘိက္ခုဝတ္ထုပြီး၏။

၂၂-နိရယဝဂ်။ ၆-လူသာပကတိတ္ထိဝတ္ထု

၃၁၄။ အကတံ ဒုက္ခဋ္ဌံ သေယျော၊ ပစ္ဆာ တပ္ပတိ ဒုက္ခဋ္ဌံ။
ကတဉ္စ သုကတံ သေယျော၊ ယံ ကတွာ နာနုတပ္ပတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မိမိအရှင်ယောကျ်ားသည် အိမ်ဖော်နှင့်
ပေါင်းသင်းနေသောကြောင့် မိမိနိုင်ရာဖြစ်သော အိမ်ဖော်ကို နား နှာခေါင်း
ဖြတ်ပြီး မိမိမပြုဟန်ဆောင်ကာ အိမ်ရှင်နှင့်အတူ တရားနာသွားသော အမျိုး
သမီးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ဇနီးမောင်နှံတို့ သောတာပန်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဒုက္ခဋ္ဌံ၊ မကောင်းမှုကို။ အကတံ။ မပြုခြင်းသည်သာလျှင်။ သေယျော၊
မြတ်၏။ ဒုက္ခဋ္ဌံ၊ မကောင်းမှုပြုခြင်းသည်။ ပစ္ဆာ၊ နောင်အခါ၌။ တပ္ပတိ၊ ပူပန်
ရတတ်၏။ သုကတံ၊ ကောင်းမှုကို။ ကတံ၊ ပြုခြင်းသည်။ သေယျော၊ မြတ်၏။
ယံ၊ အကြင်ကောင်းမှုကို။ ကတွာ၊ ပြုခြင်းကြောင့်။ ပစ္ဆာ၊ နောင်အခါ၌။ နာနု-
တပ္ပတိ၊ တဖန်မပူပန်ရချေ။

စကားပြေ

မကောင်းမှုပြုခြင်းသည် နောင်အခါ အောက်မေ့တိုင်း ပူပန်ရခြင်းကြောင့် မကောင်းမှုပြုခြင်းသာမြတ်၏။ ကောင်းမှုဟူသမျှသည် အောက်မေ့တိုင်း အောက်မေ့တိုင်း ဝမ်းမြောက်ရသည့်ပြင် နောင်တဖန်မပူပန်ရသောကြောင့် ကောင်းမှုပြုခြင်းသည် မြတ်၏။

အကတံ ဒုက္ခဋ္ဌံသေယျော—၌ ဒုက္ခဋ္ဌဟူသည် အပြစ်ရှိ၍ အပါယ်သို့ရောက် စေနိုင်သောအမှု။

ကတဉ္စ သုကတံ သေယျော—၌ သုကတဟူသည် အပြစ်မရှိ ကောင်းကျိုး ချမ်းသာကို ပေးတတ်သော သုဂတိ ရောက်စေတတ်သောအမှု။

ဣဿာပကတိတ္ထိဝတ္ထုပြီး၏။

၂၂-နိရယဝဂ်။ ၇-သမ္မဟုလဘိက္ခုဝတ္ထု

၃၁၅။ နဂရံ ယထာ ပစ္စန္တံ၊ ဂုတ္တံ၊ သန္တရဗာဟိရံ။
ဧဝံ ဂေါပေထ အတ္တာနံ၊ ခဏော ဝေါ မာ ဥပစ္စဂါ။
ခဏာတိတာ ဟိ သောစန္တိ၊ နိရယမ္ပိ သမပ္ပိတာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် တိုင်းပြည်အစွန်မြို့၌ ဝါတွင်းသုံးလတွင် တလတာချမ်းချမ်းသာသာ နေကြရ၍ ခိုးသူဘေးကြောင့် ဆင်းဆင်းရဲရဲ နေကြ ရသော များစွာသော အာဂန္တုကရဟန်းတို့ကို အကြောင်းပြု၍ဟောတော် မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ အာဂန္တုကရဟန်းများသည် သံဝေဂဖြစ်ပြီးလျှင် ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ပစ္စန္တံ၊ တိုင်းပြည်၏အစွန်ဖြစ်သော။ နဂရံ၊ မြို့ကို။ သန္တရဗာဟိရံ၊ အတွင်း အပြင်နှင့်အကွ။ ဂုတ္တံ ယထာ၊ လုံခြုံစေသကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ကို။ ဂေါပေထ၊ သတိကိုဖြစ်စေပြီးလျှင် စက္ခုစသော တံခါးတို့ကို လုံခြုံအောင် စောင့်ရှောက်လော့။ ဝေါ၊ သင်တို့ကို။ ခဏော၊ ဘုရားဖွင့်ချိန် စသော အခွင့်အခါကောင်းသည်။ မာ ဥပစ္စဂါ၊ မလွန်ပါစေလင့်။ ဟိ၊ မှန်၏။ ခဏာတိတာ၊ အခွင့်အခါကောင်းကိုလွန်သူတို့သည်။ နိရယမ္ပိ၊ ငရဲ၌။ သမပ္ပိတာ၊ ကျရောက်ကုန်သည်ဖြစ်၍။ သောစန္တိ၊ စိုးရိမ်ရကုန်၏။

စကားပြေ

တိုင်းပြည်၏ အစွန်ဖြစ်သောမြို့ကို အတွင်းအပြင်လုံခြုံအောင် စောင့်ရှောက်သကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ကို သတိကိုဖြစ်စေလျက် စက္ခုစသောတံခါးတို့ကို လုံခြုံအောင် စောင့်ရှောက်လော့၊ ဘုရားပွင့်ချိန်စသော အခွင့်အခါကောင်းသည် သင်တို့ကို မလွန်ပါစေလင့်၊ အခွင့်အခါကောင်းကို လွန်သောသူတို့သည် ငရဲ၌ကျရောက်ကာ စိုးရိမ်ရကုန်၏။

လူတို့သည် ပစ္စန္ဓရာဇ်မြို့ကို တံခါးတိုင်း တံခါးတိုင်း စသည်တို့ဖြင့် အတွင်း၌ ခိုင်ခံ့အောင် ပြုစီမံခြင်း၊ ပြအိုး ရင်းတား ကျုံး စသည်တို့ဖြင့် အပ၌လုံခြုံစေခြင်းဖြင့် လုံခြုံအောင်ပြုလုပ်သကဲ့သို့ သင်တို့သည် သတိကိုဖြစ်စေလျက် ခြောက်ပါးသော အဇ္ဈတ္တိကာယတန တံခါးတို့ကိုပိတ်ပြီး ဗာဟိရာယတနခြောက်ပါးမဝင် ခိုင်အောင် မိမိကိုယ်ကို စောင့်ရှောက်ရမည်။

ခဏော ဝေါ မာ ဥပစ္စဂါ-၌ ခဏဟူသည် ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒဏ (ဘုရားပွင့်သောခဏ) မဇ္ဈိမဒေသ၌ ဖြစ်ရသောဏ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ရသောခဏ၊ အာယတန ခြောက်ပါး မချို့တဲ့သောခဏ။

ခဏကိုလွန်ပုံ-မိမိကိုယ်ကို အထက်ဖော်ပြပါအတိုင်း သတိဖြင့် အဇ္ဈတ္တိကာယတန တံခါးကိုပိတ်ပြီး ဗာဟိရာယတနခြောက်ပါးကို မဖြစ်စေစောနည်းဖြင့်မစောင့်ရှောက်က ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒဏ စသည်တို့ကို လွန်သည်မည်၏။

နဂရံ= နဂါ ပါသာဒါဒယော အဿ သန္တိတိ နဂရံ။ နဂ+ရ။ နံ သမ္ပုဏ္ဏံ ဂရံ'တ္ထောတိ နဂရံ။ န+ဂရ+တေ။ (သ-ကို ဂ- ပြု။)

ပစ္စန္တံ= အန္တဿ (မဇ္ဈိမဒေသဿ) မတိနိသေဓံ ပစ္စန္တံ။ ပတိ+အန္တ။

သန္တရဗာဟိရံ= အန္တရံ စ ဗာဟိရံ စ အန္တရဗာဟိရံ။ အန္တရ+ဗာဟိရံ။ သဟ အန္တရဗာဟိရေမိ ယန္တိ အန္တရဗာဟိရံ။ သဟ+အန္တရဗာဟိရ+ယ။

ခဏာတိတာ= ခဏံ အတိတာ ယေမိ ခဏာတိတာ။ ခဏ+အတိတ+ယ။

သမ္ပဟုလဘိက္ခုဝတ္ထုပြီး၏။

၂၂-နိရယဝဂ်။ ဂ-နိဂဏ္ဌဝတ္ထု

၃၁၆။ အလဇ္ဇိတာယေ လဇ္ဇန္တိ၊ လဇ္ဇိတာယေ န လဇ္ဇရေ။
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသမာဒါနာ၊ သတ္တာ ဂစ္ဆန္တိ ဒုဂ္ဂတိ။

၃၁၇။ အဘယေ ဘယဒဿိနော၊ ဘယေ စဘယဒဿိနော။
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသမာဒါနာ၊ သတ္တာ ဂစ္ဆန္တိ ဒုဂ္ဂတိံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အဝတ်လုံးဝမဝတ်သော တက္ကတွန်း၊ အဝတ်
အနည်းငယ်မျှကိုသာ ဝတ်သော တက္ကတွန်းတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်
မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ အနည်းငယ်မျှသာ ဝတ်သော နိဂဏ္ဌ တက္ကတွန်း
တို့သည် သံဝေဂဖြစ်ပြီး ရဟန်းပြုကုန်၏။

အနက်

အလဇ္ဇိတာယေ၊ ရှက်ဖွယ်မဟုတ်သော ဆွမ်းခံသပိတ်၌။ လဇ္ဇန္တိ၊ ရှက်ကုန်
၏။ လဇ္ဇိတာယေ၊ ရှက်ဖွယ်မဟုတ်သော အင်္ဂါကြီးငယ်၌။ န လဇ္ဇရေ၊ မရှက်ကုန်။
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသမာဒါနာ၊ မှားသောအယူရှိကုန်သော။ သတ္တာ၊ သတ္တဝါတို့သည်။
ဒုဂ္ဂတိံ၊ ဒုဂ္ဂတိဘဝသို့။ ဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။

အဘယေ၊ ကြောက်ဖွယ်မဟုတ်သော ဆွမ်းခံသပိတ်၌။ ဘယဒဿိနော၊
ကြောက်ဖွယ်ဟု ရှုလေ့ရှိကုန်၏။ ဘယေ စ၊ ကြောက်ဖွယ်ဖြစ်သော အင်္ဂါ
ကြီးငယ်၌လည်း။ ဘယဒဿိနော၊ ကြောက်ဖွယ်ဟု ရှုလေ့ရှိကုန်၏။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-
သမာဒါနာ၊ မှားသောအယူရှိကုန်သော။ သတ္တာ၊ သတ္တဝါတို့သည်။ ဒုဂ္ဂတိံ၊
ဒုဂ္ဂတိဘဝသို့။ ဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်ရကုန်၏။

စကားပြေ

ရှက်ဖွယ်လည်းမဟုတ် ကြောက်ဖွယ်လည်း မဟုတ်သော ဆွမ်းခံသပိတ်၌
ရှက်ကြောက်ကြ၍ ရှက်ဖွယ်လည်းမဟုတ် ကြောက်ဖွယ်လည်းမဟုတ်သော အင်္ဂါ
ကြီးငယ်၌ ရှက်မကြောက်ကုန်သော မှားသောအယူရှိသော သူတို့သည်
ဒုဂ္ဂတိဘဝသို့ ရောက်ရကုန်၏။

အလဇ္ဇိတာယေ - အရှက်ကို မဖြစ်စေသော ဆွမ်းခံသပိတ်ခွက် စသည်။

လဇ္ဇိတာယေ - အရှက်ကို ဖြစ်စေသော အင်္ဂါကြီးငယ်။

အဘယေ - ရာဂ ဒေါသ ဒိဋ္ဌိ မောဟ ကိလေသာဒုစရိုက်ဘေးတို့ကို မဖြစ်
စေသော ဆွမ်းခံသပိတ် စသည်။

ဘယ- ရာဂစသည်တို့ကို ဖြစ်နိုင်သော အင်္ဂါကြီးငယ်။

လဇ္ဇိတာယေ = လဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ လဇ္ဇိတာယေ။ လဇ္ဇိ + တာယ။ နိရုတ္တိဒီပနီ(၇၂၁)
လဇ္ဇ + တဗ္ဗ။ (သို့ ဝိဘတ်နှင့်တကွ တဗ္ဗ ပစ္စည်းကို
တာယေပြု။)

(နိတိ-သုတ္တ-၄၅၅)

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသမာဒါနာ = မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ သမာဒါနော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသမာဒါနော၊
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ + သမာဒါန။ သမာဒါန = သံ + အာ + ဒါ + ယူ။

ဘယဒဿိနော = ဘယံ ပဿတိ သီလေနာတိ ဘယဒဿိ။ ဘယ + ဒိဿ + ကိ။

နိဂဏ္ဌဝတ္ထုပြီး၏။

၂၂-နိရယဝဂ်။ ၉-တိတ္ထိယသာဝကဝတ္ထု

၃၁၈။ အဝဇ္ဇေ ဝဇ္ဇမတိနော၊ ဝဇ္ဇေ စာဝဇ္ဇဒဿိနော။
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသမာဒါနာ၊ သတ္တာ ဂစ္ဆန္တိ ဒုဂ္ဂတိံ။

၃၁၉။ ဝဇ္ဇဉ္စ ဝဇ္ဇတော ဥတု၊ အဝဇ္ဇဉ္စ အဝဇ္ဇတော။
သမ္မာဒိဋ္ဌိသမာဒါနာ၊ သတ္တာ ဂစ္ဆန္တိ သုဂတိံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် တိတ္ထိတို့၏ တပည့်များကို အကြောင်းပြု၍
ဟောတော်မူ၏။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ တိတ္ထိတို့၏ တပည့်များနှင့် သားသမီးများပါ
သရဏဂုံတည်ကြပြီး နောင်အခါ တရားများကို နာဖန်များလတ်သော် သော
တာပန် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

အဝဇ္ဇေ၊ အပြစ်မရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ဝဇ္ဇမတိနော၊ အပြစ်ဟုအယူရှိကုန်
၏။ ဝဇ္ဇေ စ၊ အပြစ်ရှိသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ အဝဇ္ဇဒဿိနော၊ အပြစ်မရှိဟု ယူလေ့
ရှိကုန်၏။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသမာဒါနာ၊ မှားသောအယူရှိကုန်သော။ သတ္တာ၊ သတ္တဝါ
တို့သည်။ ဒုဂ္ဂတိံ၊ ဒုဂ္ဂတိဘဝသို့။ ဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်ရကုန်၏။

ဝဇ္ဇဉ္စ၊ အပြစ်ရှိသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကိုလည်း။ ဝဇ္ဇတော၊ အပြစ်အားဖြင့်။
အဝဇ္ဇဉ္စ၊ အပြစ်မရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိကိုလည်း။ အဝဇ္ဇတော၊ အပြစ်မရှိသော
အားဖြင့်။ ဥတု၊ သီးသကြောင့်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိသမာဒါနာ၊ ကောင်းသော
အယူရှိကုန်သော။ သတ္တာ၊ သတ္တဝါတို့သည်။ သုဂတိံ၊ သုဂတိဘဝသို့။
ဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်ရကုန်၏။

စကားပြေ

အပြစ်မရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိကို အပြစ်ဟု အယူရှိ၍ အပြစ်ရှိသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို အပြစ်မရှိဟု ရှုလေ့ရှိသော မှားသော အယူကို ယူသူတို့သည် ဒုက္ခတိဘဝသို့ ရောက်ရကုန်၏။

အပြစ်ရှိသောမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို အပြစ်အားဖြင့် အပြစ်မရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိကို အပြစ်မရှိသောအားဖြင့် သိသော ကောင်းသော အယူရှိသူတို့သည် သုဂတိဘဝသို့ ရောက်ရကုန်၏။

အဝဇ္ဇေ-ဆယ်ပါးသော အကြောင်းရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိ၏ အားကောင်းသော အကြောင်းဖြစ်သောတရား။

ဝဇ္ဇေ-ဆယ်ပါးသောအကြောင်းရှိသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ ထိုမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၏ အားကောင်းသော အကြောင်းဖြစ်သောတရား။

ဝဇ္ဇေမတိနော=ဝဇ္ဇံ ဣတိ မတိ ယဿာကံ ဝဇ္ဇေမတိ။ ဝဇ္ဇေ+မတိ+ယ။

အဝဇ္ဇေဒဿိနော=အဝဇ္ဇံ ဣတိ ပဿတိ သီလေနာတိ အဝဇ္ဇေဒဿိ။ အဝဇ္ဇေ+ဒဿိ+ဏိ။

တိတ္ထိယသာဝကဝတ္ထုပြီး၏။

နိရယဝဂ်ပြီး၏။

၂၃-နာဂဝဂ်

၁-အတ္တဒန္တဝတ္ထု

၃၂၀။ အဟံ နာဂေါဝ သင်္ဂါမေ၊ စာပတော ပတိတံ သရံ။
အတိဝါကံ၊ တိတိက္ခတိ၊ ဒုဿီလော ဟိ ဗဟုဇ္ဇေနာ။

၃၂၁။ ဒန္တံ နယန္တိ သမိတိံ၊ ဒန္တံ ရာဇာ'ဘိရုဟတိ။
ဒန္တော သေဋ္ဌော မနုဿေသု၊ ယော'တိဝါကံ၊ တိတိက္ခတိ။

၃၂၂။ ဝရမဿတရာ ဒန္တာ၊ အာဇာနီယာ စ သိန္ဓဝါ။
ကုဉ္ဇရာ စ မဟာနာဂါ၊ အတ္တဒန္တော တတော ဝရံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ကောသမ္ဘိပြည်၌ သီတင်းသုံး
နေတော်မူစဉ် မာဂဏ္ဍိ၏ တန်စိုးလာဘ်ကိုယူ၍ နေရာအနှံ့ ဘုရားရှင်အား ဆဲရေး
ခြင်းကို သည်းခံရန် ငါ၏တာဝန်ဟု ပြောကြားသော ဘုရားရှင်ကို
အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ တန်စိုးလာဘ်ကိုယူ၍ ဆဲရေးသော လူအားလုံး
သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

သင်္ဂါမေ၊ စစ်မြေပြင်၌။ နာဂေါ၊ ယဉ်ကျေးလိမ္မာသော ဆင်ပြောင်ကြီး
သည်။ စာပတော၊ လေးမှ၊ မုဉ္ဇိတော၊ လွတ်၍။ ပတိတံ၊ မိမိအပေါ် သို့ကျရောက်
လာသော၊ သရံ၊ မြားကို။ တိတိက္ခတိ ဣဝ၊ သည်းခံသကဲ့သို့။ အဟံ၊ ငါဘုရား
သည်။ အတိဝါကံ၊ လွန်ကျူးစော်ကားသော စကားကို။ တိတိက္ခတိ၊ သည်း
ခံအံ့။ ဗဟုဇ္ဇေနာ၊ လောကီဘုံသား လူအများသည်။ ဒုဿီလေဟိ-ဒုဿီလော၊
ဝေ၊ သီလမရှိသည်သာတည်း။

ဒန္တံ၊ ယဉ်ကျေးပြီးသော ဆင် မြင်းစသည်ကို။ သမိတိံ၊ လူထုရှိရာပွဲ
သဘင်သို့။ နယန္တိ၊ ဆောင်ကုန်၏။ ဒန္တံ၊ ယဉ်ကျေးပြီးသော ဆင် မြင်းစသည်
ကို။ ရာဇာ၊ မင်းသည်။ အဘိရုဟတိ၊ စီး၏။ ယော၊ အကြင်သူသည်။ အတိ-
ဝါကံ၊ လွန်ကျူးစော်ကားသော စကားကို။ တိတိက္ခတိ၊ သည်းခံ၏။ သော၊
ထိုသည်းခံသောသူသည်။ ဒန္တော၊ ယဉ်ကျေးပြီးသည်ဖြစ်၍။ မနုဿေသု၊
လူတို့တွင်။ သေဋ္ဌော၊ အမြတ်ဆုံးသည်။ ဟောတိ ဖြစ်၏။

အဿတရာ စ၊ အဿထိုရ်မြင်းတို့သည်လည်းကောင်း။ အာဇာနိယာ စ၊ အာဇာနည်မြင်းတို့သည် လည်းကောင်း။ သိန္ဓဝါ စ၊ သိန္ဓောမြင်းတို့သည် လည်းကောင်း။ ကုဉ္ဇရာ၊ ကုဉ္ဇရာမည်ကုန်သော။ မဟာနာဂါ စ၊ ဆင်ပြောင်ကြီးတို့သည် လည်းကောင်း။ ဒန္တာ-ဒန္တာဝ၊ ယဉ်ကျေးမှသာလျှင်။ ဝရံ၊ မြတ်ကုန်၏။ အတ္တဒန္တာ၊ မိမိကိုယ်ကို လေးပါးသော အရိယာမဂ်ဖြင့် ဆုံးမ ယဉ်ပြီးသူသည်။ တတော၊ ထိုဆင်ယဉ် မြင်းယဉ်တို့ထက်။ ဝရံ၊ အထူးမြတ်၏။

စကားပြေ

စစ်မြေပြင်ဝယ် ယဉ်ကျေးလိမ္မာသော ဆင်ပြောင်ကြီးသည် လေးမှလွတ်၍ မိမိအပေါ် သို့ ကျရောက်လာသော မြားကို သည်းခံသကဲ့သို့ ငါတုရားသည် လွန်ကျူးစော်ကားသော စကားကို သည်းခံမည်။ လောကီဘုံသား လူအများတို့သည် သီလမရှိသည်သာတည်း။

မင်းသည် ယဉ်ကျေးပြီးသော ဆင် မြင်းကို လူထုရှိရာ ပွဲသဘင်သို့ ယာဉ်၌ တပ်ဆင်ပြီးလျှင် ဆောင်လည်းဆောင်၍ စီးလည်းစီးသည်။ လူတို့တွင် လွန်ကျူးစော်ကားသောစကားမျိုးကို သည်းခံသူသည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်ရ၏။

အဿထိုရ်မြင်း အာဇာနည်မြင်း သိန္ဓောမြင်း ကုဉ္ဇရာမည်သော ဆင်ပြောင်တို့သည် ယဉ်ကျေးမှသာ မြတ်ကုန်၏။ မိမိကိုယ်ကို လေးပါးသော အရိယာမဂ်ဖြင့် ယဉ်ကျေးပြီးသူသည် ထိုဆင်ယဉ် မြင်းယဉ်တို့ထက် အထူးမြတ်၏။

အတိဝါကျ-ရှစ်ပါးသော အနုရိယ၏အ စွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သော လွန်ကျူးသော စကား။

ဒန္တာ သေဋ္ဌော မနုဿေသု-လူတို့တွင် လေးပါးသော အရိယာမဂ်တို့ဖြင့် ဆုံးမပြီး၍ ယဉ်ကျေးသူသည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏။

အဿတရာ-မြည်းနှင့် မြင်းမမှ ပေါက်ဖွားသည်။

အာဇာနိယာ-မြင်းကိုဆုံးမသော ရထားထိန်း၏ ပြုစေလိုသောအမှုကို လျင်စွာသိစွမ်းနိုင်သည်။

သိန္ဓဝါ-သိန္ဓဝတိုင်း၌ မွေးဖွားသည်။

နာဂေါ=နဂေါ ပဗ္ဗတော၊ သော ဝိယ ဒိဿတိတိ နာဂေါ။ နဂု+ဏ။

သင်္ဂါမေ=သင်္ဂါမယတိတိ သင်္ဂါမော။ သင်္ဂါမ (ဥရာဒိ)+အ။

စာပတော=စပတိ သန္တာပေတိတိ စာပေါ။ စပ်+ဏ။

အတိဝါကျ=အတိက္ကမံ ဝါကျ အတိဝါကျ။ အတိ+ဝါကျ၊ ဝါကျ=ငစ်+ဏျ။

သမိတိ°=သမယန္တိ မိလန္တိ အဿန္တိ သမိတိ။ သံ+ဣ+တိ။

အဿတရာ=အဿာနံ ဝိသေသော အဿတရော။ အဿ+တရ။

အဿံ တရတိ အတိက္ကမတိတိ အဿတရော။ အဿ+တရံ+အ။

ဂဗြဘေန အဿာယံ ဥပ္ပါဒိတော အဿတရော။ အဿာ+သရ။

(မောင် ၄။ ၅၆။)

အာဇာနိယာ=အာဘုသော ကာရဏာကာရဏံ ဇာနာတိတိ အာဇာနိ-

ယော။ အာ+ဉာ=အနိယ။ ဣဇ္ဈယေနပဝါ သိဒ္ဓိ။ တဒါက-

ယာဒိတောနာတိ နာဂမော၊ ဤကာရာဂမော စ။

သိန္ဓဝါ=သိန္ဓုနံ အဝိဒ္ဓရဘာဝေါ ဇနပဒေါပိ သိန္ဓဝေါ။ တတြ ဘဝေါ
သိန္ဓဝေါ၊ သိန္ဓု+ဏ။

ကုဉ္ဇရာ=ကုဉ္ဇော ဟနု ဒန္တော စ ကုဉ္ဇော အဿ အတ္တိတိ ကုဉ္ဇရော။

ကုဉ္ဇ+ရ။ ကံ (ပထဝီ°) ရာဇာပေတိတိ ကုဉ္ဇရော။ ကု+ဇရံ+အ။

ကုဉ္ဇေ (ဂိရိကုဉ္ဇေ) ရတေတိ ကုဉ္ဇရော။ ကုဉ္ဇ+ရမု+ကံ။

အတ္တဒန္တဝတ္ထုပြီး၏။

၂၃-နာဂဝက်။ ၂-ဟတ္ထာစရိယပုဗ္ဗကဘိက္ခုဝတ္ထု

၃၂၃။ န ဟိ ဧတေဟိ ယာနေဟိ၊ ဂစ္ဆေယျ အဂတံ ဒိသံ။

ယထာ'တ္တနာ သုဒန္တေန၊ ဒန္တော ဒန္တေန ဂစ္ဆတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရှေးအခါက ဆင်ဆရာဖြစ်ဖူးသော ရဟန်း
တပါးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည်
ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယာနိ ဟတ္ထိ ယာနာဒိနိ၊ အကြင်ဆင်ယာဉ် မြင်းယာဉ်စသော ယာဉ်တို့
သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ ဧတေဟိ ယာနေဟိ၊ ထိုဆင်ယာဉ် မြင်းယာဉ်စသော
ယာဉ်တို့ဖြင့်။ အဂတံ၊ အိပ်မက်အဖြစ်ဖြင့်သော်မှ မရောက်ဖူးသော။ ဒိသံ၊ နိဗ္ဗာန်

အရပ်ကို။ န ဟိ ဂစ္ဆေယျ၊ မရောက်နိုင်သည်သာတည်း။ ယထာ၊ အကြင်အခြင်း အရာအားဖြင့်။ အတ္တနာ၊ မိမိသည်။ ဒန္တေန၊ ရွှေပိုင်းတွင် စက္ခုစသော ဣန္ဒြေ တို့ကို ဆုံးမသဖြင့်လည်းကောင်း။ သုဒန္တေန၊ နောက်ပိုင်းတွင် အရိယာမဂ်ကို ဖြစ်ပွားစေ၍ စိတ်ကိုကောင်းစွာ ဆုံးမသဖြင့်လည်းကောင်း။ ဒန္တော၊ ယဉ်ကျေး ပြီးသောသူသည်။ အဂတံ၊ မရောက်ဖူးသေးသော။ ဒိသံ၊ နိဗ္ဗာန်အရပ်သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ မုချရောက်၏။

စကားပြေ

ဆင်ယာဉ် မြင်းယာဉ်စသော ယာဉ်တို့ဖြင့် တခါတခေါက်မျှ မရောက်ဖူး သေးသော နိဗ္ဗာန်အရပ်သို့ မရောက်နိုင်။ မိမိကိုယ်ကို ရွှေပိုင်းတွင် စက္ခုဇြေကို ဆုံးမခြင်း နောက်ပိုင်းတွင် အရိယာမဂ်ကို ဖြစ်ပွားစေ၍ စိတ်ကိုဆုံးမခြင်းဖြင့် ယဉ်ကျေးပြီးသူသာ တခါတခေါက်မျှ မရောက်ဖူးသေးသော နိဗ္ဗာန်အရပ်သို့ မုချရောက်နိုင်သည်။

အဂတံ ဒိသံ—အိပ်မက်ဖြင့်သော်လည်း ရှေးက မရောက်ဖူးသေးသော ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို အဂတဒိသခေါ်သည်။

အဂတံ=ဂမိယိတ္တာတိ ဂတံ။ ဂမု+တ။ ဟကတိယာနေဟိ န ဂတန္တိ အဂတံ။
န+ဂတ။

ဟတ္တာစရိယပုဗ္ဗကဘိက္ခုဝတ္ထုပြီး၏။

၂၃-နာဂဝဂ်။ ၃-ပရိဇိဏ္ဍဗြာဟ္မဏပုတ္တဝတ္ထု။

၃၂၄။ ဓနပါလော နာမ ကုဉ္ဇရော။
ကဋုပဘေဒနော ဒုန္နဝါရယော။
ဗဒ္ဒေါ ကဗဠံ န ဘုဉ္ဇတိ၊
သုမရတိ နာဂဝနဿ ကုဉ္ဇရော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သားလေးယောက်တို့အား ပထမ တသိန်းစီ နောက်တခါတသိန်းစီပေးရာ ငွေရှစ်သိန်းနှင့် ရှိသမျှပစ္စည်း ဥစ္စာတို့ကို အညီ အမျှခွဲဝေယူပြီး ဖခင်ကြီးကို မကျွေးမွေးမပြုစုပဲ နေကြသော ပုဏ္ဏားအို၏ သားတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ သား ချေးမတို့နှင့်တကွ ပုဏ္ဏားအို ဖခင်ကြီးတို့ သောတာပန် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ကဋ္ဌကဘေဒနော၊ ပြင်းထန်စွာ အမှန်ယစ်သော။ ဒုန္နိဝါရယော၊ နှိမ်
နင်းရန် ခဲယဉ်းသော။ ဓနပါလော နာမ၊ ဓနပါလမည်သော။ ကုဉ္ဇရော၊ ဆင်
သည်။ ဗဒ္ဒေါ၊ ချည်နှောင်ခံရသည်ဖြစ်၍။ ကဗဠံ၊ အစားအစာကို။ န ဘုဉ္ဇတိ၊
မစား။ ကုဉ္ဇရော၊ ဆင်သည်။ နာဂဝနဿ၊ မိမိနေရာဆင်တောကို။ သုမရတိ၊
အောက်မေ့၏။

စကားပြေ

ပြင်းထန်စွာ အမှန်ယစ်၍ နှိမ်နင်းရန်ခဲယဉ်းသော ဓနပါလမည်သော
ဆင်သည် ချည်နှောင်ခံရသည်ဖြစ်၍ အစားအစာမစားပဲ မိမိနေရာ ဆင်တော
ကိုသာ အောက်မေ့နေ၏။

ဗဒ္ဒေါ ကဗဠံ န ဘုဉ္ဇတိ—ကြိုးစသည်ဖြင့် ချည်နှောင်ထားသော ဓနပါလ
ဆင်ကို ဆင်းတင်းကုတ်သို့ဆောင်၍ ကျယ်သော ကန်လန်ကာဖြင့် ကာရန်
ကာ ဆန်းကြယ်စွာ အမွှေးနံ့သာဖြင့် ထုံအပ်သော မျက်နှာကြက်ဖြင့်မိုး၍
မြေပေါ်တွင်ထား၏။ မင်းတို့အား ထိုက်တန်သော အထူးထူးသော ဘောဇဉ်တို့
ကို ကျွေးမွေးသော်လည်း တစုံတခုကိုမျှ မစား။

သုမရတိ နာဂဝနဿ ကုဉ္ဇရော—မိမိနေခဲ့ဖူးသော တောအုပ်သည် မွေ
လျော်ဖွယ်ရှိ၏ဟု တောကို အောက်မေ့သတိရ၏။ ငါ၏အမေသည် တော၌
သားနှင့် ကွေကွင်းနေရသဖြင့် ဆင်းရဲခြင်းသို့ ရောက်နေပေမည်။ မိဘတို့အား
လုပ်ကျွေးသော တရားကို မဖြည့်ကျင့်ရတော့ပြီ။

ဤကျွေးမွေးသော ဧဝာဇဉ်အစာဖြင့် ဘာအကျိုးရှိမည်နည်းဟု တရား
သဖြင့် မိဘကို လုပ်ကျွေးမှုကိုသာ အောက်မေ့၏ သတိရ၏။

ကဋ္ဌကဘေဒနော=ကဋ္ဌကံ ဘေဒနံ ယဿာတိ ကဋ္ဌကဘေဒနော။
ကဋ္ဌက+ဘေဒန+ယ။

ဗဒ္ဒေါ=ဗန္ဓိယတေတိ ဗဒ္ဒေါ။ ဗန္ဓိ+တ။

ကဗဠံ=ကဝတိ သဒ္ဓံ ကရေတိတိ ကဗဠော။ ကု+အလ။ (လ ကို ဌ ပြု)
ကော နတော ယေန ဗလံ အဿာတိ ကဗဠော။ က+ဗလ+တ။

သုမရတိ=သု+သရီ+အ+တိ။ (သ ကို မ ပြု။)

နာဂဝနဿ=နာဂါနံ ဝနံ နာဂဝနံ။ နာဂ+ဝန။

၂၃-နာဂဝဂ်။ ၄-ပသေနဒိကောသလဝတ္ထု

၃၂၅။ မိဒ္ဓိ ယဒါ ဟောတိ မဟဉ္စသော စ၊
နိဒ္ဓါယိတာ သမ္ပရိဝတ္တသာယီ။
မဟာဝရာဟောဝ နိဝါပပုဋ္ဌော၊
ပုနပ္ပုနံ ဂဗ္ဘမူပေတိ မန္ဒော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဆန်တစ်စိတ်နှင့် တကွ လျော်သောဟင်းကို စားပြီးလျှင် အပန်းမဖြေပဲ ဘုရားရှေ့တွင် ကောင်းကောင်း မထိုင်နိုင်သဖြင့် ငိုက်မျှဉ်းနေသော ပသေနဒိကောသလမင်းကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ဘုရားရှင်သည် ပသေနဒိကောသလမင်းအား ကျေးဇူးများစေသော ဂါထာကို ဥတ္တရလုင်အား သင်ကြားစေပြီး ဘုရင်ပွဲတော်တည်ချိန်ရှုတ်သဖြင့် အစားလျော့သောအခါ ပေါ့ပေါ့ပါးပါးကိုယ် ရှိသည်ဖြစ်၍ ချမ်းသာခြင်းသို့ ရောက်သောကြောင့် ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် အသဒိသအလှူ၏ အနုမောဒနာအပြီးတွင် လူအများ တရားထူးရကြသည်။

အနက်

ယဒါ၊အကြင်အခါ၌။ ယော ပုရိသော၊ အကြင်ယောက်ျားသည်။ မိဒ္ဓိ စ၊ ထိနမိဒ္ဓနိပိစက်ခံရသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ မဟဉ္စသော စ၊ အစာကြီးသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ နိဝါပပုဋ္ဌော၊ အစားရိက္ခာဖြင့် ကျွေးမွေးထားသော။ မဟာဝရာဟောဝ၊ ဝက်ကြီးကဲ့သို့။ နိဒ္ဓါယိကာ၊ ငိုက်မျှဉ်းလျက်။ သမ္ပရိဝတ္တသာယီ၊ တလူးလူးတလည်းလည်း အိပ်လေ့ ရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တဒါ၊ ထိုအခါ၌။ သော ပုရိသော၊ ထိုယောက်ျားသည်။ မန္ဒော၊ အနိစ္စအစရှိသော လက္ခဏာတို့ကို နှလုံးမသွင်းနိုင်သောကြောင့် ညံ့ဖျင်းသော ပညာရှိသည်ဖြစ်၍။ ပုနပ္ပုနံ၊ အဖန်တလဲလဲ။ ဂဗ္ဘံ၊ အမိဝမ်းသို့။ ဥပေတိ၊ ပဋိသန္ဓေနေရ၏။

စကားပြေ

ထိနမိဒ္ဓ အနိပိစက်ခံရသောသူနှင့် အစားကြီးသူတို့သည် အစားရိက္ခာ ကျွေးမွေးထားသော ဝက်ကြီးကဲ့သို့ ငိုက်မျှဉ်းလျက် တလူးလူး တလည်းလည်း အိပ်လေ့ရှိသောကြောင့် အနိစ္စစသော လက္ခဏာတို့ကို နှလုံးမသွင်းနိုင်သဖြင့် ညံ့ဖျင်းသော ပညာရှိသည်ဖြစ်၍ အမိဝမ်းသို့ အဖန်တလဲလဲ ပဋိသန္ဓေနေရ၏။

မဟဉ္ဇသ—အစာလက်၌အပိုထားစားသောသူ၊ ပုဆိုးကျွတ်အောင် စားသောသူ၊ စားရာ နေရာတွင် လျောင်းအိပ်ရသောသူ၊ ပါးစပ်ထဲမှ အစာကိုကျိုးထိုးစားရလောက်အောင် စားသောသူ။

နိဝါပပုဋ္ဌော—ဆန်ကဲ့စသည်ဖြင့် ဝက်ကိုငယ်စဉ်က ကျွေးမွေးလာသဖြင့် ဆူဖိုးသောကြောင့် အိမ်မှအပြင်သို့ ထွက်ခွင့်မပေးပဲ ညောင်စောင်း အောက်တို့၌ လိမ့်ကာလိမ့်ကာအိပ်ပြီး ဘေးမရှိရန်မရှိ အသက်မှန်မှန်ရှုကာ အိပ်နေရသော ဝက်ရ၏။

အစားလွန်ပြီး ငိုက်မြည်းသောပုဂ္ဂိုလ်သည် အိမ်၌မွေးထားသော ဝက်ကဲ့သို့ အခြားသော ထိုင်ခြင်း ရပ်ခြင်း သွားခြင်းဟူသော ဣရိယာပုထ်တို့ဖြင့် မမျှတနိုင်ပဲ အိပ်လျက်သာ လှိမ့်နေရ၏။ လက္ခဏာရေးသုံးပါးကို နှလုံးမသွင်းနိုင်သောကြောင့် ပညာနည်းပြီး ခဏခဏ ပဋိသန္ဓေနေရ၏။

မိဒ္ဓိ=မိဒ္ဓံ အဿ အတ္တိတိ မိဒ္ဓိ။ မိဒ္ဓ+ဤ။

မိဒ္ဓ=မေဃေတိ အကမ္မညဘာဝေန ဝိဟိံသတိတိ မိဒ္ဓိ။ (မိဓ+တ။)

မဟဉ္ဇသော=မဟန္တာနိ (ဘောဇနာနိ)ဃသတိတိ မဟဉ္ဇသော။ မဟန္တ+ဃသ+အ။

နိဒ္ဓါယိတာ=နိဒ္ဓါယတိတိ နိဒ္ဓါယိတာ။ နိဒ္ဓါယံ+တု။

သမ္ပရိဝတ္တသယံ=သမ္ပရိဝတ္တတိတိ သမ္ပရိဝတ္တော။ သံ+ပရိ+ဝတ္တ+အ။
သမ္ပရိဝတ္တံ သယတိ သီလေနာတိ သမ္ပရိဝတ္တသယံ။
သမ္ပရိဝတ္တ+သိ+ဏိ။

မဟာဝရာဟော=မဟန္တော ဝရာဟော မဟာဝရာဟော။ မဟန္တ+ဝရာဟ။

နိဝါပပုဋ္ဌော=နိဝါပေန ပုဋ္ဌော နိဝါပပုဋ္ဌော။ နိဝါပ+ပုဋ္ဌ။

ပုဋ္ဌ=ပေါသီယတိတိ ပုဋ္ဌော။ ပုသံ+တ။

ဂဗ္ဘ=ဂဗ္ဘတိ ပတိဋ္ဌာတိ ဧတ္တာတိ ဂဗ္ဘံ။ ဂဗ္ဘ+အ။

မန္တော=မန္တတိ အတိခိဏဘာဝံ ဂစ္ဆတိတိ မန္တော။ မဒိ+အ။

ပသေနဒီကောသလဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၃-နာဂဝဂ်။ ၅-သာနုသာမဏေရဝတ္ထု

၃၂၆။ ဣဒံ ပုရေ စိတ္တမစာရိ စာရိကံ၊
ယေနိစ္ဆကံ ယတ္ထကာမံ ယထာသုခံ။
တဒဇ္ဇဟံ နိဂ္ဂဟေဿာမိ ယောနိသော၊
ဟတ္ထိပ္ပဘိန္ဒံ ဝိယ အကုသဂ္ဂဟော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဥပါသိကာမ၏ တဦးတည်းသောသားသည် ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ်နှင့် သာမဏေဝတ်၍ သီလနှင့်လည်းပြည်စုံ၏။ ဆရာ ဥပဇ္ဈာယ် အာဂန္တုကဝတ်တို့ကိုလည်း ဆောင်ရွက်၏။ ဥပုသ်နေ့တိုင်း ရေအိုးစင်ရေဖြည့်ခြင်း၊ တံမြက်လှည်းခြင်း၊ နေရာခင်းခြင်း၊ ဆီမီးထွန်းခြင်း ချိုသာသောအသံဖြင့် တရားနာရန်ကြွေးကြော်ခြင်းတို့ကိုလည်း ပြု၏။ တရားလည်းဟော၏။ သို့သော် ရဟန်းခံဖို့ နီးကပ်လာချိန်တွင် လူထွက်လိုသောအခါ ရှေးဘဝဟောင်း မိခင်ဘီလူးမ ပူးဝင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ယခုဘဝမိခင်၏သြဝါဒကြောင့်လည်းကောင်း လူမထွက်ဖြစ်သော သာနုသာမဏေကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ သာနုသာမဏေနှင့်တကွ တရားနာလာကြသော နတ်အများ တရားထူးရကြသည်။

အနက်

ဣဒံ စိတ္တံ၊ ဤစိတ်သည်။ ပုရေ၊ ရှေးအခါက။ ယေန၊ အကြင်အကြောင်းဖြင့်။ ဣစ္ဆကံ၊ အလိုရှိရာအာရုံကို။ စာရိကံ၊ လိုက်စားလျက်။ ယတ္ထကာမံ၊ အလိုရှိတိုင်း ယထာသုခံ၊ ချမ်းသာသည့်အလျောက်။ အစရိ၊ ကျက်စားပြီ။ အကုသဂ္ဂဟော၊ ချွန်းကိုင်သော။ ဟတ္ထာစရိယော၊ ဆင်ထိန်းသည်။ ဟတ္ထိပ္ပဘိန္ဒံ၊ အမုန်ယစ်သော ဆင်ကို။ နိဂ္ဂဟေတိဝိယ၊ နှိပ်သကဲ့သို့။ အဟံ၊ ငါသည်။ အဇ္ဇ၊ ယနေ့။ တံ၊ ထိုမကောင်းသောစိတ်ကို။ ယောနိသော၊ အသင့်အတင့်နှလုံးသွင်းခြင်းဖြင့်။ နိဂ္ဂဟေဿာမိ၊ နှိပ်အံ့။

စကားပြေ

ရှေးအခါက အလိုရှိရာအာရုံကို လိုက်စားလျက် အလိုရှိတိုင်း ချမ်းသာသည့်အလျောက် ကျက်စားခဲ့သောစိတ်ကို ချွန်းကိုင်သောဆင်ထိန်းသည် အမုန်ယစ်သောဆင်ကိုနှိပ်သကဲ့သို့ ငါသည် ယနေ့ အသင့်အတင့်နှလုံးသွင်းခြင်းဖြင့်နှိပ်အံ့။

စိတ်သည် ရှေးအခါက ရူပါရုံစသော အာရုံတို့၌ ဂုဏ်သည်တို့တွင် တခုခု
သောအကြောင်းဖြင့် အလိုရှိ၏။ စိတ်အလိုရှိတိုင်းခံစားပြီး ချမ်းသာမှုဖြစ်၏။
အချိန်များစွာ ချမ်းသာစွာခံစားခဲ့ပြီ။ ယနေ့မူကား ပျက်စီးပြီး မူးယစ်နေသော
ဆင်ကို လိမ္မာသောဆင်ဆရာသည် ချွန်းတောင်းကိုကိုင်လျက် နှိပ်ကွပ်သကဲ့သို့
ချွန်းတောင်းနှင့်တူသော ယောနိသောမနသိကာရဖြင့် နှိပ်ကွပ်၍ စိတ်၏
လွန်ကျူးမှုကို မပေးတော့။

ယေနိစ္ဆကံ = ယေန + ဣစ္ဆကံ။

တဒဇ္ဇဟံ = တံ + အဇ္ဇ + အဟံ။

ဟတ္ထိပ္ပဘိန္ဒူ = ဟတ္ထိ ပဘိန္ဒော ဟတ္ထိပ္ပဘိန္ဒော။ ဟတ္ထိ + ပဘိန္ဒူ။

ဟတ္ထိ = ဟတ္ထော (သောဏှော) အဿ အတ္ထိတိ ဟတ္ထိ။ ဟတ္ထ + ဣ။

အင်္ဂုသဂ္ဂဟော = အင်္ဂုသံ ဂဏှာတိတိ အင်္ဂုသဂ္ဂဟော။ အင်္ဂုသ + ဂဟ + အ။

သာနုသာမဏေရဝတ္ထုပြီး၏။

၂၃-နာဂဝဂ်။ ၆-ပါဝေယျကဟတ္ထိဝတ္ထု

၃၂၇။ အပ္ပမာဒရတာ ဟောထ၊ သမိတ္တမနုရက္ခထ။

ဒုဂ္ဂါ ဥဒ္ဓရထတ္တာနံ၊ ပဏေံ သန္ဓောဝ ကုဉ္ဇရော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို အုတ်ရောင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ကောသလမင်း၏ စစ်ဆင်သည် ငယ်စဉ်က
ခွန်အားအလွန်ကောင်းသော်လည်း အိုမင်းလာသောအခါ ညွှန်များသောအိုင်
တွင်နစ်နေ၍ မတက်နိုင်သည်ကို စစ်တက်ရန် စည်ဖြင့် အားပေးသော
အခါ ညွှန်မှ ထလာနိုင်သော ပါဝေယျက ဆင်ကို အကြောင်းပြု၍
ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ပါဝေယျဆင် ညွှန်မှထလာနိုင်ကြောင်း လျှောက်
ထားသောရဟန်းတို့ ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

အနက်

အပ္ပမာဒရတာ၊ မမေ့မလျော့သော အပ္ပမာဒတရား၌ မွေ့လျော်ကုန်သည်။
ဟောထ၊ ဖြစ်ကုန်လော့။ သမိတ္တံ၊ မိမိစိတ်ကို။ အနုရက္ခထ၊ စောင့်ရှောက်ကြ
ကုန်လော့။ ပဏေံ၊ ညွှန်၌။ သန္ဓော၊ နစ်နေသော။ ကုဉ္ဇရော၊ ဆင်သည်။
အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ကို။ ဒုဂ္ဂါ၊ ညွှန်မှ။ ဥဒ္ဓရတိဣဝ၊ ထုတ်သကဲ့သို့။ တုမေ၊ သင်

တို့သည်။ ဒုဂ္ဂါ၊ ကိလေသာညွန့်မှ။ အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ကို။ ဥဒ္ဓရထ၊ ထုတ်နုတ်
ကုန်လော့။

စကားပြေ

မမေ့မလျော့ အပ္ပမာဒတရား၌ မွေ့လျော်ကြလော့၊ မိမိစိတ်ကိုစောင့်ရှောက်
ကြလော့၊ ညွန့်မှနစ်နေသောဆင်သည် မိမိကိုယ်ကို ညွန့်မှထုတ်သကဲ့သို့ သင်တို့
သည် ကိလေသာညွန့်မှ မိမိကိုယ်ကို ထုတ်နုတ်ကြလော့။

ညွန့်ပျောင်း၌နစ်နေသောဆင်သည် လက်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ခြေတို့ဖြင့်
လည်းကောင်း လုံ့လပြု၍ ညွန့်ပျောင်းမှလွတ်မြောက်အောင် မိမိကိုယ်ကို
ထုတ်ဆောင်၍ ကြည်းကုန်း၌တည်စေသကဲ့သို့ သင်တို့သည် ကိလေသာဟူသော
ညွန့်ပျောင်းမှ နိဗ္ဗာန်ဟူသောကုန်း၌ တည်စေရမည်။

သစိတ္တံ=သဿ အတ္တနော စိတ္တံ သစိတ္တံ။ သ+စိတ္တံ။

ပဏေ=ကမ္မ+စလနေ၊ ကော၊ ကမ္မဿ ပံအာဒေသော။

ကမ္မတိ စလတိတိ ပဏော။ ကမ္မ+တ။

ပါဝေယျကဟတ္ထိဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၃-နာဂဝဂ်။ ၇-သမ္မဟုလဘိက္ခုဝတ္ထု

၃၂၈။ သစေ လဘေထ နိပကံ သဟာယံ၊

သဒ္ဓိံ စရံ သာဓုဝိဟာရိ မိရံ။

အဘိဘုယျ သဗ္ဗာနိ ပရိဿယာနိ၊

စရေယျ တေနတ္ထမနော သတိမာ။

၃၂၉။ နော စေ လဘေထ နိပကံ သဟာယံ၊

သဒ္ဓိံ စရံ သာဓုဝိဟာရိ မိရံ။

ရာဇာဝ ရဋ္ဌံ ဝိဇိတံ ပဟာယ၊

ကော စရေ မာတင်္ဂရညေဝ နာဂေါ။

၃၃၀။ ကေဿ စရိတံ သေယျော၊

နတ္ထိ ဗာလေ သဟာယတာ။

ကော စရေ န စ ပါပါနိ ကယိရာ၊

အပ္ပေါဿုက္ကော မာတင်္ဂရညေဝ နာဂေါ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ပါလိလေယျကဆင်သည်
စောင့်ရှောက်သောတောအုပ်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရဟန်းငါးရာတို့ကို
အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ရဟန်းငါးရာတို့ ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

အနက်

နိပကံ၊ ရင့်ကျက်သောပညာနှင့်ပြည့်စုံသော။ သာဓုဝိဟာရိံ၊ ကောင်းစွာ
နေလေ့ရှိသော။ ဓီရံ၊ တည်ကြည်သော။ သဟာယံ၊ အတူကျင့်ဖက် အဆွေ
ခင်ပွန်းကို။ သစေ လဘေထ၊ အကယ်ရငြားအံ့။ တေန၊ ထိုအဆွေခင်ပွန်းနှင့်
တကွ။ သဗ္ဗာနိ ပရိဿယာနိ၊ အလုံးစုံသောဘေးရန်တို့ကို။ အဘိဘုယျ၊ နှိမ်နင်း
၍။ အတ္တမနော၊ ဝမ်းမြောက်သောစိတ်ရှိလျက်။ သတိမာ၊ သတိရှိသည်။
ဟုတ္တာ၊ ဖြစ်၍။ စရေယျ၊ ကျင့်ရာ၏။

နိပကံ၊ ရင့်ကျက်သောပညာနှင့်ပြည့်စုံသော။ သာဓုဝိဟာရိံ၊ ကောင်းစွာ
နေလေ့ရှိသော။ ဓီရံ၊ တည်ကြည်သော။ သဟာယံ၊ အတူကျင့်ဖက် အဆွေ
ခင်ပွန်းကို။ နော စေ လဘေထ၊ အကယ်၍မရငြားအံ့။ ရာဇာ၊ မင်းသည်။
ဝိဇိတံ၊ နိုင်ပြီးသော။ ရဋ္ဌံ၊ တိုင်းပြည်ကို။ ပဟာယ၊ စွန့်၍။ ပဗ္ဗဇတိဣဝ၊
ရဟန်းပြုသကဲ့သို့လည်းကောင်း။ မာတင်္ဂါနာမ၊ မာတင်္ဂမည်သောဆင်မင်း
သည်။ အရညေ၊ တော၌။ ဧကော၊ တကောင်တည်း။ စရတိ ဣဝ၊ လှည့်လည်
သကဲ့သို့လည်းကောင်း။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ ဧကော၊ တယောက်တည်းသာလျှင်။
စရေ၊ ကျင့်ရာ၏။

ကေဿ၊ တယောက်တည်းသာလျှင်။ စရိတံ၊ ကျင့်ခြင်းသည်။ သေယျေ၊
မြတ်၏။ ဗာလေ၊ သူမိုက်၌။ သဟာယတာ၊ အဆွေခင်ပွန်းအဖြစ်မျိုးသည်။
နတ္ထိ၊ မရှိ။ မာတင်္ဂါ နာဂေါ၊ မာတင်္ဂဆင်မင်းသည်။ အရညေ၊ တော၌။
ဧကော၊ တကောင်တည်း။ အပေါဿုက္ကော၊ ကြောင့်ကြမဲ့။ စရတိ ဣဝ၊ လှည့်လည်
သကဲ့သို့။ ဧကော၊ တယောက်တည်းသာလျှင်။ စရေ၊ ကျင့်ရာ၏။ ပါပါနိ၊
မကောင်းမှုတို့ကို။ န ကယိရာ၊ မပြုရာ။

စကားပြေ

ရင့်ကျက်သောပညာနှင့်ပြည့်စုံ၍ ကောင်းစွာနေလေ့ရှိသော အတူကျင့်ဖက်
တည်ကြည်သော အဆွေခင်ပွန်းကို ရခဲ့သော် ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးနှင့် အတူတကွ
ဘေးရန်အားလုံးကို နှိမ်နင်းလျက် ဝမ်းမြောက်သောစိတ်နှင့် သတိရှိသည်ဖြစ်၍
ကျင့်ရာ၏။

အထက်ပါ အဆွေခင်ပွန်းမျိုး မရခဲ့သော် မင်းသည် နိုင်ပြီးသောတိုင်းပြည် ကိုစွန့်၍ တောထွက်ပြီး ရဟန်းပြုသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ မာတင်ဆင်မင်းသည် တော၌ တကောင်တည်း လှည့်လည်သကဲ့သို့လည်းကောင်း ဤအတူ တယောက် တည်းသာလျှင် ကျင့်ရာ၏။

တယောက်တည်းကျင့်ခြင်းသည် မြတ်၏။ သူမိုက်၌ သီလဓုတင်စသော အဆွေခင်ပွန်းအဖြစ်မျိုးသည် မရှိ၊ မာတင်ဆင်မင်းသည် တကောင်တည်း ကြောင့်ကြမဲ့ လှည့်လည်သကဲ့သို့ တယောက်တည်း ကျင့်ရာ၏။ မကောင်းမှုတို့ကို မပြုလုပ်ရာ။

ပရိဿယာနိ-ခြင်္သေ့ ကျား စသော ထင်ရှားသော ဘေးရန် ရာဂ ဒေါသ မောဟ စသော မထင်ရှားသော ဘေးရန်။

မင်းကဲ့သို့ကျင့်ပုံ-စစ်နိုင်သောမင်းအား မင်းစည်းစိမ်သည် မေ့လျော့ခြင်း၏ အကြောင်းတည်း၊ မင်းစည်းစိမ်ဖြင့် အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်းဟု တိုင်းပြည်ကို စွန့်၍ ရဟန်းပြုပြီး ဣရိယာပုထ်လေးပါးတို့ဖြင့် တပါးတည်းသာ နေသကဲ့သို့ တယောက်တည်း ကျင့်ရာ၏။

မာတင်ဆင်ကဲ့သို့ကျင့်ပုံ-ဆင်ထီး ဆင်မ ဆင်ပေါက်တို့ဖြင့် ရောပြွမ်းနေ ရ၏။ အညွန့်မရှိသောမြက်ကို စားရ၏၊ ကျိုးပဲ့သောအခက်ကို စားရ၏၊ နောက်သောရေကို သောက်ရ၏၊ အံတက်အဆင်းတွင် ဆင်မများ၏ ကိုယ်ကို ပွတ်တိုက်သွားခြင်း ခံရ၏၊ ထို့ကြောင့် ဆင်အပေါင်းမှ ခွဲခွာပြီး နေရပါမူကား ကောင်းလေစွာဟု ဆင်းအပေါင်းကို စွန့်ခွာပြီး အလုံးစုံသော ဣရိယာပုထ်တို့၌ တစီးတည်းချမ်းသာစွာနေထိုင်သကဲ့သို့ တယောက်ထီးတည်းကျင့်ရာ၏။

သဟာယတာ-စူဠသီလ၊ မဇ္ဈိမသီလ၊ မဟာသီလ ကထာဝတ္ထုဆယ်ပါး၊ ဓုတင် (၁၃)ပါး၊ ဝိပဿနာဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ်လေးပါး၊ ဖိုလ်လေးပါး၊ ဝိဇ္ဇာသုံးပါး၊ အဘိညာဉ်ခြောက်ပါး၊ နိဗ္ဗာန်များသည် သဟာယတာဂုဏ် ဖြစ်သည်။

နိပကံ=နိဿေသတော ပါစေတိ ကုသလဓမ္မေတိ နိပကော။ နိ+ပစ်+ဏ။

သဟာယံ=သဟ အယတိန္တိကိစ္စေသ္မတိ သဟာယော။ သဟ+အယ+ဏ။
(သဟဿ သာဘာဝေါ)

သဓဓုဝိဟာရီ=သဓု ဝိဟရတိ၊ သီလေနာတိ သဓုဝိဟာရီ။ သဓု+ဟရ+
ဏိ။

ပရိဿယာနိ=ပရိ (သမန္တတော) သေတိ ပဝတ္တတိတိ ပရိဿယံ။ ပရိ+သိ
+ဏ။

အပေါသုက္ကော=အပေါ ဥသုက္ကော ယဿာတိ အပေါသုက္ကော။ အပ္ပ+
ဥသုက္က+ယ။

ဥသုက္ကော=ဥဋ္ဌာနံ သုဋ္ဌု ကာယတိတိ ဥသုက္ကော။ ဥ+သု+ကာ+အ။
သမ္ပဟုလဘိက္ခုဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၃-နာဂဝဂ်။ ဂ-မာရဝတ္ထု

၃၃၁။ အတ္ထမိ ဇာတမိ သုခါ သဟာယာ၊

တုဋ္ဌိ သုခါ ယာ ဣတရိတရေန။

ပုညံ သုခံ ဇီဝိတသံယမ္ပိ၊

သဗ္ဗဿ ဒုက္ခဿ သုခံ နဟာနံ။

၃၃၂။ သုခါ မတ္တေယျတာ လောကေ၊

အထော ပေတ္တေယျတာ သုခါ။

သုခါ သာမညတာ လောကေ၊

အထော ဗြဟ္မညတာ သုခါ။

၃၃၃။ သုခံ ယာဝ ဇရာ သီလံ၊ သုခါ သဒ္ဓါ ပတိဋ္ဌိတာ။

သုခေါ ပညာယ ပဋိလာဘော၊ ပါပါနံ အကရဏံ သုခံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ဟိမဝန္တာအရပ် တောကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မတရားသဖြင့် တိုင်းသူပြည်သား လူအများအား အုပ်ချုပ်နေသော မင်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဒဏ် အခွန် စသည်တို့ဖြင့် အနှိပ်စက် ခံရသော လူထုကိုလည်းကောင်း သနားတော်မူ၍ ကြံစည်နေသော ဘုရားရှင် အား တရားသဖြင့် လူထုအပေါ် အုပ်ချုပ်သော မင်းပြုတော်မူပါဟု လျှောက် ထားသော မာရ်နတ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောနတ်တို့ တရားထူးရကြသည်။
အနက်

သဟာယာ၊ အဆွေခင်ပွန်းတို့သည်။ အတ္ထမိ၊ အရေးပေါ်ကိစ္စသည်။ ဇာတမိ၊ ဖြစ်လတ်သော်။ သုခါ၊ ချမ်းသာကုန်၏။ ဣတရိတရေန၊ အနည်းအများ ရရသမျှ ပစ္စည်းဖြင့်။ ယာ တုဋ္ဌိ၊ အကြင်ရောင့်ရဲခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သာ တုဋ္ဌိ၊ ထို ရောင့်ရဲခြင်းသည်။ သုခါ၊ ချမ်းသာ၏။ ပုညံ၊ ကောင်းမှုသည်။ ဇီဝိတံသယမ္ပိ၊ အသက်ကုန်ခါနီး၌။ သုခံ၊ ချမ်းသာ၏။ သဗ္ဗဿ ဒုက္ခဿ၊ ဆင်းရဲအားလုံးကို။ ပဟာနံ၊ ပယ်ခြင်းသည်။ သုခံ၊ ချမ်းသာ၏။

လောကေ၊ လောကဉ္စ။ မတ္တေယျတာ၊ မိခင်ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးရခြင်းသည်။ သုခါ၊ ချမ်းသာ၏။ အထော၊ ထိုမှတစ်ပါး။ ပေတ္တေယျတာ၊ ဖခင်ကို လုပ်ကျွေး ပြုစုရခြင်းသည်။ သုခါ၊ ချမ်းသာ၏။ လောကေ၊ လောကဉ္စ။ သမညတာ၊ ရဟန်းတို့ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးရခြင်းသည်။ သုခါ၊ ၏။ အထော၊ ပါး။ ဗြဟ္မညတာ၊ မကောင်းမှုတို့မှ လွတ်ပြီးသော ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ရဟန္တာတို့ကို ပြုစု လုပ်ကျွေးရခြင်းသည်။ သုခါ၊ ၏။

သီလံ၊ ငါးပါး ရှစ်ပါး စသော သီလသည်။ ယာဝဇရာ၊ ငယ်ရွယ်သည်မှ အိုသည် ကျအောင်။ သုခံ၊ ချမ်းသာ၏။ ပတိဋ္ဌိတာ၊ မတုန်မလှုပ် တည်သော။ သဒ္ဓါ၊ လောကီ လောကုတ္တရာ သဒ္ဓါတရားသည်။ သုခါ၊ ၏။ ပညာယ၊ လောကီ လောကုတ္တရာပညာကို။ လာဘော၊ ရခြင်းသည်။ သုခေါ၊ ၏။ ပါပါနံ၊ အကုသိုလ် တို့ကို။ အကရဏံ၊ မပြုခြင်းသည်။ သုခံ၊ ချမ်းသာ၏။

စကားပြေ

အဆွေခင်ပွန်းတို့သည် အရေးငေါ်ကိစ္စရှိသော် ချမ်းသာစေသည်။ အနည်း အများ ရရသမျှဖြင့် ရောင့်ရဲခြင်းသည် ချမ်းသာကြောင်းတည်း။ ကုသိုလ် ကောင်းမှုသည် အသက်ကုန်ခါနီး၌ ချမ်းသာစေသည်။ ဆင်းရဲအားလုံးကို ပယ်နိုင်ခြင်းသည် ချမ်းသာကြောင်းတည်း။

လောကမှာ မိခင် ဖခင် ရဟန်း ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရဟန္တာတို့ကို ပြုစု လုပ်ကျွေးရခြင်းသည် ချမ်းသာကြောင်းဖြစ်၏။

ငါးပါး ရှစ်ပါး စသော သီလသည် ငယ်ရွယ်သည်မှစ၍ အိုသည်ကျအောင် ချမ်းသာ၏။ မတုန်မလှုပ် တည်သော သဒ္ဓါတရားသည် ချမ်းသာ၏။ ပညာ အမျိုးမျိုးကို ရခြင်းသည် ချမ်းသာ၏။ အကုသိုလ်တို့ကို မပြုခြင်းသည် ချမ်းသာ၏။

အတ္တမိ-ရဟန်း၏အတ္ထကား သင်္ကန်းချုပ်သောကိစ္စ ဆိုးသောကိစ္စ အဓိ- ကရုဏ်းကို ငြိမ်းစေသောကိစ္စ။

လူ၏ အတ္ထကား-လယ်ထွန်သော အမှုကိစ္စ၊ အားကြီးသော အသင်းအပင်း ကို မှီ၍ နှိပ်စက် လွှမ်းမိုးသောအခါတို့၌ ဖြစ်သော ကူညီမှုကိစ္စ။

သဗ္ဗဿ ဒုက္ခဿ သုခံ ပဟာနံ-အလုံးစုံသော ဝဋ်ဆင်းရဲကိုပယ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော အရဟတ္တဖိုလ်သည် ဤလောက၌ ချမ်းသာမည်၏။

မိဘကိုလုပ်ကျွေးသဖြင့် ချမ်းသာရ၏။ မလုပ်ကျွေးသဖြင့် ဆင်းရဲရ၏။ မိဘတို့သည် သားသမီးများက မပြုစုမစောင့်ရှောက်လျှင် မိဘတို့၏ ပစ္စည်း

များကို မြေ၌မြုပ်၏။ သူတပါးအား စွန့်ကြဲပေးကမ်း၏။ မိဘတို့ကို မပြုစုဟု ကဲ့ရဲ့ခံရ၏။ မိဘတို့ကို မပြုစုသူသည် သေသောအခါ ဂူထင်ရဲ၌ ဖြစ်ရ၏။

မိဘတို့ကိုလိုသေစွာ ပြုစုစောင့်ရှောက်က မိဘတို့၏ ပစ္စည်းများ မိမိလက်သို့ ရောက်ရ၏။ ချီးမွမ်းခံရ၏။ သေသောအခါ နတ်ပြည်ရောက်ရ၏။

ဗြဟ္မညတာ-၌ ဗြဟ္မ မကောင်းမှုတို့ကို အပပြုပြီးသော ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သာသက။

သုခံ ယာဝ ဇရာ သီလံ-ပတ္တမြားနားဇောင်း နီသောအဝတ် စသည်တို့ သည် ငယ်ရွယ်သူတို့အား တင့်တယ်စေ၏။ ကြီးသောသူတို့အားမလျော်။ ညို သောမည်းသော အဝတ်တန်ဆာတို့သည် လူကြီးအား တင့်တယ်၏။ လူငယ်အား မတင့်တယ်။ အရွယ်နှင့်မလျော်သော အဝတ်တန်ဆာကို ဝတ်ဆင်ပါက အရူးဟု ကဲ့ရဲ့ခံရသဖြင့် စိတ်ဆိုးမှု ဖြစ်ပေါ်ရ၏။ ငါးပါး ဆယ်ပါးစသော သီလသည်ကား ငယ်သူအား လည်းကောင်း၊ ကြီးသူအားလည်းကောင်း အရွယ်အားလုံး တင့် တယ်၏။

.

သဒ္ဓါ ပတိဋ္ဌိတာ-၌ သဒ္ဓါ လောကီသဒ္ဓါ လောကုတ္တရာသဒ္ဓါ။

သုခေါ ပညာယ ပဋိလာဘော-၌ ပညာ လောကီပညာ လောကုတ္တရာပညာ။

ဣတရိတရေန=ဣတရော စ ဣတရော စ ဣတရိတရော။ ဣတရ+ဣတရ။
ဣတရေန ဣတရေန။

ဇီဝိတသင်္ခယမ္ပိ=ဇီဝိတဿ သင်္ခယော ဇီဝိတသင်္ခယော။ ဇီဝိတ+သင်္ခယ။
ဇီဝိတ=ဇီဝန္တိ အနေနာတိ ဇီဝိတံ။ ဇီဝ်+တ။

မတ္တေယျတာ=မာတုယာ (ပူဇိတံ)-(ဟိတံ) မတ္တေယံ။ မာတု+တေယျ။
မတ္တေယျမေဝ မတ္တေယျတာ၊ မတ္တေယျ+တာ။

ပေတ္တေယျတာ=ပိတုနော (ပူဇိတံ)-(ဟိတံ) ပေတ္တေယံ။ ပိတု+တေယျ။
ပေတ္တေယျမေဝ ပေတ္တေယျတာ။ ပေတ္တေယျ+တာ။

သာမညတာ=သမဏဿ ဘာဝေါ သာမညံ။ သမဏ+ဏျ။ သာမညမေဝ-
သာမညတာ။ သာမည+တာ။

ဗြဟ္မညတာ=ဗြဟ္မနော ပူဇိတံ ဗြဟ္မညံ။ ဗြဟ္မ+ဏျ။ ဗြဟ္မညမေဝ ဗြဟ္မည-
တာ။ ဗြဟ္မည+တာ။

မာရဝတ္ထု ပြီး၏။
နာဂဝဂ်ပြီး၏။

၂၄-တဏှာဝဂ်

၁-ကပိလမစ္ဆဝတ္ထု

၃၃၄။ မနုဇဿ ပမတ္တစာရိနော၊ တဏှာ ဝဇုတိ မာလုဝါ ဝိယ။
သော ပ္လဝတိ ဟုရာဟုရံ၊ ဖလမိစ္ဆံ ဝနသ္မိ ဝါနရော၊

၃၃၅။ ယံ သော သဟတေ ဇမ္ဗိ၊ တဏှာ လောကေ ဝိသတ္တိကာ။
သောကာ တဿ ပဝနန္တိ၊ အဘိဝဋ္ဌံ ဗီရဏံ။

၃၃၆။ ယော စေတံ သဟတေ ဇမ္ဗိ၊ တဏှာ လောကေ ဒုရစ္စယံ၊
သောကာ တမှာ ပပတန္တိ၊ ဥဒဗိန္ဒုဝ ပေါက္ခရာ။

၃၃၇။ တံ ဝေါ ဝဒါမိ ဘဒ္ဒံ ဝေါ၊ ယာဝန္တေတ္ထ သမာဂမာ။
တဏှာယ မူလံ ခဏထ၊ ဥသီရတ္ထောဝ ဗီရဏံ။
မာ ဝေါ နဋ္ဌံ သောတောဝ၊ မာရော ဘဉ္ဇိ ပုနပ္ပုနံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ကဿပဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီး
သာဂတနှင့် ကပိလညီနောင်၊ အမိ သာမိနီ၊ ညီမ တာပနာ ပေါင်းလေးယောက်
ရဟန်းပြုကြသည်။ အစ်ကိုကြီး သာဂတသည် ရဟန္တာဖြစ်၍ ပရိနိဗ္ဗာန်စံသွား
သော်လည်း ညီငယ်ကပိလသည် ပိဋကတ်သုံးပုံကို သင်ကြားပို့ချ၍ အခြံအရံ
လာဘ်လာဘ ပေါများလာသောအခါ မာန်မာနကြီးပြီးလျှင် လာဘ်လာဘကို
ဦးစားပေးကာ သီလချစ်ခင်သော လူတို့ကို မထိမဲ့မြင်ပြုသဖြင့် မိခင်နှင့်ညီမတို့
လည်း အလိုတူဖြစ်သောကြောင့် အဝီစိငရဲ၌ကျသည်။ ဘုရားနှစ်ဆူအကြား၌
ငရဲ၌ ခံစား၍ ကပိလသည် အစိရဝတိ မြစ်တွင်း၌ ရွှေအဆင်းရှိသော်လည်း
ပါးစပ်ဖွင့်ဟသောအခါ အပုပ်နံ့ ထွက်နေသောငါးကြီးဖြစ်သည်။ ယင်းကပိလငါး
ကြီးကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ တံငါသည်သား ငါးရာတို့ သံဝေဂရ၍ ဘုရားရှင်ထံ
ရဟန်းပြုကြပြီးလျှင် မကြာမီပင် ရဟန္တာဖြစ်သွားကြသည်။

အနက်

ပမတ္တစာရိနော၊ မေ့မေ့လျော့လျော့နှင့် ကျင့်လေ့ရှိသော။ မနုဇဿ၊
သတ္တဝါအားလုံးအား။ မာလုဝါဝိယ၊ မာလောရွယ်ကဲ့သို့။ တဏှာ၊ တဏှာ
သည်။ ဝဇုတိ၊ တိုးပွား၏။ သော၊ ထိုတဏှာတိုးပွားသောသူသည်။ ဟုရာဟုရံ။

တဘဝမှ'တဘဝသို့။ ဥပ္ပဝတိ၊ ပြေးသွား၏။ ဖလံ၊ သစ်သီးကို။ ဣစ္ဆံ-ဣစ္ဆန္တော၊ အလိုရှိလော။ ဝါနဏော၊ မျောက်သည်။ ဝနသ္မိံ၊ တောအတွင်း၌။ ဓာဝတိ ဣဝ၊ တပင်မှတပင်သို့ ခုန်လွှားကူးသန်းသကဲ့သို့တည်း။

ဗီရဏံ၊ ပြိန်းမြက်သည်။ အဘိဝဋ္ဌံ၊ မိုးအကြိမ်ကြိမ်ရွာသည်ရှိသော်။ ဝနံတိ-ဣဝ၊ ကြီးပွားသကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ လောကေ၊ လောက၌။ ဝိသတ္တိကာ၊ ရူပါရုံစသည်တို့၌ ကပ်ငြိတတ်သော။ ဇမ္ဗီ၊ ယုတ်မာသော။ သောတဏှာ၊ ဤတဏှာသည်။ ယံ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ သဟတေ၊ ညှဉ်းဆဲ၏။ တဿ၊ ထိုတဏှာ ညှဉ်းဆဲခံရသူအား။ သောကာ၊ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုတို့သည်။ ပဝနန္တိ၊ ကြီးပွားကုန်၏။

လောကေ၊ လောက၌။ ယောစ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား။ ဒုရစ္စယံ၊ စွန့်လွှတ်ရန်ခဲယဉ်းသဖြင့် လွန်မြောက်နိုင်ခဲ့သော။ ဇမ္ဗီ၊ ယုတ်မာသော။ တေတဏှံ၊ ထိုတဏှာကို။ သဟတေ၊ ညှဉ်းဆဲ၏။ ဥဒဗိန္ဒု၊ ရေပေါက်သည်။ ပေါက္ခရာ၊ ကြာရွက်မှ။ ပတတိဣဝ၊ လျောကျသကဲ့သို့။ တမှ၊ ထိုတဏှာကိုညှဉ်းဆဲနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်မှ။ သောကာ၊ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုတို့သည်။ ပပတန္တိ၊ လျောကျကုန်၏။

တံ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤအရပ်၌။ သမာဂတာ၊ စည်းဝေးလာကြကုန်သော။ ယာဝန္တာ၊ အကြင်မျှလောက်သော သူတို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ တာဝန္တေ၊ ထိုမျှလောက်ကုန်သော။ ဝေါ၊ သင်တို့ကို။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဝဒါမိ၊ ဟောအံ့။ ဝေါ၊ သင်တို့အား။ ဘဒ္ဒံ၊ ကောင်းခြင်းသည်။ ဟောတု၊ ဖြစ်စေသတည်း။ ဥသိရတ္ထော၊ ပန်းရင်းကို အလိုရှိသောသူသည်။ ဗီရဏံ၊ ပြိန်းမြက်ပင်ကို။ ခဏတိ ဣဝ၊ တူးရသကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ တဏှာယ၊ ခြောက်ဒွါရ၌ဖြစ်သောတဏှာ၏။ မူလံ၊ အမြစ်အရင်းကို။ ခဏထ၊ တူးကြကုန်လော့။ သောတော၊ ရေအလျဉ်သည်။ နဋ္ဌံ၊ ကျုပ်ပင်ကို။ ဘဉ္စတိ ဣဝ၊ ဖျက်ဆီးသကဲ့သို့။ မာဏော၊ ကိလေသာမာရ်စသော မာရ်သုံးပါးသည်။ ဝေါ၊ သင်တို့ကို။ ပုနပ္ပုနံ၊ အဖန်တလဲလဲ။ မာ ဘဉ္စ၊ မဖျက်ဆီးစေလင့်။

စကားပြေ

မာလောန္တယ်သည် သစ်ပင်ကိုရစ်ပတ်၍ ကြီးပွားသကဲ့သို့ မေ့မေ့လျော့လျော့ နေသူကိုတဏှာသည် တိုးပွား၏။ အသီးကိုအလိုရှိသော မျောက်သည် တောအတွင်း၌ တပင်မှတပင်သို့ ခုန်လွှားကူးသန်းသကဲ့သို့ တဏှာတိုးပွားနေသူသည် တဘဝမှတဘဝသို့ ပြေးသွားနေရ၏။

ပြိန်းမြက်သည် မိုးအကြိမ်ကြိမ်ရွာသည်ရှိသော် ကြီးပွားသကဲ့သို့ လောက၌ ရူပါရုံစသောအာရုံတို့၌ကပ်ငြိလျက် ယုတ်မာသောတဏှာကို ညှဉ်းဆဲခံရသူအား စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုတို့သည် ကြီးပွားကုန်၏။

ရေပေါက်သည် ကြာရွက်မှ လျှောကျသကဲ့သို့ လောက၌ စွန့်လွှတ်ရန်ခဲယဉ်းသဖြင့် လွှတ်မြောက်နိုင်သော ယုတ်မာသော တဏှာကို ညည်းဆဲနိုင်သူအထံမှ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုတို့သည် လျှောကျကုန်၏။

ဤအရပ်၌ စည်းဝေးလာကြသော သင်တို့အား ငါဘုရားပြောအံ့။ သင်တို့အား ကောင်းခြင်းမင်္ဂလာဖြစ်ပါစေ။ ပန်းရင်းကိုလိုသောသူသည် ပြိန်းမြက်ပင်ကို တူးဖြတ်သကဲ့သို့ တဏှာ၏အရင်းအမြစ်ကို အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် တူးလော့။ ရေလျဉ်သည် ကျူပင်ကို ဖျက်ဆီးသကဲ့သို့ ကိလေသမာရ်စသော မာရ်သည် သင်တို့ကို အဖန်ဖန် မဖျက်ဆီးစေလင့်။

မေ့လျော့သူ- မေ့လျော့သော ပုဂ္ဂိုလ်အား ဈာန် ဝိပဿနာ မဂ်ဖိုလ်တို့သည် မတိုးတက်မကြီးပွားကုန်။ မေ့လျော့သောပုဂ္ဂိုလ်အား မာလောန္ဓယ်သည် သစ်ပင်ကိုရစ်ပတ်ပြီး ဖျက်ဆီးရန်ကြီးပွားသကဲ့သို့ ခြောက်ဒွါရ၌ဖြစ်သော တဏှာသည် အဖန်ဖန်တိုးပွား၏။

မျောက်နှင့် တဏှာတူပုံ

သစ်သီးကို အလိုရှိသော မျောက်သည် တောအုပ်ထဲ၌ပြေးပြီး သစ်ကိုင်းတကိုင်းကို ကိုင်၏။ ပထမကိုင်သော သစ်ကိုင်းကိုလွှတ်ပြီး အခြားသစ်ကိုင်းကို ကိုင်၏။ သစ်ကိုင်းကို မကိုင်ရသဖြင့် ထိုင်နေရသည် မရှိသကဲ့သို့ တဏှာအလိုသို့ လိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် ဟိမ္မသည်မှပြေးလျက် အာရုံအမျိုးမျိုးကို ခံယူ၏။ အာရုံမရသဖြင့် တဏှာမဖြစ်သည်မရှိ။ အမြဲပင်အာရုံရှိရာသို့ လိုက်၍ တဏှာဖြင့်ကပ်ငြိနေ၏။

တဏှာယ မူလံ ဧကထ- ပန်းရင်းကို အလိုရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ပေါက်တူးဖြင့်ပြိန်းမြက်ကိုတူးသကဲ့သို့ ခြောက်ဒွါရ၌ဖြစ်သော တဏှာ၏အမြစ်ကိုအရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ဖြတ်ရာ၏။

မာရော-ကိလေသမာရ် မစ္စုမာရ် ဒေဝပုတ္တမာရ် သုံးပါးရ၏။

ကပိလငါး-ကပိလငါးကြီးသည် ဘုရားစကားတော်များကိုသင်ယူပြီး ဘုရားဂုဏ်များကို ပြောဆိုခဲ့မှုကြောင့် ရွှေရောင်အဆင်းရှိသော်လည်း ရဟန်းများကို ဆဲရေးခဲ့မှုကြောင့် ခံတွင်းမှ အပုပ်နံ့ထွက်ရသည်။

(ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂။ ၃၂၉။)

မနုဇဿ=မနုတိ ဇာနာတိတိ မနု။ မန့်+ဥ။

မနုမ္မာ ဇာတော မနုဇော။ မနု+ဇန့်+ကိ။

ပမတ္တစာရိနော=ပမတ္တေန စရတိ သီလေနာတိ ပမတ္တစာရိ။
ပမတ္တ+စရိ+ဏိ။

လ္လဝတိ=လ္လ+အ+တိ။

ဇမ္ဗိ=ဇမတိ အဒတိတိ ဇမ္ဗိ။ ဇမု+မ+ဤ။

ဗီရဏ=ဝီရိ+ယု။

ပေါက္ခရာ=ပေါသတိ ဝစုတိတိ ပေါက္ခရံ။ ပုသ်+ခရ (သ-ကို က-ပြု)
ပေါက္ခရေ(ဇလေ) ဇာတံ ပေါက္ခရံ။ ပေါက္ခရ+ဏ။

ယာဝန္တေတ္ထ=ယာဝန္တာ+တ္ထေ။

ဥသိရတ္ထော=ဥသတိ ဒဟတိတိ ဥသိရံ၊ ဥသ်+ဤရ။
ဥသိရံ အတ္ထော ဥသိရတ္ထော။ ဥသိရ+အတ္ထ။

ပုနပ္ပုနံ=ပုနံ စ ပုနံ စ ပုနပ္ပုနံ။ ပုန+ပုန။

ကပိလမစ္ဆဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၄-တဏှာဝဂ်။ ၂-သုကရပေါတိကာဝတ္ထု

၃၃၈။ ယထာပိ မူလေ အနုပဒ္ဒဝေ ဒဠေ၊
ဆိန္ဒောပိ ရုက္ခော ပုနရေဝ ရဟတိ။
ဧဝမိ တဏှာနုသယေ အနုဟတေ၊
နိဗ္ဗုတ္တတိ ဒုက္ခမိဒံ ပုနပ္ပုနံ။

၃၃၉။ ယဿ ဆတ္တိံ သတိ သောတာ၊
မနာပသဝနာ ဘုဿ။
မဟာ ဝဟန္တိ ဒုဒ္ဓဋ္ဌိံ၊
သင်္ကပ္ပါ ရာဂနိဿိတာ။

၃၄၀။ သဝန္တိ သဗ္ဗမိ သောတာ၊
လတာ ဥပ္ပဇ္ဇ တိဋ္ဌတိ။
တဉ္စ ဒိဿာ လတံ ဇာတံ၊
မူလံ ပညာယ ဆိန္ဒထ။

၃၄၁။ သရိတာနိ သိနေဟိတာနိ စ၊
သောမနဿာနိ ဟောန္တိ ဇန္တုနော။
တေ သာတသိတာ သုခေသိနော၊
တေ ဝေ ဇာတိဇဉ္ဇပဂါ နရာ။

၃၄၂။ တသိဏာယ ပုရက္ခတာ ပဇာ၊
 ပရိသပ္ပန္နိ သသောဝ ဗန္ဓိတော။
 သံယောဇနသင်္ဂသတ္တကာ၊
 ဒုက္ခမုပေန္တိ ပုနပ္ပုနံ စိရာယ။

၃၄၃။ တသိဏာယ ပုရက္ခတာ ပဇာ၊
 ပရိသပ္ပန္နိ သသောဝ ဗန္ဓိတော။
 တသ္မာ တသိဏံ ဝိနောဒယေ၊
 အာကခန္တိ ဝိရာဂမတ္တနော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန်
 ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ကကုသန် ဘုရားရှင်လက်ထက်မှာ
 ကြက်မ၊ ထိုနောက်သဌေးသမီး၊ ထိုနောက်ဗြဟ္မာဖြစ်ကာ ဘဝသံသရာလည်ပြီး
 လျှင် ဂေါတမဘုရားရှင်လက်ထက်မှာ ဝက်မဖြစ်လာသူကို အကြောင်းပြု၍
 ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည်ဖြစ်ကြ
 သည်။

အနက်

ဒဠေ၊ ခိုင်မြဲသော။ မူလေ၊ ငါးဖြာသော ရေသောက်မြစ်ကို။ အနုပဒ္ဒဝေ၊
 မဖျက်ဆီးသည်ရှိသော်။ ဆိန္ဒောပိ၊ ပင်စည်ကိုဖြတ်သော်လည်း။ ရုနက္ခာ၊ သစ်
 ပင်သည်။ ပုနုရေဝ၊ တဖန်သာလျှင်။ ရုဟတိ ယထာ၊ ပေါက်ရောက်စည်ကားသကဲ့
 သို့။ ဝေမ္ပိ၊ ဤအတူသာလျှင်။ တဏှာနုသယေ၊ ကိန်းအောင်းသောတဏှာကို။
 အနုဟတေ၊ မဖျက်ဆီးသည်ရှိသော်။ ဣဒံ ဒုက္ခံ၊ ဤပဋိသန္ဓေနေရခြင်း စသော
 ဆင်းရဲသည်။ ပုနပ္ပုနံ၊ အဖန်ဖန်။ နိဗ္ဗတ္တတိ ယယာ၊ ဖြစ်သည်သာလျှင်တည်း။

ယဿ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား။ ဘုဿ၊ အားကြီးကုန်သော။ မနာပသဝနာ၊
 နှစ်သက်ဖွယ်အာရုံတို့သို့ စီးကုန်သော။ ဆတ္တိံ သတိံ၊ သုံးဆဲ့ခြောက်ပါးသော။
 သောတာ၊ တဏှာရေအလျဉ်တို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ ဒုဒ္ဓိဋ္ဌိံ၊ အသိဉာဏ်ဖောက်
 ပြန်သဖြင့် မှားသောအယူရှိသော။ တံ ပုဂ္ဂလံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ရာဂနိဿိတာ၊ ရာဂ
 နှင့် စပ်ကုန်သော။ မဟာ၊ အားကြီးကုန်သော။ သင်္ကပ္ပ၊ အကြံအစည်တို့သည်။
 ဝဟန္တိ၊ ဆောင်ယူသွား ကုန်၏။

သောတာ၊ တဏှာ ရေအလျဉ်တို့သည်။ သဗ္ဗမိ၊ အလုံးစုံသော အာရုံတို့၌။
 သဝန္တိ၊ ယိုစီးကုန်၏။ လတာ၊ တဏှာတည်းဟူသော နွယ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇေ၊ ခြောက်
 ဒွါရ၌ဖြစ်၍။ တိဋ္ဌတိ၊ အာရုံခြောက်ပါး၌ တည်၏။ ဇာတံ၊ ပေါက်လာသော။

တ၌ လတံ၊ ထိုတဏှာတည်းဟူသော နှယ်ကို။ ဒိသ္မာ၊ မြင်၍။ ပညာယ၊ မဂ်ပညာ ဖြင့်။ မူလံ၊ တဏှာနှယ်မြစ်ကို။ ဆိန္ဒထ၊ ဖြတ်ကြကုန်လော့။

ဇန္တုနော၊ သတ္တဝါအား။ သရိတာနိ စ၊ အောက်မေ့ခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ သိနေဟိတာနိ စ၊ ချစ်ခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း။ သောမနဿာနိ စ၊ ဝမ်းမြောက် ခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တေ၊ ထိုတဏှာအလိုသို့လိုက်သော သတ္တဝါတို့သည်။ သာတသိတာ၊ ကာမချမ်းသာကိုမှီကုန်သည်။ ဟုတော၊ ဖြစ်၍ သုခေသိနော၊ ကာမချမ်းသာကိုရှာမှီးကုန်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဝေရူပါ၊ ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော။ ယေ နရာ၊ အကြင်လူတို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ တေ နရာ၊ ထိုလူတို့သည်။ ဝေ၊ စင်စစ်။ ဇာတိဇရူပဂါ၊ ပဋိသန္ဓေ နေရခြင်း၊ အိုခြင်းသို့ ကပ်ရောက်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ ဖြစ်ကုန်၏။

တသိဏာယ၊ တဏှာဖြင့်။ ပုရက္ခတ၊ ထက်ဝန်းကျင်ခြံရံအပ်ကုန်သော။ ပဇာ၊ သတ္တဝါတို့သည်။ လုဒ္ဓေန၊ မုဆိုးသည်။ ဗန္ဓိတော၊ နှောင်ဖွဲ့ခံရသော။ သသောဝ၊ ယုန်ကဲ့သို့။ ပရိသပ္ပန္နိ၊ ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်ကုန်၏။ သံယောဇနသင်္ဂသတ္တကာ၊ ဆယ်ပါးသော သံယောဇဉ် ခုနစ်ပါးသော အမေးဖြင့် ကပ်ငြိကုန်သော သူတို့ သည်။ စိရာယ၊ ကြာမြင့်စွာသော ကာကပတ်လုံး။ ပုနပ္ပုနံ၊ အဖန်တလဲလဲ။ ဒုက္ခံ၊ ပဋိသန္ဓေ နေခြင်း စသော ဆင်းရဲသို့။ ဥပေန္တိ၊ ကပ်ရောက်ကြကုန်၏။

တသိဏာယ၊ တဏှာဖြင့်။ ပုရက္ခတ၊ ထက်ဝန်းကျင် ခြံရံအပ်ကုန်သော။ ပဇာ၊ သတ္တဝါတို့သည်။ လုဒ္ဓေန၊ မုဆိုးသည်။ ဗန္ဓိတော၊ နှောင်ဖွဲ့ခံရသော။ သသောဝ၊ ယုန်ကဲ့သို့။ ပရိသပ္ပန္နိ၊ ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်ကုန်၏။ တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဝိရာဂံ၊ ရာဂကင်းရာနိဗ္ဗာန်ကို။ အာကင်္ခန္တော၊ တောင့်တသော သူသည်။ တသိဏံ၊ တဏှာကို။ ဝိနောဒယေ၊ ပယ်ဖျောက်ဆု၏။

စကားပြေ

ခိုင်မြဲသော ရေသောက်မြစ်ငါးခုကို မဖျက်ဆီးပဲ ပင်စည်ကိုသာ ဖြတ်သည် ရှိသော် သစ်ပင်သည် ထပ်မပေါက်ရောက်သကဲ့သို့ ဤအတူ ကိန်းအောင်းသော တဏှာကို မဖျက်ဆီးသည်ရှိသော် ပဋိသန္ဓေနေခြင်း စသော ဆင်းရဲသည် ထပ်ကာထပ်ကာ ဖြစ်ရ၏။

အားရှိသော နှစ်သက်ဖွယ်အာရုံတို့သို့စီးသော သုံးဆယ့် ခြောက်ပါးသော တဏှာရေအလျဉ်တို့သည် ရှိကုန်၏။ အသိဉာဏ် ဖောက်ပြန်သောသူကို အားကြီး သောရာဂနှင့် စပ်သော အကြံအစည်တို့သည် ဆောင်ယူသွားကုန်၏။

တဏှာတည်းဟူသော ရေအလျဉ်တို့သည် အလုံးစုံသော အာရုံတို့၌ ယိုစီး၍ တဏှာတည်းဟူသောနှယ်သည် ခြောက်ဒွါရ၌ဖြစ်၍ အာရုံခြောက်ပါး၌ တည်၏။

ထိုသို့ပေါက်ရောက်သော တဏှာဟူသော နှယ်ကို မြင်၍ ထိုတဏှာနှယ်မြစ်ကို မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ဖြတ်ကြကုန်လော့။

သတ္တဝါအား အောက်မေ့ခြင်း၊ ချစ်ခြင်း၊ ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့ တဏှာအလိုသို့ လိုက်သော သတ္တဝါတို့သည် ကာမချမ်းသာကို မှီကုန်လျက် ကာမချမ်းသာကို ရှာမှီးကုန်သည်ဖြစ်၍ ပဋိသန္ဓေနေခြင်း၊ အိုခြင်းသို့ ကေန့်ကပ်ရောက်ကြရကုန်၏။

တဏှာဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်ခြံရံအပ်သော သတ္တဝါတို့သည် မုဆိုးနှောင်ဖွဲ့ ခံရသော ယုန်ကဲ့သို့ ကြောက်ရွံ့ ထိတ်လန့်ကြရကုန်၏။ သံယောဇဉ်ဆယ်ပါး အစေးခုနစ်ပါးတို့ဖြင့် ကပ်ငြိကုန်သော သူတို့သည် ကြာမြင့်စွာသောကာလ ပတ်လုံးအဖန်တလဲလဲ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်း ဆင်းရဲသို့ ကပ်ရောက်ကြရကုန်၏။

တဏှာဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် ခြံရံအပ်သော သတ္တဝါတို့သည် မုဆိုးနှောင်ဖွဲ့ ခံရသော ယုန်ကဲ့သို့ ကြောက်ရွံ့ ထိတ်လန့်ကြရသောကြောင့် မိမိရာဂကင်းရာ နိဗ္ဗာန်ကို လိုလားသောသူသည် ဟဏှာကို ပယ်ဖျောက်ရာ၏။

မူလေ-သစ်ပင်၏ အရပ်လေးမျက်နှာတို့၌ လေးမြစ်၊ အောက် တည့်တည့်၌ တမြစ်ပေါင်း အမြစ် ငါးခုကို ဆိုလိုသည်။

အနုပဒ္ဒဝေ-၌ ဥပဒ္ဒဝ အရ ဖြတ် ခွဲ မီးရှို့ ဖောက်ခွဲခြင်း။

ဆတ္တိ သတိ-အဇ္ဈတ္တိကာယတနခြောက်ပါး၌ ကာမတဏှာ(၆)ပါး၊ ဘဝတဏှာ(၆)ပါး၊ ဝိဘဝတဏှာ (၆) ပါး-ပေါင်း (၁၈)ပါး၊ ဗာဟိရာယတနခြောက်ပါး၌ ကာမတဏှာ(၆)ပါး၊ ဘဝတဏှာ (၆)ပါး၊ ဝိဘဝတဏှာ (၆)ပါး ပေါင်း (၁၈)ပါး နှစ်မျိုးပေါင်း (၃၆)ပါး။

သဝန္တိ သဗ္ဗဓိသောတာ-၌ သဗ္ဗဓိအရ အလုံးစုံသော အာရုံ၊ အလုံးစုံသော ဘဝ ရ၏။

တဏှာသည် ရေအလျဉ်ကဲ့သို့ အလုံးစုံသောအာရုံ ဘဝတို့၌ စီးသွားတတ်သောကြောင့် သောတ မည်၍ နှယ်ကဲ့သို့ရစ်ပတ်ဖွဲ့နှောင်တတ်သောကြောင့် လတာ မည်၏။

မူလံ ပညာယ ဆိန္ဒထ=တော၌ ပေါက်သောနှယ်ကို ဓားဖြင့်ဖြတ်သကဲ့သို့ မဂ်ပညာဖြင့် တဏှာအမြစ်ကို ဖြတ်ရမည်။

အနူဟတေ=အနု+ဟန်+တ။

မနာပသဝနာ=မနာပံ သဝန္တိတိ မနာပသဝနာ။ မနာပ+သု+ယု။

သာတသိတာ=သာတေ သိတာ သာတသိတာ။ သာတ+သိတ။

သုခေသိနာ=သုခံ သေတိ သီလေနာတိ သုခေသိ။ သုခ+သေ+တိ။

ဇာတိဇရူပဂါ=ဇာတိဇရုံ ဥပဂစ္ဆန္တိတိ ဇာတိဇရူပဂါ။ ဇာတိဇရာ+ဥပ+
ဂမု+ကိ။

တသိဏာယ=တသတိ ပရိတသတိတိ တသိဏာ။ တသ်+လုဏ။

သသော=သသတိတိ သသော။ သသ်+အ။

သုကရပေါတိကာဝတ္ထုပြီး၏။

၂၄-တဏှာဝဂ်။ ၃-ဝိဗ္ဗန္တဘိက္ခုဝတ္ထု

၃၄၄။ ယော နိဗ္ဗုဒ္ဓထော ဝနာဓိမုတ္တော၊
ဝနမုတ္တော ဝနမေဝ ဓာဝတိ။
တံ ပုဂ္ဂလမေထ ပဿထ၊
မုတ္တော ဗန္ဓနမေဝ ဓာဝတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် လောကီဈာန်လေးပါးကိုရပြီးဖြစ်
သော်လည်း ရွှေပန်းထိမ်သည်ဦးရီးအိမ်၌ အမျိုးသမီးကိုချစ်သဖြင့် လူထွက်၏။
သို့သော် မည်သည့်အလုပ်ကိုမျှ မလုပ်ကိုင်သဖြင့် အိမ်မှနှင်ထုတ်ခံရပြီးလျှင်
ပါပမိတ္တဘို့နှင့်ပေါင်းမိ၍ သူခိုးဘဝသို့ရောက်ကာ အဖမ်းခံရ၏။ အရှင်မဟာ-
ကဿပက အတူနေတပည့်အပေါ်သနားသဖြင့် သတိပေးမှုကြောင့် စတုတ္ထ
ဈာန်ကိုပြန်ရသော ရဟန်းလူထွက်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ရဟန်းလူထွက်သည် တံကျင်များအကြားတွင်
မင်းပရိသတ်အလယ် သောတာပန်ဖြစ်၍ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ဘုရားထံသွားပြီး
နောက် ရဟန္တာဖြစ်သည်။

အနက်

ယော၊ အကြင်သူသည်။ နိဗ္ဗုဒ္ဓထော၊ လူအဖြစ်၌ကပ်ငြိခြင်းဟူသော တော
ကိုစွန့်လျက်။ ဝနာဓိမုတ္တော၊ ခိဗ္ဗဝိဟာရဟူသော အကျင့်တောသို့ သက်ဝင်၏။
ဝနမုတ္တော၊ အိမ်ရာထောင်မှ တဏှာတောမှ လွတ်ပြီးလျက်။ ဝနမေဝ၊ အိမ်ရာ
ထောင်မှတဏှာတောသို့သာလျှင်။ ဓာဝတိ၊ ပြေးဝင်၏။ ယေ၊ လာကြကုန်လော့။
တံ ပုဂ္ဂလံ၊ တဏှာတောသို့ပြေးဝင်သော ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ပဿထ၊ ရှုကြကုန်လော့။
မုတ္တော၊ အိမ်ရာထောင်မှဟူသော အနှောင်အဖွဲ့မှလွတ်ပြီးလျက်။ ဗန္ဓနမေဝ၊
အိမ်ရာထောင်မှဟူသော အနှောင်အဖွဲ့သို့သာလျှင်။ ဓာဝတိ၊ ပြေးဝင်၏။

စကားပြေ

လူအဖြစ်၌ကပ်ငြိသော တဏှာတောသို့စွန့်လျက် ဒိဗ္ဗဝိဟာရဟူသော အကျင့်တောသို့ သက်ဝင်၏။ အိမ်ရာထောင်မှလွတ်ပြီးလျက် အိမ်ရာထောင်မှတဏှာတောသို့ ပြေးဝင်သောသူကို ကြည့်ရှုကြလော့ ။

နိဗ္ဗာနထော-၌ ဝနထဟူသည် လူအဖြစ်၌ တောင့်တမှုတဏှာရ၏။ ဝနာဓိမုတ္တော-၌ ဝန-အရ ဒိဗ္ဗဝိဟာရအကျင့်ရ၏။

ဝနမုတ္တော-၌ ဝန, ဝနမေဝဉ္စ ဝန- အရ အိမ်ရာထောင်မှဟူသော တဏှာရ၏။

နိဗ္ဗာနထော=နတ္ထိ ဝနထော ယဿာတိ နိဗ္ဗာနထော။ န+ဝနထ+ယ။

ဝနထ=ဝနတိ ယေနာတိ ဝနထော။ ဝန+ထ။ ဝနေ ဌိတော ဝနထော။
ဝန+ဌာ+အ။

ဝိဗ္ဗန္တဘိက္ခုဝတ္ထုပြီး၏။

၂၄-တဏှာဝဂ်။ ၄- ဗန္ဓနာဂါရဝတ္ထု

၃၄၅။ န တံ ဒဠိ ဗန္ဓနမာဟု ဓိရာ၊
ယဒါယသံ ဒါရုဇပဗ္ဗဇဉ္ဇ။
သာရတ္တရတ္တာ မဏိကုဏ္ဍလေသု၊
ပုတ္တေသု ဒါရေသု စ ယာ အပေက္ခာ။

၃၄၆။ တေံ ဒဠိ ဗန္ဓနမာဟု ဓိရာ၊
ဩဟာရိနံ သိထိလံ ဒုပ္ပမုဉ္ဇံ။
တေမိံ ဆေတွာန ပရိဗ္ဗဇန္တိ၊
အနပေက္ခိနော ကာမသုခံ ပဟာယ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ပစ္စည်းယူ၍ လူသတ်ခြင်း အမှုတို့ကို ပြုလုပ်နေကြသော ခိုးသူတို့အား ကြိုး သံခြေချင်း ထောင်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော် အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

အာယသံ၊ သံဖြင့်ပြုလုပ်အပ်သော။ ယံ ဗန္ဓနံ၊ အကြင် သံခြေချင်းစသော အနှောင်အဖွဲ့သည်လည်းကောင်း။ ယံ ဒါရုဇပဗ္ဗဇံ၊ သစ်သားဖြင့်လည်းကောင်း မြက်လျှော်ဖြင့် လည်းကောင်း ပြုလုပ်သော အကြင် ထိတ်တုံးကြိုး စသော အနှောင်အဖွဲ့သည် လည်းကောင်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တံ ဗန္ဓနံ၊ ထိုသံခြေချင်း ထိတ်တုံး ကြိုးစသော အနှောင်အဖွဲ့ကို။ ဒဠ္ဇံ၊ ခိုင်မြဲသောအနှောင်အဖွဲ့ဟု။ မိရာ၊ ဘုရားစသော ပညာရှိတို့သည်။ န အာဟု၊ မဆိုကုန်။ မဏိကုဏ္ဍလေသု စ၊ ပတ္တမြားနားတောင်း စသော ရတနာတို့၌လည်းကောင်း။ ပုတ္တေသု စ၊ သား သမီးတို့၌လည်းကောင်း။ ဒါရေသု စ၊ မယားတို့၌လည်းကောင်း။ သာရတ္တရတ္တာ၊ အလွန်တပ် နှစ်သက်အပ်သော။ ယာ အဟေကွာ၊ အကြင်ငဲ့ကွက်မှုတဏှာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။

တံ ဗန္ဓနံ၊ ဤကိလေသာ အနှောင်အဖွဲ့မျိုးကို။ ဒဠ္ဇံ၊ ခိုင်မြဲသောအနှောင် အဖွဲ့ဟု။ မိရာ၊ ဘုရားအစရှိသော ပညာရှိတို့သည်။ အာဟု၊ ဆိုကြကုန်၏။ ဩဟာရိနံ၊ အပါယ်လေးပါးတည်းဟူသော ယုတ်နိမ့်ရာသို့ ဆောင်တတ်သော။ သိထိလံ၊ ဖွဲ့မှန်းမသိစေပဲ လျော့ဟန်ရှိသော။ ဒုပ္ပမုဉ္ဇံ၊ လွတ်မြောက်ရန် ခဲယဉ်းသော။ တေမ္ပိ၊ ဤတဏှာတည်းဟူသော အနှောင်အဖွဲ့ကို။ ဆေတွာနု၊ ရုန်းကန်ဖြတ်၍။ အနုပေက္ခိနော၊ မငဲ့ကွက်ပဲ။ ကာမသုခံ၊ ကာမချမ်းသာကို။ ပဟာယ၊ ပယ်စွန့်၍။ ပရိဗ္ဗဇန္တိ၊ တောထွက်ကြကုန်၏။

စကားပြေ

သံခြေချင်း ထိတ်တုံး ကြိုးစသော အနှောင်အဖွဲ့ကို ခိုင်မြဲသောအနှောင် အဖွဲ့ဟု ဘုရားစသော ပညာရှိတို့သည် မဆိုကုန်၊ ပတ္တမြား နားတောင်း စသော ရတနာ သားသမီး မယားတို့၌ အလွန်တပ်မက်မောသော တဏှာဟူသော အနှောင်အဖွဲ့ကို ခိုင်မြဲသော အနှောင်အဖွဲ့ဟု ဘုရားစသော ပညာရှိတို့ဆိုကုန်၏။ အပါယ်လေးပါးတည်းဟူသော ယုတ်နိမ့်ရာသို့ ဆောင်တတ်သော ဖွဲ့မှန်း မသိစေပဲ လျော့ဟန်ရှိလျက် လွတ်မြောက်ရန်ခဲယဉ်းသော တဏှာဟူသော အနှောင်အဖွဲ့ကို ရုန်းကန်ဖြတ်တောက်ပြီးလျှင် မငဲ့ကွက်ပဲ ကာမချမ်းသာကို စွန့်၍ ပညာရှိများ တောထွက်ကြကုန်၏။

အာယသ— သံဖြင့်ပြုအပ်သော သံခြေချင်း၊

ဒါရုဇ— သစ်သားဖြင့်ပြုအပ်သော ထိတ်အနှောင်အဖွဲ့၊

ပဗ္ဗဇ— မြက် လျှော်တို့ဖြင့် ကျစ်သောကြိုး။

သံခြေချင်း စသော အနှောင်အဖွဲ့ ထိတ်စသော အနှောင်အဖွဲ့မြက်ကြီး
လျော်ကြီးစသော အနှောင်အဖွဲ့တို့သည် သန်လျက် သံဖြတ် လူ စသည်တို့ဖြင့်
ဖြတ်လျှင် ပြတ်နိုင်သောကြောင့် တင်းသော ခိုင်သော အနှောင်အဖွဲ့ဟုမဆိုပဲ
လျော့သောအနှောင်အဖွဲ့ဟု ပညာရှိများ ဆိုကြကုန်၏။

ပတ္တမြားနားတောင်း စသည်တို့၌ နှစ်သက်သောတဏှာ၊ သား မယား
တို့၌ ငဲ့ကွက်သောတဏှာ ဤကိလေသာတို့ဖြင့် ပြီးသော အနှောင်အဖွဲ့သည်
အပါယ်သို့ ကျစေတတ်သည်။ နှောင်ဖွဲ့ရာတွင် အရေအသားတို့ကို မထိခိုက်စေပဲ
အမှုကြီးငယ်တို့ကို ပြုခွင့်ပေးပြီး အလွန်ခိုင်ခံ့၍ လွတ်နိုင်သောကြောင့်
တင်းသောအနှောင်အဖွဲ့ ဟု ပညာရှိများ ဆိုကြကုန်၏။

ယဒါယသံ = ယံ+အာယသံ။ အာယသံ = အယသာ နိဗ္ဗတ္တံ အာယသံ။
အယသံ+ဏ။

ဒါရ-ပဗ္ဗဇံ = ဒါရနာ ဇာတံ ဒါရဇံ။ ဒါရ+ဇန+ကံ။
ပဗ္ဗဟိ ဇာတံ ပဗ္ဗဇံ။ ပဗ္ဗ+ဇန+ကံ။

သာရတ္တရတ္တာ = သံ+ရတ္တရတ္တာ။ သာရတ္တာ ဟုတ္တာ ရတ္တာ သာရတ္တ-
ရတ္တာ။

မဏိကုဏ္ဍ လေသု = မဏိ စ ကုဏ္ဍလံ စ (တနည်း) မဏိနာ (ဝိစိတ္တံ) ကုဏ္ဍသံ
မဏိကုဏ္ဍလံ။

ဩဟာရိနံ = အာဟရတိ ဟေဌာ ဟရတိတိ ဩဟာရိ။ အဝ+ဟရ+ဏိ။
ဗန္ဓနာဂါရဝတ္ထုပြီး၏။

၂၄-တဏှာဝဂ်။ ၅-ခေမာထေရီဝတ္ထု

၃၄၇။ ယေ ဣဂရတ္တာ' နုပတန္တိ သောတံ၊
သယံ ကတံ မက္ကဋ္ဌကောဝ ဇာလံ။
တေမိ ဆေတွာန ဝဇန္တိ ဓီရာ၊
အနပေက္ခိနော သဗ္ဗဒုက္ခံ ပဟာယ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရုပ်ဆင်းလှပ၍ မိမိ ရုပ်အပေါ်
သာယာ နှစ်သက်နေသော ဗိမ္ဗိသာရမင်း၏ အဂ္ဂမဟေသီ ခေမာမိဖုရားကို
အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ခေမာမိဖုရားသည် ရဟန္တာမ ဖြစ်ပြီး ရဟန်းပြုလေ
သည်။

အနက်

မက္ကဋ္ဌကော၊ ပဋိကူသည်။ သယံ ကတံ၊ မိမိပြုသော။ ဇာလံ၊ ပိုက်ကွန်၌။ နိပဇ္ဇတိ ဣဝ၊ ကျရောက်လာသော ယင်၏ဦးနှောက်ကိုသောက်ပြီးပြန်အိပ်သကဲ့သို့။ ဝေမေဝ၊ ဤအတူသာလျှင်။ ယေ သတ္တာ၊ အကြင်သတ္တဝါတို့သည်။ ရာဂရတ္တာ၊ ပြင်းစွာတပ်မက်ကုန်သည်ဖြစ်၍။ သောတံ၊ မိမိပြုလုပ်သော တဏှာအယဉ်သို့။ အနုပတန္တိ၊ ကျရောက်ကုန်၏။ ဓီရာ၊ ပညာရှိတို့သည်။ တေမိ၊ ဤတဏှာကို။ ဆေတွာန၊ ဖြတ်၍။ အနုပေက္ခိနော၊ မငဲ့ကွက်ပဲ။ သဗ္ဗဒုက္ခံ၊ ဆင်းရဲအားလုံးကို။ ပဟာယ၊ ပယ်စွန့်၍။ ဂတန္တိ၊ သွားကုန်၏။

စကားပြေ

ပဋိကူသည် မိမိကိုယ်တိုင် ပြုလုပ်ထားသော ပိုက်ကွန်အလယ်၌ကျလာသော ယင်ကောင်၏ ဦးနှောက်ကိုသောက်ပြီး ပြန်အိပ်သကဲ့သို့ ဤအတူ ပြင်းစွာ တပ်မက်မှုရှိသူတို့သည် မိမိပြုလုပ်သောတဏှာအယဉ်သို့ ကျရောက်ကုန်၏။ ပညာရှိတို့သည်တဏှာ အယဉ်ကို ဖြတ်ပြီးလျှင် ငဲ့ကွက်မှုမရှိပဲ ဆင်းရဲအားလုံးကို ပယ်စွန့်၍ သွားကုန်၏။

ပဋိကူကောင်သည် ပဋိကူမျှင်တို့ကို ပြု၍ အလယ်ချက်တွင်နေလျက် အစွန်ဖျားကြသော (ပဋိကူ) နှံကောင် ယင်ကောင်တို့အထံသို့ မြန်စွာသွား၍ ဦးခေါင်းကိုဖောက်ပြီး အရည်ကိုစုတ်၏။ ထို့နောက် မိမိနေရာအလယ်ချက်သို့သာလျှင် ပြန်နေ၏။ ထို့အတူ သတ္တဝါတို့သည် ရာဂဖြင့် တပ်မက်ခြင်း ဒေါသဖြင့် ပြစ်မှားခြင်း မောဟဖြင့် ထွေဝေလျက် မိမိကိုယ်တိုင်ပြုသော တဏှာအယဉ်သို့ ကျရောက်ကာ ထိုတဏှာအယဉ်ကို လွန်မြောက်အောင် မစွမ်းနိုင်၊ ထိုတဏှာဟူသော အနှောင်အဖွဲ့ဖြင့် နှောင်ဖွဲ့မှုကို အရဟတ္တမဂ်မရမချင်း ခံကြရသည်။

ပက္ကဋ္ဌကော=မက္ကဋ္ဌော ဝိယ သာခါယံ အတ္တနော တန္တုမိ ဂစ္ဆတိတိ
မက္ကဋ္ဌကော။ မက္ကဋ္ဌ+က။

ခေမာထေရိဝတ္ထုပြီး၏။

၂၄-တဏှာဝဂ်။ ၆-ဥဂ္ဂသေနဝတ္ထု

၃၄၈။ မုဉ္ဇေ ပုရေ မုဉ္ဇေ ပစ္ဆတော၊ မဇ္ဈေ မုဉ္ဇေ ဘဝဿ ပါရဂူ။
သဗ္ဗတ္ထ ဝိမုတ္တမာနသော၊ န ပုနံ ဇာတိဇရံ ဥပေဟိသိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘားကျွမ်း အမျိုးသမီးနှင့် ပေါင်းသင်း၍

ကျမ်းအတတ်ကို ပရိသတ်အား ပြသနေသော ဆူဇေန်တီ သဌေးသား ဥဂ္ဂသေနကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ဥဂ္ဂသေနသဌေးသား ရဟန္တာ ဖြစ်ပြီးနောက် ရဟန်းပြုသည်။

အနက်

ပုရေ၊ ရှေးလွန်လေပြီးသောခန္ဓာ၌။ မုဉ္ဇ၊ တဏှာကိုစွန့်လော့။ ပစ္ဆတော၊ နောက်ဖြစ်မည့် အနာဂတ်ခန္ဓာ၌။ မုဉ္ဇ၊ တဏှာကိုစွန့်လော့။ မဇ္ဈေ၊ အလယ် ဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာ၌။ ဝိမုတ္တမာနသော၊ တဏှာမှလွတ်သောစိတ်ရှိလျက်။ ဘဝဿ၊ ဘဝသုံးပါး၏။ ပါရဂူ၊ ကမ်းတဘက်အဆုံးသို့ ရောက်သည်ဖြစ်၍။ ပုန၊ တဖန်။ ဇာတိဇရံ၊ ပဋိသန္ဓေနေခြင်း အိုခြင်း နာခြင်းသို့။ န ဥပပေဟိသိ၊ မကပ် ရတော့အံ့။

စကားပြေ

လွန်လေပြီးသော အတိတ်ခန္ဓာ အနာဂတ်ခန္ဓာ ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာတို့၌ တဏှာကို စွန့်လော့ အလုံးစုံသောခန္ဓာ၌ တဏှာမှလွတ်သောစိတ်ရှိလျက် ဘဝသုံးပါး၏ ကမ်းတဘက်အဆုံးသို့ ရောက်သည် ဖြစ်၍ တဖန် ပဋိသန္ဓေနေခြင်း အိုခြင်း နာခြင်းသို့ မရောက်နိုင်ချေ။

မုဉ္ဇ ပုရေ—၌ ပုရေ-အရ အတိတ်ခန္ဓာ။

ပစ္ဆတော—အရ အနာဂတ်ခန္ဓာ။

မဇ္ဈေ—ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာ။

ဘဝဿ—ကာမ ရူပ အရူပ ဘဝသုံးပါး။

ပါရဂူ—ဘဝသုံးပါးကို ထူသောဉာဏ်ဖြင့် သိခြင်း ပိုင်းခြား၍သိခြင်း ပယ်ခြင်း ပွားများခြင်း မျက်မှောက်ပြုခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ကမ်းတဘက်သို့ ရောက်သူ။

သဗ္ဗတ္ထ—ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် စသော အပြားရှိသော အလုံးစုံသော သင်္ခတတရား။

ဝစီပြစ်နှင့် အလှူအကျိုး

ရဟန္တာကို ကချေသည်ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ဇနီးကပြောလိုက်သည်ကို ဟုတ်လိမ့် မည်ဟု ယောက်ျားက လိုက်ပြောခဲ့မှုကြောင့် ဇနီးမောင်နှံ ၂-ယောက်လုံး

ကချေသည် ဖြစ်ရသည်၊ ရဟန္တာကိုဆွမ်းလှူခဲ့မှုကြောင့် ရဟန္တာလည်း ဖြစ်ကြသည်။

(ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၄-၅)

ဝိမုတ္တမာနသော = ဝိမုတ္တံ မာနသံ ယဿာတိ ဝိမုတ္တမာနသော။
 ဝိမုတ္တ + မာနသ + ယ။

ဥဂ္ဂသေနဝတ္ထုပြီး၏။

၂၄-တဏှာဝဂ်။] ၇-စူဠဓနုဂဟပဏ္ဍိတဝတ္ထု

၃၄၈။ ဝိတက္ကမထိတဿ ဇန္တုနော၊
 တိဗ္ဗရာဂဿ သုဘာနုပဿိနော။
 ဘိယျော တဏှာ ပဝုတိ၊
 သေ ခေါ ဒဠိ ကရောတိ ဗန္ဓနံ။

၃၅၀။ ဝိတက္ကပဿမေ စ ယော ရံတော၊
 အသုဘံ ဘာဝယတေ သဒါ သတော။
 သေ ခေါ ဗျန္တိ ကာဟိတိ၊
 သေ ဆေဋ္ဌတိ မာရဗန္ဓနံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရှေးအခါက စူဠဓနုဂဟဖြစ်စဉ် သူခိုးကိုဓားရိုးပေးကမ်းခဲ့သော ဇနီးသည်သည် ယခုအခါ အမျိုးသမီးဖြစ်၍ လှည့်ပတ်သဖြင့် လူထွက်လိုသော ရဟန်းငယ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ရဟန်းငယ်သည် သောတာပန်ဖြစ်သည်။

အနက်

ဝိတက္ကမထိတဿ၊ ကာမဝိတက်စသော ဝိတက်တို့ နှိပ်စက်အပ်သော။ တိဗ္ဗရာဂဿ၊ ထူထပ်သောရာဂရှိသော။ သုဘာနုပဿိနော၊ တင့်တယ်သောအာရုံကို တင့်တယ်၏ဟု အဖန်ဖန် ရှုလေ့ရှိသော။ ဇန္တုနော၊ သတ္တဝါအား။ တဏှာ၊ ဆွေခါရိကတဏှာသည်။ ဘိယျော၊ လွန်စွာ။ ပဝုတိ၊ တိုးပွား၏။ သေ သော၊ ဤသူသည်။ ဗန္ဓနံ၊ တဏှာဟူသော အနှောင်အဖွဲ့ကို။ ဒဠိ၊ ခိုင်မြဲအောင်။ ကရောတိ၊ ပြု၏။

ယော၊ အကြင်သူသည်။ ဝိတက္ကပဿမေ၊ မိစ္ဆာဝိတက် ငြိမ်းစေခြင်း၌။ ရံတော၊ မွေ့လျော်၏။ သတော၊ သတိရှိသည်ဖြစ်၍။ သဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။

အသုဘံ၊ အသုဘအာရုံကို။ ဘာဝယတေ၊ ပွားများ၏။ သေ-ဇေသော၊ ဤသူသည်။ မာရဗန္ဓနံ၊ မာရ်၏အနှောင်အဖွဲ့ကို။ ဗျန္တိံ၊ ကင်းခြင်းကို။ ကာဟိတိ၊ ပြုလိမ့်မည်။ သေ-ဇေသော၊ ဤသူသည်။ မာရဗန္ဓနံ၊ မာရ်၏အနှောင်အဖွဲ့ကို။ ဆေဇ္ဇတိ၊ ဖြတ်လိမ့်မည်။

စကားပြေ

ကာမဝိတက်စသော ဝိတက်တို့ အနှိပ်စက်ခံရ၍ ထူထပ်သောရာဂရှိလျက် တင့်တယ်သောအာရုံကို တင့်တယ်၏ဟု အဖန်ဖန်ရှုလေ့ရှိသောသူအား ဆဒ္ဓါ-ရိက ဟူသော အနှောင်အဖွဲ့သည် တိုးတက်သည့်အပြင် ခိုင်မြဲစေသည်။

မိစ္ဆာဝိတက်ငြိမ်းခြင်း၌ မွေ့လျော်၍ သတိရှိပြီးလျှင် အခါခပ်သိမ်း အသုဘအာရုံကို ပွားသောသူသည် မာရ်၏အနှောင်အဖွဲ့ကို ကင်းအောင်ပြုပြီး ဖြတ်နိုင်၏။

သုဘာနုပဿိနော-ဣဋ္ဌာရုံ၌ သုဘနိမိတ်ဟု ယူခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ကပ်ငြိသော စိတ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် တင့်တယ်၏ဟု အဖန်တလဲလဲ ရှုလေ့ရှိသူ။

ဘိယျော တဏှာ ပဝေုတိ-၌ တဏှာဟူသည် ခြောက်ဒွါရ၌ ဖြစ်သော တဏှာ။

ဝိတက္ကပဿမေ-မိစ္ဆာဝိတက် စသည်တို့၏ ငြိမ်းခြင်းဟု ဆိုအပ်သော အသုဘ ဆယ်ပါးလျှင် အာရုံရှိသော ဗုဒ္ဓမဇ္ဈိန် ရ၏။

မာရဗန္ဓနံ-တေဘူမကဝဋ်။

ဝိတက္ကပထိဒဿ=ဝိတက္ကဟိ မထိတော ဝိတက္ကမထိတော။ ဝိတက္က+မထိတ။

တိဗ္ဗရာဂဿ=တိဗ္ဗော ရာဂေါ ယဿာတိ တိဗ္ဗရာဂေါ။ တိဗ္ဗ+ရာဂ+ယ။

ဝိတက္ကပဿမေ=ဝိတက္ကနံ ဥပသမော ဝိတက္ကပဿမော။ဝိတက္က+ဥပသမ။

ဗျန္တိံ=ဝိဂတော အန္တော ဗျန္တော။ ဝိ+အန္တ။ဗျန္တော အဿ အတ္ထိတိ ဗျန္တိ။ ဗျန္တိ+ဤ။

မာရဗန္ဓနံ=မာရဿ ဗန္ဓနံ မာရဗန္ဓနံ။ မာရ+ဗန္ဓနံ။

ဣဋ္ဌဇနုဂဟပဏ္ဍိတဝတ္ထုပြီး၏။

၂၄-တဏှာဝက်။ ဂ-မာရဝတ္ထု

၃၅၁။ နိဋ္ဌင်္ဂတော အသန္တာသိ၊ ဝီတတဏှော အနင်္ဂဏော၊
အတ္တိန္ဒိ ဘဝသလ္လာနိ၊ အန္တိမေယံ သမုဿယော။

၃၅၂။ ဝီတတဏှော အနာဒါနော၊ နိရုတ္တိပဒကောဝိဒေါ။
အက္ခရာနံ သန္နိပါတံ၊ ဇညာ ပုဗ္ဗာပရာနိ စ။
သ ဝေ'အန္တိမသာရီရော၊ မဟာပညော မဟာပုရိသော'တိ ဝုစ္စတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဂန္ဓကုဋ္ဌိတိုက်မုခ်ဦး၌ လျောင်းနေသော
ရာဟုလာသာမဏေကို ဆင်ယောင်ဖန်ဆင်း၍ နှာမောင်းဖြင့် ဦးထိပ်ပေါ်ပစ်ချ
ပြီးလျှင် ထိတ်လန့်အောင် အော်ဟစ်သော မာရ်နတ်သားကို အကြောင်းပြု၍
ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည်
ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

နိဋ္ဌင်္ဂတော၊- ရဟန်းကိစ္စ ပြီးဆုံးခြင်းဟူသော အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီး
သူသည်။ အ သန္တာသိ၊ ထိတ်လန့်ခြင်းမရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝီတတဏှော၊
တဏှာကင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ အနင်္ဂဏော၊ ကိလေသာကင်းသည်။
ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဘဝသလ္လာနိ၊ အလုံးစုံသောဘဝသို့ရောက်ကြောင်း ရာဂစသော
ငြောင့်တို့ကို။ အတ္တိန္ဒိ၊ ဖြတ်ပြီ။ အယံ သမုဿယော၊ ဤခန္ဓာကိုယ်သည်။ အန္တိမေ၊
အဆုံးစွန်ဖြစ်၏။

ဝီတတဏှော၊ တဏှာကင်းသော။ အနာဒါနော၊ စွဲလမ်းခြင်းမရှိသော။
နိရုတ္တိပဒကောဝိဒေါ၊ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါစသော ပဋိသမ္ဘိဒါလေးပါး၌ လိမ္မာ
သော။ အက္ခရာနံ၊ အက္ခရာတို့၏။ သန္နိပါတံ၊ အပေါင်းကိုလည်း။ ဇညာ၊
သိ၏။ ပုဗ္ဗာပရာနိ စ၊ ရှေ့အက္ခရာဖြင့် နောက်အက္ခရာကို နောက်အက္ခရာ
ဖြင့် ရှေ့အက္ခရာတို့ကို။ ဇညာ၊ သိ၏။ အန္တိမသာရီရော၊ အဆုံးစွန်သော
ကိုယ်ခန္ဓာရှိသော။ သ-သော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဝေ၊ စင်စစ်။ မဟာပညောတိ ဝါ၊
ကြီးသော ပညာရှိသူဟူ၍လည်းကောင်း။ မဟာပုရိသောတိ ဝါ၊ မြတ်သော
ယောက်ျားဟူ၍လည်းကောင်း။ ဝုစ္စတိ၊ ခေါ်ဆိုအပ်၏။

စကားပြေ

ရဟန်းကိစ္စပြီးဆုံးခြင်း ဟူသော အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သူသည် ထိတ်လန့်ခြင်းလည်း မရှိ၊ တဏှာစသော ကိလေသာလည်းကင်း၏။ အလုံးစုံသောဘဝသို့ ရောက်ကြောင်း ရာဂစသော ငြောင့်တို့ကို ဖြတ်ပြီးဖြစ်၍ ဤခန္ဓာကိုယ်သည် အဆုံးစွန်ဖြစ်၏။

တဏှာကင်း၍ စွဲလမ်းခြင်းမရှိပဲ ပဋိသမ္ဘိဒါ လေးပါး၌ လိမ္မာပြီးလျှင် အက္ခရာတို့၏ အပေါင်းကိုလည်းကောင်း၊ ရွှေအက္ခရာဖြင့် နောက်အက္ခရာကို နောက်အက္ခရာဖြင့် ရွှေအက္ခရာကို သိသည်ဖြစ်၍ အဆုံးစွန် ဖြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်ရှိသူသည် စင်စစ် ကြီးမားသော ပညာရှိသူ ယောက်ျားမြတ်ဟူ၍ ခေါ်ဆိုထိုက်၏။

နိဋ္ဌင်္ဂတော-၌ နိဋ္ဌအရ အရဟတ္တဖိုလ်တည်း။

နိဋ္ဌင်္ဂတ-အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။

နိရုတ္တိပဒကောဝိဒေါ- နိရုတ္တိ ပဋိသမ္ဘိဒါနှင့် တကွ ပဋိသမ္ဘိဒါ လေးပါးတို့၌ လိမ္မာသောပုဂ္ဂိုလ်။

မဟာပညော - အစသာရှိ၍ အလယ်အဆုံး မရှိသော်လည်းကောင်း၊ အဆုံးသာရှိ၍ အလယ်အစ မရှိသော်လည်းကောင်း၊ အလယ်သာရှိ၍ အစ အဆုံးမရှိသော်လည်းကောင်း၊ လျှောက်ပတ်သော အက္ခရာကို ဖော်စွမ်းနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကြီးမြတ်သောပဋိသမ္ဘိဒါ လေးပါးနှင့် သီလက္ခန္ဓစသည်တို့ကို သိစွမ်းနိုင်သော ပညာနှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့်လည်းကောင်း မဟာပညမည်၏။

မဟာပုရိသော- ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော စိတ်ရှိသောကြောင့် ယောက်ျားမြတ်မည်၏။

နိဋ္ဌင်္ဂတော = နိဋ္ဌ(အရဟတ္တ)ဂတော နိဋ္ဌင်္ဂတော။ နိဋ္ဌ+ဂတ။

အသန္တာသီ = သန္တာသော အဿ အတ္တိဘိ သန္တာသီ။ သန္တာသ+ဤ။

န သန္တာသီ အသန္တာသီ။ န+သန္တာသီ။

ဝိတတဏှော = ဝိတာ တဏှာ ယဿာဘိ ဝိတတဏှော။ ဝိတ+တဏှာ+ယ။

အနင်္ဂဏော = နတ္ထိ အင်္ဂဏံ ယဿာဘိ အင်္ဂဏော။ န+အင်္ဂဏ+ယ။

ဘဝသလ္လာနိ = ဘဝံ(ဂါမိနိ)သလ္လာနိ ဘဝသလ္လာနိ။ ဘဝ+သလ္လ။

အနာဒါနော = နတ္ထိ အာဒါနံ ယဿာဘိ အနာဒါနော။ န+အာဒါန+ယ။

နိရုတ္တိပဒကောဝိဒေါ=နိရုတ္တိ ၈ ပဒံ ၈ နိရုတ္တိပဒံ။ နိရုတ္တိ+ပဒ။
 နိရုတ္တိပဒေသု ကောဝိဒေါ နိရုတ္တိပဒကောဝိဒေါ။နိရုတ္တိ-
 ပဒ+ကောဝိဒ။

အန္တိမသရီရော=အန္တိမံ သရီရံ အန္တိမသရီရံ။ အန္တိမ+သရီရ။
 အန္တိမသရီရံ အဿ အတ္တိတိ အန္တိမသရီရော။
 အန္တိမသရီရ+ဏ။

၂၄-တဏှာဝက်။ ၉-ဥပကာဇီဝကဝတ္ထု

၃၅၃။ သဗ္ဗဘိဘူ သဗ္ဗဝိဒ္ဓဟမသ္မိ၊ သဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု အနုပလိတ္တော။
 သဗ္ဗဉ္စဟော တဏှာက္ခယေ ဝိမုတ္တော၊ သယံ အဘိညာယ ကမုဒ္ဒိသေယျံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ဖိဂဒါဝုန်တောနှင့် ဗာရာဏသီပြည်
 အကြား ခရီးလမ်း၌ ဥပကမည်သော တက္ကတန်းကို အကြောင်းပြု၍ ဟော
 တော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ဥပကသည် ဘုရားရှင်၏စကားကို နှစ်သက်
 ခြင်းလည်း မရှိ၊ ဆန့်ကျင်ခြင်းလည်း မပြုပဲ ခေါင်းကိုညိတ်ပြီး လျှာကိုထုတ်ပြီး
 ထွက်သွား၏။

အနက်

အဟံ၊ ငါသည်။ သဗ္ဗဘိဘူ၊ အလုံးစုံသော တေဘူမကတရားကို နှိမ်နင်း
 သည်။ သဗ္ဗဝိဒ္ဓ၊ အလုံးစုံသော စတုဘူမက တရားသဘောကို သိသည်။ အသ္မိ၊
 ဖြစ်၏။ သဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု၊ အလုံးစုံသော တေဘူမက တရားတို့၌။ အနုပလိတ္တော၊
 ကပ်ငြိတွယ်တာခြင်း မရှိသည်။ အသ္မိ၊ ဖြစ်၏။ သဗ္ဗဉ္စဟော၊ အလုံးစုံသော
 တေဘူမကတရားတို့ကို စွန့်လျက်။ ဌိတော၊ တည်၏။ တဏှာက္ခယေ၊ တဏှာကုန်
 ခန်းရာ အရဟတ္တဖိုလ်၌။ ဝိမုတ္တော၊ ကိလေသာမှ လွတ်၏။ အယံ၊ ကိုယ်တိုင်။
 အဘိညာယ၊ ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် သိ၍။ ကံ၊ အဘယ်သူကို။ ဥဒ္ဒိသေယျံ၊ ဆရာ
 ဟူ၍ ညွှန်ပြအံ့နည်း။

စကားပြေ

ငါသည် အလုံးစုံသော တေဘူမကတရားတို့ကို နှိမ်နင်း၍ အလုံးစုံသော စတု-
 ဘူမကတရားတို့ကို သိ၏။ အလုံးစုံသော တေဘူမက တရားတို့၌ ကပ်ငြိတွယ်တာ
 ခြင်း မရှိ၊ ထိုတရားတို့ကို စွန့်လျက်တည်၏။ တဏှာကုန်ခန်းရာ အရဟတ္တဖိုလ်၌
 ကိလေသာမှ လွတ်သည့်ဖြစ်၍ ကိုယ်တိုင် ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် သိ၍ အဘယ်သူကို
 ဆရာဟု ညွှန်ပြအံ့နည်း။

သဗ္ဗဘိဘူ-၌ သဗ္ဗ-အရ တေဘူမကတရား။

သဗ္ဗဝိဒ္ဓ-၌ သဗ္ဗ-အရ စတုဘူမကတရား ရ၏။

သဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု-၌ သဗ္ဗ-အရ တေဘူမကတရား ရ၏။

သဗ္ဗဉ္စဟော-၌ သဗ္ဗ-အရ တေဘူမကတရား ရ၏။

တဏှက္ခယေ-အရ အရဟတ္တဖိုလ် ရ၏။

သဗ္ဗဘိဘူ- = သဗ္ဗေ အဘိဘဝတီတိ သဗ္ဗဘိဘူ။ သဗ္ဗ + အဘိ + ဘူ + ကိ။

သဗ္ဗဝိဒ္ဓ = သဗ္ဗေ ဝိဒတိ ဇာနာတီတိ သဗ္ဗဝိဒ္ဓ။ သဗ္ဗ + ဝိဒ် + ရူ။

သဗ္ဗဉ္စဟော = သဗ္ဗံ ဇဟတီတိ သဗ္ဗဉ္စဟော။ သဗ္ဗ + ဟာ + က။

ဥပကာဇီဝကဝတ္ထုပြီး၏။

၂၄-တဏှာဝဂ်။ ၁၀-သက္ကပဉ္စဝတ္ထု

၃၅၄။ သဗ္ဗဒါနံ ဓမ္မဒါနံ ဇိနာတိ၊ သဗ္ဗရသံ ဓမ္မရသော ဇိနာတိ။

သဗ္ဗရတိံ ဓမ္မရတိံ ဇိနာတိ၊ တဏှက္ခယော သဗ္ဗဒုက္ခံ ဇိနာတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဒါန ရသ ရတိတို့တွင် အဘယ်ကြောင့် တဏှာကုန်ရာ အရဟတ္တဖိုလ်သည် အမြတ်ဆုံး ဖြစ်သနည်းဟူသော ပြဿနာကို နှစ်ပေါင်းများစွာကြာမြင့်အောင် နတ်အများ အဖြေရှာမတွေ့သောကြောင့် နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်း၏ ပြဿနာအဖြစ်ဖြင့် သိကြားမင်းကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော သတ္တဝါတို့ တရားရကြသည်။

အနက်

သဗ္ဗဒါနံ၊ အလှူအားလုံးကို။ ဓမ္မဒါနံ၊ တရားအလှူသည်။ ဇိနာတိ၊ အောင်နိုင်၏။ သဗ္ဗရသံ၊ အရသာအားလုံးကို။ ဓမ္မရသော၊ တရားအရသာသည်။ ဇိနာတိ၊ အောင်နိုင်၏။ သဗ္ဗရတိံ၊ မွေ့လျော်ဖွယ်အားလုံးကို။ ဓမ္မရတိံ၊ တရား၌ မွေ့လျော်ခြင်းသည်။ ဇိနာတိ၊ အောင်နိုင်၏။ သဗ္ဗဒုက္ခံ၊ အလုံးစုံသောဆင်းရဲကို။ တဏှက္ခယော၊ တဏှာကုန်ရာ အရဟတ္တဖိုလ်သည်။ ဇိနာတိ၊ အောင်နိုင်၏။

စကားပြေ

အလှူအားလုံးကို တရားအလှူသည် အရသာအားလုံးကို တရားအရသာ သည် မွေ့လျော်ဖွယ်အားလုံးကို တရား၌မွေ့လျော်ခြင်းသည် အလုံးစုံဆင်းရဲကို တဏှာကုန်ရာ အရဟတ္တဖိုလ်သည် အောင်နိုင်၏။

သဗ္ဗဒါနံ ဓမ္မဒါနံ ဇီနာတိ

ဆွမ်းအလှူ၊ ဆေးအလှူ၊ ကျောင်းအလှူ၊ သင်္ကန်းအလှူတို့သည် တရားကို နာရ၍သာ ပြုနိုင်ကုန်၏။ တရားမနာရလျှင် ဆွမ်းစသောအလှူတို့ကို မပြုနိုင်။ ထို့ကြောင့် အလုံးစုံသောအလှူတို့ထက် တရားအလှူသည်သာ အမြတ်ဆုံးဟု ဆိုရပါသည်။ (တနည်း) ဘုရားပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ကို ချန်ထား၍ တကမ္ဘာလုံး ရွာသော မိုးရေမိုးပေါက်တို့ကို ရေတွက်နိုင်စွမ်းရှိတော်မူသော ပညာနှင့်ပြည့်စုံသော အရှင်သာရိပုတ္တရာ စသည်တို့ပင် မိမိ၏သဘောတရားဖြင့် သောတာပတ္တိ ဖိုလ်ကို ရခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ချေ။ အဿဇီစထရ်ဟောသော တရားကြောင့် သောတာပန်ဖြစ်၍ ဘုရားရှင်၏ တရားတော်ကြောင့် သာဓကပါရမီဉာဏ် တော်ကို မျက်မှောက်ပြုရပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဓမ္မဒါနတရားအလှူသည်သာ အမြတ်ဆုံးဟု ဆိုရာ၏။

သဗ္ဗရသံ ဓမ္မရသော ဇီနာတိ

အလုံးစုံသော ဂန္ဓရသစသည်တို့သည် နတ်တို့၏ နတ်သုဒ္ဓါအရသာပင် ဖြစ်သော်လည်း သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ကျစေ၍ ဆင်းရဲဒုက္ခကို ခံစားစံစားရ ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၏။ ဗောဓိပက္ခိယ (၃၇)ပါးတည်းဟူသော တရား အရသာသည်လည်းကောင်း၊ လောကုတ္တရာ (၉)ပါး တည်းဟူသော အရသာ သည်လည်းကောင်း သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲကိုကျော်လွန်၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက် စေနိုင်သောကြောင့် အလုံးစုံသော အရသာတို့တွင် တရားအရသာသည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်ပေသည်။

သဗ္ဗရတိ ဓမ္မရတိ ဇီနာတိ

သားနှင့်မွေ့လျော်ခြင်း၊ သမီးနှင့်မွေ့လျော်ခြင်း၊ မိန်းမနှင့်မွေ့လျော်ခြင်း၊ ယောက်ျားနှင့်မွေ့လျော်ခြင်း၊ အက အဆို အတီးနှင့်ပျော်ခြင်း စသော အပျော် တို့သည် သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ကျစေနိုင်ပြီး ဆင်းရဲကိုခံစားရခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်ပေသည်။ တရားဟောပုဂ္ဂိုလ် တရားနာသောပုဂ္ဂိုလ် စာချသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အတွင်း၌ဖြစ်ပေါ်လာသော ပီတိအဟုန်သည် တက်ကြွခြင်း မျက်ရည်ယိုခြင်း

ကြက်သီးမွေးညင်းထခြင်းတို့ကို ဖြစ်စေကာ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲ၏ အဆုံးကို ပြု၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်စေနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် တရားဖြင့် ပျော်မွေ့ခြင်း သည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်လေသည်။

တဏှာကွယော သဗ္ဗဒုက္ခံ ဗိနာတိ-တဏှာကုန်သဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အရဟတ္တဖိုလ်သည် အလုံးစုံသော ဝဋ်ဒုက္ခကို လွှမ်းမိုးနိုင်သောကြောင့် အမြတ် တရားတို့ထက် အမြတ်ဆုံးဟု ဆိုရပေသည်။

သက္ကပဉ္စဝတ္ထုပြီး၏။

၂၄-တဏှာဝဂ်။ ၁၁-အပုတ္တကသေဋ္ဌိဝတ္ထု

၃၅၅။ ဟနန္တိ ဘောဂါ ဒုဗ္ဗေဓံ၊ နော စ ပါရဂဝေသိနော။

ဘောဂတဏှာယ ဒုဗ္ဗေဓော၊ ဟန္တိ အညေဝ အတ္တနံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ပစ္စည်းများစွာရှိသော်လည်း မစားရက် မဝတ်ရက်ပဲ သေသောအခါ ပစ္စည်းအားလုံး မင်းဘဏ္ဍာအဖြစ် အသိမ်းခံရသော သား သမီး မရှိသောသဌေးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဘောဂါ၊ စည်းစိမ်တို့သည်။ ဒုဗ္ဗေဓံ၊ ပညာမဲ့သူကို။ ဟနန္တိ၊ ဖျက်ဆီးကုန်၏။ ပါရဂဝေသိနော၊ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော တဘက်ကမ်းကို ရှာမှီးသူတို့ကို။ ဘောဂါ၊ စည်းစိမ်တို့သည်။ နော ဟနန္တိ၊ မဖျက်ဆီးကုန်။ ဒုဗ္ဗေဓော၊ ပညာမဲ့သူသည်။ ဘောဂတဏှာယ၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာ၌ တပ်မက်မောခြင်းဖြင့်။ အညေ၊ သူတပါးတို့ ကို။ ဟန္တိ၊ ဣဝ၊ ဖျက်ဆီးသကဲ့သို့။ အတ္တနံ-အတ္တာနုမေဝ၊ မိမိကိုယ်ကိုသာလျှင်။ ဟန္တိ၊ ဖျက်ဆီး၏။

စကားပြေ

စည်းစိမ်တို့သည် ပညာမဲ့သူကို ဖျက်ဆီးနိုင်သော်လည်း နိဗ္ဗာန်ဟူသော ကမ်းတဘက်ကို ရှာမှီးသူတို့ကို မဖျက်ဆီးနိုင်။ ပညာမဲ့သောသူသည် စည်းစိမ်၌ တပ်မက်မောခြင်းဖြင့် သူတပါးတို့ကို ဖျက်ဆီးသကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ကိုလည်း ဖျက်ဆီး၏။

နော စ ပါရဂဝေသိနော— ဤ ပါရအရ နိဗ္ဗာန်ရ၏။

ပါရဂဝေသိနော= ပါရံ ဂဝေသတိ သီလေနာတိ ပါရဂဝေသိ။ ပါရ+
ဂဝေသိ+ဏိ။

အပုတ္တကသေဋ္ဌိဝတ္ထုပြီး၏။

၂၄-တဏှာဝဂ်။ ၁၂-အင်္ဂုရဝတ္ထု

၃၅၆။ တိဏဒေါသာနိ ခေတ္တာနိ၊ ရာဂဒေါသာ အယံ ပဇာ။
တဿှာ ဟိ ဝိတရာဂေသု၊ ဒိန္နံ ဟောတိ မဟပ္ပလံ။

၃၅၇။ တိဏဒေါသာနိ ခေတ္တာနိ၊ ဒေါသဒေါသာ အယံ ပဇာ။
တဿှာ ဟိ ဝိတဒေါသေသု၊ ဒိန္နံ ဟောတိ မဟပ္ပလံ။

၃၅၈။ တိဏဒေါသာနိ ခေတ္တာနိ၊ မောဟဒေါသာ အယံ ပဇာ။
တဿှာ ဟိ ဝိတမောဟေသု၊ ဒိန္နံ ဟောတိ မဟပ္ပလံ။

၃၅၉။ တိဏဒေါသာနိ ခေတ္တာနိ၊ ဣစ္ဆာဒေါသာ အယံ ပဇာ။
တဿှာ ဟိ ဝိဂတိစ္ဆေသု၊ ဒိန္နံ ဟောတိ မဟပ္ပလံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် တုသိတာနတ်ပြည်တွင် ပဏ္ဍု-
ကမ္မလာကျောက်ဖြာ၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သာသနာပကာလတွင် ကြီး-
ကျယ်သော အလှူပေးခဲ့သော်လည်း သာသနာတွင်း၌ အနည်းငယ်မျှသော
အလှူကိုပေးသူ၏ တန်ခိုးအာနုဘော်ကို မမီနိုင်သော အင်္ဂုရနတ်သားကို
အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ အင်္ဂုရနှင့် ဣန္ဒကနတ်သားတို့ သောတာပန် စသည်
ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ခေတ္တာနိ၊ လယ်ယာတို့ကို။ တိဏဒေါသာနိ၊ မြက်ပေါင်းတို့သည် ဖျက်ဆီး
ကုန်၏။ အယံ ပဇာ၊ ဤသတ္တဝါအပေါင်းတို့ကို။ ရာဂဒေါသာ၊ ရာဂသည်
ဖျက်ဆီး၏။ တဿှာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝိတရာဂေသု၊ ရာဂကင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌။
ဒိန္နံ၊ ပေးလှူခြင်းသည်။ မဟပ္ပလံ၊ အကျိုးကြီးသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ခေတ္တာနိ၊ လယ်ယာတို့ကို။ တိဏဒေါသာနိ၊ မြက်ပေါင်းပင်တို့သည် ဖျက်
ဆီးကုန်၏။ အယံ ပဇာ၊ ဤသတ္တဝါအပေါင်းကို။ ဒေါသ ဒေါသာ၊ ဒေါသသည်

ဖျက်ဆီး၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်၊ ဝိတဒေါသေသု၊ ဒေါသကင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်
တို့၌။ ဒိန္နံ၊ ပေးလှူခြင်းသည်။ မဟပ္ပလံ၊ အကျိုးကြီးသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ခေတ္တာနိ၊ လယ်ယာတို့ကို။ တိဏဒေါသာနိ၊ မြက်ပေါင်းတို့သည် ဖျက်ဆီး
ကုန်၏။ အယံ ပဇာ၊ ဤသတ္တဝါအပေါင်းကို။ မောဟဒေါသာ၊ မောဟသည်
ဖျက်ဆီး၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝိတဒမာဟေသု၊ မောဟကင်းသောပုဂ္ဂိုလ်
တို့၌။ ဒိန္နံ၊ ပေးလှူခြင်းသည်။ မဟပ္ပလံ၊ အကျိုးကြီးသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ခေတ္တာနိ၊ လယ်ယာတို့ကို။ တိဏဒေါသာနိ၊ မြက်ပေါင်းတို့သည် ဖျက်ဆီး
ကုန်၏။ အယံ ပဇာ၊ ဤသတ္တဝါအပေါင်းကို။ ဣစ္ဆာ ဒေါသာ၊ အလိုရမက်သည်
ဖျက်ဆီး၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝိဂတိဇ္ဈေသု၊ အလိုရမက်ကင်းသောပုဂ္ဂိုလ်
တို့၌။ ဒိန္နံ၊ ပေးလှူခြင်းသည်။ မဟပ္ပလံ၊ အကျိုးကြီးသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

စကားပြေ

လယ်ယာတို့ကို မြက်ပေါင်းတို့ ဖျက်ဆီးကုန်၏။ သတ္တဝါအပေါင်းကို နှစ်
ဒေါသ မောဟနှင့် အလိုရမက်တို့ ဖျက်ဆီးကုန်၏။ ထို့ကြောင့် နှစ် ဒေါသ
မောဟနှင့် အလိုရမက်ကင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ လှူဒါန်းခြင်းသည် အကျိုး
ကြီး၏။

စပါးစိုက်ပျိုးသောလယ်တို့၌ ပေါင်းပင်မြက်ပင်များ ပေါများလျှင် အသီး
များမဖွံ့ဖြိုးနိုင်သကဲ့သို့ သတ္တဝါတို့ကို အတွင်း၌ ဖြစ်သောရာဂစသည် ဖျက်ဆီး၏။
ထိုရာဂစသည်ဖြင့် နှိပ်စက်ခံရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ပေးလှူခြင်းသည် အကျိုး
မများ။ အာသဝေါ ကုန်ခန်းပြီးသော ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်တို့အား လှူဒါန်းခြင်းသည်
အကျိုးများ၍ ဖွံ့ဖြိုးကြီးပွားနိုင်သည်။

တိဏဒေါသာနိ=တိဏေဟိ ဒေါသာနိ တိဏဒေါသာနိ။ တိဏ+ဒေါသ။

မဟပ္ပလံ=မဟန္တံ ဖလံ ယဿာတိ မဟပ္ပလံ။ မဟန္တံ+ဖလံ+ယ။

ဝိဂတိဇ္ဈေသု=ဝိဂတာ ဣစ္ဆာ ယဿာတိ ဝိဂတိဇ္ဈေသု။ ဝိဂတိ+ဣစ္ဆာ+ယ

အကုရ ဝတ္ထုပြီး၏။

တဏှာဝဂ်ပြီး၏။

၂၅-ဘိက္ခုဝဂ်

၁-ပဉ္စဘိက္ခုဝတ္ထု

၃၆၀။ စက္ခုနာ သံဝရော သာဓု၊ သာဓု သောတေန သံဝရော။
ဃာနေန သံဝရော သာဓု၊ သာဓု ဇိဝှိယ သံဝရော။

၃၆၁။ ကာယေန သံဝရော သာဓု၊ သာဓု ဝါစာယ သံဝရော။
မနုဿ သံဝရော သာဓု၊ သာဓု သဗ္ဗတ္ထ သံဝရော။
သဗ္ဗတ္ထ သံဝတော ဘိက္ခု၊ သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် စက္ခုစသော ငါးဒွါရတို့တွင် တခုခုကိုသာ
စောင့်ထိန်းပြီးလျှင်မိမိစောင့်ထိန်းသော ဒွါရသည်သာ အမြတ်ဆုံးဟု ငြင်းခုံနေ
ကြသော ရဟန်းငါးပါးတို့ကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ရဟန်းငါးပါးတို့ သောတာပန်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

စက္ခုနာ၊ စက္ခုဒွါရဖြင့်။ သံဝရော၊ အကုသိုလ်မဖြစ်ရန် စောင့်စည်း ပိတ်ဆို့
ခြင်းသည်။ သာဓု၊ ကောင်း၏။ သောတေန၊ သောတဒွါရဖြင့်။ သံဝရော၊
သည်။ သာဓု၊ ကောင်း၏။ ဃာနေန၊ ဃာနဒွါရဖြင့်။ သံဝရော၊ သည်။
သာဓု၊ ကောင်း၏။ ဇိဝှိယ၊ ဇိဝှိဒွါရဖြင့်။ သံဝရော၊ သည်။ သာဓု၊ ကောင်း၏။
ကာယေန၊ ကာယဒွါရဖြင့်။ သံဝရော၊ သည်။ သာဓု၊ ကောင်း၏။ ဝါစာယ၊
ဝစီဒွါရဖြင့်။ သံဝရော၊ သည်။ သာဓု၊ ကောင်း၏။ မနုဿ၊ မနောဒွါရဖြင့်။
သံဝရော၊ သည်။ သာဓု၊ ကောင်း၏။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသောဒွါရတို့၌။ သံဝတော၊
စောင့်စည်း ပိတ်ဆို့ နိုင်သော။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ သဗ္ဗဒုက္ခာ၊ ဆင်းရဲ
အားလုံးမှ။ ပမုစ္စတိ၊ လွတ်မြောက်နိုင်၏။

စကားပြေ

စက္ခု သောတ ဃာန ဇိဝှိ ကာယ ဟူသော ပဿာဒဒွါရနှင့် ကာယ ဝစီ
မနောဟူသော စောပနာဒွါရ ဤရှစ်ပါးသောဒွါရတို့၌ အကုသိုလ်မဖြစ်ရန် စောင့်
စည်းပိတ်ဆို့ခြင်းသည် ကောင်း၏။ ရှစ်ပါးသော သံဝရဒွါရတို့၌ စောင့်စည်း
ပိတ်ဆို့ နိုင်သောရဟန်းသည် ဆင်းရဲအားလုံးမှလွတ်မြောက်နိုင်သည်။

စက္ခုနာ သံဝရော သာဓု-စက္ခုဒွါရ၌ ဣဋ္ဌာရုံ ထင်လာသော် ရာဂမဖြစ်ရန် အနိဋ္ဌာရုံ ထင်လာသော် ဒေါသမဖြစ်ရန် အာရုံကို အသင့်အားဖြင့် မရှုသော် မောဟမဖြစ်ရန် ထိုဒွါရကို စောင့်ခြင်း ပိတ်ခြင်း လုံခြုံစေခြင်း ကိုဆိုလိုပါသည်။

မှတ်ဖွယ်-စက္ခုဒွါရစသော ဒွါရတို့၌ သံဝရ, အသံဝရ မဖြစ်နိုင်၊ ဇောဖြစ် ချိန်၌သာ သံဝရ, အသံဝရ ဖြစ်နိုင်သည်။

မစောင့်စည်းသော အကုသိုလ်ဇောဖြစ်လျှင် မယုံကြည်မှု သည်းမခံမှု ပျင်းရိမှု သတိကင်းမှု တွေဝေမှုတရား ငါးပါးဖြစ်ပေါ်သည်။

စောင့်စည်းသော ကုသိုလ်ဇောဖြစ်လျှင် ယုံကြည်မှု သည်းခံမှု လုံ့လရှိမှု သတိနှင့် ဉာဏ်တရား ငါးပါးဖြစ်ပေါ်လာသည်။

ကာယေန သံဝရော- ကာယအရ ပသာဒကာယ, စောပနာကာယဖြစ်သော ကာယဒွါရ ရ၏။ စောပနာဒွါရအရာ၌ ကာယဒွါရသည် စောပနာဒွါရလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော ပါဏာတိပါတ အဒိန္နာဒါန ကာမေသုမိစ္ဆာစာရတို့နှင့် တကွ အကုသိုလ်ဝီထိ၌ ဖြစ်လတ်သော် အသံဝရဖြစ်၍ ကုသိုလ်ဝီထိ၌ ပါဏာတိ ပါတ စသည်မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းဖြစ်လတ်သော် သံဝရ ဖြစ်ပေသည်။

ဝါစာယသံဝရော-ဝစီဒွါရသည် စောပနာဝါစာနှင့်တကွ မုသာဝါဒစသည်တို့ ဖြစ်ပေါ်လတ်သော် အသံဝရဖြစ်၍ မုသာဝါဒစသည်မှ ရှောင်ကြဉ်လတ်သော် သံဝရဖြစ်ပေသည်။

မနသာ သံဝရော-မနောဒွါရသည် ဇောစိတ်မှတစ်ပါးသောစိတ်နှင့် အဘိဇ္ဈာ စသည်တို့ ဖြစ်ခြင်းမရှိ၊ မနောဒွါရဝယ် ဇောခဏ၌ဖြစ်သော အဘိဇ္ဈာစသည် တို့ဖြင့် အသံဝရဖြစ်၍ အနဘိဇ္ဈာ စသည်တို့ဖြင့် သံဝရဖြစ်ပေသည်။

သာဓု သဗ္ဗတ္ထ သံဝရော- ၌ သဗ္ဗတ္ထ အရ စက္ခု သောတ ဃာန ဇီဝါ ကာယ ဝါစာ မနဟူသော အလုံးစုံသော ဒွါရ ရ၏။

ပဉ္စဘိက္ခုဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၅-ဘိက္ခုဝဂ်။ ၂-ဟံသဿာတကဘိက္ခုဝတ္ထု

၃၆၂။ ဟတ္ထသံယတော ပါဒသံယတော၊ ဝါစာသံယတော သံယတုတ္တမော။
အဇ္ဈတ္တရတော သမာဟိတော၊ ဧကောသန္တုသိတော တမာဟုဘိက္ခု။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည်သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အစီရဝတီမြစ်ကမ်းနားတွင် ရေချိုးနေစဉ်

ဟသံတကောင်ကို ထိမှန်အောင် ခဲဖြင့်ပစ်နိုင် မပစ်နိုင် ငြင်းခုံပြီး မိမိတို့ ခြေရင်း၌ သေပြီးကျအောင်ပစ်သော ဗာရာဏသီပြည်သား ရဟန်းငယ်တပါးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနိက္ခ

ယော၊ အကြင်သူသည်။ ဟတ္ထသံယတော၊ လက်ကိုစောင့်စည်း၏။ ပါဒသံယတော၊ ခြေကိုစောင့်စည်း၏။ ဝါစာသံယတော၊ နှုတ်ကိုစောင့်စည်း၏။ သံယတုတ္တမော၊ ဦးခေါင်း မျက်ခုံးစသော တကိုယ်လုံးကိုစောင့်စည်း၏။ အဗ္ဗတ္တရတော၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းပွားများခြင်း၌ မွေ့လျော်၏။ သမာဟိတော၊ တည်ကြည်သောစိတ်ရှိ၏။ ဧကော၊ တယောက်တည်းနေလေ့ရှိသည်။ ဟုတော၊ ဖြစ်၍။ သန္တုသိတော၊ မိမိရသောတရားဖြင့် အလွန်နှစ်သက်သောစိတ်ရှိ၏။ တံ၊ ထိုသူကို။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းဟူ၍။ အာဟု၊ ဆိုကုန်၏။

စကားပြေ

လက်၊ ခြေ၊ နှုတ်၊ ဦးခေါင်း၊ မျက်ခုံးစသော တကိုယ်လုံးကိုစောင့်စည်း၏။ ကမ္မဋ္ဌာန်းပွားများမှု၌ မွေ့လျော်လျက် တည်ကြည်သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ တယောက်တည်းနေကာ မိမိရသောတရား၌ အလွန်နှစ်သက်သော စိတ်ရှိသူကို ရဟန်းဟု ဆိုကြကုန်၏။

ဟတ္ထသံယတော—လက်ဖြင့် သူတပါးတို့အား ကစားလို၍ လည်းကောင်း၊ မုန်း၍လည်းကောင်း ရိုက်ခြင်းစသည်ကို မပြုပဲ စောင့်စည်းခြင်းတည်း။

ပါဒသံယတော—ခြေဖြင့် သူတပါးတို့အား ကစားလို၍ လည်းကောင်း၊ မုန်း၍လည်းကောင်း ကန်ခြင်းစသည်ကို မပြုပဲ စောင့်စည်းခြင်းတည်း။

ဝါစာသံယတော—ဝစီဒုစရိုက်လေးပါးကို မပြောမိရန် စောင့်စည်းခြင်းတည်း။

သံယတုတ္တမော—ကိုယ်လှုပ်ခြင်း ဦးခေါင်းလှုပ်ခြင်း မျက်ခုံးချိခြင်း စသည်ကို မပြုပဲ စောင့်စည်းခြင်းတည်း။

အဗ္ဗတ္တရတော—အဗ္ဗတ္တအရ ဂေါစရဗ္ဗတ္တဟု ဆိုအပ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းပွားများခြင်းရ၏။

သန္တုသိတော—အရ ကလျာဏပုထုဇဉ်နှင့်တကွ အရိယာ ၈-ယောက် ရ၏။

သန္တုသိတနှင့် ကေန္တသန္တုသိတ

ကလျာဏပုထုဇဉ်မှစ၍ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ၇-ယောက်တို့သည် မိမိရသော တရားဖြင့် နှစ်သက်နေသောကြောင့် သန္တုသိတမည်၏။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား ကေန္တသန္တုသိတမည်၏။

မိုးကောင်းခြင်း - ဘုရင်နှင့် မိဖုရားစသည်တို့ ငါးပါးသီလစောင့်ထိန်းသဖြင့် ကုရုတိုင်း ဣန္ဒပတ္တမြို့၌ မိုးကောင်းသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆၁။)

ဟတ္ထသံယတော = ဟတ္ထေန သံယတော ဟတ္ထသံယတော။ ဟတ္ထ + သံယတ။

သံယတုတ္တမော = သံယကာနံ ဥတ္တမော သံယတုတ္တမော။ သံယတ + ဥတ္တမ။

ဟံသဃာတကဘိက္ခု ဝတ္ထုပြီး၏။

၂၅-ဘိက္ခုဝဂ်။ ၃-ကောကာလိကဝတ္ထု

၃၆၃။ ယော မုခသံယတော ဘိက္ခု၊ မန္တဘာဏီ အနုဒ္ဓတော။

အတ္ထံ ဓမ္မဉ္စ ဒီပေတိ၊ မဓုရံ တဿ ဘာသိတံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါးတို့ကို ဆဲရေးသောကြောင့် အရှင်လတ်လတ်မြေမျိုပြီး ပဒုမင်္ဂသို့ကျသော ကောကာလိကကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်ဖြစ်ကြ သည်။

အနိဂ်

ယော ဘိက္ခု၊ အကြင်ရဟန်းသည်။ မုခသံယတော၊ နှုတ်ကိုစောင့်စည်း၏။ မန္တဘာဏီ၊ ပညာဖြင့်ဆင်ခြင်ပြောဆိုလေ့ရှိ၏။ အနုဒ္ဓတော၊ မပျံ့လွင့်ပဲ ငြိမ်းအေးသောစိတ်ရှိ၏။ အတ္ထဉ္စ၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်းကောင်း။ ဓမ္မဉ္စ၊ ပါဠိကိုလည်းကောင်း။ ဒီပေတိ၊ ဟောပြတတ်၏။ တဿ၊ ထိုရဟန်း၏။ ဘာသိတံ၊ ဟောပြသောစကားသည်။ မဓုရံ၊ သာယာနာပျော်ဖွယ်ရှိ၏။

စကားပြေ

စောင့်စည်းသောနှုတ်ရှိ၍ ပညာဖြင့်ဆင်ခြင်ပြောဆိုလေ့ရှိပြီးလျှင် မပျံ့လွင့်ပဲ ငြိမ်းအေးသောစိတ်ရှိကာ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို လည်းကောင်း ပါဠိကို လည်း

ကောင်း ဟောပြောတတ်သောရဟန်း၏ ဟောပြောသောစကားသည် သဒ္ဓယာ နာပျော်ဖွယ်ရှိ၏။

မုခသံယတော-ကျွန်ုပ်တို့စဉ်းစားစသည်တို့ကိုပင် သင်သည်အမျိုးယုတ်တည်း၊ သီလမရှိဟုမပြောပဲ နှုတ်ကိုစောင့်စည်း၏။

မန္တဘာဏီ-၌ မန္တအရ ပညာရ၏။ မန္တဘာဏီ-အရ ပညာဖြင့်နှိုင်းချိန်၍ ပြောလေ့ရှိသူ။

အနုဒ္ဓတော- ငြိမ်းအေးသောစိတ်ရှိသူ။

အတ္ထံ ဓမ္မဉ္စ ဒီပေတိ- အတ္ထဟူသည် ဘာသိတတ္ထ ဆိုလိုရင်းအနက်အဓိပ္ပာယ် တည်း။

ဓမ္မ-အရ ဒေသနာဓမ္မဟူသော ဘုရားဟောတော်မူရင်း ပါဠိတော်တည်း။

မဇ္ဈိကဘာသိတ- ဘုရားဟောတော်မူသော ပါဠိတော်မူမှန်နှင့် ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပာယ်မှန်ကန်လျှင် မဇ္ဈိကဘာသိတဖြစ်သည်။

မန္တဘာဏီ = မန္တယ ဘဏတိ သီလေနာတိ မန္တဘာဏီ။ မန္တာ + ဘဏ + ကီ။

ကောကာလိကဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၅-ဘိက္ခုဝဂ်။ ၄-ဓမ္မရာမဝတ္ထု

၃၆၄။ ဓမ္မရာမော ဓမ္မရတော၊ ဓမ္မံ အနုဝိစိန္တယံ။

ဓမ္မံ အနုဿရံ ဘိက္ခု၊ သဒ္ဓမ္မာ န ပရိဟာယတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် နောင်လေးလလွန်လျှင် ဘုရားရှင်ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော့အံ့ ဟူသောစကားကိုကြားသော် အချို့သောရဟန်းများက ဘုရားရှင်ကို ခြံရံလျက် လှည့်လည်ကြ၍ အချို့သောရဟန်းများက ငိုပြီး အချို့သောရဟန်း များက တရားသံဝေဂယူကြသော်လည်း ဘယ်ရဟန်းကိုမျှမကပ်ပဲတရားကိုသာ ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းနေသော ဓမ္မရာမထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော် မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ဓမ္မရာမထေရ် ရဟန္တာဖြစ်သည်။

အနက်

ဓမ္မာရာမော၊ သမထဝိပဿနာတရားလျှင် မွေ့လျော်ရာရှိသော။ ဓမ္မရတော၊ သမထဝိပဿနာတရား၌ မွေ့လျော်တတ်သော။ ဓမ္မံ၊ တရားကို။ အနုဝိစိန္တယံ- အနုဝိစိန္တယန္တော၊ အဖန်ဖန်ကြံစည်သော။ ဓမ္မံ၊ တရားကို။ အနုဿရံ- အနုဿရန္တော၊ အောက်မေ့တတ်သော။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ သဒ္ဓမ္မာ၊ ဗောဓိပက္ခိယတရား၃၇-ပါးမှ။ န ပရိယာယတိ၊ မဆုတ်ယုတ်။

စကားပြေ

သမထဝိပဿနာတရားကို အာရုံပြုသောအားဖြင့်မွေ့လျော်၍ အဖန်ဖန်ကြံစည်ကာ အောက်မေ့နေသောရဟန်းသည် သူတော်ကောင်းတရား ဗောဓိပက္ခိယမှ မဆုတ်ယုတ်နိုင်။

ဓမ္မာရာမော၊ ဓမ္မရတော၊ ဓမ္မံ အနုဝိစိန္တယံ၊ ဓမ္မံ အနုဿရံ ဘိက္ခု-၌ ဓမ္မ-အရ သမထဝိပဿနာတရားရ၏။

သဒ္ဓမ္မာ န ပရိယာယတိ- ၌ သဒ္ဓမ္မာအရ ဗောဓိပက္ခိယတရား ၃၇-ပါးနှင့် လောကုတ္တရာတရား ၉-ပါးရ၏။

ဓမ္မာရာမော = ဓမ္မော အာရာမော ယဿာတိ ဓမ္မာရာမော။
ဓမ္မ+အာရာမ+ယ။

ဓမ္မရတော = ဓမ္မေ ရတော ဓမ္မရတော ။ဓမ္မ+ရတ။

အနုဝိစိန္တယံ = အနု+ဝိ+စိန္တ+ဏယ+အန္တ။

ဓမ္မာရာမတ္ထေရဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၅-ဘိက္ခုဝဂ်။ ၅-ဝိပက္ခသေဝကဘိက္ခုဝတ္ထု

၃၆၅။ သလာဘံ နာတိမညေယျ၊ နာညေသံ ပိဟယံ စရေ။
အညေသံ ပိဟယံ ဘိက္ခု၊ သမာဓိံ နာဓိဂစ္ဆတိ။

၃၆၆။ အပ္ပလာဘောပိစေ ဘိက္ခု၊ သလာဘံ နာတိမညတိ။
တံ ဝေ ဒေဝါပသံသန္တိ၊ သုဒ္ဓါဇိဝိံ အတန္တိတံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဒေဝဒတ်ဂိုဏ်းဝင် ရဟန်းနှင့်ပေါင်း

သင်းပြီးလျှင် ၎င်းတို့၏ လာဘ်ကို သုံးဆောင်နေသော ရဟန်းတပါးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

သလာဘံ၊ မိမိရမည့်လာဘ်လာဘကို။ နာတိမညေယျ၊ မတရားရှာမှီးသော လာဘ်ကဲ့သို့ စက်ဆုပ်ဖွယ်မဖြစ်စေရာ။ အညေသံ၊ သူတပါးတို့၏။ လာဘံ၊ လာဘ်ကို။ ပိဟယံ·ပိဟယန္တော၊ နှစ်သက်တောင့်တလျက်။ န စရေ၊ မကျင့်ရာ။ အညေသံ၊ သူတပါး တို့၏။ လာဘံ၊ လာဘ်ကို။ ပိဟယံ ပိဟယန္တော၊ နှစ်သက်တောင့်တသော။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ သမာဓိ၊ ဥပစာရသမာဓိ အပ္ပနာသမာဓိကို။ နာဓိဂစ္ဆန္တိ၊ မရနိုင်။

ဘိက္ခု။ ရဟန်းသည်။ အပ္ပလာဘောပိ၊ လာဘ်လာဘနည်းသော်လည်း။ သလာဘံ၊ မိမိရမည့်လာဘ်လာဘကို။ စေ နာတိမညေတိ၊ မတရားရှာမှီးသောလာဘ်ကဲ့သို့ စက်ဆုပ်ဖွယ် မဖြစ်စေခြင်းအံ့။ သုဒ္ဓါဇိဝီ၊ အသက်မွေးမှု စင်ကြယ်သော။ အတန္တိတံ၊ မပျင်းမရိ လုံ့လရှိသော။ တံ၊ ထိုရဟန်းကို။ ဒေဝါ၊ နတ်တို့သည်။ ဝေ၊ စစ်စစ်။ ပသံသန္တိ၊ ချီးမွမ်းကုန်၏။

စကားပြေ

မိမိရမည့်လာဘ်လာဘကို မတရားရှာမှီးသော လာဘ်ကဲ့သို့ စက်ဆုပ်ဖွယ်လည်း မဖြစ်စေရာ၊ သူတပါးလာဘ်ကို မနှစ်သက် မတောင့်တရာ။ သူတပါး လာဘ်လာဘကို နှစ်သက်တောင့်တသူသည် ဥပစာရသမာဓိ အပ္ပနာသမာဓိကို မရနိုင်။

မတရားရှာမှီးသော လာဘ်သည် စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြစ်သကဲ့သို့ မိမိ၏ လာဘ်လာဘသည် နည်းသော်လည်း စက်ဆုပ်ဖွယ်မဖြစ်စေရာ၊ အသက်မွေးစင်ကြယ်၍ မပျင်းမရိ လုံ့လရှိသောရဟန်းကို နတ်တို့သည် ဧကန်ချီးမွမ်းကုန်၏။

သလာဘံ နာတိမညေယျ—အိမ်စဉ်အတိုင်း ဆွမ်းခံခြင်းကို မပြုပဲ ဆေးကုခြင်းစသော ၂၁-ပါးသော အနေသနဖြင့် အသက်မွေးသောသူ၏ လာဘ်လာဘသည် စက်ဆုပ်အပ်သည်မည်၏။ ထိုစက်ဆုပ်ဖွယ် အသက်မွေးမှုကို မပြုပဲ အိမ်စဉ်အတိုင်းဆွမ်းခံ၍ မိမိ ရရသမျှလာဘ်လာဘကို မစက်ဆုပ်ရာ။

သမာဓိံ နာဓိဂစ္ဆတိ—သုတပါးတို့၏လာဘ်လာဘကို တောင့်တသောပုဂ္ဂိုလ် သုတပါး၏ လာဘ်ကိုလည်းကောင်း သုတပါးလာဘ်နှင့် တူသော လာဘ်ကို လည်းကောင်း ရမ္မ၌ ကြောင့်ကြစိုက်နေသျှင် ဥပစာရသမာဓိ အပ္ပနာသမာဓိကို မရနိုင်။

သလာဘံ နာတိမညတိ—ဆင်းရဲချမ်းသာမရွေး အိမ်၌အတိုင်း ဆွမ်းခံသော ရဟန်းသည် လာဘ်နည်းသော်လည်း မိမိလာဘ်ကို မစက်ဆုပ်၊ ထိုရဟန်းကို မပျင်းမရိ စင်ကြယ်သော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှ ရှိ၏ဟု နတ်များချီးမွမ်း ကုန်၏။

သလာဘံ = သဿ အတ္တနော လာဘော သလာဘော။ သ + လာဘ။

အပ္ပလာဘော = အပ္ပေါ လာဘော တေဿာတိ အပ္ပလာဘော။

ဝိပက္ခသေဝကဘိက္ခုဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၅-ဘိက္ခုဝဂ်။ ၆-ပဉ္စဂ္ဂဒါယကဗြာဟ္မဏ ဝတ္ထု

၃၆၇။ သဗ္ဗသော နာမရူပသ္မိံ၊ ယဿ နတ္ထိ မမာယိတံ။

အသတာ စ န သောစတိ၊ သ ဝေ ဘိက္ခုတိ ဝုစ္စတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန် ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေဘော်မှစ၍ လယ်ဦး တလင်းဦး စသောအဦး ငါးမျိုးကို လှူလေ့ ရှိသောပုဏ္ဏားကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ပုဏ္ဏား ဇနီးမောင်နှံနှစ်ယောက် အနာဂါမ်ဖြစ် ကြသည်။

အနက်

ယဿ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား။ သဗ္ဗသော၊ အလုံးစုံသော။ နာမရူပသ္မိံ၊ နာမ်တရား ရုပ်တရား၌။ မမာယိတံ၊ ငါ၊ ငါ၏ ဥစ္စာဟုစွဲလမ်းမှုသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ အသတာ စ၊ နာမ်ရုပ်ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်သဖြင့်။ န သောစတိ၊ မစိုးရိမ်။ သ သော။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဝေ၊ စင်စစ်။ ဘိက္ခုတိ၊ ရဟန်းစစ်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

စကားပြေ

အလုံးစုံသောနာမ်တရား ရုပ်တရား၌ ငါ၊ ငါ၏ဥစ္စာဟု စွဲလမ်းမှုမရှိ သဖြင့် နာမ်ရုပ်ပျက်သော်လည်း စိုးရိမ်မှုမရှိသူကို ရဟန်းစစ်ဟု ဆိုထိုက်၏။

အဦးငါးပါး

- (၁) ခေတ္တဂ္ဂ-လယ်၌ ကောက်ဦး အလှူ။
- (၂) ခလဂ္ဂ-ကောက်နယ်တလင်းဦး အလှူ။
- (၃) ခလဘဏ္ဍဂ္ဂ-တလင်း၌ ကောက်စပါးဦးအလှူ။
- (၄) ကုမ္ဘဂ္ဂ-ထမင်းအိုး ဦးအလှူ။
- (၅) ပါတဂ္ဂ-ထမင်းခူးဦး အလှူ။

မမာယိတံ=မမာယတိတိ မမာယိတံ။ မမ+အာယ+တ။

ပဉ္စဂုဒါယကဗြာဟ္မဏဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၅-ဘိက္ခုဝဂ်။ ၇-သမ္မဟုလဘိက္ခုဝတ္ထု

- ၃၆၈။ မေတ္တာဝိဟာရီ ယော ဘိက္ခု၊ ပသန္နော ဗုဒ္ဓသာသနော။
အဓိဂစ္ဆေ ပဒံ သန္တံ၊ သင်္ခါရူပသမံ သုခံ။
- ၃၆၉။ သိဉ္စ ဘိက္ခု ဣမံ နာဝံ၊ သိတ္တာ တေ လဟုမေဿတိ။
ဆေတွာ ရာဉ္စ ဒေါသဉ္စ၊ တတော နိဗ္ဗာနမေဟိသိ။
- ၃၇၀။ ပဉ္စ ဆိန္နေ ပဉ္စ ဇဟေ၊ ပဉ္စ ဧတ္တရိ ဘာဝယေ။
ပဉ္စ သင်္ဂါတိဂေါ ဘိက္ခု၊ သြဿတိဏ္ဍောတိ ဝုစ္စတိ။
- ၃၇၁။ ဈာယ ဘိက္ခု မာ ပမာဒေါ၊ မာ တေ ကာမဂုဏေ ရမေဿ ဖိတ္တံ။
မာ လောဟဂုဋ္ဌံ ဂိလီ ပမတ္ထော၊ မာ ကန္တိ ဒုက္ခမိဒန္တိ ဒယ္ယမာနော။
- ၃၇၂။ နတ္ထိ ဈာနံ အပညဿ၊ ပညာ နတ္ထိ အဈာယတော။
ယမ္ပိ ဈာနဉ္စ ပညာ စ၊ သ ဝေ နိဗ္ဗာနသန္တိကေ။
- ၃၇၃။ သုညာဂါရံ ပဝိဋ္ဌဿ၊ သန္တစိတ္တဿ ဘိက္ခုနော။
အမာနုသီ ရတံ ဟေတိ၊ သမ္မာ ဓမ္မံ ဝိပဿတော။
- ၃၇၄။ ယတော ယတော သမ္မသတိ၊ ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယံ။
လဘတိ ပီတိပါမေဇဇံ၊ အမတံ တံ ဝိဇေနတံ။
- ၃၇၅။ ကတြာယမာဒိ ဘဝတိ၊ ဣဓ ပညဿ ဘိက္ခုနော။
ဣန္ဒြိယဂုတ္တိ သန္တုဋ္ဌိ၊ ပီတိမေဇက္ခေ စ သံဝရေ။

၃၇၆။ မိတ္တေ ဘဇဿကလျာဏေ၊ သုဒ္ဓါဇီဝေ အတန္တိတေ။
 ပဋိသန္တာရဝုတျဿ၊ အာစာရကုသလော သိယာ။
 တတော ပါမောဇ္ဇဗဟုလော၊ ဒုက္ခဿန္တံ ကရိဿတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
 တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ကောဋိကဏ္ဍရာသား သောဏမည်သော
 ဥပါသကာသည် အရှင်မဟာကစ္ဆည်းကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ ရဟန်းပြုပြီးလျှင် တရား
 ဟောပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သောအခါ မိခင်ကြီးကို အဦးထား၍ တရားဟောစဉ် မိခင်အိမ်
 ကို ဖောက်ထွင်းကြသော ခိုးသားကိုးရာမှ ဖြစ်လာသော ရဟန်းတို့ကို
 အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ရဟန်းကိုးရာတို့ ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

အနက်

မေတ္တာဝိဟာရီ၊ မေတ္တာတရားကို ပွားများလေ့ရှိသော။ ဗုဒ္ဓသာသနာ၊
 ဘုရားသာသနာတော်၌။ ပသန္နော၊ ကြည်ညိုသော။ ယော ဘိက္ခု၊ အကြင်
 ရဟန်းသည်။ သင်္ခါရူပသမံ၊ သင်္ခါရတို့၏ ငြိမ်းရာဖြစ်သော။ သုခံ၊ အလွန်ချမ်း
 သာသော။ သန္တံ၊ ငြိမ်သက်သော။ ပဒံ၊ နိဗ္ဗာန်ကို။ အဓိဂစ္ဆေ၊ ရနိုင်၏။

ဘိက္ခု၊ ရဟန်း။ ဣမံ နာဝံ၊ ဤခန္ဓာကိုယ်တည်းဟူသော လှေမှဖြစ်ပေါ်
 သော မိစ္ဆာဝိတက်ဟူသောရေကို။ သိဉ္စ၊ ပယ်ထုတ်လော့။ သိတ္တာ၊ လှေပေါက်
 ကိုပိတ်၍ ရေကိုထုတ်ခြင်းကြောင့်။ တေ၊ သင်၏။ နာဝါ၊ ခန္ဓာကိုယ်အတ္တဘော
 တည်းဟူသော လှေသည်။ လဟံ၊ လျင်စွာ။ သေတိ၊ သွားနိုင်လတ္တံ့။ ရာဂဉ္စ၊
 ရာဂကိုလည်းကောင်း။ ဒေါသဉ္စ၊ ဒေါသကိုလည်းကောင်း။ ဆေတွာ၊ ဖြတ်၍။
 တတော၊ ထို နောင်မှ။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်သို့။ ဧဟိသိ၊ ရောက်လိမ့်မည်။

ပဉ္စ၊ အောက်ပိုင်းသံယောဇဉ် ငါးပါးတို့ကို။ ဆိန္နေ၊ ဖြတ်ရာ၏။ ပဉ္စ၊
 အထက်ပိုင်းသံယောဇဉ်ငါးပါးတို့ကို။ ဇဟေ၊ စွန့်ပယ်ရာ၏။ ပဉ္စ၊ သဒ္ဓါစသော
 ဣန္ဒြေငါးပါးတို့ကို။ ဥတ္တရိ၊ အလွန်။ ဘာဝယေ၊ ပွားများရာ၏။ ပဉ္စသင်္ဂါတိဂေါ၊
 ရာဂစသော ငြိတွယ်ခြင်းငါးပါးမှ လွန်မြောက်သော။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းကို။ ဩဃ-
 တိဏ္ဏောတိ၊ သံသရာဩဃကို ကူးမြောက်ပြီးသူဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

ဘိက္ခု၊ ရဟန်း။ တံ၊ သင်သည်။ ဈာယ၊ နှစ်ပါးသောဈာန်၏ အစွမ်းဖြင့်
 ရှုလော့။ မာ ပမာဒေါ၊ ကာယကံစသောအမှု၌ မမေ့မလျော့လင့်။ ကာမဂုဏေ၊
 ကာမဂုဏ် ငါးပါး၌။ တေ၊ သင်၏။ စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ မာ ရမေဿ၊ မမေ့ မလျော်စေ
 လင့်။ ပမတ္တော၊ သတိလွတ်ကင်း၍။ လောဟဂုဏံ၊ သံတွေခဲကို။ မာ ဂိလိ၊ မမျှ

လင်း။ ဒယုမာနော၊ ငရဲ၌အလောင်ခံရသည်ရှိသော်။ ဣဒံ၊ ဤအလောင်ခံရခြင်းသည်။ ဒုက္ခံ၊ ဆင်းရဲဟူ၍။ မာ ကန္တိ၊ မငိုလင်း။

အပညဿ၊ ပညာမရှိသူအား။ ဈာနံ၊ သမာဓိဈာန်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ အဈာယတော၊ သမာဓိဈာန်မရှိသူအား။ ပညာ၊ ဝိပဿနာပညာသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ယမှိ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၌။ ဈာနဉ္စ၊ သမာဓိဈာန်သည်လည်းကောင်း။ ပညာ စ၊ ဝိပဿနာပညာသည်လည်းကောင်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သ-သော၊ ထိုသူသည်။ ဝေ၊ စင်စစ်။ နိဗ္ဗာနသန္တိကေ၊ နိဗ္ဗာန်၏ အနီး၌ တည်တော့၏။

သုညာဂါရံ၊ ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်သို့။ ပဝိဋ္ဌဿ၊ ဝင်ရောက်၍။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ဓမ္မံ၊ တရားကို။ ဝိပဿတော၊ ရှုမှတ်သော။ သန္တစိတ္တဿ၊ ငြိမ်သက်သော စိတ်ရှိသော။ ဘိက္ခုနော၊ ရဟန်းအား။ အမာနုသိ ရတိ၊ သာမညလူတို့နှင့် မထိုက်သော ဝိပဿနာဈာန်သည်လည်းကောင်း၊ သမာပတ်ရှစ်ပါး၌ မွေ့လျော်ခြင်းသည်လည်းကောင်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ခန္ဓာနံ၊ ခန္ဓာငါးပါးတို့၏။ ဥဒယဗ္ဗယံ၊ အဖြစ်အပျက်ကို။ ယတော ယတော၊ အကြင်အကြင် နှစ်သက်ရာအချိန် နှစ်သက်ရာကမ္မဋ္ဌာန်းဟူသော အချင်းအရာအားဖြင့်။ သမ္မသတိ၊ သုံးသပ်ဆင်ခြင်၏။ တတော တတော၊ ထိုထိုအချင်းအရာအားဖြင့်။ ပီတိပါမောဇ္ဇံ၊ နှစ်သက်မှု ဝမ်းမြောက်မှုကို။ လဘတိ၊ ရ၏။ တံ၊ ထိုနှစ်သက်မှု ဝမ်းမြောက်မှုသည်။ ဝိဇာနတံ၊ ပညာရှိတို့၏။ အမတံ၊ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းတည်း။

ဣဓ၊ ဤသာသနာတော်၌။ ယာ ဣန္ဒြိယဂုတ္တိ စ၊ အကြင်ဣန္ဒြေကို စောင့်ထိန်းမှုသည် လည်းကောင်း။ ယာ သန္တုဋ္ဌိ စ၊ အကြင်အာဇီဝနှင့်ပစ္စယသန္တိသိတနှစ်ပါး၌ရောင့်ရဲမှုသည်လည်းကောင်း။ ပါတိမောက္ခ၊ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ၌။ ယောသံဝရော စ၊ အကြင်စောင့်စည်းမှုသည် လည်းကောင်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အယံ၊ ဤစတုပါရိသုဒ္ဓိ သီလသည်။ ပညဿ၊ ပညာရှိသော။ ဘိက္ခုနော၊ ရဟန်းအား။ တတြ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အကျင့်၌။ အာဒိ၊ အဦးအစသည်။ ဘဝတိ၊ ဖြစ်၏။

သုဒ္ဓါဇီဝေ၊ စင်ကြယ်သော အသက်မွေးခြင်း ရှိကုန်သော။ အတန္တိတေ၊ မပျင်းရိကုန်သော။ ကလျာဏေ၊ ကောင်းကုန်သော။ မိတ္တေ၊ မိတ်ဆွေတို့ကို။ ဘဇဿ၊ ဆည်းကပ်လော့။ ပဋိသန္ဓရဂုတ္တိ၊ အာမိသနှင့် ဓမ္မ ပဋိသန္ဓာရတို့ကို ပြုလုပ်သည်။ အဿ၊ ဖြစ်ရာ၏။ အာစာရကုသလော၊ ကျင့်ဝတ်သီလတို့၌ လိမ္မာသည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ တတော၊ ထိုဆိုခဲ့ပြီးသော အကြောင်းတို့ကြောင့်။ ပါမောဇ္ဇဗဟုလော၊ ဝမ်းမြောက်မှုများသည်ဖြစ်၍။ ဒုက္ခဿ၊ ဆင်းရဲ၏။ အန္တံ၊ အဆုံးကို။ ကရိဿတိ၊ ပြုလိမ့်မည်။

စကားပြေ

မေတ္တာတရားကို ပွားများလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ ဘုရားရှင် သာသနာတော်ကို ကြည်ညိုသောသူသည် သင်္ခါရတို့၏ငြိမ်းရာ ငြိမ်သက်ချမ်းသာသော နိဗ္ဗာန်ကို ရရှိနိုင်၏။

အို ရဟန်း မိစ္ဆာဝိတက်တည်းဟူသော ရေပြည့်နေသော အတ္တဘောတည်းဟူသော လှေမှ ရေကိုပယ်ထုတ်ပြီးလျှင် စက္ခုဒွါရ စသော လှေပေါက်ကို ပိတ်ပါက လှေသည် လျင်စွာသွားမည်။ ရာဂ ဒေါသကို ပယ်ဖြတ်လျှင် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်နိုင်သည်။

အောက်ပိုင်း သံယောဇဉ်ငါးပါး၊ အထက်ပိုင်း သံယောဇဉ်ငါးပါးတို့ကို စွန့်၍ သဒ္ဓါစသော ဣန္ဒြေငါးပါးကို အလွန်ပွားပြီးလျှင် လောဘစသော ငြိတုယ်ရာ ငါးပါးတို့ကို လွန်မြောက်သော ရဟန်းကို သံသရာဩဇာမှ ကူးမြောက်ပြီးသူဟု ဆိုထိုက်၏။

အို ရဟန်း ဈာန်နှစ်ပါးအစွမ်းဖြင့် ရှုလော့၊ ကာယကံ စသော အမှုတို့၌ မမေ့မလျော့လင့်၊ ကာမဂုဏ်၌ သင်၏စိတ်ကို မမေ့လျော်စေလင့်၊ မေ့လျော့သည်ဖြစ်၍ သံတော့ခဲကို မမျှီလင့်၊ ငရဲ၌ လောင်သည်ရှိသော် ဤအလောင်ခံရခြင်းသည် ဆင်းရဲစွာ၍ မငိုနှင့်။

ပညာမရှိသူအား သမာဓိဈာန်မရှိနိုင်။ သမာဓိဈာန် မရှိသူအား ဝိပဿနာ ပညာ မရှိနိုင်။ သမာဓိဈာန်နှင့် ဝိပဿနာ ပညာရှိသူသည် နိဗ္ဗာန်၏အနီး၌ တည်၏။

ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်သို့ ဝင်ရောက်ပြီးလျှင် ကောင်းစွာတရားကို ရှုမှတ်၍ ငြိမ်သက်သောစိတ်ရှိသူအား သမညလူတို့နှင့် မတန်သော ဝိပဿနာ ဈာန် သမာပတ်ရှစ်ပါးတရား၌ မေ့လျော်ရ၏။

ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ အဖြစ်အပျက်ကို နှစ်သက်ရာအချိန်၌ နှစ်သက်ရာကမ္မဋ္ဌာန်းကို သုံးသပ်ဆင်ခြင်သည်ရှိသော် နှစ်သက်မှု ဝမ်းမြောက်မှုကိုရ၏။ ထိုနှစ်သက် ဝမ်းမြောက်မှုသည် နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း ဖြစ်၏။

ဤသာသနာတော်၌ ဣန္ဒြေကို စောင့်ထိန်းမှု အာဇီဝနှင့် ပစ္စုပ္ပန် ရောင့်ရဲမှု ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ၌ စောင့်စည်းမှု ဟူသော စတုပါရိသုဒ္ဓိ သီလသည် ပညာရှိရဟန်း၏ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အကျင့်၌ အဦးအစဖြစ်၏။

အသက်မွေးမှုစင်ကြယ်၍ မပျင်းရိသော မိတ်ဆွေကောင်းတို့ကို ဆည်းကပ်လော့၊ အာမိသပဋိသန္တာရကို ပြုလော့၊ ကျင့်ဝတ်နှင့် သီလ၌ လိမ္မာလော့၊

ဆိုခဲ့ပြီးအကြောင်းတို့ကြောင့် ဝမ်းမြောက်မှု ရှိသည်ဖြစ်၍ ဆင်းရဲ၏ အဆုံးကို ပြုလတ္တံ့။

မေတ္တာဝိဟာရီ- မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်သူသည် လည်းကောင်း၊ မေတ္တာ၏အစွမ်းဖြင့် တိက စတုက္ကဗျာန်ကို ဖြစ်စေသောသူသည် လည်းကောင်း မေတ္တာဝိဟာရီမည်၏။

ပဒံ သန္တဟူသည်- နိဗ္ဗာန်၏ အမည်ဖြစ်သည်။

သိတ္တာ တေ လဟုမေဿတိ- မဟာသမုဒ္ဒရာ၌ ရေပြည့်သောလှေသည် အပေါက်များဖာခြင်း ရေပက်ခြင်းဖြင့် ပေါ့ပါးစွာ သမုဒ္ဒရာ၌ မနစ်မြုပ်ပဲ လျင်စွာဆိုပ်ကမ်းသို့ ရောက်သကဲ့သို့ မိစ္ဆာဝိတက်တည်းဟူသော ရေဖြင့်ပြည့်သော အတ္တဘောတည်း ဟူသော လှေကို စက္ခုဒွါရစသော အပေါက်များကို ပိတ်ဆို့၍ မိစ္ဆာဝိတက်ရေကို သွန်ပြီးလျှင် ပေါ့ပါးစွာ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲ၌ မနစ်ပဲလျင်မြန်စွာ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်မည်။

တတော နိဗ္ဗာန မေဟိသိ- ၌ နိဗ္ဗာနံ အရ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်ရ၏။

ပဉ္စ ဆိန္ဒေ- ၌ ပဉ္စ အရ အပါယ်သို့ ရောက်စေနိုင်သော ဩရမ္ဘာဂီယ သံယောဇဉ်ငါးပါးရ၏။

ပဉ္စ ဇဟေ-၌ ပဉ္စအရ အထက်နတ်ပြည်သို့ ရောက်စေနိုင်သော ဥဒ္ဓမ္မာဂီယ သံယောဇဉ်ငါးပါး ရ၏။

ပဉ္စ ဥတ္တရိ- ၌ ပဉ္စအရ သဒ္ဓါစသော ဣန္ဒြေငါးပါးရ၏။

ပဉ္စ သင်္ဂါတိဝေါ-၌ ပဉ္စအရ ရာဂ ဒေါသ မောဟ မာန ဒိဋ္ဌိဟူသော တရား ငါးပါးရ၏။

မိတ္တေ ဘဇဿု ကလျာဏေ-၌ မိတ္တအရ ခြေသလုံးအားကိုး၍ မပျင်းမရိ စင်ကြယ်သော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းရှိသော မိတ်ဆွေကောင်းရ၏။

ပဋိသန္တာရဝုတျဿ-၌ အာမိသပဋိသန္တာရ၊ ဓမ္မပဋိသန္တာရ နှစ်ပါးရ၏။

အာစာရကုသလော-၌ အာစာရ အရ သီလတည်းဟူသော အာစာရဝတ် အကျင့်ဟူသော အာစာရနှစ်ပါး ရ၏။

မေတ္တာဝိဟာရီ= မေတ္တာယ ဝိဟရတိ သီလေနာတိ မေတ္တာဝိဟာရီ။
မေတ္တာ+ဝိ+ဟရ+တိ။

ပဉ္စသင်္ဂါတိဂေါ=ပဉ္စသင်္ဂေ အတိဂစ္ဆတိတိ ပဉ္စသင်္ဂါတိဂေါ။
ပဉ္စ+အတိ+ဂမု+ကိ။

ဩသတိဏ္ဏော=ဩသေ တိဏ္ဏော ဩသတိဏ္ဏော။ ဩသ+တိဏ္ဏ။

လောဟဂုဠ=လောဟေန နိဗ္ဗတ္တော ဂုဠော လောဟဂုဠော။
လောဟ+ဂုဠ။

သုညာဂါရံ=သုညံ အဂါရံ သုညာဂါရံ။ သုည+အဂါရ။

အမာနုသိ=မာနုသာနံ အရဟတီတိ မာနုသိ။
မာနုသိ=မာနုသ+ဤ။ န မာနုသိ အမာနုသိ။ န +မာနုသိ။

ဣန္ဒြိယဂုတ္တိ=ဣန္ဒြိယာနံ ဂုတ္တိ ဣန္ဒြိယဂုတ္တိ။ ဣန္ဒြိယ+ဂုတ္တိ။

သန္တုဠိ=သန္တုဿတိတိ သန္တုဠိ။ သံ+တုသံ+တိ။

အာစာရကုသလော=အာစရေ ကုသလော အာစာရကုသလော။
အာစာရ+ကုသလ။

ပါမောဇ္ဇဗဟုလော=ပါမောဇ္ဇံ ဗဟုလံ ယဿာတိ ပါမောဇ္ဇဗဟုလော။
ပါမောဇ္ဇ+ဗဟုလ+ယ။

သမ္ပဟုလဘိက္ခု ဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၅- ဘိက္ခုဝဂ်။ ၈- ပဉ္စသတဘိက္ခုဝတ္ထု

၃၇၇။ ဝဿိကာဝိယ ပုပ္ဖါနိ၊ မဒ္ဒဝါနိ ပမုဇ္ဇတိ။
ဧဝံ ဓာဂဉ္စ ဒေါသဉ္စ၊ ဝိပုမုဇ္ဇေထ ဘိက္ခုဝေါ။

ဤတရား ဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် နံနက်ပိုင်းတွင် ပွင့်လန်းသော ပန်းတို့သည်
ညနေချမ်း၌ ကြွေကျသည်တို့ကို ကြည့်၍ ကမ္မဋ္ဌာန်း ရှုပွားနေသော ရဟန်း
ငါးရာတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ရဟန်းငါးရာတို့ ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဘိက္ခုဝေါ၊ ရဟန်းတို့။ ဝဿိကာ၊ မူလေး ပန်းပင်သည်။ မဒ္ဒဝါနိ၊ ရင့်ရော်
ညှိုးနွမ်းကုန်သော။ ပုပ္ဖါနိ၊ ပန်းပွင့်တို့ကို။ ပမုဇ္ဇတိဝိယ၊ စွန့်လွှတ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ
ဤအတူ။ တုမေပိ၊ သင်တို့သည်လည်း။ ဓာဂဉ္စ၊ ဓာဂကိုလည်းကောင်း။ ဒေါသဉ္စ
ဒေါသကိုလည်းကောင်း။ ဝိပုမုဇ္ဇေထ၊ စွန့်လွှတ်ကြကုန်လော့။

စကားပြေ

ရဟန်းတို့ မုလေးပန်းဘို့ နည် ရင့်ရော်ညှိုးနွမ်းသော ပန်းပွင့်တို့ကို စွန့်လွှတ်သကဲ့သို့ သင်တို့သည် ရာဂနှင့် ဒေါသကို စွန့်လွှတ်ကြလော့။

ဝဿိကာ=ဝဿေ ဇာတာ ဝဿိကာ။ ဝဿ+ဏိက။

မဒ္ဒဝါနိ=မုဒု+ဏ။ မဒ္ဒ+ဝ။ မုဒုနော ဘာဝေါ မဒ္ဒဝံ။ ဥကို အပြု။

ပဉ္စသတဘိက္ခုဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၅-ဘိက္ခုဝဂ်။ ၉-သန္တကာယထွေရ ဝတ္ထု

၃၇၈။ သန္တကာယော သန္တဝါစော၊ သန္တဝါ သုသမာဟိတော။
ဝန္တလောကာမိသော ဘိက္ခု၊ ဥပသန္တောတိ ဝုစ္စတိ။

ဤတရား ဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ခြင်္သေ့စာဝမှလာသော လက်ခြေစသော အင်္ဂါကို ထိုင်နေသောအခါ မလှုပ်မရှား ငြိမ်သက်တည်ကြည်နေသော သန္တကာယ ထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ သန္တကာယ ထေရ် ရဟန္တာဖြစ်သည်။

အနက်

သုသမာဟိတော၊ ကိုယ် နှုတ် စိတ်ကို ကောင်းစွာထားသည်ဖြစ်၍။ သန္တကာယော၊ ကာယဒုစရိုက်မရှိခြင်းကြောင့် ငြိမ်သက်သော ကိုယ်ရှိသော။ သန္တဝါစော၊ ဝစီဒုစရိုက်မရှိခြင်းကြောင့် ငြိမ်သက်သောနှုတ်ရှိသော။ သန္တဝါ၊ မနောဒုစရိုက်မရှိခြင်းကြောင့် ငြိမ်သက်သောစိတ်ရှိသော။ ဝန္တလောကာမိသော၊ ကာမဂုဏ်ကို ထွေးအန်ပြီးသော။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းကို။ ဥပသန္တောတိ၊ ငြိမ်အေးသော ရဟန်းဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

စကားပြေ

ကိုယ် နှုတ် စိတ်တို့ကို ကောင်းစွာထိန်းသိမ်း ထားသည်ဖြစ်၍ ကာယဒုရိုက် မရှိခြင်းကြောင့် ငြိမ်သက်သောကိုယ် ဝစီဒုစရိုက် မရှိခြင်းကြောင့် ငြိမ်သက်သောနှုတ် မနောဒုစရိုက်မရှိခြင်းကြောင့် ငြိမ်သက်သောစိတ်ရှိ၍ ကာမဂုဏ်ကို ထွေးအန်ပြီးသူကို ငြိမ်းအေးသော ရဟန်းဟုဆိုထိုက်၏။

သန္တကာယော—ပါဏာတိပါတ စသော ကာယဒုစရိုက် သုံးပါးမရှိသော ကြောင့်သန္တကာယမည်၏။

သန္တဝါစော—မုသာဝါဒစသော ဝစီဒုစရိုက်လေးပါး မရှိသောကြောင့် သန္တဝါစာမည်၏။

သန္တဝါ—အဘိဇ္ဈာစသော မနောဒုစရိုက် သုံးပါးမရှိသောကြောင့် သန္တဝါ မည်၏။

ဝန္တလောကာမိသော—မဂ်လေးပါးတို့ဖြင့် လောကာမိသကို ထွေးအန်ပြီး သောရဟန်း။

ဥပသန္တော—ကိုယ်တွင်း၌ ရာဂစသည်တို့ ငြိမ်းအေးသောကြောင့် ဥပသန္တ မည်၏။

ခြင်္သေ့တို့၏သဘော

ခြင်္သေ့များသည် တရက်အစာရှာဖွားပြီး ငွေ့ ရွှေ့ပတ္တမြား၊ သန္တာ ဂူတို့ တွင် တမျိုးမျိုးသောဂူသို့ ဝင်ကြပြီးလျှင် ဆေးဒါန်းမြင်းသီလာဖြင့်ပြီးသော ကျောက်ဖျာအပြင် ဆေးဒါန်းမှုန့်အပေါ်၌ ခုနစ်မျက်ပတ်လုံး လျောင်းစက်ကြ သည်။ ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့တွင် လျောင်းရာမှထပြီး ဆေးဒါန်းမြင်းသီ လာမှုန့်သည် အမြီးလက် ခြေ နားရွက်များ လှုပ်ရှားသဖြင့် နေရာပျက်ပါက မိမိတို့၏အမျိုးဇာတ်အား မလျော်ဟု နှလုံးသွင်းကာ အစာမစားပဲ ခုနစ်ရက် ပြန်လျောင်းသည်။ နေရာမပျက်ပါက မိမိတို့၏ အမျိုးဇာတ်အား လျော်သည် ဟုနှလုံးသွင်းကာ နေရာဂူမှထွက်၍ ကိုယ်လက်ဆန့်တန်းကာ အရပ်မျက်နှာတို့သို့ ကြည့်သည်။ ထို့နောက်သုံးကြိမ်ခြင်္သေ့အသံကို မြည်ဟည်း၍ အစာရှာထွက်သည်။
(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၇။)

သန္တာကာယော = သန္တာ ကာယော ယဿာတိ သန္တာကာယော။
သန္တာ + ကာယ + ယ။

သန္တဝါစော = သန္တာ ဝါစာ ယဿာတိ သန္တဝါစော။ သန္တာ + ဝါစာ + ယ။

သန္တဝါ = သန္တံ အဿ အတ္တိတိ သန္တဝါ။ သန္တာ + ဝန္တာ။

ဝန္တလောကာမိသော = ဝန္တာ လောကာမိသော ယေနာတိ ဝန္တလော-
ကာမိသော။ ဝန္တလောကာမိသ + ယ။

ဥပသန္တော = ဥပသမိန္တိ ဥပသန္တော။ ဥပ + သမု + တ။

သန္တာကာယတ္ထေရဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၅-ဘိက္ခုဝဂ်။ ၁၀-နဂ်လကုလထွေရဝတ္ထု

၃၇၉။ အတ္တနာ စောဒယတ္တာနံ၊ ပဋိမံသေထ အတ္တနာ။
သော အတ္တဂုတ္တော သတိမာ၊ သုခံ ဘိက္ခု ဝိဟာဟိသိ။

၃၈၀။ အတ္တာ ဟိ အတ္တနော နာထော၊
ကော ဟိ နာထော ပရော သိယာ။
အတ္တာ ဟိ အတ္တနော ဂတိ။
တဿ သံယမမတ္တာနံ၊
အဿံ ဘဒြံဝ ဝါဏိဇော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ထွန်တုံးနှင့် ပုဆိုးစုတ်ကို ကျောင်းဝင်းသစ်ပင်တွင် တင်ထား၍ ရဟန်းပြုပြီးလျှင် လူထွက်လို့စိတ် ဖြစ်လာသောအခါ ၎င်းပစ္စည်းများရှိရာ သစ်ပင်သို့ သွား၍ မိမိကိုယ်ကို မိမိဆုံးမသဖြင့် ရဟန္တာဖြစ်သွားသော နဂ်လကုလထွေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဘိက္ခု၊ ရဟန်း။ အတ္တနာဝ၊ မိမိကိုယ်တိုင်သာလျှင်။ အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ကို။ စောဒယ၊ စစ်ဆေးလော့။ အတ္တနာဝ၊ မိမိကိုယ်တိုင်သာလျှင်။ အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ကို။ ပဋိမံသေထ၊ ဆင်ခြင်လော့။ အတ္တဂုတ္တော၊ မိမိကိုယ်တိုင်စောင့်ရှောက်သည်ဖြစ်၍။ သတိမာ၊ သတိရှိသော။ တံ၊ သင်သည်။ သုခံ၊ ချမ်းသာစွာ။ ဝိဟာဟိသိ၊ နေရမည်။

အတ္တာဟိ၊ မိမိသည်သာလျှင်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ နာထော၊ ကိုးကွယ်ရာတည်ရာဖြစ်၏။ ပရော၊ တပါးသောသူသည်။ ကော၊ အဘယ်မှာ။ နာထော၊ ကိုးကွယ်ရာတည်ရာသည်။ သိယာ၊ ဖြစ်မည်နည်း။ အတ္တာဟိ၊ မိမိသာလျှင်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဂတိ၊ တည်ရာဖြစ်၏။ တဿ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝါဏိဇော၊ မြင်းကုန်သည်သည်။ ဘဒြံ၊ ကောင်းသော။ အဿံ၊ အာဇာနည်မြင်းမျိုးကို။ ပဋိဇဂ္ဂတိ ဣဝ၊ စောင့်ရှောက်သကဲ့သို့။ အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ကို။ သံမယ၊ စောင့်ရှောက်လော့။

စကားပြေ

ရဟန်း မိမိကိုယ်တိုင်သာလျှင် မိမိကိုယ်ကို စစ်ဆေးလော့၊ ဆင်ခြင်လော့၊
မိမိကိုယ်ကို မိမိကိုယ်တိုင်သာလျှင် စောင့်ရှောက်သည်ဖြစ်၍ သတိရှိသော
သင်သည် ချမ်းသာစွာနေရမည်။

မိမိသာလျှင် မိမိကိုးကွယ်ရာတည်ရာဖြစ်၏၊ တပါးသောသူသည် မိမိ၏ကိုးကွယ်
ရာမဖြစ်နိုင်၊ မြင်းကုန်သည်သည် ကောင်းသော အာဇာနည်မြင်းမျိုးကို စောင့်
ရှောက်သကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ကို စောင့်ရှောက်လော့။

မြင်းကုန်သည်သည် ကောင်းသောမြင်းအာဇာနည်ကိုမှီ၍ လာဘ်ကိုတောင့်တ
လျက် မသင့်သောဌာနများ၌ ကျက်စားမှုကို ဖြတ်ပြီး တနေ့သုံးကြိမ်ရေပေး
ခြင်းအစာကြွေးခြင်းဖြင့် စောင့်ရှောက်ပြုစုသကဲ့သို့ သင်သည် မဖြစ်သေးသော
အကုသိုလ်ဖြစ်မှုကို တားဆီးလျက် သတိလွတ်သဖြင့် ဖြစ်ပြီးသော အကုသိုလ်ကို
ပယ်လျက် မိမိကိုယ်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်လျှင် ပထမဈာန်ကို အစပြု
၍ လောကီလောကုတ္တရာ တရားထူးကို ရနိုင်၏။

စောဒယတ္တာနံ = စောဒယံ + အတ္တာနံ။

ပဋိမံသေထ = ပဋိ + မာန် + သ + ထေ။

ဝိဟာဟိသိ = ဝိ + ဟရ် + သတိ။

နဂ်လကုလတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏။

၂၅-ဘိက္ခုဝဂ်။ ၁၁-ဝက္ကလိတ္ထေရဝတ္ထု

၃၈၁။ ပါမောဇ္ဇဗဟုလော ဘိက္ခု၊ ပသန္နော ဗုဒ္ဓသာသနေ။

အဓိဂစ္ဆေ ပဒိ သန္တံ၊ သင်္ခါရူပသမံ သုခံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သာဝတ္ထိပြည်သား ပုဏ္ဏား အမျိုး
သားသည် အရွယ်သို့ရောက်သောအခါ ဘုရားရှင်၏ သပ္ပာယ်သော ရုပ်အဆင်း
ကိုအမြဲဖူးမြင်လို၍ ရဟန်းပြုပြီးလျှင် ဘုရားရှင်ကို မြင်နိုင်လောက်သော အရပ်၌
နေ၍ ကြည့်ရှုနေကာ ပရိယတ်ကိုလည်းအားမထုတ်၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာကို
လည်း မပွားများသော ဝက္ကလိထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ဤဒေသနာတော်နှင့် အခြားသုံးဂါထာအဆုံး၌
ဝက္ကလိထေရ်သည် ပဋိသမ္ဘိဒါလေးပါးနှင့်တကွ ရဟန္တာဖြစ်သည်။

အနက်

ဗုဒ္ဓသာသနော၊ ဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်၌။ ပသန္နော၊ ကြည်ညိုသည် ဖြစ်၍။ ပါမောဇ္ဇဗဟုလော၊ ပင်ကိုယ်ဝမ်းမြောက်ခြင်းများသော။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ သင်္ခါရူပသမံ၊ သင်္ခါရတို့၏ ငြိမ်းရာဖြစ်သော။ သန္တံ၊ ငြိမ်သက် သော။ သုခံ၊ ချမ်းသာသော။ ပဒံ၊ နိဗ္ဗာန်ကို။ အဓိဂစ္ဆေ၊ ရရာ၏။

စကားပြေ

ဘုရားရှင်သာသနာတော်၌ ကြည်ညိုသည်ဖြစ်၍ ပင်ကိုယ်ဝမ်းမြောက်မှုများ သော ရဟန်းသည် သင်္ခါရတို့၏ ငြိမ်းရာ ငြိမ်သက်ရာ ချမ်းသာသော နိဗ္ဗာန်ကို ရနိုင်၏။

ဝက္ကလိ ငါဘုရားကိုကြည့်လော့၊ မကြောက်လင့်၊ ညွှန်၌ နစ်သော ဆင်ကို ထုတ်ဆောင်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ရာဟုဖမ်းမိသော နေကို လွှတ်စေသကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ ရာဟုဖမ်းမိသော လကို လွှတ်စေသကဲ့သို့လည်းကောင်း သင့် ကိုထုတ်ဆောင်၍ လွှတ်မြောက်စေအံ့ဟူသော တရားတို့ကို ဆက်ဟောသည်။

ပဒ၊ သန္တံ၊ သင်္ခါရူပသမ၊ သုခံ ဤလေးပုဒ်သည် နိဗ္ဗာန်၏ အမည်တို့ပင် ဖြစ်သည်။

ဝက္ကလိတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏။

၂၅-ဘိက္ခုဝက်။ ၁၂-သုမနုသာမဏေရဝတ္ထု

၃၈၂။ ယော ဟဝေ ဒဟရော ဘိက္ခု၊ ယူဉ္ဇတိ ဗုဒ္ဓသာသနော။
သော'မံ လောကံ ပဘာသေတိ၊ အဗ္ဘာ မုတ္တောဝံ စန္ဒိမာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ပုဗ္ဗာရုံကျောင်း တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အရှင် အနုရုဒ္ဓါ၏ တပည့် ခုနစ်နှစ်အရွယ် ခေါင်းရိတ်ပြီးသည့်အဆုံး ရဟန္တာဖြစ်သော သုမနုသာမဏေကို အကြောင်း ပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော် အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယော ဘိက္ခု။ အကြင်ရဟန်းသည်။ ဒဟရော၊ ငယ်ရွယ်သော်လည်း။ ဗုဒ္ဓ-
သာသနော၊ ဘုရားရှင်သာသနာတော်၌။ ဟဝေ၊ စင်စစ်။ ယုဉ္ဇတိ၊ လုံ့လကြိုး
ကုတ်အားထုတ်၏။ သော၊ ထိုရဟန်းသည်။ အဗ္ဘာ၊ တိမ်တိုက်မှ။ မုတ္တော၊
လွတ်သော။ စန္ဒိမာ၊ ဣဝ၊ လမင်းကဲ့သို့။ ဣမံ လောကံ၊ ခန္ဓာစသော ဤလောက
ကို။ ပဘာသေတိ၊ ထွန်းလင်းတောက်ပစေ၏။

ကားပြေ

ဘုရားရှင် သာသနာတော်၌ ငယ်ရွယ်သော်လည်း တကယ်လုံ့လကြိုးကုတ်
အားထုတ်သော ရဟန်းသည် တိမ်တိုက်မှ လွတ်သော လမင်းကဲ့သို့ ထွန်းလင်း
တောက်ပစေ၏။

ဘုရားရှင်သာသနာတော်၌ ကြိုးစားအားထုတ်သော ရဟန်းသည် မိမိ၏
အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် တိမ်တိုက်စသည်မှ လွတ်မြောက်သော လကဲ့သို့ ခန္ဓာ
စသော လောကကို ထွန်းလင်းစေ၏။

သုမနသာမဏေရဝတ္ထုပြီး၏။

ဘိက္ခုဝဂ်ပြီး၏။

၂၆-မြာဟ္မဏဝဂ်

၁-ပသာဒဗဟုလမြာဟ္မဏဝတ္ထု

၃၈၃။ ဆိန္ဒုသောတံ ပရက္ကမ၊ ကာမေ ပနဒ ဗြာဟ္မဏ။
သင်္ခါရာနံ ခယံ ဥတ္တာ၊ အကတညူသံ ဗြာဟ္မဏ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘုရားရှင်၏တရားကို နာရ၍ အလွန်ကြည်ညိုသဖြင့် နေ့တိုင်း တဆယ့်ခြောက်ပါးသော ရဟန်းတို့အား “ရဟန္တာအရှင်မြတ် များထိုင်တော်မူပါ ကြွတော်မူပါ” ဟု ပြောဆိုလျက်နေသော ပုဏ္ဏားတယောက်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဗြာဟ္မဏ၊ သူတော်ကောင်း။ ပရက္ကမ၊ လုံ့လပြု၍။ သောတံ၊ တဏှာတည်းဟူသော အလျဉ်ကို။ ဆိန္ဒု၊ ဖြတ်လေ့။ ကာမေ၊ ဝတ္ထုကာမ ကိလေသာကာမတို့ကို။ ပနဒ၊ နှုတ်ပယ်လေ့။ ဗြာဟ္မဏ၊ သူတော်ကောင်း။ သင်္ခါရာနံ၊ ခန္ဓာငါးပါး သင်္ခါရတရားတို့၏။ ခယံ၊ ကုန်ဆုံးရာကို။ ဥတ္တာ၊ သိ၍။ အကတညူ၊ ရွှေစသည်တို့ဖြင့် မပြုပြင်အပ်သော နိဗ္ဗာန်ကို သိသူသည်။ အသိ၊ ဖြစ်ပါလေ့။

စကားပြေ

အိုသူတော်ကောင်း-လုံ့လပြု၍ တဏှာတည်းဟူသောအလျဉ်ကို ဖြတ်လေ့၊ ဝတ္ထုကာမ ကိလေသာကာမတို့ကို နှုတ်ပယ်လေ့၊ အို သူတော်ကောင်း-ခန္ဓာငါးပါး သင်္ခါရတရားတို့၏ ကုန်ဆုံးရာကို သိ၍ ရွှေစသည်ဖြင့် မပြုပြင်အပ်သော နိဗ္ဗာန်ကို သိသူဖြစ်ပါလေ့။

ဆိန္ဒု သောတံ ပရက္ကမ—၌ သောတအရ တဏှာတည်းဟူသော အလျဉ် ရ၏။

ကာမေ ပနဒ ဗြာဟ္မဏ—ဝတ္ထုကာမ ကိလေသာကာမ နှစ်ပါးသည် ကာမအရ ဖြစ်သည်။

ဗြာဟ္မဏ—ဟူသည် ရဟန္တာကိုခေါ်ဝေါ်သော အာလုပ်ပုဒ်ဖြစ်သည်။

သင်္ခါရာနံ—ခန္ဓာငါးပါးရ၏။

အကတညူသိ—၌အကတအရ ရှေ့စသည်တို့ဖြင့်မပြုပြင်အပ်သောနိဗ္ဗာန်ရ၏။

အကတညူ=အကတံ (နိဗ္ဗာန်) ဇာနာတိတိ အကတညူ။ အကတ+ည+ရူ။

ပသာဒဗဟုလဗြာဟ္မဏဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၆—ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၂-သမ္မဟုလဘိက္ခုဝတ္ထု

၃၈၄။ ယဒါ ဒွယေသု ဓမ္မေသု၊ ပါရဂူ ဟောတိ ဗြာဟ္မဏော။

အထဿ သဗ္ဗေ သံယောဂေါ၊ အတ္ထံ ဂစ္ဆန္တိ ဇာနတော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ထိုထိုအရပ်၌နေကြကုန်သော သုံးဆယ်မျှလောက်သော ရဟန်းတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ သုံးဆယ်မျှလောက်သော ရဟန်းတို့ ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဗြာဟ္မဏော၊ သူတော်ကောင်းသည်။ ယဒါ၊ အကြင်အခါ၌။ ဒွယေသု ဓမ္မေသု၊ သမထ ဝိပဿနာတရား နှစ်ပါးတို့၌။ ပါရဂူ၊ ကမ်းတဘက်သို့ရောက်သည်။ ဟောတိ၊ ပြစ်၏။ အထ၊ ထိုအခါ၌။ ဇာနတော၊ တရားမှန်ကိုသိသော။ အဿ၊ ထိုသူတော်ကောင်းအား။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ သံယောဂေါ၊ ဂဋ်ဆင်းရဲ၌ ဖွဲ့ချည်တတ်သော ကာမရာဂ သံယောဇဉ်စသည်တို့သည်။ အတ္ထံ၊ ချုပ်ခြင်းသို့။ ဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။

စကားပြေ

သူတော်ကောင်းသည် သမထ ဝိပဿနာတရားနှစ်ပါးတို့၌ ကမ်းတဘက်သို့ရောက်သည်ဖြစ်၍ တရားမှန်ကိုသိသော သူတော်ကောင်းအား အလုံးစုံသော ကာမရာဂသံယောဇဉ် စသည်တို့သည် ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။

ယဒါ ဒွယေသု ဓမ္မေသု—၌ ဓမ္မအရ သမထ ဝိပဿနာတရားရ၏။ ပါရဂူအရ သမထဝိပဿနာတရားနှစ်ပါး၌ တည်၍ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် ကမ်းတဘက်သို့ရောက်သော ရဟန္တာရ၏။

ဒွယေသု=ဒွိန္ဒ သမူဟော ဒွယံ။ ဒွိ+ဏ။

သမ္မဟုလဘိက္ခုဝတ္ထုပြီး၏။

၂၆-ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၃-မာရဝတ္ထု

၃၈၅။ ယဿ ပါရံ အပါရံ ဝါ၊ ပါရာပါရံ န ဝိဇ္ဇတိ။
ဝိတဒ္ဓရံ ဝိသံယုတ္တံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မထင်ရှားသော ပုဂ္ဂိုလ်ယောင်ဆောင်၍ ပါရဂူဟူသည် အဘယ်ပါနည်းဟု မေးလျှောက်သော မာရ်နတ်ကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယဿ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား။ ပါရံ ဝါ၊ စက္ခုစသော အတွင်းအာယတန ခြောက်ပါးတည်းဟူသော ဤမှာဘက်ကမ်းသည်လည်းကောင်း။ အပါရံ ဝါ၊ ရူပါရုံစသော အပြင်အာယတနခြောက်ပါးတည်းဟူသော ထိုမှာဘက်ကမ်းသည်လည်းကောင်း။ ပါရာပါရံ၊ ထိုမှာဘက် ဤမှာဘက်ကမ်း နှစ်ပါးအပေါင်းသည်လည်းကောင်း။ နဝိဇ္ဇတိ။ မရှိ။ ဝိတဒ္ဓရံ၊ ကိလေသာတို့ဖြင့် ပူပန်ခြင်းကင်းသည်ဖြစ်၍။ ဝိသံယုတ္တံ၊ ကိလေသာတို့နှင့် မယှဉ်သော။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဗြာဟ္မဏံ၊ ဗြာဟ္မဏဟူ၍။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဗြူမိ၊ ဟောတော်မူ၏။

စကားပြေ

စက္ခုစသော အတွင်းအာယတန ရူပါရုံစသော အပြင်အာယတနတည်းဟူသော ထိုမှာဘက် ဤမှာဘက် မရှိသည့်အပြင် ကိလေသာပူပန်မှု ကိလေသာယှဉ်မှု မရှိသောသူကို ဗြာဟ္မဏဟု ငါဘုရား ဟောတော်မူ၏။

ယဿ ပါရံ အပါရံ-၌ ပါရ အရ အဇ္ဈတ္တိကာယတန ခြောက်ပါးရ၏။ အပါရ အရ ဗာဟိယတန ခြောက်ပါးရ၏။

ပါရံ=ပါရယတိ တရံ၊ ဒယော ဝါရေတုန္တိ ပါရံ။ ပါရံ+အ။ ပါရံ ဝိယာတိ ပါရံ။ ပါရံ+အ။

အပါရံ=န ပါရံ အပါရံ။ န+ပါရံ။ အပါရံ ဝိယ အပါရံ။ အပါရံ+ဏ။

ဝိတဒ္ဓရံ=ဝိတော (ဝိဂမော) ဒရော ယဿာတိ ဝိတဒ္ဓရော။ ဝိတ+ဒရ+ယ။

မာရဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၆-ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၄-အညတရဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

၃၈၆။ ဈာယိံ ဝိရဇ်မာသိနံ၊ ကတကိစ္စံ မနာသဝံ။
ဥတ္တမတ္ထံ မနုပ္ပတ္တံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အမျိုးအနွယ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဗြာဟ္မဏ
ခေါ်ထိုက်ကြောင်း လျှောက်ထားသော မထင်ရှားသော ပုဏ္ဏားတယောက်ကို
အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ လျှောက်ထားလာသော ပုဏ္ဏား သောတာပန်
ဖြစ်သည်။

အနက်

ဈာယိံ ၊ နှစ်ပါးသော ဈာန်ဖြင့် ရှုလေ့ရှိသော။ ဝိရဇ် ၊ ကိလေသာ မြှူကင်း
သော။ အာသိနံ ၊ တပါးတည်းနေလေ့ ရှိသော။ ကတကိစ္စံ ၊ ရဟန်းကိစ္စပြီးပြီးသော။
မနာသဝံ ၊ အာသဝေါကင်းသော။ ဥတ္တမတ္ထံ ၊ အရဟတ္တဖိုလ်သို့။ အနုပ္ပတ္တံ ၊
ရောက်သော။ တံ ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဗြာဟ္မဏံ ၊ ဗြာဟ္မဏဟူ၍။ အဟံ ၊ ငါဘုရား
သည်။ ဗြူမိ ၊ ဟောတော်မူ၏။

စကားပြေ

နှစ်ပါးသော ဈာန်ဖြင့်ရှုလေ့ရှိ၍ ကိလေသာ မြှူကင်းလျက် တပါးတည်း
နေလေ့ရှိသော ရဟန်းကိစ္စပြီးပြီးသော အာသဝေါကင်းကာ အရဟတ္တဖိုလ်သို့
ရောက်သူကိုသာ ငါဘုရားက ဗြာဟ္မဏဟု ဟောတော်မူသည်။

ဈာယိံ - အာရမ္မဏုပနိဇ္ဈာန် လက္ခဏုပနိဇ္ဈာန်နှစ်ပါးကို ဝင်စားသူ။

ဝိရဇ် - ကာမတည်းဟူဘော မြှူကင်းသူ။

အာသိနံ - တော၌ တပါးတည်း နေလေ့ ရှိသူ။

ကတကိစ္စံ - မဂ်လေးပါးဖြင့် (၁၆) ပါးသော ကိစ္စတို့ကို ပြုပြီးသောသူ။

အာသိနံ = အာသတိ သီလေနာတိ အာသိ။ အာသ် + ဣ။

ကတကိစ္စံ = ကတာနိ ကိစ္စာနိ ယေနာတိ ကတကိစ္စော။ ကတ + ကိစ္စ + ယ။

ဥတ္တမတ္ထံ = ဥတ္တမော အတ္ထော ဥတ္တမတ္ထော။ ဥတ္တမ + အတ္ထ။

အနုပ္ပတ္တံ = အနုပဇ္ဇတိတိ အနုပ္ပတ္တော။ အနု + ပဒ + တ။

အညတရဗြာဟ္မဏဝတ္ထုပြီး၏။

၂၆-ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၅-အာနန္ဒတ္ထေရဝတ္ထု

၃၇၇။ ဒိဝါ တပတိ အာဒိစ္စော၊ ရတ္တိမာဘာတိ စန္ဒိမာ၊
သန္နဒ္ဓေါ ခတ္တိယော တပတိ၊ ဈာယီ တပတိ ဗြာဟ္မဏော။
အထ သဗ္ဗမဟောရတ္တိံ၊ ဗုဒ္ဓေါ တပတိ တေဇသာ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ပုဗ္ဗာရုံကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘုရင်၊ ကာဠုဒါယီထေရ်၊ လရောင်၊ နေရောင်
တို့ထက် ဘုရားရှင်၏ အရောင်တော်သာ အတောက်ပဆုံးဟု လျှောက်ထား
သော အရှင်အာနန္ဒာကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြ
သည်။

အနက်

အာဒိစ္စော၊ နေမင်းသည်။ ဒိဝါ၊ နေ့အခါ၌သာလျှင်၊ တပတိ၊ တင့်တယ်၏။
စန္ဒိမာ၊ လမင်းသည်။ ရတ္တိံ၊ ည၌အခါ၌သာလျှင်၊ တပတိ၊ တင့်တယ်၏။
ခတ္တိယော၊ မင်းသည်။ သန္နဒ္ဓေါ၊ မင်းမြှောက်တန်ဆာဆင်မှသာလျှင်၊ တပတိ၊
တင့်တယ်၏။ ဗြာဟ္မဏော၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဈာယီ၊ ဈာန်ဝင်စားမှသာ
လျှင်၊ တပတိ၊ တင့်တယ်၏။ အထ၊ စင်စစ်သော်ကား။ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘုရားရှင်သည်။
တေဇသာ၊ သီလ ဂုဏ ပညာ ပုည ဓမ္မဟူသော တန်ခိုးတော်ဖြင့်။ သဗ္ဗ-
မဟောရတ္တိံ၊ အလုံးစုံသော နေ့ညဉ့်ပတ်လုံး။ တပတိ၊ တင့်တယ်၏။

စကားပြေ

နေမင်းသည် နေ့အခါ၌သာ၊ လမင်းသည် ည၌အခါ၌သာ၊ မင်းသည်
မင်းမြှောက်တန်ဆာဆင်မှသာ၊ ရဟန္တာအရှင်သည် ဈာန်ဝင်စားမှသာ တင့်တယ်
ကြ၍ ဘုရားရှင်သည် နေ့ရောညပါ အခါခပ်သိမ်း သီလ ဂုဏ ပညာ ပုည ဓမ္မ
ဟူသော တန်ခိုးတော်ဖြင့် တင့်တယ်တော်မူ၏။

ဒိဝါ တပတိ အာဒိစ္စော—နေ့အခါ နေသည် ထွန်းလင်းတောက်ပ၏၊ ညအခါ
သွားရာလမ်း မထင်ရှားပေ။

ရတ္တိမာဘာတိ စန္ဒိမာ—တိမ်တိုက်စသည်မှ လွတ်သော လသည် ညအခါ
ထွန်းလင်းတင့်တယ်၏၊ နေ့အခါ သွားရာလမ်း မထင်ရှားပေ။

သန္နဒ္ဓေါ ခတ္တိယော တပတိ—ရှေ့ ငွေ ပတ္တမြား စသော ဆန်းကြယ်သော
တန်ဆာတို့ဖြင့် ဆင်ယင်ပြီး လေးပါးသော စစ်သည်တော်များ ခြံရံမှသာလျှင်
မင်းသည် ကျက်သရေ ရှိ၏။ မထင်ရှားသော အသွင်ရှိသော မင်းသည်
ကျက်သရေ မရှိ။

ဈာယံ တပတိ ဗြာဟ္မဏော-ရဟန္တာသည် ဂိုဏ်းကို စွန့်ခွာ၍ ဈာန်ဝင်စားမှ သာလျှင် ကြည်ညိုဖွယ်ရှိ၏။

ဗုဒ္ဓေါ တပတိ တေဇသာ- တေဇ အရ သီလတေဇ, ဂုဏတေဇ, ပညာ-
တေဇ, ပုညတေဇ, ဓမ္မတေဇ ဟူသော တေဇငါးပါး ရ၏။ သီလတေဇဖြင့်
ဒုဿီလတေဇကို, ဂုဏတေဇဖြင့် နိဂ္ဂုဏတေဇကို, ပညာတေဇဖြင့် ဒုပ္ပညတေဇကို,
ပုညတေဇဖြင့် အပုညတေဇကို, ဓမ္မတေဇဖြင့် အဓမ္မတေဇကို နှိမ်နင်းပြီး နေရာ
ညဉ့်ပါ အချိန်မရွေး အခါခပ်သိမ်း ဘုရားရှင်သည် တင့်တယ်တော်မူသည်။

အာဒိစ္စော=အာဘုသော ဒိပ္ပတိတိ အာဒိစ္စော။ အာ+ဒိပ်+ယ။(ပကိုစပြု)

အဒိတိယာ အပစ္စံ အာဒိစ္စော။ အဒိတိ+ဏျ။

သန္နဇ္ဈေါ=သန္နယုတိတိ သန္နဇ္ဈေါ။ သံ+နတ်+တ။

ခတ္တိယော=ခတ္တဿ အပစ္စံ ခတ္တိယော။ ခတ္တ+ဣယ။

အာနန္ဒတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏။

၂၆-ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၆-အညတရဗြာဟ္မဏပဗ္ဗဇိတဝတ္ထု

၃၈၈။ ဗာဟိတပါပေါတိ ဗြာဟ္မဏော၊ သမစရိယာ သမဏောတိ ဝုစ္စတိ။
ပဗ္ဗာဇယမတ္တနော မလုံ၊ တသ္မာ “ပဗ္ဗဇိတော”တိ ဝုစ္စတိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သာသနာပ ရသေ့အဝတ်ကို ဝတ်ထားသော
ပုဏ္ဏားသည် ဘုရားရှင်က တပည့်များကို ပဗ္ဗဇိတဟု ခေါ်သကဲ့သို့ မိမိကိုလည်း
ပဗ္ဗဇိတ ခေါ်သင့်ကြောင်းကို လျှောက်ထားသော သာသနာပ ရသေ့ပုဏ္ဏားကို
အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ရသေ့ သောတာပန် ဖြစ်သည်။

အနက်

ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။ ဗာဟိတပါပေါ၊ မကောင်းမှုအကုသိုလ်တို့ကို အပ
ပြုပြီ။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဗြာဟ္မဏောတိ၊ ဗြာဟ္မဏဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။
သမစရိယာ၊ မကောင်းမှုအကုသိုလ်တို့ကို ငြိမ်းစေတတ်သောကြောင့်။ သမ-
ဏောတိ၊ သမဏဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ယော၊ အကြင်သူသည်။ အတ္တနော၊

မိမိ၏။ မလံ၊ ရာဂ စသော အညစ်အကြေးကို။ ပဗ္ဗာဇယံ-ပဗ္ဗာဇယန္တော၊ ထုတ်ပယ်လျက်။ စရတိ၊ ကျင့်၏။ သော၊ ထိုသူကို။ တသ္မာ၊ ထိုသို့ ရာဂ စသော အညစ်အကြေးကို ထုတ်ပယ်၍ ကျင့်သောကြောင့်။ ပဗ္ဗဇိတောတိ၊ ပဗ္ဗဇိတဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

စကားပြေ

အလုံးစုံသော မကောင်းမှုအကုသိုလ်တို့ကို အပပြု၍ပြီးသူကို ဗြာဟ္မဏဟု ဆိုထိုက်၏။ မကောင်းမှုတို့ကို ငြိမ်းစေသောသူကို သမဏဟု ဆိုထိုက်၏။ မိမိ၏ ရာဂ စသော အညစ်အကြေးကို ထုတ်ပယ်၍ ကျင့်သောသူကို ပဗ္ဗဇိတဟု ဆိုထိုက်၏။

ဗာဟိတပါပေါ=ဗာဟိတာနိ ပါပါနိ ယဿာတိ ဗာဟိတပါပေါ။ ဗာဟိတ + ပါပ + ယ။

သမစရိယာ=စရဏံ စရိယာ။ စရိ+ဏျ။ သမေန စရိယာ သမစရိယာ။ သမ+စရိယာ။

ပဗ္ဗဇိတော=ပဗ္ဗဇေတိတိ*ပဗ္ဗဇိတော။*ပ+ဗဇိ+တ။

အညတရဗြာဟ္မဏပဗ္ဗဇိတဝတ္ထုပြီး၏။

၂၆-ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၇-သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု

၃၈၉။ န ဗြာဟ္မဏဿ ပဟရေယျ၊ နာဿ မုဉ္ဇေထ ဗြာဟ္မဏော။
ဓိဗြာဟ္မဏဿ ဟန္တာရံ၊ တတော ဓိ ယဿ မုဉ္ဇတိ။

၃၉၀။ န ဗြာဟ္မဏဿေ'တဒကိဉ္စိ သေယျော၊
ယဒါ နိသေဇော မနသော ပိယေဟိ။
ယတော ယတော ဟိ*သမနော နိဝတ္တတိ၊
တတော တတော သမ္ပတိမေဝ ဒုက္ခံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ခန္တိဂုဏ်ကို စုံစမ်းလိုသော ပုဏ္ဏားသည် ဆွမ်းခံနေစဉ် နောက်ကျောကို လက်သီးဖြင့် ပြင်းပြင်းထန်ထန်ထိုးသော်လည်း ပြန်၍မကြည့်ပဲသွားသည့်အပြင် တောင်းပန်ပြီး မိမိအိမ်သို့ပင့်၍ ဆွမ်းလောင်းသည်ကို လက်ခံသော အရှင်သာရိပုတ္တရာကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနိက္ခ

ဗြာဟ္မဏဿ။ ရဟန္တာနှင့် ပကတိဗြာဟ္မဏကို။ န ပဟရေယျ၊ မပုတ်ခတ်ရာ။ ဗြာဟ္မဏော၊ ရဟန္တာသည်။ အဿ၊ မိမိကိုပုတ်ခတ်သူအား။ န မုဉ္ဇေယျ၊ အမျက်မထွက်ရာ။ ဗြာဟ္မဏဿ၊ ရဟန္တာအား။ ဟန္တာရံ၊ ပုတ်ခတ်ခြင်းသည်။ ဓိ၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိ၏။ အဿ၊ ထိုပုတ်ခတ်သူအား။ ယော၊ အကြင်သူသည်။ ဝေရံ၊ ရန်ကို။ မဉ္ဇတိ၊ လွှတ်၏ (ဝါ) အမျက်ထွက်၏။ တတော၊ တဖန်ပြန်၍ ပုတ်ခတ်ခြင်းကြောင့်။ ဓိ၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြစ်၏။

ပိယေဟိ၊ ချစ်နှစ်သက်ခြင်းတို့ကြောင့်။ မနသော၊ ဖြစ်ပေါ်လာသောဒေါသစိတ်ကို။ ယဒိ အနိသေဓော၊ အကယ်၍မတားဖြစ်နိုင်ငြားအံ့။ တေ၊ ဤမတားဖြစ်နိုင်ခြင်းသည်။ ဗြာဟ္မဏဿ၊ သူတော်ကောင်းအား။ ကိဉ္စိ၊ အနည်းငယ်မျှ။ န သေယျော၊ မမြတ်။ ယတော ယတော၊ အကြင်အကြင်ဝတ္ထုမှ။ ဟိ သမနော၊ ညှဉ်းဆဲလိုသောစိတ်သည်။ နိဝတ္တတိ၊ ဆုတ်နုတ်သွား၏။ တတော-တတော၊ ထိုထိုဝတ္ထုမှ။ ဒုက္ခံ၊ ဆင်းရဲသည်။ သမ္ပတိမေဝ၊ ငြိမ်းသည်သာတည်း။

စကားပြေ

ရဟန္တာနှင့်ပကတိဗြာဟ္မဏကို မပုတ်ခတ်ရာ၊ ရဟန္တာသည် မိမိကို ပုတ်ခတ်သူအား အမျက်မထွက်ရာ၊ ရဟန္တာကို ပုတ်ခတ်ခြင်းသည် စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြစ်၍ ပုတ်ခတ်သူကို တဖန်ပြန်၍ ပုတ်ခတ်ခြင်းကြောင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြစ်၏။ ချစ်ခင်နှစ်သက်ခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဒေါသစိတ်ကို မတားမြစ်နိုင်ခဲ့မှ ထိုမတားမြစ်နိုင်ခြင်းသည် ရဟန္တာအား အနည်းငယ်မျှပင် မမြတ်၊ အကြင်အကြင်ဝတ္ထုမှ ညှဉ်းဆဲလိုသောစိတ်သည် ဆုတ်နုတ်သွား၏။ ထိုထိုဝတ္ထုမှ ဆင်းရဲမှုငြိမ်းသည်သာတည်း။

န ဗြာဟ္မဏဿ ပဟရေယျ—ဗြာဟ္မဏ အရ ခိဏာသဝဗြာဟ္မဏ ဇာတိဗြာဟ္မဏ နှစ်မျိုးရ၏။

နဿ မုဉ္ဇေထ ဗြာဟ္မဏော—ဗြာဟ္မဏ အရ ခိဏာသဝဗြာဟ္မဏသာ ရ၏။

ဓိ ဗြာဟ္မဏဿ ဟန္တာရံ—ဗြာဟ္မဏအရ ခိဏာသဝဗြာဟ္မဏသာ ရ၏။

ဟန္တာရံ=ဟနတိ ဝမတိတိ ဟန္တာ။ ဟနံ+တု။

ဗြာဟ္မဏဿေတဒကိဉ္စိ=ဗြာဟ္မဏဿ+တေ+ကိဉ္စိ။

ဟိ သမနော=ဟိ သတိတိ ဟိ သော။ ဟိ သ+အ။

ဟိ သော မနော ဟိ သမနော။ ဟိ သ+မန။

သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏။

၂၆-ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၈-မဟာပဇာပတိဂေါတမိဝတ္ထု

၃၉၁။ ယဿ ကာယေန ဝါစာယ၊ မနဿ နတ္ထိ ဒုက္ခဋ္ဌံ။
သံဝုတံ တိဟိ ဌာနေဟိ၊ တဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဆရာဥပဇ္ဈာယ်မရှိပဲ သင်္ကန်းကို ဝတ်သော
ပဇာပတိဂေါတမိနှင့် ဥပုသ်အတူမပြုနိုင် ပဝါရဏာ အတူမပြုနိုင်ဟု ဘိက္ခုနီ
တို့၏ ကုက္ကုစွဖြစ်ခြင်းကို ခံရသော မဟာပဇာပတိဂေါတမိကို အကြောင်းပြု၍
ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်
ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယဿ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား။ ကာယေန၊ ကိုယ်ဖြင့်လည်းကောင်း။ ဝါစာ-
ယ၊ နှုတ်ဖြင့်လည်းကောင်း။ မနဿ၊ စိတ်ဖြင့်လည်းကောင်း။ ဒုက္ခဋ္ဌံ၊ အပြစ်
ရှိသောအမှုသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ၊ တိဟိ ဌာနေတိ၊ ကိုယ် နှုတ် စိတ်သုံးပါးတို့ဖြင့်။
သံဝုတံ၊ စောင့်ရှောက်သော။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဗြာဟ္မ-
ဏံ၊ ဗြာဟ္မဏဟူ၍။ ဗြူမိ၊ ဟောတော်မူ၏။

စကားပြေ

ကိုယ်နှုတ်စိတ်တို့ဖြင့် စောင့်စည်းပြီးလျှင် အပြစ်ရှိသော အမှုကို မပြုသူကို
ဗြာဟ္မဏဟု ငါဘုရားဟောတော်မူသည်။

မဟာပဇာပတိဂေါတမိဝတ္ထုပြီး၏။

၂၆ ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၉-သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု

၃၉၂။ ယမ္မာ ဓမ္မံ ဝိဇာနေယျ၊ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓဒေသိတံ။
သက္ကစ္စံ တံ နမဿေယျ၊ အဂ္ဂိဟုတ္တံ ဗြာဟ္မဏော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အဿဇိထေရ်ထံမှ ဝါရားကို နာရသဖြင့်
သောတာပန်ဖြစ်သည်မှစ၍ ဆရာရှိရာအပျ်ကို ရှိခိုးပြီးလျှင် ၎င်းအရပ်သို့
ဦးခေါင်းထား၍ လျောင်းစက်တော်မူသော အရှင်သာရိပုတ္တရာ ထေရ်ကို
အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်ဖြစ်ကြ
သည်။

အနက်

ယမှ၊ အကြင်ဆရာထံမှ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဒေသိတံ၊ ဘုရားရှင် ဟောကြား
အပ်သော။ ဓမ္မံ၊ တရားကို။ ပိဇာနေယျ၊ သိရာ၏။ ဗြာဟ္မဏော၊ ပုဏ္ဏားသည်။
အဂ္ဂိဟုတ္တံ ဣဝ၊ မီးကိုပူဇော်သကဲ့သို့။ တံ၊ ထိုဘုရားရှင်ကို။ သက္ကစ္စံ၊ ရိုသေစွာ။
နမဿေယျ၊ ရှိုးခိုးရာ၏။

စကားပြေ

မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားအပ်သောတရားကို သိစေသောအရာကို ပုဏ္ဏား
သည် မီးကို ပူဇော်သကဲ့သို့ ရိုသေစွာ ရှိုးခိုးရာ၏။

အတုယူဖွယ်

အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် အရှင်အဿဇိထံမှ တရားနာ၍ သောတာပန်ဖြစ်
သည်မှစပြီးလျှင် အရှင်အဿဇိရှိရာဘက်သို့ လှည့်၍ ကျိန်းစက်တော်မူသည်။
(ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၀၁။)

သက္ကစ္စံ = သက္ကရိယတီတိ သက္ကစ္စံ။ သံ+ကရိ+ရိစ္စ။

နမဿေယျ = နမသိ+အ+ယေျ။

အဂ္ဂိဟုတ္တံ = အဂ္ဂိ° ဟုတ္တော အဂ္ဂိဟုတ္တော။ အဂ္ဂိ+ဟုတ္တ။ ဟုတ္တ = ဟံ+တ။

သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏

၂၉-ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၁၀-ဇဋ္ဌိလ ဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

၃၉၃။ န ဇဋ္ဌာဟိ န ဂေါတ္တေန၊ န ဇစ္စာ ဟောတိ ဗြာဟ္မဏော။
ယမ္ပိ သစ္စဉ္စ ဓမ္မော စ၊ သော သုစိ သော စ ဗြာဟ္မဏော။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဆံကျစ်ထုံး၍ အနွယ်ဇာတ်အားဖြင့် ဗြာဟ္မဏ
ဟု မိမိကိုယ်ကို ခေါ်ရန်သင့်ကြောင်း လျှောက်သောပုဏ္ဏားကို အကြောင်းပြု၍
ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြ
သည်။

အနက်

ဇဋ္ဌာဟိ၊ ဆံကျစ်ထုံးခြင်းတို့ဖြင့်။ မြာဟူကော၊ မြာဟူကသည်။ န၊ မဖြစ်နိုင်။ ဂေါတ္တေန၊ အနွယ်အားဖြင့်။ မြာဟူကော၊ မြာဟူကသည်။ န၊ မဖြစ်နိုင်။ ဇစ္စာ၊ ဇာတ်အားဖြင့်။ မြာဟူကော၊ မြာဟူကသည်။ န၊ မဖြစ်နိုင်။ ယမ္ပိ၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်၌။ သစ္စဉ္စ၊ သစ္စာဉာဏ်သည်လည်းကောင်း။ ဓမ္မော စ၊ ကိုးပါးသော လောကုတ္တရာ တရားသည်လည်းကောင်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သုစီစ၊ စင်ကြယ်သူလည်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ မြာဟူကော စ၊ မြာဟူကသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

စကားပြေ

ဆံကျစ်ထုံးခြင်း တို့ဖြင့်လည်းကောင်း အနွယ်အားဖြင့် လည်းကောင်း ဇာတ်အားဖြင့်လည်းကောင်း မြာဟူက မဖြစ်နိုင်။ သစ္စာဉာဏ်နှင့် လောကုတ္တရာ တရား ကိုးပါးရှိသူသာ စင်ကြယ်သူလည်းဖြစ်၏ မြာဟူကလည်း ဖြစ်၏။

ယမ္ပိ သစ္စဉ္စ ဓမ္မော စ— သစ္စာလေးပါးတို့ကို ၁၆-ပါးသော အချင်းအရာ တို့ဖြင့် ထိုးထွင်းလျက်တည်သော သစ္စာဉာဏ်သည် သစ္စ မည်၏။ လောကုတ္တရာ တရား ကိုးပါးသည် ဓမ္မ မည်၏။

ဇစ္စာ= ဇာယနံ ဇာတိ။ ဇန+တိ။

ဇဋ္ဌိလမြာဟူကဝတ္ထုပြီး၏။

၂၆-မြာဟူကဝဂ်။ ၁၁-ကုဟကမြာဟူကဝတ္ထု

၃၉၄။ ကိံ တေ ဇဋ္ဌာဟိ ဒုမ္မေမ၊ ကိံ တေ အဇိနသာဋ္ဌိယာ။
အဗ္ဘန္တရံ တေ ဂဟနံ၊ ဗာဟိရံ ပရိမဇ္ဇသိ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ဝေသာလိပြည်ကို အမှီပြု၍ ကုဋ္ဌာဂါရကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရေခံတက်ပင်တွင် လင်းနို့ ကဲ့သို့ တွဲလဲဆွဲ၍ကျင့်လျက် စဉ်းလဲကောက်ကျစ်သော ပုဏ္ဏားကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဒုဗ္ဗေဓ၊ ပညာမဲ့သောရသေ့။ တေ၊ သင်အား။ ဇဋ္ဌာဟိ၊ ဆံကျစ်ထုံးခြင်း
တို့ဖြင့်။ ကိံ၊ ဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း။ အဇိနသာဋ္ဌိယာ၊ သစ်နက်ရေဝတ်ခြင်းဖြင့်။
တေ၊ သင်အား။ ကိံ၊ ဘယ်အကျိုး ရှိအံ့နည်း။ တေ၊ သင်၏။ အဗ္ဘန္တရံ၊
ကိုယ်တွင်း၌။ ဂဟနံ၊ ရာဂစသော ကိလေသာတောသည်။ သမာနံ၊ ရှိသည်
ဖြစ်ပါလျက်။ ဗာဟိရံ၊ အပြင် အပ၌။ မဋ္ဌံ၊ ပြေပြစ် နူးညံ့သိမ်မွေ့အောင်။
ပရိမဇ္ဇသိ၊ ထက်ဝန်းကျင်မှ သုံးသပ်၏။

စကားပြေ

ပညာမဲ့သောရသေ့ ဆံကျစ်ထုံးခြင်း တို့ဖြင့်လည်းကောင်း သစ်နက်ရေဝတ်
ခြင်းတို့ဖြင့်လည်းကောင်း သင့်အား အဘယ်အကျိုး ရှိအံ့နည်း။ သင့်အား
ကိုယ်တွင်း၌ ရာဂစသော ကိလေသာ တောရှိပါလျက် အပြင်အပ၌ ပြေပြစ်
နူးညံ့သိမ်မွေ့အောင် ထက်ဝန်းကျင်မှ သုံးသပ်၏။

ကိံ တေ အဇိနသာဋ္ဌိယာ—ခွံနှင့်တကွ သစ်နက်ရေကိုဝတ်ခြင်းဖြင့် အဘယ်
အကျိုးရှိမည်နည်း၊ ဆင်ချေး မြင်းချေးသည် အပြင်က ပြေပြစ်သော်လည်း
အတွင်းသဘောက ရွံရှာဖွယ် ဖြစ်သကဲ့သို့ ဆံကျစ်သစ်နက်ရေဝတ်ခြင်းဖြင့်
အပြင်ကချောမောသော်လည်း အတွင်း၌ ကိလေသာတော ထနေ၏။

ဖွတ်စကား—ဘုရားမှတ်လို့ကိုးကွယ်နေတယ် ဖွတ်ထွက်မှ တောင်ပို့မှန်းသိ
တယ်ဆိုရိုးရှိသော်လည်း ရဟန်းမှတ်လို့ ကိုးကွယ်နေတယ် ဒုတ်နဲ့ပေါက်တာမှ
ရဟန်းမဟုတ်မှန်း သိတယ်ဟု ဖွတ်က ပြောသည်။ (ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀၄။)

အဇိနသာဋ္ဌိယာ=အဇိနေန နိဗ္ဗတ္တာ သာဋ္ဌိ အဇိနသာဋ္ဌိ။ အဇိန+သာဋ္ဌိ။
ကုဟကဗြာဟ္မဏဝတ္ထုပြီး၏။

၂၆-ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၁၂-ကိသာဂေါတမိဝတ္ထု

၃၉၅။ ပံသုကူလဓရံ ဇန္တု၊ ကိသံ မေနိသန္တတံ။
 ကေ ဝနသ္မိံ စျာယန္တံ၊ တမတံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။
ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်၌ သီတင်း
သုံးနေတော်မူစဉ် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ဘုရားထံ ဖူးမြော်ကန်တော့လာသော
ပံသုကူတင်ဆောင် ထေရီမတို့တွင် အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော ကိသာဂေါတမိကို
အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။
ဒေသနာတော် အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်
ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ပံသုကူလဓရံ၊ ပံသကူသင်္ကန်းကို ဆောင်သော။ ကိသံ၊ ပိန်သော။ ဓမ္မနိ သန္ဓတံ၊ အကြောပြိုင်းပြိုင်း ထသော၊ ကံ၊ တယောက် တည်း။ ဝနသ္မိံ၊ တော၌။ ဈာယန္တံ၊ ဈာန်ဝင်စားလေ့ရှိသော။ တံ ဇန္တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ပြာဟူဏံ၊ ပြာဟူဏဟု။ ဗြူမိ၊ ဟော၏။

စကားပြေ

ပံသကူသင်္ကန်းကို ဆောင်၍ ပိန်သဖြင့် အကြောပြိုင်းပြိုင်း ထလျက် တယောက်တည်း တော၌ ဈာန်ဝင်စား လေ့ရှိသူကို ပြာဟူဏဟု ငါဘုရား ဟော၏။

ပံသုကူလဓရံ=ပံသုကူလံ ဓာရေတီတိ ပံသုကူလဓရော။ ပံသုကူလ+ဓရံ+
အ+အာ။

ကိသံ=ကိဿတီတိ ကိသော။ ကိသံ+အ။

ဓမ္မနိ သန္ဓတံ=ဓမ္မနိဟိ သန္ဓတာ တေဿာတိ ဓမ္မနိသန္ဓတာ။ ဓမ္မနိ+သန္ဓတာ+
ဘော။ သန္ဓတာ=သံ+ထရ+တ+အာ။

ကိသာဂေါတမိဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၆-ပြာဟူဏဝက်။ ၁၃-ကေပြာဟူဏဝတ္ထု

၃၉၆။ န စာဟံ ပြာဟူဏံ ဗြူမိ၊ ယောနိဇံ မတ္တိသမ္ဘဝံ။
ဘောဝါဒိ နာမ သော ဟောတိ၊ သစေ ဟောတိ သကိဉ္ဇနော။
အကိဉ္ဇနံ အနာဒါနံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ပြာဟူဏံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မိမိကိုယ်ကို ဘုရားရှင်၏တပည့်များအတူ ပြာဟူဏခေါ်ရန် လျှောက်ထားသော ပုဏ္ဏားတယောက်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ လျှောက်ထားသောပုဏ္ဏား သောတာပန် ဖြစ်သည်။

အနက်

ယောနိဇံ၊ ပုဏ္ဏားမျိုး၌ ဖြစ်သော။ မတ္တိသမ္ဘဝံ၊ ပုဏ္ဏားမဝမ်း၌ ဖြစ်သူကို။ ပြာဟူဏံ၊ ပြာဟူဏဟု။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ န ဗြူမိ၊ မဟော။ သော၊ ထို

ပုဏ္ဏားသည်။ သင်္ကဉ္စနော၊ ရာဂစသော ကြောင့်ကြမှုရှိသည်။ သစေ ဟောတံ၊ အကယ်၍ဖြစ်အံ့။ ဘောဝါဒိ နာမ၊ ဘောဝါဒိအမည် ရှိသည်။ ဟောတံ၊ ဖြစ်၏။ အင်္ဂဉ္စနံ၊ ရာဂစသော ကြောင့်ကြမှုမရှိသော။ အနာဒါနံ၊ ဥပါဒါနံ တရားတို့ဖြင့် စွဲလမ်းမှု မရှိသော။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဗြာဟ္မဏံ၊ ဗြာဟ္မဏ ဟူ၍။ ဗြူမိ၊ဟော၏။

စကားပြေ

ပုဏ္ဏားမျိုး ဖြစ်သူကိုဗြာဟ္မဏဟု ငါဘုရားမဟော၊ရာဂစသောကြောင့်ကြမှု ရှိသည်ဖြစ်၍ ဘောဝါဒိအမည်ရှိနိုင်၏။ ရာဂစသောကြောင့်ကြမှုနှင့် ဥပါဒါနံ တို့ဖြင့် စွဲလမ်းမှု မရှိသူကိုသာ ဗြာဟ္မဏဟု ငါဘုရားဟော၏။

ယောနိဇံမတ္တိသမ္ဘဝံ-ပုဏ္ဏားမျိုးဖြစ်သူသည် ယောနိဇ၊ အမိပုဏ္ဏားမဝမ်း၌ ဖြစ်သူသည် မတ္တိသမ္ဘဝ ဖြစ်၏။

ယောနိဇံ =ယောနိယံ ဇာတံ +ယောနိဇံ။ ယောနိ+ဇန့်+ကွံ။

မတ္တိသမ္ဘဝံ=မာတုယာ သန္တကံ မတ္တိကံ။ မာတု+ဏိက။

မတ္တိကမ္ပိ သမ္ဘဝံ မတ္တိသမ္ဘဝံ။ မတ္တိက+သမ္ဘဝ။(က-ချေ)

ဘောဝါဒိ=ဘော ဘောတိ ဝစတိ သိလေနာတိ ဘောဝါဒိ။ဘော+ဝဒ်+ဏိ။

သင်္ကဉ္စနော=သဟ ကိဉ္စဇနန ယော ဝတ္တတိတိ သင်္ကဉ္စနော။
သဟ+ကိဉ္စန+ယ။

ကေဗြာဟ္မဏဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၆- ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၁၄-ဥဂ္ဂသေနသေဋ္ဌိပုတ္တဝတ္ထု

၃၉၇။ သဗ္ဗသယောဇနံ ဆေတွာ၊ ယော ဝေ န ပရိတဿတိ။
သင်္ဂါတိကံ ဝိသယတ္ထံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဤတရားဒေသနာသော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန် ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အတောင်ခြောက်ဆယ်မြင့်သော ဝါးလုံးထိပ်၌ပင် ရဟန်းဖြစ်သော ဥဂ္ဂသေန သဌေးသားကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော် အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သဗ္ဗသံယောဇနံ၊ သံယောဇဉ် အားလုံးကို။ ဆေတွာ၊ ဖြတ်ပြီး၍။ န ပရိတဿတိ၊ မကြောက်ရွံ့။ သင်္ဂါတိဂံ၊ ကပ်ငြိတတ်သော ရာဂစသည်တို့ကို လွန်သော။ ဝိသံယုတ္တံ၊ ယောဂလေးပါးတို့နှင့်မယှဉ်သော။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဗြာဟ္မဏံ၊ ဗြာဟ္မဏဟူ၍။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဗြူမိ၊ ဟော၏။

စကားပြေ

သံယောဇဉ် အားလုံးကိုဖြတ်ပြီး၍ မကြောက်ရွံ့ပဲ ကပ်ငြိတတ်သော ရာဂကို လွန်ကာ ယောဂလေးပါးနှင့်မယှဉ်သူကို ဗြာဟ္မဏဟု ငါဘုရားဟော၏။

သဗ္ဗသံယောဇနံ = သဗ္ဗံ သံယောဇနံ သဗ္ဗသံယောဇနံ။ သဗ္ဗ + သံယောဇနံ။

ပရိတဿတိ = ပရိ + တဿ + ယ + တိ။

သင်္ဂါတိဂံ = သင်္ဂါနံ အတိဂတော သင်္ဂါတိဂေါ။ သင်္ဂါ + အတိ + ဂမု + ကံ။

ဥဂ္ဂသေနသေဋ္ဌိပုတ္တဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၆- ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၁၅-ဒွေဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

၃၉၈။ ဆေတွာ နဒ္ဓိံ ဝရတ္တဉ္စ၊ သန္ဓာနံ သဟနုက္ကမံ။
ဥက္ခိတ္တပလိဿံ ဗုဒ္ဓံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း တော်၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူစဉ် စူဠလောဟိတနွားနှင့် မဟာလောဟိတနွား တို့၏အရှင် နွားပြိုင်ကြသော ပုဏ္ဏား နှစ်ယောက်တို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ငါးရာသောရဟန်းတို့ ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

အနက်

နဒ္ဓိဉ္စ၊ ဒေါသတည်းဟူသော နှောင်ကြိုးကိုလည်းကောင်း။ ဝရတ္တဉ္စ၊ တဏှာတည်းဟူသော လွန်ကြိုးကိုလည်းကောင်း။ သဟနုက္ကမံ၊ ကိန်းအောင်းနေသောအနုသယနှင့် တကွသော။ သန္ဓာနံ၊ ခြောက်ဆယ်နှစ်ပါးသောမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတည်းဟူသောထူးကြိုးကိုလည်းကောင်း။ ဆေတွာ၊ ဖြတ်၍။ ဥက္ခိတ္တပလိဿံ၊ အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော တံခါးကျည်မင်းတုပ်ကို နှုတ်ပယ်၍။ ဗုဒ္ဓံ၊ သစ္စာလေးပါးကိုသိသော။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဗြာဟ္မဏံ၊ ဗြာဟ္မဏဟူ၍။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဗြူမိ၊ ဟော၏။

စကားပြေ

ဒေါသတည်းဟူသော နှောင်ကြိုး တဏှာတည်းဟူသော လွန်ကြိုး အနုသယ နှင့်တကွ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော ထူးကြိုးတို့ကို ဖြတ်ပြီးလျှင် အဝိဇ္ဇာတည်းဟူ သော တံခါးကျည်မင်းတုပ်ကို နှုတ်၍ သစ္စာလေးပါးကို သိသူကိုသာ ဗြာဟ္မဏ ဟု ငါဘုရားဟော၏။

ဆေတှာ နဒ္ဒိံ ဝရတ္တဉ္စ-နှောင်ဖွဲ့တတ်သော ကြိုးနှင့်တူသော အမျက်ဒေါသ သည် နဒ္ဒိံမည်၏။ ချည်နှောင်တတ်သော လွန်နှင့်တူသော လောဘသည် ဝရတ္တ-မည်၏။

သန္ဓာနံ-၆၂-ပါးသော ဒိဋ္ဌိရ၏။

ဥက္ခိတ္တပလိသံ-၌ ပလိသအရ တံခါးကျည်နှင့်တူသော အဝိဇ္ဇာမောဟ ရ၏။

နဒ္ဒိံ=နယုတိ ဗန္ဓတိတိ နဒ္ဒိံ။ နဟံ+တိ။

ဝရတ္တံ=ဝရတိ ဗန္ဓတိတိ ဝရတ္တာ။ ဝရံ+တ။

သန္ဓာနံ=သံ ဒဒါတိ ဧတေနာတိ သန္ဓာနံ။ သံ+ဒါ+ယု။

သဟနုက္ကမံ=သဟ အနုက္ကမေန ယံ ဝတ္တတိတိ သဟနုက္ကမံ။ သဟ+အနု-
က္ကမ+ယ။

ဥက္ခိတ္တပလိသံ=ပရိဟညတိတိ ပလိသော။ ပရိ+ဟန့်+ရ။
ဥက္ခိတ္တော ပလိသော ယေနာတိ ဥက္ခိတ္တပလိသော။
ဥက္ခိတ္တံ+ပလိသံ+ယ။

ဒွေဗြာဟ္မဏဝတ္ထုပြီး၏။

၂၆-ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၁၆-အက္ခောသကဘာရဒွါဇဝတ္ထု

၃၉၉။ အက္ခောသံ ဝဗန္ဓဉ္စ၊ အဒုဋ္ဌော ယော တိတိက္ခတိ။
ခန္တိဗလံ ဗလာနိကံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန် ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘုရားရှင်အား ဆဲရေးကြသော ဘာရဒွါဇပုဏ္ဏားတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်ဖြစ် ကြသည်။

အနံက်

ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အက္ခောသဉ္စ၊ ဆဲရေးခြင်းကိုလည်းကောင်း။
ဝဓဇ္ဇဉ္စ၊ ပုတ်ခတ်ခြင်း နှောင်ဖွဲ့ခြင်းကိုလည်းကောင်း။ အဒုဋ္ဌော၊ အမျက်မ
ထွက်ပဲ။ တိတိက္ခတိ၊ သည်းခံ၏။ ခန္တီဗလံ၊ သည်းခံခြင်းတည်းဟူသောဗိုလ်ပါရှိ
သော။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ပြာဟ္မဏံ၊ ပြာဟ္မဏဟူ၍။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။
ဗြူမိ၊ ဟော၏။

စကားပြေ

ဆဲရေးခြင်း ပုတ်ခတ်ခြင်း နှောင်ဖွဲ့ခြင်း တို့ကိုအမျက်မထွက်ပဲ သည်းခံခြင်း
တည်းဟူသော အားရှိသူကို ပြာဟ္မဏဟု ငါဘုရားဟော၏။

အက္ခောသံ ဝဓဇ္ဇဉ္စ—ဆယ်ပါးသော ဆဲရေးခြင်းတို့ဖြင့် ဆဲရေးခြင်းသည်
အက္ခောသမည်၏။ လက်စသည်ဖြင့် ရိုက်ပုတ်ခြင်းသည် ဝဓဇ္ဇဉ္စမည်၏။ သံခြေချင်း၊
ထိတ်ကြိုးတို့ဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ခြင်းသည် ဗန္ဓမည်၏။

အက္ခောသံ = အက္ခောသနံ အက္ခောသော။ အာ + ကုသ် + ဣ။

ဝဓဇ္ဇံ = ဝဓဉ္စ ဗန္ဓဉ္စ ဝဓဇ္ဇံ။ ဝဓ + ဗန္ဓ။

အဒုဋ္ဌော = န ဒုဋ္ဌော အဒုဋ္ဌော။ န + ဒုဋ္ဌ။ ဒုဋ္ဌ = ဒုသ် + တ။

ခန္တီဗလံ = ခန္တီ ဧဝ ဗလံ ယဿာတိ ခန္တီဗလော။ ခန္တီ + ဗလ + ယ။

ဗလာနိကံ = ဗလံ အနိကံ ယဿာတိ ဗလာနိကော။ ဗလ + အနိက + ယ။

အက္ခောသကဘာရဒ္ဒါဇဝတ္ထုပြီး၏။

၂၆- ပြာဟ္မဏဝဂ်။ ၁၇- သာရိပုတ္တတ္ထရာဝတ္ထု

၄၀၀။ အက္ခောဓနံ ဝတဝန္တံ၊ သီလဝန္တံ အနုဿဒံ။

ဒန္တံ အန္တိမသာရီရံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ပြာဟ္မဏံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် မယ်တော်သာရိပုဏ္ဏေးမ က ကျိန်ဆဲသည်ကို
စကားတခွန်းမျှ ပြန်မပြောပဲ သည်းခံတော်မူသော အရှင်သာရိပုတ္တရာကို
အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်
ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

အက္ခောဓနံ၊ အမျက်မထွက်သော။ ဝတဝန္တံ၊ ဓုတင်အကျင့်ရှိသော။ သီလဝန္တံ၊ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလနှင့်ပြည့်စုံသော။ အနုဿဒံ၊ တဏှာပြန့်ပြောခြင်း မရှိသော။ ဒန္တံ၊ ဣန္ဒြေ ၆-ပါးကို ဆုံးမပြီးသော။ အန္တိမသာရီရံ၊ အဆုံး စွန့်သောကိုယ်ရှိသော။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဗြာဟ္မဏံ၊ ဗြာဟ္မဏဟု။ အဟံ၊ ငါဘုရား သည်။ ဗြူမိ၊ ဟော၏။

ကေားပြေ

အမျက်လည်း မထွက် ဓုတင်အကျင့်လည်းရှိ၍ သီလနှင့်ပြည့်စုံသဖြင့် တဏှာ ပြန့်ပြောမှုမရှိပဲ ဣန္ဒြေခြောက်ပါးကို ဆုံးမပြီးသည်ဖြစ်၍ အဆုံးစွန့်သောကိုယ် ရှိသကဲ့ ဗြာဟ္မဏဟု ငါဘုရားဆို၏။

ဝတဝန္တံ— ဓုတင်အကျင့်နှင့် ပြည့်စုံသူ။

သီလဝန္တံ— စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလရှိသူ။

ဒန္တံ—ဣန္ဒြေခြောက်ပါးကို ဆုံးမပြီးသူ။

အက္ခောဓနံ = နတ္ထိ ကောဓနော ယဿာတိ အက္ခောဓနော။
န + ကောဓန + ယ။

အနုဿဒံ = နတ္ထိ ဥဿဒေါ ယဿာတိ အနုဿဒေါ။ န + ဥဿဒ + ယ။

အန္တိမသာရီရံ = အန္တိမံ သရီရံ ယဿာတိ အန္တိမသာရီရော။
အန္တိမ + သရီရ + ယ။

သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၆-ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၁၈-ဥပ္ပလဝဏ္ဏာထေရီဝတ္ထု

၄၀၁။ ဝါရိ ပေါက္ခရပတ္ထေဝ၊ အာရဂ္ဂေရိဝ သာသပေါ။

ယော န လိမ္မတိ ကာမေသု၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရဟန္တာတို့ ကာမဂုဏ်ကို မသာယာကြကုန်၊ ကာမဂုဏ်ကို မခံစားကြကုန်ဟု ဥပ္ပလဝဏ္ဏာထေရီမကို အကြောင်းပြု၍ ဟော တော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည်ဖြစ်ကြ သည်။

အနက်

ပေါက္ခရပတ္တေ၊ ကြာဖက်၌။ ဝါရိ၊ ရေသည်။ န လိမ္မတိ ဣဝ၊ မတင်သကဲ့သို့
 လည်းကောင်း။ အာရဂ္ဂေ၊ ပွတ်ဆောက်ဖျား၌။ သာသပေါ၊ မှန်ညှင်းစေ့သည်။
 န လိမ္မတိ ဣဝ၊ မတည်သကဲ့သို့လည်းကောင်း။ ယော၊ အကြင်လူသည်။ ကာမေသု၊
 ဝတ္ထုကာမ ကိလေသာကာမတို့၌။ န လိမ္မတိ၊ မလိမ်းကျံ မကပ်ငြိ။ တံ၊ ထိုသူကို။
 ဗြာဟ္မဏံ၊ ဗြာဟ္မဏဟု။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဗြူမိ၊ ဟောတော်မူ၏။

စကားပြေ

ကြာဖက်ပေါ်၌ ရေမတင်နိုင်သကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ ပွတ်ဆောက်ဖျားပေါ်
 ၌ မှန်ညှင်းစေ့ မတည်နိုင်သကဲ့သို့ လည်းကောင်း ကာမဂုဏ်တို့၌ မကပ်ငြိသူကို
 ဗြာဟ္မဏဟု ငါဘုရားဟော၏။

ဝါရိ=ပိပါသံ ဝါရေန္တိ ဧတေနာတိ ဝါရိ။ ဝရ+ဏိ။

ပေါက္ခရပတ္တေ=ပေါက္ခရဿ ပတ္တံ ပေါက္ခရပတ္တံ။ ပေါက္ခရ+ပတ္တံ။

အာရဂ္ဂေ=အာရာယ အဂ္ဂံ အာရဂ္ဂံ။ အာရာ+အဂ္ဂံ။

သာသပေါ=သာသိယန္တိ အနေနာတိ သာသပေါ။ သာသ+အပ။
ဥပ္ပလဝဏ္ဏာထေရိဝတ္ထုပြီး၏။

၂၆-ဗြာဟ္မဏဝက်။ ၁၉-အညတရဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

၄၀၂။ ယော ဒုက္ခဿ ပဇာနာတိ၊ ဣဓေ ခယမတ္တနော။
 ပန္နဘာရံ ဝိသံယုတ္တံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
 တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အိမ်ရှင် မသိအောင် ထွက်ပြေးပြီးလျှင် ဓမ္မာနု
 ပြု၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်သော ကျွန်သည် ဘုရားရှင်နှင့်အတူ ဆွမ်းခံဝင်
 သောအခါ မိမိကျွန်ကိုမှတ်မိသဖြင့် သင်္ကန်းကိုဆွဲသောပုဏ္ဏားတဦးကို အကြောင်း
 ပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ အိမ်ရှင်ပုဏ္ဏား သောတာပန်ဖြစ်သည်။

အနက်

ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဣဓေ၊ ဤဘဝ၌ပင်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဒုက္ခ-
 ဿ၊ ဆင်းရဲ၏။ ခယံ၊ ကုန်ရာနိဗ္ဗာန်ကို။ ပဇာနာတိ၊ သိ၏။ ပန္နဘာရံ၊ ချပြီးသော
 ခန္ဓာဝန်ရှိ၍။ ဝိသံယုတ္တံ၊ ကိလေသာတို့နှင့်မယှဉ်သော။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။
 ဗြာဟ္မဏံ၊ ဗြာဟ္မဏဟု။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဗြူမိ၊ ဟောတော်မူ၏။

စကားပြေ

ဤဘဝ၌ပင် မိမိ ခန္ဓာဆင်းရဲကုန်ရာ နိဗ္ဗာန်ကိုသိသော ခန္ဓာဝန်ကိုချပြီး၍ ကိလေသာနှင့်မယှဉ်သူကို ဗြာဟ္မဏဟု ငါဘုရားဟောတော်မူ၏။

ပန္နဘာရံ ဝိသံယုတ္တံ-၌ ဝိသံယုတ္တံဟူသည် ရောဂလေးပါးတို့နှင့် လည်းကောင်း၊ အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့နှင့် လည်းကောင်း မယှဉ်ခြင်းတည်း။

ပန္နဘာရံ=ပန္နော ဘာရော ယေနာတိ ပန္နဘာရော။ ပန္န+ဘာရ+ယ။

အညတရဗြာဟ္မဏဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၆-ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၂၀-ခေမာဘိက္ခုနီဝတ္ထု

၄၀၃။ ဂမ္ဘီရပညံ မေဓာဝိံ၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂဿ ကောဝိဒံ။

ဥတ္တမတ္တမနုပ္ပတ္တံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ဂိဇ္ဈကုဋ်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘုရားရှင်ထံ ဖူးမြော်ရန် ပထမယံအတွင်း၌ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် လာ၍ ကန်တော့ပြီး ချက်ချင်းပြန်သွားသော ဘိက္ခုနီမတို့တွင် ပညာအရာတေဒဂ်ရသော ခေမာထေရီကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဂမ္ဘီရပညံ၊ နက်နဲသော ပညာရှိသော။ မေဓာဝိံ၊ ထက်မြက်သော ပညာရှိသော။ မဂ္ဂါမဂ္ဂဿ၊ လမ်းမှန်ဟုတ်မဟုတ်၌။ ကောဝိဒံ၊ လိမ္မာသော။ ဥတ္တမတ္တံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်သို့။ အနုပ္ပတ္တံ၊ ရောက်ပြီးသော။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဗြာဟ္မဏံ၊ ဗြာဟ္မဏဟု။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဗြူမိ၊ ဟောတော်မူ၏။

စကားပြေ

နက်နဲ၍ထက်မြက်သော ပညာရှိသောကြောင့် လမ်းမှန်ဟုတ် မဟုတ်၌ လိမ္မာသော အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သောသူကို ဗြာဟ္မဏဟု ငါဘုရားဟောတော်မူ၏။

ဂမ္ဘီရပညံ - ၌ ဂမ္ဘီရအရ ခန္ဓာစသည်ရ၏။

ပညာ-အရ ဓမ္မောဇ ပညာရ၏။

ဂမ္ဘီရပညံ-အရ ဓမ္မောဇပညာနှင့် ပြည့်စုံသူရ၏။

မဂ္ဂါမဂ္ဂဿ ကောဝိဒံ-ဤကား သုဂတိရောက်ကြောင်း ဤကား ဒုဂ္ဂတိရောက်ကြောင်း ဤကား နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း ဤကား သုဂတိရောက်ကြောင်း မဟုတ် စသည်ဖြင့် မဂ္ဂ အမဂ္ဂ၌ လိမ္မာသို့။

ဂမ္ဘီရပညံ=ဂမ္ဘီရ- ဂမု+ဘီရ။ (ဏှာဒိ။ ၁၇၀)ဂမ္ဘီရ ပညာ ယဿာတိ
ဂမ္ဘီရပညော။ ဂမ္ဘီရ+ပညာ+ယ။

ကောဝိဒံ=ကိံ နာမေန ဝိန္ဒတိတိ ကောဝိဒေါ။ ကိံ+ဝိဒံ+အ။ ကံ
(ပါပံ) ဝိန္ဒတိတိ ကောဝိဒေါ။ ကု+ဝိဒံ+အ။

ခေမာဘိက္ခုနီဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၆-ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၂၁-ပဗ္ဗာရဝါသီတိဿတ္ထေရဝတ္ထု

၄၀၄။ အသံသဋ္ဌံ ဂဟဋ္ဌေဟိ၊ အနာဂါရေဟိ စူဘယံ။

အနောကသာရိမပ္ပိစ္ဆံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘုရားရှင်အထံမှ ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုယူ၍ တောင်လိုက်ခေါင်း၌ နေလျက် မိမိ၏ စင်ကြယ်သောသိလကို အကြောင်းပြု၍ ပီတိကိုခွာကာ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်သော တိဿထေရ်ကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော် အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဂဟဋ္ဌေဟိ စ၊ လူတို့နှင့် လည်းကောင်း။ အနာဂါရေဟိ စ၊ ရဟန်းတို့နှင့် လည်းကောင်း။ ဥဘယံ ဥဘယေဟိ စ၊ နှစ်ပါးစုံတို့နှင့်လည်းကောင်း။ အသံသဋ္ဌံ၊ မရောယှက်သော။ အနောကသာရိ၊ တဏှာကင်းကြောင်း အကျင့်ရှိသော။ အပ္ပိစ္ဆံ၊ အလိုနည်းသော။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဗြာဟ္မဏံ၊ ဗြာဟ္မဏဟု။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဗြူမိ၊ ဟောတော်မူ၏။

စကားပြေ

လူတို့နှင့် လည်းကောင်း ရဟန်းတို့နှင့် လည်းကောင်း နှစ်ပါးစုံတို့နှင့် လည်းကောင်း မရောယှက်ပဲ တဏှာကင်းကြောင်း အကျင့်ရှိ၍ အလိုနည်းသောသူကို ဗြာဟ္မဏဟု ငါဘုရားဟော၏။

အသံသဋ္ဌံ-ဒဿန သဝန သမုလ္လပန ပရိဘောဂ ကာယသံသဂ္ဂတို့၏ မရှိခြင်းကို အသံသဋ္ဌဟု ဆိုပါသည်။ မြင်မှု ကြားမှု စကားလက်ဆုံကျမှု ပစ္စည်း ဖလှယ်မှု ကိုယ်ဖြင့် နှိုးနှောမှုမရှိခြင်း။

အသံသဋ္ဌံ=န သံသဋ္ဌံ အသံသဋ္ဌံ။ န+သံသဋ္ဌံ။

သံသဋ္ဌံ=သံ+သန္ဓ+တ။

ဂဟဋ္ဌေဟိ=ဂဟေ ဂေဟေ ပဉ္စကာမဂုဏေ ဝါ ဘဝနဝသေန တိဋ္ဌတိတိ
ဂဟဋ္ဌော။ ဂဟ+ဋ္ဌာ+ဏ။

အနာဂါရေဟိ=အဂါရေ (ဂေဟေ) ဝသတိတိ အာဂါရော။ အဂါရ+ဏ။
န အာဂါရော အနာဂါရာ။ န+အာဂါရ။

အနောကသာရိ=အနောကံ သရတိ သီလေနာတိ အနောကသာရိ။

အနောက+သရိ+ဏိ။ အနောက=န+ဩက။

အပ္ပိစ္ဆံ=အပ္ပါ ဣစ္ဆာ ယဿာတိ အပ္ပိစ္ဆော။ အပ္ပါ+ဣစ္ဆာ+ယ။

ပဗ္ဗာရဝါသိတိဿတ္ထေရဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၆-မြာဟူဏ။ ၂၂-အညတရဘိက္ခုဝတ္ထု

၄၀၅။ နိဓာယ ဒဏ္ဍံ ဘူတေသု၊ တသေသု ထာဝရေသု စ၊
ယော န ဟန္တိ န သာတေတိ၊ တမဟံ မြူမိ မြာဟူဏံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘုရားရှင်ထံမှ ကမ္မဋ္ဌာန်းယူ၍ တော၌ တရားအားထုတ်ရာ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သဖြင့် မိမိရသော ဂုဏ်ကျေးဇူးကို လျှောက်ထားရန် ပြန်လာသောအခါ ခင်ပွန်းသည်နှင့် စိတ်ဆိုး၍ ထွက်လာသော အမျိုးသမီးလိုက်သည်ကို မသိပဲ ခင်ပွန်းသည်၏ အရိုက်အနှက်ခံရသော ရဟန်းတပါးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယော၊ အကြင်သူသည်။ တသေသု၊ ထိတ်လန့်တတ်ကုန်သော။ ဘူတေသု စ၊ ပုထုဇဉ် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၌လည်းကောင်း။ ထာဝရေသု၊ မကြောက်မလန့်

တည်တံ့ကုန်သော။ ဘူတေသု စ၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၌ လည်းကောင်း။ ဒဏ္ဍံ၊ တုတ်
 လက်ကို။ နိဓာယ၊ ပယ်ချထား၍။ သယံ၊ မိမိသည်။ န ဟန္တိ၊ မသတ်။ အညေ၊
 သူတပါးတို့ကို။ န ဃာတေတိ၊ မသတ်စေ။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဗြာဟ္မဏံ၊ ဗြာဟ္မဏ
 ဟူ၍။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဗြူမိ၊ ဟော၏။

စကားပြေ

ထိတ်လန့်တတ်သော ပုထုဇဉ်နှင့် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ လည်းကောင်း။
 မကြောက်မလန့် တည်တံ့သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် အသေက္ခတို့၌ လည်းကောင်း။
 တုတ်လက်နက်ကို ပယ်ချပြီးလျှင် မိမိကိုယ်တိုင်လည်း မသတ် သူတပါးကိုလည်း
 မသတ်ခိုင်းသူကို ဗြာဟ္မဏဟု ငါဘုရားဟော၏။

- တသေသု-တဏှာဖြင့် ထိတ်လန့်သောပုဂ္ဂိုလ်။
- ထာဝရေသု-တဏှာမရှိသောအားဖြင့် ခိုင်မြဲသောပုဂ္ဂိုလ်။
- ဒဏ္ဍံ=ဒဉ္စတိ အာဏံ ကရေတိ ဧတေနာတိ ဒဏ္ဍော။ ဒဉ္စ+တ။
 ဒမန္တိ အနေနာတိ ဒဏ္ဍော။ ဒမု+ဉ္စ။
- ထာဝရေသု=တိဋ္ဌတိ သီလေနာတိ ထာဝရော။ ဌာ-ဂတိနိဝတ္တိယံ။ ဝရော-
 ဝဏ္ဏ-ဝိကာရော။ ဌာ+ဝရ။

အညတရဘိက္ခုဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၆-ဗြာဟ္မဏဝက်။ ၂၃-သာမဏေရာနံဝတ္ထု

၄၀၆။ အဝိရုဒ္ဓံ ဝိရုဒ္ဓေသု၊ အတ္တဇ္ဇောသု နိဗ္ဗုတံ။
 သာဒါနေသု အနာဒါနံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
 တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဆွမ်းညွှန်အလှည့်ကျသော သံကိစ္စ၊ ပဏ္ဍိတ၊
 သောပါက၊ ရေဝတဟူသော ခုနစ်နှစ်အရွယ်သာရှိသော ရဟန္တာသာမဏေတို့ကို
 အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည်ဖြစ်
 ကြသည်။

အနက်

ဝိရုဒ္ဓေသု၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ပြုသူတို့၌။ အဝိရုဒ္ဓံ၊ မဆန့်ကျင်သော။ အတ္တ-
ဒဏ္ဍေသု၊ တုတ် ဓား စသောလက်နက်ချွှဲထားသူတို့၌။ နိဗ္ဗုတံ၊ လက်နက်ချွှဲထား
ပြီးဖြစ်၍ ရန်ငြိမ်းအေးသော။ သာဒါနေသု၊ ခန္ဓာတို့ကိုစွဲလမ်းသော သူတို့၌။
အနာဒါနံ၊ စွဲလမ်းခြင်းမရှိသော။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဗြာဟ္မဏံ၊ ဗြာဟ္မဏဟု။
အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဗြူမိ၊ ဟောတော်မူ၏။

စကားပြေ

ဆန့်ကျင်ဘက်ပြုသူတို့၌ မဆန့်ကျင်သော တုတ် ဓား စသောလက်နက်
ကိုချွှဲထားပြီး၍ ရန်ငြိမ်းသော ခန္ဓာတို့ကို စွဲလမ်းသူတို့၌ စွဲလမ်းခြင်းမရှိသော
သူကို ဗြာဟ္မဏဟု ငါဘုရား ဟော၏။

ဝိရုဒ္ဓေသု—ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း အစွမ်းဖြင့် ဆန့်ကျင်သော လောကီလူအပေါင်း။

အတ္တဒဏ္ဍေသု—လက်ထဲတွင် တုတ်ဓားမရှိသေးသော်လည်း ရိုက်ပုတ်ခြင်းမှ
ရှောင်ကြဉ်သောကြောင့် သူတပါးအားမရိုက်ပုတ်သောသူ။

အနာဒါနံ—ခန္ဓာငါးပါးသည် ငါဖြစ်၏၊ ငါ့ဥစ္စာဖြစ်၏ဟု စွဲလမ်းခြင်းမရှိ
သောသူ။

သာမဏေကျော်များ—သံကိစ္စ ပဏ္ဍိတ သောပါက ရေဝတတို့လေးပါးသည်
ခုနစ်နှစ်အရွယ်၌ပင် ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။

(ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၄၁၆)

ဝိရုဒ္ဓေသု=ဝိရုဇ္ဈတိတိ ဝိရုဒ္ဓေါ။ ဝိ+ရုဓ်+တ။

အတ္တဒဏ္ဍေသု=အတ္တော ဒဏ္ဍော ယေနာတိ အတ္တဒဏ္ဍော။ အတ္တ+ဒဏ္ဍ+ယ။
အတ္တ+အာ+ဒါ+တ။

သာဒါနေသု=သဟ အာဒါနေန ယော ဝတ္တတိတိ သာဒါနော။ သဟ+
အာဒါန+ယ။

သာမဏေရာနံ ဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၆-ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၂၄-မဟာပန္နကတ္ထေရဝတ္ထု

၄၀၇။ ယဿ ရာဂေါ စ ဒေါသော စ၊ မာနော မက္ခော စ ပါတိတော၊
သာသပေါရိဝ အာရဂ္ဂါ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ညီငယ် စူဠပန္နကကို လေးလတိုင်တိုင် တဂါထာကို မတတ်မြောက်နိုင်သဖြင့် နှင်ထုတ်သောကြောင့် ရဟန္တာများ ဒေါသရှိသေးသလောဟု ယုံမှားတွေးတောခြင်းကို ခံရသော မဟာပန္နကထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

သာသပေါ၊ မုန့်ညင်းစေ့သည်။ အာရဂ္ဂါ၊ ပွတ်ဆောက်ဖျားမှ။ ပါတိတော၊ လူဝ၊ လျောကျသကဲ့သို့။ ယဿ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်မှ။ ရာဂေါ၊ စ၊ စွဲမက်မှုရာဝသည်လည်းကောင်း။ ဒေါသော၊ စ၊ အမျက်ထွက်မှု ဒေါသသည် လည်းကောင်း။ မာနော၊ စ၊ ထောင်လွှားမှု မာနသည် လည်းကောင်း။ မက္ခော၊ စ၊ သူကျေးဇူးဂုဏ်ကို ဖျက်ဆီးမှုမက္ခသည်လည်းကောင်း။ ပါတိတော၊ ကင်းစင်လျော့ဆင်း၏။ တံ၊ ထိုရာဝသည်တို့ကင်းစင်လျော့ဆင်းသူကို။ ပြာဟ္မဏံ၊ ပြာဟ္မဏဟု။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဗြူမိ၊ ဟောတော်မူ၏။

စကားပြေ

မုန့်ညင်းစေ့သည် ပွတ်ဆောက်ဖျားမှလျောကျသကဲ့သို့ စွဲမက်မှု ထောင်လွှားမှုသူကျေးဇူးကို ဖျက်ဆီးမှုတို့ ကင်းစင်လျော့ဆင်း သွားသူကို ပြာဟ္မဏဟု ငါဘုရားဟောတော်မူ၏။

လည်သောပွတ်ဆောက်ဖျား၌ မုန့်ညင်းစေ့ သည် မတည်နိုင်သကဲ့သို့ ရာဂစသော ကိလေသာ သူကျေးဇူးကိုဖျက်တတ်သော မက္ခတရားတို့သည် စိတ်၌ မတည်နိုင်။

မာနော = သေယျာဒိဝသေန မညတိတိ မာနော။ မန့် + က။

မက္ခော = မက္ခတိတိ မက္ခော။ မက္ခ + အ။

ပါတိတော = ပါတာပိယတေတိ ပါတိတော။ ပတ် + ဧက + တ။

မဟာပန္နကတ္ထေရာဝတ္ထု ပြီး၏

၂၆-ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၂၅-ပိလိန္ဒဝစ္ဆတ္ထေရဝတ္ထု

၄၀၈။ အကက္ကသံ ဝိညာပနိံ၊ ဂိရံ သစ္စမုဒီရယေ။
ယာယ နာဘိသဇေ ကဉ္စိ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန် ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘဝပေါင်းများစွာ တပါးသူအား သူယုတ်ဟု ခေါ်သော ဝါသနာရှိသဖြင့် ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်သော်လည်း သူယုတ်ဟု ခေါ်သော ဝါသနာကိုမစွန့်သော ပိလိန္ဒဝစ္ဆထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

အကက္ကသံ၊ နူးညံ့ပြေပြစ်သော။ ဝိညာပနိံ၊ သဘောအဓိပ္ပာယ်ပေါ်လွင်စေသော။ သစ္စံ၊ မှန်ကန်သော။ ဂိရံ၊ စကားကို။ ဥဒီရယေ၊ ပြောဆိုရာ၏။ ယာယ၊ အကြင်စကားဖြင့်။ ကဉ္စိ၊ တစုံတယောက်ကိုမျှ။ နာဘိသဇေ၊ မထိခိုက် မငြိစွန်းစေရာ။ တံ၊ ထိုမထိခိုက်သော စကားရှိသူကို။ ဗြာဟ္မဏံ၊ ဗြာဟ္မဏဟု။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဗြူမိ၊ ဟော၏။

စကားပြေ

နူးညံ့ပြေပြစ်၍ သဘောအဓိပ္ပာယ်ပေါ်စေပြီးလျှင် မှန်ကန်သောစကားကို ပြောဆိုလျက် တစုံတယောက်ကိုမျှ မထိခိုက်သော စကားရှိသူကို ဗြာဟ္မဏဟု ငါဘုရား ဟော၏။

ရဟန္တာများပြောသောစကား

(၁) မကြမ်းတမ်းသောစကား၊

(၂) သိလွယ်သောစကား၊

(၃) မှန်ကန်သောစကား၊

(၄) ဒေါသသံမပါသောစကား။

အကက္ကသံ = န ကက္ကသော အကက္ကသော။ န+ကက္ကသ။

ကက္ကသ = ကိပ္ပိသံ ကရောတိတိ ကက္ကသော။ ကရိ+ကသ။

ဝိညာပနိ* = ဝိညာပေတိတိ ဝိညာပနိ။ ဝိ+ည+ကာပေ+ဏိ။

ဂိရံ = ဂိရန္တိ သဒ္ဓါယန္တိ တန္တိ ဂိရာ။ ဂိရ+အ+အာ။

ဂါယိတဗ္ဗာတိ ဂိရာ။ ဂေ+ဣရ+အာ။

ပိလိန္ဒဝတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏။

၂၆-ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၂၆-အညတရတ္ထေရဝတ္ထု

၄၀၉။ ယောဓ ဒီဃံဝ ရဿံ ဝါ၊ အဏုံ ထူလံ သုဘာသုဘံ။
လောကေ အဒိန္နံ နာဒိယတိ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ပုဏ္ဏ၏ ချွေးစိုအဝတ်နေလှမ်းထားသည်ကို
ပုံသကူအမှတ်ဖြင့် ကောက်ယူမိသောအခါ အရှင်ပြန်တောင်းသဖြင့် ပြန်ပေး
လိုက်သော ရဟန်းတပါးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော် အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြ
သည်။

အနက်

ဣဓ လောကေ၊ ဤလောက၌။ ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အဒိန္နံ၊ အရှင်
မပေးသော သူတပါးဥစ္စာကို။ ဒီဃံ ဝါ၊ ရှည်သည်ဖြစ်စေ။ ရဿံ ဝါ၊ တိုသည်ဖြစ်စေ။
အဏုံ ဝါ၊ ငယ်သည်ဖြစ်စေ။ ထူလံ ဝါ၊ ကြီးသည်ဖြစ်စေ။ သုဘာသုဘံ ဝါ၊ ကောင်း
သည်ဖြစ်စေ မကောင်းသည်ဖြစ်စေ။ နာဒိယတိ၊ မခိုးယူ။ တံ၊ ထိုမခိုးသူကို။
အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဗြာဟ္မဏံ၊ ဗြာဟ္မဏဟု။ ဗြူမိ၊ ဟော၏။

စကားပြေ

ဤလောကဝယ် အရှည် အတို အငယ် အကြီး ကောင်း မကောင်းသော
ပိုင်ရှင်မပေးသောဥစ္စာကို မခိုးယူသူကို ဗြာဟ္မဏဟု ငါဘုရားဟော၏။

အညတရတ္ထေရဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၆-ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၂၇-သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု

၄၁၀။ အာသာ ယဿ န ဝိဇ္ဇန္တိ၊ အသ္မိ* လောကေ ပရမိ စ။
နိရာသာသံ ဝိသံယုတ္တံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အတူနေ တပည့်များအပေါ် တဏှာရိုသေးသည်ဟု စွပ်စွဲပြောဆိုခံရသော အရှင်သာရိပုတ္တရာ ထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယဿ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား။ အသ္မိံ လောကေ စ၊ ဤပစ္စုပ္ပန် လောက၌ လည်းကောင်း။ ပရမ္ပိ စ၊ တမလွန်လောက၌လည်းကောင်း။ အာသာ၊ မက်မောမှု တဏှာတို့သည်။ န ဝိဇ္ဇန္တိ၊ မရှိကုန်။ နိရာဿသံ၊ မက်မောမှုအာသာကင်းသော။ ဝိသံယုတ္တံ၊ ကိလေသာတို့နှင့် မယှဉ်သော။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဗြာဟ္မဏံ၊ ဗြာဟ္မဏဟု အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဗြူမိ၊ ဟော၏။

စကားပြေ

ယခုဘဝ၌လည်းကောင်း နောင်ဘဝ၌လည်းကောင်းမက်မောမှုတဏှာလည်း မရှိ ကိလေသာတို့နှင့်မယှဉ်သောပုဂ္ဂိုလ်ကို ဗြာဟ္မဏဟု ငါဘုရားဟော၏။

အာသာ=ဣစ္ဆတိ တောယာတိ အာသာ။ ဣသု+အ+အာ(ဣကို အာပြု)

နိရာဿသံ=နတ္ထိ အာသာသာ ယဿာတိ နိရာဿသော။ နိ+အာသာ-သာ+ယ။ အာသာသာ=အာ+သာသံ+အ+အာ။

သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၆-ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၂၈-မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဝတ္ထု

၄၁၁။ ယဿာလယာ န ဝိဇ္ဇန္တိ၊ အညာယ အကထံကထိ။
အမတောဂဓမ္မပုတ္တံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာနထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယဿ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား။ အာလယာ၊ ကပ်ငြိတွယ်တာမှုတို့သည်။ န ငိဇ္ဇန္တိ၊ မရှိကုန်။ အညာယ၊ တရားမှန်ကိုသိ၍။ အကထံကထိ၊ သို့လောသို့လောဟု တွေးတောမှုမရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏ အမတောဂဓံ၊ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်သို့။ အနုပွတ္တံ၊ ရောက်သော။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဗြာဟ္မဏံ၊ ဗြာဟ္မဏဟု။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဗြူမိ၊ ဟော၏။

စကားပြေ

ကပ်ငြိတွယ်တာမှုလည်းမရှိပဲ တရားမှန်ကိုသိသဖြင့် သို့လောသို့လော တွေးတောမှုမရှိသည့်အပြင် အမြိုက်နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဗြာဟ္မဏဟု ငါဘုရားဟော၏။

အာလယာ=အာ ပုနပုနံ လယတိ အာရမ္မဏေသုတိ အာလယော။
ပုနပုနံ လယတိ သံသိလသတိ ယေနာတိ အာလယော။
အာ+လိ+ဏ။

အကထံကထိ=ကထံ ဣဒမိတိ ကထယတိ ယာယာတိ ကထံကထာ။
(ဝိစိကိစ္ဆာ)။ ကထံကထာ အဿ အတ္ထိတိ ကထံကထိ။
ကထံကထာ+ဤ။ န ကထံကထိ အကထံကထိ။ န+ကထံ-
ကထိ။

အမတောဂဓံ=အမတံ(နိဗ္ဗာနံ)ဩဂါဟတိတိ အမတောဂတော။ အမတ+
အဝ+ဂဟ+တ။

မဟာမောဂ္ဂလာနထွေရဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၆-ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၂၉-ရေဝတထွေရဝတ္ထု

၄၁၂။ ယောဓ ပုညဉ္စ ပါပဉ္စ၊ ဥဘော သင်္ဂမုပစ္စဂါ။
အသောကံ ဝိရဇံ သုဒ္ဓံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သာမဏေ၏ လာဘ်လာဘဘုန်းကံတို့သည် အံ့ဩဖွယ်ရာပေတည်းဟု အချီးမွမ်းခံရသော အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ညီအငယ်ဆုံး ရေဝတထေရ်ကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဣဓ၊ ဤလောက၌။ ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပုညဉ္စ၊ ကုသိုလ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပါပဉ္စ၊ အကုသိုလ်ကိုလည်းကောင်း။ ဥဘော၊ နှစ်ပါးစုံတို့ကိုလည်းကောင်း။ သင်္ဂံ၊ ကပ်ငြိတတ်သောတဏှာကိုလည်းကောင်း။ ဥပစ္စဂါ၊ လွန်မြောက်၏။ အသေကံ၊ စိုးရိမ်ခြင်းမရှိသော။ ဝိရဇံ၊ ကိလေသာမြူကင်းသော။ သုဒ္ဓံ၊ စင်ကြယ်သော။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဗြာဟ္မဏံ၊ ဗြာဟ္မဏဟု။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဗြူမိ၊ ဟော၏။

စကားပြေ

ဤလောက၌ ကုသိုလ်အကုသိုလ် နှစ်ပါးစုံကုသိုလ်အကုသိုလ်နှင့် ကပ်ငြိတတ်သော တဏှာကိုလွန်မြောက်ပြီးလျှင် စိုးရိမ်ခြင်းလည်းမရှိ ကိလေသာမြူလည်းမရှိသဖြင့် စင်ကြယ်သောသူကို ဗြာဟ္မဏဟု ငါဘုရားဟော၏။

ပုညံ=ပုနုတိတိ ပုညံ။ ပုနုယ+ဏျ(န-လာ)

သင်္ဂံ=သဉ္ဇနံ သင်္ဂေ။ သင်္ဇ+ဏ။

ဥပစ္စဂါ=ဥ+အတိ+ဂမူ+အ+အာ။

ရေဝတတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏။

၂၆-ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၃၀-စန္ဒာဘတ္ထေရဝတ္ထု

၄၁၃။ စန္ဒဝ ဝိမလံ သုဒ္ဓံ၊ ဝိပ္ပသန္နမနာဝိလံ။
နန္ဒိဘဝပရိက္ခိဏံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရာဇဂြိုဟ်မြို့ ဗြာဟ္မဏ မဟာသာလအမျိုး၌ ဖြစ်၍ ချက်အလယ်၌ စန္ဒကူးဝိုင်းရောင်သည် အခြားနေရာတွင် တောက်ပသော်လည်း ဘုရားရှေ့တော်တွင် မတောက်ပသဖြင့် ဘုရားရှင်ထံ မန္တာန်သင်ကြားလို၍ ရဟန်းပြုသော စန္ဒာဘထေရ်ကိုအကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာမဟောခင် စန္ဒာဘထေရ် ရဟန္တာဖြစ်၍ ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဝိမလံ၊ အညစ်အကြေးကင်းသော။ စန္ဒိဏ္ဍဝ၊ လမ်းကဲ့သို့။ သုဒ္ဓံ၊ ကိလေသာ
မရှိ၍ စင်ကြယ်သော။ ဝိပ္ပသန္နံ၊ အထူးသဖြင့် ကြည်လင်သော စိတ်ရှိသော။
အနာဝိလံ၊ နောက်ကျခြင်းမှ ကင်းသော။ နန္ဒိဘဝပရိက္ခိဏံ၊ ဘဝဘို့၌ နှစ်သက်
တတ်သော တဏှာကုန်ခန်းသော။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဗြာဟ္မဏံ၊ ဗြာဟ္မဏဟု။
အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဗြူမိ၊ ဟော၏။

စကားပြေ

အညစ်အကြေးကင်းသော လမ်းကဲ့သို့ ကိလေသာမရှိ၍ စင်ကြယ်ပြီး
အထူးကြည်လင်သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ နောက်ကျခြင်းမှ ကင်းပြီးလျှင် ဘဝ
တို့၌ နှစ်သက်သောတဏှာ ကုန်ခန်းသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဗြာဟ္မဏဟု ငါဘုရား
ဟော၏။

ဝိမလံ = ဝိဂတံ မလံ ယဿာတိ ဝိမလော။ ဝိ+မလ+ယ။

ဝိပ္ပသန္နံ = ဝိပသီဒတီတိ ဝိပသန္နော။ ဝိ+ပ+သဒ်+တ။

အနာဝိလံ = နတ္ထိ အာဝိလော ယဿာတိ အနာဝိလော။ န+အာဝိလ+ယ။
အာဝိလ = အာ+ဗိလ်+အ။

နန္ဒိဘဝပရိက္ခိဏံ = နန္ဒိ ဘဝေသု ပရိက္ခိဏော ယဿာတိ နန္ဒိဘဝပရိက္ခိ-
ဏော။ နန္ဒိ+ဘဝ+ပရိက္ခိဏာ+ယ။

စန္ဒာဘတ္ထေရဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၆-ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၃၁-သီဝလိတ္ထေရဝတ္ထု

၄၁၄။ ယောမံ' ပလိပထံ ဒုဂ္ဂံ၊ သံသာရံ မောဟမစ္စဂါ။
တိဏ္ဍော ပါရဂံတော စျာယိ၊ အနေဇော အကထံကထိ။
အနုပါဒါယ နိဗ္ဗုတော။ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ကုဏ္ဍကောလိယပြည်ကို အမှီပြု၍
ကုဏ္ဍဓာနတော၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရဟန္တာဖြစ်မည့် ဘဝ၌ပင် အမိ
ဝမ်းထဲ၌ ခုနစ်နှစ်ပတ်လုံး ဆင်းရဲစွာနေရသော သီဝလိထေရ်ကို အကြောင်း
ပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်
ကြသည်။

အနက်

ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဣမံ ပလိပထံ၊ ရာဂတည်းဟူသော ဤဘေးကို လည်းကောင်း။ ဣမံ ဒုဂ္ဂံ၊ ကိလေသာတည်းဟူသော အသွားခက်ခဲသော ဤ ခရီးကိုလည်းကောင်း။ ဣမံ သံသာရံ၊ ဝဋ်တည်းဟူသော အကူးခက်သော ဤ သမုဒ္ဒရာကိုလည်းကောင်း။ ဣမံ မောဟံ၊ ဤမောဟတည်းဟူသော အမှိုက် မှောင်ကိုလည်းကောင်း။ အစ္စဂါ၊ လွန်မြောက်ပြီ။ တိဏ္ဏော၊ ဩဃလေးပါးကို လွန်မြောက်သည်ဖြစ်၍။ ပါရဂံတော၊ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကမ်းတဘက်သို့ ရောက်၏။ ဈာယီ၊ ကိလေသာတို့ကို ရှို့မြှိုက်ကာ ဈာန်ဝင်စားလေ့ရှိ၏။ အနေဇော၊ တဏှာကင်းသည်ဖြစ်၍။ အကထံကထိ၊ သို့လော သို့လောဟု တွေးတောမှုမရှိ။ အနုပါဒါယ၊ စွဲလမ်းမှုကင်း၍။ နိဗ္ဗတော၊ ငြိမ်းအေး၏။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဗြာဟ္မဏံ၊ ဗြာဟ္မဏဟု။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဗြူမိ၊ ဟော၏။

စကားပြေ

ရာဂတည်းဟူသော ဘေး ကိလေသာတည်းဟူသော အသွားခက်သောခရီး သံသရာဝဋ်တည်းဟူသော အကူးခက်သည့် သမုဒ္ဒရာ မောဟတည်းဟူသော အမှိုက်မှောင်တို့နှင့် ဩဃလေးပါးတို့ကို လွန်မြောက်ပြီးသည်ဖြစ်၍ ကိလေသာ တို့ကို ရှို့မြှိုက်လေ့ရှိသဖြင့် တဏှာကင်း၍ တွေးတောယုံမှားမှုနှင့် အစွဲအလမ်း မရှိသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကမ်းတဘက်သို့ ရောက်သောသူကို ဗြာဟ္မဏဟု ငါဘုရားဟော၏။

ပထံပထံ— တဏှာဟူသော ဘေး။

ဒုဂ္ဂံ— ကိလေသာဟူသော ခရီးခဲ။

မောဟ— သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်းမသိနိုင်သော မောဟ။

တိဏ္ဏော— ဩဃလေးပါးကို လွန်သည်။

ဈာယီ— အာရမ္မဏူပဈာန် လက္ခဏူပဈာန် နှစ်ပါးရှိသူ။

အနေဇော— တဏှာမရှိသူ။

အကထံကထိ— ကထံကထိဟူသည့် ဝိစိကိစ္ဆာရှိသူပင်တည်း။ အကထံကထိ ဟူသည့် ဝိစိကိစ္ဆာ မရှိသူ။

ပလိပထံ= ပရိတော ပထတိတိ ပလိပထော။ ပရိ+ပထ+အ။ (ရကို လပြု)

ဒုဂ္ဂံ= ဒုက္ခေန ဂစ္ဆတိ ဧတ္ထာတိ ဒုဂ္ဂေါ။ ဒု+ဂမု+ကိ။

အနေဇော= နတ္ထိ ဇော ယဿာတိ အနေဇော။ န+ဇော+ယ။

ဇော= ဇောတိ ကမ္မတိတိ ဇော။ ဇေ+အ+အာ။

သီဝလိတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏။

၂၆-ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၃၂-သုန္ဒရသမုဒ္ဒတ္ထေရဝတ္ထု

၄၁၅။ ယောဓ ကာမေ ပဟန္တာန၊ အနာဂါရော ပရိဗ္ဗဇေ။
ကာမဘဝပရိက္ခိဏံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သာဝတ္ထိပြည်၌ ကုဋေလေးဆယ် ကြွယ်ဝသော
အမျိုး၏ အမျိုးသားသည် ခဲယဉ်းစွာ မိဘတို့ကိုခွင့်တောင်း၍ ရဟန်းပြုပြီးလျှင်
မိဘတို့နှင့်ဝေးရာ ရာဇဂြိုဟ်မြို့သို့သွား၍ နေသောအခါ မိဘများ၏ စေခိုင်းမှုဖြင့်
ပြည့်တန်ဆာမ၏ ဘုံစဉ်ခနစ်ထပ် ပြာသာဒ်တွင် တံခါးပိတ်၍ ဖြားယောင်းခြင်းမှ
လွတ်မြောက်သော သုန္ဒရသမုဒ္ဒထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ သုန္ဒရသမုဒ္ဒထေရ် ရဟန္တာဖြစ်သည်။

အနက်

ဣဓ၊ ဤလောက၌။ ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကာမေ၊ ဝတ္ထုကာမ
ကိလေသာကာမတို့ကို။ ပဟန္တာန၊ ပယ်၍။ အနာဂါရော၊ အိမ်ရာမထောင်ပဲ။
ပရိဗ္ဗဇေ၊ ရဟန်းပြု၏။ ကာမဘဝပရိက္ခိဏာ၊ ကုန်ပြီးသောကာမနှင့် ကုန်ပြီး
သော ဘဝရှိသော။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဗြာဟ္မဏံ၊ ဗြာဟ္မဏဟု။ အဟံ၊
ငါဘုရားသည်။ ဗြူမိ၊ ဟော၏။

စကားပြေ

ဤလောကဝယ် ဝတ္ထုကာမ ကိလေသာကာမတို့ကိုပယ်၍ အိမ်ရာမထောင်ပဲ
ရဟန်းပြုပြီးလျှင် ကုန်ပြီးသောကာမနှင့် ဘဝရှိသူကို ဗြာဟ္မဏဟု ငါဘုရား
ဟော၏။

ကာမဘဝပရိက္ခိဏံ = ကာမော စ ဘဝေါ စ ကာမဘဝါ။ ကာမ+ဘဝ။
ကာမဘဝါ ပရိက္ခိဏာ ယဿာတိ ကာမဘဝပရိ-
က္ခိဏော။ ကာမဘဝ+ပရိက္ခိဏ+ယ။ ပရိက္ခိဏ=ပရိ+
ခိ+တ။

သုန္ဒရသမုဒ္ဒတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏။

၂၆-ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၃၃-ဇဋ္ဌိလတ္ထေရဝတ္ထု

၄၁၆။ ယောဓ တဏှံ ပဟန္တာန၊ အနာဂါရော ပရိဗ္ဗဇေ။
တဏှာဘဝပရိက္ခိဏံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အတောင်ရှစ်ဆယ်ရှိသော
ရွှေတောင်ကြီးနှင့်သားတို့ကို နှစ်သက်မှုတဏှာရှိပါသေးသလားဟု အမေးခံ
ရသောဇဋ္ဌိလထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။ ဇဋ္ဌိလထေရ်သည်
ဘုရားရှင်ထံရဟန်းပြု၍ မကြာမီပင်ရဟန္တာဖြစ်သည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်
ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဣဓ၊ ဤလောက၌။ ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တဏှံ၊ တဏှာကို။
ပဟန္တာန၊ ပယ်၍။ အနာဂါရော၊ အိမ်ရာမထောင်ပဲ။ ပရိဗ္ဗဇေ၊ ရဟန်းပြု၏။
တဏှာဘဝပရိက္ခိဏံ၊ ကုန်ပြီးသောတဏှာ ကုန်ပြီးသောဘဝရှိသော။ တံ၊
ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဗြာဟ္မဏံ၊ ဗြာဟ္မဏဟု။ အဟံ၊ သည်။ ဗြူမိ၊ ဟော၏။

ကားပြေ

ဤလောကဝယ် တဏှာကိုပယ်၍ အိမ်ရာမထောင်ပဲ ကုန်ပြီးသောတဏှာ
နှင့် ဘဝရှိသူကို ဗြာဟ္မဏဟု ငါဘုရားဟော၏။

ယောဓ တဏှံ ပဟန္တာန-၌ တဏှာအရ ခြောက်ဒွါရ၌ ဖြစ်သော တဏှာနှင့်
မာန။

ဇဋ္ဌိလ

ဇဋ္ဌိလသည် ဗာရာဏသီပြည် သဌေးသမီးနှင့် ဝိဇ္ဇာခိုင်တို့၏ သားရတနာ
ဖြစ်သည်။ မွေးဖွားသောနေ့တွင် အိုးသစ်တွင်ထည့်၍ အိုးဖြင့်ငံတ်ကာ ဂင်္ဂါမြစ်
တွင်းသို့ မျောစေသည်။ ရှင်ဟောကစည်းထေရ်၏ အလုပ်အကျွေးသည် ယင်း
ကလေးငယ်ကို ရရှိသည်။ ဇဋ္ဌိလ- ရှုပ်ထွေးသောဆံပင်ရှိသောကြောင့် ဇဋ္ဌိလ
ဟူသော အမည်မှည့်ကြသည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၄၃။)

ကဿပဘုရားရှင်၏ စေတီတော်ကို ပြုရာတွင် ဇဋ္ဌိလအလောင်း ရွှေပန်းထိမ် သည်သည့် အလှူခံလာသော ရဟန္တာအရှင်မြတ်အား ဇနီးနှင့် ခိုက်ရန်ဖြစ်ချိန် ဖြစ်သဖြင့် ဘုရားရှင်ကို ရေမျှောလိုက်ပါဟု နှုတ်ဖြင့် ပြစ်မှားခံသောကြောင့် ဇဋ္ဌိလဘဝတွင် ရေမျှောခံရသည်။ စိတ်ပြေသောအခါ မိမိအပြစ်ကို ပြောပျောက် စေရန် ရွှေပန်းခိုင် သုံးခိုင်တို့ကိုပြု၍ ဓာတ်တော်တိုက်တွင် ထည့်၍ လှူဒါန်း ပူဇော်သည်။ ပစ္စည်းများကို သားဘို့အား ပေးအပ်ပြီး ရဟန်းပြုရာ နှစ်ရက် သုံးရက်အတွင်း ရဟန္တာဖြစ်သည်။

(ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၄၄)

ဇဋ္ဌိလတ္ထေရဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၆-ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၃၄-ဇောတိကတ္ထေရဝတ္ထု

၄၁၇။ ယောဓ တဏှံ ပဟန္တာန၊ အနာဂါရော ပရိဗ္ဗဇေ။
တဏှာဘဝပရိက္ခိန္တံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန် ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် နေအိမ်ပြာသာဒ်နှင့် အတုလကာရီ မြောက်ကျွန်းသူဇနီးကို နှစ်သက်မှုရှိပါသေးသလောဟု အမေးခံရသော ဇောတိကထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။ ဇောတိကထေရ်သည် ဘုရားရှင်ထံ ရဟန်းပြု၍ မကြာမီပင် ရဟန္တာဖြစ်သည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဣဓ၊ ဤလောက၌။ ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တဏှံ၊ တဏှာကို။ ပဟန္တာန၊ ပယ်၍။ အနာဂါရော၊ အိမ်ရာမထောင်ပဲ။ ပရိဗ္ဗဇေ၊ ရဟန်းပြု၏။ တဏှာဘဝပရိက္ခိန္တံ၊ ကုန်ပြီးသောတဏှာ ကုန်ပြီးသော ဘဝရှိသော။ တံ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဗြာဟ္မဏံ၊ ဗြာဟ္မဏဟု။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဗြူမိ၊ ဟော၏။ စကားပြေ

ဤလောကဝယ် တဏှာကိုပယ်၍ အိမ်ရာမထောင်ပဲ ကုန်ပြီးသောတဏှာနှင့် ဘဝရှိသူကို ဗြာဟ္မဏဟု ငါဘုရားဟော၏။

ဇောတိကတ္ထေရဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၆-ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၃၅-နဋပုတ္တကတ္ထေရဝတ္ထု

၄၁၈။ ဟိတွာ မာနုသကံ ယောဂံ၊ ဒိဗ္ဗံ ယောဂံ ဥပစွဂါ။
သဗ္ဗယောဂဝိသံယုတ္တံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဤ တရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘုရားရှင်၏တရားကို နာ၍ ရဟန်း
ပြုပြီးလျှင် ရဟန္တာဖြစ်သွားသော သဘင်သည်၏သား နဋပုတ္တကမထေရ်ကို
အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည်
ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ မာနုသကံ၊ လူ၌ဖြစ်သော။ ယောဂံ၊ အစီး
အပွားကို။ ဟိတွာ၊ ပယ်စွန့်၍။ ဒိဗ္ဗံ၊ နတ်၌ဖြစ်သော။ ယောဂံ၊ အစီးအပွားကို။
ဥပစွဂါ၊ လွန်မြောက်၏။ သဗ္ဗယောဂဝိသံယုတ္တံ၊ အလုံးစုံသော စီးပွားနှင့်
မယှဉ်သော။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဗြာဟ္မဏံ၊ ဗြာဟ္မဏဟု။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။
ဗြူမိ၊ ဟော၏။

စကားပြေ

လူ၏ စီးပွားရေးစည်းစိမ် နတ်၏ စီးပွားရေးစည်းစိမ်တို့ကို လွန်မြောက်ကာ
စည်းစိမ်တို့နှင့် မယှဉ်သောသူကို ဗြာဟ္မဏဟု ငါဘုရားဟော၏။

ဟိတွာ မာနုသကံ ယောဂံ-၌ ယောဂ-အရ လူ၌ဖြစ်သော အသက် ကာမဂုဏ်
ငါးပါး။

ဒိဗ္ဗယောဂံ-၌ ယောဂ-အရ နတ်၌ဖြစ်သော အသက် ကာမဂုဏ်ငါးပါး။

မာနုသကံ=မာနုသေ ဘဝါ မာနုသကာ။ မာနုသ+ကဏ်။

ဒိဗ္ဗံ=ဒိဗ္ဗိ ဘဝါ ဒိဗ္ဗာ။ ဒိဗ္ဗ+ဏ။

နဋပုတ္တကတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏။

၂၆-ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၃၆-နဋပုတ္တကတ္ထေရဝတ္ထု

၄၁၉။ ဟိတွာ ရတိံ စ အရတိံ စ၊ သီတိဘူတံ နိရူပဓိံ။
သဗ္ဗလောကာဘိဘုံ ဝီရံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန်
ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သဘင်သည်၏သား နဋပုတ္တက
ထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည်တို့
ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ရတိံ စ၊ ကာမဂုဏ်၌ မွေ့လျော်ခြင်းကို လည်းကောင်း။ အရတိံ စ၊
ဆိတ်ငြိမ်ရာ၌ မမွေ့လျော်ခြင်းကို လည်းကောင်း။ ဟိတွာ၊ ပယ်စွန့်၍။
သီတိဘူတံ၊ ငြိမ်းအေးပြီးသော။ နိရူပဓိံ၊ 'ညစ်ညူးခြင်းကင်းသော။ သဗ္ဗ-
လောကာဘိဘုံ၊ အလုံးစုံသော ခန္ဓာလောကကို ဖုံးလွှမ်းနိုင်သော။ ဝီရံ၊ ရဲရင့်
သော။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဗြာဟ္မဏံ၊ ဗြာဟ္မဏဟု။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဗြူမိ၊
ဟောတော်မူ၏။

စကားပြေ

ကာမဂုဏ်၌မွေ့လျော်ခြင်း ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်၌ မမွေ့လျော်ခြင်းတို့ကို
ပယ်၍ ညစ်ညူးခြင်းကင်းသဖြင့် ငြိမ်းအေးသော ခန္ဓာလောကကို လွှမ်းမိုးနိုင်၍
ရဲရင့်သောပုဂ္ဂိုလ်ကို ဗြာဟ္မဏဟု ငါဘုရားဟော၏။

ရတိံ - ကာမဂုဏ်ငါးပါး၌ မွေ့လျော်ခြင်း။

အရတိံ - တော၌နေရသဖြင့် ပျင်းရိခြင်း။

သီတိဘူတံ = သီတိ ဟုတွာ ဘူတော သီတိဘူတော။ သီတိ + ဘူတ။

နိရူပဓိံ = နတ္ထိ ဥပဓိ ယဿာတိ နိရူပဓိ။ နိ + ဥပဓိ + ယ။

သဗ္ဗလောကာဘိဘုံ = သဗ္ဗာ လောကာ သဗ္ဗလောကာ။ သဗ္ဗ + လောက။
သဗ္ဗလောကေ အဘိဘဝတိတိ သဗ္ဗလောကာဘိဘူ။
သဗ္ဗလောက + အဘိ + ဘူ + ကိ။

နဋပုတ္တကတ္ထေရဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၆-ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၃၇-ဝဂီသတ္ထေရဝတ္ထု

၄၂၀။ စုတိံ ယော ဝေဒိ သတ္တာနံ၊ ဥပပတ္တိဉ္စ သဗ္ဗသော။
အသတ္တံ သုဂတံ ဗုဒ္ဓံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

၄၂၁။ ယဿ ဂတိံ န ဇာနန္တိ၊ ဒေဝါ ဂန္ဓဗ္ဗမာနုသာ။
ခိဏာသဝံ အရဟန္တံ၊ တဟေ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သား ပုဏ္ဏားသည် လူသေတို့၏ ဦးခေါင်းတို့ကိုခေါက်၍ ငရဲ တိရစ္ဆာန် လူ နတ် ဘုံတို့သို့ သွားသည်တို့ကို သိသော်လည်း ရဟန္တာ၏ ဦးခေါင်းကို မည်သည့်ဘုံသို့ သွားသည်ဟု မသိသဖြင့် ဘုရားရှင်အထံ မန္တန်သင်ကြားရန် ရဟန်းပြု၍ မကြာမီ ရဟန္တာဖြစ်သော ဝဂီသထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သတ္တာနံ၊ သတ္တဝါတို့၏။ စုတိံ စ၊ သေခြင်းကို လည်းကောင်း။ ဥပပတ္တိဉ္စ၊ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းကို လည်းကောင်း။ သဗ္ဗသော၊ ထင်ရှားသည်ကိုပြု၍ အလုံးစုံအားဖြင့်။ ဝေဒိ၊ သိ၏။ အသတ္တံ၊ ကပ်ငြိတွယ် တာခြင်း မရှိသော။ သုဂတံ၊ သူတော်ကောင်းအကျင့်ကို ကောင်းစွာကျင့်သော။ ဗုဒ္ဓံ၊ သစ္စာလေးပါးကိုသိသော။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဗြာဟ္မဏံ၊ ဗြာဟ္မဏဟု။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဗြူမိ၊ ဟောတော်မူ၏။

ယဿ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဂတိံ၊ လားရာဂတိကို။ ဒေဝါ၊ နတ်တို့ သည်လည်းကောင်း။ ဂန္ဓဗ္ဗမာနုသာ၊ ဂန္ဓဗ္ဗနတ် လူတို့သည်လည်းကောင်း။ န ဇာနန္တိ၊ မသိကုန်။ ခိဏာသဝံ၊ အာသဝေါကုန်ခန်းသော။ အရဟန္တံ၊ ကိလေ သာတို့မှ ဝေးကွာသော။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဗြာဟ္မဏံ၊ ဗြာဟ္မဏဟု။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဗြူမိ၊ ဟောတော်မူ၏။

စကားပြေ

သတ္တဝါတို့၏ သေခြင်း၊ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းကို ထင်ရှားစွာပြု၍ သိသော ကပ် ငြိတွယ်တာမှု မရှိပဲ သူတော်ကောင်းအကျင့်ကို ကျင့်သဖြင့် သစ္စာလေးပါးကို သိသောသူကို ဗြာဟ္မဏဟု ငါဘုရားဟော၏။

အာသဝေါကုန်ခန်း၍ ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာသောလူနှင့် ဂန္ဓဗ္ဗ စသော နတ်တို့ မသိနိုင်သော လားရာရှိသူကို ပြောဟူကဟု ငါဘုရားဟော၏။

ဝင်္ဂီသ-ရာဇဂြိုဟ်၌ ဝင်္ဂီသ ပုဏ္ဏားသည် လူသေတို့၏ ဦးခေါင်းကို ခေါက် ကြည့်လျှင် ငရဲ၌ ဖြစ်သူ တိရစ္ဆာန်ဘုံ၌ဖြစ်သူ ပြိတ္တာဘုံ၌ဖြစ်သူ လူ့ဘုံ၌ဖြစ်သူ နတ်ဘုံ၌ဖြစ်သူဟု သိနိုင်သော်လည်း ရဟန္တာ၏ ဦးခေါင်းကို ခေါက်ကြည့်ရာ၌ ကား ဘယ်ဘုံသို့သွားမည်ဟု မသိနိုင်ပေ။

ဥပပတ္တိ=ဥပပဇ္ဇနံ ဥပပတ္တိ။ ဥပ+ပဒ်+တိ။

အသတ္တိ=န သတ္တော အသတ္တော။ န+သတ္တ။ သတ္တ-သန္ဓ+တ။

ဝင်္ဂီသတ္ထေရဝတ္ထုပြီး၏

၂၆-ပြာဟူကဝက်။ ၃၈-ဓမ္မဒိန္နတ္ထေရိဝတ္ထု

၄၂၂။ ယဿ ပုရေ စ ပစ္ဆာ စ၊ မဇ္ဈေ စ နတ္ထိ ကိဉ္ဇနံ။

အကိဉ္ဇနံ အနာဒါနံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ပြာဟူကံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး ဝေဠုဝန် ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အနာဂါမ် ဝိသာခဉပါသကာ၏ ဇနီးသည် ခင်ပွန်း ဝိသာခထံ ခွင့်ပန်ပြီး ရဟန်းပြု၍ ဆိတ်ငြိမ်ရာတောသို့ ဘိက္ခုနီ မတို့နှင့်အတူ တရားအားထုတ်ရာ မကြာမီ ရဟန္တာမဖြစ်သွားသော ဓမ္မဒိန္နာ ထေရီမကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော် အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန် စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ယဿ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား။ ပုရေ စ၊ အတိတ်ခန္ဓာ၌လည်းကောင်း။ ပစ္ဆာ စ၊ အနာဂတ်ခန္ဓာ၌လည်းကောင်း။ မဇ္ဈေ စ၊ ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာ၌လည်းကောင်း။ ကိဉ္ဇနံ၊ တဏှာဖြင့်ကြောင့်ကြမှုသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ အကိဉ္ဇနံ၊ ကြောင့်ကြမှုမရှိ သော။ အနာဒါနံ၊ စွဲလမ်းမှုမရှိသော။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ပြာဟူကံ၊ ပြာဟူကဟု။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဗြူမိ၊ ဟော၏။

စကားပြေ

အတိတ်ခန္ဓာ၊ အနာဂတ်ခန္ဓာ၊ ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာတို့၌ တဏှာဖြင့် ကြောင့်ကြမှု စွဲလမ်းမှုမရှိသူကို ပြာဟူကဟု ငါဘုရားဟော၏။

ပုရေ—အတိတ်ခန္ဓာ ရ၏၊

ပစ္ဆာ—အနာဂတ်ခန္ဓာ ရ၏။

မဇ္ဈေ—ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာ ရ၏။

အကိဉ္ဇန - ရာဂကိဉ္ဇန စသည်ဖြင့် ကြောင့်ကြခြင်း မရှိသူ။

ဓမ္မဒိန္နတ္ထရဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၆-ဗြဟ္မဏဝဂ်။ ၃၉-အင်္ဂုလိမာလတ္ထရဝတ္ထု

၄၂၃။ ဥသဘံ ပဝရံ ဝီရံ၊ မဟေသိံ ဝိဇိတာဝိနံ။

အနေဇံ နှာတကံ ဗုဒ္ဓံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြဟ္မဏံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ပဓာနဒိကောသလမင်း၏ အသဒိသအလှူတွင် လူထုအား ရှုံးစေသောရဟန်းငါးရာအား ဆင်တို့ကို ထီးဆောင်းစေရာ အလွန်ကြမ်းတမ်းသောဆင်ပေါက် ထီးဆောင်းခြင်းခံရသော အင်္ဂုလိမာလထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည် ဖြစ်ကြသည်။

အနက်

ဥသဘံ၊ ရှေ့ဆောင်နှားလားဥသဘနှင့် တူသော။ ပဝရံ၊ မြတ်သော။ ဝီရံ၊ လုံ့လရှိသော။ မဟေသိံ၊ သီလက္ခန္ဓ စသည်ကိုရှာမှီးလေ့ရှိသော။ ဝိဇိတာဝိနံ၊ မာရ်သုံးပါးကိုအောင်သော။ အနေဇံ၊ တဏှာကင်းသော။ နှာတကံ၊ ကိလေသာအညစ်အကြေးကို ဆေးလျော်ပြီး၍။ ဗုဒ္ဓံ၊ သစ္စာလေးပါးကိုသိသော။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဗြဟ္မဏံ၊ ဗြဟ္မဏဟု။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဗြူမိ၊ ဟောတော်မူ၏။

စကားပြေ

ရှေ့ဆောင်နှားလားဥသဘနှင့်တူ၍ မြတ်သောလုံ့လရှိသဖြင့် သီလက္ခန္ဓ စသည်တို့ကို ရှာမှီးလေ့ရှိသောကြောင့် မာရ်သုံးပါးကိုအောင်ကာ တဏှာစသော ကိလေသာအညစ်အကြေး ဆေးလျော်ပြီး၍ သစ္စာလေးပါး သိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဗြဟ္မဏဟု ငါဘုရားဟော၏။

ဥသဘံ—ကြောက်ရွံ့ တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသော ဥသဘနှင့်တူသော ရဟန္တာ။

မဟေသိ—မွန်မြတ်သော သီလက္ခန္ဓာတို့ကို ရှာမှီးသူ။

ဝိဇိတာ—မာရ်သုံးပါးကို အောင်မြင်ပြီးသူ။

ဗုဒ္ဓံ—သစ္စာလေးပါးကို သိပြီးသောသူ။

ဥသဘံ=ဥသတိ ဒဟတိ တာမဂ္ဂိနာတိ ဥသဘော ။ဥသ်+အဘ။

ဥသဘော ဝိယ ဥသဘော။ ဥသဘ+ဏ။

ပဝရံ=ပကဋ္ဌံ ဝရံ ယဿာတိ ပဝရော။ ပ+ဝရ+ယ။

မဟေသိ= မဟန္တေ သီလက္ခန္ဓာဒိကေ သေတိ ဂဝေသတိ သီလေနာတိ
မဟေသိ။ မဟန္တ+သေ+ဏိ။

ဝိဇိတာဝိနံ=တယော မာရေ ဝိဇိနိတ္တာတိ ဝိဇိတာဝီ။ ဝိ+ဇိ+တာဝီ။

နာတကံ=ကိလေသေ နှာယိတ္တာတိ နှာတော။ နှာ+တ။

နှာတောယေဝ နှာတကော။ နှာတ+က။

အင်္ဂုလိမ္မာလတ္ထေရဝတ္ထု ပြီး၏။

၂၆-ဗြာဟ္မဏဝဂ်။ ၄၀-ဒေဝဟိတဗြာဟ္မဏဝတ္ထု

၄၂၄။ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ယော ဝေဒိ၊ သဂ္ဂါပါယဉ္စ ပဿတိ။
အထော ဇာတိက္ခယံ ပတ္တော၊ အဘိညာဝေါသိတော မုနိ။
သဗ္ဗဝေါသိတဝေါသာနံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘုရားရှင် လေ့လာသောအခါ ရေနှေးဖြင့်
ရေချိုး၍ ရေနှေးတင်လဲကို မွေနှောက်ကာ ရေနှေးအလှူကို ပေးရသော
ဒေဝဟိတပုဏ္ဏားကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒေသနာတော်အဆုံး၌ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သောတာပန်စသည်ဖြစ်ကြ
၍ ဒေဝဟိတပုဏ္ဏားသည် ကြည်ညိုသောစိတ်ဖြင့် သရဏဂုံတည်၍ ဥပါသကာ
အဖြစ် လျှောက်ကြားသည်။

အနက်

ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ၊ ရှေး၌ဖြစ်ဖူးသော ခန္ဓာအစဉ်ကို ဝေဒိ၊ ထင်ရှားသည်ကိုပြု၍သိ၏။ သဂ္ဂါပါယဉ္စ၊ နတ်ပြည်နှစ်ဆယ့်ခြောက်ထပ်နှင့် အပါယ်လေးဘုံကိုလည်း။ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဖြင့်။ ပဿတိ၊ မြင်၏။ အထော၊ ထိုမှတစ်ပါး။ ဇာတိက္ခယံ၊ ပဋိသန္ဓေကုန်ရာ အရဟတ္တဖိုလ်သို့။ ပတ္တော၊ ရောက်၏။ အဘိညာဝေါသိတော၊ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် အဆုံးသို့(နိဗ္ဗာန်သို့) ရောက်၏။ မုနိ၊ အာသဝက္ခယဉာဏ်ဖြင့် သိခြင်းသို့ရောက်သောကြောင့် မုနိလည်းမည်၏။ သဗ္ဗဝေါသိတဝေါသာနံ၊ အလုံးစုံကိလေသာတို့၏ ကုန်ရာကုန်ကြောင်း အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဟူသော အကျင့်ကို ကျင့်သုံးပြီးသော။ တံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဗြာဟ္မဏံ၊ ဗြာဟ္မဏဟု။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဗြူမိ၊ ဟော၏။

စကားပြေ

အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှေး၌ဖြစ်ဖူးသော ခန္ဓာအစဉ်ကို ထင်ရှားသည်ကိုပြု၍ သိ၏။ နတ်ပြည်(၂၆)ထပ်နှင့် အပါယ်လေးဘုံကို ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်ဖြင့် မြင်မြင်၏။ ပဋိသန္ဓေကုန်ရာ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်၏။ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် အဆုံး(နိဗ္ဗာန်)သို့ရောက်၏။ အာသဝက္ခယဉာဏ်ဖြင့် သိခြင်းသို့ရောက်သောကြောင့် မုနိလည်းမည်၏။ အလုံးစုံသောကိလေသာတို့၏ ကုန်ရာကုန်ကြောင်း အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဟူသော မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သုံးပြီး၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ဗြာဟ္မဏဟု ငါဘုရားဟော၏။

- ၁။ ရှေးခန္ဓာအစဉ်ကို ထင်ထင်ရှားရှားသိ၏။
- ၂။ (၂၆)ဘုံသောနတ်ပြည် ဗြဟ္မာပြည် အပါယ်လေးဘုံကို နတ်မျက်စိနှင့်တူသော မျက်စိဖြင့် မြင်ရ၏။
- ၃။ ဇာတိ၏ကုန်ရာ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်၏။
- ၄။ ပိုင်းခြားသိသင့်သော တရားကို သိ၏။
- ၅။ ပယ်သင့်သောတရားကို ပယ်၍ မျက်မှောက်ပြုသင့်သော နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြု၏။
- ၆။ အာသဝက္ခယဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံ၏။
- ၇။ အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့၏ အဆုံးဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် အကျင့်ကို ကျင့်သုံးပြီး၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကိုလှူလျှင် အကျိုးကြီး၏။

ပုဗ္ဗနိဝါသံ = နိဝသီယိတ္တာတိ နိဝါသော။ နိ + ဝသ + က။
 ပုဗ္ဗ နိဝါသော ပုဗ္ဗနိဝါသော။ ပုဗ္ဗ + နိဝါသ။

အဘိညာဝေါသိတော = အဘိညာယ ဝေါသိတော အဘိညာဝေါသိတော။
 အဘိညာ ဝေါသ + ဣတ။

ဝေါသိတော = ဝေါသံ ဣတော ဝေါသိတော။ ဝေါသ + ဣတ။

ဝေါသ = ဝိ + အဝ + သာ + က။

သဗ္ဗဝေါသိတဝေါသာနံ = သဗ္ဗေသံ ဝေါသာနံ သဗ္ဗဝေါသာနံ။ သဗ္ဗ + ဝေါသာ-
 န။ ဝေါသာနံ = ဝိ + အဝ + သာ + ယု။ ဝေါသိတ =
 ဝသ + တ။ သဗ္ဗဝေါသာနံ ဝေါသိတော သဗ္ဗဝေါ-
 သာနဝေါသိတော။ သဗ္ဗဝေါသာနံ + ဝေါသိတ။
 (ရွှေနောက်ပြန်)

ဒေဝဟိတဗြာဟ္မဏဝတ္ထုပြီး၏။

ဗြာဟ္မဏဝက်ပြီး၏။

ဆုတောင်း အမျှဝေ

နေ့စဉ်မှန်မှန်၊ ကျမ်းဂန်ပြုရ၊ မြတ်ပုညကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၊ သာသနာကို၊
နေဝါလဝန်း၊ ထွန်းလင်းစေနိုင်သည့်ကိုယ် ဖြစ်ရပါလို့၏။

ထိုထိုပုည၊ ဖို့ဘာဂကို၊ မိဘဆရာ၊ နတ်ဗြဟ္မာနှင့်၊ သတ္တဝါအနန္တ၊ ဝေနေယျ
အား၊ ရကြပါစေ၊ အမျှဝေ၏။

ကြားကြားသမျှ၊ ဝေနေယျများစွာ၊ သတ္တဝါမှန်သမျှ၊ အနန္တတို့သည်၊
ဝမ်းမြောက်နုမော်၊ သာဓုခေါ်၍၊ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ၊ ကြည်သာရှင်ပျံ့လို့ရာဆန္ဒ
ပြည့်ဝခြင်းသို့ ရောက်ကြပါစေသော်။ ။

ဒေါ်ဝိဇ္ဇေသီ (ဘိ အေ)

ပထမကျော်၊ သာသနဓဇသီရိပဝရ ဓမ္မာစရိယ
သာသနဗိမာန်စာသင်တိုက်
ရှင်ဖြူရှင်လှဆိပ်ကမ်း
စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး။

ဗျုတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်အညွှန်း

[ပထမနံပါတ်	—	ဝဂ်နံပါတ်
ဒုတိယနံပါတ်	—	ဝတ္ထုနံပါတ်
တတိယနံပါတ်	—	ဂါထာနံပါတ်]

[အ]

အံဩဖွယ်	၄၂၂၄၇
အဦးငါးပါး	၂၅၆၂၆၇
အကုသိုလ်ကံ	၂၁၁၂၁
အကျင့်နှစ်မျိုး	၅၁၅၂၇၅
အကျိုးများသောအလှူခံ	၈၅၂၁၀၆
အကျိုးများစေသော	
အလှူ	၁၄၂၁၀၁
အကျွမ်းဝင်ရာ၌ နေလိုကြပုံ	၄၂၂၄၇
အချင်းချင်းသတိပေးဆုံးမပုံ	၂၂၃၅
အဂ္ဂိဒတ္တပုဏ္ဏား	၁၄၆၁၀၈
အတုယူဖွယ်	၁၁၁၁
အတိုင်းမသိသော စည်းစိမ်	
ဥစ္စာရှိသူငါးဦး	၄၈၅၇၃
အထင်ကြီးနေသော	
ရဟန်းများ	၁၁၄၁၄၉
အဒိန္နပုဗ္ဗကပုဏ္ဏား၏နောင်တ	၁၂၂၂
အနာနှင့်ဆေး တည့်အောင်	
ပေး	၂၂၃၂၅
အနာထပိဏ်သဌေး၏	
နေစဉ်အလုပ်	၉၄၁၁၉
အနိတ္ထိဂန္ဓအမျိုးသား	၁၆၅၂၁၅
အနောဇာမိဖုရား၏ကောင်း	
သောဆုံးဖြတ်ချက်	၆၂၇၉
အနာမဒဿိဘုရားရှင်	၁၈၁၁၁

[အ]

အဘနှစ်မျိုး	၁၇၂၂၂၃
အဘိဓမ္မာတရားတော်၏	
အကျိုး	၁၄၂၁၀၁
အမျိုးသမီးများ၏	
သဘော	၁၀၅၁၃၅
အမျိုးသမီး၏ကောင်းခြင်း	
ငါးဖြာ	၄၈၅၇၃
အမျိုးသမီးဓမ္မကထိက	၂၁၁၂၁
အမှန်မသိပြစ်	၄၁၅၂၅၈
အမှန်သိကျိုး	၄၁၅၂၅၈
အရိယာ	၁၉၂၅၂၇၀
အရိယာသာဝကကိစ္စနှစ်ပါး	၁၁၁၁
အရေးကြီးဆုံးသောရန်သူ	၈၂၁၁၀၃
အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်၏	
ပုံသကူသင်္ကန်း	၇၄၉၃
အရှင်အာနန္ဒာ	၄၂၂၄၇
အရှင်အာနန္ဒာ၏ဘုန်းကံ	၂၁၁၂၁
အရှင်ကုမာရကဿပ၏	
မယ်တော်	၁၂၄၁၆၀
အရှင်ကောဏ္ဍည	
အဂ္ဂသာဝကရာထူးမရ	၁၈၁၁၁
အရှင်ဒေဝဒတ်၏ဗျာဒိတ်	၁၁၅၂၁၇
အရှင်ဒေဝဒတ်၏နောင်တ	၁၁၅၂၁၇

[အ]

အရှင်ဒေဝဒတ်တောင်းသော	
ဆုငါးပါး	၁၁၂၁၂
အရှင်မဟာကစ္ဆည်းထေရ်အား	
သိကြားပူဇော်ပုံ	၇၂၅၉၄
အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်	
အလောင်း	၁၀၂၁၁၃၇
အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်၌	
အတုယူစရာ	၁၀၂၁၁၃၇
အရှင်သာရိပုတ္တရာ	၆၂၅၂၀၀
အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏	
မွေးချင်းများ	၇၂၅၉၆
အရှင်သာရိပုတ္တရာဟောကြား	
သော အလှူတရား	၁၂၅၉
အရှင်သာရိပုတ္တရာ၌	
အတုယူဖွယ်	၂၆၂၅၃၉၂
အရှင်သီဝလိ	၇၂၅၉၆
အလှူအကျိုး	၅၁၁၆၀
အလှူဝမ်းမြောက်သူ	
ဝမ်းမမြောက်သူ	၁၃၁၀၁၁၇၇
အသဒိသအလှူတော်	၁၃၁၀၁၁၇၇
အသက်ရှင်ခြင်း	
အကြောင်း	၈၈၁၀၉
အသက်စွန့်သီလစောင့်ပုံ	၂၁၁၂၁
အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း	၁၁၂၁၄၇
အသေကမ္မနိကျင့်ပုံ	၄၂၅၄၉

[အာ]

အာဂန္တုရဟန်းခုနစ်ပါး၏	
ကံကြမ္မာ	၉၁၁၁၁၂၇
အာဇာနည်များဖြစ်ရာ	
အမျိုးနှင့်အရပ်ဒေသ	၁၄၂၁၁၉၃
အားထားရာအစစ်	၈၁၂၁၁၁၃

[ဇ-ဇ]

ဣဿာတရားကြောက်စရာ	၅၁၁၁၇၀
ဥတေနမင်း၏သတ္တိ	၂၁၁၂၁
ဥပတိဿနှင့် ကောလိတ	၁၈၁၁၁
ဥပတိဿရဟန္တာဖြစ်	
နောက်ကျပုံ	၁၈၁၁၁
ဥပနန္ဒထေရ်	၁၂၂၁၁၅၈
ဥပ္ပလဝဏ္ဏာထေရီ	၅၁၀၁၆၉

[ဇ-ဩ]

ဇရကပတ္တနဂါးမင်း	၁၄၂၁၁၈၂
ဇရာဝဏ်ဆင်	၂၂၇၂၀
ဇဟိဘိက္ခုရဟန်းဖြစ်ထိုက်သူ	၆၂၄၇၉
ဩဝါဒပါတိမောက်	၁၄၂၁၁၈၃

[က]

ကာလထေရ်	၁၂၈၁၁၆၄
ကုက္ကုဋ္ဌမိတ္တမုဆိုးမိသားစု	၉၈၁၁၂၄
ကောဏ္ဍဓာနထေရ်	၁၀၂၄၁၃၃
ကောသမ္မိပြည်၌	
ကျောင်းသုံးကျောင်း	၂၁၁၂၁
ကောင်းမှုများကကြံဆိုပုံ	၁၆၂၅၂၁၉
ကောင်းသူ	၁၉၂၅၂၆၃
ကျီး၏ကံကြမ္မာ	၉၁၁၁၁၂၇
ကျီးပြိတ္တာ	၅၁၂၁၇၁
ကုန်သည်များ	
မှတ်သားဖွယ်	၉၂၇၁၂၃

[ခ]

ခမည်းတော်စသည်များကို	
ချွတ်ခန်း	၁၂၉၁၁၃
ခန္ဓာကိုယ်	၁၄၁၁၁၇၉
ခုဇ္ဇေတ္တရာ	၂၁၁၂၁

[ခ-င]

ခေမက	၂၂၁၄၂၀၉
ချစ်ခြင်းမတူပုံ	၃၂၉၁၄၃
ချမ်းသာစစ်	၁၄၁၈၁၉၄
ခြေရာဖြင့်အဆင့်အတန်း	
သတ်မှတ်ပုံ	၂၁၁၂၁
ခုနစ်နှစ်အရွယ်သာမဏေ	
ပြုသောဝတ်	၇၂၇၂၉၆
ခွေးမုဆိုးကံကြမ္မာ	၉၂၉၁၂၅
ငှက်ဥပမာ	၇၂၂၉၁

[စ]

စကားပြောရာအတုယူပုံ	၁၀၁၆၁၃၆
စည်းဝေးပုံအမျိုးမျိုး	၁၁၂၂၂
စက္ကပဇ္ဇောတမင်း၏	
ယာဉ်ငါးမျိုး	၂၁၁၂၁
စန္ဒပဒုမာ	၁၈၁၁၀၂၅၂
စည်းဝေး	၁၁၂၂၂
စိဉ္စမာဏဝိကာ	၁၃၂၉၁၇၆
စိတ်ထားတူလျှင် အကျိုးပေး	
တူသည်	၁၄၂၉၁၉၅
စိတ္တသုကြွယ်	၅၁၄၁၇၄
စိတ္တဟတ္ထထေရ်	၃၂၅၂၃၈
စီးပွားတိုးတက်ကြောင်း	၂၂၂၂၄
စူဠပန္နကဉာဏ်လေးခြင်း	၂၂၃၂၅
စေတနာမပါလျှင် အကျိုး	
မပေးနိုင်	၉၂၈၁၁၂၄
စွဲလမ်းမှု	၄၁၄၁၄၈

[ဆ]

ဆရာများသားသေ	၃၂၃၂၃၆
ဆရာစွဲမထားသင့်	၁၈၁၁၁
ဆင်းရဲသူများကိုသာ	
ချီးမြှောက်သောထေရ်	၄၁၁၀၂၅၆

[ဆ-ဇ-ည]

ဆတ္တပါဏိဥပသကာ၌	
အတုယူဖွယ်	၄၁၇၁၅၁
ဆန္ဒထေရ်	၆၂၃၂၇၈
ဆင်နုတ်သား	၁၁၅၆
ဆုံးမမှုကို နှစ်သက်သူ	
မနှစ်သက်သူ	၆၂၂၇၇
ဆုံးမလွယ်သူ	၆၁၁၇၆
ဇနပဒကလျာဏီ	၁၁၅၁၅၀
ဇေတဝန်	၁၁၁၁၁
ညဉ့်တာရှည်မှုကို သိသူ	၅၁၁၆၀
ညဉ့်တာရှည်မှုကို မသိသူ	၅၁၁၆၀

[တ-ဒ-ဓ]

တံမြက်လှဲခြင်းဖြင့် အချိန်	
မကုန်စေသင့်	၁၃၂၅၁၇၂
တပည့်မိုက်	၅၂၂၆၁
တပည့်လိမ္မာ	၁၁၅၆
တရားဆောင်သူ	၁၉၂၃၂၅၉
တရားသူကြီး	၁၉၁၁၂၅၆
တရားဟောရန်အချိန်	၁၅၂၅၂၀၃
တလသတ္တိကသိက္ခာပုဒ်	၁၀၂၁၃၀
တာဝတိံသာနတ်မြို့တော်	၂၂၇၂၃၀
တိဿသာမဏေ၏လက်သုံး	
တရား	၅၁၅၂၇၅
တိုင်ကြားပါ	၁၇၂၂၂၂၂
ဒိဋ္ဌဓမ္မအကျိုး	၁၀၁၁၁၁၄၅
နေဥယျာဉ်သြဝါဒ	၄၁၈၂၇၃
နေဥယျာဉ်သုမနဒေဝီ	၁၈၁၁၀၂၅၂
ဓမ္မသောသက၏အကျိုး	၁၀၈၁၁၄၁

[န]

နဂါးမျှားသဘော	၁၄၊ ၃၊ ၁၈၂
နတ်ပြည်ရောက်ကြောင်း	
တရားသုံးပါး	၁၇၊ ၄၊ ၂၂၄
နံ့သာလေးမျိုး	၄၊ ၉၊ ၅၄
နွားလားနှင့်တူပုံ	၁၁၊ ၇၊ ၁၅၂
နန္ဒနွားကျောင်းသား	၃၊ ၈၊ ၄၂
နတ်ကိုနှင့်သောသဌေး	၉၊ ၄၊ ၁၁၉
နတ်စုတိကြောင်းလေးပါး	၂၊ ၁၊ ၂၁
နတ်သက်	၄၊ ၄၊ ၄၈
နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းရှိသူ	
လေးယောက်	၁၁၊ ၅၊ ၁၅၀
နိဗ္ဗာန်ဆော်၏ စေတနာ	၉၊ ၆၊ ၁၂၂
နိဗ္ဗာန်ရကြောင်းအကျင့်	၅၊ ၁၅၊ ၇၅
နိဂမဝါသိတိဿထေရ်	၂၊ ၉၊ ၃၂
နိဂြောဓာရုံ	၁၊ ၁၊ ၁
နွားကျောင်းသားနှင့်	
နွားရှင်	၁၊ ၁၄၊ ၁၉

[ပ]

ပစ္စယသန္တိစယရှိသူ မရှိသူ	၇၊ ၃၊ ၉၂
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအား ပြစ်မှားမှု	၇၊ ၅၊ ၆၆
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအားခဲဖြင့်ပစ်မှု	၅၊ ၁၃၊ ၇၂
ပညာရှိချီးမွမ်းထိုက်သူ	၁၇၊ ၇၊ ၂၂၇
ပဏ္ဍိတမည်သူ	၁၉၊ ၂၊ ၂၅၈
ပသေနဒိကောသလမင်းကြီး၏	
ချမ်းသာ	၁၅၊ ၆၊ ၂၀၄
ပဟာရဒါနသိက္ခာပုဒ်	၁၀၊ ၁၊ ၁၂၉
ပါဏာတိပါတပြစ်	၅၊ ၁၊ ၆၀
ပုဂ္ဂိုလ်ငါးဦး	၁၈၊ ၉၊ ၂၅၁
ပုတိဂတ္တတိဿထေရ်	၃၊ ၇၊ ၄၁
ပုန်းမကြည်မ	၁၊ ၄၊ ၅
ပုဗ္ဗာရုံ	၁၊ ၁၊ ၁
ပူဇော်မှုအစစ်	၁၂၊ ၁၀၊ ၁၆၆

[ပ-ဖ-ဗ]

ပြောသင့်မပြောသင့်	၅၊ ၁၊ ၆၁
ပျားရည်လှူကျိုး	၇၊ ၉၊ ၉၈
ဖခင်က ဝိသာခါအား ပေးလိုက်	
သောပစ္စည်း	၄၊ ၈၊ ၅၃
ဖခင်မျိုးသာ ပဓာန	၄၊ ၃၊ ၄၇
ဖွတ်စကား	၂၆၊ ၁၁၊ ၃၉၄
ဗျာဒိတ်ခံယူနှစ်ကျိပ်လေးဆူ	၁၊ ၈၊ ၁၁

[ဘ]

ဘဝသံသရာ	၃၊ ၂၊ ၃၅
ဘဝ	၁၉၊ ၁၀၊ ၂၇၁
ဘဝဟူသည်	၃၊ ၉၊ ၄၃
ဘုရားချီးမွမ်းခံရသူ	၁၊ ၁၄၊ ၁၉
ဘုရားရှင်၏ကြည့်ခြင်း	၃၊ ၇၊ ၄၁
ဘုရားရှင်အပေါ်	
ရန်ငြိုးထားပြစ်	၉၊ ၁၂၊ ၁၂၈
ဘုရားရှင်ကိုယ်စား တန်ခိုးပြရန်	
တောင်းပန်သူများ	၁၄၊ ၂၊ ၁၈၁
ဘုရားရှင်၏တန်ခိုး	
ပြာဋိဟာ	၁၄၊ ၂၊ ၁၈၁
ဘုရားရှင်တို့အလေ့	၁၃၊ ၂၊ ၁၆၈
ဘုရားရှင်၏ခြေတော်ရာ	၂၊ ၁၊ ၂၁
ဘုရားရှင်နှင့်အရှင်သာရိပုတ္တရာ	
တို့၏ အမေးအဖြေ	၆၊ ၅၊ ၈၀
ဘုရားရှင်နှင့်သံဃာ့ပရိသတ်	
ထိုင်နေပုံ	၁၊ ၆၊ ၇
ဘုရားရှင်တိုင်း ဟောကြားသော	
တရား	၅၊ ၁၅၊ ၇၅
ဘုန်းကံကြီးသူငါးဦး	၄၊ ၈၊ ၅၃
ဘောဇနသပ္ပာယ်အကျိုး	၃၊ ၂၊ ၃၅

[မ]

မအိုသောအရာ အိုသော	
အရာ	၁၀၆၁၅၁
မချဉ်းကပ်သင့်သော	
အမျိုးအိမ်	၄၂၁၄၇
မသလုလင်၏ သြဝါဒ	၂၂၇၂၀
မစွေရနှင့် သဒ္ဒါ	၉၁၁၁၁၆
မဋ္ဌကုဏ္ဍလီ၏ စိတ်တန်ခိုး	၁၂၂၂
မရုဏဿတိပွားကျိုး	၁၃၂၇၁၇၄
မလ္လိကာ စစ်သူကြီး	
ကတော်၏သြဝါဒ	၄၂၁၄၇
မသိနှင့် သိ	၁၃၂၇၁၇၄
မသေဖူးသေးရာ၌သေသူ	၅၁၅၂၇၅
မဟာကာလဥပါသကာ	၁၂၂၇၁၆၁
မဟာလတာ တန်ဆာ	၄၂၇၅၃
မဟာလတာတန်ဆာ	
ဆင်မြန်းရသူများ	၄၂၇၅၃
မာဂဏ္ဍီအုပ်စု	၂၂၁၂၁
မာရ်နတ်	၁၅၂၂၂၀၀
မာလဘာရီ၏ သံဝေဂ	၄၂၄၄၇
မာလောန္တယ်နှင့်တဏှာ	၁၂၂၆၁၆၂
မိဂါရမာတာ	၄၂၇၅၃
မိဂါရသဌေးနှင့်	
ဓနုဉ္ဇယသဌေး	၄၂၇၅၃
မိဘမေတ္တာ	၁၃၂၁၁၁၇၇
	၅၂၁၆၂
မိဘများသတိထားဖွယ်	၇၁၄၂၁၁၅၂
	၁၁၂၉၁၅၅
မိမိစိတ်ကိုထိန်းပါ	၆၂၅၂၇၀
မိတ်ဆွေကောင်းရှိမှု	၁၃၂၆၁၇၃၂
	၇၁၁၁၀၀
မိတ်ဆွေစစ်	၁၂၂၄၁၆၀
မုဆိုး၏သောတာပန်ဇနီး	၉၂၇၁၂၄

[မ]

မိုးကောင်းခြင်း	၂၅၂၂၃၆၂
မေဏ္ဍကသဌေး	၁၇၁၁၀၂၅၂
မေတ္တာတန်ခိုး	၂၂၁၂၁
	၂၂၇၂၀
မေတ္တာလက်နက်	၃၂၆၄၀
မောသပုရိသဟူသည်	၂၀၂၇၂၂၇၂
မောင်လည်နှုမလည်	၄၂၇၅၃
မြေအိုးခွဲ ရွှေအိုးယူ	
စကားပုံ	၁၁၁၁၁၆
မြေပြိတ္တာ	၅၁၂၂၇၁
မျက်နှာကြီးငယ်လိုက်၍	
ရာထူးပေးသည်မဟုတ်	၁၂၇၁၁
ဇံမျောက်နတ်သား	၁၂၇၁၆
မြတ်သောပုဒ်နှင့်	
မမြတ်သောပုဒ်	၇၂၃၁၀၃
မြင်းမိုရ်တောင်ဖြင့် ဖိသော်	
လည်း မသေနိုင်သူ	၇၂၉၁၁၀
မြွေဆိုးမကိုက်ရဲသော	
ထေရ်	၇၁၁၁၁၁၂

[ယ-ရ]

ယဉ်ကျေးမှု	၅၂၁၆၀
	၇၂၇၉၆
ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်	၅၁၀၁၆၉
ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့နေရာ	၇၂၉၉၇
ရဟန္တာကိုပြစ်မှားခြင်း	၃၂၉၄၃
ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏	
တံခါးတိုင်နှင့်တူပုံ	၇၂၆၉၅
ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏	
မြေကြီးနှင့်တူပုံ	၇၂၆၉၅
ရဟန္တာများပြောသော	
စကား	၂၆၂၅၂၄၀၇

[၇]

ရာထူးအလိုက်တည်ငြိမ်မှု	၂၁၁၂၁
ရာထူးစည်းစိမ်ကို နတ်ကမပေးနိုင်	၅၁၁၆၀
ရွှေဆောင်မှားမှု	၁၅၁၆
ရောဂါဆန်း	၂၂၂၂၄
ရောဟိနီမင်းသမီး၏ ရွေးကံ	၁၇၁၁၂၂၁
ရွှေပန်းထိမ်သည် အထူးပြုပုံ	၁၈၂၂၂၃၉
ရွှောင်မသွားသင့်သော ကိစ္စ	၂၁၁၂၁

[၈]

လနှင့်တူသောဘုရား	၄၁၈၅၃
လာဇာနတ်သမီး	၉၂၁၁၁၈
လူ့သဘာဝ	၁၅၁၁၁၉၇
လူ၏သဘော	၅၁၁၁၇၀
လူပုဂ္ဂိုလ်များ စောင့်ရှောက်ပုံ	၁၂၁၁၁၅၇
လူ့ပေါက်ပန်း	၄၂၇၅၁
လူနှင့်တိရစ္ဆာန်အထူး	၂၁၁၂၁
လှူလျှင်အကျိုးကြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး	၂၆၁၄၀၁၄၂၄
လက်နက်ဖြင့်အုပ်ချုပ်မှု စနစ်မမှန်	၁၉၁၁၃
လိုက်နာဖွယ်	၅၁၉၁၆၈
လှေသူကြီးကတော်၏ ကံကြမ္မာ	၉၁၁၁၁၂၇
လျင်မြန်စွာမသွားသင့်သူ လေးယောက်	၄၁၈၅၃

[၉]

ဝက်ပြိတ္တာ	၂၀၁၆၂၈၁
ဝင်္ဂီသပုဏ္ဏား	၂၆၁၃၇၁၄၂၀
ဝဋ်ကြွေး	၁၁၁၁၁
ဝိညာဏဋ္ဌိတိခုနစ်ပါး	၇၁၃၁၉၂
ဝိသာခါ	၄၁၅၁၅၃
ဝိသာခါနောက် အလို အလျောက် လိုက်ပါ သွားသောနွားများ	၄၁၈၁၅၃
ဝိသာခါမိသားစု သောတာပန်လေးဦး	၄၁၈၁၅၃
ဝိသာခါ၏ဥဒါန်းကျူးပုံ	၄၁၈၁၅၃
ဝိသာခါ၏သက်တမ်းစသည်	၄၁၈၁၅၃
ဝိသာခါ၏သားသမီး မြေးမြစ်များ	၄၁၈၁၅၃
ဝိသာခါကုသိုလ် ၂၇-ကုဋေ	၄၁၈၁၅၃
ဝီရိယကိုအားကိုးသင့်ပုံ	၂၁၃၁၂၅

[၁၀]

သံကိစ္စသာမဏေ၏ စွမ်းရည်	၈၁၉၁၁၁၀
သက်သာနဂိုရ်ပြည်သို့ ကြွတော်မူခန်း	၁၄၁၂၁၈၁
သကဒါဂါမ်အိမ်ထောင်မပြု	၁၁၁၃၁၁၈
သစ်သားဖိနပ်	၁၇၁၈၂၃၁
သတိပြုဖွယ်	၅၁၉၁၆၈
သတ္တဝါတယောက်၏ မျက်ရည်	၅၁၅၁၇၅
သန္တိဋ္ဌိကဂုဏ်	၈၁၁၁၁၁၂
သပိတ်သင်္ကန်းမလှူဖူးသူ၏ အပြစ်	၈၂၁၁၀၁
သမီးတကောင် နွားတထောင်	၂၁၃၁၂၅

သရုပ်ပြဓမ္မပဒကျမ်း

အက္ခရာစဉ် ပါဠိ အနက် အရကောက်

[ပထမနံပါတ်	—	ဝက်နံပါတ်
ဒုတိယနံပါတ်	—	ဝတ္ထုနံပါတ်
တတိယနံပါတ်	—	ဂါထာနံပါတ်]

[အ]

အက္ခကသံ-နူးညံ့ပြေပြစ်
သော ၂၆၊ ၂၅၊ ၄၀၈

အကတံ-မပြုခြင်း
သညသလျှင် ၂၂၊ ၆၊ ၃၁၄
-မပြုအပ်သည် ၁၂၊ ၉၊ ၁၆၅

အကတညူ-ရွှေစသည်တို့
ဖြင့် မပြုပြင်အပ်သော
နိဗ္ဗာန်ကိုသိသူသည်
အကတညူ-၌ အကတ-
အရ ၂၆၊ ၁၊ ၃၈၃

အကတညူ စ-နိဗ္ဗာန်ကို ကိုယ်
တိုင်သိသူသည် အကတ၊
အကတညူ-အရ ၇၊ ၈၊ ၉၇

အကတာနိ စ-ကောင်းတို့ကို
မပြုသေး
ဟူ၍လည်းကောင်း ၄၊ ၆၊ ၅၀

အတထံကထိ-သို့လော
သို့လောတေးတောမူ
မရှိ၊ ကထံကထိ၊ အကထံ
ကထိ-အရ ၂၆၊ ၃၊ ၁၄၁၄

အကရဏံ-မပြုခြင်း
သည် ၂၃၊ ၈၊ ၃၃၃
၁၄၊ ၄၊ ၁၈၃

[အ]

အကာရိယံ-မပြု
သင့်သော ၁၃၊ ၉၊ ၁၇၆

အကိစ္စံ-မပြုသင့် မပြု
ထိုက်သောအမှုကို၊
အကိစ္စ-အရ ၂၃၊ ၃၊ ၂၉၃

အကိစ္စံ ပန-မပြုသင့်
မပြုထိုက်သော အမှု
ကိုကား ၂၃၊ ၃၊ ၂၉၂

အကိဉ္ဇနံ-ရာဂစသော
ကြောင့်ကြမှု
မရှိသော ၂၆၊ ၁၃၊ ၃၉၆

-ကြောင့်ကြမှုမရှိသော၊
အကိဉ္ဇနံ-အရ၊ ၂၆၊ ၃၊ ၈၊ ၄၂၂

-မကြောင့်ကြသော
ကိဉ္ဇနံ-အရ ၁၇၊ ၁၊ ၂၂၁

အကိဉ္ဇနော-စိုးရိမ်ခြင်း
မရှိပဲ ၆၊ ၁၊ ၆၈

အကုတောဘယေ-တစုံတခုသော
ဘဝအာရုံဘေး မရှိကုန်သော
အကုတော ဘယံ-
အဓိပ္ပာယ် ၁၄၊ ၉၊ ၁၉၆

အကုဗ္ဗတော-မလိုက်နာ
မကျင့်သူအား ၄၊ ၇၊ ၅၁

[အ]

အကုဗ္ဗတောအကုသိုလ်စေ
 တနာမရှိပဲပြုသူအား ၉၂၈၁၂၄
 အကုသလံ-အကုသိုလ်ကို ၂၀၁၆၂၁၁
 အကုသဂ္ဂဟော-ချွန်းကို
 သော ၂၃၂၅၂၂၆
 အက္ခောဂစ္ဆိ-ဆဲရေးပြီး ၁၂၃၂၄
 အက္ခောဓေန-မေတ္တာ
 တရားဖြင့် ၁၅၂၂၂၃
 အက္ခောသဉ္စ-ဆဲရေးခြင်းကို
 လည်းကောင်း၊
 အက္ခောသ-အရ ၂၆၁၆၂၉၉
 အက္ခောဓနံ-အမျက်
 မထွက်သော ၂၆၁၇၂၄၀၀
 အက္ခရာနံ-အက္ခရာတို့၏ ၂၄၂၈၂၅၂
 အက္ခာတာရော-ညွှန်ကြား
 ရုံသာ ညွှန်ကြားနိုင်
 ကုန်၏ ၂၀၁၁၂၃၆
 အက္ခာတော-ညွှန်ကြား
 အပ်ပြီ ၂၀၁၁၂၇၇
 အဂတံ-အိပ်မက်အဖြစ်ဖြင့်
 မရောက်ဖူးသော၊
 အဂတံဒိသံ-အရ ၂၃၂၂၃၂၃
 အဂန္တကံ-အနံမကောင်း
 သော ၄၂၇၂၅၁
 အဂါရံ-အိမ်ကို ၁၉၁၃၂၁၄
 အဂါရာနိ-အိမ်တို့ကို ၁၀၂၇၁၄၀
 အဂ္ဂိ-မီးသည် ၁၈၉၂၅၁/
 ၁၅၄၂၀၂/၂၁၈၃၁
 -ပကတိမီးသည် ၁၀၂၇၁၄၀
 အဂ္ဂိ-မီးကို ၈၆၁၀၇
 အဂ္ဂိဉ္စုဇောဝ-မီးလောင်သော
 သူကဲ့သို့ ၁၀၁၆၁၃၆

[အ]

အဂ္ဂိဟုတ္တံလူဝ-မီးကိုပူဇော်
 သကဲ့သို့ ၂၆၁၉၂၉၂
 အဂ္ဂိသိဉ္စပမော-မီးလျှံကဲ့
 သို့သော ၂၂၂၃၂၀၈
 အစရံ-ကျက်စားပြီး ၂၃၂၅၂၂၆
 အစရိတွာ-မကျင့်လိုက်
 မိ၍ ၁၁၉၁၅၅၁၂၆
 အစိရံဝတ-မကြာမီ
 သာလျှင် ၃၂၇၂၄၁
 အစွဂါ-လွန်မြောက်ပြီး ၂၆၂၃၁၄၁၄
 အစွန္တဒုဿိလျံ-စင်စစ်သီလ
 မရှိသူ၏အဖြစ်တည်းဟူသော
 တဏှာ သည် အစွန္တဒုဿိလ-
 မည်သူ ၁၂၁၆၁၆၂
 အစူတံဌာနံ-သေခြင်းကင်းရာ
 နိဗ္ဗာန်အရပ်သို့၊
 အစူတဌာန-အရ ၁၇၂၅၂၂၅
 အစ္ဆိဒ္ဒဝုတ္တိ-မကျိုးမပြတ်
 သောအကျင့်သိက္ခာ
 အသက်မွေးမှုရှိသော ၁၇၂၇၂၂၉
 အစ္ဆိန္ဒိ-ဖြတ်ပြီး ၂၄၂၈၂၅၁
 အဇိနသာဠိယာ-သစ်နက်ရေ
 ဝတ်ခြင်းဖြင့် ၂၆၁၁၂၉၄
 အဇိနိ-နိုင်ပြီး အဇိနိ
 အဓိပ္ပာယ် ၁၂၃၂၄
 အဇ္ဈာယတော-သမာဓိဈာန်
 မရှိသူအား ၂၅၂၇၂၃၂
 အဇ္ဈဂါ-ရပြီး ၁၁၈၁၅၃၁၅၄
 အဇ္ဈတ္တရတော-ကမ္မဋ္ဌာန်း
 ပွားခြင်း၌မွေ့လျော်၏၊
 အဇ္ဈတ္တရတော-၌ အဇ္ဈတ္တ-
 အရ ၂၅၂၂၃၆၂

[အ]

အညံ-တပါးသောသူကို ၁၂၂၁၁၅၉
 ၁၂၂၁၁၅၈
 -အခြားသူတယောက်ကို ၁၂၂၁၁၆၅
 အညတရံဌာနံ-တပါးပါးသော
 ဆင်းရဲကြောင်းသို့ ၁၀၇၁၁၃၇
 အညတရံယာမံ-တပါးပါးသော
 အရှယ်၌ ၁၂၁၁၁၅၇
 အညာယ-ကိုယ်တိုင်
 သိ၍ ၂၀၁၁၂၇၅
 -တရားမှန်ကိုသိ၍ ၂၆၂၈၁၄၁၁
 အညာဟိ အညာဝေ-တမျိုး
 တခြားသတည်း ၅၁၅၁၇၅
 အညေ-သူတပါးတို့ကို ၂၄၁၁၁၃၅၅
 အညေ-တပါးသော
 သတ္တဝါတို့ကို ၁၀၁၁၁၂၉
 ၁၀၂၁၁၃၀
 အညေဝါပိ-မိဘမှတပါး
 ကုန်သော ၃၂၉၁၄၃
 အညေသံ-သူတပါး
 တို့၏ ၁၈၁၀၁၂၅၂
 ၂၅၁၅၁၃၆၅
 အညေ-ဤမဂ်ခရီးမှ
 တပါးသောခရီးသည် ၂၀၁၁၂၇၄
 -အခြားသူ
 တယောက်ကို ၁၂၂၉၁၆၅
 အဋ္ဌဂီကော-အင်္ဂါရှစ်ပါး
 ရှိသော မဂ်ခရီးသည် ၂၀၁၁၂၇၃
 အဋ္ဌိနံ-အရိုးတို့ကို ၁၁၁၅၁၅၀
 အဋ္ဌိနံ-အရိုးတို့ကို ၁၁၁၄၁၄၉
 အဏုတ္ထလံ-ငယ်ငယ်
 ကြီးကြီးဖြစ်သော
 လောင်စာကို ၂၈၁၃၁

[အ]

အဏုတ္ထလံ သံယောဇနံ-
 ကြီးကြီးငယ်ငယ်အသွယ်
 သွယ်သော သံယောဇနံ
 ဟူသမျှကို ၂၈၁၃၁
 အဏုတ္ထလာနိ-
 အငယ်အကြီး
 ဖြစ်ကုန်သော ၁၉၁၆၂၆၅
 အဏုဝါ-ငယ်သည်
 ဖြစ်စေ ၂၆၂၆၁၄၀၉
 အဏုမတ္တောပိ-အနည်း
 ငယ်မျှသော ၂၀၁၈၂၈၄
 အတန္တိကေ-မပျင်းရိ
 ကုန်သော ၂၅၁၇၁၃၆
 အတန္တိတံ-မပျင်းမရိ
 လုံ့လရှိသော ၂၅၁၅၁၃၆၆
 အတန္တိတော-မပျင်းရိပဲ ၂၁၁၉၁၃၀၅
 အတိက္ကမေယျ-ကျော်
 လွန်ရာ၏ ၁၇၁၁၂၂၁
 အတိတ္တိယေဝ-မရောင့်ရဲ
 သည်သာဖြစ်သော ၄၁၄၁၄၈
 အတိဓောနစာရိနံ-ပစ္စည်း
 လေးပါး၌ မဆင်မခြင်ပဲ
 လွန်ကျူး၍ ကျင့်သူကို
 ဓောန-အရ၊
 အတိဓောနစာရိ-အရ ၁၈၁၃၂၄၀
 အတိပါတေတိ-သတ်၏ ၁၈၁၇၂၄၆
 အတိရောစတိ-လွန်၍တင့်
 တယ်၏ ၄၁၁၂၁၅၄
 အတိဝသ-အလိုသို့လိုက်
 ကုန်သည် ၅၁၁၄၁၇၄

[အ]

အတိဝါကျ-လွန်ကျူး
စော်ကားသော
စကားကို၊
အတိဝါကျ-အရ ၂၃၊၁၃၂၀
၃၂၁

အတိဝေဂေန-လျင်
မြန်စွာ ၁၇၊၂၊၂၂၂

အတိတဿ-လွန်သော ၁၃၊၉၊၁၇၆

အတ္တဂုတ္တော-မိမိကိုယ်တိုင်
စောင့်ရှောက်သည်
ဖြစ်၍ ၂၅၊၁၀၊၃၇၉

အတ္တဃာတာယ-မိမိ
ကိုယ်ကိုသတ်ရန် ၁၂၊၈၊၁၆၄

အတ္တဇ-မိမိမှဖြစ်သော ၁၂၊၅၊၁၆၁

အတ္တဒတ္တံ-အနည်းငယ်မျှ
သော မိမိအကျိုး
စီးပွားကို၊
အတ္တဒတ္တ-မည်သော
ပုဂ္ဂိုလ်များ ၁၂၊၁၀၊၁၆၆

အတ္တဒန္တဿ-မိမိကိုယ်
ကို ဆုံးမပြီးသော၊
အတ္တဒန္တ-အဓိပ္ပာယ် ၈၊၄၊၁၀၄

အတ္တဒန္တေသု-တုတ်
ဓားစသော လက်နက်
ချထားသူတို့၌၊
အတ္တဒန္တေသု-
အရ ၂၆၊၂၃၊၄၀၆

အတ္တဒန္တော-မိမိကိုယ်ကို
လေးပါးသော
အရိယာမဂ်ဖြင့် ဆုံးမ
ယဉ်ကျေးပြီးသူသည် ၂၃၊၁၊၃၂၂

[အ [

အတ္တနာ-မိမိသည် ၁၂၊၉၊၁၆၅
၂၂၊၂၊၃၀၇၊
၁၂၊၃၊၁၅၉/၅၊၇၊၆၆

အတ္တနာဝ-မိမိသည်ပင် ၁၂၊၉၊၁၆၅
၂၅၊၁၀၊၃၇၉

အတ္တနော-မိမိ၏
မိမိထက် ၁၊၁၁၊၁၆/၄၊၄၊၃၈
မိမိနှင့် ၅၊၃၊၆၂/၅၊၂၊၆၁

အတ္တနောဝ-မိမိ၏
သာလျှင် ၄၊၆၊၅၀

အတ္တနောဝ ဘဝေက္ခေယျ-
အဓိပ္ပာယ် ၄၊၄၊၄၈

အတ္တမနော-ဝမ်းမြောက်
သော စိတ်ရှိလျက် ၂၃၊၇၊၃၂၈

အတ္တသမ္ဘဝံ-မိမိကြောင့်
ဖြစ်သော ၁၂၊၅၊၁၆၁

အတ္တဟေတု-မိမိအကြောင်း
ကြောင့် ၆၊၉၊၈၄

အတ္တာ-မိမိသည်လည်း ၅၊၃၊၆၂

အတ္တာ-မိမိကိုယ်ကို ၈၊၄၊၁၀၄

အတ္တာဟိ အတ္တနော
နတ္ထိ-အဓိပ္ပာယ် ၅၊၃၊၆၂

အတ္တာနံ-မိမိကိုယ်ကို ၆၊၅၊၈၀
၆၊၁၁၊၈၈

-မိမိ၏ ကိုယ်တိုင်း
ကိလေသာကို ၈၊၃၊၁၀၃

အတ္တာနုယောဂိနံ-ကိုယ်
တိုင်း သီလ စသည်
တို့ကို အားထုတ်သူ၏
အကျိုးကို ၁၆၊၁၊၂၀၉

အတ္တာဟိ-မိမိသည်သာ
လျှင် ၁၂၊၄၊၁၆၀/၂၅၊၁၀၊၃၈၀

[အ]

အထ-ထိုအခါ၌ ၂၀၊၂၊၂၇၇
 ၂၁၊၃၊၂၇၈/၂၀၊၄၊၂၇၉။
 -ထိုမှတပါး ၄၊၉၊၅၅
 ၆၊၈၊၈၃/၁၀၊၇၊၁၄၀။
 -ထိုပြုသော
 အခါ၌ ၁၀၊၆၊၁၃၆
 -ထိုမှတော့ ၁၂၊၂၊၁၅၈။
 -စင်စစ်သော်
 ကား ၂၆၊၅၊၃၇၇
 အထဝါ-ထိုမှတပါး ၁၉၊၁၀၊၂၇၁
 အထော-ထိုမှတပါး ၁၁၊၆၊၁၂၁
 အတ္ထံ-ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသို့ ၁၇၊၆၊၂၂၆
 ၂၁၊၃၊၂၉၃/၂၆၊၂၊၃၈၄
 -ဆုံးဖြတ်အပ်သော
 အမှုသဘောကို ၁၉၊၁၊၂၅၆
 -သိက္ခာသုံးပါး
 တည်းဟူသော
 အကျိုးကို၊ အတ္ထ-
 အရ ၁၆၊၁၊၂၀၉။
 အတ္ထဉ္စ-ဟုတ်မှန်သော
 အကြောင်းကို
 လည်းကောင်း၊
 အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို
 လည်းကောင်း၊ အတ္ထ-
 အရ ၁၉၊၁၊၂၅၆
 ၂၅၊၃၊၃၆၃
 အတ္ထမိ-အရေးပေါ်
 ကိစ္စသည်၊ အတ္ထ-အရ ၂၃၊၈၊၃၃၁
 အတ္ထိ-ရှိ၏ ၄၊၉၊၅၅/၁၉၊၄၊၂၆၁
 ၁၉၊၄၊၂၆၀/၅၊၃၊၆၂
 ၂၁၊၃၊၂၉၂/၂၁၊၅၊၂၉၆-
 ၂၉၇-၂၉၈-၂၉၉-၃၀၀-၃၀၁

[အ]

အတ္ထိ-ရိမည်နည်း ၁၆၊၂၊၂၁၂
 -ရှိကုန်၏ ၅၊၃၊၆၂
 အဒဿနံ-မမြင်နိုင်သော
 (ဝါ) အာရုံမပြုနိုင်
 သော၊ အဒဿန-
 အရ ၄၊၂၊၄၆
 -မြင်ရခြင်း
 သည် ၁၆၊၁၊၂၁၀
 အဒဏ္ဍေသု-အပြစ်ဒဏ်
 ကင်းကုန်သော၊
 အဒဏ္ဍ-အရ ၁၀၊၇၊၁၃၇
 အဒဿနေန-မတွေ့
 မြင်ခြင်းဖြင့် ၁၅၊၈၊၂၀၆
 အဒိန္နံ-ပိုင်ရှင်မပေးသော
 ဥစ္စာကို၊ အရှင်မပေး
 သော သူတပါး
 ဥစ္စာကို ၁၈၊၇၊၂၄၆
 ၂၆၊၂၆၊၄၀၉
 အဒုဋ္ဌော-အမျက်
 မထွက်ပဲ ၂၆၊၁၆၊၃၉၉
 အဓမ္မေန-မတရား
 သဖြင့် ၆၊၉၊၈၄
 အဓမ္မောစ-ဒေါသသည်
 လည်းကောင်း၊
 အဓမ္မော-အရ ၁၈၊၇၊၂၄၈
 အဓိဂစ္ဆန္တိ-ရကုန်၏ ၁၈၊၁၂
 အဓိဂစ္ဆေ-ရနိုင်၏
 ရရာ၏ ၂၅၊၇၊၃၆၈/၂၅၊၁၁၊၃၈၁
 အဓိစိတ္တေ-သမာပတ်
 ရှစ်ပါးဟူသော၊
 အဓိစိတ္တပုဒ်၌ အဓိစိတ္တ-
 အရ ၁၄၊၄၊၁၈၅

[အ]

အဓိပဉ္စဿ-အနိပ်စက်
 ခံရသူအား ၂၀၊၁၂၊၂၈၀
 အဓိမုတ္တာနံ-စိတ်ညွတ်
 သူတို့အား ၁၇၊၆၊၂၂၆
 အဓိသေဿတိ-အိပ်ရ
 လိမ့်မည် ၃၊၇၊၄၁
 အဒ္ဓဂူ-သံသရာ ခရီး
 သွားသည် ၂၊၆၊၃၀၂
 -သံသရာခရီး
 သွားရခြင်းတို့သည် ၂၊၆၊၃၀၂
 အနက္ခာတေ-နိဗ္ဗာန်၌၊
 အနက္ခာတ-အရ ၁၆၊၈၊၂၁၈
 အနဂ်ဏဿ-ကိလေသာ
 ကင်းသော၊ အနဂ်ဏ-
 အရ ၉၊၉၊၁၂၅
 အနဂ်ဏော-ကိလေသာ
 မရှိပဲ၊ အဂ်-အရ
 အနဂ်ဏ-အရ ၁၈၊၁၊၂၃၆-၂၃၈
 -ကိလေသာကင်း
 သည် ၂၄၊၈၊၃၅၁
 အနတ္တာ-အတ္တမဟုတ်ကုန်၊
 အနတ္တ-အရ ၂၀၊၄၊၂၇၉
 အနတ္တဉ္စ- မဟုတ်မမှန်သော
 အကြောင်းကိုလည်းကောင်း
 ၁၉၊၁၊၂၅၆
 အနတ္တပဒသံဟိတာ- တောဘွဲ့
 တောင်ဘွဲ့ အကျိုးမဲ့ပုန်နှင့်
 ဆိုင်သော ၈၊၁၊၁၀၀၊၈၊၂၊၁၀၁၊
 ၈၊၃၊၁၀၃၊
 အနတ္တပဒသံဟိတာ-၌
 အနတ္တပဒ-အရ ၈၊၁၊၁၀၀/
 ၈၊၂၊၁၀၁/၈၊၃၊၁၀၃

[အ]

အနတ္ထာယ- အကျိုးမဲ့ရန်
 ၅၊၁၃၊၇၂
 အနန္တဂေါစရံ- အပိုင်းအခြားမရှိ
 ကျက်စားနိုင်သော၊
 အနန္တဂေါစရ-အရ
 ၁၄၊၁၊၁၇၉၊၁၈၀
 အနန္တာဟတစေတသော- ဒေါသ
 ဖြင့်ထိခိုက်သောစိတ် မရှိသော၊
 အနန္တာဟတစေတသော-၌
 အနန္တာဟတစေတ-အရ ၃၊၅၊၃၉
 အနပါယိနီဣဝ- အစဉ်လိုက်နေ
 သကဲ့သို့ဖြစ်၏(ဝါ)အစဉ်လိုက်
 နေသည်နှင့် တူ၏ ၁၊၂၊၂
 အနပေက္ခိနော- မငဲ့ကွက်ပဲ
 ၂၄၊၄၊၃၄၆/၂၄၊၅၊၃၄၇
 အနပ္ပကံ- အတိုင်းမရှိ အလွန်
 ရှည်လျားသော ၁၀၊၁၀၊၁၄၄
 အနဝဋ္ဌိတစိတ္တဿ- မတည်တန့်
 သော စိတ်ရှိသော၊
 အနဝဋ္ဌိတစိတ္တ- အဓိပ္ပာယ်
 ၃၊၅၊၃၈
 အနဝဿုတစိတ္တဿ- ရာဂဖြင့်
 စွတ်စိုသောစိတ်မရှိသော၊
 အနဝဿုတစိတ္တ-အရ ၃၊၅၊၃၉
 အနာဂါရေဟိ စ- ရဟန်းတို့နှင့်
 လည်းကောင်း ၂၆၊၂၊၁၄၀၄
 အနာဂါရော- အိမ်ရာမထောင်ပဲ
 ၂၆၊၃၊၂၊၄၁၅/၂၆၊၃၊၃၊၄၁၆/
 ၂၆၊၃၊၄၊၄၁၇
 အနာတုရာ-ကိလေသာ အနိပ်စက်
 မခံရကုန်ပဲ ၁၅၊၁၊၁၉၈

[အ]

အနာဒါနံ- ဥပါဒါန်တရားတို့ဖြင့်
 စွဲလမ်းမှုမရှိသော၊ စွဲလမ်းမှု
 မရှိသော၊ စွဲလမ်းခြင်းမရှိ
 သော ၂၆၊၁၃၊၃၉၆/
 ၂၆၊၃၈၊၄၂၂/၂၆၊၂၃၊၄၀၆
 အနာဒါနံ- ခွံ အနာဒါန-အရ
 ၂၆၊၂၃၊၄၀၆
 အနာဒါနော- စွဲလမ်းခြင်းမရှိ
 သော ၂၄၊၈၊၃၅၂
 အနာဝိလံ- နောက်ကျခြင်းမှ
 ကင်းသော ၂၆၊၃၀၊၄၁၃
 အနာဝိလော- နောက်ကျခြင်း
 မရှိသော ၆၊၇၊၈၂
 အနာသကာ- အစာဖြတ်၍ကျင့်
 ခြင်းတို့သည် လည်းကောင်း
 ၁၀၊၈၊၁၄၃
 အနာသဝံ- အာသဝေါကင်းသော
 ၂၆၊၄၊၃၈၆
 အနာသဝဿ- အာသဝေါ
 မရှိသော ၇၊၅၊၉၄
 အနာသဝါ-အာသဝေါကင်းသော
 တိဿထေရ် ရဟန္တာမျိုးတို့
 သည် ၉၊၁၀၊၁၂၆
 အနိက္ကသာဝေါ- ရာဂစသော
 ကိလေသာဖန်ရည် မကင်းထ
 သော၊ ကသာဝ-အရ ၁၊၇၊၉
 အနိစ္စာ- အမြဲမရှိကုန် ၂၀၊၂၊၂၇၇
 အနိန္ဒိတောနာမ- အကဲ့ရဲ့လွတ်
 သောသူသည် ၁၇၊၇၊၂၂၇
 အနိဗ္ဗိသံ-တဏှာလက်သမား
 ကို မြင်နိုင်သောဉာဏ်ကို
 မရသေးသော ၁၁၊၈၊၁၅၃-၁၅၄

[အ]

အနိမိတ္တော စ- ရာဂစသောနိမိတ်
 မရှိသော ၇၊၃၊၉၂/၇၊၄၊၉၃
 အနိဝေသနော-ကပ်ငြိတယ်
 တာခြင်းမရှိသည်၊
 အနိဝေသန-အဓိပ္ပာယ် ၃၊၆၊၄၀
 အနိဿိတော- တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့်
 စွဲလမ်းခြင်းမရှိသည် ၇၊၄၊၉၃
 အနိဿော-ဆင်းရဲကင်းသည်ဖြစ်၍
 ၂၁၊၄၊၂၉၄-၂၉၅
 အနုကန္တတိယထာ- ခွဲရှသကဲ့သို့
 ၂၂၊၅၊၃၁၁
 အနုဋ္ဌဟာနော- ထကြွလုံ့လ
 မရှိသည် ၂၀၊၅၊၂၈၀
 အနုဋ္ဌာနမလာ- ကြောင့်ကြ
 စိုက်၍ မပြုပြင်ခြင်းလျှင်
 အညစ်အကြေးရှိကုန်၏၊
 အနုဋ္ဌာနမလာသရာ-အဓိပ္ပာယ်
 ၁၈၊၄၊၂၄၁
 အနုတပ္ပတိ- နောင်တတဖန်
 ပူပန်ရ၏ ၅၊၈၊၆၇
 အနုတ္တရံ- အတုမရှိမြတ်သော၊
 အနုတ္တရမည်ပုံ ၂၊၁၊၂၃
 အနုတ္တရော- အတုမရှိမြတ်၏၊
 ၄၊၉၊၅၅
 အနုတ္တုနံ- ညည်းတွား
 အောက်မေ့၍သာ ၁၁၊၉၊၁၅၆
 အနုဓမ္မစာရီ-တရားအား
 လျော်စွာ ကျင့်သည်၊
 အနုဓမ္မစာရီ- အရ ၁၊၁၄၊၂၀
 အနုဓာဝတိ- အဖန်ဖန်
 ပြေးသွား၏ ၆၊၁၀၊၈၅

[အ]

အနုဒ္ဓတော- မပျံလွင့်ပဲ ငြိမ်း
 အေးသောစိတ်ရှိ၏၊ ၂၅၊ ၃၊ ၃၆၃
 အနုဒ္ဓတော- အဓိပ္ပာယ် ၂၅၊ ၃၊ ၃၆၃
 အနုပသာတော- ကိုယ်တိုင်
 သော်လည်းကောင်း၊ စေခိုင်း
 ရှိသော်လည်းကောင်း၊ မသတ်
 ဖြတ် မညှဉ်းဆဲခြင်း လည်း
 ကောင်း
 အနုပသာတော- အရ
 ၁၄၊ ၄၊ ၁၀၅
 အနုပတန္တိ- ကျရောက်ကုန်၏
 ၂၄၊ ၅၊ ၃၄၇
 အနုပဒ္ဓဝေ- မဖျက်ဆီးသည်
 ရှိသော် ၂၄၊ ၂၊ ၃၃၈
 အနုပလိတ္တော- ကပ်ငြိတယ်တာ
 ခြင်းမရှိသည် ၂၄၊ ၉၊ ၃၅၃
 အနုပဝါဒေါ- သူတပါးကို ကိုယ်
 တိုင်သော်လည်းကောင်း၊
 စေခိုင်းရှိသော်လည်းကောင်း၊
 မကဲ့ရဲ့ မစွပ်စွဲခြင်း လည်း
 ကောင်း
 အနုပဝါဒေါ-အရ ၁၄၊ ၄၊ ၁၀၅
 အနုပါဒါယ-စွဲလမ်းမှုကင်း၍၊
 မစွဲလမ်းမှု၍ ၂၆၊ ၃၊ ၁၄၁၄၊
 ၆၊ ၁၁၊ ၈၉
 အနုပါဒိယာနော-စွဲလမ်းမှုမရှိ
 သည်ဖြစ်၍၊ အနုပါ-
 ဒိယာနော-အရ ၁၊ ၁၄၊ ၂၀
 အနုပုဗ္ဗေန-အစဉ်သဖြင့် ၁၈၊ ၂၊ ၂၃၉
 အနုပ္ပတ္တိ-ရောက်ပြီးသော၊
 ရောက်သော၊ ၂၆၊ ၂၀၊ ၄၀၃
 ၂၆၊ ၄၊ ၃၈၆/၂၆၊ ၂၈၊ ၄၁၁

[အ]

အနုမောဒမာနော-ဝမ်းမြောက်
 သည် ၁၃၊ ၁၀၊ ၁၇၇
 အနုယုဉ္ဇတိ-ကြိမ်ဖန်များစွာ
 ပြု၏ ၁၈၊ ၇၊ ၂၄၇
 အနုယုဉ္ဇန္တိ-အားထုတ်ကြ
 ကုန်၏ ၂၊ ၄၊ ၂၆
 အနုရက္ခထ-စောင့်ရှောက်ကြ
 ကုန်လော့ ၂၃၊ ၆၊ ၃၂၇
 အနုဝိစ္စ-ဟုတ်မှန်စွာသိ၍ ၁၇၊ ၇၊ ၂၂၉
 အနုဝိစ္စန္တယံ-အနုဝိစ္စန္တယန္တော
 အဖန်ဖန်ကြံစည်သော ၂၅၊ ၄၊ ၃၆၄
 အနုသာသတိ ယထာ-ဆုံးမ
 သကဲ့သို့ ၁၂၊ ၃၊ ၁၅၉
 အနုသာသေယျ-ဆုံးမရာ၏-
 ကြိုတင်ဆုံးမရာ၏- မျက်ကွယ်
 ဆုံးမရာ၏(ဝါ) အကြိမ်ကြိမ်
 ဆုံးမရာ၏ ၁၂၊ ၂၊ ၁၅၈
 အနုသာသေယျ-အဓိပ္ပာယ်
 ၆၊ ၂၊ ၇၇
 အနုဿဒံ-တဏှာပြန့်ပြောခြင်း
 မရှိသော ၂၆၊ ၁၇၊ ၄၀၀
 အနုဿရံ-အနုဿရန္တော
 အောက်မေ့တတ်သော ၂၅၊ ၄၊ ၃၆၄
 အနုဿကာ-ကာမဂုဏ်ကို
 ကြောင့်ကြမစိုက်ပဲ ၁၅၊ ၁၊ ၁၉၉
 အနုဟတေ-မဖျက်ဆီးသည်
 ရှိသော် ၂၄၊ ၂၊ ၃၃၈
 အနောဇာတိသံသာရံ-ဘဝ
 များစွာ သံသရာပတ်လုံး၊
 ဇာတိ-အရ ၁၁၊ ၈၊ ၁၅၃၊ ၁၅၄
 အနောဇံ-တဏှာကင်းသော
 ၂၆၊ ၃၉၊ ၄၂၃

[အ]

အနေဇော-တဏှာကင်းသည်
 ဖြစ်၍ ၂၆၊ ၃၁၊ ၄၁၊ ၄၄
 အနေဇော-အရ ၂၆၊ ၃၁၊ ၄၁၊ ၄၄
 အနောက်-တဏှာကင်းရာနိဗ္ဗာန်ကို
 အနောက်-အရ ၆၊ ၁၁၊ ၈၇
 အနောက်သာရိ-တဏှာကင်း
 ကြောင်းအကျင့်ရှိသော
 ၂၆၊ ၂၁၊ ၄၀၊ ၄၄
 အန္တ-အဆုံးအပိုင်းအခြားကို၊
 အဆုံးကို ၂၀၊ ၁၁၊ ၂၇၅/၂၅၊ ၇၊ ၃၇၆
 အန္တကေန-သေမင်းသည်
 ၂၀၊ ၁၁၊ ၂၈၈
 အန္တကော-သေမင်းယုတ်သည်၊
 အန္တကော-အရ ၄၊ ၄၊ ၄၈
 အန္တရာ-ခရီးအကြား၌ ၁၈၊ ၁၁၊ ၂၃၇
 အန္တရာယံ-ဘယ်အချိန်၊ ဘယ်
 အရပ်၊ ဘယ်အရွယ်မှ၊
 အသက်အန္တရာယ်ကို
 ၂၀၊ ၁၀၊ ၂၈၆
 အန္တလိက္ခေ-ကောင်းကင်၌
 ၉၊ ၁၁၊ ၁၂၇/၉၊ ၁၁၊ ၂၁၂၈
 အန္တိမသာရီရံ-အဆုံးစွန်သော
 ကိုယ်ရှိသော ၂၆၊ ၁၇၊ ၄၀၀
 အန္တိမသာရီရော-အဆုံးစွန်သော
 ကိုယ်ခန္ဓာရှိသော ၂၄၊ ၈၊ ၃၅၂
 အန္တိမော-အဆုံးစွန်
 ဖြစ်သည် ၂၄၊ ၈၊ ၅၁
 အန္တကာရေန-အဝိဇ္ဇာမိုက်
 မှောင်ကြီးသည်၊
 အန္တကာရေန-အရ ၁၁၊ ၁၁၊ ၁၄၆
 အန္တဘူတေ-အကန်းသဖွယ်
 ဖြစ်ကုန်သော ၄၊ ၁၂၊ ၅၉

[အ]

အန္တဘူတော-ပညာမျက်စိ
 မရှိသဖြင့် အကန်းအတိဿာ
 ဖြစ်၏၊
 အန္တဘူတော-အရ ၁၃၊ ၇၊ ၁၇၄
 အန္တေတိ-အစဉ်လိုက်နေ၏
 အစဉ်လိုက်၏ ၁၊ ၁၊ ၁၊ ၁၊ ၂၊ ၂၊
 ၅၊ ၁၂၊ ၇၁၊
 အန္တေတိဏှဝ-အစဉ်လိုက်
 သက်သို့ဖြစ်၏ (ဝါ)
 အစဉ်လိုက်နေသည်နှင့်
 တူ၏ ၁၊ ၁၊ ၁၊
 အပဂဗ္ဗေန-မကြမ်းကြုတ်သဖြင့်
 လည်းကောင်း ၁၈၊ ၆၊ ၂၄၅
 အပဇိတံ-ရှုံးအောင် ၈၊ ၄၊ ၁၀၅
 အပညဿ-ပညာမရှိသူအား
 ၂၅၊ ၇၊ ၃၇၂
 အပဒံ-ရာဂစသော
 အကြောင်းမရှိသော၊
 အပဒံ-အရ ၁၄၊ ၁၊ ၁၇၉-၁၈၀
 အပဝိဒ္ဓံ-စွန့်ပစ်အပ်၏ ၂၊ ၁၊ ၂၉၂
 အပဿံ-အပဿန္တော-မရှုပ်
 မမြင်ပဲ အပဿံ-အဓိပ္ပာယ်
 ၈၊ ၁၂၊ ၁၁၃ ၈၊ ၁၃၊ ၁၁၄
 ၈၊ ၁၄၊ ၁၁၅
 အပဗောဓေတိ-နိုးကြားစေ၏။
 ၁၀၊ ၁၀၊ ၁၄၃
 အပဟရတိဏှဝ-ကြည့်ရှောင်သကဲ့
 သို့(ဝါ)မိမိအပေါ် ကျခွင့်
 မပေးသကဲ့သို့ ၁၀၊ ၁၀၊ ၁၄၃

[အ]

အပါရံဝါ-ရူပါရုံစသော အပြင်
အာယတန ၆-ပါးတည်း ဟူ
သော ထိုမှတစ်ကမ်းသည်
လည်းကောင်း၊
အပါရံဝါ-အရ၊ ၂၆၊ ၃၊ ၃၇
အပိယေဟိစ-မုန်းသောသူတို့နှင့်
လည်း ၁၆၊ ၁၊ ၂၁၀
အပုညလာဘံ-အကုသိုလ်ကိုရခြင်း
လည်းကောင်း ၂၂၊ ၄၊ ၃၀၉
အပုညလာဘော စ-မကောင်းမှုကို
လည်းရသည်။ ၂၂၊ ၄၊ ၃၁၀
အပုထုဇ္ဇနသေဝိတံ-ပုထုဇဉ်ကို မမှီဝဲ
မသုံးဆောင်နိုင်သော
၁၉၊ ၁၀၊ ၂၇၂
အပေတကဒ္ဒမော- ရွံ့ညွှန်ကင်းသော
၇၊ ၆၊ ၉၅
အပေတဝိညာဏော-ဝိညာဉ်ကင်း
သည်ရှိသော ၃၊ ၇၊ ၄၁
အပေတော-ကင်းထသော ၁၊ ၇၊ ၉
အပ္ပကာ-နည်းကုန်၏ ၆၊ ၁၀၊ ၇၅
အပ္ပဋ္ဌိဗဒ္ဓစိတ္တော-ကပ်ငြိသောစိတ်
မရှိသူကို
အပ္ပဋ္ဌိဗဒ္ဓစိတ္တ-အရ ၁၆၊ ၇၊ ၂၁၈
အပ္ပတ္တော-မရောက် သေးသည်။
၁၉၊ ၁၀၊ ၂၇၂
အပ္ပတ္တာနိ-စွန့်ပစ်ထားကုန်
သော။ ၁၁၊ ၄၊ ၁၄၉
အပ္ပဒုဋ္ဌဿ-မပြစ်မှားထိုက်
သော။ ၉၊ ၉၊ ၁၂၅
အပ္ပဒုဋ္ဌေသု-မပြစ်မှားထိုက်ကုန်
သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၌
အပ္ပဒုဋ္ဌေသု-အရ ၁၀၊ ၁၊ ၁၃၇

ခံမွပဒ ၃၂-ပ-မ-သ-စ

[အ]

အပ္ပမတ္တဿ-မမေ့ မလျော့
သူအား။ ၂၊ ၂၊ ၂၄
အပ္ပမတ္တာ-မမေ့ လျော့သော
သူတို့သည် အပ္ပမတ္တာ
နမိယန္တိ-အဓိပ္ပာယ် ၂၊ ၁၊ ၂၁
အပ္ပမတ္တော-မမေ့ မလျော့သော
မမေ့ မလျော့ခြင်း
ရှိသော၊ ၂၊ ၆၊ ၂၉/ ၂၊ ၄၊ ၂၇/
အပ္ပမတ္တ-အရ ၂၊ ၆၊ ၂၉၊
အပ္ပမတ္တော-အနည်းငယ်မျှ
သော။ ၄၊ ၁၀၊ ၅၆
အပ္ပမာဒံ-မမေ့ မလျော့ခြင်းကို။
၂၊ ၄၊ ၂၆။ ၂၊ ၇၊ ၃၀
အပ္ပမာဒရတာ-မမေ့ မလျော့
သော အပ္ပမာဒ တရား၌
မွေ့လျော်ကုန်သည် ၂၊ ၆၊ ၃၂၇
အပ္ပမာဒဝိဟာရိနံ-မမေ့ လျော့
နေလေ့ ရှိကုန်သော။ ၄၊ ၁၁၊ ၅၇
အပ္ပမာဒမိ-မမေ့မလျော့ခြင်း၌။
၂၊ ၁၊ ၂၂
အပ္ပမာဒရတော-မမေ့ မလျော့
ခြင်း၌ မွေ့ လျော်သော။ ဝါ
အပ္ပမာဒတရားဖြင့် အချိန်ကို
လွန်စေသော ၂၊ ၉၊ ၃၂/ ၂၊ ၇၊ ၃၁
အပ္ပမာဒေ-မမေ့မလျော့သော
သတိတရား၌။ ၂၊ ၁၊ ၂၂
အပ္ပမာဒေန-မမေ့ မလျော့ခြင်း
နှင့်လည်းကောင်း၊ မမေ့
မလျော့မှုဖြင့် ၁၊ ၂၊ ၃၊ ၂၅/ ၂၊ ၅၊ ၂၈
အပ္ပမာဒ-အရ ၂၊ ၃၊ ၂၅
အပ္ပမာဒေန-ကုသိုလ်ကောင်းမှု
တို့၌ မမေ့ မလျော့ခြင်း
ကြောင့် ၂၊ ၇၊ ၃၀

[အ]

အပ္ပမဒေါ-မမေ့မလျော့ခြင်းသည်
 အပ္ပမာဒ-အရ ၂၁၁၂၁
 အပ္ပမိ-အနည်းငယ်မျှသောတရား
 ကောင်းကိုလည်း ၁၉၁၃၂၅၉
 -အနည်းငယ်မျှသော်
 လည်း ၁၇၁၄၂၂၄/၁၁၁၄၂၀
 အပ္ပမိ-စသောဂါထာအဓိပ္ပါယ်။
 ၁၁၁၄၂၀
 အပ္ပလာဘောပိ- လာဘ်လာဘ
 နည်းသော်လည်း ၂၅၁၅၃၆၆
 အပ္ပသတ္တော-အဖော်နည်းသော
 ၉၁၇၁၁၂၃
 အပ္ပဿာဒါ- အိပ်မက်သဖွယ်
 သာယာဖွယ်နည်းကုန်၏
 အပ္ပသာဒါ-အဓိပ္ပာယ်၁၄၂၅၁၈၆
 အပ္ပဿုတော-အကြားအမြင်
 နည်းပါးသော၊
 အပ္ပဿုတ-အရ ၁၁၁၇၁၅၂
 အပိစ္ဆံ-အလိုနည်းသော ၂၆၁၂၁၄၀၄
 အပ္ပိယာနံ-မုန်းသောသူ
 တို့ကို ၁၆၁၁၂၁၀
 အပ္ပေါ-အနည်းငယ်မျှသော
 သူသည် ၁၃၁၇၁၇၄
 အပ္ပေါဿုက္ကော-ကြောင့်
 ကြမဲ့ ၂၃၁၇၃၃၀
 အဖလံယထာပိ-ကောင်းသော
 အနံ့ ဟူသောအကျိုးကို
 မဆောင်နိုင်သကဲ့သို့ ၄၁၇၁၅၁
 အဖလာ-အကျိုးကိုမဆောင်
 နိုင်သည် ၄၁၇၁၅၁
 အဗလဿံ-ခွန်အားနည်းသော
 မြင်းကို ၂၁၆၁၂၉

[အ]

အဗ္ဗဏံ-အနာမရှိသော
 လက်သို့ ၉၁၈၁၁၂၄
 အဗ္ဗတော-သီလနှင့်စူတင်အကျင့်
 မှ ကင်းသော ၁၉၁၆၂၆၄
 အဗ္ဗက္ခာနံဝါ-အစွပ်စွဲခံရခြင်း
 သို့လည်းကောင်း။ ၁၀၁၇၁၃၈
 အဗ္ဗန္တရံ-ကိုယ်တုန်း၌ ၂၆၁၁၁၃၉၄
 အဗ္ဘာ-တိမ်တိုက်မှ ၁၃၁၅၁၇၂။
 ၁၃၁၆၁၇၃/၂၅၁၁၂၃၈၂
 အဘဗ္ဗော-မထိုက် ၂၁၉၁၃၂
 အဘယေ-ကြောက်ဖွယ်မဟုတ်
 သော ဆွမ်းခံသပိတ်၌၊
 အဘယ-အရ ၂၂၁၈၃၁၇
 အဘယော-ကြောက်ရွံ့မှုကင်း
 သောသူကို ၁၉၁၂၂၅၈
 အဘာဝိတံ-ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်း
 မှကင်းသော ၁၁၉၁၃၃
 အဘိညာယ-သိ၍ ၁၂၁၁၀၁၆၆
 ထူးသောဉာဏ်ဖြင့်သိ၍၊
 ခွဲခြား၍သိသော ၂၄၁၉၁၃၃
 ကြောင့် ၅၁၁၅၁၇၅
 အဘိညာဝေါသိတော-ထူးသော
 ဉာဏ်ဖြင့်အဆုံး(နိဗ္ဗာန်)သို့
 ရောက်၏ ၂၆၁၄၀၁၄၂၄
 အဘိတ္ထရေထ-လျင်မြန်စွာပြု
 ရ၏ ၉၁၁၁၁၆
 အဘိနန္ဒန္တိ-နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်
 ကုန်၏ ၁၆၁၉၁၂၁၉
 အဘိဘုယျ-နှိမ်နင်း၍ ၂၃၁၇၃၂၈

[အ]

အဘိမတ္တတိ-ဖျက်ဆီး၏ ၁၂၂၂၁၆၁
 အဘိမတ္တတိဏာ-အပေါက်ပေါက်
 အပိုင်း ပိုင်းပြု၍ မသုံးဆောင်နိုင်
 အောင် ထွင်းဖောက်ဖျက်ဆီး
 သကဲ့သို့
 အဘိမတ္တတိ-အဓိပ္ပာယ် ၁၂၂၂၁၆၁
 အဘိရတိ-အလွန်မေ့ လျော်
 ခြင်းကို။ ၆၁၁၁၈၈
 အဘိရဟတိ-စီး၏။ ၂၃၁၁၃၂၁
 အဘိဝဋ္ဌ-မိုးအကြိမ်ကြိမ်
 ရွာသည်ရှိသော် ၂၄၁၁၃၃၅
 အဘိဝဇုတိ-တိုးပွား၏ ၂၂၂၂၄
 အဘိဝါဒနသီလိယံ-ရှိခိုးလေ့
 ရှိသော ၈၈၁၁၀၉
 အဘိဝါဒနာ-ရှိခိုးခြင်း
 စေတနာ၏အကျိုးသည်
 ၈၂၁၁၀၈
 အဘိသမ္မုဇာနော-ထိုးထွင်း၍
 သိသည်ဖြစ်၍ ၄၂၂၁၄၆
 အဘူတဝါဒီ-မဟုတ်မမှန် စွပ်စွဲ
 ပြောဆိုသောသူသည် ၂၂၁၁၃၀၆
 အမတ်-သေခြင်းကင်းသော၊
 အမတ်-အရ ၈၁၃၁၁၁၄
 -နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း
 တည်း၊ ၂၅၂၂၃၇၄
 အမတပဒံ-နိဗ္ဗာန်၏အကြောင်း
 တည်း၊
 အမတ-အရ ၂၁၁၂၁
 အမတောဂဓံ
 အမြိုက်နိဗ္ဗာန်သို့၊ ၂၆၂၈၁၄၁၁

[အ]

အမတ္တညု အတိုင်းအရှည်
 ကိုမသိသော၊
 အမတ္တညုဘောဇနံ
 အဓိပ္ပာယ် ၁၆၁၇
 အမာနုသီရတိ သာမည
 လူတို့နှင့်မထိုက်သောဝိပဿနာ
 ဈာန်သည်လည်းကောင်း။
 သမာပတ် ၈-ပါး၌မေ့လျော်
 ခြင်းသည် လည်းကောင်း
 ၂၅၂၃၃၃
 အမိတ္တေန-ရန်သူနှင့်၊
 အမိတ္တေန-အရ ၁၅၈၂၀၇
 အမိတ္တေနဝ ရန်သူကဲ့သို့
 ဖြစ်၍ ၅၂၂၆၆
 အယံ-ဤတေပါရိသုဒ္ဓိသီလ
 သည် ၂၅၂၃၃၅
 အယံ ကာယော-ဤခန္ဓာ
 ကိုယ်သည် ၃၂၃၄၁
 အယံ ဂန္ဓော-ဤပန်းအနံ့
 မျိုးသည်၊ ဤသီလ
 အနံ့သည်သာ ၄၁၁၀၂၅၆
 အယံပဇာ ဤသတ္တဝါသည်
 ၆၁၁၀၈၅
 အယံ ပဇာ -ဤသတ္တဝါ
 အပေါင်းကို ၂၄၁၂၃၅၆၂၈၈၉
 အယံ ပုရိသော-ဤ
 ယောက်ျားသည် ၁၁၂၁၅၂
 အယံလောကော-ဤလူ
 အပေါင်းသည် လောက-
 အရ ၁၃၂၁၁၇၄
 အယံသမုဒယော ဤခန္ဓာ
 ကိုယ်သည် ၂၄၈၁၃၅၁
 အယသာဝ-သံမှပင် ၁၈၂၁၂၄၀

[အ]

အယောဂါ-ကမ္မဋ္ဌာန်း
 အာရုံ၌ မသင့်သော
 အားဖြင့်နှလုံးသွင်း
 ခြင်းကြောင့်၊ ၂၀၊ ၇၊ ၂၀၂
 အယောဂုဋ္ဌော-သံတွေ
 ခဲကို အယောဂုဋ္ဌော
 အဓိပ္ပာယ် ၂၂၊ ၃၊ ၃၀၈
 အယောဂေ-မသင့်သော
 အားဖြင့်နှလုံးသွင်းခြင်း
 ၌ ဝါ ဝေသိဂေါစရ
 စသောဌာန ၆ပါး၌၊
 အယောဂေ-အရ ၁၆-၁၊ ၂၀၉
 အယောဇယံ-အယော
 ဇယန္တော-လုံးလမပြုပဲ
 ၁၆၊ ၁၊ ၂၀၉
 အရညာနိ-တောတို့သည် ၇၊ ၁၀၊ ၉၉
 အရညေ-တော၌ ၂၃၊ ၇၊ ၃၂၉၊ ၃၃၀
 အရညေဝါ-တော၌သော်
 လည်းကောင်း ၇၊ ၉၊ ၉၈
 အရတိ*စ-ဆိတ်ငြိမ်ရာ၌
 မမေ့လျော့ခြင်းကို
 လည်းကောင်း
 အရတိ-အရ ၂၆၊ ၃၆၊ ၄၁၉
 အရဟတံ-ပူဇော်အထူးကို
 ခံထိုက်သော ၁၂၊ ၈၊ ၁၆၄
 အရဟတိ-ထိုက်တန်၏ ၁၊ ၇၊ ၁၀
 -ထိုက်အံ့နည်း ၁၇၊ ၇၊ ၂၃၀
 အရတ္တမဂ္ဂညာဏေန-အရဟတ္တ
 မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ၁၈၊ ၈၊ ၂၅၀
 ၁၉၊ ၅၊ ၂၆၃
 အရဟတ္တမဂ္ဂေန-အရဟတ္တ
 မဂ်ဖြင့် ၂၀၊ ၉၊ ၂၈၅

[အ]

အရဟန္တာ-ရဟန္တာတို့
 သည်၊ ၇၊ ၉၊ ၉၈
 အရိယံ-မြတ်သော၊ အရိယံ
 အရ ၁၅၊ ၈၊ ၂၀၈
 အရိယံ အဋ္ဌဂီကံမဂ္ဂံ-
 မြတ်သောအင်္ဂါရှစ်ပါး
 ရှိသော မဂ္ဂသစ္စာကို
 လည်းကောင်း ၁၄၊ ၆၊ ၁၉၁
 အရိယပ္ပဝေဒိတေ-အရိယာ
 သူတော်ကောင်းတို့
 ဟောကြားအပ်သော၊
 အရိယပ္ပဝေဒိတေအရ- ၆၊ ၄၊ ၇၉
 အရိယာတိ-အရိယာဟူ၍ ၁၉၊ ၉၊ ၂၇၀
 အရိယာနံ-အရိယာပုဂ္ဂိုလ်
 တို့၏၊ အရိယာ-အရ ၂၊ ၁၊ ၂၂
 သူတော်ကောင်းတို့ကို
 တို့၏ ၁၂၊ ၈၊ ၁၆၄/၁၅၊ ၈၊ ၂၈၆
 အရိယဘူမိ* -အရိယာတို့၏
 နေရာဖြစ်သော၊
 အရိယာဘူမိ အရ ၁၊ ၁၊ ၁၂၃၆
 အရိယေဟိ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်
 တို့သည် ၂၊ ၇၊ ၃၀
 အရိယော-အရိယာမည်
 သည် ၁၉၊ ၉၊ ၂၇၀
 အရူကာယံ ကိုးပေါက်ဒွါရ
 အမာဝရရှိသောကိုယ်
 ကို၊ အရူကာယံ-၌ အရ
 အရ ၁၁၊ ၂၊ ၁၄၇
 အလင်္ကတောပိ-တန်ဆာ
 ဆင်အပ်သော်လည်း၊ ၁၀၊ ၉၊ ၁၄၂
 အလဇ္ဇိတာယေ-ရှက်ဖွယ်
 မဟုတ်သောဆွမ်းခံသပိတ်၌
 အလဇ္ဇိတာယေ-အရ ၂၂၊ ၈၊ ၃၁၆

[အ]

အလဒ္ဓါ-မရလိုက်သော
 ကြောင့် ၁၁၂၆၊ ၁၅၅-၁၅၆
 အလသော-ပျင်းရိသော
 သူသည်၊ ၂၀၂၅၊ ၂၀၈
 အလာဗူနေဝ-ဗူးသီး
 ခြောက်တို့ကဲ့သို့ ၁၁၂၄၊ ၁၄၉
 အလိကဝါဒိနံ-မဟုတ်
 မမှန်ပြောသောသူကို ၁၇၂၊ ၂၂၃
 အလိကံ-ချို့ယွင်းသော
 စကားကို ၁၉၂၊ ၂၆၄
 အလီနေန-မတုန်တိုသဖြင့်
 လည်းကောင်း ၁၈၂၊ ၂၄၅
 အဝဇ္ဇေ-အပြစ်မရှိသော
 သမ္မာဒိဋ္ဌိကိုလည်း ၂၂၂၊ ၉၃၁
 အဝဇ္ဇတော-အပြစ်မရှိ
 သောအားဖြင့် ၂၂၂၊ ၉၃၁
 အဝဇ္ဇဒဿိနော-အပြစ်
 မရှိဟုယူလေ့ရှိကုန်၏ ၂၂၂၊ ၉၃၁
 အဝဇ္ဇေ-အပြစ်မရှိသော
 သမ္မာဒိဋ္ဌိအဝဇ္ဇအရ ၂၂၂၊ ၉၃၁
 အဝဓိ-ညှင်းဆဲပြီ ၁၂၃၊ ၃၂/၁၂၃၊ ၄
 အဝိဇာနတံ-မသိကုန်သော ၅၂၊ ၁၆၀
 အဝိဇာနတော-မသိသော ၃၂၅၊ ၃၈
 အဝိဇာ-အမှန်ကို
 မသိမှုအဝိဇာသည်၊
 အဝိဇာ-အရ ၁၈၂၊ ၂၄၃
 အဝိတိဏ္ဏကံ-ဝိစိကိစ္ဆာ
 မှမလွတ်မြောက်သေး
 သော၊ အဝိတိဏ္ဏကံ၌
 ကံ၌-အရ ၁၀၂၊ ၁၄၁
 အဝိဒ္ဓသု-အသိအလိမ္မာ
 ဉာဏ်ပညာမရှိသူသည်
 ၁၉၂၊ ၂၆၈

[အ]

အဝိရုဒ္ဓံ-မဆန့်ကျင်သော ၂၆၂၊ ၃၁၄၀၆
 အဝေက္ခေတိ-ကြည့်ရှု၏
 အဝေက္ခေတိဣဝ
 ကြည့်ရှုသကဲ့သို့ ၂၂၅၊ ၂၈
 အဝေက္ခန္တိ ကြည့်ရှုသူကို ၁၃၂၊ ၁၇၀
 အဝေက္ခေယျ-ဆင်ခြင်
 ရ၏ ၄၂၆၊ ၅၀
 အဝေရိနော ရန်မပြုကုန်ပဲ ၁၅၂၊ ၁၁၉၇
 အဝေရိ-ရန်မရှိသော ၁၉၂၊ ၂၅၈
 အဝေရေနစ-ရတံ့ မမူခြင်း
 ဖြင့်သာလျှင်၊ ၁၂၄၊ ၅
 အဝေရေန စ သမ္ပန္နိ
 အဓိပ္ပါယ် ၁၂၄၊ ၅
 အသံဝုတံ-မစောင့်စည်း
 သော၊ အသံဝုတံ
 အဓိပ္ပါယ် ၁၆၂၊ ၇
 အသံသဋ္ဌံ-မရောယှက်
 သော၊ အသံသဋ္ဌ
 အဓိပ္ပါယ် ၂၆၂၊ ၃၁၄၀၄
 အသဇ္ဇမာနံ-မငြိတယ်
 သော၊ အသဇ္ဇမာန
 အဓိပ္ပါယ် ၁၇၂၊ ၁၂၂
 အသဇ္ဈာယမလာ မရွတ်ဖတ်
 မသရဇ္ဈာယ်ခြင်း
 လျှင်အညစ်အကြေးရှိ၏၊
 အသဇ္ဈာယမလာ
 မန္တာအဓိပ္ပါယ် ၁၈၂၊ ၂၄၁
 အသညတာ-ကိုယ်စသည်
 ကို စောင့်စည်းမှုကင်းသူ
 တို့သည်၊ ကိုနုတ်နုလုံးကို
 မစောင့်စည်းကုန်
 သော ၁၈၂၊ ၂၄၈/၂၂၂၊ ၃၀၇

[အ]

အသညတော-ကိုယ်နှုတ်
 နှလုံးကိုလည်းမစောင့်
 စည်းပဲ ၂၂၂၃၂၀၈
 အသတ်-မသူတော်တို့
 သည်, အသတ် ၌
 အသန္တအရ ၆။ ၂၂၇
 အသတစ-နာမ်ရုပ်ပျက်စီး
 ခြင်းသို့ရောက်သဖြင့် ၂၅၂၆၂၃၆၇
 အသတ္တံ-ကပ်ငြိတယ်တာ
 ခြင်းမရှိသော ၂၆၂၃၇၂၄၂၀
 အသန္တံ-ထင်းရှားမရှိသော,
 အသန္တအရ ၅၂၁၄၂၃၃
 အသန္တသိ-ထိတ်လန့်ခြင်း
 မရှိသည် ၂၄၂၈၂၃၅၁
 အသဗ္ဗာစ-မကောင်းမှု
 အကုသိုလ်မှလည်း ၆။ ၂၂၇
 အသန္တော-သူတော်မဟုတ်
 သူယုတ်မာတို့သည်
 အသန္တအရ ၂၁၂၈၂၃၀၄
 အသမာန သံဝါတော-စိတ်
 သဘောချင်းမတူသူတို့နှင့်
 နေရခြင်းသည်,
 အသမာနသံဝါတော ဒုက္ခော
 အဓိပ္ပါယ် ၂၁၂၆၂၃၀၂
 အသမာဟိတောသမာဓိ
 မရှိသော ၈၂၆၂၁၁၀/၈၂၁၀၂၁၁၁
 အသရီရံ-ကိုယ်ကောင်
 အထည်မရှိသော, စိတ်၏
 အသရီရမည်ပုံ ၃၂၄၂၃၇
 အသာဓုံ မကောင်းသော
 သဘောရှိသူကို ၁၇၂၃၂၂၂၃
 အသာဓုနိ-အပြစ်ရှိကုန်
 သော, အသာဓုအရ ၁၂၂၇၂၁၆၃

[အ]

အသာရဉ္စ-အနှစ်မရှိသော
 တရားကိုလည်း ၁၂၈၂၁၂
 အသာရတော-အနှစ်မရှိ
 သောအားဖြင့် ၁၂၈၂၁၂
 အသာရဒဿိနော-အနှစ်
 မရှိဟုအယူရှိကြကုန်၏ ၁၂၈၂၁၁
 အသာရေ-အနှစ်မရှိသော
 တရား၌, အသာရအရ ၁၂၈၂၁၁
 အသာဟသေန-ဟုတ်မှန်
 သော ၁၉၂၁၂၅၇
 အသိ-ဖြစ်ပြီ ၁၁၂၈၂၅၃၂၁၅၄၂၁၈၂
 ၁၂၃၅၂
 -ဖြစ်၏ ၁၀၂၄၂၁၃၄
 -ဖြစ်ပါလော့ ၂၆၂၁၂၃၈၃
 အသုဒ္ဓိ-မစင်ကြယ်
 သော အကုသိုလ်ကံ
 သည်လည်းကောင်း,
 အသုဒ္ဓိအရ ၁၂၂၉၂၁၆၅
 အသုဘ-အသုဘ
 အာရုံကို ၂၄၂၇၂၃၅၀
 အသုဘာနုပဿိ-မတင့်
 တယ်သောအာရုံကို
 မတင့်တယ်ဟု အဖန်ဖန်
 ရှုလေ့ ရှိသည်ဖြစ်၍, အသု
 ဘာနုပဿိ အရ ၁၂၆၂၈
 အသောကံ-စိုးရိမ်ခြင်း မရှိ
 သော ၂၆၂၂၉၂၄၁၂
 အသောကော-စိုးရိမ်မှုမရှိ
 သောရဟန္တာသည် ၂၂၅၂၂၈
 အသ္မမယံ-ကျောက်ဖြင့်ပြီး
 သော ၁၂၂၅၂၁၆၁
 အသ္မာလောကာ-ဤပစ္စုပ္ပန်
 ဘဝမှ ၁၆၂၉၂၂၅၀

[အ]

အသွိလောကေ-ဤပစ္စုပ္ပန်
လောက၌လည်း
ကောင်း ၂၆၊ ၂၇၊ ၄၁၀
အသွိလောကေ-ဤပစ္စုပ္ပန်
လောက၌လည်း
ကောင်း ၁၃၊ ၂၊ ၁၆၈-၉
အသွိ-ဖြစ်၏ ၂၄၊ ၉၊ ၃၅၃
အသွိ-အာဇာနည်မြင်း
မျိုးကို ၂၅၊ ၁၀၊ ၃၈၀
အသွိ-မိမိကိုပုတ်ခတ်သူအား
၂၆၊ ၇၊ ၃၈၉
-ထိုလူမျိုး၏ ၅၊ ၁၃၊ ၇၂
-ထိုပြစ်မှားသူ၏ ၁၀၊ ၇၊ ၁၄၀
-ဖြစ်ရာ၏ ၂၅၊ ၇၊ ၃၇၆
-ဖြစ်၏ ၁၊ ၇၊ ၁၀
အသွတရာစ-အသွတိုရ်မြင်းကို
သည်လည်းကောင်း၊
အသွတရ အရ ၂၃၊ ၁၊ ၃၂၂
အသွဒွေစ-မိမိရပြီးဂုဏ်ကို
သူတပါးကားဖြင့်သာ
ယုံကြည်သူမဟုတ်သည်၊
အသွဒ္ဓအရ ၇၊ ၈၊ ၉၇
အသွယထာ-မြင်းတို့ကဲ့သို့ ၇၊ ၅၊ ၉၄
အသွ-ဖြစ်စေကုန်သတည်း ၅၊ ၁၄၊ ၇၄
အသွမုခေါ-မျက်ရည်ထွက်
သည်ဖြစ်၍ ၅၊ ၈၊ ၆၇
အသွော-မြင်းသည် ၁၀၊ ၁၀၊ ၁၄၃
အဟံ-ငါတုရားသည် ၁၇၊ ၂၊ ၂၂၂
၂၃၊ ၁၊ ၃၂၀/၂၄၊ ၁၊ ၃၃၇
-ငါသည် ၁၁၊ ၈၊ ၁၅၃-၄
၂၀၊ ၁၀၊ ၂၈၆/၂၄၊ ၉၊ ၃၅၃
အဟာသိ-ခိုးဆောင်ပြီး ၁၊ ၃၊ ၃၊
၁၊ ၃၊ ၄

[အ]

အဟိသကာ-သူတပါးကို
မညှင်းဆဲတတ်ကုန်သော ၁၇၊ ၅၊ ၂၂၅
အဟိသ-မညှင်းဆဲခြင်း
ကြောင့် ၁၉၊ ၉၊ ၂၇၀
အဟိသစ-မညှင်းဆဲမှု
မေတ္တာစသော အပ္ပမညာ
ဘာဝနာသည်လည်း ၁၉၊ ၄၊ ၂၆၁
အဟိသယ-ကရုဏာဘာဝ
နာ၌၊ အဟိသအရ ၂၁၊ ၅၊ ၃၀၀
အဟိတာနိ-အစီးအပွားမရှိကုန်
သောအဟိတ-အရ ၁၂၊ ၇၊ ၁၆၃
အဟိရိကေန-အရှက်မရှိသော
သူသည်၊ အဟိရိကေန
သုဇိဝံအဓိပ္ပာယ် ၁၈၊ ၆၊ ၂၄၄
အဟေဌယံ-အဟေဌယ
န္တော မဖျက်စီးစေမှု၍ ၄၊ ၅၊ ၄၉
အဟောရတ္တာနုသိက္ခိနံ-နေည
ပတ်လုံးသုံးပါးသောသိက္ခာ
ကိုကျင့်ကြကုန်သော ၁၇၊ ၆၊ ၂၂၆

[အ]

အာကာသေ-ကောင်းကင်၌
၇၊ ၃၊ ၉၂/၇၊ ၄၊ ၉၃
အာဂမ္မ-အာရုံပြုလျက် ၆၊ ၁၁၊ ၈၇
အာစိမ္မ-အာစိနန္တော ဆည်းပူး
သည်ရှိသော် ၉၊ ၅၊ ၁၂၁၊ ၉၊ ၆၊ ၁၂၂
အာတာပိနာယထာ-လုံ့လ
ရှိကုန်သကဲ့သို့ ၁၀၊ ၁၀၊ ၁၄၄
အာဒါနပဋိနိဿဂေ-ဥပါဒါန်
တို့ကိုစွန့်ရာနိဗ္ဗာန်၌ ၆၊ ၁၁၊ ၈၉
အာဒါယ-လွမ်းမိုး၍ ခေါ်
ဆောင် သိမ်းယူ၍ ၄၊ ၃၊ ၄၇
အာဒါယ-ခုတ်ယူ၍ ၄၊ ၅၊ ၄၉

[အ]

အာဗာဓဝါ-နန္ဒာစသော
အနာစွဲကပ်ခြင်းသို့ လည်း
ကောင်း, အာဗာဓံအရ
၁၀၊ ၇၊ ၁၃၈
အာယု-အသက်ကို, အာယု
ပါဇေန္တိ အဓိပ္ပာယ် ၁၀၊ ၅၊ ၁၃၅
အာယု-အသက်ရှည်ခြင်း
လည်းကောင်း ၈၊ ၆၊ ၁၀၉
အာရတ္တဝီရိယံ-ထက်သန်သော
ဝီရိယရှိသော ၁၊ ၆၊ ၈
အာရဘတော-အားထုတ်
သောသူ၏ ၈၊ ၁၁၊ ၁၁၂
အာရုယျ-တက်၍ ၂၊ ၅၊ ၂၈
အာဝါသေသု-သံသိကကျောင်း
နေရာတို့၌ လည်းကောင်း
၅၊ ၁၄၊ ၇၃
အာသဝါ-အာသဝေါတရား
တို့သည် ၇၊ ၄၊ ၉၃
အာဟာရေစ-အစာအဟာရ
၌လည်း ၇၊ ၄၊ ၉၃

[ဣ]

ဣစ္ဆာစ-အလိုသည်လည်း
ကောင်း, ဣစ္ဆာအရ ၅၊ ၁၄၊ ၇၄
ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဋ္ဌာနံ-အလိုရှိရာ,
အလိုရှိရာအရပ်သို့ ၆၊ ၅၊ ၈၀
ဣစ္ဆေယျ-အလိုရှိရာ၏ ၅၊ ၁၄၊ ၇၃
၆၊ ၁၁၊ ၈၈
ဣတရာ-နိဗ္ဗာန်ကူးသူမှ
တပါးသော ၆၊ ၁၀၊ ၈၅
မိမိကိုယ်ကိုအောင်ခြင်းမှ
ကြွင်းသော ၈၊ ၄၊ ၁၀၄
ဣတိ-ဤသို့ ၁၊ ၃၊ ၃

[ဣ]

ဣဒံစိတ္တံ-ဤကာမဂုဏ်၌
ကျက်စားလေ့ရှိသော
စိတ်သည် ၃၊ ၁၊ ၃၄
ဣဒံစိတ္တံ-ဤစိတ်ကို ၃၊ ၆၊ ၄၀
ဣဒံဒုက္ခံ-ဤသံသရာ
ဆင်းရဲကို ၁၀၊ ၁၀၊ ၁၄၄
ဣဓ-ဤလောက၌
လည်းကောင်း ၁၊ ၄၊ ၅၊ ၁၊ ၁၄၊ ၂၀
-ဤဘဝ၌ ၁၊ ၁၀၊ ၁၅/၁၊ ၁၁၊ ၁၆
၁၊ ၁၂၊ ၁၇/၁၊ ၁၃၊ ၁၈
ဣဓသောစတိဣဓမောဒတိ-
အဓိပ္ပါယ်
ဣန္ဒြိယလုပမော-တံခါးတိုင်
ကဲ့သို့လည်းကောင်း,
ဣန္ဒြိယလုပမ-အဓိပ္ပာယ် ၇၊ ၆၊ ၉၅
ဣန္ဒြိယာနိ-စက္ခုစသော
ဣန္ဒြိယတို့သည်, ဣန္ဒြိယာနိ
အရ ၇၊ ၅၊ ၉၄
ဣန္ဒြိယေသု-စက္ခုစသော
ဣန္ဒြိယတို့၌, ဣန္ဒြိယ-အရ ၁၊ ၆၊ ၇
၁၊ ၆၊ ၈
ဣမံ-ဤလူလောကကို
လည်းကောင်း ၄၊ ၁၊ ၄၄/၄၊ ၁၊ ၄၅
ဣမံကာယံ-ဤခန္ဓာကိုယ်ကို
၃၊ ၆၊ ၄၀
-ဤခန္ဓာကိုယ်ကို-ဝါသုံးဆဲ
နှစ်ကောဋ္ဌာသကို ၄၊ ၂၊ ၄၆
ဣမံပထဝီ-ဤအတ္တဘော
တည်းဟူသော မြေကြီး
ကိုလည်းကောင်း ၄၊ ၁၊ ၄၄၊ ၄၅
ဣမံပထဝီ၌ ပထဝီအရ

[ဣ]

ဣသိပ္ပဝေဒိတံ-ဘုရားရှင်တို့
ဟောကြားအပ်သော၊
ဣသိအရ ၂၀၊ ၆၊ ၂၀
ဣဿရိယံ-အစိုးရခြင်းကို
လည်းကောင်း ၅၊ ၁၄၊ ၇၃

[ဥ]

ဥက္ကဋ္ဌိကပ္ပဓာနံ-ဆောင့်
ကြောင့်ထိုင်၍ကျင့်ခြင်း-
လုံ့လပြုခြင်းသည်
လည်းကောင်း ၁၀၊ ၈၊ ၁၄၁
ဥစ္စယော-ပွားစေခြင်းသည်
၉၊ ၂၊ ၁၁၇/၉၊ ၃၊ ၁၁၈
ဥစ္စာဝဓံ-ဝမ်းမြောက်မှုနှလုံး
မသာယာမှုကို ၆၊ ၈၊ ၈၃
ဥဇုံ-ဖြောင့်အောင်၊ ၃၊ ၁၊ ၃၃
ဥဇ္ဇဂ္ဂတေသု-ဖြောင့်မတ်စွာ
ကျင့်ကုန်သောအရိယာ
ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ဥဇ္ဇဂ္ဂတေသု-
အရ ၈၊ ၇၊ ၁၀၈
ဥဇ္ဈိတသ္မိံ-စွန့်ပစ်အပ်သော
၄၊ ၁၂၊ ၅၈
ဥဋ္ဌာနဝတော-လုံ့လရှိသော
၂၊ ၂၊ ၂၄
ဥဋ္ဌာနေန-လုံ့လဝီရိယနှင့်
လည်းကောင်း၊ ဥဋ္ဌာန
အရ ၂၊ ၃၊ ၂၅
ဥတ္တမံ-မြတ်သော ၈၊ ၁၄၊ ၁၁၅
ဥတ္တမပုရိသော-ယောက်ျား
မြတ်သည်၊ ဥတ္တမပုရိသအရ
၇၊ ၈၊ ၉၇
ဥတ္တမော-ထူးမြတ်လွန်ကဲ
သည်ဖြစ်၍ ၄၊ ၁၀၊ ၅၆

[ဥ]

ဥဒကံ-ရေကို ၆၊ ၅၊ ၈၀/၁၀၊ ၁၁၊ ၁၄၅
ဥဒကုမ္ဘောပိ-ရေအိုးသည်
လည်း ၉၊ ၅၊ ၁၂၁/၉၊ ၆၊ ၁၂၂
ဥဒဗိန္နုနိပါတေန-မိုးရေပေါက်
ကျဖန်များသဖြင့် ၉၊ ၅၊ ၁၂၁
၉၊ ၆၊ ၁၂၂
ဥဒယဗ္ဗယံ-ခန္ဓာငါးပါးတို့၏
အဖြစ်အပျက်ကို ၈၊ ၁၂၊ ၁၁၃
ဥဒယဗ္ဗယံ အပဿံ-အဓိပ္ပာယ်
ဥပနယန္တိ-စိတ်၌မြဲစွာ ဖွဲ့ကုန်၏။ ဝါ
ရန်ညှိုး ဖွဲ့ကုန်၏၊ ဥပန-
ယန္တိ အဓိပ္ပာယ် ၁၊ ၃၊ ၃။
ဥပပဇ္ဇတိ-ရောက်ရ၏။ ၁၀၊ ၇၊ ၁၄၀
ဥပမံကတွာ-ဥပမာပြု၍ ၁၀၊ ၁၊ ၁၂၉
၁၀၊ ၂၊ ၁၃၀၊
ဥပသဂ္ဂံဝါ-ဘေးသို့လည်းကောင်း
ဥပသဂ္ဂအရ ၁၀၊ ၇၊ ၁၃၈
ဥပသန္တဿ-ကိုယ်တွင်း၌
ရာဂစသည်တို့ ငြိမ်သက်
သော ၇၊ ၇၊ ၉၆
ဥပသမ္ပတိ-ငြိမ်းအေး၏၊
ရာဂစသည်ငြိမ်းအေး၏ ၁၊ ၃၊ ၄
၈၊ ၁၊ ၁၀၀/၈၊ ၂၊ ၁၀၁
၈၊ ၃၊ ၁၀၂
ဥပဟတော-အနား
ပြုတ်သော ၁၀၊ ၄၊ ၁၃၄
ဥပေတော-ပြည့်စုံ
သည်လည်း ၁၊ ၇၊ ၁၀
ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-ပဋိသန္ဓေ
ဖြစ်ရကုန်၏ ၉၊ ၁၀၊ ၁၂၆
ဥပ္ပလံဝါပိ-ကြာညှိပန်း အနံ့သည်
လည်းကောင်း ၄၊ ၉၊ ၅၅
ဥပ္ပတံ-ထုတ်အပ်သော ၃၊ ၁၊ ၃၄

[ဥ]

ဥဘယတ္ထ-ပစ္စုပ္ပန် တမလွန်
 နှစ်တန်သော ဘဝတို့၌ ၁၁၀၁၁၅
 ၁၁၁၁၁၆/၁၁၂၁၁၇
 ၁၁၃၁၁၈
 ဥဘော-နှစ်ဦးတို့သည် ၅၁၄၁၇၄
 ဥယျုဇ္ဇန္တိ-လုံလပြုကုန်၏ ၇၁၂၁၉၁
 ဥသုကာရာ-လေးသမား
 တို့သည် ၆၁၅၁၈၀/၁၀၁၁၁၁၄၄
 ဥသုကာရော-လေးသမားသည်၊
 ဥသုကာရောဝတေဇနံ
 အဓိပ္ပါယ် ၃၁၁၁၃၃

[ဇ]

ဧကံအတ္ထပဒံ-အကျိုးရှိသော ပုဒ်
 တပုဒ်သည်သာ၊ အတ္ထ
 ပဒအဓိပ္ပါယ် ၈၁၁၁၀၀
 ဧကံဂါထာပဒံ-တဂါထာ
 သည် ၈၁၂၁၀၁
 ဧကံဓမ္မပဒံ-တခုသော တရားပုဒ်
 သည်၊ ဓမ္မပဒအရ ၈၁၃၁၀၂
 ဧကသနော-တခဲနက်သော ၆၁၆၁၈၁
 ဧကစရိယံ-တယောက်တည်း
 ကျင့်ခြင်းကိုသာလျှင် ၅၁၂၁၆၁
 ဧကစာရံ-တခုဖြစ်ပြီးမှ တခု
 ဖြစ်တတ်သော၊ ဧကစာရံ
 အဓိပ္ပါယ် ၃၁၄၁၃၇
 ဧကဉ္စ-တကြိမ်မျှ ၈၁၃၁၀၃
 ၈၁၅၁၀၆/၈၁၆၁၀၇
 ဧကောဟံ-တရက်မျှ ၈၁၉၁၁၀
 ၈၁၀၁၁၁၁/၈၁၁၁၁၁၀
 ဧကေ-အချို့သော သူတို့သည်
 ဝါ ကြီးကြွားတို့သည် ၉၁၀၁၁၂၆

[ဈ]

ဧတံ-ဤအကျင့်နှစ်ပါးကို ၅၁၁၅၁၇၅
 ဧတံ ဒွေဓာပထံ-ဤခရီး
 နှစ်သွယ်ကို ဒွေဓာပထ
 အရ ၂၀၁၇၁၂၈၂
 ဧတိ-သွားနိုင်၏ ၄၁၉၁၅၄
 ဧတေသံ ဂန္ဓဇာတာနံ- ဤ
 ပန်းအနံ့မျိုးတို့ထက် ၄၁၉၁၅၅
 ဧတ္ထ-ဤလောက၌ ၁၁၅၁၆
 ဧဝံ-ဤသို့ ၂၁၁၂၂/၅၁၅၁၇၅
 ဧဝံ-ဤအတူ ၁၁၉၁၁၃/၁၁၉၁၁၄
 ၄၁၇၁၅၁/၄၁၈၁၅၃
 ၆၁၆၁၈၁/၁၀၁၅၁၃၅
 ဤအတူသဒ္ဓါနှင့် စည်းစိမ်
 တို့ကိုမပျက်စီးစေပဲ ၄၁၅၁၄၉
 ဧဝံတထာ-သို့အတူ ၄၁၁၂၁၅၉
 ယေဇေသော-ဤသို့ စွမ်းနိုင်သော
 သဘောရှိသူသည် ၁၀၁၄၁၃၄
 ဤသို့ရန်တုံ့ မမူခြင်းဖြင့်သာ
 ရန်ငြိမ်းခြင်းသည် ၁၁၄၁၅
 ယောနော-ရှာအံ့ဟု ၁၀၁၃၁၃၁
 ယေသော-ဤသူသည် ၁၁၂၁၄/၁၁၃၁၃

[ဩ]

ဩကမောကံ-မှီရာတဏှာ
 ဟူသမျှကို ၇၁၂၁၉၁
 ဩကာမောကတဥပ္ပတော-ရေ
 တည်းဟူသော တည်ရာမှ
 ထုတ်ဆယ်ထားအပ်သော၊
 ဩကအရ ၃၁၁၁၃၄
 ဩကမောကတော-ကာမဂုဏ်
 နယ်ပယ်မှ၊ ဩကနှစ်ခု
 အရ ၃၁၁၃၄/၇၁၁၉၁

[ဩ]

ဩကာ—တဏှာတည်းဟူသော
တည်ရာမှ၊ဩကာအရ ၆၊၁၁၊၈၇
ဩသော—ကံလေသာ ရေအယဉ်
သည်၊ ဩသအရ ၂၊၃၊၂၅
ဩဝါဒေယျ—ဆုံးမရာ၏ (ဝါ)
မျက်မှောက်ဆုံးမရာ၏(ဝါ)
တကြိမ် ပြောဆိုဆုံးမရာ၏၊
ဩဝါဒေယျအဓိပ္ပါယ် ၆၊၂၊၇၇

[က]

ကံ—အဘယ်သူကို ၂၄၊၉၊၃၅၃
ကံသော—ကြေးခေါင်းလောင်း
သည် ၁၀၊၄၊၁၃၄
ကဋကပ္ပလံ—စင်ရှားခံခက်သော
အကျိုးရှိသည်၊ ကဋကပ္ပလံ
အရ ၅၊၇၊၆၆
ကဋကဘေဒနော—ပြင်းထန်စွာ
အမှန်ယစ်သော ၂၊၃၊၃၂၄
ကဋကဿ—ဝါးပင်ကို ၁၂၊၈၊၁၆၄
ကဏ္ဍံ ဓမ္မံ—မည်းညစ်သော အကု
သိုလ်တရားကို၊ ကဏ္ဍံ ဓမ္မံအရ
၆၊၁၁၊၈၇

ကတံ—ပြုမိပြီ ဝါ
ပြုခဲ့ပြီ ၁၊၁၂၊၁၇/၁၊၁၃၊၁၈
—ပြုအပ်သော
အမှုတည်းဟူ ၅၊၁၄၊၇၄
—ပြုသစ်စဖြစ်သော ၅၊၁၊၂၇၁
—ဆောက်တည်
အပ်၏ ၁၁၊၅၊၁၅၀
—ပြုလုပ်ခြင်းသည် ၅၊၈၊၆၇
၅၊၉၊၆၈/၂၊၂၊၆၊၃၁၄
—ပြုအပ်သော ၁၂၊၅၊၁၆၁
၁၃၊၆၊၁၇၃

[က]

—ပြုအပ်သည် ၁၂၊၉၊၁၆၅
ကတကိစ္စံ·ရဟန်းကိစ္စပြီးပြီးသော၊
ကတကိစ္စ·အရ ၂၊၆၊၄၊၃၈၆
ကတပုညဗ္ဗိ ပြုပြီးသော ကောင်း
မှုရှိသူကို ၁၆၊၉၊၂၂၀
ကတပုညော— ကောင်းမှုကို ပြု
သောသူသည်၊ ကတပုည
အရ ၁၁၊၁၊၁၆/၁၊၁၃၊၁၈
ကတာကတံ—ကောင်းမှုပြုမပြုကို၊
ကတာကတအရ ၄၊၆၊၅၀
ကတာနိစ္စ—ကောင်းမှုတို့ကိုပြုခဲ့ပြီ
ဟူ၍လည်းကောင်း ၄၊၆၊၅၀
ကတေဟိ—ပြုအပ်ကုန်
သော ၂၂၊၂၊၃၀၇
ကတ္တဗ္ဗံ—ပြုရာ၏ ၄၊၈၊၅၃
ကတွာ—ပြုလုပ်ခြင်းကြောင့် ၅၊၈၊၆၇
၅၊၉၊၆၈
—မိမိမကောင်းမှုပြုလျက်
၂၂၊၁၊၃၀၆
ကထေမိ—ဟောကြားအံ့ ၁၈၊၅၊၂၄၃
ကဒရိယာ— ကြမ်းတမ်း ဝန်တို
သော သူတို့သည်၊ကဒရိယာ
အရ ၁၃၊၁၀၊၁၇၇
ကဒရိယံ— နှမြော ဝန်တိုသော
သူကို ၁၇၊၃၊၂၂၃
ကဗဠံ—အစားအစာကို ၂၊၃၊၃၂၄
ကမ္မံ—ပြုအပ်သော အမှုကိစ္စသည်
လည်းကောင်း ၂၂၊၅၊၃၁၂
—ပြုဘွယ်အမှုသိက္ခာစုကို၊
ကမ္မ အရ ၁၆၊၇၊၂၁၇
ကမ္မံစ—ကိုယ်အမှုအရာ
သည်လည်း ၇၊၇၊၉၆

[က]

ကာမရတိသန္တဝံ-ကာမဂုဏ်တို့၌
 မွေ့လျော်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော
 တဏှာနှင့် ပေါင်းဖော်ကျမ်းဝင်
 ခြင်းကို ကာမအရ ၂၂၄၊ ၂၇
 ကာမသုခံ-ကာမချမ်းသာ
 ကို ၂၄၂၊ ၃၄၆
 ကာမာ-ကာမတို့သည်၊
 ကာမ-အရ ၁၄၂၊ ၁၈၆
 ကာမေ-ကာမတို့ကို ကာမအရ
 -ဝတ္ထုကာမ ကိလေသာ
 ကာမတို့ကို ကာမအရ ၆၂၁၊ ၈၈
 ၂၆၂၊ ၂၄၁၅/၂၆၂၊ ၁၃၈၃
 ကာမေသု-ကာမဂုဏ်တို့၌၊
 -ကာမအရ
 -ဝတ္ထုကာမ
 ကိလေသာကာမတို့၌ ၄၂၄၊ ၄၈
 ၁၄၂၊ ၁၈၆/၁၆၂၊ ၂၁၈
 ၂၆၂၊ ၁၈၄၀၁
 ကာယဂတာ-သုံးဆယ့်နှစ်ဝ
 ကောဠာသကို အာရုံပြု၍
 ဖြစ်သော ကာယဂတာသတိ
 အဓိပ္ပါယ် ၂၁၅၊ ၂၉၉
 ကာယဂတာသတိ-ကာယဂတာ-
 သတိဟု ဆိုအပ်သော ကာယာ
 နုပဿနာဘာဝနာကို ၂၁၃၊ ၂၉၃
 ကာယဒုစ္စရိတံ-ကာယဒုစ္စရိုက်
 ကို ၁၇၂၊ ၂၃၁
 ကာယပ္ပကောပံ-ကာယဒုစ္စရိုက်
 ၃-ပါးကို ကာယပ္ပကောပ
 အရ ၁၇၂၊ ၂၃၁
 ကာယဿ-ခန္ဓာကိုယ်၏ ၁၀၂၊ ၁၄၀
 ကာယေန-ကာယဒွါရ
 ဖြင့် ၁၇၂၊ ၂၃၁

[က]

-ကာယေနသံဝရော သာဓု
 အဓိပ္ပါယ် ၂၅၂၊ ၁၃၆၁
 -ကာယဒွါရစသည်ဖြင့်
 ကာယေနအရ ၁၇၂၊ ၂၂၅
 -နာမကာယဖြင့် ၁၉၂၊ ၂၅၉
 -ကိုယ်ဖြင့်လည်းကောင်း
 ၂၆၂၊ ၁၃၉၁
 ကာယေန စ-ကိုယ်ဖြင့်လည်း၊
 ကာယေနစ နာကုသလံ
 အဓိပ္ပါယ် ၂၀၂၊ ၆၂၈
 ကာရတိ-အဘယ်မှာမွေ့လျော်
 ဖွယ် ရှိနိုင်အံ့နည်း ၁၁၄၊ ၁၄၉
 ကာသာဝဝတ္ထံ-ဖန်ရည်စွန်းသော
 အဝတ်သင်္ကန်းကို ၁၂၇၊ ၉
 ကာသာဝကဏ္ဍာ-သင်္ကန်းကို
 လည်ပင်း၌ပတ်ကြကုန်
 သော ၂၂၂၊ ၂၃၀၇
 ကာဟိသိ-ပြုလိမ့်မည် ၂၄၂၊ ၃၅၀
 ကိ-အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း
 ကိ-တေအဇိနသာဋိယာ
 အဓိပ္ပါယ် ၂၆၂၊ ၁၁၃၉၄
 ကိ-ဘဝိဿတိ-အဘယ်မှာ၊
 ဖြစ်မည်နည်း ၁၉၂၊ ၆၂၆
 ကိစ္စံ-ပြုအပ်၏ ၂၀၂၊ ၂၇၆
 ကိစ္စာ ကိစ္စေသု-အမှုကြီးငယ်
 တို့၌ ၅၁၄၊ ၇၄
 ကိစ္စေ-ပြုသင့်ပြုထိုက်သော
 အမှု၌ ၂၁၃၊ ၂၉၃
 ကိစ္ဆံ ကိစ္ဆော-ခဲယဉ်း၏ ၁၄၂၊ ၁၈၂
 ကိဉ္ဇနံ-တဏှာဖြင့်ကြောင့်ကြမှု
 သည် ၂၆၂၊ ၁၄၂၂
 -ရာဂစသော ကြောင့်ကြ
 ဖွယ်သည် ကိဉ္ဇနအရ ၁၅၂၊ ၂၂၀၀

[က]

ကိဉ္ဇိ-တစုံတယောက်
 ကိုမျှ ၁၀၁၄၁၃၃/၂၆၂၅၁၄၀၁
 -အနည်းငယ်မျှ ၂၆၂၅၁၃၉၀
 ကိတဝါ ဣဝ-သစ်ရွက်သစ်ခက်
 တို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းသကဲ့သို့၊
 ကိတဝါ အရ ၁၈၂၀၂၅၂
 ကိမိဝ-ဥပမာပုံဆို ဘယ်လိုနည်း
 ဟူမူကား ၁၁၁၁/၁၂၂၂
 ကိသံ-ပိန်သော ၂၆၁၂၁၃၉၅
 ကိသ္မိဉ္ဇိ-တစုံတခုသော ၅၁၄၁၇၄
 ကုဉ္ဇရာ-ကုဉ္ဇရမည်ကုန်
 သော ၂၃၁၁၃၂၂
 ကုဉ္ဇရာ-ဆင်သည် ၂၃၁၃၁၃၄
 ၂၃၁၆၁၃၂၇
 ကုတော-အဘယ်မှာ ၁၆၂၂၂၁၂
 ကုတောအတ္ထိ-အဘယ်မှာ
 ရှိအံ့နည်း၊ ကုတောပုတ္တော
 ကုတောဓနံ အဓိပ္ပါယ် ၅၂၁၆၂
 ကုဒါစနံ-တရံတခါမျှ၊ တရံ
 တဆစ်မျှ ၁၆၁၂၁၁၀/၁၁၄၁၅
 ကုဗ္ဗတော-လိုက်နာကျင့်သုံး
 သူအား ၄၂၇၂၅၂
 ကုဗ္ဗာနံ-ပြုတတ်သော ၁၆၂၇၂၁၇
 ကုမုဒံ-လရောင်ကြောင့်ပွင့်သော
 ကုမုဒြာကြာပန်းကို ၂၀၂၆၂၅၅
 ကုမ္ဘူပမံ-အိုးနှင့်တူ၏ဟု၊
 ကုမ္ဘူပမံ အဓိပ္ပါယ် ၃၁၆၁၄၀
 ကုရုတေ-ပြု၏ ၄၁၄၁၄၈/၁၆၂၇၂၁၇
 ကုသဂ္ဂေန-သမန်းမြက်ဖျား
 ဖြင့် ၅၁၁၁၇၀
 ကုသလံ-ကုသိုလ်ကောင်းမှု
 ကို ၄၁၈၂၇

[က]

ကုသလဿ-ကုသိုလ်ကို၊
 ကုသလဿဥပသမ္ပဒါ
 အဓိပ္ပါယ် ၁၄၁၄၁၈၃
 ကုသလေန-အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်
 သည် ကုသလအရ ၁၃၁၆၁၇၃
 ကုသလော-လိမ္မာသောပန်းသည်၊
 ကုသလော ပုပ္ဖမေဝ ပစေသတိ
 အဓိပ္ပါယ် ၄၁၁၄၄-၄၅
 ကုသိတော-လုံ့လမရှိ
 သော ၂၀၂၅၂၈၀
 ကုသိတံ-ပျင်းရိသော၊ ကုသိတံ
 အရ ၁၆၂၇
 ကုသိတော-ပျင်းရိသည်
 ဖြစ်၍ ၈၁၁၁၁၁၂
 ကုသော-သမန်းမြက်ကို ၂၂၂၅၂၁၁
 ကုဟိဉ္ဇိ-တစုံတခုသော
 ဘဝသို့ ၁၄၁၁၁၈၀
 ကေနစိ-တစုံတယောက်သော
 ဗြဟ္မာစသည်သည် ၁၄၁၆၁၉၆
 ကေန ပဒေန-အဘယ်အကြောင့်
 ဖြင့်၊ ပဒအရ ၁၄၁၁၁၇၉-၁၈၀
 ကော-အဘယ်သူသည်
 အဘယ်မှာ ၄၁၁၁၄၄၁
 ၁၇၂၇၂၃၀/၁၂၁၄၁၆၀
 ကောစိ-တစုံတယောက်သော
 သူသည် တယောက်တလေ
 သာ၊ တစုံတခုသော
 ကိလေသာမျှ၊
 ကောစိအရ ၉၁၁၁၁၂၇
 ၉၁၂၁၁၂၈/၁၀၁၁၀၁၁၄၃
 ၁၄၁၁၁၇၉
 ကောဓံ-အမျက်ထွက်သူကို
 ၁၇၂၃၂၂၃

[က]

-အမျက်ဒေါသကို
 ၁၇၊ ၂၊ ၂၂၂/၁၇၊ ၁၊ ၂၂၁
 ကောနု ကိန္န-အဘယ်
 ကြောင့် ၁၁၊ ၁၊ ၁၄၆၊
 ကောဝိဒ-လိမ္မာသော ၂၆၊ ၂၀၊ ၄၀၃
 ကောသဇ္ဇ-ပျင်းရိခြင်းသည်
 ကောသဇ္ဇမလဝဏ္ဏဿ
 အဓိပ္ပါယ် ၁၈၊ ၄၊ ၂၄၁

[ခ]

ခဏတိ-တူးဖြိုဖျက်ဆီးသည်
 မည်၏ ၁၈၊ ၇၊ ၂၄၇
 ခဏတိဣဝ-တူးရသကဲ့သို့ ၂၄၊ ၁၊ ၃၃၇
 ခဏထ-တူးကြကုန်လော့ ၂၄၊ ၁၊ ၃၃၇
 ခဏာတိတာ-အခွင့်အခါ
 ကောင်းကို လွန်သူတို့သည်၊
 ခဏာတိတ အဓိပ္ပါယ် ၂၂၊ ၇၊ ၃၁၅
 ခဏေ ခဏေ-အခွင့်ရတိုင်း
 အခွင့်ရတိုင်း ၁၈၊ ၂၊ ၂၃၉
 ခဏော-ဘုရားပွင့်ချိန်စသော
 အခွင့်အခါကောင်းသည်၊
 ခဏော အရ ၂၂၊ ၇၊ ၃၁၅
 ခတ္တိယေ-ရေမြေအရှင်ဖြစ်ကုန်
 သော၊ ခတ္တိယေဒွေ
 အရ ၂၁၊ ၄၊ ၂၉၄
 ခတ္တိယော-မင်းသည် ၂၆၊ ၅၊ ၃၈၇
 ခန္တိ-သည်းခံခြင်းသည် ၁၄၊ ၄၊ ၁၈၄
 ခန္တိဗလံ-သည်းခံခြင်းတည်း
 ဟူသော ဗိုလ်ပါ
 ရှိသော ၂၆၊ ၁၆၊ ၃၉၉
 ခန္ဓသမာ-ခန္ဓာနှင့်တူသော၊
 ခန္ဓသမာနတ္ထိ ဒုက္ခာ
 အဓိပ္ပါယ် ၁၅၊ ၄၊ ၂၀၂

[ခ]

ခန္ဓာနံ-ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ၂၅၊ ၇၊ ၃၇၄
 ခယံ-ကုန်ရာအရဟတ္တ
 ဖိုလ်ကို ၁၁၊ ၈၊ ၁၅၃-၁၅
 -ကုန်ရာကို ၂၆၊ ၁၊ ၃၈၃
 -ကုန်ရာနိဗ္ဗာန်ကို ၂၆၊ ၁၉၊ ၄၀၂
 ခါဒတိယထာ-စား
 သကဲ့သို့ ၁၈၊ ၃၊ ၂၄၀
 ခိတ္တာ-ပစ်အပ်ကုန်သော ၂၁၊ ၈၊ ၃၀၄
 ခိတ္တံ-ပစ်အပ်သော
 ခိတ္တော-ပစ်ချထားအပ်
 သော ၃၊ ၁၊ ၃၄
 -ပစ်လွှင့်အပ်သော ၉၊ ၉၊ ၁၂၅
 ခိပ္ပံ-လျင်မြန်စွာ ၅၊ ၆၊ ၆၅
 ခိပ္ပမေဝ-လျင်မြန်စွာ
 သာလျှင် ၂၀၊ ၁၂၊ ၂၈၉
 ၁၀၊ ၇၊ ၁၃၇
 ခိဏမစ္ဆေ-ကုန်ခမ်းသော
 ငါးရှိသော ၁၁၊ ၉၊ ၁၅၅
 ခိဏာသဝံ-အာသဝေါ
 ကုန်ခမ်းသော ၂၆၊ ၃၊ ၄၂၁
 ခိဏာသဝါ-အာသဝေါကုန်ပြီး
 ကုန်သည်ဖြစ်၍ ၆၊ ၁၁၊ ၈၉
 ခိဏာသဝေါ-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်
 သည် ၄၊ ၂၊ ၄၆
 ခိရပကော-နို့မကွာသေး
 သော ၂၀၊ ၈၊ ၂၈၄
 ခေတ္တာနိ-လယ်ယာတို့ကို
 ၂၄၊ ၁၂၊ ၃၅၆-၃၅၇-၃၅၈-၃၅၉
 ခေမံ-ဘေးမရှိ ၁၄၊ ၆၊ ၁၉၂
 ခေမိ-ကိုယ်တိုင်ဘေး
 မရှိသော ၁၉၊ ၂၊ ၂၅၈

[၈]

ဂစ္ဆတိ-သွားလေ၏
 သွားရ၏ ၂၁၈၂၁/၂၀၁၁၁၂၈၇
 -မုချရောက်၏ ၂၃၂၂၃၂၃
 ဂစ္ဆတိဣဝ-သွားသကဲ့သို့ ၂၁၈၂၁
 ၂၀၁၁၁၂၈၇
 -ယူသွားသကဲ့သို့ ၄၂၃၂၄၇
 ဂစ္ဆန္တိ-ရောက်ကုန်၏ ၁၇၂၆၂၂၆
 ၂၁၂၃၂၉၃/၂၂၁၈၂၉၃
 ဂစ္ဆန္တိဣဝ-ပျံသွားကုန်
 သကဲ့သို့ ၇၂၂၂၉၁
 ဂစ္ဆေ-ရောက်ရာ၏ ၄၂၂၂၄၆
 ၁၇၂၄၂၂၄
 ဂဏယံ ဂဏယန္တော-ရေတွက်
 လျက် ၁၁၄၂၁၉
 ဂတံ-သွားသော ၁၆၂၉၂၂၀
 ဂတဒ္ဓိနော-သံသရာခရီးသွား
 ပြီးသော ရဟန္တာအား၊
 ဂတဒ္ဓိနော၌ အဒ္ဓါ၊ ဂတဒ္ဓိ
 အရ ၇၂၁၂၉၀
 ဂတာနိ-ရောက်ကုန်၏ ၇၂၅၂၉၄
 ဂတိန-လားရာဂတိကို ၂၆၂၃၇၂၄၂၁
 ဂတိ-တည်ရာဖြစ်၏ ၂၅၁၀၂၃၈၀
 ဂတိစ-လားရာဂတိလည်း
 ရှိသည် ၂၂၂၄၂၃၁၀
 ဂတော-ရောက်၏ ၂၂၇၂၃၀
 ၁၄၂၆၁၉၀
 -ရောက်သည်
 ရှိသော် ၁၁၁၃၁၁၈
 ၁၁၂၂၁၇
 ဂန္ဓာ-အနှောင်အဖွဲ့တို့သည်၊
 ဂန္ဓာအရ ၁၆၂၁၂၁၁
 ဂန္ဓဗ္ဗမာနုသာ-ဂန္ဓဗ္ဗနတ်လူတို့
 သည်လည်းကောင်း ၂၆၂၃၇၂၄၂၁

[၈]

ဂန္ဓဗ္ဗော-ဂန္ဓဗ္ဗနတ်သည် ၈၂၄၁၁၀၅
 ဂန္ဓောစ-သီလအနံ့သည်
 ကား ၄၂၉၂၅၄
 ဂန္ဓာ-သွား၍ ၁၇၂၅၂၂၅
 ဂတ္တိ-လူ့ပြည်တွင် အမိဝမ်း၌၊
 ဂမ္ဘိအရ ၉၁၁၀၁၂၆
 -အမိဝမ်းသို့ ၂၃၂၄၂၃၂၅
 ဂမနေနဝါ-သွားရသည်ထက်
 လည်းကောင်း ၁၃၁၁၁၁၇၈
 ဂမ္ဘီရပည-နက်နဲသော ပညာရှိ
 သော၊ ဂမ္ဘီရပညာ ဂမ္ဘီရ-
 ပညာအရ ၂၆၂၂၀၂၄၀၃
 ဂမ္ဘီရော-နက်လှစွာသော ၆၂၇၂၈၂
 ဂရဟိတော-ကဲ့ရဲ့အပ်၏ ၂၂၇၂၃၀
 ဂရုကံ-ကြီးလေးသော ၁၀၂၇၁၃၈
 ဂရုကံဒဏ္ဍိ-ကြီးလေးသော
 အပြစ်ဒဏ်ကို ၂၂၂၄၂၃၁၀
 ဂဝေသန္တော-ရှာသော ၁၁၈၁၁၅၃-
 ၁၅၄
 ဂဟကာရံ-ခန္ဓာအိမ်ဆောက်လုပ်
 သူကို ၁၁၈၁၁၅၃-၁၅၄
 ဂဟကာရ-ခန္ဓာအိမ်ကို
 အကြိမ်ကြိမ်ဆောက်လုပ်
 သော တဏှာယောကျ်ား
 ဟဲ့လက်သမား ၁၁၈၁၁၅၃-၁၅၄
 ဂဟကုဋ်-အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော
 အထွဋ်ကို ၁၁၈၁၁၅၃-၁၅၄
 ဂဟဋ္ဌေဟိစ-လူတို့နှင့်
 လည်းကောင်း ၂၆၂၂၁၄၀၄
 ဂဟနံ-ရာဂစသော ကိလေသာ
 တောသည် ၂၆၂၁၁၂၉၄
 ဂဟော-ဖမ်းယူ သတ်ဖြတ်တတ်
 သော သတ္တဝါသည် ၁၈၂၉၂၅၁

[ဂ]

ဂါထာ-ဂါထာသည် ၈၂၁၀၁
 ဂါထာသတ်-ဂါထာတရာ
 ကို ၈၃၁၀၂
 ဂါမိ-ရွာနေသူလူအပေါင်း
 ကို ၄၂၁၄၇
 ဂါမေ-ရွာ၌ ၄၂၁၄၉
 ဂါမေ ဝါ-ရွာ၌သော်လည်း
 ကောင်း၊ ဂါမေဝါ ယဒိဝါရညေ-
 အဓိပ္ပာယ် ၇၂၁၄၈
 ဂါဝေါ-နွားတို့ကို ၁၁၄၁၉
 ၁၀၂၁၉
 ဂိရံ-စကားကို ၂၆၂၅၁၄၀၈
 ဂိဟိ စ-လူတို့သည်လည်း
 ကောင်း ၅၁၄၁၇၄
 ဂုတ္တံ-စောင့်ရှောက်ထား
 သော ၃၂၁၃၆
 ဂုတ္တံ ယထာ-လုံခြုံစေသကဲ့
 သို့ ၂၂၁၇၂၁၅
 ဂုတ္တော-စောင့်သော ၁၉၁၁၂၅၇
 ဂုဟာသယံ-နွားလုံးတည်းဟူသော
 လိုက်ကို မှီ၍ဖြစ်သော၊ ဂုဟာ-
 သယံ၌ ဂုဟာအရ ၃၁၄၁၃၇
 ဂေဟံ-ခန္ဓာအိမ်ကို ၁၁၁၈၁၅၃-၁၅၄
 ဂေါစရံ-စားကျက်သို့ ၁၀၂၅၁၅၃
 ဂေါစရေ-ကျက်စားရာ လော-
 ကုတ္တရာတရား၌၊ ဂေါစရ
 အရ ၂၁၁၂၂
 ဂေါစရေ-ကျက်စားရာ အာရုံ
 ဖြစ်၏ ၇၂၁၉၂/၇၁၄၉၃
 ဂေါတ္တေန-အနွယ်အား
 ဖြင့် ၂၆၁၀၁၃၉၃
 ဂေါပါလော-နွားကျောင်းသား
 သည် ၁၀၂၅၁၃၅

မွေပဒ ၃၃-ပ.မ.သ.စ

[ဂ]

ဂေါပထ-သတိကို ဖြစ်စေပြီး
 လျှင် စက္ခုစသော တံခါး
 တို့ကို လုံခြုံအောင်
 စောင့်ရှောက်လော့ ၂၂၁၇၂၁၅
 ဂေါပေါ-နွားကျောင်းသားနှင့်
 တူ၏ ၁၁၄၁၉

[ဆ]

ဆရာ-အိမ်တို့သည် ၁၈၁၄၂၄၁
 -အိမ်၌ နေသူတို့
 သည် ၂၁၆၁၃၀၂
 ဆာတတ္ထမေဝ-သတ်ရန်သာ
 လျှင် ၁၂၁၈၁၆၄
 ဆာနေန-ဆာနဒ္ဒါရဖြင့်၊
 ဆာနေန သံဝရော သာဓု
 အဓိပ္ပာယ် ၂၅၁၁၃၆၀

[စ]

စက္ကံ-လှည်းဘီးသည်၊ စက္ကံဝ
 ဝဟတောပဒံအဓိပ္ပာယ် ၁၁၁ ၁
 စက္ခုနာ-စက္ခုဒ္ဒါရဖြင့်၊
 စက္ခုနာသံဝရောသာဓု
 အဓိပ္ပာယ် ၂၅၁ ၁၂၆၀
 စဇန္တိ-စွန့်လွှတ်ကုန်၏၊
 စဇန္တိ အဓိပ္ပာယ် ၆၁ ၈၁ ၈၃
 စဇန္တိ-စွန့်၍သွားကုန်၏ ၇၂၁၂၉၁
 စဇေ-စွန့်လွှတ်ရာ၏ ၂၁၁ ၁၂၉၀
 စတုတ္ထံ-လေးခုမြောက်
 သော ၂၂၁ ၄၁ ၃၀၉
 စတုဘာဂံ-လေးဖွဲ့
 တဖို့ကို ၈၂၁ ၁၀၈
 စတုရောပဒါ-အရိယာသစ္စာ
 လေးပါးတို့သည် ၂၀၁၁၂၇

[၈]

စတူဟိ ပစ္စယေဟိ-ပစ္စည်း
 လေးပါးတို့ဖြင့် ၅၊ ၁၄၊ ၇၃
 စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ-
 လေးပါးသော အရိယသစ္စာ
 တို့ကို၊ စတ္တာရိအရိယသစ္စာနိ
 အဓိပ္ပာယ် ၁၄၊ ၆၊ ၁၉၀
 စတ္တာရိ ဌာနာနိ-လေးပါး
 သော ဆင်းရဲခြင်း
 အကြောင်းတို့သို့၊
 စတ္တာရိ ဌာနာနိ အရ ၂၂၊ ၄၊ ၃၀၉
 စတ္တာရော ဓမ္မာ-အကျိုးထူး
 တရား လေးပါး
 တို့သည် ၈၊ ၈၊ ၁၀၉
 စန္ဒိ ဣဝ-လမင်းကဲ့သို့ ၂၆၊ ၃၀၊ ၄၁၃
 စန္ဒနံ ဝါ-စန္ဒကူးအနံသည်
 လည်းကောင်း၊ စန္ဒနံ ဝါ
 အရ ၄၊ ၉၊ ၅၄-၅၅
 စန္ဒိမာ-လမင်းသည် ၁၅၊ ၈၊ ၂၀၈၊
 ၂၆၊ ၅၊ ၃၈၇
 စန္ဒိမာ ဣဝ-လမင်းကဲ့သို့ ၁၃၊ ၅၊ ၁၇၂
 ၁၃၊ ၆၊ ၁၇၃/၂၅၊ ၁၂၊ ၃၈၂
 စပလံ-လျှပ်ပေါ်လော်လီ
 သော သဘောရှိသော၊
 စပလံ အဓိပ္ပာယ် ၃၊ ၁၊ ၃၃
 စရံ စရန္တော-မိတ်ဆွေ
 ကောင်းကို ရှာသော
 သူသည်၊ စရံ-အရ ၅၊ ၂၊ ၆၁
 စရံ-စရန္တော-လှည့်လည်
 သွားလာလျက် ၂၁၊ ၉၊ ၃၀၅
 စရတိ-ကျင့်၏၊ ဆင်ခြင်၍
 ကျင့်၏ ၁၉၊ ၇၊ ၂၆၇/၂၆၊ ၆၊ ၃၈၈
 စရတိ ဣဝ-လှည့်လည်သကဲ့သို့
 လည်းကောင်း ၂၃၊ ၇၊ ၃၂၉

[၈]

စရန္တိ-လှည့်လည်ကြကုန်၏၊
 စရန္တိ-အရ ၅၊ ၇၊ ၆၆
 စရန္တော-ကျင့်သည် ၁၉၊ ၇၊ ၂၆၆
 စရိတံ-ကျင့်ခြင်းသည် ၂၃၊ ၇၊ ၃၃၀
 စရေ-ကျင့်ရာ၏ ၄၊ ၅၊ ၄၉
 ၁၃၊ ၂၊ ၁၆၈-၁၆၉
 ၁၇၊ ၈၊ ၂၃၁/၂၃၊ ၇၊ ၃၂၉
 စရေယျ-ကျင့်ရာ၏ ၁၀၊ ၉၊ ၁၄၂
 ၂၃၊ ၇၊ ၃၂၈
 စာပတော-လေးမှ ၂၃၊ ၁၊ ၃၂၀
 စာပါတိဇီကာဝ-လေးမှ
 လွတ်ပြီးနောက် အရှိန်
 ကုန်သော မြားတို့
 ကဲ့သို့ ၁၁၊ ၉၊ ၁၅၆
 စာရိကံ-လိုက်စားလျက် ၂၃၊ ၅၊ ၃၂၆
 စိတ္တံ-ရတနာခုနစ်ပါးတို့ဖြင့်
 ဆန်းကြယ်သော ၁၃၊ ၄၊ ၁၇၁
 -စိတ်သည် ၃၊ ၂၊ ၃၅/၃၊ ၃၊ ၃၆
 ၃၊ ၈၊ ၄၂/၃၊ ၉၊ ၄၃
 -စိတ်ကို ၁၉၊ ၁၃/၁၉၊ ၁၄
 ၃၊ ၁၊ ၃၃/၃၊ ၃၊ ၃၆
 ၃၊ ၄၊ ၃၇/၆၊ ၁၁၊ ၈၉
 ၉၊ ၁၁၊ ၁၁၆
 စိတ္တကတံ-ဆန်းဆန်း
 ကြယ်ကြယ် ပြုလုပ်
 အပ်သော ၁၁၊ ၂၊ ၁၄၇
 စိတ္တက္ခေပံ-စိတ်ပျံ့လွင့်ခြင်းသို့
 လည်းကောင်း ၁၀၊ ၇၊ ၁၃၈
 စိတ္တက္ခေသေဟိ-စိတ်ညစ်ညူး
 ကြောင်း နိဝရဏတရား
 တို့မှ၊ စိတ္တက္ခေသေဟိ-
 အရ ၆၊ ၁၁၊ ၈၈

[ဝ]

စိတ္တဿ-စိတ်ကို, စိတ္တဿ
ဒမထော အဓိပ္ပာယ် ၃၂၂၃၅
စိရပ္ပဝါသိ-ကြာမြင့်စွာ
ကွဲကွာ၍နေသော ၁၆၂၄၂၁၉
စိရာယ-ကြာမြင့်စွာသော
ကာလပတ်လုံး ၂၄၂၂၃၄၂
စိရံ-ကြာမြင့်စွာ ၁၈၂၂၂၄၈
စုတိ-စ-သေခြင်းကို
လည်းကောင်း ၂၆၂၃၂၄၂၀
စေ-အကယ်၍မူလည်း ၁၁၁၁
၁၂၂၂
စေ ကယိရာ-အကယ်၍
ပြုမိငြားအံ့ ၉၂၂၁၁၇
၂၂၂၅၂၃၁၃
-အကယ်၍ လိုက်နာ
ပြုကျင့်အံ့ ၁၂၂၃၁၁၅၉
စေ ဇညာ-အကယ်၍
သိငြားအံ့ ၁၂၂၁၁၁၅၇
စေတဿ-စိတ်ဖြင့် ၆၂၄၂၇၉
စေ န အဿ-အကယ်၍
မရှိငြားအံ့ ၉၂၈၁၁၂၄
စေ နာတိမညတိ-မတရား
ရှာမှီးသော လာဘ်ကဲ့သို့
စက်ဆုပ်ဖွယ် မဖြစ်စေ
ငြားအံ့, စေ နာတိမညတိ
သလာဘ်အဓိပ္ပာယ် ၂၅၂၅၂၃၆၆
စေ နာဓိဂစ္ဆေယျ-အကယ်၍
မရငြားအံ့ ၅၂၂၂၆၁
စေ ပယိရုပါသတိ-အကယ်၍
ဆည်းကပ်အံ့ ၅၂၅၂၆၄
၅၂၆၂၆၅
စေ ပသံသန္တိ-ချီးမွမ်းကုန်
ငြားအံ့ ၁၇၂၇၂၂၉

[ဝ]

စေ ပဿ-အကယ်၍
မြင်ငြားအံ့ ၂၁၁၁၂၉၀
စေ ဘုဉ္ဇေယျ-အကယ်၍
စားငြားအံ့ ၂၂၂၃၂၃၀၈
စေ ဟောတိ-အကယ်၍
ဖြစ်အံ့ ၁၁၁၄၂၀
စောဒယ-စစ်ဆေး
လော့ ၂၅၂၁၀၂၇၉

[ဆ]

ဆတ္တိ သတိ-သုံးဆဲ့
ခြောက်ပါးသော, ဆတ္တိ-
သတိ-အရ ၂၄၂၂၃၃၉
ဆန္တိ-စိတ်အလိုဆန္ဒကို,
ဆန္ဒ-အရ ၉၂၂၁၁၇
၉၂၃၁၁၁၈
ဆန္ဒဇာတော-အားကြီးစွာ
လိုလားသည်ဖြစ်၍ ၁၆၂၈၂၁၈
ဆန္ဒရာဂ်-တပ်မက်မောမှုကို ၆၂၈၂၃
ဆာဒေတိ-ဖုံးလွှမ်း၏ ၁၈၁၀၂၅၂
ဆာယာ-အရိပ်သည်,
ဆာယာဝအနုပါယိနိ
အဓိပ္ပာယ် ၁၂၂၂
ဆိန္ဒ-ဖြတ်လော့ ၂၆၁၁၃၈၃
ဆိန္ဒတိ ဣဝ-ဖြတ်သကဲ့သို့
၂၀၂၉၂၇၅
ဆိန္ဒထ-ခုတ်ဖြတ်ကြလော့
၂၄၂၂၃၄၀
၂၀၂၈၂၃၃
ဆိန္ဒေ-ဖြတ်ရာ၏ ၂၅၂၇၃၇၀
ဆိန္ဒေပိ-ပင်စည်ကို
ဖြတ်သော်လည်း ၂၄၂၂၃၃၈

[ဆ]

ဆုဒေါ-စွန့်ပယ်အပ်သည်
 ဖြစ်၍ ၃၂၇၄၁
 ဆေကော-လိမ္မာကျမ်းကျင်
 သော ၁၇၂၂၂၂
 ဆေစ္စတိ-ဖြတ်လိမ့်မည် ၂၄၇၂၃၅၀
 ဆေတွာ-ဖြတ်၍
 နုတ်ပယ်၍ ၂၅၇၂၃၆၉
 ၂၆၁၅၂၃၉၈
 ဆေတွာ-နုတ်ဖြတ်၍, ဆေတွာ
 ဝနဉ္စ ဝနထဉ္စ အဓိပ္ပာယ်
 ၂၀၁၈၂၈၃
 ဆေတွာ-အရိယာမဂ်ဖြင့်
 ဖြတ်ပြီး၍ ၄၂၂၄၆
 ဆေတွာန-ဖြတ်၍ ရုန်းကန်
 ဖြတ်၍ ၂၄၇၂၃၄၆
 ၂၄၇၂၃၄၇

[ဇ]

ဇော-ဇာတ်အားဖြင့် ၂၆၁၀၁၃၉၃
 ဇညာ-သိ၏ ၂၄၈၂၃၅၂
 ဇဋ္ဌာ-ဆံကျစ်အကျင့်
 တို့သည် ၁၀၁၈၁၄၁
 -ဆံကျစ်ထုံးခြင်း
 တို့ဖြင့် ၂၆၁၀၁၃၉၃
 ၂၆၁၁၁၃၉၄
 ဇနာ-လူတို့သည် ၂၂၄၂၆
 ဇနော-ကာရှောမိုးသော
 သူသည်, ဇနော-အရ ၇၁၀၁၉၉
 ဇနော-ပကတိရထားထိန်း
 သည် ၁၇၂၂၂၂
 -လူအပေါင်းသည် ၁၆၇၂၂၇
 ၁၈၈၂၄၉

[ဇ]

ဇန္တုနော-သတ္တဝါအား ၁၃၁၉၁၇၆
 ၂၄၂၁၁၇၆/၂၄၇၂၃၄၉
 -သတ္တဝါ၏ ၈၄၁၀၅
 ဇမ္ဗောနဒဿ-ဇမ္ဗူရာဇ်
 ရှေ့စင်၏ ၁၇၇၂၂၃၀
 ဇမ္ဗိ-ယုတ်မာသော ၂၄၁၁၃၃၆
 ဇမ္ဗိ-ယုတ်မာသော ၂၄၁၁၃၃၅
 ဇယံ ဇယန္တော-အနိုင်ရသော
 သူသည်, ဇယံ ဝေရံ
 ပသဝတိ အဓိပ္ပာယ် ၁၅၂၃၂၀၁
 ဇယပရာဇယံ-အနိုင်အရှုံးကို
 ၁၅၂၃၂၀၁
 ဇရံ-ဆွေးမြေအိုမင်းခြင်းသို့
 ၁၁၆၁၅၁
 ဇရာ စ-အိုခြင်းသည်
 လည်းကောင်း ၁၀၁၅၁၅၀-၁၃၅
 ဇဟိဿထ-စွန့်လွှတ်ကုန်လတ္တံ့
 ၁၀၁၀၁၁၄၄
 ဇဟေ-စွန့်ရာ၏, စွန့်ပစ်ရာ၏
 ၁၇၁၁၂၂၁/၂၅၇၂၃၇၀
 ဇာဂရတော-နိုးနိုးကြားကြား
 ရှိသောသူအား, ဇာဂရတော
 အဓိပ္ပာယ် ၃၂၅၂၃၉
 -အိပ်၍မပျော် နိုးသော
 သူအား ၅၁၁၆၀
 ဇာဂရမာနာနံ-နိုးကြားကြ
 ကုန်သော ၁၇၆၂၂၆
 ဇာတံ-ပေါက်လာသော ၂၄၂၂၃၄၀
 ဇာတမ္ပိ-ဖြစ်လတ်သော် ၂၃၈၂၃၃၁
 ဇာတိ-ပဋိသန္ဓေ နေရာ
 ခြင်းသည် ၁၁၈၂၅၃
 ဇာတိက္ခယံ-ပဋိသန္ဓေကုန်ရာ
 အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ၂၆၄၀၁၄၂၄

[ဇ]

ဇာတိဇရံ-ပဋိသန္ဓေနေခြင်း
 အိုရခြင်းသို့ ၁၈၊ ၁၂၃၈
 ၂၄၊ ၆၊ ၃၄၈
 ဇာတိဇရူပဂါ-ပဋိသန္ဓေ
 နေရခြင်း အိုရခြင်းသို့
 ကပ်ရောက်ရကုန်သည် ၂၄၊ ၂၊ ၃၄၂
 ဇာတေန-ဖြစ်ပေါ်
 လာသော ၄၊ ၈၊ ၅၃
 ဇာနတော-တရားမှန်ကို
 သိသော ၂၆၊ ၂၊ ၃၈၄
 ဇာနာဟိ-သိလော့ ၁၈၊ ၇၊ ၂၄၈
 ဇာနိ-ပစ္စာဆုံးရှုံးခြင်းသို့
 လည်းကောင်း၊
 ဇာနိ-အရ ၁၀၊ ၆၊ ၁၃၈
 ဇာယတိ-ဖြစ်၏ ဖြစ်ပွား၏
 ၅၊ ၁၃၊ ၇၂
 ၁၆၊ ၂၊ ၃၊ ၁၂
 ၂၀၊ ၇၊ ၂၃၂
 ဇာယတေ-ဖြစ်၏ ၂၀၊ ၈၊ ၂၈၃
 ဇာယေထ ယထာ-ပေါက်ရောက်
 သကဲ့သို့ ၄၊ ၁၂၊ ၅၈
 ဇာလံ-ပိုက်ကုန်သည်၊
 ပိုက်ကုန်၌ ၁၈၊ ၉၊ ၂၅၁
 ၂၄၊ ၅၊ ၃၄၇
 ဇာလမုတ္တော-ပိုက်ကုန်မှလွတ်သော၊
 ဇာလမုတ္တောဝသကုဏော
 အဓိပ္ပာယ် ၁၃၊ ၇၊ ၁၇၄
 ဇာလိနိ-ပိုက်ကုန်ကဲ့သို့သော၊
 ဇာလိနိအဓိပ္ပာယ် ၁၄၊ ၁၊ ၁၈၀
 ဇိဃစ္ဆာ-ဆာလောင်
 မှတ်သိပ်ခြင်းသည် ဇိဃစ္ဆာ
 ပရမာရောဂါ အဓိပ္ပာယ်
 ၁၅၊ ၅၊ ၂၀၃

[ဇ]

ဇိဏ္ဏကောဉ္ဇာဝ-အတောင်ကျွတ်
 သောကြီးကြာအိုတို့ကဲ့သို့ ၁၊ ၉၊ ၁၅၅
 ဇိတံ-ဇိတော-အောင်ခြင်း
 သည် ၈၊ ၄၊ ၁၀၄
 -အောင်ခြင်းကို ၈၊ ၄၊ ၁၀၅
 -အောင်ပြီးသော ကိလေသာကို
 (ဝါ)အောင်ပြီးသော ကိလေသာ
 နောက်သို့ ဇိတံ ယဿ နော
 ယာတိ အဓိပ္ပာယ် ၁၄၊ ၁၊ ၁၇၉
 ဇိတဉ္စ-တိုက်ခိုက်သဖြင့် အောင်မြင်
 ပြီး၍ရထားသော ဉာဏ်ကို
 လည်း၊ ဇိတဉ္စ ရက္ခေ
 အဓိပ္ပာယ် ၃၊ ၆၊ ၄၀
 ဇိတွာ-အောင်မြင်၍ ၁၃၊ ၈၊ ၁၇၅
 ဇိနာတိ-အောင်နိုင်၏ ၂၄၊ ၁၀၊ ၃၅၄
 ဇိနေ-အောင်ရာ၏ ၈၊ ၃၊ ၁၀၃
 ၁၇၊ ၃၊ ၂၂၃
 ဇိဝှာ-လျှာသည်၊ ဇိဝှာသုပရသ
 ယထာအဓိပ္ပာယ် ၅၊ ၆၊ ၆၅
 ဇိဝှာယ-ဇိဝှာဒွါရဖြင့်၊ ဇိဝှာယ
 သံဝရောသာဓု
 အဓိပ္ပာယ် ၂၅၊ ၁၊ ၃၆၀
 ဇိရတိ-ကြီးထွားလာ၏ ၁၁၊ ၇၊ ၁၅၂
 ဇိရန္တိ-ဆွေးမြေ့ကြ
 ကုန်၏ ၁၁၊ ၆၊ ၁၅၁
 ဇိဝါမ-အသက်မွေးနိုင်ကုန်၏
 ၁၅၊ ၁၊ ၁၉၇-၁၉၈-၁၉၉
 ၁၅၊ ၂၊ ၂၀၀
 ဇိဝိတံ-အသက်ရှည်ခြင်း ၈၊ ၉၊ ၁၀၀
 သည် ၈၊ ၁၁၊ ၁၁၂/၈၊ ၁၀၊ ၁၁၁
 ၈၊ ၁၂၊ ၁၁၃/၈၊ ၁၃၊ ၁၁၄
 ၈၊ ၁၄၊ ၁၁၅/၁၁၊ ၃၊ ၁၄၈

[ည-ဒ-၃]

ဥတ္တံ-အတတ်ပညာသည် ၅၁၃၂၂
ဥတု-သိ၍ သိကုန်၍ ၁၈၁၁၂
၂၁၁၂၂
၁၅၁၂၀၃/၂၀၁၂၂၂
၂၀၁၂၂၂၉
ဉာတကာ-ဆွေမျိုးတို့သည် ၃၁၉၄၃
ဌပေတု-ပြုထား၍ ၂၁၁၂၂
၃၁၆၄၀
ဌိတံ-တည်သူကို ၉၁၂၁၂၈
ဌိတာ-တည်ကုန်၏ ၁၈၁၁၂
ဌိတာပိ-တည်ရှိနေကြကုန်
သော်လည်း ၂၁၈၁၃၀၄
ဌိတော-တည်သောသူသည်
၉၁၁၁၁၂၇
ဌိတော-တည်၏ ၂၄၁၉၁၅၃
ဌိတောပိ-တည်သော်လည်း
၉၁၁၁၁၂၇/၉၁၂၁၂၈
၂၁၈၁၃၀၄
ဋဟံ-ဋဟန္တော-လောင်
ကျမ်းလျက် ၂၈၁၃၁
- ၅၁၂၂၁
ဋဟတိ-လောင်၏ ၁၀၁၇၁၄၀

[တ]

တံ-သင့်ကို ၁၀၁၄၁၃၃
-ထိုသူကို ၁၆၁၇/၁၆၁၈
၂၆၁၈၁၄၀၁
-ထိုအမျက်ဒေါသကို ၁၃၁၃
၁၃၁၄
-ထိုလူနတ်နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို
ဖြစ်စေနိုင်သော
အကြောင်းကို ၃၁၉၄၃

[တ]

တံ-ထိုရာဂစသည်
ငြိမ်းအေးစေသော ၈၁၁၁၀၀
-ထိုအပြစ်ကင်း၍
အစီးအပွားရှိသော
အမှုကို ၁၂၁၇၁၆၃
-ထိုဘုရားရှင်ကို ၁၄၁၁၁၇၉-၁၈၀
-ထိုဒေါသကို
တားမြစ်နိုင်သူကို ၁၇၁၂၂၂၂
-ထိုအမှုကို ၂၁၃၁၂၉၂
-ထိုခပ်လျော့လျော့
ပြုအပ်သောအမှုကိုစွ
စသည်သည် ၂၂၁၅၃၁၂
-ထိုရာဂစသည်တို့ကင်းစင်
လျော့ဆင်းသူကို ၂၆၁၂၄၁၄၀၇
-ထိုမထိခိုက်သော
စကားရှိသူကို ၂၆၁၂၅၁၄၀၈
-ထိုမခိုးသူကို ၂၆၁၂၆၁၄၀၉
တံ ကမ္မံ-ထိုစပ်ရှားခံခက်သော
အကျိုးရှိသော
အကုသိုလ်ကံကို ၅၁၇၁၆၆
-နောင်တတဖန်ပူပန်၍
ငိုကြွေးမြည်တန်းရသော
ထိုကံကို တံကမ္မံ၌
ကမ္မအရ ၅၈၁၆၇
တံ ဇန္တု-ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ၂၆၁၁၂၃၉၅
တံ တေန-ထို့ကြောင့် ၂၄၁၁၃၃၇
တံ ပုဂ္ဂလံ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ၂၄၁၂၃၃၉
-တဏှာတောသို့
ပြေးဝင်သော
ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ၂၄၁၃၁၃၄၄
တံ ဗန္ဓနံ-ထိုသံခြေချင်း၊
ထိတ်တိုးကြိုးစသော
အနှောင်အဖွဲ့ကို ၂၄၁၄၁၃၄၅

[တ]

တံ ဘူမိ-ထိုနေရာ
 အရပ်သည် ၇၊ ၉၊ ၉၈
 တက္ကဓရာ-ထိုပိဋကသုံးပုံမှ
 လာသောကျင့်နည်းကို
 ပြုကျင့်သည် ၁၊ ၁၄၊ ၁၉
 တဂရမလ္လိကာ ဝါ-တောင်ဇလပ်
 စပယ်ကြက်ရုံး အနံ့သည်
 လည်းကောင်း ၄၊ ၉၊ ၅၄
 တဂရံ ဝါပိ-တောင်ဇလပ်ပန်း
 အနံ့သည်လည်းကောင်း ၄၊ ၉၊ ၅၅
 တစ္ဆကာ-လက်သမားတို့သည်
 ၁၀၊ ၁၁၊ ၁၄၄
 ၆၊ ၅၊ ၈၀
 တဉ္စ ကမ္မိ-နောင်တတဖန်မပူပန်
 ရပဲ နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်
 ရသော ထိုကံကို ၅၊ ၉၊ ၆၈
 တဉ္စ လတံ-ထိုတဏှာတည်း
 ဟူသောနှုတ်ကို ၂၄၊ ၂၊ ၃၄၀
 တဏှက္ခယရတော-တဏှာကုန်ရာ၌
 'မွေ့လျော်သည်၊ တဏှက္ခယ
 အရ ၁၄၊ ၅၊ ၁၈၇
 တဏှက္ခယေ-တဏှာကုန်ခန်းရာ
 အရဟတ္တဖိုလ်၌ ၂၄၊ ၉၊ ၃၅၃
 တဏှက္ခယော-တဏှာကုန်ရာ
 အရဟတ္တဖိုလ်သည်၊
 တဏှာက္ခယော သဗ္ဗဒုက္ခ
 ဇိနာတိ အဓိပ္ပာယ် ၂၄၊ ၁၀၊ ၃၅၄
 တဏှာ-တဏှာသည် ၂၄၊ ၁၊ ၃၃၄
 -ဆဒ္ဒါရိကတဏှာသည်၊
 တဏှာဘိယျော ပဝေဒ္ဓိတံ၌
 တဏှာ-အရ ၂၄၊ ၇၊ ၃၄၉

[တ]

တဏှာနံ-တဏှာတို့၏
 ၁၁၊ ၈၊ ၁၅၃-၁၅၄
 တဏှာနုသယေ-ကိန်းအောင်း
 သော တဏှာကို ၂၄၊ ၂၊ ၃၃၈
 တဏှာဘဝပရိက္ခိဏံ-ကုန်ပြီးသော
 တဏှာကုန်ပြီးသော
 ဘဝရှိသော ၂၆၊ ၃၃၊ ၄၁၆
 ၂၆၊ ၃၄၊ ၄၁၇
 တဏှာယ-သားသမီးပစ္စည်းဥစ္စာ
 တို့ကိုစွဲလမ်းမှု
 တဏှာဖြင့် ၅၊ ၃၊ ၆၂
 -တဏှာကြောင့်(ဝါ)
 တဏှာမှ၊ တဏှာအရ ၁၆၊ ၆၊ ၂၁၆
 -ခြောက်ဒွါရ၌ဖြစ်သော
 တဏှာ၏၊ တဏှာယမူလံခဏထ
 အဓိပ္ပာယ် ၂၄၊ ၁၊ ၃၃၇
 တဏှာသမာ-တဏှာနှင့်တူသော
 တဏှာသမာ နတ္ထိ နဒ္ဓိ
 အဓိပ္ပာယ် ၁၈၊ ၉၊ ၂၅၁
 တတိယံ-သုံးခုမြောက်
 သော ၂၂၊ ၄၊ ၃၀၉
 တတော-ထိုသို့ပြစ်မှားလိုသော
 စိတ်ဖြင့်ပြောဆိုခြင်း
 ပြုလုပ်ခြင်းကြံစည်ခြင်း
 ကြောင့် ၁၊ ၁၊ ၁၁
 -ထိုသို့ကြည်လင်သော
 စိတ်ဖြင့်ပြောဆိုခြင်း
 ပြုလုပ်ခြင်း
 ကြံစည်ခြင်းကြောင့် ၁၊ ၂၊ ၂
 -ထိုသို့သိမှုကြောင့် ၁၊ ၅၊ ၆

[တ]

တတော-ထိုသို့သိမှုကြောင့်	၁၁၅၆
-ထိုရန်ငြိုး	
ထက်ပင်	၃၀၈၄၂
-ထိုမိဘဆွေမျိုး	
တို့ထက်	၃၁၉၄၃
-ထိုထက်	၈၁၅၁၀၆
-ထိုအရိယာပုဂ္ဂိုလ်	
တို့ကို ရှိခိုးခြင်း	
စေတနာမှ	၈၁၇၁၀၈
-ထိုသံမှ	၁၈၁၃၂၄၀
-ထိုသီလမရှိပဲ	
စားခြင်းထက်	၂၂၁၃၁၀၈
တတော မလာ-ထိုဆိုခဲ့ပြီးသော	
အညစ်အကြေးထက်	၁၈၁၅၂၄၃
တတ္တော-ပူလောင်သော	၂၂၁၃၁၀၈
တထာ-ထိုအတူ	၁၂၁၃၁၅၉
	၂၀၁၇၂၈၂
-ထိုအခြင်း	
အရာဖြင့်	၁၂၁၆၁၆၂
တထာဂတ-ဘုရားရှင်	
တို့သည်	၂၀၁၁၂၇၆
ဘထာရူပဿ-ထိုသို့သဘော	
ရှိသော	၈၁၄၁၀၇၅
တထေဝ-ထိုနည်းအတူ	
သာလျှင်	၁၆၁၉၂၂၀
တတ္ထ-ထိုလောက၌	၁၁၅၆
-ထိုသို့လှူရာ၌	၁၈၈၂၄၉
တတ္ထ တတ္ထေဝ-ထိုသို့ရောက်ရာ	
အရပ်တို့၌သာလျှင်	၂၁၁၇၁၀၃
တတ္ထ သင်္ကာရဓာနသို့-ထို	
အမှိုက်ပုံ၌	၄၁၁၂၅၈
တတြ-ထိုနိဗ္ဗာန်၌	၆၁၁၁၈၈

[တ]

တတြ-ထိုနိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း	
အကျင့်၌	၂၅၁၇၃၇၅
တဒါ-ထိုအခါ၌	၂၅၁၂၈
တနုကော-အနည်းငယ်	
မျှသောသူသည်	၁၃၁၇၁၇၄
တနုကော ဣဝ-နည်းပါး	
သကဲ့သို့	၁၃၁၇၁၇၄
တပတိ-တင့်တယ်၏	၂၆၁၅၃၈၇
တပေါ-အကျင့်သည်	၁၄၈၁၁၉၄
တပုထိ-ပူပန် ဆင်းရဲရ၏၊ ပူပန်	
ရ၏၊ ပူပန်ရတတ်၏	၁၁၁၂၁၇
	၁၀၁၆၁၃၆၁
	၂၂၁၆၁၃၁၄
တမေဝ-ထိုပစ်လွှင့်သောသူသို့	
သာလျှင်	၉၁၉၁၁၂၅
-ထိုသံကိုသာလျှင်	၁၈၁၃၂၃၀
တမေဝ ဗာလ-ထိုမိုက်သူသို့	
သာလျှင်	၉၁၉၁၁၂၅
တမ္ဘာ-ထိုတဏှာကိုညှဉ်းဆဲနိုင်	
သော ပုဂ္ဂိုလ်မှ	၂၄၁၁၃၃၆
တမ္ဘိ-ထိုမကောင်းမှု၌	၉၁၂၁၁၇
တရိတုာ-ကူးမြောက်၍	၆၁၀၈၈၆
တသိန္နိ-ထိတ်လန့်ကုန်၏	၁၀၁၁၁၂၉
	၁၀၁၂၁၃၀
တသဏံ-တဏှာကို	၂၄၁၂၃၄၃
တသိဏာယ-တဏှာဖြင့်	၂၄၁၂၃၄၃
	၂၄၁၂၃၄၂
တသေသု-ထိတ်လန့်တတ်ကုန်သော	
တသေသုအရ	၂၆၁၂၂၄၀၅
တသ္မာ-ထိုကြောင့်	၂၁၄၂၇
	၂၁၁၆၁၃၀၂/၂၂၁၄၁၃၁၀

[တ]

တသွာပိ- ထို့ကြောင့်သာ
 လျှင် ၁၅၂၀၂၀၈
 တဿ-ထိုရဟန္တာသာမဏေ၏၊
 -ထိုရဟန်း၏ ၇၂၂၂၆
 -ထိုကိုင်သောသူ၏ ၁၉၂၆၀
 ၂၂၂၂၁၁
 တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ၂၂၂၂၁၁၂
 -ထိုတဏှာ ညည်းဆဲခံရ
 သူအား ၂၄၁၂၃၇
 တာဏတာ- စောင့်ရှောက်နိုင်
 မည့်သူသည် ၂၀၁၂၂၂၈
 တာဏာယ- သေမင်းမှစောင့်
 ရှောက်ရန် ၂၀၁၂၂၂၈
 တာဒိ- တာဒိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံ
 သော၊ တာဒိ-အရ ၇၆၂၇
 တာဒိနော- တာဒိဂုဏ်နှင့်ပြည့်
 စုံသော ၇၂၂၂၄
 -တာဒိဂုဏ်ရှင် ရဟန္တာ
 သခင်အား ၇၆၂၇
 -ထိုသို့ဖောက်ပြန်ခြင်း
 သဘော မရှိသော ၇၂၂၂၆
 ၆၁၂၆/၁၅၂၀၈
 တာဒိသံ-ထိုကဲ့သို့သဘောရှိသော
 ၆၁၂၆/၁၅၂၀၈
 -ထိုကဲ့သို့သဘောရှိသော
 ပညာရှိကို ၆၁၂၆
 တာဒိသေ-တိဏ္ဍသောကပရိဒ္ဓ
 ဝေထိပပဉ္စနှင့် သောက
 ပရိဒေဝတို့ကို လွန်မြောက်
 သောသဘောရှိကုန်သော
 ၁၄၂၁၂၇-၁၉၆

[တ]

တာဝ-ထိုမျှလောက် ၅၁၀၆၉
 ၉၄၁၁၉-၁၂၀
 -ထိုမျှလောက်သော
 ကာလပတ်လုံး ၂၀၂၂၄
 တာဝတာ- ထိုမျှလောက်
 ဖြင့် ၁၉၂၂၇/၁၉၂၂၆
 တာဝန္တေ- ထိုမျှလောက်ကုန်
 သော ၂၄၁၂၃၇
 တိဋ္ဌတိ-အာရုံခြောက်ပါး၌တည်
 ၏ ၂၄၂၂၄၀
 တိဋ္ဌသိ-တည်၏ ၁၈၁၂၃၇
 တိဏဒေါသာနိ-မြက်ပေါင်း
 တို့သည် ဖျက်ဆီးကုန်၏
 ၂၄၁၂၃၇/၂၄၁၂၃၇
 ၂၄၁၂၃၇/၂၄၁၂၃၇
 တိဏ္ဍ- အရွယ်သုံးပါးတို့တွင်
 ၁၂၁၁၅၇
 တိဏ္ဍော-ဩဇာ လေးပါးကိုလွန်
 မြောက်သည်ဖြစ်၍၊
 တိဏ္ဍော-အရ ၂၆၂၁၄၁၄
 တိတိက္ခတိဏ္ဍ- သည်းခံသကဲ့
 သို့ ၂၃၁၂၂၀
 တိတိက္ခာ- တိတိက္ခာဟုအမည်
 ရသော ၁၄၄၁၈၄
 တိတိက္ခိယံ- သည်းခံအံ့၂၃၁၂၂၀
 တတ္ထိ-ရောင်ရဲခြင်းသည် ၁၄၅၁၈၆
 တိဗ္ဗရာဂဿ- ထူထပ်သောရာဂ
 ရှိသော ၂၃၂၃၄၉
 တိရမေဝ-သက္ကာယဒိဋ္ဌိတည်းဟူ
 သောဤမှာဘက်သို့ သာ
 လျှင်၊တိရံ-အရ ၆၁၀၂၇
 တိဟိဌာနေဟိ- ကိုယ်နှုတ်စိတ်
 သုံးပါးတို့ဖြင့် ၂၆၂၁၃၁

[တ]

တုဏှိမာသိနမ္ပိ- ဆိတ်ဆိတ်နေ
သူကိုလည်း၊ တုဏှိမာသိနံ
နိန္ဒန္တိ အဓိပ္ပာယ် ၁၁၇၊၇၊၂၂၇
တုမေ-သင်တို့သည် ၂၊၄၊၂၇
၁၁၊၁၊၁၄၆/၁၄၊၁၊၁၇၉
၁၄၊၁၊၁၈၀/၂၀၊၁၊၂၇၄
၂၀၊၁၊၂၇၅/၂၀၊၁၊၂၇၆
တုမေပိ-သင်တို့သည်လည်း
၂၅၊၈၊၃၇၇
တုလံ-ချိန်ခွင်ကို ၁၉၊၈၊၂၆၈။
တုလယတိဣဝ- လိုတိုးပိုလျော့
၍ချိန်စက်သကဲ့သို့ ၁၉၊၈၊၂၆၈
တေ-သင်၏အနီး၌ ၁၈၊၁၊၂၃၅
-သင်သည် ၁၁၊၈၊၁၅၃
၁၁၊၈၊၁၅၄
-သင်၏ ၂၅၊၇၊၃၆၉
-သင်အား ၁၀၊၄၊၁၃၄
၁၈၊၁၊၂၃၅/၁၈၊၁၊၂၃၇
၂၆၊၁၊၁၃၉၄
-ထိုရာဂကင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်
တို့သည် ၇၊၁၀၊၉၉
-ထိုတဏှာ အလိုသို့လိုက်
သော သတ္တဝါတို့သည် ၂၄၊၂၊၃၄၁
-ထိုသူတို့သည် ၁၈၊၁၊၁
၁၈၊၁၊၂/၂၁၊၁၊၂၁
၃၊၄၊၃၇/၂၁၊၃၊၂၉၃
တေ ဥဘောပိ မနုဇာ-ထိုသူနှစ်
ယောက်တို့သည်၊ ဥဘော-
အရ ၂၂၊၁၊၃၀၆

[တ]

တေ ဂေါတမသာဝကာ-ထိုဘုရား
တပည့်သားတို့သည်
၂၁၊၅၊၂၉၆/၂၁၊၅၊၂၆၇
၂၁၊၅၊၂၉၈/၂၁၊၅၊၂၉၉
၂၁၊၅၊၃၀၀/၂၁၊၅၊၃၀၁
တေဇနံ- ကောက်သော
မြားကို ၃၊၁၊၃၃
၆၊၅၊၈၀
၁၀၊၁၊၁၄၅
တေဇသာ- သီလ၊ဂုဏ်၊ပညာ၊
ပုည၊ဓမ္မဟူသော
တန်ခိုးတော်ဖြင့်၊
တေဇ-အရ ၂၆၊၅၊၃၈၇
တေဓိရာ-ထိုပညာရှိတို့သည် ၂၊၁၊၂၃
တေန-ထိုသို့စကားများစွာ
ပြောကာမျှဖြင့် ၁၉၊၂၊၂၅၈
-ထိုသို့ဦးခေါင်းဖြူဖွေး
ကာမျှဖြင့် ၁၉၊၄၊၂၆၀
-ထိုသို့တောင်းစားကာ
မျှဖြင့် ၁၉၊၇၊၂၆၆
-ထိုသို့မူကြောင့် ၅၊၄၊၆၃
-ထိုသို့ ခန္ဓာနှစ်မျိုးတို့ကို
သိသောကြောင့် ၁၉၊၈၊၂၆၉
-ထိုသို့ညည်းဆဲခြင်း
ကြောင့် ၁၉၊၉၊၂၇၀
-ထိုအဆွေ ခင်ပွန်းနှင့်
တကွ ၂၃၊၇၊၃၂၈
-ထို့ကြောင့် ၁၉၊၁၊၂၅၆
၁၉၊၈၊၂၆၉
တေ နရာ-ထိုလူတို့သည် ၂၄၊၂၊၃၄၁
တေနေဝ-ထိုဝမ်းမြောက်
မှုကြောင့်သာလျှင် ၁၃၊၁၀၊၁၇၇

[၈]

တေ ပါပါ-ထိုသူယုတ်မာ
 တို့သည် ၂၂၊ ၂၊ ၃၁၇
 တေဘူမကောနိဝဋ္ဌာနိ-
 တေဘူမကဝဋ္ဌတို့ကို ၄၊ ၂၊ ၄၆
 တေသံ-ထိုရန်ငြိုးဖွဲ့ကြသော
 သူတို့အား ၁၊ ၃၊ ၃
 -ထိုရန်ငြိုးမဖွဲ့ကြသော
 သူတို့အား ၁၊ ၃၊ ၄
 -ထိုသူတို့အား ၂၊ ၁၊ ၃၊ ၂၉၂
 -ပရိနိဗ္ဗာန်စံကုန်သော
 ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ၄၊ ၁၊ ၁၅၇
 တေဟိ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ၂၊ ၁၊ ၃၊ ၂၉၂
 တံ-သင့်ကို ၁၊ ၁၊ ၁၅၃-၁၅၄

[၈]

ထဏှိလသာယိကာဝါ-မြေ၌အိပ်၍
 ကျင့်ခြင်းတို့သည်
 လည်းကောင်း ၁၀၊ ၈၊ ၁၄၁
 ထလေ-ကုန်းမြေ၌၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း
 ဘာဝနာဟူသောကုန်းမြေ
 ၌ ၃၊ ၁၊ ၃၄
 ထလေ ဝါ-ကုန်းမြင့်၌သော်
 လည်းကောင်း ၇၊ ၉၊ ၉၈
 ထာဝရေသု-မကြောက်လန့်
 တတ်ကုန်သော၊
 ထာဝရေသု-အရ ၂၆၊ ၂၂၊ ၄၀၅
 ထူလံ ဝါ-ကြီးသည်
 ဖြစ်စေ ၂၆၊ ၂၆၊ ၄၀၉
 ထေရေ-မထေရ်ကြီးသည် ၁၉၊ ၄၊ ၂၆၀
 ထေရေလူတိ-မထေရ်ဟူ၍၊
 ထေရေ-အဓိပ္ပာယ် ၁၄၊ ၉၊ ၂၆၁
 ထောက် ထောက်-အနည်းငယ်
 အနည်းငယ် ၁၈၊ ၂၊ ၀၄၉

[၈]

ထောက် ထောက်မို့-အနည်း
 ငယ် အနည်းငယ်မျှသော
 မကောင်းမှုကို ၉၊ ၅၊ ၁၂၁
 -အနည်းငယ် အနည်းငယ်
 မျှသော ကောင်းမှုကို ၉၊ ၆၊ ၁၂၂
 ထောက်က-အနည်းငယ်
 မျှသာဖြစ်၏။ ၂၂၊ ၄၊ ၃၁၀

[၉]

ဒဇ္ဇာ-ပေးလှူရာ၏ ၁၇၊ ၄၊ ၂၂၄
 -ဒဏှံ-ကာယဒဏှံ စသည်ကို၊
 ဒဏှံ- အရ ၁၀၊ ၉၊ ၁၄၂
 -တုတ်လက်နက်ကို ၂၆၊ ၂၂၊ ၄၀၅
 ဒဏှာသ-ဒဏှံမှ ၁၀၊ ၁၊ ၁၂၉
 ၁၀၊ ၂၊ ၁၃၀
 ဒဏှေန-နှင်တံဖြင့် ၁၀၊ ၅၊ ၁၃၅
 တုတ်လှံကန်ဖြင့် ၁၀၊ ၃၊ ၁၃၁
 ၁၀၊ ၇၊ ၁၃၇
 ဒဒတော-ပေးလှူသော
 သူ၏ ၁၈၊ ၅၊ ၂၄၂
 ဒန္တံ-ဆုံးမပြီး၍
 ယဉ်ကျေးသော ၃၊ ၂၊ ၃၅
 -ယဉ်ကျေးသောဆင်မြင်း
 စသည်ကို ၂၊ ၃၊ ၁၃၂၁
 -ဣန္ဒြေခြောက်ပါးကို
 ဆုံးမပြီးသော၊ ဒန္တံ-
 အရ ၂၆၊ ၁၇၊ ၄၀၀
 ဒန္တာ-ဒန္တာဝ- ယဉ်ကျေး
 မှသာလျှင် ၂၊ ၃၊ ၁၃၂၂
 ဒန္တေန-ရွှေပိုင်းတွင် စက္ခု
 စသော ဣန္ဒြေတို့ကို
 ဆုံးမသဖြင့်
 လည်းကောင်း ၂၊ ၃၊ ၂၃၂

[၁]

ဒန္တော-ဣန္ဒြေကိုဆုံးမ
 ပြီးသော, ဒန္တော-အရ ၁၀၂၄၁၄၂
 -ယဉ်ကျေးပြီးသည်ဖြစ်၍,
 ဒန္တောသေဋ္ဌော မနုဿေသု-
 အဓိပ္ပာယ် ၂၃၁၁၃၂၁
 -ယဉ်ကျေးပြီးသော
 သူသည် ၂၃၂၂၃၂၃
 ဒန္တံ-နံ, နှေးတတ်၏ ၉၁၁၁၁၆
 ဒဗ္ဗိ-ယောက်မသည်, ဒဗ္ဗိသု-
 ပရသံယထာ-အဓိပ္ပာယ် ၅၂၅၆၄
 ဒမထော-ဆုံးမခြင်းသည် ၃၂၂၃၅
 ဒမယံ-ဒမယန္တော-
 ဆုံးမလျက် ၂၁၂၄၂၀၅
 ဒမယန္တိ-ယဉ်ကျေးအောင်
 ဆုံးမကုန်၏, ၁၀၁၁၁၁၄၅
 -ဒမယန္တိ အတ္တာနံ၌ ဒန္တံ-
 ကေန္တ ဒန္တပုဂ္ဂိုလ် ၆၂၅၂၀၀
 ဒမသစ္စေန-ဣန္ဒြေကို
 ဆုံးမခြင်း, သစ္စာစောင့်
 ခြင်းမှ(နှင့်), ဒမသစ္စေန၌
 သစ္စ-အရ ၁၂၇၁၀၀
 ၁၂၇၂၉
 ဒမေထ-ဆုံးမရာ၏ ၁၂၂၃၁၅၉
 ဒမေန စ-ဣန္ဒြေကို ဆုံးမ
 ခြင်းနှင့်လည်းကောင်း,
 ဒမ- အရ ၂၂၃၂၅
 ဒမော စ-ဣန္ဒြေကိုဆုံးမ
 ခြင်းသည်လည်း ၁၉၂၄၂၆၁
 ဒယုမာနော-ငရဲ၌အလောင်း
 ခံရသည်ရှိသော် ၂၅၂၇၂၃၁
 ဒသန္တံ-ဆင်းရဲကြောင်းဒဏ်
 ဆယ်ပါးတို့တွင် ၁၀၂၇၁၃၇

[၁]

ဒဿနံ-ဖူးမြင်တွေ့မြင်
 ရခြင်းသည် ၁၅၂၀၂၀၆
 -မြင်ရခြင်းသည် ၁၆၁၁၂၁၀
 ဒဿနဿ-မဂ်ဉာဏ်
 ဖိုလ်ဉာဏ်အမြင်၏,
 ဒဿနဿဝိသုဒ္ဓိယာ၌
 ဒဿန- အရ ၂၀၁၁၂၇၄
 ဒဟရော-ငယ်ရွယ်
 သော်လည်း ၂၅၁၂၃၀၂
 ဒဠိ-ခိုင်မြဲအောင် မြဲမြံစွာ ၂၄၂၇၃၄၉
 ၅၂၂၆၁/၈၁၀၁၁၁၂
 ၂၂၂၅၂၃၃
 -ခိုင်မြဲသောအနှောင်အဖွဲ့ဟု,
 ဒဠိ ဗန္ဓနမာဟုဓီရာ
 အဓိပ္ပာယ်, ၂၄၂၄၂၄၆
 ၂၄၂၄၂၄၅
 ဒဠပရက္ကမာ-မတူနဲ့မဆုတ်
 . လုံ့လထုတ်ကုန်သော ၂၁၁၂၃
 ဒဠိ-ခိုင်မြဲသော ၂၄၂၂၃၃၀
 ဒါနံ-အလှူဒါနကို ၁၃၁၀၁၁၇၇
 ဒါနေန-ပေးကမ်း
 ခြင်းဖြင့် ၁၇၃၂၂၂၃
 ဒါရုံ-သစ်ကို ၆၂၅၂၀၀/၁၀၁၁၁၁၄၅
 ဒါရုဏံ-ကြမ်းကြုတ်-
 သော ၁၀၂၇၁၃၈၂
 ဒါရေသု စ-မယားတို့
 ၌လည်းကောင်း ၂၄၂၄၂၄၅၂
 ဒိဋ္ဌိ-မိစ္ဆာအယူကို ၁၂၂၈၁၆၄၂
 ဒိဋ္ဌော-ပညာမျက်စိဖြင့်
 မြင်သည် ၁၁၂၈၁၅၃-၁၅၄၂
 ဒိန္တံ-ပေးလှူခြင်းသည်
 ၂၄၂၁၂၃၅၆၃၅၇-၃၅၈-၃၅၉၂

[၈]

ဒိဗ္ဗ-သုဒ္ဓါဝါသဘုံသို့ ၁၈၁၊ ၂၃၆၊
 -နတ်၌ဖြစ်သော ၂၆၊ ၃၅၊ ၄၁၊
 ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ-ဒိဗ္ဗစက္ခု
 အဘိညာဉ်ဖြင့် ၂၆၊ ၄၀၊ ၄၂၄၊
 ဒိဗ္ဗေသုကာမေသု အပိ-နတ်၌
 ဖြစ်သောကာမတို့၌
 သော်လည်း ၁၄၊ ၅၊ ၁၈၇၊
 ဒိဝါ-နေအခါ၌သာလျှင်၊
 ဒိဝါတပတိအာဒိစော
 အဓိပ္ပာယ် ၂၆၊ ၅၊ ၃၈၇၊
 ဒိဝါ ဝါ-နေ၌သော်လည်း
 ကောင်း ၁၈၊ ၈၊ ၂၄၉-၂၅၀၊
 ဒိဝါ စ-နေ၌လည်း- ၂၁၊ ၅၊ ၂၉၆၊
 ကောင်း ၂၉၇-၂၉၈-၂၉၉-
 ၃၀၀-၃၀၁၊
 ဒိသံ-အဆွေခင်ပွန်းကိုပြစ်
 မှားသောခိုးသူကို ၃၈၊ ၈၊ ၄၂၊
 -နိဗ္ဗာန်အရပ်သို့ ၂၃၊ ၂၊ ၃၂၃၊
 ဒိသော-ခိုးသူတယောက်
 သည် ၃၈၊ ၈၊ ၄၂၊
 ဒိသ္မာ-မြင်၍ ၁၊ ၁၀၊ ၁၅/၁၊ ၁၁၊ ၁၆၊
 ၁၆၊ ၉၊ ၂၁၉/၂၄၊ ၂၊ ၃၄၀
 -မြင်သည်ရှိသော် ၃၈၊ ၈၊ ၄၂၊
 -မြင်ရ၍ ၁၁၊ ၄၊ ၁၄၉၊
 ဒိသံ ဝါ-ရှည်သည်ဖြစ်
 စေ ၂၆၊ ၂၆၊ ၄၀၉၊
 ဒိသံမဒ္ဓါနံ-ကာလရှည်မြင့်
 စွာ ၁၅၊ ၈၊ ၂၀၇၊
 ဒိသာ-ရှည်လျား၏
 ဒိသံ၊ ဒိသော-ရှည်လျား၏ ၅၊ ၁၊ ၆၀၊
 ဒိပံ-အရဟတ္တဖိုလ်တည်းဟူ
 သောကျွန်းကို၊ ဒိပံ-အရ ၂၊ ၃၊ ၂၅၊

[၉]

ဒိပံ-မိုးရာကျွန်းနှင့်တူသော
 ကောင်းမှုကို ၁၈၊ ၁၊ ၂၃၆-၂၃၈၊
 ဒိပေတိ-ဟောပြုတတ်
 ၏ ၂၅၊ ၃၊ ၃၆၃၊
 ဒုက္ကဋ္ဌံ-မကောင်းမှုကို(သည်)،
 ဒုက္ကဋ္ဌ-အရ ၂၂၊ ၆၊ ၃၁၄၊
 -အပြစ်ရှိသောအမှုသည်
 ၂၆၊ ၈၊ ၃၉၁၊
 ဒုခါ-ဆင်းရဲများကုန်၏-
 ဆင်းရဲကုန်၏ ၁၄၊ ၅၊ ၁၈၆၊
 ၂၁၊ ၆၊ ၃၀၂၊
 ဒုခေန-ဆင်းရဲနှင့် ၆၊ ၈၊ ၈၃၊

[၁၀]

ဓံသိနာ-သုတပါးဂုဏ်ကို-
 ဖျက်ဆီးသဖြင့်လည်းကောင်း-
 ဓံသိနာအဓိပ္ပာယ် ၁၈၊ ၆၊ ၂၄၄၊
 ဓနံ-ဥစ္စာကို ၆၊ ၉၊ ၈၄၊
 ၁၁၊ ၉၊ ၁၅၅-၁၅၆၊
 -ဥစ္စာသည် ၅၊ ၃၊ ၆၂၊
 ဓနံဝ-ဥစ္စာကိုကဲ့သို့၊ ဓနံအရ၊
 ဓနံ သေဠိဝ ရက္ခတိ-
 အဓိပ္ပာယ် ၂၊ ၄၊ ၂၆၊
 ဓနပါလောနာမ-ဓနပါလ
 မည်သော ၂၃၊ ၃၊ ၃၂၄၊
 ဓမ္မနိသန္ဓတံ၊ အကြောပြိုင်း
 ပြိုင်းထသော ၂၆၊ ၁၂၊ ၃၉၅၊
 ဓမ္မ-အကျင့်တရားကို ၁၃၊ ၂၊ ၁၆၈၊
 -သူတော်ကောင်းတရား
 ကို ၅၊ ၅၊ ၆၄/၅၊ ၆၊ ၆၅၊
 -လောကုတ္တရာတရားကို၊
 ဓမ္မ အရ ၈၊ ၁၄၊ ၁၁၅၊
 -တရားကို၊ ဓမ္မအရ ၂၅၊ ၄၊ ၃၆၄၊

[ဝ]

ဓမ္မ- မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ဟူသော ပဋိ-
ဝေဓကို လိုလားလျက်သစ္စာ
၄-ပါး တရားကို ၁၉၊ ၁၂၅၉
-တရားကို ၂၅၊ ၇၊ ၃၇၃
၂၆၊ ၉၊ ၃၉၂
ဓိရာ-ပညာရှိတို့သည် ၁၇၊ ၈၊ ၂၃၄
၂၄၊ ၅၊ ၃၄၇
၁၃၊ ၈၊ ၁၇၅
-ဘုရားစသောပညာရှိတို့
သည် ၂၄၊ ၄၊ ၃၄၅
၂၄၊ ၄၊ ၃၄၆
ဓမ္မဂတာ-တရားဂုဏ်တော်
ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော
ဓမ္မဂတာသတိ
အဓိပ္ပာယ် ၂၁၊ ၅၊ ၂၉၇
ဓမ္မစာရီ-တရားကိုကျင့်သော
သူသည် ၁၃၊ ၂၊ ၁၆၈၊ ၁၆၉
ဓမ္မဇီဝိနိ-တရားသဖြင့်
အသက်မွေးကုန်
သော ၁၂၊ ၈၊ ၁၆၄
ဓမ္မဇီဝိနော-တရားသဖြင့်
အသက်မွေးသော၊ ဓမ္မ
ဇီဝိနောအရ ၂၊ ၂၊ ၂၄
ဓမ္မဉ္စ-တရားကိုလည်း
ကောင်း ၁၄၊ ၆၊ ၁၉၀
-ပါဠိကိုလည်းကောင်း၊
ဓမ္မအရ ၂၅၊ ၃၊ ၃၆၃
ဓမ္မဋ္ဌိ-လောကုတ္တရာတရား
ကိုးပါး၌တည်သော၊
ဓမ္မဋ္ဌိ-၌ ဓမ္မအရ ၁၆၊ ၇၊ ၂၁၇
ဓမ္မဋ္ဌော-တရား၌တည်သော
တရားသုကြီးသည် ၁၉၊ ၁၊ ၂၅၆

[ဝ]

ဓမ္မဋ္ဌောတိ-တရား၌တည်
သောတရားသုကြီး
ဟူ၍ ၁၉၊ ၁၊ ၂၅၇
ဓမ္မဒါနံ-တရားအလှူသည်၊
ဓမ္မဒါနံ သဗ္ဗဒါနံ ဇိနာတိ
အဓိပ္ပာယ် ၂၄၊ ၁၀၊ ၃၅၄
ဓမ္မပဒံ-သုံးဆဲ့ခုနစ်ပါးသော
ဗောဓိပက္ခိယတရားအစုကို၊
ဓမ္မပဒံအရ ၄၊ ၁၊ ၄၄-၄၅
ဓမ္မပီတိ-တရားတည်းဟူသော
အမြှိုက်ရေကိုသောက်ရ
သောသူသည်၊ ဓမ္မပီတိ၌ဓမ္မ
အရ ဓမ္မပီတိ
အဓိပ္ပာယ် ၆၊ ၄၊ ၇၉
ဓမ္မပီတိရသံ-လောကုတ္တရာ
တရားကိုးပါး၏အစွမ်းဖြင့်
ဖြစ်သောနှစ်သိမ့်မှု ပီတိ
အရသာကို၊ ဓမ္မအရ ၁၅၊ ၇၊ ၂၀၅
ဓမ္မရတိ-တရား၌ မွေ့လျော်ခြင်း
သည်၊ ဓမ္မရတိ သဗ္ဗရတိ
ဇိနာတိအဓိပ္ပာယ် ၂၄၊ ၁၀၊ ၃၅၄
ဓမ္မရတော-သမထ ဝိပဿနာ
တရား၌ မွေ့လျော်တတ်
သော၊ ဓမ္မအရ ၂၁၊ ၄၊ ၃၆၄
ဓမ္မရသော-တရားအရသာ
သည်၊ ဓမ္မရသော
သဗ္ဗရသံ ဇိနာတိ
အဓိပ္ပာယ် ၂၄၊ ၁၀၊ ၃၅၄
ဓမ္မာရာမော-သမထ ဝိပဿနာ
တရားလျှင် မွေ့လျော်ရာ
ရှိသော၊ ဓမ္မအရ ၂၅၊ ၄၊ ၃၆၄

[ဝ]

ဓမ္မဝိနိစ္ဆယေန စ- တရားဆုံး
 ဖြတ်ကြောင်း ဉာဏ်ဖြင့်
 လည်းကောင်း၊ ဓမ္မဝိနိစ္ဆယ
 အရ ၁၀၁၁၀၁၄၄
 ဓမ္မဿ-လောကုတ္တရာ တရားကို
 ဓမ္မ အရ ၁၁၄၁၂၀
 -တရားကို ၁၉၁၁၂၅၇
 ဓမ္မာ-ဝေဒနာစသော စေတ
 သိက် တရားတို့သည်၊ ဓမ္မ
 အပြား ဓမ္မအရ ၁၁၁၁၊
 -အကုသိုလ်တရားတို့သည်၊ ၂၁၂၊
 ၁၈၁၅၂၄၂
 -သဘောတရားတို့သည်၊
 ဓမ္မာအရ ၂၀၁၄၂၇၉
 ဓမ္မာနံ-သဘောတရားအားလုံး
 တို့တွင်၊ ဓမ္မအရ ၂၀၁၁၂၇၃
 ဓမ္မာနိ-ဘုရားရှင် ဟောကြား
 ထားသောတရားတို့ကို ၆၁၇၁၈၂
 ဓမ္မာနုဝတ္တိနော- တရားအား
 လျော်စွာကျင့်ကုန်၏ ၉၁၀၁၈၆
 ဓမ္မိကော-တရားရှိသူသည် ၆၁၉၁၈၄
 ဓမ္မေ-ဗောဓိပက္ခိယတရား၌ ၆၁၄၁၇၉
 -တရားတော်တို့ကို၊ ဓမ္မအရ
 ၆၁၀၁၈၅
 ဓမ္မေန-အဂတိ မလိုက်စားပဲ
 တရားသဖြင့် ၁၉၁၁၂၅၇
 ဓမ္မေန စ-ဣန္ဒြေကို ဆုံးမခြင်း
 နှင့်လည်းကောင်း ၂၁၃၁၂၅
 ဓမ္မော-သဘောတံထွာ ဓမ္မ
 တာပင်တည်း ၁၁၄၁၅၊
 ဓမ္မော စ-ကိုးပါးသောတရား
 တော်သည်ကား၊
 ဓမ္မအရ ၁၁၁၆၁၅၁

[ဝ]

ဓာရေန္တဿ-ပန်ဆင် သူအား
 ၄၁၇၁၅၁-၅၂
 ဓာဝတိ-ပြေးဝင်၏ ၂၄၁၃၁၃၄၄
 ဓာဝတိဣဝ-တပင်မှ တပင်သို့
 ခုန်လွှားကူးသန်း သကဲ့သို့
 တည်း ၂၄၁၁၃၃၄
 ဓိ-စက်ဆုတ်ဖွယ်ရှိ၏ ၂၆၁၇၁၃၈၉
 ဓိရံ-တည်ကြည်သော
 ၂၇၁၇၁၃၂၈-၃၂၉
 ဓိရဉ္စ-တည်ကြည်သော၊
 ဓိရံအရ ၁၅၁၈၂၀၈
 ဓိရော-ပညာရှိသည် ၉၁၆၁၂၂
 ၂၁၁၁၂၉၀
 -ပညာရှိရဟန္တာသည်
 ဓိရောအရ ၂၁၅၁၂၈
 ဓိရော ဓိရေန-ပညာရှိနှင့်
 ၁၅၁၈၂၀၇
 ဓုဝံဌိတိ-အမြဲအရှည် တည်ခြင်း
 သည် ၁၁၁၂၁၄၇
 ဓောရယုသီလံ- အရဟတ္တဖိုလ်
 ကိုဉာဏ်ရောက်ရန် ဝန်ကို
 ဆောင်လေ့ရှိသော၊ ဓော-
 ရယု သီလအရ ၁၅၁၈၂၀၈

[န]

နံ -ထိုမကောင်းမှုကို ၉၁၂၁၁၇
 -ထိုတဏှာလွှမ်းမိုး
 ခံရသူကို ၁၂၁၆၁၆၂
 -ထိုဝေသီယာဂေါစရ
 စသည်တို့၌ ဆွမ်းခံ
 အကျင့်ကို ၁၃၁၂၁၆၉
 နံ အတ္တာနံ-ထို မိမိ
 ကိုယ်ကို ၁၂၁၁၁၅၇

[န]

နံ ပုဂ္ဂလံ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်	
နောက်သို့	၁၁၁၁
	၁၂၂၂
နံ ပုဂ္ဂလံ-ထိုစိတ်မျိုးရှိသော	
ပုဂ္ဂိုလ်ကို	၃၁၆၄၃
နံ ပုရိသံ-ထိုစိတ်မျိုးရှိသော	
ယောက်ျားကို	၃၁၈၄၂
န-မဖြစ်နိုင်	၂၆၁၀၁၃၉၃
န အဋ္ဌတိ-အဖိုးမထိုက်	၅၁၁၁၇၀
န အဗ္ဗတ္တနမိဝ-ယခုမှဖြစ်သည်	
မဟုတ်	၁၇၂၁၂၂၇
န အတ္ထိ-မရှိ	၂၀၁၁၂၂၈၈
န အဓိဂစ္ဆတိ-မရနိုင်	၁၈၈၈၂၄၉
န အနွေတိ-အစဉ်မလိုက်	၉၈၈၁၂၄
န အရဟတိ-မထိုက်တန်	၁၂၇၂
န အဝေက္ခေယျ-နှလုံးမသွင်းရာ	
(ဝါ)မကြည့်ရှုရာ	၄၁၆၅၀
န အာဂမိဿတိ-အကျိုးရောက်	
လာလိမ့်မည်မဟုတ်	၉၁၅၁၂၁
န အာဟု-မဆိုနိုင်	၂၄၄၁၃၄၅
န ဣဇ္ဈေယျ-အလိုမရှိရာ	၆၁၉၈၄
န ဥတ္တမံ-မြတ်	၁၄၁၆၁၈၉
န ဥပနယန္တိ-စိတ်၌မြဲစွာမဖွဲ့ကြ	
ကုန် (ဝါ)ရန်ငြိုးမဖွဲ့ကြကုန်၊	
န ဥပနယန္တိ-အဓိပ္ပာယ်	၁၃၁၄
န ဥပေဟိသိ-မရောက်တော့	
အံ့	၁၈၁၁၂၃၈
န ဥပေဟိသိ-မကပ်ရတော့	
အံ့	၂၄၁၆၁၃၄၈
န ဧတိ-မသွားနိုင်	၄၁၉၁၅၄
-မမှီနိုင် (ဝါ)အဖိုး	
မထိုက်	၇၁၇၁၀၈
န ကယိရာ-မပြုရာ	၂၀၁၆၂၈၁

[န]

န ကယိရာ-ပြုမပေးနိုင်	၃၁၉၁၄၃
-မပြုနိုင်ရာ	၈၁၄၁၀၅
-မပြုမိစေရာ	၉၁၂၁၁၇
န ကယိရာထ-မပြုရာ	၁၆၁၁၂၁၁
န ကရေယျ-မပြုပေးနိုင်ကုန်	
	၃၁၉၁၄၃
န ကရောတိ-မပြု	၆၁၉၈၄
-ငါမပြုဟု	၂၂၁၁၃၀၆
န ကာမဂဝေသိနော-ကာမကို	
မရှာမှီးကြကုန်	၇၁၀၁၉၉
န ကာဟသိ-သင်ဆောက်ရမည်	
မဟုတ်	၁၁၈၁၁၅၃-၁၅၄
န ကိလိဿေယျာ- သူတပါး၏	
ကဲ့ရဲ့မှုကိုရ၍ မညစ်နွမ်းစေရ	
	၁၂၁၂၁၅၈
န ကုဇ္ဈေယျ-အမျက်	
မထွက်ရ	၁၇၁၄၁၂၂၄
န ကုဗ္ဗပထံ-နက္ခတ္တိသွား	
ရာလမ်းခရီးကို	၁၅၈၈၂၀၈
န ခေမံ-ဘေးမကင်းနိုင်	၄၁၆၁၈၉
န ဂရံ-အတ္တဘောတည်း	
ဟူသောမြို့ကို	၅၁၅၁၅၀
-မြို့ကို နဂရံ ယထာ	
ပစ္စန္တိ-အဓိပ္ပာယ်	၂၂၁၇၃၁၅
န ဂရူပမံ-မြို့နှင့်တူသည်	
ကို နဂရူပမံအဓိပ္ပာယ်	၃၁၆၁၄၀
န ဂဝေသထ မရှာပဲနေကြ	
သနည်း	၁၁၁၁၁၄၆
န ဂ္ဂစရိယာ-အဝတ်မဝတ်ပဲ	
ကျင့်ခြင်းတို့သည်	၅၀၈၈၁၄၁
န ဗာတယေ-မညှဉ်းဆဲ	
ရာ	၁၀၁၁၁၂၉၁
	၁၀၁၂၁၃၀

[န]

န စ ဘဝိဿတိ-နောင်အခါ
လည်းရှိမည်မဟုတ် ၁၇၊၇၊၂၂၀
န စရေ-မကျင့်ရာ ၁၃၊၂၊၁၆၉
၂၅၊၅၊၃၆၅
န စ သမန္တိ-မပြေငြိမ်း
ကုန် ၁၊၅၊၆
န စ သိယာ-မဖြစ်ရာ ၂၊၁၆၊၃၀၂
န စာဟု-ရှေးကလည်း
မရှိစဖူး ၁၇၊၇၊၂၂၀
န ဆိဇ္ဇတိ-မပြတ်သေး ၂၀၊၈၊၂၀၄
န ဇာယတိ-မဖြစ်ထွန်း ၁၄၊၇၊၁၉၃
နတ္ထိ-မရှိတော့သည်သာ
တည်း ၁၆၊၂၊၂၁၂
-မရှိ ၃၊၅၊၃၉/၅၊၂၊၆၁-၂
န ဒဿယန္တိ-မဖော်ပြကြ
ကုန် ၆၊၈၊၈၃
န ဒိဿန္တိ-မထင်ရှားကြ
ကုန် ၂၊၈၊၃၀၄
န ဒိဿန္တိ ဣဝ-မထင်ရှား
ကုန်သကဲ့သို့ ၂၊၈၊၃၀၄
နဒိ-မြစ်သည် ၁၈၊၉၊၂၅၁
နဒ္ဒိဉ္စ-ဒေါသတည်းဟူ
သောနှောင်ကြိုးကို
လည်းကောင်း၊ နဒ္ဒိ-
အရ ၂၆၊၁၅၊၃၉၈
န နိကာမသေယျ-အလို
ရှိတိုင်း ချမ်းသာစွာ
မအိပ်ရခြင်းလည်း
ကောင်း ၂၂၊၄၊၃၀၉
နန္ဒတိ-နှစ်သက်ရ၏ ၁၊၁၃၊၁၈
နန္ဒိဘဝပရိက္ခိဏံ-ဘဝတို့၌
နှစ်သက်တတ်သောတဏှာ
ကုန်ခန်းသော ၂၆၊၃၀၊၄၁၃

[န]

န ပစ္စတိ-အကျိုးမပေး
သေး ၅၊၁၀၊၆၉
၉၄၊၁၁၉၊၁၂၀
န ပမ္မစ္စတိ-မလွတ်နိုင် ၁၄၊၆၊၁၈၉
န ပရိမ္မစ္စတိ-မလွတ်နိုင် ၂၊၁၊၂၊၂၉၁
န ပရိတဿတိ-မကြေဒက်
ရှို့ ၂၆၊၁၄၊၃၉၇
န ပရိပုရတိ-မပြည့်စုံနိုင် ၃၊၅၊၃၈
န ပရိဟာယတိ-မဆုတ်
ယုတ် ၂၅၊၄၊၃၆၄
န ပရူပဿတိ-သူတပါး
ကိုမညှဉ်းဆဲသင့် ၁၄၊၄၊၁၈၄
န ပသံသန္တိ-မချိုးမွမ်း
ကြကုန် ၁၃၊၁၀၊၁၇၇
န ပဿတိ-မမြင်နိုင် ၁၃၊၃၊၁၇၀
န ပဟရေယျ-မပုတ်ခတ်
ရာ ၂၆၊၇၊၃၈၉
နပ္ပမဇ္ဇတိ-မဂ်ဖိုလ်ချမ်းသာ
ဖြင့်အချိန်ကုန်စေ၍
မမေ့မလျော့၊ မမေ့
မလျော့သူ ၁၃၊၅၊၁၇၂
-မမေ့မလျော့
အားထုတ်၏ ၁၉၊၃၊၂၅၉
နပ္ပမဇ္ဇေယျ-မမေ့မလျော့
ရာ၊ မမေ့မလျော့သူ ၁၃၊၂၊၁၆၈
နပ္ပသဟတိ-မနှိပ်စက်
မဖျက်ဆီးနိုင် ၁၆၊၈
နပ္ပသဟတိ ဣဝ-မဖျက်ဆီး
နိုင်သကဲ့သို့ ၁၆၊၈
နပ္ပသဟေယျ-မညှဉ်းဆဲ
ရာ ၉၊၁၂၊၁၂၈
န ဗုဇ္ဈတိ-ကံ၏အကျိုးကို
မသိ ၁၀၊၆၊၁၃၆

[န]

န သမတိ ဝိဇ္ဇတိ ယထာ - မဖောက်
 ထွင်းနိုင်သကဲ့သို့ ၁၂၉၁၄
 န သမိဇ္ဇန္တိ - မတုန်မလှုပ်ကုန် ၆၂၆၂၀
 န သမိရတိ ယထာ - မတုန်မလှုပ်
 သကဲ့သို့ ၆၂၆၂၀
 န သမ္ပတိ - မငြိမ်းအေးနိုင် ၁၂၃၂
 န သာဓု - မကောင်း ၅၂၆၂
 န သိယာ - မဖြစ်ရာ ၂၁၆၂၀၂
 န သေယျော - မမြတ် ၂၆၂၁၀
 ၂၆၂၁၀
 န သေဝန္တိ - မမှီဝဲမပြု
 လုပ်ကုန် ၂၁၂၁၂၉၃
 န သေဝေ - မမှီဝဲရာ ၂၂၁၄၂၁၀
 န သေဝေယျ - မမှီဝဲရာ ၁၃၁၁၁၆၇
 န သေဝေတိ - မစိုးရိမ် ၂၅၂၆၂၆၇
 န သောဓန္တိ - မသုတ်သင်နိုင်ကုန်
 မင်ကြယ်နိုင်ကုန် ၁၀၂၁၀၄၁
 န သောစရေ - မစိုးရိမ်ကုန် ၁၇၂၅၂၅
 န ဟနေယျ - မသတ်ဖြတ်ရာ ၁၀၂၁
 ၁၂၉/၁၁၂၁၃၀
 န ဟန္တိ - မသတ် ၂၆၂၂၁၄၀၅
 န ဟာပယေ - မဆုတ်ယုတ်
 စေရာ ၁၂၁၀၂၁၆၆
 န ဟိ သတိ - မညှဉ်းဆဲ ၁၀၂၁၁၃၂
 န ဟိ ဂစ္ဆေယျ - မရောက်နိုင်ကုန်
 သည်သာတည်း ၂၃၂၂၃၂၃
 န ဟိ သမ္ပန္တိ - မငြိမ်းနိုင်ကုန် ၁၄၂၅
 န ဟောတိ - မဖြစ်နိုင် ၁၁၄၁၉/
 ၆၂၂၇၂/၆၁၇၆/၁၉၁၁၂၅၆/
 ၁၉၂၂၅၇/၁၉၂၁၂၅၉ / ၁၉၂၄
 ၂၆၀/၁၉၂၅၂၆၂ / ၁၉၂၆၂၆၄/
 ၁၉၂၇၂၆၆/၁၉၂၈၂၆၇ / ၁၉၂၉
 ၂၇၀

[န]

နဠိ - ကျူပင်ကို ၂၄၁၁၃၃၇
 နာဂဝနဿ - မိမိနေရာ
 ဆင်တောက်ကို ၂၃၂၃၂၅
 နာဂေါ - ယဉ်ကျေးလိမ္မာ
 သောဆင်ပြောင်ကြီး
 သည် ၂၃၁၁၃၂၀
 နာတိမညေယျ - မတရား ရှာ
 မိုးသော လာဘ်ကဲ့သို့ စက်
 ဆုပ်ဖွယ် မဖြစ်စေရာ
 ၂၅၂၅၃၆၅
 နာထံ - ကိုးကွယ်ရာ အရဟတ္တ
 ဖိုလ်ကို ၁၂၁၄၁၆၀
 နာထော - ကိုးကွယ်ရာ
 သည် ၁၂၁၄၁၆၀
 - ကိုးကွယ်ရာ တည်ရာ
 ဖြစ်၏ ၂၅၂၀၂၃၀
 နာဒိယတိ - မခိုးယူ ၂၆၂၆၄၀၉
 နာဓိဂစ္ဆတိ - မရပေ ၁၄၂၅၁၇၇
 နာဓိဂစ္ဆန္တိ - မရနိုင်ကြကုန် ၁၂၁၁၁
 နာနုတပုတိ - နောင်တတဖန်
 မပူပန်ရ ၅၂၆၂၆
 ၂၂၂၆၂၃၄
 နာဘိကိရတိ - မဖျက်ဆီးနိုင် ၂၃၂၅
 နာဘိနန္ဒေယျ - မနှစ်သက်
 ရာ ၅၁၅၂၅
 နာဘိသဇေ - မထိခိုက်
 မငြိစွန်းစေရာ ၂၆၂၇၄၀၇
 နာမဉ္ဇပသ္မိ - နာမ်ရုပ်၌ ၁၇၁၁၂၂၁
 ၂၅၂၆၂၆၇
 နာရီသု - မိန်းမတို့၌ ၂၀၂၈၂၇
 နာဝဇီယတိ - တဖန် အောင်ရန်
 မလို ၁၄၁၁၇၉

[န]

နာဝါ-ခန္ဓာကိုယ် အတ္တဘော
တည်းဟူသော
လှေသည် ၂၅၊၇၊၃၆၉
နိကေတေ-တည်ရာ ကာမဂုဏ်
၌၊နိကေတေ-အရ ၇၊၂၊၉၁
နိက္ခံ ဣဝ-နိက္ခန္ဓ်တူ
သော ၁၇၊၇၊၂၃၀
နိက္ခမိတော-ထွက်၍ ၆၊၁၁၊၈၇
နိဂစ္ဆတိ-ရောက်ရ၏ ၅၊၁၀၊၆၉
၁၀၊၇၊၁၃၇
နိဂ္ဂဏှာတိ ဝိယ- နှိပ်သကဲ့သို့
၂၃၊၅၊၃၂၆
နိဂ္ဂယျဝါဒိ- နှိပ်ချ၍ဆုံးမလေ့
ရှိသော၊နိဂ္ဂယျဝါဒိ-
အဓိပ္ပာယ် ၆၊၁၊၇၆
နိဂ္ဂဟေဿာမိ-နှိပ်အံ့ ၂၃၊၅၊၃၂၆
နိစ္စ-အမြဲ ၂၊၁၊၂၃/၈၊၈၊၁၀၉
နိစ္စ ဥဇ္ဈာနသညိနော-အမြဲ
မပြတ်ကဲ့ရဲ့တတ်သော
၁၈၊၁၁၊၂၅၃
နိစ္စ သညတစာရိနော-အမြဲ
စောင့်စည်းအပ်သော
အကျင့်ရှိသော ၈၊၄၊၁၀၄
နိစ္စမေဝ-အမြဲပင် ၁၅၊၈၊၂၀၆
နိစ္စလံ ကာတု-ငြိမ်သက်တည်
ကြည်ရန် ၁၀၊၄၊၁၃၄
နိစ္ဆေယျ-စိစစ်၍ဆုံးဖြတ်
ရာ၏ ၁၉၊၁၊၂၅၆
နိဋ္ဌဂံတော-ရဟန်းကိစ္စ ပြီးဆုံး
ခြင်း ဟူသော အရဟတ္တ
ဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးသူသည်၊
နိဋ္ဌ-အရ နိဋ္ဌဂံတ-အရ
၂၄၊၈၊၃၅၁

[န]

နိဋ္ဌံ-မိမိအိပ်ပျော်ခြင်းကို၊
နိဋ္ဌံအပဗောဓေတိ-
အဓိပ္ပာယ် ၁၀၊၁၀၊၁၄၃
နိဋ္ဌရော-ကိုယ်တွင်း၌ ရာဂ
စသောပူပန်မှုကင်း၏၊
နိဋ္ဌရ- အဓိပ္ပာယ် ၁၅၊၇၊၂၀၅
နိဋ္ဌါယိတာ-ငိုက်မျဉ်း
လျက် ၂၃၊၄၊၃၂၅
နိဓာယ-ချထား၍ ၁၀၊၉၊၁၄၂
၂၆၊၂၂၊၄၀၅
နိမိနံ-မြှုပ်ထားသော
ရွှေအိုးကို၊နိမိနံ-အရ ၆၊၁၊၇၆
နိဋ္ဌန္တမလော-အညစ်အကြေး
ကို ပယ်ပြီးသည်ဖြစ်၍၊
မလ- အရ-နိဋ္ဌန္တမလ-
အရ ၁၈၊၁၊၂၃၆-၂၃၈
နိဋ္ဌမေ-ထုတ်ပယ်ရာ၏ ၁၈၊၂၊၂၃၉
နိန္ဒ-အကဲ့ရဲ့ခံရခြင်း
လည်းကောင်း ၂၂၊၄၊၃၀၉
နိန္ဒန္တိ-ကဲ့ရဲ့ကုန်၏ ၁၇၊၇၊၂၂၇
နိန္ဒာပသံသာသု-ကဲ့ရဲ့ခြင်း
ချီးမွမ်းခြင်းတို့ကြောင့်၊
နိန္ဒာပသံသာသု- အရ ၆၊၆၊၈၁
နိန္ဒိတု-ကဲ့ရဲ့ရန် ၁၇၊၇၊၂၃၀
နိန္ဒိတော ဝါ-အကဲ့ရဲ့မှုလည်း
ခံရ၏ ၁၇၊၇၊၂၂၈
နိဇ္ဇေ ဝါ-နိမ့်ရာချိုင့်ဝှမ်းရာ၌
သော်လည်းကောင်း ၇၊၉၊၉၈
နိပကံ-ရင့်ကျက်သော
ပညာနှင့်ပြည့်စုံ
သော ၂၃၊၇၊၃၂၈- ၃၂၉

[န]

နိပဇ္ဇတိ ဣဝ-ကျရောက်လာ
သော ယင်၏ဦးနှောက်ကို
သောက်ပြီးပြန်အိပ်
သကဲ့သို့ ၂၄၊ ၅၊ ၃၄၇
နိပ္ပပဉ္စာ-သံသရာချဲ့ထွင်
တတ်သောဘုရားမှ
ကင်းကုန်၏ ၁၈၊ ၁၂၊ ၂၅၄
နိပ္ပါပေါ-မကောင်းမှုလည်း
ကင်း၏၊ နိပ္ပါပ-
အဓိပ္ပာယ် ၁၅၊ ၇၊ ၂၀၅
နိဗ္ဗတ္တတိ-ဖြစ်ပေါ်၏ ၂၁၊ ၁၊ ၂၉၀
နိဗ္ဗတ္တတိ ယထာ-ဖြစ်သည်
သာလျှင်တည်း ၂၄၊ ၂၊ ၃၃၈
နိဗ္ဗနထော-လူအဖြစ်၌
ကပ်ငြိခြင်းဟူသော
တောကိုစွန့်လျက်၊
နိဗ္ဗနထော- ခွဲ-ဝနထ-
အရ ၂၄၊ ၃၊ ၃၄၄
နိဗ္ဗာနံ- နိဗ္ဗာန်သည်၊ ကိ၊
နိဗ္ဗာနံ- အရ ၂၅၊ ၇၊ ၃၆၉
၁၅၊ ၅၊ ၂၀၃
နိဗ္ဗာနံသို့ ၂၊ ၁၊ ၂၃/ ၂၊ ၄၊ ၂၇/
၄၊ ၂၊ ၄၆/ ၁၀၊ ၄၊ ၁၃၄
နိဗ္ဗာနဂမနံ-နိဗ္ဗာန်ရောက်
ကြောင်းဖြစ်သော ၂၀၊ ၁၂၊ ၂၈၉
နိဗ္ဗာနဂါမိနိ-နိဗ္ဗာန်ရကြောင်း
အကျင့်သည် ၅၊ ၁၅၊ ၇၅
နိဗ္ဗာနသန္တကေ-နိဗ္ဗာန်၏
အနီး၌ တည်တော့၏ ၂၅၊ ၇၊ ၃၇၂
နိဗ္ဗာနဿ-နိဗ္ဗာန်၏၊ နိဗ္ဗာန-
အရ ၂၊ ၉၊ ၃၂

[န]

နိဗ္ဗာနာ-တဏှာဟူသော
တောမှ ထွက်မြောက်
ကုန်သည် ၂၀၊ ၈၊ ၂၈၃
နိဗ္ဗိန္ဒတိ-ငြီးငွေ့၏ ၂၀၊ ၂၊ ၂၇၇
၂၀၊ ၃၊ ၂၇၈
၂၀၊ ၄၊ ၂၇၉
နိဗ္ဗုတံ-လက်နက်ချထားပြီး
ဖြစ်၍ ရန်ငြိမ်းသော ၂၆၊ ၂၊ ၄၀၆
နိဗ္ဗုတေ-ကိလေသာ
ငြိမ်းအေးကုန်ပြီးသော၊
နိဗ္ဗုတ- အဓိပ္ပာယ် ၁၄၊ ၉၊ ၁၉၆
နိဗ္ဗုတော-ငြိမ်းအေး၏ ၂၆၊ ၃၊ ၄၁၄
နိမ္မလာ-အညစ်အကြေးကင်း
ကုန်သည် ၁၈၊ ၅၊ ၂၄၃
နိယတော-မဂ်လေးပါးဖြင့်
ဂတိမြဲသော၊ နိယတော-
အရ ၁၀၊ ၉၊ ၁၄၂
နိယျာဒေန္တော-အပ်နှင်းရ
သော ၁၊ ၁၄၊ ၁၉
နိရတ္တံ-အသုံးမကျသော၊ နိရတ္တံ
ကလိဂ်ရံ-အဓိပ္ပာယ် ၃၊ ၇၊ ၄၁
နိရယံ-ငရဲ၌ ၉၊ ၁၀၊ ၁၂၆
-ငရဲခံရခြင်းလည်း
ကောင်း ၂၂၊ ၄၊ ၃၀၉
-ငရဲသို့ ၁၀၊ ၇၊ ၁၄၀
၂၂၊ ၁၊ ၃၀၆
၂၂၊ ၂၊ ၃၀၇
နိရယမိ-ငရဲ၌ ၂၂၊ ၇၊ ၃၁၅
နိရယဿ-ငရဲသို့ ၂၂၊ ၅၊ ၃၁၁
နိရာဿသံ-မက်မောမှုအာ
သာ ကင်းသော ၂၆၊ ၂၇၊ ၄၁၀
နိရူပမိ-ညစ်ညူးခြင်းကင်း
သော ၂၆၊ ၃၆၊ ၄၁၉

[န]

နိရုတ္တိပဒကောဝိဒေါ-နိရုတ္တိပဋိ
သမ္ဘိဒါစသော ပဋိသမ္ဘိဒါ
လေးပါး၌လိမ္မာသော၊
နိရုတ္တိပဒကောဝိဒ-
အရ ၂၄၊ ၈၊ ၃၅၂
နိဝတ္တတိ-ဆုတ်နစ်၏ ၂၆၊ ၇၊ ၃၉၀
နိဝါပပုဋ္ဌော-အစားရိက္ခာဖြင့်
ကျေးဇူးထားသော၊ နိပါပ
ပုဋ္ဌော-အရ ၂၃၊ ၄၊ ၃၅၅
နိဝါရယေ-တားမြစ်ရာ၏ ၆၊ ၂၊ ၇၇
၉၊ ၁၊ ၁၁၆
နိဝေသယေ-တည်စေရာ
၏ ၁၂၊ ၂၊ ၁၅၈
နိဝေသေယျ-သိမ်းသွင်းရာ
၏ ၂၀၊ ၇၊ ၂၇၂
နိသမ္ပကာရိနော-စူးစမ်းဆင်
ခြင်၍ပြုလေ့ရှိသော၊ နိသမ္ပ
ကာရိနော-အဓိပ္ပာယ် ၂၊ ၂၊ ၂၄
နိဿာယ-အမှီပြု၍ ၅၊ ၁၄၊ ၇၄
၁၂၊ ၈၊ ၁၆၄
နိဟိနကမ္မာ-ယုတ်မာသော
အမှုရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ ၂၂၊ ၁၊ ၃၀၆
နိယန္တိ-ထွက်မြောက်ကုန်၏၊
နိယန္တိ-အဓိပ္ပာယ် ၁၃၊ ၈၊ ၁၇၅
နိဟရတိ ဣဝ-ထုတ်သကဲ့
သို့ ၁၈၊ ၂၊ ၂၃၉
နုဒတိ-ပယ်ဖျောက်၏ (ဝါ)
ထုတ်ပစ်၏၊ နုဒတိပဏ္ဍိ
တော-အဓိပ္ပာယ် ၂၊ ၅၊ ၂၈
နေက္ခမ္မသုခံ-အနာဂါမ်ဖိုလ်
ချမ်းသာကို ၁၉၊ ၁၀၊ ၂၇၂

[န]

နေက္ခမ္မပုဿမေ-ကာမဂုဏ်မှ
ထွက်မြောက်မှုကိုလေသာ
ငြိမ်းမှုနိဗ္ဗာန်၌၊ နေက္ခမ-
အရ ၁၄၊ ၂၊ ၁၈၁
နေတဝေ-ခေါ်ဆောင်
ရန် ၁၄၊ ၁၊ ၁၈၀
နေတ္တိကာ-မြောင်းတူး၍ရေကို
ယူသောသူတို့သည် ၆၊ ၅၊ ၈၀
၁၀၊ ၁၊ ၁၄၅
နေဿထ-ခေါ်ဆောင်နိုင်အံ့
နည်း ၁၄၊ ၁၊ ၁၇၉-၁၈၀
နော ယာတိ-န ဥယျာတိ-အစဉ်
မလိုက် ၁၄၊ ၁၊ ၁၇၉
နော ဝိရုဇ္ဈတိ-ဆန့်ကျင်မှု
မရှိ ၇၊ ၆၊ ၉၅
နော ဟနန္တိ-မဖျက်ဆီးကုန်
၂၄၊ ၁၊ ၃၅၅
နာတကံ-ကိုလေသာ အညစ်
အကြေးကို ဆေးလျှော်
ပြီး၍ ၂၆၊ ၃၉၊ ၄၂၃

[ပ]

ပံသုက္ကလဓရံ-ပံသုက္ကသင်္ကန်း
ကိုဆောင်သော ၂၆၊ ၁၊ ၂၃၉၅
ပကတိ-ပကတိသဘောကို
၅၊ ၁၂၊ ၇၁
ပကံ-ရွံ့ညှန်အလိမ်းလိမ်း
ကပ်စေး၍ ကျင့်ခြင်း
တို့သည် ၁၀၊ ၈၊ ၁၄၁
ပကာသေတိ ဣဝ-ထင်ရှား
သကဲ့သို့ ၂၊ ၈၊ ၃၀၄
ပကာသေန္တိ-ထင်ရှားကုန်၏
၂၊ ၈၊ ၃၀၄

[၁]

ပကေ-ညွန့်၌, ပကေသန္ဓေဝ
 ကုဉ္ဇရ-အဓိပ္ပာယ် ၂၃၆၊ ၃၂၇
 ပက္ခန္ဓာ-သုတပါးပြုသည်ကို
 မိမိပြုသယောင် ဆောင်
 သဖြင့်လည်းကောင်း, ပက္ခ-
 န္ဓာ-အဓိပ္ပာယ် ၁၈၆၊ ၂၄၄
 ပဂဗ္ဗန-ကြမ်းကြုတ်သဖြင့်
 လည်းကောင်း ၁၈၆၊ ၂၄၄
 ပဂ္ဂယ-ကိုင်၍ ၁၉၈၊ ၂၆၈
 ပစ္စတ္တံ-အသီးအခြားသာ
 ဖြစ်၏ ၁၂၂၊ ၉၁၆၅
 ပစိနန္တံ-ပစိနန္တော ဣဝ-ဆွတ်
 ခူးသောသုက္ကံသို့ ၄၂၃၊ ၄၇
 ၄၂၄၊ ၄၈
 ပစေဿတိ-မိမိဉာဏ်ဖြင့် ရွေး
 ချယ်စိစစ် သိနိုင်မည်နည်း
 -မိမိဉာဏ်ဖြင့် ရွေးချယ်စိစစ်
 သိနိုင်လိမ့်မည် ၄၂၁၊ ၄၄
 ပစေဿတိ ဣဝ-ရွေးချယ်စိစစ်
 နိုင်သကဲ့သို့
 ပစေဿတိ-ရွေးချယ်စိစစ်
 သိနိုင်လိမ့်မည် ၄၂၁၊ ၄၄
 ပဗ္ဗတိ-အကျိုးပေး၏ ၅၂၁၊ ၆၉
 ၉၂၄၊ ၁၁၉ - ၁၂၀
 ပစ္စန္ဓံ-တိုင်းပြည်၏အစွန်
 ဖြစ်သော ၂၂၂၊ ၇၄၁၅
 ပစ္စတိ-ရွေးရှုပြန်ကျ၏ ၉၂၄၊ ၁၂၅
 ပစ္စတော-နောက်ဖြစ်မည့်
 အနာဂတ်ခန္ဓာ၌, ပစ္စတော-
 အရ ၂၄၆၊ ၃၄၈
 ပစ္ဆာ-ကြီးပြင်းသော နောင်
 အခါ၌ ၁၃၂၊ ၅၁၇၂
 ၂၂၂၊ ၆၂၃၄

[၁]

ပစ္ဆာ ၈-အနာဂတ်ခန္ဓာ၌
 လည်းကောင်း, ပစ္ဆာ-အရ
 ၂၆၂၊ ၃၈၄၂၂
 ပဇံ-လူအပေါင်းကို, ပဇံ-အရ
 ၂၅၂၊ ၂၈
 ပဇာ-သတ္တဝါတို့သည် ၁၈၁၊ ၂၂၅၄
 ၂၄၂၊ ၂၃၄၂
 ၂၄၂၊ ၂၃၄၃
 ပဇာနာတိ-သိ၏ ၂၆၂၊ ၁၉၂၄၀၂
 ပဇ္ဇလိတေ-ကိလေသာမီး
 တောက်လောင်နေသည်
 ၁၁၁၊ ၁၄၆
 ပဉ္စ-အောက်ပိုင်းသံယောဇဉ်
 ငါးပါးတို့ကို, ပဉ္စ- အရ
 အထက်ပိုင်းသံယောဇဉ်
 ငါးပါးတို့ကို, ပဉ္စ-အရ သဒ္ဓါ
 စသောဣန္ဒြေငါးပါးတို့ကို,
 ပဉ္စ-အရ ၂၅၂၊ ၇၄၇၀
 ပဉ္စသင်္ဂါတိဂေါ-ရာဂစသော
 ငြိတုယ်ခြင်းငါးပါးမှ
 လွတ်မြောက်
 သော, ပဉ္စသင်္ဂါတိဂေါ-၌
 ပဉ္စ-အရ ၂၅၂၊ ၇၄၇၀
 ပညဿ-ပညာရှိသော ၂၅၂၊ ၇၄၇၅
 ပညဉ္စ-ပညာရှိသော,
 ပညံ-အရ ၁၅၂၊ ၈၂၀၈
 ပညာ-ပညာသည်, ပညာ-
 အရ ၃၂၅၊ ၃၈
 -ဝိပဿနာပညာသည်
 ၂၅၂၊ ၇၄၇၂
 ပညာပါသာဒံ-ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိ
 ညာဉ်ဟူသောပညာ
 ပြာသာဒ်သို့ ၂၅၂၊ ၂၈

[ပ]

ပညာယ-လောကီလောကုတ္တရာ
 ပညာကို, ပညာ-
 အရ ၂၃၁၈၂၃၃
 -မဂ်ပညာဖြင့် ၂၄၂၂၃၄၀
 -ပညာဖြင့် ၄၁၂၂၅၉
 ၂၀၁၅၂၂၀
 ဝိပဿနာပညာဖြင့်, ပညာ-
 အရ ၂၀၂၂၂၇၇
 ၂၀၂၃၂၇၈/၂၀၂၄၂၇၉
 ပညဝန္တဿ-ပညာရှိ
 သော ၈၁၁၀၁၁၁
 ပညဝါ-ပညာရှိသူသည် ၆၂၉၁၈၄
 ပညာဝုဓေန-ပညာလက်နက်
 ဖြင့် ၃၂၆၁၄၀
 ပညာသီလသမာဟိတံ-
 လောကုတ္တရာပညာစတုပါရီ-
 သုဒ္ဓိသီလ သမာဓိဂုဏ်
 ရှိသော ၁၇၂၇၂၂၉
 ပဋိက္ခောသတိ-တားမြစ်၏
 ၁၂၁၈၁၆၄
 ပဋိဂဏ္ဌန္တိ ဣဝ-ကြိုဆိုကြကုန်
 သကဲ့သို့ ၁၆၂၉၂၂၀
 ပဋိဂ္ဂတိ ဣဝ-စောင့်ရှောက်
 သကဲ့သို့ ၂၅၁၀၂၃၀၀
 ပဋိဇဂ္ဂေယျ-လုံ့ လပြု၍
 စောင့်ရှောက်သုတ်သင်
 ရာ၏ ၁၂၁၁၁၅၇
 ပဋိဒဏ္ဍာ-အတုံ့ အလှည့်ဒဏ်
 တို့သည် ၁၀၂၄၁၃၃
 ပဋိပဇ္ဇထ-သွားကြ
 ကုန်လော့ ၂၀၁၁၂၇၄
 ပဋိပန္နာ-သွားကြကုန်သည်
 ဖြစ်၍ ၂၀၁၁၂၇၅

[ပ]

-ညွှန်ကြားချက်အတိုင်း
 ကျင့်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ၂၀၁၁၂၇၆
 ပဋိဗဒ္ဓမနော-ကပ်သော
 စိတ်ရှိသည် ၂၀၁၈၂၇၄
 ပဋိဗဒ္ဓမနောဝ-ကပ်ငြိသော
 စိတ်ရှိသည်သာလျှင် ၂၀၁၈၂၇၄
 ပဋိမံသေထ-ဆင်ခြင်လော့
 ၂၅၁၀၂၃၉
 ပဋိရူပေ-သင့်လျော်သော
 အပိစ္ဆတဂုဏ်နှင့်အရိယာ
 ဝံသအကျင့်၌, ပဋိရူပ-
 အရ ၁၂၂၂၁၅၈
 " ပဋိဝဒေယျ-ပြန်လှန်ပြောဆို
 ကုန်၏ ၁၀၂၄၁၃၃
 ပဋိဝါတံ-လေညာသို့၄၂၉၂၄၉၂၁၂၅
 ပဋိသန္တရဝုတ္တိ-အာမိသနှင့်
 ဓမ္မပဋိသန္တာရတို့ကို
 ပြုလုပ်သည် ၂၅၂၇၃၇၆
 ပဌမေဝ-ရှေးဦးစွာသာ
 လျှင် ၁၂၂၂၁၅၈
 ပဋိသေဝတိ-ခံစားရ၏ ၅၂၈၂၆၇
 ၅၂၉၂၆၈
 ပဏတိ-ပေး၏ ၂၂၂၄၂၃၁၀
 ပဏ္ဍိတံ-ပညာရှိကို ၆၁၁၇၆
 -ပညာရှိသို့, ပဏ္ဍိတံ
 ပယိရူပါသတိ-အဓိပ္ပာယ် ၅၂၅၂၆၄
 ၅၂၆၂၆၅
 ပဏ္ဍိတမာနီ-ငါပညာရှိဟု မှတ်
 ထင်သည် ၅၂၄၂၆၃
 ပဏ္ဍိတာ-ဘုရားအစရှိသော
 ပညာရှိတို့သည် ၂၂၇၂၃၀
 -ပညာရှိတို့သည် ၂၂၁၂၂
 ၆၂၅၈၀၀/၆၂၆၈၀၁/၆၂၈၈၀၃

[၁]

ပဏ္ဍိတော-ပညာရှိဟူ၍ ၁၉၊ ၂၊ ၂၅၈
 ပဏ္ဍိတော နာမ-ပညာရှိ
 မည်သည် ၆၊ ၉၊ ၈၄
 ပဏ္ဍိတော-ပညာရှိသည် ၂၊ ၅၊ ၂၈
 ၆၊ ၄၊ ၇၉/ ၆၊ ၁၁၊ ၈၇-၈၈
 ၁၈၊ ၁၊ ၂၃၆-၂၃၈/ ၁၉၊ ၂၊ ၂၅၈
 ၂၀၊ ၁၊ ၂၈၉
 ပဏ္ဍိတော ဘိက္ခု-ပညာရှိသော
 ရဟန်းသည် ၉၊ ၇၊ ၁၂၃
 ပဏ္ဍိတောဝါပိ-ပညာရှိသော်
 လည်း၊ ပဏ္ဍိတောဝါပိ-
 အဓိပ္ပာယ် ၅၊ ၄၊ ၆၃
 ပတိတော-နှစ်သက်သည်၊ ပတိ
 တော-အဓိပ္ပာယ် ၅၊ ၉၊ ၆၈
 ပဏ္ဍုပလာသောဝ-ဖက်ရွက်
 ရော်ကဲ့သို့ ၁၈၊ ၁၊ ၂၃၅
 ပတတိ ဣဝ-ပြန်ကျလာသကဲ့
 သို့၊ လျောကျသကဲ့သို့ ၉၊ ၉၊ ၁၂၅
 ၂၄၊ ၁၊ ၃၃၆
 ပတိဋ္ဌိတာ-မတုန်မလှုပ်
 တည်သော ၂၃၊ ၈၊ ၃၃၃
 ပတိတံ-မိမိအပေါ်သို့ ကျ
 ရောက်လာသော ၂၃၊ ၁၊ ၃၂၀
 ပတိဿတာ-ထင်သောသတိ
 ရှိကုန်လျက် ၁၀၊ ၁၀၊ ၁၄၄
 ပတ္တော-ရောက်သည် ၁၀၊ ၄၊ ၁၃၄
 ၂၆၊ ၄၀၊ ၄၂၄
 ပထဗျာ-မြေအပြင်၌ ၁၃၊ ၁၁၊ ၁၇၈
 ပထဝီ-မြေ၌ ၃၊ ၇၊ ၄၁
 ပထဝီသမော-မြေကြီးကဲ့သို့
 လည်းကောင်း၊ ပထဝီသမော
 နောဝိရုဇ္ဈတိ-အဓိပ္ပာယ် ၇၊ ၆၊ ၉၅

[၁]

ပဒံ-ခြေရာကို၊ ခြေရာဟူသော
 လားကြောင်းကို ၇၊ ၄၊ ၉၃
 -ခြေရာသည် ၁၈၊ ၁၊ ၂၅၄၊ ၂၅၅
 -ခြေရာနောက်သို့ ၁၊ ၁၊ ၁
 -အကြောင်းတည်း ၂၊ ၁၊ ၂၁
 -နိဗ္ဗာန်ကို၊ ပဒ-အရ ၈၊ ၁၃၊ ၁၁၄
 ၂၅၊ ၇၊ ၃၆၈
 ၂၅၊ ၁၁၊ ၃၈၁
 ပဒိပုံ-ပညာဆီမီးကို ၁၊ ၁၊ ၁၁၄၆
 ပဒုဋ္ဌေန-အဘိဇ္ဈာစသည်
 တို့သည် ဖျက်ဆီးအပ်သော
 (ဝါ) အဘိဇ္ဈာစသည်တို့
 ကြောင့် ဖျက်စီးနေသော
 (ဝါ) ပြစ်မှားလိုသော ၁၊ ၁၊ ၁
 ပဒုမံ-ပဒုမ္မာကြာပန်း
 သည် ၄၊ ၁၊ ၂၅၈
 ပနဒ-နုတ်ပယ်လော့ ၂၆၊ ၁၊ ၃၈၃
 ပန္တံ-ဆိတ်ငြိမ်သော၊ ပန္တံ-
 သယနာသန-အရ ၁၄၊ ၄၊ ၁၈၅
 ပန္တဘာရံ-ချမြီးသော
 ခန္ဓာဝန်ရှိ၍ ၂၆၊ ၁၉၊ ၄၀၂
 ပပဉ္စသမတိက္ကန္တေ-တဏှာ၊
 မာန၊ ဒိဋ္ဌိဟူသော သံသရာ
 နယ်ချဲ့တရားတို့ကို လွန်
 မြောက်ကုန်သော၊
 ပပဉ္စ-အရ ၁၄၊ ၉၊ ၁၆၅
 ပပဉ္စဘိရတာ-သံသရာချဲ့ထွင်
 တတ်သောတရား၌
 မေ့လျော့ကုန်၏၊
 ပပဉ္စ-အရ ၁၈၊ ၁၊ ၂၅၄
 ပပတန္တိ-လျော့ကျ
 ကုန်၏ ၂၄၊ ၁၊ ၃၃၆

[၁]

ပပုပ္ဖကနိ-ပန်းခိုင်သဖွယ်
 ဖြစ်ကုန်သော၊ ပပုပ္ဖကနိ-
 အရ ၄၊ ၂၊ ၄၆
 ပပွေါတိ-ရောက်နိုင်ရနိုင်၏ ၂၊ ၄၊ ၂၇
 ပဗုဇ္ဈန္တိ-နိုးကြားရကုန်၏
 ၂၊ ၁၊ ၅၊ ၂၉၇-၂၉၈
 ၂၊ ၁၊ ၅၊ ၂၉၆-၂၉၉
 ပဗ္ဗဇတိ ဣဝ-ရဟန်းပြုသကဲ့သို့
 လည်းကောင်း ၂၊ ၁၊ ၇၊ ၃၂၉
 ပဗ္ဗဇိတာ စ-ရှင်ရဟန်းတို့
 သည် လည်းကောင်း ၅၊ ၁၊ ၄၊ ၇၄
 ပဗ္ဗဇိတောဟိ-ရဟန်းမည်သည်
 ၁၊ ၄၊ ၄၊ ၁၈၄
 ပဗ္ဗတဋ္ဌော-တောင်ထိပ်၌တည်
 နေသောသူသည်၊ ပဗ္ဗတဋ္ဌော-
 ဝဘူမဋ္ဌေ-အဓိပ္ပာယ် ၂၊ ၅၊ ၂၈
 ပဗ္ဗတာနံ-တောင်တို့၏ ၉၊ ၁၊ ၁၊ ၂၇
 ၉၊ ၁၊ ၂၊ ၁၂၈
 ပဘဂ္ဂံရံ ဝါ-ယိုယွင်းခြင်းသို့
 လည်းကောင်း၊
 ပဘဂ္ဂံရံ-အရ ၁၀၊ ၇၊ ၁၃၈
 ပဗ္ဗတာနိ စ-တောင်တို့လည်း
 ကောင်း ၁၊ ၄၊ ၆၊ ၁၈၈
 ပဗ္ဗဇယံ-ပဗ္ဗာဇယန္တော-ထုတ်
 ပယ်လျက် ၂၊ ၆၊ ၆၊ ၃၈၈
 ပဘဂ္ဂံရံ-ယိုယွင်းပျက်စီးတတ်
 ၏ ၁၊ ၁၊ ၃၊ ၁၄၈
 ပဘာသေတိ-ထွန်းလင်း
 တောက်ပစေ၏ ၁၊ ၃၊ ၅၊ ၁၇၂
 ၁၊ ၃၊ ၆၊ ၁၇၃/၂၅၊ ၁၊ ၂၊ ၃၈၂
 ပမဇ္ဈိတော-ဝတ်အကျင့်ပြုခြင်း
 စာပေကျမ်းဂန် သရဇ္ဈာယ်ခြင်း
 ဖြင့် မေ့လျော့၍ ၁၊ ၃၊ ၅၊ ၁၇၂

[၁]

ပမတ္တစာရိနော-မေ့မေ့လျော့
 လျော့နှင့် ကျင့်လေ့ရှိသော၊
 ပမတ္တစာရိ-အရ ၂၊ ၄၊ ၁၊ ၃၃၄
 ပမတ္တာ-မေ့လျော့ကုန်၏၊
 ပမတ္တာ မတာယထာ-
 အဓိပ္ပာယ် ၂၊ ၁၊ ၂၊ ၁
 ပမတ္တာနံ-မေ့လျော့ကုန်သော
 ၂၊ ၁၊ ၃၊ ၂၉၂
 ပမတ္တေသု-မေ့လျော့သူတို့ကို၊
 ပမတ္တေသု-အရ ၂၊ ၆၊ ၂၉
 ပမတ္တော-သတိမထားပဲ
 လမ်းမှန်ကို မေ့လျော့
 သော ၂၊ ၂၊ ၄၊ ၃၀၉
 -မေ့လျော့သည်ဖြစ်၍
 -သတိလွတ်ကင်း၍ ၂၊ ၅၊ ၇၊ ၃၇၁
 ၁၊ ၁၊ ၄၊ ၁၉
 ပမာဒံ-မေ့လျော့ခြင်း
 ကို ၂၊ ၄၊ ၂၊ ၆-၂၊ ၇၊ ၂၊ ၅၊ ၂၈
 ပမာဒေ-မေ့လျော့ခြင်း၌
 ၂၊ ၈၊ ၃၊ ၁၊ ၂၊ ၉၊ ၃၂
 ပမာဒေန-မေ့မေ့လျော့
 လျော့ဖြင့် ၁၊ ၃၊ ၁၊ ၁၆၇
 ပမာဒေါ-ကုသိုလ်ကောင်းမှု၌
 မေ့လျော့ခြင်းကို၊ ပမာဒေါ
 ပရဟိတော-သဒ္ဓါအဓိပ္ပာယ် ၂၊ ၇၊ ၃၀
 -မေ့လျော့ခြင်းသည်
 ၁၊ ၈၊ ၄၊ ၂၄၁၊ ၂၊ ၁၊ ၂၊ ၁
 ပမာဒေါရက္ခတော မလံ-
 အဓိပ္ပာယ် ၁၊ ၈၊ ၄၊ ၂၄၁
 ပမုစ္ဆတိ-လွတ်မြောက်
 နိုင်၏ ၁၊ ၄၊ ၆၊ ၁၉၂
 ၂၊ ၅၊ ၁၊ ၃၆၁

[ပ]

ပမုဉ္ဇတိ ဝိယ-စွန့်လွှတ်သကဲ့သို့ ၂၅၊ ၈၊ ၃၇၇
 ပမောက္ခန္တိ-လွှတ်မြောက်ကြ ၂၅၊ ၈၊ ၃၇၇
 ကုန်အံ့ ၂၀၊ ၁၊ ၂၇၆
 ပမောဒတိ-အထူးထူးအပြား ၂၀၊ ၁၊ ၂၇၆
 ပြားဝမ်းမြောက်၏ ၁၊ ၁၊ ၁၆
 ပမောဒန္တိ-မေ့လျော့ကြကုန်၏ ၂၊ ၁၊ ၂၂
 ပမောဟနံ-တွေဝေစေတတ် ၂၊ ၁၊ ၂၇၄
 သည် ၂၀၊ ၁၊ ၂၇၄
 ပရံ-နောက်၌ ၁၀၊ ၇၊ ၁၄၀
 -တမလွန်ဘဝသို့ ၁၆၊ ၉၊ ၂၂၀
 -သူတပါးကို ၁၂၊ ၃၊ ၁၅၉
 ၁၄၊ ၁၄၊ ၁၈၄
 ပရကုလေသု စ-ဆွေမျိုးမဟုတ် ၂၊ ၁၊ ၂၇၄
 သော ဒါယကာတို့၌ ၂၊ ၁၊ ၂၇၄
 လည်းကောင်း ၅၊ ၁၄၊ ၇၃
 ပရက္ကမ-လုံ့လပြု၍ ၂၆၊ ၁၊ ၃၈၃
 ပရက္ကမေ-အားထုတ် ၂၂၊ ၅၊ ၃၁၃
 ရာ၏ ၂၂၊ ၅၊ ၃၁၃
 ပရတ္ထ-တမလွန်ဘဝ၌ ၁၃၊ ၁၀၊ ၁၇၇
 ပရတ္ထေန-သူတပါးတို့၏ ၁၃၊ ၁၀၊ ၁၇၇
 စီးပွားကြောင့် ၁၂၊ ၁၀၊ ၁၆၆
 ပရဒါရံ-သူတပါးမယားကို ၂၂၊ ၄၊ ၃၁၀
 ပရဒါရဉ္စ-သူတပါးမယားကိုလည်း ၁၈၊ ၇၊ ၂၄၆
 ပရဒါရဉ္စပသေဝီ-သူတပါး ၂၂၊ ၄၊ ၃၁၀
 သားမယားကို ၂၂၊ ၄၊ ၃၁၀
 မှီဝဲသော ၂၂၊ ၄၊ ၃၀၉
 ပရဒုက္ခုပဓာနေန-သူတပါးအား ၂၂၊ ၄၊ ၃၀၉
 ဆင်းရဲကိုဖြစ်စေခြင်း ၂၂၊ ၄၊ ၃၀၉
 ကြောင့် ၂၂၊ ၄၊ ၃၀၉

[ပ]

ပရမံ တပေါ-မြတ်သောအကျင့် ၁၄၊ ၄၊ ၁၈၄
 တည်း၊ လွန်မြတ်၏ ၁၄၊ ၄၊ ၁၈၄
 ဟု ၁၄၊ ၄၊ ၁၈၄
 ပရမံ မလံ-အလွန်ကဲဆုံး အညစ် ၁၈၊ ၅၊ ၂၄၃
 အကြေးတည်း ၁၈၊ ၅၊ ၂၄၃
 ပရမဒုက္ခရံ-အလွန်ပြုနိုင် ၁၂၊ ၇၊ ၁၆၃
 ခဲ၏ ၁၂၊ ၇၊ ၁၆၃
 ပရမံ ဓနံ-အလွန်ကဲဆုံးဥစ္စာ ၁၅၊ ၆၊ ၂၀၄
 မည်၏ ၁၅၊ ၆၊ ၂၀၄
 ပရမံ သုခံ-အလွန်ကဲဆုံး ၁၅၊ ၇၊ ၂၀၃
 ချမ်းသာမည်၏ ၁၅၊ ၇၊ ၂၀၃
 ၁၅၊ ၆၊ ၂၀၄
 ပရမာ ဉာတိ-အလွန်ကဲဆုံး ၁၅၊ ၆၊ ၂၀၄
 ဆွေမျိုးမည်၏ ၁၅၊ ၆၊ ၂၀၄
 ပရမာ ဒုခါ-အလွန်ကဲဆုံး ၁၅၊ ၇၊ ၂၀၃
 ဆင်းရဲမည်ကုန်၏ ၁၅၊ ၇၊ ၂၀၃
 ပရမာ ရောဂါ-အလွန်ကဲဆုံး ၁၅၊ ၇၊ ၂၀၃
 ရောဂါမည်၏ ၁၅၊ ၇၊ ၂၀၃
 ပရမာ လာဘာ-အလွန်ကဲဆုံး ၁၅၊ ၆၊ ၂၀၄
 လာဘ်မည်၏ ၁၅၊ ၆၊ ၂၀၄
 ပရမိ-ပရမိ စ-တမလွန်ဘဝ၌ ၁၃၊ ၂၊ ၁၆၈
 လည်းကောင်း၊ ၁၃၊ ၂၊ ၁၆၈
 ၂၆၊ ၂၇၊ ၄၁၀
 ပရဝဇ္ဇာနုပဿိဿ-သူတပါးအပြစ် ၁၈၊ ၁၁၊ ၂၅၃
 ကို ကြည့်ရှုလျက် ၁၈၊ ၁၁၊ ၂၅၃
 ပရဿ ဟေတု-သူတပါး ၉၊ ၉၊ ၈၄
 အကြောင်းကြောင့် ၉၊ ၉၊ ၈၄
 ပရာဇိတော-ရှုံးသော ၁၅၊ ၂၊ ၂၀၀
 သူသည် ၁၅၊ ၂၊ ၂၀၀
 ပရိက္ခယံ ဝါ-ပျက်ပြားခြင်းသို့ ၁၀၊ ၇၊ ၁၃၈
 လည်းကောင်း ၁၀၊ ၇၊ ၁၃၈
 ပရိက္ခိဏာ-ကုန်ခန်း ၇၊ ၄၊ ၉၃
 ကုန်၏ ၇၊ ၄၊ ၉၃

[၀]

ပရိစရေ-လုပ်ကျွေး ပူဇော်ရာ၏
၈၆၁၀၇

ပရိဇိဏ္ဏ-ဆွေးမြည့်အိုမင်း
တတ်၏ ၁၁၂၁၄၈

ပရိညာတဘောဇနာ-ပရိညာ
သုံးပါးဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်
ဘောဇဉ်ကို သုံးဆောင်ကုန်၏၊
ပရိညာ-အရ ၇၂၂၂၂

ပရိဒဟိဿတိ-ဝတ်ရုံအံ့ ၁၂၂၂

ပရိနိဗ္ဗန္တိ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံရ
ကုန်၏ ၉၁၀၁၂၆

ပရိပ္ပဝပသာဒဿ-ပေါလော
ပေါ်သော (ဝါ) မခိုင်မြဲသော
ယုံကြည်မှုရှိသူအား၊ ပရိပ္ပဝ
ပသာဒဿ-အဓိပ္ပာယ် ၃၁၅၂၈

ပရိဖန္ဒတိ ဣဝ-တဖျတ်ဖျတ်
တုန်လှုပ်သကဲ့သို့ ၃၁၁၃၄

ပရိဗ္ဗဇန္တိ-တောထွက်ကုန်၏
၂၄၄၂၃၄၆

ပရိဗ္ဗဇေ-ရဟန်းပြု၏ ၂၆၂၂၂၄၁၅
၂၆၂၃၂၄၁၆

ပရိဗ္ဗဇော-ရဟန်းအဖြစ်သည်
(ဝါ) ရဟန်းတရားသည်
၂၂၂၂၂၃၃

ပရိမဇ္ဇတိ-ထက်ဝန်းကျင်မှ
သုံးသပ်၏ ၂၆၁၁၂၃၄

ပရိယောဒပေယျ-ဖြူစင်စေရာ၏
၆၁၁၁၈၈

ပရိဝဇ္ဇေတိ-ကြည်ရှောင်၏ ၉၂၁၁၂၃
၁၉၁၈၂၆၈

ပရိဝဇ္ဇယေ-ရှောင်ကြည်
ရာ၏ ၉၂၁၁၂၃

[၀]

ပရိသပ္ပန္နိ-ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်
ကုန်၏ ၂၄၂၂၃၄၂၃၄၃

ပရိဟာနာယ-စျာန်မက်ဖိုလ်တို့မှ
ယုတ်လျော့ခြင်း၌၊ ပရိဟာ-
နာယ အဘဗ္ဗော-အဓိပ္ပာယ်

၂၂၂၂၂

ပရိဋ္ဌာဟော-ပူပန်မှုသည်၊
ပရိဋ္ဌာဟ-အရ ၇၁၁၉၀

ပရေ-သူတပါးတို့ကို
-ပညာရှိ သူတော်ကောင်းမှ
တပါးသော လူမိုက်တို့သည်၊
ပရ-အရ ၁၂၂၂၆

" ပရေသံ-သူတပါးတို့
အထံသို့ ၁၉၂၂၂၆၆
-သူတပါးတို့၏ ၁၁၄၁၉
၄၆၂၈

၁၈၁၀၂၂၂

ပရော-သူတပါးသည်၊ တပါးသော
သူသည် ၁၂၂၄၁၆၀

၂၂၁၀၂၃၈၀

ပလိတံ-ဖြူဖွေး၏ ၁၉၂၂၂၆၀

ပလေတိ ယထာပိ-ပုံသွား
သကဲ့သို့ ၄၂၂၄၉

ပလ္လလံ-ကျက်စားညွှန်ပျောင်း
ကို ၇၂၂၂၃

ပလ္လလေ-ညွှန်အိုင်၌ ၁၁၂၃၁၅၅

ပဝစုတိ ယထာ-တိုးပွားသကဲ့သို့
၂၄၂၃၃၄၉

၂၀၂၂၂၂၂

ပဝစုန္တိ-ကြီးပွားကုန်၏

ပဝတ္တာရံ ဣဝ-ပြောကြားလာသူ
ကဲ့သို့၊ ပဝတ္တာရံ-အရ ၆၁၁၇၆

ပဝရံ-မြတ်သော ၂၆၂၃၄၅၃

[၁]

ပဝါယတိ-လှိုင်သင်း၏ ၄၊ ၉၊ ၅၄
 ပဝိဋ္ဌဿ-ဝင်ရောက်၍ ၂၅၊ ၇၊ ၃၇၃
 ပဝိဝေကရသံ-တယောက်တည်း
 နေခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်
 လာသော တရားအရသာကို
 လည်းကောင်း၊ ၁၅၊ ၇၊ ၂၀၅
 ပဝိဿ-ဝင်၍လည်း ၉၊ ၁၁၊ ၁၂၇
 ၉၊ ၁၂၊ ၁၂၈
 ပဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏ ၁၉၊ ၁၊ ၂၅၇
 ၁၉၊ ၂၊ ၂၅၈
 -ဆိုထိုက်၏ ၁၉၊ ၆၊ ၂၆၅
 ၁၉၊ ၉၊ ၂၇၀
 ပဝေဒယန္တိ-ပြောကြားလိစေ
 ကုန်၏ ၁၁၊ ၆၊ ၁၅၁
 ပသံသန္တိ-ချီးမွမ်းကြကုန်၏၊
 ပသံသန္တိ-အဓိပ္ပာယ် ၂၊ ၇၊ ၃၀
 ၂၅၊ ၅၊ ၃၆၆
 ပသံသိတော ဝါ-ချီးမွမ်းမှု
 လည်း ခံရ၏ ၁၇၊ ၇၊ ၂၂၈
 ပသန္နေန-ကြည်လင်သော၊
 ပသန္နေန စေတသာ-အရ ၁၊ ၂၊ ၂
 ပသန္နော-ကြည်ညိုသော-
 ကြည်ညိုသည်ဖြစ်၍ ၂၅၊ ၇၊ ၃၆၈
 ၂၅၊ ၁၁၊ ၃၈၁
 ပသန္နောဣဝ-ကြည်လင်
 သကဲ့သို့ ၇၊ ၆၊ ၉၅
 ပသဝတိ-ပွားစေ၏ ၁၅၊ ၂၊ ၂၀၀
 ပသဟတိ-နှိပ်စက်ဖျက်ဆီး၏ ၁၊ ၆၊ ၇
 ပဿ-ကြည့်ရှုလော့ ၁၁၊ ၂၊ ၁၄၇
 ပဿတာ-စင်ကြယ်သော
 အသက်မွေးမှုကိုမြော်မြင်
 သဖြင့်လည်းကောင်း ၁၈၊ ၆၊ ၂၄၅

[၁]

ပဿတိ-မြင်နိုင်၏၊ တွေ့မြင်
 နိုင်၏၊ ရှုမြင်နိုင်၏ ၁၄၊ ၆၊ ၁၉၀
 ၉၊ ၄၊ ၁၁၉
 ၂၀၊ ၂၊ ၂၇၇
 ပဿစော-ရှုသော
 သူ၏ ၈၊ ၈၊ ၂၊ ၁၁၃
 ၈၊ ၁၃၊ ၁၁၄
 ပဿထ-ရှုကြကုန်လော့ ၁၃၊ ၄၊ ၁၅၁
 ၂၄၊ ၃၊ ၃၄၄
 ပဿေ ယထာ-ရှုမြင်
 သကဲ့သို့ ၁၃၊ ၃၊ ၁၇၀
 ပဟန္တာန-ပယ်သတ်၍၊
 ပယ်၍ ၁၈၊ ၅၊ ၂၄၃
 ၂၆၊ ၃၊ ၂၄၁
 ပဟာတဝေ- ပယ်ဖို့ရန် ၃၊ ၁၊ ၃၄
 ပဟာနံ-ပယ်ခြင်းသည် ၂၃၊ ၈၊ ၃၃၁
 ပဟာယ-ပယ်၍၊ စွန့်၍၊
 ပယ်စွန့်၍ ၁၊ ၁၄၊ ၂၀
 ၂၃၊ ၇၊ ၃၂၉
 ပဟိနမာနဿ-မာနကို
 ပယ်ပြီးသော၊ ပဟိန-
 မာန- အရ ၇၊ ၅၊ ၉၄
 ပါဇေတိ ယထာ-မောင်းနှင်
 သကဲ့သို့ ၁၀၊ ၅၊ ၁၃၅
 ပါဇေန္တိ-မောင်းနှင်ကုန်၏
 ပါဏံ-သတ္တဝါ၏အသက်
 ကို ၁၈၊ ၇၊ ၂၄၆
 ပါနဘောဇနေ-နည်း၍
 ညံ့သောစားဖွယ်
 သောက်ဖွယ်တို့ကို ၁၈၊ ၈၊ ၂၄၉
 ပါဏောနံ-သတ္တဝါတို့ကို ၁၉၊ ၉၊ ၂၇၀
 ပါဏိနော-လက်ဖြင့် ၂၀၊ ၉၊ ၂၈၅
 ပါဏိနံ-သတ္တဝါတို့၏ ၁၀၊ ၅၊ ၁၃၅

[၈]

ပါဏိနာ-လက်ဖြင့် ၉၊ ၈၊ ၁၂၄
 ပါဏိမိ-လက်၌
 ပါတိတောဣဝ-လျောကျ
 သကဲ့သို့ ၂၆၊ ၂၄၊ ၄၀၇
 ပါတိမောက္ခ-ပါတိမောက္ခ-
 သံဝရ သီလ၌ ၂၅၊ ၇၊ ၃၇၅
 ပါထေယျမ္မိ စ-ဘဝတပါးသို့
 သွားဖို့ရန်
 ကောင်းမှုတည်းဟူသော
 ရိက္ခာသည်လည်း၊
 ပါထေယျ-အရ ပါထေယျမ္မိ စ-
 န ဝိဇ္ဇတိ-အဓိပ္ပာယ် ၇၊ ၈၊ ၁၊ ၂၃၅
 ပါဒသံယတော-ခြေကို
 စောင့်စည်း၏၊ ပါဒသံယ-
 တော အဓိပ္ပာယ် ၂၅၊ ၂၊ ၃၆၂
 ပါပံ-မကောင်းသော
 အာရုံကို ၉၊ ၄၊ ၁၂၀
 -မကောင်းမှုကို ၅၊ ၁၀၊ ၆၉
 ၉၊ ၂၊ ၁၁၇
 -မကောင်းမှုသည် ၉၊ ၉၊ ၁၂၅
 ၅၊ ၁၀၊ ၆
 ပါပံ ကမ္မံ-မကောင်းမှု
 အကုသိုလ်ကံကို
 (သည့်) ၅၊ ၁၂၊ ၇၁/၁၃၊ ၆၊ ၁၇၃
 ပါပကံ-ယုတ်မာသော
 ပါပကမ္မာ-မကောင်းမှုမှ ၉၊ ၁၁၊ ၁၂၇
 ၉၊ ၁၂၊ ၁၂၈
 ပါပကမ္မိနော - မကောင်းမှု
 ပြုသောသူတို့သည်(ဝါ)
 ကျောက်မီးသွေးသမား
 တို့သည် ၉၊ ၁၀၊ ၁၂၅
 ပါပကာ-ယုတ်မာ
 ကုန်သော ၁၈၊ ၅၊ ၂၄၂

[၈]

ပါပကာရီ-မကောင်းမှုကို
 ပြုလေ့ရှိသူသည် ၁၊ ၁၀၊ ၁၅
 ၁၊ ၁၂၊ ၁၇
 ပါပကေ-ယုတ်မာကုန်သော၊
 ပါပကေ မိတ္တေ- အရ ၆၊ ၃၊ ၇၈
 ပါပကော ဇေ-မကောင်း
 သည်သာလျှင်တည်း ၁၆၊ ၁၊ ၂၁၁
 ပါပဉ္စ-မကောင်းမှုကို
 လည်းကောင်း၊ အကုသိုလ်
 ကိုလည်းကောင်း ၁၉၊ ၇၊ ၂၆၇
 ပါပဓမ္မာ-ယုတ်မာသော
 သဘောရှိကုန်သော ၂၂၊ ၂၊ ၃၀၇
 -ယုတ်ညံ့သောသဘော
 သဘော ရှိကုန်၏ ၁၈၊ ၇၊ ၂၄၈
 ပါပသ္မိ-မကောင်းမှု၌ ၉၊ ၁၊ ၁၁၆
 ပါပဿ-မကောင်းမှုဖြင့် ၉၊ ၅၊ ၁၂၁
 -မကောင်းမှုကို ၉၊ ၂၊ ၁၁၇
 ၉၊ ၅၊ ၁၂၁
 ပါပါ-မကောင်းမှုမှ၊ ပါပါ-
 အရ ၉၊ ၁၊ ၁၁၆
 ပါပါနိ-မကောင်းမှုတို့ကို
 -အကုသိုလ်တို့ကို ၁၉၊ ၆၊ ၂၆၅
 ၂၃၊ ၈၊ ၃၃၃
 ပါပါနိ-မကောင်းမှုတို့ကို ၁၉၊ ၆၊ ၂၆၅
 ၁၉၊ ၈၊ ၂၆၈
 -မကောင်းကျိုးတို့ကို ၉၊ ၄၊ ၁၁၉
 ပါပါနိ ကမ္မာနိ-မကောင်းမှု
 အကုသိုလ်ကံတို့ကို ၁၀၊ ၆၊ ၁၃၆
 ပါပိကံ-ယုတ်မာ၏ (ဝါ)
 မမြတ်၊ ယုတ်မာသော ၈၊ ၃၊ ၁၀၂
 ၁၂၊ ၈၊ ၁၆၄
 ပါပိကာ-ယုတ်မာသော-
 ယုတ်မာ၏ ၂၂၊ ၄၊ ၃၁၀/၈၊ ၁၊ ၁၀၀

[၁]

ပါပိယော-ဘဝမျှားစွာ

ယုတ်ညံ့အောင် ၃၁၈၄၂

-ယုတ်ညံ့သည်, ပါပိယော နံ

တဒတာ ကရေ-

အဓိပ္ပာယ် ၂၆၈၁၇၆

ပါပုဏေ-ရောက်ရာ၏ ၁၀၂၇၁၃၈

ပါပေဟိ ကမ္မေဟိ-ယုတ်မာ

သော မကောင်းမှု

တို့ကြောင့် ၂၂၂၂၃၀၇

ပါပေါပိ-မကောင်းမှုကို

ပြုသော သူသည်ပင် ၉၁၄၁၁၉

ပါမောဇ္ဇဗဟုလော-ပင်ကိုယ်

ဝမ်းမြောက်ခြင်း

မျှားသော ၂၅၁၁၁၃၈၁

-ဝမ်းမြောက်ခြင်း များသည်

ဖြစ်၍ ၂၅၂၇၃၇၆

ပါရံ-နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော

ကမ်းတဘက်သို့, ပါရံ-

အရ ၆၁၀၀၈၆

ပါရံ ဝါ-စက္ခုစသော

အတွင်း အာယတန

ခြောက်ပါးတည်းဟူသော

ဤမှာဘက် ကမ်းသည်

လည်းကောင်း, ပါရံ-

အရ ၂၆၂၃၁၃၈၅

ပါရဂဝေသိနော-နိဗ္ဗာန်တည်း

ဟူသော တဘက်ကမ်းကို

ရှာမှီးသူတို့ကို ၂၄၁၁၁၃၅၅

ပါရဂံတော- နိဗ္ဗာန်တည်းဟူ

သော ကမ်းဘက်သို့

ရောက်၏ ၂၆၂၃၁၄၁၄

ပါရဂါမိနော- နိဗ္ဗာန်ကျန်းသို့

ကူးသွားကုန်၏ ၆၁၀၀၈၅

[၁]

ပါရဂူ-ကမ်းတဘက်သို့ ရောက်

သည်, ပါရဂူ-အရ ၂၆၂၂၃၈၄

ကမ်းတဘက်အဆုံးသို့ ရောက်

သည်ဖြစ်၍ ၂၄၂၆၂၃၄၈

ပါရာပါရံ-ထိုမှာဘက် ဤမှာ

ဘက်ကမ်းနှစ်ပါး အပေါင်း

သည်လည်းကောင်း ၂၆၂၃၁၃၈၅

ပါဝကောဇ္ဇဝ-မီးခဲကဲ့သို့ ၅၁၁၂၇၁

ပါဝကောဝ- လောင်မီးသည်

လည်းကောင်း ၁၀၂၇၁၃၈

ပိတရံ- အဖနှင့်တူသော

မာနကို လည်းကောင်း, ပိတရံ-

အရ ၂၁၄၂၉၃-၂၉၅

ပိတာ-ဖခင်သည်၊ မိဘသည်၊ ၉၁၄၃

၂၀၁၁၂၂၈၈

ပိတုာ- သောက်ရ သော

ကြောင့်, ပိတုာ-

အဓိပ္ပာယ် ၁၅၂၇၂၀၅

ပိဓိယတိ-ဖုံးလွှမ်းအပ်၏ ၁၃၁၆၁၇၃

ပိယံ-ချစ်ခင် မြတ်နိုးခြင်းကို,

ပိယံ ကုရုတေ-အဓိပ္ပာယ်၁၆၁၁၂၁၁၁

၁၆၂၇၂၇

-ချစ်ခင်သူကို ၁၆၂၉၂၂၀

-ချစ်ခင်မြတ်နိုး၏, ချစ်အပ်၏

ဟု ၁၀၂၂၁၃၀

၁၂၁၁၁၅၇

ပိယဂ္ဂါဟိ- ငါးပါးသောအာရုံ

ကာမဂုဏ်ဟူသော

ချစ်ဖွယ်ကို စွဲလမ်းသောသူ

သည်, ပိယ-အရ ၁၆၁၁၂၀၉

ပိယတော- ချစ်ခင်မှုကြောင့်

(မှ), ပိယ- အရ ၁၆၂၂၂၁၂

[၀]

ပိယာပါယော- ချစ်သောသူ
စသည်တို့နှင့် ကွေကွင်း
ရခြင်းသည် ၁၆၊ ၁၂၁၁
ပိယာပွယ်-ချစ်ခြင်း
မုန်းခြင်းသည် ၁၆၊ ၁၂၁၁
ပိယာနံ-ချစ်သောသူကိုတို့
၁၆၊ ၁၂၁၀
ပိယေဟိ- ချစ်နှစ်သက်ခြင်းတို့
ကြောင့် ၂၆၊ ၇၊ ၃၉၀
ပိယေဟိ စ-ချစ်သောသူတို့နှင့်
လည်း ၁၆၊ ၁၂၁၀
ပိယော-ချစ်ခင် နှစ်သက်
အပ်သည် ၆၊ ၂၊ ၇၇
ပိဝံ ပိဝန္တောပိ-သောက်ရ
သောသူသည်လည်း ၁၅၊ ၇၊ ၂၀၅
ပိဟယံ ပိဟယန္တော-နှစ်သက်
တောင့်တလျက် ၂၅၊ ၅၊ ၃၆၅
ပိဟယန္တိ-ချစ်မြတ်နိုးကုန်၏
၁၄၊ ၂၊ ၁၁၀၁
၇၊ ၅၊ ၉၄
ပိဟေတိ-လိုလားတောင့်တ၏၊
ပိဟေတိ အတ္တာနုယောဂိနံ
အဓိပ္ပာယ် ၁၆၊ ၁၂၀၉
ပိတိပါမောဇ္ဇံ-နှစ်သက်မှုဝမ်း
မြောက်မှုကို ၂၅၊ ၇၊ ၃၇၄
ပိတိဘက္ခာ-ပိတိတည်းဟူသော
အစာရှိကုန်သည်၊
ပိတိဘက္ခအဓိပ္ပာယ် ၁၅၊ ၂၊ ၂၀၀
ပုဂ္ဂလံ-သွားသူနောက်သို့ ၁၂၊ ၂
ပုညံ-ကောင်းမှုသည် ၂၃၊ ၈၊ ၃၃၁
-ကောင်းမှုကို ၁၁၊ ၃၊ ၁၁၀
၉၊ ၁၊ ၁၁၆
၁၄၊ ၉၊ ၁၉၆

[၀]

ပုညဉ္စ-ကောင်းမှုကို
လည်းကောင်း ကုသိုလ်ကို
လည်းကောင်း ၁၉၊ ၇၊ ၂၆၇
၂၆၊ ၂၉၊ ၄၁၂
ပုညပါပပဟိနဿ- ကောင်းမှု
ကိုပယ် ပြီးသော၊ ပုညပါပ
ပဟိန အရ ၂၃၊ ၅၊ ၃၉
ပုညပေက္ခော- ကောင်းမှုကို
လိုလားသောသူသည် ၈၊ ၇၊ ၁၀၈
ပုညဿ-ကောင်းမှုကို (ဖြင့်)
၉၊ ၃၊ ၁၁၀
၉၊ ၆၊ ၁၂၂
• ပုညာနိ- ကောင်းမှုတို့သည်
၁၆၊ ၉၊ ၂၂၀
ပုတ္တံ-သားသမီးကို ၆၊ ၉၊ ၈၄
ပုတ္တပသုသမ္ပတ္တံ- သားသမီး
ကျွန်းဥစ္စာတို့ဖြင့် ယစ်မှူး
မေ့လျော့နေသော၊ ပုတ္တ
ပသုအရ ၂၀၊ ၁၁၊ ၂၈၇
ပုတ္တာ-သားသမီးတို့သည် ၅၊ ၃၊ ၆၂
၂၀၊ ၁၂၊ ၂၈၈
ပုတ္တေသု စ-သားသမီးတို့၌
လည်းကောင်း ၂၄၊ ၄၊ ၃၄၅
ပုထုဇ္ဇေန-ပုထုဇဉ်တို့ကို၊
ပုထုဇ္ဇန မည်ပုံ ၄၊ ၁၂၊ ၅၉
ပုန-တဖန် ၂၄၊ ၆၊ ၃၄၈
ပုနပ္ပုနံ- ထပ်ကာထပ်ကာ
အဖန်ဖန် အဖန်တလဲလဲ
၉၊ ၂၊ ၁၁၇/၉၊ ၃၊ ၁၁၈
၁၁၊ ၈၊ ၁၅၃-၁၅၄/၂၄၊ ၁၊ ၃၃၇
ပုနရေဝ-တဖန်သာလျှင် ၂၄၊ ၂၊ ၃၃၈
ပုပ္ဖံ-ပန်းကို ၄၊ ၁၊ ၄၄၊ ၄၅၊
၄၊ ၅၊ ၄၉

[ပ]

ပုပ္ဖ-ပေါက်ပွင့်ပန်းစသော
ပန်းသည် ၄၂၁၅၂

၄၂၁၅၁

ပုပ္ဖဂန္ဓော-ပန်းအနံ့သည် ၄၂၁၅၄

ပုပ္ဖရာသီမှာ-ပန်းပုံအတွင်းမှ ၄၂၁၅၃

ပုပ္ဖာနိ-ပန်းတို့ကို ပုပ္ဖာနိဟေဝ
ပစိနန္တံ အဓိပ္ပာယ် ၄၂၁၄၇

၄၂၁၄၈/၂၅၂၁၂၇၇

ပုပ္ဖပရာနိ စ-ရွှေအကွရာ
ဖြင့် နောက်အကွရာကို
နောက်အကွရာဖြင့် ရွှေ
အကွရာတို့ကို ၂၄၂၁၂၅၂

ပုပ္ဖဥဋ္ဌကံ-ရေမြုပ်ကို
ရေမြုပ်နှင့် တူပုံ ၁၃၂၁၁၇၀

ပုပ္ဖ-ရှေးငယ်ရွယ်စဉ်
အခါ၌ ၁၃၂၁၁၇၂

ပုပ္ဖနိဝါသံ-ရှေး၌ ဖြစ်ဖူး
သောခန္ဓာအစဉ်ကို ၂၆၂၄၀၂၄၂၄

ပုရက္ခတာ-ထက်ဝန်းကျင်ခြံရံ
အပ်ကုန်သော ၂၄၂၁၂၄၂-၃၄၃

ပုရဏာနိ- ရှေးဖြစ်ဟောင်း
ချမ်းသာမှုတို့ကို ၁၁၂၁၁၅၆

ပုရိသာဇညော-ယောက်ျား
အာဇာနည် ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး
သည် ပုရိသာဇည အရ
၁၄၂၁၁၉၃

ပုရိသာဓမ္မ-ယုတ်မာသော
အမှုကို တိုက်တွန်းသော
ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ပုရိသာဓမ္မ
အရ ၆၂၁၂၇၈

ပုရိသုတ္တမ-ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့ကို
ပုရိသုတ္တမအရ ၆၂၁၂၇၈

[ပ]

ပုရိသော-ယောက်ျားသည် ၂၁၁၁၇
၆၂၁၁၁၈

ပုရေ-ရှေးအခါက ၂၃၂၅၂၃၆

-ရှေးလွန်လေပြီးသောခန္ဓာ၌

ပုရေ အရ ၂၄၂၆၂၃၄၈

ပုရေက္ခာရဉ္စ-ရွှေသွား
ခေါင်းဆောင်အဖြစ်ကို
လည်းကောင်း ၅၁၄၂၃၃

ပုရေ စ-အတိတ်ခန္ဓာ၌
လည်းကောင်း ပုရေ
အရ ၂၆၂၃၁၄၂၂

ပုဇယတော-ပူဇော်သော
သူ၏လည်းကောင်း
ပူဇော်ခြင်းအမျိုးမျိုးကို
၁၄၂၆၁၉၅-၁၉၆

ပုဇယေ-ပူဇော်ရာ၏ ၈၂၁၁၀၆

ပုဇာ-ပူဇော်ခြင်းကို
လည်းကောင်း ၅၁၄၂၃၃

ပုဇာရဟေ-ပူဇော်ထိုက်
ကုန်သော ပုဇာရဟ

အရ ၁၄၂၆၁၉၅

ပုဇိတော-အပူဇော်ခံရ၏

၂၁၂၁၃၀၃

ပုတိသန္ဓေဟော-ထိုကိုယ်
သည် ပုပ်သည်ဖြစ်၍ ၁၁၂၁၁၄၈

ပုရတိယထာ-ပြည့်သကဲ့သို့
၆၂၁၁၂၁/၆၂၆၁၂၂

ပေစ္စ-နောင်တမလွန်ဘဝ၌
ပေစ္စသောစတိ-ပေစ္စ

မောဒတိ-အဓိပ္ပာယ် ၁၁၀၁၁၅

၁၁၁၁၁၆/၁၁၂၁၁၇

၁၁၃၁၁၈/၁၀၂၁၃၁၁

[ဝ]

ပေဗ္ဗပရတ္တ-နောင်တမ
လွန်ဘဝ၌ ၂၂၁၁၃၀၆
ပေတ္တေယျတာ-ဖခင်ကို
လုပ်ကျွေးပြုစုရခြင်း ၂၃၁၈၃၃၂
ပေမတော-မြတ်နိုးမှုကြောင့်
(ဝါ)မြတ်နိုးမှုမှ, ပေမအရ

ပေါက္ခရပတ္တေ-ကြာဖက်၌ ၁၆၁၃၂၁၃
ပေါက္ခရာ-ကြာရွက်မှ ၂၆၁၈၁၃၀၁
ပေါသော-ယောက်ျားသည် ၂၄၁၁၃၃၆
၁၇၁၇၂၂၈

[ဖ]

ဖန္ဒနံ-အာရုံတို့၌တုန်လှုပ်
သော, ဖန္ဒအရ ၃၁၁၃၃
ဖရသံ-ကြမ်းကြုတ်သော
စကားကိုပြင်းထန်
သော ၁၀၁၄၁၃၃
၁၁၁၇၁၃၈

ဖလံ-သစ်သီးကို ၂၄၁၁၃၃၄
ဖလာနိ-ဝါးသီးတို့သည် ၁၂၁၈၁၆၄
ဖလ္လန္တိဣဝ-သီးကုန်သကဲ့
သို့ ဖြစ်၏ ၁၂၁၈၁၆၄

ဖာသုကာ-ကိလေသာ
တည်းဟူသောအခြင်
ရနယ်တို့ကို ၁၁၁၈၁၅၄-၅
ဖုဇ္ဇော-တွေ့ထံသည် ၁၆၁၈၂၁၈
ဖုဋ္ဌာ ဝါ-တွေ့သော်လည်းကောင်း
၆၁၈၈၃

ဖုသန္တိ=ခရောက်ကြကုန်၏,
ဖုသန္တိ-အရ ၂၁၁၂၃
ဖုသာမိ-ရပေ၏ဟု ၁၉၁၀၁၂၇၂

[ဖ]

ဖုသေယျ-ရောက်ကုန်
ရာ၏ ၁၀၁၄၁၃၃
ဖေဏူပမံ-ရေမြုပ်နှင့်
တူသည်ကို, ဖေဏူပမံ
အဓိပ္ပာယ် ၄၁၂၁၄၆

[ဗ]

ဗဒ္ဒေါ-ချည်နှောင်ခံ
ရသည်ဖြစ်၍,
ဗဒ္ဒေါ ကဗဋ္ဌံ နဘူဇိတိ-
အဓိပ္ပာယ် ၂၃၁၃၃၂၄

ဗန္ဓနံ-ဇ.ဏှာဟူသော
အနှောင်အဖွဲ့ကို ၂၄၁၇၃၄၉

ဗန္ဓနမေဝ-အိမ်ရာထောင်
မူဟူသောအနှောင်အဖွဲ့
သို့သာလျှင် ၂၄၁၃၃၄၄

ဗန္ဓဝါ-အဆွေခင်ပွန်းတို့
သည်, ဗန္ဓဝါအရ ၂၀၁၁၂၂၈
ဗန္ဓိတော-နှောင်ဖွဲ့ခံရသော

၂၄၁၂၃၄၂-၃၄၃
ဗလံ-ခွန်အားကြီးခြင်း
လည်းကောင်း ၈၁၈၁၀၉

ဗလိ-ခွန်အားနှင့်ပြည့်စုံ
သည် ၂၀၁၅၂၈၀

ဗလိဗဒ္ဒေါဝ-နွားလားကဲ့
သို့ ၁၁၁၇၁၅၂

ဗဟင်္ဂေါ-များစွာကုန်
သော ၂၂၁၂၃၀၇

ဗဟံ-များစွာသော ၄၁၈၅၃
ဗဟုဇာဂရော-နိုးကြားခြင်း

များသောသူသည် ၂၆၁၂၉
ဗဟုဇနော-လောကီဘုံသား
လူအများသည် ၂၃၁၁၃၂၀

[ဗ]

ဗဟုတရာ-အလွန်များ၏ ၆၁၀၊၈၅
 ဗဟုနာပိ-များစွာလည်း
 ဖြစ်သော ၁၂၊၁၀၊၁၆၆
 ဗဟုဘာဏိနမ္ပိ-များစွာ
 ပြောဟောသောသူကို
 လည်း၊ဗဟုဘာနိနံ နိဒ္ဒန္တိ-
 အဓိပ္ပာယ် ၁၇၊၇၊၂၂၇
 ဗဟုမ္ပိ-များစွာလည်း၊
 ဗဟုမ္ပိစသောဂါထာ
 သဘော ၁၊၁၄၊၁၉
 ဗဟုသင်္ကပ္ပံ-များစွာသော
 သူတို့ကြံစည်အပ်သော
 ၁၁၊၂၊၁၄၇
 ဗဟုဿုတဉ္စ-အကြား
 အမြင်လည်းများသော၊
 ဗဟုဿုတ-အရ ၁၅၊၈၊၂၀၈
 ဗဟု-များစွာ ၁၉၊၂၊၂၅၉
 ၁၉၊၂၊၂၅၈
 -များစွာကုန်သော ၄၊၈၊၅၃၊
 ၁၄၊၆၊၁၈၈
 ဗာလံ-လူမိုက်သို့ ၅၊၁၂၊၇၁
 ဗာလာသင်္ဂတစာရိ-
 လူမိုက်တို့နှင့်ပေါင်း
 ဖော်၍လှည့်လည်သော
 သူသည် ၁၅၊၈၊၂၀၇
 ဗာလဿ-မိုက်သော
 ရဟန်းအား ၅၊၁၄၊၇၄
 -လူမိုက်အား၏ ၅၊၁၃၊၇၂
 ဗာလာ-မိုက်ကုန်သော၊
 ဗာလအရ ၂၊၄၊၂၆
 -ပစ္စုပ္ပန်သံသရာကိုမသိ
 လူမိုက်တို့သည်၊ဗာလ
 အရ ၁၃၊၁၀၊၁၇၇

[ဗ]

ဗာလာ-လူမိုက်တို့သည် မိုက်
 သော သူတို့သည်၊ ၅၊၇၊၆၆။
 ဗာလာအရ ၁၁၊၉၊၁၅၅-၁၅၆
 ဗာလာနံ-လူမိုက်တို့အား ၅၊၁၆၊၈
 လူမိုက်တို့ကို ၁၅၊၈၊၂၀၆
 ဗာလေ-မေ့လျော့သော
 သူတို့ကို၊ဗာလေအရ ၂၊၅၊၂၈
 -လူမိုက်၌ ၅၊၂၊၆၁
 ၂၃၊၇၊၃၃၀
 ဗာလေဟိ-လူမိုက်တို့နှင့် ၁၅၊၈၊၂၀၇
 ဗာလော-လူမိုက်သည်၊
 ဗာလော စ ပဏ္ဍိတ-
 မာနိ-အဓိပ္ပာယ် ၅၊၄၊၆၃
 ဗာလောတိ-လူမိုက်ဟူ၍ ၅၊၄၊၆၃
 ဗာလော-မလိမ္မာသော ၅၊၁၄၊၇၃
 -လူမိုက်သည်၊ ဗာလော
 ဝိဟညတိ အဓိပ္ပာယ် ၅၊၃၊၆၂
 -မိုက်သောသူသည်၊
 -ဗာလောအရ ၅၊၁၀၊၆၉
 ၅၊၁၀၊၇၀/၉၊၅၊၁၀၂
 ၁၀၊၆၊၁၃၆
 ၂၀၊၁၀၊၂၈၆
 ဗာလံ-မိုက်သည်
 အဖြစ်ကို ၅၊၄၊၆၃
 ဗာဟိတပါပေါ-မကောင်းမှု
 အကုသိုလ်တို့ကို အပ
 ပြုပြီ ၂၆၊၆၊၃၈၈
 ဗာဟိရံ-အပြင်အပ၌ ၂၆၊၁၁၊၃၉၄
 ဗာဟိရေ-သာသနာ
 ပ၌ ၁၈၊၁၂၊၂၅၄-၂၅၅
 ဗာဟုသစ္စေန ဝါ ပန-အကြား
 အမြင်များကာမျှဖြင့်
 လည်းကောင်း ၁၉၊၁၀၊၂၇၁

[ဗ]

ဗာဟေတွာ-မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ
 ဖြင့် ပယ်နုတ်၍ ၁၉၁၂၂၆၇
 ဗိမ္ဗု-အရပ်နှင့်တူသော ၁၁၁၂၁၄၇
 ဗီရဏံ-ပြိန်းမြက်သည် ၂၄၁၁၃၃၅
 ဗီရဏံ-ပြိန်းမြက်ပင်ကို ၂၄၁၁၃၃၇
 ဗုဒ္ဓံ-သဗ္ဗညုတဉာဏ်ရှိတော်
 မူသော ၁၄၁၁၁၇၉-၁၈၀
 ဗုဒ္ဓံ-သစ္စာလေးပါးကို
 သိသော ၂၆၁၅၂၃၉၈
 ၂၆၁၃၇၁၄၂၀
 ၂၆၁၃၉၁၄၂၃
 ဗုဒ္ဓဂတာ-ဘုရားဂုဏ်
 တော်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော
 ဗုဒ္ဓဂတာသတိ
 အဓိပ္ပာယ် ၂၁၁၅၂၉၆
 ဗုဒ္ဓဉ္စ-ဘုရားကိုလည်း
 ကောင်း ၁၄၁၆၁၉၀
 ဗုဒ္ဓသာသနော-ဘုရားသာသနာ
 တော်၌ ၂၅၁၇၂၃၆၈
 ၂၅၁၁၁၃၈၁
 ဗုဒ္ဓဿ-မြတ်စွာဘုရား၏ ၅၁၅၁၇၅
 ဗုဒ္ဓါနံ-ဘုရားရှင်တို့၏၊
 ဗုဒ္ဓသုံးမျိုး ၁၄၁၄၁၈၃
 ဗုဒ္ဓေါ-ဘုရားရှင်သည်၊ ဗုဒ္ဓေါ
 တပတိ တေဇသာ
 အဓိပ္ပာယ် ၂၆၁၅၂၃၈၇
 ဗျန္တိ - ကင်းခြင်းကို ၂၄၁၇၂၃၅၀
 ဗျာသတ္တမနသံ-မရသေးသော
 အာရုံကို တောင့်တ၍
 ရပြီးသည်ကို တွယ်တာ
 ကပ်ငြိသော စိတ်ရှိသော၊
 ဗျာသတ္တ မနသံ-
 အရ ၄၁၃၁၄၇/၄၁၄၁၄၈

[ဗ]

ဗျာသတ္တမနသံ-ရွှေငွေသပိတ်
 သက်န်းစသည်တို့၌ မရ
 သေးသည်ကို တောင့်တ၍
 ရပြီးသည်ကို တွယ်တာကပ်
 ငြိသော စိတ်ရှိသော၊
 ဗျာသတ္တမနသ
 အရ ၂၀၁၁၁၂၈၇
 ဗြဟ္မနာ-ဗြဟ္မာနှင့် ၈၁၄၁၀၅
 ဗြဟ္မနာမိ-ဗြဟ္မာမင်း
 သည်လည်း ၁၇၁၇၂၃၁
 ဗြဟ္မစရိယံ-မြတ်သော
 အကျင့်ကို ၁၁၁၉၁၅၅-၁၅၆
 ဗြဟ္မစရိယဝါ-မြတ်သောအကျင့်
 ရှိသည်ဖြစ်၍ ၁၉၁၇၂၆၇
 ဗြဟ္မစာရီ-မြတ်သောအကျင့်
 ရှိသော၊ ဗြဟ္မစာရီအရ ၁၀၁၉၁၄၂
 ဗြဟ္မညတာ-မကောင်းမှုတို့မှ
 လွတ်ပြီးသော ဘုရား
 ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရဟန္တာတို့ကို -
 ပြုစုလုပ်ကျွေးရ
 ခြင်းသည် ၂၃၁၈၂၃၂
 ဗြာဟ္မဏံ-ဗြာဟ္မဏဟု ၂၆၁၈၁၄၀၁
 ဗြာဟ္မဏ-သူတော်ကောင်း၊
 ဗြာဟ္မဏ-အရ ၂၆၁၁၃၈၃
 ဗြာဟ္မဏော-မကောင်းမှုမှ
 အပပြုပြီးသူ ဗြာဟ္မဏလည်း
 မည်၏၊ ဗြာဟ္မဏော
 အရ ၁၀၁၉၁၄၂
 ဗြာဟ္မဏော-ရဟန္တာ
 ပုဂ္ဂိုလ်သည် ၂၁၁၄၂၉၄

[ဗ]

ပြာဟူဏဿ-ရဟန္တာနှင့်
 ပကတိပြာဟူဏကို၊
 ရဟန္တာအား၊ ပြာဟူဏဿ
 န ပဟရေယျံ ပြာဟူဏအရ
 ခိပြာဟူဏဿ ဟန္တာရံ၌
 ပြာဟူဏအရ ၂၆၊၇၊၃၀၉
 -သုတော်ကောင်း
 အား၊ ၂၆၊၇၊၃၉၀
 -သုတော်ကောင်း
 သည် ၂၆၊၂၊၃၀၄
 -ပြာဟူဏသည် ၂၆၊၁၀၊၃၉၃
 -ပုဏ္ဏားသည် ၂၆၊၉၊၃၉၂
 -ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပြာဟူ
 ဏော၌ ပြာဟူဏ
 အရ ၂၁၊၄၊၂၉၅
 ၂၆၊၅၊၃၀၇/၂၆၊၇၊၃၀၉
 ဗြူမိ-ဟောတော်မူ၏ ၂၆၊၃၊၃၀၅
 ဗြူဟယ-ပွားများသော ၂၀၊၉၊၂၀၅
 ဗြူဟယေ-တိုးပွား
 စေရာ၏ ၅၊၁၅၊၇၅

[ဘ]

ဘဂ္ဂါ-ချိုးဖျက်
 အပ်ပြီ ၁၁၊၈၊၁၅၃-၁၅၄
 ဘဇတိ-ကပ်ရောက်
 နေ၏ ၂၁၊၇၊၃၀၃
 ဘဇတိဣဝ-ချဉ်းကပ်
 သကဲ့သို့ ၁၅၊၈၊၂၀၈
 ဘဇမာနဿ-ဆည်းကပ်သော
 သူအား ၆၊၁၊၇၆
 ဘဇဿ-ဆည်းကပ်
 လော့ ၂၅၊၇၊၃၇၆

[ဘ]

ဘဇေ-ဆည်းကပ်ရာ၏ ၆၊၁၊၇၆
 ဘဇေထ-ဆည်းကပ်ရာ၏ ၆၊၃၊၇၈
 ၁၅၊၈၊၂၀၈
 -ဆည်းကပ်ကြလော့ ၂၁၊၉၊၃၀၅
 ဘဉ္ဇတိ ဣဝ-ဖျက်ဆီး
 သကဲ့သို့ ၂၄၊၁၊၃၃၇
 ဘဏံ ဘဏန္တော-ပြော
 ဆိုသော ၁၉၊၆၊၂၆၄
 ဘဏေ-ပြောဆိုရာ၏ ၁၇၊၄၊၂၂၄
 ဘတ္တသ္မိ-စားဖွယ်၌၊ ၁၄၊၄၊၁၈၅
 ဘဒ္ဒ-ကောင်းခြင်းသည် ၂၄၊၁၊၃၃၇
 ဘဒ္ဒြ-ကောင်းမြတ်သော
 အာရုံကို၊ ဘဒ္ဒြအရ ၉၊၄၊၁၁၉
 - ကောင်းမှုသည်၊ ၉၊၄၊၁၂၀
 -ကောင်းသော၊ ၂၅၊၁၀၊၃၈၀
 ဘဒ္ဒြာ-ကောင်းသော၊ ၁၀၊၁၀၊၁၄၃
 ဘဒ္ဒြေပိ-ကောင်းမှုကို
 ပြုသောသူသည်ပင် ၉၊၄၊၁၂၀
 ဘန္တ-ပြေးသွားသော ၁၇၊၂၊၂၂၂
 ဘမရော-ပျားပိတုန်းသည်၊
 ဘမရော-အရ ၄၊၅၊၄၉
 ဘယံ-ဘေးသည်၊ ဘယံ အရ ၃၊၅၊၃၉
 -ကြောက်ရွံ့မှုသည် ၁၆၊၂၊၂၁၂
 ၁၆၊၃၊၁၆၄-၁၆၅ ၁၆၆
 - ဇာတိစသော
 ဘေးသည် ၂၀၊၈၊၂၈၃
 - ဘေးအန္တရာယ်ရှိသော၊
 ဘယံ-အရ ၉၊၇၊၁၂၃
 ဘယတဇ္ဇိတာ-ဘေးမှ
 ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်
 ကုန်သော ၁၄၊၆၊၁၈၈
 ဘယဒဿိနော-ကြောက်ဖွယ်ဟု
 ရှုလေ့ရှိကုန်၏ ၂၂၊၈၊၃၁၇

[ဘ]

ဘယဒဿိ ဝါ-ဘေးဟု ရှုလေ့
 ရှိသော၊ အပါယ်စသည်
 ရောက်ကြောင်းဘေးဟု
 ရှုလေ့ရှိသော ၂၂၈၂၁/၂၂၉၂၂
 ဘယေ စ-ကြောက်ဖွယ်
 ဟုတ်သော အင်္ဂါကြီးငယ်
 ခွံလည်း၊ ဘယ-အရ ၂၂၈၂၁၇
 ဘဝ-ဖြစ်ပါလော့ ၁၈၁၂၃၆-၂၃၈
 ဘဝတိ-ဖြစ်၏၊ ၂၅၂၃၇၅
 ဘဝထ-ဖြစ်ကုန်လော့၊ ၁၁၁၀၁၁၄၄
 ဘဝသလ္လာနိ-အလုံးစုံသော
 ဘဝသို့ ရောက်ကြောင်း
 ရာဂစသော ငြောင့်
 တို့ကို ၂၄၈၂၃၅၁
 ဘဝဿ-ဘဝသုံးပါး၏၊ ဘဝဿ၌
 ဘဝ-အရ ၂၄၈၂၃၄၈
 ဘဝါယ စ-ပညာတိုးပွားခြင်း၏
 လည်းကောင်း ၂၀၂၃၂၂၂
 ဘဝိဿာမ-ဖြစ်နေ
 ကုန်အံ့ ၁၅၂၂၂၀၀
 ဘသ္မစ္ဆန္ဓော-ပြာဖုံးနေသော၊
 ဘသ္မစ္ဆန္ဓောဝ ပါပကော
 အဓိပ္ပာယ် ၅၁၂၂၇၁
 ဘာဂဝါ-အဖို့ရှိသည် ၁၁၄၁၁၉
 ၁၁၄၁၂၀၁
 ဘာယန္တိ-ကြောက်
 ကုန်၏ ၁၀၁၁၁၂၉
 ဘာဝနံ-ချီးမွမ်းခြင်းကို
 လည်းကောင်း ၅၁၄၁၇၃
 ဘာဝနာယ-မေတ္တာဘာဝနာ၌၊
 ဘာဝနာ-အရ ၂၁၅၂၃၀၁
 ဘာဝဟေ-ပွားများ
 ရ၏ ၂၅၂၃၇၀

[ဘ]

ဘာဝိတတ္တာနံ-သီလစသဖြင့်
 ပွားစေအပ်သူကို ၈၂၁၁၀၆
 ၈၆၁၁၀၇
 ဘာဝေထ-ပွားရာ၏ ၆၁၁၁၈၇
 ဘာသတိ-ပြောဆို၏ ၁၈၂၂၄၆
 ၁၉၂၂၅၉
 ၁၉၂၂၅၈
 ဘာသတိ ဝါ-ပြောဆိုအံ့ကြံစည်
 အံ့၊ ဘာသတိ-အရ ၁၁၁၁
 ၁၂၂၂
 ဘာသမာနော-သူတပါးတို့အား
 ပို့ချဟောပြောလျက် ၁၁၄၁၁၉
 ၁၁၄၁၂၀
 ဘာသိတံ-ဟောပြသော
 စကားသည် ၂၅၂၃၃၆၃
 ဘိက္ခတေ-တောင်းစား၏ ၁၉၂၂၆၆
 ဘိက္ခဝေါ-ရဟန်းတို့ ၂၅၈၂၃၇၇
 ၂၀၈၂၃၈
 ဘိက္ခု-ကိလေသာတို့ကိုဖျက်
 ဆီးပြီးသူ ဘိက္ခုလည်း
 မည်၏၊ ဘိက္ခု-အရ ၁၁၉၁၁၄၂
 -ရဟန်းကို ၂၅၂၃၇၀
 -ရဟန်းသည်၊ ရဟန်း
 မည်သည် ၂၈၂၃၁
 ၅၁၅၂၇၅/၁၉၂၂၆၆
 ၂၅၂၃၃၆၄
 ဘိက္ခုနော-ရဟန်းအား ၂၅၂၃၃၇၃
 ဘိက္ခုသု-ရဟန်းတို့၌ ၅၁၄၁၇၃
 ဘိက္ခုတိ-ရဟန်းဟူ၍ ၁၉၂၂၆၇
 ဘိဇ္ဇတိ-ပျက်စီးလတ္တံ့၊ ၁၁၃၁၁၄၈
 ဘိယျော-လွန်စွာ ၁၁၂၂၁၇
 ၂၂၅၂၃၁၃
 ၂၄၂၃၄၉

[ဘ]

ဘိတဿ-ကြောက်ရွံ့ထိတ်
လန့်သော ယောက်ျား၏

၂၂၁၄၂၁၀
ဘိတဿ-ကြောက်ရွံ့ ထိတ်
လန့်သော မိန်းမနှင့် ၂၂၁၄၂၁၀

ဘုဠေယျ-စားရာ၏ ၅၁၁၁၇၀
ဘုတ္တော-စားမျိုးခြင်း

သည် ၂၂၁၃၂၀၈
ဘုသံ-ဖွဲ့ကို ၁၈၁၀၂၅၂

ဘုသု-အားကြီး
ကုန်သော ၂၄၂၂၃၃၉
ဘူတာနိ-သတ္တဝါတို့ကို ၁၀၂၃၁၃၁
ဘူတေသု-ပုထုဇဉ်သေကွပုဂ္ဂိုလ်
တို့၌လည်းကောင်း၊ ရဟန္တာ
ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌လည်းကောင်း

၂၆၂၂၁၄၀၅
ဘူမဋ္ဌေ-မြေပြင်၌တည်နေသော
သူတို့ကို ၂၁၅၂၈

ဘူရိ-မြေကြီးနှင့်တူစွာ
ကျယ်ပြန့်သောပညာသည်၊
ဘူရိ-အရ ၂၀၂၇၂၁၂

ဘူရိသင်္ခယော-ပညာ
ကုန်ခန်းသည် ၂၀၂၇၂၈၂
ဘေဒနံ-ပျက်စီးခြင်းသို့
လည်းကောင်း၊ ဘေဒနံ-

အရ ၁၀၂၇၁၃၈
ဘေဒါ-ပျက်စီးသည်မှ ၁၀၂၇၁၄၀
ဘောဂတဏှာယ-စည်းစိမ်ဥစ္စာ၌
တပ်မက်မောခြင်းဖြင့်

၂၄၁၁၂၅၅
ဘောဂါ-စည်းစိမ်တို့သည်၊
၂၄၁၁၂၅၅

[ဘ]

ဘောဂါနံ-စည်းစိမ် တို့၏

၁၀၂၇၁၃၈
ဘောဇနံ-ဘောဇဉ်ကို ၅၁၁၁၇၀
ဘောဇနမ္ပိ-ဘောဇဉ်

ကိုလည်း ၁၆၂၇/၁၆၂၈
ဘောဝါဒိနာမ-ဘောဝါဒီ
အမည်ရှိသည် ၂၆၁၃၂၃၆

[ဗ]

မံ-ငါ့ကို ၁၂၃၃/၁၂၃၄
မံသလောဟိတလေပနံ-
အသားအသွေးတို့ဖြင့်

လိမ်းကျံအပ်သော ၁၁၂၇၁၅၀
မံသာနိ-အသားတို့သည် ၁၁၂၇၁၅၂
မက္ကဋ္ဌကော-ပင့်ကူသည်၊

မက္ကဋ္ဌကောဝ
အဓိပ္ပာယ် ၂၄၂၇၂၄၇

မက္ခော စ-သူကျေးဇူးကို
ချေဖျက်ခြင်းသည်
လည်းကောင်း၊
သူကျေးဇူးဂုဏ်ကို
ဖျက်ဆီးမှုမကွသည်
လည်းကောင်း ၁၁၂၇၁၅၀

၂၆၂၄၁၄၀၇
မက္ခံ-မျက်နှာမသာသည်
၁၈၂၇၂၄၉

မဂ္ဂံ-သွားရာလမ်းကြောင်းကို၊
ခရီးကို ၄၁၁၁၅၇/၉၂၇၁၂၃
-မြင်သင့်သောအရိယာ

မဂ်ကို ၂၀၂၇၂၈၀
-အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော
မဂ်ကို၊ မဂ္ဂံ အာရာဇယေ၌
မဂ္ဂအရ ၂၀၂၆၂၈၁

[မ]

မဂ္ဂ-အဋ္ဌဂီကမဂ်ကို၊ မဂ္ဂနိဗ္ဗာန
 ဂမနံဋ္ဌမဂ္ဂအရ ၂၀၊ ၁၂၊ ၂၀၉
 မဂ္ဂဉာဏေန-မဂ်ဉာဏ်
 ရောင်ဖြင့် ၁၃၊ ၅၊ ၁၇၂
 မဂ္ဂါနံ-လမ်းခရီးအားလုံး
 တို့တွင် မဂ္ဂါနံအဋ္ဌဂီကော
 သေဋ္ဌော အဓိပ္ပာယ် ၂၀၊ ၁၂၊ ၂၇၃
 မဂ္ဂါမဂ္ဂဿ-လမ်းမှန် ဟုတ်
 မဟုတ်၌၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂဿ ကောဝိဒံ
 အဓိပ္ပာယ် ၂၆၊ ၂၀၊ ၄၀၃
 မဂ္ဂေါ-အကြောင်းတည်း ၂၀၊ ၂၊ ၂၇၇
 -မဂ်ဟူသော
 လမ်းမှန်ကို ၂၀၊ ၁၂၊ ၂၇၅
 မသဝါ-မသလုလင်သည် ၂၊ ၇၊ ၃၀
 မစ္စံ-သတ္တဝါကို ၁၀၊ ၈၊ ၁၄၁
 မစ္စာနံ-သတ္တဝါတို့၏၊
 မစ္စာနံ ဇိဝိတံ ကိစ္စံ
 အဓိပ္ပာယ် ၁၄၊ ၃၊ ၁၀၂
 မစ္စု-သေမင်းသည် ၇၄၊ ၄၊ ၃
 ၉၊ ၁၂၊ ၁၂၈
 ၂၀၊ ၁၁၊ ၂၈၇
 မစ္စု စ-သေခြင်းသည်
 လည်းကောင်း ၁၀၊ ၅၊ ၁၃၅
 ၁၁၊ ၅၊ ၁၅၀
 မစ္စုဓေယျံ-သေမင်းနေရာ
 တေဘူမကဝဋ်ဟူသော
 သံသရာကို၊ မစ္စုဓေယျံ၌
 မစ္စု၊ ဓေယျအရ ၆၊ ၁၀၊ ၈၆
 မစ္စုနော-သေခြင်းမှ ၁၀၊ ၁၁၊ ၂၉
 -သေခြင်း၏ ၂၊ ၁၊ ၂၁
 မစ္စုရာဇဿ-သေမင်းသည် ၄၊ ၂၊ ၄၆
 မစ္စုရာဇာ-သေမင်းသည် ၁၃၊ ၃၊ ၁၇၀

[မ]

မစ္စေန-သတ္တဝါသည်၊ မစ္စေန-
 သတ္တဝါကို မစ္စုခေါ်ပုံ ၄၊ ၈၊ ၅၃
 မစ္စရိ-ဝန်တိုတတ်သော ၁၉၊ ၅၊ ၂၆၂
 မစ္စေရံ-နှမြောဝန်တိုခြင်းသည်
 မစ္စေရံ ဒဒတောမလံ
 အဓိပ္ပာယ် ၁၈၊ ၅၊ ၂၄၂
 မဇ္ဈေ-အလယ်၌ဖြစ်သော
 ပစ္စုပ္ပန် ခန္ဓာ၌၊ မဇ္ဈေအရ
 ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာ၌လည်းကောင်း
 ၂၄၊ ၆၊ ၃၄၈
 ၂၆၊ ၃၊ ၈၊ ၄၂၂
 * မညတိ-သိ၏ မှတ်ထင်၏ ၅၊ ၄၊ ၆၃
 ၅၊ ၁၀၊ ၆၉
 မညန္တု-မှတ်ထင်စေကုန်
 သတည်း ၅၊ ၁၄၊ ၇၄
 မဋ္ဌံ-ပြေပြစ်နူးညံ့သိမ်မွေ့
 အောင် ၂၆၊ ၁၁၊ ၃၉၄
 မဏိ-ပတ္တမြားကို ၁၂၊ ၅၊ ၁၆၁
 မဏိကုဏ္ဍလေသု စ-ပတ္တမြား
 နားတောင်းစသောရတနာ
 တို့၌လည်းကောင်း ၂၄၊ ၄၊ ၃၄၅
 မတာယထာ-သေသူတို့ကဲ့သို့
 တည်း (ဝါ) သေသူနှင့်
 တူကုန်၏ ၂၊ ၁၊ ၂၁
 မတ္တညု-အတိုင်းအရှည်ကို
 သိသော ၁၊ ၆၊ ၈
 မတ္တညုတာ စ-အတိုင်းအရှည်
 သိခြင်းလည်းကောင်း၊
 မတ္တညုဘာအရ ၁၄၊ ၄၊ ၁၀၅
 မတ္တာသုခံ-အနည်းငယ်သော
 ချမ်းသာကို၊ မတ္တာသုခ
 ပရိစ္စာဂါ အဓိပ္ပာယ် ၂၊ ၁၁၊ ၂၉၀

[ဗ]

မတ္တာသုခပရိစ္စာဂါ-အနည်း
 ငယ်သော ချမ်းသာကို
 စွန့်လွှတ်ခြင်းကြောင့် ၂၁၁၂၉၀
 မတ္တိသမ္ဘဝံ-ပုဏ္ဏားမဝမ်း၌
 ဖြစ်သူကို မတ္တိသမ္ဘဝအရ
 ၂၆၁၃၂၉၆
 မတ္တေယျတာ-မိခင်ကို ပြုစု
 လုပ်ကျွေး ရခြင်းသည်
 ၂၃၁၈၂၃၂
 မဒ္ဒဝါနီ-ရင့်ရော်ညှိုးနွမ်း
 ကုန်သော ၂၅၁၈၂၇၇
 မဓုရံ-သာယာနာပျော်ဖွယ်
 ရှိ၏ ၂၅၂၃၂၆၃
 မဓုဝါ-ပျားသကားကဲ့သို့၊
 မဓုဝါမညတိ အဓိပ္ပာယ်
 ၅၁၀၂၆၉
 မနံစ-စိတ်သည်လည်း ၇၂၇၂၉၆
 မနသာ-သုံးပါးသော အောက်
 မဂ်ဖိုလ်စိတ်ဖြင့်၊
 မနအရ ၁၆၁၈၂၁၈
 -စိတ်ဖြင့် မနအရ
 ၁၁၁၁၁/၁၂၂၂
 -စိတ်ဖြင့်လည်းကောင်း
 ၂၆၁၈၂၉၁
 -စိတ်ဖြင့် မနသာ
 သံဝုတော အဓိပ္ပာယ်
 ၂၀၁၆၂၇၁
 -မနောဒွါရဖြင့်၊
 မနသာ သံဝုတောသာဓု
 အဓိပ္ပာယ် ၁၇၁၈၂၃၃
 ၂၅၁၁၃၆၁
 မနသော-ဖြစ်ပေါ်လာသော
 စိတ်ကို ၂၆၁၇၂၉၀

[မ]

မနာပသဝနာ-နှစ်သက်ဖွယ်
 အာရုံတို့သို့
 စီးကုန်သော ၂၄၁၂၃၃၉
 မနုဇဿ-သတ္တဝါ
 အားလုံးအား ၂၄၁၁၃၃၄
 မနုဿပဋိလာသော-လူအဖြစ်
 ရခြင်းသည် မနုဿ ပဋိလာ
 ဘောက်စွောအဓိပ္ပာယ်
 ၁၄၁၃၁၈၂
 မနုဿာ-လူတို့သည် ၁၄၁၆၁၈၈
 မနုဿေသု-လူတို့တွင် ၆၁၀၀၁၈၅
 ၂၃၁၁၃၂၁
 မနော-စိတ်သည် ၉၁၁၂၁၆
 ၂၁၅၁၄၀၀-၃၁၁
 မနောပကောပံ-မနောဒုစရိုက်
 သုံးပါးကို မနောမကောပ
 အရ ၁၇၁၈၂၃၃
 မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ-စိတ်သာလျှင်
 ရွေးသွားရှိကုန်၏၊ (ဝါ.)
 စိတ်ဟူသော ခေါင်းဆောင်
 ရှိကုန်၏ မန အရ မနော
 ပုဗ္ဗင်္ဂမ-အရ ၁၁၁၁၁/၁၂၂၂
 မနောမယာ-စိတ်ဖြင့် ပြီးကုန်၏
 (ဝါ.)စိတ်ကြောင့်
 ဖြစ်ကုန်၏ မနောမယ
 အဓိပ္ပာယ် ၁၁၁၁၁/၁၂၂၂
 မနောရမံ-နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ်
 ရှိသော ၄၁၁၂၅၈
 မနောသေဋ္ဌာ-စိတ်သာလျှင်
 အကြီးအမှူးရှိကုန်၏၊
 မနောသေဋ္ဌာအဓိပ္ပာယ် ၁၁၁၁၁
 ၁၂၂၂

[မ]

မန္တဘာဏီ-ပညာဖြင့် ဆင်ခြင်
 ပြောဆိုလေ့ရှိ၏၊ မန္တ၊
 မန္တဘာဏီ-အရ ၂၅၊ ၃၊ ၃၆၃
 မန္တ-စာပေကျမ်းဂန် အတတ်
 ပညာတို့သည် ၁၈၊ ၄၊ ၂၄၁
 မန္တ-အနည်းငယ်သော မကောင်း
 မှုသည် ၉၊ ၅၊ ၁၂၁/၉၊ ၆၊ ၁၂၂
 မန္တော-အနိစ္စ အစရှိသော
 လက္ခဏာတို့ကို နှလုံးမသင်း
 နိုင်သောကြောင့် ညံ့ဖျင်း
 သော ပညာရှိသည်
 ဖြစ်၍ ၂၃၊ ၄၊ ၃၂၅
 မမ-ငါ၏ ၁၁၊ ၈၊ ၁၅၃-၁၅၄
 မမာယိတံ-ငါ၊ ငါ၏ဥစ္စာဟု
 စွဲလမ်းမှုသည် ၂၅၊ ၆၊ ၃၆၇
 မမေဝ-ငါ့ကိုသာလျှင် ၅၊ ၁၄၊ ၇၄
 မယံ-ငါတို့သည် ၁၅၊ ၁၊ ၁၉၇-၁၉၈
 ၁၉၉/၁၅၊ ၈၊ ၂၀၀/၁၅၊ ၆
 မယာ-ငါသည် ၁၁၊ ၈၊ ၁၅၃-၁၅၄
 ၂၀၊ ၁၊ ၁၅၇
 မရဏန္တဟိ-သေခြင်းလျှင်
 အဆုံးရှိ၏ ၁၁၊ ၃၊ ၁၄၈
 မရိစိကံ-တံလှုပ်ကို၊ တံလှုပ်နှင့်
 တူပုံ ၁၃၊ ၃၊ ၁၇၀
 မရိစိဓမ္မံ-တံလှုပ်သဘော
 ရှိသည်ကို၊ မရိစိဓမ္မံ
 အဓိပ္ပာယ် ၄၊ ၂၊ ၄၆
 မလံ-သံချေးသည် ၁၈၊ ၃၊ ၂၄၀
 -ရဂူ သော အညစ်
 အကြေးကို ၁၈၊ ၂၊ ၂၃၀
 ၂၆၊ ၆၊ ၃၈၈

[မ]

မလံ-အညစ်အကြေး မည်၏၊
 ပျက်စီးကြောင်း အညစ်
 အကြေး မည်၏ ၁၈၊ ၄၊ ၂၄၁
 ၁၈၊ ၅၊ ၂၄၂
 မလတရံ-အလွန်ကဲဆုံး
 အညစ်အကြေးကို ၁၈၊ ၅၊ ၂၄၃
 မဟဒ္ဒနော-များစွာ ဥစ္စာ
 ရှိသော ၉၊ ၇၊ ၁၂၃
 မဟဉ္ဇသော စ-အစားကြီးသည်
 လည်း၊ မဟဉ္ဇသ-အရ ၂၃၊ ၄၊ ၃၂၅
 မဟပ္ပလံ-အကျိုး
 ကြီးသည် ၂၂၊ ၅၊ ၃၁၂
 ၂၄၊ ၁၊ ၂၊ ၃၅၆/၇၊ ၈၊ ၉
 မဟာ-အားကြီးကုန်
 သော ၂၄၊ ၂၊ ၃၃၉
 မဟာနာဂါ စ-ဆင်ပြောင်ကြီး
 တို့သည်လည်းကောင်း ၂၃၊ ၁၊ ၃၂၂
 မဟာပထေ-လမ်းမကြီး၌ ၄၊ ၁၂၊ ၅၈
 မဟာပညောတိ ဝါ-ကြီးသော
 ပညာရှိသူဟူ၍လည်းကောင်း
 မဟာပည-မည်သူ ၂၄၊ ၈၊ ၃၅၂
 မဟာပုရိသောတိ ဝါ-မြတ်သော
 ယောက်ျားဟူ၍ လည်းကောင်း
 မဟာပုရိသ-မည်သူ ၂၄၊ ၈၊ ၃၅၂
 မဟာဝရာဟောဝ-
 ဝက်ကြီးကဲ့သို့ ၂၃၊ ၄၊ ၃၂၅
 မဟေသိ-သီလက္ခန္ဓ စသည်ကို
 ရှာမှီလေ့ရှိ၏၊ မဟေသိ-
 အရ ၂၆၊ ၃၉၊ ၄၂၃
 မဟောသော-ပြင်းထန်သော
 ရေအလျဉ်သည်၊ ကြီးစွာ
 သော ရေအလျဉ်သည် ၄၊ ၃၊ ၄၇
 ၂၀၊ ၁၊ ၁၂၇

[၈]

မာ အနုယုဇ္ဇေထ-အားမထုတ်
 ကြကုန်လင့် ၂၁၄၂၇
 မာ အဝေါ စ-မဆိုလင့် ၁၀၁၄၁၃၃
 မာ အာပါဒိ-မရောက်
 စေလင့် ၁၉၁၀၁၂၇၂
 မာ ဥပစ္စဂါ-မလွန်ပါ
 စေလင့် ၂၂၁၇၂၃၁၅
 မာ ကန္တိ-မငိုလင့် ၂၅၁၇၂၃၁
 မာ ဂိလိ-မမျိုလင့် ၂၅၁၇၂၃၁
 မာ ဆိန္ဒထ-မခုတ်ဖြတ်
 ကြနင့် ၂၀၁၈၂၈၃
 မာတဂေါ နာဂေါ-မာတဂ်
 ဆင်မင်းသည်, မာတဂ်
 ရညေဝ နာဂေါ
 အဓိပ္ပာယ် ၂၃၁၇၂၃၉-၃၃၀
 မာတရံ-အမိနှင့်တူသော
 တဏှာကိုလည်းကောင်း,
 မာတရံ-အရ ၂၁၁၄၂၉၄-၂၉၅
 မာတရိ-အမိ၌ ၂၀၁၈၂၈၃
 မာတာ-မိခင်သည် ၃၁၉၁၄၃
 မာနံ-မာနကို, မာန-အရ ၁၇၁၁၂၂၁
 မာနော စ-မာနမာနသည်
 လည်းကောင်း,
 မာန-အရ ၅၁၄၁၇၄
 မာနုသကံ-လှည့်ဖြစ်၏ ၂၆၁၃၅၁၄၁၈
 မာနုသေ-အခြားသော
 ရန်သူစစ်သားတို့ကို ၈၁၃၁၀၃
 မာနော စ-မာနထောင်လွှား
 ခြင်းသည်လည်းကောင်း
 ၁၁၁၅၁၅၀/၂၆၁၂၄၁၄၀၇
 မာ ပမာဒေါ-ကာယကံ စသော
 အမှုတို့၌ မမေ့
 မလျော့လင့် ၂၅၁၇၂၃၁

[၈]

မာ ဘဠိ-မဖျက်ဆီး
 စေလင့် ၂၄၁၁၃၃၇
 မာရံ-ကိလေသာမာရ်ကို,
 မာရ်မင်းကို ၃၁၆၁၄၀
 ၁၃၁၈၁၇၅
 မာ ရဇေယျ-ကိလေသာမာရ်
 ကိုယ်တွင်းရန်ကို, မာရဇေယျ
 အရ ၃၁၁၃၄
 မာ ရန္တယု-မညှဉ်းဆဲစေ
 ကုန်လင့် ၁၈၁၇၂၄၈
 -မာရ်မင်း၏ အနှောင်
 အဖွဲ့ကို, မာရဗန္ဓန-အရ ၂၄၁၇၂၃၅၀
 မာရဗန္ဓနာ-မာရ်မင်းအနှောင်
 အဖွဲ့မှ ၁၀၁၁၂၇၆
 -မာရ်၏အနှောင်
 အဖွဲ့ ဟူသော တေဘူမက
 ဝဋ်ဆင်းရဲမှ, မာရဗန္ဓနာ-
 အရ ၃၁၄၁၃၇
 မာ ရမေဿ-မမေ့လျော်
 စေလင့် ၂၅၁၇၂၃၁
 မာရဿ-မာရ်နတ်၏ ၄၁၂၁၄၆
 -မာရ်မင်းကို ၂၀၁၁၂၇၄
 မာရော-ကိလေသာမာရ်
 စသော မာရ်သုံးပါးသည်,
 မာရ- အရ ၂၄၁၁၃၃၇
 -အားကြီးသော
 ကိလေသာမာရ်
 ကိုယ်တွင်းရန်သည် ၁၁၆၁၇
 -အားနည်းသော
 ကိလေသာမာရ်
 ကိုယ်တွင်းရန်သည် ၁၁၆၁၈
 -မာရ်နတ်သည် ၈၁၄၁၀၅
 ၄၁၁၁၅၇

[မ]

မာလာဂုဏော-ပန်းကိုး
တို့ကို ၄၁၈၂၃
မာလုဝါ-မာလော
နွယ်သည် ၁၂၆၁၆၂
မာလုဝါဝိယ-မာလောနွယ်
ကဲ့သို့ ၂၄၁၁၃၃၄
မာသမာဂဉ္စိ-မပေါင်းနှင့် ၁၆၁၁၂၁၀
မာသေ မာသေ-လတိုင်း
လတိုင်း ၈၂၁၁၀၆
၅၁၁၁၇၀
မာဝ မညေထ-မထိမဲ့မြင်
မအောက်မေ့ရာ ၉၂၁၁၂၁
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-မှားသော
အယူကို ၁၃၁၁၁၆၇
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသမာဒါနာ-မှားသော
အယူရှိကုန်သော ၂၂၁၈၃၁၆
၂၂၁၉၃၁၈
မိစ္ဆာပဏိဟိတံ-အကုသိုလ်
ကမ္မပထတို့၌ မကောင်း
သဖြင့် ထားအပ်သော ၃၁၈၁၄၂
မိစ္ဆာသကပ္ပဂေါစရာ-မှားသော
ကြံစည်မှုလျှင် အာရုံရှိကြ
ကုန်သည်ဖြစ်၍၊ သကပ္ပ-
အရ ၁၈၁၁၁
မိတဘာဏိမ္ပ-နှိုင်းချိန်၍
ပြောသော သူကိုလည်း၊
မိတဘာဏိ နိန္ဒနီ-
အဓိပ္ပာယ် ၁၇၁၇၂၂၇
မိတ္တေ-မိတ်ဆွေတို့ကို၊
မိတ္တ-အရ ၆၃၁၇၈
၂၅၁၇၃၇၆
မိဒ္ဓိ စ-ထိနမိဒ္ဓ နှိပ်စက်ခံရ
သည်လည်း ၂၃၁၄၃၂၅

[မ]

မုခသံယတော-နှုတ်ကို
စောင့်စည်း၏ မုခသံ-
ယတော အဓိပ္ပာယ် ၂၅၁၃၃၆၃
မုစ္စိတော-လွတ်၍ ၂၃၁၁၃၂၀
မုစ္စေယျ-လွတ်ရာ၏ ၉၁၁၁၁၂၇
မုဉ္ဇ-တဏှာကိုစွန့်လော့ ၂၄၁၆၃၄၈

မုဉ္ဇတိ-လွတ်၏(ဝါ)အမျက်
ထွက်၏ ၂၆၁၇၃၈၉
မုတ္တော-အိမ်ရာထောင်မှ
ဟူသော အနှောင်အဖွဲ့မှ
လွတ်ပြီးလျက် ၂၄၁၃၃၄၄
မုတ္တော-လွတ်သော ၁၃၁၅၁၇၂
၁၃၁၆၁၇၃
၂၆၁၁၂၃၈၂
မုဒ္ဒံ-ပညာဟူသောဦးထိပ်ကို၊
မုဒ္ဒံ- အရ ၅၁၁၃၁၇၂
မုနာတိ-သိ၏ ၁၉၁၈၂၆၉
မုနိ-အာဇာနည်ကွယ်ဉာဏ်ဖြင့်
သိခြင်းသို့ရောက်သော
ကြောင့် မုနိလည်း
မည်၏ ၂၆၁၄၀၁၄၂၄
-ရဟန်းသည်၊ မုနိ-အရ ၄၁၅၁၄၉
-မုနိဟူ၍ ၁၉၁၈၂၆၉
-ရဟန်းမည်သည်
ရဟန်းမည်၏ ၂၉၁၈၂၆၈-၂၆၉
မုသာဝါဒဉ္စ-မဟုတ်မမှန်သော
စကားကိုလည်း ၁၈၁၇၂၄၆
မုသာဝါဒိဿ-မုသားစကားကို
ဆိုလေ့ရှိသော ၁၃၁၉၁၇၆
မုဟုတ္တမပိ-တဏှာမျှ ၅၁၆၆၅
၈၂၁၁၀၆
၈၆၁၁၀၇

[မ]

မူငူပေါ-တောဝသော	
သောဝသော	၁၉၁၈၂၆၈
မူလံ-အမြစ်အရင်းကို	၂၄၁၁၂၃၇
-အခြေအမြစ်ကို	
မူလ-အရ	၁၈၁၇၂၄၇
-တဏှာနွယ်မြစ်ကို	
မူလံ ပညာယ ဆိန္ဒထ	
အဓိပ္ပာယ်	၂၄၁၂၃၄၀
မူလသစ္စံ-အမြစ်ပါ	
ဖြတ်အပ်၏	၁၈၁၈၂၅၀
	၁၉၁၅၂၆၃
မူလေ-ငါးဖြာသော	
ရေသောက်မြစ်ကို	
မူလ-အရ	၂၄၁၂၃၃၈
မေ-ငါ၏	၁၁၃၃/၁၁၃၄
-ငါသည်	၁၁၂၁၁၇
	၁၁၃၁၁၈
-ငါအား	၅၁၃၆၂
မေတ္တာဝိဟာရီ-မေတ္တာတရားကို	
ပွားလေ့ရှိသော, မေတ္တာ-	
ဝိဟာရီ မည်သူ	၂၅၁၇၃၆၈
မေဂေါ-ခိုက်ရန်ငြင်းခုံမှု	
တို့သည်	၁၁၅၁၆
မေဓာဝိ-ဓမ္မောဇ ပညာနှင့်	
ပြည့်စုံသော	၁၇၁၇၂၂၉
-ပညာရှိကို	၆၁၁၇၆
	၁၉၁၁၂၅၇
မေဓာဝိ-ပညာရှိသည်	
မေဓာဝိ-အရ	၂၁၃၁၂၅
	၁၈၁၂၂၃၉
မောက္ခန္တိ-လွတ်ကုန်လတ္တံ့	၃၁၄၁၃၇
မောဃဇဏ္ဍောတိ-အကျိုးမဲ့	
ရင့်ရော်မှုဟု	၁၉၁၄၂၆၀

[မ]

မောဒတိ-ဝမ်းမြောက်ရ၏	၁၁၁၁၁၆
မောနေန-ဆိတ်ဆိတ်နေကာ	
မျှဖြင့်, မောန-အရ	၁၉၁၈၂၆၈
မောဟဉ္ဇ-မောဟကို	
လည်းကောင်း	၁၁၁၄၂၀
မောဟဒေါသာ-မောဟသည်	
ဖျက်ဆီး၏	၂၄၁၁၂၃၅၈
မောဟသမံ-မောဟနှင့်	
တူသော, မောဟသမံ	
နတ္ထိဇာလံ အဓိပ္ပာယ်	၁၈၁၉၂၅၁

[ယ]

ယံ-အကြင်ကျွန်းကို	၂၁၃၁၂၅
-အကြင်ကံကို	၅၁၈၆၇
	၅၁၉၆၈
-အကြင်စကားကို	၈၁၁၁၀၀
-အကြင်အမှုသည်	၁၂၁၇၁၆၃
-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်ကို	၂၄၁၁၃၃၅
ယံ ကမ္မံ-အကြင်ကံသည်	၅၁၇၆၆
-အကြင်အမှုကို	၂၂၁၅၁၃၃
ယံ ကိစ္စံ-အကြင်ပြုသင့်ပြုထိုက်	
သော အမှုသည်, ကိစ္စံ အရ	
	၂၁၃၁၂၉၂
ယံ ကိစ္ဆိ-အလုံးစုံသော တစုံတခု	
သော	၈၁၇၁၁၈
	၂၂၁၅၁၃၁
ယံ ဒါရုဇပဗ္ဗဇံ-သစ်သားဖြင့်	
လည်းကောင်း မြက်လျှော်	
ဖြင့်လည်းကောင်း ပြုလုပ်	
သော အကြင်ထိတ်တုံး	
ကြိုးစသော အနှောင်အဖွဲ့	
သည်လည်းကောင်း, ဒါရုဇ	
ပဗ္ဗဇ အရ	၂၄၁၄၃၄၅

[ယ]

ယံ ပသေ-အကြင်ရှုရာ၏ ၆၁၁၇၆
 ယံ ဗဒ္ဒနံ-အကြင် သံခြေချင်း
 စသော အနှောင်အဖွဲ့သည်
 လည်းကောင်း ၂၄၄၁၃၄၅
 ယံ ဗြဟ္မစရိယံ- အကြင်ရဟန်း
 အကျင့်သည်လည်းကောင်း
 ၂၂၁၅၁၃၁၂
 ယံ ယံ ပဒေသံ-အကြင်အကြင်
 အရပ်သို့ ၂၁၁၇၁၃၀၃
 ယံ ရဋ္ဌပိဏ္ဍိ-တိုင်းသူပြည်သား
 တို့၏ သဒ္ဓါကြည်ဖြူ လှူ
 အပ်သော အကြင်ဆွမ်းကို
 ၂၂၁၃၁၃၀၈
 ယံ ဝတံ-အကြင် အကျင့်သည်
 လည်းကောင်း ၂၂၁၅၁၃၁၂
 ယံ ဟုတံ-အကြင် တက္ကတန်း
 တို့အား ပူဇော်ခြင်းသည်
 ၈၁၅၁၀၆
 -အကြင် မီးကိုပူဇော်ခြင်း
 သည် ၈၆၁၀၇
 ယဇေထ-ပူဇော်ရာ၏ ၈၁၅ ၁၀၆
 ယတော ယတော-အကြင်
 အကြင် နှစ်သက်သူအချိန်
 နှစ်သက်ရာ ကမ္မဋ္ဌာန်းဟူ
 သောအခြင်းအရာအားဖြင့်
 ၂၅၁၇၁၃၇၄
 -အကြင် အကြင်ငတ္ထုမှ
 ၂၆၁၇၁၃၉၀
 ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာ
 အားဖြင့် ၁၂၆၁၀၆၂/၂၃၁၂၁၃၂၃
 ယထာပသာဒနံ-ထေရမဇ္ဈိမ နဝ
 တို့တွင်တပါးပါး၌ကြည်ညို
 သည်အားလျော်စွာ ၁၈၁၈၂၄၉

[ယ]

ယထာဘူတံ-ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ
 ၁၅၁၅၂၀၃
 ယထာသဒ္ဓံ-အညံ့ အကောင်း
 တို့တွင် တခုခုကိုသဒ္ဓါသည့်
 အလျောက် ၁၈၁၈၂၄၉
 ယထာသုခံ- ချမ်းသာသည့်
 အလျောက် ၂၃၁၅၁၃၂၆
 ယတ္ထ-အကြင်တော၌ ၇၁၀၁၉၉
 -အကြင်ခန္ဓာငါးပါးတည်း
 ဟူသောလောက၌ ၁၃၁၄၁၇၁
 -အကြင်မြို့၌ ၁၀၁၅၁၅၀
 -အကြင်တခုခုသော
 အရပ်၌ ၇၁၉၁၉၈
 ၉၁၁၁၁၂၇
 ယတ္ထကာမံ-အလိုရှိတိုင်း ၂၃၁၅၁၃၂၆
 ယတ္ထကာမနိပါတိနံ- အလိုရှိရာ
 အာရုံ၌ ကျရောက်လေ့
 ရှိသော ၂၃၁၃၁၃၆
 ယတ္ထကာမနိပါတိနော- အလို
 ရှိရာအာရုံ၌ကျလေ့ရှိသော၊
 ယတ္ထကာမနိပါတိနော
 အဓိပ္ပာယ် ၃၁၂၁၃၅
 ယဒါ-အကြင်အခါ၌ ၂၁၅၂၈
 ၂၀၁၄၁၂၇၉
 ယဒါ စ-အကြင် အခါ၌ကား
 ၅၁၀၁၆၉
 ယဒိ အနိသေဓော-အကယ်၍
 မတားမြစ်နိုင်ငြားအံ့ ၂၆၁၇၁၃၉၀
 ယဒိဝါ-ထိုမှတပါး ပဇ္ဇေကဗုဒ္ဓါ
 တို့ကိုလည်းကောင်း ၁၄၁၉၁၉၅
 ယန္တံ ကယ်ရာ-အကြင် ပျက်စီး
 အောင်ယခုဘဝတွင်သာပြု
 နိုင်ရာ၏ ၃၁၈၁၄၂

[ယ]

ယန္တိ-ရောက်ကုန်၏သွား
 ကုန်၏ ၁၃၊၈၊၁၇၅
 ၁၄၊၆၊၁၈၈

ယမပုရိသပိ စ-သေမင်း
 တမန်တို့သည်လည်း ယမ
 ပုရိသ အရ ၁၈၊၁၊၂၃၅

ယမလောကဉ္စ-အပါယ်
 လေးပါး တည်းဟူသော
 ယမလောကကိုလည်းကောင်း
 ယမလောက-အရ ၄၊၁၊၄၄-၄၅

ယမဿ-သေမင်း၏ ၁၈၊၁၊၂၃၇

ယမာမသေ-သေကြ ရလိမ့်
 မည်ဟု ၁၊၅၊၆

ယမ္မာ-အကြင်ဆရာထံမှ ၂၆၊၉၊၃၉၂

ယသော-အခြံအရံ အကျော်
 အစောသည်၊ ယသအရ ၂၊၂၊၂၄

ယသော ဘောဂသမပ္ပိတော-
 အခြံအရံ စည်းစိမ်ဥစ္စာနှင့်
 လည်းပြည့်စုံသောသူ
 သည်၊ ယသ ဘောဂ အရ
 ၂၊၁၊၇၊၃၀၃

ယဿ-အကြင်ကံ၏ ၅၊၈၊၆၇
 ၅၊၉၊၆၈

-အကြင်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏
 ၇၊၅၊၉၄

-အကြင် မြတ်စွာဘုရား
 သည်(ဝါ)အား ၁၄၊၁၊၁၇၉-၁၈၀

-အကြင်ကိုယ်၏ ၁၁၊၂၊၂၄၇

-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား ၂၄၊၂၊၃၃၉

-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏
 သန္တာန်မှ ၂၆၊၂၄၊၄၀၇

[ယ]

ယဿ-အကြင်သူသည် ၁၃၊၆၊၁၇၃
 ၁၈၊၈၊၂၅၀
 ၁၉၊၅၊၂၆၃

ယာ အပေက္ခာ-အကြင်ငဲ့ကွက်မှု
 တဏှာသည် ၂၄၊၄၊၃၄၅

ယာအယံ ပဇာ-အကြင်သတ္တဝါ
 သည် ၈၊၄၊၁၀၄

ယာ ဣန္ဒြိယဂုတ္တိ စ- အကြင်
 ဣန္ဒြေကိုစောင့်ထိန်းမှုသည်
 လည်းကောင်း ၂၁၊၅၊၇၊၃၇၅

ယာစိတော-တောင်းလာသည်
 ရှိသော် ၁၇၊၄၊၂၂၄

ယာတိ ဣဝ-သွားသကဲ့သို့
 ယာတိ သွား၏ ၂၊၆၊၂၉

ယာ တုဋ္ဌိ-အကြင် ရောင့်ရဲခြင်း
 သည် ၂၃၊၈၊၃၃၁

ယာနိ ဟတ္ထိယာနာဒိဟိ-
 အကြင်ဆင်ယာဉ်မြင်းယာဉ်
 စသောယာဉ်တို့သည် ၂၃၊၂၊၃၂၃

ယာ ပဇာ-အကြင် သတ္တဝါ
 သည် ၆၊၁၀၊၈၅

ယာယ-အကြင် စကားဖြင့်
 ၂၆၊၂၅၊၄၀၈

ယာတိ-သွားရ၏ ၂၊၁၊၄၊၂၉၄-၂၉၅

ယာဝ-အကြင် မျှလောက်
 (ကာလပတ်လုံး) ၅၊၁၀၊၆၉
 ၂၀၊၈၊၂၈၄

ယာဝ ဇရာ-ငယ်ရွယ်သည်မှ
 အိုသည်ကျအောင် ၂၃၊၈၊၃၃၃

ယာဝ ဇီဝမ္ပိ-အသက် ရှည်သမျှ
 ကာလပတ်လုံး ၅၊၅၊၆၄

[ယ]

ယာဝတာ-အကြင် မျှလောက်
သင်ကြားခြင်း နုတ်တက်
ဆောင်ခြင်း ပို့ချခြင်းစ
သည်ဖြင့် ၁၉၁၂၂၉
-အကြင်မျှလောက်သော
အကြောင်းဖြင့် ၁၉၂၂၅၈
-အကြင်မျှလောက် ၁၉၂၂၆၆
ယာဝဒေဝ-အကြင်မျှ
လောက် ၅၁၃၂၂
ယာဝန္တာ-အကြင်မျှလောက်
သော သူတို့သည် ၂၄၁၂၃၇
ယာ သန္တုဋ္ဌိ စ-အကြင်အာဇီဝ
နှင့်ပစ္စယသန္တုဋ္ဌိသိတနစ်ပါး
၌ရောင်ရဲမှုသည်လည်း
ကောင်း ၂၅၂၃၇၅
ယိဋ္ဌဝါ-ယဇ်ကြီးကိုလည်း
ကောင်း၊ ယိဋ္ဌ-အရ ၈၂၁၀၈
ယုဉ္ဇ-ယုဉ္ဇန္တော-လုံ့ လပြု
လျက် ၁၆၁၂၀၉
ယုဉ္ဇတိ-လုံ့ လကြိုးကုတ်အား
ထုတ်၏ ၂၅၁၂၃၈၂
ယုဝါ-ပျိုမျှစ်နုထွား
သည် ၂၀၅၂၈၀
ယေ-အကြင်ပညာရှိတို့
သည် ၁၅၆
-အကြင်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့
သည် ၇၂၃၉၂
-အကြင်သူတို့သည် ၁၃၃
၂၁၂၂၁/၃၄၂၃
ယေ ဇနာ-အကြင်လူတို့
သည် ၆၁၀၁၈၅
ဇယ ဇိရာ-အကြင်ပညာရှိတို့
သည် ၁၄၂၁၈၁

ဓမ္မပဒ ၃၆-ဗ-ဇ-ဆ-စ

[ယ]

ယေန-အကြင်သူသည် ၂၂၅၂၃၁
-အကြင်အကြောင်း
ဖြင့် ၂၃၅၂၃၆
-အကြင် အကြောင်း
ကြောင့် ၁၉၁၁၂၅၆၊
၁၉၁၉၂၇၀
ယေနရာ-အကြင်လူတို့
သည် ၂၄၂၂၃၄၁
ယေ မုနယော-အကြင်အသေကွ
ခေါ်တွင် ရဟန္တာအရှင်တို့
သည်၊ မုနယော-အရ ၁၇၅၂၂၅
ယေသံ-အကြင်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်
တို့အား ၇၂၃၉၂
-အကြင်ဘုရားတပည့်
သားတို့အား ၂၁၅၂၆၆-
၂၉၇-၂၉၈-၃၀၁
-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့
သည် ၆၁၁၁၈၉
၂၁၃၂၉၃
ယေ သတ္တာ-အကြင်သတ္တဝါတို့
သည် ၂၄၅၂၃၄၇
ယေသံနော-အကြင်ငါတို့
၏ ၁၅၂၂၀၀
ယော-အကြင်စစ်သား
သည် ၈၃၁၀၃
-အကြင်သူမိုက်သည် ၉၁၁၂၅
-အကြင်သူသည် ၆၂၇၇
၁၀၃၁၃၃
၂၄၂၃၄၄
ယောဂံ-အစီးအပွားကို
မာနုသကံယောဂံ ဒိဗ္ဗယောဂံ
၌ယောဂ-အရ ၂၆၂၅၄၁၈

[ယ]

ယောဂက္ခေမံ-ယောဂလေးပါး
 ၏ကုန်ရာဖြစ်သော၊
 ယောဂက္ခေမ-မည်ပုံ ၂၁၁၂၃
 ယောဂသ္မိ-သင့်သောအား
 ဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်း၌၊
 ယောဂ-အဓိပ္ပာယ် ၁၆၁၁၂၀၉
 ယောဂါ-ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ၌
 သင့်သောအားဖြင့်နှလုံး
 သွင်းခြင်းကြောင့်၊
 ယောဂ-အရ ၂၀၁၇၁၂၀၂
 ယော စ-အကြင်သာသနာ့သူရဲ
 ကောင်းသည် ၈၂၁၁၀၃
 -အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်
 ကား ၁၁၇၁၁၀
 ၈၉၁၁၀၀
 ၂၄၁၁၃၃၆
 ယော စ ဂန္ဓော-အကြင်အနံ့
 သည် ၄၁၁၀၁၅၆
 ယောဇနံ-တယူဇနာမျှခရီး
 သည်၊ ယော ဇန-အရ ၅၁၁၆၀
 ယော ဇန္တု-အကြင်သတ္တဝါ
 သည် ၈၆၁၁၀၇
 ယောဓေထ-တိုက်ခိုက်ရာ၏၊
 ယောဓေထ မာရံ ပညာဝုဓေန
 အဓိပ္ပာယ် ၃၁၆၁၄၀
 ယော နရော-အကြင်သူ
 သည် ၁၁၁၄၁၉
 ၇၁၈၉၇
 ယောနိဇံ-ပုဏ္ဏားမျိုး၌ဖြစ်
 သော၊ ယောနိဇ-
 အရ ၂၆၁၃၁၃၉၆
 ယောနိသော-အသင့်အတင့်
 နှလုံးသွင်းခြင်းဖြင့် ၂၃၁၅၁၃၂၆

[ယ]

ယော ပဏ္ဍိတော-အကြင်ပညာ
 ရှိသည် ၁၉၁၁-၂၅၆
 ၁၉၁၈၂၆၈
 ယောဗ္ဗနေ-ငယ်ရွယ်ချိန်
 ၌ ၁၁၁၉၁၅၅-၁၅၆
 ယော ပုဂ္ဂလော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်
 သည် ၁၁၁၁/၁၁၇၁၉
 ယော ဗာလော-အကြင်မိုက်
 သောသူသည် ၅၁၄၁၆၃
 ၅၁၁၁၇၀
 ယော ဘိက္ခု-အကြင်ရဟန်း
 သည် ၅၁၁၄၁၇၃
 ယောဝါ-အကြင်သူသည်
 လည်း ၂၂၁၁၃၀၆
 ယော သံဝရော စ-အကြင်
 စောင့်စည်းမှုသည်လည်း
 ကောင်း ၂၅၁၇၁၃၇၅
 ယောယံတက္ကရစန္ဒနံ-အကြင်
 တောင်ဇလပ်စန္ဒကူးပန်း
 တို့၏အနံ့သည် ၄၁၁၀၁၅၆

[ရ]

ရက္ခတိ-စောင့်ရှောက်၏ ၂၁၇၁၂၆
 ရက္ခတော-စောင့်ရှောက်သူ
 ၏ ၁၈၁၄၁၂၄၁
 ရက္ခေယျ-စောင့်ရှောက်ရာ၏
 ၁၂၁၁၁၅၇
 ၁၇၁၈၂၁၃
 ရက္ခေ-မပျက်စီးအောင်
 စောင့်ရှောက်ရာ၏ ၃၁၆၁၄၀
 ရက္ခေထ-စောင့်ရှောက်ရာ၏ ၃၁၃၁၃၆
 ရဇံ-ကိလေသာမြှူကို ၂၂၁၅၁၃၁၃
 ရဇတဿ-ရွှေ၏ ၁၈၁၂၁၃၉

[၇]

ရဇော-မြို့မုန်သည် ၉၊ ၉၊ ၁၂၅
ရဇောဇလုံ-မြို့မုန်အလိမ်း
လိမ်းကပ်စေလျက်ကျင့်
ခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း
၁၀၊ ၈၊ ၁၄၁

ရဋ္ဌ- တိုင်းပြည်နှင့်တူသော
အာယတန တဆယ့်နှစ်ပါးကို
လည်းကောင်း ၂၊ ၁၄၊ ၂၉၄
-တိုင်းပြည်ကို ၂၊ ၁၄၊ ၂၉၉
ရတာ-မွေ့လျော်ကြ
ကုန်လျက် ၂၊ ၁၊ ၂၂
-မွေ့လျော်ရကုန်၏ ၆၊ ၁၁၊ ၈၉၊
၁၄၊ ၂၊ ၁၈၂

ရတိ- မွေ့လျော်ခြင်းကို ၁၄၊ ၅၊ ၁၈၇
ရတိ- ၈- ကာမဂုဏ်၌ မွေ့
လျော်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊
ရတိ- အရ ၂၆၊ ၃၆၊ ၄၁၉
ရတိ- ၈- မွေ့လျော် ပျော်ပါးရ
ခြင်းသည်လည်း ၂၂၊ ၄၊ ၃၁၀
ရတိယာ- ကာမဂုဏ်၌ မွေ့
လျော်မှုကြောင့် (မှ)
ရတိ- အရ ၁၆၊ ၄၊ ၂၁၄

ရတော-မွေ့လျော်သော ၂၊ ၁၅၊ ၃၀၀-
၃၀၁
-မွေ့လျော်၏ ၂၄၊ ၇၊ ၃၅၀
ရတ္တိ-ညအခါ၌ ၂၊ ၁၊ ၈၊ ၃၀၄
-ညအခါ၌သာလျှင်၊
ရတ္တိမာဘာတိ စန္ဒိမာ-
အဓိပ္ပာယ် ၂၆၊ ၅၊ ၃၈၇
ရတ္တိ-ဝါ- ညအခါ၌လည်း
ကောင်း ၁၈၊ ၈၊ ၂၄၉
ရတ္တိ-ညတာသည်၊
ရတ္တိ-အရ ၅၊ ၁၊ ၆၀

[၇]

ရတ္တာ ၈- ည၌လည်းကောင်း
၂၊ ၁၅၊ ၂၉၆-၂၉၇-၂၉၈-၂၉၉-၃၀၁
ရထ-ရထားကို ၁၇၊ ၂၊ ၂၂၂
ရမဏီယာနိ-မွေ့လျော်ဖွယ်
ရှိကုန်၏ ၇၊ ၁၀၊ ၉၉
ရမတိ-မွေ့လျော်၏ ၉၊ ၁၊ ၁၁၆
၆၊ ၄၊ ၇၉

ရမိတော-မွေ့လျော်သည် ၂၊ ၁၊ ၉၊ ၃၀၅
ရမိဿန္တိ-မွေ့လျော်ကုန်လတ္တံ့၊
၇၊ ၁၀၊ ၉၉

ရသံ-ပန်းဝတ်ရည်ကို ၄၊ ၅၊ ၄၉
ရသံ ၈-အရသာကိုလည်း
ကောင်း ၁၅၊ ၇၊ ၂၀၅

ရသ္မိဂ္ဂါဟော နာမ-ရထားကြီး
ကိုကိုင်သော သူမည်သည်၊
ရသ္မိဂ္ဂါဟ-အဓိပ္ပာယ် ၁၇၊ ၂၊ ၂၂၂
ရသ္မိ-ဝါ-တို့သည်ဖြစ်စေ ၂၆၊ ၂၆၊ ၄၇၉
ရဟဒေါ-သမုဒ္ဒရာသည်၊ ရဟဒ-
အဓိပ္ပာယ် ၆၊ ၇၊ ၈၂
-ရေအိုင်သည် ၇၊ ၆၊ ၉၅

ရာဂဉ္စ-ရာဂကိုလည်း
ကောင်း ၁၊ ၁၄၊ ၂၀၊
၂၅၊ ၇၊ ၃၆၉/၂၅၊ ၈၊ ၃၇၇

ရာဂဒေါသာ-ရာဂသည်
ဖျက်ဆီး၏ ၂၄၊ ၁၂၊ ၃၅၆
ရာဂနိဿိတာ-ရာဂနှင့် စပ်
ကုန်သော ၂၄၊ ၂၊ ၃၃၉
ရာဂရတ္တာ-ပြင်းစွာတပ်မက်
ကုန်သည်ဖြစ်၍ ၂၄၊ ၅၊ ၃၄၇
ရာဂသမော-ရာဂနှင့်တူသော၊
၁၈၊ ၉၊ ၂၅၁
ရာဂသမောနတ္ထိ အဂ္ဂိ-အဓိပ္ပာယ်
၁၅၊ ၄၊ ၂၀၂

[၇]

ရာဂေါ-ရာဂသည်၊
 ရာဂ-အရ ၁၉၊ ၁၃-၁၄
 ရာဂေါစ-စွဲမက်မှုရာဂသည်
 လည်းကောင်း ၂၆၊ ၂၃၊ ၄၀၇
 ရာဇတော-မင်းမှ ၁၀၊ ၇၊ ၁၃၈
 ရာဇရထား-မင်း၏ရထား
 တို့သည် ၁၁၊ ၆၊ ၁၅၁
 ရာဇရထူပမံ-မင်းစီးရထားလျှင်
 ဥပမာရှိသော ၁၃၊ ၄၊ ၁၇၁
 ရာဇာ-မင်းသည်၊ ရာဇာဝရဋ္ဌံ
 ဝိဇိတံပဟာယ-အဓိပ္ပာယ်
 ၂၃၊ ၇၊ ၂၂၉/ ၂၃၊ ၁၊ ၃၂၁
 ရာဇာစ-မင်းသည်လည်း ၂၂၊ ၄၊ ၃၁၀
 ရာမဏေယျကံ-မွေ့လျော်
 ဖွယ်ရှိ၏ ၇၊ ၉၊ ၉၈
 ရှက္ခံ-သစ်ပင်ကို၊ ပကတိသစ်
 ပင်ကို ၁၆၊ ၇
 ရှက္ခော-သစ်ပင်သည် ၂၄၊ ၂၊ ၃၃၁
 ရှစ်ရံ-လှပတင့်တယ်
 သော ၄၊ ၇၊ ၅၁၊ ၅၂
 ရှဟတိ ယထာ-ပေါက်ရောက်
 စည်ကားသကဲ့သို့ ၂၃၊ ၂၊ ၃၃၈
 ရောဂနိလံ-အနာရောဂါတို့၏
 တည်ရာဖြစ်၏ ၁၁၊ ၃၊ ၁၄၇
 ရောဒံ-ရောဒန္တော-ငိုကြွေး
 လျက် ၅၊ ၈၊ ၆၇

[၈]

လဇ္ဇန္တိ-ရှက်ကုန်၏ ၂၂၊ ၈၊ ၃၁၆
 လဇ္ဇိတာယေ-ရှက်ဖွယ်ဟုတ်
 သောအင်္ဂါကြီးငယ်၌၊
 လဇ္ဇိတာယေ-အရ ၂၂၊ ၈၊ ၃၁၆

[၈]

လဇာ- တဏှာတည်းဟူသော
 နွယ်သည် ၂၄၊ ၂၊ ၃၄၀
 လဘတိ-ရ၏ ၁၂၊ ၄၊ ၁၆၀
 ၂၅၊ ၇၊ ၃၇၄
 လဘတေ-ရနိုင်၏ ၁၁၊ ၃၊ ၁၃၂
 လဟံ-လျှင်စွာ ၂၅၊ ၇၊ ၃၆၉
 လဟုနော-လျှင်မြန်သော
 သစောရှိသော(ဝါ)အဖြစ်
 အပျက်မြန်သော ၃၊ ၂၊ ၃၅
 လဘံ-လဘ်ကို ၂၅၊ ၅၊ ၃၆၅
 လဘူပနိသာ-လဘ်
 ရကြောင်း အကျင့်သည်၊
 လဘူပနိသာ-အဓိပ္ပာယ်
 ၅၊ ၁၅၊ ၇၅
 လဘော-ရခြင်းသည် ၂၃၊ ၈၊ ၃၃၃
 လုဒ္ဒေန-မုဆိုးသည် ၂၄၊ ၂၊ ၃၄၂-၃၄၃
 လောကံ-ခန္ဓာငါးပါးတည်း
 ဟူသောလောကကို ၁၃၊ ၃၊ ၁၇၀
 လောကဝစုနော-ယခုဘဝကြီး
 ပွားရေးသည် ၁၃၊ ၁၊ ၁၆၇
 လောစာသန္တဝါသေ(ဣမသ္မိံ)-
 ဤဣမအပေါင်း၌ ၁၁၊ ၁၊ ၁၄၆
 လောကသ္မိံ-လောက၌ ၁၀၊ ၁၀၊ ၁၄၃
 လောကေ-ခန္ဓာငါးပါးဟူသော
 လောကတို့ကို ၁၉၊ ၇၊ ၂၆၇
 -လောက၌ ၆၊ ၁၁၊ ၈၉
 ၁၇၊ ၇၊ ၂၂၇
 လောဘော စ-လောဘသည်
 လည်းကောင်း ၁၈၊ ၇၊ ၂၄၈
 လောဟဂုဋ္ဌံ-သံတွေ့ခဲ့ကို ၂၅၊ ၇၊ ၃၇၁

[၀]

ဝစီပကောပံ-ဝစီဒုစရိုက်လေး

ပါးကို

ဝစီပကောပ-အရ ၁၇၁၀၂၃၂

ဝဇ္ဇော-နှားငယ်သည် ၂၀၁၀၂၀၄

ဝဇိရံ-စိန်သည် ၁၂၁၅၁၆၁

ဝဇ္ဇ-အပြစ်ကို ၁၀၁၀၂၅၂

ဝဇ္ဇတော-အပြစ်အား

ဖြင့် ၂၂၁၉၁၃၉

ဝဇ္ဇဉ္ဇ-အပြစ်ရှိသောမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ

ကိုလည်း ၂၂၁၉၁၃၉

ဝဇ္ဇဒဿိနံ-အပြစ်ကို ဖော်ပြ

တတ်သော

ဝဇ္ဇဒဿိနံ-အရ ၆၁၁၇၆

ဝဇ္ဇမတိနော-အပြစ်ဟု အယူ

ရှိကုန်၏ ၂၂၁၉၁၃၁၀

ဝဇ္ဇာနိ-အပြစ်တို့ကို ၁၀၁၀၂၅၂

ဝဇ္ဇေ ၈-အပြစ်ရှိသော မိစ္ဆာ

ဒိဋ္ဌိ၌၊ ဝဇ္ဇ-အရ ၂၂၁၉၁၃၁၀

ဝဇ္ဇတိ-ထိုးပွား၏ ၅၁၁၄၁၇၄

၂၄၁၁၃၃၄-၃၃၅

ဝဇ္ဇန္တိ-တိုးပွားကုန်၏၊ ဝဇ္ဇန္တိ

မံသာနိ-အဓိပ္ပာယ် ၀၁၀၁၀၉

၂၁၃၁၂၉၂/၁၁၇၁၁၅၂

ဝဇ္ဇန္တိယေဝ-ရန်ပွားကုန်သည်

သာလျှင်တည်း ၁၁၄၁၅

ဝဏော-အနာသည် ၉၁၀၁၂၄

ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ ဝါ-အဆင်း

လှပကမ္မာဖြင့် လည်း

ကောင်း ၁၉၁၅၂၆၂

ဝဏ္ဏဝန္တံ-အဆင်းရှိ

သော ၄၁၇၁၅၁-၅၂

ဝဏ္ဏဿ-အဆင်းလှပ

ခြင်း၏ ၁၀၁၄၁၂၄၁

[၀]

ဝဏ္ဏော-အဆင်းလှပခြင်း

လည်းကောင်း ၀၁၀၁၀၉

ဝတ-စင်စစ် ၁၂၁၃၁၅၉

ဝတဝန္တံ-သီလနှင့် စူတင်

အကျင့်လည်းရှိသော

ဝတဝန္တံ-အရ ၁၅၁၀၂၀၀

-စူတင်အကျင့်ရှိသော

ဝတဝန္တံ-အရ ၂၆၁၇၁၄၀၀

ဝတန္တိ-သွားကုန်၏ ၂၄၁၅၁၃၄၇

ဝဒန္တိ-ဟောတော်မူ

ကုန်၏ ၁၄၁၄၁၀၄

ဝဒါမိ-ဟောအံ့ ၂၄၁၁၃၃၇

• ဝဓဗန္ဓု-ပုတ်ခတ်ခြင်းနှောင်

ပွဲခြင်းကိုလည်းကောင်း

ဝဓ-အရ၊ ဗန္ဓု-အရ ၂၆၁၆၁၃၉၉

ဝနံ-တဏှာတည်းဟူသော

တောကို ဝနံ-အရ၊ ဝနံ ဆိန္ဒထ-

အဓိပ္ပာယ် ၂၀၁၀၂၀၃

ဝနဉ္ဇ-တဏှာတည်းဟူသော

တောကြီးကို

လည်းကောင်း ၂၀၁၀၂၀၃

ဝနတော-တဏှာ တည်းဟူသော

တောကြောင့်၊ ဝနတော

ဇာယတေ ဘယံ-အဓိပ္ပာယ်

-ကိလေသာတောသည်

၂၀၁၀၂၀၄

ဝနထဉ္ဇ-တဏှာတည်းဟူသော

တောငယ်ကိုလည်း

ကောင်း ၂၀၁၀၂၀၃

ဝနန္တေ-တော၌

၂၁၉၁၃၀၅

ဝနမုတ္တော-အိမ်ရာထောင်မှ

တဏှာတောမှ လွတ်ပြီးလျက်

ဝနမုတ္တော၌ ဝန-အရ ၂၄၁၃၁၃၄၄

[၀]

ဝနမေဝ- အိမ်ရာထောင်မှုတဏှာ
 တောသို့သာလျှင်၊ ဝနမေဝဌ်
 ဝန-အရ ၂၄၊ ၃၊ ၃၄၄
 ဝနသ္မိ-တောအတွင်း၌
 တော၌ ၂၆၊ ၁၂၊ ၃၉၅
 ၂၄၊ ၁၊ ၃၃၄
 ဝနာဓိမုတ္တော-ဒိဗ္ဗဝိဟာရဟူသော
 အကျင့်တောသို့ သက်ဝင်၏၊
 ဝနာဓိမုတ္တော၌
 ဝန-အရ ၂၄၊ ၃၊ ၃၄၄
 ဝနာနိ စ-တောတို့ကို
 လည်းကောင်း ၁၄၊ ၆၊ ၁၈၈
 ဝန္တကသာဝေါ-စွန့်ပယ်ပြီးသော
 ကိလေသာဖန် ရည်
 ရှိသည် ၁၊ ၇၊ ၁၀
 ဝန္တဒေါသော-ကိလေသာအပြစ်
 ကိုထွေးအန်ပြီးသော ၁၉၊ ၄၊ ၂၆၁
 ဝန္တမလော-မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ကိလေ
 သာကို ပျိုးအန်ပြီး
 သော ၁၉၊ ၅၊ ၂၆၁
 ဝန္တလောကာမိသော-ကာမဂုဏ်
 ကို ထွေးအန်ပြီးသော၊ ဝန္တ-
 လောကာမိသ-အရ ၂၅၊ ၉၊ ၃၇၈
 ဝန္တာသော စ-အလုံးစုံသော
 တဏှာကို ထွေးအန်ပြီးသူ
 သည်လည်း၊
 ဝန္တာသော-အရ ၇၊ ၈၊ ၉၇
 ဝယောပရိပက္ခော-အရွယ်
 ရင့်ရော်မှုကို ၁၉၊ ၄၊ ၂၆၀
 ဝရံ-ကုသိုလ်စသော အမြတ်
 တရားကို ၁၉၊ ၈၊ ၂၆၈
 -မြတ်၏ ၁၃၊ ၁၁၊ ၁၇၈
 ၂၃၊ ၁၊ ၃၂၂

[၀]

ဝရတ္တဉ္စ-တဏှာတည်းဟူသော
 လွန်ကြီးကိုလည်းကောင်း၊
 ဝရတ္တ-အရ ၂၆၊ ၁၅၊ ၃၉၈
 ဝသံ-အလိုကို ၄၊ ၄၊ ၄၈
 ဝသိဿာမိ-နေအံ့ ၂၀၊ ၁၀၊ ၂၈၆
 ဝသံ-မိုးအခါ ၂
 ဝဿသတံ-အနှစ်တရာ
 ပတ်လုံး ၅၊ ၁၁၊ ၇၀
 ၈၊ ၅၊ ၁၀၆/၈၊ ၁၄၊ ၁၁၅
 ဝဿိကာ-မုလေးပန်းပင်
 သည် ၂၅၊ ၈၊ ၃၇၇
 ဝဿိကီ-မြတ်လေးပန်းအနံ့သည်
 လည်းကောင်း ၄၊ ၉၊ ၅၅
 ဝဟတော-ဝန်ကိုဆောင်သော
 နွားလား၏ ၁၊ ၁၊ ၁
 ဝဟန္တိ-ဆောင်ယူသွား
 ကုန်၏ ၂၄၊ ၂၊ ၃၃၉
 ဝါက္ကရဏမတ္တေန ဝါ-ကောင်း
 သောစကားကို ပြောတတ်ကာ
 မျှဖြင့်လည်းကောင်း ၁၉၊ ၅၊ ၂၆၂
 ဝါစာ-ပိဋကတော်၌ ပါဝင်
 သောစကားသည် ၄၊ ၇၊ ၅၁-၅၂
 -စကားသည် ၈၊ ၁၊ ၁၀၀
 ဝါစာ စ-နှုတ်အမှုအရာ
 သည်လည်း ၇၊ ၇၊ ၉၆
 ဝါစာနုရက္ခိ-ဝဇီဒုစရိုက်ကိုရှောင်
 ကြဉ်ခြင်းအားဖြင့် နှုတ်ကို
 အစဉ် စောင့်ရှောက်သည်
 ဖြစ်၍၊ ဝါစာနုရက္ခိ-
 အဓိပ္ပာယ် ၂၀၊ ၆၊ ၂၈၁
 ဝါစာယ-ဝဇီဒုရပြင်၊ နှုတ်ဖြင့်လည်း
 ကောင်း ၂၆၊ ၈၊ ၃၉၁/၁၇၊ ၈၊ ၂၃၂

[၀]

ဝါစာယ-ဝစီဒွါရဖြင့်၊ ဝါစာယ
သံဝရော သာဓု
အဓိပ္ပာယ် ၂၅၊ ၁၊ ၃၆၁
ဝါစာသံယတော-နှုတ်ကို
စောင့်စည်း၏၊ ဝါစာ
သံယတော
အဓိပ္ပာယ် ၂၅၊ ၂၊ ၃၆၂
ဝါဏိဇော-ကုန်သည်
ကြီးသည် ၉၊ ၇၊ ၁၂၃
-မြင်းကုန်သည်
သည် ၂၅၊ ၁၀၊ ၃၈၀
ဝါတိ-လှိုင်သင်း၏ ၄၊ ၁၀၊ ၅၆
ဝါတေန-အရပ်လေးမျက်
နှာမှလာသော
လေကြောင့် ၆၊ ၆၊ ၈၁
ဝါတော-လေမုန်တိုင်းသည် ၁၊ ၆၊ ၇
-လေပြေလေညင်း
သည် ၁၊ ၆၊ ၈
ဝါနရော-မျောက်သည်၊
ဝါနရော ဖလမိစ္ဆံ
ဝနသ္မိ-အဓိပ္ပာယ် ၂၄၊ ၁၊ ၃၃၄
ဝါရယေ ဣဝ-လမ်းမလွဲ
အောင် စောင့်ရှောက်
နိုင်သကဲ့သို့ ဝါရယေ-
တားမြစ်နိုင်၏ ၁၇၊ ၂၊ ၂၂၂
ဝါရိ-ရေသည် ၂၆၊ ၁၈၊ ၄၀၁
ဝါရိဇော-ငါးသည် ၃၊ ၁၊ ၃၄
ဝါသော-ရပ်နားရန်
အခွင့်သည် ၁၈၊ ၁၊ ၂၃၇
ဝိဂတိဇ္ဈေသု-အလိုရမက်
ကင်းသောပုဂ္ဂိုလ်
တို့၌ ၂၄၊ ၁၊ ၂၊ ၃၅၉

[၀]

ဝိစိန္တေတိ-အထူးထူး
အပြားပြား
ကြံစည်၏ ၂၀၊ ၁၀၊ ၂၈၆
ဝိစေသတိ-မိမိညာဏ်ဖြင့်
ရွေးချယ်စိစစ်
သိနိုင်လိမ့်မည်နည်း ၄၊ ၁၊ ၄၄-၄၅
ဝိဇာနတိ-ပညာရှိတို့အား
-တို့၏ ၂၅၊ ၇၊ ၃၇၄/၁၃၊ ၃၊ ၁၇၁
ဝိဇာနာတိ ယထာ-သိသကဲ့သို့၊
ဝိဇာနာတိ-သိနိုင်၏ ၅၊ ၆၊ ၆၅
ဝိဇာနန္တိ-သိကုန်၏ ၁၊ ၅၊ ၆
ဝိဇာနေယျ-သိရာ၏ ၂၆၊ ၉၊ ၃၉၂
ဝိဇိတံ-နိုင်ပြီးသော ၂၃၊ ၇၊ ၃၂၉
ဝိဇိတာဝိနံ-မာရ်သုံးပါးကို
အောင်သော၊
ဝိဇိတာဝိနံ-အရ ၂၆၊ ၃၉၊ ၄၂၃
ဝိဇ္ဇတိ-ရှိ၏ ၁၀၊ ၁၀၊ ၁၄၃
ဝိညာပိနိ-သဘော
အဓိပ္ပာယ်
ပေါ်လွင်စေသော ၂၆၊ ၂၅၊ ၄၀၈
ဝိညာယ-သိ၍ ၁၄၊ ၅၊ ၁၈၆
ဝိည-ပညာရှိသည်
ပညာရှိတို့သည် ၁၇၊ ၇၊ ၂၂၉
၅၊ ၆၊ ၆၅
ဝိတက္ကမထိတဿ-ကာမ
ဝိတက်စသောဝိတက်တို့
နှိပ်စက်အပ်သော ၂၄၊ ၇၊ ၃၄၉
ဝိတက္ကပဿမေ-မိစ္ဆာဝိတက်
ငြိမ်းစေခြင်း၌၊
ဝိတက္ကပဿမ-အရ ၂၄၊ ၇၊ ၃၅၀
ဝိတိဏ္ဏလောကဿ-တမ
လွန်ကိုစွန့်လွှတ်ထား
သော ၁၃၊ ၉၊ ၁၇၆

[၀]

ဝိဒိတာ-သိ၍ ၃၆၂၄၀/၄၂၂၄၆
 ဝိနောဒယေ-ပယ်ဖျောက်
 ရာ၏ ၂၄၂၂၃၄၃
 ဝိပဿတိ-အနိစ္စစသော
 သဘောအားဖြင့်
 ရှုမြင်နိုင်၏ ၁၃၂၁၁၇၄
 ဝိပဿတော-ရှုမှတ်သော ၂၅၇၂၃၇၃
 ဝိပါကံ-အကျိုးကို ၅၂၆၇/၅၂၆၇၆
 ဝိပါတယံ-ဝိပါတယန္တော-
 ပြတ်ကျလျက် ၅၁၃၂၂
 ဝိပုလံ-ကြီးကျယ်ပြန့်ပြော
 သော ၂၂၄၂၇
 -ကြီးကျယ်ပြန့်ပြောသော,
 ဝိပုလသုခ-အရ ၂၁၁၁၂၉၀
 ဝိပုဇဟေယျ-စွန့်ပယ်
 ရာ၏ ၁၇၁၁၂၂၁
 ဝိပုမုဉ္ဇေထ-စွန့်လွှတ်ကြ
 ကုန်လော ၂၅၂၆၃၇၇
 ဝိပုမုတ္တဿ-ကင်းလွတ်
 သော ၁၆၂၂၂၁၂/၁၆၂၃၂၁၃
 ဝိပုသန္တံ-အထူးသဖြင့်
 ကြည်လင်သော
 စိတ်ရှိသော ၂၆၂၃၀၂၄၁၃
 ဝိပုသန္တေန-အထူးကြည်
 လင်သန့်ရှင်းသော
 ဝိပုသန္တ-အဓိပ္ပာယ် ၆၂၄၂၉
 ဝိပုသန္တော-အထူးကြည်
 လင်သည် ၆၂၇၂၂
 ဝိပုသိဒန္တံ-အထူးကြည်လင်
 ကုန်၏၊ ဝိပုသိဒန္တံ
 ပဏ္ဍိတာ၌ ဝိပုသန္တ
 နှင့်ကေန္တဝိသုပ္ပဏ္ဍိလ် ၆၂၇၂၂
 ဝိပုဟာယ-ပယ်ဖျက်၍ ၆၁၁၁၇၇

[၀]

ဝိဘဝါယ စ-ပညာဆုတ်ယုတ်
 ခြင်း၏လည်းကောင်း ၂၀၂၇၂၂၂
 ဝိမလံ-အညစ်အကြေး
 ကင်းသော ၂၆၂၃၀၂၄၁၃
 ဝိမုတ္တမာနသော-တဏှာမှ
 လွတ်သောစိတ်
 ရှိလျက် ၂၄၂၆၂၃၄၈
 ဝိမုတ္တဿ-ငါးပါးသော
 ဝိမုတ္တိတို့ဖြင့် ကိလေသာ
 မှလွတ်သော ၇၂၇၂၉၆
 ဝိမုတ္တာနံ-ကိလေသာမှ
 လွတ်မြောက်ကုန်သော၊
 ဝိမုတ္တာနံ-အရ ၂၄၂၁၁၂၇၇
 ဝိမုတ္တာ-ကိလေသာမှ
 လွတ်၏ ၂၄၂၉၂၃၇
 ဝိမောက္ခော-နိဗ္ဗာန်သည် ၇၂၃၂၉၂
 ၇၂၄၂၉၃
 ဝိရဇံ-ကိလေသာ မှုကင်းသော၊
 ဝိရဇ-အရ ၂၆၂၂၉၂၄၁၂
 ဝိရာဂံ-ရာဂကင်းရာနိဗ္ဗာန်
 ကို ၂၄၂၂၃၄၃
 ဝိရာဂေါ-ရာဂကင်းရာ
 နိဗ္ဗာန်သည်၊
 ဝိရာဂ-အရ ၂၀၂၁၂၇၃
 ဝိရုဒ္ဓေသု-ဆန့်ကျင်ဘက်
 ပြုသတို့၌၊
 ဝိရုဒ္ဓ-အရ ၂၆၂၃၂၄၀၆
 ဝိလောမာနိ-ဝန်တို့
 ကြမ်းတမ်းမလိုသော
 စကားတို့ကို၊ ဝိလောမာနိ-
 အရ ၄၂၆၂၅၀
 ဝိဝရံ-အခေါင်းသို့ ၉၁၁၁၁၂၇
 ၉၁၂၁၂၇

[၀]

ဝိဝိတ္တသယနေန ဝါ-ဆိတ်
 ငြိမ်ရာ၌ နေကာမျှဖြင့်
 လည်းကောင်း ၁၉၁၀၊ ၂၇၁
 ဝိကေကံ-ဝိဝေကသုံးပါးကို၊
 ဝိဝေကံ-အရ ၅၊ ၁၅၊ ၇၅
 ဝိဝေကေ (ယတ္ထ)-အကြင်
 ဥပဓိ ဝိဝေကဖြစ်
 သော နိဗ္ဗာန်၌ ၆၊ ၁၁၊ ၈၇
 ဝိသံ-လတ်တလော
 သေစေတတ်သော
 အဆိပ်ကို ၉၊ ၇၊ ၁၂၃
 -အဆိပ်ကို (သည့်) ၉၊ ၈၊ ၁၂၄
 ဝိသံယုတ္တံ-ကိလေသာတို့
 နှင့် မယှဉ်သော ၂၆၊ ၃၊ ၃၈၅
 -ယောဂလေးပါး
 တို့နှင့် မယှဉ်သော ၂၆၊ ၁၄၊ ၃၉၇
 ဝိသင်္ခတံ-ဖျက်ဆီးအပ်
 ပြီ ၁၁၊ ၈၊ ၁၅၃၊ ၁၅၄
 ဝိသင်္ခါရဂတံ-ပြုပြင်ခြင်းကင်းရာ
 နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်
 ပြီ ၁၁၊ ၈၊ ၁၅၃-၁၅၄
 ဝိသတ္တိကာ-ရူပါရုံစသော အာရုံ
 တို့၌ ကပ်ငြိတတ်သော၊ ဝိသတ္တိ
 ကာ-အဓိပ္ပာယ် ၁၄၊ ၁၊ ၁၈၀
 ၂၄၊ ၁၊ ၃၃၀
 ဝိသီဒန္တိ-နစ်မြုပ်ကုန်၏ ၁၃၊ ၄၊ ၁၇၁
 ဝိသုဇ္ဈတိ-စင်ကြယ်၏၊ ဝိသုဇ္ဈတိ-
 အဓိပ္ပာယ် ၁၂၊ ၉၊ ၁၆၅
 ဝိသုဒ္ဓိယာ-စင်ကြယ်ဖို့ရန် ၂၀၊ ၁၊ ၂၇၄
 -ကိလေသာစင်ကြယ်ရာ
 နိဗ္ဗာန်၏ ၂၀၊ ၂၊ ၂၇၇
 ၂၀၊ ၃၊ ၂၇၈/၂၀၊ ၄၊ ၂၇၉

[၀]

ဝိသေသဇတော-ထူးခြားသော
 အားဖြင့်၊ ဝိသေသဇတော-
 ဥ တွာ-အဓိပ္ပာယ် ၂၊ ၁၊ ၂၂
 ဝိသောကဿ-စိုးရိမ်ခြင်းကင်း
 သော၊ ဝိသောက-အရ ၇၊ ၁၊ ၉၀
 ဝိသောဓယေ-သုတ်သင်ရာ၏၊
 သန့်စင်စေရာ၏ ၂၀၊ ၁၊ ၂၈၉
 ၂၀၊ ၆၊ ၂၈၁
 ဝိသံဓမ္မံ-မညီညွတ်သော
 ဒုစရိုက်အကျင့်ကို ၁၉၊ ၇၊ ၂၆၆
 ဝိဿာသံ-သက်သာရာ
 သို့ ၁၉၊ ၁၀၊ ၂၇၂
 ဝိဿာသာ-အကျွမ်းဝင်သူသည်၊
 ဝိဿာသာ ပရမာ ဉာတိ-
 အဓိပ္ပာယ် ၁၅၊ ၆၊ ၂၀၄
 ဝိဟညတိ-ပင်ပန်းရ၏၊ ဆင်းရဲ
 ပင်ပန်းရ၏ ၁၊ ၁၀၊ ၁၅/၅၊ ၃၊ ၆၂
 ဝိဟရန္တိ-နေသော ၁၊ ၆၊ ၇
 ၁၊ ၆၊ ၈
 ဝိဟရန္တိ-နေကုန်၏ ၇၊ ၉၊ ၉၈
 ဝိဟရာမ-နေကုန်
 ၏ ၁၅၊ ၁၊ ၁၉၇-၁၉၈-၁၉၉
 ဝိဟာဟိသိ-နေရမည် ၂၅၊ ၁၀၊ ၃၇၉
 ဝိဟိံသတိ-ညှင်းဆဲ၏ ၁၀၊ ၃၊ ၁၃၁
 ဝိဟေဌယန္တော-ညှင်းဆဲသူ
 သည် ၁၄၊ ၄၊ ၁၈၄
 ဝိတတဏှာ-တဏှာကင်း
 သည် ၂၄၊ ၈၊ ၃၅၁-၃၅၂
 ဝိဟဒေါသေသု-ဒေါသကင်း
 သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ၂၄၊ ၁၊ ၂၃၇
 ဝိတဒ္ဓရံ-ကိလေသာတို့ဖြင့် ပူပန်
 ခြင်း ကင်းသည်ဖြစ်၍ ၂၆၊ ၃၊ ၃၈၅

[ဝ]

ဝိတမောဟေသု-မောဟကင်း

သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ၂၄၊ ၁၂၊ ၃၅၈

ဝိတရာဂါ-ရာဂကင်းကုန်သော၊

ဝိတရာဂါ ရမိဿန္တိ-

အဓိပ္ပာယ် ၇၊ ၁၀၊ ၉၉

ဝိတရာဂေသု-ရာဂကင်းသော

ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ၂၄၊ ၁၁၊ ၂၊ ၃၅၆

ဝိရံ-လုံ့လရှိသော ရဲရင့်

သော ၂၆၊ ၃၆၊ ၄၁၉/၂၆၊ ၃၉၊ ၄၂၃

ဝိရိယေန-ဝိရိယဖြင့်လည်း

ကောင်း၊ ဝိရိယေန-

အရ ၁၀၊ ၁၀၊ ၁၄၄

ဝုစ္စတိ-ဆိုထိုက်၏ ၂၂၊ ၅၊ ၂၆၃၊

၁၉၊ ၇၊ ၂၆၇/၁၉၊ ၈၊ ၂၆၉

-ဆိုအပ်၏ ၅၊ ၄၊ ၆၃/၁၆၊ ၈၊ ၂၁၈

၂၅၊ ၇၊ ၃၇၀

-ခေါ်ဆိုအပ်၏ ၂၄၊ ၈၊ ၃၅၂

ဝုဒ္ဓိ-မိုးရေသည် ၁၊ ၉၊ ၁၃/၁၊ ၉၊ ၁၄

ဝုဇ္ဈာပဏာယိနော-မိမိထက် ဂုဏ်

အသက် သိက္ခာအားဖြင့် ကြီး

ကုန်သောသူတို့၌ အရိအသေ

ပြုလေ့ရှိသူအား ၈၊ ၈၊ ၁၀၉

ဝုတ္တာ-အဆိုခံရသူ

တို့သည် ၁၀၊ ၄၊ ၁၃၃

ဝေ-စင်စစ် ၁၊ ၆၊ ၇

၅၊ ၄၊ ၆၃

၂၀၊ ၇၊ ၂၈၂

ဝေဒနံ-ဝေဒနာသို့လည်းကောင်း၊

ဝေဒနာ-အရ ၁၀၊ ၇၊ ၁၃၈

ဝေဒိ-သိ၏ ၂၆၊ ၃၇၊ ၄၂၀

[သ]

ဝေဒိ-ထင်ရှားသည်ကို

ပြု၍သိ၏ ၂၆၊ ၄၀၊ ၄၂၄

ဝေယဂ္ဂပဉ္စမံ-ကျားရဲရှိသော

ခရီးခဲနှင့်တူသော ဝိစိကိစ္ဆာ

လျှင် ငါးခုမြောက်သောနိဝရဏ

တို့ကို၊ ဝေယဂ္ဂပဉ္စမံ-အရ၊

ဝေယဂ္ဂပဉ္စမံ-အဓိပ္ပာယ်

၂၁၊ ၄၊ ၂၉၅

ဝေရံ-ရန်ကို ၁၅၊ ၃၊ ၂၀၁/၂၆၊ ၇၊ ၃၈၉

-ဖြစ်ပေါ်လာသော

ရန်သည် ၁၊ ၃၊ ၃၁၃-၄

ဝေရသံသဂ္ဂသံသဋ္ဌော-ရန်ရန်ချင်း

ရောနှောသောအားဖြင့် ရော

နှောသည်ဖြစ်၍၊ ဝေရသံသဂ္ဂ

သံသဋ္ဌ-အဓိပ္ပာယ် ၂၁၊ ၂၊ ၂၉၁

ဝေရာ-ရန်မှ ၂၁၊ ၂၊ ၂၉၁

ဝေရာနိ-ရန်တို့သည် ၁၊ ၄၊ ၅

ဝေရိနေသု-ရန်ပြုတတ်သူတို့တွင်၊

ဝေရိ-အရ ၁၅၊ ၁၊ ၁၉၇

ဝေရေန-ရန်တို့ မူခြင်းဖြင့်၊

ဝေရေန ဝေရာနိ န သမ္မန္တိ-

အဓိပ္ပာယ် ၁၊ ၄၊ ၅

ဝေါ-သင်တို့အား ၁၈၊ ၅၊ ၂၄၃

၂၀၊ ၁၊ ၂၇၅/၂၄၊ ၁၊ ၃၃၇

-သင်တို့ကို ၂၂၊ ၇၊ ၃၁၅

၂၄၊ ၁၊ ၃၃၇

သံကိလိဋ္ဌံ-ညစ်နွမ်းသော ၂၂၊ ၅၊ ၃၁၂

သံကိလိဋ္ဌေန-ညစ်ညူးသော

အကျင့်ဖြင့်

လည်းကောင်း၊ ၁၈၊ ၆၊ ၂၄၄

သံကိလိဿတိ-ညစ်နွမ်းရ၏၊

သံကိလိဿတိ-အဓိပ္ပာယ်

၁၂၊ ၉၊ ၁၆၅

[သ]

သံဃဉ္စ-သံဃာကို
လည်းကောင်း ၁၄၊ ၆၊ ၁၉၀
သံဃဂတာ-သံဃာ့ဂုဏ်ကို အာရုံ
ပြု၍ဖြစ်သော၊ သံဃဂတာ
သတိ-အဓိပ္ပာယ် ၂၁၊ ၅၊ ၂၉၈
သံယတုတ္တမော-ဦးခေါင်းမျက်ခုံး
စသော တကိုယ်လုံးကို
စောင့်စည်း၏၊ သံယတုတ္တ-
မော-အဓိပ္ပာယ် ၂၅၊ ၂၊ ၃၆၂
သံယမ-စောင့်ရှောက်
လေ ၃ ၂၅၊ ၁၀၊ ၃၈၀
သံယမေန-သီလစောင့်စည်း
ခြင်းနှင့် လည်းကောင်း၊
သံယမ-အရ ၂၊ ၃၊ ၂၅
သံယမေဿန္တိ-စောင့်စည်းကုန်အံ့၊
သံယမေဿန္တိ ယေ စိတ္တ-
အဓိပ္ပာယ် ၃၊ ၄၊ ၃၇
သံယမော စ-သီလစောင့်ခြင်း
သည်လည်း ၁၉၊ ၄၊ ၂၆၁
သံယောဂါ-ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ဖွဲ့ချည်
တတ်သော ကာမရာဂ
သံယောဇဉ် စသည်
တို့သည် ၂၊ ၆၊ ၂၊ ၃၈၄
သံယောဇနသင်္ဂသတ္တကာ-ဆယ်
ပါးသော သံယောဇဉ် ခုနစ်
ပါးသော အစေးဖြင့် ကပ်ငြိ
ကုန်သောသူတို့သည် ၂၄၊ ၂၊ ၃၄၂
သံဝစ္ဆရံ-တနှစ်ပတ်လုံး ၈၊ ၇၊ ၁၀၈
သံဝရော-အကုသိုလ်မဖြစ်ရန်
စောင့်စည်းပိတ်ဆို့ခြင်း
သည် ၂၅၊ ၁၊ ၃၆၀-၃၆၁
သံဝရော စ-စောင့်ရှောက်ခြင်း
လည်းကောင်း၊ ၁၄၊ ၄၊ ၁၈၅

[သ]

သံဝုတံ-စောင့်ရှောက်
သော ၂၆၊ ၈၊ ၃၉၁
သံဝုတာ-ဝင်ရောက်လာသော
နှစ်ရိုက်တို့ကို တားမြစ်
ပိတ်ပင်ကုန်၏ ၁၇၊ ၈၊ ၂၃၄
-စောင့်စည်းတတ်ကုန်သော
၁၇၊ ၅၊ ၂၂၅
သံဝုတော-တားမြစ်ပိတ်ပင်
သည် ၁၇၊ ၈၊ ၂၃၁
သံဝေဂိနော-ထိတ်လန့်ကုန်
သည် ၁၀၊ ၁၀၊ ၁၄၄
သံသန္ဓသင်္ကပ္ပမနော-မကောင်းသော
(ပင်ပန်းသော) စိတ်အကြံ
များသည်ဖြစ်၍ ၂၀၊ ၅၊ ၂၈၀
သံသာရသဘဂရေ-သံသရာတည်း
ဟူသော သမုဒ္ဒရာ၌ ၂၊ ၃၊ ၂၅
သံသာရာ-သုဂတိ ဒုဂ္ဂတိတို့၌
ကျင်လည်ခြင်းတို့သည် ၇၊ ၆၊ ၉၅
သံသာရော-သံသရာသည် ၅၊ ၁၊ ၆၀
သံဟိတံ-ပိဋကသုံးပုံတည်းဟူသော
ဘုရား စကားတော်ကို
သံဟိတ-အရ ၁၊ ၁၄၊ ၁၉-၂၀
သ-သော-ထိုသူသည် ၁၉၊ ၃၊ ၂၅၉
-ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ၂၄၊ ၈၊ ၃၅၂
သကုဏော-ငှက်သည် ၁၃၊ ၇၊ ၁၇၄
သကုန္တာနံ-ငှက်တို့၏ ၇၊ ၃၊ ၉၃
၇၊ ၄၊ ၉၂
သက္ကစ္စံ-ရိုသေစွာ ၂၆၊ ၉၊ ၃၉၂
သင်္ကပ္ပါ-အကြံအစည်တို့သည်
၂၄၊ ၂၊ ၃၃၉
သင်္ကပ္ပော စ- အကြံအစည်
သည်လည်းကောင်း ၅၊ ၁၄၊ ၇၄

[သ]

သင်္ကသာရံ-ယုံမှားတွေးတော
စရာဖြစ်သော ၂၂၁၅၂၁၂
သင်္ကာရဘူတေသု-အမှိုက်ပုံ
သဖွယ်ဖြစ်ကုန်သော သတ္တဝါ
တို့တွင်၊
သင်္ကာရဘူတ-အရ ၄၁၂၁၅၉
သင်္ကဉ္စနော-ရာစသော
ကြောင့်ကြမှုရှိသည် ၂၆၁၃၁၃၉၆
သင်္ခါတဓမ္မာနံ-သိအပ်နှိုင်းယှဉ်
အပ်သောတရားရှိသော
အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို သင်္ခါတ-
ဓမ္မာနံ-အရ ၅၁၁၁၇၀
သင်္ခါတုံ-ရေတွက်
ခြင်းငှာ ၁၄၁၉၁၉၆
သင်္ခါယ-ဉာဏ်ဖြင့် ၁၉၁၇၂၆၇
သင်္ခါရာ-ခန္ဓာငါးပါး သင်္ခါရ-
တရားတို့သည် ၁၈၁၂၂၅၅
-သင်္ခါရတို့သည် သင်္ခါရ
အရ ၁၅၁၅၂၀၃
-ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရ
တို့သည် ၂၀၁၂၂၇၇
သင်္ခါရာနံ-ခန္ဓာငါးပါး သင်္ခါရ
တရားတို့၏၊
သင်္ခါရ-အရ ၂၆၁၁၃၈၃
သင်္ခါရူပသမ္ပ-သင်္ခါရတို့၏
ငြိမ်းရာဖြစ်သော သင်္ခါ-
ရူပသမ-အရ ၂၅၁၁၁၃၈၁
၂၅၁၇၂၆၈
သဂ္ဂကံ-အနံ့ကောင်းသော ၄၁၇၂၅၂
သဂ္ဂံ-နတ်ပြည်သို့ ၉၁၀၁၁၂၆
သဂ္ဂဿ-နတ်ပြည်မြဟွာပြည်သို့၊
သဂ္ဂ-အရ ၁၃၁၁၁၁၇၈

[သ]

သဂ္ဂါပါယဉ္စ-နတ်ပြည် ၂၆-ထပ်
နှင့်အပါယ် ၄-ဘုံကိုလည်း
၂၆၁၄၀၁၄၂၄
သဂ္ဂါယ-နတ်ရွာနိဗ္ဗာန်အလိုငှာ
၁၃၁၇၁၇၄
သင်္ဂ-ကပ်ငြိတတ်သောတဏှာ-
ကိုလည်းကောင်း ၆၁၂၉၁၄၁၂
သင်္ဂါဟိကံ-ကပ်ငြိတတ်သော
ရာစသည်ကို
လွန်သော ၂၆၁၄၁၃၉၇
သင်္ဂါမဇုတ္တမော-စစ်နိုင်သူတို့
တွင် အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏ ၈၁၃၁၀၃
သင်္ဂါမေ-စစ်မြေပြင်၌ ၈၁၃၁၀၃
၂၃၁၁၃၂၀
သင်္ဂါ-ခန္ဓာငါးပါး၌ ကပ်ငြိ
တွယ်တာခြင်းသည် သင်္ဂါ-
အရ ၁၃၁၄၁၇၀
သစိတ္တံ-မိမိစိတ်ကို ၂၃၁၆၁၃၂၇
သစိတ္တပရိယောဒဗ္ဗနံ-မိမိစိတ်ကို
ဖြုတ်စေခြင်းလည်းကောင်း၊
သစိတ္တပရိယောဒဗ္ဗနံ-
အဓိပ္ပာယ် ၁၄၁၄၁၈၃
သစေ နေရေသိ-အကယ်၍
စွမ်းနိုင်ငြိုးအံ့ ၁၀၁၄၁၃၄
သစေ လဘေဝ-အကယ်၍
ရငြားအံ့ ၂၃၁၇၂၃၂၈
သဉ္စ-နှံသောစကားကို ၁၇၁၄၁၂၂၄
-မှန်ကန်သော ၂၆၁၂၅၁၄၀၈
သစ္စ-သစ္စဉာဏ်သည်လည်းကောင်း
သစ္စ-အရ ၂၆၁၀၁၃၉၃
-သစ္စာလေးပါးသည်
လည်း ၁၉၁၄၁၁၆

[သ]

သစ္စဝေဒိနံ-အမှန်တရားတို့ကို
သိတော်မူတတ်သော၊
သစ္စဝေဒိ-အရ ၁၆၊ ၇၊ ၂၁၇
သစ္စာနံ-သစ္စာအားလုံးတို့တွင်၊
သစ္စာနံ စတုရော ပဒါ-
အဓိပ္ပာယ် ၂၀၊ ၁၊ ၂၇၃
သစ္စေန-ဟုတ်မှန်စွာပြောဆို
ခြင်းဖြင့် ၁၇၊ ၃၊ ၂၂၃
သစ္စိကရောတိ-မျက်မှောက်
ပြု၏ ၁၅၊ ၅၊ ၂၀၃
သဇ္ဇေဝိရံ-ညစ်ပြီးစနို့ ရည်သည်၊
သဇ္ဇေဝိရံ မစ္စတိ-
အဓိပ္ပာယ် ၅၊ ၁၊ ၂၊ ၇၁
သညတဿ-ကိုယ်နှုတ်စိတ်ကို
စောင့်စည်းသော၊ သည-
တဿ-အဓိပ္ပာယ် ၂၊ ၂၊ ၂၄
သဌော-စဉ်းလဲကောက်ကျစ်
သောငှက်မုဆိုးသည်၊
သုဌ-အရ ၁၈၊ ၁၀၊ ၂၅၂
-စဉ်းလဲတတ်သော ၁၉၊ ၅၊ ၂၆၂
သတံ-သူတော်ကောင်းတို့သည်၊
သတံ၌ သန္တ-အရ ၆၊ ၂၊ ၇၇
-ဘုရားစသောသူတော်
ကောင်းတို့၏ ၁၁၊ ၆၊ ၁၅၁
-သူတော်ကောင်းတို့၏ ၄၊ ၉၊ ၅၄
သတံသမံ-အနှစ်ဖ.ရာ
ပတ်လုံး ၈၊ ၅၊ ၁၀၆
သတာနံ-သတိရှိကုန်သော
၂၊ ၃၊ ၂၉၃
သတိ-ဖြစ်ပါလျက် ၁၁၊ ၁၊ ၁၄၆
-သတိသည် ၂၊ ၅၊ ၂၉၆-
၂၉၇-၂၉၈-၂၉၉

[သ]

သတိမတံ-သတိရှိကုန်
သော ၁၄၊ ၂၊ ၁၈၁
သတိမတော-သတိရှိသော ၂၊ ၂၊ ၂၄
သတိမန္တော-သတိရှိကုန်သော၊
သတိမန္တော-အရ ၇၊ ၂၊ ၉၁
သတိမာ-သတိရှိသည် ၂၃၊ ၇၊ ၃၂၈
-သတိရှိသော ၂၅၊ ၁၀၊ ၃၇၉
သတော-သတိရှိသည်
ဖြစ်၍ ၂၄၊ ၇၊ ၃၅၀
သတ္တာ-သတ္တဝါ
တို့သည် ၂၂၊ ၈၊ ၃၁၆-၃၁၇
သတ္တေဟိ-သတ္တဝါ
တို့သည် ၆၊ ၁၁၊ ၈၇
သဒတ္ထပသုတော-မိမိအကျိုး
စီးပွားကိုတိုးပွားစေ
သည် ၁၂၊ ၁၀၊ ၁၆၆
သဒါ-အခါခပ်သိမ်း ၂၊ ၇၊ ၃၀
၁၇၊ ၆၊ ၂၂၆/၂၂၊ ၅၊ ၂၉၆
သဒိသံ-သိလသမာဓိပညာဂုဏ်
တို့ဖြင့် တူသူကို
လည်းကောင်း ၅၊ ၂၊ ၆၁
သဒေဝကံ-နတ်လောကနှင့်တကွ
သော ၄၊ ၁၊ ၄၄-၄၅
သဒ္ဓံန ကရောတိ ယထာ-အသံ
မထွက် ငြိမ်သက်
သကဲ့သို့ ၁၀၊ ၄၊ ၁၃၄
သဒ္ဓံ-သဒ္ဓါတရားရှိသော
သဒ္ဓံ-အရ ၁၊ ၆၊ ၈
သဒ္ဓမ္မံ-သူတော်ကောင်းတရားကို
သဒ္ဓမ္မံ-အရ ၃၊ ၅၊ ၃၈
၅၊ ၁၊ ၆၀

[သ]

သဒ္ဓမ္မဒေသနာ-သုတော်ကောင်း
 တရားကို ဟောကြားတော်
 မူခြင်းသည် ၁၄၊ ၈၊ ၁၉၄
 သဒ္ဓမ္မဿဝနံ-သုတော်ကောင်း
 တရားကိုကြားနာရခြင်းသည်၊
 သဒ္ဓမ္မဿဝနံ ကိစ္ဆံ-
 အဓိပ္ပာယ် ၁၄၊ ၃၊ ၁၈၂
 သဒ္ဓမ္မာ-ဗောဓိပက္ခိယတရား
 ၃၇-ပါးမှ သဒ္ဓမ္မ-
 အရ ၂၅၊ ၄၊ ၃၆၄
 သဒ္ဓါ-လောကီလောကုတ္တရာ
 သဒ္ဓါတရားသည်၊
 သဒ္ဓါ-အရ ၂၂၊ ၈၊ ၃၃၃
 သဒ္ဓါဘောဂရာသိမှာ-သဒ္ဓါနှင့်
 ဥစ္စာပုံအတွင်းမှ ၄၊ ၈၊ ၅၃
 သဒ္ဓါယ စ-ယုံကြည်သောသဒ္ဓါဖြင့်
 လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓါ-
 အရ ၁၀၊ ၁၀၊ ၁၄၄
 သဒ္ဓိံ-တကွ ၁၁၊ ၆၊ ၁၅၁
 သဒ္ဓေါ-လောကီလောကုတ္တရာ
 သဒ္ဓါနှင့်ပြည့်စုံသော၊
 သဒ္ဓေါ-အရ ၂၁၊ ၇၊ ၃၀၃
 သနန္တနော-ရှေး၌ဖြစ်သော (ဝါ)
 ရှေးပညာရှိသုတော်ကောင်း
 တို့၏ အစဉ်အလာ
 ဖြစ်သော ၁၊ ၄၊ ၅
 သန္တံ-သန္တာ ငြိမ်သက်၏၊
 သန္တံ မနံ သန္တာဝါစာ သန္တံ
 ကမ္မံ-အရ ၇၊ ၇၊ ၉၆
 -ငြိမ်သက်သော၊ သန္တံ-
 အရ ၂၅၊ ၇၊ ၃၆၈
 ၂၅၊ ၁၁၊ ၃၈၁
 သန္တကံ-ဥစ္စာကို ၁၊ ၃၊ ၃/၁၊ ၃၊ ၄

[သ]

သန္တကာယော-ကာယဒုစရိုက်
 မရှိခြင်းကြောင့်
 ငြိမ်သက်သောကိုယ်ရှိသော၊
 သန္တကာယ-
 အဓိပ္ပာယ် ၂၅၊ ၉၊ ၃၇၈
 သန္တစိတ္တဿ-ငြိမ်သက်သော
 စိတ်ရှိသော ၂၅၊ ၇၊ ၃၇၃
 သန္တရဗာဟိရံ-အတွင်းအပြင်နှင့်
 တကွ ၂၂၊ ၇၊ ၃၁၅
 သန္တဝါ-မနောဒုစရိုက်မရှိ
 ခြင်းကြောင့်
 ငြိမ်သက်သောစိတ်ရှိသော၊
 သန္တဝါ-အဓိပ္ပာယ် ၂၅၊ ၉၊ ၃၇၈
 သန္တဝါစော-ဝစီဒုစရိုက်မရှိခြင်း
 ကြောင့် ငြိမ်သက်သော
 နှုတ်ရှိသော၊ သန္တဝါစ-
 အဓိပ္ပာယ် ၂၅၊ ၉၊ ၃၇၈
 သန္တဿ-ခရီးပန်းသော
 သူအား ၅၊ ၁၊ ၆၀
 သန္တိ-ရှိကုန်၏ ၂၄၊ ၁၊ ၃၃၇
 သန္တကံ-အထံသို့ ၁၈၊ ၁၊ ၂၃၇
 သန္တကေ-အထံသို့ ၁၇၊ ၄၊ ၂၂၄
 သန္တကေ ဝေ-အနီး၌သာလျှင်
 တည်နေ၏ ၂၊ ၉၊ ၃၂
 သန္တိပရံ-နိဗ္ဗာန်ထက်လွန်မြတ်
 သော၊ သန္တိပရံ နတ္ထိ သုခံ-
 အဓိပ္ပာယ် ၁၅၊ ၄၊ ၂၀၂
 သန္တိမဂ္ဂမေဝ-နိဗ္ဗာန်
 ရောက်ကြောင်း အဋ္ဌကိက
 မဂ်ကို သန္တိမဂ္ဂ-အရ ၂၀၊ ၉၊ ၂၈၅
 သန္တုဋ္ဌိ-ရောင့်ရဲမှု တင်းတိမ်
 မှသည်၊ သန္တုဋ္ဌိ ပရမံ ဓနံ-
 အဓိပ္ပာယ် ၁၅၊ ၆၊ ၂၀၄

[သ]

သန္တုသိတော-မိမိရသော
 တရားဖြင့်အလွန်နှစ်သက်
 သောစိတ်ရှိ၏၊ သန္တုသိတ
 အရ-သန္တုသိတနှင့်ကေန္တ
 သန္တုသိတ ၂၅၊ ၂၊ ၃၆၂
 သန္တော-ကိလေသာငြိမ်းပြီးသော၊
 သန္တော-အရ ၁၀၊ ၉၊ ၁၄၂
 -သုတေသကောင်းတို့သည်၆၊ ၈၊ ၈၃
 -ဘုရားစသော သုတေသကောင်း
 တို့သည်၊ ၁၁၊ ၆၊ ၁၅၁
 သန္တ-အရ ၂၁၊ ၈၊ ၃၀၄
 သန္တာနံ-၆၂-ပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ
 တည်းဟူသော ထူးကြီးကို
 လည်းကောင်း၊ သန္တာန-
 အရ ၂၆၊ ၁၅၊ ၃၉၈
 သန္တာဝိသံ-ကျင်လည်ခဲ့ရ
 ပေပြီ ၁၁၊ ၅၊ ၁၅၃-၁၅၄
 သန္တိစ္ဆေဒေါ စ- သံသရာဝဋ်သုံးပါး
 အစပ်ကိုလည်း ဖြတ်တောက်
 ပြီးသူသည်၊ သန္တိစ္ဆေဒေါ၌
 သန္တိ-အရ ၇၊ ၈၊ ၉၇
 သန္တုဒေါ-မင်းမြောက်တန်ဆာ
 ဆင်မှသာ၊ သန္တုဒေါ ခတ္တိယော
 တပတိ-အဓိပ္ပာယ် ၂၆၊ ၅၊ ၃၈၇
 သန္တိစယော-သိုမှီးသိမ်းဆည်း
 ခြင်းသည်၊ သန္တိစယ-အရ
 အဓိပ္ပာယ် ၇၊ ၃၊ ၉၂
 သန္တိပါတံ-အပေါင်း
 ကိုလည်း ၂၄၊ ၈၊ ၃၅၂
 သန္တိဝါသော-သုတေသကောင်း
 တို့နှင့်ပေါင်းဖော်ရခြင်းသည်၊
 သန္တိဝါသော-
 အဓိပ္ပာယ် ၁၅၊ ၈၊ ၂၀၆

[သ]

သန္တော-နစ်နောသော ၂၃၊ ၆၊ ၃၂၇
 သပ္ပုရိသံ-သုတေသ
 ကောင်းကို ၁၅၊ ၈၊ ၂၀၈
 သပ္ပုရိသ-သုတေသကောင်း
 တို့သည် ၆၊ ၈၊ ၈၃
 သပ္ပုရိသော-သုတေသကောင်း
 တို့၏ဂုဏ်သတင်းသည် ၄၊ ၉၊ ၅၄
 သဖလံ ယထာ-အနံ့ကောင်း
 ဟူသောအကျိုးကို
 ဆောင်သကဲ့သို့ ၄၊ ၇၊ ၅၂
 သဖလာ-အကျိုးကိုဆောင်သည်၊
 သဖလာ၌ ဖလ-အရ ၄၊ ၇၊ ၅၂
 သဗ္ဗမ္မိတံ-အလုံးစုံသော ယဇ်ကြီး
 ယဇ်ငယ်ကိုပူဇော်
 ခြင်းသည် ၈၊ ၇၊ ၁၀၈
 သဗ္ဗ သံယောဇနံ-သံယောဇဉ်
 အားလုံးကို ၁၇၊ ၁၊ ၂၂၁
 သဗ္ဗဂန္ထပဟိနဿ-အလုံးစုံသော
 အထုံးအဖွဲ့ကို
 ပယ်ပြီးသော ၇၊ ၁၊ ၉၀
 သဗ္ဗဉ္စဟော-အလုံးစုံသော
 တေဘူမကတရားတို့ကို
 စွန့်လျက်၊ သဗ္ဗဉ္စဟော၌
 သဗ္ဗ-အရ ၂၄၊ ၉၊ ၃၅၃
 သဗ္ဗတ္ထ-ခန္ဓာငါးပါးစသော
 အလုံးစုံသောသဘောတရား
 တို့၌၊ သဗ္ဗတ္ထ-အရ ၆၊ ၈၊ ၈၃
 -ခပ်သိမ်းသောအရပ်
 အမျိုး၌ ၁၄၊ ၇၊ ၁၉၃
 -အလုံးစုံသောဒွါရတို့၌၊
 သဗ္ဗတ္ထ သံဝရော သာဓု-
 အဓိပ္ပာယ် ၂၅၊ ၁၊ ၃၆၁

[[သ]]

သဗ္ဗဒါနံ-အလှူ
 အားလုံးကို ၂၄၊ ၁၁၊ ၃၅၄
 သဗ္ဗဒုက္ခံ-ဆင်းရဲ
 အားလုံးကို ၂၄၊ ၅၊ ၃၄၇
 -အလုံးစုံသောဆင်းရဲကို ၂၄၊ ၁၀၊ ၃၅၄
 သဗ္ဗဒုက္ခာ-ဆင်းရဲ
 အားလုံးမှ ၂၅၊ ၁၊ ၃၆၁
 -ဆင်းရဲခပ်သိမ်းမှ၊
 သဗ္ဗဒုက္ခ-အရ ၁၄၊ ၆၊ ၁၈၉-၁၉၂
 သဗ္ဗမိ-အလုံးစုံသော အာရုံ
 တို့၌ သဗ္ဗမိ-အရ ၂၄၊ ၂-၃၄၀
 သဗ္ဗမိ ဝိမုတ္တဿ-အလုံးစုံသောခန္ဓာ
 စသောတရားတို့၌ နှစ်သက်မှုမှ
 လွတ်မြောက်သော သဗ္ဗမိ-
 အရ ၇၊ ၁၊ ၉၀
 သဗ္ဗပါဏာနံ-သတ္တဝါ
 အားလုံးတို့ကို ၁၉၊ ၉၊ ၂၇၀
 သဗ္ဗပါပဿ-အလုံးစုံသော
 မကောင်းမှု အကုသိုလ်
 ကံကို ၁၄၊ ၄၊ ၁၈၃
 သဗ္ဗမဟောရတ္ထိ-အလုံးစုံ
 သောနေညပတ်လုံး ၂၆၊ ၅၊ ၃၈၇
 သဗ္ဗယောဂဝိသယတ္ထိ-အလုံး
 စုံသော အစီးအပွားနှင့်
 မယှဉ်သော ၂၆၊ ၃၅၊ ၄၁၈
 သဗ္ဗရတိ-မေ့လျော့ဖွယ်
 အားလုံးကို ၂၄၊ ၁၀၊ ၃၅၄
 သဗ္ဗရသံ-အရသာအား
 လုံးကို ၂
 သဗ္ဗလောကာဓိပစ္စေန-အလုံး
 စုံသောလောကကို အစိုးရ
 သည်ထက်လည်းကောင်း
 သဗ္ဗလောက-အရ ၁၃၊ ၁၁၊ ၁၇၈

[သ]

သဗ္ဗလောကာဘိဘုံ-အလုံး
 စုံသော ခန္ဓာလောကကို
 ဖုံးလွှမ်းနိုင်သော ၂၆၊ ၃၆၊ ၄၁၉
 သဗ္ဗဝိဒ္ဓု-အလုံးစုံတောဘူ
 မကတရားသဘောကို
 သိသည် သဗ္ဗဝိဒ္ဓု၌
 သဗ္ဗ-အရ ၂၄၊ ၉၊ ၃၅၃
 သဗ္ဗဝေါသိတဝေါသာနံ-
 အလုံးစုံသော ကိလေ
 သာတို့၏ ကုန်ရာကုန်
 ကြောင်း အရဟတ္တမဂ်
 ဉာဏ်ဟူသော အကျင့်ကို
 ကျင့်သုံးပြီးသော ၂၆၊ ၄၊ ၄၂၄
 သဗ္ဗသံယောဇနံ-သံယော
 ဇဉ်အားလုံးကို ၂၆၊ ၂၄၊ ၃၉၇
 သဗ္ဗသော-အချင်း
 ခပ်သိမ်း ၁၉၊ ၆၊ ၂၆၅
 -အလုံးစုံသော ၆၅၊ ၆၊ ၃၆၉
 -ထင်ရှားသည်ကို ပြု၍
 အလုံးစုံအားဖြင့် ၂၆၊ ၃၇၊ ၄၂၀
 သဗ္ဗာ-အလုံး
 စုံသော ၁၁၊ ၈၊ ၁၅၃၊ ၁၅၄
 သဗ္ဗဒိသာ-အရပ်
 မျက်နှာအားလုံး
 တို့သို့ ၄၊ ၉၊ ၅၄
 သဗ္ဗာနိ ပရိဿယာနိ-အလုံး
 စုံသော ဘေးရန်တို့ကို
 ဖရိဿယ-အရ ၂၃၊ ၇၊ ၃၂၈
 သဗ္ဗဘိဘူ-အလုံးစုံသော
 တောဘူမကတရားကို
 နှိပ်နင်းသည် သဗ္ဗဘိဘူ၌
 သဗ္ဗ-အရ ၂၄၊ ၉၊ ၃၅၃

[သ]

သဗ္ဗေ-အလုံးစုံသောသတ္တဝါ
 တို့သည်၊ သဗ္ဗ-အရ ၁၀၊၁၁၊၁၂၉
 ၁၀၊၂၊၁၃၀
 -အလုံးစုံကုန်သော ၂၀၊၄၊၂၇၉
 သဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု-အလုံး
 စုံသော တေဘူမက
 တရားတို့၌၊ သဗ္ဗေသု၌
 သဗ္ဗအရ ၂၄၊၉၊၃၅၃
 သဗ္ဗေသု ဘူတေသု-အလုံး
 စုံသော သတ္တဝါ
 တို့၌ ၁၀၊၉၊၁၄၂
 သဗ္ဗိ-သုတောင်ကောင်း
 ဟို့နှင့် ၁၁၊၆၊၁၅၁
 သမံ-မေတ္တာဖြင့်အညီ
 အမျှ ၁၀၊၉၊၁၄၂
 သမဂ္ဂါနံ-စိတ်ဓာတ်ညီ
 ညွတ်သူတို့၏ ၁၄၊၈၊၁၉၄
 သမစရိယာ-မကောင်းမှု
 အကုသိုလ်တို့ကို ငြိမ်းစေ
 တတ်သောကြောင့် ၂၆၊၆၊၃၈၈
 သမဏမေဝ-ရဟန်း
 ကိုသာလျှင် ၂၂၊၅၊၃၁၁
 သမဏော-ကိလေသာ
 ငြိမ်းပြီးသောသမဏ
 လည်းမည်၏၊ သမဏ
 အရ ၁၀၊၉၊၁၄၂
 -မဂ်ဖိုလ်ရသော ရဟန်းသည်
 သမဏ-အရ ၁၈၊၁၂၊၂၅၄-၂၅၅
 -ရဟန်းမည်သည်
 ၁၉၊၆၊၂၆၄၂၆
 -ရဟန်းသည် ၁၄၊၄၊၁၈၄
 ၁၉၊၆၊၁၈၄
 သမဏောတိ-ရဟန်းဟူ၍၁၉၊၆၊၂၆၄

[သ]

သမတိ ဝိဇ္ဇတိ-ဖောက်ဝင်
 နိုင်၏ ၁၊၉၊၁၃
 သမထံ-ငြိမ်သက်တည်
 ကြည်ခြင်းသို့ ၇၊၅၊၉၄
 သမ္မန္တိ-ပြေငြိမ်းကုန်၏ ၁၊၅၊၆
 သမန္တဘဂတော-ပြည့်စုံ
 သော ၂၊၃၊၂၅
 သမပ္ပိတာ-ကျရောက်ကုန်
 သည်ဖြစ်၍ ၂၂၊၇၊၃၁၅
 သမာ-ငရဲခံစားရခြင်း
 တူကုန်သည်၊ သမာ
 ဘဝန္တိ အဓိပ္ပာယ် ၂၂၊၁၊၃၀၆
 သမာဂတာ-စည်းဝေး
 လာကြကုန်သော ၂၄၊၁၊၃၃၇
 သမာဂမော-အတူတကွ
 နေထိုင်ရခြင်းသည် ၁၅၊၈၊၂၀၇
 သမာဓိ-စိတ်တည်ကြည်မှုကို၊
 သမာဓိ-အရ ၁၈၊၈၊၂၄၉-၂၅၀
 -ဥပစာရသမာဓိ
 အပ္ပနာ သမာဓိက္ခံ၊
 သမာဓိ-နာဓိဂစ္ဆတိ
 အဓိပ္ပာယ် ၂၅၊၅၊၃၆၅
 သမာဓိနာ-သမာဓိ
 ဖြင့်လည်းကောင်း၊
 သမာဓိနာ အရ ၁၀၊၁၀၊၁၄၄
 သမာဓိလာဘေန ဝါ-
 တည်ကြည်မှုရကာမျှဖြင့်
 လည်းကောင်း ၁၉၊၁၀၊၂၇၁
 သမာနံ-ရှိသည်
 ဖြစ်ပါလျက် ၂၆၊၁၁၊၃၉၄
 သမာနော-ဖြစ်ပါ
 လျက် ၅၊၄၊၆၃

[သ]

သမာဟိတော-တည်ကြည်
 သောစိတ်ရှိ၏ ၂၅၊ ၂၊ ၃၆၂
 သမိတတ္တာ-ငြိမ်းစေတတ်
 သောကြောင့် ၁၉၊ ၆၊ ၂၆၅
 သမိတိ-လူထုရှိရာ
 ပဲ့သဘင်သို့ ၂၃၊ ၁၊ ၃၂၁
 သမိဒ္ဓိ-ပြည့်စုံမှုကို ၆၊ ၉၊ ၈၄
 သမ္ဘန္တိ-အကြွင်းမဲ့
 ပြတ်၏ ၁၈၊ ၈၊ ၂၅၀
 - အကြွင်းမဲ့ဖြတ်အပ်၏ ၁၉၊ ၅၊ ၂၆၃
 သမုဋ္ဌိတံ-ဖြစ်လာ၏ ၁၈၊ ၃၊ ၂၄၀
 သမုဒ္ဓမဇ္ဈေ-သမုဒ္ဓရာ
 အလယ်၌ ၉၊ ၁၀၊ ၁၂၇
 သမုဿိတံ-အရိုးသုံးရာ
 တို့ဖြင့် ထောက်ထား
 အပ်သော ၁၁၊ ၂၊ ၁၄၇
 သမူဟတံ-ပယ်နုတ်
 အပ်၏ ၁၈၊ ၈၊ ၂၅၀
 ၁၉၊ ၅၊ ၂၆၃
 သမေတိ-ငြိမ်းစေ၏ ၁၉၊ ၆၊ ၂၆၅
 သမေန-ညီမျှသော ၁၉၊ ၁၊ ၂၅၇
 သမ္ပဇာနာနံ-ကောင်းစွာ
 အပြားအားဖြင့် သိမှု
 သမ္ပဇဉ် ဉာဏ်ရှိသူ
 တို့အား၊ သမ္ပဇည
 အရ ၂၁၊ ၃၊ ၂၉၃
 သမ္ပန္နဝိဇ္ဇာစရဏာ-ပြည့်စုံ
 သော ဝိဇ္ဇာနှင့် စရဏ
 ရှိကုန်သည် ဖြစ်၍၊
 ဝိဇ္ဇာ စရဏ-အရ ၁၀၊ ၁၀၊ ၁၄၄
 သမ္ပန္နသီလာနံ-သီလနှင့်
 ပြည့်စုံကုန်သော ၄၊ ၁၁၊ ၅၇
 သမ္ပန္နော-ပြည့်စုံသော ၂၁၊ ၇၊ ၃၀၃

[သ]

သမ္ပယာတော-သွားရန် စီစဉ်
 ပြီးသည် ၁၈၊ ၁၊ ၂၃၇
 သမ္ပရိဝတ္တသယံ-တလူးလူး
 တလည်းလည်း အိပ်လေ့
 ရှိသည် ၂၃၊ ၄၊ ၃၂၅
 သမ္ပဿံ သမ္ပဿန္တော-
 မြင်သော ၂၁၊ ၁၊ ၂၉၀
 သမ္ပဒ္ဒါနံ-ကောင်းစွာ
 သိကုန်သော ၁၄၊ ၂၊ ၁၈၁
 သမ္ပောဓိယဂေသု-
 ဗောဇ္ဈင်တရားတို့၌ ၆၊ ၁၁၊ ၈၉
 သမ္ပတိမေဝ-ငြိမ်းသည်
 သာတည်း ၂၆၊ ၇၊ ၃၉၀
 သမ္ပဒက္ခာတေ-ကောင်းစွာ
 ဟောအပ်ကုန်သော ၆၊ ၁၀၊ ၈၆
 သမ္ပဒညာ-သမ္ပဒညာယ-
 အကြောင်းအားလျော်စွာ
 သိ၍ ၇၊ ၇၊ ၉၆
 သမ္ပဒညာယ-ကောင်းစွာ
 ဉာဏ်ဖြင့် သိ၍ ၄၊ ၁၁၊ ၅၇
 သမ္ပန္တိ-ငြိမ်းကုန်၏ ၁၊ ၄၊ ၅
 သမ္ပပ္ပဇာနော-ပညာဆင်ခြင်နှင့်
 ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍၊
 သမ္ပပ္ပဇာနအဓိပ္ပာယ် ၁၊ ၁၄၊ ၂၀
 သမ္ပပ္ပညာယ-ကောင်းသော
 မဂ်ပညာဖြင့် ၁၄၊ ၆၊ ၁၉၀
 သမ္ပသတိ-သုံးသပ်ဆင်ခြင်၏
 ၂၅၊ ၇၊ ၃၇၄
 သမ္ပာ-ကောင်းစွာ ၆၊ ၁၁၊ ၈၉
 ၂၇၊ ၇၊ ၃၇၃
 သမ္ပာဒိဋ္ဌိ သမ္ပာဒါနာ-ကောင်း
 သော အယူရှိကုန်သော
 ၂၂၊ ၉၊ ၃၀၉

[သ]

သမ္မာပဏိဟိတံ-ကုသိုလ်
 ကမ္မပထတို့၌ ကောင်းစွာ
 ထားသော ၃၊ ၉၊ ၄၃
 သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရာ-မှန်ကန်
 သော ကြံစည်မှုလျှင် အာရုံ
 ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ ၁၊ ၈၊ ၁၂
 သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဒေသိတံ-ဘုရားရှင်
 ဟောကြားအပ်သော ၂၆၊ ၉၊ ၃၉၂
 သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာဝကော-ဘုရား
 ရှင်၏ တပည့်သည်၊ သမ္မာ
 သမ္ဗုဒ္ဓသာဝက-အရ ၄၊ ၁၂၊ ၅၉
 -မြတ်စွာဘုရား၏တပည့်
 ဖြစ်သော ၁၄၊ ၅၊ ၁၈၇
 သယံ-ကိုယ်တိုင် ၂၄၊ ၉၊ ၃၅၃
 -မိမိသည် ၂၆၊ ၂၂၊ ၄၀၅
 သယံ ကတံ-မိမိပြုသော ၂၄၊ ၅၊ ၃၄၇
 သယနာသနံ စ-ကျောင်းအိပ်ရာ
 နေရာသို့ ကပ်ရောက်နေခြင်း
 လည်းကောင်း ၁၄၊ ၄၊ ၁၈၅
 သရံ-မြားကို ၂၃၊ ၁၊ ၃၂၀
 သရဏံ-ကိုးကွယ်ခြင်းသည်
 (ဝါ)ကိုးကွယ်ခြင်းသို့၁၄၊ ၆၊ ၁၈၈-
 ၁၈၉-၁၉၀-၁၉၂
 သရာ-မြားတို့သည် ၂၁၊ ၈၊ ၃၀၄
 သရိတာနိ စ-အောက်မေ့ခြင်း
 တို့သည်လည်းကောင်း ၂၄၊ ၂၊ ၃၄၁
 သရီရမ္ပိ-ခန္ဓာကိုယ်သည်လည်း
 ၁၁၊ ၆၊ ၁၅၁
 သရီရဿ-ကိုယ်အင်္ဂါ၏ ၁၀၊ ၇၊ ၁၃၈
 သလဘံ-မိမိရမည့် လာဘ်လာဘ
 ကို သလဘံ နာတိမညေယျ
 အဓိပ္ပာယ် ၂၅၊ ၅၊ ၃၆၅-၃၆၆

ဓမ္မပဒ ၃၈-ပ-မ-သ-၈

[သ]

သလ္လကန္တနံ-ရာဂ စသော
 ဆူးငြောင့် ကြိတ်နယ်ရာ
 လမ်းကို ၂၀၊ ၁၊ ၂၇၅
 သဝန္တိ-ယိုစီးကုန်၏ ၂၄၊ ၂၊ ၃၄၀
 သဝါဟိနိ-စစ်သည်ဗိုလ်ပါနှင့်
 တကွသော ၁၃၊ ၈၊ ၁၇၅
 သသောဝ-ယုန်ကဲ့သို့ ၂၄၊ ၂၊ ၃၄၂-
 ၃၄၃
 သဿတာ-မြဲကုန်သော
 ၁၈၊ ၁၂၊ ၂၅၅
 သဟ-တကွ ၈၊ ၄၊ ၁၀၅
 သဟတေ-ညှဉ်းဆဲ၏
 ၂၄၊ ၁၊ ၃၃၅-၃၃၆
 သဟနုက္ကမံ-ကိန်းအောင်း
 နေသော အနုသယနှင့်
 တကွသော ၂၆၊ ၁၅၊ ၃၉၈
 သဟဿမပိ စေ-အခွန်းတထောင်
 ရှိစေကာမူ ၈၊ ၁၊ ၁၀၀/၈၊ ၂၊ ၁၀၁
 သဟဿေန-တထောင်သော
 ဥစ္စာကို စွန့်လှူခြင်းဖြင့်
 ၈၊ ၅၊ ၁၀၆
 သဟဿေန သဟဿံ-အကြိမ်
 တသန်းတိုင်အောင် ၈၊ ၃၊ ၁၀၃
 သဟာယံ-အတူကျင့်ဖက်
 အဆွေခင်ပွန်းကို ၂၃၊ ၇၊ ၃၂၈-
 ၃၂၉
 သဟာယတာ-စူဠသီလ စသော
 အဆွေခင်ပွန်းအဖြစ်သည်၊
 သဟာယတာ-အရ ၅၊ ၅၊ ၆၁
 ၂၃၊ ၇၊ ၃၃၀
 သဟာယာ-အဆွေခင်ပွန်း
 တို့သည် ၂၃၊ ၈၊ ၃၃၁

[သ]

သာတစ္ဆေကာရိနော-မပြတ်မလပ်
 ပြုလုပ်ကြကုန်၏ ၂၁၂၁၂၉၃
 သာတတိကာ-အမြဲမပြတ်
 လုံ့လပြုကုန်သည်ဖြစ်၍၊
 သာတတိကာ-အရ ၂၁၂၁၂၃
 သာတသိတာ-ကာမချမ်းသာကို
 မှီကုန်သည် ၂၄၂၁၂၃၄၁
 သာဒါနောသု-ခန္ဓာတို့ကို
 စွဲလမ်းသောသူတို့၌ ၂၆၂၁၂၄၀၆
 သာယေတေ-ပွားများ၏ ၂၄၂၁၂၃၅၀
 သာဓု-ကောင်း၏ ၅၂၉၂၆၈/၃၂၁၂၃၅
 ၂၅၂၁၂၃၆၀
 သာဓု စ-အပြစ်လည်း ကင်း၏၊
 သာဓု-အရ ၁၂၂၁၂၁၆၃
 သာဓုနာ-ကောင်းသော
 သဘောဖြင့် ၁၂၂၁၂၂၃
 သာဓုရူပေါ-ကောင်းသော
 သဘောရှိသူမည်သည် ၁၉၂၅၂၆၂
 သာဓုဝိဟာရိ-ကောင်းစွာ
 နေလေ့ရှိသော ၂၃၂၁၂၃၂၈
 သာနိ ကမ္မာနိ-မိမိ၏
 မကောင်းသော ကျင့်ကြံမှု
 တို့သည် ၁၈၂၁၂၃၀
 သာနုစရံ-အမြတ်တော်ခွန်
 အမတ်နှင့်တူသော နန္ဒိရာဂ
 နှင့် တကွသော ၂၁၂၄၂၉၄
 သာမဂ္ဂိ-ညီညွတ်ခြင်းသည်
 ၁၄၂၈၁၁၉၄
 သာမညံ-ရဟန်းအဖြစ်သည်
 (ဝါ)ရဟန်းတရားသည်၊
 သာမည-အရ ၂၂၂၅၂၃၁၁
 သာမညတာ-ရဟန်းတို့ကို ပြုစု
 လုပ်ကျွေးရခြင်းသည် ၂၃၂၈၂၃၂

[သ]

သာမညဿ-ဈာန်မဂ်ဖိုလ်၏၊
 သာမည-အရ ၁၁၄၂၁၉-၂၀
 သာယေဝပူဇနာ-ထိုတကြိမ်မျှ
 အရိယာတို့အား ဆွမ်းတဇွန်း
 မျှ လှူဒါန်းခြင်းသည်သာ
 ၈၂၅၁၀၆
 သာရံ-အနှစ်ရှိသော သီလ
 စသော ဂုဏ်ကျေးဇူးတရားကို၊
 သာရ-အရ ၁၈၂၁၁၁-၁၂
 သာရဉ္စ-အနှစ်ရှိသောတရား
 ကိုလည်း၊ သာရ-အရ ၁၈၂၁၂
 သာရတော-အနှစ်ရှိသော
 အားဖြင့် ၁၈၂၁၂
 သာရတ္ထရတ္တာ-အလွန်တပ်
 နှစ်သက်အပ်သော ၂၄၂၄၂၃၄၅
 သာရထိ-ကျွမ်းကျင်လိမ္မာ
 သောရထားထိန်းဟူ၍
 ၁၂၂၁၂၂၂
 သာရထိ-ရထားထိန်းသည်
 သာရထိအဓိပ္ပာယ် ၁၂၂၁၂၂၂
 သာရထိနာ-ရထားထိန်း
 သည် ၂၅၂၉၄
 သာရဒိကံ-တန်ဆောင်မုန်းလ
 ရာသီ၌ပွင့်သော ၂၀၂၉၂၈၅
 သာရဒေ-တန်ဆောင်မုန်းလ
 အခါ၌ ၁၁၂၄၂၄၉
 သာရမတိနော-အနှစ်ရှိ၏ဟု
 အယူရှိကြကုန်၏ ၁၈၂၁၁
 သာရမ္ဘကထာ-ချုပ်ချယ်သော
 စကားသည် ၁၀၂၄၂၃၃
 သာရမ္ဘော-ချုပ်ချယ်မှုသည်
 ၁၀၂၄၂၃၄

[သ -]

သာဓရ စ-အနှစ်ရှိသောတရား၌
 မူကား ၁၈၈၁၁
 သာလံ-မှီရာသစ်ပင်ကို ၁၂၂၆၁၆၂
 သာဝကေ-ဘုရားတပည့်သား
 တို့ကိုလည်းကောင်း ၁၄၂၄၁၉၅
 သာဝကော-တပည့်သား
 ဖြစ်သော ၅၁၅၂၅
 သာသနံ-အဆုံးအမကို ၁၂၂၈၁၆၄
 -အဆုံးအမတော်တည်း
 ၁၄၂၄၁၈၃-၁၈၅
 သာသပေါ-မုန့်ညှင်းစေ့သည်
 ၂၆၁၈၁၄၀၁
 ၂၆၂၄၁၄၀၇
 သာဟသာ-နိုင်ထက်စီးနင်း
 မဟုတ်မမှန်သဖြင့် ၁၉၁၁၂၅၆
 သာဟု-သာဓု-ကောင်း၏
 ၁၅၈၂၀၆
 သိဉ္ဇ-ပက်ထုတ်လော့ ၂၅၂၄၂၆၉
 သိတ္တာ-လှေပေါက်ကိုပိတ်၍
 ရေကိုထုတ်ခြင်းကြောင့်၊
 သိတ္တာတေ လဟုမေသံတိ
 အဓိပ္ပာယ် ၅၂၇၂၆၅
 သိထိလံ-ခပ်လျော့လျော့
 ၂၂၂၅၂၃၁၂-၃၁၃
 -ဖွဲ့မှန်းမသိစေပဲ လျော့
 ဟန်ရှိသော ၂၄၂၄၂၃၄၆
 သိနေဟံ-ချစ်ခြင်းတဏှာကို
 ၂၀၂၄၂၈၅
 သိနေဟိတာနိ စ-ချစ်ခြင်းတို့
 သည်လည်းကောင်း ၂၄၂၂၃၄၁
 သိန္ဓဝါ စ-သိန္ဓောမြင်းတို့သည်
 လည်းကောင်း၊ သိန္ဓဝ-အရ
 ၂၃၁၁၃၂၂

[သ]

သိယာ-ဖြစ်နိုင်မည်နည်း ၁၂၂၄၁၆၀
 -ဖြစ်ရာ၏ ၃၂၆၂၄၀
 ၁၇၂၈၂၃၁
 ၂၅၂၄၂၃၆
 သိရော-ဦးခေါင်းသည် ၁၉၂၄၂၆၀
 သိသဿော-လျင်မြန်သော
 မြင်းသည် ၂၂၆၂၃၉
 သိတိဘူတံ-ငြိမ်းအေးပြီးသော
 ၂၆၂၃၆၂၄၁၉
 သိလံ-ငါးပါး ရှစ်ပါးစသော
 သိလသည်၊ သိလ အရ
 ၂၃၂၈၂၃၃
 သိလဂန္ဓော-သိလအနံ့သည်သာ
 ၄၂၉၂၅၅
 သိလဒဿနသမ္ပန္နံ-သိဉ္ဇာလဏ်
 အမြင်နှင့်ပြည့်စုံသော၊ သိလ
 ဒဿန အရ ၁၆၂၄၂၃၇
 သိလဗ္ဗတမတ္တေန ဝါ-သိလအကျင့်
 ရှိကာမျှဖြင့်လည်းကောင်း
 သိလဗ္ဗတမတ္တေန၌
 သိလ-အရ ၁၉၁၀၂၂၁
 သိလဝတံ-သိလရှိသော
 သူတို့၏ ၄၂၁၀၂၅၆
 သိဝဝန္တံ-စတုပါရိသုဒ္ဓိသိလနှင့်
 ပြည့်စုံသော၊ သိလဝန္တအရ
 ၂၆၁၇၂၄၀၀
 သိလဝန္တဿ-သိလရှိသော ၈၂၄၁၁၀
 သိလဝါ-သိလရှိသူသည် ၆၂၄၂၈၄
 သိလသံဝုတော-သိလကိုစောင့်
 စည်းလျက်၊ သိလ အရ
 ၂၀၂၁၂၂၃၉
 သိလေန-အာဂါရိကသိလနှင့်
 သိလ-အရ ၂၁၂၄၂၃၀၃

[သ]

သီလေန စ-သီလဖြင့် လည်းကောင်း

သီလအရ ၁၀၊ ၁၀၊ ၁၄၄

သီလသု-စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလ

တို့၌ သီလအရ ၁၊ ၇၊ ၁၀

သုကတံ-ကောင်းမှုကို သုကတ

အရ ၂၂၊ ၆၊ ၃၁၄

သုကရာနိ-ပြုလွယ်ကုန်၏ ၁၂၊ ၇၊ ၁၆၃

သုက္ကံ ဓမ္မ-ဖြူစင်သောကုသိုလ်

တရားကို သုက္ကံဓမ္မ-အရ

၆၊ ၁၁၊ ၈၇

သုက္ကံသံ-ကုသိုလ်အစုကို

သုက္ကံသံ-အရ ၅၊ ၁၃၊ ၇၂

သုခံ-နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာသို့

သုခ-အရ ၂၊ ၄၊ ၂၇

-ချမ်းသာခြင်းလည်း

ကောင်း ၈၊ ၈၊ ၁၀၉

-ချမ်းသာကို သုခ-အရ

၁၀၊ ၃၊ ၁၃၁

၂၊ ၂၊ ၂၉၁

-အလွန်ချမ်းသာသော

သုခ-အရ ၂၅၊ ၇၊ ၃၆၈

-ချမ်းသာသော သုခ-အရ

၂၅၊ ၁၁၊ ၃၈၁

-ချမ်းသာသည် သုခ-အရ

၂၊ ၂၊ ၂/၁၃၊ ၁၀၊ ၁၇၇

၁၅၊ ၄၊ ၂၀၂

-နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာသည်

၂၊ ၁၊ ၂၉၀

-ချမ်းသာစွာ

၆၊ ၄၊ ၇၉

၁၃၊ ၂၊ ၁၆၈

၂၅၊ ၁၀၊ ၃၇၈

သုခံသေတိ-၌ သေတိ-အရ ၆၊ ၄၊ ၇၉

[သ]

သုခကာမာနိ-မိမိကဲ့သို့ချမ်းသာ

ကို အလိုရှိကုန်သော ၁၀၊ ၃၊ ၁၃၁

သုခသံဝါသော-ချမ်းသာစွာ

အတူနေရခြင်းသည် ၁၅၊ ၈၊ ၂၀၇

သုခါသုခံ-ချမ်းသာကုန်၏

ချမ်းသာ၏ ၂၃၊ ၈၊ ၃၃၁

သုခါဝဟံ-ချမ်းသာကိုဆောင်

တတ်၏ ၃၊ ၂၊ ၃၅

-သုခါဝဟံ၌သုခ-အရ

၃၊ ၃၊ ၃၆

သုခမော-သိမ်မွေ့သော ၉၊ ၉၊ ၁၂၅

သုခေန-ချမ်းသာနှင့် သုခေန

ဖဋ္ဌာ အထဝါ ဒုခေန-အရ

၆၊ ၈၊ ၈၃

သုခေသိနော-ကာမချမ်းသာကို

ရှာမှီးကုန်သည် ၂၄၊ ၂၊ ၃၄၁

သုခေါ-ချမ်းသာခြင်း၏

အကြောင်းတည်း ၉၊ ၃၊ ၁၁၈

-ချမ်းသာ၏ ၁၅၊ ၈၊ ၂၀၆-၂၀၇

သုခေါဗုဒ္ဓါန မဿိဒေါစသည်

အပ္ပိယာယံ ၁၄၊ ၈၊ ၁၉၄

သုဂတံ-သုတော်ကောင်း

အကျင့်ကိုကောင်းစွာ

ကျင့်သော ၂၆၊ ၃၊ ၇၄၂၀

သုဂတိ-သုဂတိဘဝသို့ ၂၂၊ ၉၊ ၃၁၉

သုဂတိနော-ကောင်းသော

ပညာရှိတို့သည်(ဝါ)

ကျောက်သွေးသမား၏

ဇနီးတို့သည် ၉၊ ၁၀၊ ၁၂၆

သုဂတေန-ဘုရားရှင်

သည်

၂၀၊ ၉၊ ၂၈၅

သုဂ္ဂတိ-ကောင်းသော

ဘုံသို့

၁၊ ၁၃၊ ၁

[သ]

သုစရိတံ-ကောင်းစွာကျင့်အပ်
သော, သုစရိတ-အရ ၁၃၂၂၁၆၈
သုစိကမ္မဿ-စင်ကြယ်သော
ကံရှိသော ၂၂၂၂၂၄
သုစိဂဒ္ဓံ-မေးကြိုင်သော
အနံရှိသော - ၄၁၁၂၁၅၈
သုစိဂဝေသိနာ-စင်ကြယ်မှုကို
ရှာသဖြင့် လည်းကောင်း,
သုစိ-အရ ၁၈၆၂၄၅
သုစိ စ-စင်ကြယ်သူ
သည် ၂၆၁၀၁၃၉၃
သုစိတ္တာ-ရတနာခုနစ်ပါးတို့ဖြင့်
ကောင်းစွာဆန်းကြယ်
သော ၁၁၆၁၁၅၁
သုစ္ဆန္ဒံ-ကောင်းစွာမိုးအပ်
သော ၁၁၉၁၁၄
သုဇိဝံ-အသက်မွေး
လွယ်ကူ၏ ၁၈၆၂၄၄
သုညာဂါရံ-ဆိတ်ငြိမ်ရာ
အရပ်သို့ ၂၅၂၇၂၃၃
သုညတော စ-ရာဂကင်းဆိတ်လျက်,
သုညတော အနိစ္စော
အဓိပ္ပာယ် ၇၂၃၉၂/၇၂၄၉၃
သုတ္တံ-အိပ်ပျော်နေသော,
သုတ္တံ ဂါမိမဟောသော
အဓိပ္ပာယ် ၄၂၃၄၇
သုတ္တံ ဂါမိ-အိပ်ပျော်နေသော
ရွာသူရွာသားများကို ၂၀၁၀၁၂၈၇
သုတ္တေသု-အိပ်ပျော်သော
သူတို့ကို, သုတ္တေသု-အရ ၂၂၆၂၉
သုတော-ကြားနာရ၍ ၈၁၁၁၀၀
၈၂၁၀၀၀/၈၂၃၁၀၂

[သ]

သုတောန-ကြားနာရ၍ ၆၂၇၈၂
၁၉၂၃၂၅၉
သုဒန္တာ-ကောင်းစွာဆုံးမပြီး
ကုန်သော ၇၂၅၉၄
သုဒန္တန-ကောင်းစွာယဉ်ကျေး
သဖြင့် ၁၂၄၁၁၆၀
-နောက်ပိုင်းတွင်အရိယာ
မက်ကိပ္ပားစေ၍ စိတ်ကို
ကောင်းစွာဆုံးမသဖြင့်
လည်းကောင်း ၂၃၂၂၃၂၃
သုဒန္တာ-ယဉ်ကျေးပြီးသည်
ဖြစ်၍, ယဉ်ကျေးအောင်
ဆုံးမရခြင်းသည် ၁၂၃၁၁၅၉
သုဒဿံ-မြင်လွယ်၏ ၁၈၁၀၁၂၅၂
သုဒုတ္တရံ-ကူးမြောက်
နိုင်ခဲ့သော ၆၁၀၀၈၆
သုဒ္ဓဿံ-အလွန်မြင့်နိုင်
ခဲ့သော ၃၂၃၃၆
သုဒေသိတံ-သဘာဝ
အားလျော်စွာ ကောင်းစွာ
ဟောကြားအပ်သော ၄၁၁၄၄-၄၅
သုဒ္ဓံ-စင်ကြယ်သော ၂၆၂၉၄၁၂
-ကိလေသာမရှိ၍
စင်ကြယ်သော ၂၆၂၃၀၄၁၃
သုဒ္ဓဿ-စင်ကြယ်သော, သုဒ္ဓ
မည်သူ ၉၂၉၁၂၅
သုဒ္ဓါဇိဝံ- အသက်မွေး
စင်ကြယ်သော ၂၅၂၃၆၆
သုဒ္ဓါဇိဝေ-စင်ကြယ်သော
အသက်မွေးခြင်း
ရှိကုန်သော ၂၅၂၃၃၆

[သ]

သုဒ္ဓါဇီဝေန— စင်ကြယ်သော
 အသက်မွေးမှုဖြင့် ၁၈၊ ၆၊ ၂၃၅
 သုဒ္ဓိ—စင်ကြယ်သောကုသိုလ်
 ကံသည်လည်းကောင်း၊
 သုဒ္ဓိ-အရ ၁၂၊ ၉၊ ၁၆၅
 သုနိပုဏ်-အလွန်သိမ်မွေ့သော
 ၃၊ ၃၊ ၃၆
 သုပရိသံဝုတာ— ကောင်းစွာဒု
 စရိုက်တို့ကိုတားမြစ်ပိတ်
 ပင်စောင့်ရှောက် သူတို့မည်
 ကုန်၏ ၁၇၊ ၈၊ ၂၃၄
 သုပ္ပဗုဒ္ဓိ— ကောင်းစွာနိုးကြား
 ခြင်းဖြင့် သုပ္ပဗုဒ္ဓိ ပဗ္ဗဇ္ဇန္တိ-
 အဓိပ္ပာယ် ၂၁၊ ၅၊ ၂၉၆
 -၂၉၇-၂၉၈-၃၀၁
 သုဗ္ဗတ-ကောင်းသောအကျင့်
 ရှိသော သူတော်ကောင်းတို့
 သည် သုဗ္ဗတ-အရ ၁၀၊ ၁၁၊ ၁၄၅
 သုဗ္ဗတော—ကောင်းသော
 အကျင့်ရှိသော ၇၊ ၆၊ ၉၅
 သုဘာနုပဿိ—မတင့်တယ်သော
 အာရုံကို တင့်တယ်၏ဟု
 အဖန်ဖန်ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍၊
 သုဘာနုပဿိ-အရ ၁၊ ၆၊ ၇
 သုဘာနုပဿိနော— တင့်သယ်
 သောအာရုံကို တင့်တယ်၏
 ဟုအဖန်ဖန် ရှုလေ့ရှိသော၊
 သုဘာနုပဿိ-အရ ၂၄၊ ၇၊ ၃၄၉
 သုဘာဝိတံ— ကောင်းစွာပွား
 စေအပ်ပြီးသော ကမ္မဋ္ဌာန်း
 ဘာဝနာရှိသော ၁၁၊ ၉၊ ၁၄
 -ပွားများအပ်၏ ၆၊ ၁၁၊ ၈၉

[သ]

သုဘာသိတာ— ကောင်းစွာ
 ဟောကြားတော်မူအပ်
 သော သုဘာသိတာ ဝါစာ
 အရ ၄၊ ၇၊ ၅၁-၅၂
 သုဘာသုဘံ ဝါ— ကောင်းသည်
 ဖြစ်စေ မကောင်းသည်
 ဖြစ်စေ ၂၆၊ ၂၆၊ ၄၀၉
 သုမနော— ဝမ်းမြောက်သည်၊
 သုမနော အဓိပ္ပာယ် ၅၊ ၉၊ ၆၈
 သုမရတိ—အောက်မေ့၏၊
 သုမရတိ နာဂဝနဿ
 ကုဉ္ဇရော အဓိပ္ပာယ် ၂၃၊ ၃၊ ၃၂၄
 သုဓေဓံ—ပညာရှိသော ၁၅၊ ၈၊ ၂၀၈
 သုမေဓသော—ပညာရှိသည် ၂၊ ၆၊ ၂၉
 သုရက္ခိတံ— ကောင်းစွာစောင့်
 ရှောက်အပ်သည် မည်
 လောက်အောင် သုရက္ခိတံ-
 အဓိပ္ပာယ် ၁၂၊ ၁၊ ၁၅၇
 သုရာမေရယပါနုဉ္ဇ— သေရည်
 သေရက်ကို သောက်ခြင်း
 ကိုလည်း ၁၈၊ ၇၊ ၂၄၇
 သုဝိမုတ္တစိတ္တော— ကိလေသာ
 တို့မှကောင်းစွာလွတ်သော
 စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊
 သုဝိမုတ္တစိတ္တော အဓိပ္ပာယ်
 ၁၊ ၁၄၊ ၂၀
 သုဝေ သုဝေ—နေတိုင်းနေတိုင်း
 ၁၇၊ ၇၊ ၂၂၉
 သုသံဝုတံ— ကောင်းစွာစောင့်
 စည်းသော ၁၊ ၆၊ ၈
 သုသံဝုတော—မနောဒုစရိုက်ကို
 ကောင်းစွာစောင့်စည်းလျက်
 ၂၀၊ ၆၊ ၂၈၁

[သ]

သုသမာရဒ္ဒါ-ကောင်းစွာအား
ထုတ်အင်၏ ၂၁၂၂၉၃
သုသမာဟိတော-ကောင်းစွာ
ဆောက်တည်သည်လည်း
၁၂၇၁၀
-ကိုယ်နှုတ်စိတ်ကို
ကောင်းစွာထားသည်
ဖြစ်၍ ၂၅၂၉၃၇
သုသုခံ-အလွန်
ချမ်းသာစွာ ၁၅၁၁၉၇
၁၅၂၂၀၀
သုဟဇ္ဇာ စ-ချစ်ကျမ်းဝင်သူ
တို့သည်လည်းကောင်း၊
သုဟဇ္ဇာ- အရ ၁၆၂၁၂၉
သုပရသံ-ဟင်း၏ အရ -
သာကို ၅၂၅၆၄
၅၂၆၆၅
သေခေါ-သေကုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊
သေခေါ- အရ ၄၁၁၄၅
သေဋ္ဌံ-မြတ်သော ၂၂၄၂၆
သေဋ္ဌတံ-အထွတ်အထိပ်သို့ ၂၂၇၂၀
သေဋ္ဌော-အမြတ်
ဆုံးသည် ၂၀၁၁၂၇၃
၂၃၁၁၃၂၁
သေတိ-နေရ၏ ၆၄၂၉
၁၅၂၂၀၁
-သေတိ- အရ ၁၃၂၂၁၆၈-၁၆၉
သေန္တိ-နေကြကုန်၏ ၁၁၂၉၁၅၆
သေယျံ-သီလ စသည်ဖြင့်
လွန်မြတ်သူကိုလည်းကောင်း၊
သေယျံ သဒိသမတ္တနော
အဓိပ္ပာယ် ၅၂၂၆၁

[သ]

သေယျသော-တဆင့်ထက်
တဆင့် မြင့်သည်ထက်
မြင့်အောင် ၃၂၉၄၃
သေယျော-သာ၍ကောင်း
မြတ်၏ ၂၂၂၃၂၀၈
-ပို၍လွန်မြတ်၏ ၈၁၁၀၀
၈၂၁၀၂
-မြတ်သည် ၆၁၁၇၆
-မြတ်၏ ၈၂၇၁၀၈
၂၃၂၇၃၃၀
သေလံ ပဗ္ဗတံ-ကျောက်
တောင်ကို ၁၆၈
သေလော-ကျောက်တောင်
သည် ၆၁၆၈၁
သေဟိ ကမ္မေဟိ-မိမိပြုသော
မကောင်းမှုကံ
တို့ကြောင့် ၁၀၆၁၃၆
သော-ထိုမကောင်းမှုကို
ပြုလေ့ရှိသူသည် ၁၁၀၁၁၅
-ထိုကောင်းမှုကိုပြုသော
သူသည် ၁၁၁၁၆
-မိုက်လျက် ငါ့ပညာရှိဟု
မှတ်ထင်သော
ထိုသူသည် ၅၂၄၆၃
-ထိုဆုံးမသောသူကို ၆၂၂၇
-ထိုသို့သဘောရှိသော
သူသည် ၆၂၉၈၄
-ထိုညှဉ်းဆဲသော
သူသည် ၁၀၂၃၁၃၀
-ထိုမညှဉ်းဆဲသော
သူသည် ၁၀၂၃၁၃၂
-ထိုရတနာ ၃- ပါးကို
ကိုးကွယ်သူသည် ၁၄၆၁၉၀

[သ]

သော-ထိုယောကျ်ား
 အာဇာနည် ပုဂ္ဂိုလ်
 မျိုးသည် ၁၄၊၇၊၁၉၃
 -ထိုတဏှာ တိုးပွားသော
 သူသည် ၂၄၊၁၊၃၃၄
 -ထိုမိစ္ဆာ အယူရှိသော
 ပညာမဲ့သည် ၁၂၊၈၊၁၆၄
 -ထိုရဟန်းသည် ၁၉၊၄၊၂၆၀
 -ထိုပညာရှိသည်
 ၁၉၊၈၊၂၆၈-၂၆၉
 -ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ၁၀၊၇၊၁၃၇
 ၂၀၊၈၊၂၈၄
 ၂၁၊၂၊၂၉၁
 -ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ၁၉၊၆၊၂၆၅
 ၁၉၊၇၊၂၆၇
 သောကာ-စိုးရိမ်ကြောင့်ကြ
 မှုတို့သည် ၂၄၊၁၊၃၃၅-၃၃၆
 သောကိနိ-စိုးရိမ်မှုရှိသော၊
 သောကိနိ အရ ၂၊၅၊၂၈
 သောကော-စိုးရိမ်မှုသည်
 ၁၆၊၂၊၂၁၂
 သောစတိ-စိုးရိမ်ရ၏ ၁၊၁၀၊၁၅
 -စိုးရိမ်ရ၏၊ သောစတိ
 ဒီဃဒွေိနိအဓိပ္ပာယ် ၁၅၊၈၊၂၀၇
 သောစန္ဒိ-စိုးရိမ်ရကုန်၏ ၂၂၊၇၊၃၁၅
 သော ဇဂတိပ္ပဒေသော-
 ထိုမကောင်းမှုမှ လွတ်ရာ
 အရပ်မျိုးသည် ၉၊၁၁၊၁၂၇
 -ထိုသေမင်း မညှဉ်းဆဲနိုင်
 ရာ အရပ်မျိုးသည်၊
 ဇဂတိပ္ပဒေသော-အရ
 ၉၊၁၂၊၁၂၈

[သ]

သောတံ-မိမိပြုလုပ်သော
 တဏှာအလျဉ်သို့ ၂၄၊၅၊၃၄၇
 -တဏှာတည်းဟူသော
 အလျဉ်ကို သောတအရ
 ၂၆၊၁၊၃၈၃
 သောတာ-တဏှာရေအလျဉ်
 တို့သည် ၂၄၊၂၊၃၃၉-၃၄၀
 သောတာပတ္တိဖလံ-သောတာ
 ပတ္တိဖိုလ်သည်၊ သောတာပတ္တိ
 ဖလံဝရံ အဓိပ္ပာယ် ၁၃၊၁၁၊၁၇၈
 သောတေန-သောတဒွါရဖြင့်၊
 သောတေန သံဝရော
 သာဓုအဓိပ္ပာယ် ၂၅၊၁၊၃၆၀
 သောတော-ရေအလျဉ်သည်
 ၂၄၊၁၊၃၃၇
 သောတ္ထိ-ချမ်းသာစွာ ၁၆၊၉၊၂၁၉
 သော ဒိသော-ထိုအကျိုးမဲ့ကို
 အလိုရှိသောရန်သူ
 သည် ၁၂၊၆၊၁၆၂
 သောတ-ထိုသင်သည်
 ၁၈၊၁၊၂၃၆-၂၃၈
 သောဓိရော-ထိုတည်ကြည်မှု
 ရှိသူကို ၁၉၊၄၊၂၆၁
 သော နရော-ထိုသူသည် ၁၊၁၄၊၁၉
 ၁၊၁၄၊၂၀
 သောပိ-ထိုသူသည်လည်း
 ၂၂၊၁၊၃၀၆
 သော ပုဂ္ဂလော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်
 ၁၊၇၊၉/၁၊၇၊၁၀
 သော ပုရိသော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုး
 သည် ၁၀၊၁၀၊၁၄၃
 သောမနဿာနိ စ-ဝမ်းမြောက်
 ခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း
 ၂၄၊၁၊၃၄၁

[သ]

သောမေဓာဝီ-ထိုပညာရှိကို
၁၉၁၅၊ ၂၆၃
သောဋ္ဌသိကလံ-တဆဲ့ခြောက်
စိတ်စိပ်၍ တစိတ်မျှ ၅၊ ၁၁၊ ၇၀

[ဟ]

ဟံသာ-ဟင်္သာငှက်တို့သည်၊
ဟံသာအရ ၇၊ ၂၊ ၉၁
-ဟင်္သာတို့သည် ၁၃၊ ၈၊ ၁၇၅
ဟတာဝကာသော စ-ကုသိုလ်
အကုသိုလ်တို့၏အကျိုးပေး
ခွင့်ကိုဖြတ်ပြီးသူသည်
လည်း၊ အဝကာသ၊ ဟတာဝ-
ကာသ-အရ ၇၊ ၈၊ ၉၇
ဟတ္ထမေဝ-လက်ကိုသာ
လျှင် ၂၂၊ ၅၊ ၃၁၁
ဟတ္ထသံယတော-လက်ကို
စောင့်စည်း၏၊ ဟတ္ထသံယ-
တောအဓိပ္ပာယ် ၂၅၊ ၂၊ ၃၆၂
ဟတ္ထာစရိယော-ဆင်ထိန်း-
သည် ၂၃၊ ၅၊ ၃၂၆
ဟတ္ထိပ္ပဘိန္ဒူ-အမှန်ယစ်သော
ဆင်ကို ၂၃၊ ၅၊ ၃၂၆
ဟနန္တိ-ဖျက်ဆီးကုန်၏ ၂၄၊ ၁၁၊ ၃၅၅
ဟန္တာရံ-ပုတ်ခတ်ခြင်း
သည် ၂၆၊ ၇၊ ၃၈၉
ဟန္တိ-ဖျက်ဆီး၏ ၅၊ ၁၃၊ ၇၂
ဟန္တိဣဝ-ဖျက်ဆီးသကဲ့
သို့ ၂၄၊ ၁၁၊ ၃၅၅
ဟန္တာ-ပယ်ဖျက်၍၊ သတ်ပြီး
၍ ၂၁၊ ၄၊ ၂၉၄-၂၉၅
ဟရေယျ-ကိုိုင်ဆောင်နိုင်
၏ ၉၊ ၈၊ ၁၂၄

[ဟ]

ဟဝေ-စင်စစ် ၈၊ ၄၊ ၁၀၄
၂၅၊ ၁၂၊ ၃၈၂
ဟာသော-ပျော်မြူးရယ်ရွှင်ဘိ
သနည်း ၁၁၊ ၁၁၊ ၄၆
ဟိသတိ-ညည်းဆဲ၏ ၁၉၊ ၉၊ ၂၇၀
ဟိသမနော-ညည်းဆဲလိုသော
စိတ်သည် ၂၆၊ ၇၊ ၃၉၀
ဟိ-မှန်၏ ၅၊ ၃၊ ၆၂
၂၂၊ ၇၊ ၃၁၅
ဟိတဉ္စ-အစီးအပွားလည်းရှိ၏၊
ဟိတံ-အရ ၁၂၊ ၇၊ ၁၆၃
ဟိတွာ-စွန့်ထား၍(ဝါ)ချန်ထား
၍၊ ဟိတွာယာတိ
အဓိပ္ပာယ် ၂၊ ၆၊ ၂၉
-စွန့်ခွာ၍၊ စွန့်၍ ၇၊ ၂၊ ၉၁
၁၅၊ ၃၊ ၂၀၁
ဟိမဝန္တောပဗ္ဗတော-ဟိမဝန္တာ
တောင်သည်၊ ဟိမဝန္တော
ပဗ္ဗတောအဓိပ္ပာယ် ၂၁၊ ၈၊ ၃၀၄
ဟိယသ္မာ-အကြင်
ကြောင့် ၂၀၊ ၁၊ ၂၇၄
ဟိရိနိသေဓော-မိစ္ဆာဝိတက်ကို
ရှက်ကြောက်ခြင်းဖြင့်တား
မြစ်သည်၊ ဟိရိနိသေဓော
အဓိပ္ပာယ် ၁၀၊ ၁၀၊ ၁၄၃
ဟိရိမတာ-အရှက်ရှိသောသူ
သည်၊ ဟိရိမတာ စ ဒုဇ္ဇိဝံ
အဓိပ္ပာယ် ၁၈၊ ၆၊ ၂၄၅
ဟိနံ ဓမ္မ-ကာမဂုဏ်ငါးပါး
အယုတ်တရားကို၊ ဟိနံဓမ္မ
အရ ၁၃၊ ၁၁၊ ၆၇

[ဟ]	[ဟ]
ဟိနဝီရိယံ-ယုတ်လျော့သော လုံ့လရှိသော, ဟိနဝီရိယံ အရ ၁၆၂ ဟိနဝီရိယော-ဝီရိယမရှိ သော ၈၁၁၁၁၂ ဟုတံ ဝါ-ယင်ငယ်ကို လည်းကောင်း, ဟုတံ- အရ ၈၂၁၀၈ ဟုတွာ-ဖြစ်၍ ၅၂၆၆၈ ၂၀၂၅၂၈၀ ၂၅၂၂၆၂ ဟုတွာပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း ၂၀၂၅၂၈၀	ဟုရံ ဝါ-နောင်ဘဝ၌ လည်းကောင်း ၁၁၄၂၀ ဟုရာဟုရံ-တဘဝမှတဘဝသို့ ၂၄၁၁၃၃၄ ဟေမန္တဂိမ္မိသု-ဆောင်းအခါ နွေအခါတို့ပတ်လုံး ၂၀၁၀၂၈၆ ဟောတိ-ဖြစ်၏ ၄၂၁၅၁ ၇၈၆၇ ၂၀၂၅၂၈၂ ဟောတိဣဝ-ဖြစ်သကဲ့သို့ ၂၀၈၂၈၄ ဟောထ-ဖြစ်ကုန်လော့ ၂၀၈၂၈၃ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏ ၂၀၁၁၂၇၃

အလိမ္မာ စာမှာရှိသည်

လူကောင်း လူတော် ဖြစ်အောင်

လူ့သဘာဝ စရိုက်ဆိုးများကို ပယ်ရှားပြီး
စရိုက်ကောင်းများကို ဖော်ဆောင်မည့်

သာသနာရေးဦးစီးဌာနမှ

ပိဋကတ် မြန်မာပြန်များကို ဖတ်ပါ

သာသနာရေး ဦးစီးဌာန၌ ရိုက်နှိပ်ပြီးသော
အဘိဓမ္မာ မြန်မာဘာသာကျမ်းများ

၁။ အဘိဓမ္မတ္ထသရူပဒီပက	ပါဒု	မြို့ပြင်ကြီးဆရာတော်
၂။ နိဗ္ဗာနသရူပဒီပက (ဒီပက-တ-တွဲ)		။
၃။ ပရမတ္ထသံခိပ်နှင့်အဖြေ		လယ်တီဆရာတော်ကြီး
၄။ ပရမတ္ထသံခိပ်ဋီကာ	ပါဒု	လယ်တီပဏ္ဍိတ ဦးမောင်ကြီး
၅။ ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီ	ပါဒု	မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ ဆရာတော်ကြီး
၆။ အဘိဓမ္မတ္ထသရူပဒီပနီ		သေက္ခတောင် ဦးတိလောက
၇။ သရုပ်ပြသဂြိုဟ်		ဒေါ်ဝိဇ္ဇေသီ၊ ဘီအေ၊ ဓမ္မာစရိယ
၈။ မစိုးရိမ်မူလတန်းသဂြိုဟ်		
၉။ ဓမ္မသင်္ဂဏီ မြန်မာပြန်		စာကြည့်တိုက်
၁၀။ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ သစ္စာဝိဘင်း မြန်မာပြန်		ပိဋကဘာသာပြန်စာရပ်
၁၁။ ပုဂ္ဂလ ပညတ် မြန်မာပြန်		ဖြန့်ချိရေးအဖွဲ့
၁၂။ ကထာဝတ္ထု မြန်မာပြန်	ပါဒု	
၁၃။ ဋီကာကျော် မြန်မာပြန်	ပါဒု၊ တ	
၁၄။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ ပါဠိနိဿယ		ဗားကရာဆရာတော်
၁၅။ အဘိဓမ္မာဝတာရအဋ္ဌကထာ နိဿယသစ်		စလင်း သာသနာပိုင်ဆရာတော်
၁၆။ အဘိဓမ္မာဝတာရဋီကာ နိဿယသစ်		ပထမတွဲ တောင်ပေါက်ဆရာတော်

တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာ အဘိဓာန် ၁၁-တွဲ ထွက်ပြီ။

မဟာဗုဒ္ဓဝင် ၆-တွဲ (ဂ-အုပ်) ထွက်ပြီ။